

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

Uğur AKIL

ŞEMSEDDİN SAMİ' NİN KÜÇÜK KAMUS-I FRANSEVÎ ADLI
FRANSIZCA-TÜRKÇE SÖZLÜĞÜNÜN TRANSKRİPSİYONU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KAYA

AĞRI-2018

T.C.

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Öğretim Üyesi Fatih KAYA danışmanlığında, Uğur AKIL tarafından hazırlanan bu çalışma/...../..... tarihinde aşağıdaki jüri tarafından, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : **İmza:**

Jüri Üyesi : **İmza:**

Jüri Üyesi : **İmza:**

Jüri Üyesi : **İmza:**

Jüri Üyesi : **İmza:**

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../201.. tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “.Şemseddin Sami’nin Küçük Kamus-ı Fransevî Adlı Fransızca- Türkçe Sözlüğünün Transkripsiyonu” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Δ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Δ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Δ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuru açılabilir.

Tarih İmza

Uğur AKIL

ÖZET

ŞEMSEDDİN SAMİ’NİN “KÜÇÜK KAMUS-I FRANSEVÎ” ADLI FRANSIZCA-TÜRKÇE SÖZLÜĞÜNÜN TRANSKRİPSİYONU

Bir dili öğrenebilmek için sözlüklerin önemi çok büyüktür. Türk dilinde Divanü Lügati’t-Türk adlı eserden bugüne dek yüzlerce sözlük yazılmıştır. Bu sözlükler Türkçeden Türkçeye olabildiği gibi; Türkçeden yabancı dile tek yönlü; yabancı dilden Türkçeye tek yönlü; hem Türkçeden yabancı dile, hem de yabancı dilden Türkçeye çift yönlü şekilde olagelmıştır. Ayrıca manzum ve mensur olmak üzere her iki türde sözlükler yazılmıştır. Bu sözlüklerin hepsi kültür hayatımız için ayrı öneme sahiptir.

Karahanlı Türklerinin İslamiyeti kabulünden 1839 yılındaki Tanzimat Fermanı dönemine kadar en çok sözlüğü hazırlanan diller Arapça ve Farsça olmuştur. 1839 yılından sonra ise bu dillerin yerini batı dilleri almıştır. Batı dilleri içerisinde en çok sözlüğü hazırlanan başlıca diller de Fransızca ve İngilizce olmuştur.

Tanzimat’ın fermanı olan 1839 ile Cumhuriyetin ilanı olan 1923 dönemi arasındaki katalog taramalarında bu döneme ait 50’den fazla sayıda Fransızcadan Osmanlı Türkçesine ve Osmanlı Türkçesinden Fransızcaya sözlük kaydına rastlanmaktadır. İnceleyeceğimiz eser büyük dilci Şemsettin Sami’nin “Küçük Kamus-ı Fransevi” adlı 7+651+5 sayfalık Fransızcadan Osmanlı Türkçesine sözlüğüdür. 1839-1923 arasında hazırlanmış Fransızca-Türkçe ve Türkçe-Fransızca sözlükler kısaca tanıtılacaktır. Daha sonra Şemsettin Sami’nin “Küçük Kamus-ı Fransevi” adlı eserinin tam metin halinde transkripsiyonu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fransızca, Küçük Kamus-ı Fransevi, sözlük, Şemseddin Sami, Türkçe.

ABSTRACT

Dictionaries are very important while learning a new language. Hundreds of dictionaries have been written from Divanü Lügati't-Türk up to now. As far as these dictionaries take place from Turkish to Turkish; from Turkish to a foreign language; from a foreign language to Turkish or both from Turkish to foreign language and foreign language to Turkish. Moreover; it is about poetic and prose, both type of word has been written. All of these dictionaries have great importance for our cultural life.

Until from the acceptance of Islam for Karahan State and The Rescript of Gülhane in 1839, Arabic and Persian had been the most prepared dictionaries. After 1839 west languages supplanted these languages. French and English were the principal languages which had the most prepared dictionaries.

It is found that more than fifty dictionaries record which were from French to Ottoman Turkish and from Ottoman Turkish to French in catalog scanning between the rescript of Gülhane and the proclamation of the Republic of Turkey. The work we will analyze is the dictionary, which is the 7+651+5 pages from French to Ottoman Turkish of the great linguist Şemsettin Sami.

In this work French - Turkish and Turkish-French dictionaries prepared between 1839-1923 will be briefly introduced. After that Şemsettin Sami's dictionary which is called " Küçük Kamus-i Fransevi" will be transcribed in full text.

Key words: French, Küçük Kamus-ı Fransevi, dictionary, Şemsettin Sami, Turkish.

ÖN SÖZ

Dil, insan hayatı için vazgeçilemez bir konuma sahiptir. İnsanlar doğuştan kendi ana dilini konuşabilecek donanımla dünyaya gelirler. Zamanla kendi ana diline ait eğitimi de aldığı dilin belli kurallara sahip olduğunu, belli gramer kaideleri bulunduğunu kavrarlar. İnsanlar kendi diline ait birçok kelimenin nerede ve nasıl kullanılması gerektiğini sözlükler vasıtasıyla daha iyi öğrenir. Dünya üzerinde konuşulmakta olan birçok dile ait çok sayıda sözlük hazırlanmıştır. Bu dillerden bazıları küçük kabile dilleri iken bazıları da asırlardır devam eden medeniyet dilidir. Dünyada asırlar boyu takip edilebilen ve kesintisiz şekilde eserler veren 16 büyük medeniyet dili vardır. Türkçede bu 16 medeniyet dilinden birisidir. Türkçede Göktürk abidelerinden bugüne dek yazılı eserler vasıtasıyla takip edilebilen, çok büyük bir coğrafyada asırlardır konuşulmakta olan büyük bir medeniyet dilidir.

Türkçenin bilinen ilk sözlüğü Divanü Lügati't- Türk adlı abide eserdir. O günden bugüne Türkçeden Türkçeye ve Türkçeden başka dillere manzum ve mensur birçok sözlük hazırlanmıştır. Türklerin İslam dinini kabulüyle beraber en çok sözlüğü hazırlanan yabancı diller Arapça ve Farsça olmuştur. Tanzimat Fermanı ilan edilip ülkemizin yönünü batıya çevirmesiyle beraber Arapça ve Farsça'nın etkisi zamanla azalmıştır. Bu dillerin yerini zamanla batı dilleri almıştır.

Osmanlı'da ve Türkiye'de Fransızcadan Türkçeye ve Türkçeden Fransızcaya birçok sözlük hazırlanmıştır. Bu sözlüklerin ne yazık ki birçoğu kütüphanelerde yayınlanmayı beklemektedir. Üzerinde transkripsiyonlu metin çalışması yapılan sözlük sayısı maalesef çok az miktardadır.

Bu çalışmada Şemsettin Sami adlı büyük dilcinin hazırlamış olduğu “Küçük Kamûs-ı Fransevî” adlı eserin transkripsiyonu yapılarak ilim dünyasına tanıtılması hedeflenmiştir. Bu eserin yayını Fransızca ve Osmanlı Türkçesi ile ilgilenenlere bir nebze de olsa katkı sağlayacaktır.

Çalışmanın oluşturulmasında üzerimde çok emeği bulunan hocam Dr. Öğretim üyesi Fatih Kaya'ya teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmanın her aşamasında desteğini hep hissettiğim eşime de teşekkür ederim.

Uğur AKIL-Kasım 2018

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Bu çalışmada sözlükçülük, Şemseddin Sami, "Küçük Kamus-ı Fransevî" adlı eser tanıtılacaktır. Ayrıca 1839-1923 arası dönemde hazırlanmış olan Fransızca-Türkçe ve Türkçe-Fransızca hazırlanmış olan tek yönlü ve çift yönlü sözlükler kısaca tanıtılacaktır. Prof.Dr. Sadi Çöğenli hocanın yazmış olduğu "Eski Harflerle Basılmış Türkçe Sözlükler Katalogu" adlı makalede benim tespit edebildiğim kadarıyla 53 adet Fransızca-Türkçe ve Türkçe-Fransızca hazırlanmış sözlük mevcuttur. Bu eserlerin ne yazık ki büyük bir çoğunluğu yayınlanmamıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Şemseddin Sami'nin 1886 senesinde bastırdığı ve üzerinde sadece bir tane yüksek lisans tezi yapılmış olan "Küçük Kamus-ı Fransevi" adlı Fransızcadan Osmanlı Türkçesine sözlüğün transkripsiyonunun yapılarak araştırmacılara katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

"Şemseddin Sami'nin Küçük Kamus-ı Fransevi Adlı Fransızca-Türkçe Sözlüğünün Transkripsiyonu" adlı çalışma ile Fransızca ve Osmanlı Türkçesi ile ilgilenenlere katkı sağlamak hedeflenmiştir. Şemseddin Sami 54 yaşında vefat etmesine rağmen kısa hayatına birçok eser sığdırmış çok yönlü bir kişiliktir. Bugün Şemseddin Sami denince birçok kişinin aklına sadece Kamus-ı Türkî adlı meşhur sözlüğü ve ilk roman

ürünü olan "Taaşşuk-ı Talat ve Fıtnat" adlı romanı gelmektedir. Yazmış olduğu diğer sözlükler, ilmî eserler, çıkardığı gazete ve dergiler, tiyatroları ve 6 ciltlik ansiklopedisi çoğu kimse tarafından bilinmemektedir. Bu çalışmayla Osmanlı Türkçesi ve Fransızca ile ilgilenen araştırmacılara bir nebze de olsa katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Şemseddin Sami'nin "Fransızcadan Türkçeye Lügat- Kamus-ı Fransevi" adlı eserin ilk baskısı 1882 senesinde, 2. baskısı 1898 senesinde, 3. baskısı 1901 senesinde ve 4. baskısı da 1905 senesinde yapılmıştır. Şemseddin Sami'nin bu eseri 1+14+2240 sayfadan oluşmaktadır. Bu eser üzerinde Şerif Eskin tarafından transkripsiyon çalışması yapılmış ve A-G harfleri arası 1. cilt olarak 2017 yılında Türkiye Bilimler Akademisi tarafından basılmıştır. Devamı da zamanla yayınlanacaktır.

Şemseddin Sami'nin "Türkçeden Fransızcaya Lügat-Kamus-ı Fransevi" adlı eseri 1885 yılında 11+5+1206 sayfa olarak basılmıştır. Bu eser üzerinde akademik bir yayın yapılmamıştır. Bu eserde madde başları Türkçe olup açıklamalar Fransızcadır.

Şemseddin Sami'nin 6 ciltten oluşan "Kamusu'l-A'lam" adlı ansiklopedik eseri de vardır. Bu eserin 1. cildi 1889 senesinde, 2. cildi 1889 senesinde, 3. cildi 1891 senesinde, 4. cildi 1894 senesinde, 5. cildi 1896 senesinde, 6. cildi ise 1898 senesinde İstanbul'da Mihran matbaasında basılmıştır. Kitabın 1. cildi 1-800. sayfalar arasını, 2. cildi 801-1600. sayfaları arasını, 3. cildi 1601-2400. sayfalar arasını, 4. cildi 2401-3200. sayfaları arasını, 5. cildi 3201-4000. sayfalar arasını, 6. cildi ise 4001-4830. sayfalar arasını kapsamaktadır.

Bu alışma, şemseddin Sami'nin "Küçük Kamus-ı Fransevi" adlı eserinin transkripsiyonu ile sınırlanmıştır. şemseddin Sami'nin yayınlanmayı bekleyen "Fransızcadan Türkçeye Lügat-Kamus-ı Fransevi"; "Türkçeden Fransızcaya Lügat-Kamus-ı Fransevi"; 6 ciltten ve 4830 sayfadan oluşan "Kamusu'l-A'lam" adlı ansiklopedisi ve diğeri eserlerinin de tanıtılması amaçlanmıştır.

ÇEVİRİYAZI (TRANSKRİPSİYON) ALFABESİ

Bu çalışmada aşağıdaki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

Sesliler:

a) Kısa: ʾ = a, e

ى ʾ = ı, i

و ʾ = o, ö, u, ü

ى = ı, i

ء = a, e

و = o, ö, u, ü

آ = a

b) Uzun: ʾ, ى[elif-i maksure] = ā

ى

= ʾ

و = ū

Sessizler

ء = ç

ظ = z

ب = b, p

ع = x

پ = p

غ = ğ

ت = t

ف = f

ث = ²

ق = k

ج = c, ç

ك = k, g, ñ

چ = ç

گ = g

ح = š

ل = l

خ = h

م = m

د = d

ن = n

ذ = z

و = v

ر = r

ه = h

ز = z

ی = y

ژ = j

س = s

ش = š

ص = š

ض = d, ž

ط = t

1.1839-1923 ARASI DÖNEMDE BASILAN FRANSIZCA-TÜRKÇE VE TÜRKÇE-FRANSIZCA SÖZLÜKLER

Türkçenin bilinen ilk sözlüğü Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılan Divanü Lügati't-Türk adlı eserdir. Bu eserden sonra da edebiyatımızda yayınlanmış ve yayınlanmayı bekleyen çok sayıda manzum ve mensur sözlük hazırlanmıştır. Türk Dil Kurumu bu sözlüklerden bir kısmını Latin harf sırasına göre bastırıp yayınlamıştır. Yüksek lisans ve doktora tezi olarak da sözlüklerin transkripsiyonu yapılmakta, ayrıca birçok yayınevleri de birçok dile ait birçok sözlüğün basımını gerçekleştirmektedirler.

1839-1923 arası dönemde Prof. Dr. Sadi Çöğenli'nin "Eski Harflerle Basılmış Türkçe Sözlükler Kataloğu" isimli eserde benim tespit edebildiğim 53 adet Fransızcadan Osmanlı Türkçesine ve Osmanlı Türkçesinden Fransızcaya sözlük bulunmaktadır. Bunların hepsini detaylı şekilde tek tek tanıtmak çalışmamızın sınırlarını aşacaktır. Fakat önemli olanlarını detaylı şekilde, ikinci derecede önemli olanları da daha kısa olarak tanıtacağız. Öncelikle konuyu üçe ayırmak yararlı olacaktır:

1. Osmanlı Türkçesinden Fransızcaya olan tek yönlü sözlükler
2. Fransızcadan Osmanlı Türkçesine olan tek yönlü sözlükler
3. Hem Osmanlı Türkçesinden Fransızcaya, hem de Fransızcadan Osmanlı Türkçesine olan çift yönlü sözlükler şeklinde ayırım doğru olacaktır.

1.1. OSMANLI TÜRKÇESİNDEN FRANSIZCAYA TEK YÖNLÜ SÖZLÜKLER¹

¹ Bu başlık altında incelenen sözlükler için şu 2 makaleden yararlanılmıştır: 1.makale: Sadi Çöğenli, Eski Harflerle Basılmış Türkçe

1. Dictionnaire Turc-Français

Thomas Xavier Bianchi 1783 yılında Paris'te doğmuş, 1864 yılında Paris'te vefat etmiştir. Türkçe, Arapça ve Farsça öğrenmiş, Paris'te Türkçe tercümanlığı yapmıştır.² Bianchi ve J.D. Kieffer'in ortaklaşa yazdığı "Dictionnaire Turc-Français" isimli 2 ciltlik sözlüğün birinci cildi "elif" ile "sin" harfleri arasını kapsamakta olup 30+2+1097 sayfadır ve 1837 yılında basılmıştır. İkinci cilt ise "şın" ve "ye" harfleri arasını kapsamakta olup 1320 sayfadır ve 1850 senesinde basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

2. Hazine-i Lügât, Dictionnaire Turc – Français

Artin Hindoğlu 1780'de Kütahya'da doğmuştur. 1795 yılında İstanbul'a, 1805 yılında Venedik'e geçmiştir. 1812 yılına kadar San Lazzaro adasındaki Ermeni manastırında Ermenice ile Batı dillerinin öğrenmiştir. 1817-1818 yıllarında Viyana'ya yerleşmiş, orada Almanca'yı öğrenerek 1824-1831 yılları arasında Türk dili hocalığı yapmış, daha sonra Viyana'da İmparatorluk Yüksek Mahkemesinde tercümanlık yapmıştır. ³Artin Hindoğlu tarafından hazırlanan "Hazine-i Lügât, Dictionnaire Turc – Français" isimli sözlük, Viyana'da, Antoine Noble de Schmit Matbaası'nda, 1838 yılında, 4+516+2 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

3. Kamûs-ı Fransevî- Türkçeden Fransızcaya Lügat

Şemseddin Sami'nin yazdığı "Kamûs-ı Fransevî- Türkçeden Fransızcaya Lügat" isimli sözlük, İstanbul Mihran Matbaası'nda, hicri 1302 (miladi 1885) yılında, 11+5+1206

Sözlükler Katalogu, Akademik Araştırmalar Dergisi, Cilt 2, Sayı 7-8, Sayfa 99-134, 2000. 2.makale: Erciyas, Osman. (2014). Osmanlı'da Batı Dillerine Ait Sözlükler. Lefke Avrupa Üniveristesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (2) , 70-78.

² Eren, Hasan, Türklük Bilimi Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 1998, s. 115.

³ Kartallıoğlu, Yavuz, Artin Hindoğlu'nun Hazine-i Lügat , Dictionnaire Turc-Francais Adlı Eseri Üzerine, Dil Araştırmaları, Bahar 2018/ 22: 17-25

sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

4. Musavver Türkçeden Fransızcaya Lügat , Kamûs-ı Fransevî

Diran Kelekyan 1862’de Kayseri’de doğdu. 1 Eylül 1918’de İstanbul’da öldü. Sarraf Kirkor Kelekyan Efendi’nin oğlu Diran, küçük yaşta aile ile birlikte İstanbul’a geldi. Hasköy İlkokulu’nda, Kumkapı Ortaokulu’nda ve Gedikpaşa Ermeni Lisesi’nde okudu. Marsilya Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni bitirdi. Dönüşünde Mekteb-i Mülkiye’de hocalık yanı sıra gazetecilik ve avukatlık yaptı. Önce Ermeni harfleriyle yayınlanan Türkçe Manzume-i Efkâr gazetesinde, sonra Saadet, Tarik, Sabah ve Ceride-i Şarkıyye’de çalıştı. Başyazar oldu. Yazılarını 2 çoğu kez (D.K.) rumuzu ile ve Türkçe makalelerinde “Bedri Kâmil” ve “İ.Nâdir” gibi müstear adlarla yayımladı.⁴

tarafından hazırlanan “Musavver Türkçeden Fransızcaya Lügat, Kamûs-ı Fransevî” adlı sözlük İstanbul’da, Mihran Matbaası’nda hicri 1329 (miladi 1911) senesinde 16+1373+1 sayfa olarak basılmıştır. Aynı sözlüğün ikinci baskısı İstanbul Amidi Matbaası’nda, 1928 senesinde 5+1373+1 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

5. Küçük Lügat , Türkçeden Fransızcaya

W. Wiesenthal tarafından hazırlanan “Küçük Lügat, Türkçeden Fransızcaya” isimli sözlük, İstanbul’da Mahmud Bey Matbaası’nda, hicri 1304 (miladi 1887) senesinde 10+627 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

6. Lügat-ı Tefeyyüz , Osmanlıcadan Fransızcaya Lügat

Ali Nazima tarafından hazırlanan “Lügat-ı Tefeyyüz, Osmanlıcadan Fransızcaya Lügat” isimli sözlük, İstanbul

⁴ Toprak, Zafer, “Diran Kelekyan, Fransız Devrimi ve Mülkiye Mektebi,” Tarih ve Toplum, sayı 67, Temmuz 1989, s. 39-41.

Kasbar Matbaası'nda, 1910 senesinde, 8+960 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

7. Mini Mini Lügat-ı Tefeyyüz, Osmanlıcadan Fransızcaya Lügat

1861 doğumlu Ali Nazimâ, 1880'li yıllardan itibaren eğitim teşkilatının çeşitli alanlarında görev almış; öğretmenlik, müdürlük, müdür muavinliği gibi pek çok kademede çalıştığı yaklaşık 40 yıllık süre zarfında da sayısı neredeyse 100'ü bulan, farklı konularda ders kitabı, sözlük vb. pek çok eser kaleme almıştır. Sadece en bilinen eseri Faik Reşad ile birlikte hazırladıkları Mükemmel Osmanlı Lügatı, Türk Dil Kurumu tarafından Latin harflerine aktarılmıştır, bunun dışında birkaç araştırmacı onun bazı eserleri üzerinde çalışmıştır.⁵

Fadime Hacer Ünlü tarafından “Ali Nazimâ'nın ‘Lisan-ı Osmanisi” adlı yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde, 2002 yılında yapılmıştır.

Ali Nazima tarafından hazırlanan “Mini Mini Lügat-ı Tefeyyüz, Osmanlıcadan Fransızcaya Lügat” isimli sözlük, İstanbul'da, Kasbar Matbaası'nda, 1912 senesinde, 6+882+6 sayfa olarak hazırlanmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

8. Dictionnaire Turc - Français

Nikola Murat (Nicolas Murat)

İstanbul Levant Herald Matbaası 1903 318 S.

9. Istılâhat-ı Bahriyye (Türkçe-İngilizce-İtalyanca-Fransızca) :

A. William Thompson tarafından 1892 yılında İstanbul'da yayınlanmıştır.

Matbaa-i Osmaniyye'de basılan eser, 201 sayfadan oluşmaktadır.

Türkçe - İngilizce - İtalyanca - Fransızca

⁵ ÖZDER, Gökçe - ARDALI BÜYÜKARMAN, Didem, Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 12/15, Ankara, p. 511-524.

A William Thompson

İstanbul Matbaa-i Osmaniye 1309/1892 6+181+10+4 S

10. Osmanlıcadan Fransızcaya Cep Lügati :

1886 yılında Nazaret Hilmi tarafından İstanbul'da yayınlanan eser, daha sonra Said Kemal Paşazade tarafından düzeltilmiştir. Eser, 1065 sayfadan oluşmaktadır.

11. Türkçeden Fransızcaya Lügat-i Feraz

Dictionnaire Feraz.

Ali Feraz

İstanbul Ahmed Kâmil Matbaası 1927 728+7 S.

12. Turki ve Fransevi Lügatnâmesi

Dictionnaire Turc - Français avec la prononciation figürde

Nasıf bin Mümin el-Mâluf

1. Cilt Paris W. Renquet Matbaası 1863. 9+780 S. 1 Levha

2. Cilt Paris Edouard Biot Matbaası 1867. 781-1489 S.

13. Dictionnaire Turc - Français

R. Yusuf (R. Youssouf)

İstanbul Matbaa-i Ebüzziya 1888

1. Cilt 18+18+642 Sayfa

2. Cilt 643 -1336 Sayfa.

14. Dictionnaire Turc - Français :

N. Mallouf tarafından ortaya konulan bu sözlük, 1863 yılında Paris'te yazılmıştır.

Eser, Türkçe - Fransızca bir sözlüktür.

15. Kâmus-ı Fransevî :

Musavver Türkçeden Fransızcaya lügat şeklinde adlandırılan eser, Diran Kelekian tarafından 1928'de İstanbul'da yazılmıştır. Eserde Türkçe asıllı kelimeler yanında ilim, fen, sanayi ve edebiyat alanında Arapça ve Farsçadan alınmış kelimeler de ele alınmıştır.

16. Dictionnaire Turc-Français en Caracteres Turcs et Latins avec des Examples:

Yine Nikola Murad tarafından 1903 yılında İstanbul'da yayınlanmıştır. Levant Herald Matbaası'nda basılan eser, 318 sayfadan oluşmaktadır.

17. Istılâhât-ı İlmiyye Encümeni Tarafından Sanâyi-i Nefîsede Mevcûd Kelimât ve Tabirât İçün Vaz ve Tedvînî Tensîb Olunan Istılâhât Mecmuasıdır:

Istılâhât-ı İlmiyye Encümeni tarafından 1911 yılında İstanbul'da yayınlanan eser, 109 sayfadan oluşmaktadır. Bu sözlük, adından da anlaşılacağı üzere güzel sanatlarda kullanılan terimleri içerir. Sözlükte madde başları Arap harfli Türkçedir.

Ardından, o terim hangi sanat dalında kullanılmakta ise, ayrıca içinde sanat dalının tanımı adı yazılıp tanımı verilmiştir. Bunun yanı sıra, terimin tam karşısında Fransızca karşılığı ve hangi sanat dalında kullanılmakta ise, o dalın Fransızcadaki karşılığı verilmiştir.

1.2. FRANSIZCA' DAN OSMANLI TÜRKÇESİNE TEK YÖNLÜ SÖZLÜKLER⁶

⁶ Bu başlık altında incelenen sözlükler için şu 2 makaleden yararlanılmıştır: 1.makale: Sadi Çöğenli, Eski Harflerle Basılmış Türkçe Sözlükler Kataloğu, Akademik Araştırmalar Dergisi, Cilt 2, Sayı 7-8, Sayfa 99-134, 2000. 2.makale: Erciyas, Osman (2014). Osmanlı'da Batı

Aşağıda tanıtacağımız sözlüklerde madde başı kelimeler Fransızca olup, açıklamalar Osmanlı Türkçesi ile yapılmıştır.

1. Dictionnaire Français – Arabe – Persan Et Turc”

Aleksandr Hançeri 1760 yılında İstanbul’da doğdu, 1854 yılında Moskova’da öldü. Soylu bir Rum ailesinden gelen Hançeri sağlam bir öğrenim görmüştür. Avrupa dillerinin yanında Türkçe, Arapça ve Farsça’da öğrendi. 1805 yılında Babıali baştercümanlığına getirildi. 1807 yılında Sultan tarafından Boğdan (Moldova) voyvodaliğine atandı. 1821 yılında ailesi ile beraber İstanbul’dan Odesa’ya kaçmıştır. Sözlükte Fransız Akademisinin 1798 baskısının örnekleri Arapça, Farsçave Türkçe’ye çevrilmiştir. Yazar Asım Efendi’nin Kamus çevirisinden yararlanmıştır. Hançeri bu sözlüğe 30 yıldan fazla uğraşmıştır.⁷

Aleksandr Hançeri’nin yazdığı “Dictionnaire Français – Arabe – Persan Et Turc” adlı sözlük 3 cilt olup birinci cildi 4+992+4 sayfa; ikinci cildi 659+1 sayfa; üçüncü cildi 806+1 sayfadır. Sözlükteki madde başlarında kaynak dil Fransızca olup hedef diller Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere sözlük 4 dillidir. Eser Moskova’da 1840-1841 yıllarında basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

2. Dictionnaire Français-Turc

Thomas Xavier Bianchi’nin hazırladığı “Dictionnaire Français-Turc” adlı Fransızcadan Osmanlı Türkçesine sözlüğün ilk cildi A-F harfleri arasını içine almakta olup bu cilt 6+784+125 sayfadır ve 1843 yılında basılmıştır. İkinci cilt G-Z harflerini kapsamakta olup 1370 sayfadır ve 1846

Dillerine Ait Sözlükler. Lefke Avrupa Üniveristesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2 (2) , 70-78.

⁷ Eren, Hasan, Türklük Bilimi Sözlüğü, TDK Yayınları, Ankara, 1998, s. 174.

yılında basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamış ve herhangi bir yayınevi tarafından basılmamıştır.

3. Fransızcadan Türkçeye Küçük Kamûs-ı Fransevî

Hasan Bedreddin'in yazdığı "Fransızcadan Türkçeye Küçük Kamûs-ı Fransevî" adlı eser İstanbul'da, Marifet Matbaasında, 1928 yılında, 4+1544 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

4. Gunyetü'l-Lügat, Fransızcadan Türkçeye Dictionnaire Français – Turc

Mehmed Şükri ve Mikael Aşçıyan'ın ortaklaşa hazırladığı "Gunsetü'l-Lügat, Fransızcadan Türkçeye Dictionnaire Français – Turc" isimli eser 2 cilttir. Birinci cilt İstanbul K. Bağdatlıyan Matbaası'nda hicri 1299 (miladi 1882) yılında, 989 sayfa olarak; ikinci cilt İstanbul Aramyan Matbaası'nda hicri 1300 (miladi 1883) yılında 1064 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

5. Lügatçe-i Felsefe

İsmail Fenni Ertuğrul tarafından hazırlanan "Lügatçe-i Felsefe" 1927 yılında 936+8 sayfa olarak İstanbul'da basılmıştır. Bu kitapta felsefe terimleri Fransızca madde başı olarak verilmiş ve açıklamalar Osmanlı Türkçesi ile yapılmıştır. Bu kitap Necdet Ertuğ tarafından 2014 senesinde transkripsiyonlu metin şeklinde yayına hazırlanıp Aktif Düşünce yayıncılık tarafından basılmıştır. Eserin ikinci bir neşri de 2015 yılında Recep Alpyağıl tarafından yapılarak Çizgi Kitabevi tarafından basılmıştır.

6. Kamûs-ı Fransevî, Fransızcadan Türkçeye Lügat"

Şemseddin Sami tarafından hazırlanan "Kamûs-ı Fransevî, Fransızcadan Türkçeye Lügat" İstanbul Mihran Matbaası'nda hicri 1299 (miladi 1882) senesinde 4+1630+1 sayfa olarak basılmıştır.

Sözlüğün ikinci baskısı İstanbul Mihran Matbaası'nda hicri 1315 (miladi 1898) yılında, 15+1920 sayfa olarak basılmıştır.

"Resimli Kamûs-i Fransevî" başlığı ile üçüncü baskı İstanbul Mihran Matbaası'nda, hicri 1318 (miladi 1901) senesinde 16+2240 sayfa olarak basılmıştır.

Resimli olarak dördüncü baskısı İstanbul'da, Mihran Matbaası'nda, hicri 1322 (miladi 1905) senesinde 1+14+2240 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılma Şerif Esgin tarafından başlatılmış olup A-G arasını kapsayan ilk cildi Türkiye Bilimler Akademisi tarafından 2017 yılında basılmıştır.

7. Lügat-ı Feraz, Fransızcadan Türkçeye Dictionnaire Feraz Français -Turc

Ali Feraz tarafından hazırlanan "Lügat-ı Feraz, Fransızcadan Türkçeye Dictionnaire Feraz Français -Turc" adlı sözlük İstanbul'da, hicri 1337 (miladi 1920) senesinde 2+640 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

8. Lügat-ı Nazima, Fransızcadan Türkçeye Lügat

Ali Nazima tarafından hazırlanan "Lügat-ı Nazima, Fransızcadan Türkçeye Lügat" isimli sözlük, İstanbul Kasbar

Matbaası'nda, 1901 senesinde, 8+1904 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

9. Dictionnaire Français - Turcs Des Termes Techniques, Des Sciences, Des Lettres Et Des Arts, Fransızcadan Türkçeye İstilahât Lügati

Ant on B. Tıngır ve Kirkor Sınabyan tarafından ortaklaşa hazırlanan "Fransızcadan Türkçeye İstilahât Lügati- Dictionnaire Français - Turcs Des Termes Techniques, Des Sciences, Des Lettres Et Des Arts" isimli sözlük, İstanbul'da, K. Bağdadliyan Matbaası'nda iki cilt olarak basılmıştır. Birinci cilt 1891 senesinde 8+2+423 sayfa olarak; ikinci cilt 1892 senesinde 565 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

10. Fransızcadan Türkçeye Yeni Lügat

Mehmed Fuad tarafından hazırlanan "Fransızcadan Türkçeye Yeni Lügat" isimli sözlük, İstanbul'da, A. Asaduryan Şirketi Mürettibiye Matbaası'nda, hicri 1310 (miladi 1892) senesinde 5+1336 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

11. Dictionnaire Français - Armenien - Turc

Pascal Aucher (1774-1855)

Venedik Imprimerie de Saint - Lazar 1840. 5+733 S.

12. Durûb-ı Emsâl-i Fransevî Lügatçesi

Tahrîrât-ı Hâriciye hulefâsından Mehmed Emin tarafından derlenen ve Fransızcaya çevrilen bu eser, Maârif Nezâreti'nin ruhsatıyla 1308/1891 yılında, İstanbul'da, Kasbar Matbaası'nda basılmıştır. Eser 30 sayfadır. Atasözlerinin "câmi'i" olan Mehmed Emin, eserine "mukaddime" başlığı ile yazdığı ön sözün hemen başında, "her dilde az söz ile bir hüküm ifade edip de yaygınlaşan sözlerle 'darb-ı mesel' denildiğini, Türk kültüründe yer alan bu atasözlerinin en meşhurlarını

derlediğini ve Fransızcada mukabili bulunanların Fransızcasını da ilave ettiğini” belirtir. Ayrıca “Fransızcada olup da Türkçede mukabili olmayanların ve bilinmesi gerektiğini düşündüğü atasözlerinin de çevirisini yaparak okurların hizmetine sunduğunu” söyler.⁸

13. Fransızcadan Türkçeye Lügat :

Mehmet Fuat 1859 da doğmuş ve 1925 yılında vefat etmiştir.⁹ Eser, Mehmet Fuat tarafından 1888 yılında İstanbul’da yayınlanmıştır. 1236 sayfadan oluşmaktadır.

14. Fransızcadan Türkçeye Istılahât-ı Hukûkiye ve Siyasiye Lügati

Mehmed Ekrem

İstanbul Ritsu Matbaası 1927

148+3 S.

15. Fransızcadan Türkçeye Küçük Kamûs-ı Fransevi

Hasan Bedrettin, ‘Umerâ-yı ‘Askeriyeden Vasfî Efendi’nin oğlu olarak H.1267/M.1851’de Kütahya’nın Simav kazasında doğdu. Babasının Arabistan Ordugâhında görevlendirilmesi üzerine onunla birlikte Şam’a gitti. Şam Emevi Medresesi’nde Attar-zade Ömer Efendi’den Arapça ve Farsça öğrendi. Devamında Şam’daki askeri liseye (Mekteb-i İdadi-i Askeri) kaydoldu ve buradan başarıyla mezun oldu. Şam Mekteb-i Harbiye’sinin Erkan-ı Harb kısmını birincilikle tamamladı. Askeriyenin çeşitli kademelerinde çalıştı. Erkân-ı Harbiye yüzbaşılığı ile Hassa Ordusu Dördüncü Taburu’nda görev yaptı. Sekiz ay sonra Beşinci Ordu Süvari Alayı’na tayin oldu. O yıllarda Dragon Alayı’nın teftişine memur olduğu halde harbiye için Belçika’dan getirtilen ve Belçikalı bilim adamlarının yazdıkları kitapları çevirmek ve okutmak üzere Mekteb-i Harbiye muallimliğine tâyin edildi.

⁸BOZKURT, Eshâbil; KARADAĞ, Ayşe Banu; Fransızca-Osmanlı Türkçesi Atasözleri Kitapları Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/10 Fall 2013, Ankara, p. 175-183

⁹ <https://catalog.hathitrust.org/Record/005579547> adresinden 24 Aralık 2018 tarihinde erişilmiştir.

1292/1876'da kolağası, daha sonra binbaşı, kaymakam ve miralay oldu. Bunun dışında Harbiye'de tanıştığı arkadaşı Manastırlı Mehmet Rıfat'la birlikte Harbiye dışında Darü's-şafaka'da ders verdi. Hasan Bedrettin Paşa, Harp Okulu Komutanı Süleyman Paşa'nın yardım ve yönlendirmesiyle 1870'li yılların başında Harbiye ve Darü's-şafaka hocalığının yanında Kolağası rütbesiyle başarılı görevlerde bulunur. Hasan Bedrettin Paşa, 1877 Osmanlı-Rus savaşında Müşir Fuat Paşa'nın komutasında kazanılan İyena zaferinde birliğin kurmay başlığını yaptı. Hasan Bedrettin Paşa, II. Abdülhamit döneminin sona ermesine iki yıl kala Miralay rütbesindeyken İstanbul'dan uzaklaştırılarak Şam'a sürüldü ve rütbesi geri alındı. Şam'da öğretmenlik yaparak geçimini sağladı. Hasan Bedrettin, meşrutiyet sonrası rütbesi geri verilince İstanbul'a döndü, bir süre sonra mirlivalığa, ardından ferikliğe yükseltildi ve İşkodra vali komutanlığına atandı. Hastalığı nedeniyle istifa ederek İstanbul'a döndü. H.1330/M.1912'de vefat etti ve Fatih Türbesi haziresine defnedildi.¹⁰

Hasan Bedreddin tarafından yazılan bu sözlük İstanbul'da, Marifet Matbaasında, 1928 yılında basılmıştır. 4+1544 sayfadan oluşmaktadır.

16. Fransızcadan Türkçeye Küçük ve Resimli Lügat-i Fenniye:

İsmail Ziya tarafından 1894 yılında İstanbul'da yayınlamıştır. 263 sayfadan oluşmaktadır.¹¹

17. Fransızcadan Türkçeye Cep Lügati (Dictionnaire de Poche Français- Turc):

W. Wiesensthal tarafından 1888 yılında İstanbul'da yayınlanmıştır. Karâbet ve Kasbar Matbaası'nda basılan eser, 1240 sayfadan oluşmaktadır.¹²

¹⁰ Güler, Kadir; Özkan, Seçkin, Kütahyalı Hasan Bedreddin Paşa Ve Tiyatroları Üzerine Bazı Mülâhazalar, The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science Volume 5 Issue 3, p. ..., October 2012

¹¹ Erciyas, Osman, age, sayfa 70-78.

¹² Erciyas, Osman, age, sayfa 70-78.

18. Türkçe ve Fransızca ve İtalyanca Lisânı Üzere Tertib Olunmuş Lügatdır

(Dictionnaire Français-Turc-İtalien) :

Üç dilli olan bu sözlük, Mehmet Atıf Selânikli tarafından 1868 yılında İstanbul'da yayınlanmıştır ve 410 sayfadan oluşmaktadır.¹³

19. Istılahât-ı İlmiye Encümeni Tarafından Kamûs-î Felsefede Munderic Kelimât Ve Tabirât İçin Vazı ve Tedvîni Tensîb Olunan Istılahât Mecmuasıdır

Fransızcadan – Türkçeye

İstanbul Matbaa-i Amire 1330 (1914) 74 sayfa.

20. Kamûs-ı Tıbbî

Şerafettin Mağmumi tarafından 1912 yılında Kahire'de yayınlanmıştır. Osmanlı Matbaası'nda basılan eser 2 cilttir ve 1064 sayfadan oluşmaktadır. ¹⁴Eser Fransızcadan Türkçeye sözlüktür. Kahire Osmanlı Matbaasında 1910 -1912 basılmıştır.

1. Cilt 7+1+600 Sayfa

2. Cilt 602-1064 Sayfa

21. Küçük Kamûs-ı Fransevi

Resûlzâde Hüseyin Hüsnü Bey, 5 Haziran 1862 (7 Zilhicce 1278) tarihinde Antakya'da dünyaya gelmiştir. Babası, Antakya'da Resûlzâde olarak bilinen aileye mensup Abdurrahman Bey'dir. Hüsnü Bey, ilköğrenimini Antakya'da tamamladıktan sonra askerî eğitim almak için İstanbul'a geldi. Burada tahsiline devam ederek Askerî İdâdî'den mezun oldu. 16 Eylül 1880 (4 Eylül 1296) tarihinde Mekteb-i Harbiye'ye giren Hüseyin Hüsnü Bey, 1883 yılında, 21 yaşında iken Mülâzım-ı Sâni olarak mezun oldu. Resûlzâde, mezuniyetinden sonra ilk görevine Davutpaşa Kışlası'nda başlamıştır. Nitekim askerî lise ve harp okulları tedrisatında bulunan

¹³ Erciyas, Osman, age, sayfa 70-78.

¹⁴ Erciyas, Osman, age, sayfa 70-78.

Almanca ve Fransızca'yı çok iyi derecede öğrendiği dikkati çekmektedir. Bu çalışmalarında o kadar başarılı olmuştur ki mezuniyeti ardından 1883 yılında Fransızca bir dil kitabı olan Mükâleme'yi tercüme ederek, bu çalışması sayesinde Yüzbaşı rütbesine yükseltilmiştir.

İlk olarak 16 Kasım 1888 (6 Teşrînîsânî 1304) tarihinde Süvari Dâiresi'nin tavsiyesiyle Mühendishâne-i Berrî-i Hümayûn Harbiye ve İdâdî kısımlarına Fransızca muallimi olarak atanmıştır. Başarılı çalışmalarını devam ettiren Hüsnü Bey, 30 Ağustos 1892 (6 Safer 1310) tarihinde dördüncü rütbeden Nişân-ı Alî-i Osmânî ile taltîf edilmiştir. Yine 27 Kasım 1892 (7 Cemâziyelevvel 1310) tarihinde Binbaşılık rütbesine terfî olurken, Fransızca muallimliği görevine de devam etmiştir. Hüsnü Bey, Mühendishâne'de bulunduğu süre zarfında vazifesini hakkıyla ifâ ettikten sonra 1896'da görevinden ayrılmıştır. Yeni vazifesi olan Hassa Ordusu 37. Süvari Alayı'na 19 Ekim 1896 (24 Receb 1314) tarihi itibarıyla Kaimmakâm rütbesiyle atanmıştır. 37. Süvari Alayı'nda 5 yıl kadar başarıyla görev yapan Hüsnü Bey, 21 Kasım 1901 (9 Şaban 1319) tarihinde Miralay rütbesi alarak Süvari Komisyonu'nda görevlendirilmiştir. Söz konusu vazifelerinde takdir görmeyi sürdüren Hüsnü Bey, 19 Ekim 1905 (9 Şaban 1323) tarihinde 2. dereceden Mecîdî nişânı ile taltif edilmiştir. Resûlzade Hüseyin Hüsnü Bey Levâzımât-ı Umûmiyye daire müfettişliği ve iki numaralı Dîvân-ı Harb-i Örfî üyeliği yapmıştır. Kısa diyebileceğimiz askerlik hayatı, 15 Temmuz 1910 (7 Receb 1328) tarihinde emekliye ayrılmasıyla nihayet bulmuştur. Dört evlilik yapan Hüseyin Hüsnü Bey iki erkek evlat sahibi olmuştur. 1935 yılında İstanbul'da vefat eden Hüsnü Bey Edirnekapi Şehitliği'ne defnedilmiştir.¹⁵

Bu eser Fransızcadan Türkçeye bir sözlüktür. İstanbul'da, Matbaa-i Osmaniye'de, 14+352 sayfa olarak basılmıştır.

22. Lügat-ı Efṣâl-i Fransevi

¹⁵ Nalçacı, Murat, Resûlzâde Hüseyin Hüsnü Bey'in Rusya Ordusu Hakkında Ma'lumât-I Muhtasara Adlı Eserinin Transkripsiyon ve Tahlili, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, 2010, Sayfa 8-14.

M. Salim ve Dikran Sofyalı tarafından 1884 yılında İstanbul'da Mihran matbaasında yayınlanmıştır. Eser, 114 sayfadan oluşan Fransızcadan Türkçeye bir sözlüktür.¹⁶

23. Lügat-ı Tefeyyüz

Fransızcadan Osmanlıcaya lügat

Ali Nazima

İstanbul Kasbar Matbaası 1911 8+1272 S.

24. Muhtasar Kamûs-ı Askerî

Encyclopedie militaire abrégé Français - Turc

Hüseyin Hüsni Resulzade

1. Kısım İstanbul Karabet Matbaası

384 S. Resimli

25. Et-Takdimetü'z-Zekiyye Li Talimi'l-Lügati'l-Franseviyye Vet-Türkiyye

Vocabulaire Français -Turc

Jorj Rasis (Georges Rhasis)

Sen Petersburg Fünûn Akademi-i İmparatorisi Matbaası 1828.

438+328 S

26. Türkçe ve Fransızca ve İtalyanca Lisanı Üzere Tertip Olunmuş Lügatdır.

Dictionnaire Français - Turc - Italien

Üç dilli olan bu sözlük, Mehmet Atıf Selânikli tarafından 1868 yılında İstanbul'da yayınlanmıştır ve 410 sayfadan oluşmaktadır.¹⁷ İstanbul Ruznâme-i Ceride-i Havadis Matbaası'nda, 1285/1868 senesinde 2+408 sayfa olarak basılmıştır.

¹⁶ Erciyas, Osman, age, sayfa 70-78.

¹⁷ Erciyas, Osman, age, sayfa 70-78.

27. Fransızcadan Türkçeye Lügat

Dictionnaire Français - Turc

Nikola Murat (Nicolas Murat)

İstanbul Onnik Halebliyan Matbaası ve Mücellithanesi 1901
432 S.

28. Fransızcadan Türkçeye Mükemmel Lügat

Grand Dictionnaire Français -Turc

Vizental (W.Wiesenthal)

İstanbul A. Asaduryan Şirket-i Mürettibiye Matbaası 1310
(1882)

416 sayfa. Tamamlanmıyor.

29. Manuel Terminologique, Français – Ottoman:

O. De Schlehta – Wssehrd tarafından 1870 yılında Viyana’da yayınlanan eser, Fransızca – Osmanlı Türkçesi üzerinedir. Eser ticaret, hukuk, yayın gibi alanlarda Osmanlı Türkçesinde bulununan Fransızca terimleri açıklamak üzere ortaya konmuş bir eserdir.

30. Kâmûs-ı Fransevî,Türkî, İtalyanî, Arabî (Dictionnaire Français-Turc -İtalien-

Arabi) :

Kudüs Imprimerie des P. P. Francescains tarafından 1880’de yayımlanmıştır. Eser, 608 sayfadan oluşmaktadır.¹⁸

31. Dictionnaire Portatif Français-Ottoman:

Şakir Paşa adlı bir kişi tarafından 1883 yılında İstanbul’da yayınlanan eser, Fransızcadan Türkçeye küçük bir sözlüktür.

¹⁸ Erciyas, Osman, age, sayfa 70-78.

1.3. HEM OSMANLI TÜRKÇESİNDEN FRANSIZCAYA, HEM DE FRANSIZCA'DAN OSMANLI TÜRKÇESİNE ÇİFT YÖNLÜ SÖZLÜKLER

1. Hüseyin Hüsni Resulzade tarafından hazırlanan "**Kamûs-ı Askeri, Fransızca - Türkçe, Türkçe - Fransızca**" isimli sözlük, İstanbul'da, Matbaa-i Sarıyan - Mahmud Bey Matbaası'nda basılmış olup 2 cilttir. Birinci cilt 1894 yılında 12+672 sayfa olarak; ikinci cilt 1898 yılında 563 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

2. Celal Esad Arseven'in babası Sultan Abdülaziz devrinde (1861-1876) iki kez sadrazamlık yapmış olan Sakızlı Ahmed Esad Paşa'dır. (1828-1875) İlkokulu bitirdikten sonra Fransızcasını geliştirmesi amacıyla ailesi tarafından Galasaray Mekteb-i Sultanisi'ne kaydedilir. Celal Esad'ın okulda mutlu olmaması hem de Fransızcasını geliştirirken Türkçesini zayıflatması sebebiyle okuldan alarak Mektebi Rüştîye-i Askeriyye'ye kayıt ettirirler. İlerine sanat hayatına büyük tesiri dokunacak olan Sanâyi-i Nefîse Mektebi'ne yazılır. Celal Esad'ın konu hakkında hatıratında verdiği bilgilere göre amcası Müşir Kazım Paşa dönemin padişahı olan Sultan II. Abdülhamid ile bir Cuma selamlığında karşılaşır. Celal Esad asker olmak üzere Mekteb-i Harbiye-i Şâhâne'ye kaydedilir. Askeriyenin son sınıfında savaş çıkmasından dolayı okulu erken bitiren Celal Esad bir süre yüzbaşı olarak askerlik görevine devam eder. Celal Esad, Matmazel Charelle ile nikahlanır. Bu onun ilk evliliğidir. Matmazel Charelle'in adı da "Selime" hanıma dönüştürülür." Bu evlilikten Hikmet, Esad ve Leyla isimli çocukları olur. Ne yazık ki Hikmet çok küçük yaşta vefat eder. Celal Esad Viyana'da bir sergi açar. Açılan bu sergiyle ile Avrupa'daki ilk resim sergisi açan Türk sanatçı unvanını kazanır. 1925 de Celal Esad, Ankara'nın imar planını hazırlamak üzere gelen Alman şehircilik uzmanı Prof. H. Jansen'in yanında Ankara şehri imar müşaviri olarak çalışmıştır. 1933 ve 1937 yılları arasında Kadıköy Halkevi Başkanlığı görevini üstlenir. 1942 yılında başladığı aktif siyasi hayatına 1950 seçimine kadar devam eder. Soyadı Kanunu

ile beraber Arseven soyadını alan Celal Esad, 1940 yılında üçüncü evliliğini Leman hanımla yapar. Daha sonra Burhan Dilman'la evlenir. Tek oğlu Esad Celal Arseven ise vefat ettiği 1973 yılına kadar Pariste yaşa Celal Esad, 1971 yılında vefat etmiştir. Celal Esad Arseven 95 yıllık ömrüne askeri ve bürokratik görevlerin yansira çok önemli bir sanat hayatına sahip olmuştur.¹⁹

Celal Esad Arseven tarafından hazırlanan **"Sanat Kamûsu, Dictionnaire des termes d'art Français - Turc, Turc - Français"** isimli sözlük, İstanbul'da, Matbaa-i Amire'de iki kısım olarak basılmıştır. Birinci kısım Fransızcadan Türkçeye olup hicri 1340 (miladi 1924) senesinde 296 sayfa olarak basılmıştır. İkinci kısım Türkçeden Fransızcaya olup hicri 1341 (miladi 1925) senesinde 60+2 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

¹⁹ Bekman, Büşranur, Sanat Ve Siyasete Adanmış Bir Ömür: Celal Esad Arseven ve Biyografisi, İstanbul Şehir Üniversitesi, Haziran 2018, sayfa 1-14.

2.ŞEMSEDDİN SAMİ

2.1.HAYATI

1 Haziran 1850'de Yanya (Janinë) vilâyetinin Ergiri (Gjirokastra) sancağına bağlı Pırmeti kazasının Fraşiri (Frashëri) köyünde doğdu. Babası Hâlid Bey ile büyük babası Durmuş Bey, Berat'tan Fraşiri'ye gelip yerleşmiş timar beyleri neslinden, annesi Emine Hanım ise Fâtih Sultan Mehmed ve II. Bayezid devri ileri gelenlerinden İmrahor İlyas Bey'in soyundandır.

İlköğrenimine başladığı Fraşiri'de Kalkandelenli Mahmud Efendi'den Arapça ve Farsça dersleri aldı. Küçük yaşta önce babasını (1859), iki yıl sonra annesini kaybedince ağabeyi Abdül Fraşiri'nin yanında diğer beş kardeşiyle beraber Yanya'ya gitti (1865). Burada büyük kardeşi Naim Fraşiri ile birlikte Zosimea Rum Lisesi'ne kaydoldu ve sekiz yıllık okulu yedi yılda bitirdi (1871). Yeni ve modern bir öğrenim programının uygulandığı bu okulda Latince, Rumca, İtalyanca ve Fransızca öğrendi; Müderris Yâkub Efendi gibi bazı hocaların yanında Arapça ve Farsça'sını geliştirdi. Bir süre Yanya Mektûbî Kalemi'nde çalıştı.

1872'de İstanbul'a giden Şemseddin Sâmi, Naim Fraşiri ile birlikte Matbuat Kalemi'nde çalışmaya başladı. Bu sırada Trablusgarp vilâyet gazetesini çıkarmak için İstanbul'dan tecrübeli bir gazeteci istenince Matbuat Müdüriyeti tarafından Trablusgarp'a gönderildi (1874). Yeni görev yerine Yanya, Brindisi, Mesina ve Napoli yoluyla gitmesi ona Avrupa'nın bir kısmını görme fırsatı verdi. Orada bir yıl kadar Türkçe-Arapça yayımlanan Trablusgarb gazetesinin başyazarlığını yaptı.

1875'te İstanbul'a döndü, yine gazeteciliğe devam ederken bazı tiyatro eserlerini yayımladı. Rodos'ta sürgünde bulunan Ebüzziyâ Mehmed Tefvik adına imtiyazını aldığı Muharrir mecmuasını çıkardı (1876).

9 Şubat 1876'da Kayserili Mihran Efendi ile birlikte Türk basın tarihinin önde gelen yayın organlarından olan Sabah gazetesini kurdu ve kamuoyunda büyük ilgi gören gazetenin bir yıl kadar başyazarlığını yaptı.

Sava Paşa, Cezâyir-i Bahr-i Sefîd valiliğine tayin edilince mühürdarı sıfatıyla 1877'de onunla beraber Rodos'a gitti. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın çıkması ve Rus ordularının Balkanlara kadar inmesi üzerine beş ay sonra gittiği Yanya'da Âbidin Paşa nezâretinde kurulan Sevkiyyât-ı Askeriyye Komisyonu'nda kâtip olarak çalıştı. Ayastefanos Antlaşması ile savaşın sona ermesinin ardından İstanbul'a döndü ve bu defa Tercümân-ı Şark gazetesinin başyazarı oldu; burada "Şundan Bundan" başlığıyla fıkralar yazdı.

1878'de Tercümân-ı Şark gazetesinin kapanmasıyla gazetecilik hayatı sona eren Şemseddin Sâmî, ertesi yıl yine Mihran Efendi ile birlikte kurduğu Cep Kütüphanesi'nde Gök, Yer, İnsan, Medeniyet-i İslâmiyye, Kadınlar ve Esâtîr adlarıyla ansiklopedik nitelikte bilgiler içeren küçük hacimli kitaplar yayımladı.

1880'de II. Abdülhamid'in iradesiyle saraya alınarak Mâbeyn-i Hümâyun'da kurulan Teftîş-i Askerî Komisyonu kâtipliğiyle görevlendirildi. Hayatının sonuna kadar sürdürdüğü bu görevinde rahat bir çalışma ortamı içinde sözlüklerini ve diğer önemli eserlerini hazırladı. Yine bu sırada Victor Hugo'nun Sefiller'ini Türkçeye çevirmeye

başladı. Hemen arkasından Aile (1880, üç sayı) ve Hafta (1881-1882) dergilerini çıkardı.

1882’de “Fransızcadan Türkçeye Kāmûs-ı Fransevî” adlı eseri yayımladı. Bunu Türkçeden Fransızcaya Kāmûs-ı Fransevî takip etti (1885); bu eseri dolayısıyla II. Abdülhamid tarafından kendisine “Ülâ sınıf-ı sânîsi” rütbesiyle İftihar madalyası verildi. Ertesi yıl Küçük Kāmûs-ı Fransevî’yi yayımladı. Bu yoğun faaliyetler arasında ancak 1884’te evlenebildi ve Erenköy’de yaptırdığı köşke yerleşti.

1889-1898 yılları arasında tek başına hazırlayıp tamamladığı tarih, coğrafya ve meşhur adamlar ansiklopedisini “Kāmûsü’l-a’lâm” adıyla neşretti. Bu büyük eserin fasiküller halinde yayımı sırasında 1892’de Teftîş-i Askerî Komisyonu başkâtipliğine yükseltildi; 1894’te Ülâ sınıf-ı evveli rütbesine terfi ettirildi.

1896’da yine formalar halinde Kāmûs-ı Arabî’yi neşretmeye başladı. 1900’de Türk dilinin en önemli sözlüklerinden olan Kāmûs-ı Türkî’yi yayımladı. Bu arada Kütübhâne-i Müntehabât adıyla bir seri kitap neşrine başladı. Çeşitli hastalıklarına rağmen hayatının son yıllarında kendini doğrudan doğruya Türk dili ve edebiyatı araştırmalarına veren Şemseddin Sâmî bu sırada vaktinin büyük bir kısmını Orhon Âbideleri, Kutadgu Bilig, et-Tuhfetü’z-Zekiyye fî lugati’t-Türkiyye ve Lehce-i Türkiyye-i Memâlik-i Mısır gibi Türk kültürünün bazı temel eserlerini hazırlamakla geçirdi. Ancak maddî imkânsızlıklar ve rahatsızlıkları yüzünden bu eserleri yayımlaması mümkün olmadı. Henüz verimli olabileceği bir yaşta iken 18 Haziran 1904’te vefat etti ve Erenköy’de Sahrayıcedit Mezarlığı’na

defnedildi. 1968 yılında kemikleri Feriköy'deki aile kabristanına nakledildi.²⁰

²⁰ Abdullah Uçman, “Şemsettin Sami” maddesi, İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt 38, sayfa 519-522.

2.2.ESERLERİ

a)SÖZLÜK ve ANSİKLOPEDI

1.Kamus-ı Fransevî-Fransızcadan Türkçeye Lügat:

Bu sözlüğün birinci baskısı İstanbul Mihran Matbaası'nda, hicri 1299 (miladi 1882) senesinde 4+1630+1 sayfa olarak basılmıştır.

Sözlüğün ikinci baskısı İstanbul Mihran Matbaası'nda hicri 1315 (miladi 1898) yılında, 15+1920 sayfa olarak basılmıştır.

Sözlüğün 3. Baskısı “Resimli Kamûs-i Fransevî” başlığı ile İstanbul Mihran Matbaası'nda, hicri 1318 (miladi 1901) senesinde 16+2240 sayfa olarak basılmıştır.

Sözlüğün 4. Baskısı resimli olarak İstanbul'da, Mihran Matbaası'nda, hicri 1322 (miladi 1905) senesinde 1+14+2240 sayfa olarak basılmıştır. Bu eserde madde başları Latin harfleri ile Fransızca olarak yazılmış olup açıklamalar Arap harfli olarak Osmanlı Türkçesi ile verilmiştir. Eser üzerinde Şerif Esgin transkripsiyon çalışması yapmış ve eserin A-G harfleri arasını birinci cilt olarak yayınlamıştır. Eseri Türkiye Bilimler Akademisi bastırmıştır. Devam edecek olan diğer ciltleri henüz yayınlanmamıştır.

Eser üzerinde Seyfettin Tunç tarafından, Ege Üniversitesinde, 1999 yılında “Şemseddin Sami'nin Kamus-ı Fransevî'sindeki Edebî Terimler Üzerine Bir Araştırma” isimli 126 sayfalık yüksek lisans çalışması yapılmıştır.

2. Kamus-ı Fransevî- Türkçeden Fransızcaya Lügat:

Şemseddin Sami'nin yazdığı “Kamûs-ı Fransevî- Türkçeden Fransızcaya Lügat” isimli sözlük, İstanbul Mihran Matbaası'nda, hicri 1302 (miladi 1885) yılında, 11+5+1206 sayfa olarak basılmıştır.

Bu eserde madde başları Osmanlı Türkçesi ile verilmiş olup açıklamalar Fransızca ile verilmiştir. Eser üzerinde bugüne kadar ilmî çalışma yapılmamıştır.

3) Kamûs-ı Arabî

Şemseddin Sami tarafından hazırlanan “Kamus-ı Arabî” adını taşıyan bu sözlük formalar hâlinde basılmıştır. Bu eser İstanbul'da, Mahmud Bey Matbaası'nda hicri 1313 (miladi 1895) yılında basılmıştır. Bu eser tamamlanamamış olup cim harfinin sonuna kadar olan kısmı basılabilmıştır. Eser 480 sayfa olup üzerinde akademik çalışma yapılmamıştır.

4) Kamus-ı Türkî

Şemseddin Sami'nin en tanınmış eseridir. Eserde madde başları ve açıklamalar Türkçe olup Arap harfleriyle yazılmıştır. Eser hicrî 1317

yılında (1901) 2 cilt olarak basılmıştır. Çağrı Yayınları tarafından eserin tek ciltte birleştirilmiş şekliyle birçok kez tıpkıbasımı yapılmıştır.

Şemseddin Sami'nin bu eseri “Hayat Büyük Türk Sözlüğü” adıyla İstanbul’da tarihsiz olarak yayınlanmıştır.

“Temel Türkçe Sözlük, Sadeleştirilmiş ve Geliştirilmiş Kamus-ı Türkî” ismiyle, Mertol Tulum ve başkalarının çalışmalarıyla, 3 cilt hâlinde, Tercüman yayınları tarafından 1985 yılında yayınlanmıştır.

Eseri Paşa Yavuzarslan Latin harf sırasına göre tertib ederek eserin sonuna dizinde ekleyip Türk Dil Kurumu tarafından bastırmıştır. Bu tertipte madde başları ve açıklamaların tamamı Latin harfleriyle alfabetik olarak yapılmıştır. Türk Dil Kurumu eseri bu şekliyle birinci kez 2010 yılında, 2. kez 2015 yılında bastırmıştır.

Eser üzerinde Niyazi Adıgüzel, Raşit Gündoğdu, Ebul Faruk Önal isimli hocalar da çalışma yapmıştır. Eseri İdeal Kültür Yayıncılık Latin harfleriyle, 2012 yılında, 1213 sayfa hâlinde bastırmışlardır. Aynı çalışma, 2015 yılında 2. kez basılmıştır.

5)Küçük Kamus-ı Fransevi

Tez konumuz olan bu eser “Fransızcadan Türkçeye Lügat-Küçük Kamus-ı Fransevi” adını taşımaktadır. İstanbul’da Mihran Matbaası’nda hicri 1304 (miladi 1886) senesinde basılmış olup 7+651+5 sayfadır. Madde başları Latin harfli olarak Fransızca, açıklamalar ise Osmanlı Türkçesi ile verilmiştir.

Şemseddin Sami her ne kadar eserine “Küçük Kamûs-ı Fransevî” adını vermişse de bu mütevaziliğinden olsa gerektir. Çünkü eser 7+651+5 sayfadır. Şemseddin Sami “ bu eserde bulamadığınız kelimeleri ‘Fransızcadan Türkçeye Lügat -Kamûs-ı Fransevî’ adlı büyük sözlüğüme bakarak bulabilirsiniz.” diyerek çok fazla detaya girmediğini ima etse de eserde madde başı olarak topografya, askerlik, denizcilik, optik, retorik, anatomi, otopsi, topografya, matematik, doğa tarihi, coğrafya, matematik, geometri, eczacılık, tıp, tipografi, jeoloji, aruz, lengüistik, harp sanatı, kimyâ, mineraloji, mimarlık, mantık, müzik, botanik, astronomi, gramer ve astroloji gibi birbirinden çok farklı ilim dallarına ait yüzlerce madde başı kelime vardır. Her sayfa iki sütun üzerine dizilmiştir. Kendisi 30.000den fazla maddebaşı kelime olduğunu belirtmektedir. Bu kadar önemli bir eser üzerinde çalışıldığında Türk Dili ve Edebiyatı bölümü ile Fransız Dili ve Edebiyatı öğrencileri ve öğretmenleri ile diğer araştırmacılar bu sözlükten yararlanabilecektir.

İncelemesi yapılacak olan eser Fransızcadan Osmanlı Türkçesine bir sözlüktür. Madde başları Latin harf sırasıyla a, b, c... şeklinde devam etmektedir. Açıklamalar ise Arap harfli olup Osmanlı Türkçesi ile yapılmıştır. Şemseddin Sami eserini hazırlarken hangi sözlüklerden istifade ettiğini belirtmemiştir. Eserin dijital nüshası indirilmiş ve basılı bir nüshası edinilmiş olup çalışma bu nüshalar üzerinden yapılmıştır.

Eser 4+651+5 sayfadır. 651 sayfalık bölüm sözlük kısmıdır. Her

sayfa iki sütuna bölünmüştür. Madde ba ları Latin harfleriyle, koyu renkle ve Fransızca olarak yazılmıştır. Kelimeler verildikten sonra kelimenin hangi ilim dalına ait olduğunu belirten parantez içinde kısaltmalar verilmiştir. Örneğin kelime isim ise “elif” harfi parantez içinde kısaltma olarak verilmiştir. Kelime matematiğe dair ise riyaziyenin ilk harfi olan “ra” harfi parantez içerisinde verilmiştir. Fakat sadece elif, ra gibi parantez i i kısaltmalar okuyucuda kafa karışıklığı oluşturacağından kısaltmalar tarafımdan açıklanmış bir şekilde yazılmıştır. Kelimenin birden fazla anlamı olduğu durumlarda günümüz sözlüklerinde 1, 2, 3 şeklinde sayılarla kelimenin farklı anlamları ayrılırken Şemseddin Sami diğer anlamları   ve    işaretleri ile ayırmayı tercih etmiştir. Ayrıca bugünün modern Fransızca sözlüklerinde bile bulunmayan birçok madde ba ı kelimenin bu eserde bulunması bizleri memnun etmiştir. Fransızca kelimelerin karşılıkları verilirken sadece Türkçe karşılığı verilmekle yetinilmemiş, birçok yerde kelimenin Arapça ve Farsça karşılığı da verilmiştir.

6)Kamusu’l-A’l m

Şemseddin Sami 1889 ile 1898 yılları arasındaki 9 yıllık dönemde Kam su’l-Alam adlı ansiklopedisini yazıp yayınlamıştır. Bu ansiklopedinin birinci cildini 1889 yılında, 2. cildini 1889 yılında, 3. cildini 1891 yılında, 4. cildini 1894 yılında, 5. cildini 1896 yılında, 6. cildini 1898 yılında yayına hazırlamıştır. 6 ciltten oluşan bu ansiklopedi toplamda 4830 sayfadır. Eserin 1. cildi 1-800. sayfalar arasını kapsamaktadır. 2. cildi 801-1600. sayfaları arasını kapsamaktadır. 3. cildi 1601-2400. sayfalar arasını kapsamaktadır. 4. cildi 2401-3200. sayfalar arasını kapsamaktadır. 5. cildi 3201-4000. sayfalar arasını kapsamaktadır. 6. cildi ise 4001-4830. sayfalar arasını kapsamaktadır.

“Kam su’l-A’lam” adlı 6 ciltlik eserin tamamı 1996 senesinde Kaşgar neşriyat tarafından tıpkıbasım h linde basılmıştır.

2008 yılında Sıtkı Nazik tarafından “Şemseddin S m ’nin K m su’l-A’l m Adlı Eserinin V. ve VI. Cildinde Geçen Osmanlı   irlerinin Biyografileri” adlı yüksek lisans çalışması yapılmıştır.

2010 yılında Mustafa Kır   tarafından “K m s ’l A’l m’daki Selçuklular ile İlgili Maddelerin Günümüz Alfabetine Dönümü (Son    Cilt)” adlı yüksek lisans çalışması yapılmıştır.

2012 yılında Hüseyin  zkan tarafından “Şemseddin S mi’nin K m su’l-A’l m’ında İsmi Geçen Osmanlı Dönemi   ir Ve Yazarları (I. II. ve III. Cildler)” adlı yüksek lisans çalışması yapılmıştır.

b) ROMAN

1. Taa  uk-ı Talat ve Fitnat (1873)

Eseri Ankara  niversitesi basımevi 94 sayfa olarak 1964 yılında yayınlamıştır. Bu  alı ma Taa  uk-ı Talat ve Fitnat’ın Latin harfleriyle ilk çevirisidir. Eseri Doç. Dr. Sedit Yüksel yayına yayınlamıştır. Aynı eserin 1979 senesinde 2. baskısı yayınlanmıştır.

Morpa yayınları 1992 senesinde 132 sayfa olarak eseri bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

Karaoğlu yayıncılık 1997 senesinde 159 sayfa olarak eseri bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Gözlem yayınları 1997 yılında 160 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri Ayşe Canay yayına hazırlamıştır.

Akçağ yayınları 2002 yılında eseri 148 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri Yakup Çelik yayına hazırlamıştır.

Mercek yayınları 2003 senesinde 144 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Bu baskıda kitabın adı “Talat ile Fıtnat’ın Aşkı” olarak yayınlanmıştır.

Özgür yayınları eseri 2003 senesinde bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Kum Saati yayınları 2003 senesinde eseri 147 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Klas yayıncılık 2004 senesinde 168 sayfa olarak eseri bastırmıştır. Eseri Gülşah Nazlıgöl yayına hazırlamıştır.

Armoni yayınları 2004 senesinde 109 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Beyaz Balina yayınları 2005 yılında eseri 131 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri Kerim Çetinoğlu yayına hazırlamıştır.

Pan kitabevi 2005 yılında eseri 144 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

İskele yayıncılık bu eseri 2005 yılında 176 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri Hasan Selim Hacıoğlu yayına hazırlamıştır. Bu baskıda kitabın adı “Talat ile Fıtnat’ın Aşkı” olarak yayınlanmıştır.

İskele yayıncılık 2007 senesinde eseri bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Eser “Talat ile Fıtnat’ın Aşkı” adıyla basılmıştır.

Antik Dünya Klasikleri adlı yayınevi eseri 2008 yılında 170 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Bordo Siyah yayınevi eseri 2008 yılında 217 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri Kemal Bek yayına hazırlamıştır.

Alter yayınları 2009 yılında 140 sayfa olarak eseri bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Eser “Talat ile Fıtnat’ın Aşkı” adıyla basılmıştır.

Antik Türk yayınları 2010 senesinde 112 sayfa olarak bastırmıştır. . Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Paraf yayınları 2010 senesinde eseri bastırmıştır. . Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Sis yayınları 2010 senesinde eseri 112 sayfa olarak yayına hazırlamıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Sıradışı Yayıncılık 2011 senesinde eseri 120 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

İlya yayınevi 2011 senesinde 150 sayfa olarak eseri bastırmıştır. Eseri Levent Yener yayına hazırlamıştır.

Kapı yayınları 2012 yılında 153 sayfa olarak eseri bastırmıştır. Eseri Ahmet Özalp yayına hazırlamış, önsözünü Selim İleri yazmıştır.

Say yayınları 2012 senesinde eseri 140sayfa olarak bastırmıştır. Eseri Nuriye Bilici yayına hazırlamıştır.

Nev yayınları 2012 senesinde eseri 112 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Homer kitabevi eseri 2012 yılında 153 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri günümüz Türkçesine çevirerek yayınlamışlardır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Bilge Oğuz yayınevi eseri 2013 senesinde bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Nilüfer Yayınları 2013 senesinde eseri 120 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Uğur-Tuna yayınları 2013 senesinde 119 sayfa olarak eseri yayına hazırlamıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Homer kitabevi 2014 senesinde eseri 163 sayfa olarak yayına hazırlamıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Kitap Zamanı adlı yayınevi eseri 2014 yılında 175 sayfa hâlinde bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Yason yayınları 2015 yılında 120 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Anonim yayıncılık 2015 senesinde eseri 175 sayfa olarak bastırmıştır. . Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Bilge Kültür Sanat 2016 yılında eseri 154 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Mühür kitaplığı 2016 yılında eseri 167 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Mutena Yayınları 2017 yılında eseri 136 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Altınpost Yayınları 2018 yılında 176 sayfa olarak eseri bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

Mavi  atı Yayınları eseri 2018 yılında eseri 140 sayfa olarak bastırmıştır. Eseri yayına hazırlayan kişi hakkında bilgi bulunmamaktadır.

C) TİYATRO

1. Besa Yahut Ahde Vefa (1874)

Eser 1874 senesinde Tasvir-i Efkar matbaasında 180 sayfa olarak basılmıştır.²¹

Gıyaseddin Aytaş 5 cilt h linde “Türk Tiyatro Eserleri” adlı eser yazmış ve farklı yazarlara ait birçok tiyatro eserlerini yayına hazırlamıştır. Bu 5 ciltlik serinin 5. cildini şemseddin Sami’nin “Besa Yahud Ahde Vefa” adlı eserine müstakil olarak ayırmıştır. Eser Akçağ Yayınları tarafından 2014 yılında 110 sayfa olarak basılmıştır.

“Besa yahut Ahde Vefa” adlı tiyatro ayrıca Doç. Dr. Enver T re tarafından 2008 yılında, “şemsettin Sami’nin Tiyatroları” adıyla, Assos Yayınları tarafından basılmıştır. Bu kitapta şemsettin Sami’nin “Besa Yahud Ahde Vefa, Seydi Yahya ve Gave” adlı 3 tiyatrosu vardır.

2.Seydi Yahya (1875)

5 fasıldan ibaret olan bu eser, Tasvir-i Efkar matbaasında 1875 yılında, 191 sayfa olarak basılmıştır.²²

Konusunu Endülüs tarihinden alan bir eserdir. Eseri 2004 yılında “Ayşenur K lahlıoğlu İslam” müstakil olarak yayına hazırlamış ve eser Akçağ yayınları tarafından 131 sayfa olarak basılmıştır.

“Besa yahut Ahde Vefa” adlı tiyatro ayrıca Doç. Dr. Enver T re tarafından 2008 yılında, “şemsettin Sami’nin Tiyatroları” adıyla, Assos Yayınları tarafından basılmıştır. Bu kitapta şemsettin Sami’nin “Besa Yahud Ahde Vefa, Seydi Yahya ve Gave” adlı 3 tiyatrosu vardır.

²¹ Levent, Agah Sırrı, şemseddin Sami, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1969, s.203

²² Levent, Agah Sırrı, age, s.204.

3.Gâve (1876)

Eser 1876 yılında Tasvir-i Efkar matbaasında 190 sayfa olarak basılmıştır.²³

Eser Kent yayıncılık tarafından 175 sayfa hâlinde, müstakil olarak 2012 yılında yayınlanmıştır. Yayına hazırlayan kişi ile ilgili bilgi yoktur.

Eser Parıltı Yayıncılık tarafından 2009 yılında, 144 sayfa hâlinde müstakil olarak basılmıştır. Yayına hazırlayan kişi ile ilgili bilgi yoktur.

“Besa yahut Ahde Vefa” adlı tiyatro ayrıca Doç. Dr. Enver Töre tarafından 2008 yılında, “Şemsettin Sami’nin Tiyatroları” adıyla, Assos Yayınları tarafından basılmıştır. Bu kitapta Şemsettin Sami’nin “Besa Yahud Ahde Vefa, Seydi Yahya ve Gave” adlı 3 tiyatrosu vardır.

4. Mezalim-i Endülüs

Şemseddin Sami’nin böyle bir eserinin varlığı “Himmetü’l-Hümam” adlı eserinin 32. sayfasında kaydedilmiştir. Fakat bu eser basılmamıştır.²⁴ Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

5.Vicdan

Bu eserin 3 perdelik piyesten oluştuğunu ve basılmadığını Agah Sırrı Levent eserinde belirtmiştir.²⁵ Fakat Şemseddin Sami’nin kendi el yazısıyla yazdığı nüshayı Prof. Dr. İrfan Morina, Arnavutluk’ta Tiran Devlet Arşivinde bulmuştur. İrfan Morina Priştine Üniversitesi öğretim üyesidir. İrfan Morina eseri 2016 yılında yayına hazırlamış ve eser Mitos Boyut yayınları tarafından 160 sayfa olarak basılmıştır.

6. Suhrâb yahūd Ferzendkuş

Şemseddin Sami konusunu Şehnâme’den almış böyle bir trajedi hazırlamış ise de,”şüret-i tertibi tiyatro usul ve şeraitine uygun olmadığından” eseri bastırmaktan vazgeçmiştir.²⁶

D) ÇEVİRİ

1. Jean Pierre Claris de Florian’dan çevirdiği “Galatée” (1873)

Eser 1873 senesinde 40 büyük sayfa ve çift sütun hâlinde Zartaryan fabrikası tarafından basılmıştır.²⁷

Florian’dan çevirdiği bu eserin aslı mitolojiye ait manzum bir piyestir. Eseri Şemseddin Sami hikâye olarak Türkçeye kazandırmıştır. Eser üzerinde ilmî bir çalışma yapılmamıştır.

²³ Levent, Agah Sırrı, age, s.204.

²⁴ Levent, Agah Sırrı, age, s.70

²⁵ Levent, Agah Sırrı, age, s.99.

²⁶ Levent, Agah Sırrı, age, s.40.

²⁷ Levent, Agah Sırrı, age,s.71.

2.Dumanoir ve d'Ennery'den çevirdiği “İhtiyar Onbaşı” (1874)

Dumanoir ve Dennerly'den yaptığı bu çeviri beş perdelik bir trajedidir. Eser 62 büyük sayfa, çift sütun ve resimli olarak basılmıştır. ²⁸Birçok kez sahnelenmiş olduğundan Şemseddin Sami'nin tanınmasında etkili olmuştur. Eser üzerinde ilmî bir çalışma yapılmamıştır.

3.Daniel Defoe'den çevirdiği “Robinson Crusoe” (1885)

Eser Mihran matbaasında 136 küçük sayfa olarak 1885 senesinde basılmıştır. Daniel de Foe'nün aynı adlı eserinin çevirisidir. Çeviri İngilizce aslından değil, çocuklar için kısaltılmış Fransızcasından yapılmıştır. Kitabın başlığının bulunduğu yerin hemen altında Şemseddin Sami “harfiyyen tercüme” yaptığını belirterek tercümeleri dolayısıyla yapılan eleştirilere bir cevap da vermek istemiş olmalıdır.²⁹ Eser üzerinde ilmî bir çalışma yapılmamıştır.

4.Victor Hugo'dan çevirdiği “Sefiller” (1880, son cildi eksik)

Victor Hugo'nun “Les Miserables” adlı romanının çevirisidir. Şemseddin Sami eseri çevirmeyi bilinmeyen bir sebeple yarıda bırakmıştır. Eseri çevirirken harfiyen tercüme etmiştir. Fransız cümle yapısından dolayı çeviriyi beğenmeyip eleştirenler olmuştur. Belki de bu nedenle eleştirilerden dolayı çeviriyi yarıda bırakmıştır. Halit Ziya Uşaklıgil ise eserin pek satılmadığından dolayı çevirisinin tamamlanmadığını düşünmektedir. ³⁰Eserin 1-645. sayfaları arasını, Hasan Bedreddin'de 646-899. Sayfaları arasını çevirmiştir. ³¹

5. “Ali bin Ebi Talib Efendimizin Eşvar-ı Müntehabeleri” (1900, (Ali bin Ebu Talib'e atfedilen Divan'dan çeviriler)

Şemseddin Sami bu esere yazdığı 26 Ocak 1900 tarihli “İfade-i Meram” adlı önsözde Hz. Ali divanından seçmeler yaptığını, önce Arapça metinleri aldığını, sonra da Türkçe çevirileri koyduğunu belirtmiştir. Eser kitapçı Nasrullah tarafından 125 küçük sayfa olarak 1900 senesinde basılmıştır. ³²

2013 yılında Hulusi Kılıç ve Eyyüp Tanrıverdi bu eseri 183 sayfa olarak yayınlamışlardır. Eser İlk Harf Yayınevi tarafından “Ali bin Ebi Talib Divanı-Seçmeler” adıyla basılmıştır.

Aynı eser 2015 yılında Şeyma Benli çevirisiyle, Büyüyen Ay yayınları tarafından 216 sayfa olarak basılmıştır.

6. Saint-Quen'den çevirdiği “Tarih-i Mücmel-i Fransa”(1872)

Eser 1872 senesinde Camlı Han matbaasında 164 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî bir çalışma yapılmamıştır.

²⁸ Levent, Agah Sırrı, age, s.71

²⁹ BİLGİN, A. (2007). Şemseddin Sami'nin Edebiyatla İlgili Eserleri ve Görüşleri. Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, (22), 39-51

³⁰ Levent, Agah Sırrı, age, s.75.

³¹ BİLGİN, A., age, sayfa 39-51

³² Levent, Agah Sırrı, age, s.95

7. Frederic Soulié'den çevirdiği “Şeytanın Yadigarları” (1295/1898)

Eser Mihran matbaasında 1898 senesinde 595 sayfa olarak büyük boyda yayınlanmıştır. Eser üzerinde ilmî bir çalışma yapılmamıştır.³³

E) DİLBİLGİSİ KİTAPLARI

1. Usul-i Tenkit ve Tertib (1886)

Eser Mihran matbaasında 130 sayfa olarak 1886 senesinde basılmıştır.³⁴

Eser 2017 yılında Doç. Dr. Mahir Kalfa tarafından 256 sayfa olarak basılmıştır. Akçağ yayınlarının bastığı bu çalışmada eserin özgün dili korunmuş ve eserin tıpkıbasımı da kitaba eklenmiştir.

2.Nev Usul Sarf-ı Türkî (1891, modern Türkçe gramer)

Eser 1891 senesinde Şirket-i mürettibiye matbaasında 120 sayfa olarak basılmıştır.³⁵

Eser 2009 yılında Pakistanlı Dr. Furkan Hamit tarafından Latin harfleriyle TDK yayınları tarafından basılmıştır. Eserin ikinci baskısı 2018 yılında yine TDK tarafından yapılmıştır.

3.Yeni Usul Elifba-yı Türkî (1898)

Eser 1898 senesinde Şirket-i Mürettibiye matbaasında 96 sayfa olarak basılmıştır. Eser üzerinde ilmî bir çalışma yapılmamıştır.

4. Usul-i Cedid-i Kavaid-i Arabîye (1900)

Eser yeni usul Arapça ders kitabıdır. Eser üzerinde ilmî bir çalışma yapılmamıştır.³⁶

5. Tatbikat-ı Arabîye (1901)

Eser İstanbul'da 79 küçük sayfa olarak basılmıştır.³⁷ Eser üzerinde ilmî bir çalışma yapılmamıştır.

F)CEP KÜTÜPHANESİ SERİSİ

1. Medeniyet-i İslamiye (1879)

Eser 1879 senesinde Mihran matbaasında, 126 küçük sayfa olarak basılmıştır. Eserin içinde 34 adet yazı vardır.³⁸

³³ Uçman, Abdullah, age, sayfa 519-523.

³⁴ Levent, Agah Sırrı, age, s.205

³⁵ Levent, Agah Sırrı, age, s.205

³⁶ Uçman, Abdullah, age, sayfa 519-523.

³⁷ Levent, Agah Sırrı, age, s.92

³⁸ Levent, Agah Sırrı, age, s.76.

1996 yılında Remzi Demir tarafından eser 112 sayfa olarak yayına hazırlanmıştır. Eser Gündoğan Yayınları tarafından basılmıştır.

2.Esatir (1879)

Eser Mihran matbaasında 1879 senesinde 108 sayfa olarak basılmıştır.³⁹ 2004 yılında Cengiz Batuk tarafından eser 112 sayfa olarak yayına hazırlanmıştır. Eser İnsan Yayınları tarafından basılmıştır.

3. Kadınlar (1879)

Eser Mihran matbaasında 1879 senesinde 96 sayfa olarak basılmıştır. 1996 yılında Doç. Dr. İsmail Doğan tarafından Gündoğan Yayınlarınca 96 sayfa olarak basılmıştır.

4. Gök (1879)

Eser Mihran matbaasında 1879 yılında 112 küçük sayfa olarak basılmıştır. Eserde gökle ilgili ayrı başlıklar taşıyan 28 yazı vardır.⁴⁰ Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

5. Yer (1879)

Eser Mihran matbaasında 1879 yılında 119 küçük sayfa olarak basılmıştır. Eserde yerle ilgili ayrı başlıklar taşıyan 34 tane yazı vardır.⁴¹ Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

6. Emsal (1879)

Eser 1879 senesinde Mihran matbaasında 511 sayfa olarak basılmıştır. Eserde 2919 fıkra bulunmaktadır.⁴²

İbrahim Öztürkçü 2010 senesinde eseri 320 sayfa olarak ve “**Emsal (Özdeyişler)**” ismiyle yayına hazırlamıştır. Eser Akademik Kitaplar adlı yayınevi tarafından basılmıştır.

Eseri 2013 yılında İbrahim Öztürkçü “Özdeyişler (Emsâl) Doğu-Batı filozof ve Edebiyatçılardan Özdeyişler –Şemseddin Sami” adıyla yayına hazırlamıştır. Eseri Selis kitaplar adlı yayınevi bastırmıştır. Kitabın editörü Kerim Altınsoy’dur.

7. İnsan (1879)

Eser Mihran matbaasında 1879 yılında 115 küçük sayfa olarak basılmıştır. Eserde insanla ilgili ayrı başlıklar taşıyan 30 tane yazı vardır.⁴³ Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

8. Letaif (1882)

³⁹ Levent, Agah Sırrı, age, s.76.

⁴⁰ Levent, Agah Sırrı, age, s.77.

⁴¹ Levent, Agah Sırrı, age, s.77.

⁴² Levent, Agah Sırrı, age, s.77.

⁴³ Levent, Agah Sırrı, age, s.77.

Eser Mihran matbaasında 1882 yılında 224 küçük sayfa olarak basılmıştır. Eserde “hikmetimiz ve ibretimiz latifeler” bulunmaktadır. Hepsi 436 küçük fıkradır.⁴⁴

Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

9. Yine İnsan (1885)

Eser Mihran matbaasında 1885 yılında 144 sayfa olarak basılmıştır.⁴⁵

Eseri Doç.Dr. Galip Akın 1999 senesinde 101 sayfa olarak bastırmıştır.

10. Lisan (1885)

Eser 1885 senesinde Mihran matbaasında 128 sayfa olarak basılmıştır.⁴⁶ İsmail Doğan 1997 senesinde 96 sayfa olarak eseri yayına hazırlamıştır. Eseri Gündoğan yayınları bastırmıştır.

G) ÖĞRETİCİ ESERLERİ

1. Arnavutça Alfabe (1879)

Eser 1879 senesinde İstanbul’da basılmıştır. Eser 1900 senesinde Bükreş’te 78 sayfa olarak yayınlanmıştır. Eserin kapağı üzerinde Sami Halid Fraşeri adı bulunmaktadır.⁴⁷

Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

2. Küçük Elifba (1882)

Agah Sırrı Levent bu eseri göremediğini belirtmiştir.⁴⁸ Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

3. Arnavutça Gramer (1883)

Agah Sırrı Levent bu eseri göremediğini belirtmiştir. Eser Bükreş’te 1886 tarihinde basılmıştır.⁴⁹ Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

4. Tasrifat-ı Arabiyye (1884)

Eser 1884 yılında Şirket-i mürettibiye matbaasında 71 sayfa olarak basılmıştır.⁵⁰ Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

5. Kavaid-i Sarfiyye-i Arabiyye (tarihsiz)

⁴⁴ Levent, Agah Sırrı, age, s.77.

⁴⁵ Levent, Agah Sırrı, age, s.77.

⁴⁶ Levent, Agah Sırrı, age, s.78.

⁴⁷ Levent, Agah Sırrı, age, s.92.

⁴⁸ Levent, Agah Sırrı, age, s.92.

⁴⁹ Levent, Agah Sırrı, age, s.93.

⁵⁰ Levent, Agah Sırrı, age, s.205.

Agah Sırrı Levent eseri göremediğini belirtmiştir. ⁵¹Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

6. Kavaid-i Nahviyye-i Arabiyye (tarihsiz)

Agah Sırrı Levent eseri göremediğini belirtmiştir. ⁵²Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

H) DİĞER ESERLERİ

1. Himmetü'l-Hümam fi Neşri'l-İslam (1884)

Eser Mihran matbaasında 1884 yılında 29 sayfa olarak basılmıştır. ⁵³

Eseri Prof. Dr. Remzi Demir 1997 yılında 46 sayfa olarak yayına hazırlamıştır. Eser “İslâmiyetin Yayılması İçin Yapılan Çalışmalar” (Himmetü'l-Humâm fî Neşri'l-İslâm) adıyla, Ankara’da, Gündoğan yayınları tarafından basılmıştır.

2.Hurdeçin (1884)

İstanbul’da Mihran matbaasında 1884 senesinde 56 sayfa olarak basılmıştır. ⁵⁴

Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

3.Baki’nin Eşvar-ı Müntehabesi (1899)

Eser Mahmud bey matbaasında 1899 yılında 112 sayfa olarak basılmıştır. ⁵⁵

Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

4. Orhun Abideleri (4 Mart 1903)

Şemseddin Sami eseri 104 sayfa tutan bir deftere yazmıştır. Defterin üzerinde 19 Muharrem 1321 (4 Mart 1903) tarihi bulunmaktadır. Sami’nin kaynağı elbette Thomsen’in neşridir. Şemseddin Sami’nin bu çalışması bitmemiştir. ⁵⁶

Eseri 2012 yılında Gıyaseddin Aytaş 59 sayfa olarak yayına hazırlamıştır. Eser Akçağ yayınları tarafından basılmıştır.

5. Kutadgu Bilig (1902)

Şemseddin Sami’nin bu eseri yazma hâlinde kalıp basılamamıştır. Eser 177 sayfadır. Eseri yayınlarken Kutadgu Bilig’in henüz Fergana nüshası bulunmamıştı. Mısır ve Viyana nüshaları elde mevcuttu. Kutadgu Bilig hakkında 1902 yılında sadece iki yayın vardı. Bir tanesi Armin

⁵¹ Levent, Agah Sırrı, age, s.92.

⁵² Levent, Agah Sırrı, age, s.92.

⁵³ Levent, Agah Sırrı, age, s.94.

⁵⁴ Levent, Agah Sırrı, age, s.205.

⁵⁵ Levent, Agah Sırrı, age, s.205.

⁵⁶ Develi, H., Şemseddin Sami ve Yayınlanmamış Bir Eseri, Lehçe-i Türkiyye-i Memalik-i Mısır, Kayseri ve Yöresi Kültür, Sanat ve Edebiyat Bilgi Şöleni, 12-13 Nisan 2011, 2 cilt, cilt 1, ss.251-254.

Vambéry'nin “Kudatku Bilig” adlı 1870 yılında basılan 260 sayfalık Almanca çevirisi; diğeri de Wilhelm Radlof'un 1898 yılındaki 289 sayfalık çevirisi idi. Şemsettin Sami eserini yazarken sadece Vambéry'nin Almanca Kutadgu Bilig çevirisinden yararlanmıştır. Almanca anlayamadığı kısımlarda kızı Sadiye ve üvey oğlu Mithat'dan yardım aldığını belirtmiştir. Wilhelm Radlof çevirisini de 1891 yılında görmüştür, fakat bu eserden yararlanmamıştır. Eser bir küçük ve 4 büyük defter tutmaktadır. Küçük defterde yalnız metin, büyük defterlerde ise metnin bugünkü dile çevirisi ve notlar bulunmaktadır. Sami eseri yayınlamak için elinde sadece Vambéry'nin yayınladığı nüsha, Çağatayca sözlük ve bazı dilbilgisi kitaplarından başka bir şey olmadığını söylemiştir. Vambéry'nin anlamadan geçtiği birçok yeri kendisinin düzelttiğini, nice yerlerde Vambéry'nin şüpheli bıraktığı yerleri düzelttiğini belirtmiştir.⁵⁷ Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

6. et-Tuhfetü'z-Zekiyye (24 Eylül 1903)

Bu eseri Necip Asım, Beyazıt kitaplığında Veliyyüddin bölümünde bularak Şemsettin Sami'ye vermiştir Agah Sırrı Levent, eserin 212 sayfa tutan bir deftere yazıldığını söylemektedir. A'dan y harfine kadar. Eser basılamamıştır. Müsvedde hâlde kalmıştır. Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır..⁵⁸

7. Lehçe-i Türkiyye-i Memalik-i Mısır

Ömrünün son yıllarında 171 sayfalık bir deftere yazmıştır. Eser basılamamıştır. Müsvedde hâlde kalmıştır. Şemseddin Sami bu eseri hazırlarken “Kitabü'l-İdrak li Lisani'l-Etrak, Tercümanı Türkî ve Arabî, et-Tuhfetü'z-Zekiyye fi Lügati't-Türkiyye” adlı eserlerden yararlandığını belirtmiştir.⁵⁹

Uzun yıllardır kayıp olan eseri Hayati Develi eseri bulmuş ve Kayseri'de düzenlenen bir bilim şöleninde eseri şu şekilde tanıtmıştır. “Söz konusu eser İstanbul'da Yapı Kredi Bankası Sermet Çifter Kütüphanesi Y-234 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Hemen akla gelmekle beraber, diğer basılmamış eserlerinin hiçbirinin bu kütüphanede bulunmadığını belirtmek istiyorum. Lehçe-i Türkiyye-i Memâlik-i Mısır'ın bu kütüphaneye nasıl intikal ettiği belli değildir. Kütüphane kayıtlarında yazar isminin belli olmaması da bu intikal yolunun açık olmayışı ile ilgili olabilir. Belki de katalogda yazar isminin kayıtlı olmaması dolayısıyla bugüne kadar dikkat çekmemiş olmalıdır.”⁶⁰

Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

8. Kıraat-i Türkiyye (tarihsiz)

⁵⁷ Levent, Agah Sırrı, age, s.96.

⁵⁸ Levent, Agah Sırrı, age, s.98.

⁵⁹ Levent, Agah Sırrı, age, s.98.

⁶⁰ Develi, H., age, sayfa 251-254.

Eseri yayınlamamıştır. Müsvedde hâlde kalmıştır. Agah Sırrı Levent'te bu eserden hiç bahsedilmemektedir. İslam Ansiklopedisinde de sadece eserin adı yazmaktadır. Eser üzerinde ilmî çalışma da yapılmamıştır.

9. Müntehabat-ı Arabiyye (1880)

Şemseddin Sami bu eseri 1880 senesinde müsvedde olarak yazmış fakat yayınlamamıştır. Eser büyücek bir deftere yazılmıştır. Eser 3 bölümden oluşmaktadır.

1.bölüm: El Emsal, 13 sayfa.

2. Bölüm: El-hikayat. Harekeli Arapça metin, 22 sayfa.

3. Bölüm: başlıksız ve harekesiz Arapça metin, 5 sayfa.⁶¹

Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

10) Muallakat-ı Seb'ia (1902)

Eseri notlar hâlinde yazmış, fakat yayınlamamıştır. Müsvedde hâlde kalmıştır.⁶²

Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

11.Kavaid-i Nahviyye ve Sarfiyye (tarihsiz)

Eser müsvedde hâlde büyücek bir deftere yazılmıştır. Eseri yayınlamamıştır.⁶³

Eser üzerinde ilmî çalışma yapılmamıştır.

⁶¹ Levent, Agah Sırrı, age, s.99.

⁶² Levent, Agah Sırrı, age, s.99.

⁶³ Levent, Agah Sırrı, age, s.99

[METİN]

[SAYFA I]

Mihran Matbaası

Bab-ı Ali Caddesinde 7 numero

Mihran Imprimeur

[SAYFA II]

KÜÇÜK KAMUS-I FRANSEVÎ

Fransızcadan Türkçeye Lügat

PETIT DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-TURC

Contenant environ les trente mille mots les plus usités de la langue française et un grand nombre de termes techniques [Fransızca dilinde otuz bin adet en çok kullanılan kelimeleri ve çok sayıda teknik terimi içeriyor]

MuŞarriri:Ş.[emseddin] Sâmi

Par.Ch. Samy Bey Fraschery

Sahibi ve ıabi'i: Mihrân

ÉDITEUR IMPRIMEUR MIHRAN

Maşarif Neẓāret-i Cel³lesinin Ruşatıyla Tab Olunmuştur.

CONSTANTİNOPLÉ

Imprimerie Mihran,

Rue Sublime Porte N.7.1886

İstanbul Mihran
Matbaası

Bab-ı Ali Caddesinde 7
numero

1304

[SAYFA III]

Merci¸ ve ma¸all-i f¸r¸htu

Mihran Matba¸a ve Kitabh¸nesi –İstanbul’da B¸b-ı ¸Ali C¸ddesinde Numero 7 ve 5

CET OUVRAGE SE TROUVE

Chez l’editeur, a Stamboul, rue de la S Porte

No:5 et 7

Par le m¸me auteur et chez le m¸me ¸diteur (Aynı yazar ve aynı edit¸r tarafından)

DICTIONNAIRES

FRAN¸AIS – TURC

ET

TURC – FRAN¸AIS

Deux gros volumes plus complets que tous les dictionnaires de ce genre qui existent

[Var olan bu t¸r t¸m s¸zl¸klerden daha eksiksiz ve iki kat b¸y¸k hacim]

İFADE-İ MERÂM

Lisân-ı ʔumûmî Şükmüne geçmiş olmasıyla, herkes için lüzûmu ve taʔammümünün fâʔidesi müsellem olan lisân-ı Fransevi'niñ bizce tesh³l-i taŞş³line medâr olacak ʔacizâne bir ʔidmet olmak üzere, bundan muʔaddem, Fransızcadan Türkçeye ve Türkçeden Fransızcaya olarak taŞr³r ve neşrine muvaffak olduğumuz iki büyük "Kamus-ı Fransevi"niñ raġbet-i ʔumûmiyeye maʔhariyetleri ve ʔale'1-Şuşuş bu iki naʔizâne e²eriñ Pâdişah-ı maʔarifperver ve şehinşâh-ı teraġki-güster vel³-niʔmet-i b³-minnetimiz

Sultan ʔAbdulham³d Hân-ı Şâni

Efendimiz hażretleriniñ nażar-ı kimyâ-e²er-i şahâneleriñde maʔhar-ı taŞs³n buyurulmasıyla, bu bâbdaki saʔy ve ʔidmet-i kemterânemiz lütfen ve tenz³len taġd³r buyurularak, min ġayr-ı Şaddin talʔ³f ve mükâfat-ı seniyye-i tacdar³leriñe nâʔil buyurulmamız şevġ ve ġayretimizi artırarak bizi bu ʔidmete devâma mecbûr etmişdir.

Her günü bir mekteb küşâdı, bir binâ-yı ʔirfân teġs³si, bir ciddi e²er teġl³fi gibi olan vaţanıñ ezhânını hüner ve terbiye ile tenv³r edecek nice a²ar-ı ʔayriyyeniñ ve vücûda gelmesiyle edvâra tefevvuk ve temy³z eden bu ʔasr-ı maʔarif Şasr-ı Şazret-i Pâdişahîde günden güne teke^{2 2}ür ve taʔdadları ġeşm-i şükrân ve maŞmedetle görölmekde olan bunca a²âr-ı teraġkiye bir ʔilâve-i naʔizâne olmak üzere, biz de bugün saʔy-ı mürânemizle ikmâline muvaffak olduğumuz şu "Küçük Kamûs"u meydana koymaġa ictisâr ediyoruz.

Bu küçücük kamûsuñ Şāvi olduğu kelimeler ve her kelimeye verilen maʿnālar büyük Kamûs-ı Fransevîmiziñ kelimeleriyle ondaki maʿnāları kadardır diyemeyiz. Lakin bu kadarcık bir Şacimden meʿmûl olunabilecek derecenîñ

[SAYFA V]

pek mâfevķinde olduğunu iddiā ve iʿbāt edebiliriz. Her vakit kullanılan ve her kitābda bulunabilen kelimāt-ı müstaʿmeleniñ kāffesiyle fûnûn-ı mütenevviā ıstılaṣātınıñ daħi başlıcaları maʿāni-i muhtelifeleriniñ en müstaʿmelleriyle berāber mündericdir. Yalnız nādirü'l-istismallerinden ve tefsirde tafṣilāttan şarf-ı nazar olunmuştur. ElṢāṣıl, mübtedilere başka lügāt kitābı istismāline iṣtiyāç bırakmayacağı gibi, gerek müṭālaā, gerek taṣrır ve tercüme ve gerek tekellüm için cepte taşımak isteyenleriñ daħi iṣtiyācı defʿ edilebilecek hāldedir. Fiyātınıñ hemen maṣārif-i ṭabʿiyyesi derecesinde ehven olması ise istifādenin taʿammümüne medārdır.

Fransızcadan Türkçeye olan büyük Kamus-ı Fransevîmiz acele ile ve pek az vakitte taṣrır ve tabʿ edildiği Ṣālde bunun taṣrır ve tabʿında teʿenni iltizām olunup taṣṣṣāt ve taṣṣṣāt-ı maḥṣūşamız ilāve olunduktan başka, gerek ıstılāhāt-ı fenniyece ve sāʿir her nevʿ taʿbʿrātça nokşandan ve gerek tertib sehvinde sālīm olmak için, provalar iktidār-ı fennîleri ve maṣarif ve edebiyāt-ı cedʿemiziñ terakķisine hizmetleri müsellem olan ʿizzetlü Beṣir Fuāḍ Beg [Bey] ve Nādir Efendi tarafından birer defʿa gözden geçirilerek bu zātlarınıñ ma'lûmāt ve taṣṣṣāt-ı maḥṣūşaları daħi zammolunduğu gibi Fransızcalarınıñ tertib-i sehvleri Mösyö Şārel tarafından daħi taṣṣṣ olunmuştur.

Bināenāleyh bu "Küçük Kamus"uñ Şacminden meʿmûl olunabileceğinden çok ziyāde istifādeyi mûcib olunacağında

itmiçnanımız olmağla dāçima minnetdārı bulunduğumuz rağbet-i
umūmiyeye üm³dimiz **berkemāldir**.

Nāşiri

MuŞarriri

Mihrān

Ş.[emseddin] Sami

İstanbul 1 Muharrem 1304 [30 Eylül 1886]

[SAYFA VI]

İşarâtın İzâsı

¤	müterâdifleri ayırır
§	maʼnâ-yı muhtelifeyi ayırır
	mecâzî ve fennî maʼnâları ve taʼbirâtı ayırır
=	Kelimenin tebd ³ l-i cins ve ʼaded ve binâsını gösterir
[]	Kelimenin nevʼ-i işâretlerini Şâvidir
()	sâʼir muqattaʼâtı ve ³ zâʼ için ilâve olunan kelimeleri Şâvidir
:	Mi ² âllerin başına konur
—	Maʼnası verilen Fransızca kelimeden kinayedir
*	Okunur h'yi okunmazından tefr ³ k eder

[SAYFA VII]

Küçük Kamûs-ı Fransevî' de müsta'mel muḳatta'âtıñ tefsîri:

1	S.	İsim	Elif
2	Sf.	İsm-i müenne ² [dişi]	Elif, peltek se
3	Sm.	İsm-i müzekker [erkek]	Elif, peltek ze
4	Fortif.	istişkām	Elif, sin
5	Pron. Demons.	İsm-i işâret	Elif, şın
6	Pron. Rel.	İsm-i mevsûl	Elif, vav
7	Mar.	Başriye [denizcilik]	be
8	Jard.	Bağçıvanlık	Be, elif
9	Opt.	Fenn-i başar [optik]	Be, sad
10	Rhét.	İilm-i beyân [retorik]	Be, ye
11	Anat.	Teşrîş [anatomi]	Te
12	Topogr.	Taḥtî-i ṣaraḫi [topografya]	Te, elif
13	Hist. Nat.	Tarîş-i ṭab'î	Te, tı
14	Alg.	Cebir	cim
15	Chir.	Fenn-i cerrâşî	Cim, ra
16	Méc.	Cerr-i e ² ḳāl	Cim, ra, elif
17	Géogr.	Coğrafya	Cim, gayın

18	Pl.	Cem [ۛ] [çokluk]	Cim, mim
19	Phys.	Hikemiyât-ı tab [ۛ] ıyye	Ha (tam)
20	Adv.	Şāl	Ha (yarım)
21	Prép.	Şarf-i cerr	Ha, cim
22	İnterj.	Şarf-i nidā	Ha , dal
23	Conj.	Şarf-i rabıţ	Ha, ra
24	Arit.	Şesāb [aritmetik]	Ha, sin
25	Art.	Şarf-i ta [ۛ] r [ۛ] f	Ha, ayın
26	İnterj.	Şarf-i tenb [ۛ] h	Ha, güzel he
27	Part.	edāt	dal
28	Math.	riyāziye [matematik]	ra
29	Adj.	şıfat	Sad (yarım)
30	Pharm.	Fenn-i şaydelānî [eczacılık]	Sad (tam)
31	Gramm.	şarf	Sad, ra
32	Pron. Pers.	zam [ۛ] r	dat
33	Mèd.	tıbb	tı
34	Typogr.	tıbbā [ۛ] at [kitap basma işi]	Tı, be, elif
35	Adv.	zarf	zı
36	Adv. de l.	zarf-ı zaman	Zı, ze
37	Adv de t.	zarf-ı mekân	Zı, mim
38	Gèol.	şilmü'l-şarż [jeoloji]	Ayın, elif
39	Pros.	şarūż	Ayın, ra
40	Ling.	şilmü'l-lisān [dilbilim,	Ayın, lam

		lenguistik]	
41	Physiol.	Fisyolocıya [fizyoloji]	Fe
42	Va.	fiʔil-i müteʔaddi [geçişli fiil]	Fe, te
43	Vp.	fiʔil-i muṭāvaʔat [dönüşlü fiil]	Fe, tı
44	Vn.	fiʔil-i lâzım [geçişsiz fiil]	Fe, lam
45	Art. Mil.	Fenn-i Şarb	Fe, ha
46	Jurisp.	ḳanūn	Kaf
47	Chim.	kimyā	Kef (tam)
48	Pron.	kināye	Kef (yarım)
49	Miner.	ʔilm-i maʔādin [mineraloji]	Mim
50	Fig.	mecāzen	Mim, cim
51	V.	müracāʔat oluna [bakınız]	Mim, ra
52	Arch.	Fenn-i miʔmārî	Mim, ayın
53	Log.	mantıḳ	Mim, nun
54	Mus.	musıḳi	Mim, vav
55	Bot.	ʔilm-i nebātāt [botanik, bitki bilimi]	nun
56	Astr.	ʔilm-i nücūm [astroloji]	Nun, cim
57	Gram.	naʕiv [sentaks, söz dizimi]	Nun, hı
58	Geom.	Hendese [geometri]	Güzel he

59	Cosm.	hey�et [astronomi]	Güzel he, ye

[SAYFA 1]

KÜÇÜK KAMUS-I FRANSEVİ
FRANSIZCADAN TÜRKÇEYE LÜGAT
PETIT DICTIONNAIRE
FRANÇAIS-TURC.

A HARFİ

A (ism-i müzekker): ransız elifbasının birinci şarfi. Uzun a ve a gibi okunur.

A (fiʔil-i müteʔaddi): (Avoir fiʔilinin müfred-i gâʔibi.) onuñ var, onda var, mâlikdir

A (şarf-i cerr): (à) -de, -e, -ye, -li. Aller à Smyrne: İzmir' gitmek. Rester à Constantinople: İstanbul'da kalmak

Abaisse (ism-i müenne²): böreğiniñ alt yufkası

Abaissement (ism-i müzekker): indiriş, alçaklandırma ş şakaret, mezellet, alçaklık

Abaisser (fiʔil-i müteʔaddi): indirmek, alçaklatmak, tenz³l etmek ş eksiltmek ş taşk³r etmek ş yufka açmak ş tenz³l etmek || (hendese) tenz³l etmek

Abaisseur (isim, sıfat) (teşr³ş): mubassıt. || lʔ-de lʔoeil: Mubaşşıtu'l-ʔayn

Abajoue (ism-i müenne²) (tār³h-i tab³ʔ³): kese-i femm. || (cemʔ): büyük ve sarkık yanaqlar

Abalourdir (fiʔil-i müteʔaddi): şaşırtmak, alıklaştırma®

Abandon (ism-i müzekker) : terk, metrûkiyet § kayıtsızlık, ihmâl
|| (kanûn) kaşr-ı yed, keff-i yed

Abandonnement (ism-i müzekker) : metrûkiyet, ihmâl § hovardalık

Abandonner (fiʔil-i müteʔaddi) : bırakma, vazgeçme § tesl³m
etmek şemânet bırakmak || tesl³m olunmak § düşmek

Abaque (ism-i müzekker) : Şesâb cedveli § tabla (sütunun başı)

Abasourdir (fiʔil-i müteʔaddi) : şaşırtmak, zihin karışdırmak

Abatage (ism-i müzekker) : ağac kesme

Abatardir (fiʔil-i müteʔaddi) : aşlını bozmak, melez etmek

Abatardissement (ism-i müzekker) : soy ve nesil fesadı, bozulma,
melezlenme

Abat-faim (ism-i müzekker) : büyük et parçası

[SAYFA 2]

Abatis (ism-i müzekker) : kesilmiş odun yığını § tavuk katı ||
(istişkâm) ağac gövdesi

Abat-jour (ism-i müzekker) : baca § pancur § lamba siperi

Abattement (ism-i müzekker) : yorgunluk, dermansızlık § fütûr

Abatteur (ism-i müzekker) : odun kesici

Abattoir (ism-i müzekker) : selhhâne, mezbaşa

Abattre (fiʔil-i müteʔaddi) : yığmak, indirmek, düşürmek §
kesmek, zebş etmek § s' - düşmek, yıkılmak, çökmek

Abat-vent (ism-i müzekker) : şaçağ

Abat-voix (ism-i müenne²) : minber çatısı

Abbatial, e (şıfat) : abbé denilen keşif sınıfına müteʔallik

Abbaye (ism-i müenne²) : bir abbé tarafından idâre olunan
manâstır

Abbé (ism-i müzekker) : rāhib, papas § manāstır reʕisi

Abbesse (ism-i müenne²) : rāhibe § manāstırın reʕisesi

A, b, c (ism-i müzekker) : (telaaffuzu a be ce) elif ba § başlangıç

Abcéder (fiʕil-i lāzım) yahūd (fiʕil-i muṭāvaʕat) : çıban
irinlenmek

Abcès (ism-i müzekker) : çıban, hūrāce

Abdication (ism-i müenne²) : ferağat, istiʕfā

Abdiquer (fiʕil-i müteʕaddi) : ferağat etmek, salṭanattan el
çekmek

Abdomen (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : karın, baṭın

Abdominal, e (Şıfat) : karına müteʕallik, baṭnî

Abdominaux (ism-i müzekker, cemʕ) (tār³ḥ-i tabiʕî) : esmāk
zeviyyü' l mesābiŞü' l-baṭıniyye

Abducteur (şıfat) (teşr³Ş) : mübāʕid

Abduction (ism-i müenne²) : tebʕ³d || (mantık) ³rād-ı burhān

Abécédaire (şıfat) : Elifbāya mahşuş ve müteʕallik § ibtidāʕî =
(ism-i müzekker) elifba cüzü

Abecquer (fiʕil-i müteʕaddi) : kuş yavrularına gağasıyla yem
vermek

Abeille (ism-i müenne²) : arı

Aberration (ism-i müenne²) (heyʕet) : inŞirāf-ı ziyā||
(Şikemiyyāt-ı ṭab³ʕiyye) tekeddür || (mecāzen) ḍalal, gümrahlık,
ḥaṭā

Abétir (fiʕil-i müteʕaddi) : şaşırtmak, alıklaştırmak

Ab hoc et ab hac (hikemiyyāt-ı ṭab³ʕiyye) : yolsuz, nizāmsız, saçma
şapan

Abhorrer (fiʕil-i müteʕaddi) : nefret ve istikrāh etmek

Abîme (ism-i müzekker) : uçurum, varṭa, girdāb § Cehennem §
ḥarābiyyet, izmihlāl

Abîmer (fiʕil-i müteʕaddi) : girdāba atmak, vartaya düşürmek,
batırmak § maṣv ve ḥarāb etmek

Ab irato (hal) : kızgınlıkla

Abject, e (şıfat) : alçak, Şak³r

Abjection (ism-i müenne²) : Şakāret, alçaklık

Abjurer (fiʕil-i müteʕaddi) : irtidād etmek, din değiştirmek §
bir fikir ve meslekten vazgeçmek

[SAYFA 3]

Ablatif (ism-i müzekker) (şarf) : mefʕulun ʕanh

Ablation (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî) : bir ʕużvuñ kaṭʕı,
istişāl

Able (ism-i müzekker) : kefal balığı, ak kefal

Ablégat (ism-i müzekker) : Papa elçisiniñ vek³li

Ablette (müracāʕat oluna) : able

Ablution (ism-i müenne²) : ğusül, abdest

Abnégation (ism-i müenne²) : vazgeçiş, ferağat

Aboi yaḥūd

Aboiement veyahūd

Aboîment (ism-i müzekker) : ḥavlama, ḥavlayıř § şon derecede

Abolir (fiʕil-i müteʕaddi) : kaldırmak, la'v ve fesh etmek

Abolissable (şıfat) : feshē şāyān

Abolissement (ism-i müzekker) : fesh, ilğa

Abolition (ism-i müenne²) : fesh, ilga § safv

Abominable (şıfat) : mekrūh, menfūr

Abominablement (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) : mekrūh bir şuretd

Abomination (ism-i müenne²) : nefret, kerāhet § Şareket-i mekrūha

Abominer (fiʔil-i müteʔaddi) : ikrāh ve nefret etmek

Abondamment (Şāl) : bollukla, ke²retle, mebzūlen

Abondance (ism-i müenne²) : bolluk , kesret § feyiz ve bereket

Abondant, e (şıfat) : bol, vāfir, mebzūl § bereketli

Abonder (fiʔil-i lāzım) : bol olmak, çok bulunmak, mebzul olmak

Abonné, e (isim) : abone, peş³nden müşteri

Abonnement (ism-i müzekker) : iştirā, abonelik

Abonner (fiʔil-i müteʔaddi) : müşteri, abone etmek || s' –
müşteri, abone olmak

Abonnir (fiʔil-i müteʔaddi) : iyileştirmek, ıslāş etmek

Abonnement (ism-i müzekker) : ıslāş

Abord (ism-i müzekker) : kurb, civār § şüret-i kabūl || d' –ibtidā,
evvelā, evvel emirde

Abordable (şıfat) : yanaşması kolay § kābil-i iʔtilāf

Abordage (ism-i müzekker) : gemi veya iskeleye yanaşma ||
(başriye) rampa

Aborder (fiʔil-i lāzım) : karaya çıkmak § yanaşmak

Aborigènes (ism-i müzekker, cemʔ) : ahali-i asliyye

Abornement (ism-i müzekker) : taşd³d

Aborner (fiʔil-i müteʔaddi) : taşd³d etmek

Abortif, ive (şıfat) : vakitsiz toğmuş § (tıbb) muskıt

Abouchement (ism-i müzekker) : mülākāt, müzākere § iltisāk

Aboucher (fiʿil-i müteʾaddi) : müzākere için cemʾ etmek § iltisāk ettirmek

About (ism-i müzekker) . uç uca ekleme

Abouter (fiʿil-i müteʾaddi) : uç uca eklemek

Aboutir (fiʿil-i lâzım) : nihayet bulmak, müntehi olmak § kenārından bitişmek § münce olmak, varmak § cerasatlanmak

Aboutissant, e (şıfat) : kenārından

[SAYFA 4]

bitişmek § münce || les tenants et s-ittisālāt, şudūd § ahvāl, evvel ve ahir

Aboutissement (ism-i müzekker) : münce oluş § cerasatlanma

Ab ovo (zarf-ı zamān) : mine' l-kad³m

Aboyant, e (şıfat) : havlayan

Aboyer (fiʿil-i lâzım) : şavlamak

Aboyeur (ism-i müzekker) : havlayıcı

Abrégé (şıfat) : muhtaşar, mücmel, kışa § (ism-i müzekker) hūlaşa

Abrégement (ism-i müzekker) : ihtisār

Abréger (fiʿil-i müteʾaddi) : hūlāşa etmek

Abreuver (fiʿil-i müteʾaddi) : şuvarmak, şulamak, iskā § çok ıslatmak

Abreuvoir (ism-i müzekker) : Sayvanlarıñ şu içtikleri yer, şavak, yalak

Abréviateur (ism-i müzekker) : bir kitābın mücmelini yapan

Abréviation (ism-i müenne²) : ihtisār

Abri (ism-i müzekker) : sığınacak maşal, melceç § muhafazalı yer, siper

Abricot (ism-i müzekker) : kayısı, zerdâli

Abricotier (ism-i müzekker) : kayısı ağacı

Abriter (fiʔil-i müteʔaddi) : barındırmak, siperlendirmek

Abrogation (ism-i müenne²) : fesh, ilgâ

Abroger (fiʔil-i müteʔaddi) : fesh ve ilgâ etmek

Abrupt, e (şıfat) : şarp (yer), yalçın (kaya) § rabʔsız (kelâm)

Abrupto (zarf-ı zamân) : ex yahūd ab – birdenbire, ʔamdan [dam] düşercesine

Abrutir (fiʔil-i müteʔaddi) : alıklaşdırmak

Abrutissement (ism-i müzekker) : alıklaşma

Absence (ism-i müenne²) : ğaybūbet, ğıyāb § fıkḑān, yokluk

Absent, e (şıfat) : ğāʔib, Sāzır olmayan § nāmevcūd, mefkūd

Absenter (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : ğāʔib olmak, bulunmamak

Absinthe (ism-i müenne²) : pelin § absint

Absolu, e (şıfat) : mutlak, müstaḑil

Absolument (şāl) : mutlaḑa, ʔale' l-ıtlāḑ § ḑatʔa, aşla § külliyyen § behemaşāl

Absolution (ism-i müenne²) : tebriʔe-i zimmet § ʔafv

Absolutisme (ism-i müzekker) : Şükûmet-i muṭlaḑa, istibdād

Absolutiste (ism-i müzekker) : istibdād ʔarafḑarı

Absolutoire (şıfat) : tebriʔe-i zimmet veya ʔafvettiren

Absorbant, e (şıfat) : cezb veya belʔ eden § işğāl eden

Absorber (fiʔil-i müteʔaddi) : cezb ve belʔ etmek, yutmak § zabt etmek, meşğül etmek

Absorption (ism-i müenne²) : cezb ve belʔ

Absoudre (fiʔil-i müteʔaddi) : tebriçe ettirmek § ʔafv etmek

Absoute (ism-i müenne²) : Şülle

Abstenir (s') (fiʔil-i mutavaʔat) : saķınmak, çekinmek, iştirāz etmek § imsāk etmek, perh³z tutmak

Abstention (ism-i müenne²) : saķınma, çekinme, ihtirāz § imsāk, perh³z

[SAYFA 5]

Absterger (fiʔil-i müteʔaddi) : tanz³f etmek

Abstinence (ism-i müenne²) : imsāk, perh³z

Abstinent, e (şıfat) : perhizkār

Abstractif, ive (şıfat) : maʔnevî, mevhûm

Abstraction (ism-i müenne²) : temy³z, tefr³k § şüretin ğayrı, rūh, maʔna || faite : katʔ-ı naẓar, şarf-ı naẓar

Abstractivement (hal) : temy³zen § maʔnen

Abstraire (fiʔil-i müteʔaddi) : temy³z ve tefr³k etmek

Abstrait, e (şıfat) : maʔnevî, mevhûm § ʔalgın [dalğın], müstağrak

Abstraitement (Şāl) : maʔnevî bir şüretle § ʔalgınlıkla [dalğınlık]

Abstrus, e (şıfat) : muğlak

Absurde (şıfat).münāsebetsiz, maʔnasız, ʔabe²

Absurdement (Şāl) : münāsebetsiz ve ʔabe² olarak

Absurdité (ism-i müenne²) : münāsebetsizlik, ʔabe²

Abus (ism-i müzekker) : sūç-i istiṣmāl, fenālıka ifrāt § sūç-i Şareket

Abuser (fiṣil-i müteṣaddi) : sūç-i istiṣmāl etmek, fenā kullanmak § yañıltmak, aldatmak

Abuseur (ism-i müzekker) : aldatıcı

Abusif, ive (şıfat) : niṣāmsız

Abusivement (Şāl) : niṣāmsızlıqla

Abuter (fiṣil-i lâzım) : nişān atmak

Acabit (ism-i müzekker) : cins

Acacia (ism-i müzekker) : şant ağacı, akasya

Académicien, ne (şıfat) : encümen-i maṣārif aṣṣāsından olan

Académie (ism-i müenne²) : encümen-i maṣārif

Académique (şıfat) : encümen-i maṣārif mensüb

Académiquement (Şāl) : encümen-i maṣārif uşûlünce

Académiste (ism-i müenne²) : encümen-i maṣārif müṣessisi veya tarafdârı

Acagnarder (s') (fiṣil-i mutavaṣat) : tenbel ve ḥaylaz alıṣmak

Acajou (ism-i müzekker) : mahun [maun] ağacı

Acalifourchonné, e (şıfat) : beyg³ re biner gibi binmiş olan

Acanthe (ism-i müenne²) : ayı yoncası

Acanthophage (şıfat) (tariḥ-i tabiṣî) : ākilüṣṣ-şevk

Acare (ism-i müzekker) (müracāṣat oluna) : acarus

Acariatre (şıfat) : titiz, şamatacı

Acarus (ism-i müzekker) : uyuz böceği

Acatalepsie (ism-i müenne²) : felsefe-i vehmiye || (tıbb)

ṣademü'l-fehm

Acataleptique (ism-i müenne²) (şıfat) : vehmiyūndan olan

Accablant, e (şıfat) : yoran, ağır ş şıkan, muṣacciz

Accablement (ism-i müzekker) : yorgunluk, ṭaṣab ş ṣaciz

Accabler (fiṣil-i müteṣaddi) : yormak, ezmek, itṣab etmek ş
batırmak

Accaparement (ism-i müzekker) : iştikār, iddiḥar ş inṣiṣār

Accaparer (fiṣil-i müteṣaddi) : ihtikār etmek, iddiḥār etmek

Accapareur (ism-i müzekker) : muştikir ş inhiṣār şaşıbi

[SAYFA 6]

Accéder (fiṣil-i lâzım) : rızā vermek, kāḫl olmak

Accélérateur, trice (şıfat) : müserriṣ, muṣaccil. force- kuvve-i
müserriṣa

Accélération (ism-i müenne²) : taṣc³l, tesr³ṣ, sürṣatlendirme

Accélérer (fiṣil-i müteṣaddi) : taṣc³l ve tesr³ṣ etmek

Accent (ism-i müzekker) : şadā, şavt ş havā, maḳam ş ş³ve-i lisān ş
med, med işāreti

Accentuation (ism-i müenne²) : med işāretleriniñ şüret-i vazṣı ve
istiṣmāli

Accentuer (fiṣil-i müteṣaddi) : med işāreti ḳomak, uzatmak,
yüksek sesle okumak

Acceptable (şıfat) : şāyān-ı ḳabūl

Acceptant, e (şıfat) : ḳabūl eden

Acceptation (ism-i müenne²) : ḳabūl

Accepter (fiṣil-i müteṣaddi) : ḳabūl etmek

Accepteur (ism-i müzekker) : poliçeyi kabûl eden

Acception (ism-i müenne²) : ihtiyâr, terc³§ § maʿnâ, meʿal

Accés: kurb, medhal, yol § nöbet

Accessible (şıfat) : yanaşması kolay, görüşmesi mümkün

Accession (ism-i müenne²) : rızâ, muvafakat

Accessit (ism-i müzekker) : ikinci derecede mükâfât, zıkr-i cem³l

Accessoire (şıfat) : ferâ, tâbiâ

Accessoirement (§âl) : ikinci derecede olarak

Accidence (ism-i müenne²) : ʿarızîyyet

Accident (ism-i müzekker) : kazâ, vukûʿât § ʿarızâ

Accidenté, e (şıfat) : ʿarızalı

Accidentel, le (şıfat) : teşâdüfî § ʿarızî, ʿarızî,

Accidentellement (§âl) : kazârâ

Accise (ism-i müenne²) : müskirât vergisi

Acclamateur (ism-i müzekker) : alkışlayıcı

Acclamation (ism-i müenne²) : alkışlayış

Acclimater (fiʿil-i müteʿaddi) : havâ ve iklimi alışdırmak

Accointance (ism-i müenne²) : şıkkı münâsebet

Accolade (ism-i müenne²) : kucaqlama, ağuş § girift yazı

Accoler (fiʿil-i müteʿaddi) : kucaqlamak § birleştirmek, girift etmek

Accommodable (şıfat) : kâbil-i tesviye, kâbil-i teʿlif

Accommodage (ism-i müzekker) : yemek terbiyesi § saç düzlemesi

Accommodant, e (şıfat) : muvâfık, mülâyim

Accommodé, e (şıfat) : tesviye olunmuş, müretteb, muntazam

Accommoder (fiʔil-i müteʔaddi) : tanz³m, tert³b, tesviye etmek, düzeltmek § barışdırmak, uzlaştırmak || s' : uymak

Accompagnateur, trice (şıfat) : peyrev, dem tutan

Accompagnement (ism-i müzekker) : mürafakat, yoldaşlık § teşyiʔ § peyrevlik, dem tutma

Accompagner (fiʔil-i müteʔaddi) : berāber gitmek

[SAYFA 7]

arkadaşlık etmek § teşy³ʔ etmek § peyrevlik etmek, dem tutmak

Accompli, e (şıfat) : tam, mükemmel § olmuş bitmiş

Accomplir (fiʔil-i müteʔaddi) : bitirmek, ikmāl ve itmām etmek § edā etmek, yerine getirmek

Accomplissement (ism-i müzekker) : ikmāl § ³fā, edā

Accord (ism-i müzekker) : vifāk, ittişād, ittifāk § ahenk § çalgı düzeni || d' : müttefik, hemfikir

Accordable (şıfat) : verilebilen § kābil-i tev³f

Accordailles (ism-i müenne², cemʔ) : nikāş cemʔiyeti

Accordant, e (şıfat) : muvāfık, ahenge uygun

Accordé, e (şıfat) : nişānlı, yavuklu

Accorder (fiʔil-i müteʔaddi) : tev³f etmek, uydurmak § düzen vermek, kırmak § vermek, işsān etmek

Accordeur (ism-i müzekker) : çalgılara düzen veren adam, akordacı [akortçu]

Accordoir (ism-i müzekker) : çalgılara düzen vermeğe mahşuş alet

Accort, e (şıfat) : nazik, zar³f § cerbezeli, māhir

Accostable (şıfat) : yanaşması kolay

Accoster (fiʔil-i müteʔaddi) : yanaşdırmak § yan yana kımak
||s'–yanaşmak, görüşmek

Accotement (ism-i müzekker) : sel ıandaklarıyla [hendek]
eyniyenin arasındaki mesāfe

Accoter (fiʔil-i müteʔaddi) : ıayatmak [dayatmak], takviye
etmek

Accotoir (ism-i müzekker) : ıayak [dayak], müttekā, direk

Accouchée (ism-i müenne²) : lohūsa

Accoucher (fiʔil-i müteʔaddi) : ıoğurmak [doğurmak]= (fiʔil-i
müteʔaddi) ıoğurtmak [doğurtmak], ebelik etmek

Accoucheur, euse (isim) : ebe, kābil, kābile

Accouder (s') (fiʔil-i mutavaʔat) : dirseğe
ıayanmak [dayanmak], dirseğini ıayamak

Accoudoir (ism-i müzekker) : dirseğin dayandığı yer, kıltık

Accouplement (ism-i müzekker) : çiftleşme

Accoupler (fiʔil-i müteʔaddi) : çift kışmak ||s'–çiftleşmek

Accourcir (fiʔil-i müteʔaddi) : kısaltmak, = (fiʔil-i lâzım) :
yahūd s'– kestirme yol bulmak

Acourcissement (ism-i müzekker) : kısalma

Accourir (fiʔil-i lâzım) : kışmak, kışuşmak

Accoutrement (ism-i müzekker) : şapşal kıyafet

Accouter (fiʔil-i müteʔaddi) : şapşal kıyafete kımak

Accoutumance (ism-i müenne²) : ʔādet, alışma

Accoutumer (fiʔil-i müteʔaddi) : alışdırmak, ʔādet ettirmek,
öğretmek || s'–alışmak, ʔādet edinmek

Accréditer (fiʔil-i müteʔaddi) : iʔtibār vermek ʔ tanıtdırmak,
tavʔiye etmek ʔ murahhāʔ etmek

Accroc (ism-i müzekker) yırtıʔ, yırtık ʔ güçlük, māniʔa

Accrocher (fiʔil-i müteʔaddi) : taķmak, ʔengellemek, ķancalamak
ʔ iliʔtirerek yırtmak

[SAYFA 8]

ʔiliʔtirmek, teʔh³r etmek

Accroire (fiʔil-i müteʔaddi) : faire— inandırmak, aldatmak,
ķandırmak

Accroissement (ism-i müzekker) : artma, tezāyüd, neʔv ü nemā

Accroître (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔoğaltmak, ardırmak|| (fiʔil-i
lāzım) : ʔoğalmak, artmak

Accroupir (s') (fiʔil-i mutavaʔat) : ʔömelmek, büzölüp oturmak

Accroupissement (ism-i müzekker) : ʔömelme, büzölüp oturma

Accrue (ism-i müenne²) : suların ʔekilmesiyle peydā olan arāzi

Accueil (ism-i müzekker) : ķabūl, istiķbāl

Accueillir (fiʔil-i müteʔaddi) : ķabūl etmek, istiķbāl etmek

Accul (ism-i müzekker) : ʔar [dar] ve ʔıķmaz yer

Acculement (ism-i müzekker) : geriye sürme, tıķma

Acculer (fiʔil-i müteʔaddi) : geriye sürmek, tıķmak

Accumulateur, trice (isim) : cemʔ eden, yığan

Accumulation (fiʔil-i müteʔaddi) : yığma, terāküm, cemʔ

Accumuler (fiʔil-i müteʔaddi) : yığmak, cemʔ etmek, toplamak

Accusable (ʔıfat) : ķābil-i ittihām

Accusateur, trice (isim) : ittihām eden, müddeʔi

Accusatif (ism-i müzekker) (şarf) : mefʿulün bih, mensûb

Accusation (ism-i müennez) : ittihām, ikāme-i daʿvā

Accuser (fiʿil-i müteʾaddi) : ittihām etmek, ikāme-i daʿvā etmek
 § kabaşat-i ʾaṭf ve isnād etmek § göstermek, delālet etmek

Acéphale (şıfat) (tār³ḥ-i tabiʿî) : ʾad³müʾr-reʿs, başsız

Acérain, e (şıfat) : çelikli (demir)

Acerbe (şıfat) : kekre, ḥam, sert

Acerbité (ism-i müenne²) : kekrelilik, hamlık, sertlik

Acéré, e (şıfat) : keskin, sivri

Acérer (fiʿil-i müteʾaddi) : demiri çeliklemek

Acescence (ism-i müenne²) (kimyā) : māʿiliyet-i Şamz

Acescent, e (şıfat) (kimyā) : māʿil-i Şamz

Acétate (ism-i müzekker) (kimyā) : ḥal³t

Acéteux, euse (şıfat) (kimyā) : ḥal³ || acide-Şamz-ı ḥalî

Acétique (şıfat) (kimyā) : Şal³ || acide-Şamz-ı ḥal

Acétite (ism-i müzekker) (kimyā) : ḥal³tî

Achalandage (ism-i müzekker) : simsârlık

Achalander (fiʿil-i müteʾaddi) : simsârlık etmek, müşteri bulmak

Acharnement (ism-i müzekker) : şiddet, şavlet, ʾinād

Acharner (fiʿil-i müteʾaddi) : teşv³k ve tehy³c etmek § kudurtmak
 || s' – bir şeyin üzerine kudururcasına düşmek

Achat (ism-i müzekker) : satın alış, iştirā, mubāyaa

Ache (ism-i müenne²) : yaban kerevizi, şu kerevizi

Acheminement (ism-i müzekker) : yola girme, sül^ok, teveccüh

[SAYFA 9]

Acheminer (fiʔil-i müteʔaddi) : yola komak, sevk etmek || s' –
teveccüh etmek, müteveccih olmak, sül°k etmek

Acheter (fiʔil-i müteʔaddi) : satın almak, iştirā, mübāyaa
etmek || (mecāzen) rüşvetle kazanmak § zaşmetle ele geçirmek

Acheteur, euse (şıfat) : satın alan, müşteri

Achévé, e (şıfat) : bitmiş, tam, mükemmel

Achèvement (ism-i müzekker) : bitirme, itmām, ikmāl § kemāl,
mükemmeliyet

Achever (fiʔil-i müteʔaddi) : bitirmek, itmām ve ikmāl etmek §
Şitām vermek

Achille (tendon d') (ism-i müzekker) (teşr³§) : ʔarkūb

Achoppement (ism-i müzekker) : māniʔ, engel

Achores (ism-i müzekker) (cemʔ) (tıbb) : şuluca, saʔfaʔ-i raṭbe

Achromatique (şıfat) : (fenn-i başar) : ğayr-ı levnî

Aciculaire (şıfat) (ʔilm-i nebatāt) : iğne ve diken şeklinde,
ebrî, miḥrazî

Acide (ism-i müzekker) : ekşi, ekşilik || (kimyā) Şāmız

Acidifiable (şıfat) (kimyā) : kâbil-i Şāmızıyet

Acidifiant, e (ism-i müenne²) (kimyā) : muşmeż

Acidification (ism-i müenne²) (kimyā) : inŞimāż

Acidité (ism-i müenne²) (kimyā) : Şāmızıyyet

Acidule (şıfat) : ekşirek, mayḥoş

Aciduler (fiʔil-i müteʔaddi) : mayḥoşlatmak

Acier (ism-i müzekker) : çelik, polād

Aciérer (fiʔil-i müteʔaddi) : demiri çelikletmek

Aciérie (ism-i müenne²) : çelik kārḥānesi, poladḥāne

Acolytant (ism-i müzekker) : mülāzımlık, muʔavinlik, yamaklık

Acolyte (ism-i müzekker) : mülāzım, muʔavin, yamak

Aconit (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebatāt) : kurdboğan, ḥānıkuʔz-zeʕb

Acoquinant, e (şıfat) : çeken, cālib, cāzib

Acoquiner (fiʔil-i müteʔaddi) : çekmek, cezb ve celb etmek || s' – fenā alışmak, tenbel alışmak

Acotylédone (şıfat) (ʔilm-i nebatāt) : ʔad³mü'l-filka

Acoustique (ism-i müenne²) : (Şikemiyāt-ı ṭab³ʔiyye) : fenn-i semʔ, şadābaş²i = (şıfat) (fisyolocıya) : semʔî

Acquéreur, euse (isim, şıfat) : satın alan, müşteri

Acquérir (fiʔil-i müteʔaddi) : satın almak, ş taşş³l ve tedārik etmek, kazanmak, edinmek

Acquêt (ism-i müzekker) : taşş³l olunmuş mal

Acquiescement (ism-i müzekker) : rızā, muvafaqat

Acquiescer (fiʔil-i lāzım) : rızā vermek, muvafaqat etmek

Acquis (ism-i müzekker) : taşş³l, tecrübe, maʔlūmāt

Acquisition (ism-i müenne²) : taşş³l, kazanç ş iştirā, mübāyaa

Acquit (ism-i müenne²) : teʕdiye, edā ş ibrā senedi ş terbiye || á caution – resmsiz gümrükten geçme Şakkı

[SAYFA 10]

Acquittable (şıfat) : kābil-i teʕdiye ş kābil-i tebriçe

Acquittement (ism-i müzekker) : teʕdiye, ödeme ş tebriye-i zimmet

Acquitter (fiʔil-i müteʔaddi) : teʔdiye etmek, ödemek § edā, ifā etmek § berāʕatine karār vermek

Acre (ism-i müzekker) : birçok dönümlük ʔaraʕi ölçüsü

Acre (şıfat) (â) ekşi, buruşturucu

Acreté (ism-i müenne²) (â) : ekşilik, buruşturuculuk

Acridophage (şıfat) (tār³ḥ-i tabiʔî) : çekirge ile beslenen, ākilü'l-cerād

Acrimonie (ism-i müenne²) : ekşilik § Şiddet-i mizāc

Acrimonieux, euse (şıfat) : Şad³dü'l-mizāc

Acrobate (isim) : ip canbazı

Acropole (ism-i müenne²) : bir şehre Şākim istihkām

Acrostiche (ism-i müzekker) : mısra'larınıñ ilk Şarfleriden memdüşuñ ismi teşk³l olunan kaş³de-i muşannaʔa

Acrotères (ism-i müzekker, cemʔ) : Şavludaki [avlu] taş maʔadler

Acte (ism-i müzekker) : iş, Şareket, ʔamel, fiʔil § ʔalāmet, e²er, kār § i'lām, Süccet, evrāk § tiyatro oyununuñ faşlı

Acteur, trice (isim) : tiyatro oyuncusu || (mecāzen) fāʔil, z³medḥal

Actif, ive (şıfat) : fāʔil, faʔāl, çalışkan, ğayūr § müʕe^{2 2}ir, teʕ²irli § bi'l-fiʔil olan || (şarf) müteʔaddi, maʔlūm

Action (ism-i müenne²) : fiʔil, Şareket, ʔamel § e²er, teʕ^{2 3}r § iḳāme-i daʔvā

Actionnaire (ism-i müzekker) : Şişsedār

Actionner (fiʔil-i müteʔaddi) : iḳāme-i daʔvā etmek

Activement (Şāl) : teç²rlı ve Şareketli olarak Ş bi' l-fiail Ş müteaddi ve ma' lüm olarak

Activer (fiail-i müteaddi) : taŞr³ketmek, germî vermek Ş tesr³ ve taıc³l etmek

Activité (ism-i müenne²) : faāliyyet, germî Ş bi' l-fiail hizmet

Actualité (ism-i müenne²) : Şāl-i Şāzır Ş vukūāt-ı rüz-merre

Actuel, le (şıfat) : şimdiki, Şāzır Ş fiailî, maddî

Actuellement (zarf-ı zamān) : şimdiki Şālde, el-Şāletü hazihi

Acuité (ism-i müenne²) : incelik, sivrilik

Acuminé, e (şıfat) (ailm-i nebatāt) : müçennif

Acupuncture (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāŞî) : iğneleme, teçebbür

Acutangle (şıfat) : ve

Acutangulaire (şıfat) ve

Acutangulé, e (şıfat) (hendese) : zü' l-zevāyā' l-Şadde

Acuts (ism-i müzekker, cem) : ormanın köşe ve kenārları

Adage (ism-i müzekker) : me²el, darb-ı me²el.

Adagio (Şāl) (mūs³q³) : aheste

Adamantin, e (şıfat) : cevheri

Adaptation (ism-i müenne²) : taṭb³q, tev³f³q

Adapter (fiail-i müteaddi) : tatb³q ve tev³f³q etmek, uydurmak, yakışdırmak

Addition (ism-i müenne²) : zamm, ilāve, ilhāk, katma || (Şesāb) cem

[SAYFA 11]

Additionnel, le (şıfat) : ilāve olunan, mülŞak, muzāf

Additionner (fiʔil-i müteʔaddi) (Şesāb) : cemʔ etmek

Adducteur (ism-i müzekker) : muḳarreb

Adduction (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : teḳarrub

Adent (ism-i müzekker) : (marangozluḳta) banda

Adenter (fiʔil-i müteʔaddi) : banda etmek

Adéphagie (ism-i müenne²) : şiddetli açlık, cevʔü'l-kelbî

Adepte (ism-i müzekker) : mür³d

Adéquat, e (şıfat) : bütün, mükemmel

Adhérence (ism-i müenne²) : yapışıklık, iltisāk Ş tarafdārlık Ş muḳāvenet

Adhérent, e (şıfat) : yapışık, mülteşık = (ism-i müzekker) : tarafdār Ş muḳav³n

Adhérer (fiʔil-i lâzım) : yapışık olmak Ş tarafdārlık etmek Ş rızā vermek, muvafaḳāt etmek

Adhésion (ism-i müenne²) : iltisāk Ş tarafdārlık Ş muvafaḳat, rızā

Ad hoc (Şikemiyyāt-ı ṭab³ʔiyye) : maḥşūşan

Ad honores (Şāl) : iʔtibarî ve faḥrî olarak

Adieu⁶⁴ : Allah'a ısmarladık, elveda Ş geçmiş ola = (isim) : veda'laşma, vedaʔ

Adipeux, euse (şıfat) (teşr³Ş) : iç yağlı, şaŞmî

Adjacent, e (şıfat) : muttaşıl, bitişik || (hendese) angles-s : zevāyā-yı mütecāvire

Adjectif (ism-i müzekker) (şarf) : şıfat, vaşıf, naʔt

⁶⁴ Ha ve mim harfi yazılmış. Böyle bir kısaltma kitap başında belirtilmemiş.

Adjectif, ive (şıfat) (şarf) : şıfata müteʔallik, vaşfî

Adjectivement (şıfat) (şarf) : şıfat olarak, şıfat makamında

Adjoindre (fiʔil-i müteʔaddi) : koşmak, katmak § maʔiyetine vermek

Adjoint (ism-i müzekker) : muʔavin, ref³k

Adjonction (ism-i müenne²) : koşma, katma, terf³k

Adjutant (ism-i müzekker) : muʔāvin, emir çavuşu || major – kol ağası

Adjudicataire (isim) : kabz ve taşarrufa maşkeme tarafından meçzûn adam

Adjudicateur, trice (şıfat) : Sükm-i maşkeme ile zabt ve taşarrufa izin veren

Adjudicatif, ive (şıfat) : Sükm-i maşkeme ile zabt ve taşarruf Şakkını kazandıran

Adjudication (ism-i müenne²) : Sükm-i maşkeme ile zabt ve taşarruf

Adjuger (fiʔil-i müteʔaddi) : Sükm-i maşkeme ile zabt ve taşarruf Şakkını vermek

Adjuration (ism-i müenne²) : yem³n veriş, istişlâf

Adjurer (fiʔil-i müteʔaddi) : yem³n vermek, istişlâf etmek

Adjuvant, e (şıfat) (tıbb) : muʔ³n

Admettre (fiʔil-i müteʔaddi) : kabûl ve tesl³m etmek § ittiḥâz etmek

Administrateur, trice (isim) : müd³r, nâzır § idâre meçmuru

Administratif, ive (şıfat) : idâreye müteʔallik

Administration (ism-i müenne²) : idāre, idāre-i memleket §
Şük^omet

[SAYFA 12]

Administrativement (Şāl) : uşul-i idāre tar³kıyla § Şük^omet
maʔrifetiyle

Administrer (fiʔil-i müteʔaddi) : idāre etmek, bakmak § nezāret,
icrā-yı Şük^omet etmek § tehiyye ve tedārik etmek

Admirable (şıfat) : baʔi²-i taʔaccüb, Şayretefzā § şāyān-ı
taŞs³n, a' lā

Admirablement (Şāl) : Şayretefzā bir şüretle § a' lā

Admirateur, trice (isim) : müteŞayyir, Şayrān § taqd³r ve taŞs³n
eden

Admiratif, ive (şıfat) : şāyān-ı taʔaccüb, baʔi²-i Şayret

Admiration (ism-i müenne²) : taʔaccüb, Şayret

Admirer (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔaccüb etmek, Şayran kalmak §
taqd³r ve taŞs³n etmek

Admissible (şıfat) : şāyān-ı kabūl, kābil-i tesl³m § ittiḥāz
olunabilir

Admission (ism-i müenne²) : kabūl, tesl³m

Admittatur (ism-i müzekker) : kabūl tezkeresi

Admonestement (ism-i müzekker) : tevb³ḥ, tekd³r

Admonester (fiʔil-i müteʔaddi) : tevb³ḥ ve tekd³r etmek

Admoniteur, trice (isim) : iḥtār ve tebliḡe meʔmūr

Admonition (ism-i müzekker) : tekd³r, tevb³Ş § iḥtār

Adolescence (ism-i müenne²) : sinn-i rüşd

Adolescent, e (ism-i müenne²) : sinn-i rüşdde bulunan, reş³d, reş³de

Adoniser (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : süslenmek, kendine çeki düzen vermek

Adonner (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : bir şeyin üzerine çok düşmek, inhimāk etmek, mübtelāsı olmak

Adopter (fiʔil-i müteʔaddi) : ittiḥāz etmek § evlādlığa kabūl etmek

Adoptif, ive (şıfat) : aḥiretlik

Adoption (ism-i müenne²) : ittiḥāz § evlādlığā kabūl

Adorable (şıfat) : şāyān-ı perestiş

Adorateur, trice (isim) : ʔibādet ve perestiş eden, ṭapan, ʔābid

Adoratif, ive (şıfat) : ʔibādete müteʔallik

Adoration (ism-i müenne²) : ʔibādet, perestiş

Adorer (fiʔil-i müteʔaddi) : tapmak, ʔibādet ve perestiş etmek § perestiş derecesinde sevmek, ʔāşık olmak

Ados (ism-i müzekker) (bağcıvanlık) : d³vār [duvar] dibi yasdığı

Adosser (fiʔil-i müteʔaddi) : ṭayatmak [dayatmak], arka vermek

Adouber (fiʔil-i müteʔaddi) (ṭavla ve dama oyunlarında) : bir ṭaşa ṭokunup da oynatmak

Adoucir (fiʔil-i müteʔaddi) : ṭatlılaştırmak, yumuşatmak § tesk³n ve tely³n etmek § cilalandırmak

Adoucissage (ism-i müzekker) : boyaların tenz³l-i revnākı § cilā

Adoucissant, e (şıfat) (ṭıbb) : mülaṭṭıf

Adoucissement (ism-i müzekker) : ṭatlılaştırma, ṭatlılaşıma § sükūnet, yumuşaklık

Ad patres (Şāl) : aller— ölmek, fevt olmak

[SAYFA 13]

Adragant, e (şıfat) : gomme— kitre žamğı [zamk], ke^{2 3} rā

Ad rem (Şāl) : katııyyen

Adresse (ism-i müenne²) : ikāmetgāh taṣr³ fi ş mektūb zarfınıñ üstü ş mürācaat olunacak maşal ş maşzar-ı ıumūmî, teşekkürnāme veya tebriknāme-i ıumūmî ş maşaret, revıyyet ş S³le, ħudā

Adresser (fiʔil-i müteʔaddi) : yollamak, tevc³h etmek ||s'— mürācaat etmek ş birine ħiṭāben söylemek

Adroit, e (şıfat) : māhir, usta

Adroitement (Şāl) : mahāretle, uşülle

Adulateur, trice (isim) : müdāhin, talķavuk [dalkavuk]

Adulation (ism-i müenne²) : müdāhene, talķavukluk [dalkavukluk]

Aduler (fiʔil-i müteʔaddi) : müdāhene etmek

Adulte (şıfat) : sinn-i bülūga erişmiş, yetişmiş, reş³d, reş³de

Adultération (ism-i müenne²) : bozukluk , fesād ş sahteķarlık, kalbzenlik [ķalpazanlık]

Adultère (şıfat) : zāni, zāniye, zenpare [zampara], ķaşbe = (ism-i müzekker) : zinā, zenpārelik [zampara], orospuluk

Adultérer (fiʔil-i müteʔaddi) : aşlını bozmaķ, sahte ve ķalb etmek

Adultérin, e (şıfat) : veled-i zinā, p³ç

Adventice (şıfat) : ħudā-yı nābit

Adventif, ive (şıfat) : mevrū²

Adverbe (ism-i müzekker) (şarf) : zarf-ı zamān, zarf-ı mekān, hāl, edāt, Şurūf-ı maʔāni

Adverbial, e (şıfat) : zarf yahūd hāl veyahūd Şarf-i maʿnā gibi kullanılan

Adverbialement (Şāl) : zarf gibi, hāl gibi, Şarf-i maʿnā gibi kullanılarak

Adversāʿire (isim) : muhālif, rakʿ³b, haşım

Adversatif, ive (şıfat) (şarf) : mütebāyin, mütezādd

Adverse (şıfat) : muhālif, zıdd, haşım

Adversité (ism-i müenne²) : neket, sefālet, bedbahtlık, muş³bet

Adynamie (ism-i müenne²) (zarf) : kuvvetsizlik, zaʿaf

Adynamique (şıfat) (tıbb) : zaʿfî

Aérage (ism-i müzekker) : tecd³d-i havā

Aéré, e (şıfat) : havadār

Aérer (fiʿil-i müteʾaddi) : havalandırmak

Aérien, né (şıfat) : havadan Şāşıl, hāvaî

Aérifére (şıfat) : nakl-i havā || tube— nefes borusu

Aérification (ism-i müenne²) : havaya tahv³l, tehviye

Aériforme (şıfat) : şibh-i havā

Aérogaphie (ism-i müenne²) : taʿr³fü' l-havā, mebŞa²ü' l-havā

Aérolithe (ism-i müzekker) : Şacer-i semāî

Aérologic (ism-i müenne²) : ʾilmü' l-havā

Aéromancie (ism-i müenne²) : havā ile olunan kehānet

Aéromètre (ism-i müzekker) : mikyāsü' l-havā

Aérométrie (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ʾiyye) : mukāyesetü' l-havā

[SAYFA 14]

Aéronaute (ism-i müzekker) : balonla havada seyreden adam

Aérostat (ism-i müzekker) : balon

Aérostatique (şıfat) : balon seyrine müteʔallik = (ism-i müenne²) (Şikemiyât-ı tab³ıyye) : mebʔa²-ı kavân³n-i havâ

Aérostier (ism-i müzekker) : ʔaskerî baloncu

Affabilite (ism-i müenne²) : lütf ile muaʔmele, iltifât, naziklik

Affable (şıfat) : laṭ³f, mültefit, nâzik

Affablement (Şâl) : lütf ile, mültefitâne, nâzikâne

Affabulation (ism-i müenne²) : kıssadan Şişşe, meʔâni-yi me²el

Affadir (fiʔil-i müteʔaddi) : tatsızlandırmak, lezzetini gidermek

Affadisement (ism-i müzekker) : tatsızlık, lezzetsizlik

Affaibler (fiʔil-i müteʔaddi) : zâıflatmak, gevşetmek

Affaiblissant, e (şıfat) : zâıflatıcı, gevşeten

Affaiblissement (ism-i müzekker) : zâıflama, gevşeme, zâıf

Affaire (ism-i müenne²) : iş, meşğuliyet Ş Suşuş, maşlaŞat, madde

Affairé, e (şıfat) : çok işi olan, çok meşğul görünen

Affaissement (ism-i müzekker) : sıkılma, basılma, inŞiʔât Ş zâıf Ş bayılma

Affaisser (fiʔil-i müteʔaddi) : sıkmak, basmak Ş zâıflatmak, yormak Ş bayıltmak

Affamer (fiʔil-i müteʔaddi) : acıkdırmak, aç bırakmak

Affectation (ism-i müenne²) : gösteriş, sahte tavır ve Şareket Ş iddiʔâ

Affecter (fiʔil-i müteʔaddi) : yalandan göstermek § taʔy³n ve taşş³ etmek § teʔ^{2 3}r etmek, tokunmak ||s'—müteʔe^{2 2}ir ve mükedder olmak

Affectif, ive (şıfat) : müʔe^{2 2}ir, tokunan [dokunan]

Affection (ism-i müenne²) : teʔ^{2 3}r § muşabbet, şuluş, şadaķat

Affectionné, e (şıfat) : muşibb-i hālis, muşibb-i şādık

Affectionnement (şāl) : muşabbet ve şadaķatle

Affectionner (fiʔil-i müteʔaddi) : meyl ve muşabbet etmek, şadaķatle sevmek

Affectueusement (hāl) : şādıkāne, hālisāne

Affectueux, euse (şıfat) : muşabbetli, hālis, şādık

Affermer (fiʔil-i müteʔaddi) : kirālamak, kirāya vermek, iltizāma vermek veya almak

Affermir (fiʔil-i müteʔaddi) : taķviye etmek, kuvvet vermek, sağlamlaştırmak

Affermissement (ism-i müzekker) : metānet, kuvvet, sağlamlık

Afféterie (ism-i müenne²) : yalandan gösteriş, sahte tavır

Affettoso (şāl) (mūs³ķ³) : aheste, mülāyemetle

Affiche (ism-i müenne²) : yafta

Afficher (fiʔil-i müteʔaddi) : yafta yapışdırmak

Afficheur (ism-i müzekker) : yaftacı

[SAYFA 15]

Affidé, e (şıfat) : muʔtemed, em³n, maşrem

Affiler (fiʔil-i müteʔaddi) : bilemek

Affileur (ism-i müzekker) : bileyici

Affiliation (ism-i müenne²) : bir cemāiyet veya şirkete duhûl

Affilier (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şirkete veya cemāiyete kabûl ve idhāl etmek

Affiloir (ism-i müzekker) : bileği taşı

Affinage (ism-i müzekker) : temizleme, taşfiye

Affiner (fiʔil-i müteʔaddi) : temizlemek, taşfiye etmek

Affinerie (ism-i müenne²) : taşfiye-i maʔādin kārḥānesi, taşfiyeḥāne § taşfiye olunmuş demir

Affineur (ism-i müzekker) : maʔden temizleyen, muşaffā

Affinité (ism-i müenne²) : şihriyet, karābet § münāsebet-i tāmme, müşābehet-i tāmme § (kimyā) : ʔalāka

Affinoir (ism-i müzekker) : yûn ve kınnabı temizlemeğe mahşûş tarak

Affiquet (ism-i müzekker) : iğnedānlık

Affirmatif, ive (ism-i müenne²) : taşd³k eden, muşaddık

Affirmation (ism-i müenne²) : taşd³k, i²bāt

Affirmative (ism-i müenne²) : taşd³k ve i²bāt eden kaẓiyye

Affirmetivement (§āl) : i²bāt ve taşd³k şüretiyle

Affirmer (fiʔil-i müteʔaddi) : taşd³k ve i²bāt etmek

Affixe (şıfat) (sarf) : kelimeye ilşāk veya idhāl olunan edāt

Affieurement (ism-i müzekker) : ḥāşş-ı daḳ³k

Affieurement (ism-i müzekker) : kömür maʔdeni tamarınıñ [damarının] muntehāsı

Affieurer (fiʔil-i müteʔaddi) : tesviye etmek

Affictif, ive (şıfat) : terh³bî || peine—mücāzāt-ı terh³biye

Affiction (ism-i müenne²) : keder, tasa, ğam, kasāvet

Affigeant, e (şıfat) : keder veren, müʔellim

Affiger (fiʔil-i müteʔaddi) : keder vermek, tasalandırmak

Affluence (ism-i müenne²) : birikme, tehācüm § taşkınlık, feyezān

Affluent, e (şıfat) : başka bir nehre manşib olan (nehir) §
biriken, müteşācim

Affluer (fiʔil-i lāzım) (nehir Şakķında) : diğeri bir nehre manşib
olmak § birikmek, tehācüm etmek

Afflux (ism-i müzekker) (tıbb) : hücüm

Affoler (fiʔil-i müteʔaddi) : çıldırtmak = (fiʔil-i lāzım) :
çıldırmak, çıldırırıcasına sevmek

Affouage (ism-i müzekker) : odun kesmek Şakķı

Affouragement (ism-i müzekker) : Sayvānlara yem verilmesi

Affourager (fiʔil-i müteʔaddi) : Sayvānlara yem vermek

Affourche (ism-i müenne²) (başriye) : çifte demir

Affourcher (fiʔil-i müteʔaddi) (başriye) : çifte demir atmak

Affranchir (fiʔil-i müteʔaddi) : serbest bırakmak

[SAYFA 16]

azād etmek, müste²nā tutmak § posta ücretini vermek

Affranchissement (ism-i müzekker) : serbestî, azād § isti²nā §
posta ücreti

Affres (ism-i müenne², cemʔ) : dehşet, hevl

Affrétement (ism-i müzekker) : gemi isticārı

Affréter (fiʔil-i müteʔaddi) : gemi kirālamak

Affréteur (ism-i müzekker) : gemi müsteʔciri

Affréusement (şāl) : menfūr ve mekrūh bir şūretle

Affreux, euse (şıfat) : menfūr, mekrūh

Affriander (şıfat) : tadandırmak [dadandırmak]

Affricher (fiʔil-i müteʔaddi) : arāziyi diñlendirmek

Affrioler (fiʔil-i müteʔaddi) : tadandırmak [dadandırmak] §
iğfāl etmek

Affriter (fiʔil-i müteʔaddi) : sade yağı eritmek

Affront (ism-i müzekker) : taşk³r, şetm, ihlāl-i nāmūs

Affronter (fiʔil-i müteʔaddi) : cesūrāne tavranmak [davranmak]
§ taşk³r ve istiḥfāf etmek § aldatmak

Afronterie (ism-i müenne²) : taşk³r, istiḥfāf § iğfāl

Affronteur, euse (şıfat) : aldatıcı, muğfil

Affublement (ism-i müzekker) : şapşallık

Affubler (fiʔil-i müteʔaddi) : şapşal etmek

Affût (ism-i müzekker) : top ʔarabası, kundağ § av puşusu

Affûtage (ism-i müzekker) : bileme

Affûter (fiʔil-i müteʔaddi) : bilemek § topu ʔarabasınıñ üzerine
komağ

Affutiau (ism-i müzekker) : ufağ tefek şeyler

Afin (Şarf-i rabıṭ) : tā ki, içün

Afistoler (fiʔil-i müteʔaddi) : bezemek, süslendirmek

Agaçant, e (şıfat) : cāzibeli, muşarrik

Agace (ism-i müenne²) : şakşağan kuşu

Agacement (ism-i müzekker) : diğ kamaşması § taşr³k § taʔc³z

Agacer (fiʔil-i müteʔaddi) : kamaşdırmak § sıkmak § taʕc³z etmek
§ taşr³k etmek

Agacerie (ism-i müenne²) : naz, cılve

Agailardir (s') (fiʔil-i muṭāvaʕat) : keyf etmek, şenlenmek

Agapes (ism-i müenne², cemʕ) : eski Hıristiyanların kilisede
ettikleri ʔumūmi ziyāfet

Agaric (ism-i müzekker) : bir nevʔ mantar

Agate (ism-i müenne²) : ʔak³k-i Yemanî

Age (ism-i müzekker) : yaş, sinn § ʔaşr, ʔarn, devir || le moyen –
kurūn-ı vüṣṭā

Agé, e (ism-i müzekker) (â) : ...yaşında⁶⁵ § müsinn, yaşlı

Agence (ism-i müenne²) : vekālet, meʕmūriyet

Agencement (ism-i müzekker) : tert³b, tanz³m

Agencer (fiʔil-i müteʔaddi) : tert³b ve tanz³m etmek

Agenda (ism-i müzekker) : ceb defteri, muḥṭıra

Agenouiller (s') (fiʔil-i muṭāvaʕat) : diz çökmek

Agent (ism-i müzekker) : fāʔil, vāsıta § meʕmūr, vek³l || de change –
şarrāf

Agglomération (ism-i müenne²) : yığın, yığılma

Agglomérer (fiʔil-i müteʔaddi) : yığmak

Agglutinant, e (şıfat) ve

Agglutatif, ive (şıfat) (tıbb) : etleri ilşāk eden, muḥattıb

[SAYFA 17]

⁶⁵ 3 nokta bana değil, Şemseddin Sami'ye aittir.

Agglutination (ism-i müenne²) (tıbb) : etleriñ iltişākı, tekāṭub
|| (ʔilmü' l-lisān) iltişāk

Agglutiner (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb) : etleri ilşāk etmek

Aggravant, e (şıfat) : ağırlaşdıran, kesb-i vaḥāmet etdiren

Aggraver (fiʔil-i müteʔaddi) : ağırlaşdırmak, kesb-i vaḥāmet
etdirmek

Agile (şıfat) : ser³çü' l Şareke, haf³f, atik, çevik

Agilement (Şāl) : sürʔat-i Şareketle

Agilité (ism-i müenne²) : sürʔat-i Şareket, haf³flik, atiklik,
çeviklik

Agio (ism-i müzekker) akçe farkı § şarrāfiye § muʔāmele

Agiotage (ism-i müzekker) : akçe farkından olunan ticāret §
muʔāmelecilik

Agioter (fiʔil-i müteʔaddi) : şarrāflık veya muʔāmelecilik etmek

Agioteur (ism-i müzekker) : şarrāf § muʔāmeleci

Agir (fiʔil-i lāzım) : işlemek, Şareketde bulunmak § ʔamel etmek,
teç^{2 3}r etmek || – s' bir şeye dāçir bah²olunmak

Agissant, e (Şıfat) : Şareketde bulunan § ʔamel ve teç^{2 3}r eden,
müce^{2 2}ir

Agitateur (ism-i müzekker) muŞarrik, müfsid

Agitation (ism-i müenne²) : karışıklık § ıztırāb, raŞatsızlık

Agité, e (şıfat) : taŞr³k olunmuş, karışık § mużtarib, raŞatsız

Agiter (fiʔil-i müteʔaddi) : şallamak, karışdırmak

Aglutition (ism-i müenne²) : yutamazlık

Agnat (ism-i müzekker) : evlād-ı zükürden olan

Agnation (ism-i müenne²) : evlād-ı zükürden bulunmak keyfiyeti

Agnatique (şıfat) : evlād-ı zükûre mahşûş

Agneau (ism-i müzekker) : kuzu

Agneler (fiʔil-i müteʔaddi) : kuzu doğurmak

Agnelet (ism-i müzekker) : kuzucuk

Agneline (ism-i müenne²) : kuzu yapığı

Agnés (ism-i müenne²) : maʔşûme ve sâdedil kız

Agonie (ism-i müenne²) : Şâlet-i nezʔ, cān çekişme, ihtizār

Agonir (fiʔil-i müteʔaddi) : taşķ³retmek

Agonisant, e (şıfat) : can çekişen

Agoniser (fiʔil-i müteʔaddi) : can çekişmek

Agrafe (ism-i müenne²) : kopça

Agrafer (fiʔil-i müteʔaddi) : kopçalamak

Agraire (şıfat) : araźiye müteʔallik

Agrandir (fiʔil-i müteʔaddi) : büyötmek § mübālağa etmek

Agrandissement (ism-i müzekker) : büyüme, açılma, tevessüʔ

Agréable (şıfat) : maķbûl, lez³z, Şoş, laţ³f

Agréablement (Şāl) : hoş, lezzet ve leţāfetle

Agréer (fiʔil-i müteʔaddi) : memnūniyetle kabûl etmek § gemi tech³z etmek

Agréeur (ism-i müzekker) : gemi tech³z eden

[SAYFA 18]

Agrégat (ism-i müzekker) (Şikemiyāt-ı tabiʔiyye) : ke²b, küme

Agrégatif, ive (şıfat) (Şikemiyāt-ı tabiʔiyye) : kâ²ib

Agrégation (ism-i müenne²) : cemʔiyyet, heyʔet || (Şāl) teke²ü

Agrégé (ism-i müzekker) : muḥallim muḥāvinî

Agréger (ism-i müzekker) : bir cemʿiyyet veya şirkete idhāl etmek

Agrément (ism-i müzekker) : lezzet, Şaz § leṭāfet § Süsn-i rızā §
ziynet

Agrés (ism-i müzekker, cemʿ) : gemi tech³zātı

Agresseur (ism-i müzekker) : tecāvüz ve taḥarruż eden adam

Agression (ism-i müenne²) : tecāvüz, taḥarruż

Agrete (şıfat) : berrî, yabānî

Agricole (şıfat) : zirāʾate müteḥallik, zirāʾî

Agricuteur (ism-i müzekker) : zerraʿ, çiftçi

Agriculture (ism-i müenne²) : ziraāat, çiftçilik

Agriffer (s') (fiʿil-i muṭāʾaḥat) : tırmanmak

Agriote yahūd **grioite** (ism-i müenne²) : yabanî kirāz

Agripper (fiʿil-i müteḥaddi) : kapmak, yakalamak

Agronome (ism-i müzekker) : fenn-i zirāʾat ḥālimi

Agronomie (ism-i müenne²) : fenn-i zirāʾat

Agronomique (şıfat) : fenn-i zirāʾate müteḥallik, zirāʾî

Agrouper (fiʿil-i müteḥaddi) : bir heyʿet-i mecmūʿa şāline koamak

Aguerrir (fiʿil-i müteḥaddi) : şarb ve meşakkka alışdırmak

Aguets (ism-i müzekker, cemʿ) : irtişād-ı fırşat

Ah (şāl)⁶⁶ vay!ya!ha!

Ah-ah (ism-i müzekker) : d³vār [duvar] altındaki şandak

⁶⁶ Kısaltma olarak ha ve mim harfleri kullanılmıştır. Kitabın başında böyle bir kısaltma bulunmamaktadır.

Ahan (ism-i müzekker) : işlerken nefesle çıkan ses § gayret-i fevka'l-âde

Ahaner (fi'il-i lâzım) : işlerken sesle nefes almak § büyük gayretle çalışmak

Aheurtement (ism-i müzekker) : ısrâr, ta'annüd

Aheurter (s') (fi'il-i mu'tava'at) : ısrâr ve ta'annüd etmek

Ahi ve **âie** (hâl) ⁶⁷ of! vah!

Ahurir (fi'il-i müte'addi) : şaşırtmak, sersemletmek

Âi (ism-i müzekker) : Amerika'nın dört ayaklı bir Sayvânı

Aide (ism-i müenne²) : yardım, imdād = (ism-i müzekker) : yardımcı, mu'âvin, yamak || de camp – yâver-i Şarb

Aider (fi'il-i müte'addi) : yardım ve mu'avenet etmek

Âieul (ism-i müzekker) : büyük peder, dede, ced

Âieule (ism-i müzekker) : büyük vâlîde, cedde

Aigle (ism-i müzekker) : kartal, kara kuş, || grand-battâl kâğıd

Aiglon, ne (isim) : kartal yavrusu

Aigre (şıfat) : ekşi, sert

Aigrefin (ism-i müzekker) : tolandırıcı [dolandırıcı], dessās

Aigret, te (şıfat) : ekşimsi, mayhoş

Aigrement (sertlikle)

[SAYFA 19]

Aigret, te (şıfat) : ekşimsi, mayhoş

Aigrette (ism-i müenne²) : balıkçıl § sorguç

Aigreur (ism-i müenne²) : ekşilik § sertlik § bürüdet

⁶⁷ Kısaltma olarak ha ve mim harfleri kullanılmışsa da, kitabın başında böyle bir kısaltma yoktur.

Aigrir (fiʔil-i müteʔaddi) : ekşitmek § sertleştirmek

Aigu, ẽ (şıfat) : sivri § şiddetli , teç²3rli || (şarf) accent – (')
işāreti || (hendese) angle– zāviye-i Şādde

Aiguade (ism-i müenne²) : gemilerin ıatlı şı aldıkları maşal

Aigue-marine (ism-i müenne²) : bir nevʔ zümrüd

Aiguière (ism-i müenne²) : ıbrık [ibrık]

Aiguillade (ism-i müenne²) : ögendire [üvendire]

Aiguille (ism-i müenne²) : iğne, çuvaldüz [çuvaldız] § sâʔat
ʔakrebi

Aiguillée (ism-i müenne²) : bir iğnelik iplik

Aiguilleter (fiʔil-i müteʔaddi) : ıakmak, iliklemek

Aiguilletier, ẽre (fiʔil-i müteʔaddi) : kordoncu

Aigullette (ism-i müenne²) : iki ucu demirli ip, şer³t § yaver
kordonu § boyuna çıkarılmış uzun et parçası

Aiguilleur (ism-i müzekker) : demir yolu maşası

Aiguillier (ism-i müzekker) : iğnedānlık

Aiguillier, ẽre (isim) : iğneci

Aiguillon (ism-i müzekker) : mızrak ve ögendire [üvendire] ucu §
arı iğnesi, n³ş § nefsi-i emmāre

Aiguillonné, e (şıfat) : iğneli, dikenli

Aiguillonner (fiʔil-i müteʔaddi) : dürtmek § teşv³k etmek

Aiguisement (ism-i müzekker) : sivriltme, keskinletme, bileme §
teşv³k § teşd³d

Aiguiser (fiʔil-i müteʔaddi) : sivriltmek, keskinletmek,
bilemek § teşv³k etmek § teşdid etmek

Ail (ism-i müzekker) : şarımşak

Aile (ism-i müenne²) : kanad, cenâş

Ailé, e (şıfat) : kanadlı

Aileron (ism-i müzekker) : kanad ucu, bal

Aillade (ism-i müenne²) : tarator

Ailleurs (zarf-ı mekân) : başka yerde || d' – (şâl) : bundan başka, zaten

Aimable (şıfat) : sevilmeğe şâyân, sevimli

Aimablement (şâl) : sevicecek bir şâl ve şüretle, dilberâne

Aimant (ism-i müzekker) : mıknatıs, demir kapan

Aimant, e (şıfat) : seven, muşib

Aimanter (fi'il-i müte'addi) : mıknatıslamak

Aimantin, e (şıfat) : mıknatısî

Aimer (fi'il-i müte'addi) : sevmek & istemek

Aine (ism-i müenne²) : kasık

Aîné, e (şıfat) : kardaşlarıñ en büyüğü

Aînesse (ism-i müenne²) : kardaşlarıñ büyüğü olmaklık

[SAYFA 20]

Ainsi (şâl) : böyle, bu vecihle & demek oluyor ki = (şarf-i rabı) : aynıyla || que – mi² illü, gibi , nitekim || pour dire – şanki, diyelim || – soit-il : öyle olsun, amin

Air (ism-i müenne²) : hava & rüzgār, yel & tavır, edā & hava, makām

Airain (ism-i müzekker) : pirinç, tunç

Aire (ism-i müenne²) : harman & mesāfe, meydān, mesaşa-i satşiye & yırtıcı kuş yavrusu

Airée (ism-i müenne²) : bir harmanlık şubūbāt

Ais (ism-i müzekker) : tahta, padavra, raf

Aisance (ism-i müenne²) : sühûlet, kolaylık § bolluk, refâh

|| lieux d'—s : abdesthâne

Aise (ism-i müenne²) : rāŞat, Şuzûr || à l'— serbest, rāŞat

Aise (şıfat) : memnûn, hoşnûd

Aisé, e (şıfat) : kolay, sühûletli, vakti hoş, mütereffih

Aisément (Şâl) : kolay, sühûletle

Aisselle (ism-i müenne²) : koltuk

Ajonc (ism-i müzekker) : bir nevâ deñiz sazi

Ajouré, e (şıfat) : bir yandan bir yana dolanmış

Ajournement (ism-i müzekker) : teçh³r, imhâl

Ajourner (fiil-i müteaddi) : teçh³r ve imhâl etmek

Ajontée (ism-i müenne²) (hendese) : bir haftı temdi³ için ilâve olunmuş Şat

Ajouter (fiil-i müteaddi) : zamm ve ilâve etmek, katmak || foi— inanmak

Ajustage (ism-i müzekker) : meskukât dayârı

Ajustement (ism-i müzekker) : düzen, tesviye § ziynet

Ajuster (fiil-i müteaddi) : tamâmlamak § dayâr etmek § uydurmak, yakışdırmak § düzeltmek, tesviye etmek § barışdırmak § süslendirmek § nişân almak

Ajusteur (ism-i müzekker) : dayârcı

Ajustoir (ism-i müzekker) : meskukâtın dayâr terazüsü [terazi]

Ajutage (ism-i müzekker) : fışkiye borusu

Alaise (ism-i müenne²) : ekleme tahta || (fenn-i cerrâŞî) : melâye

Alambic (ism-i müzekker) : inbiķ

Alambiquer (fiʔil-i müteʔaddi) : inbiķden geķirmek   çok
inceltmek   zihni yormak

Alanguir (fiʔil-i müteʔaddi) :  oldurmak  s' –  olmak

Alanguissement (ism-i müzekker) :  olma

Alaque (ism-i müzekker) : s tun kaʔidesi

Alarguer (fiʔil-i l zım) (ba riye) : açılmak

Alarmant, e ( ıfat) : tel  ı m cib

Alarme (ism-i m enne²) : tel  , deh et   imd da da vet   sil  
ba ına kumandası

Alarmer (fiʔil-i müteʔaddi) :  il n-ı deh et etmek   imd da
da vet etmek

Alarmiste (isim) : m heyyci haberler n şiri

Alb tre (ism-i müzekker) :  u mermeri

Alberge (ism-i m enne²) : erken yetişen bir nev  k c k  arı  eft li

Albinos (ism-i müzekker) (s okunur) :  il at-i beyaz  a lı adam,
cehr

[SAYFA 21]

Albugo (ism-i m enne²) (tıbb) : ak benek, vade

Album (ism-i müzekker) : c zd n, mecm  a, albüm

Albumine (ism-i m enne²) (kimy ) : z l l

Albumineux, euse ( ıfat) (kimy ) : z l l 

Alcalescence (ism-i m enne²) (kimy ) : in ılab-ı kalvit

Alcalescent, e ( ıfat) (kimy ) : m n alib-i kalvit

Alcali (ism-i müzekker) (kimy ) : kalv 

Alcalifiant, e (şıfat) (kimyā) : mükevven kalvî

Alcaligène (şıfat) (kimyā) : müvellid-i kalvî

Alcalin, e (şıfat) (kimyā) : zevi'l-kalvî

Alcalinité (ism-i müenne²) (kimyā) : kalvit

Alcalisation (ism-i müenne²) (kimyā) : tekalviye

Alcaliser (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā) : tekalviye etmek

Alcarazas (ism-i müzekker) (s okunur) : ğargar, şarba

Alchimie (ism-i müenne²) : kimyā-yı kâzib, ʔilm-i simyā

Alchimique (şıfat) : kimyā-yı kâzibe mensûb, ʔilm-i simyāya müteʔallik

Alchimiste (ism-i müzekker) : kimyā-yı kâzibeyle uğraşan, bağıl kimyâger

Alcool (ism-i müzekker) (kimyā) : keçul, ispirto

Alcoolique (şıfat) (kimyā) : keçulî

Alcoolisation (ism-i müenne²) (kimyā) : tekçül

Alcooliser (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā) : tekçül etmek

Alcoran (ism-i müzekker) (müracâʔat oluna: Coran)

Alcôve (ism-i müenne²) : oğanın [oda] kapalı yatak yeri

Alcyon (ism-i müzekker) : martı kuşu

Aléatoire (şıfat) : teşādüfî, bahtına

Alégre (şıfat) : serʔ³, çevik

Alégrement (şāl) : sürʔatle, çeviklikle

Aléne (ism-i müenne²) : biz [delgi anlamında]

Alénier (ism-i müzekker) : bizci

Alénois (ism-i müzekker) : cresson d—bağçe hindibâsı

Alentour (zarf-ı mekân) : eṭrafta, civārda, dāḫire-i medār

Alentours (ism-i müzekker, cemʔ) : civār, eṭrāf

Alépine (şıfat) : bir nevʔ ipek ve yün kumaş

Alerte (şıfat) : gözü açık, uyanık = (ism-i müenne²) : imdāda daʔvet = (Şarf-i tenb³h) şakın! gözet! Haydi !

Aléser (fiʔil-i müteʔaddi) : namlunuñ çapını tesviye etmek

Alésoir (ism-i müzekker) : namlunuñ çapını tesviye etmeğe maḥşuş alet

Alevin (ism-i müzekker) : ve

Alevinage (ism-i müzekker) : küçük balıklar

Aleviner (fiʔil-i müteʔaddi) : Şavuzā küçük balıklar atmak

Alevinier (ism-i müzekker) : balık yetiştirmeğe maḥşuş Şavuz

Alexandrin (şıfat) : on iki heceden ʔibāret mısraʔ

Alezan, e (şıfat) : kola

Alèze (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāŞî) : kan boşalmamak için konulan bez, melāye

Algarade (ism-i müenne²) : şiddetli ve söğüp [sövüp] şayarak hücüm ediş

[SAYFA 22]

Algèbre (ism-i müenne²) : cebir, ʔilmü'l-cebr ve'l-muḫābele

Algébrique (şıfat) : ʔilm-i cebire mensüb, cebrî

Algébriquement (Şāl) : ʔilm-i cebr kaʔidesince, ʔilm-i cebre tevfiḳān

Algébriser (fiʔil-i lâzım) : ʔilm-i cebri taŞş³l etmek

Algébriste (ism-i müzekker) : ʔilm-i cebir ʔālimi, cebriyyūndan adam

Algue (ism-i müenne²) : deñiz otu

Alibi (ism-i müzekker) (ķanun) : muŖākemeye giren ħarafeynden birinin kendisine isnād-ı ķabahat olunduğu ğün veya sâḡat baŖķa yerde bulunmuŖ olması ve baŖķa yerde bulunmuŖ olduğunu i²bāt etmesi

Alibible (Ŗıfat) (ķıbb) : muğaddi

Aliboron (ism-i müzekker) : cehl-i mürekkeble cāhil ve aŖmāk adam

Aiéal, e (Ŗıfat) : ķābil-i ferāğ

Aliénation (ism-i müenne²) : ferāğ, ŖatıŖ Ŗ Cennet || mentale-iḥtilāl-i Ŗuḡūr

Aliéné, e (isim) : mecnūn, deli, ħılğın

Aliéner (fiḡil-i müteḡaddi) : ferāğat etmek, satmak Ŗ menfūr etmek Ŗ ħılddırtmak

Alignement (ism-i müzekker) : Ŗıralama, diziŖ Ŗ temdid-i hat

Aligner (fiḡil-i müteḡaddi) : Ŗıralamak, dizmek

Aliment (ism-i müzekker) : kuvvet, ğıda

Alimentaire (Ŗıfat) : ğıdaî

Alimentation (ism-i müenne²) : besleyiŖ

Alimenter (fiḡil-i müteḡaddi) : beslemek

Alinéa (ism-i müzekker) : Ŗatır baŖı

Alinger (fiḡil-i müteḡaddi) : giydirmek, ħamaŖır vermek

Aliquante (Ŗıfat) (Ŗesāb) : partie-ḡaded-i mütebāyin

Aliquote (Ŗıfat) (Ŗesāb) : partie-ḡaded-i mütedāḥil

Aliter (fiḡil-i müteḡaddi) : yatağa yatırmak || s'-ħasta yatmak, es³r-i firāŖ olmak

Alize (ism-i müenne²) : nebķ

Alizé (şıfat) : ekāl³m-i Şarre deñizleriñde esen mevsim rüzgārı

Alizier (ism-i müzekker) : nebağ ağacı

Allaitement (ism-i müzekker) : emziriş, irza

Allaiter (fiil-i müteaddi) : süd vermek, emzirmek, irza etmek

Allant (şıfat) : giden, geçen

Alléchement (ism-i müzekker) : tadandırma [dadandırma]

Allécher (fiil-i müteaddi) : tadandırmak [dadandırmak]

Allée (ism-i müenne²) : gidiş, yol, geçid § gezindi [gezinti]

Allégation (ism-i müenne²) : takr³r, ifāde

Allégeance (ism-i müenne²) : ta³d³l, ta³h³f

Allégement (ism-i müzekker) : ta³h³f, ta³d³l

Alléger (fiil-i müteaddi) : ta³h³f ve ta³d³l etmek

Allégir (fiil-i müteaddi) : ha³f³leşdirmek, küçültmek

Allégorie (ism-i müenne²) : remzî, kināye, taşavvuf

Allégorique (şıfat) : kinayî, taşavvufî

Allégoriquement (şāl) : remz ile, taşavvuf tar³kıyla

Allégoriser (fiil-i müteaddi) : remz ve taşavvufla söylemek

[SAYFA 23]

Allégoriseur (ism-i müzekker) : remz ve taşavvufla söyleyen adam

Allégorisme (ism-i müzekker) : taşavvuf

Allégoriste (ism-i müzekker) : mutaşavvıf

Allégresse (ism-i müenne²) : keyif, şenlik, şādlık

Allégretto (şāl) : oldukça tarabeng³zāne (çalğı çalmak)

Allégro (şāl) : ʔarabeng³ zāne (çalğı çalmak)

Alléguer (fiʔil-i müteʔaddi) : dermiyān etmek

Aller (fiʔil-i lāzım) : gitmek, varmak § yakışmak || s'en-
çekilmek, şareket etmek

Alliacé, e (şıfat) : şarımsaklı, şarımsak kokulu

Alliance (ism-i müenne²) : ittifāk § izdivāc § nikāş nişānı olan
yüzük § müşāheret, karābet-i şihriye

Allié, e (şıfat) : müttefik § karābet-i şihriye ile şaşm

Allier (fiʔil-i müteʔaddi) : halṭ ve terk³ etmek § birleştirmek,
müttefik etmek

Allitération (ism-i müenne²) : seciʔ

Allobroge (ism-i müzekker) : kaba adam

Allocation (ism-i müenne²) : teʔdiye

Allocution (ism-i müenne²) : muhtaşar nutuk

Allonge (ism-i müenne²) : bir şeyi uzatmak için ʔilāve olunan
parça

Allongement (ism-i müzekker) : uzatma, temd³d

Allonger (fiʔil-i müteʔaddi) : uzatmak, temd³d etmek

Allouable (şıfat) : verilebilen, kābil-i teʔdiye

Allouer (fiʔil-i müteʔaddi) : vermek, teʔdiye etmek

Allumer (fiʔil-i müteʔaddi) : yakmak, tutuşturmak

Allumette (ism-i müenne²) : kibr³t

Allumettier (ism-i müzekker) : kibr³tçi

Allumeur (ism-i müzekker) : ғazları yakan adam

Allure (ism-i müenne²) : gidiş, yürüyüş § tavır, şāl, reviş

Allusion (ism-i müenne²) : kināye, ³mā

Alluvion (ism-i müenne²) : şularıñ çekilmesinden açılan arazi toprağı, arāz³yü'l-Şakiye

Almanach (ism-i müzekker) (telaffuzu almana) : taqv³m, sāl nāme

Almée (ism-i müenne²) : Hind çengisi

Aloes (ism-i müenne²) : şabır ağacı § şabır yağı

Aloétique (şıfat) : şabır yağıyla yapılmış

Aloi (ism-i müzekker) : mayār § māya

Alopécie (ism-i müenne²) (tıbb) : saç dökülmesi, daü²-²a'leb

Alors (zarf-ı zamān) : o vakit § o şālde

Alose (ism-i müenne²) : karagöz balığı

Alouette (ism-i müenne²) : toyğar, çayır kuşu

Alourdir (fiil-i müteaddi) : ağırlaştırmak

Aloyau (ism-i müzekker) : şıgırın arkasından çıkarılan uzun et filetosu

Alpaga (ism-i müzekker) : Amerika-yı cenübîniñ bir nev̄ çarpası § Şayvān-ı mezkurun yūñünden ma'mūl kumaş, alpak

Alpha (ism-i müzekker) : Şurūf-ı Yunāniyenin birincisi § evvel, mebdē

[SAYFA 24]

Alphabet (ism-i müzekker) : Şurūf-ı hece § elifba cüzü

Alphabétique (şıfat) : Şurūf-ı hece tert³biyle olan

Alphabétiquement (şāl) : Şurūf-ı hece tert³biyle

Alpin, e (şıfat) (ilm-i nebātāt) : yüksek dağlarda biten, "cebelî"

Alquifoux (ism-i müzekker) (kimyā) : kibr³t-i mü²ennā-yı reşās

Altérable (şıfat) : kâbil-i teğayyür

Altérant, e (şıfat) : şuşatan, muṣaṭṭaş

Altératif, ive (şıfat) (kimyā) : muṣallil

Altération (ism-i müenne²) : tebd³l, tağy³r § ifsād § Şiddet,
infisāl § şuşama, ṣaṭş || (kimyā) istiṣāle

Altercation (ism-i müenne²) : mübāṣa²e, münāzaṣa, atışma

Altérer (fiṣil-i müteṣaddi) : değıştirmek, tebd³l ve tağy³r
etmek § bozmağ, ifsād etmek § şuşatmağ

Alternatif, ive (şıfat) : birbirini müteṣāķib vāķiṣ olan,
teṣāķubî

Alternation (ism-i müenne²) : teṣāķub

Alternative (ism-i müenne²) : teṣāķub, münāvebe § ihtiyār,
muḥayyerlik

Alternativement (Şāl) : birbirini müteṣāķiben

Alterne (şıfat) (hendese) : angles— zāviyetān-ı mütebādiletān ||
(fisyolociya) : mütevāli

Alterner (fiṣil-i lâzım) : nöbetle olmağ, birbirini müteṣāķiben
tekrār etmek

Alterquer (fiṣil-i müteṣaddi) : mübāṣe²e, münāzaṣa etmek,
atışmağ

Altesse (ism-i müenne²) : yükseklik, ṣuluvv, sümüvv § fehāmetlü,
zāt-ı faḥ³māne

Altier, ière (şıfat) : mütekebbir, müteṣazzım

Altièrement (Şāl) : mütekebbirāne, müteṣazzımāne

Altimètre (ism-i müzekker) (hendese) : alet-i irtifāṣ

Altimétrie (ism-i müenne²) (hendese) : ta³y³n-i irtifā³

Altitude (ism-i müenne²) : irtifa³-i ba³srî, rakım

Alto (ism-i müzekker) : bir nev³ büyücek kemān

Alumine (ism-i müenne²) (kimyā) : alüm³n

Alumineux, euse (şıfat) (kimyā) : alüminî

Aluminium (ism-i müzekker) (kimyā) : alüminyum

Alun (ism-i müzekker) : şap

Alunage (ism-i müzekker) : şaplama, şap şuyuna batırış

Aluner (fi³il-i müte³addi) : şaplamak

Alunière (ism-i müenne²) : şap ocağı

Alvéole (ism-i müzekker) : balın içindeki koğuk [kovuk] § diş yuvası, sin³ § kulak deliği

Alvéolé, e (şıfat) (teşr³Ş) : sin³î

Alvin, e (şıfat) (tıbb) : ²üfl

Amabilité (ism-i müenne²) : maşbūbiyet, dilberlik § nezāket, şüsn-i mu³āmele, iltifāt

Amadou (ism-i müzekker) : kav

Amadouër (fi³il-i müte³addi) : oğşamak [okşamak], oğşayarak kandırmak

Amadoueur (ism-i müzekker) : kavcı

Amaigrir (fi³il-i müte³addi) : za³iflatmak, arıqlatmak = (fi³il-i lāzım) za³iflamak, arıqlamak

Amaigrissement (ism-i müzekker) : za³iflama, lağarlık, arıqlama

Amalgame (ism-i müzekker) (hendese) : malğama

[SAYFA 25]

Amalgamer (fiʔil-i müteʔaddi) : malğama etmek § karışdırmak,
halı etmek

Amande (ism-i müenne²) : bādem

Amandier (ism-i müzekker) : badem ağacı

Amant (ism-i müzekker) : ʔāşık, dost

Amante (ism-i müenne²) : maʔşūka, dost

Amarante (ism-i müenne²) : kaṭ³ fe [kadife] çiçeği § kadife
çiçeğinin rengi

Amariner (fiʔil-i müteʔaddi) : gemi tayfasını değışdirmek §
deñize alışdırmak

Amarrage (ism-i müenne²) (başriye) : geminiñ resenbend şālinde
bulunması, palamar olması

Amarre (ism-i müenne²) : Salat, palamar, urgan

Amarrer (fiʔil-i müteʔaddi) : gemiyi urganla yalıya bağlamak,
palamarbend etmek

Amas (ism-i müzekker) : yığın

Amasser (fiʔil-i müteʔaddi) : yığmak, toplamak, top etmek

Amasseur, euse (şıfat) : yığan, toplayıcı

Amateloter (fiʔil-i müteʔaddi) (başriye) : gemi tayfasını
nöbetle iş görmek üzere ikişere taḫs³m etmek, angaryaya göndermek

Amateur (ism-i müzekker) : meraklı, ʔulūm ve fūnūn ve sanayiʔ-i
nef³se meraklısı

Amatir (fiʔil-i müteʔaddi) : cilāsını gidermek

Amaurose (ism-i müenne²) (tıbb) : karasu, kemne

Amazon (ism-i müenne²) : cengāver ve cesure kadın § ata binmeğe
maḥşūş kadın elbisesi

Ambages (ism-i müenne²) (cem²) : söz tolaşıklığı [dolaşık],
şaşıрма

Ambassade (ism-i müenne²) : sefāret, elçilik § heyʿet-i sefāret §
sefārethāne, elçi konağı

Ambassadeur (ism-i müzekker) : sef³r-i keb³r, elçi

Ambassadrice (ism-i müenne²) : sefir zevcesi

Ambe (ism-i müzekker) : piyanõoda [piyango] birden çekilen iki
numero [numara]

Ambiant, e (şıfat) (§ikemiyat-ı tab³ıııye) : muṢ³t

Ambidextre (şıfat) : sağ ve sol eliyle işleyebilen

Ambigu, ẽ (şıfat) : iki cihetli, çatal, iki maʼnāl

Ambiguïté (ism-i müenne²) : iki cihetlilik, iki maʼnālılık

Ambigument (§āl) : iki cihetle, iki maʼnā ile

Ambitieuſement (§āl) : Şırş-ı cāh ile

Ambitieux, euse (şıfat) : Şāriş-i cāh, iḳbālperest

Ambition (fiʼil-i müteʼaddi) : Şırş-ı cah, iḳbālperestlik

Ambitionner (fiʼil-i müteʼaddi) : Şırş-ı cāhla istemek

Amblant (şıfat) : eşkin yürüyen at

Amble (ism-i müzekker) : eşkin

Ambler (fiʼil-i lâzım) : eşkin yürümek

Ambre (ism-i müzekker) : ʼanber || jaune—kehriba[r]

Ambrer (fiʼil-i müteʼaddi) : ʼanberle taʼt³r etme

Ambroisie (ism-i müenne²) : ʔinādü'l-müşrik³n-i alihenin ʔaʔāmı
§ lez³z ve nef³s ʔaʔām

[SAYFA 26]

Ambulance (ism-i müenne²) : seyyār hastahāne

Ambulant, e (şıfat) : seyyār

Ambulatoire (şıfat) : seyyār

Âme (ism-i müenne²) : rûş, cān § nefis, nefer

Amélioration (ism-i müenne²) : ıslāş

Améliorer (fiʔil-i müteʔaddi) : ıslāş etmek

Amen⁶⁸ amin!

Aménagement (ism-i müzekker) : ormanların muşāfazası

Aménager (fiʔil-i müteʔaddi) : ormanları muşāfaza etmek

Amendable (şıfat) : kâbil-i ıslāş § cezā-yı nakdîye düçār olan

Amende (ism-i müenne²) : cezā-yı nakdî

Amendement (ism-i müzekker) : ıslāş § ıslāş-ı arazi § gübre

Amender (fiʔil-i müteʔaddi) : ıslāş etmek § arāz³yi ıslāş etmek

Amener (fiʔil-i müteʔaddi) : götürmek, sevķ etmek

Amenite (ism-i müenne²) : leʔāfet, şalāvet

Amenuiser (fiʔil-i müteʔaddi) : inceltmek

Amer, ère (şıfat) : acı, mürr, telh

Amer (ism-i müzekker) : od, merāre

Amèrement (şāl) : acı acı

Amertume (ism-i müenne²) : acıllık, merāret

⁶⁸ Kısaltma olarak ha ve mim harfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Amesurément (ism-i müzekker) : kıymet-i Şak³kiyeye tenz³l

Amesurer (fiʔil-i müteʔaddi) : kıymet-i Şak³kiyeye tenz³l etmek

Améthyste (ism-i müenne²) : cebel-i loğum

Ameublement (ism-i müzekker) : mefrūşāt, döşeme

Ameublir (fiʔil-i müteʔaddi) : toprağı kabartmak

Ameublissement (ism-i müzekker) : toprağıñ kabardılması

Ameutement (ism-i müzekker) : av köpekleriniñ birlikte bağlanması

Ameuter (fiʔil-i müteʔaddi) : av köpeklerini birlikte bağlamak

Ami (Şāl) (á) : yarı

Ami, e (isim) : dost, yār, muşib, muşibbe, aşbab

Amiable (şıfat) : laṭ³f, hoş || á l' – Şüsn-i rızā ile

Amiablement (Şāl) : Şüsn-i rızā ile, dostāne

Amiante (ism-i müzekker) : Şacer-i fetile, pamuk taşı

Amical, e (şıfat) : muhibbî, dostāne

Amicalement (Şāl) : muhibbāne, dostāne

Amidon (ism-i müzekker) : nişasta⁶⁹

Amidonner (fiʔil-i müteʔaddi) : nişasta etmek

Amidonnerie (ism-i müenne²) : nişastahāne

Amidonnier, ére (isim) : nişastacı

Amincir (fiʔil-i müteʔaddi) : inceltmek

Amincissement (ism-i müzekker) : inceltme

⁶⁹ Sehven nişasta yazılmış. Doğrusu nişasta olmalıydı.]

Amiral (ism-i müzekker) : donanma kumandanı, başriye müş³ri ||
vice- başriye ferikî || contre- başriye m³rlivası

Amirauté (ism-i müenne²) : amiral rütbesi, başriye kumandanlığı
§ başriye nezāreti, tersāne

Amissibilité (ism-i müenne²) (kânûn) : daṣvânın gaṣib
olunabilir olması

[SAYFA 27]

Amissible (şıfat) (kânûn) : gaṣib olunabilen (daṣvā)

Amitié (ism-i müenne²) : dostluk, muşabbet, aşbāblık

Ammoniac, aque (şıfat) (kimyā) : nişadır

Ammoniacal, e (şıfat) (kimyā) : amonyakî, nişadırî

Ammoniaque (ism-i müenne²) (kimyā) : amonyak mayiṣ, nişadır
ruhu

Amnistie (şıfat) : ṣafv-ı ṣumūmî

Amnistié, e (şıfat) : ṣafv-ı ṣumūmîye mazhar olan

Amnistier (fiṣil-i müteṣaddi) : ṣafv-ı ṣumūmiyi i' lān etmek

Amodiateur (ism-i müzekker) : arāž³ müsteṣciri

Amodiation (ism-i müenne²) : arāž³ cār ve ist³cārı

Amodier (fiṣil-i müteṣaddi) : arāž³yi cāra vermek

Amoindrir (fiṣil-i müteṣaddi) : küçültmek, azaltmak

Amoindrissement (ism-i müzekker) : azaltma, küçültme, azalma,
küçülme

A moins que (şarf-i rabıṭ) : illā ki, meğer ki

Amollir (fiṣil-i müteṣaddi) : yumuşatmak, tely³n etmek § rāşata
alışdırmak

Amollissement (ism-i müzekker) : yumuşatma, yumuşama, teleyyün
§ gevşeklik, rehâvet

Amonceler (fiʔil-i müteʔaddi) : yıġmak, toplamak

Amont (ism-i müzekker) : nehriñ menbaʔı ciheti

Amorce (ism-i müenne²) : duzak ve olta yemi § ağız otu

Amorcer (fiʔil-i müteʔaddi) : duzaġa ve oltaya yem komaġ §
silâşa ağız otu komaġ

Amorçoir (ism-i müzekker) : bir nevʔ tōrpü

Amorosso (Şāl) (mūs³ķ³) : Şaz³n ve sūzişli ahenkile

Amortir (fiʔil-i müteʔaddi) : taġf³f-i şiddet etmek, tehv³n
etmek § deynin reʔsü'l-malını istihlāk etmek, itfa-yı deyn etmek

Amortissable (şıfat) : reʔsü'l-malı verilebilir (deyn)

Amortissement (ism-i müzekker) : reʔsü'l-malın teʔdiyesi, itfa-
yı deyn, istihlak

Amour (ism-i müzekker) : ʔaşġ, ʔalāġa, sevdā, muşabbet || (ism-i
müenne², cemʔ) : maʔşuġ, maʔşuġa

Amouracher (fiʔil-i müteʔaddi) : mecnunāne bir sevdāya mübtela
etmek

Amourette (ism-i müenne²) : çabuk gelip geçen ʔaşġ

Amoureusement (hâl) : ʔaşıġāne

Amoureux, euse (şıfat) : ʔaşıġ, ʔaşıġa, sevdālı § ʔaşıġāne

Amour-propre (ism-i müzekker) : benlik ġayreti

Amovibilité (ism-i müenne²) : ʔazli mümkün olmaġlıġ

Amovible (şıfat) : ʔazli mümkün olan

Amphibie (isim-şıfat) (tār³ġ-i ġab³ʔ³) : zevi'l-maʔaşeyn

Amphibiologie (ism-i müenne²) : meşʔa²-i zevatü'l-maʔaşeyn

Amphibologue (ism-i müenne²) : ibhām

Amphibaogiquement (§āl) : ibhāmla, mübhemāne

[SAYFA 28]

Amphigouri (ism-i müzekker) : meçalsiz kelām

Amphigourique (şıfat) : meçalsiz, muğlak (kelām)

Amphithéâtre (ism-i müzekker) : dāçirevi ve basamaklı eski tiyatromasallı § tiyatronuñ şahneye karşı olan yeri

Amphitryon (ism-i müzekker) : ziyāfet şāşibi

Amphore (ism-i müenne²) : ā²ār-ı at³ıktan bir nevā desti

Ample (şıfat) : geniş, vāsiā, bol

Amplement (§āl) : bol bol

Ampleur (ism-i müenne²) : genişlik, vūs'at, bolluk

Ampliatif, ive (şıfat) : zām ve tevsīā eden

Ampliation (ism-i müenne²) : mukāvelenin nüshā-i ²āniyesi

Amplificateur (ism-i müzekker) : mübālağacı, muğālaṭacı

Amplification (ism-i müenne²) : tafş³l, ³zāş § mübālağa

Amplifier (fiāil-i müteāaddi) : ³zāş ve tafş³l etmek § mübālağa etmek

Amplitude (ism-i müenne²) (hendese) : siā

Ampoule (ism-i müenne²) (tıbb) : mucel, kabarcık § küçük şişe

Ampoulé, e (şıfat) : muṭanṭan (āibāre)

Amputation (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî) : uzvun katāı, betr

Amputer (fiāil-i müteāaddi) : āuzuv kesmek

Amulette (ism-i müenne²) : nüshā, tılsım

Amunitionner (fiāil-i müteāaddi) : erzāk vermek

Amusable (şıfat) : eğlendirilebilen

Amusant, e (şıfat) : eğlenceli

Amusement (ism-i müzekker) : eğlence

Amuser (fiʔil-i müteʔaddi) : eğlendirmek ʃ oyalandırmak

Amulette (ism-i müenne²) : oyuncak

Amygdales (ism-i müenne², cemʔ) : bademcik, levzeteyn

Amygdalite (ism-i müenne²) (tıbb) : iltihāb-ı levzeteyn

An (ism-i müzekker) : sene, yıl, sāl

Ana (ism-i müzekker) : nevādir ve mevādd-ı mütenevviʔa mecmūʔası

Anabaptisme (ism-i müzekker) : vaptizi sinn-i rüşdde tekrār eder bir Hıristiyān mezhebi

Anabaptiste (ism-i müenne²) : vaptizi sinn-i rüşdde tekrār eden mezhebe tābiʔHıristiyān

Anachoroéte (ism-i müzekker) : keş³ş, münzevi, tārık-i dünyā

Anachronisme (ism-i müzekker) : tār³h yañlışlığı ʃ zamāna uymaz Şāl

Anacréontique (şıfat) : sel³s (şıʔir)

Anagrammatiser (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kelimeniñ Şurūfunu taḳd³m ve teḳh³rle diğér bir kelime teşk³l etmek

Anagrammatiste (ism-i müzekker) : kelimeleriñ Şurūfunu taḳd³m ve teḳh³rle diğér kelimeler teşk³l eden münşi

Anagramme (ism-i müenne²) : kelimenin Şurūfunun taḳd³m ve teḳh³riyle diğér bir kelime teşk³li

Analeptique (şıfat) (tıbb) : muḳavv³, muğadd³

[SAYFA 29]

Analogie (ism-i müenne²) : nisbet, kıyās

Analogique (şıfat) : nisbetî, kıyāsî

Analogiquemet (Şāl) : nisbeten, kıyāsen

Analogisme (ism-i müzekker) : nisbet ve kıyāsla şükmediş

Analogue (şıfat) : mütenāsib, maḳ³s

Analyse (ism-i müenne²) : Şāl, faşl, şerŞ || (kimyā) taşl³l

Analyser (fiʔil-i müteʔaddi) : Şāl ve faşl etmek § taşl³l etmek

Analyste (ism-i müzekker) : keşşāf, Şallāl

Analytique (şıfat) : Şāl ve faşla müteʔallik § taşl³lî

Analytiquement (Şāl) : Şāl ve faşl veya taşl³l tar³kıyla

Ananas (ism-i müzekker) : Amerika'nın bir nevʔ ağacî meyvesi,
ananos [ananas]

Anarchie (ism-i müenne²) : Şükûmetsizlik § karışıklık

Anarchique (şıfat) : Şükûmetsizliğe müteʔallik , karışık

Anarchiste (ism-i müzekker) : Şükûmetsizlik tarafdârı §
ihtilālci

Anathématiser (fiʔil-i müteʔaddi) : laʔnetlemek

Anathème (ism-i müzekker) : laʔnet

Anatomie (ism-i müenne²) : teşr³Ş

Anatomique (şıfat) : teşr³Şî

Anatomiquement (Şāl) : teşr³Şen, teşr³Ş tar³kıyla

Anatomiser (fiʔil-i müteʔaddi) : teşr³Ş etmek

Ancêtres (ism-i müzekker, cemʔ) : ecdād, eslāf

Anche (ism-i müenne²) : düdük ve sâçire ağzı § değirmen musluğu

Anchois (ism-i müzekker) : şardalya

Ancien, ne (şıfat) : eski, ḳad³m, müteḳaddim, ʔatik § sâbık, esbāk

Anciennement (zarf-ı zamān) : eski zamānda, kad³men

Anciennete (ism-i müenne²) : eskilik, kad³m

Ancrage (ism-i müzekker) (başriye) : demir atılabilen maşal, liman

Ancre (ism-i müenne²) : gemi demiri, lenger

Ancrer (fiʔil-i müteʔaddi) : demir atmak, lengerendāz olmak

Andante (Şāl) (andanté) (mūs³k³) : aheste = (ism-i müzekker) : aheste çalınan hava

Andantino (Şāl) (mūs³k³) : ahestece = (ism-i müzekker) : ahestece çalınan hava

Andouille (ism-i müenne²) : tomuz bumbarı, tomuz sucuğu

Andouiller (ism-i müzekker) : geyik boynuzunun dalı

Andouillette (ism-i müenne²) : küçük tomuz bumbarı veya sucuğu

Androgyne (şıfat) : hün²ā

Âne (ism-i müzekker) : eşek, Şımār, merkeb || (mecāzen) : cahil, aşmak

Anéantir (fiʔil-i müteʔaddi) : maşv ve helāk etmek

Anéantissement (ism-i müzekker) : maşv, helāk

Anecdote (ism-i müenne²) : nādire, nevādir

Anecdotier, ére (şıfat) : kışa havān

Ânee (ism-i müenne²) : bir merkep yükü

Anémie (ism-i müenne²) (tıbb) : kıllet-i dem, faqr-ı dem

Anémometre (ism-i müzekker) (Şikemiyāt-ı tab³ʔiyye) : miqyāsüʔr-riyāş

[SAYFA 30]

Anémomtrie (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) :
mukāyesetürr-riyāş

Anémone (ism-i müenne²) : şakāyık-ı nuṣmāniye

Ānerie (ism-i müenne²) : eşeklik, cehl-i mürekkeb

Ānesse (ism-i müenne²) : dişi eşek, kancık

Anévrisma, e (şıfat) (tıbb) : ameḍd-deme mensūb ve müteḍallik ,
ameḍd-demden münbaḍi²

Anévrisme (ism-i müzekker) (tıbb) : ameḍd-dem

Anfractueux, euse (şıfat) : toğru olmayan, tolaşık [dolaşık],
ğayr-ı müstevi

Anfractuosité (ism-i müenne²) : tolaşıklık, ḍadem-i tesāvi

Ange (ism-i müzekker) : melek, ferişte

Angélique (şıfat) : melekî, melāḍikeye şāyān gibi,

Angéliquement (Şāl) : melek gibi, melāḍikeye maḥşuş bir letāfetle

Angelot (ism-i müzekker) : bir nevḍ peyn³r

Angelus (ism-i müzekker) (s okunur) : Katolikleriñ bir duḍası

Angine (ism-i müenne²) (tıbb) : ḥunnāk

Angineux, euse (şıfat) (tıbb) : Şunnākî

Anglais, e (şıfat) : İngiliz ş İngilizce = (ism-i müzekker) :
İngilizce

Angle (ism-i müzekker) : köşe, zāviye

Anglet (ism-i müzekker) (fenn-i miḍmārî) : zāviye-i kaime
şeklinde çukur

Anglican, e (şıfat) : İngiliz Protestanı

Anglicisme (ism-i müzekker) : İngilizlere maḥşuş Şāl ve ş³ve

Anglomane (şıfat) : İngiliz taraflısı, İngiliz muhallidi

Anglomanie (ism-i müzekker) : İngiliz muhallidliği, İngiliz tarafdârlığı

Anglophobe (isim-şıfat) : İngilizlerden korkan

Anglophobie (ism-i müenne²) : İngilizlerden korkma

Angoisse (ism-i müenne²) : ıztırâb ş gussa

Angora⁷⁰ Ankara kedi ve tavşanı

Angoillade (ism-i müenne²) : kırbaçlama, tura ile vurma

Anguille (ism-i müenne²) : yılan balığı

Anguillère (ism-i müenne²) : yılan balığı gölü

Angulaire (şıfat) (hendese) : zâviyevî

Angulairement (Şâl) : zâviyevî olarak

Anguleux, euse (şıfat) : çok köşeli

Anhéler (fiʔil-i lâzım) : sık sık solumak

Anicroche (ism-i müenne²) : engel, maniʔa, ilişik

Ânier, ére (isim) : eşekçi

Animadversion (ism-i müenne²) : takb³Ş, ʔayıplama ş bugz, kin

Animal (ism-i müzekker) : Sayvân

Animal, e (şıfat) : Sayvânî || chaleur – Şarâret-i gareziyye

Animalcule (ism-i müzekker) (târ³h-i ʔab³ʔ³) : ⁷¹Şayvân

Animalisation (ism-i müenne²) (tıbb) : istiŞyâ

Animaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : Sayvân derecesine indirmek || (tıbb) : istiŞyâ etmek

⁷⁰ Elif ve hı Şarfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

⁷¹ Sehven ha vav ye nun yazılmış.

Animalité (ism-i müenne²) : Şayvānlık, Şayvāniyet

[SAYFA 31]

Animation (ism-i müenne²) : canlanma § germî, Şareket

Animer (fiʔil-i müteʔaddi) : canlandırmak

Animisme (ism-i müzekker) : mutaşavvıf³ nin bir ʔar³ k-i maḥşûşu

Animiste (ism-i müzekker) : bir ʔar³ k-i maḥşûşa tâbiʔ mutaşavvıf

Animosité (ism-i müenne²) : kin, ğarez

Anis (ism-i müzekker) : anason

Aniser (fiʔil-i müteʔaddi) : anasonlandırmak

Anisette (ism-i müenne²) : anasonlu müskir

Ankylose (ism-i müenne²) (tıbb) : iltişāk-ı mufaşşal

Annal, e (şıfat) : yıllık, senevî

Annales (ism-i müenne², cemʔ) : vakāyiʔ

Annaliste (ism-i müzekker) : vakʔanüvis

Annate (ism-i müenne²) : Papa'ya verilen salyāne

Anneau (ism-i müzekker) : Şalka § yüzük Şalkası, engüşter

Année (ism-i müenne²) : sene, sāl, yıl

Anneler (fiʔil-i müteʔaddi) : Şalka Şalka etmek, koyuvermek

Annelet (ism-i müzekker) : Şalkacı

Annexe (ism-i müenne²) : zām³ me, ilŞāk § şuʔbe

Annexer (fiʔil-i müteʔaddi) : zām ve ilŞāk etmek

Annexion (ism-i müenne²) : zām, ilŞāk

Annihilation (ism-i müenne²) : fesh

Annihiler (fiʔil-i müteʔaddi) : fesh etmek

Anniversaire (şıfat) : beher sene icrā olunan (resm ve ayin)

Annonce (ism-i müenne²) : ʔilān

Annoncer (fiʔil-i müteʔaddi) : bildirmek, işʔar etmek

Annonciade (ism-i müenne²) : bir rāhibe tar³kı

Annonciation (ism-i müenne²) : Şazret-i Meryem'e olunan vaŞiy ve bunun yevm- i mahşūşu

Annotateur (ism-i müzekker) : Şāşiye yazan, muŞaŞşi

Annotation (ism-i müenne²) : taŞşiye

Annoter (fiʔil-i müteʔaddi) : Şāşiye yazmak, taŞşiye etmek

Annuaire (ism-i müzekker) : sāl nāme, mecmūʔa-i senevîye

Annualité (ism-i müenne²) : seneviyet

Annuel, le (şıfat) : yıllık, senevî

Annuellement (Şāl) : beher sene

Annuité (ism-i müenne²) : senevî tak³t

Annulaire (şıfat) : Şalkavî = (ism-i müzekker) : yüzük parmağı Ş
bir nevʔ tırıl

Annulation (ism-i müenne²) : fesh, ibtāl

Annuler (fiʔil-i müteʔaddi) : fesh ve ibtāl etmek

Anoblir (fiʔil-i müteʔaddi) : zādegān sınıfına idhāl etmek

Anoblissement (ism-i müzekker) : zādegān sınıfına idhāl

Anodin, e (şıfat) (tıbb) : vecʔi-i müsekkîn = müsekkîn

Anomal, e (şıfat) : Şāz

Anomalie (ism-i müenne²) : Şüzūz

Ânon (ism-i müzekker) : şıpa

Ânonnement (ism-i müzekker) : kekeleme

Ânonner (fiʔil-i lâzım) : kekelemek

Anonyme (şıfat) : isimsiz

Anonymement (şāl) : isim neşretmeksizin

Anormal, e (şıfat) : kâaʔideye muhālif, ğayr-ı tab³ʔ³

[SAYFA 32]

Anse (ism-i müenne²) : kulb, şalka § küçük körfez, çekmece

Antagonisme (ism-i müzekker) : muhāşama, rekābet

Antagoniste (şıfat) : muhāşım, rakib

Antarctique (şıfat) (heyʕet) : cenübî

Antécédemment (zarf-ı zamān) : muḳaddema, aḳdemce

Antécédence (ism-i müenne²) (heyʕet) : seyyārenin şareketi

Antécédent, e (şıfat) : muḳaddem, aḳdem

Antéchrist (ism-i müzekker) (telaffuzu antekri) Deccāl

Antédiluvien, ne (şıfat) (ʔilmü'l-ʔarż) : tufandan evvel vakiʔ,
ḳableʔt-tufan

Antémétique (şıfat) (tıbb) : dāfiʔü'l-ḳay

Antenne (ism-i müenne²) (başriye) : artene || (cemʔ) : böcek boynuzu

Antenois (ism-i müzekker) : bir yıllık kuzu ya[da] dana

Antépénultième (şıfat) : şoñdan iki derece yukarı olan

Antérieur, e (şıfat) : aḳdem, muḳaddem, sābıḳ || (şarf) – futur
istikbāl fi'l-mazi –passé şikāye-i māz³

Antérieurement (zarf-ı zamān) : sābıḳan, muḳaddema

Antériorité (ism-i müenne²) : aḳdemiyet

Antes (ism-i müzekker, cemʔ) : bir d³vārın [duvar] yüzünde olan
çıkıntılı dayaklar

Anthélmintique (şıfat) (tıbb) : tırd-ı didan

Anthologie (ism-i müenne²) : mecmûa-i eşar, güldeste-i şuara

Anthracite (ism-i müenne²) : güç yanan bir nevâ kömür maâdeni,
antrasit

Anthrax (ism-i müzekker) (tıbb) : şirpençe

Anthropographie (ism-i müenne²) : tavş³fü'l-beşer

Anthropologie (ism-i müenne²) : ailmü'l-beşer

Anthropomorphe (şıfat) : beşeriyyü'l-şekil

Anthropophage (isim-şıfat) : insan eti yiyen, ekli'l-beşer,
merdümhari

Anthropophagie (ism-i müenne²) : insan eti yemeklik, ekli'l-
beşer, merdümhari

Anti (ism-i müzekker) : aleyh, zıd, muzadd

Antiarthritique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı nekris

Antiasthmatique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı daâi'l-beher

Antichambre (ism-i müenne²) : dış oda

Antichrèse (ism-i müenne²) (antikréze) : borca karşı varidat
terki

Antichrétien, ne (şıfat) : Hıristiyânlığın aleyhinde bulunan

Anticipation (ism-i müenne²) : peş³n ş istila, taâaddi

Anticiper (fiail-i müteâaddi) : peş³n vermek ş vaktinden evvel
yapmak = (fiail-i lâzım) : peş³n yemek

Anticonstitutionnel, le (şıfat) : meşrûtiyete karşı olan

Anticonstitutionnellement (Şâl) : meşrûtiyetin hilâfında olarak

Antidate (ism-i müenne²) : târ³h-i şak³kîden eski târ³h

Antidater (fiʔil-i müteʔaddi) : yañlışlıqla eski tār³h komak

Antidote (ism-i müzekker) (tıbb) : padzehir, muzaddüʔs-semm

[SAYFA 33]

Antienne (ism-i müenne²) : mezāmiriñ naķaratı

Antlépileptique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı şarʔa

Antifébrile (isim-şıfat) (tıbb) : muzaddü'l-Şumā

Antihémorroïdal (isim-şıfat) (tıbb) : katʔı'n-nazif

Antihydropique (isim-şıfat) (tıbb) : dāfiʔü'l-istisķa

Antihypnotique (isim-şıfat) (tıbb) : dāfiʔü'n-nevm

Antihystérique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı iķtināķü'r-raŞim

Antilaiteux, euse (şıfat) : katʔıü'l-leben

Antilogie (ism-i müenne²) : mübāyenet

Antilope (ism-i müenne²) : ğazal, ahu

Antiméphytique (isim-şıfat) (tıbb) : dāfiü'n-neten

Antimoine (ism-i müzekker) : antimon (maʔden)

Antimonarchique (şıfat) : Şükümet-i mutlaķiye muķālif

Antimonial, e (isim-şıfat) (kimyā) : antimonî

Antimonié, e (şıfat) (kimyā) : antimonla maķlūt, antimonlu

Antinational, e (şıfat) : menafiʔ ve aķlāķ-ı milliyeye muķāyir

Antinéphrétique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı ķulunc-ı küllî

Antinomie (ism-i müenne²) : iki ķānūn arasındaki mübāyenet,
tenāķuz

Antipape (ism-i müzekker) : saķte Papa

Antiparalytique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı felc

Antipathie (ism-i müenne²) : nefret, Şaz etmeyiş

Antipathique (şıfat) : Şaz olunmayacak, menfūr

Antipéristaltique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı Şareket-i d³dāniye

Antipestilentiel, le (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı taʿun

Antiphilosophique (isim-şıfat) (tıbb) : felsefeye muhālif, ğayr-ı felsefî

Antiphlogistique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı iltihāb

Antiphrase (ism-i müenne²) : tesmiye-i bi'n-naķız

Antiphthisique (isim-şıfat) (tıbb) : muzadd-ı sill

Antipode (ism-i müzekker) (coğrafyā) : semt-i kad³m

Antipsorique (isim-şıfat) (tıbb) : dāfiü'l-cereb

Antiputride (isim-şıfat) (tıbb) : dāfiʿ-i taʿaffün

Antiquaille (ism-i müenne²) : köhne şey

Antiquaire (ism-i müenne²) : ā²ār-ı ʔat³ka ʔalimi, antiķa merāķlısı

Antique (şıfat) : pek eski, ʔatik, kad³m = (ism-i müzekker) : ā²ār-ı ʔatiķa, antiķa

Antiquité (ism-i müenne²) : eskilik, kad³miyet ş eski zamānlarş eski zamān adamları = (cemʔ) : ā²ār-ı ʔat³ka

Antireligieux, euse (şıfat) : dine muhālif

Antirépublicaine, e (şıfat) : cumhūriyete ķarşı

Antirévolutionnaire (şıfat) : iḥtilāle ķarşı

[SAYFA 34]

Antiscien, ne (isim-şıfat) (coğrafyā) : muķābili'z-zıll

Antiscorbutique (isim-şıfat) (tıbb) : muḏadd-ı ḥafr

Antiscrofuleux, euse (isim-şıfat) (tıbb) : muḏadd-ı ḥanāzire

Antiseptique (isim-şıfat) (tıbb) : dāfiüṣt-taṣaffün

Antisocial, e (şıfat) : cemṣiyet-i beşeriyeye muḏır

Antispasmodique (isim-şıfat) (tıbb) : muḏadd-ı teşennüc

Antisymphilitique (isim-şıfat) (tıbb) : muḏadd-ı daṣi efrencî

Antithèse (ism-i müenne²) (ism-i müzekker) : cemṣü'l-ezdād

Antithétique (şıfat) : cāmiṣü'l-ezdād

Antivermineux, euse (isim-şıfat) (tıbb) : muḏadd-ı d³dān, ṭard-ı d³dān

Antre (ism-i müenne²) : derin ve karanlık mağara, in

Anuiter (s') (fiṣil-i muṭāvaṣat) : gecelemek

Anus (ism-i müzekker) (s okunur) : maḳṣad, dübür

Anxiété (ism-i müenne²) : ıztırāb || (tıbb) ḳalak

Aorte (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : şiryān-ı ebher

Août (ism-i müzekker) (a okunmaz) : aḡustos

Aoûter (fiṣil-i müteṣaddi) (a okunur) : aḡustos şıcağıyla yetiştirmek

Apaiser (fiṣil-i müteṣaddi) : tesk³n etmek, yumuşatmaḳ § taṣdil ve tehv³n etmek

Apanage (ism-i müzekker) : Şükümdārların taşt-ı vera²etinden mira² olan evladlarına terk ve taḥş³ş ettikleri irad § (mecāzen) net³ce, mukteziyat

Apanager (fiṣil-i müteṣaddi) : irad taṣy³n etmek

Apanagiste (isim-şıfat) : Şükümdār tarafından verilmiş bir irad şāşibi olan (prens)

Apart (Şāl) (á) : ayrıca, başkaca, bir tarafa § kendi kendine

Aparté (ism-i müzekker) : kendi kendine söylenen söz

Apathie (ism-i müenne²) : teç^{2 3}rsizlik, Şissizlik, belādet

Apathique (şıfat) : teç^{2 3}rsiz, Şissiz, bel³d

Apepsie (ism-i müenne²) (tıbb) : æusret-i heğam

Aperception (ism-i müenne²) : Şiss-i tab³æ³

Apercevable (şıfat) : kâbil-i müşāhede

Apercevoir (fiæil-i müteæaddi) : görmek, fark etmek || s' –
anlamak, farkına varmak

Aperçu (ism-i müzekker) : ilk nazar § tafş³latsız taær³f

Apéritif, ive (isim-şıfat) (tıbb) : miftāŞ

Apetisser (fiæil-i müteæaddi) : küçültmek

A-peu-près (Şāl) (á) : hemen, takr³ben

Aphélie (ism-i müenne²) (heyçet) (şemse nazaran) : noktaæ-i uç

Aphonie (ism-i müenne²) (tıbb) : æademüş-şavt

Aphorisme (ism-i müzekker) : darb-ı me²el, kazıyye

Aphrodisiaque (şıfat) (tıbb) : muķavvi-i bāç, muğlim,
şehveteng³z

Aphthe (ism-i müzekker) (tıbb) : kılāæ

Api (ism-i müzekker) : misket elması

Apitoyer (fiæil-i müteæaddi) : acındırmak

Aplanir (fiæil-i müteæaddi) : düzeltmek, tesviye

[SAYFA 35]

etmek § tesh³l ve tahf³f etmek

Aplanissement (ism-i müzekker) : düzletiş, tesviye § tesh³l

Aplatir (fiʔil-i müteʔaddi) : yassılatmak

Aplatissement (ism-i müzekker) : yassılık

Aplomb (ism-i müzekker) (telaffuzu: aplon) : Şatı-ı şakulî ||
(mecāzen) ²ebāt, metānet || d'—muvāzeneli ve sağlam olarak

Apnée (ism-i müenne²) (tıbb) : inkıtāʔ-i teneffüs

Apocalypse (ism-i müenne²) : ilhām, inkişāf

Apocalyptique (şıfat) : muğlak (ʔibāre)

Apocryphe (şıfat) : gizli sır § mechül § şüheli, meşkük

Apogée (ism-i müzekker) (heyʕet) : nokta-i uç || (mecāzen) : uc-ı
bālā, muntehā

Apologétique (şıfat) : cevābı Şāv³, reddiye

Apologie (ism-i müenne²) : reddiye, cevāb

Apologique (ism-i müzekker) : cevābı Şāv³, reddiye kâbilinden

Apologiste (ism-i müzekker) : müdafaaalı cevāb veya reddiye
yazan adam

Apologue (ism-i müzekker) : me²el, Şikāye

Apomécométrie (ism-i müenne²) (tahtı³ı-arāz³) : şanʔat-ı
tahm³n-i mesāfe

Aponévrose (teşr³Ş) : veter-i ʔar³ʔ

Aponévrotique (şıfat) (teşr³Ş) : veterî

Apophthegme (ism-i müzekker) : kelām-ı kibār, Şad^{3 2}

Apophyse (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : netʕ

Apoplectique (şıfat) (tıbb) : sektî § nüzül işābetine müstenid

Apoplexie (ism-i müenne²) (tıbb) : nüzül, tamlā, sekte

Apostase (ism-i müenne²) (tıbb) : Şarācmehlek

Apostasie (ism-i müenne²) : tebd³l-i mezheb, irtidād § tebd³l-i meslek

Apostasier (fiʔil-i lâzım) : tebd³l-i mezheb veya meslek etmek

Apostat (ism-i müzekker) : dönme, mürted § tebd³l-i meslek eden

Apostème yahūd **apostume** (ism-i müzekker) (tıbb) : harāc

Aposter (fiʔil-i müteʔaddi) : teft³ş ettirmek, cāsūs komak

Apostille (ism-i müenne²) : Şāşiye, hāmiş, derkenār

Apostiller (fiʔil-i müteʔaddi) : Şāşiye komak, derkenār yazmak

Apostolat (ism-i müzekker) : risālet, nübüvvet § Şavār³yyūnun Şāl ve mevkiʔi

Apostolicité (ism-i müenne²) : Şavār³yyūnun meslek ve aŞvāline muṭabakat

Apostolique (şıfat) : risālete mensüb § Şavār³yyūna müteʔallik yahūd şāyān § Papa'nıñ d³vānından şadır

Apostaliquement (Şāl) : Şavār³yyūna layık bir tavır ve şüretle

Apostrophe (ism-i müenne²) (ʔilm-i beyān) : bir maddeye nakl-i kelām etmek için ihtiyār olunan uşul-i ifade § şiddetli ʔitab § (ʔ) işāretî

Apostropher (fiʔil-i müteʔaddi) : bir maddeye nakl-i kelām etmek § şiddetle ʔitab etmek

Apostume (ism-i müzekker) (müracāʔat oluna: apostéme)

[SAYFA 36]

Apothéose (ism-i müenne²) : edyān-ı kad³me uşulünce bir adama uluhiyet ʔitāsı

Apothicaire (ism-i müenne²) : eczācı

Apothicaierie (ism-i müenne²) : eczāhāne

Apôtre (ism-i müzekker) : resûl § § havâr³yyûn § bir fikir ve maksadın neşr ve tervicine çalışan adam

Apozéme (ism-i müzekker) (tıbb) : nebâtât-ı tıbbiyenin kaynattırılmasından Şâşıl olan su, apozem

Apparaitre (fiʔil-i lâzım) : gözükmek, görünmek § zuhûr etmek

Apparat (ism-i müzekker) : görünüş § gösteriş, debdebe

Appareil (ism-i müzekker) : âlât ve edevât takımı || (fenn-i cerrâşî) : cihâz

Appareillage (ism-i müzekker) (başriye) : yelkenleriñ rüzgâra göre açılması

Appareillement (ism-i müzekker) : Sayvânların çift koşulması

Appareiller (fiʔil-i müteʔaddi) : birbirine müşâbih şeyleri cemʔ etmek, iş etmek § birlikte işleyen Sayvânları beraber koşmak || (başriye) yelken açmak || (fenn-i miʔmârî) d³vâr [duvar] taşlarını biçip uydurmak || s' – kendine müşâbih biriyle birleşmek

Appareilleur (ism-i müzekker) : taş kesen işçi

Apparemmment (Şâl) : anlaşıldığına göre, zâhir, gâliba

Apparence (ism-i müenne²) : şüret-i zah³re § istimâl

Apparent, e (şıfat) : zâhir, ʔayân § muştemel § gösterişli

Apparenter (fiʔil-i müteʔaddi) : birine şihriyet tar³kiyle akraba kazandırmak

Appariement ya **apparîment** (ism-i müzekker) : çiftleşdirme, çift etmeklik

Apparier (fiʔil-i müteʔaddi) : çiftleşdirmek

Appariteur (ism-i müzekker) : maşkeme muhızırı § zabtıye çavuşu § mekteb bevvâbı

Apparition (ism-i müenne²) : zühür § tecessüm § hayāl

Appartement (ism-i müzekker) : eviñ bir daıiresi

Appartenance (ism-i müenne²) : mülşakat, mensübāt

Appartenant, e (şıfat) : māçid, taht-ı taşarrufta olan

Appartenir (fiil-i lāzım) : birinin malı olmak § māçid ve mensüb olmak

Appas (ism-i müzekker) : lezzet, cāzibe, şuzuzāt

Appât (ism-i müzekker) : duzağa konulan yem, dāne, yemleme

Appâter (fiil-i müteaddi) : duzak dānesi gibi bir şeyle cezb ü iğfāl etmek, yemleme vermek

Appauvrir (fiil-i müteaddi) : fakir etmek, fakr ve zarūrete düşürmek § bir arāz³ nin kuvve-i münbitesini izāle etmek

Appauvrissement (ism-i müzekker) : fakra dūçār oluş, iftikār § kuvvet ve vüsâtin zevāli

Appeau (ism-i müzekker) : çığırtқан § bir nevâ düdük

Appel (ism-i müzekker) : çağırış, daıvet § istināf ||⁷² taıdad

[SAYFA 37]

yoklama, celb ||cour d’-maşkeme -i istināf

Appelant, e (isim-şıfat) : istināf eden, müsteıcnif § çığırtқан

Appeler (fiil-i müteaddi) : tesmiye etmek § çağırmaq, daıvet ve celb etmek § ikame-i daıvā etmek § istināf etmek § zıkr etmek

Appellatif, ive (şıfat) (şarf) : bir cinsiñ kāffe-i efrādını cāmıı (isim), ism-i cins, ism-i mām

Appellation (ism-i müenne²) : tesmiye § isim § daıvet, celb § istināf

⁷² Kısaltmada ayınve sin var. Kitabın başında böyle bir kısaltma yok.

Appendice (ism-i müzekker) : ʔilāve, zeyl, ʔam³me ʔ ferʔ

Apprendre (fiʔil-i müteʔaddi) : aʔmak

Appentis (ism-i müzekker) : bir ʔarafı d³vāra [duvar] ʔayanmıʔ çatı

Appert (il) (fiʔil-i lāzım) : iʔtimāldir

Appesantir (fiʔil-i müteʔaddi) : ağırlaʔdırmak

Appesantissement (ism-i müzekker) : ağırlaʔma, ağırlık

Appétence (ism-i müenne²) : iʔtihā, meyl ve raġbet

Appéter (fiʔil-i müteʔaddi) : arzūlamak, meyl ve raġbet etmek

Appétibilité (ism-i müenne²) : ziyādesiyle arzū olunmaklık

Appétible (şıfat) : arzū olunan

Appetis (ism-i müzekker, cemʔ) : arpacık soġan

Appétissant, e (şıfat) : iʔtihā veren, acıkdıran

Appétit (ism-i müzekker) : iʔtihā || (mecāzen) nefis, heves

Appétition (ism-i müenne²) : arzū-yı ʔed³d, ʔasret

Applaudir (fiʔil-i müteʔaddi) : alkıʔlamak ʔ medʔ ve ²enā ile teʔv³k etmek || -s' tefahhur etmek

Applaudissement (ism-i müzekker) : alkıʔlama ʔ taʔs³n ve takd³r, medʔ ve ²enā

Applaudisseur (ism-i müzekker) : alkıʔlayıcı, taʔs³n ve medʔ eden adam

Applicable (şıfat) : kābil-i icrā ve tatb³k

Application (ism-i müenne²) : tatb³k, icrā ʔ diġkat, ihtimām

Applique (ism-i müenne²) : tezyināt, süs

Appliquer (fiʕil-i müteʕaddi) : yapışdırmak, yakışdırmak § tatb³k ve icrā etmek § istismal etmek || s' -Şaşr-ı diĸĸat etmek

Appoint (ism-i müzekker) : küsūr § kuşur

Appointement (ism-i müzekker) : ruçyet olunacak bir işin maşkemece tert³b ve tehyiçesi || (cemʕ) : maʕaş

Appointer (fiʕil-i müteʕaddi) : maşkemece cezā ve sāçire taʕyin etmek § maʕāş vermek

Apport (ism-i müzekker) : cihāz § bazar

Apporter (fiʕil-i müteʕaddi) : getirmek, ³rās etmek

Apposer (fiʕil-i müteʕaddi) : komak, vazʕ etmek

Apposition (ism-i müenne²) : vazʕ

Appréciable (şıfat) : şāyān veya kābil-i taĸd³r

Appréciateur (ism-i müzekker) : taʕy³n -i kıymet eden, muĸammin
[SAYFA 38]

Appréciatif, ive (şıfat) : kıymet-i taĸd³r ve taĸm³nine müteʕallik

Appréciation (ism-i müenne²) : taĸd³r-i kıymet, taĸm³n-i kıymet § ĸadirşināslik

Apprécier (fiʕil-i müteʕaddi) : taʕy³n -i kıymet etmek § taĸd³r etmek

Appréhender (fiʕil-i müteʕaddi) : ĸorĸmak § tutmak, zabt etmek

Appréhensibilité (ism-i müenne²) : tutulabilir olmaĸlık

Appréhensif, ive (şıfat) : ĸorĸan, ceb³n

Appréhension (ism-i müenne²) : ĸorĸu, cebānet

Apprendre (fiʕil-i müteʕaddi) : öğrenmek, Şaber almak § Şaber vermek § öğretmek

Apprenti, e (isim-şıfat) : çirağ, şākird, yamak şıacemi,
tecrübesiz

Apprentissage (ism-i müzekker) : şākirdlik, çirağlık şıilk
tecrübeler

Apprét (ism-i müzekker) : Şāzırlık, tehyie, tedārik

Appréter (fiʔil-i müteʔaddi) : Şāzırlamak, tedārik etmek şı
yapmak, uydurmak

Appréteur (ism-i müzekker) : kumāşları taşfiye eden işçi

Apprivoisement (ism-i müzekker) : teʔn³s, alışdırma

Apprivoiser (fiʔil-i müteʔaddi) : alışdırmaq, teʔn³s etmek

Approbateur, trice (isim-şıfat) : taqd³r ve taşs³n eden,
tarafdār

Approbatif, ive (şıfat) : taqd³r ve taşs³ne sebep olan

Approbation (ism-i müenne²) : taqd³r, taşs³n, taşv³b şıkabūl,
taşd³k

Approchant, e (şıfat) : kar³b, müşābih

Approchant (Şāl) : taqr³ben, aşığı yukarı

Approche (ism-i müenne²) : yaklaşma, taqarrüb

Approcher (fiʔil-i müteʔaddi) : yaklaşdırmaq, taqr³b etmek =
(fiʔil-i lāzım) : yaklaşmaq, taqarrüb etmek || s' -yaklaşmaq

Approfondir (fiʔil-i müteʔaddi) : derinleşdırme şıtaʔm³k
etmek, künhüne varmaq

Approfondissement (ism-i müzekker) : derinleşdırme şıtaʔm³k,
istiknāh

Appropriation (ism-i müenne²) : taşarruf, istimlāk

Appropriier (fiʔil-i müteʔaddi) : tevfi³ etmek § tahş³ ve taʔy³n etmek § tatb³ etmek || s' – istimplāk etmek

Approuver (fiʔil-i müteʔaddi) : taqd³r ve tens³b etmek § kabūl ve taşd³ etmek

Approvisionnement (ism-i müzekker) : erzāk ve mühimmāt tedāriki

Approvisionner (fiʔil-i müteʔaddi) : erzāk ve mühimmāt vermek

Approvisionneur (fiʔil-i müteʔaddi) : erzāk ve mühimmāt müteʔahhidi

Approximatif, ive (şıfat) : taqr³bî, tahm³nî

Approximation (ism-i müenne²) : taqr³b, tahm³n

Approximativement (Şāl) : taqr³ben, tahm³nen

Appui (ism-i müzekker) : tayak, destek, müttekā § istinādghā

[SAYFA 39]

Appui-main (ism-i müzekker) : ressāmların fırçayı tutan eli tayatmak için kullandıkları müttekā

Appuyer (fiʔil-i müteʔaddi) : tayamak, tayatmak § takviye ve iltizām etmek = (fiʔil-i lâzım) tayanmak || s' – tayanmak, istinād etmek

Apres (şıfat) (á) : sert, kekre, ekşi § şarp, güc

Aprement (Şāl) (á) : sertlikle, ekşilikle § güç ve meşakkatli olarak

Après (Şarf-i cer, zarf-ı zamān, zarf-ı mekān) : sonra, ʔakabinde, müteʔakiben, arkasında, ardında, arkası sıra

Après-demain (zarf-ı zamān) : yarın değil öbür gün

Après-dîner (ism-i müzekker) : yahūd après-dîné veya après-dînée (ism-i müenne²) : ikinci yemeğiyle akşam arasındaki vakit, baꝛde' l-ᵛaşr

Après-midi (ism-i müenne²) : öğlenden akşama kadar olan vakit, baꝛde' z-ᵛuhr, baꝛde' z-zevāl

Après-souper (ism-i müzekker) : yahūd après-soupé veya après-soupée (ism-i müenne²) : akşam yemeğiyle yatılacak sāᵛat arasındaki vakit, akşam yemeğinden soñra

Apreté (ism-i müenne²) (á) : sertlik, kekrelilik ᵛ şarplık ᵛ şiddet

Apte (şıfat) (tār³ḥ-i tabiᵛ³) : layık, münāsib, ehil, şāliᵛ, şalāᵛiyetli

Aptère (şıfat) (tār³ḥ-i tabiᵛ) : bîper, ᵛadimü' l-cenāᵛ

Aptitude (ism-i müenne²) : istiᵛdad, kābiliyet ᵛ ehliyet, dirāyet

Apurement (ism-i müzekker) : katᵛ-ı muᵛᵛāsebe

Apurer (fiᵛil-i müteᵛaddi) : katᵛ-ı muᵛᵛāsebe etmek

Apyre (şıfat) (kimyā) : ğayr-ı müzāb = (ism-i müenne²) Çin balçığı

Apyrétique (şıfat) (tıbb) : fıtrî

Apyrexie (ism-i müenne²) (tıbb) : fıtrat

Aquarelle (ism-i müenne²) (akouarelle) : şulu boya resim

Aqua-tinta ya **aquatinte** (ism-i müenne²) (akoua...) : bakır üzerine icrā olunan bir nevᵛ ᵛak

Aquatique (şıfat) (akoua...) : şulu (yer), bataklık ᵛ mayî

Aqueduc (ism-i müzekker) : şu bendi, şu terazüsi

Aqueux, euse (şıfat) : şulu, abdār

Aquilin (şıfat) : nez— kartal ğağası şeklinde burun, şahin burnu

Aquilon (ism-i müzekker) : poyraz rüzgârı

Ara (ism-i müzekker) : büyük ve kuyruğu uzun bir nevâ papâğan

Arabe (isim-şıfat) : «Arab, Arabî = (ism-i müzekker) : lisân-ı
«Arabî

Arabesque (şıfat) : «Arapların tarz ve uşûlunde olan (nakış,
mi«mârlık ve sâçire) = (ism-i müzekker) : fenn-i mi«mârinin
«Araplardan meçhûz bazı oyma ve nakışları

Arabique (şıfat) : «Araba mahşûş, «Arabî

Arable (şıfat) : kâbil-i ziraat (toprak)

[SAYFA 40]

Arachnoïde (ism-i müenne²) (araknoïde) : «ankebûtiye

Arack (ism-i müzekker) : «arak

Araignée (ism-i müenne²) : örümcek, «ankebût

Araire (ism-i müzekker) : önden çekilecek altı olmayan bir
nevâşapan

Aratoire (şıfat) : [sehven ze ve ra Şarfi yer değıştirmiş]
zirâate müteallik

Arbalétrier (ism-i müzekker) : kazzâfle müsellaş «asker ||
(mi«mârî) : mikrâş

Arbitrage (ism-i müzekker) : Şükm meclisinin Şükmü §
piyaçaların [piyasa] muķāyesesi

Arbitraire (şıfat) : keyfî, «örfî = (ism-i müzekker) idâre-i
keyfiye, istibdâd

Arbitrairement (Şâl) : [sehven irâde yerine idâre yazılmış] :
idâre-i keyfiye ile, «örfen, istibdâd tar³kiyle

Arbitral, e (şıfat) : Şükm meclisine müteallik

Arbitralement (Şāl) : Şükm naşbıyla, Şükm vāsıtasıyla

Arbitrateur (ism-i müzekker) : [sehven Şükm yazılmış] : Şākim, meyāncı

Arbitration (ism-i müenne²) : taḳr³ben ve taḥm³nen taḳy³n -i kıymet

Arbitre (ism-i müzekker) : Şükm, mutavassıt, meyāncı § Şākim-i mutlak § irādet, ihtiyār

Arbitrer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şākim şıfatıyla hüküm vermek § taḳr³ben taḥm³n-i kıymet etmek

Arborer (fiʔil-i müteʔaddi) : rekz ü naşb etmek, dikmek § ʔalenen iltizām etmek

Arborisation (ism-i müenne²) (ʔilm-i maʔadin) : teşeccür

Arborisé, e (şıfat) (ʔilm-i maʔadin) : müteşeccir

Arboriste (ism-i müzekker) : ağaç yetiştiren adam

Arbouse (ism-i müenne²) : koca yemişi

Arbousier (ism-i müzekker) : koca yemişi ağacı

Arbre (ism-i müzekker) : ağaç, şecer § sap, kulp

Arbrisseau (ism-i müzekker) : küçük ağaç § çalı

Arbuste (ism-i müzekker) : bodur ağaç

Are (ism-i müzekker) : yay, kemān, ḳavis || (fenn-i miʔmārî) : kemer || (hendese) : ḳavis

Arcade (ism-i müenne²) (fenn-i miʔmārî) : kemer, taḳ

Arcane (ism-i müzekker) : şūret-i terk³bi mektūm ʔilac, deva-yı mektūm § sır

Arc-boutant (ism-i müzekker) (fenn-i miʔmārî) : ḳubbeyi taḳviyeye maḥşūş nışf-ı ḳavis

Arc-bouter (fiʕil-i müteʕaddi) : bir ʕubbe veya d³vāra [duvar] dayatmak

Arc-doubleau (ism-i müzekker) (fenn-i miʕmārî) : bir ʕubbeniñ altında d³vāra [duvar] bitişik kemer

Arceau (ism-i müzekker) : ʕubbe kemeri || (tıbb) n³m ʕenber

Arc-en-ciel (ism-i müzekker) (arkanciel) : ʕalāʕim-i semā, ʕavs-i ʕuzaş

Archaisme (ism-i müzekker) (ka) : eski uşul, tarz-ı ʕad³m

Archal (fil d') (ism-i müzekker) : şarî tel

Archange (ism-i müzekker) (ka) : melek-i muʕarreb

Archangélique (şıfat) : melāike-i muʕarrebiyeye müteʕallik

Arche (ism-i müenne²) : köprü kemeri || de-Noé: sef³ne-i Nuh || d'alliance – tabut-ı ʕahid

Archéologie (ism-i müenne²) : ā²ār-ı ʕat³ka ʕilmi

[SAYFA 41]

Archéologique (şıfat) : ā²ār-ı ʕat³ka ʕilmine müteʕallik

Archéologue (ism-i müzekker) : ā²ār-ı ʕat³ka ʕālimi

Archer (ism-i müzekker) : kemāndār, kemānkeş ş ʕavvās

Archet (ism-i müzekker) : kemān yayı ş me²ʕab

Archétype (ism-i müzekker) (ké) : numūne, meşʕ

Archevéque (ism-i müzekker) : başpiskopos, başmetropolid

Archevéche (ism-i müenne²) : başpiskoposluk ş piskoposun dāʕire ve ʕonak ve merkezi

Archi (edat) : baş, reʕ³s (terk³bāt da)

Archidiaconat (ism-i müzekker) : başdiyākozluk

Archidiaconé (ism-i müenne²) : başdiyākozun dāḫiresi

Archidiacre (ism-i müzekker) : başdiyākoz

Archiduc (ism-i müzekker) : başdüka, arşidük (Avusturya şehzādelerinin unvanı)

Archiduché (ism-i müzekker) : başdükaya mahşuş emlāk ve arāz³, arşidüklük

Archiduchesse (ism-i müenne²) : başdükanın zevcesi, Avusturya hanedān-ı Şükümdārına mensüb kız veya kadın

Archiépiscopal, e (şıfat) (ki) : başpiskoposa müteḥallik

Archiépiscopat (ism-i müzekker) (ki) : başpiskoposluk

Archifou, folle (şıfat) : zır deli

Archifripon (ism-i müzekker) : başmüzevvir, ḥayyār

Archimandritat (ism-i müzekker) : Rum manāstırı riyyāseti

Archimandrite (ism-i müzekker) : Rum manāstırı reḥ³si

Archinoble (şıfat) : aşāletiyile müftehir, aşālet iddiḥāsında bulunan

Archipatelin, e (isim) : māhir Ş³lekār, dessās

Archipel (ism-i müzekker) : aṭaları [ada] çok deñiz, aṭalar [adalar] deñizi

Archipresbytéral, e (şıfat) : başpapasa müteḥallik

Archiprêtre (ism-i müzekker) : başpapas

Architecte (ism-i müzekker) : miḥmār, kalfa

Architectonique (şıfat) : fenn-i miḥmārîye müteḥallik = (ism-i müenne²) fenn-i miḥmārî

Architectural, e (şıfat) : fenn-i miḥmārîye müteḥallik , miḥmārî

Architecture (ism-i müenne²) : miḥmārlik, fenn-i miḥmārî

Architrave (ism-i müenne²) : direğin üst tarafı

Architrésorier (ism-i müzekker) : başhaz³nedār

Archives (ism-i müenne², cemᄁ) : evrāk ve senedāt ve defātir-i mühimme ᄁ haz³ne-i evrāk, defterhāne

Archiviste (ism-i müzekker) : haz³ne-i evrāk muᄁāfızı, defterhāne nāzırı

Archivolte (ism-i müenne²) (fenn-i miᄁmārî) : bir kemerin üstündeki oyma

Arçon (ism-i müzekker) : kaltak ᄁ ᄁallāç aleti

Arçonnage (ism-i müzekker) : pamuk atma

[SAYFA 42]

Arçonner (fiᄁil-i müteᄁaddi) : pamuk atmak

Arctique (şıfat) : şimalî

Ardenment (ᄁāl) : ğayret ve germî ile

Ardent, e (şıfat) : şıcaᄁ, kızgın ᄁ şiddetli, zorlu ᄁ ğayretli, ker³m, mütehemmikᄁ azğın, ᄁaşarı

Ardeur (ism-i müenne²) : şiddet, ᄁarāret ᄁ germî, ğayret

Ardillon (ism-i müzekker) : toᄁa dili

Ardoise (ism-i müenne²) : bir nevᄁ haf³f taş, arduvaz, taş taᄁta

Ardoisé, e (şıfat) : arduvaz taş ı renginde, arduvazî

Ardoisière (ism-i müenne²) : arduvaz maᄁdeni

Ardu, e (şıfat) : sarp, çetin ᄁ müşkül, güç

Are (ism-i müzekker) : dönüm, yüz metre murabbaᄁ mesāfe

Arec (ism-i müzekker) : fufel

Aréfaction (ism-i müenne²) ⁷³ tecf³f

Arénation (ism-i müenne²) : istiṣmāmüâr-reml

Arène (isim-i müenne²) : kum § eski zamân tiyatrosu

Aréometre (ism-i müzekker) (ṣikemiyât-ı tab³aiyye) : miḳyāsü'l-mayîâṭ

Aréte (ism-i müenne²) : balık kılçığı § köşe, sırt || (ailm-i nebâtât) : başağın püskülü || (hendese) dılâ-ı mücessem

Arétier (ism-i müzekker) (miṣmārî) : köşe teşk³l eden ağaç yahūd tahta

Arétières (ism-i müenne², cemâ) (miṣmārî) : alçıdan köşeli oymalar

Argent (ism-i müzekker) : gümüş, fıddâ, s³m § akçe, para

Argenter (fiâil-i müteâddi) : gümüş kaplamak § gümüş gibi parlatmak

Argenterie (ism-i müenne²) : gümüş takımlar, evaniâ-i s³m

Argenteur (ism-i müzekker) : gümüş kaplayıcı

Argentifère (şıfat) (fenn-i miṣmārî) : gümüş maddenini Ṣāv³ (arāž³)

Argentin, e (şıfat) : gümüşü Ṣāv³

Argenture (ism-i müenne²) : gümüş kaplama

Argile (ism-i müenne²) : balçık, t³n, kil, lüleci çamuru

Argileux, euse (şıfat) : balçığı Ṣāv³, balçık Ṣâlinde olan, t³nî, kilî

⁷³ Sad ve ye yazıyor, kitap başında bu şekilde kısaltma yok.

Argot (ism-i müzekker) : çapkınlarla külhanbeyleri ve hırsızlar beyninde müstaamel lisân § bir ʔilim ve fen veya şanʔatıñ ıstılaŞāt-ı mahşūşası

Argousin (ism-i müzekker) : tersâne mücrimleriniñ muŞāfızı

Argument (ism-i müzekker) : delil, burhān, kıyās § net³ce § hülāşa, maẓmūn

Argumentateur (ism-i müenne²) : mübāŞā²e merāklısı

Argumentation (ism-i müenne²) : edille, berāhin

Argumenter (fiʔil-i lâzım) : ³rād-ı edille ve berāhin etmek § istidlāl ve istintāc etmek

Argus (ism-i müzekker) (s okunur) : pek diĳĳatli adam § mütecessis

Argutie (ism-i müenne²) (cie) : ʔabes, şaçma

Argutieux, euse (şıfat) : şaçma sözler söyleyen § ʔabe²
[SAYFA 43]

Aride (ism-i müenne²) : kuraĳ, Şāşılatsız, ĳayr-ı müsdir

Aridité (ism-i müenne²) : kuraĳlıĳ, Şāşılatsızlıĳ, ĳayr-ı mü²mirlik

Ariette (ism-i müenne²) : tarabeng³z ve kabaca berheva

Aristarque (ism-i müzekker) : şiddetli muĳāhezeçi

Aristocrate (ism-i müzekker) : aşālet tarafdārı

Aristocratie (ism-i müenne²) : zādegān Şükūmeti § zādegān, eşraf

Aristocratique (şıfat) : aşālete müteʔallıĳ

Aristocratiquement (Şāl) : aşāletle, aş³lāne

Aristoloche (ism-i müenne²) (tıbb) : zerāvend

Aristotélicien, e (şıfat) : Şak³m Aristo' nun mezheb-i
Şākimānesine tābi

Aristotélisme (ism-i müzekker) : Aristo' nun felsefe ve mezheb-i
Şākimānesi

Arithméticien, ne (isim) : ıilm-i Şesāb ıalimi, Şesābî
(Şesābiyyūn)

Arithmétique (ism-i müenne²) : ıilm-i Şesāb = (şıfat) Şesāba
müteıallık , Şesābî

Arithmétiquement (Sāl) : ıilm-i Şesāba tevfiķan, Şesābça

Arlequin (ism-i müzekker) : rengārenk elbise giyen muķallid,
soytarı § ıalkavuk § muhtelif şeyler maḥlūtu

Arlequinade (ism-i müenne²) : soytarılık, ıalkavukluk

Armateur (ism-i müzekker) : gemi mücehhizi

Armature (ism-i müenne²) : maķinenıñ demir edevātı

Arme (ism-i müenne²) : silāŞ || (cemı) : muŞārebe § kıllıç ve nişān
taı³mi § şunūf-ı ıaskeriye

Armé, e (şıfat) : silāŞlı, müsellaŞ

Armée (ism-i müenne²) : ıasker, ordu

Armement (ism-i müzekker) : ıasker cemı ve tech³zi § gemi tech³zi

Armer (fiıil-i müteıaddi) : silāŞlandırmak, tesl³Ş etmek §
ıasker cemı ve tedārik etmek

Armet (ism-i müzekker) : baş zırhı, demir başlık

Armillaire (şıfat) (heyıet) : sphère— seyyārātıñ mevākıı ve
Şarekātını taşv³r eder dāıireleri bulunan kürre-i semā

Armistice (ism-i müzekker) : mütāreke, taı³l-i muḥāşimāt

Armoire (ism-i müenne²) : ıolab

Armoiries (ism-i müenne², cem²) : aşâlet arması

Armoise (ism-i müenne²) : misk otu

Armorial (ism-i müzekker) : aşâlet armalarını cāmi² mecmū²

Armorier (fi²il-i müte²addi) : aşâlet armalarını taşv³r veya ta²l³ etmek

Armoiriste (ism-i müzekker) : aşâlet armalarını yapan, şan²atkār

Armure (ism-i müenne²) : zırh, cebe

Armurier (ism-i müzekker) : silāşçı, tüfenkçi

Aromate (ism-i müzekker) : ııtriyāt, buhār

Aromatique (şifat) : ııtrî, mu²attar

[SAYFA 44]

Aromatisation (ism-i müenne²) ⁷⁴ ta²ı³r

Aromatiser (fi²il-i müte²addi) ⁷⁵ ta²ı³r etmek

Arome (ism-i müzekker) ⁷⁶ ııtır

Aronde (ism-i müenne²) : à queue d' — kırlangıç kuyruğu biçiminde

Arpège yahūd **arpègement** (ism-i müzekker) (mūs³k³) : bir tele birkaç def²a dokunmağla şâşıl olan perde

Arpéger (fi²il-i müte²addi) (mūs³k³) : bir tele birkaç def²a dokunmağla çalınan perdeyi çalmak

Arpent (ism-i müzekker) : dönüm

Arpentage (ism-i müenne²) : arāziniñ ölçülmesi, mesāşat

Arpenter (fi²il-i müte²addi) : arāz³yi dönümle ölçmek ş büyük adımlar atarak yürümek

⁷⁴ Sad ve ye var. Kitap başında böyle bir kısatma yok.

⁷⁵ Sad ve ye var. Kitap başında böyle bir kısatma yok.

⁷⁶ Sad ve ye var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Arpenteur (ism-i müzekker) : arāz³yi ölçen, mühendis

Arquebuse (ism-i müenne²) : çarhlı ve anahtarlı tüfenk

Arquebuser (fiʔil-i müteʔaddi) : çarhlı ve anahtarlı tüfenkle öldürmek

Arquebusier (ism-i müzekker) : çarhlı ve anahtarlı tüfenk ile müsellaş nefer ş silāşçı

Arquer (fiʔil-i müteʔaddi) : yay gibi eğriltmek, taʔv³c etmek

Arrachement (ism-i müzekker) : kökten koparış, istişāl || (fenn-i miʔmārî) : kemeriñ başladığı maşal

Arrache-pied (d') (şāl) : bilāfaşla, bir düziye, aralık vermeksizin

Arracher (fiʔil-i müteʔaddi) : çekip koparmak, sökmek, kalʔ etmek ş ayırmak, tefr³k etmek

Arracheur (ism-i müzekker) : çekici, koparıcı

Arrangement (ism-i müzekker) : tert³b, nizām ş tesviye, şāl ve faşl

Arranger (fiʔil-i müteʔaddi) : nizāma komak, tanz³m ve tert³b etmek ş sıralamak, tesviye etmek

Arrentement (ism-i müzekker) : ³cār ş ist³cār

Arreter (fiʔil-i müteʔaddi) : kirāya vermek, ³cār etmek ş kirā ile tutmak, ist³cār etmek

Arrérager (fiʔil-i lāzım) : bakāya ve tedāhülātın birikdirilmesiyle çoğalmak, birikmek

Arrérages (ism-i müzekker, cemʔ) : bakāya ş tedāhülde kalmış maʔāşāt

Arrestation (ism-i müenne²) : tevķ³f ş mevķūfiyet

Arrét (ism-i müzekker) : karar ş tevķ³f

Arrêté (ism-i müzekker) : karar, hüküm, emr

Arrête-boeuf (ism-i müzekker) : kayışkıran, sacrem

Arrêter (fiʔil-i müteʔaddi) : tırdurmak, tevķ³f etmek § mek² ettirmek, tesk³n etmek § kararlaşdırmak § tutmak, menʔ etmek = (fiʔil-i lâzım) yahūd s' —turtmak, tevakkuf ve mek² etmek

Arrêtiste (ism-i müzekker) : maşkeme kararlarını zabt ve neşr eden kâtib

[SAYFA 45]

Arrher (fiʔil-i müteʔaddi) : pey vermek

Arrhes (ism-i müzekker, cemʔ) : pey § rehin, teçminât

Arrière (ism-i müzekker) : ard, geri taraf § gemi kıçı ||en— geri, geride, arkada

Arriéré (şıfat) : tedâhülde kalmış (maʔaş) § bakaya kalmış (varidat) = (ism-i müzekker) bakâyâ § bir işin natāmām kalmış ciheti

Arrière-boutique (ism-i müenne²) : dükkânıñ arkasındaki ota

Arrière-cour (ism-i müenne²) : iç Savâli

Arrière-fleur (ism-i müenne²) : ağacın bir senede ikinci defʔa çiçek vermesi

Arrière-garde (ism-i müenne²) : dümdar, muʔahharü'l-ceyş

Arrière-goût (ism-i müzekker) : bir şey yendikten veya içildikten sonra şissolunan fenâ tat

Arrière-main (ism-i müenne²) : eliñ arka tarafı § eliñ arka tarafıyla [v]urulan tokat § atıñ kıç tarafı

Arrière-neveu (ism-i müzekker) : torunuñ oğlu, Şaf³d zâde

Arrière-niece (ism-i müenne²) : torunun kıızı

Arrière-pensée (ism-i müenne²) : maksad-ı haf³, ş³le

Arrière-petit-fils (ism-i müzekker) : torunun oğlu

Arrière-petite-fille (ism-i müenne²) : torunun kızı

Arrière-point (ism-i müzekker) : iğne ardı

Arriérer (fiʔil-i müteʔaddi) : teçh³r etmek, geri bırakmak ||
s' — geride kalmak

Arrière-saison (ism-i müenne²) : güz, hazān

Arrimage (ism-i müzekker) (başriye) : gemi yükünün istif
olunması

Arrimer (fiʔil-i müteʔaddi) (başriye) : geminin yükünü istif
etmek

Arrimeur (ism-i müzekker) : geminin yükünü istif eden, istifçi

Arrivage (ism-i müzekker) : geminin limana vuşülü ş eşyā ve emvāl
ticāreti

Arrivée (ism-i müenne²) : vuşül, vürūd

Arriver (fiʔil-i lāzım) : yetişmek, vuşül bulmak, erişmek ş vukuʔ
bulmak, vakiʔ olmak ş muvaffak olmak

Arroche (ism-i müenne²) : sermak, karapazı

Arrogamment (Şāl) : mağrūrāne

Arrogance (ism-i müenne²) : kibir, gurūr

Arrogant, e (şıfat) : mütekebbir, mağrūr

Arroger (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : iddiʔā etmek

Arrondir (fiʔil-i müteʔaddi) : yuvarlak ve müdevver etmek ş zamm
ve ʔilāve ile büyütme ş tezy³n etmek

Arrondissement (ism-i müenne²) : yuvarlak ve müdevver etmeklik ş
şancak, kazā, nāşiye

Arrosage (ism-i müzekker) : şulama, saķi

[SAYFA 46]

Arroisement (isim) : şu verme, isķa

Arroser (fiʔil-i müteʔaddi) : şu vermek, sulamak ş akmak, cereyān etmek (nehir Şakķında]

Arrosion (ism-i müzekker) : kemirme, gömülme

Arrosoir (ism-i müzekker) : sulak

Arsenal (ism-i müzekker) : silāŞhāne, debboy ş tersāne

Arséniate (ism-i müzekker) (kimyā) : arsenik̄it

Arsenic (ism-i müzekker) (kimyā) : arsenik, şıçan otu

Arsenical, e yahūd

Arsenié, e (şıfat) (kimyā) : arsenik̄î

Arsénieux (şıfat) (kimyā) : acide— Şāmız-ı arsenik̄î

Arsénique (şıfat) (kimyā) : acide— Şāmız-ı arsenik̄

Arsénite (ism-i müzekker) (kimyā) : arsenik̄itî

Art (ism-i müzekker) : şanʔat, Şırfet ş fen, ʔilim ş hüner, maʔrifet, uşûl ş Ş³le, hudʔa

Artère (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : şiryān

Artériel (şıfat) (teşr³Ş) : şiryānî

Artériole (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : şir³n

Artériologie (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : mebŞa²üʔş-şerāyin

Artériotomie (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāŞî) : faşd-ı şiryān

Artésien, ne (şıfat) : puits— artuvaz kuyusu

Arthrite (ism-i müenne²) (tıbb) : iltihāb-ı mafşal

Arthritique (şıfat) (tıbb) : mafşalî

Artichaut (ism-i müzekker) : enginār

Article (ism-i müzekker) : madde, bend § makale, fıkra § eşyā,
mevādd || (şarf) Şarf-i taʿr³f || (teşr³Ş) : mafşal

Articulaire (şıfat) (teşr³Ş) : mafşalî

Articulation (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : mafşal

Articuler (fiʿil-i müteʾaddi) : tafş³l etmek § telaffuz ve
tefevvüh etmek

Artifice (ism-i müzekker) : şanʾat, ʾameliyāt-ı şanʾayie,
sahtekārılık || feu d'—donanma fişengi

Artificiel, le (şıfat) : sunʾî, ğayrı tab³ʾ³, sahte

Artificiellement (Şāl) : sunʾî olarak, ğayr-ı tab³ʾ³ bir şüretle

Artificier (ism-i müzekker) : fişenkçi, fişenkler yakıp atan

Artificieusement (Şāl) : Ş³le ve des³se ile

Artificieux, euse (şıfat) : Ş³lekār, dessās

Artillerie (ism-i müenne²) : topçuluk § topçular, toplar, topçu
bölüğü

Artilleur (ism-i müzekker) : topçu

Artimon (ism-i müzekker) (baŞriye) : mizāne direği

Artisan (ism-i müzekker) : şanʾatçı, eşnāf § şāniʾ, fāʾil,
müsebbib

Artison yahūd **artuson** (ism-i müzekker) : güve § ağaç kurdu

Artisonné, e (şıfat) : güve yahūd ağaç kurdu tarafından yenmiş

Artiste (isim) : sanayiʾ-i nef³senıñ biriyle

[SAYFA 47]

meşğul olan (ressām, miʾmār, heykeltıraş, çalgıcı, tiyatro
oyuncusu, muğanni, muğanniye ve sâʿire)

Artistement (Şāl) : şanᄁatla, hūnerle, hūnermendāne

Artistique (şıfat) : sanayiᄁ-i nef³seye müteᄁallik

Aryen, ne (isim-şıfat) : Arya denilen kavm-i kad³me mensūb

As (ism-i müzekker) (s okunur) : isᄁambil kāğıdlarınıñ
birlisi, hāş § (zarda) yek § eski Roma sikkesi

Ascaride (ism-i müzekker) (tıbb) : d³dān-ı emᄁā

Ascendance (ism-i müenne²) : tefevvuk, kuvvet, nüfūz § eslāf

Ascendant, e (şıfat) : yukarıya toğru çıkan [sehven yurkarı
yazılmış] = (ism-i müzekker) : kuvvet, nüfūz§ oyunda tāliᄁ ||
(cemᄁ) : abāᄁ, eslāf

Ascension (ism-i müenne²) : şaᄁud § ᄁuruc, miᄁrāc

Ascensionnel, le (şıfat) : yukarıya çıkmağa veya çıkarmağa māᄁil
ve müsāᄁid, saᄁudî

Ascète (ism-i müzekker) : zāhid, münzevi, keş³ş

Ascétique (şıfat) : zühde müteᄁallik, ruşānî

Ascite (ism-i müenne²) (tıbb) : Şaben

Ascitique (şıfat) (tıbb) : aşben, Şabnî

Asile yahūd **asyle** (ism-i müenne²) : sığınacak maşal, melceᄁ,
maᄁaz

Aspect (ism-i müzekker) : manzar, manzara § görünüş, heyᄁet, şüret

Asperge (ism-i müenne²) : kuşkonmaz, hilyevn

Asperger (fiᄁil-i müteᄁaddi) : serpmek, püskürtmek

Aspergès (ism-i müzekker) (s okunur) : şu serpmeğe mahşuş alet

Aspérité (ism-i müenne²) : şarplık, huşūnet

Aspersion (ism-i müenne²) : serpiş, serpme

Aspersoir (ism-i müzekker) : gülābdan

Asphalte (ism-i müzekker) : kafirü'l-yehūd

Asphodéle (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : bervāk

Asphyxie (ism-i müenne²) (tıbb) : inkıtāʔ-i teneffüs

Asphyxié, e (şıfat) (tıbb) : münkatıʔü'n-nefes

Aspic (ism-i müzekker) : şağır yılan || langue d'—acı söz

Aspirant, e (şıfat) : çeken, cezb eden, tutan || pompe — cezb tulumbası

Aspirant, e (şıfat) : mülāzım, namzed

Aspiration (ism-i müenne²) : nefes alma, teneffüs § tulumbanın şuyu çekmesi || (şarf) boğazdan telaffuz

Aspirer (fiʔil-i müteʔaddi) : nefes almak, teneffüs etmek § şuyu çekmek, cezb ve belʔ etmek § boğazdan telaffuz etmek = (fiʔil-i lāzım) bir iddiʔāda bulunmak

Assa (ism-i müenne²) yahūd foetida — (tıbb) : ħilt³t, şeytān boğu

Assaillant (ism-i müzekker) : tecāvüzî şarekette bulunan, mütecāviz

Assaillir (fiʔil-i müteʔaddi) : şiddetle hücum etmek, basmak, üzerine atılmak

Assainir (fiʔil-i müteʔaddi) : şışşate yarayacak

[SAYFA 48]

şūrete komak, taŝŝ³ŝ-i hevā etmek

Assainissement (ism-i müzekker) : bir şeyin şışşate yarayacak şāle konması, şışşat-i hava, taḥ³r, tecf³f, tecv³d

Assaisonnement (ism-i müzekker) : yemek terbiyesi § yemek terbiyesine yarayan şey

Assaisonner (fiʔil-i müteʔaddi) : yemeği terbiye etmek § söze lezzet ve şüsñ ve leʔāfet vermek

Assaisonneur, euse (isim) : yemek terbiye eden

Assassin (ism-i müzekker) : kâtil

Assassinant, e (şıfat) : bıkdıran, şıkan, muʔacciz

Assassinat (ism-i müzekker) : katl § cināyet

Assassiner (fiʔil-i müteʔaddi) : öldürmek, katletmek

Assaut (ism-i müzekker) : hücüm, yürüyüş

Assécher (fiʔil-i müteʔaddi) : kurutmak = (fiʔil-i lâzım) (başriye) : deñiziñ çekilmesiyle meydana çıkmak

Assemblage (ism-i müzekker) : cemʔ, mecmūʔ, yığın § (mücellidlikde) şarmān etme

Assemblée (ism-i müenne²) : cemʔiyet, meclis, mecmāʔ

Assembler (fiʔil-i müteʔaddi) : toplamak, cemʔ etmek, birikdirmek ||s'–toplanmak

Assembleur, euse (isim) : matbaʔada basılmış kâğıdları toplayıp sıralayan adam

Asséner (fiʔil-i müteʔaddi) : şiddetle [v]urmak

Assentiment (ism-i müzekker) : muvāfaqat, rızā

Assentir (fiʔil-i lâzım) : muvāfaqat etmek, rızā vermek

Asseoir (fiʔil-i müteʔaddi) : oturtmak, konak, yerleşdirmek § teʔs³s etmek ||s'–oturmak, konmak

Assermenter (fiʔil-i müteʔaddi) : yemin vermek, taḥl³f etmek

Asserter (fiʔil-i müteʔaddi) : ormanı açıp tarla etmek

Assertion (ism-i müenne²) : iddiʔā

Asservir (fiʔil-i müteʔaddi) : kul etmek, esāret altına almak

Asservissement (ism-i müzekker) : esāret

Assesseur (ism-i müzekker) : Şākim muḍavini, reʿis muḍāvini

Assette (ism-i müenne²) : kesr

Assez⁷⁷ elverir, kāf³ mikdārda, yeter § oldukça, hayli

Assidu, e (şıfat) : müdāvim, işine muḳayyed

Assiduité (ism-i müenne²) : müdavemet, taḳayyüd

Assidûment (Şāl) : devām ve taḳayyüdle, ḥaleṭt-tevālî

Assiégeant, e (isim-şıfat) : muŞāşara eden, muŞāşır

Assiéger (fiʿil-i müteʾaddi) : muŞāşara etmek, ḳuşatmak §
taḥc³z etmek

Assiette (ism-i müenne²) : mevḳiʿ, vazʾiyyet § cemʿiyet-i ḥātır §
tabaḳ, tepsi § vergi tarŞı

Assiettée (ism-i müenne²) : bir tabaḳ tolusu

Assignable (şıfat) : taʿy³n ve taḤd³di mümkün

[SAYFA 49]

Assignat (ism-i müzekker) : Şavālenāme

Assignment (ism-i müenne²) : celb, işzār § celb puşulası,
işzār-nāme, daʿvetiye varākası § bir deyniñ teʿdiyesiçün taḥş³ş
olunan varidāt § Şavāle

Assigner (fiʿil-i müteʾaddi) : celb çıkarmak § taḥş³ş ve taʿy³n
etmek § Şavāle vermek, Şavāle etmek

Assimilation (ism-i müenne²) : teşb³h, tem² 3l

Assimiler (fiʿil-i müteʾaddi) : teşb³h ve tem² 3l etmek § muḳāyese
etmek

⁷⁷ Kısaltma olarak ha ve mim harfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Assise (ism-i müenne²) (fenn-i miṣmārî) : sıra ile dizilmiş taşlar takımı || (cemṣ) bir meclis veya maṣkemeniñ ictimāı || cour d'—maṣkeme -i cināyet

Assistance (ism-i müenne²) : Şuzūr, Şāzır bulunuş § Şuzzār, cemaṣat § iṣāne, imdād

Assistant, e (şıfat) : Şāzır, mevcūd § imdād eden, muṣ³n

Assister (fiṣil-i lāzım) : Şāzır ve mevcūd bulunmak = (fiṣil-i müteṣaddi) : yardım etmek, bakmak

Association (ism-i müenne²) : ortaklık, şirket

Associé, e (isim) : ortak, şirket

Associer (fiṣil-i müteṣaddi) : teşr³k etmek, bir cemṣiyet veya şirkete idhāl etmek

Assolement (ism-i müzekker) : teṣākub-ı mezrūṣāt

Assoler (fiṣil-i müteṣaddi) : teṣākub-ı mezrūṣāt kaṣidesince arāz³yi işlemek

Assombrir (fiṣil-i müteṣaddi) : karartmak, karanlık etmek

Assommer (fiṣil-i müteṣaddi) : ağır bir şeyle [v]urup öldürmek, tepelemek, bitirmek § ziyāde dövmek § can sıkmak, taṣc³z etmek

Assommeur (ism-i müzekker) : muṣacciz, can sıkıcı § öldürücü

Assommoir (ism-i müzekker) : Sayvānları öldürmeğe mahşuş topuz § kurşunlu baston

Assomption (ism-i müenne²) : miṣrac-ı Meryem

Assonance (ism-i müenne²) : kāfiyeleriñ tamāmıyla tevāfuk etmesi

Assonnant, e (şıfat) : tamāmıyla muṭābık olmayıp yalıñız bir dereceye kadar beñzeyen (kāfiyeler)

Assortiment (ism-i müzekker) : tevāfuk , tenāsüb, uygunluk § çeş³d

Assortir (fiʔil-i müteʔaddi) : muṭābık ve mütenāsib eşyā ve eşhāş cemʔetmek § güzel şeylerle ṭoldurmak= (fiʔil-i lāzım) : yahut s'— muvāfık ve uygun gelmek, yakışmak

Assortissant, e (şıfat) : uygun, yakışıklı

Assoter (fiʔil-i müteʔaddi) : ṣaṣka uḡratmak, şeydā etmek

Assoupir (fiʔil-i müteʔaddi) : yarı uyutmak, uyuşturmak § tesk³n etmek, başdırmak

Assoupissant, e (şıfat) : uyutduran, uyuşturan § tesk³n eden

Assoupissement (ism-i müzekker) : uyuşukluk

Assouplir (fiʔil-i müteʔaddi) : yumuşatmak

Assourdir (fiʔil-i müteʔaddi) : saḡır etmek, gürüldü ile işittirmemek § şaşırtmak

Assouvir (fiʔil-i müteʔaddi) : ṭoyurmak, iştiḡā ve şırşı tesk³n etmek

[SAYFA 50]

Assouvissement (ism-i müzekker) : ṭoymaḡlık, iştiḡā ve şırşın tesk³ni

Assujetir (fiʔil-i müteʔaddi) : taşt-ı iṭāʔate almak, zabṭ etmek § tābiʔetmek

Assujetissant, e (şıfat) : insanı tābiʔeden, mücebbir

Assujetissement (ism-i müzekker) : ṭab³ʔiyyet § mecbūriyet

Assumer (fiʔil-i müteʔaddi) : (mesʔūliyeti) üzerine almak

Assurance (ism-i müenne²) : mev²ūḡiyet § teḡm³n, vaʔad-i ḡavi § emniyet § ṣadem-i maşcūbiyet, serbestî § sigorta

Assuré, e (şıfat) : sağlam, em³n, mev²ûk § cesûr, serbest § sigortalı

Assurément (şāl) : şübhesiz, elbette, besbelli

Assurer (fiʔil-i müteʔaddi) : mev²ûkan söylemek § taşd³k ve i²bât etmek § kandırmak, teʔm³n etmek § sigortaya koymak § sağlamak
|| s' – em³n olmak, kesb ve ²evk ve emniyet etmek

Assureur (ism-i müzekker) : sigortacı

Astérisque (ism-i müzekker) : yıldız (*) ʔalāmeti

Asthénie (ism-i müenne²) (tıbb) : zâʔfiyet

Asthénique (şıfat) (tıbb) : zâʔafî

Asthmatique (şıfat) (telaffuzu asmatike) (tıbb) : mebhûr, behrî

Asthme (ism-i müzekker) (telaffuzu asme) (tıbb) : daʔi' l-behr

Asticoter (fiʔil-i müteʔaddi) : gücendirmek

Astragale (ism-i müzekker) (fenn-i miʔmārî) : sütünüñ üstüne vazʔ olunan şaçaklı taş || (teşr³ş) ʔazmü' l-kaʔb

Astral, e (şıfat) : yıldız müteʔallik , necmî, kevkebî

Astre (ism-i müzekker) : yıldız, necm, sitāre, kevkeb

Astreindre (fiʔil-i müteʔaddi) : icbār etmek

Astringent, e (şıfat) (tıbb) : kabz

Astrolabe (ism-i müzekker) (heyʔet) : usturlab

Astrologie (ism-i müenne²) : ʔilm-i nücûm-ı kâzib

Astrologique (şıfat) : ʔilm-i nücûm-ı kâzible uğraşan nücûm

Astrologue (ism-i müzekker) : ʔilm-i nücûm-ı kâzible uğraşan müneccim

Astronome (ism-i müzekker) : ʔilm-i nücûm ve heyʔet ʔālîmi, müneccim

Astronomie (ism-i müenne²) : ʔilm-i nücūm-ı Şak³ķî, ʔilm-i heyçet

Astronomique (şıfat) : ʔilm-i nücūm ve heyçete müteʔallik , nücūmî

Astronomiquement (Şāl) : ʔilm-i nücūm ve heyçet vasıtasıyla, bu ʔilme tevfiķān

Astuce (ism-i müenne²) : Ş³lekārlik, des³se

Astucieusement (Şāl) : Ş³le ve des³se ile, des³sekār

Astucieux, euse (şıfat) : Ş³lekār, dessās Ş³leli

Asymptote (ism-i müenne²) (heyçet) : haţ-ı mücāneb

Ataxie (ism-i müenne²) (tıbb) : ʔadem-i intizām, ihtilac

Ataxique (şıfat) (tıbb) : ğayr-ı muntazam, iĥtilācî

[SAYFA 51]

Atelier (ism-i müzekker) : ʔameleniñ işlediĝi maşal, destĝāh, kārĥāne

Atermolement ya **atermoîment** (ism-i müzekker) : medyūnla dāʔinin uyuşması

Atermoyer (fiʔil-i müteʔaddi) : deyn teçdiyesini teçh³r etmek

Athée (isim-şıfat) : münker-i uluhiyet, mülŞid

Athéisme (ism-i müzekker) : münkerlik, ilŞād

Athénée (ism-i müzekker) : müţālaʔahāne, cemʔiyet-i ʔilmiye

Athlète (ism-i müzekker) : ķahraman Ş eski zamān pehlivanı

Athlétique (şıfat) : pehlivanlığa müteʔallik , pehlivanî

Atlantique (şıfat) : Océan – baŞr-ı muŞ³t-i Aţlasî

Atlas (ism-i müzekker) (s okunur) : Aţlas

Atmosphère (ism-i müenne²) : havā-yı muṣ³ṭ, cev̄v-i havā

Atmosphérique (şıfat) : cev̄v-i havāya müteṣallık , cev̄vî

Atome (ism-i müzekker) : cüz-i layetecezza, cüz-i ferd

Atonie (ism-i müenne²) (tıbb) : vehen, kelāl

Atonique (şıfat) (tıbb) : vehenî, kelalî

A tort et á travers (Şāl) (à) : düşünmeksizin, götürü ş şaçma şapan

Atour (ism-i müzekker) : tezy³nāt

Atourner (fiʔil-i müteṣaddi) : ziynet vermek, tezy³n etmek

Atout (ism-i müzekker) : koz (işkambil oyununda)

Atrabilaire (isim-şıfat) (tıbb) : sevdāvî

Atrabile (ism-i müenne²) (tıbb) : sevdā

Atre (ism-i müenne²) (â) : ocak

Atroce (şıfat) : merṣametsiz, ğaddār, iṣtisāfkār

Atrocement (Şāl) : merṣametsizce, ğaddārāne, iṣtisafkārāne

Atrocité (ism-i müenne²) : merṣametsizlik, zulüm ve iṣtisaf, ğaddārāne ve dehşetli cinayet

Atrophie (ism-i müenne²) (tıbb) : dūmūr

Atrophie (şıfat) (tıbb) : dāmīr

Attabler (s') (fiʔil-i muṭāvaṣat) : sofraya oturmak, sofa başında çok tırmak

Attachant, e (şıfat) : cālīb-i diĳĳat, merāk olunacak

Attaché (ism-i müenne²) : baĳ, bend, rābıta ş kayış

Attachement (ism-i müzekker) : muṣabbet, sıdk, hulus

Attacher (fiʔil-i müteʔaddi) : bağlamak, rabṭ ve bend etmek §
taʔl³k etmek, takmak § komak, taʔy³n etmek § dikmek § celb etmek

Attaquable (şıfat) : üzerine hücum olunabilir, hücūma müsaʔid ||
(kānūn) kābil-i iʔtirāz, kābil-i cerh, mecruh

Attaquant (ism-i müzekker) : hücum ve taʔarruż eden, mühācīm

[SAYFA 52]

Attaque (ism-i müenne²) : [v]uruş, darbe § hücum, Şamle, başkın ||
(ṭıbb) Şamle

Attaquer (fiʔil-i müteʔaddi) : [v]urmak, üzerine Şamle ve hücum
etmek § ikāme-i daʔvā etmek § tokunmak § bozmak, çürütmek, yemek §
işābet etmek

Attarder (fiʔil-i müteʔaddi) : geciktirmek || s'—gecikmek

Atteindre (fiʔil-i müteʔaddi) : uzakdan [v]urmak, işābet
ettirmek § tutmak, ilişmek § yetişmek, vāşıl olmak § nāʕil olmak §
rast gelmek, teşādūf etmek

Atteint, e (şıfat) : muşāb, uğramış, mübtelā

Atteinte (ism-i müenne²) : tokunma, işābet, uğrayış § halel, zarar

Attelage (ism-i müzekker) : koşum, çift

Atteler (fiʔil-i müteʔaddi) : Sayvānları koşmak

Attelle (ism-i müenne²) : koşum beyg³rleriniñ göğüslüğünüñ
ağaçtan olan parçası § şaksıcıların bir aleti § (fenn-i cerrāşî)
ceb³re

Attenant, e (şıfat) : bitişik, muttaşıl = (zarf-ı mekān) bitişik,
ittişālinde

Attendre (fiʔil-i müteʔaddi) : beklemek, intizār etmek § meʕmūl
etmek

Attendrir (fiʔil-i müteʔaddi) : yumuşatmak,

turfandalandırmak § teʕ^{2 3}r etmek, merʕamete getirmek

Attendrissant, e (şıfat) : müʕe^{2 2}ir, acıklı

Attendrissement (ism-i müzekker) : teʕ^{2 3}r, teraʕʕum, riḳḳat

Attendu (ʕāl) : den ʔolayı, riʔāyeten = son âge – sinnine riʔāyeten

|| que— (ʕarf-i rabıṭ) : mādem ki, çünkü

Attentat (ism-i müzekker) : sū-i ḳaʕd

Attentatoire (şıfat) : ʕuḳūḳ ve ḳavān³n devleti muḫil, niḳāmata muḡāyir

Attente (ism-i müenne²) : bekleyiş, intizār § ümid, meʕmül

Attenter (fiʔil-i lâzım) : sū-i ḳaʕd etmek

Attentif, ive (şıfat) : diḳḳatli, muḳayyed

Attention (ism-i müenne²) : diḳḳat, taḳayyüd

Attentionné, e (şıfat) : diḳḳatli

Attentivement (ʕāl) : diḳḳatle

Atténuant, e (şıfat) (ḳānūn) : medār-ı taḫf³f-i cezā olan

Atténuation (ism-i müenne²) (ḳānūn) : taḫf³f-i cezā

Atténuer (fiʔil-i müteʔaddi) : taḫf³f ve taʕd³l etmek § ince bir ğaza taʕv³l etmek⁷⁸

Atterrer (fiʔil-i müteʔaddi) : yere [v]urmak, yere düşürmek, yıḳmak § batırmak, maʕv etmek

Atterrir yaḫūd **atterrer** (fiʔil-i müteʔaddi) (baʕriye) : ḳarayı keʕfetmek § ḳaraya çıḳmak

Atterrissement (ism-i müzekker) : şular tarafından naḳlolunmuş topraḳlar ve ḳumlar yığını

⁷⁸ Taʕv³l yazarken t nin noktalar sehven yazılmamış.

Attestation (ism-i müenne²) : şehâdet § şehâdetnâme

Attester (fiʔil-i müteʔaddi) : şehâdet etmek, şehâdetle i²bât etmek § delalet etmek § istişhâd etmek

[SAYFA 53]

Atticisme (ism-i müzekker) : zerâfet, nezâket, feşâşat

Attiédir (fiʔil-i müteʔaddi) : ılıklatmak § soğutmak, rehâvet getirmek

Attiédissement (ism-i müzekker) : ılıklatma § rehâvet

Attifer (fiʔil-i müteʔaddi) : garip sûrette tezy³n etmek

Attique (şıfat) : Eski Atinalıların tavrına müşâbih § faş³§ || sel – inceden inceye istihzâ || (fenn-i miʔmārî) binânıñ en üst katı

Attirail (ism-i müzekker) : edevât ve eşyâ-yı mütenevviʔa, galabalık

Attirant, e (şıfat) : dilber, dilkeş, câzibeli

Attirer (fiʔil-i müteʔaddi) : çekmek, cezbe ve celb etmek § ³câb ve intâc etmek

Attiser (fiʔil-i müteʔaddi) : ateşin odunlarını yavaştıırıp tutuşturmak || (mecâzen) : uyandırmak, tahr³k etmek, ʔalevlendirmek

Attiseur (ism-i müzekker) : ateş i tutuşturan, müşevvik

Attitré, e (şıfat) : muʔtâd, ʔâdi

Attitrer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir meʔmûriyet ve şıfat-ı resmiye vermek

Attitude (ism-i müenne²) : vazʔiyyet, kıvam , tıruş

Attouchement (ism-i müzekker) : tokunuş, mess, temas

Attractif, ive (şıfat) : kuvve-i câzibeyi şâʔiz, câzib

Attraction (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) : cezb, kuvve-i cāzibe

Attractionnaire (ism-i müzekker) : kuvve-i cāzibeye ziyāde ehemmiyet veren, cezbiyyun tar³kına mensüb

Attrait (ism-i müzekker) : cāzibe, dilkeşlik ş meyl || (cemā) naz, ş³ve

Attrape (ism-i müenne²) : aldatma, hūdā

Attraper (fiʔil-i müteʔaddi) : duzakta tutmak ş yakalamak ş aldatarak ele kımak ş ş³le ile ele geçirmek, çarpmak ş iyice ańlamak, zabt etmek

Attrapeur, euse (şıfat) : tutan, çarpan

Attrayant, e (şıfat) : cezb eden, dilkeş

Attribuer (fiʔil-i müteʔaddi) : isnād ve haml etmek ş ilşāk ve ıılāve etmek

Attribut (ism-i müzekker) : hāşşa ş ıalāmet-i maşşūşa, ıalāmet-i fariķa ş vezāʕif ve şalāşiyet

Attributif, ive (şıfat) : isnād eden, isnāda alet olan

Attribution (ism-i müenne²) : imtiyāz ş vaz³fe, şalāşiyet, meʕzūniyet

Attristant, e (şıfat) : keder veren, müʕellim

Attrister (fiʔil-i müteʔaddi) : maşşzūn etmek, keder vermek

Attroupement (ism-i müzekker) : ğalabalıķla ictimāʔ, izdiķām

Attrouper (fiʔil-i müteʔaddi) : ğalabalıķ toplamak

Au⁷⁹ (aslı à le) (mefʕulun ileyhde kullanılan Şarf-i taʕr³f) : -
e, -ye, -li

[SAYFA 54]

Aubade (ism-i müenne²) : şafağtan evvel biriniñ penceresi
altında çalınan çalgı || (mecāzen) şiddetli tekd³r

Aubain (ism-i müzekker) : yabancı, ğar³b

Aubaine (ism-i müenne²) : mirā² § ğayr-ı muntazar niʕmet

Aube (ism-i müenne²) : şafağ, gün ağarması § papasların ay³n
esnasında giydikleri bir nevʕ beyāz elbise

Aubepine (ism-i müenne²) : ekşi muşmula ağacı ve yemişi

Auberge (ism-i müenne²) : misāfirhāne, loğanta

Aubergine (ism-i müenne²) : badıncan, padlıcan

Aubergiste (ism-i müzekker) : misāfirhāne şāşibi, loğantacı

Aubier (ism-i müzekker) : bir nevʕ çam ağacı (obier dah³ yazılır)
|| (ʕilm-i nebātāt) : haşeb-i kâzib

Aucun, e (kimyā) : kimse, hiç kimse, hiçbir § birisi || (cemʕ) :
baʕzısı

Aucunement (§āl) : hiç, hiçbir vecihle, aşlā

Audace (ism-i müenne²) : cüret, ictisār § küstāhlık, sayğısızlık

Audacieusement (§āl) : cüret ve ictisārla § küstāhāne, sayğısızca

Audacieux, euse (şıfat) : cüretli, müctesir § küstāh § küstāhlıkla
edilen

Audience (ism-i müenne²) : istimaʕ, mü²ül § maşkeme heyʕetinin
ictimāʕ ve müzākerātı

⁷⁹ Ha ve ayın şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Audieneler (ism-i müzekker- şıfat) : d³vāna mensūb ş maşkeme
muşşırır

Auditeur (ism-i müzekker) : müstemîa, sāmîa ş Şūra-yı Devlet
mülâzımı

Auditif, ive (şıfat) (teşr³Ş) : semâî

Audition (ism-i müenne²) : işitme, istimâa

Auditoire (ism-i müzekker) : heyet-i müstemîa³n

Auge (ism-i müenne²) : tekne, yalak

Augmentation (ism-i müenne²) : arıtma, tezâyüd, izdiyād,
terakki

Augmenter (fiil-i müteaddi) : artırmak, tezy³d etmek

Augure (ism-i müzekker) : fal, t̄alîa

Augurer (fiil-i müteaddi) : tefeül etmek

Auguste (şıfat) : muazzam, şanlı, cel³l, hümayün

Aujourd'hui (zarf-ı zamān) : bugün ş bugünkü günde, bu zamānda

Aulique (şıfat) : conseil – başzı Şükümdārlarıñ saraylarında ve
taşt-ı riayasetlerinde nakd olunan meclis

Aumalles (ism-i müenne², cem) : boynuzlu Şayvānlar, sığır

Aumône (ism-i müenne²) : sadaka, zekāt

Aumôner (fiil-i müteaddi) : sadakaten vermek

Aumônerie (ism-i müenne²) : bir Şükümdārıñ veyā bir alayı veya
taburuñ masiyetinde bulunan papas veya imamıñ pāye ve vaz³fesi

Aumônier (ism-i müzekker) : bir Şükümdārın veyahūd alay ve taburuñ
papası veya imamı ş sadaka vermek şartıyla meşrū vakıf
mütevellisi

Aumônière (ism-i müenne²) : kuşağa takılır bir nevā kese

Aumusse (ism-i müenne²) : papasların ay³n esnasında giydikleri bir nevâ kûkuleta

[SAYFA 55]

Aunaie (ism-i müenne²) : akça ağacıyla memlû maşal, akça ağaçlık

Aune (ism-i müenne²) : bir nevâ eski ölçü, arşın, endāze

Aune (ism-i müzekker) : akça ağaç

Auparavant (zarf-ı zamān) : evvel, muḳaddema § her şeyden evvel, evvel emirde

Auprès (zarf-ı mekân) : yakın, yakında || de-yanında, ḳindinde § nisbeten, yanında

Auréole (ism-i müenne²) : sanemleriñ başları etrāfına taşv³r olunan nur dāḳiresi § derece-i ḳadir ve iḳtibar || (tıbb) hāle

Auriculaire (şıfat) (tār³ḥ-i ṭab³ḳ³) : üzñî = (ism-i müzekker) serçe parmağı

Aurifère (şıfat) : altun maḳdenini Şāv³ (arāž³), hamil-i zeheb

Aurore (ism-i müenne²) : fecr, gün ağarması (mecāzen) mebd-i zuhūr § kırmızıya māḳil ve parlak sarı renk

Auscultation (ism-i müenne²) (tıbb) : istimaḳ

Auspices (ism-i müzekker, cemḳ) : tefeḳül, ṭāliḳ, fal § sāye, himāye

Aussi (Şarf-i rabıṭ) : öyle, kezālik § dah³, de, daha § ḳadar, o ḳadar § bināen ḳali zālik

Aussitôt (zarf-ı zamān) : derhal, anide

Austère (şıfat) : sert, şiddetli, sıkı

Austèrement (Şāl) : şiddetle, pek sıkı

Austérité (ism-i müenne²) : sertlik, şiddet

Austral, e (şıfat) : cenūbî

Autan (ism-i müzekker) : cenūb rüzgārı

Autant (şāl) : o kadar, kadar

Autel (ism-i müzekker) : karbanların kesildiği maşal, mezbah ş
mişrāb

Auteur (ism- i müzekker) : fāṣıl, hālik ş mevcūd ş muşarrir,
müçellif, muşannif

Authenticité (ism-i müenne²) : mev²ūkiyet

Authentique (şıfat) : mev²ūk || (kânūn) muşaddık, işticāca şālīş

Authentiquement (şıfat) : mevsūkan

Autochtone (ism-i müzekker) (telaffuzu: otoktone) bir yerin
ahāli-i aşliye ve kad³mesinden olan

Autoclave (ism-i müzekker) : yemeği buhārla pişiren tencere

Autocrate (ism-i müzekker) : müstebid Şükümdār

Autocratie (ism-i müenne²) (cie) : Şükūmet-i müstebide

Auto-da-fé (ism-i müzekker) : engizisyonun verdiği ihraḳ-ı
bi'n-nar mücāzâtı

Autographe (ism-i müzekker) (şıfat) : muşarrık Şatṭ-ı destiyle
yazılmış = (ism-i müzekker) : el yazısı

Autographie (ism-i müenne²) : el yazısıyla yazılmış bir kitabın
taş basmasıyla tek^{2 3}r nüşha ş müçellifleriñ Şatṭ-ı destiyle
yazılmış kitāblar Şakḳındaki maḥlūmat

Autographier (fiṣıl-i müteḥaddi) : el yazısıyla yazılmış bir
kitābın taş basmasıyla nüşhalarını tek^{2 3}r etmek

Automate (ism-i müzekker) : kendisini tahr³k

[SAYFA 56]

eden âlât ve edevâtı içinde bulunan makine || (mecâzen) aşmak adam

Automatique (şıfat) (fisyolociya) : müteşarrik-i bi'n-nef³se

Automatiquement (şâl) : irâdetsiz şareket tar³kiyle

Automatisme (ism-i müzekker) : bilâirâdet ve makine gibi müteşarrik olmaklık

Automnal, e (şıfat) : şoñbahara müteṣallik , ḥar³fî

Automne (ism-i müzekker) (telaffuzu: atone) : şoñbahar, güz, ḥazan, ḥar³f

Autonome (şıfat) : idâre-i muhtâriyi şâḥiz, mümtâz

Autonomie (ism-i müenne²) : muhtâriyet-i idâre, idâre-i muhtâre

Autopsie (ism-i müenne²) (tıbb) : feth-i meyyit

Autorisation (ism-i müenne²) : meḥzûniyet, müsāade ş ruḥṣatnâme

Autoriser (fiṣil-i müteṣaddi) : meḥzûniyet vermek, müsāade etmek, ruḥṣat vermek

Autorité (ism-i müenne²) : iktidâr, nüfûz ş Sükûmet ş Sâkimiyet || d'-şâkimiyet şıfatıyla, amirâne, cebren

Autour (zarf-ı mekân) : etrâfta

Autour (ism-i müzekker) : çakır kuşu

Au travers (zarf-ı mekân) : içinden, ortasından

Autre (şıfat) : başka, diğér, ğayrı, aḥar, öteki

Autrefois (zarf-ı zamân) : vaktiyle, bir vakit

Autrement (şâl) : başka dürlü ş yoksa, olmadığı şâlde

Autruche (ism-i müenne²) : deve kuşu

Autrui (kimyâ) : ğayrı, el, başkası, başkaları

Auvent (ism-i müzekker) : şaçak şeklinde çatı

Auxiliaire (ism-i müzekker-şıfat) : yardımcı, imdādçı § (şarf)
verbe – fiʔil-i iʔāne

Avachir (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : gevşemek, yumuşamak,
bozulmak

Aval (ism-i müzekker) : nehriñ manşıbı ciheti

Aval (ism-i müzekker) : bir senediñ altına veya zahrına yazılan
kefālet ʔibāresi

Avalage (ism-i müzekker) : bir geminiñ nehre inmesi § bir fıçınıñ
kilere idhāli

Avalanche (ism-i müenne²) : tağ ve kaya tepelerinden düşen kar
yığını

Avaler (fiʔil-i müteʔaddi) : yutmak, belʔ etmek

Avaleur, euse (şıfat) : öbür

Avaloire (ism-i müenne²) : boğaz § beyg³r gemi

Avance (ism-i müenne²) : fazla, fark § teʔaddüm § peş³n, taʔv³z ||
d' – ber-vech-i peş³n

Avancement (ism-i müzekker) : ilerleme, teraqqi

Avancer (fiʔil-i müteʔaddi) : ileriye sürmek § uzatmak §
ileriletmek, teraqqi ettirmek § peş³n vermek § teʔdiye yahūd idāne
etmek § tekl³f ve dermiyān etmek = (fiʔil-i müteʔaddi) :
ilerilemek, ileri gitmek, teraqqi etmek

Avanie (ism-i müenne²) : taşķ³r , sū-i muʔamele

[SAYFA 57]

Avant (Şarf-i cerr-şarf) : evvel, muḳaddem, öñde, ileri

Avant (ism-i müzekker) (başriye) : geminiñ öñ tarafı

Avantage (ism-i müzekker) : fāʿide, menfaʿat, temettüʿ & teḳaddüm, efdāliyet & ġālibiyet, muvaffaḳiyet

Avantager (fiʿil-i müteʾaddi) : istifāde ettirmek

Avantageusement (Şāl) : istifāde ʿarʿıylā

Avantageux, euse (şıfat) : faydalı, istifādeyi mücib & yaḳışıklı, muṭābıḳ & ḥodb³n, enāniyetli

Avant-bras (ism-i müzekker) : bilek, mirfak

Avant-corps (ism-i müzekker) : binānıñ öñden dıṣarıya çıḳmıṣ ciheti, çıḳıntı

Avant-coureur (ism-i müzekker-şıfat) : müjdecı, mübeşşir

Avant-dernier, ére (şıfat) : en şoñra bulunandan evvel olan, ḳābilü'l-ahyar

Avant-faire-droit (ism-i müzekker) (ḳānūn) : Şükm-i ibtidāʿ

Avant-garde (ism-i müenne²) (fenn-i Şarb) : pişdār, muḳaddemetü'l-ceyş

Avant-goût (ism-i müzekker) : öñden duyulan lezzet

Avant-hier (zarf-ı zamān) (telaaffuzu avan-tiére) : dün deġil evvelki gün

Avant-mur (ism-i müzekker) : dıṣ sur

Avant-poste (ism-i müenne²) (fenn-i Şarb) : ileri ḳaraḳolu

Avant-propos (ism-i müzekker) : muḳaddime, dibāce & muḳaddemat

Avant-quart (ism-i müzekker) : sāʿatin sāʿat başında biraz evvel olarak ilk ḳalması

Avant-scène (ism-i müenne²) : tiyatro şahnesinin öñ ʿarafı

Avant-toit (ism-i müzekker) : çatınıñ şaḳaġı

Avant-train (ism-i müzekker): şarabanın ön tekerlekleri ||
[kısaltma olarak tı ve vav harfleri var. Kitap başında
böyle kısaltma yok.] toparlak

Avant-veille (ism-i müenne²): şarifeden evvel olan gün

Avare (isim-şıfat): has³s, tamar³kâr, ba³l, cimri

Avaricieux, euse (isim-şıfat): pinti

Avarice (ism-i müzekker): tamar³kârlık, hisset, bu³l, cimrilik

Avarie (ism-i müenne²): gemi sa³atlığı § Sısar

Avarié, e (şıfat): sa³atlanmış (gemi), şasara uğramış (eşyâ)

A-vau-l'eau (Şâl) (à): akındıya karşı

Avé (ism-i müzekker): yahūd .

Avé-maria (ism-i müzekker): Cebrail'in şazret-i Meryem'e hitâbet
ve selamı ve İncil'in bunu nakl sūresi

Avec (Şarf-i cerr): ile, maşan, beraber

Aveindre (fiʔil-i müteʔaddi): bir şeyi bulunduğı yerden
çıkarmak

Aveline (ism-i müenne²): bir nevʔ büyük fındık

Avelinier (ism-i müzekker): dâneleri büyük bir nevʔ fındık ağacı
[SAYFA 58]

Avenant, e (şıfat): güzel, la³f, tabʔa muvâfık

Avènement (ism-i müzekker): bir büyük mevkiʔe saʔud, tahta cülûs
§ geliş, zuhūr

Avenir (fiʔil-i müteʔaddi): ansızın ve teşādüfen zuhūr etmek

Avenir (ism-i müzekker): istikbâl, atî, müstakbel || à lʔ- bundan
böyle

Avent (ism-i müzekker) : mevlid-i ʔīsaʔdan evvelki dört pazar günü

Aventure (ism-i müenne²) : vakʔa, vukuʔāt ʔ sergüzeʔt ʔ kaza, teʔādüf

Aventurer (fiʔil-i müteʔaddi) : tehlikede bırakmak, tehlikeye ʔokmak

Aventureux, euse (şıfat) : şüpheli, tehlikeye giren

Aventurier, ére (şıfat) : tāliʔ kovalayan, serseri

Aventurine (ism-i müzekker) : yıldız taşı ʔ sarı ile mor karışımı renk

Avenue (ism-i müenne²) : geçid, medħal ʔ iki tarafı ağaçla muʔāt yol

Avérer (fiʔil-i müteʔaddi) : şıʔʔatini taʔk³k veya taʔd³k etmek

Averse (ism-i müenne²) : sağanak

Aversion (ism-i müenne²) : nefret, istikrāh, husumet

Avertir (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔaber vermek, maʔlūmāt vermek, āgāh etmek

Avertissement (ism-i müzekker) : ʔaber, maʔlūmāt ʔ iħtār, tenb³h

Aveu (ism-i müzekker) : iʔtirāf, ikrār ʔ rızā, irādet

Aveugle (isim-şıfat) : kör, aʔmā

Aveuglement (ism-i müzekker) : körlük, aʔmā ʔ idrāksizlik

Aveuglement (şāl) : kör gibi, düşünmeyerek, ğafletle

Aveugler (fiʔil-i müteʔaddi) : kör etmek, körletmek ʔ kamaştırmak ʔ ʔaklını almak

Aveuglette (à l') (şāl) : kör gibi karanlıkta ve yoklayarak (yürümek)

Avide (şıfat) : teşne, Şar³ş § toymaz, tama³kār, açgözlü

Avidement (Şāl) : Şırş ve tama' la , kapışa kapışa

Avidité (ism-i müenne²) : Şırş ve tama³, teşnelik, açgözlülük

Avilir (fi³il-i müte³addi) : ħor ve Şak³r etmek, i³tibardan düşürmek § tenz³l-i kıymet etmek

Avilissant, e (şıfat) : zillet ve ha³kareti ba³i²

Avilissemet (ism-i müzekker) : zillet, ha³karet § kıymetsizlik

Aviné, e (şıfat) : sar³hoş, mahmūr

Aviner (fi³il-i müte³addi) : şarābla tıldurmak

Aviron (ism-i müzekker) : kayık küreği

Avis (ism-i müzekker) : re³çy, fikir § i³htār, tenb³h

Avisé, e (şıfat) : akıllı, tedb³rli

Aviser (fi³il-i müte³addi) : Şaber vermek § uza³ktan fark etmek

Aviso (ism-i müzekker) (ba³Şriye) : Şaber götürmeğe mahşüş gemi, avizu

Avitaillement (ism-i müzekker) : erzāk ve zah³re tedāriki

[SAYFA 59]

Avitailler (fi³il-i müte³addi) : mühimmāt vermek

Avitailleux (ism-i müzekker) : erzāk ve mühimmāt müte³ahhidi

Aviver (fi³il-i müte³addi) : cilalandırmak, yaldızlatmak, parlatmak

Avives (ism-i müenne²) (şilm-i beyān) : nekfe-i fers

Avocasser (fi³il-i lāzım) : zilletle avukatlık etmek

Avocasserie (ism-i müenne²) : zel³l avukatlık

Avocat (ism-i müzekker) : avukat, daʿvā vek³li ş müdāfaa ve iltizām eden , şefi

Avoine (ism-i müenne²) : yulaf

Avoir (fiʿil-i müteʾaddi) : olmak, mālîk olmak: J'ai une maison: bir evim var. Vous avez une grande fortune: büyük bir ²ervetiniz var, büyük bir ²ervete mālîksiniz || y- bulunmak, mevcūd olmak (bu fiʿiliñ sigaları efʿal-i müteʾaddi ve baʿzı efʿal-i lazimenıñ şıĝ-ı mürekkebesini dah³ teşk³l ederler)

Avoir (ism-i müzekker) : varlık, ²ervet, māmelek

Avoisiner (fiʿil-i müteʾaddi) : yakın olmak, komşu olmak

Avortement (ism-i müzekker) : çocuk düşürme, ıskat-ı cen³n || (mecāzen) ʾadem-i muvaffakiyet

Avorter (fiʿil-i lāzım) : çocuk düşürmek || (mecāzen) muvaffak olamamak

Avorton (ism-i müzekker) : düşen çocuk, cen³n-i sakıt

Avoué (ism-i müzekker) : daʿvā vek³li çıraĝı

Avouer (fiʿil-i müteʾaddi) : iʿtirāf ve ikrār etmek ş kabûl ve taşd³k etmek

Avril (ism-i müzekker) : nisan

Axe (ism-i müzekker) : mişver

Axifuge (şıfat) : force – (Şikemiyāt-ı tab³ʾiyye) : kuvve-i tebaʾüd ʾani' l-mihver

Axillaire (şıfat) (teşr³Ş) : koltuĝa müteʾallik , ıbtî

Axiome (ism-i müzekker) : bedāhaten maʾlûm kaʾziyye, kaʾziyye-i külliye-i müselleme

Axis (ism-i müzekker) (tār³ĥ-i tabiʾ) : bir nevʾ geyik ş (teşr³Ş) mihver, fıkra-i ²āniye-i ʾunķiye

Axonge (ism-i müenne²) : eridilmiş içyağı

Ayant-cause (ism-i müzekker) : alaka²dār

Azimut (ism-i müzekker) (t okunur) (ilm-i nücūm) : semt, semt-i kevkeb

Azimutal, e (şifat) (ilm-i nücūm) : semtî

Azote (ism-i müzekker) (kimyā) : azot

Azoté, e (şifat) (kimyā) : zevii'l-azot

Azoteux, euse (şifat) (kimyā) : acide – Şāmız-ı azotî

Azotique (şifat) (kimyā) : acide – Şāmız-ı azot

Azur (ism-i müzekker) : lāciverd

Azuré, e (şifat) : lāciverdî

Azurer (fiil-i müteaddi) : lāciverdî boya ile boyamak

Azyme (şifat) : mayasız, hamursuz (ekmek), fe³r

B HARFİ

B (ism- i müzekker) : Fransız elifbasının ikinci Şarfi. Be gibi okunur

Baba (ism-i müzekker) : kuru üzümle yapılan bir nevʼ tatlı, baba

Babel ⁸⁰ tour de- teşv³ş, karışıklık

Babeurre (ism-i müzekker) : yağı çıkarılmış süd

Babiche (ism-i müenne²) : uzun tüylü dişi fino köpeği

Babichon (ism-i müzekker) : uzun tüylü erkek fino köpeği

Babil (ism-i müzekker) : gevezelik ş cıvıldı

Babillard, e (şıfat) : geveze

Babiller (fiʼil-i müteʼaddi) : gevezelik etmek

Babine (ism-i müenne²) (tār³h-i tabiʼ) : şufr

Babirole (ism-i müenne²) : çocuk oyuncacı

Babiroussa (ism-i müzekker) : Hind tomuza

Bâbord (ism-i müzekker) : geminin sol yanı, iskele

Babouche (ism-i müenne²) : tahta papucu

Babouin (ism-i müzekker) : şebek || (mecāzen) çirkin ve yaramaz çocuk

Bac (ism-i müzekker) : ispilata, çırnık, kelek

Baccalauréat (ism-i müzekker) : mekteb-i ʼāliyeden alınan şon şehādetnāme, icāzet

Baccarat (ism-i müzekker) : bir nevʼ kâğıd oyunu, bakara

⁸⁰ Hı Şarfini yazmış. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

- Bacchanal** (ism-i müzekker) (ka) : büyük gürültü, patırdı
- Bacchanale** (ism-i müenne²) (ka) : gürültüyle cümbüş ve sefâhat
şbir nevr gürültüyle rakş
- Bâche** (ism-i müenne²) : araba ve kayık ve sâçire örtüsü
- Bachelier** (ism-i müzekker) : mekâtib-i âliyenin birinden
icâzetle çıkmış adam
- Bâcher** (fiil-i müteaddi) : araba ve sâçirenin üzerine örtüyü
çekmek
- Bachique** (şifat) : şarâb-ı ilahi-i Bakus' a müteallik
- Bachot** (ism-i müzekker) : küçük nehir kayığı
- Bachotage** (ism-i müzekker) : nehirlerde küçük kayık kullanma
- Bachoteur** (ism-i müzekker) : nehir kayıkçısı
- Bâcler** (fiil-i müteaddi) : sürmelemek ş çabuk yapıp bitirmek
- Badaud, e** (isim-şifat) : şaşkın, alık ş haylaz
- Badauder** (fiil-i lâzım) : alık alık bakmak ş haylaz olmak
- Badauderie** (ism-i müenne²) : şaşkınlık, alıklık ş haylazlık
- Badigeon** (ism-i müzekker) : badana
- Badigeonner** (fiil-i müteaddi) : badana etmek
- Badigeonneur** (ism-i müzekker) : badanacı
- Badin, e** (isim-şifat) : lağ³ feci, şakacı
- Badinage** (ism-i müzekker) : lağ³ fe, şaka ş hezliyat
- Badine** (ism-i müenne²) : ince değnek
- [SAYFA 61]
- Badiner** (fiil-i lâzım) : lağ³ fe etmek
- Badinerie** (ism-i müenne²) : türrehat, malâyasni

Bafouer (fiʔil-i müteʔaddi) : taşk³r etmek, mahtaba almak & batırmak

Bâfre (ism-i müenne²) : yemekleri çok ziyâfet

Bâfrer (fiʔil-i lâzım) : çok ve açgözlülükle yemek

Bâfreur, euse (isim) : çok yiyici, pis boğaz

Bagace (ism-i müenne²) (müracâʔat oluna: bagasse)

Bagage (ism-i müzekker) : eşyâ, mühimmât & pırtı

Bagarre (ism-i müenne²) : galabalık, gürüldü & müşkülât

Bagasse (ism-i müenne²) : şeker kamışı poşası

Bagatelle (ism-i müenne²) : kıymetsiz ehemmiyetsiz ve lüzümsuz şey & saçma şey

Bagne (ism-i müzekker) : kadirğa, tersâne & kürek

Bague (ism-i müenne²) : yüzük şalkası, engüşter, yüzük

Baguenaude (ism-i müenne²) : yonca ağacının meyvesi

Baguenauder (fiʔil-i lâzım) : boş şeylerle vakit geçirmek

Baguenaudier (ism-i müzekker) : yonca ağacı & türrehâtçı

Baguette (ism-i müenne²) : ince değnek, fidan & madden çubuğu

Baguier (ism-i müzekker) : yüzük kutusu

Bah!⁸¹ ya! ʔacayib! tuşaf! || ah— ne demek! adam sen de!

Bahut (ism-i müzekker) (ba-u) : sepet sandık

Bai, e (şıfat) : doru (at)

Baie (ism-i müenne²) : küçük körfez, çekmece, koy || (ʔilm-i nebâtât) : ²emer-i ʔinebî

⁸¹ Ha ve ze şarfleri var. Kitap başında böyle kısaltma yok.

Baigner (fiʔil-i müteʔaddi) : banyo ettirmek § Şamāma kırmak § ıslatmak, şuya batırmak

Baigneur, euse (ism-i müzekker) : Şamāma giren, istihmama eden adam § Şamāmcı, dellāk

Baignoire (ism-i müzekker) : nehriñ istiŞmāma münāsib maŞalli

Baignoire (ism-i müenne²) : banyo teknesi, mıġtas

Bail (ism-i müzekker) : ³cāre ve isticāre senedi

Bâillement (ism-i müzekker) : esneme

Bâiller (fiʔil-i lâzım) : esnemek § yarı açık bulunmak, iyi kapanmak

Bailler (fiʔil-i müteʔaddi) : vermek, teċdiye veya tesl³m etmek

Bâilleur, euse (şıfat) : esneyen

Bailleur, resse (isim) : ³cārla veren

Bâillon (ism-i müzekker) : bir adamı bağkırtmak içün aġzına tıķılan şey

Bâillionner (fiʔil-i müteʔaddi) : aġzı tıķamak

Bain (ism-i müzekker) : istiŞmām, banyo

Bain-marie (ism-i müzekker) : buġarla ısıtmaġa veya pişirmeġe maġşūş kap

Baïonnette (ism-i müenne²) : süngü

Baisemain (ism-i müzekker) : el öpme, destpūsı

Baisement (ism-i müzekker) : Papa'nıñ papucunu öpmek resmi

Baiser (fiʔil-i müteʔaddi) : öpmek || se—mülasık olmak

[SAYFA 62]

Baiser (ism-i müzekker) : öpme, öpüş, pūse

Baisotier (fiʔil-i müteʔaddi) : sık sık öpmek

Baisse (ism-i müenne²) : tenezzül, tedenni

Baisser (fiʔil-i müteʔaddi) : indirmek, eĝmek § tenz³l-i fiyat etmek = zaʔ³flamak

Baissier (ism-i müzekker) : konsolid oyuncusu, konsolid şatan

Baissière (ism-i müenne²) : şarāb tortusu

Baisure (ism-i müenne²) : ekmekleriñ furunda [fırın]
birbirlerine temas etmeleriyle kabuqsuz kalan tarafı

Bajoue (ism-i müenne²) : Şayvānların ve hususiyle dana ile
tomuzun gözünden çenesine kadar olan ciheti

Bal (ism-i müzekker) : rakş cemʔiyeti, balo

Baladin (ism-i müzekker) : dalkavuk, soytarı

Balafre (ism-i müenne²) : yüzdeki bıçak ve kılıç yarası

Balaftrer (fiʔil-i müteʔaddi) : birinin yüzünde yara açmak

Balai (ism-i müzekker) : süpürge

Balais (şıfat) rubis-la'1-i bedahşan, yakut-ı rumanı

Balance (ism-i müenne²) : terazi, mizan § muvāzene

Balancé (ism-i müenne²) : rakşta bir Şareket-i mahşüşa

Balancement (ism-i müzekker) : şallanma, tereddüd

Balancer (fiʔil-i müteʔaddi) : şallanmak § muvāzene, muķāyese etmek § iʔtidal kazandırmak = (fiʔil-i lāzım) şallanmak § mütereddid olmak || se- şallanmak § muvāzene olunmak

Balancier (ism-i müzekker) : terazici § rakkas § meskukat ve madalyalar darbına mahşüş makine § ip canbāzı sıırıĝı, terazi

Balançoire (ism-i müenne²) : salıncaĝ

Balast yahūd **ballast** (ism-i müzekker) : demir yolu direkleriñ in
arasına dökülen taş ve kum maḥlūṭu

Balayer (fiʿil-i müteʾaddi) : süpürmek

Balayer, euse (isim) : süpürücü

Balayures (ism-i müenne², cemʾ) : süpründü

Balbutiement (ism-i müzekker) (ci) : dil tolaşması, ḥomurdanma

Balbutier (fiʿil-i lâzım) : dil tolaşarak söylemek,
ḥomurdanmak, mırıldanmak

Balcon (ism-i müzekker) : şahniş³n, balkon § tiyatronun şaşneniñ
üzerindeki locaları

Baldaquin (ism-i müzekker) : sāyebān § cibinlik kubbesi

Baleine (ism-i müenne²) : kadirğa balığı, balina

Baleiné, e (şıfat) : balina kemiğiyle tonatılmış

Baleineau (ism-i müzekker) : balina balığı yavrusu

Baleinier (ism-i müzekker) : balina avlamağa maḥşuş gemi

Balisage (ism-i müzekker) (başriye) : nehir taḥ³ri § sığ ve
kayaları gösteren nişānlar

[SAYFA 63]

Balise (ism-i müenne²) (başriye) : deñiz şuyunun altındaki kaya
ve sığları göstermeğe maḥşuş nişān, bir nevʾ şamandıra

Baliser (fiʿil-i müteʾaddi) : şuyun altındaki kaya ve sığları
göstermek için nişān komak

Baliseur (ism-i müzekker) : kaya nişānlarını muʾayene ve teft³şe
meʿmūr adam

Balistique (ism-i müenne²) : endahṭ baş²i

Balivage (ism-i müzekker) : kesilen ormanın taze ve küçük fidanlarının muşāfazası

Baliveau (ism-i müzekker) : kesilen ormanda muşāfaza olunan taze fidan

Baliverne (ism-i müenne²) : faydasız söz, hezeyān, türrehāt

Baliverner (fiʔil-i lāzım) : faʔidesiz söz söylemek, hezeyān söylemek, malāyaʔni ile uğraşmak

Ballade (ism-i müenne²) : Fransızcada eski bir nevʔ şiʔir

Ballast (ism-i müzekker) (müracāʔat oluna: Balast)

Balle (ism-i müenne²) : tüfenk ve tabanca kurşunu § gülle § top § denk, balya

Ballet (ism-i müzekker) : rakşlarla karışık tiyatro oyunu, balet

Balon (ism-i müzekker) : balon

Ballonnier (ism-i müzekker) : baloncu

Ballot (ism-i müzekker) : büyük denk

Ballotin (ism-i müzekker) : küçük denk

Ballotage (ism-i müzekker) : tesāvi-i ārā

Ballotter (fiʔil-i müteʔaddi) : şallamak § müsāvi reyler kazanmış diğەر bir namzedle müsābakata veya kurraʔ çekmeğе gitmek

Balourd, e (isim) : kaba aşmak adam, ebleh

Balourdise (ism-i müenne²) : kabalık, aşmaklık

Balsamine (ism-i müenne²) (za) : Sınna çiçeği

Balsamique (şıfat) (za) : balsamî, pelesenk

Balustrade (ism-i müenne²) : parmaklık, tırabzan

Balustre (ism-i müzekker) : tırabzan parmağı

Balzane (ism-i müenne²) : beyg³riñ ayagındaki beyāz benek, şacle

Bambin (ism-i müzekker) : küçük çocuk

Bambochade (ism-i müenne²) : kaba resim

Bamboche (ism-i müenne²) : oynadılan kukla || (cemæ) : oyuncak, delilik

Bambocheur, euse (isim) : boş şeylerle uğraşan, sef³h

Bambou (ism-i müzekker) : Hind kamışı, hizranş bu kamıştan el değneği

Ban (ism-i müzekker) : iḥlān, neşr ve taḥmim ş zādegān ve aşṢāb-ı tımarın celb ve cemæi ş nefy

Banal, e (şıfat) : ḥadi, bayağı, mübtezel

Banalité (ism-i müenne²) : ḥadilik, bayağılık, ibtizāl

Banane (ism-i müenne²) : muz

Bananier (ism-i müzekker) : muz ağacı

Banc (ism-i müzekker) : sıra, raşle, sed

[SAYFA 64]

|| (başriye) denizde şuyun altındaki kum yığını, bank

Bancal, e (şıfat) : eğri bıçaklı = (ism-i müzekker) : bir nevæ eğri kılıç

Banche (ism-i müenne²) : deñizin altına uzanan kaya

Banco (isim-şıfat) : banka fiyatına muṭābık

Bancroche (isim-şıfat) : eğri bıçaklı

Bandage (ism-i müzekker) : tekerleğin demir çenberi || (fenn-i cerrāşî) : şargı, lifāfe ş kaşık bağı

Bandagiste (ism-i müzekker) : kaşıkçı

Bande (ism-i müenne²) : pervāz, kenār § piyade ʔaskeri § takım,
zümre, gürüh, sürü || (başriye) geminiñ kenārı || (fenn-i cerrāşî)
şargı, ʔişābe

Bandeau (ism-i müzekker) : baş şargısı

Bandelette (ism-i müenne²) : küçük şargı

Bander (fiʔil-i müteʔaddi) : şargı ile sarmak, bağlamak § germek

Banderole (ism-i müenne²) : kurdela şeklinde bayrak, kuşak §
tüfenk kayışı

Bandière (ism-i müenne²) : bayrak, bandıra

Bandit (ism-i müzekker) : Saydūd, şak³

Bandoulier (ism-i müzekker) : tağ Saydūdu, katʔ-ı tar³k

Bandoulière (ism-i müenne²) : geniş kayış yahūd şer³d

Banlieue (ism-i müenne²) : şehir civārları

Banne (ism-i müenne²) : tente

Banneau (ism-i müzekker) : küçük tente § bir nevʔ kavata

Banner (fiʔil-i müteʔaddi) : tente açmak

Banneton (ism-i müzekker) : suyuñ içinde balıklarını diri muşāfaza
etmeğe mahşuş delikli şandık § hamur komağa mahşuş bir nevʔ sepet

Bannette (ism-i müenne²) : bir nevʔ küçük sepet

Banni, e (şıfat) : menfi, sürgün, maṭrūd

Banniere (ism-i müenne²) : bayrak

Bannir (fiʔil-i müteʔaddi) : sürmek, nefy ve tebʔ³d etme

Bannissable (şıfat) : nefye müsteşak

Bannissement (ism-i müzekker) : nefy, sürgünlük

Banque (ism-i müenne²) : banka § maʿmûlât-ı şarrâfiye, şarrâflık § bir kumarı idâre edenleriñ ortaya döktükleri akçe

Banqueroute (ism-i müenne²) : iflâs

Banqueroutier, ére (isim) : müflis

Banquet (ism-i müzekker) : büyük ve resmî ziyâfet

Banqueter (fiʿil-i lâzım) : iyi yiyip içmek

Banquette (ism-i müenne²) : küçük iskemle § şokağıñ veya köprüñün iki tarafındaki alçak sed || (istişkâm) piyade kademesi

Banquier (ism-i müzekker) : şarrâf, banker § kumarda şandığı tutan

Banquise (ism-i müenne²) : cesim buz parçası

Banquiste (ism-i müzekker) : yalancı, şaklaban

Banse (ism-i müenne²) : büyük ve uzun küfe

Baptême (ism-i müzekker) : vaptiz, taʿm³d, sıbğa

Baptiser (fiʿil-i müteʿaddi) : vaptiz etmek § isim komak, lakap komak

[SAYFA 65]

Baptismal (şıfat) : vaptize müteʿallik

Baptistaire (şıfat) : vaptizleriñ kayd olunduğu (sicil)

Baptistère (ism-i müzekker) : vaptizin icrâsına mahşûş kilise

Baquet (ism-i müenne²) : küçük gerdel

Baragouin (ism-i müzekker) : ğalat lisân

Baragouinage (ism-i müzekker) : ğalat lisân söyleyiş, çetrefil

Baragouiner (fiʿil-i müteʿaddi) : bir lisânı ğalat söylemek, çetrefil söylemek

Baragouineur, euse (isim) : bir lisânı ğalat söyleyen, çetrefil

Baraque (ism-i müenne²) : baraka, kulübe

Baraquer (fiʔil-i müteʔaddi) : baraka yapmak, barakada oturmak

Baraterie (ism-i müenne²) (baʕriye) : gemici ʕ³lesi

Baratte (ism-i müenne²) : yayık

Baratter (fiʔil-i müteʔaddi) : südü yayıkda dövmek

Barbacane (ism-i müenne²) : ʕıçan yolu ʕ mazgal

Barbare (şıfat) : zālīm, merʕametsiz, insafsız, vaʕʕi = (cemʔ)
aḳvām-ı ğayr-ı mütemeddine

Barbarement (ʕāl) : merʕametsizce, vaʕʕiyāne, ğaddārāne

Barbarie (ism-i müenne²) : ğaddārılık, vaʕʕilik, merʕametsizlik
ʕ bedeviyet

Barbarisme (ism-i müzekker) : bir lisānıñ kavaʔidine muḥālif
terḳ³b-i kelām

Barbe (ism-i müenne²) : saḳal, lihye ʕ başaḳ kılçığı ʕ tüy ucu =
(ism-i müzekker) Berberistān beyğ³ri

Barbeau (ism-i müzekker) : tekir balığı ʕ ekinlerde biten bir
nevʔ mai çiçek ʕ aḳıḳ mai renk

Barbelé, e (ism-i müzekker) : diʕli, kıllı

Barbet, te (isim-şıfat) : uzun ve kıvrıcık büyük tüylü fino
köpeği, zağar

Barbiche (ism-i müenne²) : yalnız çeñedeki saḳal, keçi saḳalı

Barbichon (ism-i müzekker) : küçük fino köpeği

Barbier (ism-i müzekker) : berber

Barbiller (fiʔil-i müteʔaddi) : tıraş etmek

Barbillon (ism-i müzekker) : küçük tekir balığı

Barbon (ism-i müzekker) : iḥtiyār

Barboter (fiʕil-i lâzım) : amuruñ içinde yuvarlanmak yahūd yürümek

Barboteur (ism-i müzekker) : ev ördeği = (şıfat) yüzüne gözüne bulaştıran

Barbouillage (ism-i müzekker) : kaba bir şüretle d³vāra [duvar] bulaştırılmış boya § kaba ve fenā resim ve nakış veya yazı

Barbouiller (fiʕil-i müteʔaddi) : bulaştırmak, telv^{3 2} etmek § fenā resim yapmak § çok ve çirkin yazı ile yazmak, karalamak § sözünü şaşırmağ

Barbouilleur (ism-i müzekker) : bulaştırıcı, mülevve² § fenā resimler yapan § çok ve çirkin yazı yazan § çok ve añlaşılmaz şüretde söyleyen

Barbu, e (şıfat) : sakallı

Barbue (ism-i müenne²) : pisi balığı

Barcaroile (ism-i müenne²) : Venedik kayıkıla-
[SAYFA 66]

rınıñ söyledikleri bir nevʔ şarkı § bir nevʔ rakş

Barcelonnette (ism-i müenne²) : küçük beşik

Bard (ism-i müzekker) : tekerlekli teskere, küçük karo

Bardane (ism-i müenne²) : dul ʔavrat otu, arakıton

Barde (ism-i müzekker) : Kelt kavminiñ kahramanları ve vukūʔātını nazmen nakl eden şāʔir

Barde (ism-i müenne²) : beyg³r zırhı

Bardeau (ism-i müzekker) : padavra § at ile dişi merkebden mütevellid ester

Barder (fiʔil-i müteʔaddi) : zırhla örtmek § tekerlekli tezkereye toldurmak

Bardeur (ism-i müzekker) : el  arosunu süren adam

Bar ge (ism-i müzekker) : bir nev   of

Barguignage (ism-i müzekker) : tereddüd, vesvese

Barguigner (fiʔil-i l zım) : teredd dde bulunmak, vesvese etmek

Barguigneur, euse ( ıfat) : m rededdit, müvesvis

Barigel ya  d **barisel** (ism-i müzekker) : İtalya'nın sbires denilen eski, bir  ınıf-ı  asker ni  kumandanı

Baril (ism-i müzekker) : küçük fıçı, varil

Barillet (ism-i müzekker) : küçük varil §  st v ne

Bariolage (ism-i müzekker) : alaca bulaca renkler

Barioler (fiʔil-i m te addi) : alacalatmak

Bariolure (ism-i m enne²) : alacalık

Barom tre (ism-i müzekker) ( ikemiy t-ı  ab³ iyye) : mi y s 'l-hava

Barom trique ( ıfat) ( ikemiy t-ı  ab³ iyye) : mi y s 'l-havaya m te allik

Baron (ism-i müzekker) : bir  ınıf z deg na mens b adam, baron

Baronnage (ism-i müzekker) : baronluk , baron  unvanı

Baronne (ism-i m enne²) : baronluk rütbesini    iz kadın, baron karısı

Baronnet (ism-i müzekker) : İngiltere de barondan küçük bir z deg n  ınıfını    iz adam

Baroque ( ıfat) :  ayr-ı muntazam, biçimsiz

Barque (ism-i m enne²) :  andal

Barquerolle (ism-i müenne²) : yahūd

Barquette (ism-i müenne²) : kayak, mavna

Barrage (ism-i müzekker) : sed § yolların teviyesiçün alınan resim, bac

Barre (ism-i müenne²) : şopa, sırık, çubuk § çizgi § maşkeme parmaklığı || (başriye) limanının medhalindeki sed, topuk || (cemā) at yarışı

Barreau (ism-i müzekker) : küçük şopa ya [da] çubuk § muşākemede daṣvā vek³lleriñe mahşūş maşal § daṣvā vek³lleri cemāiyeti ve sınıfı

Barrer (fiʿil-i müteʾaddi) : sürmelemek § sed etmek § çizmek

Barrette (ism-i müenne²) : kardinalleriñ kırmızı takyesi [taḳke] § küçük çubuk

Barricade (ism-i müenne²) : muvaḳḳat istiškām, bariḳad

Barricader (fiʿil-i müteʾaddi) : müdāfaa içün

[SAYFA 67]

bariḳad denilen muvaḳḳat istiškāmlar yapmak || se- taşaşşün etmek, siperlenmek

Barrière (ism-i müzekker) : bir geçid veya kuyuyu sed eden ahşabın mecmūu § kaşaba kapısı || (mecāzen) mevani, engel

Barrique (ism-i müenne²) : büyük fıçı

Bartavelle (ism-i müenne²) : bir nevā kırmızı ve büyük keklik

Baryte (ism-i müzekker) (kimyā) : şamz-ı baryum, barit

Baryton (ism-i müzekker) (mūs³ḳ³) : en yüksek sesle en alçağı arasındaki ağır ses, bariton

Bas, se (şıfat) : aşağı, alçak, z³r § alçak, zel³l, fürümāye

Bas (zarf-ı mekân) : aşağı, alt

Bas (Şâl) : yavaş, alçak sesle

Bas (ism-i müzekker) : çorab

Basalte (ism-i müzekker) (ʔilmü' l-ʔarż) : bazalt

Basane (ism-i müenne²) : koyun derisinden mücelled meş³nî

Basané, e (şıfat) : esmer, güneşden yanmış

Bascule (ism-i müenne²) : oturtma kıantar, alafranga kıantar §
taştırevanlı oyunu

Base (ism-i müenne²) : temel, esās, kâçide, bünyād § sütûn
kâçidesi, ayak § (fenn-i Şarb) : üs || (taht³t-i arazi) : dılma-i
maʔlûm

Baser (fiʔil-i müteʔaddi) : binā etmek, istinād ettirmek

Bas-fond (ism-i müzekker) : alçak ve çukur maşal || (başriye) şığ

Basilic (ism-i müzekker) : fesleğen, reyşân § mevhûm bir yılan

Basilique (ism-i müzekker) : büyük kilise

Basin (ism-i müzekker) : yûñ ve pamuktan maʔmul kumāş, pazen

Basoché (ism-i müenne²) : eski vakitlerde Paris' de müddeʔ-i
ʔumûmi kâtiplerinden mürekkeb cemʔiyet § bu cemʔiyetin Şukm ve
muşâkemesi

Basque (ism-i müenne²) : etek

Basquine (ism-i müenne²) : bir nevʔ kadın fistānı

Bas-relief (ism-i müzekker) : kabartma haţ veya resim

Basse (ism-i müenne²) (mûs³k³) : kalın ve ağır olan ses ve ahenkte
onu çıkaran muğanni veya çalgı, baso

Basse-contre (ism-i müenne²) : bir ahengin en kalın ve ağır sesi ve
onu çıkaran muğanni yahûd çalgı, kontrbaso

Basse-cour (ism-i müenne²) : kümes

Basse-fosse (ism-i müenne²) : mahzen, bodrum

Basse-lice (ism-i müenne²) : marızan çubuklu kilim ve halı

Bassement (şāl) : alçaqça, alçaklıkla

Basses (ism-i müenne², cem^ə) (başriye) : deñiz saşına kar³b kayalar ve kumluk arāž³

Bassesse (ism-i müenne²) : alçaklık, denāçet ş fürümāyelik, şoysuzluk

Basset (ism-i müzekker) : kışa bacaklı zağar

Basse-taille (ism-i müenne²) (mūs³k³) : ahengiñ eñ yüksek sesiyle en alçağı arasındaki ses ve o sesi çıkaran muğanni yahūd çalgıcı || gayet az kabartma ile maşkūk nakış

Bassin (ism-i müzekker) : tabak , lenger, leğen

[SAYFA 68]

ş Şavuz ş karalarla işāta olunmuş deñiz ş dağlarla işāta olunmuş ova veya alçaq arāž³, Şavza ş terazü [terazi] gözü

Bassine (ism-i müenne²) : eczācı ve şekercilere mahşüş bakır leğen

Bassiner (fiʔil-i müteʔaddi) : el mangālıyla ısıtmak ş māyiʔ bir ʔılaçla yıkamak

Bassinet (ism-i müzekker) : tūfengiñ ağız otu konmasına mahşüş maşalli, fulyā

Bassinoire (ism-i müzekker) : yataklarını içini ısıtmağa mahşüş el mangālı

Basson (ism-i müzekker) : nefesle çalınarak ağır bir ses çıkaran çalgı, bason

Baste⁸² adam sen de! püh !

Bastide (ism-i müenne²) : Fransa'nın cenûbunda şayfiye köşkü

Bastille (ism-i müenne²) : kulelerle müstaşkem kalâa

Bastingage (ism-i müzekker) (başriye) : branda siperi vazâı

Bastingue (ism-i müenne²) (başriye) : branda siperi

Bastinguer (se) (fi'il-i mu'tavâat) (başriye) : branda siperi yapmak

Bastion (ism-i müzekker) (istişkâm) : tabya, burç, bastiyon

Bastionné, e (şıfat) (istişkâm) : bastiyonlu, tabyalı

Bastionner (fi'il-i müte'addi) : tabya ile donatmak, bastiyonla tech³z etmek

Bastonnade (ism-i müenne²) : darb cezâsı, tayak

Bastringue (ism-i müzekker) : bir nevâ meyhâne rakşı

Bas-ventre (ism-i müzekker) : kasık, bātın-ı esfel

Bât (ism-i müzekker) : semer ş (mecâzen) yük

Bataclan (ism-i müzekker) : fazla eşyâ, galabalık

Bataille (ism-i müenne²) : Şarb, muşârebe, cenk, meydan muşârebesi ş bir nevâ kâğıd oyunu

Batailler (fi'il-i lâzım) : muşârebe etmek, meydan muşârebesi vermek ş şiddetli münâza'aya girişmek

Batailleur, euse (şıfat) : münâza'a ve mübâşe²eyi çok seven adam

Bataillon (ism-i müzekker) : tabur

Bâtard, e (isim-şıfat) : p³ç, veled-i zinâ

Bâtarde (ism-i müenne²) : bir nevâ hať

⁸² Ha ve mim Şarfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Bâtardeau (ism-i müzekker) : bir çayın şuyunu tutmak veya diğer bir tarafa çevirmek için sed

Bâtardise (ism-i müenne²) : p³çlik

Bateau (ism-i müzekker) : şandal, mavna, gemi

Batelage (ism-i müzekker) : Şokkabāzlık

Batelée (ism-i müenne²) : bir şandal veya mavna Şamūlesi

Batelet (ism-i müzekker) : küçük mavna, küçük şandal

Bateleur, euse (isim) : Şokkabāz

Batelier, ére (isim) : kayıkçı, şandalcı, mavnacı

Bâter (fiʔil-i müteʔaddi) : Şayvāna semer [v]urmak

[SAYFA 69]

Bâti (ism-i müzekker) : çatı, kafes & tegel

Bâtier (ism-i müzekker) : semerci

Batifolage (ism-i müzekker) : çocuk gibi oynayış

Bâtiment (ism-i müzekker) : binā & gemi

Bâtir (fiʔil-i müteʔaddi) : yapı yapmak

Bâtisse (ism-i müenne²) : yapı

Batisseur (ism-i müzekker) : yapı ile uğraşmağı seven adam, yapı meraklısı

Bâton (ism-i müzekker) : değnek, ʔasa, şopa, baston

Bâtonner (fiʔil-i müteʔaddi) : değnekle dövmek, tayağ atmak & çizmek, Şazfetmek

Bâtonnet (ism-i müzekker) : küçük değnek & çelik çomak & dört köşeli küçük cedvel

Bâtonnier (ism-i müzekker) : daʿva vek³lleriñin reç³si § tar³k reç³si

Bâtonniste (ism-i müzekker) : değnekle mübâreze etmekte mâhir adam

Battage (ism-i müzekker) : Һarmanlama § Һarman vakti

Battant (ism-i müzekker) : çañ tokmağı § kapu kanadı

Battant, e (şıfat) : dövücü, dārib § kendiliğinden kapanan (kapı) § şiddetli (yağmur)

Batte (ism-i müenne²) : tokmak § hokkabāz değneğı

Battement (ism-i müzekker) : [v]urma, çarpıntı, Şareket § bir nevʾ rakş

Batterie (ism-i müenne²) : dögüşme, müşācere § batarya § matbah takımı

Batteur (ism-i müzekker) : dövücü, dārib

Battoir (ism-i müzekker) : çamaşırcı tokmağı § çomak

Battre (fiʿil-i müteʾaddi) : [v]urmak, dövmek, darb etmek § galebe etmek, yenmek § çalmak || se—muŞārebe etmek

Battu, e (şıfat) : dövülmüş § yorgun, meftūr § mağlūb

Battue (ism-i müenne²) : sürgün avı ve avcıları

Baudet (ism-i müzekker) : eşek § aŞmak ve cāhil adam

Baudir (fiʿil-i müteʾaddi) : av köpekleriñi sesle yahūd dūdükle ava teşv³k etmek

Baudrier (ism-i müzekker) : kılıç kayışı

Baudruche (ism-i müenne²) : sığır bağırsağından ince kurşak

Bauge (ism-i müenne²) : yabanî tomuz yavrusu § gayet pis yatak ve mesken § d³vāra [duvar] mahşūş şamanlı çamur

Baume (ism-i müzekker) : reçine, belsem, pelesenk yağı ||
(mecazen) merhem, devā, medār, teselli

Baumier (ism-i müzekker) (müracāat oluna: balsamier)

Bavard, e (şıfat) : geveze, lafazan, boşboğaz

Bavardage (ism-i müzekker) : gevezelik, lafazanlık

Bavarder (fiʔil-i lâzım) : gevezelik etmek

Bavarderie (ism-i müenne²) : gevezelik, boşboğazlık

Bavaroise (ism-i müenne²) : şurubla karışık çay ve sâçire

[SAYFA 70]

Bave (ism-i müenne²) : salya, ağız köpüğü

Baver (fiʔil-i lâzım) : salya akıtmak

Bavette (ism-i müenne²) : çocuk göğüslüğü

Baveux, euse (şıfat) : salyalı, salyaları akan

Bavoche (fiʔil-i müteʔaddi) : fenā basmak veya resim yapmak

Bavochure (ism-i müenne²) : fenā basış veya resim ediş

Bavolet (ism-i müzekker) : köylü kadın takyesi [takke] § kadın şapkasının gerisi

Bavure (ism-i müenne²) : kalıbın bitişik maşallindeki
yarıkların dökülen maʔdenlerde görünen eseri, çapak

Bayadère (ism-i müenne²) : Hind' de sanemleriñ öñünde rakş eden
kız

Bayer (fiʔil-i lâzım) : aşmakça ve şaşkın şaşkın bakmak

Bazar (ism-i müzekker) : çarşı

Béant, e (şıfat) : ağız açık, açık

Béat, e (şıfat) : şufi, mürâi

Béatification (ism-i müenne²) : Papa'nın ulular için ettiği ayin-i mahşûş

Béatifier (fi'il-i müte'addi) : takdis etmek, du'â okumak

Béatilique (şıfat) : takdis eden

Béatitude (ism-i müenne²) : sadet & rahmet & Papa'ya verilen unvan

Beau, belle (şıfat) : güzel, Süsn, cemil & iyi, a'la, mükemmel

Beau (Sâl) : güzel, iyi & nafile, beyhude

Beaucoup (Sâl-kinaye) : çok, ziyâde, pek

Beau-fils (ism-i müzekker) : ügey [üvey] oğul & damad, güyegü [güvey]

Beau-frère (ism-i müzekker) : kayın & enişte

Beau-père (ism-i müzekker) : kayınpeder & ügey [üvey] peder

Beaupré (ism-i müzekker) (başriye) : çivadra

Beauté (ism-i müenne²) : güzellik, Süsn, cemâl, le'âfet & güzel kadın

Bébé (ism-i müzekker) : bebek

Bec (ism-i müzekker) : ğaĝa, minĝâr & ğaĝa şeklinde envâ alât ve mevâdd uçları

Becarre (ism-i müzekker) (mûs³ķ³) : bir sadanın indikten sonra tekrâr çıktığına veya çıktıktan sonra tekrâr indiğine delalet eden işâret-i mahşûşa

Bécasse (ism-i müenne²) : çulluk

Bécasseau (ism-i müzekker) ve

Bécassine (ism-i müenne²) : küçük çulluk kuşu

Bec-d' âne (ism-i müzekker) : marangoz ve doğramacı ve çilingirleriñ bir nevʼ aleti, bedân

Bec-de-cane (ism-i müzekker) : anahtarsız açılır bir nevʼ asma kilid

Bec-de-corbin (ism-i müzekker) : uçları eğri ve sivri alet, Şarbe-i hışt || (fenn-i cerrāşî) : minḳār-ı ḳurkiy

Bec-de-lièvre (ism-i müzekker) : yarıḳ dudak, şefetü'l-erneb

Bec-figue (ism-i müzekker) : incir ḳuşu

Béchamel (ism-i müenne²) : südle yapılan yemek terbiyesi

Bêche (ism-i müenne²) : bel (bağcıvan aleti)

Bêcher (fiʼil-i müteʼaddi) : bel ile ḳazmak, bellemek

[SAYFA 71]

Béchiue (şıfat) (tıbb) : nāfiʼ suʼāl

Becquée yahūd **béquée** (ism-i müzekker) : bir ḳuşun ḡaḡasıyla bir defʼada aldığı veya yavrularına verdiği mikdār

Becqueter yahūd **béqueter** (fiʼil-i müteʼaddi) : ḡaḡalamak

Bedaine (ism-i müenne²) : şişkin ḳarın

Bedeau (ism-i müzekker) : kilise hidmetçisi, ḳayyum ş mekteb bevṵābı

Bedon (ism-i müzekker) : tavul ş şişman ve ḳısa adam, küp

Bédouin, e (isim-şıfat) : bedevi, bâdiye ʼArabı

Bée (şıfat) ⁸³ tonneau à gueule— bir tarafı çökmüş fıçı

Beffroi (ism-i müzekker) : çañ ḳulesi ş yangın çañı

Bégayement yahūd **bégalement** (ism-i müzekker) : kekeleme, pepeleme

⁸³ Sad ve peltek se var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Bégayer (fiʔil-i lâzım) : kekeleme, pepelemek

Bègue (isim-şıfat) : kekeme, pepe

Béqueule (ism-i müenne²) : ʔakıllı geçinen vaʔarlı kadın

Béqueulerie (ism-i müenne²) : ʔakıllı geçinen veya kendini ʔakıllı göstermek isteyen ağır kadının ʔavır ve Şâli

Béguin (ism-i müzekker) : bezden taʔye [taʔke]

Béguinage (ism-i müzekker) : bir rāhibe sınıfı ve onlara maʔşûş manāstır § riya

Béguine (ism-i müenne²) : bir sınıf-ı maʔşûşa mensûb rāhibe § riyakār

Beignet (ism-i müzekker) : hamurla yemişden ʔibāret olarak tavada kızarmış bir nevʔ börek

Béjaune (ism-i müzekker) : yırtıcı kuş yavrusu § cāhil ve aŞmak delikanlı § Şumʔ ve cehl

Bel, le (şıfat) (müracāʔat oluna: beau)

Bêlant, e (şıfat) : meleyen (koyun)

Bêlement (ism-i müzekker) : meleme

Bêler (fiʔil-i lâzım) : melemek

Bel-esprit (ism-i müzekker-şıfat) : aʔıllılık göstermek isteyen adam § nükteli şeyler yazan muŞarrir

Belette (ism-i müenne²) : gelincik

Bélier (ism-i müzekker) : ʔoʔ § mancınık § şu maʔinesi || (ʔilm-i nücüm) : burʔ-ı Şamel

Bélître (ism-i müzekker) : nāmerd, naʔes

Belladone (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt) : lufāŞ

Bellatre (isim-şıfat) : ʔatsız güzel

Belle-de-jour (ism-i müenne²) (ḥilm-i nebātāt) : gündüz şafā

Belle-de-nuit (ism-i müenne²) (ḥilm-i nebātāt) : gece şafā

Belle-fille (ism-i müenne²) : oğul zevcesi, gelin § ügey [üvey]
kız

Bellement (§āl) : güzel güzel, yavaş

Belle-mère (ism-i müenne²) : kayınvālīde § ügey [üvey] ana

Belles-lettres (ism-i müenne², cemā) : edebiyāt

Belle-sœur (ism-i müenne²) : görümce § baldız § yenge

Belligérant, e (şıfat) : muṣārib

Belliqueux-euse (şıfat) : ṣarbî cengaver

Bellot, te (isim-şıfat) : güzelcik

Belvédér yahūd **belvédere** (ism-i müzekker) : muhtepuş

[SAYFA 72]

Belzébut (ism-i müzekker) : Şeytān, İblis

Bémol (ism-i müzekker) : mūs³ķ³ işāretinden biri ki sesin yarım
perde indirilmesine delālet eder

Bémoliser (fiʔil-i müteʔaddi) (bémol) denilen bir notayı
çalmak

Bénédicté (ism-i müenne²) : yemekten evvel okunan duʔā

Bénédictin, e (isim) : bir ʔar³ķ-i maḥşūşa mensūb rāhib ve rāhibe

Bénédition (ism-i müenne²) : duʔā, ḥayır duʔā § raṣmet, bereket §
taḳd³s

Bénéfice (ism-i müzekker) : menfaʔat, temettüʔ, istifāde §
imtiyāz § rüʔus, arpalık

Bénéficiaire (isim-şıfat) : mira²yedi § menfaʔatine oyun
verilen adam

Bénéficier (ism-i müzekker) : bir vâ'idatlı rû'usu olan ruşâni, arpalıklı

Benét (ism-i müzekker-şıfat) : aşmak, budâla

Bénévole (şıfat) : hayırhâh, tarafg³r

Beni, e ya[da] **bénit** (şıfat) : duâsı okunmuş, taqd³s olunmuş

Bénignement (şâl) : lütuf ve merşametle

Bénignité (ism-i müenne²) : lütuf ve merşamet

Bénin, igne (şıfat) : mülâyim, şal³m, merşametli ş muvâfık, müsâ'id

Bénir (fi'il-i müte'addi) : taqd³s etmek ş duâ ve şükr etmek, tebc³l ve temc³d etmek

Bénit, e (şıfat) (müracâat oluna: Béni)

Bénitier (ism-i müzekker) : Hıristiyanların ayinine taqdis olunmuş şuyun vazı olunduğu kab

Benjamin (ism-i müzekker) : evlâdın en ziyâde sevileni

Benjoin (ism-i müzekker) (kimyâ) : cavi, vâselbend

Benzoate (ism-i müzekker) (kimyâ) : câvit

Benzoïque (şıfat) (kimyâ) : acide— şamz-ı câvi

Béquée (müracâat oluna: Becquée)

Béqueter (müracâat oluna: Becqueter)

Béquillard (ism-i müzekker) : koltuk değneğine dayanarak yürüyen ihtiyâr

Béquille (ism-i müenne²) : koltuk değneği ş bir nevâ bel

Béquiller (fi'il-i lâzım) : koltuk değneğine dayanarak yürümek = (fi'il-i müte'addi) bellemek, çapalamak

Bercail (ism-i müzekker) : mandıra

Berceau (ism-i müzekker) : beşik, mehd || (mecāzen) çocukluk, küçük yaş.menbaʔ, menşeʕ

Berçer (fiʔil-i müteʔaddi) : beşikde şallamak, oyalamak

Bergamote (ism-i müenne²) : pergamod

Berge (ism-i müenne²) : nehriñ sarb ve dik kenārı § bir nevʔ dar kâyıķ

Berger, ére (isim) : çoban, rayî, çoban karısı || (mecāzen) ʔaşıķ, maʔşuķa

Bergère (ism-i müenne²) : geniş ve yastıklı koltuklu şandalye

Bergerette (ism-i müenne²) : genç çoban karısı, çoban kıızı

[SAYFA 73]

Bergerie (ism-i müenne²) : koyun mandırası || (cemʔ) çoban şarkıları

Bergeronnette (ism-i müenne²) : çoban kuşu

Berline (ism-i müzekker) : bir nevʔ büyük ʔaraba

Berlingot (ism-i müzekker) : bir nevʔ küçük ʔaraba § bir nevʔ şekerleme

Berine (ism-i müenne²) : göz kamaşması

Berme (ism-i müenne²) (istişkām) : kafā satış

Bernable (şıfat) : şāyān-ı istihzā

Berne (ism-i müenne²) : birini bir yorgan veya kilimin üzerine koyup havaya atmaķtan ʔibāret oyun, altı okķa § istihzā, mahtāb || (bahriye) pavillon en — mātem ʔalāmeti olarak düşürülen sancak

Berner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir yorganla havaya sıçratmak, altı okķa etmek § istihzāya almak

Berneur, euse (isim-şıfat) : müstehzi

Bernique (Şarf-i tenb³h) : yağma yok!

Berniquet (ism-i müzekker) : köpek vazına mahşûş kova || être en –
ekmeğe muhtaç kalmak

Besace (ism-i müenne²) : hegbe [heybe] || (mecāzen) sefâlet

Besacier (ism-i müzekker) : heybeyi Şâmil adam, heybeli ||
(mecāzen) fak³r

Besaigre (isim-şıfat) : ekşimiş şarâb

Besaiguë yahûd **bisaiguë** (ism-i müenne²) : iki tarafı keskin keser

Besicis (ism-i müenne², cem³) : kulaklı gözlük

Besigue (ism-i müenne²) : bir nev³ kâğıd oyunu, beziğ

Besogue (ism-i müenne²) : iş, hizmet, meşgûliyet § güçlük,
müşkülât

Besoin (ism-i müzekker) : Sâcet, ihtiyaç, lüzûm § zarûret, fakr

Bestiaire (ism-i müzekker) : vaşşı Sayvânlarla güleşen [güreş]
pehlivan

Bestial, e (şıfat) : Sayvânî, gayr-ı beşerî

Bestialement (Şâl) : Sayvâncasına

Bestiaux (ism-i müzekker, cem³) : Sayvânat, mevâşi

Bestiole (ism-i müenne²) : küçük Sayvân, Sayvâncık, böcek

Bêta (ism-i müzekker) : ziyâdesiyle aşmak adam § elifba-yı
Yunanî'nin ikinci Şarfi

Bétail (ism-i müzekker) : Sayvânat, ağnām

Bête (ism-i müenne²) : idrakşiz Sayvân, beh³me § aşmak adam

Bêtement (Şâl) : Sayvâncasına, aşmakça

Bêtise (ism-i müenne²) : Şayvānlık, eşeklik, hamakat § saçma
lakırdı

Betterave (ism-i müenne²) : pancar

Beuglement (ism-i müzekker) : sığır böğürmesi

Beugler (fiʔil-i lâzım) (sığır Şaklında) : böğürmek

Beurre (ism-i müzekker) : tereyağı, sade yağ

Beurré (ism-i müzekker) : ağızda erir bir nevʔ armūd

[SAYFA 74]

Beurrée (ism-i müenne²) : tereyağı sürülmüş ekmek dilimi

Beurrer (fiʔil-i müteʔaddi) : yağlamak, tereyağı sürmek

Beurrier (ism-i müzekker) : tereyağı kavanozu

Beurrier, ère (isim) : tereyağcı

Bey (ism-i müzekker) : beg [bey] (Türk)

Bézoard (ism-i müzekker) : padzehir, panzehir

Biais (ism-i müzekker) : Şaṭṭ-ı māçil, māçiliyet § vāşıta || de-
eğri, şivine, māçil = (şıfat) : māçil, eğri

Biaisement (ism-i müzekker) : eğrilik § Ş³le, ḥudʔa

Biaiser (fiʔil-i lâzım) : eğri olmak § Ş³le ve ḥudʔa etmek

Biaiseur, euse (isim) : eğri ve Ş³lekār

Biberon (ism-i müzekker) : emzik

Bible (ism-i müenne²) : Kitab-ı Muḳaddes, Tevrat ve İncil

Bibliographe (ism-i müzekker) : kütüb-i mütenevviʔa Şaklında
maʔlūmat-ı mufaşşalası olan adam § kitāblar Şaklında teʔlif
eden, esāmi-i kütüb şāʔibi

Bibliographie (ism-i müenne²) : kitāblar Şakķındaki maʿlūmat, esāmi-i kütüb § kitāblar Şakķında maʿlūmat taşriri

Bibliographique (şıfat) : esāmi-i kütübe müteʿallik

Bibliomane (ism-i müzekker) : kitābların cemʿine merākķlı adam, kitāb delisi

Bibliomanie (ism-i müenne²) : kitāb merākķı, kitāb deliliğı

Bibliomappe (ism-i müzekker) : maʿlūmat-ı coğrafyāyı Şāv³ har³ta, şerhli har³ta mecmūʿası

Bibliophile (ism-i müzekker) : kitābları çok seven adam, kitābperest

Bibliothécaire (ism-i müzekker) : Şāfız-ı kütüb, kitābçı başı

Bibliothèque (ism-i müenne²) : kitābhāne, dārü'l-kitāb § kitāb dolabı § bir yere cemʿ olunmuş kitāblar

Biblique (şıfat) : Kitab-ı muḳaddeseye müteʿallik

Bicarbonate (ism-i müzekker) (kimyā) : ²āni feşmiyet

Biceps (şıfat) (s okunur) – (teşr³Ş) : zatüʾr-res³n

Biche (ism-i müenne²) : dişi geyik

Bichon, ne (isim) : uzun tüylü bir nevʾ fino köpeğı

Bicoque (ism-i müenne²) : küçük ev, kulübe § küçük kaşaba, fenā taşk³m olunmuş mevķiʾ

Bicorne (şıfat) (tār³h-i tabi) : zü'l-ḳarneyn

Bidet (ism-i müzekker) : küçük boylu beyg³r, midilli

Bidon (ism-i müenne²) : maḳara § çoḳra

Bielle (ism-i müenne²) : maḳine manivelası

Bien (ism-i müzekker) : iyilik, Sayır § niʾmet, ²ervet, mal ve mülk

Bien (Şāl) : iyi, hoş, güzel § pek, çok, hayli || que— her ne kadar ki, gerçi

Bien-aimé, e (şıfat) : maşbub, dilber § maşşuk, maşşuka

[SAYFA 75]

Bien-aise (şıfat) : rāşat, müster³ş, memnūn

Bien-dire (ism-i müzekker) : feşāşat, talākat-ı lisān

Bien-disant, e (şıfat) : talākat-ı lisān şāşibi

Bien-être (ism-i müzekker) : refāh, hoş Şallik, ²ervet ve şaman

Bienfaisance (ism-i müzekker) : hayırhāhlık, kerem

|| établissements de — müessesat-ı hayriye

Bienfaisant, e (şıfat) : hayırhāh, ker³m

Bienfait (ism-i müzekker) : lūţuf, işşān, mürüvvet

Bienfaiteur, trice (isim) : münāim, muhsin, vel³niʿmet

Bien-fonds (ism-i müzekker) : mülk

Bienhereux, euse (şıfat) : hoş Şāl, mesʿud § saʿ³d, merşūm, mağfūr

Biennal, e (şıfat) : iki senelik

Bienséance (ism-i müenne²) : münāsebet, edeb, adāb

Bienséant, e (şıfat) : münāsib, edibāne

Bientôt (zarf-ı zamān) : kar³ben, yakında, ʾan kar³b, der ʾakāb

Bienveillance (ism-i müenne²) : hayırhāhlık § şüsn-i zan, şüsn-i teveccüh

Bienveillant, e (şıfat) : hayırhāh § şüsn-i zan şāşibi

Bienvenu, e (şıfat) : şüsn-i kabūle mazhar, maqbūl || soyez le — şafā geldiniz

Bienvenue (ism-i müenne²) : hoş amedi, kudüm

Bière (ism-i müenne²) : tabut

Bière (ism-i müenne²) : arpa suyu, bira

Biez (ism-i müzekker) : değirmen arķı

Biffage (ism-i müzekker) : Şazf, çekinik

Biffer (fiʔil-i müteʔaddi) : çekinmek, Şazf etmek

Bifteck (ism-i müzekker) : biftek

Bifurcation (ism-i müenne²) : çatallanma

Bifurquer (fiʔil-i lâzım) yahūd se-çatallanmak

Bigame (isim-şıfat) : zü'l-zevceyn, zatüʔz-zevceyn, iki karılı, iki kocalı

Bigamie (ism-i müenne²) : birden iki karı almaklık, birden iki koca almaklık

Bigarade (ism-i müenne²) : ekşi bir nevʔ turunç

Bigarreau (ism-i müzekker) : bir nevʔ durağani kirāz

Bigarreautier (ism-i müzekker) : bir nevʔ durağani kirāz ağacı

Bigarrer (fiʔil-i müteʔaddi) : alaca bulaca etmek

Bigarrure (ism-i müenne²) : alacalık, rengarenk olmaklık
Şʔadem-i imtizāç

Bigle (isim-şıfat) : şaşlı, aşvel

Bigler (fiʔil-i lâzım) : şaşlı bakmak

Bigorne (ism-i müenne²) : iki ucu sivri demirci örsü, şıvā örsü

Bigorneau (ism-i müzekker) : iki ucu sivri demirci örsünün
küçüğü, küçük şıva örsü

[SAYFA 76]

Bigorner (fiʔil-i müteʔaddi) : iki ucu sivri örsün üzerinde demir döğmek

Bigot, e (isim-şıfat) : kuru şufi, mutaʔaşşıb

Bigoterie (ism-i müenne²) : kuru şufilik, taʔaşşub

Bigotisme (ism-i müzekker) : kuru şufilik

Bijou (ism-i müzekker) : mücevherāt § küçük ve zar³f şey

Bijouteri (ism-i müenne²) : cevāhircilik § cevherci dükkānı

Bijoutier, ére (isim) : cevāhirci

Bilan (ism-i müzekker) : ticāret muvāzenesi || déposer son – ızhār-ı iflās etmek

Bilatéral, e (şıfat) : tarafeyniñ mecbūriyetiyle meşrūt, ciheteynli

Bilboquet (ism-i müzekker) : hacıyatmaz

Bile (ism-i müenne²) : öd, şafrā || (mecāzen) Şiddet, ğazap

Billaire (şıfat) (tıbb) : şafrāya müteʔallik , şafrāvî

Billeux, euse (şıfat) (tıbb) : şafrāvî, şafrāvi'l-mizāc

Bill (ism-i müzekker) : İngiltere parlamentosuna taq^d3m olunan kânūn lāyişası

Billard (ism-i müzekker) : bilardo

Billarder (fiʔil-i lāzım) : bilardo oyununda topa iki kere [v]urmak

Bille (ism-i müenne²) : ufağ top, ufağ gülle §billa [bilye]

Billet (ism-i müzekker) : puşula, tezkere § poliçe

Billevesée (ism-i müenne²) : boş laķırdı, türrehat § malihülya

Billion (ism-i müzekker) : milyar

Billon (ism-i müzekker) : bakır yahūd metalik akçe, sikke-i mağşūşe

Billonnage (ism-i müzekker) : kalbzenlik [kalpazanlık]

Billonner (fiʔil-i lāzım) : kalbzenlik [kalpazanlık] etmek

Billot (ism-i müzekker) : kalın ve kışa ağaç kütüğü

Bimane (şıfat) (tār³ḥ-i tabiʔ) : zü' l-yedeyn, dü dest, iki elli

Bimbelot (ism-i müzekker) : çocuk oyuncağı

Bimbeloterie (ism-i müenne²) : oyuncakçılık

Bimbelotier (ism-i müzekker) : oyuncakçı

Binage (ism-i müzekker) : çapalama, naʔs

Binaire (şıfat) (kimyā) : müsennaʔi || (Şesāb) mü²ennā. nombre—
ʔaded-i mü²ennā

Biner (fiʔil-i müteʔaddi) : çapalamak, naʔs etmek

Binet (ism-i müzekker) : el şemʔdānı

Binette (ism-i müenne²) : bir nevʔ çapa

Binocle (ism-i müzekker) : açılıp kapanan el gözlüğü

Binoculaire (şıfat) : iki gözlü, çift (gözlük, dūrb³n)

Binôme (ism-i müzekker) (cemʔ) : zü Şaddeyn

Biographe (ism-i müzekker) : terācim-i aŞvāl muŞarriri

Biographie (ism-i müenne²) : terceme-i Şāl, s³ret

Biographique (şıfat) : terceme-i Şāle ve s³rete müteʔallik

Biologie (ism-i müenne²) : mebŞa²ü' l-Şayāt

Biparti, e (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : meşķūk

[SAYFA 77]

Bipartible (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : kâbil-i inşikāk

Bipède (şıfat) (tar³Ş-i tābi²î): zü raculeyn, dü yā, iki ayaklı

Bique (ism-i müenne²): dişi keçi

Biquet (ism-i müzekker): oğlak § gümüş ve altūn terāzüsi [terazi]

Biqueter (fiʔil-i müteʔaddi) (keçi Şakķında): toğurmak § altūn ve gümüş terāzüsiyle tartmak

Biribi (ism-i müzekker): bir nevʔ zar oyunu

Bis, e (şıfat): esmer = (ism-i müzekker): esmerlik

Bis (Şāl) (s okunur): bir dahā tekrār, mükerreren

Bisaïeul, e (isim): büyük dede, cedd-i ekber, cedde-i kiberî

Bisaiguë (ism-i müenne²): (müracaʔat oluna: Besaiguë)

Bisaille (ism-i müenne²): esmer ve kepekli un § gögercin yemi

Bisannuel, le (şıfat): iki senelik

Bisbille (ism-i müenne²): ehemmiyetsiz gavġā

Bis-blanc (şıfat): esmer ile beyāz arasında ekmek

Biscaïen (ism-i müzekker): uzun ve geniş çaplı bir nevʔ tüfenk § misket, pişrev dānesi

Biscornu, e (şıfat): biçimsiz, kılıksız

Biscotin (ism-i müzekker): küçük peksimed, gevrek

Biscotte (ism-i müenne²): peksimed

Biscuit (ism-i müzekker): ġaletā § karabina

Bise (ism-i müenne²): şimāl rüzġārı, poyraz

Biseau (ism-i müzekker): elmās ve billūruñ şivli kenārları

Biser (fiʔil-i müteʔaddi) (kumāşlar Şakķında): yeñiden boyatmak = (fiʔil-i lâzım) (zahāir Şakķında) karārmak, bozulmak

Biset (ism-i müzekker): yabani gögercin [güvercin] Ş başıbozuk kıyafetli ʔasākir-i milliye neferi

Bismuth (ism-i müzekker) (kimyā): bizmut

Bison (ism-i müzekker): Amerika yaban öküzü

Bisquain (ism-i müzekker): pösteki

Bisque (ism-i müenne²): istaķozdan çıkarılan et şuyu

Bisquer (fiʔil-i lâzım): gücenmek, küsmek

Bissac (ism-i müzekker): hegbe [heybe]

Bissexté (ism-i müzekker): yevm-i keb³s

Bissextile (şıfat): kebis. année – sene-i keb³se

Bistouri (ism-i müzekker) (fenn-i cerrāŞî): mişraţ

Bistourner (fiʔil-i müteʔaddi): tersine çevirmek, alt üst etmek Ş burmak

Bistre (ism-i müzekker): kurum şuyu, kurum boyası

Bitter (ism-i müzekker): bir nevʔ acı māyi

Bitume (ism-i müzekker): kar, kara sakız

Bitumer yahūd **bituminer** (fiʔil-i müteʔaddi): kar denilen katrana batırmak

Bitumineux, euse (şıfat): kar denilen katranı Şāv³, qarî

Bivac (ism-i müzekker) (müracāʔat oluna: Bivouaquer)

Bivalve (isim-şıfat) (tār³ķ-i tabiʔ): zümışr aşyün

Bivaquer (mürācaʔat oluna: Bivouaquer)

Bivoie (ism-i müenne²): çatal yol

Bivouac (ism-i müzekker) (fenn-i Şarb) : açık karakol § açık ordugāh

Bivouaquer (fiʔil-i lâzım) (fenn-i Şarb) : açıkda konmak

[SAYFA 78]

Bizarre (şıfat) : ʔacib, ğar³b, tuhaf, bambaşka

Bizarrement (Şāl) : ğar³b ve ʔacib bir şüretle, bambaşka bir Şālde

Bizarrerie (ism-i müenne²) : ğarābet, ʔac³blik § kimseye uymaz tuŞaf ʔab³ʔat

Blafard, e (şıfat) : şoluk

Blague (ism-i müenne²) : küçük tütün kisesi [kese] § yalan, saçma, laʔ³fe

Blaguer (fiʔil-i lâzım) : yalan ve saçma sapan söz söylemek, laʔ³fe etmek

Blagueur, euse (isim-şıfat) : yalancı, laʔ³feci

Blaireau (ism-i müzekker) : porsuk § bu Şayvānıñ tüyünden maʔmūl furça [fırça]

Blamāble (şıfat) : mezmūm, maʔyūb

Blâme (ism-i müzekker) : taʔy³b, ʔaʔn, zemm, azarlama

Blâmer (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔy³b, ʔaʔn, zemm etmek, azarlamak

Blanc, che (şıfat) : beyāz, sef³d, ak || (mecāzen) : temiz, pak § maʔşūm, paḳdāmen

Blanc (ism-i müzekker) : beyāz renk § beyāz adam, zenci olmayan adam

Blanc-bec (ism-i müzekker) : tecrübesiz ve ʔacemi delikanlı, toy

Blanc-de-baleine (ism-i müzekker) (tıbb) : min kaytas, balık nefesi

Blanchâtre (şıfat) : beyāzımsı, beyāzımtırak

Blanche (ism-i müenne²) (mūs³k³) : iki siyahla müsāvi bir nota işāreti

Blanchement (şāl) : temiz olarak

Blanchiment (ism-i müzekker) : beyāzlatma

Blanchir (fiʔil-i müteʔaddi) : beyāzlatmak, ağartmak & yıkamak, temizlemek & tebriçe ettirmek = (fiʔil-i lâzım) : beyāzlanmak, ağarmak

Blanchissage (ism-i müzekker) : çamaşırcılık

Blanchissant, e (şıfat) : beyāz görünen, parlayan

Blanchisserie (ism-i müenne²) : çamaşırhāne

Blanchisseur, euse (isim) : çamaşırcı

Blanc-manger (ism-i müzekker) : badem ve turunç suyuyla karışık bir nevʔ elmasiye

Blanc-seing (ism-i müzekker) : beyāz kâğıda vaʔz olunan imzā

Blanquette (ism-i müenne²) : bir nevʔ beyāz armūd & beyāz salça ile pişmiş tana [dana] eti & Fransa'nın bir nevʔ beyāz şarābı

Blaser (fiʔil-i müteʔaddi) : bıkdırmak, fütūr getirmek

Blason (ism-i müzekker) : eski hānedānlar arması & bunlar şakḳındaki maʔlūmat

Blasonnement (ism-i müzekker) : eski hānedānların armalarını yapmak ve şall ve tefs³r etmek ʔilmi

Blasonner (fiʔil-i müteʔaddi) : hānedānlar armalarını taşv³r yahūd hall ve tefs³r etmek & muḥaḥeze ve taʔr³z etmek

Blasphémateur, trice (isim) : küfürbâz

Blasphématoire (şıfat) : küfürbâzlığı Sāv³, küfrām³z

[SAYFA 79]

Blasphème (ism-i müzekker) : küfürbâzlık

Blasphémer (fiʔil-i lâzım, fiʔil-i müteʔaddi) : küfürbâzlık etmek, taş atmak

Blatier (ism-i müzekker) : buğdây tüccarı, buğdâyıcı

Blaude (ism-i müenne²) : kaba yağmurluk

Blé (ism-i müzekker) : buğdây § Subûbât § ekin

Blèche (şıfat) : gevşek, korkak, tansız

Bléchir (fiʔil-i lâzım) : gevşemek, korkmak

Blême (şıfat) : sararmış, şoluk , uçuk

Blêmir (fiʔil-i lâzım) : sararmak, benzi atmak

Blessier (fiʔil-i müteʔaddi) : yaralamak, cerh etmek § [v]urmak, acıtmak § tokunmak, incitmek § hâlel getirmek

Blessure (ism-i müenne²) : yara, ceriha

Blet, te (şıfat) : lüzûmundan ziyâde olmuş, geçmiş (armûd)

Blète yahûd **Blette** (ism-i müenne²) : silk, üstür otu

Bleu, e (şıfat) : maʔi, ezrak, nilgûn = (ism-i müzekker) māʔilik, maʔi rengi

Bleuâtre (isim-şıfat) : maʔimsi, maʔice

Bleuir (fiʔil-i müteʔaddi) : maʔiye boyamak, māʔilendirmek = (fiʔil-i lâzım) yahûd se – maʔi olmak, māʔileşmek

Blindage (ism-i müzekker) (fenn-i Şarb) : bir maşallin üstünü kereste ve toprak ile setr ederek düşman mermiyâtından muşâfaza ediş, blindaj

Blinder (fiʔil-i müteʔaddi) (fenn-i Şarb) : blindajla yaʔni kereste ve toprakla taşk³m etmek

Blindes (ism-i müenne², cemʔ) (fenn-i Şarb) : istişkâmlarda muşâfazaya yarayan ağaç ve tahta parçaları, blindaj kerestesi

Bloc (ism-i müzekker) yığın, top, külçe

Blocage yahûd **blocaille** (ism-i müzekker) : temellere ve şoselere atılan moloz

Blocus (ism-i müzekker) (s okunur) (fenn-i Şarb) : abluğa

Blond, e (şıfat) : sarı, açık kumral = (isim) sarı saçlı adam, sarışın

Blonde (ism-i müenne²) : ipekten bir nevʔ dantela

Blondin, e (şıfat) : sarı saçlı = (ism-i müzekker) şık beg[bey]

Blondir (fiʔil-i lâzım) (ekinler Şakında) şararmak

Blondissant, e (şıfat) : sarı görünen ş şararan

Bloquer (fiʔil-i müteʔaddi) : abluğa etmek, kuşatmak

Blottir (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : büzülmek, çömelmek, soğulmak

Blouse (ism-i müenne²) : kaba bezden palto yahûd yağmurluk ş bilardo deliği

Blouser (fiʔil-i müteʔaddi) : bilardonun topunu deliğine düşürmek ş aldatmak

Blousse (ism-i müenne²) : pek kısa yapığı

Bluet (ism-i müzekker) : ekinlerin içinde biten maʔi çiçekli ve sert bir nevʔ nebat, peygamber çiçeği, benekli kantariyun çiçeği

Bluette (ism-i müenne²) : kıvılcım ş (mecāzen) küçük ve nükteli teʔl³f

[SAYFA 80]

Bluteau yahūd **blutoir** (ism-i müzekker): elek

Bluter (fiʔil-i müteʔaddi): elemek, elekten geçirmek

Bluterie (ism-i müenne²): unuñ elendiği maşal

Boa (ism-i müzekker): bir nevʔ cesim yılan, boa

Bobèche (ism-i müenne²): şemʔdan tıǵı = (ism-i müzekker) ʔabūs

Bobine (ism-i müenne²): makara

Bobiner (fiʔil-i müteʔaddi): makaraya iplik şarmak

Bobineuse (ism-i müenne²): iplikleri makaraya şaran kadın

Bobo (ism-i müzekker) (ufak çocuklar lisānında): acı, yara, ağrı, uf

Bocage (ism-i müzekker): küçük orman, koru

Bocal (ism-i müzekker): ağzı geniş ve boynu kısa şişe

Bœuf (ism-i müzekker): sığır, öküz § sığır eti

Bogue (ism-i müenne²): kestānenin dış kabuǵu

Bohème yahūd **bohémien, ne** (isim-sıfat) çingene

Boire (fiʔil-i müteʔaddi): içmek, şurb etmek, nūş etmek § çaķmak, sarhoş olmak § çekmek, cezb ve belʔ etmek

Boire (ism-i müzekker): içki

Bois (ism-i müzekker): odun, haşeb, ağač § orman § geyik boynuzu

Boisage (ism-i müzekker): tahta kaplama kerestesi

Boiser (fiʔil-i müteʔaddi): tahta ile kaplamak § ağač dikmek, orman şāline komak

Boiserie (ism-i müenne²): tahta kaplama § ormanlık

Boiseux, euse (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : haşebî

Boisseau (ism-i müzekker) : Fransa'nıñ ekyal-i ʔat³kesinden bir ölçek

Boisselée (ism-i müenne²) : boisseau denilen ölçeğin ist³ʔāb ettiği mikdār

Boisselier (ism-i müzekker) : ölçek ve sâcîr tahtadan mevâdd yapan ve şatan adam

Boissellerie (ism-i müenne²) : ölçek ve sâcîr tahtaya müteʔallik şeyler

Boisson (ism-i müenne²) : içki, meşrûb, meşrûbât § içki, müskirāt

Boîte (ism-i müenne²) : kutu, maşfaza § sandıkçe, çekmece § tütün kutusu § bir nevʔ patlak § şenliklerde atılan küçük havân

Boiter (fiʔil-i lâzım) : topallamak

Boiteux, euse (isim-şıfat) : topal

Boitier (ism-i müzekker) : cerrāş tabelası

Bol (ism-i müzekker) : hab, dāne § çanak, kāse || (tıbb) belʔ

Bombance (ism-i müenne²) : çok yiyip içmeklik

Bombarde (ism-i müenne²) : havân topu § humbara

Bombardement (ism-i müzekker) : topa tutma

Bombarder (fiʔil-i müteʔaddi) : topa tutmak

Bombardier (ism-i müzekker) : humbaracı

Bombe (ism-i müenne²) : humbara, dāne

[SAYFA 81]

Bombement (ism-i müzekker) : tümsekleşme

Bomber (fiʔil-i müteʔaddi) : eğriltmek, kubbeli ve muhaddeb etmek = (fiʔil-i lâzım) yahūd se- kubbeli ve muhaddeb olmak

Bombeur (ism-i müzekker) : yuvarlak şişeler yapan ve şatan adam

Bon, ne (şıfat) : iyi, hoş, a'la ş ehil, muktedir ş yumuşak, halim ş müfid, nafiʔ ş münāsib, yarar ş büyük, kutlu ş sadedil

Bon (ism-i müzekker) : sened, taşv³l, poliçe

Bon (Şāl) : iyi, hoş

Bonace (ism-i müenne²) : denizde fırtınadan soñra Şāşıl olan sūt limanlık

Bonasse (şıfat) : sadedil

Bonbon (ism-i müzekker) : şekerleme, şeker

Bonbonnière (ism-i müenne²) : şekerleme kutusu

Bon-chrétien (ism-i müzekker) : bir nevʔ büyük armut

Bond (ism-i müzekker) : sıçrayış

Bonde (ism-i müenne²) : havuz kapağı

Bondir (fiʔil-i lâzım) : sıçramak

Bondissant, e (şıfat) : sıçrayan

Bondissement (ism-i müzekker) : sıçrama, sıçrayış

Bondonner (fiʔil-i müteʔaddi) : tapa ile kapamak

Bonheur (ism-i müzekker) : saʔadet, mesʔudiyet, bahtiyarlık ş muvaffakiyet ş uğur

Bonhomie (ism-i müenne²) : sadelik, sadedillik

Bonhomme (ism-i müzekker) : sadedil ş ihtiyār adam

Bonifacation (ism-i müenne²) : ıslāş, ehveniyet

Bonifier (fiʔil-i müteʔaddi) : ıslāş ve ikmal etmek

Bonjour (ism-i müzekker) : sabahlar hayr olsun, vakitler hayr olsun

Bonne (ism-i müenne²) : daye, dadı

Bonnement (şāl) : sadedilāne, halisāne, düzce

Bonnet (ism-i müzekker) : taḳye[taḳke], külah, fes şḳadın taḳyesi, hotoz || gros – büyük mesnedde bulunan adam

Bonneterie (ism-i müzekker) : taḳyecilik, fescilik, çorapçılık

Bonnetier, iére (isim) : taḳyeci, fesci, çorapçı

Bonnette (ism-i müenne²) : kadın ve çocuklara mahṣūs küçük taḳye || (istiṣkām) bunta || (başriye) yan yelkeni, cunda yelkeni

Bonsoir (ism-i müzekker) : akşamlar hayr olsun

Bonté (ism-i müenne²) : iyilik ş yumuşaklık, hilm ş lütuf, kerem, ihsan

Borax (ism-i müzekker) (kimyā) : borit süd, tenkar

Borborygme yahūd **borborisme** (tıbb) : karakramsa

Bord (ism-i müzekker) : kenār, uç, leb şsahil, kıyı şgemi, vapur

Bordage (ism-i müzekker) (başriye) : kaplama tahtaları

[SAYFA 82]

Bordée (ism-i müenne²) (başriye) : borda ateşi ş volta

Bordement (ism-i müzekker) : kenār çekmeklik

Border (fiʿil-i müteʾaddi) : bir şeye kenār çekmek, etrāfını çevirmek ş bir rubanıñkenārını şeritle donatmak

Bordereau (ism-i müzekker) : kuyudāt

Bordure (ism-i müenne²) : kenār şeriti, dikişi, çiti ve sâçire şçerçeve, kornize

Boréal, e (şıfat) : şimalî

- Borée** (ism-i müzekker) : şimal rüzgārı, poyraz
- Borgne** (isim-şıfat) : bir gözü kör, yekçeşm, tek gözlü
- Bornage** (ism-i müzekker) : arāz³ nin sınır taşlarıyla taşd³ di
- Borne** (ism-i müenne²) : sınır, had, şudūd ş sınır taşı
- Borné, e** (şıfat) : mahdud, mahsur ş nakıs, eksik
- Borner** (fiʔil-i müteʔaddi) : sınır kımak, taşd³ etmek ş hasr etmek ş taʔdil etmek, azaltmak || se – iktifa etmek
- Bosphore** (ism-i müzekker) : darboğaz, boğaz içi
- Bosquet** (ism-i müzekker) : küçük orman, kıru, ağaçlık ş kıameriye
- Bossage** (ism-i müzekker) (fenn-i miʔmārī) : kārğ³ r yahūd ahşap bir d³ vārın [duvar] sathına süs için bırakılan çıkıntılar
- Bosse** (ism-i müenne²) : kıanbur, ürküç, hadebe ş şiş, yumru ş tepe
- Bosselage** (ism-i müzekker) : maʔden üzerinde kıabartma nakışlar
- Bosseler** (fiʔil-i müteʔaddi) : maʔden üzerine kıabartma nakışlar yapmak
- Bossette** (ism-i müenne²) : beyğ³ r geminin ziyneti maķamında olan dökümler
- Bossoire** (ism-i müzekker) (başriye) : griva metaforası
- Bossu, e** (isim-şıfat) : kıanbur
- Bossuer** (fiʔil-i müteʔaddi) : maʔden kıapların üzerini kıabartma yapmak
- Boston** (ism-i müzekker) : bir nevʔ kâğıd oyunu
- Bot**⁸⁴ pied – eğri ve sakat ayak, ʔarec ş ayağı çarpık, aʔrec
- Botanique** (ism-i müenne²) : ʔilm-i nebātāt

⁸⁴ Sad ve zel şarfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Botaniser (fiʔil-i lâzım) : nebātāt cemʔ ve taharri etmek

Botaniste (ism-i müzekker) : ʔilm-i nebat ʔalim ve müʔellifi ,
nebatıyyūndan adam

Botte (ism-i müenne²) : demet, deste § çizme § fıç1 § Samle

Bottelage (ism-i müzekker) : demetleme, desteleme

Botteler (fiʔil-i müteʔaddi) : demet bağlamak, deste deste
etmek

Bottelette (ism-i müenne²) : küçük ot ve şaman demeti

Botteleur (ism-i müzekker) : demetçi, demet yahūd deste
bağlayan

Botter (fiʔil-i müteʔaddi) : çizme giydirmek

Bottier (ism-i müzekker) : çizmeci

Bottine (ism-i müzekker) : potin, lapçın

Bouc (ism-i müzekker) : erkek keçi, teke

[SAYFA 83]

Boucan (ism-i müzekker) : etleri ateş dumanıyla kurutdukları
maşal § gürüldü

Boucaner (fiʔil-i müteʔaddi) : dumanda et kurutmak

Boucanier (ism-i müzekker) : yabanî öküz avcısı

Boucaut (ism-i müzekker) : tütün ve sâçire fuçısı [fıç1]

Bouchage (ism-i müzekker) : tıkaç

Bouche (ism-i müenne²) : ağız, fem, dehan § delik § nehir
manş1b1, çay ağızı || à feu – top

Bouchée (ism-i müenne²) : loğma

Boucher (fiʔil-i müteʔaddi) : tıkmak, tıkmak, kapamak

Boucher (ism-i müzekker) : kaşāb

Boucherie (ism-i müenne²) : kaşābhāne, kaşāb dükkānı § selhāne § kaşāblık

Bouche-trou (ism-i müzekker) : ehli bulunamayan bir mevki² ve manşiba muvakkaten ta²y³n olunan naehil adam

Bouchoir (ism-i müzekker) : fırın kapısınıñ demir kapağı

Bouchon (ism-i müzekker) : tapa § meyhānelerin kapısı üzerine konulan yeşillik

Bouchonner (fi²il-i müte²addi) : ot veya samanla silmek

Bouchonnier (fi²il-i müte²addi) : tapa yapan ve şatan, tapacı

Boucle (ism-i müenne²) : toka § küpe § kıvrıcık saç §alkası, lüle, ca²d

Boucler (fi²il-i müte²addi) : toka ile bağlamak § kıvrırmak

Bouclier (ism-i müzekker) : kalkān, siper § (mecāzen) müdafaa, siper

Bouder (fi²il-i müte²addi- fi²il-i lāzım) : yüz buruşdurmak, ²abūs durmak, şurat asma² = (fi²il-i lāzım) (domino oyununda) ma²tlūb olan t²aşa mālik olmamak

Bouderie (ism-i müenne²) : şurat asma²lık, çehre, ²abusluk § t²argınlık

Boudeur, euse (isim-şifat) : şuratını asan ve ekşiten, ²abus § t²argın

Boudin (ism-i müzekker) : kan ve tomuz yağıyla memlū sucuk § bu şekilde olan şey

Boudinière (ism-i müenne²) : tomuz sucuklarını yapmağa mahşūs huni

Boudoir (ism-i müenne²) : kadınlara mahşüş müzeyyen ve küçük halvet oçası [oda]

Boue (ism-i müenne²) : çamur

Bouée (ism-i müenne²) : şamandıra

Boueur, euse (isim) : şokaqların çamurunu toplayıp kaldırmağa mecmûr adam, şokaş süpüründücüsü

Boueux, euse (şıfat) : çamurlu

Bouffant, e (şıfat) : kaba ve şişmiş gibi tûran

Bouffe (ism-i müenne²) : tiyatroda muzhik oyunlar oynayan oyuncu, palyaço, soytarı ş tüyü uzun ince ve kıvrırcık bir nevâ köpek

Bouffée (ism-i müenne²) : birden bire zuhûr edip geçen hava ve duman veya diğerk bir ğaz mikdârı

Bouffer (fiil-i lâzım) : şişmek, kabarmak

[SAYFA 84]

|| (mecâzen) Şiddet etmek ş çok yemek = (fiil-i müteaddi) : koyun şişirmek

Bouffette (ism-i müenne²) : püskül ve kurdeleler

Bouffir (fiil-i lâzım) : şişmek = (fiil-i müteaddi) : şişirmek

Bouffissure (ism-i müenne²) : şişkinlik, şişme

Bouffon (ism- imüzekker) : tiyatroda muzhik oyuncu ş şakacı, talhavuk, soytarı

Bouffonner (fiil-i lâzım) : tuşafllık ve talhavukluk etmek, la³feler söylemek

Bouffonnerie (ism-i müenne²) : şaka, la³fe, soytarılık

Bouge (ism-i müzekker) : pis ota [oda] ve mesken

Bougeoir (ism-i müzekker) : el şemʿdānı

Bouger (fiʿil-i lâzım) : kımıldamak, yerinden oynatmak,
şareket etmek

Bougette (ism-i müenne²) : hurūç

Bougie (ism-i müenne²) : mum, şemʿ

Bougon, ne (şıfat) : kendi kendine söylenen, mırıldanan

Bougonner (fiʿil-i lâzım) : mırıldanmak, söylenmek

Bougran (ism-i müzekker) : kaba muşammaʿ

Bouillabaisse yahūd **bouille-abaisse** (ism-i müenne²) : kaya
balığıyla yapılan bir nevʿ çorba

Bouillant, e (şıfat) : kaynar, kaynayan || (mecāzen) şarāretli,
şiddetli, kızgın

Bouilleur (ism-i müzekker) : şarābtan rakı çıkaran

Bouilli (ism-i müzekker) : haşlama et

Bouillie (ism-i müenne²) : sūd ile undan ʿibāret bir yemek,
bulamaç § kâğıd hamuru

Bouillir (fiʿil-i lâzım) : kaynamak, şuda pişmek, haşlanmak §
cūşa gelmek || (mecāzen) şiddet etmek § sabırsızlık göstermek

Bouilloire (ism-i müenne²) : güğüm

Bouillon (ism-i müzekker) : kabarcık, şabāb § et suyu § kumāşın
talğalanması

Bouillon-blanc (ism-i müzekker) (ʿilm-i nebātāt) : sığır
kuyruğu

Bouillonnant, e (şıfat) : kaynayan § talğalanan § cūşa gelen

Bouillonnement (ism-i müzekker) : kaynama § galeyān, cūş u huruş

Bouillotte (ism-i müenne²) : küçük güğüm § bir nevʼ kâğıd oyunu

Boulaie (ism-i müenne²) : kayın ağacı ormanı

Boulangier (fiʼil-i lâzım) : ekmek yapıp pişirmek

Boulangier, ère (isim) : fırıncı, ekmekçi

Boulangerie (ism-i müenne²) : ekmekçilik § ekmekçi dükkânı
yahūd fırını

Boule (ism-i müenne²) : yuvarlak, top

Bouleau (ism-i müzekker) : kayın ağacı

Bouledogue (ism-i müzekker) : bir nevʼ köpek, buldok

Boulet (ism-i müzekker) : gülle § beyg³r topuğu

[SAYFA 85]

Boulette (ism-i müenne²) : küçük top § köfte, tolma [dolma] ||
(mecāzen) sehv, haṭā

Boulevard (ism-i müzekker) : istiṣkām § eşcārla muṣāṭ mes³re §
iki tarafında ağaçlar bulunan geniş şoḳak

Bouleversement (ism-i müzekker) : karışıklık, alt üst oluş,
intiḳāmsızlık

Bouleverser (fiʼil-i müteʼaddi) : karışdırmak, alt üst etmek

Boulimie (ism-i müenne²) (tıbb) : cevʼü'l-kelb, bolimivis

Boulin (ism-i müzekker) : gögercin[güvercin] deliği § d³vārın
[duvar] iskele deliği

Boulingrin (ism-i müzekker) : çimenlik

Boulon (ism-i müzekker) : iri çivi

Bouquet (ism-i müzekker) : çiçek ve sâʿire demeti § bir donanma
fişeğiniñ patlayışı § şarābın güzel koku

Bouquetière (ism-i müenne²) : çiçekçi kız

Bouquetin (ism-i müzekker) : yabani teke

Bouquin (ism-i müzekker) : ihtiyār teke § ihtiyār erkek tavşan § eski kitāb

Bouquiner (fiʔil-i lāzım) : eski kitāblar aramak

Bouquinerie (ism-i müenne²) : eski kitāblar ticāreti, köhne kitāb alışverişi

Bouquineur (ism-i müzekker) : eski kitāblar merākılsı

Bouquiniste (ism-i müzekker) : eski kitāblar alıp şatan kitābçı

Bouracan (ism-i müzekker) : yün̄den maʔmul kalın ve kaba kumāş

Bourbe (ism-i müenne²) : bataklık çamuru, vaşal

Bourbeux, euse (şıfat) : çamurlu, bataklık

Bourbier (ism-i müzekker) : çamurlu çukur § girdāb, muhātaralı maşal

Bourbillon (ism-i müzekker) (tıbb) : ümmü' l-kayh

Bourcette (ism-i müenne²) : bir nevʔ kedi otu

Bourdalou (ism-i müzekker) : şapkanıñ eṭrāfına şarılan kūrdele § bir nevʔ uzun oturaq

Bourdon (ism-i müzekker) : başı toplu uzun değnek § yaban arısı § büyük çañ || (mūs³k³) : bir ahengin ustası olan kalın ses

Bourdonnement (ism-i müzekker) : vızıldı, ṭan³n, çıñlama

Bourdonner (fiʔil-i lāzım) : vızıldamak, çıñlamak

Bourdonnet (ism-i müzekker) (fenn-i cerrāşî) : kürre-i nüsale

Bourg (ism-i müzekker) : büyük köy

Bourgade (ism-i müenne²) : küçük kaşaba

Bourgeois, e (isim) : bir şehriñ ahalisinden erkek ya [da] kadın § orta Şālli adam, muşteberāndan adam § bir işçiniñ efendisi veya hānımı

Bourgeoisement (Şāl) : orta Şālli ahali tarzınca

Bourgeoisie (ism-i müenne²) : zādegān ve askerin gayrı olan muşteberān gürūhundan olmaklık

Bourgeon (ism-i müzekker) (şilm-i nebātāt) : tomurcuk || (tıbb) ezrarü'l-hamiye

[SAYFA 87]

Bourgeonné, e (şıfat) (tıbb) : mizr

Bourgeonner (fişil-i lâzım) : tomurcuk çıkarmak § ezrar yañni sivilce çıkarmak

Bourgmestre (ism-i müzekker) : Almanya'da bir kaşaba müd³ri

Bourrache (ism-i müzekker) (şilm-i nebātāt) : hodan

Bourrade (ism-i müenne²) : köpeğiniñ ava yetişip [v]urması § dipçik darbesi § şiddetle [v]uruş

Bourrage (ism-i müzekker) : tıkaç

Bourrasque (ism-i müenne²) : bora || (mecāzen) çabuk gelip geçen şiddet

Bourre (ism-i müenne²) : derilerden kesilen yapağı § tüfenk ve tabanca şıkısı § minder ve sāçire doldurmağa yarayan şey

Bourreau (ism-i müzekker) : cellād || (mecāzen) merşametsiz, gaddār

Bourrée (ism-i müenne²) : çalı demeti § bir nevâ rakş ve onuñ havāsı

Bourreler (fişil-i müteşaddi) : muşazzeb etmek, ıztırāb vermek

Bourrelet (ism-i müzekker) (tıbb) : Şaviyye, kaytan

Bourreller (ism-i müzekker) : boyundurukçu

Bourrellerie (ism-i müenne²) : boyundurukçuluk

Bourrer (fiʔil-i müteʔaddi) : şıkılamak || (mecāzen) tekd³r ve sū-i muʔamele etmek § çırpışdırmak

Bourriche (ism-i müenne²) : bir nevʔ sepet

Bourrique (ism-i müenne²) : dişi merkeb, kancık eşek

Bourriquet (ism-i müzekker) : eşek yavrusu, sıpa

Bourru, e (şıfat) : kaba § ham (şarāb)

Bourse (ism-i müenne²) : para kesesi, şurre § akçe § bir şākirdin dāḥilî mektebde meccanen iʔaʔesi § borsa

Boursicaut (ism-i müzekker) : küçük kise [kese]

Boursier, ére (isim) : dāḥilî bir mektebde meccānen iʔaʔe olunan şākird, ücretsiz § kiseci [keseci]

Boursoullage (ism-i müzekker) : ʔibāre tımturağı

Boursouflement (ism-i müzekker) : kabarma, şişkinlik § tımturak elfāz

Boursoufler (fiʔil-i müteʔaddi) : şişirmek, kabartmak § ʔibāreyi tımturak elfāza boğmak

Boursouflure (ism-i müenne²) : şişme, kabarma § tımturak elfāz

Bousculer (fiʔil-i müteʔaddi) : çekip itmek § alt üst etmek

Bouse (ism-i müenne²) : sığır gübresi

Bousillage (ism-i müzekker) : toğranmış şamanla maḥlūt çamur § fenā yapılmış d³vār [duvar] yaḥūd binā

Bousiller (fiʔil-i lāzım) : şamanlı çamurla binā yapmak = (fiʔil-i müteʔaddi) fenā iş yapmak

Bousilleur, euse (isim) : şamanlı çamurla d³vār [duvar] yapan d³vārcı [duvarcı] § fenā ve diḳḳatsiz iş işleyen ʕamele

Bousin (ism-i müzekker) : baʕzı taşların üzerindeki yumuşak tabaka

Boussole (ism-i müenne²) : puşula § (mecāzen) rehber

[SAYFA 87]

Bout (ism-i müzekker) : şoñ, nihayet, aḥ³r § uç § kenār, yan § parça

Boutade (ism-i müenne²) : ğarābet, tuşafılık, bambaşka hulk ve tavır

Boutant⁸⁵ arc- bir binānıñ tayağı makamında olan kemer nişfi

Boutargue (ism-i müenne²) : balık yumurtası

Bouté (şıfat) : düz bacaklı (at)

Boute-en-train (ism-i müzekker) : çığırtkan kuşu

Boute-feu (ism-i müzekker) : toplara atış vermeğe mahşuş ucu ateşli değnek, funyā [fünyel] § fitneeng³z, münāfık

Bouteille (ism-i müenne²) : şurāşi, ş³şe

Bouterolle (ism-i müenne²) : kılıç kınınıñ ucundaki düğüm, çamurluk

Boute-selle (ism-i müenne²) : süvarileriñ beyg³re binmesiçün çalınan kumanda borusu, “at bin” borusu

Boutique (ism-i müenne²) : dükkān

Boutiquier, ére (isim) : dükkāncı

Boutoir (ism-i müzekker) : yaban tomuzunun burnu

⁸⁵ Sad ve zel var. Kitabın başında böyle bir kısaltma yok.

Bouton (ism-i müzekker) : çiçek goncası § ağaç tomurcuğu § cıban,
sivilce § düğme

Boutonner (fiʔil-i lâzım) : gönca yahūd tomurcuğ vermek =
(fiʔil-i müteʔaddi) iliklelemek, düğmelemek

Boutonnier (ism-i müzekker) : düğmeci

Boutonnière (ism-i müenne²) : düğme deliği, ilik

Bouts-rimés (ism-i müzekker, cemʔ) : eşʔar nazmıçün
Şāzırlanmış kâfiyeler = (ism-i müzekker) : tekl³f olunmuş
kâfiyeler üzerine nazmedilmiş şiir

Bouture (ism-i müenne²) : çelik (fidan)

Bouverie (ism-i müenne²) : sığır ahūrı [ahır]

Bouvier, ère (isim) : sığirtmaç

Bouvillon (ism-i müzekker) : küçük öküz, tosun

Bouvreuil (ism-i müzekker) : başı siyah ve gerdānı kırmızı
güzel sesli bir kuş, sağa kuşu

Boxe (ism-i müenne²) : muştzenlik, yumruğ gavğası

Boxer (fiʔil-i lâzım) : yumruğ gavğası etmek

Boxeur (ism-i müzekker) : muştzen

Boyard (ism-i müzekker) : Rus ve Ulah ile sāçir Rumeli
akvamının eski sipahi ve zādegānı, boyar

Boyau (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : emʔa-yı ezrak, kurşāk

Boyaudier (ism-i müzekker) : kursakçı

Bracelet (ism-i müzekker) : bilezik § kolçak

Brachial, e (şıfat) (kial) (teşr³Ş) : ʔadadî

Brachygraphe (ism-i müzekker-şıfat): (ism-i müzekker-cemʔ): kelimelerin yalnız bir veya birkaç şarfını yazarak çabuk yazan adam

Brachygraphie (ism-i müzekker-cemʔ): kelimelerin yalnız bir veya birkaç şarfını yazarak çabuk yazmak usûlü

Braconner (fiʔil-i lâzım): ruşatsız av avlamak

Braconnier (ism-i müzekker): ruşatsız av avlayan avcı

[SAYFA 88]

Bradypepsie (ism-i müenne²) (tıbb): beṭâet-i hezâm

Brai (ism-i müzekker): gemilerin kalafatında müstamel ve çam ağacından müstahrec katran

Braillard, e (şıfat): çok ve bağırarak söyleyen

Brailler (fiʔil-i lâzım): çok bağırarak, bağırarak söylemek

Braille (isim-şıfat): çok bağırarak, bağırarak söyleyen

Braiment (ism-i müzekker): anırma, zırlama

Braire (fiʔil-i lâzım): anırmak, zırlamak

Braise (ism-i müenne²): kor

Braiser (fiʔil-i müteʔaddi): kor üzerinde pişirmek

Braisier (ism-i müzekker): fırıncıların sönmüş korları kodukları kap

Bramer (fiʔil-i lâzım) (geyik şakında): bağırarak

Bran (ism-i müzekker): necâset

Brancard (ism-i müzekker): hasta nakline mahşuş teskere şaraba oku

Branchage (ism-i müenne²): ağaç dallarının mecmûʔu

Branche (ism-i müenne²): dal, budak ş şube, ferʔ

Branchies (ism-i müenne², cem^a) (tār³ḥ-i tabi^a) : ğalsama

Branchu, e (şıfat) : dallı

Brandade (ism-i müenne²) : bir nev^a morina balığı pilakisi

Brande (ism-i müenne²) : bir nev^a çalı

Brandebourg (ism-i müzekker) : şerit harcı, çep rast

Brandevin (ism-i müzekker) : üzüm rakısı

Brandillement (ism-i müzekker) : şallanma

Brandiller (fiʔil-i müteʔaddi) : şallamak, taşr³k etmek

Brandir (fiʔil-i müteʔaddi) : atmak üzere elde şallamak

Brandon (ism-i müzekker) : şamandan ʔibāret meş^aale

Branlant, e (şıfat) : şallanan

Branle (ism-i müzekker) : şallanma, tezelzül ş tereddüd

Branle-bas (ism-i müzekker) (başriye) : sefāçin-i Şarbiyede “Şāzır ol” kumandası

Branlement (ism-i müzekker) : şallanma, tezelzül

Branler (fiʔil-i müteʔaddi) : şallamak, tahr³k etmek

Braque (ism-i müzekker) : tüysüz zağar = (isim-şıfat) şaşkın, sersem

Braquement (ism-i müzekker) : çeviriş

Braquer (fiʔil-i müteʔaddi) : çevirmek

Bras (ism-i müzekker) : kol ş kucak ş nehir şuʔbesi ş şap

Brasier (ism-i müzekker) : kor

Brassard (ism-i müzekker) : kol zırhı, kolçak ş bazubend

Brasse (ism-i müenne²) : kulaç

Brassée (ism-i müenne²) : bir kulaç mikdārı, kulaçlık

Brasser (fiʔil-i müteʔaddi) : arpa şuyu yapmak § karışdırmak

Brasserie (ism-i müenne²) : biraḥāne

Brasseur, euse (isim) : arpa şuyu yapan ve şatan, biracı

[SAYFA 89]

Brassiére (ism-i müenne²) : ufaḳ çocuk, yiğit taşlağı

Brassin (ism-i müzekker) : arpa şuyu fuçısı [fıçısı]

Bravache (ism-i müzekker) : yalandan cesur, yiğit taşlağı

Bravacherie (ism-i müenne²) : yalandan cesāret iddiʔası

Bravade (ism-i müenne²) : korkutmak için yiğitlikten dem
[v]uruş

Brave (şıfat) : yiğit, cesur, şec³ʔ, yarar § nāmūslu, merd

Bravement (şāl) : yiğitlikle, yiğitçe, merdāne

Braver (fiʔil-i müteʔaddi) : istiḥfāf ve taşḳ³r etmek, cesūr
tavranmak

Bravo (ism-i nidā) : aferin! = (ism-i müzekker) : taşs³n,
taḳd³r, afer³n

Bravoure (ism-i müenne²) : yiğitlik, cesāret, şecaʔat,
besālet, yararlıḳ

Brayer (fiʔil-i müteʔaddi) : kalafat etmek

Brayette (ism-i müenne²) : don ve pantolon yarığı

Brebis (ism-i müenne²) : koyunun dişisi, marya

Brèche (ism-i müenne²) : raḥne, kertik, gedik § bir nevʔ somaḳi
mermeri

Brèche-dent (şıfat) : öñ dişleriñin bir veya birkaçı düşük olan,
gedik dişli

Bredi- breda (şāl) : ʔacele ile ve karmaḳarışık olarak

Bredouille (ism-i müenne²) : Mars ş avcınınñ tolaşıp av araması

Bredouillement (ism-i müzekker) : çabuk ve añlaşılmaz şüretde söyleyiş

Bredouiller (fiʔil-i müteʔaddi) (fiʔil-i lâzım) : çabuk ve añlaşılmaz şüretde söylemek

Bredouilleur, euse (isim) : çabuk ve añlaşılmaz şürette söyleyen adam

Bref (ism-i müzekker) : Papa'nın emirnâme-i mahşûşu

Bref, ève (şıfat) : kısa, muhtaşar = (şâl) şâşılı, hülâşa-i kelâm

Brelan (ism-i müzekker) : bir nevʔ iskambil oyunu

Brelander (fiʔil-i lâzım) : kumarbâzlık etmek

Brelandier, ère (isim) : kumarbâz

Breloque (ism-i müenne²) : sâʔat kordonunuñ ucuna aşılan madalyon ve sâʔire

Brème (ism-i müenne²) : bir nevʔ tatlı şü balığı

Brétailler (fiʔil-i lâzım) : pek şık ve bilâsebeb kıllıç çıkarmak ş silâş taʔl³mine gitmek

Brétaille (ism-i müzekker) : ikide bir de sell-i seyf eden adam

Bretelle (ism-i müenne²) : kayış, askı

Brette (ism-i müenne²) : uzun ve dar meç, şiş

Bretteur (ism-i müzekker) : gavğacı

Breuvage (ism-i müzekker) : içki, şurûb, şerbet

Brève (ism-i müenne²) : hece-i maşşûre

Brevet (ism-i müzekker) : berât, imtiyâz fermanı ş imtiyâz

Breveter (fiʔil-i müteʔaddi) : berat veya imtiyāz vermek

[SAYFA 90]

Bréviaire (ism-i müzekker) : duʔā kitābı

Bribe (ism-i müenne²) : büyük ekmek parçası || (cemʔ) yemek
baķiyesi, artık

Bric-à-brac (ism-i müzekker) : dellal eşyāsı || marchand de-
dellāl, eskici

Brick (ism-i müzekker) : iki direkli gemi, ıbrık

Bricole (ism-i müenne²) : koşumuñ göğüslüğü § top veya gülleniñ
geri dönmesi, briķola § kemend || de- yahūd par- tolayısıyla

Bricoler (fiʔil-i lāzım) : topu d³vāra [duvar] [v]urup
bekleyerek veyahūd bilardo topuna geri dönecek şürette
[v]urarak oyun oynamak, briķola yapmak § §³le etmek

Bride (ism-i müenne²) : gem, dizgin, ʔinān || (mecāzen) zabt,
idāre

Brider (fiʔil-i müteʔaddi) : gem [v]urmak || (mecāzen) zabt
altında tutmak

Bridon (ism-i müzekker) : küçük gem ve dizgin

Brief, ève (şıfat) : kısa, muştaşar

Brièvement (şāl) : kışaca, muştaşaren

Briéveté (ism-i müenne²) : kışalık, ihtişār

Brife (ism-i müenne²) : iri kemik parçası

Brifer (ism-i müenne²) : şırşla yemek

Brigade (ism-i müenne²) : liva. général de - mirli va § süvari
yahūd jandarma onbaşı taķımı

Brigadier (ism-i müzekker) : süvāri ve jandarma onbaşı

Brigand (ism-i müzekker) : Saydūd

Brigandage (ism-i müzekker) : Saydūdluk

Brigandean (ism-i müzekker) : küçük Saydūd

Brigander (fiʔil-i lâzım) : Saydūdluk etmek

Brigantin (ism-i müzekker) : küçük ıbrık (gemi)

Brigue (ism-i müenne²) : Ş³le, des³se Ş fırka, taraf

Briguer (fiʔil-i müteʔaddi) : des³se veya rüşvetle ele geçirmeğe çalışmak

Brigueur, euse (isim) : des³sekār, dessās

Brillamment (Şāl) : parlak bir şüretde, şān ve şöhretle

Brillant, e (şıfat) : parlak, revnaqlı || (mecāzen) şānlı, celādetli = (ism-i müzekker) pırlanta

Brillanter (fiʔil-i müteʔaddi) : elması yontmak || (mecāzen) ʔibāreyi tatsız nüktelere boğmak

Briller (fiʔil-i lâzım) : parlamak || (mecāzen) şānlı ve revnaqlı olmak

Brimbaler (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔañ ve sâʔireyi muttaşıl tahr³k etmek, fenā ʔalmak

Brimborion (ism-i müzekker) : değersiz ve fāʔidesiz şey

Brin (ism-i müzekker) : filiz, fidan, sap Ş biraz, bir parça

Brindille (ism-i müenne²) : ince dal

Brioche (ism-i müenne²) : bir ʔeşit yumurtalı ve yağlı ʔörek Ş beceriksizlik

Brique (ism-i müenne²) : tuğla

Briquet (ism-i müzekker) : ʔakmak Ş ʔocuklara mahşuş küçük kıllıç

[SAYFA 91]

Briquetage (ism-i müzekker) : tuğla ile yapılmış binā

Briqueter (fiʔil-i müteʔaddi) : tuğla rengine boyamak

Briqueterie (ism-i müenne²) : tuğla fabrikası

Briquetier (ism-i müzekker) : tuğlacı

Bris (ism-i müzekker) : zorla kırıp açma, fekk

Brisant (ism-i müzekker) : dalğa § kaya

Brise (ism-i müenne²) : meltem

Brise-cou (ism-i müzekker) : tehlikeli merdiven

Brisées (ism-i müenne², cemʔ) : avcının geçtiği yolu tanıyıp dönebilmek için kesip yere bıraktığı dallar

Briser (fiʔil-i müteʔaddi) : kırmak, hurdaḥaş etmek § kesmek = (fiʔil-i lâzım) (talğa şakında) çatlamak || se-kırılmak

Briseur (ism-i müzekker) : kıran

Brisque (ism-i müenne²) : bir nevʔ kâğıd oyunu

Brisure (ism-i müenne²) : kırık

Broc (ism-i müzekker) : şarāb kabı

Brocanter (fiʔil-i lâzım) : maṭrabāzlık etmek

Brocanteur, euse (isim) : maṭrabāz

Brocard (ism-i müzekker) : acı istihzā

Brocarder (fiʔil-i müteʔaddi) : acı istihzālarla tokunmak

Brocart (ism-i müzekker) : işleme kumāş

Brocatelle (ism-i müenne²) : saḥte tellerle işleme kumāş

Broche (ism-i müenne²) : kebab şişi § broş

Brocher (fiʔil-i müteʔaddi) : nakşetmek, işlemek § kitābın eczāsını dikmek || (mecāzen) : ʔaceleten yapmak

Broches (ism-i müenne², cem^α) : tomuz dişi § geyiğiñ ilk boynuzları

Brochet (ism-i müzekker) : turna balığı

Brochette (ism-i müenne²) : küçük şiş

Brocheur, euse (isim) : kitābların eczāsını toplayıp diken işçi

Brochure (ism-i müenne²) : kitābların eczāsını toplayıp dikmeklik § cildsiz ve kâğıd kaplı ufağ kitāb, risāle

Brochurier (ism-i müzekker) : değersiz risāle muşarriri

Brodequin (ism-i müzekker) : bir nev^α potin

Broder (fiʔil-i müteʔaddi) : gergefte nakış işlemek || (mecāzen) : bir rivāyeti ʔilāvelerle tezy³n etmek

Broderie (ism-i müenne²) : gergefte işlenen nakış || (mecāzen) : bir rivāyetin tezy³niçün olunan ʔilāveler

Brodeur, euse (isim) : gergefte nakış işleyen, simkeş

Broiement (ism-i müenne²) : ezme, ezmeklik

Bronchade (ism-i müenne²) : sürçme

Bronche (ism-i müenne²) (teşr³§) : kaşabatüʔr-rie

Broncher (fiʔil-i lāzım) : sürçmek

Bronchial, e (şıfat) : ve

Bronchique (şıfat) (teşr³§) : kaşābî

Bronchite (ism-i müenne²) (tıbb) : iltihāb-ı kaşābāt

Bronze (ism-i müzekker) : tunç

Bronzer (fiʔil-i müteʔaddi) : tunç rengini vermek § esmerletmek

Broquette (ism-i müenne²) : iri başlı küçük çivi

[SAYFA 92]

Brosse (ism-i müenne²) : furça [fırça]

Brosser (fiʔil-i müteʔaddi) : furçalamak [fırça], furça ile sürmek || (mecāzen) : dövmek

Brosserie (ism-i müenne²) : furçacılık [fırça] § furça fabrikası

Brossier (ism-i müzekker) : furçacı [fırça]

Brou (ism-i müzekker) : ceviz, badem gibi yemişleriñ yeşil kabuğu, kışr-ı aşzar

Brouet (ism-i müzekker) : süd tiridi § korkud

Brouette (ism-i müenne²) : el ile sürülen bir tekerlekli teskere, el teskeresi

Brouetter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir tekerlekli teskere ile nakletmek

Brouhaha (ism-i müzekker) : gürüldü, patırdı, aferin yahūd yuha şadāları

Brouillamini (ism-i müzekker) : nizāmsızlık, karışıklık, teşv³ş

Brouillard (ism-i müzekker) : sis § el defteri, yevmiye defteri

Brouille (ism-i müenne²) : nifaq, ittifaksızlık

Brouillement (ism-i müzekker) : bulanıklık, karışıklık, bozukluk

Brouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : karışdırmak, teşv³ş etmek § bozuşturmak

Brouillerie (ism-i müenne²) : karışıklık, nifaq § bozuşukluk

Brouillon (ism-i müzekker) : müsvedde

Brouillon, ne (isim-şıfat) : karışdırıcı, müfsid

Brouillonner (fiʔil-i müteʔaddi) : tesv³d etmek

Broussaille (ism-i müenne²) : çalı, çalı çırpı

Router (fiʔil-i müteʔaddi) : otlamak

Broutilles (ism-i müenne², cemʔ) : baʔzı Şayvānlar tarafından yenebilen ince dallar ve filizler

Broyer (fiʔil-i müteʔaddi) : ezmek, dövmek § öğütmek

Broyeur (ism-i müzekker) : ezici, dövücü § öğüdücü

Bru (ism-i müenne²) : gelin, oğul zevcesi

Brugnon (ism-i müzekker) : bir nevʔ sert şeftali

Bruine (ism-i müenne²) : yavaş yağan ince ve soğuk yağmur, aşmak ıslatan

Bruiner (fiʔil-i lâzım) : ince ve soğuk yağmur yağmak

Bruire (fiʔil-i lâzım) : gürlemek, gürüldü etmek

Bruissement (ism-i müzekker) : gürleme, velvele

Bruit (ism-i müzekker) : gürültü, velvele, şamata, patırdı § şayiʔa, haber § kıyl ü kāl § nizāʔ § şöhet

Brûlable (şıfat) : yanabilen

Brûlant, e (şıfat) : yanar, yakıcı, Şarāretli, kızgın

Brûle (ism-i müzekker) : yanık kokusu, is

Brûlement (ism-i müzekker) : yakma, yakma lık

Brûler (fiʔil-i müteʔaddi) : yakmak || (mecāzen) çok arzū etmek
= (fiʔil-i lâzım) yanmak

Brûlerie (ism-i müenne²) : kahve ve rakı fabrikası

Brûloir (ism-i müzekker) : kahve kavurmağa mahşuş dolap

Brûlot (ism-i müzekker) : ateş gemisi, burlote

Brûlure (ism-i müenne²) : yanık

Brumal, e (şıfat) : kışa müteṣallık, şitācî

[SAYFA 93]

Brume (ism-i müenne²) : sis

Brumeux, euse (şıfat) : sisli

Brun, e (isim-şıfat) : esmer, koyu § siyah veya kestane saçlı

Brun (ism-i müzekker) : esmer ve koyu renk, esmerlik

Brunâtre (şıfat) : esmerce, esmerimsi

Brunet, te (şıfat) : esmercik, siyah saçlı küçük delikanlı yahūd kız

Bruni (ism-i müzekker) : gümüş ve altunun cilālî tarafı

Brunir (fiʿil-i müteṣaddi) : esmerletmek, siyahlatmak § cilālandırmak

Brunissage (ism-i müzekker) : cilālandırma, cilālanma

Brunisseur, euse (isim) : cilācı

Brusque (şıfat) : şiddetli, sert, kaba ve nezāketsiz § aṅsız, bağıteten vākiṣ

Brusquement (şāl) : sert ve nezāketsiz bir şüretle § aṅsızın

Brusquer (fiʿil-i müteṣaddi) : birine sert ve nezāketsiz muamele etmek § bir şeyi birden bire yapmak

Brusquerie (ism-i müenne²) : sert ve nezāketsiz muamele

Brut, e (şıfat) : işlenmemiş, ham § terbiyesiz, kaba, ham

Brutal, e (şıfat) : Şayvānî || (mecāzen) kaba, sert, vaşşiyāne, hoyrat

Brutalement (§āl) : sert ve kaba bir şüretle, hoyratçasına

Brutaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : sert ve kaba muamele etmek, hırpalamak

Brutalité (ism-i müenne²) : Sayvāniyyet § vaşşilik, nezāketsizlik, hoyratlık § şehvet-i Sayvāniye

Brute (ism-i müenne²) : idrāksiz Sayvān, beh³me || (mecāzen) ʔakılsız insan

Bruyamment (§āl) : büyük bir gürüldü ile

Bruyant, e (şıfat) : gürüldülü

Bruyère (ism-i müenne²) : funda

Buanderie (ism-i müenne²) : çamaşırhāne

Buandier, ère (isim) : fabrikada yeñi kumāşları yıkayan ʔamele

Bube (ism-i müenne²) : sivilce, kabarcık

Bubon (ism-i müzekker) : hıyarcık, hıyarcıl

Bûche (ism-i müenne²) : ateş içün kesilmiş odun || (mecāzen) kaba ve ahmak adam, mişe [meşe] odunu

Bûcher (ism-i müzekker) : odunun konduğu maşal, odunluk § müttehimleri yakmağa mahşûş odun yığını

Bûcher (fiʔil-i müteʔaddi) : bir odun veya taşı yontmak § [v]urmak, dövmek

Bûcheron (ism-i müzekker) : oduncu

Bûchette (ism-i müzekker) : ince ve kuru odun

Bucolique (şıfat) : çobanlara mahşûş (şıʔir ve sâʔire) = (ism-i müenne², cemʔ) (mecāzen) : değersiz şeyler

Budget (ism-i müzekker) : muvāzene-i vāridāt ve maşārif,
būdçe[bütçe]

Buée (ism-i müenne²) : buğu, buḥār § çamaşır yıkamak için gül şuyu

Buffet (ism-i müzekker) : sofratakimlerine
[SAYFA 94]

maḥşūş dolap § destgāh

Buffle (ism-i müzekker) : manda § manda derisi

Buffleterie (ism-i müenne²) : nefer eşyāsınınḥanda
derisinden olanları

Buffletin (ism-i müzekker) : manda yavrusu § manda yavrusu
derisi

Buire (ism-i müzekker) : bir nevāşurahi

Buis (ism-i müzekker) : şimşir, çimşir

Buisson (ism-i müzekker) : çalılık § pek ufaķķoru § yığın

Buissonneux, euse (şıfat) : çalılı, çalı ile mestūr

Buissonnier, ère (şıfat) : çalılarda duran yaḥūd çalılara kaçan

Bulbe (ism-i müenne²) (ḥilm-i nebātāt) : başala

Bulbeux, euse (şıfat) (ḥilm-i nebātāt) : başalî

Bulle (ism-i müenne²) : şu kabarcığı, Şabāb § deride Şaşılan
kabarcık, faḥaḥahu § Papa'nın emirnāmesi

Bulletin (ism-i müzekker) : intihāb puşulası § lāyişa, jurnal

Buraliste (ism-i müzekker) : muḥayyed

Burat (ism-i müzekker) : bir nevāķaba şayak

Buratine (ism-i müenne²) : yün ve ipekle karışık bir nevāķumāş

Bure (ism-i müenne²) : ķaba ve ķalın ḥaba § derin maḥden ķuyusu

Bureau (ism-i müzekker) : yazıhâne, kalem, idārehâne § kalem kâtipleri ve idārehâne mecmûrları

Bureaucrate (ism-i müzekker) : ekālimde müstaḥdem mecmûr

Bureaucratie (ism-i müenne²) : aḳlām mecmûrlarının Şükm ve nüfûzu

Bureaucratique (şıfat) : aḳlām mecmûr³nine müteḥallik

Burette (ism-i müenne²) : sofrada sirke ve zeytin yağı vazına maḥşûş kulplu şişe

Burin (ism-i müzekker) : çelik kalem, minḳaş

Buriner (fiʔil-i lâzım) : çelik kalemle işlemek, Şakketmek

Burlesque (şıfat) : hezlâmîz, maḥşara

Burlesquement (Şāl) : hezlâmîz bir şüretle, maḥşaralılıkla

Busard (ism-i müzekker) : bir nevḥ şahin

Busc (ism-i müzekker) : ḳorse balinası

Buse (ism-i müenne²) : bir nevḥ şahin || (mecāzen) : budala adam

Busquer (fiʔil-i müteḥaddi) (ḳorseye) : balina ḳomak

Busquière (ism-i müenne²) : ḳadın ḳorsesi balinaların iliştirildiği kemer

Buste (ism-i müzekker) : insanın yalnız başıyla göğsünü ve omuzlarını taḣv³r eden ḳolsuz heykel § beden belden yukarıki kısmı

But (ism-i müzekker) : hedef, nişān § maḳsad, merām § net³ce, ḡāye

Butée (ism-i müenne²) : taḣ köprülerini iki ucunda yapılan mürtefiḥ ḳaldırım

Buter (fiʔil-i lâzım) : nişāne [v]urmak § kaḣd ve merām etmek

Buter (fiʔil-i müteʔaddi) (fenn-i miʔmārî) : ʔayatmak || se-
ısrar ve taʔannüd etmek

Butin (ism-i müzekker) : yağma, ğanimet, ğāret || (mecāzen)
²ervet

Butiner (fiʔil-i lâzım) : yağma etmek, şoymak

[SAYFA 95]

Butor (ism-i müzekker) : balıkçıl || (mecāzen) aşmak ve kaba adam

Butorderie (ism-i müenne²) : hamaʔat, kabalık

Buite (ism-i müenne²) : küçük tepe

Butyreux, euse (şıfat) : sade yağ hassalarını cāmıʔ, zübdî

Buvable (şıfat) : içilebilir, kâbil-i şurb

Buvar (ism-i müzekker) : yazıyı kurutmak için kaba kâğıddan
defter, kurutma kâğıdı

Buvette (issm-i müzekker) : ʔumûmi maşallerde meşrubât maşalli
§ teneffüşhâne

Buveur, euse (şıfat) : meşrub eden, bekrî

Buvotter (fiʔil-i lâzım) : sık sık ve azar azar içmek

C HARFİ

C (ism-i müzekker) : elifba-yı Fransevi'nin üçüncü Şarfi. e ve i ve y Şarfleriñden evvel olduđu yahūd altında "sedil" denilen işāret-i mahşūşası (ç) bulunduđu vakit (s), u dan evvel (kef) ve sâçire takd³rlerde (kaf) gibi telaffuz olunur. H ile beraber (ch) (şe), ve yalınız baʒı kelimat-ı Yunanîde (kaf) yahūd (kef) gibi okunur

Ça [şın Şarfi var. Böyle bir kısaltma kitāb başında yok] bu, şu

Ça (zarf-ı mekân) : burada, buraya || et là- şurada burada, ötede beride = (Şarf-i nida) haydi ! haydi [ş]imdi

Cabale (ism-i müenne²) : Tevratın tefs³ri, İsrailililerin nakliyatı || (mecāzen) gizli ittifaq

Cabaler (fiʒil-i lâzım) : ittifaq-ı hafi teşk³l etmek

Cabaleur, euse (isim) : ittifaq-ı hafi teşk³l eden

Cabaliste (ism-i müzekker) : müfessir-i Tevrat

Cabalistique (şıfat) : İsrailililerin nakliyatına müteʒallik

Caban (ism-i müzekker) : kuşuletalı yağmurluk

Cabane (ism-i müenne²) : kulübe, külbe, baraka

Cabanon (ism-i müzekker) : küçük kulübe § zindan ve tımarhāne Sücre si

Cabaret (ism-i müzekker) : meyhāne § fincan tepsisi

Cabaretier, ère (isim) : meyhāneci

Cabas (ism-i müzekker) : sepet, çanta § bir nevʒ eski araba

Cabestan (ism-i müzekker) (başriye) : ırğat

Cabillaud (ism-i müzekker) : küçük morina balığı

Cabinet (ism-i müzekker) : küçük ota [oda], halvet odası, yatak odası § yazı odası, kalem, haz³ne § heyçet-i vükela

Câble (ism-i müzekker) : halat, palamar, urgan

Câbler (fiil-i müteaddi) : palamar yapmak

Caboche (ism-i müenne²) : büyük baş § başlı çivi

Cabochon (isim-sıfat) : işlenmemiş elmas

Cabotage (ism-i müzekker) : saşillerde seyr-i sefain

[SAYFA 96]

Caboter (fiil-i lâzım) : sevâşilde gemi yürütmek

Caboteur (ism-i müzekker) : sevâşilin boyuna gemi yürüten gemici

Cabotier (ism-i müzekker) : sevâşile mahşûş gemi

Cabotin, e (isim) : seyyâr tiyatro oyuncusu, kötü oyuncu

Cabotiner (fiil-i lâzım) : seyyâr tiyatroculuk etmek, mahâretsiz oyunculuk etmek

Cabrer (se) (fiil-i muâvaat) (beyg³r şakında) : şahlanmak

Cabri (ism-i müzekker) : küçük oğlak

Cabriole (ism-i müenne²) : şıçrayış, fırlayış

Cabrioler (fiil-i lâzım) : şıçramak, fırlamak

Cabriolet (ism-i müzekker) : iki tekerlekli hafif araba

Cabrioleur, euse (isim) : şıçrayan, fırlayan

Cabus (ism-i müzekker) : devşirilmiş, top olmuş lahana

Caca (ism-i müzekker) (küçük çocuklar lisânında) kaça

Cacaber (fiil-i lâzım) (keklik şakında) : bağırma, ötmek

Cacade (ism-i müenne²) : ¨adem-i muvaffakiyet § ric¸at-ı
kahkara

Cacao (ism-i müzekker) : levz-i Hindî , kakao

Cacaoyer (ism-i müzekker) : kakao ağacı

Cacarder (fi¸il-i lâzım) (kaz Şak¸ında) bağırma¸

Cachalot (ism-i müzekker) : bir nev¸ balina balığı , ¸anber
balığı

Cache (ism-i müenne²) : gizlenecek yer, ma¸all-i ihtifā

Cache-cache (ism-i müzekker) : şaklanba¸

Cachectique (şıfat) (tıbb) : kaşeksiya yahūd sū-i kanye
¸illetine mübtela veya müte¸allik

Cachemire (ism-i müzekker) : keşmir kumāşı veyā şalı

Cacher (fi¸il-i müte¸addi) : şaklamak, gizlemek § ihfā etmek § ketm
etmek, göstermemek § örtmek

Cachet (ism-i müzekker) : mühür, hātem § mühürleme¸ şākirdanıñ
mu¸allime verdikleri memhūr mu¸avvā parçası § iktidār ve
mahāret ¸alāmet-i fari¸a ve mümeyyizesi

Cacheter (fi¸il-i müte¸addi) : temh³r etmek, mühürlemek,
mühür başma¸

Cachette (ism-i müenne²) : bir şeyi gizleyecek küçük ve dar
ma¸al

Cachexie (ism-i müenne²) (tıbb) : sū-i kanye, kaşeksiyā
[kaşeksi]

Cachot (ism-i müzekker) : zindan

Cachotterie (ism-i müenne²) : şaklanmayacak ehemmiyetsiz
şeyleri sır tutma¸lık

Cachottier, ère (isim-şıfat) : saklanmayacak ve ehemmiyetsiz şeyleri sır tutan, esrār kumkuması

Cachou (ism-i müzekker) : kad-i Hindî

Cacochyme (isim-şıfat) (tıbb) : siçi'l-mizāc

Cacochymie (isim-şıfat) (tıbb) : sūi'l-mizac

Cacographe (ism-i müzekker) (şıfat) : imlāsız yazı yazan

[SAYFA 97]

Cacographie (ism-i müenne²) : imlāsız yazı

Cacologie (ism-i müenne²) : taʿbir-i sak³m

Cacophonie (isim-şıfat) : tenafür-i şurūf

Cadastre (ism-i müzekker) : taşr³r-i emlāk

Cadavéreux, euse (şıfat) (tıbb) : meyyitî

Cadavre (ism-i müzekker) : meyyit, laşe, cife

Cadeau (ism-i müzekker) : hediye, bahşış

Cadenas (ism-i müzekker) : aşma kilid

Cadenasser (fiʿil-i müteʾaddi) : aşma kil³dle kil³dlemek

Cadence (ism-i müenne²) : vezin, selāset || (mūs³k³) ahenk

Cadencer (fiʿil-i müteʾaddi) : mevzūn veya sel³s etmek § ħora tepmek

Cadet, te (şıfat) : kardaşlarıñ ikincisi

Cadis (ism-i müzekker) : bir nevʾ şayak

Cadmium (ism-i müzekker) (kimyā) : kadmiyum

Cadran (ism-i müzekker) : sâʾat minesî § solaire –basıta

Cadre (ism-i müzekker) : çerçeve § bir teçl³f ve sâçirenin tert³bi || (fenn-i şarb) : eczā-yı eşlişa

Cadrer (fiʔil-i lâzım) : tevāfuk etmek, uygun gelmek

Caduc, que (şıfat) : ihtiyār, herem, kötürüm

Caducée (ism-i müzekker) : iki yılan şarılı bulunan ʔasa ki ticāret-i aliheniñ ʔalāmeti idi

Caducité (ism-i müenne²) : herem, kötürümlük

Cafard, e (isim-şıfat) : mürāʔî

Cafarderie (ism-i müenne²) : mürāʔîlik

Café (ism-i müzekker) : kahve § kahvehāne

Cafetier (ism-i müzekker) : kahveci

Cafetière (ism-i müenne²) : kahve ıbrığı [ibriği] , kahve cezvesi

Cafier yahūd **caféier** (ism-i müzekker) : kahve ağacı

Cage (ism-i müenne²) : kuş kafesi

Cagnard, e (isim-şıfat) : tenbel, haylaz

Cagnarder (fiʔil-i lâzım) : haylazlık etmek

Cagnardise (ism-i müenne²) : haylazlık

Cagneux, euse (isim-şıfat) : diz kapağı geride ve ayağı tersine dönmüş olan, aşnef

Cagot, e (isim) : iʔtikadat-ı bātıla ile mutaʔassıb

Cagoterie (ism-i müzekker) : iʔtikadat-ı bātıla ile mutaʔassıblık

Cahier (ism-i müzekker) : defter, cüz

Cahin-caha (şāl) : şöyle böyle, ne iyi ne fenā

Cahot (ism-i müzekker) : şarşma

Cahotage (ism-i müzekker) : şarşılmaklık

Cahotant, e (şıfat) : şarşan

Cahoter (fiʔil-i müteʔaddi) : şarşmak

Caïeu (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : baş³le

Caille (ism-i müenne²) : bildirçin

Caillé⁸⁶ koyulaşmış, pıhtılanmış, müteşa^{2 2}ir

Caillebotte (ism-i müenne²) : koyulaşmış süd parçası

Cailebotter (fiʔil-i müteʔaddi) : koyulaştırmak,
pıhtılaştırmak

Caillement (ism-i müzekker) : koyulaşma, pıhtılanma, taşa^{2 2}ür
[SAYFA 98]

Cailler (fiʔil-i müteʔaddi) : koyulaştırmak, pıhtılatmak

Cailletage (ism-i müzekker) : zevzeklik

Cailleteau (ism-i müzekker) : bildirçin yavrusu

Cailleter (fiʔil-i lazım) : zevzeklik etmek

Caillette (ism-i müenne²) : zevzek, geveze || (teşr³ş) kuşne,
şirden

Caillou (ism-i müzekker) : çakıl taşı

Cailloutage (ism-i müzekker) : çakıl taşıyla tonatılmış döşeme

Caillouteux, euse (şıfat) : çakıl taşıyla tonatılmış

Caïman (ism-i müzekker) : bir nevʔ timsah balığı

Caisse (ism-i müenne²) : sandık § kaşaba § haz³ne § tavul

Caissier, ère (isim) : sandıkkâr, sandık emini, haz³nedâr

Caisson (ism-i müzekker) : cebhâne ve erzāk ʔarabası, kapaklı

Cajoler (fiʔil-i müteʔaddi) : oşşayarak aldatmak

⁸⁶ Sad ve zel var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Cajolerie (ism-i müenne²) : müdāhene, ohşayarak aldatış

Cajoleur, euse (isim) : istifāde niyetiyle müdāhene eden

Cal (ism-i müzekker) : nāşır

Calamine (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt) : Şacer-i tūtiyā

Calamite (ism-i müenne²) : mıknatıs taşı

Calamité (ism-i müenne²) : muş³bet, afet, felāket

Calamiteux, euse (şıfat) : muş³betli, muşāb

Calandre (ism-i müenne²) : kumāşlara cila vermeğe mahşûş ağaçdan makine

Calandrer (fiʔil-i müteʔaddi) : kumāşları makineden geçirüp cilalatmak

Calandreur (ism-i müzekker) : kumāşlara cila veren şanʔatkār

Calcaire (şıfat) (kimyā) : kireç, kils

Calcanéum (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : ʔazm-i ʔakāb

Calcédoine (ism-i müenne²) : maʔi veya şarımsı ʔak³k

Calcination (ism-i müenne²) (kimyā) : tekellūs, iktilās

Calciner (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā) : tekl³s etmek

Calcul (ism-i müzekker) : Şesāb, sayış || (tıbb) Şaşāt

Calculable (şıfat) : sayılabilir, Şesāb olunabilir

Calculateur, trice (isim) : muŞāsib

Calculer (fiʔil-i müteʔaddi) : şaymak, Şesāb etmek

Calculeux, euse (şıfat) (tıbb) : Şaşātî, muŞşî

Cale (ism-i müenne²) : destek || (baŞriye) geminiñ sentinesi § gemi destgāhı

Calebasse (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt) : ka²iyye, şu kabagı

Calebassier (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : ʔa²iyye ağacı

Calèche (ism-i müzekker) : öñü açık bir nevʔ hafif ʔaraba § bir nevʔ kadın şapkası

Caleçon (ism-i müzekker) : iç donu

Caléfaction (ism-i müenne²) : ısıtmaʔlık, tesh³n

Calembour (ism-i müzekker) : cinās, tecn³s

Calembouriste (ism-i müzekker) : cinās söz söyleyen adam

Calembredaine (ism-i müenne²) : boş laʔırdı, şaçma sapan

[SAYFA 99]

Calendes (ism-i müenne², cemʔ) grecques – vaʔad, vaʔ³d

Calendrier (ism-i müzekker) : taʔv³m-i sāl

Calepin (ism-i müzekker) : kelimeler veya maddeler zabtı

Caler (fiʔil-i müteʔaddi) : destekle tırdurmak, altını beslemek || (başriye) mayna etmek

Calfat (ism-i müzekker) : ʔalafatçı

Calfatage (ism-i müzekker) : ʔalafat

Calfater (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔalafat etmek

Calfeutrage (ism-i müzekker) : yarıʔların tıʔanması

Calibre (ism-i müzekker) : ʔap || (mecāzen) : cins, ʔayar

Calibrer (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔap vermek

Calice (ism-i müzekker) : Hıristiyānların icrā-yı ay³n e²nāsında şarābı ʔodukları ʔadeh || (ʔilm-i nebātāt) keçs

Calicot (ism-i müzekker) : başma § manifaturacı çırağı

Califat (ism-i müzekker) : hilāfet-i İslāmiye

Calife (ism-i müzekker) : ḥalife-i Müslim³n

Califourchon (à) (Şāl) : beyg³re biner gibi, bacakları açarak

Câlin, e (şıfat) : mülâyim, gevşek

Câliner (fiʔil-i müteʔaddi) : oğşamak, iyilikle tutarak aldatmak

Calleux, euse (şıfat) : naşırlı, ²efenî

Calligraphe (ism-i müenne²) : Şattât

Calligraphie (ism-i müenne²) : Şüsn-i haţ, Şattâtılık

Calligraphique (şıfat) : Şüsn-i haţâ veya Şattâtılığa müteʔallik

Callosité (ism-i müenne²) : naşırlanma, naşır bağlama

Calmande (ism-i müenne²) : yünden bir nevʔ atlas

Calmant, e (isim-şıfat) (tıbb) : müsekkin, mûlaţţıf

Calme (şıfat) : sâkin, râŞat|| (ism-i müzekker) sükûnet, râŞat, asayiş § kayıdsızlık § südlimanlık

Calmer (fiʔil-i müteʔaddi) : tesk³n etmek § taʔdil ve tehv³n etmek

Calomniateur, trice (isim) : müfteri, bühtāncı, iftirācı

Calomnie (ism-i müenne²) : iftirā, bühtān

Calomnier (fiʔil-i müteʔaddi) : iftirā etmek, bühtān etmek

Calomnieusement (Şāl) : iftirā ve bühtānla, müfteriyāne

Calomnieux, euse (şıfat) : iftirālî, iftirāyî Şāv³

Caloricité (ism-i müenne²) (tār³h-i ʔab³ʔ³) Şarāret-i gariziyye

Calorifère (şıfat) (kimyā) : Şāmil-i Şarāret = (ism-i müzekker) bir evin içine borular vāsıtasıyla neşr-i Şarāret eden soba

Calorification (ism-i müenne²) (kimyā) : Şuşul-i Şarāret

Calorifique (şıfat) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) : musahhın

Calorique (ism-i müzekker) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) : Sarāret-i hafıyye

Calotte (ism-i müzekker) : serpūş § başa [v] urulan sille § tãçife-i ruhbān

Calotter (fiʔil-i müteʔaddi) : başa sille [v] urmak

[SAYFA 100]

Caique (ism-i müzekker) : bir resmiñ üstünden iğne ile delerek alınan numuneniñ ince haıları

Calquer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir resmin üstünden iğne ile delerek nüshasını almak

Calumet (ism-i müzekker) : Amerika vaşşıleriñin çubuğu

Calus (ism-i müzekker) : naşır, ²efen || (mecāzen) yürek katılığı, saıtdillik

Calvaire (ism-i müzekker) : üzerine bir haç dikili bulunan tepecik

Calville (ism-i müzekker) : bir nevʔ elma

Calvinisme (ism-i müzekker) : Protestanlığıñ bir mezhebi

Calviniste (ism-i müzekker) Kālvın mezhebinde bulunan Protestan

Calvitie (ism-i müenne²) (tıbb) : şalʔa

Camaieu (ism-i müzekker) : iki renkli bir nevʔ taş § iki renkli resim ve nakış

Camail (ism-i müzekker) : Papas başlığı

Camarade (isim) : arkadaş, ref³k

Camaraderie (ism-i müenne²) : arkadaşlık

Camard, e (isim-şıfat) : yaşsı ve başık burunlu

Cambouis (ism-i müzekker) : tekerlekleriñ deliğinden siyahlanmış yağ

Cambrer (fiʔil-i müteʔaddi) : az eğriltmek, kemerli etmek

Cambrure (ism-i müenne²) : eğritme, kemerleme

Camée (ism-i müenne²) : renkleri muhtelif ince tabakattan mürekkeb taş ki üzerine resimler Şakkolunur

Caméléon (ism-i müzekker) : buķalemun

Caméléopard (ism-i müzekker) : zürāfa

Camellin (ism-i müzekker) : kamelya

Camelot (ism-i müzekker) : şāl³

Camelote (ism-i müenne²) : ʔadi eşyā-yı ticāriye ş fenā yapılmış maʔmūlāt-ı sunʔiye

Cameloter (fiʔil-i müteʔaddi) : şāl³ yapmak ş fenā maʔmūlāt işlemek

Camelotine (ism-i müenne²) : talğalı bir nevʔ kumāş

Camera-lucida (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ʔiyye) : hücre-i mezʔiyye

Camérier (ism-i müzekker) : Papa'nıñve kardinalleriñ hidmetinde bulunan kadın

Camériste (ism-i müenne²) : bir büyük kadınıñ hidmetinde bulunan kadın

Camerlingat (ism-i müzekker) : Papa kaçimmākamlığı

Camerlingue (ism-i müzekker) : Papa kaçimmakamı

Camion (ism-i müzekker) : ufaķ tekerlekli alçaķ yük ʔarabası

Camionneur (ism-i müzekker) : gayet ufağ tekerlekli alçağ
araba ile nakl-i eşyā eden Şammāl

Camisard (ism-i müzekker) : Protestan

Camisole (ism-i müenne²) : kısa gömlek, yelek § kam³s-i cebr,
deli gömleği

Camomille (ism-i müenne²) : papadya çiçeği, babūnc

Camouflet (ism-i müzekker) : biriniñ yüzüne üflenlen hava veya
duman § taşk³r, tezy³f

Camp (ism-i müzekker) : ordugāh, muasker

Campagnard, e (isim-şıfat) : köylü, kır adamı, bedevi

[SAYFA 101]

Campagne (ism-i müenne²) : kır, ova § tarlalar, çiftlikler §
köyler, kurra § sefer, asker sevk ve tahr³ki

Campaniforme (şıfat) (silm-i nebātāt) : ceresiyyü'ş-şekil

Campanile (ism-i müenne²) : çañ kulesi

Campèche (ism-i müzekker) : Meksika'nıñ bakam ağacı

Campement (ism-i müzekker) : ordu kurma § ordugāh

Camper (fiil-i lāzım) : ordu kurmak

Camphre (ism-i müzekker) : kâfūr

Camphré, e (şıfat) (kimyā) : kâfūrlu, mekfūr ⁸⁷

Campine (ism-i müenne²) : küçük piliç yahūd palaz

Campos (ism-i müzekker) : ruşat, izin

Camus, e (şıfat) : kısa ve yaşşı burunlu

Canaille (ism-i müenne²) : edān³, hāzele makūlesi

⁸⁷ Kelimenin mim, kef, fe, vav, ra şeklinde yazılması gerekirken
sehven mim, kef, vav, fe, ra şeklinde yazılmıştır.

Canal (ism-i müzekker) : şu yolu, şu cedveli, mecrā, kanal ||
 (teşr³Ş) : kanat || (mecāzen) vāsıta, tar³k

Canalisation (ism-i müenne²) : cedvel küşādı

Canaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : cedvel açmak

Canapé (ism-i müzekker) : kanāpe, peyke, minder

Canard (ism-i müzekker) : ördek § ğayr-ı şaŞ³Ş naķil ve rivāyet

Canarder (fiʔil-i müteʔaddi) : puşudan tüfenk atmak

Canarderie (ism-i müenne²) : ördek kümesi

Canardière (ism-i müenne²) : uzun tüfenk § av puşusu

Canari (ism-i müzekker) : kanarya

Cancan (ism-i müzekker) : dediķodu, kıyl ü ħal, ğıft u ğū

Cancaner (fiʔil-i lāzım) : ğıft u ğūda bulunmak, dediķodu etmek

Cancer (ism-i müzekker) (tıbb) : sereţān || (ʔilm-i nücūm) : burc-ı sereţān

Cancéreux, euse (şıfat) (tıbb) : seretānî

Cancre (ism-i müzekker) : yengeç, deñiz ıstaķozu § ħas³s, pinti § tenbel

Candélabre (ism-i müzekker) : müteʔaddid ħollu şemʔdan

Candeur (ism-i müenne²) : safvet-i derūn, ħulūş-i ħalb

Candi⁸⁸ sucre- nebat-ı şekerî, ħand

Candidat (ism-i müzekker) : namzed, mülāzım

Candidature (ism-i müenne²) : namzedlik, mülāzemet

Candide (şıfat) : ħāliş, şāf

Candidement (Şāl) : safvet-i derūnla, ħālişāne

⁸⁸ Sad ve zel var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Candir (fiʔil-i müteʔaddi) : kandleştirmek

Cane (ism-i müenne²) : dişi ördek

Caneter (fiʔil-i lâzım) : ördek gibi yürümek

Caneton (ism-i müzekker) : ördek palazı

Canette (ism-i müenne²) : küçük ördek § bira kabı

Canevas (ism-i müzekker) : kanavaçe || (mecāzen) : taslak

Canezou (ism-i müzekker) : bir nevʔ yelek

Caniche (isim-şıfat) : tüylü fino köpeği

[SAYFA 102]

Caniculaire (şıfat) : bâhūrî. jours – eyyam-ı bâhūr

Canicule (ism-i müenne²) (ʔilm-i nücüm) : kelb-i ekber § eyyām-ı bâhūr

Canif (ism-i müzekker) : çakı, kalemtıraş

Canin, e (şıfat) : köpeğe müteʔallik , kelbî || dent– sinn-i kelbî , köpek dişi

Caniveau (ism-i müzekker) : sel mecrâsı

Canne (ism-i müenne²) : şeker kamışı § değnek, baston

Canneler (fiʔil-i müteʔaddi) : şişhāne şeklinde oluklu yapmak

Cannelle (ism-i müenne²) : darçın [tarçın] § fuçı [fıçı] musluğu

Cannellier (ism-i müzekker) : darçın [tarçın] ağacı

Cannelure (ism-i müzekker) : şişhāne şeklinde oluk

Cannetille (ism-i müenne²) : sırma tırtılı

Cannibale (ism-i müzekker) : insan eti yiyen, merdüm^vḥ ār ||
(mecāzen) merşametsiz, ğaddār

Canon (ism-i müzekker) : top § namlu § üstüvâne || (tıbāat)
bir nevā kalın Surūfāt

Canon (ism-i müzekker) : umur-ı mezhebiyeye dācir bir meclis-i
ruṣānî tarafından veya icma-i ümmetle karārlaştırılmış
kavāid ve aṣkām § azizleriñ esāmisini mübeyyin defter §
edāiye mecmūası

Canonial, e (şıfat) : kavan³n-i ruṣāniye ile mukarrer § ruṣānî
vakfı

Canonicat (ism-i müzekker) : ruṣānîleriñ aaidat- ı vakfiyesi

Canonicité (ism-i müenne²) : kavān³n-i ruṣāniye muṭābakat

Canonique (şıfat) : kavān³n-i ruṣāniyeye muṭabık

Canoniquement (şāl) : kavān³n-i ruṣāniyeye tatbikan

Canonisation (ism-i müenne²) : Papa'nıñ bir müteveffayı
azizleriñ sırasına geçirmesi

Canoniser (fiil-i müteaddi) : azizler sırasına geçirmek

Canoniste (ism-i müzekker) : kavanıñ ve aṣkām-ı mezhebiyede
alim

Canonnade (ism-i müenne²) : birkaç topun birden boşanması

Canonner (fiil-i müteaddi) : topa tutmak

Canonnier (ism-i müzekker) : topçu

Canonnière (ism-i müzekker) : top mazgalı § topçeker § çerge

Canot (ism-i müzekker) : küçük şandal

Cantabile (ism-i müzekker) (bile) (mūs³k³) : kolay ve hoş ahenk

Cantaloup (ism-i müzekker) : bir nevā dilimli kavun

Cantate (ism-i müenne²) (mūs³k³) : güfte

Cantatrice (ism-i müenne²) (mūs³k³) : muğanniye

Cantharide (ism-i müenne²) (tıbb) : kuduz böceği, zerruş

Cantilène (ism-i müenne²) (mūs³k³) : yavaş ve şaz³n ahenk

Cantine (ism-i müenne²) : kışla ve sâçirede me²kûlât ve meşrûbât satmağa mahşûş maşal ş şişeler vaz² ve nakline mahşûş şandık

[SAYFA 103]

Cantinier, ère (isim) : kışla ve sâçirede me²kûlât ve meşrubât satan adam yahut kadın

Cantique (ism-i müzekker) : kilise zemzemesi

Canton (ism-i müzekker) : naşiye

Cantonade (ism-i müenne²) : tiyatro şahnesiniñ iç tarafı

Cantonal, e (şıfat) : nâşiyeye müte²allik, nâşiyevî

Cantonnement (ism-i müzekker) : askerîñ konması ve ikâmeti, kışlak, hânelere konma

Cantonner (fi²il-i müte²addi) (askerî) : kondurmak

Canule (ism-i müenne²) (fenn-i cerrâşî) : ünbûbe, emzik

Canut (ism-i müzekker) : ipek fabrikası damelesi

Caoutchouc (ism-i müzekker) : lastik, kavutşu [kauçuk]

Cap (ism-i müzekker) (coğrafyâ) : burun, re²s

Capable (şıfat) : mu²ktedir, kadir, ehil ş layık, müsteşak

Capacité (ism-i müenne²) : iktidâr, kudret ş ehliyet, dirâyet ş ist³âb

Caparaçon (ism-i müzekker) : beyg³r çulu

Caparaçonner (fi²il-i müte²addi) : çul ile örtmek, çullamak

Cape (ism-i müenne²) : ku²kuletalı yağmurluk || (başriye) mayistra yelkeni

Capeline (ism-i müenne²) : bir nevʔ kadın takyesi [taḳke]

Capendu (ism-i müzekker) : kırmızı bir nevʔ elma

Capillaire (şıfat) : saçla veya kıla müteʔallik veya müşābih,
şarî = (ism-i müzekker) kuzberetü'l-kanat, baldırıḳara

Capilotade (ism-i müenne²) : birkaç nevʔ etten maʔmûl yemek

Capitaine (ism-i müzekker) : yüzbaşı § gemi reʔisi, kapūdān

Capital, e (şıfat) : başlı, başlıca, en mühim || peine-iʔdām
cezāsı

Capital (ism-i müzekker) : sermāye, reʔsü'l-māl

Capitale (ism-i müenne²) : payitaḥt, maḳarr-ı Şükūmet

Capitalemment (şāl) : başlıca § nihayet derecede, fevka'l-ʔade

Capitaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : reʔsü'l-māl ittiḥāz etmek,
sermāye etmek, naḳde taşvʔl etmek

Capitaliste (ism-i müzekker) : sermāyedār

Capitan (ism-i müzekker) : yiğitlik iddiʔāsında bulunan ḳorḳak
adam

Capitation (ism-i müenne²) : cizye, şahsî vergi

Capiteux, euse (şıfat) : başa [v]uran (şarāb ve sāʔire)

Capitulaire (şıfat) : riyāset veya cemʔiyet-i ruşānîyeye
müteʔallik || (ism-i müzekker, cem) eski Şükūmdārların irādātı

Capitulant, e (isim-şıfat) : bir meclis-i ruşānîde reʔis
bulunan

Capitulation (ism-i müenne²) : istimān ve teslʔm muḳāvelesi §
imtiyāzat-ı ecnebiye

Capitule (ism-i müenne²) : baʔzı ayʔnleriñ soñunda ḳıraʔat
olunan ḳışa duʔā

Capituler (fiʔil-i lâzım) : tesl³m içün mukāveleğe girişmek,
istimān etmek

[SAYFA 104]

Capon, ne (şıfat) : Ş³lekār, kumarbāz § alçak, korkak

Caponner (ism-i müzekker) : oyunda Ş³le etmek § korkaklık
göstermek

Caporal (ism-i müzekker) : onbaşı

Capot (şıfat) : oyunda hiçbir sayı alamayan || (mecāzen) maşrūm

Capote (ism-i müenne²) : yağmurluk, kaput § bir nevā kadın
şapkası § payton körüğü

Câpre (ism-i müenne²) : şefellah ağacınıñ goncası ki turşusu
olur

Caprice (ism-i müenne²) : keyf, irādet-i keyfiye, heves §
nevheveslik, maymūn iştahlılık § merāk

Capricieusement (Şāl) : keyf ve hevese göre § nevheveslikle §
merākla

Capricieux, euse (isim-şıfat) : merāklı § nevheves, maymūn
iştahlı

Câprier (ism-i müzekker) : şefellah, gebere, kabar

Capron (ism-i müzekker) : bir nevā büyük çilek

Capronier (ism-i müzekker) : bir nevā büyük çilek ağacı

Capsulaire (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : ʔalebî

Capsule (ism-i müenne²) : kapsül ||⁸⁹ ʔalebe, maşfaza

Captateur, trice (isim) : Ş³le ile mira² ğaşbeden

Captation (ism-i müenne²) : Ş³le ile mira² ğaşbı

⁸⁹ Nun, te ve kef harfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Capter (fiʔil-i müteʔaddi) : Ş³le ile kazanmak

Captieusement (Şāl) : iğfāl ile

Captieux, euse (şıfat) : muğfil

Captif, ive (isim-şıfat) : es³r-i Şarb

Captiver (fiʔil-i müteʔaddi) : es³r etmek

Captivité (ism-i müenne²) : esāret

Capture (ism-i müenne²) : tevķ³f Ş ğanimet

Capturer (fiʔil-i müteʔaddi) : tevķ³f etmek Ş zabt etmek

Capuce (ism-i müenne²) : rahip sivri başlığı

Capuchon (ism-i müzekker) : kükuleta, serpüş || (ʔilm-i nebātāt): miğfer

Capuchonné, e (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : miğferiyyü' ş-şekil

Capucin, e (isim) : bir ʔar³ķ-i mahşūşa mensūb rāhib ve rāhibe

Capucinade (ism-i müenne²) : zühd ve diyānete müteʔallik mevʔiza Ş mürāçilik

Capucine (ism-i müenne²) : Frenk teresi, Latin çiçeği Ş mezkūr çiçeğin rengi, koyu turuncu Ş tüfenk bileziği

Capucinière (ism-i müenne²) : kapusin rahipleriñe mahşuş manāstır

Caque (ism-i müenne²) : tar [dar] Şavuz balığı ve sāçire fuçısı [fıçı]

Caquet (ism-i müzekker) : gıd gıdaķ Ş zevzeklik, laklakiyat

Caquetage (ism-i müzekker) : gevezelik etmeklik, lakliyyāt sevmeklik

Caqueter (fiʔil-i lāzım) (tavuk Şakķında) : gıd gıdaķlamak || (mecāzen) gevezelik etmek, ʔan ʔan etmek

Caqueterie (ism-i müenne²) : çan çan

[SAYFA 105]

Caqueteur, euse (isim) : çan çan eden, geveze, zevzek

Car (Şarf-i rabıf) : zirā, çünkü

Carabas (ism-i müzekker) : aslı meşkūk ve aşālet iddiāasıyla müftehîr adam § bir nevā eski büyük araba

Carabin (ism-i müzekker) : fenn-i tıb ve cerrāŞî şākirdi

Carabinade (ism-i müzekker) : filinfa boşanması

Carabine (ism-i müenne²) : kışa şişhāne, filinfa

Carabinier (ism-i müenne²) : filinfaalı nefer

Caraco (ism-i müzekker) : dar bir nevā kadın libāası

Caracole (ism-i müenne²) (fenn-i Şarb) : çarh, yarım çarh

Caracoler (fiʔil-i lâzım) : bir çarh ve yarım çarh icrā etmek

Caractère (ism-i müzekker) : haat, yazı, Şarf § dökme Şurūfat § hassa, tabiʔat § hulk, hūy, haşlet § sıfat, ʔunvan § meslek

Caractériser (fiʔil-i müteʔaddi) : tavş³f etmek § evşāf ve ʔalāmet-i maḥşūʔa ile tefr³k etmek

Caractéristique (şıfat) : mümeyyiz, fārik

Carafe (ism-i müenne²) : şūrahi, şişe

Carafon (ism-i müzekker) : küçük şūrahi

Carambole (ism-i müenne²) : karambole

Caramboler (fiʔil-i lâzım) : karambole etmek

Caramel (ism-i müzekker) : ʔakide şekerî

Carapace (ism-i müenne²) : bağa

Carat (ism-i müzekker) : karat § altun ʔayarı

Caravane (ism-i müenne²) : kârvân [kervan]

Caravansérail (ism-i müzekker) : kârvânsaray [kervansaray]

Carbonate (ism-i müzekker) (kimyâ) : faşmiyet

Carbone (ism-i müzekker) (kimyâ) : faşm, karbon

Carboneux⁹⁰ (kimyâ) : acide – Şâmız-ı faşmî

Carbonique (şıfat) (kimyâ) : acide – Şâmız-ı faşm

Carbonisation (ism-i müenne²) (kimyâ) : tefaşşum

Carboniser (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyâ) : tefaşşum etmek || se-
tefaşşum etmek

Carbonnade (ism-i müenne²) : külbaşdı

Carbure (ism-i müzekker) (kimyâ) : mürekkebat-ı müsennaʔiye-i
faşm

Carburé, e (şıfat) (kimyâ) : müfaşşam

Carcailler (fiʔil-i lâzım) (çulluk Şakķında) : bağırmaķ
çulluk gibi bağırmaķ

Carcan (ism-i müzekker) : bir maķkūmuñ boynuna geçirilen demir
şalka, lale

Carcasse (ism-i müenne²) : kafes, kad³d

Carcinomateux, euse (şıfat) (tıbb) : sereţânî

Carde (ism-i müenne²) : yapağı ve keten tarağı § Şallaç yayı §
koçan, göbek

Carder (fiʔil-i müteʔaddi) : yapağı ve keten ve sâçireyi
taramaķ § Şallâclamaķ

Cardeur, euse (isim) : Şallâç, yapağı taraķçısı

Cardialgie (ism-i müenne²) (tıbb) : elem-i miʔde

⁹⁰ Sad ve zel var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Cardiaque (şıfat) : (teşr³Ş, tıbb) : kalbî

Cardier (ism-i müzekker) : yapağı ve sâçire tarağı yapan tarağçı
[SAYFA 106]

Cardinal (ism-i müzekker) : Katolikleriñ Papa' dan soñra en büyük rütbesini şâçiz olan ruşânîleri, kardinal

Cardinal, e (şıfat) : başlı, esaslı, aşlî

Cardinalat (ism-i müzekker) : kardinallik

Cardinaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : kardinal etmek

Cardite (ism-i müenne²) (tıbb) : iltihâb-ı kalb

Cardon (ism-i müzekker) : deve dikenî

Carême (ism-i müzekker) : büyük perh³z || (mecâzen) zaʔ³f ve şararmış adam

Carême-prenent (ism-i müzekker) : perh³zin ilk haftasınıñ soñ üç günü ş perh³z şenlikleriñde şokaklarda gezen maskeli adam

Carenage (ism-i müenne²) : kalafatlama ş gemileriñ kalafatlandığı maşal

Carence (ism-i müenne²) (kânûn) : procés-verbal de- ifâ-yı d³ne muhtedir olmadığını mübeyyin

Carène (ism-i müenne²) (başriye) : geminiñ omurgası, karinesi

Caréner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir geminin altını taʔmir veya kalafat etmek

Caressant, e (şıfat) : ohşâyân, ohşayıcı ş laʔ³f ş nazlı

Caresse (ism-i müenne²) : ohşama, ohşayış, nevaziş, talʔ³f

Caresser (fiʔil-i müteʔaddi) : ohşamak, talʔ³f etmek ş müdâhene etmek

Caret (ism-i müzekker) : deñiz kaplumbağası

Cargaison (ism-i müenne²) : gemi Şamûlesi

Cargue (ism-i müenne²) (baŞriye) : yelkenleri direklerle bağlamaga mahşûş ip

Carguer (fiʔil-i müteʔaddi) (baŞriye) : yelkenleri istinkâ etmek

Cariatide (ism-i müenne²) : binānıñ köşe veya şaçağı altında direk makamında bulunan heykel

Caricature (ism-i müenne²) : eğlence veya istihzâ için yapılan tuşaf resim, karikatür || (mecazen) kıyâfet ve tavrı tuşaf adam

Carie (ism-i müenne²) (tıbb) : remm, çürük

Carrier (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb) : kemiği çürütmek, term³m etmek

Carillon (ism-i müzekker) : çañla çıkarılan ahenk

Carillonner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir aheng-i mahşûşla çañ çalmak

Carillonneur (ism-i müzekker) : bir aheng-i mahşûşla çalan, çancı

Carlingue (ism-i müenne²) (baŞriye) : geminin iç karinası

Carmagnole (ism-i müenne²) : bir nevʔ kışa libas § bir ihtilâl şarkısı

Carme (ism-i müzekker) : bir tar³k-i mahşûşa mensûb rāhib

Carmélite (ism-i müenne²) : bir tar³k-i mahşûşa mensûb rāhibe

Carmin (ism-i müzekker) : pek kırmızı renk, la'1

Carnage (ism-i müzekker) : çok öldürmeklik, katl-i ʔam, melşame

Carnassier, ère (şıfat) : çiy et yiyen Sayvān = (cem) (tār³ḥ-i ṭab³ṣ³) : Sayvānat-ı laşime

Carnassière (ism-i müenne²) : avcı çantası

[SAYFA 107]

Carnation (ism-i müenne²) : ten rengi

Carnaval (ism-i müzekker) : Hıristiyanların büyük perh³zden evvel icrā ettikleri şenlikler, karnaval, apukurya

Carnet (ism-i müzekker) : cep defteri, cüzdan

Carnier (ism-i müzekker) : avcı çantası

Carnivore (isim-şıfat) (tār³ḥ-i ṭab³ṣ³) : eklü'l-laşm, güştḥ^v
or

Caronade (ism-i müenne²) : havān

Caroncule (ism-i müenne²) (teşr³ş) : laş³me

Carotide (ism-i müenne²) (teşr³ş) : sebātî

Carotique (şıfat) (tıbb) : sebāt-ı seheri

Carotte (ism-i müenne²) : havuç, cezer

Carotter (fiʔil-i lâzım) : misk³nce kumar oynamak = (fiʔil-i müteʔaddi) : ş³le ile para koparmak , aldatmak, dolandırmak, bürûze etmek

Carottier, ére (isim) : tamaʔkār oyuncu, dolandırıcı, bürüzeci

Carpe (ism-i müenne²) : sazan balığı

Carpe (ism-i müzekker) : bilek

Carpeau (ism-i müzekker) : küçük sazan balığı

Carpette (ism-i müenne²) : bir nevʔ çubuklu ḥalı

Carpillon (ism-i müzekker) : pek küçük sazan balığı

Carquois (ism-i müzekker) : ok kuburu, okluk

Carré, e (şıfat) : dört köşeli, murabba

Carré (ism-i müzekker) (hendese) : şekl-i murabba

Carreau (ism-i müzekker) : yere döşenmeğe mahşûş tuğla ya [da]

Malta taşı veyāḥūd mermer § pencere veya çerçeve camı § iskambil kâğıdında oriya

Carrefour (ism-i müzekker) : dört yol ağzı

Carrelage (ism-i müzekker) : tuğla veya mermer döşemesi

Carreler (fiʔil-i müteʔaddi) : bir yeri tuğla veya mermerle döşetmek

Carrelet (ism-i müzekker) : çiros balığı § bir nevʔ olta

Carreleur (ism-i müzekker) : tuğla yaḥūd mermer döşeyen dülger § kundura yamacısı

Carrelure (ism-i müenne²) : eski kundura üzerinde yeñi yama

Carrément (şāl) : murabba olarak § açıktan açığa, bedaheten

Carrer (fiʔil-i müteʔaddi) : murabba etmek, terb³ etmek || se- tefahḥur etmek

Carrier (ism-i müzekker) : taşçı

Carrière (ism-i müenne²) : at koşturmağa mahşûş meydan § insanıñ geçinmek için tuttuğu meslek ve tar³k

Carrière (ism-i müenne²) : taş ocağı

Carriole (ism-i müenne²) : üstü kapalı bir nevʔ ʔaraba

Carrosse (ism-i müenne²) : asma ʔaraba, karuça

Carrossier (ism-i müzekker) : ʔarabacı ustası § ʔaraba beyg³ri

Carroussel (ism-i müzekker) : atla olunan müsabakat ve oyunlar § at meydānı

Carrure (ism-i müenne²) : omuzların vüsʼati

Carte (ism-i müenne²) : kâğıd, muḳavvâ § isḳambil kâğıdı § yemek listesi § ḥar³ta

Cartel (ism-i müzekker) : mübārezeye daʼvet tezkeresi § d³vāra asılan çalar sâʼat

[SAYFA 108]

Cartésianisme (ism-i müenne²) : Deḳart'ın uşûl-i felsefesi

Cartésien, ne (şıfat) : Deḳart'ın uşûl-i felsefesine mensûb ve müteʼallik = Deḳart'ın ıtar³ḳ-i felsefesine tâbiʼadam

Cartier (ism-i müzekker) : oyun kâğıdları yapan ve şatan adam

Cartilage (ism-i müzekker) (teşr³§) : ğuḍrûf, kıkırdak

Cartilagineux, euse (şıfat) (teşr³§) : ğuḍrûfî

Cartomancien, ne (isim) : kâğıd falcısı

Carton (ism-i müzekker) : muḳavvâ § büyük resim cüzdanı § bir taş³§ veya ʼilāve için yeñiden başılan kâğıd

Cartonner (fiʼil-i müteʼaddi) : muḳavvâ ile kitâb cild etmek, muḳavvâ kaplatmak

Cartonnerie (ism-i müenne²) : muḳavvâcılık

Cartonnier (ism-i müzekker) : muḳavvâcı

Cartouche (ism-i müzekker) : resim çekici

Cartouchier (ism-i müzekker) : fişenklik

Cartouchière (ism-i müenne²) : palaska

Cartulaire (ism-i müzekker) : evḳâf şartnâmesi

Cas (ism-i müzekker) : Şâl, taḳd³r § vakʼa, vukʼat § teşādûf

Casanier, ére (isim-şıfat) : evde ıurmağı seven adam

Casaque (ism-i müenne²) : geniş kollu bir nevâ asker kaputu

Casaquin (ism-i müzekker) : bir nevâ kışa gömlek

Cascade (ism-i müenne²) : çağlayan, selsebil

Cascarille (ism-i müenne²) : anber kabuğu

Case (ism-i müenne²) : kulûbe, külbe ş çekmece gözü ş dama hânesi

Caséiforme (şıfat) : peyn³r şekil ve tabiâtında olan, cübniyyü'ş-şekil

Casemate (ism-i müenne²) : kalâa bodrumu

Casemater (fi'il-i müte'addi) : bir kalâyaya bodrumlar yapmak

Caser (fi'il-i müte'addi) : birleştirmek, tanz³m etmek || se- yerleşmek

Caserne (ism-i müenne²) : kışla

Casernement (ism-i müzekker) : askerî kışlalara yerleştirilmesi

Caserner (fi'il-i müte'addi) : askerî kışlalara yerleştirmek

Casier (ism-i müzekker) : evrāk vazına mahşûş müte'addid gözlü çekmece

Casoar (ism-i müzekker) : bir nevâ deve kuşu

Casque (ism-i müzekker) : askerî baş zırhı, miğfer

Casquette (ism-i müenne²) : yalınız önde bir ufağ siperi bulunan şapka

Cassant, e (şıfat) : kırılabilen, kolay kırılan, gevrek

Cassation (ism-i müenne²) (kânûn) : temy³z || cour de - maşkeme - i temy³z

Casse (ism-i müenne²) : kırma, kesir

Casse (ism-i müenne²) (ṣilm-i nebātāt) : kı¹ ²ā-i Hindî

[SAYFA 109]

Casse (ism-i müenne²) : matbaa kaşası

Cassé, e (şıfat) : kırık ş kötürüm

Casse-cou (ism-i müzekker) : tehlikeli maşal

Casement (ism-i müzekker) : kırma, kırık

Casse-noisette (ism-i müzekker) : fındık kıran, kışkaç

Casse-noix (ism-i müzekker) : ceviz kıran

Casser (fiil-i müteaddi) : kırmak, kesr ü şikest etmek ş
çürütmek, ibtāl etmek ş tenz³l-i rütbe etmek = (fiil-i lâzım) :
kırılmak

Casseroles (ism-i müenne²) : tava, kulplu tencere

Casse-tête (ism-i müzekker) : topuz, cop

Cassetin (ism-i müzekker) : Şurūfat kasasının gözü

Cassette (ism-i müenne²) : küçük şandık

Casseur, euse (şıfat) : gavgacı, gürüldücü

Cassier (ism-i müzekker) : hıyārşenber

Cassine (ism-i müenne²) : küçük ev

Cassolette (ism-i müenne²) : ırtıyat kutusu

Cassonnade (ism-i müenne²) : kaba toz şālinde şeker

Cassure (ism-i müenne²) : kırık

Castagnettes (ism-i müenne², cem) : çarp pare

Caste (ism-i müenne²) : şunūf-ı ahali

Castille (ism-i müenne²) : münāzaa

Castor (ism-i müzekker) : kunduz, feżāḥa § kunduz yapagından
maḥmūl şapka

Castorine (ism-i müenne²) : yumuşak ve ince bir yün kumāş

Castramétation (ism-i müenne²) : ordu kurmak fenni

Castrat (ism-i müzekker) : hādım

Castration (ism-i müenne²) : hādım etme

Casualité (ism-i müenne²) : teşādüf, zuhūrat

Casuel, le (ism-i müenne²) : teşādüfî, zuhūrata tabiḥ

Casuellement (şāl) : teşādüfen, kazāra

Casuiste (ism-i müzekker) : Şelāl ve Şarāmı tefr³k eden mezheb
ḥalimi

Cataclysm (ism-i müzekker) : tufan § ihtilāl-i ḥazam, herc ü
merc

Catacombe (ism-i müenne², cemḥ) : cenazeleriñ vazḥına mahşuş
vāsiḥ mağara

Catadioptrique (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ḥiyye) :
inḥikas ve inkisār-ı ziyā baş²i

Catafalque (ism-i müzekker) : tabutuñ üzerindeki matemli
ziynetler

Catalepsie (ism-i müenne²) (tıbb) : daü' l-cümud, daḥs-²ebāt

Cataleptique (isim-şıfat) (tıbb) : me²būt

Catalogue (ism-i müenne²) : defter, defter-i esāmi

Cataracte (ism-i müenne²) : cendel, şelāl || (tıbb) sād

Catarrhal, e (şıfat) (tıbb) : nezlî

Catarrhe (ism-i müzekker) (tıbb) : iltihāb-ı rie, nezle

Catarrheux, euse (şıfat) (tıbb) : nezlî

Catastrophe (ism-i müenne²) : muş³bet, izmişlâl, dâhiye

Catéchiser (fiʔil-i müteʔaddi) : telk³n-i imān etmek ş ʔakāid-i mezhebiyeyi taʔl³m etmek

Catéchisme (ism-i müzekker) : şürûʔ ve ʔakaid-i mezhebiyye ş ʔilm-i şāl

[SAYFA 112]

Célérifère (ism-i müzekker) : pek çabuk giden kirā ʔarabası

Célérité (ism-i müenne²) : sürʔat, çabukluk

Céleste (şıfat) : göğ mensûb, semāʔî

Célibat (ism-i müzekker) : bekārlık, ʔuzûbet

Célibataire (ism-i müzekker) : bekār, ʔazab

Celle (zam³r) (müracāʔat oluna: Celui)

Cellérier, ére (isim) : vek³lharç, kilerci

Cellier (ism-i müzekker) : kiler

Cellulaire (şıfat) (teşr³ş) : Şücrevî

Cellule (ism-i müenne²) : Şücre ş göz

Celui, celle (zam³r, ism-i işāret) : o, bu, şu. celui-ci: bu. celui-là: o

Cénacle (ism-i müzekker) : yemek uştası || (mecāzen) bir fikir ve meslekte bulunan adamlar cemʔiyeti

Cendre (ism-i müenne²) : kül, remād

Cendre, e (şıfat) : kül renginde

Cendrée (ism-i müenne²) : av saçması

Cendrier (ism-i müzekker) : furûn [fırın] ve şobanıñ külün dökülmesine mahşuş maşalli, kül kabı, külhān ş kül şatan, külcü

Cène (ism-i müenne²) : Şazret-i ʾİsa'nıñ Şavār³yyūnla ettiği
şoñ taʿam

Cénobite (ism-i müzekker) : köşeniş³n, münzev³

Cénobitique (şıfat) : keş³şlere mensûb ve müteʿallik

Cénotaphe (ism-i müzekker) : cenāzesi bulunmayan bir adamın
namına yapılan boş mezār

Cens (ism-i müzekker) (s okunur) : taşr³r-i nüfūs § nüfūs ve
emlāk vergisi

Censé, e (şıfat) : iʿtibar olunan, maʿdūd § maʿkūl

Censeur (ism-i müzekker) : teft³ş meʿmūru

Censier (ism-i müzekker) ⁹¹ ahāliden vergi alan sipāhi § bir
sipāhiye vergi veren tābiʿ

Censitaire (ism-i müzekker) : bir sipāhiye cizyedār adam

Censurable (şıfat) : teft³ş ve muʿayene olunmağa şāyān

Censure (ism-i müenne²) : teft³ş, muʿayene § iʿtirāz,
muʿaheze, zemm

Censurer (fiʿil-i müteʿaddi) : iʿtirāz etmek, muʿaheze ve
zemmetmek

Cent (isim-şıfat) : yüz, miçe

Centaine (ism-i müenne²) : yüz kadar, yüzlük

Centaure (ism-i müzekker) : esatiriñ insan başlı beyg³r
şeklinde bir Şayvān-ı mevhūmu

Centauree (ism-i müenne²) (ʾilm-i nebātāt) : Şaşişetü'l-
kantarıyyūn

Centenaire (şıfat) : yüz senelik § yüz yaşında

⁹¹ Sad ve zel var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Centésimal, e (şıfat) : yüz kısma tak³m olunan

Centiare (ism-i müzekker) : ar denilen sa³şın yüzde biri ki bir metre murabba³ına müsāvidir

Centième (şıfat) : yüzüncü § yüzde bir

Centigrade (şıfat) : yüz dereceye münkasım. thermomètre— yüz dereceye

[SAYFA 113]

münkasım mikyāsü'l-Şarāre, sāntigrād

Centigramme (ism-i müzekker) : yeñi dirhem, santigram

Centilitre (ism-i müzekker) : yeñi taraf, santilitre

Centime (ism-i müzekker) : Frankın yüz kısmında bir kısmı, santim

Centimètre (ism-i müzekker) : yeñi parmak, santimetre

Centistère (ism-i müzekker) : bir yeñi kirah-ı mek³abı vüs³atinde ölçü

Centon (ism-i müzekker) : şı³air müntehabatı, eş³ar-ı müntehibe mecmū³ası

Central, e (şıfat) : merkezî

Centralisation (ism-i müenne²) : bir yere toplama, merkezleştirme

Centraliser (fi³il-i müte³addi) : bir merkeze cem³ etmek, bir yere toplamak

Centre (ism-i müzekker) : orta, vasat, merkez

Centrifuge (şıfat) (tıbb) : mebd³ad ³ani'l-merkez ||⁹² force— kuvve-i ³ani'l-merkez

⁹² Cim ve elif var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Centripète (şıfat) (tıbb) : muḳarreb ile'l-merkez §⁹³ force-
kuvve-i ile'l-merkeziye

Centuple (isim-şıfat) : yüz kat

Centupler (fiʔil-i müteʔaddi) : yüz kat etmek § çoğaltmak

Cep (ism-i müzekker) (p yalnız Şurūf-ı sadaʔiyeden evvel
okunur) aşma ve bağ kütüğü

Cépée (ism-i müenne²) : bir aşıldan çıkan dallar ve filizler
destesi

Cependant (Şarf-i rabıṭ) : o arada, o aralıkta, bu e²nāda §
bununla beraber , Şāl böyle iken

Céphalalgie (ism-i müenne²) (tıbb) : şūdāʔ, baş ağrısı

Céphalique (şıfat) (tıbb) : reḥsî

Céphaloïde (ism-i müenne²) (şıfat) : reʔsiyyü'ş-şekil

Céramique (ism-i müenne²) : kiremit ve çini işmali şanʔatı =
(şıfat) bu şanʔata müteʔallik

Cérat (ism-i müzekker) (tıbb) : zeyt-i muşammaʔ

Cerbère (ism-i müzekker) : esâtirde Cehennem'in kapısını
muşāfaẓa eden üç başlı mevḥūm bir köpek || (mecāzen) merşametsiz
zindāncı

Cerceau (ism-i müzekker) : fuḫı [fıḫı] çenberi

Cerclage (ism-i müzekker) : fuḫılara [fıḫı] çenber geçiriş

Cercle (ism-i müzekker) : dāḫire § çenber, Şalka § cemʔiyet,
dāḫire § (hendese) dāḫire

Cercler (fiʔil-i müteʔaddi) : çenberle işāta etmek

Cercopithèque (ism-i müzekker) : uzun kuyruklu bir nevʔ maymūn

⁹³ Cim ve elif Şarfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Cercueil (ism-i müzekker) : tabūt

Céréale (ism-i müenne²-şıfat) : Şubūbāt

Cérébral, e (şıfat) (tıbb) : dimağî

Cérémonial (ism-i müzekker) : resm ve ay³n ve teşrifat uşūlü

Cérémonie (ism-i müenne²) : resm, ayin-i mezheb § alay,
teşrifat § tekl³fat-ı resmiye

Cerémonieux, euse (şıfat) : teşrifat ve tekl³fatı çok olan §
teşrifat kaidesine çok riayyet eden

Cerf (ism-i müzekker) : geyik, ahū

Cerfeuיל (ism-i müzekker) : Frenk maydānozu, küzberetü'l-
hağra

[SAYFA 114]

Cerisale (ism-i müenne²) : kirāz ağaçlarını Şāv³ maşal,
kirāzlık, vişnelik

Cerise (ism-i müenne²) : kirāz, vişne

Cerisier (ism-i müzekker) : kirāz ağacı § vişne ağacı

Cerne (ism-i müzekker) : bir yaranın veya gözün etrāfındaki mor
dāçire, hāle

Cerneau (ism-i müzekker) : taze ceviz içinin nışfı

Corner (fiil-i müteaddi) : kuşatmak, muşāşara altına almak §
ceviz soymak

Céroïde (şıfat) (ilm-i maadın) : şibh-i şemā

Céropastique (ism-i müenne²) : balmumundan heykel ve sāçire
ismali, şanāat-ı şemāiye

Certain, e (şıfat) : şüphesiz, şaş³ş § sağlam, sālīm § muqarrer,
mü²bet § em³n

Certainement (Şāl) : şüphesiz, şaş³ş olarak § bilātereddūd

Certes (Şāl) : muhakkağ olarak, elbette

Certificat (ism-i müzekker) : şehādetnāme § taşd³knāme

Certifier (fiʔil-i müteʔaddi) : taşd³k etmek

Certitude (ism-i müenne²) : şıŖŖat, mev²ūkiyet § itmiʔnān

Cérumen (ism-i müzekker) : kulak kiri, şamlāŖ

Cérumineux, euse (şıfat) : kulak kirini teşk³l eden, şamlāŖ î

Céruse (ism-i müenne²) : üstübeç

Cerveau (ism-i müzekker) : beyin, dimağ, mağz § ʔağıl, firaset, zekavet

Cervelas (ism-i müzekker) : bir nevʔ kışa sucuk

Cervelet (ism-i müzekker) : beynin arka tarafı, dimağçe, beyincik

Cervelle (ism-i müenne²) : beyin

Cervical, e (şıfat) (teşr³Ŗ) : ʔunuğî, rağabî

Cervier (müracāʔat oluna: loup-cervier)

Césarien, ne (şıfat) : kayserî || (fenn-i cerrāŖî) operation – ʔamelıyat-ı kayseriye

Césarisme (ism-i müenne²) : istibdād, istibdād tarafdārlığı

Cessant, e (şıfat) : tırmuş, kesilmiş, münkatıʔ

Cessation (ism-i müenne²) : kesilme, inkıṭāʔ

Cesse (ism-i müenne²) : kesme, ḥitām § taṭ³l, istirāŖat || sans – ʔaleʔt-tevāli, lāyenğatıʔ, v³rā

Cesser (fiʔil-i müteʔaddi) : kesmek, tırdurmak, taṭ³l etmek, ḥitām vermek = (fiʔil-i lâzım) kesilmek, durmak, ḥitām bulmak

Cessible (şıfat) (kânûn) : kâbil-i ferağ

Cession (ism-i müenne²) : terk, ferağ, ferağat

Cessionnaire (isim-şıfat) : ferağati kabûl eden, mefrûğla ş
ferağat eden, fâriğ

Cæst-à-dire (Şarf-i rabıf) : yaʼni, demek ister ki

Cet, te (müracâʼat oluna: ce)

Cétacés (ism-i müzekker, cemʼ) : fasıla-i kaytışıyye

Cette (müracâʼat oluna: ce)

Chacal (ism-i müzekker) : çaçal, şegāl

Chacun, e (kinaye) : herkes, her şey, beheri

Chafouin, e (isim) : kışa boylu zaʼ³f adam, nāne mollā

[SAYFA 115]

Chagrin (ism-i müzekker) : Şüzün, keder, elem, kasāvet, guşsa

Chagrin (ism-i müzekker) : sahtiyān, şagrān

Chagrin, e (şıfat) : maşzūn, mükedder

Chagrinant, e (şıfat) : müçellim, baʼi²-i teʼessüf

Chagriner (fiʼil-i müteʼaddi) : keder vermek, maşzūn ve
müteçessif etmek

Chaîne (ism-i müenne²) : zinc³r || (mecāzen) esāret

Chaînette (ism-i müenne²) : küçük zinc³r

Chaînon (ism-i müzekker) : zinc³r şalkası

Chair (ism-i müenne²) : et, laşm

Chaire (ism-i müenne²) : minber, kürsü ş meder-i silk

Chaise (ism-i müenne²) : şandalye, iskemle || de poste – posta
ʼarabası || à porteurs – sedye

Chaland (ism-i müzekker) : yaşşı ve alçak māvna

Chalandise (ism-i müenne²) : revaç

Chalcographe (ism-i müzekker) (kal) : maʔden üzerine şakk eden hakkak

Chalcographie (ism-i müenne²) (kal) : maʔden üzerine hakkaklık

Chale (ism-i müzekker) : şāl

CŞālet (ism-i müzekker) : çitden köşk

Chaleur (ism-i müenne²) : şıcaklık, şarāret, kızgınlık

Chaleureux, euse (şıfat) : şarāretli, kızgın

Chaloupe (ism-i müenne²) : gemi şandalı, fülüka

Chalumeau (ism-i müzekker) : sap, kamış § çoban kavalı

Chamade (ism-i müenne²) : tesl³m işāreti

Chamailler (fiʔil-i lāzım) : münāzaʔa ve ğavġa etmek

Chamaillis (ism-i müzekker) : münāzaʔa, ğavġa

Chamarrer (fiʔil-i müteʔaddi) : rengārenk başmalarla ğarip bir şürete komak § (ʔibāreyi) tımtıurak elfāzla ğarip bir şüretde yazmak

Chamarrare (ism-i müenne²) : ğarip ve biri birine uymaz renkler cemʔi, alaca bulaca § tımtıurak elfāz

Chambellan (ism-i müzekker) : mābeynci

Chambranle (ism-i müzekker) (fenn-i miʔmārî) : çerçeve

Chambre (ism-i müenne²) : oda § Meclis-i Mebʔu²ān Dāʔiresi

Chambrée (ism-i müenne²) : bir oṭa [oda] veya koġuşta yatan ʔasker veya ʔamele, koġuş takımı

Chambrette (ism-i müenne²) : küçük oṭa [oda]

Chambrière (ism-i müenne²) : oṭa [oda] ḥidmeti gören ḥidmetçi kadın, besleme § uzun süvari kırbacı

Chameau (ism-i müzekker) : erkek deve, cemel

Chamelier (ism-i müzekker) : deveci

Chamelle (ism-i müenne²) : dişi deve, nāka

Chamois (ism-i müenne²) : dağ keçisi § dağ keçisi derisinden maṣmul saḥtiyān = (şıfat) deve tüyü rengi

Chamoiser (fiʔil-i müteʔaddi) : dağ keçisi derisi debaḡat etmek

Chamoiserie (ism-i müenne²) : dağ keçisi derilerinin dabaghānesi

Chamoiseur (ism-i müenne²) : dağ keçisi derilerinin dabāḡı

Champ (ism-i müzekker) : meydān § tarla

[SAYFA 116]

§ zemin || (cemʔ) kır || sur le – derşāl, anide || à tout bout de – her vakit, her şālde

Champagne (ism-i müenne²) : şampanya

Champêtre (şıfat) : kırlara, tarlalara, köylere müteʔallik

Champignon (ism-i müzekker) : mantār

Champignonnière (ism-i müenne²) : mantār şuşūliçün şāzırlanmış gübreli maşal, mantārlik

Champion (ism-i müzekker) : güleşçi [güreşçi], mübāriz, pehlivan § cengāver

Chance (ism-i müenne²) : baht, ṭāliʔ, kısmet

Chancelant, e (şıfat) : şallanan § b³karār, mütereddid

Chanceler (fiʔil-i lāzım) : şallanmak § mütereddid olmak

- Chancelier** (ism-i müzekker) : başvek³l § konsolos kâtibi, kañçılar
- Chancelière** (ism-i müenne²) : başvek³l zevcesi § kañçılar zevcesi
- Chancellement** (ism-i müzekker) : şallanma § tereddüd, karârsızlık
- Chancellerie** (ism-i müenne²) : kañçılara
- Chanceux, euse** (şıfat) : tâli³li, bahtlı § meşkûk, tâli³e bağı
- Chancissure** (ism-i müenne²) : küflenme, küf
- Chancre** (ism-i müenne²) (tıbb) : karşı-i efrençiyeye
- Chancreux, euse** (şıfat) : efrencî
- Chandeleur** (ism-i müenne²) : Şazret-i ʔîsâ'nın maʔbede tesl³miyle Şazret-i Meryem'in tebriyesini taşv³r eden resm ve ay³n
- Chandelier** (ism-i müzekker) : mumcu § şemʔdân
- Chandelle** (ism-i müenne²) : mûm
- Chanfrein** (ism-i müzekker) : beyg³r yüzü
- Change** (ism-i müzekker) : değışme, tebd³l, mübādele, trampa § ş³le || agent de –şarrāf
- Changeant, e** (şıfat) : müteşavvil, mütelevvin
- Changement** (ism-i müzekker) : değışme, tebeddül, tebd³l
- Changer** (fiʔil-i müteʔaddi) : değıştirmek, tebd³l, mübādele, trampa etmek § tağıyir etmek § akçe bozmağ = (fiʔil-i lâzım) değışmek, tebeddül, tağıy³r etmek § bozulmağ, müteğayyir olmağ § çamaşır ya[da] elbise değıştirmek
- Changeur, euse** (ism-i müzekker) : şarrāf

Chanlatte (ism-i müenne²) : oluk tahtası

Chanoine (ism-i müzekker) : bir piskoposun heyčet-i müşāveresine dāhıl rāhib

Chanoinesse (ism-i müenne²) : bir kır manāstırında reç³se bulunan rāhibe

Chanson (ism-i müenne²) : şarkı, türkü || (mecāzen) türrehāt, saçma

Chansonner (fiʔil-i müteʔaddi) : hicivām³z şarkılar yapmak

Chansonnette (ism-i müenne²) : küçük şarkı § eğlenceli şarkı

Chansonnier, ère (isim) : şarkılar nazm veya cemʔ eden = (ism-i müzekker) şarkı mecmūʔası

Chant (ism-i müzekker) : nağme, ahenk § okuma § nazm, şarkı, türkü § manzūme faşlı

Chantant, e (şıfat) : terennüm eden § öten

Chanter (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) türkü söylemek
[SAYFA 117]

şarkı çağırma § ötmek § temc³d ve medŞ ü²enā etmek § makam ve tecv³dle okumak

Chanterelle (ism-i müenne²) : kemānıñ en ince ses çıkaran teli

Chanteur, euse (isim) : hānende, muğanni, muğanniye

Chantier (ism-i müzekker) : odunhāne

Chantourner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir taş veya ağaca hāricen ve dāh³len oyarak bir şekl-i maḥşūş vermek

Chantre (ism-i müzekker) : maʔbedde mezāmiri yüksek sesle okuyan müçezzin

Chanvre (ism-i müzekker) : kenevir, kinnāb § kinnābdan māmūl ip ve sāçire

Chaos (ism-i müzekker) (kao) : hilkat-i ʔalemden evvelki boşluk , šālâ § karışıklık, herc ü merc

Chape (ism-i müenne²) : papasların esna-yı ay³nde gittikleri bir nevʔ uzun cübbe § kapak, örtü § toka şalkası

Chapeau (ism-i müzekker) : şapka || chinois – musıka takımından felek

Chapelain (ism-i müzekker) : kilise papası

Chapeler (fiʔil-i müteʔaddi) : ekmeğin üst kabuğunu kazımak

Chapelet (ism-i müzekker) : tesb³§ § tesb³§le okunan duʔā || (tıbb) sece

Chapelier, ére (isim) : şapkacı

Chapelle (ism-i müenne²) : küçük kilise, mescid

Chapellerie (ism-i müenne²) : şapkacılık

Chapellure (ism-i müenne²) : ekmeğin kazılan üst kabuğu ki toz şālinde bulunur, rendelenmiş ekmeğin kabuğu

Chaperon (ism-i müzekker) : eski bir nevʔ takye [takke] § bir genç kızla gezen ihtiyār veya geçkin adam § d³vār [duvar] şaçağı

Chaperonner (fiʔil-i müteʔaddi) : külah veya şaçağıyla örtmek

Chapier (ism-i müzekker) : papas cübbesi giyen veyāhūd yapan § bu cübbelerin konmasına mahşuş şandık

Chapiteau (ism-i müzekker) : sütunun çıkıntılı ve oymalı tepesi, başlık

Chapitre (ism-i müzekker) : bab, faşıl § ruşânîler encümeni

Chapitrer (fiʔil-i müteʔaddi) : tekd³r etmek

Chapon (ism-i müzekker) : kesilmek üzere beslenmiş horos
[horoz] § bazı taratorlara giren sarımsaklı ekmek kabuğu

Chaponneau (ism-i müzekker) : beslenmiş küçük piliç, tavlı
piliç

Chaponner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir horos [horoz] veya pilici
beslemek, tavlandırmak

Chaque (kināye-sıfat) : her, beher

Char (ism-i müzekker) : iki tekerlekli ve arkası açık ʔaraba

Charade (ism-i müenne²) : muʔamma, luğaz

Charançon (ism-i müzekker) (tār³ḥ-i ṭab³ʔ³) : hevamm-ı mişfere

Charbon (ism-i müzekker) : kömür, faşm || de terre – maʔden
kömürü || (tıbb) cemre

Charbonner (fiʔil-i müteʔaddi) : kömürleştirmek §
siyahlatmak § karalamak

Charbonneux, euse (şıfat) (tıbb) : cemrî

[SAYFA 118]

Charbonnier (ism-i müzekker) : kömürcü § kömürlük

Charcuter (fiʔil-i müteʔaddi) : eti mahāretsizlikle kesmek

Charcuterie (ism-i müzekker) : ʔomuz kasaplığı

Charcutier (ism-i müzekker) : ʔomuz kaşābı

Chardon (ism-i müzekker) : deve dikenî, şevke

Chardonneret (ism-i müzekker) : sağa kuşu

Charge (ism-i müenne²) : yük, bar, şamûle § vaz³fe, zimmet §
meʕmûriyet, manşıb § vergi, mükellefat § ithām, bir müttehimîñ
ʔaleyhindeki edille § eslişa-i nāriyyeniñ birine veya bir

lağima konulan barut mikdārı, sıkı || “à la -de” ve “à la que”- şu şartla ki

Chargement (ism-i müzekker) : yükletme § gemi şamûlesi § maraba yükü § şamûle mukāvelesi

Chargeoir (ism-i müzekker) : top toldurmağa mahşûş alet

Charger (fiʔil-i müteʔaddi) : yükletmek § toldurmak § mecbûr etmek, şavāle etmek || se - derʔuhde etmek

Chargeur (ism-i müzekker) : yükledici

Chariot (ism-i müzekker) : yük marabası

Charitable (şıfat) : merşametli, raş³m

Charitablement (şāl) : merşametle, raş³māne

Charité (ism-i müenne²) : merşamet, rikkat § şadağa, taşd³k

Charivari (ism-i müzekker) : taşk³rām³z gürüldü, yuha § ahenksiz mūs³k³

Charlatan (ism-i müzekker) : şaklaban, müddeʔi, şarlatan

Charlatanerie (ism-i müenne²) : iddiʔā, şaklabanlık, şarlatanlık

Charlatanisme (ism-i müzekker) : iddiʔā, şarlatanlık

Charmant, e (şıfat) : laʔ³f, dilber

Charme (ism-i müzekker) : leʔāfet, dilberlik, ş³ve § memnūniyet, telezzüz

Charme (ism-i müzekker) : gülgen [gürgen] ağacı

Charmer (fiʔil-i müteʔaddi) : şüsñ ve leʔāfetle şayrān bırakmak, meftūn etmek § memnūn ve mütelezziz etmek

Charmeur, euse (isim) : şüsñ, dilber, yakışıklı, laʔ³f

Charmille (ism-i müenne²) : gülgen[gürgen] fidanı § gülgen
[gürgen] ağaçları sırası

Charnel, le (şıfat) : nefsî, cismanî

Charnellement (§âl) : nefs ve şehvetle

Charnier (ism-i müzekker) : kapalı mezâristân

Charnière (ism-i müenne²) : reze

Charnu, e (şıfat) : etli, semiz

Charnure (ism-i müenne²) : vücudun etli tarafı § etlilik

Charogne (ism-i müenne²) : kokmuş lâşe

Charpente (ism-i müenne²) : çatı § heykel, kad³d || (mecâzen) bir
teçlifin tert³bi ve planı

Charpenter (fiʔil-i müteʔaddi) : kereste kesmek

Charpenterie (ism-i müenne²) : toğramacılık, dülgerlik

Charpentier (ism-i müzekker) : dülger, toğramacı

Charpie (ism-i müenne²) : tift³k, nesâle

Charretée (ism-i müenne²) : ʔaraba yükü

Charretier (ism-i müzekker) : ʔarabacı = (şıfat)

[SAYFA 119]

bir yük ʔarabasının geçmesine müsaʔid (yol yahûd kapı]

Charrette (ism-i müzekker) : iki tekerlekli açık yük ʔarabası,
süprüntü ʔarabası

Charriage (ism-i müzekker) : yük ʔarabasıyla naklediş

Charrier (fiʔil-i müteʔaddi) : yük ʔarabasıyla nakletmek

Charroi (ism-i müzekker) : yük ʔarabasıyla nakl-i eşyâ § yük
ʔarabası ücreti

Charron (ism-i müzekker) : yük arabası yapan arabacı ustası

Charronnage (ism-i müenne²) : yük arabalarını yapmak sanatı

Charroyer (fi'il-i müteaddi) : yük arabalarıyla nakletmek

Charroyeur (ism-i müzekker) : yük arabasıyla eşyâ nakleden

Charrue (ism-i müenne²) : şaban

Charte (ism-i müzekker) : imtiyâzât § Şaht-ı hümayûn § Kanun-ı Esas³

Chartreuse (ism-i müenne²) : bir tarık-i mahşûşa mensûb râhipler manâstırı § bir nevâ içki, şartröz

Chartreux (ism-i müzekker) : bir tarık-i mahşûşa mensûb râhib

Chas (ism-i müzekker) : iğne deliği

Chasse (ism-i müenne²) : av, şayd, şikâr § avmaşallı, şaydgâh

Châsse (ism-i müenne²) : âazizleriñ elbise ve sair yâdigârlarının vazâ ve şıfz olundukları şandık

Chasselas (ism-i müzekker) : bir nevâ makbûl üzüm

Chasse-mouches (ism-i müzekker) : sineklik, yelpâze

Chasser (fi'il-i müteaddi) : kovalamak, taakib etmek § kovmak, tard etmek § defâ ve izâle etmek = (fi'il-i lâzım) avcılık etmek, ava gitmek, avlamak

Chasseresse (ism-i müenne²) : avcı kadın

Chassie (ism-i müenne²) : göz çapağı

Chassieux, euse (şıfat) : gözleri çapaklı

Chassis (ism-i müzekker) : çerçeve § camekân § çiçeklik

Chaste (şıfat) : âafif, âafife, âismetli, pakdamen § maşcûb, maşcûbe, edebli

Chastement (şâl) : âiffet ve âismetle § maşcûbiyet ve edeble

Chasteté (ism-i müenne²) : ʔiffet, ʔismet ʔ maʕcūbiyet, edeb

Chasuble (ism-i müenne²) : papasların ay³n libası

Chasublier (ism-i müzekker) : papaslara müteʔallik
ziynetleri yapan ve ʕatan adam

Chat, te (isim) : kedi

Châtaigne (ism-i müenne²) : kestāne

Châtaignier (ism-i müzekker) : kestāne ağacı

Châtain (şıfat) : kestāne renginde olan, kumral, elā

Château (ism-i müzekker) : kalʔa, ʕisār ʔ zādegāna maḥşūş
istihkāmı kōnak ʕ saray, köşk

Châtelain (ism-i müzekker) : derebegi [derebeyi]

[SAYFA 120]

Chat-huant (ism-i müzekker) : baykuş

Châtiable (şıfat) : terbiyeye müteʕak

Châtier (fiʔil-i müteʔaddi) : mücazāt etmek, terbiye etmek

Chatière (ism-i müenne²) : kapı kanadının kedileriñ girip
çıkmasına maḥşūş deliği

Châtiment (ism-i müenne²) : mücazāt, terbiye

Chaton (ism-i müzekker) : kedi yavrusu ʕ yüzüğün taş yuvası, taş
evi

Chatouillement (ism-i müzekker) : kızıklama, kızıklanma

Chatouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : kızıklamak

Chatouilleux, euse (şıfat) : kızıqlanan

Chatoyant, e (şıfat) : ʕaʕʕaʕapāş, lemaʕnāk

Chatoyer (fiʔil-i lâzım) : parlamak, ʕaʕʕaʕapāş olmak

Châtrer (fiʔil-i müteʔaddi) : enemek, hâdım veya iğdiş etmek

Châtreur, euse (şıfat) : Şayvânları eneyen, iğdiş eden

Chatté, e (ism-i müenne²) : kedinin bir defʔada doğurduğu yavrular

Chattemite (ism-i müenne²) : iğfâl için olunan tabaşbuş, tilkilik

Chatter (fiʔil-i lâzım) (kedi Şakķında) : toğurmak

Chaud, e (şıfat) : sıcak, Sār Ş kızgın, germ = (ism-i müzekker) : sıcaklık, Şarâret || tout- sıcak sıcakına, çabuk

Chau (ism-i müenne²) : kızgın ateş

Chaudement (Şâl) : sıcak olarak, Şarâretle

Chaudière (ism-i müenne²) : kazan

Chaudron (ism-i müzekker) : küçük kazan, tencere

Chaudronnée (ism-i müenne²) : bir tencere dolusu, bir tencerelik

Chaudronnerie (ism-i müenne²) : kazancılık

Chaudronnier, ére (isim) : kazancı

Chauffage (ism-i müzekker) : ısıtmaklık, ısınmaklık, uşûl-i teşh³n Ş maŞrûkat

Chauffe (ism-i müenne²) : ocak

Chauffe-lit (ism-i müzekker) (müracâʔat oluna: Bassinoire)

Chauffe-pied (ism-i müzekker) : ayak tandırı

Chauffer (fiʔil-i müteʔaddi) : ısıtmak, teşh³n etmek Ş kızdırmak

Chaufferette (ism-i müenne²) : ayak tandırı

Chauffeur (ism-i müzekker) : ateşçi

Chauffoir (ism-i müzekker) : bir manāstır veya hastahānenin ısınmağa mahşûş otaşı

Chaufour (ism-i müzekker) : kireç furunu [fırın]

Chaufournier (ism-i müzekker) : kireççi

Chaulage (ism-i müzekker) : Şubûbāt tohumlarını ekmezden evvel kireç suyundan geçirme, tekl³s

Chauler (fiʔil-i müteʔaddi) : Şubûbāt tohumlarını ekmezden evvel kireç suyundan geçirmek, tekl³s etmek

Chaumage (ism-i müzekker) : şaman dipleriñin sökölmesi

Chaume (ism-i müzekker) : ekinler biçildikten soñra tarlada kalan şaman şapı parçası

[SAYFA 121]

Chaumer (fiʔil-i müteʔaddi) : ekin biçildikten soñra tarlada kalan şaman şaplarının dipleriñi kesmek yahūd sökmek

Chaumière (ism-i müenne²) : şaman örtülü küçük kulübe

Chaumine (ism-i müenne²) : şamanla örtülü küçük kulübe

Chausse (ism-i müenne²) (fenn-i şaydalani) : Bokrat süzgeci

Chaussée (ism-i müenne²) : şose yol

Chausse-pied (ism-i müzekker) : çekecek, kerāta

Chausser (fiʔil-i müteʔaddi) : çorab yahūd kundura giydirmek

Chaussetier (ism-i müzekker) : çorapçı

Chausse-trappe (ism-i müenne²) : tilki kapanı

Chaussette (ism-i müenne²) : kışa çorap

Chausson (ism-i müzekker) : terlik ş bir nevʔ hafif kundura ş bir nevʔ pasta

Chauve (isim-şıfat) : saçlı dökük, kabak başlı, aşlaʔ

Chauve-souris (ism-i müenne²) : yarasa, huffāş

Chaux (ism-i müenne²) : kireç, kils

Chavirer (fiʔil-i lâzım) (gemi şakķında) : devrilmek = (fiʔil-i müteʔaddi) (gemi) devirmek

Chef (ism-i müzekker) : birinci, reʔis, baş ş emir, kumandan, usta

Chef-d'œuvre (ism-i müzekker) bir şāniʔ veya muşarririñ en güzel eseri, enfes ā²ār

Chef-lieu (ism-i müzekker) : vilāyet veya şancaķ ve sāʕire merkezi

Cheik yahūd **scheik** (ism-i müzekker) : ʔArab kābilesi reʔisi, şeyh

Chéloniens (ism-i müzekker, cemʔ) (tār³h-i ʔab³ʔ³) : ʔāʕife-i sulşafiye

Chemin (ism-i müzekker) : yol, ʔar³ķ, rāh

Cheminée (ism-i müenne²) : buhāri, ocaķ, baca

Cheminer (fiʔil-i lâzım) : yola girmek, yol almak

Chemise (ism-i müenne²) : gömlek, ķam³ş

Chemisette (ism-i müenne²) : yaķalık ve göğüslükten ʔibāret gömlek

Chenal (ism-i müzekker) : değirmen arķı

Chenapan (ism-i müzekker) : Şaydūd, ʕapķın, yan kesici

Chêne (ism-i müzekker) : mişe [meşe] ağacı

Chêneau (ism-i müzekker) : küçük mişe [meşe] ağacı

Chenet (ism-i müzekker) : ocaķ ıķkarası [ızgara]

Chênevis (ism-i müzekker) : kenevir tohumu

Chénevotte (ism-i müenne²) : kenevir ipliği

Chenil (ism-i müzekker) : av köpeklerinin yatırıldığı maşal ||
(mecâzen) pis ev yahūd oṭa [oda]

Chenille (ism-i müenne²) : tırtıl § bir nevʔ kadife

Chenu, e (şıfat) : ihtiyârlıktan saçları ağarmış

Cheptel (ism-i müzekker) : Şâşılâtının bir kısmı muḳâbilinde
birine şıfz ettirilen Şayvânat makulesi

Cher, ère (şıfat) : sevgili, ʔaziz § z³kıymet § bahālı, ğāl³

Chercher (fiʔil-i müteʔaddi) : aramak, araştırmak

Chercheur, euse (şıfat) : arayan, arayıcı

[SAYFA 122]

Chère (ism-i müenne²) : taʔam, yiyip içme

Chèrement (Şâl) : muşabbet ve şefkatle § bahālı olarak

Chéri, e (şıfat) : sevgili

Chérif (ism-i müzekker) : şerif § Emir-i Mekke

Chérir (fiʔil-i müteʔaddi) : ziyâdesiyle sevmek

Chérissable (şıfat) : ziyâdesiyle sevilmeğe şâyân

Cherté (ism-i müenne²) : bahālılık, ğalā

Chérubin (ism-i müzekker) : kerubiyyûn sınıfından melek ||
(mecâzen) güzel çocuk

Chétif, ive (şıfat) : zaʔ³f, cılız, sıksa § sakir, miskin § fenā,
değersiz

Chétivement (Şâl) : miskince, fenā

Cheval (ism-i müzekker) : at, beyg³r, feres

Chevaleresque (şıfat) : kahramanāne

Chevalerie (ism-i müenne²) : cengāver bir zādegān sınıfı §
male' l-ıtlāk zādegānlık

Chevalet (ism-i müzekker) : tayak, destgāh § bir nevā işkence
ağacı

Chevalier (ism-i müzekker) : zādegānlığın bir sınıf-ı mahşūşunda
bulunan adam, kavalier, şövalye § bir nişānı Şāçiz adam

Chavaline (ism-i müenne²) : race – cins-i feres

Chevaucher (fiʔil-i lāzım) : beyg³ rle gezmek

Chevelu, e (şıfat) : saçlı, meşʔar, gisūdar, zülüflü = (ism-i
müzekker) gökleriñ en ince uçlarının mecmuʔu

Chevelure (ism-i müenne²) : saç, zülüf

Chevet (ism-i müzekker) : yatağıñ baş tarafı

Cheveu (ism-i müzekker) : saç, kıl

Cheville (ism-i müenne²) : çivi, kazık § topuk kemiği, kaʔb

Cheviller (fiʔil-i müteʔaddi) : çivilemek, kazıklamak

Chevillette (ism-i müenne²) : küçük çivi, küçük kazık

Chèvre (ism-i müenne²) : dişi keçi § ağır yükler kaldırmaya
mahşūş makine, vinç

Chevreau (ism-i müzekker) : oğlak

Chèvrefeuille (ism-i müenne²) : hanımeli

Chevrette (ism-i müzekker) : dişi karaca

Chevreuil (ism-i müzekker) : karaca

Chevrier, ère (isim) : keçi çobanı

Chevron (ism-i müzekker) : çatı mertegi § nefer ve onbaşı ve
çavuşların kıdemini müşʔir olmak üzere sol kollarına
tahtıkları şerit, kıdem ʔalāmeti

Chevrotain (ism-i müzekker) : misk keçisi, ahu-yı Çin

Chevrotement (ism-i müzekker) : sesin keçi sesi gibi ditremesi

Chevroter (fiʔil-i lâzım) : keçi gibi bağırmaq, sesini keçi gibi ditretmek

Chevrotin (ism-i müzekker) : dabağlanmış oğlak derisi

Chevrotine (ism-i müenne²) : karaca saçması

Chez (Şarf-i cerr) moi –evimde, bende § ındinde, nezdinde, yanında. les anciens: müteḳaddim³n ındinde

Chiasse (ism-i müenne²) : maḳden köpüğü § böcek ve sinek tersi

Chicane (ism-i müenne²) : tezviratlı daḳvā, müzevvirlik § münāzaḳa

[SAYFA 123]

Chicaner (fiʔil-i lâzım) : müzevvirlik etmek, tezviratlı daḳvālara girişmek

Chicanerie (ism-i müenne²) : daḳvā tezviratı

Chicaneur, euse (isim-şıfat) : tezvirātı daḳvāları ve nizaḳı seven, müzevvir

Chicanier, ère (isim-şıfat) : münāzaḳacı

Chiche (şıfat) : ḳas³s § bol olmayan, kıt || pois – bir nevḳ iri noḳūd

Chichement (Şāl) : Şissetle § kıtlıqla

Chicon (ism-i müzekker) : bir nevḳ mārūl

Chicorée (ism-i müenne²) : hindibā

Chicot (ism-i müzekker) : ağaç kütüğü § kırık diş parçası, naḳz-ı sinn

Chicotin (ism-i müzekker) (tıbb) : merār

Chie-en-lit (ism-i müzekker) : karnaval maskarası

Chien (ism-i müzekker) : köpek, kelb § tabanca ve tüfenk horosu
[horoz]

Chiendent (ism-i müzekker) : ayrık otu, ırk-ı necil

Chien-marin ya[da] **chien de mer** (ism-i müzekker) : köpek
balığı, kelb-i başrî

Chienne (ism-i müenne²) : dişi köpek

Chienner (fiʔil-i lâzım) (dişi köpek şaklında) toğurmak

Chier (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : defʔ-i tab³ʔ³ etmek

Chiffe (ism-i müenne²) : fenâ kumâş

Chiffon (ism-i müzekker) : paçavra

Chiffonner (fiʔil-i müteʔaddi) : buruşdurmak

Chiffonier, ère (isim) : paçavracı, eskiler alıcı § dikiş
çekmeci

Chiffre (ism-i müzekker) : rakam § cifre [şifre]

Chiffrer (fiʔil-i müteʔaddi) : saymak, şesâp etmek

Chiffreur (ism-i müzekker) : muşāsib

Chignon (ism-i müzekker) : eñse § perçem

Chimère (ism-i müenne²) : esatiriñ bir şayvân-ı mevhûmu § evhâm
ve hayâlât, kuruntu

Chimérique (şıfat) : esassız, mevhûm

Chimériquement (şâl) : evhâm ve hayâlât ve kuruntu ile

Chimie (ism-i müenne²) : kimyâ

Chimique (şıfat) : kimyevî

Chimiste (ism-i müzekker) : fenn-i kimyâ ʔalimi, kimyâger

Chiner (fiʔil-i müteʔaddi) : kumāş üstüne ğar³b nakışlar yapmak

Chinois, e (isim-şıfat) : Çinli, Çinî

Chiourme (ism-i müenne²) : kadirğa kürekçileri

Chiper (fiʔil-i müteʔaddi) : değersiz bir şey çalmaq

Chipoter (fiʔil-i lâzım) : teʔenni etmek, angārya gibi işlemek

Chipotier, ére (isim) : teʔenni ve ihmāl ile çalışan

Chique (ism-i müenne²) : muzğa ş taştan ufağ oyun topu ş ipek kozası

Chiquenaude (ism-i müenne²) : fiske

Chiquer (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım) : muzğa çiğnemek ||
(mecāzen) yemek

Chiquet (ism-i müzekker) : parça

Chiragre (ism-i müenne²) (ki) (tıbb) : niqr³s-i yed

Chirographaire (şıfat) (ki) : sened-i ʔādiyi şāmil dāyin

[SAYFA 124]

Chiromancie (ism-i müenne²) : ʔilm-i keff, ʔilmü'l-esārir

Chiromancien, ne (isim) : avuca bakarak fal açan

Chirurgical, e yaḥūd **chirurgique** (şıfat) : cerrāşî

Chirurgie (ism-i müenne²) : fenn-i cerrāşî, cerrāşlık, faşd

Chirurgien (ism-i müzekker) : cerrāş, faşşād

Chirurgique (şıfat) (müracāʔat oluna: chirurgical)

Chiure (ism-i müenne²) : sinek ve böcek tersi

Chlorate (ism-i müzekker) (kimyā) : klorit

Chlore (ism-i müzekker) (kimyā) : klor

Chlorique (şıfat) (kimyā) acide – Şāmız-ı klor

Chlorose (ism-i müenne²) (kimyā) : fakr-ı dem, halurus

Chlorure (ism-i müenne²) (kimyā) : mürekkebat-ı müsennaiye-i klor

Choc (ism-i müzekker) : çarpışma, şadme, müşādeme

Chocolat (ism-i müzekker) : çukulata [çikolata]

Chocolatier (ism-i müzekker) : çukulatacı

Chocolatière (ism-i müenne²) : çukulata ıbrığı [ibriği]

Chœur (ism-i müzekker) : eski faciâalarda rakş ederek beyitler ve şarkılar söyleyen oyuncular zümresi § bu oyuncular tarafından söylenmek üzere tert³b olunmuş manzûmeler § birlikte icrâ-yı ahenk eden adamlar zümresi, koro

Choir (fiʔil-i lâzım) : düşmek

Choisir (fiʔil-i müteʔaddi) : seçmek, intiḥāb etmek § terc³Ş etmek

Choix (ism-i müzekker) : seçiş, intiḥāb § terc³Ş, tafđ³l

Choléra ya[da] **choléra-morbus** (ism-i müzekker) (ko) (tıbb) : kolera, heyza

Cholérique (isim-şıfat) (ko) (tıbb) : koleraya uğramış, mühāz § koleraya müteʔallik , heyzî

Chômage (ism-i müzekker) : taʔt³l-i işğāl

Chômer (fiʔil-i lâzım) : taʔt³l-i işğāl etmek

Chopine (ism-i müenne²) : mayiʔāta maḥşûş bir eski ölçü

Chopiner (fiʔil-i lâzım) : sık sık şarap içmek

Choppement (ism-i müzekker) : sürçme, tökezme

Chopper (fiʔil-i lâzım) : sürçmek, tökezmek

Choquant, e (şıfat) : tokunan, tokunaklı

Choquer (fiʔil-i müteʔaddi) :  arpmak, [v]urmak, tokunmak   tokunmak, incitmek

Chor graphie (ism-i m enne²) (ko) : rak lar tert³bi

Choriste (ism-i m ekker) (ko) : ahenk hey eti efr dından olan

Chorus (ism-i m ekker) ( oruce) : birinin söylediği şarkıyı bir ağızdan tekr r eden cema at

Chose (ism-i m enne²) :  ey   emr,  us , m dde   m l, e y 

Chou (ism-i m ekker) : l  ana   k m  tan veya k rdelalardan yapılmış g l   l  ana şeklinde bir nev  pasta

[SAYFA 125]

Choucroute (ism-i m enne²) : l  ana turşusu

Chouette (ism-i m enne²) : bay u 

Chou-fleur (ism-i m ekker) : k rnabit, k rnabakar

Choyer (fiʔil-i m te addi) : di  atle bakmak, gözetmek

Chr me (ism-i m ekker) :  ıristiy nların icr -yı ayinine mah   zeytin ya ı

Chr tien, ne (isim- ıfat) :  ıristiy n,  ısev , Nasran 

Chr tiennement (  l) :  ıristiy nca

Chr tient  (ism-i m enne²) :  ıristiy nlık  alimi

Christ (ism-i m ekker) : Mesih     zret-i İsa'nın bir  al³be ta ılmı  heykeli

Christianiser (fiʔil-i m te addi) :  ıristiy nlı a tatb³k etmek

Christianisme (ism-i m ekker) :  ıristiy nlık, Nasraniyet

Chromate (ism-i m ekker) (kimy ) : k romit

Chromatique (şıfat) : renge müteʔallik , levnî || (mūs³ķ³) yarım sesle çıkarılan (şadā)

Chrome (ism-i müzekker) (kimyā) : krom

Chromique (şıfat) (kimyā) : acide – Şāmız-ı krom

Chronique (ism-i müenne²) : tār³ḥ, vakāyiʔ § gazeteniñ Şavādi² kısmı, şuʕūnāt

Chronique (şıfat) (tıbb) : müzmin, eskimiş, yıllanmış

Chroniqueur (ism-i müzekker) : vakʔanüvis, müverriḥ § gazetenin şuʕūnāt muşarriri

Chronologie (ism-i müenne²) : vakʔa-yı tār³ḥiyyenin vuku'ları zamānı iʔtibariyle taşn³fi ʔilmi

Chronologique (şıfat) : vakāyiʔ tār³ḥiyyenin vuku'ları zamānı iʔtibariyle taşn³fi ʔilmine müteʔallik

Chronologiste ya [da] **chronologue** : ⁹⁴zamān-ı vuku'ları iʔtibariyle vakaʔyi-i tār³ḥiyyeyi zabt ve taşrir eden müverriḥ

Chronomètre (ism-i müzekker) : zamānı ölçmeğe maḥşuş alet, muvakkit § tūl sāʔati, krometre

Chrysalide (ism-i müenne²) (tār³ḥ-i ṭab³ʔ³) : dūd Şad³ 2

Chrysocale (ism-i müzekker) : altun taķl³di

Chuchotement (ism-i müzekker) : fısıldı

Chuchoter (fiʔil-i lâzım-fiʔil-i müteʔaddi) : fısıldamak

Chuchoterie (ism-i müenne²) : fısıldı

Chuchoter, euse (isim) : fısıldıcı

Chut (Şarf-i nida) (t okunur) : şuş!

⁹⁴ Burada kelimenin türü belirtilmemiş. Doğrusunun isim-sıfat olması gerekirdi.

Chute (ism-i müenne²) : düşme, sukût § nekbet, inķırāž

Chyle (ism-i müzekker) (tıbb) : kilüs

Chylification (ism-i müenne²) (tıbb) : tekeylüs

Chyme (ism-i müzekker) (tıbb) : kimüs

Chymification (ism-i müenne²) (tıbb) : tekeymus

Ci (zarf-ı mekân) : bura, şura § kurbiyet beyān etmek üzere isim ve kināyelere ilşāk ve baʔzı kelimelere idhāl olunur: cet homme-ci: bu adam. celui-ci: bu, beriki. ci-joint: merbūten. ci-dessus: bālāda. ci-devant: sābıken, anifen

Cible (ism-i müenne²) : hedef

Ciboire (ism-i müzekker) : Hıristiyānların ay³nde kullandıkları ekmek parçalarının şıfzına mahşüş kap

Ciboule (ism-i müenne²) : arpacık soğan

[SAYFA 126]

Ciboulette (ism-i müenne²) : bir nevʔ sarımsak

Cicatrice (ism-i müenne²) : yara nişānı, nedbe

Cicatrissant, e (şıfat) (tıbb) : mündib

Cicatriser (fiʔil-i müteʔaddi) : yarayı iyileştirmek, indāb etmek || se-iltiyām etmek

Cicérone (ism-i müzekker) (né) : yabancılar rehberi, del³l

Cicéronien, ne (şıfat) : Çiçero'nuñ feşāşatine müşābih

Cidre (ism-i müzekker) : elma şarābı

Ciel (ism-i müzekker) : gök, semā, asuman, felek § cevvi-i hava, fezā § Cennet || (mecāzen) Cenāb-ı Allah § kader, kazā § karyola kubbesi

Cierge (ism-i müzekker) : maʔbed mumu

Cigale (ism-i müenne²) : ağustos böceği

Cigare (ism-i müzekker) : sigara

Ciguë (ism-i müenne²) : baldıran, şevkerân

Cil (ism-i müzekker) : kirpik, müjgân, hüdb

Cilice (ism-i müenne²) : kıldan kuşak, zünnâr

Cime (ism-i müenne²) : uç, tağ tepesi, şâhika

Ciment (ism-i müzekker) : horāsân, çimento

Cimenter (fiʔil-i müteʔaddi) : horāsânla yapışdırmak ||
(mecâzen) teçk³d ve takviye etmek

Cimeterre (ism-i müzekker) : eğri kıllıç

Cimetièrre (ism-i müzekker) : mezarlık, makbere

Cimier (ism-i müzekker) : başlık sorgucu

Cinabre (ism-i müzekker) : zincifre

Cinéraire (şıfat) urne- ihrağ olunmuş meyyit külünü Sāv³ kap

Cinération (ism-i müenne²) : küle taşavvül, teremüd

Cingler (fiʔil-i lâzım) (gemi şakığında) : yelken açıp yol almak
= (fiʔil-i müteʔaddi) : [v]urmak, kamçılama

Cinnamome (ism-i müzekker) (tıbb) : Daru-yı Çin, karafe

Cinq (şıfat) : beş, hamse, penc

Cinquantaine (ism-i müenne²) : elli kadar, bir ellilik

Cinquante (şıfat) : elli, hams³n

Cinquième (şıfat) : beşinci, hâmis = (ism-i müzekker) beşde bir

Cinquièment (şâl) : hâmisen

Cintre (ism-i müzekker) (fenn-i miʔmârî) : kemer

Cintrer (fiʔil-i müteʔaddi) : kemerli yapmak

Cippe (ism-i müzekker) : üst tarafı ve tepesi kırılmış sütun

Cirage (ism-i müzekker) : bal mumuyla parlatma § kundura boyası

Circoncire (fiʔil-i müteʔaddi) : sünnet etmek

Circoncis, e (şıfat) : sünnet olmuş

Circoncision (ism-i müenne²) : sünnet, hitān

Circonférence (ism-i müenne²) : çevre || (hendese) muş³t-i dāçire

Circonflexe (şıfat) Accent – med işāreti (^)

Circonlocution (ism-i müenne²) : tolayısıyla söyleyiş

Circonscription (ism-i müenne²) : dāçire

Circonscrire (fiʔil-i müteʔaddi) : taş³d etmek

Circonspect, e (şıfat) : ihtiyātlı

[SAYFA 127]

mutabaşşır § temk³nli, Şāfıż-ı esrār

Circonspection (ism-i müenne²) : ihtiyāt, baş³ret § temk³n, ketm-i esrār

Circonstance (ism-i müenne²) : aşvāl, keyfiyet § vakt ve şāl

Circonstancier (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şeyin ahvāl ve keyfiyātını beyān etmek

Circonvallation (ism-i müenne²) (istihkām) : kalʔanın etrāfını kuşatma

Circonvenir (fiʔil-i müteʔaddi) : iğfālat ve tezvirātla aldatmak

Circonvoisin, e (şıfat) : hemcivār, mütecāvir

Circonvolution (ism-i müenne²) (hendese) : deverāt-ı mütetabiʔ

Circuit (ism-i müzekker) : dāçire, devr

Circulaire (şıfat) : dāçirevî = (ism-i müenne²) : taşrirat-ı
¸um¸miye, beyānnāme-i ¸um¸miye

Circulairement (şāl) : dāçire ş¸retinde devrederek, dāçiren
medār

Circulant, e (şıfat) : deverān-ı cevelān eden ş¸ m¸tedāvil

Circulation (ism-i müenne²) : deverān, cevelān ş¸ tedāv¸l,
intişār

Circulatoire (şıfat) (tıbb) : cevelanî ||⁹⁵ deveranî

Circuler (fi¸il-i lāzım) : d¸nmek, devr etmek ş¸ cevelān etmek ş¸
tedāv¸l etmek, ş¸y¸¸ bulmak

Cire (ism-i müenne²) : balmumu

Cirer (fi¸il-i m¸te¸addi) : balmumu s¸rmek ş¸ lostralamak

Cirier (ism-i müenne²) : bal mumcu

Ciron (ism-i müzekker) : et ile deri arasında ş¸şıl olan bir
k¸ç¸k kurt, peyn³r ve un k¸rdu

Cirque (ism-i müzekker) : ¸um¸mî oyunlar icrāsına mahş¸ş meydan,
at meydānı

Cisailles (fi¸il-i m¸te¸addi) : kalıb-ı meskukātı kesmek

Cisailles (ism-i müenne²) : m¸dden şafhalarını kesmeğe mahş¸ş
kalınmaşas

Cisalpin, e (şıfat) : Alp dağlarının birisinde bulunan

Ciseau (ism-i müzekker) : taşçı ve şakkāk kalemı, mil

Ciseaux (ism-i müzekker, cem¸) : maşas, mikrāş

⁹⁵ Cim ve elif şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Ciseler (fiʔil-i müteʔaddi) : kalem ile maʔden oymak

Ciseleur (ism-i müzekker) : oymacı, kalemkār

Ciselure (ism-i müenne²) : oymacılık, maʔden üzerine nakış

Citadelle (ism-i müenne²) : bir kaşabanın üzerine Şākim bulunan istiškām, iç kalʔa

Citadin, e (isim) : kaşabalı, şehri

Citateur (ism-i müzekker) : nākıl, rāvi

Citation (ism-i müenne²) : istiškād ʔ işzār puşulası

Cité (ism-i müenne²) : kaşaba, şehir, medeniye, belde

Citer (fiʔil-i müteʔaddi) : istiškād etmek ʔ zikr etmek ʔ (kânūn) işzār etmek

Citérieur, e (şıfat) : beriki, beri taraftaki

Citerne (ism-i müenne²) : sahrinc, sahr³c

Citoyen, ne (isim) : şehri ʔ hemşehri, vatandaş

[SAYFA 128]

Citrate (ism-i müzekker) (kimyā) : limoniyet

Citrin, e (şıfat) : limonî

Citrique (şıfat) (kimyā) : acide – Şāmız-ı limon

Citron (ism-i müzekker) : limon

Citronnelle (ism-i müenne²) : oğul otu

Citronner (fiʔil-i müteʔaddi) : limon sıkma

Citronnier (ism-i müzekker) : limon ağacı

Citrouille (ism-i müenne²) : kabak ʔ helvacı kabağı

Cive yahūd **civette** (ism-i müenne²) : bir nevʔ sarımsak

Civet (ism-i müzekker) : soğan ve şarapla terbiyeli tavşan yahnisi

Civette (ism-i müenne²) : misk kedisi, zebād

Civière (ism-i müenne²) : Şammāl sıırığı

Civil, e (şıfat) : beledî, medenî § mülkî, başıbozuk || (mecāzen) zar³f, nazik

Civilement (Şāl) : medenî ve mülkî olarak || (mecāzen) zerāfet ve nezāketle

Civilisation (ism-i müenne²) : medeniyet

Civiliser (fiʔil-i müteʔaddi) : medeniyete ³sāl etmek, temd³n etmek § nazikleştirmek

Civilité (ism-i müenne²) : nezāket, zerāfet

Civique (şıfat) : evlād-ı vatana mensūb ve müteʔallik || gardes-s ʔasākir-i mülkiye

Civisme (ism-i müzekker) : Şubb-ı vaţan, Şamiyet-i vaţaniye

Clabaudage (ism-i müzekker) : köpek havlayışı § sebepsiz bağırıpçağırmaklık, çırlama

Clabauder (fiʔil-i lâzım) : havlamak § hırlamak

Clabauderie (ism-i müenne²) : hırlama

Clabauder, euse (isim) : ğavġacı, gürüldücü

Claie (ism-i müenne²) : seyrek küfe yahūd çit

Clair, e (şıfat) : aydınlık, muż³, münevver § açık, koyu olmayan § şeffaf, berrak § şāfi, temiz § seyrek § vāzıŞ, açık, āşikār = (Şāl) açık olarak, aşikāre

Clairement (Şāl) : açıktan açıġa, āşikāre

Clairer (ism-i müzekker-şıfat) : açık al renginde (şarāb)

Claire-voie (ism-i müenne²) : parmaklıklı kapı veya baca

Clairière (ism-i müenne²) : ormanın seyrek maşalli

Clair-obseur (ism-i müzekker)⁹⁶ : resme gölge verme

Clairon (ism-i müzekker) : surnā, ince sesli boru & zurnācı, boruzen

Clair-semé, e (şıfat) : seyrek, tek tük

Clairvoyance (ism-i müenne²) : ferāset, añlayış, baş³ret

Clairvoyant, e (şıfat) : ferāsetli, añlayışlı, baş³retli

Clameur (ism-i müenne²) : sızıldı, hoşnudsuzluk

Clampin, e (şıfat) : topal & bat³ç, tenbel

Clandestin, e (şıfat) : gizli, haf³, mektüm

[SAYFA 129]

Clandestinement (Şāl) : gizlice, hafıyyen, el altından

Clandestinité (ism-i müenne²) : mahfilik, mektümlük

Clapet (ism-i müzekker) : tulumba ve nefesle çalınan çalgı supapı

Clapier (ism-i müzekker) : aṭa [ada] tavşanının yerde açtığı delik || (tıbb) haz³ne-i kayş

Clapir (fiʔil-i lâzım) : (aṭa [ada] tavşanı Şakḳında) bağırmaḳ

Clapotage (ism-i müzekker) : talgalanma, çalkındı

Clapoteux, euse (şıfat) : hafif şüretde talgalanan, çalkındılı

Claque (ism-i müenne²) : şamar, sille & na'leyn, taḥta kundura

Claque (ism-i müzekker) : basılıp açılan bir nevʔ şapka

⁹⁶ Kısaltma olarak ra=riyaziye yazıyor. Fakat doğru kısaltmanın resim olması gerekirdi.

Claquedent (ism-i müzekker) : fakir, sefil ve sergerdân

Claquement (ism-i müzekker) : şakırdı, takırdı || (tıbb) : taşf³k

Claquemurer (fiʔil-i müteʔaddi) : kapamak, şabsetmek

Claquer (fiʔil-i lâzım) : şakırdamak, çatırdamak = (fiʔil-i müteʔaddi) sille [v]urmak, şamar atmak

Claquet yahûd **cliquet** (ism-i müzekker) : değirmen çakılıdağı

Claqueter (fiʔil-i lâzım) (leylek şakığında) gıd gıdaqlamak

Clarification (ism-i müenne²) (kimyâ) : terv³k

Clarifier (fiʔil-i müteʔaddi) : süzmek, terv³k etmek

Clarinette (ism-i müenne²) : klarnete [klarnet]

Clarté (ism-i müenne²) : aydınlık, ziyâ, ışıķ ş berraklık, şeffâflık ş açıklık, şafvet, vuzûh

Classe (ism-i müenne²) : sınıf, sıra ş faşıl ş dersḥâne ş yevmî ders

Classement (ism-i müzekker) : sınıflara tak³m, taşn³f

Classer (fiʔil-i müteʔaddi) : sınıflara tak³m etmek, taşn³f etmek

Classique (şıfat) : mektep sınıflarına müteʔallik = (ism-i müzekker) : edebiyatta numûne ittihaz olunacak kitâb ve böyle kitâblar muşarriri

Claudication (ism-i müenne²) : topallama, aksaklık

Clause (ism-i müenne²) : mukāvele şartı

Claustral, e (şıfat) : manâstıra müteʔallik

Claveau (ism-i müzekker) yahûd clavelée (ism-i müenne²) (ʔilm-i beyân) : cederi-i aḡnām

Clavecin (ism-i müzekker) : kânûn (çalḡı)

Clavelé, e (şıfat) : cederi-i aḡnām ıilletine uğramış

Clavette (ism-i müenne²) : bir nevâ yassı çivi

Clavicule (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : terkuve, köprücük kemiği

Clavier (ism-i müzekker) : anahtar şalkası § piyano dişi

Clayon (ism-i müzekker) : küçük sepet

Clayonnage (ism-i müzekker) : kazık ve daldan çit

Clef yahūd **clé** (ism-i müenne²) : anahtar, miftāş § şifre miftāş

Clémence (ism-i müenne²) : merşamet, raşm, esirgeme, acıma

[SAYFA 130]

Clément, e (şıfat) : merşametli, esirgeyici, lütfu çok, rah³m

Clerc (ism-i müzekker) : rahip şākirdi § muḡāvelat muşarriri ve daḡvā vek³li yazıcısı

Clergé (ism-i müzekker) : ruşāniler zümresi § riyāset-i ruşāniye

Clérical, e (şıfat) : ruşānî

Cléricalement (şāl) : ruşānîce

Cléricature (ism-i müenne²) : ruşbāniyet, ruşāniyet

Clichage (ism-i müzekker) : dizilmiş bir şaşifenin kalıbını almak şanḡatı

Cliché (ism-i müzekker) : dizilmiş bir şaşifenin kalıbı

Clicher (fiḡil-i müteḡaddi) : dizilmiş bir şaşifenin kalıbını almak

Client, e (isim) : işini bir muḡavelāt muşarririne veya daḡvā vek³line işāle etmiş adam, müvekkil § müşteri

Clientèle (ism-i müenne²) : müşteriler mecmuḡu

Clignement (ism-i müzekker) : göz k1[r]pma § ğamze

Cligne-musette (ism-i müenne²) : saklanbaç oyunu

Cligner (fiʔil-i lâzım) : göz k1[r]pma § gözle işâret etmek

Clignotement (ism-i müzekker) (tıbb) : ihtilâc-ı ecfân, göz kapaklarının oynaması

Clignoter (fiʔil-i lâzım) : ğayr-ı ihtiyâri ve pek sık göz k1[r]pma

Climat (ism-i müzekker) : ikl³m § memleket, diyâr § havâ

Climatérique (şıfat) : ikl³mî

Clin d'œil (ism-i müzekker) : tarfetü'l-ʔayn

Clinique (şıfat) (tıbb) : ser³rî = (ism-i müenne²) : ser³riyât

Clinquant (ism-i müzekker) : ince yufka Şâlinde altun ya[da] gümüş = (mecâzen) parlak şey

Cliquart (ism-i müzekker) : bir nevʔ taş

Clique (ism-i müenne²) : cemʔiyet-i fesâdiye

Cliqueter (fiʔil-i lâzım) : takırdamak

Cliquetis (ism-i müzekker) : takırdı

Cliquette (ism-i müenne²) (müracʔat oluna: Castagnette)

Clisse (ism-i müenne²) : bir nevʔ küçük sepet § kırık tahtası

Clissé (şıfat) : Şaşırlı (şişe)

Clisser (fiʔil-i müteʔaddi) (bir şişeyi) Şaşırla şarmak

Clitoris (ism-i müzekker) : deylâk, bızır

Cloaque (ism-i müzekker) : ker³z (kâriz) || (mecâzen) pis ve mundâr yer

Cloche (ism-i müenne²) : çañ, naķūs § camdan kapak, fānūs § kabarcık

Clochement (ism-i müzekker) : topallama

Cloche-pied (à) (§āl) : bir ayak üzere

Clocher (ism-i müzekker) : çañ kulesi || (mecāzen) vatan, maskat-ı reas

Clochette (ism-i müenne²) : küçük çañ

Cloison (ism-i müzekker) : bölme, çit, tahta perde || (teşr³§) : Şâciz

Cloisonner (fiil-i müteaddi) : bölmek

Cloître (ism-i müzekker) : manâstır

Cloître (fiil-i müteaddi) : manâstıra kapamak, ruhban sınıfına sokmak

[SAYFA 131]

Clopin-clopant (§āl) : düşe kalka

Clopin (fiil-i lâzım) : zaşmetle yürümek

Cloporte (ism-i müzekker) : tesb³§ böceği, kanfese

Clore (fiil-i müteaddi) : kapamak, sed etmek § bitirmek, paydost [paydos] etmek = (fiil-i lâzım) kapanmak

Clos (ism-i müzekker) : eṭrāfı d³vār [duvar] veya çitle muṢāṭ yer

Closeau (ism-i müzekker) ya[da] **closerie** (ism-i müenne²) : eṭrāfı d³vār [duvar] yaḥūd çitle muṢāṭ küçük yer

Clôture (ism-i müenne²) : bir maşalli iṢāṭa eden d³vār yaḥūd çit § ḥitām, bir müzākerenin soñu

Clôturer (fiil-i müteaddi) : kapamak § ḥitām vermek

Clou (ism-i müzekker) : çivi, enser, mıh ş çıban, dümel || de girofle – karanfil dānesi

Clouer (fiʔil-i müteʔaddi) : mıhlamak, çivilemek

Clouterie (ism-i müenne²) : çivicilik, ensercilik

Cloutier (ism-i müzekker) : enserci, çivici

Cloyère (ism-i müenne²) : istiridye vazına mahşuş sepet

Club (ism-i müzekker) : cemʔiyet, ictimāʔ, kulüp

Clubiste (ism-i müzekker) : bir cemʔiyetin aʔzāsından beheri

Clysoir (ism-i müzekker) : Şukne ⁹⁷ marpucu

Clystère (ism-i müzekker) : Şukneniñ içine konulan ʔilac, tenkiye

Clystériser (fiʔil-i müteʔaddi) : iştikān etmek

Coaccusé, e (isim) : hemithamiyet

Coactif, ive (şıfat) : icbārî, mücbir

Coaction (ism-i müenne²) : icbār, cebr, kahr

Coadjuteur (ism-i müzekker) : piskopos muʔāvinî

Coagulation (ism-i müenne²) : pıhtılanma, taḥa^{2 2}ür

Coaguler (fiʔil-i müteʔaddi) : pıhtılatmak, taḥ^{2 3}r

Coaliser (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : ittihād ve ittifāk etmek

Coalition (ism-i müenne²) : ittihād, ittifāk

Coassement (ism-i müzekker) : kurbaganıñ bağırması

Coasser (fiʔil-i lâzım) (kurbaga şakḳında) bağırmak

Coassocié, e (isim) : şerik, müşārik

Cobalt (ism-i müzekker) (kimyā) : kobalt

⁹⁷ Sehven ha Şarfi yerine çim Şarfi yazılmış.

Cocagne (ism-i müenne²) : bolluk || mât de-müsabakat nişanı

Cocarde (ism-i müenne²) : şapkaya şarılan kumâş

Cocasse (şıfat) : ğar³b, tuşaf, gülünç

Coccyx (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : kuyruk kemiği, musmus

Coche (ism-i müzekker) : bir nevâ koşu ş pazar kayığı

Coche (ism-i müenne²) : çetele

Coche (ism-i müenne²) : dişi tomuz

Cochenille (ism-i müenne²) : kırmızı böceği ş kırmız = (şıfat)
kırmızı

Cocher (ism-i müzekker) : arabacı, ispir

Cocher (fiil-i müteaddi) : çetele yapmak ş (kuşlar Şakında)
dişisine binmek

Cochère (şıfat)⁹⁸ arabacı, büyük kapı

[SAYFA 132]

Cochet (ism-i müzekker) : küçük horos, erkek piliç

Cochevis (ism-i müzekker) : ibikli çayır kuşu

Cochléaria (ism-i müzekker) (şilm-i nebâtât) : kaşık otu,
haşışetü'l-ma'alik

Cochon (ism-i müzekker) : tomuz, hıncır ş tomuz eti || (mecâzen)
pis ve mundâr adam ş edebe muğâyir sözler söyleyen ve işler
yapan adam

Cochonner (fiil-i lazım) (dişi tomuz Şakında) : doğurmak =
(fiil-i müteaddi) pis ve kaba şürette iş yapmak

Cochonnerie (fiil-i lâzım) (dişi tomuz Şakında) doğurmak =
(fiil-i müteaddi) : pis ve kaba bir şürette iş yapmak

⁹⁸ Peltek se Şarfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Cochonnerie (ism-i müenne²) : pislik, mundârlık § edebe muğâyir
Şareket, ğal³z sözler

Cochonnet (ism-i müzekker) : tomuz yavrusu § on iki vecihli bir
nevâ zar

Coco (ism-i müzekker) : Hindistân cevizi, kôko

Cocon (ism-i müzekker) : kôza

Cocotier (ism-i müzekker) : Hindistân cevizi ağacı

Coction (ism-i müenne²) : Şaşlama, pişirme, tabh

Cocu (ism-i müzekker) : deyyūs, kerâtâ

Cocuage (ism-i müzekker) : deyyūsruk , kerâtâlık

Code (ism-i müzekker) : kavân³n ve nizâmat mecmûadı, düstûr,
kânûnnâme

Codétenteur, trice (isim) : Şissedâr

Codex (ism-i müzekker) (tıbb) : düstûr-ı edebiye

Codicilaire (şıfat) : mukâvele zeyline müteallık

Codicille (ism-i müzekker) : mukâvele zeyli

Codonataire (şıfat) : müşterek mevhubun leh

Coecum (müracâat oluna:cœcum)

Coefficient (ism-i müzekker) (cebiri) : em²âl

Coégal, e (şıfat) : diğeriyle müsâvi || (Şikemiyât-ı tab³ıyye) :
vaşdet-i inbisât

Coercible (şıfat) : cebir ve tazy³k olunabilir

Coercitif, ive (şıfat) : cebir ve tazy³k eden

Coercition (ism-i müenne²) : cebir ve tazy³k, kahir, zorlama

Coéternel, le (şıfat) : ebediyette diğeriyle müşterek olan

Cœur (ism-i müzekker) : yürek, gönül, kalp, dil § oyun kāğıdında
kupa || (mecāzen) kalp, göbek, ciğergāh § tabiāt, yürek § cesāret,
şecāat || par – ezberden

Coexistence (ism-i müenne²) : iki veya ziyāde şeyin birlikte
mevcūd olması

Coexister (fiʔil-i lāzım) : diğeriyle berāber mevcūd olmak

Cofân (ism-i müzekker) : küfe

Coffre (ism-i müzekker) : şandık, çekmece, kaşa

Coffre-fort (ism-i müzekker) : demir kaşa

Coffrer (fiʔil-i müteʔaddi) : şabsetmek

Coffret (ism-i müzekker) : şandıkçe, çekmece

Coffretier (ism-i müzekker) : şandıkçı

Cognassier (ism-i müzekker) : ayva ağacı

Cognée (ism-i müenne²) : bir nevʔ balta

Cogné-fetu (ism-i müzekker) : boşuna yorulan adam

Cogner (fiʔil-i müteʔaddi) : kaķmak, çaķmak = (fiʔil-i lāzım)
çarpmak, çatmak

Cohabitation (ism-i müenne²) : birlikte

[SAYFA 133]

yaşayış, muʔāşeret § karı koca Şāli || (tıbb) mücamāat

Cohabiter (fiʔil-i lāzım) : birlikte oturmak, birlikte yaşamak
§ karı koca olmak

Cohérence (ism-i müenne²) : iltişāk, irtibāt

Cohérent, e (şıfat) : bitişik, mültesik

Cohériter (fiʔil-i lāzım) : başkasıyla berāber mira²a ķonmak,
müştereken mirā² yemek

Cohéritier, ère (isim) : vāri²-i müşterek

Cohésion (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) : temāsük,
kuvve-i maske, lüşük

Cohorte (ism-i müenne²) : asker

Cohue (ism-i müenne²) : galabalık

Coi, coite (şıfat) (koé, koète) : sâkin, sâkit

Coiffe (ism-i müenne²) : kadın başlığı, hotoz

Coiffer (fiil-i müteaddi) : başını örtmek veyâ bağlamak,
baş a bir şey giymek § saç düzeltmek

Coiffeur, euse (isim) : saç kesen ve düzelten adam, perûkar

Coiffure (ism-i müenne²) : başı örtmeğe veya tonatmağa yarayan
şey § saçın düzeltilmesi

Coin (ism-i müzekker) : köşe, buca § odun yarmağa mahşûş üç
köşeli demirden bir alet, kama

Coïncidence (ism-i müenne²) : teşādüf, teṭābuk, tevāfuk

Coïncident, e (şıfat) : birlikte teşādüf eden || (hendese)
munṭabık

Coïncider (fiil-i lâzım) : birlikte teşādüf etmek || (hendese)
munṭabık olmak

Coing (ism-i müzekker) : ayva

Coît (ism-i müzekker) : cimā

Col (ism-i müzekker) : yağa § şişe ve sâçire boğazı § derbend,
boyun

Colchique (ism-i müenne²) (ilm-i nebātāt) : acı çiğdem,
laşlāş, hānık-ı kelb

Colcotar (ism-i müzekker) (kimyā) : kolkotar

Colégataire (şıfat) : başkasıyla müstereken bir vaşiyetli
mira²a Şişsemend olan

Colère (ism-i müenne²) : Şiddet, ğazap, öfke § azġınlık,
kızġınlık = (şıfat) Şiddetli, ğazabnāk

Colérique (şıfat) : Şad³dü' l-mizāc

Colibri (ism-i müzekker) : Amerika'nın güzel bir nevā arı kuşu

Colifichet (ism-i müzekker) : süse müteāallık değersiz ve
tatsız şeyler § kuşlara mahşūs bir nevā peksimet

Colimaçon (ism-i müzekker) (müracāat oluna: Limaçon)

Colin-maillard (ism-i müzekker) : körebe

Colique (ism-i müenne²) (tıbb) : karın ağrısı, sancı, vecā-i
bağın

Colis (ism-i müzekker) : denk, balya

Collaborateur, trice (isim) : birlikte çalışan

Collage (ism-i müzekker) : yapıştırma, kāğıd kaplama §
kolalama, çirişleme

Collatéral, e (isim-şıfat) (kānūn) : toġrudan ve Şatt-ı müstak³m
üzere olmayan (karābet) § (coġrafyā) cānib³

Collation (ism-i müenne²) : vakf-ı tevc³hî § tatb³k

Collation (ism-i müenne²) : kahve altı

[SAYFA 134]

Collationner (fiil-i müteāaddi) : tatb³k ve mukābele etmek

Collationner (fiil-i lāzım) : kahve altı etmek

Colle (ism-i müenne²) : kola, çiriş || forte – tutkal || (mecāzen)
yalan, ihtirā

Collecte (ism-i müenne²) : iāne || vergi taşş³li

Collecteur (ism-i müzekker) : taşş³ldār = (şıfat) égout – büyük keriz, analgamî

Collectif, ive (şıfat) : cāmīā, mecmuā || (şarf) nom-ism-i cins

Collection (ism-i müenne²) : mecmūā, takım, dirnetî

Collectivement (şāl) : mecmūān

Collège (ism-i müzekker) : hemşınıf adamlar mecmuū ş mekteb-i iādadi

Collègue (ism-i müzekker) : hemşınıf, hemşanāat, arkadaş

Coller (fiāil-i müteāaddi) : yapışdırmak, kolalamak, çirişlemek ş susdurmak

Collerette (ism-i müzekker) : kadın yakası

Collet (ism-i müzekker) : yaқа, ceyb, giribān ş bir nevā ağ

Colleter (fiāil-i müteāaddi) : yakalamak, boğazına sarılmak

Colleur (ism-i müzekker) : d³vār kāğıdlarını yapıştıran adam ş yaftacı

Collier (ism-i müzekker) : gerdanlık, kılāde ş taşma, toқа ş hamūd

Colline (ism-i müenne²) : tepe, tell

Collision (ism-i müenne²) : çarpışma, sadme, müsademe

Collocation (ism-i müenne²) : dāyinleriñ alacaқlarının tediyesi sırasınca tanz³mi

Colloque (ism-i müenne²) : mükāleme

Colloquer (fiāil-i müteāaddi) : yerleştirmek, vazā etmek ş dāyinleri alacaқlarının tediyesi şrasına göre tert³b etmek

Collusion (ism-i müenne²) : şahş-ı ²āli²i ızrār kaşdıyla muvāzaā

Collusoire (şıfat) : muvāzaʿa tar³kiyle

Collyre (ism-i müzekker) (tıbb) : kuşl, kaṭre

Colombage (ism-i müzekker) : bir çit ve bölmede kāḫime dikilmiş kazıklar sırası

Colombe (ism-i müenne²) : dişi gögercin [güvercin]

Colombier (ism-i müzekker) : gügercinlik [güvercinlik]

Colombine (ism-i müenne²) : gügercin ve sāḫir kümes kuşları gübresi

Colon (ism-i müzekker) : muhāceretle iskān olunmuş bir maṣallın ahālisinden beheri § bir arāz³yi kendi ṣesābına işleyen adam

Côlon (ism-i müzekker) (teşr³ṣ) : kolon

Colonel (ism-i müzekker) : miralay. lieu tenant –kāḫimmaḫām

Colonial, e (şıfat) : muhāceretle iskān olunmuş yerlere ve müstemlekāta müteʿallik

Colonie (ism-i müenne²) : muhācir³n § muhāceretle iskān olunmuş memleket, müstemlekāt

Colonisation (ism-i müenne²) : naḫl ve iskān-ı muhācir³n

Coloniser (fiʿil-i müteʿaddi) : bir yeriñ muhācirleriñi diğerk bir yere naḫl ve iskān etmek

Colonnade (ism-i müenne²) : sūtūnlar şafı

Colonne (ism-i müenne²) : sūtūn, ʿamūd, rükn

[SAYFA 135]

direk § şaṣ³fe sūtūnu || (fenn-i şarb) : kol – ordre eu – kol nizāmında

Colophane (ism-i müenne²) : keman telleriñe sürülen reḫine, şemāḫî

Coloquinte (ism-i müenne²): Şanzal, ebu cehil karpuzu

Colorant, e (şıfat): boyayan, mülevvin

Colorer (fiʔil-i müteʔaddi): renk vermek, telv³n etmek

Colorier (fiʔil-i müteʔaddi): renklerle nakış ve tezy³n etmek

Coloris (ism-i müzekker): renkleriñ imtizācı

Coloriste (ism-i müzekker): renklerle resim yapan ressām

Colossal, e (şıfat): ğayet büyük, ces³m

Colosse (ism-i müzekker): ğayet ces³m heykel § iri insān yahūd Sayvān

Colportage (ism-i müzekker): şatıcılık

Colporter (fiʔil-i müteʔaddi): şokaqlarda eşyā şatmak

Colporteur (ism-i müzekker): şokaqlarda eşyā şatan, şatıcı § Şavādi² neşreden

Colure (ism-i müenne²) (coğrafyā): dāʕire-i mütekatıma

Colza (ism-i müzekker): kolza, selcem-i zeytî

Coma (ism-i müzekker) (tıbb): sebāt-ı ʔam³k

Comateux, euse (şıfat) (tıbb): sebāti-i ʔam³k

Combat (ism-i müzekker): cidāl, muşārebe, mukātele, müşādeme § münāzaʔa

Combattant (ism-i müzekker): muşārib

Combattre (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lazım): Şarb etmek, ğavġa etmek § mukāvemet etmek, ʔayanmak

Combien (kināye): kaç, ne kadar, kaçā

Combinable (şıfat): kābil-i terk³b

Combinaison (ism-i müenne²): birleşme, terekkeb, imtizāc, ittişād § cemā ce teçl³f

Comble (ism-i müzekker): bir kabıñ şalb bir mādde ile tolduğdan sonraki fazlası § çatı, tavan arası

Comble (ism-i müzekker): lebāleb, tolu § soñ dereceye gelmiş

Comblement (ism-i müzekker): çok toldurma, lebāleb etme

Combler (fiʔil-i müteʔaddi): çok toldurmak, lebāleb etmek

Comburent (şıfat) (kimyā): muşarriķ

Combustible (şıfat) (kimyā): kābil-i iştirāk = (ism-i müzekker) maşrūkāt

Combustion (ism-i müenne²): yanma, iştirāk

Comédie (ism-i müenne²): muşşike

Comédien, ne (isim): muşşike oyuncusu, muķallid

Comestible (şıfat): kābil-i ekl = (ism-i müzekker): meçkūlāt

Comète (ism-i müenne²): kuyruklu yıldız, zūzeneb, dümdār, gisūdār

Comices (ism-i müzekker, cemā): ictimāʔ, cemāiyet, meclis-i ʔumūmî

Comique (şıfat): muşhikelere müteʔallik , muşhik § güldürücü, tuşaf, gülünç = (ism-i müzekker): muşhike oyuncusu, soytārı

Comité (ism-i müzekker): meclis şuʔbesi, ķomite

Comma (ism-i müzekker) (mūs³ķ³): bir sada-yı maşşūs

[SAYFA 136]

Commandant (ism-i müzekker) : biñbaşı § kumandan, kâ'id § reç³s, amir

Commande (ism-i müenne²) : sipāriş

Commandement (ism-i müzekker) : emr, Şükm, kumanda § amiriyet, Şakimiyet § kumandanlık

Commander (fi'il-i müte'addi) : emr ve hükmetmek § kumanda etmek § sipāriş etmek = (fi'il-i lâzım) amir ve Şakim veya kumandan bulunmak

Commandeur (ism-i müzekker) : za'm || des croyants – em³rü'l-mümin³n

Commanditaire (ism-i müzekker) (kânün) : sipārişli ortak, komanditör

Commandite (ism-i müenne²) (kânün) : sipariş tar³kıyla olan şirket, komandit

Comme (Şarf-i cerr) : gibi, mi²illü. Cela –bunuñ gibi = (Şāl) : ne kadar ! nasıl ! § bunun gibi, böyle = (Şarf-i rabıť) çünkü, madem ki, içün. vous êtes son ami –madem ki aŞbābindansınız § iken. je venais – gelir iken || si – sanki, güyā

Commémoration (ism-i müenne²) : bir 'azizin yevm- i mahşüşunda kilisede diğēr bir 'azizin dah³ zikr ve ta'z³mi

Commémoratif, ive (şıfat) : bir şeyi hātıra getiren

Commémoration (ism-i müenne²) : bir Şāl ve vak'anın yād ve şerefine olunan şenlik ve resim ve ay³n

Commençant, e (isim) : mübtedi

Commencement (ism-i müzekker) : başlangıç, ibtidā' § mebdē', aşl

Commencer (fi'il-i müte'addi) : başlamak, şürū' etmek

Commende (ism-i müenne²) : rüçus

Commensal, e (isim-şıfat) : hemsofra, taʿam arkadaş

Commensurabilité (ism-i müenne²) (riyāziye) : iştirākü'l-mizān

Commensurable (şıfat) (riyāziye) : müşterekü'l-mizān

Comment (şāl) : nasıl, nice

Commentaire (ism-i müzekker) : şerʿ, tefsir

Commentateur, trice (isim) : şāriʿ, müfessir

Commenter (fiʿil-i müteʿaddi) : şerʿ ve tefsir etmek

Commérage (ism-i müzekker) : lafazan ve geveze kadın şāli, gevezelik

Commerçable (şıfat) : rāyiç, geçer, müteber

Commerçant, e (isim) : tācir, tācire

Commerce (ism-i müenne²) : ticārāt, bāzırgānlık ş ihtilāt, ülfet, muāşeret

Commercer (fiʿil-i lāzım) : ticāret etmek

Commercial, e (şıfat) : ticārete mensüb, ticārî

Commercialement (şāl) : tüccārca

Commère (ism-i müenne²) : bir vālide veya pederiñ oğlunu vaptizliğinde tutmuş olan kadın || (mecāzen) lafazan ve geveze kadın

Commettant (ism-i müzekker) : işini diğetine şavāle eden adam, müvekkil

[SAYFA 137]

Commettre (fiʿil-i müteʿaddi) : yapmak, irtikāb etmek ş emānet bırakmak ş tehlikeye ilkā etmek

Commination (ism-i müenne²) : tehdid³ dām³ z söz

Comminatoire (şıfat) (kânûn) : mücâzât-ı tehd³diyeyi şāv³,
tehd³di mutaẓammın

Commis (ism-i müzekker) : bir tüccār veya şarrāfın mecmûru,
yazıcı

Commisération (ism-i müenne²) : acıma, teraşşum

Commissaire (ism-i müzekker) : murahhâş, komiser ş zabtıye
müfettişi, polis komiseri

Commissariat (ism-i müzekker) : murahhâşlık, komiserlik

Commission (ism-i müenne²) : ısmarlama, sipāriş ş meclis
şuâbesi, komisyon ş komisyonculuk

Commissionnaire (ism-i müzekker) : komisyoncu ş sammāl

Commissionner (fiʔil-i müteʔaddi) : ısmarlamak, sipāriş etmek

Commissure (ism-i müenne²) (teşr³ş) : mültekā

Commode (şıfat) : kullanılışlı, suhūletli ş münāsib, muvāfık,
müsaʔid

Commode (ism-i müenne²) : boru, konsol

Commodément (şāl) : kolaylıkla, suhūletle ş münāsib ve muvāfık
bir şüretle

Commodité (ism-i müenne²) : suhūlet, kolaylık, rāşat ş münāsib
vakit ve şāl || (cemʔ) esbāb-ı istirāşat ş ayak yolu

Commotion (ism-i müenne²) : şarşılma, tezelzül ş teç²³r, telāş,
heyecān, taḥd³ş

Commuable (şıfat) : kābil-i taʔdil

Commuer (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔd³l ve taḥf³f etmek

Commun, e (şıfat) : müşterek, ortaklaşa ş ʔumūmi, ʔamm ş ʔadi,
bayağı

Communal, e (şıfat) : bir cemaate veya bir nāşiye ahālisine
müteallik § umumî, müşterek

Communauté (ism-i müenne²) : cemaat

Commune (ism-i müenne²) : nāşiye § belediye dāçiresi

Communément (şāl) : ādetā, male'lāde § beyne'l-avām

Communiant, e (şıfat) : Hıristiyān ay³nince kurban tenāvül eden

Communicable (şıfat) : neşr ve işara olunabilen

Communicatif, ive (şıfat) : müntakıl, sar³

Communication (ism-i müenne²) : ihtilāt, irtibāt § muhābere,
münāsebet § intikāl, sirāyet § haber, maḥlūmat, iḥlān || (cemā)
tar³k-i muhābere, mevāride

Communier (fiḥil-i lāzım) : Hıristiyān ay³nince kurbandan
tenāvül etmek

Communio (ism-i müenne²) : bir din ve mezhebde bulunan cemaat
§ ittişād, ittifāk § Hıristiyān ay³nince kurban tenāvülü

Communiquer (fiḥil-i müteaddi) : neşretmek, maḥlūmat vermek
§ (fiḥil-i lāzım)

ihtilāt ve irtibātta bulunmak

[SAYFA 138]

Communisme (ism-i müzekker) : iştirāk-i emvāl

Communiste (ism-i müzekker) : iştirāk-i emvāl tarafdārı ||
(cemā) iştirākiyyūn

Commutation (ism-i müenne²) : tebd³l ve tağy³r

Compacité (ism-i müenne²) : sıklık, tokluk , ke²āfet, gılzet

Compacte (şıfat) : sık, tok, ke² f, gal³z

- Compagne** (ism-i müenne²) : kadın arkadaş, ref³ka § zevce, ref³ka
- Compagnie** (ism-i müenne²) : cem²iyet, cema²at § takım, gürüh, zümre § şirket § bölüm
- Compagnon** (ism-i müzekker) : arkadaş, ref³k, yoldaş § işçi, şan²atçı
- Compagnonnage** (ism-i müzekker) : 2amele şirketi
- Comparable** (şıfat) : mukāyese olunabilir, mak³s
- Comparaison** (ism-i müenne²) : kıyās, mukāyese, nisbet, teşb³h
- Comparaitre** (fi2il-i lazım) : maşkemeğe gitmek, işzār olunmak
- Comparant, e** (isim-şıfat) : maşkemenin şuzūruna çıkan
- Comparatif, ive** (şıfat) : kıyāsî, tatb³kî = (ism-i müzekker) (şarf) : ism-i taf2il
- Comparativement** (şāl) : kıyāsen, nisbeten, bi'1-mukāyese
- Comparer** (fi2il-i müte2addi) : mukāyese etmek
- Comparoir** (fi2il-i lāzım) : şuzūr-ı maşkemeğe çıkmak
- Comparse** (isim) : tiyatroda yalnız gözüküp söz söylemeyen oyuncu
- Compartiment** (ism-i müzekker) : bir çekmece gözünüñ veya bir kutunun münkasım olduğu gözleriñ beheri, hücre, göz § bölme § şatranc [satranç]
- Comparution** (ism-i müenne²) : maşkemenin şuzūruna çıkış
- Compas** (ism-i müzekker) : pergār, pergel
- Compassé, e** (şıfat) : pek düz, muntazam
- Compassement** (ism-i müzekker) : intizām, düzlük

Compasser (fiʔil-i müteʔaddi) : pergelle ölçmek § düzeltmek, tanz³metmek

Compassion (ism-i müenne²) : acıma, teraşşum, teʕessür

Compatibilité (ism-i müenne²) : imtizāç, muvāfaqat, uygunluk

Compatible (şıfat) : uygun, muvāfık, imtizāçlı

Compatir (fiʔil-i lâzım) : acımak, teraşşum etmek

Compatissant, e (şıfat) : acıyan, merşametli

Compatriote (isim-şıfat) : vatandaş, hemşehri

Compendium (ism-i müzekker) : mücmel, muştaşar, mucez

Compensable (şıfat) : tazm³n veyā telāfisi mümkün olan

Compensateur, trice (şıfat) : telāfi-i māfāt ettiren şey

Compensation (ism-i müenne²) : tazm³n § telāfi-i māfāt

[SAYFA 139]

Compenser (fiʔil-i müteʔaddi) : muʔādile ve muvāzene şāşıl etdirmek § tazm³n etmek § şāşıl ettirmek § tazm³n etmek § telāfi-i māfāt etmek, teķabül etmek

Compérage (ism-i müzekker) : bir çocuğu vaptiz eden erkek ile kadın arasındaki münāsebet

Compère (ism-i müzekker) : bir çocuğu vaptiz eden kadına ve ebeveynine nisbeten onu vaptiz eden erkek § şilekār adam

Compétemment (ism-i müzekker) : vukuf-ı tam ile, maʔlūmat ve mahāret-i kāmile ile

Compétence (ism-i müenne²) : bir işe karışmağa olan şak ve şalāşiyet

Compétent, e (şıfat) : bir işe karışmağa şak ve şalâşiyeti olan, bir işin ıaid olduğu § bir işde vukûf ve maълlûmât ve mahâret-i tāmme şāşibi

Compilateur (ism-i müzekker) : yazılmış şeyleri cemъ eden, milkat

Compilation (ism-i müenne²) : yazılmış şeyler cemъiyle mecmûа tert³bi § bu şüretle tert³b olunmuş mecmûа

Compiler (fiъil-i müteъaddi) : yazılmış makaleler toplayıp bir mecmûа yapmak, telkit

Complainte (ism-i müenne²) : teşekki, ıarz-ı şikâyet § münâcat, tazarruъ

Complaire (fiъil-i lâzım) : kendini beğendirmek, sevdirmek

Complaisamment (Şâl) : hâtır yaparak, lütuf ve mülâyetle

Complaisance (ism-i müenne²) : lütf ve mülâyet § hâtırşinâslık

Complaisant, e (şıfat) : hâtırşinâs § iltifatçı, mültefit

Complément (ism-i müzekker) : tetimme, tekmile || (şarf) direct – mefъul-i şar³§ || indirect – mefъul-i gayr-i şar³§

Complémentaire (şıfat) : bir nokşānı ikmāl eden veya etmeğe maşşûş olan

Complet, ète (şıfat) : tam, bütün § mükemmel

Complètement (Şâl) : tamāmıyla, büsbütün

Compléter (fiъil-i müteъaddi) : tamāmlamak, itmām ve ikmāl etmek

Complétif, ive (şıfat) (şarf) : mütemmimât-ı kelāmdan olan

Complexe (şıfat) : muhteliş, karışık, mürekkeb

Complexion (ism-i müenne²) : bünye, mizâç

Complexité (ism-i müenne²): karışıklık, tereküb, ihtilâl

Complication (ism-i müenne²): karışıklık, teşevvüş || (tıbb)
ihtilâl

Complice (isim-sıfat): şer³k-i töhmet, fâsil-i müsterek

Complicité (ism-i müenne²): töhmet şerikliği, iştirāk

Complies (ism-i müenne², cem^a): ikindi üstü okunan bir duâ

Compliment (ism-i müzekker): resmî söz, nezâketli muamele ||
faire ses-tebr³k etmek, beyân-ı maşûziyet etmek || sans-
tekl³fsizce

Complimenter (fiil-i müteaddi): nezâketli

[SAYFA 140]

ve resmî muameleler etmek § tebr³k etmek

Complimenteur, euse (isim-sıfat): resmî ve nezâketli
muameleleri seven

Compliqué, e (sıfat): karışık, tolaşık, müşevveş || (tıbb)
muhteli

Complicuer (fiil-i müteaddi): karışdırmak, tolaşdırmak,
teşv³ş etmek

Complot (ism-i müzekker): bir fenâ maksadla edilen ittifağ-ı
hafî, cemâiyet-i, fesâdiye

Comploter (fiil-i müteaddi): bir ittifağ-ı haf³ ile bir
cinâyet tert³b etmek, fesâd kurmak

Componction (ism-i müenne²): günah işledikten sonraki nedâmet

Comporter (fiil-i müteaddi): müteşammil olmak, götürmek ||
se-şareket etmek

Composé (ism-i müzekker-sıfat): terk³b, mürekkeb

Composer (fiʔil-i müteʔaddi): terk³b etmek § düzeltmek § cemʔ ve teʕlif etmek, tanz³m etmek || (tıbaʔat): tert³b etmek

Composite (ism-i müzekker-şıfat): muhteliʔ

Compositeur (ism-i müzekker): mürettib § bestekār

Composition (ism-i müenne²): terk³b, terekküb § tert³b, tanz³m § inşā § beste tert³bi || (tıbaʔat) diziş, tert³b

Compote (ism-i müenne²): reçel, soğukluk , tatlı

Compotier (ism-i müzekker): reçel ʔabağı

Compréhensible (şıfat): añlaşılabilir

Compréhension (ism-i müenne²): añlayış, fehmi, idrāk

Comprendre (fiʔil-i müteʔaddi): iŞāʔa etmek, şāmil ve cāmiʔ olmak § añlamak, derk etmek

Compresse (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî): basķı, rifāde

Compressibilité (ism-i müenne²) (Şikemiyyāt-ı ʔab³ʔiyye): inzigāt

Compressible (şıfat) (Şikemiyyāt-ı ʔab³ʔiyye): münzağıʔ, kābil-i dağı

Compression (ism-i müenne²): sıkma, taży³k, dağı

Comprimer (fiʔil-i müteʔaddi): sıkmak, başmak, taży³k etmek

Compris, e (şıfat): dāhil, meşmül

Compromettre (fiʔil-i müteʔaddi): meşʕuliyete yaḥūd tehlikeye şokmak, uğratmak, dūçār etmek = (fiʔil-i lâzım): bir işin Şükme iŞālesine rızā vermek

Compromis (ism-i müzekker): Şükmi naşbına rāzı olmuş

Comptabilité (ism-i müenne²): muŞāsebe, muŞāsebāt § muŞāsebāt dāçiresi, muŞāsebe kalemi § uşul defteri

Comptable (ism-i müzekker) : muşāsebeci ş tabur kâtibi, alay kâtibi ş mescûl

Comptant (şıfat)⁹⁹ argent – nakid akçe

Compte (ism-i müzekker) : sayı, şesāb

Compter (fiʔil-i müteʔaddi) : şaymak, şesāb etmek ş ʔaddetmek, şaymak = (fiʔil-i lâzım) niyet etmek ş görünmek

Compteur, euse (ism-i müzekker) : zamān veya sürʔati ölçmeğe mahşuş ʔlāt envaʔı

Comptoir (ism-i müzekker) : dükkāncı destgāhı, şesāb tahtası ş haz³ne, şandık oṭası [oda]

[SAYFA 141]

Compulser (fiʔil-i müteʔaddi) (kitāb ve sāʔire) araşdırmak

Comput (ism-i müzekker) : senenin takş³mi

Comte (ism-i müzekker) : kont

Comtesse (ism-i müenne²) : kontese

Concasser (fiʔil-i müteʔaddi) : ezmek, kırmak

Concave (şıfat) : muḵaʔar

Concavité (ism-i müenne²) : muḵaʔariyet

Concéder (fiʔil-i müteʔaddi) : müsāʔade etmek

Concentration (ism-i müenne²) : bir merkeze cemʔ

Concentrer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir merkeze cemʔ etmek, taşş³detmek

Concentrique (şıfat) (hendese) : müttehidü’l-merkez

Conception (ism-i müenne²) : zabṭ, fehm, idrāk ş gebe ḵalma, şabl

⁹⁹ Zel şarfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Concernant (Şarf-i cerr) : dāçir, müteṣallık

Concerner (fiʔil-i müteṣaddi) : müteṣallık olmak, taṣalluk etmek

Concert (ism-i müzekker) : ahenk, çalgı takımı || (mecāzen) ittifāk, vifāk, ittiṣād

Concertant, e (isim) : icrā-yı ahenk eden bir mūs³ķ³ cemʔiyetine dāḥil olan

Concerté, e (şıfat) : muḳarrer, muṣammem

Concerter (fiʔil-i müteṣaddi) : müttefikān bir tert³b yapmak § bir mūs³ķ³ ahengi icrā etmek

Concerto (ism-i müzekker) : yalınız bir çalgı ile icrā olunan ahenk

Concession (ism-i müenne²) : imtiyāz § müsāṣade, ruḥṣat

Concessionnaire (isim-şıfat) : imtiyāzlı, mümtāz § şāṣib-i imtiyāz

Concetti (ism-i müzekker, cemʔ) : tatsız ve kaba nükte

Concevable (şıfat) : fehm ve zabṭı mümkün

Concevoir (fiʔil-i müteṣaddi) : gebe ḳalmaq, iṣtibāl § añlamak, zabṭ etmek

Conchyllogie (ism-i müenne²) : mebṣa² ila şedef

Concierge (ism-i müzekker) : ḳapıcı

Conciergerie (ism-i müenne²) : ḳapıcılık § Şabṣḥāne

Concile (ism-i müzekker) : ruṣānîler meclisi

Conciliable (şıfat) : ḳābil-i tevḑ³ķ

Conciliabule (ism-i müzekker) : ḳāçide-i mezhebiye ḥilāfında teşķ³l olunmuş ruhanîler meclisi

Conciliant, e (şıfat) : ıslāş-ı beyn etmeğe mahşûş

Conciliateur, trice (isim-şıfat) : ıslāş-ı beyn eden

Conciliation (ism-i müenne²) : ıslāş-ı beyn, uzlaşma

Conciller (fiʔil-i müteʔaddi) : uzlaştırmak, ıslāş-ı beyn etmek

Concis, e (şıfat) : mucez, muştaşar

Concision (ism-i müenne²) : ʕcāz, iştîşār

Concitoyen, ne (isim) : hemşehri, memleketli

Conclave (ism-i müzekker) : Papa intiḥābıçün münʔakid kardinaller meclisi

Concluant, e (şıfat) : i²bātlı net³ce veren

Conclure (fiʔil-i müteʔaddi) : ḥitām vermek, kesmek § istintāc etmek § ʔakd etmek

[SAYFA 142]

Conclusif, ive (şıfat) : net³ce veren, müntic

Conclusion (ism-i müenne²) : net³ce, karar § ḥitām, soñ § ʔakd

Concombres (ism-i müzekker) : ḥıyar, şalatalık

Concomitance (ism-i müenne²) : murāfaḳat, birlikde bulunuş § ittişād, teʔāvün

Concomitant, e (şıfat) : birlikte bulunan, murāfık, muʔāvin

Concordance (ism-i müenne²) : muvāfaḳat, muṭābaḳat, uygunluk

Concordat (ism-i müzekker) : Papa ile bir Şükümdār arasında umūr-ı diniyeye müteʔallik münʔakid muʔāhede

Concorde (ism-i müenne²) : ittişād, vifāk

Concorder (fiʔil-i lâzım) : vifāk ve ittişādda bulunmak

Concourir (fiʔil-i lâzım) : beraber çalışmak, el ele vermek, birbirine yardım etmek § rekâbet etmek

Concours (ism-i müzekker) : teʔâvün, yardım § rekâbet, müsabakat

Concret, ète (şıfat) : koyu, müteʔa²ir, cāmīd, şulb § mādî

Concrétion (ism-i müenne²) : koyulaşma, taʔa²ür, taşallüb ||
(Şikemiyât-ı ʔab³ıyye) tecemmüd

Concubinage (ism-i müzekker) : oṭalık [oda] istifraşı

Concubine (ism-i müenne²) : oṭalık [oda], mefrûşe

Concupiscence (ism-i müenne²) : şehvet, nefis

Concurremment (Şāl) : rekâbetle § el birliğiyle

Concurrence (ism-i müenne²) : rekâbet, müsābakat

Concurrent, e (isim) : rak³b, müsābakata girişen

Concussion (ism-i müenne²) : niṣāma muḡāyir vergi taʔş³li

Concussionnaire (ism-i müzekker) : Şadd-i niṣāmiden ziyāde vergi alan taʔş³ldār

Condamnable (şıfat) : mücāzata şāyān § merdūd, mekrūh

Condamnation (ism-i müenne²) : mücāzat, cezā

Condamner (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔaleyhine hükmetmek, mücāzat vermek

Condensabilite (ism-i müenne²) (Şikemiyât-ı ʔab³ıyye) :
kâbiliyet-i ke²āfet

Condensable (şıfat) (Şikemiyât-ı ʔab³ıyye) : kâbil-i ke²āfet

Condensateur (ism-i müzekker) (Şikemiyât-ı ʔab³ıyye) :
müke²ife

Condensation (ism-i müenne²) (Şikemiyât-ı ʔab³ıyye) :
tekā²üf, tek²³f

Condeuser (fiʔil-i müteʔaddi): sıklaştırmak, tek^{2 3}f etmek

Condescendance (ism-i müenne²): muvāfaqat, rızā

Condescendant, e (şıfat): rāzı, kāʕil

Condescendre (fiʔil-i lâzım): muvāfaqat etmek, rızā göstermek

Condiment (ism-i müzekker): yemek terbiyesi

Condisciple (şıfat): ders arkadaş, hemşinif

Condition (ism-i müenne²): Şāl, şan, keyfiyet § şart

Conditionnel, le (şıfat): meşrūt

[SAYFA 143]

|| (şarf) ş³ga-i şartıye, istikbāl-i māz³

Conditionnellement (Şāl): meşrūtān, şerāʕiyle

Conditionner (fiʔil-i müteʔaddi): güzel bir Şāle kımak

Condoléance (ism-i müenne²): taʔziye

Condor (ism-i müzekker): Amerika-yı cenūb³deñ bir nevw
kara kuşu

Conducteur, trice (isim): kılağuz, rehber, delil = (ism-i
müzekker): sürücü, kındüktör = (isim-şıfat) (Şikemiyāt-ı
tabiʔiyye): nākıl

Conductibilité (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tabiʔiyye):
nākiliyet

Conduire (fiʔil-i müteʔaddi): sürmek, götürmek, sevķ
etmek § güdmek [gütmek] § idāre etmek, nezāret etmek

Conduit (ism-i müzekker): mecrā, kıanat

Conduite (ism-i müenne²): sürme, sevķ § güdme [gütme] §
Şareket, muʔāmele

Condyle (ism-i müzekker) (teşrih): loķma

Cône (ism-i müzekker) (hendese): mahrūt

Confection (ism-i müenne²): tert³b § ikmāl, itmām § Sāzır elbise iṣmāli || (şarf) murabbaḥ

Confectionner (fiʿil-i müteʾaddi): yapmak, bitirmek § Sāzır e²vāb yapmak

Confédératif, ive (şıfat): Şükūmāt-ı müctemiʿa heyʿetine mensüb

Confédération (ism-i müenne²): Şükūmāt-ı müctemiʿa, cemāhir-i müctemiʿa

Confédéré, e (şıfat): Şükūmāt-ı müctemiʿa heyʿet ve ittifākına dāhil

Confédérer (se) (fiʿil-i muṭāvaʿat): bir Şükūmāt-ı müctemiʿa heyʿetine girmek

Conférence (ism-i müenne²): muḳābele, tatb³ḳ § meşveret, müzākere § meclis-i düveli, konferans

Conférencier (ism-i müzekker): konferans reḥ³si veya bān³si

Conférer (fiʿil-i lâzım): müzākere ve mübāṣa²e etmek = (fiʿil-i müteʾaddi): iṣṭā ve iṣṣān etmek, tevc³h etmek § muḳābele ve tatb³ḳ etmek

Conferve (ism-i müenne²): şu yoşunu

Confesse (ism-i müenne²): günah çıkaran

Confesser (fiʿil-i müteʾaddi): iṣtirāf etmek § günah çıkarmak

Confesseur (ism-i müzekker): günah çıkaran papas

Confession (ism-i müenne²): ikrār, iṣtirāf § günah çıkarma

Confessionnal (ism-i müzekker): papasın günah çıkaracağı vakit oturduğu kürsü

Confiance (ism-i müenne²) : emniyet, iṣtimād ṣ vü²ūk, itmiṣnan

Confiant, e (isim-şıfat) : emniyet eden ṣ em³n, muṣtemed

Confidement (Ṣāl) : emniyet ve iṣtimādla

Confidence (ism-i müenne²) : maṣremiyet ṣ iṣtimād, emniyet

Confident, e (şıfat) : maṣrem-i esrār, em³n, muṣtemed

Confidentiel, le (şıfat) : maṣrem, maṣrem şüretiyle, maṣremāne

Confidentiellment (Ṣāl) : maṣrem māna olarak

Confier (fiṣil-i müteṣaddi) : tevdiṣ etmek, emānet bırakmak,
tesl³m etmek

[SAYFA 144]

Configuration (ism-i müenne²) : şekil, şüret, heyṣet

Confiner (fiṣil-i lâzım) : hemṣudūd olmak

Confins (ism-i müzekker, cemṣ) : sınır, ṣudūd

Confire (fiṣil-i müteṣaddi) : turşu kurmak, reṣel yapmak

Confirmatif, ive (şıfat) : muṣaddık, müṣekkid

Confirmation (fiṣil-i müteṣaddi) : taḳviye, taṣk³m ṣ taṣd³ḳ,
teṣkid

Confirmer (fiṣil-i müteṣaddi) : kuvvetlendirmek, taḳviye
etmek ṣ taṣd³ḳ, teṣkid, i²bāt etmek

Confiscable (şıfat) : müṣādere olunabilen

Confiscation (ism-i müenne²) : müṣādere

Confiserie (ism-i müenne²) : şekercilik ṣ şekerçi dükkānı

Confiseur, euse (isim) : şekerçi, şekerlemeci

Confisquer (fiṣil-i müteṣaddi) : müṣādere etmek

Confiteor (ism-i müzekker) : vapt³zden evvel okunan bir duā

Confiture (ism-i müenne²) : reçel, şekerleme

Confiturier, ère (isim) : reçelci

Conflagration (ism-i müenne²) : tutuşma, alevlenme § şuriş

Conflit (ism-i müzekker) : çarpışma, müşādeme, muşārebe

Confluent (ism-i müzekker) : iki nehriñ birleştiği maşal, mültekā-yı nehreyn

Confondre (fiʔil-i müteʔaddi) : karışdırmak, teşv³ş etmek § iskāt ve ilzām etmek

Conformation (ism-i müenne²) : bir cisim ʔuzvunun terekkeb ve teşekkülü

Conforme (şıfat) : şekli müşābih, müteşākil § muṭābık, muvāfık

Conformément (şāl) : tatbıkan, tevfi³kan

Conformer (fiʔil-i müteʔaddi) : teşk³l etmek § tatb³ķ etmek || se-tābiʔolmak, imti²āl etmek

Conformité (ism-i müenne²) : tevāfuķ , tetabuk § tab³ʔiyyet, imti²āl

Confortable (şıfat) : kuvvet veren, muķavv³ = (ism-i müzekker) refāh

Confortatif, ive (isim-şıfat) (tıbb) : muķavv³

Conforter (fiʔil-i müteʔaddi) : kuvvet vermek, takviye etmek

Confraternité (ism-i müenne²) : arkadaşlık

Confrère (ism-i müzekker) : arkadaş, hemşınıf

Confrérie (ism-i müenne²) : ruhbān cemʔiyeti

Confrontation (ism-i müenne²) : yüzleştirme, muvācehe § muķāyese

Confronter (fiʕil-i müteʕaddi) : yüzleştirmek, rûberû etmek, muvâceheye çıkarmak § mukāyese etmek

Confus, e (şıfat) : karışık, müşevveş § añlaşılmaz, muğlak § maşcûb, hacil

Confusément (şâl) : karışık ve müşevveş bir şüretle § muğlak olarak

Confusion (ism-i müenne²) : karışıklık, teşv³ş, teşevvüş § iltibās § maşcûbiyet, şacālet

Conge (ism-i müzekker) : izin, meczûniyet, ruḥşat § izinnāme, ruḥşat tezkeresi § ʔazil, ʔard

[SAYFA 145]

Congédier (fiʕil-i müteʕaddi) : izin vermek § kıvmaq, yol vermek, ʔard etmek

Congélabile (şıfat) : donabilen, kābil-i incimād

Congélation (ism-i müenne²) : ʔonma, incimād § pıḥtılanma, taşa²ür § ʔondurma

Congeler (fiʕil-i müteʕaddi) : ʔondurmak § pıḥtılandırmak

Congénère (şıfat) (tār³ḥ-i ʔab³ʔ³) : mütecānis

Congestion (ism-i müenne²) (tıbb) : terāküm-i dem, iştikān

Conglomerer (fiʕil-i müteʕaddi) : biriktirmek, yığmaq

Conglutinant, e (şıfat) ve

Conglutinatif, ive (şıfat) (tıbb) : lâzık, muḳattıb

Conglutiner (fiʕil-i müteʕaddi) : lüzūcetli etmek, telz³c etmek

Congratulation (ism-i müenne²) : tebr³k, tehniye

Congratuler (fiʕil-i müteʕaddi) : tebr³k ve tehniye etmek

Congre (ism-i müzekker) : deñiz yılan balığı

Congréganiste (ism-i müzekker) : meclis-i ʔumûmî-i ruşânî
ʔazasından beheri

Congrégation (ism-i müenne²) : meclis-i ʔumûmî-i ruşânî

Congrés (ism-i müzekker) : devletler murahhaşlarından mürekkeb
meclis, kongre

Congru, e (şıfat) : kâf³, vâfi, münâsib

Congruent, e (şıfat) : münâsib, muvâfık

Congru, e (şıfat) : kâf³, vafi, münâsib

Congruent, e (şıfat) : münâsib, muvâfık

Congruité (ism-i müenne²) : münâsebet

Congrûment (şâl) : münâsib şüretle

Conifères (ism-i müenne², cemʔ) (ʔilm-i nebâtât) : faş³le-i
şanavberiye

Conique (şıfat) (hendese) : maḥrûṭ³, maḥrûṭiyüʔş-şekil

Conjectural (şıfat) : ẓannî, taḥm³ni

Conjecturalement (şâl) : taḥm³nen, ẓan ve ẓar³ne ile

Conjecture (ism-i müenne²) : ẓann, taḥm³n, vehim

Conjecturer (fiʔil-i müteʔaddi) : ẓan ve taḥm³n etmek

Conjoindre (fiʔil-i müteʔaddi) : evlendirmek, tezviç etmek

Conjoint, e (şıfat) : birleşmiş, birbirine merbûṭ ş birbiriyile
olunmuş || (şarf) pronom – ẓam³r-i muttaşıl = (isim) zevceynin
beheri, ẓarı ẓoca

Conjointement (şâl) : beraber, birlikte, maʔan

Conjonctif, ive (şıfat) : ẓavuşduran, rabteden || (tıbb) tissus –
s: ensice-i munzama

Conjonction (ism-i müenne²) : kavuşma, iktirân § izdivâç ||
(şarf) Şarf-i rabıf, Şarf-i natf || (heyçet) iktirân

Conjonctive (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : tabaka-i mülteşime,
tabaka-i munzama

Conjoncture (ism-i müenne²) : Sâl, Sâlet § teşādūf, fırsat

Conjouir (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : başkasının iyiliğine
onunla beraber sevinmek

[SAYFA 146]

Conjugable (şıfat) (şarf) : taşr³f olunabilen, munşarif

Conjugaison (ism-i müenne²) (şarf) : taşr³f-i efʔâl § fiʔil bâbı

Conjugal, e (şıfat) : izdivāca mensûb

Conjugalement (Şâl) : karı koca gibi

Conjuguer (fiʔil-i müteʔaddi) : taşr³f etmek

Conjungo (ism-i müzekker) (jon) : izdivâç

Conjurateur (ism-i müzekker) : bir ittifāk-ı ḥafi tert³b eden

Conjuration (ism-i müenne²) : ittifāk-ı ḥafi

Conjuré, e (isim) : bir ittifāk-ı ḥafiye dāḥil adam

Conjurer (fiʔil-i lâzım) : ittifāk-ı ḥafide bulunmak = (fiʔil-i
müteʔaddi) sihir etmek § tazarruʔ etmek

Connaissable (şıfat) : añlaşılabilen, kābil-i teşḥ³ş

Connaissance (ism-i müenne²) : maʔlūmat, vuḳūf § tanıma,
muʔārefe, aşinālık

Connaissance (ism-i müzekker) (baŞriye) : konişmento, Şamûle
senedi

Connaisseur, euse (isim-şıfat) : kār-ı aşina, ehl-i vuḳūf,
maʔlūmatlı

Connaître (fiʔil-i müteʔaddi) : bilmek, vākıf olmak & tanımak

Connexe (şıfat) : muttaşıl, merbūt

Connexion (ism-i müenne²) : münāsebet, ittişāl, irtibāt

Connexité (ism-i müenne²) : münāsebet, irtibāt

Connivence (ism-i müenne²) : töhmette iştirāk

Conniver (fiʔil-i lâzım) : töhmette iştirāk etmek

Conoïdal, e (şıfat) (hendese) : şebih-i maḥrūtî

Conoïde (isim-şıfat) (hendese) : şibh-i maḥrūt

Conque (ism-i müenne²) : büyük sedef & kulağın dış cevfi, sade fetü'l-üzn

Conqué rant, e (isim-şıfat) : fātih, cihang³r, kişverküşā

Conqué rir (fiʔil-i müteʔaddi) : fetih ve zabt etmek, tesh³r etmek

Conquêt (ism-i müzekker) : kazanç || (kânūn) zevceyniñ iştirāk-i emvālleri e²nāsında kazanılan ve müsterek olan ²ervet

Conqué te (ism-i müenne²) : fetiş, zabt, tesh³r, fütüşāt

Consacrer (fiʔil-i müteʔaddi) : vakf ve teberruʔ etmek & şaşr ve taḥş³ etmek

Consanguin, e (şıfat) : bir babadan ve ayrı anadan kardaş

Consanguinité (ism-i müenne²) : yalnız babadan kardaşlık veya akrabalık

Conscience (ism-i müenne²) : vicdān

Consciencieusement (şāl) : vicdānla, inşāfkārāne

Consciencieux, euse (şıfat) : vicdān şāşibi, munşif & inşāflı

Conscription (ism-i müenne²) : kurʔa keşidesi, ʔasker cemʔi

Conscrit (ism-i müzekker) : kūrā efrādının beheri, kūrā neferi

Consécration (ism-i müenne²) : taḳd³s

Consécutif, ive (şıfat) : müteḳāḳib, mütevāli, mütetābiḳ

Consécutivement (şāl) : müteḳāḳiben, mütevāliyen, peyāpey

[SAYFA 147]

Conseil (ism-i müzekker) : naş³Şat, pend, ihtār ş meclis, şūrā

Conseillers (fiḳil-i müteḳaddi) : naş³Şat etmek, ihtār etmek

Conseillers, ère (isim) : naş³Şatçı, nāşiŞ = (ism-i müzekker) : aḳzā ş müşāvir

Conseilleur (ism-i müzekker) : naş³Şatçı, nāş³Ş

Consentant, e (şıfat) : rāzı, ḳāḳil

Consentement (ism-i müzekker) : rızā, muvāfaḳat

Consentir (fiḳil-i lâzım) : rızā vermek, rāzı olmak, muvāfaḳat etmek

Conséquemment (şāl) : tatb³ḳen, muḳtezāsınca, mūcibince

Conséquence (ism-i müenne²) : net³ce ş ḳāḳıbet, ḳavāḳıb-ı umūr

Conséquent, e (şıfat) : ³cāb-ı Şāle merbūt

Conséquent (ism-i müzekker) (riyāziye) : tali, lâzım, muḳaḳḳar
|| (şarf) muḳafun ileyh || par – bināenḳaleyh, bināberin

Conservateur, trice (isim-şıfat) : Şāfız, muŞāfız ş muŞāfazakār

Conservation (ism-i müenne²) : Şıfz, muŞāfaẓa, viḳāye

Conservatoire (şıfat) : muŞāfaẓa ve viḳāyeye sebeb ve alet olan

Conservatoire (ism-i müzekker) : sanāyiḳ ve fūnūna müteḳallik
alāt ve edevāt ve sāḳirenin muŞāfaẓa olunduḳu dāḳire-i maḳşūşa

Conserve (ism-i müenne²) : şekerleme, reçel § turşu, şalamura § refākat || (cemā) renkli gözlük

Conserver (fiʔil-i müteʔaddi) : şaklamak, gözetmek, şıfz ve vikāye etmek

Considérable (şıfat) : külliyetli, ke²retli § ehemmiyetli, muʔtenā

Considérablement (şāl) : pek çok, külliyetle

Considérant (ism-i müzekker) (kānūn) : bir şükm-i kānūnînin esbab-ı mücibesi, muḳaddimetü'l-şükm

Considération (ism-i müenne²) : mülāşaza, tefekkür § diḳḳat, ihtimām § riʔāyet, şürmet § müʔalaa, sebeb, ʔillet

Considerément (şāl) : mülāşaza ve diḳḳatle

Considérer (fiʔil-i müteʔaddi) : diḳḳatle bakmak § mülāşaza ve tefekkür etmek § naẓar-ı iʔtibāra almak § ʔadd ve iʔtibar etmek § şürmet etmek, ehemmiyet vermek

Consignataire (ism-i müzekker) : emānetçi

Consignation (ism-i müenne²) : emānet, vediʔa § rehinle istikrāz

Consigne (ism-i müenne²) ¹⁰⁰ tenb³h § kışlābendlik § izinsizlik

Consigner (fiʔil-i müteʔaddi) : emānet bırakmak § yasağ tenb³hini vermek § zikretmek

Consistance (ism-i müenne²) : kıvām || (mecāzen) ²ebāt, metānet, karar

Consistant, e (şıfat) : kıvāmlı, salb § ²ebātlı, met³n

Consister (fiʔil-i lâzım) : ʔibāret olmak

¹⁰⁰ Tam bir ayın şarfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Consistoire (ism-i müzekker) : rüesa-yı ruṣānîye meclisi

Consistorial, e (şıfat) : meclis-i mezhebiye müteṣallik

Consolable (şıfat) : kābil-i teselli

[SAYFA 148]

Consolant, e (şıfat) : teselli veren

Consolateur, trice (isim-şıfat) : teselli veren,

tesell³baḥş¹⁰¹

Consolation (ism-i müenne²) : teselli

Console (ism-i müenne²) : d³vāra tayanmış masa, konsol

Consoler (fiʿil-i müteṣaddi) : teselli etmek

Consolidant, e (şıfat) : taḳviye ve taṣk³m eden

Consolidation (ism-i müenne²) : taḳviye, taṣk³m

Consolider (fiʿil-i müteṣaddi) : salb ve ²ābit etmek § taḳviye ve taṣk³m etmek

Consommateur, trice (isim) : şarf ve istihlāk eden § kahve ve loḳanta ve sāʿire müşterisi

Consummation (ism-i müenne²) : şarf ve istihlāk § bir loḳanta ve kahvehānede yenip içilen şey, meṣkūlāt ve meṣrūbāt § itmām, ikmal, şoñ

Consummé (ism-i müzekker) : pek kuvvetli at sütü

Consommer (fiʿil-i müteṣaddi) : şarf ve istihlāk etmek § itmām ve ikmāl etmek

Consumption (ism-i müenne²) (tıbb) : sel, inḳihāl

Conconnance (ism-i müenne²) : tevāfuk -ı eşvāt

Consonnant, e (şıfat) : tevāfuk eden (eşvāt)

¹⁰¹ Tesellibahş kelimesi sehven tesellitbahş şeklinde yazılmıştır.

Consonne (ism-i müenne²) : Şurûf-ı şavtiyenin ğayrı, Şurûf-ı ğayr-ı şavt³

Consonner (fiʔil-i lâzım) (ses Şakķında) tevāfuk etmek

Consorts (ism-i müzekker, cemʔ) : ref³ķa, şürekā

Consoude (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt) : ķara ķafes, üzni'1-Şımār

Conspirant, e (şıfat) : muʔāvin, müşārik

Conspirateur, trice (isim) : bir ittifaķ-ı ħafi teşk³l eden veya böyle bir ittifaķa dāĥil bulunan adam

Conspiration (ism-i müenne²) : ittifaķ-ı ħafi

Conspirer (fiʔil-i lâzım) : bir maķsad-ı müştereke ħidmet etmek § bir ittifāķ-ı ħafiye dāĥil olmak

Conspuer (fiʔil-i müteʔaddi) : taşķ³r etmek, yüzüne tükürmek

Constamment (Şāl) : ʔale'd-devām

Constance (ism-i müenne²) : ²ebāt, ķarār, metānet, devām

Constant, e (şıfat) : ²ebātllı, devāmlı, berķarār, ²ābitķadem § şaş³ş, muşakķak § daʔimî, ğayr-ı müteşavvil

Constater (fiʔil-i müteʔaddi) : i²bāt etmek

Constellation (ism-i müenne²) (heyʔet) : burç

Consternation (ism-i müenne²) : yeʔs ve dehşet, źucret

Consterner (fiʔil-i müteʔaddi) : dehşet ve Şayret ³rā² etmek § źucret ve fütūra dūċār etmek

Constipation (ism-i müenne²) : peklik, inķıbāź

Constiper (fiʔil-i müteʔaddi) : peklik vermek, inķıbāź vermek

Constituant, e (şıfat) : teşk³l ve terk³b eden

Constituer (fiʔil-i müteʔaddi) : teşk³l ve terk³b etmek

[SAYFA 149]

Constitutif, ive (şıfat) : terk³be dāḥil olan, terk³b ve teşk³l eden

Constitution (ism-i müenne²) : terekküb, teşekkül § bünye, cibillet § kanun-ı esāsi

Constitutionnalité (ism-i müenne²) : meşrūtiyet

Constitutionnel, le (şıfat) : kânūn-ı esasiye tābiḥ, kânūn-ı esāsi ve meşrūtiyetle idāre olunan, meşrūt

Constitutionnellement (şāl) : kânūn-ı esasi ve meşrūtiyetle

Constricteur (ism-i müzekker-şıfat) (teşr³Ş) : miḥşar, muḥ³k

Constriction (ism-i müenne²) : taḥş³r, taḥy³k

Constructeur (ism-i müzekker) : yapı yapan, bāni, miḥmār

Construction (ism-i müenne²) : yapı, binā § terk³b ve teşk³l

Construire (fiḥil-i müteḥaddi) : yapmak, binā ve inşā etmek § tert³b ve tanḥ³m etmek

Consubstantialité (ism-i müenne²) : bir cevherden olmaḥlık

Consubstantiel, le (şıfat) : bir cevherden olan, hemcevher

Consubstantiellement (şāl) : ittişād-ı cevherle

Consul (ism-i müzekker) : konsolos, şehbender, tüccar vek³li § ticāret maşkemesi reḥisi

Consulaire (şıfat) : konsolosluḡa müteḥallik

Consulat (ism-i müzekker) : konsolosluk

Consultant (isim-şıfat) : yol gösteren, müşāvir

Consultatif, ive (şıfat) : istişāreye müteḥallik || voix – iḥtār maḥamında olub şükme medārı olmayan reḥy

Consultation (ism-i müenne²) : istişāre, meşveret

Consulter (fiʔil-i müteʔaddi) : tanışmak, istişāre etmek

Consumant, e (şıfat) : maşv ve istihlāk eden

Consumer (fiʔil-i müteʔaddi) : telef ve istihlāk etmek § isrāf etmek

Contact (ism-i müzekker) : temas, ittişāl

Contagieux, euse (şıfat) : sārî

Contagion (ism-i müenne²) : sirāyet

Conte (ism-i müenne²) : Şikāye, kışsa, me²el, maşāl

Contemplateur, trice (şıfat) : seyr ve temaşa eden, bir şeye Şayrān Şayrān bakarak derin tefekkürāta talan

Contemplatif, ive (şıfat) : seyr ve temaşa ederek derin tefekkürāt ve taŞayyülāta talış

Contempler (fiʔil-i müteʔaddi) : derin derin düşünerek bakmak § maşk ve Şayretle bakıp seyretmek

Contemporain, e (şıfat) : muʔāşır, hemʔaşır

Contemporanéité (ism-i müenne²) : muʔāşırlık

Contempteur, trice (isim) : taŞk³r ve tezy³f eden

Contemptible (şıfat) : taŞk³r ve tezy³fe şāyān olan

[SAYFA 150]

Contenance (ism-i müenne²) : ist³ʔāb, şıgmaklık § tūruş, tavır, vazʔiyyet

Contenant, e (şıfat) : ist³ʔāb eden, Şāv³, şāmil

Contendant, e (şıfat) : rak³b

Contenir (fiʔil-i müteʔaddi) : içine almak, ist³ʔāb etmek § Şāv³ ve şāmil olmak § tūtmak, zabt ve idāre etmek

Content, e (şıfat) : hoşnūd § memnūn § rāzı, kaniʔ

Contentement (ism-i müzekker) : hoşnûd^luk , memnûniyet § rızā,
kanaat

Contenter (fiil-i müteaddi) : hoşnûd etmek, memnûn etmek

Contentieux, euse (şıfat) : münāzaalı, münāzaa fih = (ism-i
müzekker) : münāzaalı işler

Contentif, ive (şıfat) (fenn-i cerrāşî) : mümsik

Contention (ism-i müenne²) : itāb-ı zihin § münāzaa, ihtilāf

Contenu (ism-i müzekker) : muştevi, mazrûf § mazmûn, mecal,
mündericāt

Conter (fiil-i müteaddi) : nakletmek

Contestable (şıfat) : meşkûk

Contestant, e (şıfat) : münāzaa ve ihtilāf eden

Contestation (ism-i müenne²) : münāzaa, ihtilāf

Contester (fiil-i müteaddi) : itirāz ve muhālefet etmek §
inkār etmek, kabûl etmemek

Conteur, euse (isim-şıfat) : kıssa^v an, maşālcı

Contexte (ism-i müzekker) : şûret-i rabt ve ifāde

Contexture (ism-i müenne²) : irtibāt, intisāc

Contigu, ë (şıfat) : bitişik, muttaşıl

Contiguïté (ism-i müenne²) : bitişiklik, ittişāl

Contenance (ism-i müenne²) : takva, perhizkârlık

Continent (ism-i müzekker) : kara, berr

Continent, e (şıfat) : muttaki, perhizkâr

Contingence (ism-i müenne²) : iştimāl, imkân, teşādûf

Contingent, e (şıfat) : mümkünü'l-huşûl, muştemel = (ism-i müzekker) şisse, pay

Continu, e (şıfat) : arası kesilmeyen, muttaşıl, müstemirr, ğayr-ı münkatıṣ

Continueur, trice (isim) : diğeri tarafından başlanılmış bir işe devām eden

Continuation (ism-i müzekker) : devām, imtidād ṣ zeyl, ṣ ilāve

Continuel, le (şıfat) : arası kesilmeyen, mütemādi, ğayr-ı münkatıṣ

Continuellement (şāl) : arası kesilmeksizin, mütemādiyen, layenkatıṣ

Continuer (fiʔil-i müteʔaddi) : devām ettirmek ṣ uzatmak, temd³ etmek = (fiʔil-i lâzım) devām etmek

Continuité (ism-i müenne²) : ittişāl ṣ devām, imtidād

Continûment (şāl) : ṣ aleṣd-devām, mütemādiyen, layenkatıṣ

Contondant, e (şıfat) (fenn-i cerrāşî) : rāzı

Contorsion (ism-i müenne²) : burma || (tıbb) televvi

[SAYFA 151]

Contour (ism-i müzekker) : dāʕire, kenār ṣ eṭrāf, civār, şavāli

Contourné, e (şıfat) : cebrî, ğayr-ı ṭabiʔî

Contourner (fiʔil-i müteʔaddi) : işāʕa etmek, eṭrāfını almak ṣ çevirmek

Contractant, e (isim-şıfat) : bir muḳāvele ṣ aḳd eden, ṣ ākid

Contracter (fiʔil-i müteʔaddi) : ṣ aḳd-i muḳāvele etmek ṣ kazanmak || (şikemiyāt-ı ṭab³ ṣ iyye) : taḳl³ etmek

Contractile (şıfat) (teşr³ş) : ḳābil-i taḳalluş

Contractilité (şıfat) (teşr³Ş) : kâbiliyet-i takallüş || (şarf)
iḥlāl, idgām

Contractuel, le (şıfat) : muḳāvele ile mü²bet

Contradicteur (ism-i müzekker) : muḁārız, muḁteriz, ḥilāfg³r

Contradiction (ism-i müenne²) : muḥālefet, ıstirāz § mübāyenet,
tenākuż

Contradictoire (şıfat) : mütebāyin, mütenākıż || (kânün) vicāhî

Contradictoirement (şāl) : tebāyün ve tenākużla || (kânün)
vicahen

Contraignable (şıfat) (kânün) : icbār olunabilen veya olunması
lâzım gelen

Contraindre (fiḁil-i müteḁaddi) : zorlamak, icbār etmek,
şıkışdırmak

Contrainte (ism-i müenne²) : zorlama, icbār, mecbūriyet

Contraire (şıfat) : zıd, muḥālif, ḁakṣi || au – bi’l-ḁakis

Contrairement (şāl) : ḁaksine, ḥilāfına olarak

Contrariant, e (şıfat) : ıstirāzıcı

Contrarier (fiḁil-i müteḁaddi) : muḥālefet etmek

Contrariété (ism-i müenne²) : muḥālefet, zıddiyet § mübāyenet,
tenākuż § mevāniḁ, engel

Contraste (ism-i müzekker) : iḥtilāf, zıddiyet, ḁadem-i
tevāfuk § renk uygunsuzluğu

Contraster (fiḁil-i lâzım) : iḥtilāf ve zıddiyette bulunmak,
uymamak, tevāfuk etmemek

Contrat (ism-i müzekker) : muḳāvelenāme, muḁahede

Contravention (ism-i müenne²) : bir kânûn veya mukâvelenin hilâfında Şareket

Contre (Şarf-i cerr) : karşı Ş üzerine Ş -e, -ye Ş maleyhine, maleyhinde Ş hilâfında, hilâfına

Contre-allée (ism-i müenne²) : başlıca bir yoluñ yanından mütevâziyen giden yol

Contre-amiral (ism-i müzekker) : başriye mirlivası, riyâle

Contre-appel (ism-i müzekker) : ikinci yoklama

Contre-approches (ism-i müenne², cem) : bir mevkiyi muşâşara edenleriñ istihkâmâtına karşı muşâşara altında bulunanların yaptıkları istihkâmlar

Contre-balancer (fiil-i müteaddi) : muvâzenede tutmak, denk etmek

Contrebande (ism-i müenne²) : kaçırma, kaçak mal

Contre-bandier, ère (isim) : mal kaçırın, kaçakçı

Contre-bas (en) (Şâl) : yukarıdan aşağıya

Contre-basse (ism-i müenne²) : gayet kalın bir

[SAYFA 152]

ses çıkaran bir nevâ büyük keman, kontrabaso

Contre-batterie (ism-i müenne²) : mukâbil batarya

Contre-biais (à) (Şâl) : toğru olmayarak

Contre-calquer (fiil-i müteaddi) : bir resmin tersine olarak kalıbını veya diğeri bir nüshasını çıkarmak

Contrecarrer (fiil-i müteaddi) : karşı durmak, mani olmak

Contre-charme (ism-i müzekker) : diğeri bir sişri iptal eden sişir

Contre-châssis (ism-i müzekker) : ikinci çerçeve

Contre-cœur (ism-i müzekker) : ocağın veya sobanın altındaki demir döşeme

Contre-cœur (à) (Şāl) : kerhen, ma'a'l-keraha, istemeyerek

Contre-coup (ism-i müzekker) : bir şadmeye düçar olan cismin teç^{2 3}r ve tezelzülü, maks-i şada, şadme-i münakise ş tepiş

Contredanse (ism-i müenne²) : karşılıklı takımlarla icrâ olunan bir nevâ rakş

Contre-dater (fi'il-i müteaddi) : evvelce konulan tār³h'in yerine diğer tār³h kımak

Contredire (fi'il-i müteaddi) : maksini söylemek, muhālefet ve i'tirāz etmek

Contredisant, e (şıfat) : mu'teriz

Contredit (ism-i müzekker) : i'tirāz, muhālefet || sans – bilāhilāf

Contrée (ism-i müenne²) : semt, Şıttā, buķā, nāŞiye

Contre-échange (ism-i müzekker) : mübādele, trampa

Contre-enquête (ism-i müenne²) (kānūn) : bir diğer taşķ³ke karşı yahūd bir diğer taşķ³kin üzerine olunan taşķ³ķ

Contre-épreuve (ism-i müenne²) : ilk prova ş zaten kabūl olunmuş bir maddenin lehinde diğer bir şūretle verilen ara

Contre-espallier (ism-i müzekker) : bir ağaç sırası

Contre-façon (ism-i müenne²) : taklid, sahte

Contrefacteur (ism-i müenne²) : sahteķār

Contrefaction (ism-i müenne²) : taklid, sahteķārılık

Contrefaire (fiʿil-i müteʿaddi): taḳl³d etmek § şüretini bozmaḳ

Contrefaiseur, euse (isim): taḳlidci, muḳallid

Contrefait, e (şıfat): yapma, saḥte, yalandan § şekli fenā, bozuk, biçimsiz

Contre-fort (ism-i müzekker): istinād d³vārı § bir daḡ silsilesinin şuʿubātından beheri

Contre-haut (en) (zarf-ı mekān): diğeri bir şeyin üstünde olarak

Contre-indication (ism-i müenne²) (tıbb): muḡadd-ı tedb³r

Contre-jour (ism-i müzekker): aydınlık almayan taraf

Contre-lettre (ism-i müenne²): muvazaʿa senedi

Contre-maitre (ism-i müzekker): müd³r, muʿavin, baş usta

[SAYFA 153]

Contre-mandement (ism-i müzekker): evvelce verilmiş bir sipārişi ibtāl edecek sipāriş

Contre-mander (fiʿil-i müteʿaddi): evvelce verilmiş bir sipārişi ibtāl edecek bir emir vermek

Contre-marche (ism-i müenne²): şapma

Contre-marque (ism-i müenne²): ikinci tamğa [damga] § nişān-ı kâzib § tiyatrolarda fasıl arasında tekrār girebilmek için verilen bilet

Contre-mine (ism-i müenne²): düşmanın bir lağımını keşf için kazılan lağım

Contre-miner (fiʿil-i müteʿaddi): düşmanın lağımını keşf için lağım yapmak

Contre-mont (à) (zarf-ı mekân) : yukarıya doğru

Contremur (ism-i müzekker) : diğer bir d³vârı takviye eden d³vâr

Contre-murer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir d³vârı takviye için diğer bir d³vâr yapmak

Contre-ordre (ism-i müzekker) : birinci emri fesh eden ikinci emir

Contre-partie (ism-i müenne²) : muhâlif reʕy || (mūs³k³) diğer bir nağmeye karşı nağme

Contre-passation (ism-i müenne²) : Şavâle veya poliçe reddi

Contre-percer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir taraftan delinmiş bir şeyi diğer taraftan da delmek

Contre-peser (fiʔil-i müteʔaddi) : muvâzeneyi tutmak, denk etmek

Contre-pied (ism-i müzekker) : bir şeyin muhâlifi

Contre-poids (ism-i müzekker) : ²iklet-i mütekâbile

Contre-poil (ism-i müzekker) : tüyün vazʔiyyet ve istikametinin ʔaksi

Contre-point (ism-i müzekker) : birkaç parçadan mürekkeb mūs³k³ tert³bi

Contre-pointer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kumâşı iki taraftan dikmek § bir batarya topa karşı bir batarya dizmek § muhâlefet etmek

Contre-poison (ism-i müzekker) : padzehir [panzehir], muzadd-ı sem

Contre-porte (ism-i müenne²) : kapının önüne konulan tahta perde, paravana

Contre-révolution (ism-i müenne²) : ihtilāl ile ıskat olunmuş
Şükûmetin iʔadesi

Contre-révolutionnaire (isim-şıfat) : diğ er bir ihtilāl in
netāyicini imŞā edecek bir ihtilāl in tarafdārı

Contre-ruse (ism-i müenne²) : Ş³ leye karşı Ş³ le

Contre-sanglon (ism-i müzekker) : eğer kol anını bağ lam ağı
maşşuş tokalı kayış

Contre-escarpe (ism-i müenne²) : astar muķabili

Contre-scel (ism-i müzekker) : bir büyük mührüñ yanında
başılmış küçük mühür

Contre-sceller (fiʔil-i müteʔaddi) : bir büyük mührüñ yanında
bir küçük mühür başmak

Contre-seing (ism-i müzekker) : bir meʔmûrun mafevkiniñ mührü
altına basdığı mühür

Contre-sens (ism-i müzekker) : muḥālif veya yañlış maʔna||
à-ʔaksine, tersine

Conte-signer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir muķāvele veya
muʔāhedeyi aşıl şaʔibleriñden soñra imzā etmek, taşd³ķ etmek

Contre-temps (ism-i müzekker) : nāmünāsib vakit ş ansızın zuhûr
eden māniʔa

[SAYFA 154]

Contre-tirer (fiʔil-i müteʔaddi) : ilk provayı çıkarmak

Contrevallation (ism-i müenne²) : muŞāşaralara karşı kazılmış
ḥandaķ [hendek]

Contrevenant, e (isim) : bir emre karşı tûran

Contrevenir (fiʔil-i lâzım) : bir emre karşı tûrmak, ḥilāfında
Şareket etmek

Contrevent (ism-i müzekker) : pencerenin dışarıdan açılan kanadı

Contre-vérité (ism-i müenne²) : kināye

Contribuable (şıfat) : vergi ve resme müteʔallik

Contribuer (fiʔil-i lâzım) : vergi veya resmi vermek ʔ hizmet etmek, medār olmak

Contribution (ism-i müenne²) : resm, vergi, tekl³f

Contrister (fiʔil-i lâzım) : maʔzūn etmek

Contrit, e (şıfat) : nādim

Contrition (ism-i müenne²) : nedāmet

Contrôle (ism-i müzekker) : muḳabele defteri ʔ teft³ʔ ʔ gümüş ve altun maʔmūlātın üzerine basılan tamga [damga]

Contrôler (fiʔil-i müteʔaddi) : muḳabele defterine ḳaydetmek ʔ teft³ʔ etmek ʔ gümüş ve altun maʔmūlātı üzerine tamga [damga] basmak

Contrôleur, euse (isim) : muḳābele defterini tutan meʔmūr ʔ teft³ʔ meʔmūru, müfettiş

Controuver (fiʔil-i müteʔaddi) : bir yalan ḳurmak, ihtiraʔ etmek

Controverse (ism-i müenne²) : mübāha²e, münāzara

Controversé, e (şıfat) : mübāhase ve münāzara altından geḳmiş

Controversiste (ism-i müzekker) : mesāʔil-i diniye veya felsefiyede mübāhase eden adam

Contumace (ism-i müenne²) : maʔkemenin ʔuzūruna ḳıḳmaḳtan imtinaʔ, temerrüd

Contumax (ism-i müzekker) : maʔkemenin daʔvetine icābet etmeyen müttehim, mütemerrid

Contus, e (şıfat) (fenn-i cerrāşî) : merdūd, berelenmiş

Contusion (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî) : bere, radd

Convaincant, e (şıfat) : kandıran, mukniā

Convaincre (fiʔil-i müteʔaddi) : kandırmak, iknaā etmek

Convalescence (ism-i müenne²) : ifākāt, berç, kesb-i ʔafiyet, nekahet

Convalescent, e (isim-şıfat) : hastalıktan yeñi kalkān, naķa

Convenable (şıfat) : layık, münāsib, uygun

Convenablement (şāl) : layık ve münāsib bir şüretle

Convenance (ism-i müenne²) : liyakāt, münāsebet, uygunluk

Convenir (fiʔil-i lāzım) : ittifaķ etmek § iʔtirāf ve tesl³m etmek § münāsib olmak, uymak § yakışmak, gerekmek

Conventicule (ism-i müzekker) : küçük meclis

Convention (ism-i müenne²) : ittifāk, mukāvele, ʔahid

Conventionnel, le (şıfat) : ittifaķa müteʔallik § iʔtibārî, ğayr-ı şak³kî

[SAYFA 155]

Conventionnellement (şāl) : ittifāk ve mukāvele ile

Conventuel, le (şıfat) : manāstıra mensūb ve müteʔallik

Conventuellement (şāl) : manāstır uşülünce

Convergence (ism-i müenne²) (hendese) : tekārüb

Convergent, e (şıfat) (hendese) : müteķar³b

Converger (fiʔil-i lāzım) (hendese) : tekārüb etmek

Convers, e (şıfat) : rāhib şākirdi

Conversation (ism-i müenne²) : şoşbet, mükāleme, konuşma

Converser (fiʔil-i lâzım) : konuşmak, musahabet etmek

Conversion (ism-i müenne²) : tebd³l, değiştirme, tařv³l, taęy³r
ř tebd³l-i mezheb

Convertible (şıfat) : cinsi tebd³l olunabilen, kâbil-i taşavvül
ve taęy³r

Convertir (fiʔil-i müteʔaddi) : tebd³l, tařv³l etmek ř din ve
mezheb değiştirmek

Convertissable (şıfat) : tebd³l olunabilen, kâbil-i tebd³l ve
taęy³r

Convertissement (ism-i müzekker) : tebd³l, taęy³r, tařv³l

Convertisseur (ism-i müzekker) : telk³n-i din eden

Convexe (şıfat) (hendese) : muşaddeb

Convexité (ism-i müenne²) (hendese) : muşaddebiyet

Conviction (ism-i müenne²) : işmişnan, ʔilmü'l-yak³n ř ²übüt,
i²bāt

Convié, e (isim) : medʔuv, daʔvetli

Convier (fiʔil-i müteʔaddi) : daʔvet etmek

Convive (ism-i müzekker) : medʔuv³nin beheri

Convocation (ism-i müenne²) : celb, daʔvet

Convoi (ism-i müzekker) : kafile, kaşar ř cenāze alayı

Convoitable (řıfat) : ziyāde arzū olunmaęa řāyān

Convoiter (fiʔil-i müteʔaddi) : ziyādesiyle arzū etmek

Convoitise (ism-i müenne²) : řırř, řamaʔ, řiddetli arzū

Convoler (fiʔil-i lâzım) : yeñiden evlenme

Convoquer (fiʔil-i müteʔaddi) : celb etmek

Convoyer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kafil ve kaṭarın maʔiyet ve muşāfazasına gitmek

Convulsé, e (şıfat) (tıbb) : muştelic

Convulsif, ive (şıfat) (tıbb) : iḥtilācî

Convulsion (ism-i müenne²) (tıbb) : iḥtilāc

Coobligé, e (şıfat) : birlikte taşt-ı mecbūriyette bulunan

Coopérateur, trice (isim) : berāber çalışan

Coopération (ism-i müenne²) : birlikte çalışma ş muʔāvenet

Coopérer (fiʔil-i müteʔaddi) : birlikte çalışmak ş muʔāvenet etmek

Coordennés (ism-i müenne²) (riyāziye) : ḥaṭ faşıl ve tert³b

Coordonner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir niẓām ve tert³b üzere sıralamak

Copahu (ism-i müzekker) : yeñi dünyā pelesengi

Copaier (ism-i müzekker) : Brezilya'nın yeñi dünyā pelesengi veren bir nevʔ ağacı

Copal (ism-i müzekker) Brezilya ratineci

[SAYFA 156]

Copartageant, e (isim-şıfat) : bir muḳāsemede şissesi olan adam, şissedār

Copeau (ism-i müzekker) : ağaç kırıntısı, yonga

Copie (ism-i müenne²) : nüsha, şüret ş taklid

Copier (fiʔil-i müteʔaddi) : şüret çıkarmak ş istinsāḥ etmek, teby³z etmek ş takl³d etmek

Copieusement (şāl) : çoklukla, bol bol

Copieuse, euse (şıfat) : bol, çok

Copiste (ism-i müzekker) : şūret çıkaran, müstensih, mübeyyiz § muḳallid

Copreneur (ism-i müzekker) : başkasıyla beraber bir şey kirālayan

Copropriétaire (isim) : müştereken mālīk, Şişsedār

Copulatif, ive (şıfat) (şarf) : ⵎⵓⵛⵓⵙ

Copulation (ism-i müenne²) : çiftleşme, cimā

Copule (ism-i müenne²) (mantık) : isnād, edat-ı isnād

Coq (ism-i müzekker) : ḥoros [horoz] § gemi aşçısı || (mecāzen) ḳodaman

Coq-à-l'âne (ism-i müzekker) : sırasız ve dereden tepeden baş² eden nuṭṭ

Coque (ism-i müenne²) : yumurtañ ve ceviz ve badem gibi meyveleriñ ḳabuḡu

Coqueliont (ism-i müzekker) : gelincik çiçeḡi, ŞaşŞaş-ı berri

Coqueluche (ism-i müenne²) (tıbb) : boḡmaca öksürüḡü, suḡāl-i d³kî

Coquemar (ism-i müzekker) : güḡüm

Coquerico (ism-i müzekker) : ḥorosuñ ötmesi

Coquesigrue (ism-i müenne²) : bir nevḡ şu ḳuşu § saçma şapan laḳırdılar

Coquet, te (isim-şıfat) : şūḡ edā, cilveli, nazlı

Coqueter (fiḡil-i lâzım) : şūḡluk etmek

Coquetier (ism-i müzekker) : yumurtaḳı § rafadan zarfı

Coquetterie (ism-i müenne²) : şūḡmeşreblik § zarafet

Coquillage (ism-i müzekker) : asdaf-ı başriye

Coquille (ism-i müenne²) : sümüklü böcek ve oña mümā²il

Sayvānatıñ kabuğu, kavkaṣ, şedef § yumurta, ceviz badem ve sāḫire
kabuğu § kebab pişirmeğe maḥşuş bir nevṣ mangāl

Coquin, e (şıfat) : külhancı, alçak

Coquinerie (ism-i müenne²) : alçaklık, külhan³lik

Cor (ism-i müzekker) : nāşır, ²efen § boru

Corail (ism-i müzekker) : mercān

Coran (ism-i müzekker) : Kurṣan-ı Ker³m

Corbeau (ism-i müzekker) : karga, kuzgun, ğurab § kanca

Corbeille (ism-i müenne²) : sepet, zenbil || (mecāzen) geline güvey
tarafından gönderilen hediyeler

Corbillard (ism-i müzekker) : cenaze ṣarabası

Corbillion (ism-i müzekker) : küçük sepet

Cordage (ism-i müzekker) : ḫalaṭmaḫamında müstaṣmel ipler
mecnūṣu

Corde (ism-i müenne²) : ip, Ṣabl § çalgı teli || (hendese) veter ||
(mecāzen) şalb, darağacı

Cordé, e (şıfat) (ṣilm-i nebātāt) : Ṣablî

[SAYFA 157]

Cordeau (ism-i müzekker) : ölçmeğe veya çizmeğe yarayan küçük ip,
mesāṣa ipi

Cordelette (ism-i müenne²) : küçük ip

Cordelière (ism-i müenne²) : düğümlü ip

Corder (fiṣil-i müteṣaddi) : ip yapmak § iple bağlamak

Corderie (ism-i müenne²) : ipçilik § ip fabrika veya dükkānı

Cordial, e (şıfat) (tıbb) : müferrihü'l-kalb || (mecāzen) kalbî, hâliş, şādık

Cordialement (şāl) : kalben, halisāne, şādıkāne

Cordialité (ism-i müenne²) : kalbî muşabbet, şıdk ve hulûş

Cordier (ism-i müzekker) : ipçi

Cordon (ism-i müzekker) : sicim, gaytan § şerit, nişān şeriti, kordon || (fenn-i mişmārî) : kornize

Cordonner (fiʔil-i müteʔaddi) : bükme § gaytanla bağlamak

Cordonnerie (ism-i müenne²) : kunduracılık § kunduracı dükkānı

Cordonnet (ism-i müzekker) : küçük gaytan, ince şerit

Cordonnier (isim) : kunduracı, haffāf

Coreligionnaire (isim) : dindāş, hemmezheb

Coriace (şıfat) : meşin gibi sert ve katı

Coriandre (ism-i müenne²) : kişniş otu § kişniş tohumu

Corinthien, ne (isim-şıfat) : fenn-i mişmārînin uşûl-i esâsiyyesinden birine ıtlāk olunur, korint uşûlü

Corne yahūd **sorbe** (ism-i müenne²) : üvez, gubeyrā

Cormier yahūd **sorbier** (ism-i müzekker) : üvez ağacı, şecer-i gubeyrā

Cormoran (ism-i müzekker) : karabatak

Cornac (ism-i müzekker) : filci, pilbān § (mecāzen) seyyāhlara rehberlik eden adam

Cornaline (ism-i müzekker) : ʔak³k

Cornard, e (şıfat) : deyyūs, kerāta, boynuzlu

Corne (ism-i müenne²) : boynuz, karn § beyg³r ve sâʕir başı
Şayvānların tırnağı

Corné, e (şıfat) :boynuz şekil ve şālinde, karnî

Cornée (ism-i müenne²) (teşr³ş) : karniyye [kornea], karniyye-i lāmiḥa

Co[r]neille (ism-i müenne²) : bir nevḥ küçük karga

Cornemuse (ism-i müenne²) : ğayda

Corner (fiḥil-i lāzım) : boru çalmak = (fiḥil-i müteḥaddi) bir şeyi muttaşılan ve mükerreren söylemek

Cornet (ism-i müzekker) : bir nevḥ küçük boru ş zıvāna şeklinde bükülmüş kâğıd ş cebe konmağa mahşuş divit

Cornette (ism-i müenne²) : bir nevḥ kadın hotozu

Corneur (ism-i müzekker) : boru çalan, boruzen

Corniche (ism-i müenne²) : kornize

Cornichon (ism-i müzekker) : turşu hıyarı

Cornouille (ism-i müenne²) : kıızılçık

Cornouiller (ism-i müzekker) : kıızılçık ağacı

Cornu, e (şıfat) : boynuzlu

Cornue (ism-i müenne²) (kimyā) : karnî, muḥavvece

Corollaire (ism-i müzekker) (mantık) : daḥvā-i

[SAYFA 158]

nazariye veyā kıyāsiyāt-i ḥakliye net³cesi

Corolle (ism-i müenne²) (ḥilm-i nebātāt) : tuveyc

Corporal (ism-i müzekker) : kilisede müstaḥmel bezden örtü

Corporalité (ism-i müenne²) : cismāniyet

Corporation (ism-i müenne²) : sınıf, eşnāf, cemaḥat

Corporéité (ism-i müenne²) : cismāniyet, māddiyyet

Corporel, le (şıfat) : cismānî, mādî

Corporellement (şāl) : cismāniyetle, cismānî ve mādî olarak

Corps (ism-i müzekker) : cisim, mādde, şey § beden, cesed, cü² e § eşnāf, cemaat, heyet || de garde – karakol || d'armée – kolordu

Corpulence (ism-i müenne²) : bedeniñ cesāmeti, bedānet

Corpulent, e (şıfat) : iri cüsseli, şişman

Corpusculaire (şıfat) : zerrāta müteallik , ces³mî

Corpuscule (ism-i müzekker) : zerre, bir cismin eczāsından beheri, ces³m

Correct, e (şıfat) : şaş³ş, doğru, sehivsiz

Correctement (şāl) : şaş³ş olarak, sehivsiz

Correcteur (ism-i müzekker) : muşaşşış

Correctif (ism-i müzekker) : taşş³ş ve tead³l eden şey

Correction (ism-i müenne²) : taşş³ş § tead³b, mucāzāt

Correctionnel, le (şıfat) : mucāzāt-ı tead³biyeyi müstelzim töhmete müteallik, teadibî || tribunal – cezā maşkemesi

Corrélatif, ive (şıfat) : münāsebet ve irtibātlı olan

Corrélation (ism-i müenne²) : münāsebet, irtibāt

Correspondance (ism-i müenne²) : muhābere, mürāsele, mektūblaşma § iki kişi arasında teati olunan mekāt³b

Correspondant (ism-i müzekker) : kendisiyle muhābere olunan adam, muhābir, muhbir § kendisiyle uzaktan muāmelat –ı ticāriye icrā olunan adam

Correspondant, e (şıfat) : birbirine münāsebet ve taalluku olan

Correspondre (fiil-i lāzım) : muhābere etmek, mektūblaşmak § ihtilāt ve irtibātta bulunmak

Corridor (ism-i müzekker) : d³vānhāne, şofa

Corriger (fiʔil-i müteʔaddi) : ıslāş etmek, iyileştirmek,
düzeltmek § teʔd³b ve terbiye etmek § taşş³ etmek

Corrigible (şıfat) : kâbil-i ıslāş § kâbil-i terbiye

Corroboratif, ive (şıfat) : takviye ve teʔk³d eden

Corroboration (ism-i müenne²) : takviye, teʔk³d || (tıbb)
mukavviyet-i müstemirre

Corroborer (fiʔil-i müteʔaddi) : takviye ve teʔk³d etmek §
kuvvet vermek

Corrodant, e (şıfat) : aşındırıcı

Corroder (fiʔil-i müteʔaddi) : aşındırmak

[SAYFA 159]

Corrompre (fiʔil-i müteʔaddi) : bozmak, ifsād etmek § çürütmek §
baştan çıkarmak

Corrosif, ive (şıfat) : aşındıran, aşındırıcı, ekkāl

Corroyer (fiʔil-i müteʔaddi) : debāğat etmek, sepilemek § demir
kızdırıp dövmek

Corroyeur (ism-i müzekker) : debbāğ

Corrupteur, trice (isim-şıfat) : bozan, ifsād eden § baştan
çıkarar § rāşı

Corruptibilité (ism-i müenne²) : kâbiliyet-i fesād

Corruptible (şıfat) : bozulabilen, kâbil-i fesād § bozulmağa veya
baştan çıkarılmağa müstaʔid

Corruptif, ive (şıfat) : ifsāda veya baştan çıkarmağa yarayan,
fesādām³ z

Corruption (ism-i müenne²) : bozulma, fesād § çürüme, taʿaffün § rüşvet

Cors (ism-i müzekker, cemʿ) : geyik boynuzunun dalları

Corsage (ism-i müzekker) : beden-i insānıñ omuzdan kolçaķ kemikleriñe kadar olan kısım-ı iḥlāsı § libāsıñ bedenın kısım-ı mezkūrunu örten ciheti

Corsaire (ism-i müzekker) : korsan gemisi § korsan

Corselet (ism-i müzekker) : bir nevʿ haf³ f zırh göğüslüğü § baʿzı böcekleriñ göğsü

Corset (ism-i müzekker) : korse

Cortège (ism-i müzekker) : alay, mevķib

Cortical, e (şıfat) (ʿilm-i nebātāt) : kısrî

Cortiqueux, euse (şıfat) (ʿilm-i nebātāt) : semer-i muķaşşere

Corvée (ism-i müenne²) : angarya

Corvette (ism-i müenne²) : korvet

Coryphée (ism-i müzekker) : eski Yunan tiyatrolarında rakş heyʿetinin reʿ³ si || (mecāzen) bir ʿar³ k veya zümrenin reʿ³ si, baş, pir

Coryza (ism-i müzekker) (tıbb) : dimāğ nezlesi, zūkām

Cosmétique (şıfat) (tıbb) : mülattıf-ı beşire

Cosmogonie (ism-i müenne²) : uşūl-i tekvin ʿilmi ¹⁰²

Cosmographe (ism-i müzekker) : ʿilm-i heyʿet ʿalimi

Cosmographie (ism-i müenne²) : ʿilmü'l-heyʿet, kozmoğrafya

Cosmographique (şıfat) : ʿilm-i heyʿete müteʿallik , heyʿetî

¹⁰² Sehven “ilmi” yerine “alimi” kelimesi yazılmış.

Cosmopolite (ism-i müzekker) : mensûb bulunduğu vatan ve ümmete riâyet etmeyip kâinatı vatan ve nevâ-i beşeri ümmet âadd eden adam, cihânî

Cosmorama (ism-i müzekker) : dünyânın eñ güzel mevâkı ve kaşabalarını taşv³r eden resimler takımını, cihānnümā

Cosse (ism-i müenne²) (âilm-i nebâtât) : bakla ve sâçire kabuğu, seneş

Cossu, e (şıfat) (bakla ve sâçire şakında) : kalın kabuklu || (mecâzen) zengin

Costal, e (şınıf) (teşr³ş) : dılâî

Costume (ism-i müzekker) : kıyâfet, kisve, ziyy, kılık, takım elbise ş ahlâk, âadât

Costumer (fiâil-i müteâaddi) : münâsib kıyafete şokmak
[SAYFA 160]

Costumier (ism-i müzekker) : tiyatro ve baloya mahşuş elbise takımını şatan yahûd kirâlayan adam

Cote (ism-i müenne²) : vergi ve resim şışsesi ş işâret, kayıd

Côte (ism-i müenne²) : kaburğa kemiği, ekü, dılâî ş tağ [dağ] veya tepe eteği ş sâşil, kıyı

Côté (ism-i müzekker) : yan, cānib ş taraf, mevkiâ, buķâ ş kenār || â-yanında, yanına

Coteau (ism-i müzekker) : küçük tepe

Cotelette (ism-i müzekker) : kaburğa kemikleriñden çıkarılan külbaşdı

Coter (fiâil-i müteâaddi) : rakam veya işâret vazâ etmek

Coterie (ism-i müenne²) : eşibbâ cemâiyyeti, cemâiyyet-i âilmiyye veya fenniyye

Cotier, ère (şıfat) : sâşilî, sevâşile mensûb

Cotignac (ism-i müzekker) : ayva tatlısı, ayva reçeli

Cotillon (ism-i müzekker) : eteklik

Cotisation (ism-i müenne²) : bir resim veya verginiñ tarş ve tevz³ı

Cotiser (fiʔil-i müteʔaddi) : bir resim veya verginiñ şisseleriniñ tarş ve tevz³ı etmek

Coton (ism-i müzekker) : pamuk, koton

Cotonner (fiʔil-i lâzım) : ve se—hav veya ince tüy ile kaplanmak

Cotonneux, euse (şıfat) : yumuşak ve sünger gibi

Cotonnier (ism-i müzekker) : pamuk ağacı

Côtoyer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şeyiñ kenârı boyuna gitmek § yan yana yürümek

Cotret (ism-i müzekker) : ufağ ve ince çalı demeti

Cotte (ism-i müenne²) : köylü kadınların giydikleri bir nevʔ fistân || de mailles — demir şalkalardan mensûc bir nevʔ zırh, cebe, cevşen

Cotuteur (ism-i müzekker) : vâsiʔ şer³ki

Cou (ism-i müzekker) : boyun, gerdân, ʔunk, rikâb

Coua (ism-i müzekker) : Afrika'nın bir nevʔ koço kuşu

Couard, e (isim-şıfat) : korkak, ceb³n

Couardise (ism-i müenne²) : korkaklık, cebânet

Couchant (ism-i müzekker) : ğarb, mağrib, batı

Couche (ism-i müenne²) : yatağ, döşek § tabağa § kundağ § vazʔ-ı şaml, çocuk toğurma § sıva || (başriye) yaşdık

Couchée (ism-i müenne²) : menzil, konak

Coucher (fiʔil-i müteʔaddi) : yatırmak § yere sermek || en joue – nişān almak = (fiʔil-i lāzım) yatmak, beytütet etmek || se– yatağa yatmak § ğurūb etmek, batmak

Coucher (ism-i müzekker) : yatma § ğurūb, batma

Couchette (ism-i müenne²) : küçük karyola

Coucheur, euse (şıfat) : diğer biriyle birlikte yatan

Couci-couci (Şāl) : şöyle böyle, ne iyi ne fenā § hemen hemen

Coucou (ism-i müzekker) : kōko kuşu [guguk kuşu] , bir nevʔ çalar sāʔat

[SAYFA 161]

Coude (ism-i müzekker) : dirsek, mirfa § yol ve d³vār ve sāʔirenin ḥārici köşesi

Cou-de-pied (ism-i müzekker) : topuk, kaʔb

Couder (fiʔil-i müteʔaddi) : dirsek şüretinde kırmak, bükme

Coudoyer (fiʔil-i müteʔaddi) : dirsekle [v]urmak yaḥūd itmek

Coudraie (ism-i müenne²) : fındık ağaçlarını Şāv³ maŞal, fındıklık

Coudre (ism-i müzekker) (müracāʔat oluna: Coudrier)

Coudre (fiʔil-i müteʔaddi) : dikmek

Coudrette (ism-i müenne²) : küçük fındıklık

Coudrier yaḥūd **coudre** (ism-i müzekker) : fındık ağacı

Couenne (ism-i müenne²) : tüyü çıkarılmış tomuz derisi

Coulage (ism-i müzekker) : akma, cereyān § işağa

Coulant (ism-i müzekker) : kise Şalkası § köstek elması

Coulant, e (şıfat) : akan, cār³ § (mecāzen) : sehl, sel³s

Coulé (ism-i müzekker) (mūs³ķ³) : bir maḳamdan diğ̃er bir maḳama intikāl ve bu intikāl esnasında çıkarılan nağme

Coulée (ism-i müenne²) : Şarfleri meyelanî ve bitişik yazılan bir nevâ yazı

Couler (fiʔil-i lâzım) : akmaḳ, cereyān etmek = (fiʔil-i müteʔaddi) akıtmak, dökmek, işağ̃a etmek

Couleur (ism-i müenne²) : renk, levn § beñiz § boya || (mecāzen) şūret

Couleuvre (ism-i müenne²) : ḳara yılan, efʔî

Couleuvrine (ism-i müenne²) : bir nevâ uzun ḳaval top, ḳolombor

Coulis (ism-i müzekker) : et hūlasası

Coulis (şıfat)¹⁰³ bir yarık veya delikten giren rüzgār

Coulisse (ism-i müenne²) : tekerlek yolu § tiyatro şahnesinin iki tarafındaki müteŞarrik tezy³nāt

Coulisseau (ism-i müzekker) : ḳapı maḳarası

Couloir (ism-i müzekker) : süzgeç, müferriğ § geçit, oḳa [oda] aralığı

Coulure (ism-i müenne²) : akma, dökölme § çiçeğ̃iñ, meyveleriñ düşmesi

Coup (ism-i müzekker) : [v]uruş, ḳarb, ḳarbe, şadme § yara, cer³Şa § esliŞa-i nāriyyeniñ boşadılması § bir defʔada açılan şey, cerʔa

Coupable (isim-şıfat) : müttehim, tōhmetli, ḳabahatli || (ḳānūn) mücrim

Coupant, e (şıfat) : kesin, keskin, ḳaḳʔ

¹⁰³ Zel Şarfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Coupe (ism-i müenne²) : kesme, kesilme, katṣ, kesim § biçme, biçim
|| (hendese) maḳtaṣ

Coupe (ism-i müenne²) : bardak, maşrapa, ḳadeş

Coupé (ism-i müzekker) : kupa (araba)

Coupe-gorge (ism-i müzekker) : muḥāṭaralı maşal veya geçit,
şırşız yatağı

Coupe-jarret (ism-i müzekker) : Şaydūd, ḳanlı ḳatil

Coupellation (ism-i müenne²) (kimyā) : ḳal etme, ḳalî

Coupelle (ism-i müenne²) (kimyā) : miḳlā

Coupeller (ism-i müenne²) : miḳlādan geçirmek, ḳal etmek

Coupe-paille (ism-i müzekker) : şamānı kesmeğe maḥşuş alet

[SAYFA 162]

Coupe-pâte (ism-i müzekker) : börek kesmeğe maḥşuş bıçak

Couper (fiʿil-i müteʾaddi) : kesmek, yarmak, katṣ etmek § biçmek

Couperet (ism-i müzekker) : satır [bıçak]

Couperose (ism-i müenne²) verte – kibritiyyetü'l-Şad³d, zāc-ı
Kıbrıs || bleu – göz taşı, kibritiyet-i nuḥās

Coupeur, euse (isim) : üzüm kesen adam || de bourse – yankesici

Couple (ism-i müenne²) : çift § iki ref³ḳ, zevceyn, ḳarı ḳoca

Coupler (fiʿil-i müteʾaddi) : çift çift yapmak, ikişer
bağlamak, çift ve eş etmek

Couplet (ism-i müzekker) : ḳıṭṭa, rubāʿî

Coupleter (fiʿil-i müteʾaddi) : şarkı tanz³m etmek

Coupole (ism-i müenne²) : ḳubbenin iç tarafı

Coupon (ism-i müzekker) : ḳumāş topu parçası § ḳupon

Coupure (ism-i müenne²) : kesiklik, bir şeyiñ kesik yeri, yara § bir kitābdan çıkarılan ʔibāreler

Cour (ism-i müenne²) : avlu, d³vān, maškeme § Şükümdār sarāyı, Şükümdār dāçiresi

Courage (ism-i müzekker) : cesāret, şecāat § gayret

Courageusement (§āl) : cesurāne § gayretmendāne

Courageux, euse (şıfat) : cesūr, şeciʔ § gayretli

Couramment (§āl) : sürʔat ve suhūletle, selāsetle

Courant, e (şıfat) : aķan, cār³ § rāyiç, mütedāvil § ʔādi, muʔtād = (ism-i müzekker) : aķındı

Courbature (ism-i müenne²) : yorgunluk , kırıklık

Courbe (şıfat) : eğilmiş, bükülmüş, muʔavvec, muķavves || (hendese) ligne – Şaṭṭ-ı münŞani = (ism-i müenne²) Şaṭṭ-ı münŞani

Courber (fiʔil-i müteʔaddi) : eğmek, indirmek § bükmek, eğriltmek, münŞanilendirmek = (fiʔil-i lāzım) yaḥūd se–eğilmek, eğmek § bükülmek, münhanileşmek

Courbette (ism-i müenne²) : at sekmesi § tabaşbuş, temelluk

Courbetter (fiʔil-i lāzım) : sekmek

Courbure (ism-i müenne²) : eğiliş, eğrilik, iʔvicāc, inŞinā

Coureur, euse (isim) : koşucu, ayağı çabuk, seriʔü'l-meş³ § sāʔi, kāşıd § çapkınlıkta gezen, ḥovarda

Courage (ism-i müenne²) : kabak

Courir (fiʔil-i lāzım) : koşmak, koşarak yürümek § aķmak, cereyān etmek, geçmek § deverān etmek, şüyūʔ bulmak = (fiʔil-i müteʔaddi) taḥḥ³b etmek, kovalamak § muḥātarada bulunmak, muḥātara geçirmek

Couronne (ism-i müenne²) : taç, ikl³l § Şükümdārılık, salţanat

Couronnement (ism-i müzekker) : taç giyiş veya giydiriş, tetv³ç, tetevvüc § tahta cülūs, cülūs resmi

Couronner (fiʔil-i lâzım) : taç giydirmek, tetv³ç etmek § tahta iclās etmek § bir mükāfāt ve bir nişāne-i iftiḥār vermek § Süsn-i ḥitām vermek

[SAYFA 163]

Courrier (ism-i müzekker) : tatar, ulaḳ, postacı § posta arabası, posta çanṭası

Courroie (ism-i müenne²) : kayış

Courroucer (fiʔil-i müteʔaddi) : iḡzāb etmek, öfkelendirmek

Courroux (ism-i müzekker) : ḡazab, ḥıṣım, öfke

Cours (ism-i müzekker) : aḳma, cereyān, aḳındı § mecrā § ders

Course (ism-i müenne²) : koşuş § yarış

Coursier (ism-i müzekker) : raḥş, semend

Court, e (şıfat) : kışa, ḳaş³r, kütāh § muştāşar

Courtage (ism-i müzekker) : simsārlık

Courtaud, e (isim-şıfat) : kışa boylu ve tıknaz adam § dükkāncı uşağı

Court-bouillon (ism-i müzekker) : balık salçası

Courte-botte (ism-i müzekker) : cüce

Courtement (şāl) : kışa olarak, muştāşaren

Courte-pointe (ism-i müenne²) : yatak örtüsü

Courtier (ism-i müzekker) : dellāl, simsār

Courtine (ism-i müenne²) : ḳaryola perdesi || (istişkām) perde satṭı

Courtisan (ism-i müzekker) : sarāy halkından adam § ned³m § müdāhin, yüze gülücü

Courtisane (ism-i müenne²) : açık meşrepli kadın, aşüfte

Courtiser (fiʔil-i müteʔaddi) : müdāhene ve temelluk etmek § aşkbāzlık etmek

Courtois, e (şıfat) : nezāketli, mültefit

Courtoisement (Şāl) : nezāket ve iltifātla, nazikāne

Courtoisie (ism-i müenne²) : nezāket, iltifāt

Couru, e (şıfat) : muʔteber, mergüb, modaya muvāfık

Cousin (ism-i müzekker) : sivri sinek

Cousin, e (isim) : ʔamcazāde, halazāde, teyzezāde, dayı oğlu veya kıızı

Cousinage (ism-i müzekker) : ʔamcazādelik, Şalazādelik, teyzezādelik § hışım, akraba

Cousiner (fiʔil-i müteʔaddi) : birine akraba muʔamelesi etmek

Coussin (ism-i müzekker) : yastık, yüz yastığı

Coussinet (ism-i müzekker) : koltuk yastığı

Coût (ism-i müzekker) : masraf, harc

Coûtant (şıfat) ¹⁰⁴ prix—bir şeyin kendi değeri, kıymeti, mal olduğu fiyat

Couteau (ism-i müzekker) : bıçak § kama

Coutelas (ism-i müzekker) : pala § iri maṭbah bıçağı, saldırma

Coutelier, ére (isim) : bıçaqçı

Coutellerie (ism-i müenne²) : bıçaqçılık § bıçaqçı dükkānı

¹⁰⁴ Zel şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Coûter (fiʔil-i lâzım) : değmek, kıymetinde olmak, māl olmak §
maşrafa mütevakķıf olmak

Coûteux, euse (şıfat) : maşraflı

Coutil (ism-i müzekker) (1 okunmaz) : kalın keten bez

Coutre (ism-i müzekker) : şapan bıçağı

Coutume (ism-i müenne²) : ʔādet, muʔtād § daçb, ay³n, resim

[SAYFA 164]

Coutumier, ére (şıfat) : ʔādet edinmiş § ʔörfî

Coutumièrement (şāl) : ʔörfen, ʔādet-i belde üzere

Couture (ism-i müenne²) : dikiş § dikiş yeri § yara e²eri

Couturé, e (şıfat) : yara e²erlerini şāv³

Couturière (ism-i müenne²) : dikişçi

Couvasion (ism-i müenne²) : kuluçkalık zamānı

Couvée (ism-i müenne²) : kuluçka yumurtaları

Couvent (ism-i müzekker) : manāstır, tekve, zāviye

Couver (fiʔil-i müteʔaddi) : kuluçkaya yatmak = (fiʔil-i lâzım)
gizlice tert³b olunmak

Couvercle (ism-i müzekker) : kapak

Couvert (ism-i müzekker) : melceç, ikāmetgāh § gölgelik § sofrada
yiyecek adamlarıñ her biri öñüne konulan takım

Couvert, e (şıfat) : örtülü, kapalı, mestūr || temps – bulutlu hava
|| à– gizli kapalı

Couverture (ism-i müenne²) : örtü, makat (makʔad) § yorgan § çatı

Couverturier (ism-i müzekker) : yorgancı

Couvet (ism-i müzekker) : mangāl

Couveuse (ism-i müenne²) : kuluçka

Couvre-chef (ism-i müzekker) : başa giyilen şey

Couvre-feu (ism-i müzekker) : ateş kapığı

Couvre-pied (ism-i müzekker) : ayak örtüsü

Couvreur (ism-i müzekker) : çatı dölgeri

Couvrir (fiʔil-i müteʔaddi) : örtmek, setretmek ʃ kaplamak

Coxal, e (şıfat) (teşr³Ş) : kaynağa müteʔallik, Şarkafî

Crabe (ism-i müzekker) : yengeç, seretân

Crac (Şâl) : derŞâl, anide, hop!

Crachat (ism-i müzekker) : tükürük, balgam ʃ rütbe ʔalâmeti

Crachement (ism-i müzekker) : tükürme

Cracher (fiʔil-i lâzım) (fiʔil-i müteʔaddi) : tükürmek

Cracheur, euse (isim) : çok tüküren

Crachoir (ism-i müzekker) : tükürük Şokkası

Crachotement (ism-i müzekker) : pek sık tükürüş

Crachoter (fiʔil-i lâzım) : sık tükürmek

Craie (ism-i müenne²) : tebeşir[te Şarfi ile], tebeşir [tı Şarfi ile]

Craindre (fiʔil-i müteʔaddi) : korkmak, havf etmek

Crainte (ism-i müenne²) : korku, havf

Craintif, ive (şıfat) : korkak, hâʔif, ceb³n

Craintivement (Şâl) : korku ile, korkarak

Cramoisi, e (şıfat) : kırmızı renk

Crampe (ism-i müenne²) (tıbb) : meʔaş

Crampon (ism-i müzekker) : demir kanca || (mecâzen) yapışkan adam

Cramponner (fiʔil-i müteʔaddi) : kanca takmak, kanca ile ilişdirmek

Cran (ism-i müzekker) : kertik

Crâne (ism-i müzekker) : kafa kemiği, kelle, kışf

Crâne (isim-şıfat) : şamatacı ve cürʔetli adam

Crânien, ne (şıfat) (teşr³ş) : kafa kemiğine müteʔallık, kışfî

[SAYFA 165]

Crâniologie (ism-i müenne²) : mebʔa²ü' l-kışf

Crâniologiste ya[da] **crâniologiste** (ism-i müzekker) ve:

Crâniologie ya[da] **crâniologue** (ism-i müzekker) : mebʔa²ü' l-kışf ʔâlimi

Crânioscopie (ism-i müenne²) (müracâʔat oluna: Craniologie)

Crapaud (ism-i müzekker) : kara kurbağa ş bir nevʔ alçak koltuklu şandalye

Crapoussin, e (şıfat) : toztoparlak

Crapule (ism-i müenne²) : ʔıyş ve nuş, ʔişret-i müdām ş ʔayyaş³n zümresi

Crapuler (fiʔil-i lâzım) : ʔıyş ve nuş etmek

Crapuleux, euse (şıfat) : bekrî, ʔayyāş

Craquelé, e (şıfat) : çatlak ve çizgili (şır)

Craquement (ism-i müzekker) : çatırdı, ğıcırdı

Craquer (fiʔil-i lâzım) : çatırdamak, ğıcırdamak || (mecâzen) atıp tutmak

Craquerie (ism-i müenne²) : atıp tutma

Craqueter (fiʔil-i lâzım) : şık şık ve yavaş çatırdamak veya gıcırdamak

Craqueur, euse (isim) : atıp ıtması çok adam

Crassane (ism-i müenne²) : bir nevʔ akça armūdu

Crasse (ism-i müenne²) : kir, pislik § Sisset, pintilik § kabalık, fūrūmāyelik || (cemʔ) maʔden boķu = (şıfat) kaba

Crasseux, euse (şıfat) kirli, paslı § pinti

Cratère (ism-i müzekker) (ʔilmü' l-ʔarż) : yanardağ ağızı, menfez-i Bürkân

Cravache (ism-i müenne²) : kırbaç

Cravate (ism-i müenne²) : boyunbağı

Crayon (ism-i müzekker) : kurşun kalemı § resim

Crayonner (fiʔil-i müteʔaddi) : kurşun kalemle resim yapmak, çizmek

Créance (ism-i müenne²) : iʔtimād, emniyet, iʔtibār. Lettre de – iʔtimādnāme § deyn, idāne, iķrāż

Créancier, ère (isim) : dāyin, muķriż, alacaklı

Créateur (ism-i müzekker) : yaradan, hālīķ, Hallāk

Création (ism-i müenne²) : yaradış, yaradılış, hilķat § halk, mahlūķat, kāʔināt

Créature (ism-i müenne²) : mahlūķ § adam

Crèche (ism-i müenne²) : yemlik, ıştabl § küçük çocuklara mahşuş fuķarahāne

Crédence (ism-i müenne²) : yemek oķasında tabaķ ve bardaķ ve sāʔire vazʔına mahşuş maşʔa

Crédibilite (ism-i müenne²) : bāʔi²-i emniyet ve iʔtimād şey

Crédit (ism-i müzekker) : ıstibār, ıstimād, emniyet § mühlet, mehil § veresiye alış verış § nüfūz, ıstibar, Şay²iyet || à-veresiye

Créditer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir deyni kayd-ı defter etmek

Créditeur (ism-i müzekker) : bir bankanın emniyet defterine kaydolunmuş dāyin

Credo (ism-i müzekker) (cré) : şehādet, imān, emānet

Crédule (isim-şıfat) : her şeyine inanan

Crédulement (Şāl) : çabuk inanarak, sādedilāne

[SAYFA 166]

Crédulité (ism-i müenne²) : çabuk inanmaqlık, sādedillik

Créer (fiʔil-i müteʔaddi) : yaratmak, halketmek § ³cād ve ihtirāʔ etmek § teʔs³s etmek

Crémaillère (ism-i müenne²) : ateşin üzerine tencere ve güğüm aşmağa mahşuş kertikli demir || (istişkām) Şatt-ı minşārî

Cremaillon (ism-i müzekker) : bir büyük çarha bitişik küçük çarh

Crème (ism-i müenne²) : kaymak || (mecāzen) bir şeyin en iyi ve en makbūl kısmı

Crémer (fiʔil-i lāzım) : kaymak bağlamak

Crémerie (ism-i müenne²) : süd ve kaymak kārḥānesi

Crémier, ère (isim) : kaymakçı

Créneau (ism-i müzekker) : mazgal

Créneler (fiʔil-i müteʔaddi) : dişli yapmak

Crénelure (ism-i müenne²) : beden şeklinde dişler sırası

Créole (isim-şıfat) : Avrupalı ebeveynden olup Amerika veya diğeri bir istimplākda mütevellid olanlara ıtlāk olunur

Crêpe (ism-i müzekker) : bürüncek

Crêpe (ism-i müenne²) : bir nevʼ puf böreği veya lokma

Crêper (fiʼil-i müteʼaddi) : kıvırtmak

Crépi (ism-i müzekker) : sıva

Crépin (ism-i müzekker) : eskici ʼālāt ve levāzımı

Crêpine (ism-i müenne²) : püskül, şaçak

Crépir (fiʼil-i müteʼaddi) : sıvamak § cilā vermek

Crépu, e (şıfat) : kıvırcık

Crépusculaire (şıfat) : ak karanlığa müteʼallik

Crépuscule (ism-i müenne²) : ak karanlık

Crescendo (ism-i müzekker) (mūs³k³) : sesiñ gittikçe çıkması veya kalınlaşması

Cresson (ism-i müzekker) : tere otu

Cressonnière (ism-i müenne²) : tere otu tarlası

Crête (ism-i müenne²) : ibik § d³vār veya tağ sırtı

Crêtin (ism-i müzekker) : gerdanı urlu ve çılız adam § ebleh

Crétiniser (fiʼil-i müteʼaddi) : alıklaştırmak

Crétonne (ism-i müenne²) : bir nevʼ beyāz patışa, kreton

Creuser (fiʼil-i müteʼaddi) : kazmak, şafr etmek § çukurlatmak, oymak, tecv³f etmek § derinleştirmek, taʼm³k etmek || (mecāzen) tedk³k ve taʼm³k etmek, kühüne varmak

Creuset (ism-i müzekker) : pota, müzāb

Creux (ism-i müzekker) : oyuk, cev³f § kofluk

Creux, euse (şıfat) : oyuk, mücevvef § derin, ʼam³k § kof

Crevasse (ism-i müenne²) : çatlak, yarık

Crevasser (fiʔil-i müteʔaddi) : çatlatmak

Crever (fiʔil-i müteʔaddi) : çatlatmak, patlatmak || (mecāzen)

ziyāde yormak = (fiʔil-i lâzım) ölmek, gebermek

Crevette (ism-i müzekker) : teke [karides]

Cri (ism-i müzekker) : çağırma, bağırma, haykırma, nida, naʔra, şadā ş figān, nāle ş şikāyet, tazallüm, ağlaşma

Criailer (fiʔil-i lâzım) : yaygara koparmak

[SAYFA 167]

Criailerie (ism-i müenne²) : yaygara

Criant, e (şıfat) : bağirtan, şikāyet ettiren

Criard, e (isim) : bağırıcı, şamatacı || voix- keskin, ince ve acı ses || dettes - çingene burcu

Crible (ism-i müzekker) : kalbur, ğırbal

Cribler (fiʔil-i lâzım) : kalburlamak

Cric (ism-i müzekker) (cri) : ağır şeyleri kaldırmağa mahşuş bir nevʔ makine

Cric-crac (ism-i müzekker) : çırlak

Crier (fiʔil-i lâzım) : bağırma, çağırma, naʔra atma ş şikāyet ve tazallüm etmek

Crieur, euse (isim) : bağırıcı ş dellāl, münādi ş şatıcı

Crime (ism-i müzekker) : cürm, cināyet ş günāh, ism, zenb

Criminaliste (ism-i müzekker) : kânūn-ı cezāya dāʔir maʔlūmat veya teʔlifat şāşibi, cezāiyyūndan

Criminalité (ism-i müenne²) : cināyet

Criminel, le (şıfat) : cināyet şāşibi, cāni ş cināyete müteʔallik , cināyetkārāne = (ism-i müzekker) cāni, mücrim

Criminellement (Şāl) : cināyetkārāne

Crin (ism-i müzekker) : yele ş saç, perçem

Crinclin (ism-i müzekker) : fenā ve düzensiz kemān

Crinière (ism-i müenne²) : muytāb, yele

Crique (ism-i müenne²) : koy, çekmece

Criquet (ism-i müzekker) : ʔādi ve küçük beyg³r

Crise (ism-i müenne²) : buşrān

Crispation (ism-i müenne²) : bozulma, buruşma

Crisper (fiʔil-i müteʔaddi) : büzmek, buruşdurmak

Cristal (ism-i müzekker) : billūr, elmastıraş

Cristallerie (ism-i müenne²) : billūra müteʔallik şeyler iʔmā
li ş billūr fabrikası

Cristallin, e (şıfat) : billūrî = (ism-i müzekker) (teşr³Ş)
billūrî

Cristallisation (ism-i müenne²) (kimyā) : tebellür

Cristalliser (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā) : tebellür etdirmek

Critérium (ism-i müzekker) : bir şeyiñ Şakikatini i²bāt eden
edillenin mecmūʔu

Critiquable (şıfat) : kābil-i muʔāheze, şāyān-ı iʔtirāz

Critique (şıfat) : muʔāheze ve iʔtirāza müteʔallik , iʔtirāzî,
muʔteriz ş pek müşkil, vah³m, buşrānlı

Critique (ism-i müenne²) : muʔteriz, muāhiz, münekkîd

Critique (ism-i müenne²) : muʔāheze ve iʔtirāz, tenk³d,
intikād

Critique (fiʔil-i müteʔaddi) : muʔāheze ve iʔtirāz etmek,
tenk³d etmek

Croassement (ism-i müzekker) : karganın bağırması

Croasser (fiʔil-i lâzım) (karga Şakķında) : bağırmaķ

Croc (ism-i müzekker) (cro) : çengel Ş avcı kancalı şırık

Croc-en-jambes (ism-i müzekker) : çelme, çelme atma

Croche (ism-i müenne²) (mūs³k³) : çengel şeklinde bir noķa işāreti. double – bunun iki çengellisi olup nışfı Şükmünde olan noķa işāreti

[SAYFA 168]

Crochet (ism-i müzekker) : küçük çengel Ş maymūncuk Ş çorap iğnesi, şabağ || (tıbaʔat) köşeli muşterize ʔalāmeti = (cemʔ) arķalık

Crocheter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kilidi maymūncukla açmaķ

Crocheteur (ism-i müzekker) : Şammāl Ş maymūncukla kapı açan hırsız

Crochu, e (şıfat) : çengel gibi eğri

Crocodile (ism-i müzekker) : timsaş

Crocus (ism-i müzekker) (s okunur) : zağferān

Croire (fiʔil-i müteʔaddi) : inanmaķ Ş zannetmek, sanmaķ = (fiʔil-i lâzım) inanmaķ, iman getirmek

Croisade (ism-i müenne²) : ehl-i şal³b

Croisé (ism-i müzekker) : ehl-i şal³b efrādının beheri

Croisé, e (şıfat) : haçvār³, çapraz

Croisée (ism-i müenne²) : pencere, baca

Croisement (ism-i müzekker) : haç şeklinde çatışma Ş iki Şayvān cinsinin çiftleştirilmesi, azma, teşālüb-i ʔırķ

Croiser (fiʕil-i müteʕaddi) : haç şeklinde kırmak, çatırdırmak & bir haç şekliyle işaret veya şazf etmek & iki muhtelif cinsi çiftleştirerek evsath bir cins çıkarmak = (fiʕil-i lâzım) tolaşmak

Croiseur (ism-i müzekker) : karaöl gemisi

Croisière (ism-i müenne²) (başriye) : seyfiyenin öl gezmesi

Croisillon (ism-i müzekker) : çerçeve pervâzı

Croissance (ism-i müenne²) : büyüme, neşv ü nemâ, intişâr

Croissant (ism-i müzekker) : hilâl

Croissant, e (şıfat) : büyüyen, neşv ü nemâ bulan

Croît (ism-i müzekker) : Şayvânların tevellüdâtla çoğalması

Croître (fiʕil-i lâzım) : artmak, büyümek, neşv ü nemâ bulmak

Croix (ism-i müenne²) : haç-ı çelipâ, şal³b, istavroz, çarmıh

Croquant (ism-i müzekker) : ineti püfden adam

Croquant, e (şıfat) : gevrek, kıtır kıtır

Croque-au-sel (à la) (Şâl) : sâde tuz ile

Croque-mort (ism-i müzekker) : cenâzelerin mezaristâna nakl ve defninde müstaḥdem adam

Croque-note (ism-i müzekker) : mahâretsiz ve ʕadi çalgıcı

Croquer (fiʕil-i lâzım) : ağızda kıtır kıtır etmek = (fiʕil-i müteʕaddi) : kıtır kıtır eden gevrek şeyler yemek & ʕaciletan resim çizmek, resim karalamak

Croquet (ism-i müenne²) : gevrek, kurâbiye

Croquigoule (ism-i müenne²) : bir nevʕ gevrek & buruna [v]urulan fiske

Croquis (ism-i müzekker) : bir resmin ilk çizilen muvakkat şekli, çizgi & bir teḥl³fin ilk tert³bi, taslak

Crosse (ism-i müenne²) : piskopos ʔaşası, tüfenk kundağı

Crosser (fiʔil-i lâzım) : cir³d oynamak || (mecâzen) taşk³r etmek

Crosseur (ism-i müzekker) : cir³d oynayan

[SAYFA 169]

Crotte (ism-i müenne²) : koyun ve keçi tezeği ş çamur, z³fos

Crotter (fiʔil-i müteʔaddi) : çamur, zifos sıçratmak

Crottin (ism-i müzekker) : kuru tezek

Croulant, e (şıfat) : yıkılan veya yıkılmak üzere bulunan

Croulement (ism-i müzekker) : yıkılma, çökme, inhidâm, göçme ||
(mecâzen) izmişlâl, inķırâz

Crouler (fiʔil-i lâzım) : yıkılmak, çökmek, göçmek, münhedim
olmak || (mecâzen) münķariż ve mużmaşil olmak

Croup (ism-i müzekker) (tıbb) : zebşa, ħunnāk, zebĥa-i ħunnaka

Croupe (ism-i müenne²) : sağrı ş sırt

Croupetons (à) (şâl) : büzülmüş ve çömelmiş bir şâlde

Croupier (ism-i müzekker) : kumarĥâne meĥmûru

Croupière (ism-i müenne²) : kusgun, pardüm

Croupion (ism-i müzekker) (teşr³ş) : ʔaş³

Croupir (fiʔil-i lâzım) : şuyuñ içinde çürümek

Croupissant, e (şıfat) : şuyuñ içinde çürümekte olan ş rākîd ve
müteʔaffin

Croupissement (ism-i müzekker) : çürüme, taʔaffün

Croustiller (fiʔil-i lâzım) : ekmek kabuĥu yemek

Croustilleusement (şâl) : pervasızlıkla, laţ³fe tar³ķiyle

Croustilleux, euse (şıfat) : pervāsızca olan

Croûte (ism-i müenne²) : ekmek kabuğu eski ve fenā resim

Croûton (ism-i müzekker) : ekmek dilimi, parçası § ıadi resim

Croyable (şıfat) : inanılabilir

Croyance (ism-i müenne²) : inanma, iṣtiḳād § zan, fikir

Croyant, e (şıfat) : inanan, imān getiren, müṣmin = (ism-i müzekker) Müslümān

Cru (ism-i müzekker) : neşv, nemā § maşşūl

Cru, e (şıfat) : pişmemiş, çiğ § işlenmemiş, ḥām

Cruauté (ism-i müenne²) : ğaddārlık, merṣametsizlik § zulüm, teṣaddi, iṣtisāf § cevr, cefā

Cruche (ism-i müenne²) : desti || (mecāzen) budalā adam

Cruchon (ism-i müzekker) : küçük desti

Crucial, e (şıfat) (fenn-i cerrāşî) : haçvār³, şal³bî

Crucifiement (ism-i müzekker) : çarmıḥa germe, şalb

Crucifier (fiṣil-i müteṣaddi) : çarmıḥa germek, şalb etmek

Crucifix (ism-i müzekker) (x okunmaz) : Şazret-i ıİsaıyı şal³b ağacına mıḥlanmış Şālinde taşv³r eden heykel

Crudité (ism-i müenne²) : çiğlik, ḥāmlık = (cemṣ) : ḥām meyveler

Crue (ism-i müenne²) : artma, izdiyād, tezāyüd § nehir taşması, füyüzān

Cruel, le (şıfat) : ğaddār, merṣametsiz § ḥunr³z, cefākār

Cruellement (Şāl) : ğaddārāne, merṣametsizce § cevr ve cefā ile

[SAYFA 170]

Crûment (Şāl) : açıktan açığa, tostoĝru

Crural (şıfat) (teşr³Ş) : uyluĝa müteṣallık , faḥ³zî

Crustacé, e (isim-şıfat) (tār³ḥ-i ṭab³ḥ³) : kışrî

Crypte (ism-i müenne²) : yer altı || (tıbb) cirāb

Cryptogame (isim-şıfat) (ḥilm-i nebātāt) : zātü'l-ilkāṣü'l-ḥaf³ye

Cryptographie (ism-i müenne²) : cifr, şifre

Cube (isim-şıfat)¹⁰⁵ (hendese-Şesāb) : mekḥab

Cuber (fiḥil-i müteḥaddi) (hendese-Şesāb) : tekḥ³b etmek, mekḥabını almak

Cubique (şıfat) : kaḥbî, mekḥab

Cubitus (ism-i müzekker) (s okunur) (teṣr³Ṣ) : ḥazam-ı zendî

Cucurbitacé, e (isim-şıfat) (ḥilm-i nebātāt) : k₁²²aḥî = (ism-i müenne², cemḥ) faẓ³le-i k₁²²aḥiye

Cucurbite (ism-i müenne²) (kimyā) : kūrḥa

Cueillage (ism-i müzekker) ve

Cueillaison (ism-i müenne²) : iḳtiṭāf

Cueillette (ism-i müenne²) : meyveleriñ senevî koparılması § meyveleriñ koparılma mevsimi, devşirme mevsimi

Cueilleur, euse (isim) : meyve veya çiçekler koparan, muḳteṭif

Cueillir (fiḥil-i müteḥaddi) : meyve veya çiçek koparıp toplamak, iḳtiṭāf etmek

Cueilloir (ism-i müzekker) : yemiş toplamağa mahṣûş sepet yaḥūd küfe

Cuiller yaḥūd **cuillère** (ism-i müenne²) : kaşık

Cuillerée (ism-i müzekker) : bir kaşık toluşu

¹⁰⁵ Zel şeklinde bir kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

- Cuir** (ism-i müzekker) : Şayvân derisi § saḥtiyân, meş³n
- Cuirasse** (ism-i müenne²) : zırh, cebe, cevşen
- Cuirassé, e** (şıfat) : zırhlı
- Cuirasser** (fiʔil-i müteʔaddi) : zırh kaplamak
- Cuirassier** (ism-i müzekker) : zırhlı nefer, zırhlı süvâri
- Cuire** (fiʔil-i müteʔaddi) : pişirmek, ṭabḥ etmek = (fiʔil-i lâzım) (mecâzen) yanmak
- Cuisant, e** (şıfat) : çabuk pişen § yağan, muşarrik
- Cuisine** (ism-i müenne²) : maṭbah, aşçılık § aşçılık şanʔatı, ṭabaḥat
- Cuisiner** (fiʔil-i lâzım) : aşçılık etmek, yemek pişirmek
- Cuisinier, ère** (isim) : aşçı, ṭabbāḥ, aşçı kadın
- Cuisinière** (ism-i müenne²) : şiş kebâbı pişirmeğe maḥşûş bir nevʔ maṭbah aleti
- Cuisse** (ism-i müenne²) : uyluk, faḥ³z
- Cuisson** (ism-i müenne²) : pişme, pişirme, ṭabḥ § yanma, yakma, şurkat
- Cuissot** (ism-i müzekker) : av Şayvânlarınıñ uyluğu ve budu
- Cuistre** (ism-i müzekker) : mektep ḥidmetçisi § câhil, kaba ve budala adam
- Cuivre** (ism-i müzekker) : bakır, nuşās § bakır akçe, meskukât-ı nuşâsiye
- Cuivré, e** (şıfat) : bakır renginde
- Cuivrer** (fiʔil-i müteʔaddi) : bakır kaplamak
- Cuivreux, euse** (şıfat) : bakır cinsinden, nuşâsî

Cul (ism-i müzekker) (1 okunmaz) : göt, dübür, maḳḳad ṣ dip ṣ kıç, geri taraf

Culasse (ism-i müenne²) : topun kıçı

[SAYFA 171]

Culbute (ism-i müenne²) : taḳla || (mecāzen) izmiṣlāl, sukūt

Culbuter (fiʿil-i müteḳaddi) : ṣiddetle devirmek, paldır küldür aṣağıya atmaḳ = (fiʿil-i lāzım) düşmek, yıḳılmaḳ

Cul-de-basse-fosse (ism-i müzekker) : yer altında maṣbes, bodrum

Cul-de-jatte (ism-i müzekker) : kötürüm

Cul-de-lampe (ism-i müzekker) (fenn-i miḳmārî) : kabartma tavan göbeğı

Cul-de-sac (ism-i müzekker) : çıḳmaz ṣoḳaḳ

Culée (ism-i müenne²) (fenn-i miḳmārî) : köprü kemeriniñ tayıdığı ayak ve d³vār

Culinaire (şıfat) : maṭbaḳa ve ṭabāḳate müteḳallik

Culminant, e (şıfat) : en yüksek, aḳla, muntehā

Culot (ism-i müzekker) : eridilen maḳdenleriñ dibinde kalan tortusu ṣ eñ ṣoñra toğan çocuk veya yavru

Culotte (ism-i müenne²) : potur, ṣalvar, ton ṣ sığır butu

Culotter (fiʿil-i lāzım) : birine potur veya pantālon giydirmek ṣ çıḳaralığı dumanla ḳarārtmaḳ

Culottier, ère (isim) : potur veya ton yapan ve şatan

Culpabilité (ism-i müenne²) : müttehimlik

Culte (ism-i müzekker) : ıbadet, perestiş, ṭapınış ṣ din, mezheb

Cultivable (şıfat) : iḳmār olunabilir, ḳābil-i zirāat

Cultiver (fiʔil-i müteʔaddi) : arāz³yi işlemek, iʔmār etmek, zirāʔat etmek || (mecāzen) terbiye etmek, yetiştirmek

Culture (ism-i müenne²) : zirāʔat, Şarā²et ʔ terbiye, yetiştirme

Cumuler (fiʔil-i müteʔaddi) : cemʔ etmek

Cunéiforme (şıfat) (teşr³Ş-ʔilm-i nebātāt) : esfiniyyüʔş-şekil, maḥūṭiyüʔş-şekil

Cupide (şıfat) : ʔamaʔkār, Şar³ş, Şırşlı

Cupidité (ism-i müzekker) : Şırş, ʔamaʔ ʔ Şubb-ı cāh

Curable (şıfat) (tıbb) : kābil-i berv, mümkünüʔş-şıfa

Curaçao (ism-i müzekker) (curasso) : kerāsu

Curage (ism-i müzekker) : ayıklama, temizleme

Curatelle (ism-i müenne²) : vekālet, veşāyet

Curateur, trice (isim) : vek³l, vāş³ʔ

Curatif, ive (şıfat) : şafi

Cure (ism-i müenne²) : diḳḳat, gāʔile, taḳayyüd ʔ bir ḥastalığıñ bakılması, tedābir-i şāfiye, berv ʔ idāre-i ruşānîye ʔ maşalle papasınıñ iḳāmetgāhı

Curé (ism-i müzekker) : maşalle veya köy papası, imam

Cure-dent (ism-i müzekker) : diş hilali, diş ʔarıştıracak

Curée (ism-i müenne²) : avıñ tazılara ay[r]ılan parçası

Cure-oreille (ism-i müzekker) : ʔulak hilali

Curer (fiʔil-i müteʔaddi) : ayıklamak, temizlemek

Curieusement (Şāl) : pek büyük bir merāḳla ʔ tuḥaf ve ğar³b bir şūretle

Curieux, euse (şıfat) : merāḳla ʔ sır

[SAYFA 172]

ve maşrem şeyler öğrenmeğe çalışan, mütecessis § tuhaf, ğar³b, ʔac³b

Curiosité (ism-i müenne²) : merāk § tecessüs = (cemʔ) ğarāʕib, nevādir

Cursif, ive (isim-şıfat) : taʔl³ke müşābih eğri (yazı)

Curviligne (şıfat) (hendese) : münḥaniyyü'l-adlāʔ

Cutané, e (şıfat) (teşr³§) : deriye müteʔallik, cildî

Cutter (ism-i müzekker) (kotr') : kotra

Cuvage (ism-i müzekker) : şıranıñ fuçıda [fıçı] taḥammürü § fuçılarn [fıçı] kondağumaşal

Cuve (ism-i müenne²) : büyük fuç [fıçı], sıra fuçısı [fıçı] § tekne, kurna

Cuveau (ism-i müzekker) : küçük fuç [fıçı] § küçük tekne ya [da] kurna

Cuvée (ism-i müenne²) : bir fuçılık [fıçı] şarāb

Cuvelage (ism-i müzekker) : maʔden kuyusunuñ daş³len kaplanması ve bu kaplamaya yarayan kereste

Cuveler (fiʔil-i müteʔaddi) : maʔden kuyusunu daş³len kaplamak

Cuver (fiʔil-i lâzım) (şarāb şakķında) : fuçıda [fıçı] taḥammür etmek = (fiʔil-i müteʔaddi) (mecāzen) son vin – şızmaq, sarḥoşluğ uyu ile geçirmek

Cuvette (ism-i müenne²) : leğen

Cuvier (ism-i müzekker) : gül şuyuna maḥşüş fuç [fıçı]

Cycle (ism-i müzekker) (ʔilm-i nücüm) : bazı ʔalaʔim-i semāʕiyeniñ tekerrür-i zuhūru arasında geçen müddet, devr

Cyclope (ism-i müzekker) : bir gözlü dev

Cygne (ism-i müzekker) : kuğu

Cylindre (ism-i müenne²) : üstüvâne || (mūs³k³) kütük || (tıba²at) :
kilindru, merdāne

Cylindrique (şıfat) : üstüvanî

Cymaise (ism-i müenne²) : kornize oyugu

Cymbale (ism-i müenne²) : zil

Cynégétique (şıfat) : ava müte²allik , şaydî

Cynique (ism-i müzekker-şıfat) : kelbî, kelbiyyūndan Şak³m
ş²arsız Şayāsız

Cynisme (ism-i müzekker) : kelbiyyūnuñ felsefe ve mesleği ş
²arsızlık, Şayāsızlık

Cyprès (ism-i müzekker) : serv ağacı, servi

Cytise (ism-i müenne²) : bir nev² çalı, kıt³s

Czar yahūd **tzar** (ism-i müzekker) : Rusya imparatoru, çar

Czarienne (ism-i müenne²) : Rusya imparatoruna müte²allik

Czarine (ism-i müenne²) : Rusya imparatoriçesi

Czarowitz (ism-i müzekker) : Rusya imparatorunun oğlu, çarıñ
veli²ahdı

D HARFİ

D (ism-i müzekker) : Fransız elifbasının dördüncü Şarfi. De gibi telaffuz olunur

Da (Şarf-i nida) : ya, hay hay

Da capo (Şāl) (mūs³ķ³) : çalgı veya şarkının baştan başlanılmasını müşair işâret

Dactylologie (ism-i müenne²) : parmak işâretiyle tefh³m-i merām uşülü

Dada (ism-i müzekker) (çocuk lisânında) : beyg³r, dah dah ||
(mecâzen) bir adamın daima düşündüğü ve sayıkladığı şey

Dadais (ism-i müzekker) : aşmak, avanak

Dague (ism-i müenne²) : geniş kama

Daguer (fiʔil-i müteʔaddi) : dague denilen geniş kama ile [v]urmak

Daguet (ism-i müzekker) : bir buçuk yaşında geyik

Daigner (fiʔil-i lâzım) : tenezzül etmek, kabûl etmek, lütfen bir şey yapmak

Daim (ism-i müzekker) : bir nevʔ geyik, sığın, dab³

Dais (ism-i müzekker) : sāyebān

Dalle (ism-i müenne²) : geniş ve düz kaldırım taşı, malta

Daller (fiʔil-i müteʔaddi) : düz ve yaşı taşlarla döşetmek

Dalmatique (ism-i müenne²) : e²nā-yı ay³nde papasıñ maʔiyetinde bulunan diyağosların giydikleri cübbe

Dam (ism-i müenne²) (dam) : ziyan, hasār

Damas (ism-i müzekker) : damasķo § mürdüm eriği, bardaķ eriği § Dımıŝķî kılııç

Damasquiner (fiʔil-i müteʔaddi) : altun ve gümüş teller kaçmak

Damasquineur (ism-i müzekker) : altun ve gümüş teller kaçmak
ŝanʔatını icrā eden adam, kaçmacı

Damassé, e (şıfat) : damasķo kâbilinden olan= (ism-i müzekker)
pike

Damasser (fiʔil-i müteʔaddi) : damasķo yahūd pike yapmak

Damasseur (ism-i müzekker) : damasķo ve pike yapan adam

Dame (ism-i müenne²) : hanım, kadın, hatun § oyun kâğıdlarında
kız § dama oyunu

Dame (şarf-i nida) : Subhanallah! İlahi!

Dame-jeanne (ism-i müenne²) : büyük ŝāsırlı şişe veya destı,
mancana

Damer (fiʔil-i müteʔaddi) : dama demek, damaya çıkmak

Dameret (ism-i müzekker) : şık beg [bey]

Damier (ism-i müzekker) : dama tahtası

Damnable (ŝıfat) : mücāzāt ve ʔazāba müteŝak § mekrūh, merdūd

Damnablement (ŝāl) : mücāzāta müteŝak veya mekrūh ve merdūd
olarak

Damnation (ism-i müenne²) : Cehennem ğażabına giriftar oluŝ,
laʔnet

[SAYFA 174]

Damné, e (ŝıfat) : ğażab ve mücāzāta giriftār olan § Cehennemlik,
ehl-i Cehennem. § laʔ³n, melʔūn, merdūd

Damner (fiʔil-i müteʔaddi) : Cehennem ғазабına uğratmaq, laʔnet etmek

Damoiseau (ism-i müzekker) : kendini güzel gösterip ƙadınlara beğendirmek taƙayyüdünde bulunan deliƙanlı

Dandin (ism-i müzekker) : aşmaq, alıƙ

Dandinement (ism-i müzekker) : alıƙlıƙ, şamakat

Dandiner (fiʔil-i lâzım) : alıƙ alıƙ gezmek

Danger (ism-i müzekker) : tehlike, muhāţara ş maşzūr

Dangereusement (şāl) : muhāţara ve tehlike ile

Dangereux, euse (şıfat) : muhāţaralı, tehlikeli, hāţırnāk, ƙorƙulu

Danois (ism-i müzekker) : ƙışa tüylü bir nevʔ av köpeği

Dans (şarf-i cerr) : -de, -ye, içinde, içine. la chambre—il était — odada, odanın içinde idi. le— il entra jardin —bağçeye, bağçenin içine girdi.

Danse (ism-i müenne²) : raşş, ğora

Danser (fiʔil-i lâzım) : raşş etmek, ğora tepmek

Danseur, euse (isim) : raşş eden, ğora tepen, raşşaş, raşşaş

Dard (ism-i müzekker) : şarbe, mızrak ş arı iğnesi, n³ş, ibre-i hevāmm

Darder (fiʔil-i müteʔaddi) : mızrakla [v]urmak

Dariole (ism-i müenne²) : bir nevʔ ƙaymaqlı ƙurābiye

Darse (ism-i müenne²) (başriye) : limanın zincirle ƙapanan iç ƙısmı

Dartre (ism-i müenne²) : tuzlu balęam, ƙubāʕi

Dartreux, euse (şıfat) : tuzlu balęam nevʔinden olan, müteƙavvib

Date (ism-i müenne²) : tār³ĥ, zamān-ı vukuʔ

Dater (fiʔil-i müteʔaddi) : tār³h kōmak, tār³hini yazmak

Datif (ism-i müzekker) (şarf) : mefʔul ile

Datif, ive (şıfat) (kânûn) : bir maşkeme karārıyla veya bir vaşıyyetle verilmiş olan

Datte (ism-i müenne²) : hurma, temr

Dattier (ism-i müzekker) : hurma ağacı, naḥle

Daube (ism-i müenne²) : kuş kavurması

Dauber (fiʔil-i müteʔaddi) : yumruqla [v]urmak § istihzā etmek

Dauphin (ism-i müzekker) : yunus balığı, delfin, daḥs

Dauphin (ism-i müzekker) : vaktiyle Fransa Şükümdârlarının birinci oğlu

Davantage (şāl) : daha, artık, daha ziyāde, bundan başka

Davier (ism-i müzekker) : eğri dişçi kerpeteni

De (Şarf-i cerr) -den: je viens -Paris: Paristen geliyorum. § izāfet edâtı: charbon - terre -toprak (maʔden) kömürü § ile : saluer -la main - el ile selām vermek § dāʕir, -den. parler -cette affaire: o işe dāʕir konuşmak

Dé (ism-i müzekker) : yüksük [yüzük] § zār

Debâcle (ism-i müenne²) : buzların birden bire

[SAYFA 175]

sökülmesi § boş gemilerin limandan çıkarılması

Débâcler (fiʔil-i müteʔaddi) : açmak § boşatmak, taḥliye etmek

Déballage (ism-i müzekker) : sandık veya denklere açma § bunlardan çıkarılan emtiâ

Déballer (fiʔil-i müteʔaddi) : sandık veya dengi açmak

Débandade (ism-i müzekker) : tağlama, tarmatagan oluş || à la-
karma karışık bir şürette

Débandement (ism-i müzekker) : askeriñ tağılması

Débander (fiʔil-i müteʔaddi) : çözmek, gevşetmek || se- tağılmaq

Débaptiser (fiʔil-i müteʔaddi) : isim değışdirmek

Débarbouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : yüz yıkamak, temizlemek

Débarcadère (ism-i müzekker) : iskele

Débardage (ism-i müzekker) : şudan odun iħrācı

Débarder (fiʔil-i müteʔaddi) : şudan odun çıkarmak

Débardeur (ism-i müzekker) : şudan odun çıkaran adam

Débarqué, e (şıfat) : vapur veya arabadan yeñi çıkmış, bir diyar-
ı ahardan yeñi gelmiş adam

Débarquement (ism-i müzekker) : vapur veya arabadan eşyā ve
yolcular iħrācı

Débarquer (fiʔil-i müteʔaddi) : gemi veya arabadan eşyā ve
yolcular çıkarmak = (fiʔil-i lâzım) : gemi veya arabadan çıkmak

Débarras (ism-i müzekker) : kurtulma, ħalāş, rehā

Débarrassement (ism-i müzekker) : ħalāş bulmaqlık

Débarrasser (fiʔil-i müteʔaddi) : kurtarmak, müşkülâtdan
çıkarmak

Débarrer (fiʔil-i müteʔaddi) : kapının sürmesini kaldırmak

Débat (ism-i müzekker) : münāzaʔa, muʔaraʔa ş mübāʕa²e

Débâter (fiʔil-i müteʔaddi) : Şayvānın semerini çıkarmak

Débattre (fiʔil-i müteʔaddi) : mübāʕa²e, münāzaʔa, muʔaraʔa
etmek || se- çabalamak, çırpınmak

Débauche (ism-i müenne²) : isrāf, ııyş ve ıışret ş sefāhat, fısk u fücūr

Débauché, e (isim) : müsrif, ııayyaş ş sef³h, fısk u fücūr şāşibi

Débaucher (fiʔil-i müteʔaddi) : isrāf ve sefāhate alışdırmak ş azdırmak, baştan çıkarmak

Débaucheur, euse (isim) : birini sefāhate alıştıran, baştan çıkaran adam

Débet (ism-i müzekker) : Şesāp görüldükten sonra kalan borç

Débile (şıfat) : pek zaʔaf ve dermansız, vāhin

Débilement (şāl) : zaʔ³f ve dermansızlıkla

Débilitation (ism-i müenne²) (tıbb) : ³hān

Débilité (ism-i müenne²) (tıbb) : büyük zaʔaf ve dermansızlık, vahn

[SAYFA 176]

Débiliter (fiʔil-i müteʔaddi) : zaʔaf ve dermansızlık vermek

Débine (ism-i müenne²) : işin rast gitmemesinden Şāşıl olan zarūret ve sefālet

Débit (ism-i müzekker) : sürüm, revaç ş okka ve arşınla satış ||
(mecazen) şūret-i ifāde

Débitant, e (isim) : eşyā-yı ticāriyeyi az mikdārda ve okka ya [da] arşınla şatan adam

Débiter (fiʔil-i müteʔaddi) : sürmek, revāçla şatmak ş okka ve arşınla şatmak ş ağaç kesmek

Débiteur, trice (isim-şıfat) : medyūn, borçlu

Déblai (ism-i müzekker) : bir arāz³nin tesviyesiçün toprağın kaldırılması

Déblatération (ism-i müenne²) : birinin əaleyhinde şiddetli lisān kullanış

Déblatérer (fiʔil-i lāzım) : birinin əaleyhinde şiddetli lisān kullanmak

Déblayer (fiʔil-i müteʔaddi) : toprak kaldırıp çıkarmağla tesviye-i arāž³ etmek

Débloquer (fiʔil-i müteʔaddi) : muşāşaradan kurtarmak

Déboire (ism-i müzekker) : içilen bir şeyin ağızda bıraktığı acılık || (mecāzen) keder, acı

Déboîtement (ism-i müzekker) : bir kemiğin oynaması, çıkması

Déboîter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kemiği yerinden oynatmak, çıkarmak

Débonder (fiʔil-i müteʔaddi) : tapasını çekmek & fışkırtmak

Débondonner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir fıçının tapasını çıkarmak

Débonnaire (şıfat) : gevşek

Débonnairement (şāl) : gevşeklikle

Débordé, e (şıfat) : taşmış & kenārları sökülmiş

Débordement (ism-i müzekker) : nehir taşması, tuğyān & taşkınlık

Déborder (fiʔil-i lāzım) : taşmak, tuğyān etmek

Débotter (fiʔil-i müteʔaddi) : birinin çizmelerini çıkarmak

Débouché (ism-i müzekker) : derbend, maḥreç & yol, meydān

Débouchement (ism-i müzekker) : bir şeyin ağzını açmaklık & dar bir yerden vāsiə bir yere ḥurūc

Déboucher (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şeyin ağzını açmak, tapasını çıkarmak = (fiʔil-i lāzım) bir boğazdan veya diğer dar bir maşalden çıkmak

Déboucler (fiʔil-i müteʔaddi) : tokasını açmak

Débourber (fiʔil-i müteʔaddi) : çamuru temizlemek § çamurdan çıkarmak

Débourrer (fiʔil-i müteʔaddi) : tüfenk ve tabancadan sıkıyı çıkarmak

Déboursés (ism-i müzekker, cemʔ) : poliçe harcı, poliçe ücreti

Déboursement (ism-i müzekker) : bir meblağın teʔd³yesi için akçe iʔtāsı

Débourser (fiʔil-i müteʔaddi) : bir meblağın teʔd³yesi için akçe vermek

[SAYFA 177]

Debout (şıfat) : ayakta, kâʕim § dik, dikili || (başriye) muhālif (rüzgār) = (Şarf-i nida) !-ayağa !kalkın!

Debouter (fiʔil-i müteʔaddi) (kânūn) : iddiʔāyı reddetmek

Déboutonner (fiʔil-i müteʔaddi) : düğmelerini çözmek

Débrailler (se) (fiʔil-i muʔavaʔat) : göğsünü ve karnını açık tutmak

Débrider (fiʔil-i müteʔaddi) : bir Sayvānın dizginini çıkarmak

Débris (ism-i müzekker) : kırıntı, enkāz § baʕiye, döküntü

Débrouillement (ism-i müzekker) : çözme, Şal ve tesviye

Débrouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : niżāma kırmak § çözmek, Şal ve tesviye etmek

Débucher (fiʔil-i lâzım) (Şayvānlar Şakķında) : ormandan veya çalılıklıktan çıkmak

Débusquement (ism-i müzekker) : düşmanın iyi bir mevķiden çıkarılması, püskürüş

Débusquer (fiʔil-i müteʔaddi) : düşmanı bir iyi mevkiiden çıkarmak, püskürtmek

Début (ism-i müzekker) : bedāʕ, mübāşeret, başlangıç

Debutant, e (isim-şıfat) : bir silke giren veya bir işe teşebbü² eden

Débuter (fiʔil-i lâzım) : bedāʕ ve mübāşeret etmek = (fiʔil-i müteʔaddi) : nişāndan uzaklaştırmak

Deça (zarf-ı mekân) : beri, beri taraf

Décacheter (fiʔil-i müteʔaddi) : fekk-i mühür etmek

Décadaire (şıfat) : on kısma münkasım olan, muşşer

Décade (ism-i müenne²) : onluk , on şahış veya şey mecmūu, şşere, on gün müddeti

Décadence (ism-i müenne²) : zevāl, inkırāz, tedenni

Décagone (ism-i müzekker-şıfat) (hendese) : zevi şşeretü'l-adlaş, muşşer

Décagramme (ism-i müzekker) : evzān-ı ced³ deden on dirhemlik vezin

Décaisser (fiʔil-i müteʔaddi) : şandıktan çıkarmak

Décalitre (ism-i müzekker) : yeñi şinik

Décalogue (ism-i müzekker) : veşāyā-yı şşere

Décalotter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şeyiñ külāhını kaldırmak, üstünü açmak

Décalquer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şeyin kalıbını almak

Décaméron (ism-i müzekker) : on gün zarfında cereyan etmiş vakāyiin nakli ve bu nakli Şāv³ kitāb

Décamètre (ism-i müzekker) : evzân-ı ced³dede on arşından ʔibāret ölçü

Décampement (ism-i müzekker) : ordugāh tebd³li

Décamper (fiʔil-i lâzım) : kalkmak, ordugāhı tebd³l etmek ||
(mecāzen) savuşmak, sıvışmak ¹⁰⁶

Décanal, e (şıfat) : bir ʔaʕife ve cemaʔatiñ eñ kıdemlisine müteʔallik

Décanat (ism-i müzekker) : bir ʔaʕife ve cemaʔatin eñ kıdemlisi olmak şıfatı

Décanoniser (fiʔil-i müteʔaddi) : bir müteveffānıñ ismini ʔazizleriñ defterinden şazf ve ʔayy etmek
[SAYFA 178]

Décantation (ism-i müenne²) : ʔurmuş bir māyiʔiñ karıştırmaksızın uşülle diğەر bir kaba dökülmesi, aқtarma

Décanter (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔurmuş bir māyiʔi karışdırmaksızın uşülle diğەر bir kaba dökme, aқtarmak

Décaper (fiʔil-i müteʔaddi) : bir maʔdenin pasını temizlemek

Décapitation (ism-i müenne²) : boyun [v]urma, ʔatʔü'r-reʕs

Décapiter (fiʔil-i müteʔaddi) : boyun [v]urmak

Décarreler (fiʔil-i müteʔaddi) : kaldırımın ʔaş ve tuvlalarını [tuğla] çıkarmak

Décastére (ism-i müzekker) : on metro [metre] mekʔabından ʔibāret odun ve sāʕire ölçüsü

Décasyllabe (şıfat) ve

Décasyllabique (şıfat) (ʔaruz) : on heceli (mısraʔ)

¹⁰⁶ Kaf ile yazılması gerekirken kef ile yazılmış.

Décatir (fiʔil-i müteʔaddi) : kumāşın kola ve cilāsını giydirmek

Décéder (fiʔil-i lâzım) : ölmek, vefāt etmek

Décélement (ism-i müzekker) : ifşā

Déceler (fiʔil-i müteʔaddi) : ifşā etmek

Décembre (ism-i müzekker) : kânûn-ı evvel

Décemment (Şāl) : Şüsn-i şüretle, şüret-i Şüsnede

Décence (ism-i müenne²) : edeb, terbiye

Décennaire (şıfat) : onar vākiʔ olan, ʔaşerî

Décennal, e (şıfat) : on sene süren yaḥūd her on senede bir gelen, on senelik

Décent, e (şıfat) : edebli, ed³b, nāmūslu ve terbiyeli

Déception (ism-i müenne²) : aldatma, iğfāl ʔ yañlış, aldanma

Décerner (fiʔil-i müteʔaddi) : mükāfat veya mücāzāt vermek

Décès (ism-i müzekker) : ölüm, vefāt

Décevable (şıfat) : iğfāl olunabilen

Décevant, e (şıfat) : aldatıcı, muğfil

Décevoir (fiʔil-i müteʔaddi) : aldatmak, iğfāl etmek

Dechainement (ism-i müzekker) : şiddet, şiddetli hücum veya mukavemet, zincirden kurtulma ʔ kopma (rüzgār Şakḳında)

Déchaîner (fiʔil-i müteʔaddi) : zincirden çıkarmak || se-pürŞiddet olmak

Déchanter (fiʔil-i lâzım) : fenā şarkı söylemek ʔ bir adam Şakḳındaki Şüsn-i zannı azaltmak

Décharge (ism-i müenne²) : yüküñ indirilmesi, Şamūlenin çıkarılması ʔ birden birkaç esliŞa-i nāriyyenin boşadılması,

atılması § ibrā senedi § bir ağırlıktan veya mecbūriyetten
kurtuluş § şu ve sāçir māyiḥātın boşanmasına mahṣūş yol veya
maṣal || témoin à – lehine şāhid

Déchargement (ism-i müzekker) : bir gemi Şamūlesinin
çıkarılması, boşadılması

Décharger (fiʔil-i müteḥaddi) : yükü indirmek, Şamūleyi
çıkarmak || (mecāzen) taḥf³f ve tenz³l etmek § bir vaz³fe veya
tekl³fden muḥaf ve müste²nā tutmak § silāş boşatmak § tebriḥe etmek

Déchargeur (ism-i müzekker) : eşyā-yı ticāriyeyi gemiden
çıkarmağa meḥmūr adam

[SAYFA 179]

Décharné, e (şıfat) : pek lağar ve etsiz

Décharner (fiʔil-i müteḥaddi) : kemikten etleri çıkarıp ayırmak

Déchaumer (fiʔil-i müteḥaddi) : ekin biçildikten sonra yerde
kalan saman şaplarını şapan veya kazma ile gömmek

Déchaussement (ism-i müzekker) : biriniñ ayak kaplarını çıkarma
§ bir şeyiñ kökünü veya temelini kazıp açma

Déchausser (fiʔil-i müteḥaddi) : biriniñ ayak kaplarını
çıkarmak § bir şeyiñ kökünü veya temelini kazıp açmak veya
ayıklamak

Déchéance (ism-i müenne²) : bir mevkiḥ veya imtiyāzın fevti, suḳūt

Déchet (ism-i müzekker) : azalma, fire § telefāt

Décheveler (fiʔil-i müteḥaddi) : saçı perişan ve karışık bir Şāle
getirmek

Déchiffrable (şıfat) : Şal olunabilen, okunabilen

Déchiffrement (ism-i müzekker) : Şāl, okuma

Déchiffrer (fiʕil-i müteʕaddi) : şifre ile yazılmış veya güç bir şeyi şalletmek

Déchiqeter (fiʕil-i müteʕaddi) : doğramak, ufağ ufağ kesmek

Déchiqueteur (ism-i müzekker) : arabaları dağıtıp taʕmir eden adam

Déchiqeture (ism-i müenne²) : bir kumāşıñ kesik yerleri

Déchirage (ism-i müzekker) : yırtma, sökme, dağıtma

Déchirant, e (şıfat) : ğayet müʕellim, dilhırāş

Déchirement (ism-i müzekker) : yırtma, yırtık

Déchirer (fiʕil-i müteʕaddi) : yırtmak, şakketmek, paralamak

Déchireur (ism-i müzekker) : eski gemileri bozup tağıtan

Déchirure (ism-i müenne²) : yırtma, yırtık, şak

Déchoir (fiʕil-i lâzım) : tenezzül etmek, düşmek ş tedenni etmek

Déciare (ism-i müzekker) : evzān-ı ced³ deden yüz metre murabbası olan evleğın ʕaşiri

Décidé, e (şıfat) : muğarrer ş karārında ²ābit ve metānetli

Decidément (şāl) : muğarrer olarak ş elbette, behemeşāl

Décider (fiʕil-i müteʕaddi) : karār vermek, karārlaşdırmak ş şükmetmek, şall ve faşl etmek

Décigramme (ism-i müzekker) : yeñi denk

Décilitre (ism-i müzekker) : yeñi kutu

Décimal, e (şıfat) : ʕaşeri, ʕaşâri

Décime (ism-i müzekker) : frankın onda biri, on santimlik

Décimer (fiʕil-i müteʕaddi) : onda birini itlāf etmek ş çok telefâtı mūcib olmak

Décintrement (ism-i müzekker) : kemer çıkarmak

Décintrer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kemer veya kayanın
inşasıçün kullanılan tahta kalıbını kaldırmak

Décisif, ive (şıfat) : katʔî

Décision (ism-i müenne²) : karār, taşammüm, cezm § Süküm

[SAYFA 180]

Décisivement (şāl) : karār-ı katʔî ile, katʔiyyen

Décistére (ism-i müzekker) : evzān-ı ced³ dede on metro [metre]
mekʔabdan ʔibāret evzān ve sāʕire ölçüsünüñ onda biri

Déclamateur (ism-i müzekker) : haṭ³b, mütekellim § mübālağacı

Déclamation (ism-i müenne²) : hiṭābet, nuṭuk iradı || (mecāzen)
mübālağa

Déclamatoire (şıfat) : hiṭābet ve nuṭuk ³rādına müteʔallik §
mübālağa veya muṭanṭan ve esassız sözlerden ʔibāret

Déclamer (fiʔil-i müteʔaddi) : yüksek sesle ve bir ʔavr ve
feşāşat-i maḥşūşa ile söylemek § mübālağa etmek

Déclaratif, ive (şıfat) : muʔlin, müʔşir, mübeyyin

Déclaration (ism-i müenne²) : beyān, iʔlān

Déclaratoire (şıfat) : iʔlāmı Şāv³

Déclarer (fiʔil-i müteʔaddi) : bildirmek, beyān ve iʔlān etmek

Déclimater (fiʔil-i müteʔaddi) : diğér bir iklim ve havāya
alışdırmak

Déclin (ism-i müzekker) : zevāl, inhitat, şoñ, aḥir

Déclinabilité (ism-i müenne²) (şarf) : munşarifiyet

Déclinable (şıfat) (şarf) : munşarif

Déclinaison (ism-i müenne²) (şarf) : taşr³f, iʿrab & meyelān, inḥirāf

Déclination (ism-i müenne²) : meyelān, inḥirāf, tebāʿūd

Déclinatoire (ism-i müzekker) (kânūn) : vaz³fe mesʿelesı, ʿadem-i şalāşiyet iddiʿāsı || (Şikemiyāt-ı tab³ʿiyye) cihet taʿyinine maḥşuş puşūla

Décliner (fiʿil-i lâzım) : zevāle ve pāyāna takarrüb etmek, aşığıya meyl ve inḥirāf etmek = (fiʿil-i müteʿaddi) (şarf) taşr³f ve iʿrab etmek

Déclive (şıfat) : inişli, māçil

Déclivité (ism-i müenne²) : iniş, māçiliyet, meyl

Décloitrer (fiʿil-i müteʿaddi) : bir rāhib veya rāhibeyi manāstırdan çıkarmak

Déclore (fiʿil-i müteʿaddi) : bir bağçe veya çayırın etrāfındaki çiti kaldırmak

Déclouer (fiʿil-i müteʿaddi) : sökmek, çivilerini çıkarmak

Décochement (ism-i müzekker) : ok atma

Décocher (fiʿil-i müteʿaddi) : ok veya oka müşābih sivri bir şey atmak

Décoction (ism-i müenne²) (şıfat)¹⁰⁷ tabḥ

Décoiffer (fiʿil-i müteʿaddi) : başı örten şeyi çıkarmak & saçın düzenini bozmak

Décoilation (ism-i müenne²) : insan başının kesilmesi, kaṭ-ı reʿs

¹⁰⁷ Ye Şarfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Decollement (ism-i müzekker) : bitişik bir şeyin ayrılması,
infişāl

Décoller (fiʔil-i müteʔaddi) : bitişik bir şeyi ayırmak ve
sökme, faşl etmek § birinin boynunu [v]urmak, başını kesmek

Décolleter (fiʔil-i müteʔaddi) : boyun ve gerdānı ve göğsün üst
tarafını açık bırakmak = (fiʔil-i lāzım) (libas Şakķında)

[SAYFA 181]

boynu ve göğsün üst tarafını açık bırakacak biçimde olmak

Décolorer (fiʔil-i lāzım) : soldurmak

Décombrer (fiʔil-i müteʔaddi) : yıkılmış bir binānın enķazını
kaldırmak

Décombres (ism-i müzekker, cemʔ) : yıkılmış binā, enķaz

Décommander (fiʔil-i müteʔaddi) : bir emri geri almak

Décomposer (fiʔil-i müteʔaddi) : terk³bini bozmak, sökme,
tağıtma § çürütmek, bozmak, taʔaffün ettirmek || (kimyā) Şall
etmek

Décomposition (ism-i müenne²) : dağıtma, sökme, Şall § bozulma,
çürütme, taʔaffün

Décompte (ism-i müzekker) : bir deyn den olunan tenz³l, aşāğı
varılan mikdār

Décompter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir deyn veya Şesābdan tenz³l
etmek

Déconcerter (fiʔil-i müteʔaddi) : ahengi bozmak § teşv³ş etmek,
şaşırtmak

Déconfire (fiʔil-i müteʔaddi) : külliyyen mağlūb ve perişān
etmek, bozmak § bozmak, şaşırtmak

Déconfiture (ism-i müenne²) : bozgunluk § iflās

Déconforter (fiʔil-i müteʔaddi) : cesāretini kesmek, fütūr getirmek

Déconseiller (fiʔil-i müteʔaddi) : vazgeçirmek, menʔ etmek

Déconsidérer (fiʔil-i müteʔaddi) : iʔtibār ve Şay²iyetten düşürmek

Décontenancer (fiʔil-i müteʔaddi) : şaşkırtmak, bozmak

Déconvenue (ism-i müenne²) : t̤ālīʔsızlık, muvaffaḳiyetsizlik

Décor (ism-i müzekker) : oḡa ve o[ḡa] tezy³nine yarayan şey = (cemʔ) tiyatro müzeyyenatı

Décorateur (ism-i müzekker) : müzeyyenātı yapan veya nakıḡ eden || peintre – nakḡāḡ

Décoratif, ive (şıfat) : tezy³nata mensūb ve müteʔallik olan

Décoration (ism-i müenne²) : ziynet, tezy³n, müzeyyenāt ḡ nişān

Décorder (fiʔil-i müteʔaddi) : bir ipi çözmek, bozmak

Décorer (fiʔil-i müteʔaddi) : tezy³n etmek ḡ nişān vermek

Décortication (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt) : kabuḡun soyulması, Şafl

Décorum (ism-i müzekker) (rom) : münāsebet, yakıḡık

Découcher (fiʔil-i lāzım) : kendi evinin ve yataḡının ḡayrı bir yerde yatmak

Découdre (fiʔil-i müteʔaddi) : dikilmiş bir şeyi sökmek

Découlement (ism-i müzekker) : şızma

Découler (fiʔil-i lāzım) : şızmak

Découper (fiʔil-i müteʔaddi) : oymak, kırpmaḡ ḡ bir mahāret-i maḡşūşa ile kesip aḡsama tefr³ḡ etmek

Découpeur, euse (isim) : oymacı

Découplé, e (şıfat) : kâmeti mevzûn, endâmı güzel

Découpler (fiʔil-i müteʔaddi) : ikişer ikişer

[SAYFA 182]

bağlı bulunan tazıları çözmek

Découpure (ism-i müenne²) : oyma, kırpma

Décourageant, e (şıfat) : gayreti kesr eden, fütûr veren

Découragement (ism-i müzekker) : gayretin kesri, fütûr

Décourager (fiʔil-i müteʔaddi) : gayreti kesr etmek, fütûr vermek

Décours (ism-i müzekker) : ayın eksilmesi

Décousure (ism-i müenne²) : sökük, rabıtsızlık

Découvert, e (şıfat) : açık, örtüsüz, çıplak || á-sipersiz, âşikâre

Découverte (ism-i müenne²) : keşf, ³câd, ihtirâ

Découvrir (fiʔil-i müteʔaddi) : açmak, örtüsünü kaldırmak § keşfetmek, meydâna çıkarmak, bulmak § ³câd ve ihtirâ etmek § uzaktan görüp fark etmek.

Décrasser (fiʔil-i müteʔaddi) : kirini çıkarmak, temizlemek || (mecâzen) terbiye etmek

Décréditer (fiʔil-i müteʔaddi) : ictibârdan düşürmek

Décrépit, e (isim-şıfat) : pek ihtiyâr ve kuvvetten düşmüş adam, herem, kahum

Décrépitude (ism-i müenne²) : ihtiyârlığın soñ derecesi, herem, kuḥūmet

Décret (is-i müzekker) : hüküm, emir, buyruldu, irâde, ferman

Décrétale (ism-i müenne²) : Papa'nın fetvâsı

Décréter (fiʔil-i müteʔaddi) : hükmetmek, irāde etmek

Décrist (ism-i müzekker) : eşyā-yı ticāriyye ve meskukātın kıymet ve ictibardan düşürülmesi

Décristier (fiʔil-i müteaddi) : meskukāt veya eşyā-yı ticāriyyenin kıymetini indirmek veya tedāvülünü yasağ etmek

Décristre (fiʔil-i müteaddi) : vaşıf ve taʔr³f etmek § çizmek, ters³m etmek

Décrochement (ism-i müzekker) : çengele takılmış veya bir yere ilişmiş bir şeyiñ oradan çıkarılması

Décrocher (fiʔil-i müteaddi) : çengele takılmış veya bir yere ilişmiş bir şeyi oradan çıkarmak

Décroiser (fiʔil-i müteaddi) : haç veya satranç şekil ve şüretinde bulunan bir şeyin bu şekil ve şüretini bozmak.

Décroissement (ism-i müzekker) : eksilme, tenākūz

Décroître (fiʔil-i lâzım) : eksilmek, tenākūz etmek

Décrotter (fiʔil-i müteaddi) : çamurunu silmek, çamurdan taḥ³r etmek

Décrotteur (şıfat) : lostracı

Décrottoir (ism-i müzekker) : kundura altının çamurunu silmek için kapının hāricinde yere dikilen demir

Décrottoire (ism-i müenne²) : kundura furçası [fırça]

Décuple (ism-i müzekker-şıfat) : bir şeyin on misli, on katı

Décupler (fiʔil-i müteaddi) : bir şeyi on misli derecesine ³şāl etmek, on kat etmek

[SAYFA 183]

Décuver (fiʔil-i müteaddi) : şarābı büyük fuçıdan [fıçıl] küçükleriñe çekmek

Dédaigner (fiʔil-i müteaddi) : naẓar-ı şakâretle bakmak, istiḥfâf etmek, tenezzül etmemek, ḥor görmek

Dédaigneusement (şāl) : taşķ³rām³z bir tavırla, ʔadem-i tenezzülle

Dédaigneux, euse (şıfat) : taşķ³r eden, tenezzül etmeyen, mütekebbir ş taşķ³rām³z

Dédain (ism-i müzekker) : istiḥfâf, ʔadem-i tenezzül

Dédale (ism-i müzekker) pek tolaşıklı ve yollarının bulunması müşkül maşal, girdāb ş muʔammā

Dedans (zarf-ı mekân) : içeri, içeride, içeriyye || en- daş³len, içeriden = (ism-i müzekker) iç dāḥil

Dédicace (ism-i müenne²) bir kiliseniñ, bir ʔaziziñ nāmına taḥş³şi ve buñā müşādif olan gün ş bir kitābın müçellifi tarafından tebriken bir zātın ismine taḥş³şi

Dédicatoire (şıfat) : bir kitābı müçellifi tarafından bir zātıñ ismine taḥş³ş eden (muḳaddime ve sâʕire)

Dédier (fiʔil-i müteaddi) : taḥş³ş ve vakfetmek ş bir kitābı tebriken bir zātıñ nāmına yazmak

Dedire (fiʔil-i müteaddi) : redd ve cerş etmek || se – nükül etmek

Dédit (ism-i müzekker) : nükül

Dédommagement (ism-i müzekker) : tazmin

Dédommager (fiʔil-i müteaddi) : tazmin etmek

Dédorer (fiʔil-i müteaddi) : yaldızı refʔ etmek

Dédoubler (fiʔil-i müteaddi) : iki kat veya çift olan şeyi yalın kat ve tek bırakmak

Déduction (ism-i müenne²) : tenz³l, aşağıya varma § net³ce, hülāşa

Déduire (fiʔil-i müteaddi) : tenz³l etmek, aşağıya varmak § bir net³ce çıkarmak, istidlāl etmek

Déesse (ism-i müenne²) : ilahe, maʔbude, peri || (mecazen) gāyet güzel kadın

Défâcher (fiʔil-i müteaddi) : tesk³n etmek, targonlığı defʔ etmek || se- targonlıktan vazgeçmek

Défaillance (ism-i müenne²) : zaʔaf, gevşeklik § bayılma, şaʔka

Défaillant, e (şıfat) : zaʔ³f, gevşek

Défaillir (fiʔil-i lâzım) : zaʔaf ve gevşekliğe dūçār olmak § bayılmak, yıkılıp düşmek

Défaire (fiʔil-i müteaddi) : yapılmış bir şeyi bozmak, fesh etmek § kurtarmak || se- başdan şavmak

Défalcation (ism-i müenne²) : tenz³l

Défalquer (fiʔil-i müteaddi) : tenz³l etmek

Défaut (ism-i müzekker) : nokşān, ʔayıp § ʔadem, fıkdān || (kānūn) Şuʔürdan imtināʔ || jugement par -Şükm-i ğıyābî

[SAYFA 184]

Défaveur (ism-i müenne²) : naʔardan düşme, teveccühü gāʔib etme

Défavorable (şıfat) : nāmusaʔid

Défavorablement (şāl) : nāmūsāʔid bir şüretle

Défectif, ive (şıfat) (şarf) : sigaların hepsinden taşr³f olunamayan, ğayr-ı munşarif

Défection (ism-i müenne²) : kendi tarafını terk ediş

Défectueusement (şıfat) : ʔayıb ve nokşānla, mükemmel olmayarak

Défectueux, euse (şıfat) : nākış, nātamām, ğayr-ı mükemmel

Défectuosité (ism-i müenne²) : nokşān, kuşur, ṣayīb

Défendable (şıfat) : müdāfaṣa olunabilen, kābil-i müdāfaṣa

Défendeur, ɛresse (isim) : müddeā ṣaleyh

Défendre (fiṣil-i müteaddi) müdāfaṣa, ṣimāye, teşāṣub etmek ṣ menṣ, yasağ etmek || se-ṭayanmak, muḳāvemət etmek

Défense (ism-i müenne²) : müdāfaṣa, ṣimāye, teşāṣub ṣ memnūṣiyet, yasağ ṣ muḳāvemət, tedāfüṣ || (cemṣ) ṭomuzuñ ağızından dışarı olan dişleri

Défenseur (ism-i müzekker) : müdāfiṣ, Ṣāmi, ṣāṣib ṣ müttehimin avukatı

Défensif, ive (şıfat) : müdāfaṣa ve muḳāvemete müteṣallıḳ, tedāfüṣi ṣareket, Ṣālet-i tedāfüṣ ve muḳāvemət

Déférant, e (şıfat) : ḫātır yapan, ḫātırşinās

Déférence (ism-i müenne²) : ḫātırşināsılıḳ

Déférer (fiṣil-i müteaddi) : vermek, tevc³h etmek ṣ Ṣavāle, nakletmek = (fiṣil-i lâzım) : riṣayeten rızā vermek

Déferler (fiṣil-i müteaddi) (baṣriye) : yelkenleri açmak

Déferrer (fiṣil-i müteaddi) : bir şeydeki demirleri veya Ṣayvān ayağından naṣlı çıkarmak

Défets (ism-i müzekker, cemṣ) : bir kitābın fazla yaprak ve formaları

Défeuillation (ism-i müenne²) : yaprak dökümü, suḳūt-ı evrāk

Défeuiller (fiṣil-i müteaddi) : ağaçların yapraklarını düşürmek

Défi (ism-i müzekker) : cenge veya mübārezeye daṣvet, meydān okuma

Défiance (ism-i müenne²) : emniyetsizlik, iṣtimādsızlıḳ

Défiant, e (şıfat) : emniyet ve iştimād etmeyen, şübhe eden

Déficit (ism-i müzekker) (t okunur) : nokşān, açık

Défier (fiʔil-i müteʔaddi) : cenge veya mübārezeye daʔvet etmek, meydān okumak || se- emniyet ve iştimād etmemek, şübhe etmek

Défigurer (fiʔil-i müteʔaddi) : şekil ve şüret veya çehresini bozmak, çirkinleştirmek § tebd³l ve tağy³r veya taşr³f etmek

Défile (ism-i müzekker) : dar boğaz, dar geçid, derbend || (fenn-i Şarb) geçid resmi

Défilement (ism-i müzekker) (istişkām) : setr-i Şavāle

[SAYFA 185]

Défiler (fiʔil-i müteʔaddi) : dizilmiş bir şeyiñ dizisini bozmak = (fiʔil-i lâzım) : bir biri arkasına dizilip gitmek || (istişkām) setr-i Şavāle etmek || (fenn-i Şarb) : geçid resmi icrā etmek

Défini, e (şıfat) : muʔayyen, maʔrūf, maşdūd, şar³Ş || (şarf) passé – yahūd préterit: māz³-i şühudî, māz³-i maşdūd şıgası

Définir (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔy³n ve taşd³d etmek § taʔr³f ve taşr³Ş etmek

Définitif, ive (şıfat) : katʔî, soñ şüküm ve qarāra müteʔallik || en définitive: nihāyetü'l-emr

Définition (ism-i müenne²) : taʔr³f, taʔy³n , taşr³Ş ve beyān

Définitivement (şāl) : katʔî bir şüretle, katʔiyyen § nihāyetü'l-emr

Défleurer (fiʔil-i lâzım) : çiçekleri düşmek, çiçekleri dökmek

Défloration (ism-i müenne²) : kızlığıñ bozulması, izāle-i bikr

Déflorer (fiʔil-i müteʔaddi) : kızlığını bozmak, izāle-i bikr etmek

Défoncement (ism-i müzekker) : dibini çıkarma § yolu çukurlatma

Défoncer (fiil-i müteaddi) : dibini çıkarmak §

derinleştirmek, derin kazmak

Déformer (fiil-i müteaddi) : şekil ve şüret-i asliyesini

bozmak ve değiştirmek

Défournier (fiil-i müteaddi) : fırından çıkarmak

Défrayer (fiil-i müteaddi) : harc ve masrafını teçd³ye etmek

Défrichement (ism-i müzekker) : işlenmemiş arāz³ nin açılması

Défricher (fiil-i müteaddi) : işlenmemiş bir arāz³ yi açmak

Défricheur (ism-i müzekker) : işlenmemiş arāz³ yi açan adam

Defriser (fiil-i müteaddi) : saç ve sâçirenin kıvrırcıklığını

bozmak

Défroncer (teşr³§)¹⁰⁸ bir şeyiñ buruşukluğunu gidermek

Défroque (ism-i müenne²) : tereke

Défroquer (fiil-i müteaddi) : birini rāhiblikten çıkarmak

Défunt, e (isim-şifat) : müteveffā, merşüm

Dégagé, e (şifat) : serbest, açık, ferā§ § beri, hāliş

Dégagement (ism-i müzekker) : hālaş, taḥl³ş, serbestlik §

tebaḥḥur, şaʿud

Dégager (fiil-i müteaddi) : bir rehin veya emāneti kurtarmak §

kurtarmak, taḥl³ş etmek § neşretmek

Dégaine (ism-i müenne²) : tuḥaf ve gülünç tavır ve şareket ve

yürüyüş

¹⁰⁸ Bu kelimenin teşr³§ ile ilgisi yok. Sehven yazılmış. Doğru kısaltmanın "Fiil" olması gerekirdi.

Dégainer (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : kılıç veya bıçağı kınından çıkarmak, sıyırmak

Déganter (fiʔil-i müteʔaddi) : eldivenleri çıkarmak

Dégarnir (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şeyin döşeme ve takımlarını veya ziynetlerini kaldırmak, soymak, boşatmak

Dégât (ism-i müzekker) : hasâr, zarar, ziyân, telef

Dégauchir (fiʔil-i müteʔaddi) : yontmak, düzeltmek ||
(mecazen) terbiye etmek

[SAYFA 186]

Dégauchissement (ism-i müzekker) : yontma, düzeltme ş terbiye, alışdırma

Dégel (ism-i müzekker) : buz ve karıñ çözülmesi

Dégeler (fiʔil-i müteʔaddi) : eritmek = (fiʔil-i lâzım) :
erimek, çözölmek

Dégénération (ism-i müenne²) : nesil ve aşâletin bozulması,
istişâle-i reddiye

Dégénérer (fiʔil-i lâzım) : nesil ve aşâleti bozulmak

Dégénérescence (ism-i müenne²) : tebd³l-i aşl ve nesle olan
istiʔdâd ve meyelân, istişâle-i reddiye

Dégingandé, e (şıfat) : meş³ ve şareketinde ve tavrında sağlam ve
²âbit olmayan, sökük, ditrek [titrek]

Dégluer (fiʔil-i müteʔaddi) : ökseyi çıkarmak, kuşu ökseden
ayırarak

Déglutition (ism-i müenne²) (tıbb) : yutma, belʔ, ibtilâ ʔ,
izdirâd

Dégobiller (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : çok yemekden
istifrâğ etmek

Dégoiser (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : ötmek §
zevzeklenmek

Dégonfiement (ism-i müzekker) : şişiñ inmesi

Dégonfier (fiʔil-i müteʔaddi) : şişi indirmek

Dégorger (fiʔil-i müteʔaddi) : tıkanmış bir mecrāyı açmak §
boşatmak, dökmek = (fiʔil-i lâzım) taşmak, dökülmek

Dégourdi, e (isim-sıfat) : kurnaz, uyanık

Dégourdir (fiʔil-i müteʔaddi) : uyuşukluğu defʔ etmek §
ılıklılatmak § açmak

Dégourdissement (ism-i müzekker) : uyuşukluğun defʔi §
ılıklılanma § açılma

Dégoût (ism-i müzekker) : iştihāsızlık, tatsızlık § istikrāh,
iyrenme [iğrenme]

Dégoûtant, e (sıfat) : yürek bulandıran, tatsız § müstekreh,
mekrūh

Dégoûté, e (sıfat) : bir şeyi beğenmeyen veya beğenmez gibi
göstermek isteyen, kibārılık şatan

Dégoûter (fiʔil-i müteʔaddi) : iyrendirmek [iğrendirmek] §
tenf³r etmek

Dégouttant, e (sıfat) : tamlayan

Dégouttement (ism-i müzekker) : tamlama

Dégoutter (fiʔil-i lâzım) : tamlamak

Dégradation (ism-i müenne²) : tenz³l-i rütbe, refʔ-i rütbe §
tenz³l-i kadr ve kıymet, tedenni § resim boyalarının mürūr-ı
zamānla bozulması

Dégrader (fiʔil-i müteʔaddi) : tenz³l veya refʔ-i rütbe etmek
|| kadr ve kıymetini indirmek || (mecāzen) taşķ³r ve tez¹l etmek

Dégrafer (fiʔil-i müteʔaddi) : kopçayı çözmek

Dégraissage (ism-i müzekker) ve

Dégraissage (ism-i müzekker) : etten veya etli yemekten yağ fazlasının çıkarılması § lekelerin çıkarılması

Dégraisser (fiʔil-i müteʔaddi) : etten veya etli yemekten yağın fazlasını çıkarmak § leke çıkarmak

Dégraisseur, euse (isim-sıfat) : lekeci

[SAYFA 187]

Dégras (ism-i müzekker) : debbāğların kullandıkları Sāmīz-ı limonla karışık balık yağı

Degré (ism-i müzekker) : merdiven basamağı, kademe § derece § rütbe, mertebe, sınıf || par – bi’ t-tedric, tedricen

Dégréer (fiʔil-i müteʔaddi) : geminin armasını çıkarmak

Dégrèvement (ism-i müzekker) : vergiden bir mikdārın ʔafvı

Dégrever (fiʔil-i müteʔaddi) : verginin bir mikdārını teʔd³yeden ʔafvetmek

Dégringoler (fiʔil-i lâzım) : yuvarlanmak, tekerlenmek

Dégriser (fiʔil-i müteʔaddi) : sarhoşluktan ayıltmak || (mecāzen) heyecânı tesk³n etmek

Dégrossir (fiʔil-i müteʔaddi) : yontmak, kabasını almak

Déguenillé, e (sıfat) : elbisesi pek yırtık olan

Déguerpier (fiʔil-i lâzım) : Sakı-ı taşarruftan vazgeçmek § kerhen terk-i mevkiʔ etmek

Déguignonner (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔadem-i muvaffakiyetten kurtarmak

Déguisement (ism-i müzekker) : tebd³l-i şüret ve kıyāfet

- Déguiser** (fiʔil-i müteʔaddi) : tebd³l-i şûret ve kıyâfet ettirmek
- Dégustateur** (ism-i müzekker) : şarâbların çeşnisine bakan, çeşnigir
- Dégustation** (ism-i müenne²) : çeşniye bakış
- Déguster** (fiʔil-i müteʔaddi) : çeşniye bakmak
- Déhanché, e** (isim-şıfat) : beli kırık
- Déharnachement** (ism-i müzekker) : beyg³riñ eğer ve koşum takımının çıkarılması
- Déharnacher** (fiʔil-i müteʔaddi) : beyg³riñ eğer ve koşum takımlarını çıkarmak
- Déhonté, e** (şıfat) : ʔarsız, Şayāsız, utanmaz
- Dehors** (zarf-ı mekân) : dışarı, hâric || au- de - den başka = (ism-i müzekker) : tışarı, tış
- Déification** (ism-i müenne²) : bir şahsın alihe şûretine geçirilmesi, te' l³ye
- Déifier** (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şahsı alihe sırasına geçirmek, te' l³ye etmek
- Déisme** (ism-i müzekker) : vaŞdāniyete inanma, muvaŞŞidlik
- Déiste** (ism-i müzekker) : vaŞdāniyete inanan, muvaŞŞid
- Déité** (ism-i müenne²) : müşrikler alihesinin beheri
- Déjà** (zarf-ı mekân) : henüz, hemen, şimdiden, muḳaddema, daha evvel
- Déjection** (ism-i müenne²) : ʔamel, defʔ-i ṭab³ʔ³
- Déjeter** (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : eğilmek, bükülmek
- Déjeuner** (fiʔil-i lâzım) : şabāŞ yemeğini yemek, ḳahve altı etmek

Déjeuner yahūd **déjeuné** (ism-i müzekker) : şabâş yemeği, kahve altı

Déjoindre (fiʔil-i müteʔaddi) : ayırmak, tefr³k etmek

Déjouer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir tert³b veya ş³leniñ öñünü almak

Delà (zarf-ı mekân) : öte –au ve –en– ötede, öteye –par ve –en ve– de öteden

Délabrement (ism-i müzekker) : ħarābiyet, bozukluk

[SAYFA 188]

Délabrer (fiʔil-i müteʔaddi) : bozmak, taħr³b etmek

Délacer (fiʔil-i müteʔaddi) : çözmek, gevşetmek, açmak

Délai (ism-i müzekker) : mühlet, mehil, vaʔde ş teçh³r

Délaissement (ism-i müzekker) : bırakma, vazgeçiş, terk, metrūkiyet

Délaisser (fiʔil-i müteʔaddi) : vazgeçmek, bırakmak, terk etmek

Délassement (ism-i müzekker) : yorgunluk alma, diñlenme

Délasser (fiʔil-i müteʔaddi) : yorgunluk aldırma, diñlendirmek

Délateur, trice (isim) : münāfık, nemmām, ġammāz, cāsūs

Délation (ism-i müenne²) : münāfıklık, ġammāzlık, cāsūsluk

Délatte (fiʔil-i müteʔaddi) : çatının taħtalarını çıkarmak

Délayage ya [da] **délayement** (ism-i müzekker) : şal, eritme ş tafş³l ve teşr³ş

Délayer (fiʔil-i müteʔaddi) : şuyun içinde şal etmek

Délébile (şıfat) : şazf olunabilen, şolan

Délectable (şıfat) : lez³z, dilgüşā, şafābaħş

Délectation (ism-i müenne²) : lezzet, şazz, şafā

Délecter (fiʔil-i müteʔaddi) : şazzettirmek, lezzet vermek

Délégation (ism-i müenne²) : vekālet, muraḥḥaşlık § heyʕet-i muraḥḥaşa § Şavāle

Délégué, e (isim) : vek³l, muraḥḥaş

Déléguer (fiʔil-i müteʔaddi) : tevk³l etmek, bir muraḥḥaş taʔy³n etmek § Şavāle etmek

Délestage (ism-i müzekker) : gemi ve balon şafrāsının boşadılması

Délester (fiʔil-i müteʔaddi) : geminin ve balonun şafrāsını çıkarmak

Délétère (şıfat) (tıbb) : mūhlik

Délibérant, e (şıfat) : müşāvir

Délibératif, ive (şıfat) : müşāvereye müteʔallik || voix – reʕy vermek Şakḳı

Délibération (ism-i müenne²) : müşāvere, meşveret, müzākere

Délibéré (ism-i müzekker) : maşkeme heyʕetiniñ bir tarafa çekilerek ettiğ-i müzākere

Délibéré, e (şıfat) : qarārlaşmış, muḳarrer § ʔamdî § serbest, açık, kolay

Délibérément (Şāl) : muḳarrer bir şüretle, qarār-ı katʔi ile § ʔamden

Délibérer (fiʔil-i lâzım) : tezekkür etmek

Délicat, e (şıfat) : nef³s, zar³f § nāzik § naḥ³f, nārin

Délicatement (Şāl) : zerāfet ve nezāketle

Délicatasse (ism-i müenne²) : nefāset, zerāfet, nezāket § nehāfet, nārinlik

Délice (ism-i müzekker) : zevk, şafā, Şaz

Délicieusement (Şāl) : zevk ve şafā ile

[SAYFA 189]

Délicieux, euse (şıfat) : zevkli, şafālı, lez³z

Délicoter (fiʔil-i müteʔaddi) : Sayvānın yularını çıkarmak
||se-yular çıkarmak

Délié, e (şıfat) : ince, nārin § müdekkik, ince fikirli § Sarfleriñ ince kısmı

Déliier (fiʔil-i müteʔaddi) : çözmek

Délimitation (ism-i müenne²) : taʔy³n -i Şudūd, taŞd³d

Délimiter (fiʔil-i müteʔaddi) : Şudūd taʔy³n etmek, taŞd³d etmek

Délinéation (ism-i müenne²) : çizgi, resim Şatı

Délinquant, e (isim) : şāŞib-i cünŞa

Délirant, e (şıfat) : sayıklayan, hācir § sayıklamaga müteʔallik, hezeyān³

Délire (ism-i müzekker) : sayıklama, hecir, hezeyān

Délirer (fiʔil-i lāzım) : sayıklamak

Délit (ism-i müzekker) : cünŞa

Délivrance (ism-i müenne²) : ḥalāş, necāt § tesl³m § vazʔ-ı Saml

Délivrer (fiʔil-i müteʔaddi) : kurtarmak, taḥl³ş etmek § tesl³m etmek § toğurtmak

Délogement (ism-i müzekker) : naḳil, göç

Déloger (fiʔil-i lâzım) : göç etmek, nakletmek = (fiʔil-i müteʔaddi) göç ettirmek, mevkiʔinden çıkarmak

Déloyal, e (şıfat) : hāçin

Déloyalement (Şāl) : hāçince

Déloyante (Şāl) : hıyānet, ihānet

Delta (ism-i müzekker) : manşıbına yakın yerde çatallanan nehir şubeleriniñ teşk³l ettikleri mü²elle², dalya

Deltoïde (şıfat) (teşr³Ş) : dalya

Déluge (ism-i müzekker) : tufān

Délustrer (fiʔil-i müteʔaddi) : cilā ve perdāhı izāle etmek

Démagogie (ism-i müenne²) : ʔavām ahaliniñ icrā-yı Şükūmet ve nüfūzu, cumhūriyet-i müfriṭe

Démagogue (ism-i müzekker) : cumhuriyet-i müfriṭe taraḑdārı

Démailloter (fiʔil-i müteʔaddi) (çocuĝu) kundaĝtan çıkarmak

Demain (zarf-ı zamān) : yarın, ferdā = (ism-i müzekker) yarınki gün

Démauchement (ism-i müzekker) : sapıñ çıkarılması

Démancher (fiʔil-i müteʔaddi) : şapı çıkarmak, şapsız bırakmak = (fiʔil-i lâzım) (mūs³k³) şaplı çalgılarda parmakları yukarıdan aşağıya kadar gezdirerek bir şadā-yı maḥşūş çıkarmak

Demande (ism-i müenne²) : dilek, talep, maṭlūb ş şorma, suʔāl ş istidʔā, daʔvā

Demandeur, euse (isim) : çok isteyen, sāçil, muʔacciz

Demandeur, erness (isim) : iḳame-i daʔvā eden, müddei, müddeiye

Démangeaison (ism-i müenne²) : kaşınma, gicişme || (mecāzen) heves, arzū

Démanger (fiʔil-i lâzım) : kaçınmak, gicişmek

Démantélement (ism-i müzekker) : sur ve istişkâmın hedmi §
yıkılmış sur ve istişkâm

Démanteler (fiʔil-i müteʔaddi) : sur ve istişkâmı yıkmak

Démantibuler (fiʔil-i müteʔaddi) : çeneyi kırmak § bir makine ve
sâçireyi kırıp paralamak

Démarcation (ism-i müenne²) : tefr³k, taşd³d

Démarche (ism-i müenne²) : yürüyüş, gidiş, reftâr § Sareket,
teşebbü², kaçd

Démarier (fiʔil-i müteʔaddi) : boşatmak, fesh-i nikâş etmek

Démarquer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir nişân ve ʔalâmet ve işâreti
bozmak

Demarrage (ism-i müzekker) (başriye) : geminin palamarlarını
çözmesi

Démarrer (fiʔil-i müteʔaddi) : palamarlarını çözerek gemiyi
limandan çıkarmak || (mecâzen) ayırmak, fekk etmek, koparmak =
(fiʔil-i lâzım) limandan çıkmak || (mecâzen) ayrılma

Démasquer (fiʔil-i müteʔaddi) : biriniñ yüzünden perde ve
maskeyi çıkarmak § önünü açmak || (mecâzen) olduğu gibi göstermek

Démastiquer (fiʔil-i müteʔaddi) : maʔcunla bitişik olan iki
şeyi ayırmak, sökmek

Démâtage (ism-i müzekker) : gemi direkleriñin indirilmesi veya
kırılması

Démâter (fiʔil-i müteʔaddi) : geminiñ yelken direkleriñi
indirmek

Démêlé (ism-i müzekker) : nizâʔ, gavğa, ihtilâf

Démèlement (ism-i müzekker) : Şal, faşl § tefr³k, temy³z

Démêler (fiʔil-i müteʔaddi) : Şall ve faşl etmek § tefr³k ve temy³z etmek

Démêloir (ism-i müzekker) : seyrek tarak § yapağı tarağı

Démembrement (ism-i müzekker) : takş³m, muḳāyese

Démembrer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir cismin aʔzāsını koparıp ayırmak § muḳāyese etmek

Déménagement (ism-i müzekker) : göç, nakl-i ḥāne, ev değışdirme

Déménager (fiʔil-i müteʔaddi) : göç ettirmek, nakletmek = (fiʔil-i lâzım) göç etmek, nakletmek

Démence (ism-i müenne²) : ʔateh

Démener (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : telāş etmek

Démenti (ism-i müzekker) : tekz³b

Démentir (fiʔil-i müteʔaddi) : tekz³b etmek

Démérite (ism-i müzekker) : Şüsn-i zan ve teveccühü gāʕib ettirecek takş³rāt

Démériter (fiʔil-i lâzım) : Şüsn-i zan ve teveccühü gāʕib etmek

Démesuré, e (şıfat) : Şadsız, Şesābsız, vāfir

Démesurément (Şāl) : Şadsız ve Şesābsız olarak

Démettre (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kemiği yerinden oynatmak, çıkarmak || se- istiʔfā etmek

[SAYFA 191]

Démeublement (ism-i müzekker) : bir eviñ e²ā²-ı beytiyeden tecr³di

Démeubler (fiʔil-i müteʔaddi) : bir evi e²ā²-ı beytiyeden tecr³d etmek, boşatmak

Demeurant, e (şıfat) : muḳ³m, sākin, mütemekkin

Demeure (ism-i müenne²) : ikāmetgāh, mesken

Demeurer (fiʔil-i lāzım) : oturmak, muḳ³m olmak § durmak, kalmak, mek² etmek

Demi (ism-i müzekker) : yarım, yarı, buçuk, nışf, n³m § à- yarı yarıya

Demi-cercle (ism-i müzekker) : nışf dāçire

Demie (ism-i müzekker) : yarım, nışf

Démieller (fiʔil-i müteʔaddi) : bal mumunu baldan ayırmak

Demi-fortune (ism-i müenne²) : tek atlı bir nevʔ araba

Demi-solde (ism-i müenne²) : ʔasker maʔāşının yarısı, tekāʔüd maʔaşı

Démission (ism-i müenne²) : istiʔfā § istiʔfānāme

Démissionnaire (isim-şıfat) : istiʔfā eden, müstaʔf³

Demi-teinte (ism-i müenne²) : zaʔ³f ve gevşek renk

Demi-tour (ism-i müzekker) (fenn-i Şarb) : şağdan geri Şareketi

Démocrate (ism-i müenne²) : cumhūriyet-i müfriṭe tarafdārı

Démocratie (ism-i müenne²) : cumhūriyet-i müfriṭe

Démocratique (şıfat) : cumhūriyet-i müfriṭeye müteʔallik , cumhurî

Démocratiquement (Şāl) : cumhūriyet-i müfriṭe uşūlünce

Demoiselle (ism-i müenne²) : hanım kız § dört kanatlı bir nevʔ kelebek § kaldırım dövmeğe maḥşuş bir tarafı demirli ağır tokmak

Démolir (fiʔil-i müteʔaddi) : yıkmak, hedm etmek, bozmak

Démolisseur (ism-i müzekker) : yıkan, hedm eden adam

Démolition (ism-i müenne²) : yıhma, hedm = (cemʔ) enkāz

Démon (ism-i müzekker) : div[dev], cin, ʔifrit, şeytān

Démonétisation (ism-i müenne²) : meskukāt ve kâçimeleriñ refʔ-i kıymeti, ilgā

Démonétiser (fiʔil-i müteʔaddi) : meskukāt ve kaimeleriñ kıymetini refʔ etmek, ilgā etmek

Démoniaque (isim-şıfat) : güya cinler tarafından zabt olunmuş adam, mecnūn || (mecāzen) Şiddetli, titiz

Démonographe (ism-i müzekker) : cinler ve devlere müteʔallik kitāb muşarriri

Démonomanie (ism-i müenne²) (tıbb) : manyā-yı şeytān³

Démonstrateur (ism-i müzekker) : ızhār ve i²bāt eden

Démonstratif, ive (şıfat) : ızhār ve i²bāta müteʔallik , mübeyyin || (şarf) pronom-ism-i işāret

Démonstration (ism-i müenne²) : i²bāt, ızhār
[SAYFA 192]

Démonstrativement (Şāl) : del³l ve i²bātla, müberhenen

Démonter (fiʔil-i müteʔaddi) : tağıtıp Şal etmek || (mecāzen) şaşırtmak

Démontrable (şıfat) : i²bāt olunabilir

Démontrer (fiʔil-i müteʔaddi) : i²bāt etmek

Démoralisateur, trice (isim-şıfat) : ahlāk bozan ş yeʔs ve fütūr getiren, yıldıran

Démoralisation (ism-i müenne²) : fesād-ı ahlāk ş yeʔs ve fütūr, yılma

Démoraliser ¹⁰⁹ ahlākı bozmağ & yıldırmağ

Démordre (fiʔil-i lâzım) : ısırdıktan soñra ağızdan bırakmağ ||
(mecāzen) bir teşebbüsten vazgeçmek

Démunir (fiʔil-i müteʔaddi) : erzāk ve mühimmāttan tecrid etmek

Démurer (fiʔil-i müteʔaddi) : d³vārla sed olunmuş bir yeri açmağ

Dénaire (şıfat) : on ʔadedine müteʔallik , ʔaşarî

Dénantir (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : rehin ve teʔminatı elden
çıkarmağ

Dénationaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : ahlāk ve ʔadat-ı
milliyeyi gaib ettirmek

Dénaiter (fiʔil-i müteʔaddi) : örgüyü bozmağ, sökmek

Dénaturaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : ahali-i asliye Şukūkundan
maşrum etmek

Dénaturé, e (şıfat) : ṭabıʔata muğāyir

Dénaturer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şāl-i ṭab³ʔ³yesini
değıştirmek, tebd³l ve tağy³r etmek

Dénégateur (ism-i müzekker) : inkār eden, münkir

Dénégation (ism-i müenne²) : inkār

Déni (ism-i müzekker) : borç inkārı

Déniaissement (ism-i müzekker) : açma, alıştırma

Déniaiser (fiʔil-i müteʔaddi) : açmağ, alışdırmağ

Dénicher (fiʔil-i müteʔaddi) : yuvadan çıkarmağ || (mecāzen)
bulmağ

¹⁰⁹ Bu kelime de açıklama konmamış. fiʔil-i müteʔaddi yazılması
gerekirdi.

Dénicheur, euse (ism-i müzekker) : kuş yavrularını yuvalarından çıkaran adam

Dénier (fiʿil-i müteʾaddi) : inkār etmek § dir³getmek

Dénigrement (ism-i müzekker) : faşl, mezemmet, gıybet

Demombrement (ism-i müzekker) : taʾdād, sayma

Dénombrer (fiʿil-i müteʾaddi) : saymak, taʾdād etmek

Dénominateur (ism-i müzekker) (§esāb) : maḥrec

Dénommatif, ive (şıfat) : tesmiyeye müteʾallik

Dénomination (ism-i müenne²) : tesmiye

Dénoncer (fiʿil-i müteʾaddi) : bildirmek, iʿlān etmek § Saber vermek, gammāzlık etmek

Dénonciateur, trice (isim) : Saber veren, gammāz

[SAYFA 193]

Dénonciation (ism-i müenne²) : Saber verme, ele verme, gammāzlık § bildirme, iʿlām, işʾār

Dénoter (fiʿil-i müteʾaddi) : işʾaret koamak

Dénoutement yahūd **dénoûment** (ism-i müzekker) : çözme, §al, faşl § net³ce

Denouer (fiʿil-i müteʾaddi) : çözmek, §al ve faşl etmek § net³ce vermek

Dénrées (ism-i müzekker, cemʾ) : erzāk, zaḥāyir, meʿkūlāt

Dense (ism-i müenne²) : sık, ke²āfetli

Densité (ism-i müenne²) : sıklık, ke²āfet || (§ikemiyāt-ı ṭab³ıyye) : siklet-i izāfiye

Dent (ism-i müenne²) : diş, sinn, dendān

Dentaire (şıfat) : dişlere müteʾallik, sinnî

Denté, e (şıfat) : dişli, müsennen

Denteleé, e (şıfat) : dişli kesilmiş

Denteler (fiʔil-i müteʔaddi) : dişli kesmek

Dentelle (ism-i müenne²) : oya, dantela

Dentellière (ism-i müenne²) : oyacı kadın

Dentier (ism-i müzekker) : yapma dişler dizisi, esnān-ı maşnūʔa

Dentiforme (şıfat) : diş şeklinde, sinniyyüʔş-şekil

Dentifrice (ism-i müzekker-şıfat) : dişleri temizlemeğe maḥşūş terk³b

Dentiste (ism-i müzekker) : dişçi, diş ṭab³bi, müsennin

Dentition (ism-i müenne²) : diş çıkarma, esnān, tesn³n

Dénudation (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāṣî) : taʔriye

Dénué, e (şıfat) : ʔāri, maṣrūm

Dénuement yahūd **dénûment** (ism-i müzekker) : maṣrūmiyet

Dénuer (fiʔil-i müteʔaddi) : maṣrūm bırakmak

Dépaqueter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir bağçe veya dengi açmak

Dépareiller (fiʔil-i müteʔaddi) : çift ve eş şeyleri ayırmak

Déparer (fiʔil-i müteʔaddi) : ziyneti kaldırmak veya azaltmak

Déparier (fiʔil-i müteʔaddi) : çifti bozmak

Deparler (fiʔil-i lâzım) : söylemekten vazgeçmek, şuşmak

Départ (ism-i müzekker) : ʔaz³met, Şareket

Départager (fiʔil-i müteʔaddi) : karārı tesāvi-i aradan kurtarmak

Département (ism-i müzekker) : dāʕire, nezāret ş eyālet, vilāyet

Départemental, e (şıfat) : eyaletlere müteʔallik § taşralı, taşralık

Départir (fiʔil-i müteʔaddi) : tevz³ʔ ve tak³s³m etmek || se – vazgeçmek

Dépasser (fiʔil-i müteʔaddi) : tecāvüz etmek, geçmek

Dépaver (fiʔil-i müteʔaddi) : kaldırımı sökmek

Dépayser (fiʔil-i müteʔaddi) : yer değışdirtmek

Dépècement (ism-i müzekker) : paralama

Dépecer (fiʔil-i müteʔaddi) : paralamak

Dépêche (ism-i müenne²) : resmî evrāk, taşrirat

Dépêcher (fiʔil-i müteʔaddi) : yollamak § çabuk yapmak, çırpma

Dépeindre (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔr³f ve tavş³f etmek

[SAYFA 194]

Dépenaillé, e (şıfat) : yırtık elbiseli, yamalı

Dépénaillement (ism-i müzekker) : yırtık kıyāfet

Dépendance (ism-i müenne²) : tab³ʔ³yet, merbūtiyet § mensūbat, mülşakat, tevābiʔ

Dépendant, e (şıfat) : tābiʔ, merbūt

Dépendre (fiʔil-i müteʔaddi) : aşılı şeyi indirmek

Dépendre (fiʔil-i lāzım) : tabiʔ, merbūt, mülşak olmak § vābeste, menūt olmak

Dépens (ism-i müzekker, cemʔ) : maşraf, hıarc

Dépense (ism-i müenne²) : maşraf

Dépenser (fiʔil-i müteʔaddi) : şarf etmek

Dépensier, ère (şıfat) : maşraf = (ism-i müzekker) vek³lharc

Déperdition (ism-i müenne²) : eksilme, tenākūz § za³flama, bozulma

Dépérir (fiʔil-i lāzım) : za³flamak, bozulmak, şolmak

Dépérissement (ism-i müzekker) : za³flama, bozulma

Dépêtrer (fiʔil-i müteʕaddi) : ayak bağını çözmek

Dépeuplement (ism-i müzekker) : bir memleketiñ ahālisiz kalması

Dépeupler (fiʔil-i müteʕaddi) : ahālisiz bırakmak, ahāliyi kaçırmak

Déplécer (fiʔil-i müteʕaddi) : paralamak

Dépilatoire (ism-i müenne², sıfat) (tıbb) : saç döken, muntıf

Dépiler (fiʔil-i müteʕaddi) : saç dökmek

Dépister (fiʔil-i müteʕaddi) : izinden bulmak

Dépit (ism-i müzekker) : inkisār, infişāl, küsme || en- de: hilāfına, ʔaksine, ʔinādına

Dépiter (fiʔil-i müteʕaddi) : gücendirmek, küsdürmek § zıddına basmak

Déplacé, e (sıfat) : nābemaşal

Déplacement (ism-i müzekker) : tebd³l-i mekân

Déplacer (fiʔil-i müteʕaddi) : yerinden kaldırmak

Déplaire (fiʔil-i lāzım) : beğenilmemek, hoş gitmemek

Déplaisance (ism-i müenne²) : Şazzetmeyiş, hoşlanmayış

Déplaisant, e (sıfat) : hoş gitmeyen, nāmaķbūl

Déplaisir (ism-i müzekker) : memnūniyetsizlik § Şüzün ve keder

Déplanter (fiʔil-i müteʕaddi) (nebatı) bir yerden çıkarıp diğeri bir yere dikmek

Déplâtrer (fiʔil-i müteʔaddi) : sıvayı düşürmek

Déplier (fiʔil-i müteʔaddi) : katlanmış bir şeyi açmak

Déplisser (fiʔil-i müteʔaddi) : katlanmaktan Şaşıl olan buruşukları tesviye etmek

Déploiement (ism-i müzekker) : yayma, yayılma, inbisât

Déplorablement (Şâl) : acınacak Şâlde

Déplorer (fiʔil-i müteʔaddi) : acımak, teçessüf etmek

Déployer (fiʔil-i müteʔaddi) : açmak, yaymak, sermek

Déplumer (fiʔil-i müteʔaddi) : yolmak

[SAYFA 195]

Dépolir (fiʔil-i müteʔaddi) : cilâ ve perdâhı gidermek

Dépopulariser (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔumûmun Şüsn-i ẓannını ğâʔib ettirmek

Dépopulation (ism-i müenne²) : ahâlisiz kalma

Déportation (ism-i müenne²) : nefy, tağr³b

Déporté (ism-i müzekker) : müneffiy

Déportements (ism-i müzekker, cemʔ) : sū-i Şareket

Déporter (fiʔil-i müteʔaddi) : nefy ve tağr³b etmek || se—vazgeçmek, el çekmek

Déposant, e (isim-şıfat) : şâhid

Déposer (fiʔil-i müteʔaddi) : bırakmak, ʔomak || (mecâzen)

ʔazletmek = (fiʔil-i lâzım) şehâdet etmek

Dépositaire (isim) (kânûn) : mürtehin, ʔadl, ved³ʔi, müstevdiʔ

Déposition (ism-i müenne²) : ʔazl Ş şehâdet

Déposséder (fiʕil-i müteʕaddi) : Şakk-ı taşarruftan maşrum etmek

Dépossession (ism-i müenne²) : Şakk-ı taşarruftan maşrūmiyet

Dépôt (ism-i müzekker) : emānet, vediʕa, depozito ş tortu, poşa, çökündü, rusūb ş mahzen, mağaza, anbār

Dépôter (fiʕil-i müteʕaddi) : şakşıdan çıkarmak

Dépouille (ism-i müenne²) : soyulan deri ş tereke ş ganāyim

Dépouillement (ism-i müzekker) : soyma, yüzme ş maşrūmiyet ş hulāşa, icmāl

Dépouiller (ism-i müenne²) : soymak, yüzmek ş maşrūm bırakmak, tecr³d etmek

Dépourvoir (fiʕil-i müteʕaddi) : maşrūm bırakmak

Dépourvu, e (şıfat) : maşrūm, b³behre

Dépravation (ism-i müenne²) : bozulma, fesād, ihtilāl

Dépravé, e (şıfat) : bozulmuş, fāsīd, muhtell

Dépraver (fiʕil-i müteʕaddi) : bozmak, dokunmak, ifsād etmek

Dépréciation (ism-i müenne²) : tenz³l-i kadr ve kıymet

Déprécier (fiʕil-i müteʕaddi) : tenz³l-i kadr etmek, kıymetten düşürmek

Déprédation (ism-i müenne²) : yağma, ziyānkārılık

Dépression (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ʕiyye) : taży³k altında basılma, hafz, inhiṭāt

Déprier (fiʕil-i müteʕaddi) : bir daʕveti geri almak

Déprimer (fiʕil-i müteʕaddi) : başmak, ezmek, indirmek ||
(mecāzen) taşk³r etmek

Dépriser (fiʕil-i müteʕaddi) : tenz³l-i kıymet etmek

Dépromettre (fiʔil-i müteʔaddi) : vaʔadden nukûl etmek

Dépuceler (fiʔil-i müteʔaddi) : izāle-i bikr etmek, bozmağ

Depuis (Şarf-i cerr) -den, -den beri : le Rhin jusqu'à l'Océan – Ren nehrinden BaŞr-ı muŞ³t'e kadar = (zarf-ı mekân) o vaqitten beri : je ne l'ai pas vu – o vaqitten beri kendisini görmedim.

Dépuratif, ive (ism-i müzekker-şıfat) (tıbb) : muşaffi, muşliŞ

Dépuration (ism-i müenne²) (tıbb) : taşfiye, ıslāŞ

[SAYFA 196]

Députation (ism-i müenne²) : mebʔu² irsāli Ş mebʔu²luk Ş heyʕet-i mebʔū²e

Député (ism-i müzekker) : mebʔū²

Députer (fiʔil-i müteʔaddi) : mebʔū² taşy³n ve irsāl etmek

Déracinement (ism-i müzekker) : kökünden çıkarma, kalʔ, istişāl

Déraciner (fiʔil-i müteʔaddi) : kökten çıkarmak

Déraison (ism-i müenne²) : ʔaķılsızlık, geʕ endişlik

Déraisonnable (şıfat) : ʔaķla muğāyir, nāmaʔķūl

Déraisonnablement (ism-i müzekker) : nāmaʔķūl bir şüretle

Déraisonnement (ism-i müzekker) : nāmaʔķūl sözler ³rādı

Déraisonner (fiʔil-i lāzım) : nāmaʔķūl sözler söylemek

Dérangement (ism-i müzekker) : intizāmsızlık, perişanlık Ş rāŞatsızlık, taʔc³z

Déranger (fiʔil-i müteʔaddi) : niẓām ve intizāmını bozmağ Ş oynatmağ Ş rāŞatsız etmek, taʔc³z etmek

Dératé, e (şıfat) : ʔalaķsız [dalaksız]

Dérater (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔalağ [dalak] çıkarmak

Derechef (şāl) : yeñiden, baştan, tekrār

Déréglé, e (şıfat) : niżāmsız, yolsuz

Dérèglement (ism-i müzekker) : intizāmsızlık, yolsuzluk

Déréglément (şāl) : intizāmsızlıkla, yolsuzca

Dérégler (fiʔil-i müteʔaddi) : niżāmını bozmak

Dérider (fiʔil-i müteʔaddi) : buruşukluğu gidermek

Dérision (ism-i müenne²) : acı istihzā

Dérisoire (şıfat) : istihzālı

Dérivatif, ive (şıfat) (tıbb) : maşraf

Dérivation (ism-i müenne²) : iştikāk

Dérive (ism-i müenne²) (başriye) : geminiñ yoldan çıkması

Dérivé (ism-i müzekker) : kelime-i müştaka || (riyāziye) müştak

Dériver (fiʔil-i lāzım) (başriye) : sāşilden uzaklaşmak || (şarf) müştak olmak

Dériver (fiʔil-i müteʔaddi) : şapdırmak

Derme (ism-i müzekker) (teşr³ş) : edimme

Dernier, ère (şıfat) : soñ, soñuncu, ahir ş geçen, lʔannée – geçen sene ş eñ aşığı

Dernièrement (zarf-ı zamān) : geçende, geçenlerde, bu yakında

Dérobé, e (şıfat) : gizli, mestūr, maḥfi || à la – gizlice, maḥfiyen

Dérober (fiʔil-i müteʔaddi) : çalmak, aşırmaq ş gizlemek, saklamak || se–şavuşmak

Dérogration (ism-i müenne²) : bir bend-i kânūniye muḥālif, nesh

Déroatoire (şıfat) : nāsiḥ

Déroger (fiʔil-i lâzım) : bir bend-i kânûniye muhâlif olmak, nesh etmek § iʔtibâr ve Şay²iyeti pâyimâl etmek

Dérougir (fiʔil-i müteʔaddi) : kırmızılığın gidermek

Dérouillement (ism-i müzekker) : pasıñ temizlenmesi

[SAYFA 197]

Dérouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : pası temizlemek, pasını almak, çıkarmak

Dérouler (fiʔil-i müteʔaddi) : düşürülmüş bir şeyi açmak, yaymak

Déroute (ism-i müenne²) : bozgunluk, hezimet, münhezimen firâr || (mecâzen) niẓâmsızlık

Dérouter (fiʔil-i müteʔaddi) : yoldan çevirmek

Dérrière (Şarf-i cerr, ẓarf-ı mekân) : geride, arkada, arada = (ism-i müzekker) : geri, arka, kıç

Derviche (ism-i müzekker) : yahūd

Dervis (ism-i müzekker) (s okunur) derv³ş

Des (Şarf-i taʔr³f) : cem-i müzekker ve müenne² isimleriñ muzâfun ileyhleriñe girer: les maximes–philosophes: em²âl-i hükemâ § birkaç, birtakım, baʔzı. Hommes–baʔzı adamlar, birtakım adamlar, birkaç adam.

Dès (Şarf-i cerr) : -den, -den beri, -den itibâren. Sa source – menbaʔından. Son enfance – çocukluğundan beri || que –o andaki. quʔil sera ici –buraya geldiğinin anda, gelir gelmez.

Désabusement (ism-i müzekker) : aldanmağtan tahlis

Désabuser (fiʔil-i müteʔaddi) : aldanmağtan kurtarmak

Désaccord (ism-i müzekker) : ittifaqsızlık, ʔadem-i imtizâc § düzensizlik, ahenksizlik

Désaccorder (fiʔil-i müteʔaddi) : ittifākı bozma, ittifāk düşürmek § düzen ve ahengi bozma

Désaccoupler (fiʔil-i müteʔaddi) : çift olan şeyleri ayırma

Désaccoutumance (ism-i müenne²) : ʔādet değiştirme

Désaccoutumer (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔādeti değiştirmek, muʔtāddan vazgeçirmek

Désachalander (fiʔil-i müteʔaddi) : revāca hālel getirmek

Désagencer (fiʔil-i müteʔaddi) : terk³b ve tert³bi bozma

Désagréable (şıfat) : hoş gitmeyen, tatsız, redi

Désagrement (Şāl) : hoş gitmeyecek bir şüretle

Désagréer (fiʔil-i lāzım) : hoş gitmeyecek, beğenilmemek

Désagrément (ism-i müzekker) : beğenilmeyecek Şāl, kuşur, ʔayıp § keder, belā, gāçile

Désajuster (fiʔil-i müteʔaddi) : bozma, tağıtma

Désaltérer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şarāreti söndürmek

Désancrer (fiʔil-i lāzım) (baŞriye) : gemi demirini kaldıрма, fekk-i lenger etmek

Désappareiller (fiʔil-i müteʔaddi) (müracāʔat oluna: Dépareiller)

Désapparier (fiʔil-i müteʔaddi) : çift olan kuşları birbirinden ayırma

Désappointement (ism-i müzekker) : ümitsizlik, muvaffakiyetsizlik

Désappointer (fiʔil-i müteʔaddi) : ümitsiz bırakma, meçyūs etmek

[SAYFA 198]

Désapprendre (fiʔil-i müteʔaddi) : öğrendiğini, bildiğini unutmak

Désapprobateur, trice (isim-sıfat) : beğenmeyen, müşkülpesend

Désapprobation (ism-i müenne²) : beğenmemiş, ʔadem-i taḳd³r, müşkülpesendlik

Désappropriation (ism-i müenne²) : bir taşarruftan ferāḡat

Désapproprier (se) (fiʔil-i mutavaʔat) : bir taşarruftan ferāḡat etmek

Désapprouver (fiʔil-i müteʔaddi) : taḳd³r ve tens³b etmemek, taḳb³Ṣ etmek

Désarçonner (fiʔil-i müteʔaddi) : eḡerden indirmek, attan düşürmek || (mecāzen) şaşırtmak

Désargenter (fiʔil-i müteʔaddi) : kaplama gümüşü çıkarmak

Désarmement (ism-i müzekker) : terk-i silāṢ § geminiñ tech³zātdan taḥliyesi

Désarmer (fiʔil-i müteʔaddi) : terk-i silāṢ ettirmek § gemiyi tech³zattan boşatmak = (fiʔil-i lâzım) terk-i silāṢ etmek

Désarroi (ism-i müzekker) : intizāmsızlık, karışıklık

Désassembler (fiʔil-i müteʔaddi) : ayırıp taḡıtmak

Désassortir (fiʔil-i müteʔaddi) : taḳımdan ayırmak, çeşid bozmak

Désastre (ism-i müzekker) : muṣ³bet, afet, felāket

Désastreusement (Ṣāl) : muṣ³bet ve afet ve felāketle

Désastreux, euse (sıfat) : muṣ³betli, afeteng³z, muḥrib

Désattrister (fiʔil-i müteʔaddi) : Ṣüzün ve kederi gidermek

Désavantage (ism-i müzekker) : aṣaḡı olma § zarar ve ziyān

Désavantager (fiʔil-i müteʔaddi) : birinin ğālib ve fāʕik olmasını menʔ etmek § zarar ve ziyānı mūcib olmak

Désavantageusement (şāl) : diğ̈erinden aşığı olarak § zarar ve ziyānla

Désavantageux, euse (şıfat) : diğ̈erinden aşığı bulunmağı ³cāb eden

Désaveu (ism-i müzekker) : inkār § ʔadem-i k̈abul, ʔadem-i taşd³k, red

Désaveugler (fiʔil-i müteʔaddi) : ḥaṭā ve ğafletten kurtarmak, gözünü açmak

Désavouer (fiʔil-i müteʔaddi) : inkār etmek, tanımamak, reddetmek

Desceller (fiʔil-i müteʔaddi) : fekk-i mühür etmek

Descendance (ism-i müenne²) : nesil, zürriyet § aşfād

Descendant, e (şıfat) : inen, nāzil § bir nesil ve zürriyyete mensūb olan = (ism-i müzekker, cemʔ) evlād ve aşfād

Descendre (fiʔil-i lāzım) : inmek, nüzūl etmek § şarkmak § bir nesle mensūb olmak = (fiʔil-i müteʔaddi) : indirmek, aşığıya almak

Descente (ism-i müenne²) : inme, nüzūl § iniş § başkın, hücūm

Descriptif, ive (şıfat) : taʔr³f ve tavş³fe müteʔallik ||
(riyāziye) géométrie – hendese-i resmiye

Description (ism-i müenne²) : taʔr³f, tavş³f

[SAYFA 199]

Désembourber (fiʔil-i müteʔaddi) : çamurdan çıkarmak

Désemparement (ism-i müzekker) : geminiñ baṭṭāl edilmesi

Désemparer (fiʔil-i müteʔaddi) : tutulmuş yeri terk etmek & gemiyi baṭṭāl bırakmak

Désempeser (fiʔil-i müteʔaddi) : kumāşın kolasını çıkarmak

Désemplir (fiʔil-i müteʔaddi) : dolu olan bir kabın bir mikdārını dökmek

Désempriçonner (fiʔil-i müteʔaddi) : Şapisten kurtarmak, taḥliye-i sebil etmek

Désenchâiner (fiʔil-i müteʔaddi) : zincirden kurtarmak

Désenchantement (ism-i müzekker) : sevincin defʔi

Désenchanter (fiʔil-i müteʔaddi) : sevinci defʔ etmek

Désenfler (fiʔil-i müteʔaddi) : şişi indirmek

Désenflure (ism-i müenne²) : şişin inmesi

Désengrener (fiʔil-i müteʔaddi) : birbirine ilişmiş tekerlekleri kurtarmak

Désennuyer (fiʔil-i müteʔaddi) : eğlendirmek, def‘-i ğam ettirmek

Désensorceler (fiʔil-i müteʔaddi) : sişirden kurtarmak, büyüü bozmak

Désensorcellement (ism-i müzekker) : sihriñ bozulması

Désentêter (fiʔil-i müteʔaddi) : ısrar ve taʔannüdden vazgeçirmek

Désentortiller (fiʔil-i müteʔaddi) : karışmış bir şeyi çözmek

Désentraver (fiʔil-i müteʔaddi) : paybendî, çözmek, kösteği çıkarmak

Désert, e (şıfat) : ğayr-ı meskūn, ıssız, ḥālî, virān

Désertter (fiʔil-i müteʔaddi) : ḥalî ve virân şâlinde bırakmak =
(fiʔil-i lâzım) : ʔaskerden firâr etmek

Déserteur (ism-i müzekker) : firârî

Désertion (ism-i müenne²) : firâr

Désespérant, e (şıfat) meʕyûs eden, kaʔʔ-ı ümid ettiren, yeʕs-i
inkâr, ümidşiken

Désespéré, e (şıfat) : ümitsiz, meʕyûs ş telâşlı ve mütehevvir

Désespérement (şâl) : meʕyûsâne

Désespérer (fiʔil-i lâzım) : meʕyûs olmak = (fiʔil-i
müteʔaddi) : meʕyûs etmek ş zaşmet ve eziyet vermek || se –yeʕs
getirmek

Désespoir (ism-i müzekker) : ümitsizlik, yeʕs

Déshabillé (ism-i müzekker) : kardinalleriñ ʔâdi elbisesi,
gecelik, gündelik

Déshabiller (fiʔil-i müteʔaddi) : elbisesini çıkarmak, soymak

Déshabituer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir ʔâdeti unutturmak, ʔâdeti
bozmak

Déshérence (ism-i müenne²) : vari²sizlik ş maşlûliyet

Déshériter (fiʔil-i müteʔaddi) : verâ²etten çıkarmak, m³ râ²dan
maşrûm etmek

Déshonnête (şıfat) : edeb ve nāmûsa muġâyir, ġal³z

Déshonnêtement (şâl) : ʔarsızca, b³edebâne

[SAYFA 200]

Déshonneur (ism-i müzekker) : namussuzluk, edebsizlik ş ‘ayıb, ‘ar

Déshonorant, e (şıfat) : muḥill-i nāmûs, namuşşiken

Déshonorer (fiʔil-i müteʔaddi) : nāmūs ve ʔırza doḡunmak, hetk-i ʔırz etmek

Désignatif, ive (şıfat) : taʔy³n veyā ³mā eden, müb³n

Désignation (ism-i müennes) : taʔy³n § işāret, ³mā

Désigner (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔy³n etmek § işāret ve ³mā etmek

Désillusionner (fiʔil-i müteʔaddi) : evhām ve heyūlātı defʔ etmek, şaḡıḡattan ḡaberdar etmek

Désinence (ism-i müenne² (şarf) : edāt

Désinfecter (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔufuneti defʔ etmek

Désinfection (ism-i müennes) : ʔufunetden taḡhir

Désintéressé, e (şıfat) : ḡaraḡ ve menfaʔati olmayan, b³ḡaraflık

Désintéressement (ism-i müzekker) : ḡaraḡsızlık, b³ḡaraflık

Désintéresser (fiʔil-i müteʔaddi) : medḡal ve menfaʔati olan bir adamı tazmin ile b³ḡaraf bırakmak

Désinviter (fiʔil-i müteʔaddi) : daʔveti geri almak

Désinvolture (ism-i müenne²) : nāz, ḡaravet, şeḡāret

Désir (ism-i müzekker) : arzū, emel, heves

Désirable (şıfat) : arzū olunacak, arzū olunmaḡa şāyān, mergūb

Désirer (fiʔil-i müteʔaddi) : arzū etmek, emel etmek

Désireux, euse (şıfat) : çok arzū eden, heveskār

Désistement (ism-i müzekker) : feraḡat, şarf-ı naḡar

Désister (se) (fiʔil-i muḡavaʔat) : feraḡat ve şarf-ı naḡar etmek

Désobéir (fiʔil-i lāzım) : iḡaʔat etmemek, serkeşlik etmek

Désobéissance (ism-i müenne²) : ʔadem-i iḡaʔat, serkeşlik

Désobéissant, e (isim-āıfat) : iḡaʔatsız, serkeş

Désobligeamment (§âl): hâtır kırarak

Désobligeance (ism-i müenne²): hâtır kırma

Désobligeant, e (şıfat): hâtır bozan

Désobliger (fiʔil-i müteʔaddi): hâtır kırmak

Désobstruant, e (şıfat): ve

Désobstructif, ive (şıfat) (tıbb): miftaŞ

Désobstruer (fiʔil-i müteʔaddi): bir mecrāyı sed eden şeyi sökmek

Désoccupé, e (şıfat): işsiz

Désoccuper (fiʔil-i müteʔaddi): işsiz bırakmak

Désœuvré, e (isim-şıfat): işsiz, güçsüz Ş boş gezen

Desœuvrement (ism-i müzekker): işsizlik, güçsüzlük

Désolant, e (şıfat): büyük Şüzün ve kederi mûcib, müçellim

Désolation (ism-i müenne²): büyük Şüzün ve keder Ş harabiyet

[SAYFA 201]

Désolé, e (§âl): mağmum, mükedder Ş harab

Désoler (fiʔil-i müteʔaddi): büyük Şüzün ve kederi mûcib olmak Ş harab etmek

Désopilatif, ive (şıfat) (tıbb) (müracaʔat oluna: Désobstruant)

Désopilation (ism-i müenne²) (tıbb): insidād

Désopiler (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb): mecār³-i ahlâtıñ insidādını iyi etmek || (mecāzen) la rate – çok güldürmek

Désordonné, e (âıfat): Şadsiz, mübālağalı

Désordonner (fiʔil-i müteʔaddi): niẓam ve tert³bini bozmak

Désordre (ism-i müzekker): niẓāmsızlık, tert³bsizlik §
karışıklık, ihtilal

Désorganisateur, trice (şıfat): niẓam ve tert³bi bozan

Désorganisation (ism-i müenne²): niẓam ve tert³biñ
ihtilali || (tıbb) infisaṣ ruḏvu

Désorganiser (fiʔil-i müteʔaddi): karıştırmak, nifaḵ
düşürmek || (tıbb) fesh etmek

Désorienter (fiʔil-i müteʔaddi): yolu şaşırtmak || (mecāzen)
şaşırtmak, puşulayı ġāʕib ettirmek

Désormais (zarf-ı zamān): bundan böyle, f³mā baʔd, baʔd-
ez³n

Désossement (ism-i müzekker): etten kemikleriñ çıkarılması

Désoffer (fiʔil-i müteʔaddi): kemiklerini çıkarmak

Despote (ism-i müzekker): müstebid Şükümdār || (mecāzen)
zālim, cabbār

Despotique (şıfat): istibdādî, cebrî

Despotiquement ¹¹⁰ cebir ve istibdādla

Despotisme (ism-i müzekker): istibdād || (mecāzen) zulüm,
cebir

Desquamation (ism-i müenne²) (koua) (tıbb): tefellus

Dessaisir (se) (fiʔil-i muṭavaʔat): bir Şaḵ ve taşarrufu
diğerine terk etmek

Dessalé, e (şıfat): tuzsuz || (mecāzen) Şilekār

Dessaler (fiʔil-i müteʔaddi): tozunu çıkarmak

¹¹⁰ Yarım cim şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok. Kısaltmanın zarf şeklinde olması gerekirdi.

Dessangler (fiʔil-i müteʔaddi): beyg³riñ kolanını çözmek
veya gevşetmek

Desséchant, e (şıfat): kurdan [kurdan], kurducu

Déssèchement (ism-i müzekker): kurdma, kuma § kuruluk,
yübuset

Dessécher (fiʔil-i müteʔaddi): kurdmak § ziyâdesiyle
zaʔiflatmak

Dessein (ism-i müzekker): tert³b § niyet, kaşd, merām || – à
kaşden, an kaşd

Desseller (fiʔil-i müteʔaddi): eğerini çıkarmak

Desserre (ism-i müenne²): gevşetme, çöme

Desserrer (fiʔil-i müteʔaddi): gevşetmek, açmak, çömek

Dessert (fiʔil-i müteʔaddi): taʔamıñ soñundaki yenen meyve
§ taʔamıñ soñu

Desserte (ism-i müenne²): sofradan kalkkan yemek

[SAYFA 202]

Desservant (ism-i müzekker): papas vek³li

Desservir (fiʔil-i müteʔaddi): sofradan yemekleri kaldırmak §
vekâleten icrâ-yı ay³n etmek || (mecâzen) tokunmak, ızrar etmek

Dessiccatif, ive (şıfat): kurdan, müceffif

Dessiccation (ism-i müenne²): kurdma, tecf³f

Dessiller (fiʔil-i müteʔaddi): göz açmak

Dessin (ism-i müzekker): resim, taşvir

Dessinateur, trice (ism-i müzekker): ressām, muşavvir

Dessiner (fiʔil-i müteʔaddi): resim ve taşv³r etmek

Dessoler (fiʔil-i müteʔaddi): mezruʔatıñ sırasını değıştirmek

Dessouler (fiʔil-i müteʔaddi): ayıltmak

Dessous (zarf-ı mekân-Şarf-i cerr): altda, alta ||-ci zirde =
(ism-i müzekker): alt, aşağı, zir, mādūn

Dessus (zarf-ı mekân-Şarf-i cerr): üstde, üste, üzere, yukarı ||-
ci bālāda = (ism-i müzekker) üst, yukarı, bālā, mafevk

Destin (ism-i müzekker): kader, kaẓa, taḳd³r § baḥt, talim,
kısmet

Destinataire (ism-i müzekker): kendisine bir şeyi irsāl olunan
adam, mürsel ileyh

Destination (ism-i müenne²): taʔyin, taḥş³ş, irsāl § maşall-i
meʕmūriyet

Destiner (fiʔil-i müteʔaddi): taʔy³n ve taşş³ş etmek §
birisiçün şaklamak

Destituable (şıfat): ʔazli mümkün

Destitué, e (āıfat): ʔārî, maşrūm, b³behre § maʔzūl

Destitution (fiʔil-i müteʔaddi): ʔazl

Destituer (fiʔil-i müteʔaddi): ʔazl etmek

Destitution (ism-i müenne²): ʔazl

Destructeur, trice (isim-āıfat): yıkıp bozan, muḥrib

Destructibilité (ism-i müenne²): ḥaraba istidād

Destructible (şıfat): taḥrib olunabilir

Destructif, ive (şıfat): ḥarabı bāʔi², taḥr³bî

Destruction (ism-i müenne²): harab, taḥr³b, maşv, izmişlāl

Désuétude (ism-i müenne²): metrūkiyet, baṭtallık

Désunion (ism-i müenne²): ayrılma, iftirāk § tefrika

Désunir (fiʔil-i müteʔaddi): ayırmak, tefr³ketmek § tefr³ke düşürmek

Détachement (ism-i müzekker): ayrılma, kesilme, ifrāz § kol, müfreze

Détacher (fiʔil-i müteʔaddi): çözmek § ayırmak, ifrāz etmek

Détail (ism-i müzekker): parça parça olunan satış § tafş³l, ³zāş, teferruʔāt || -en mufaşşalan, etrafıyla

Détaillant, e (isim): parça ile ve topdan olmayarak satan tācir

Détailler (fiʔil-i müteʔaddi): parlamak § parça
[SAYFA 203]

parça ve topdan olmayarak satmak § etrāfıyla nakletmek

Détalage (ism-i müzekker): dükkānda görünmek üzere açılmış emtiʔanın toplanması

Détaler (fiʔil-i müteʔaddi): dükkānda görünmek üzere açılmış emtiʔayı toplamak, sergiyi bozmak = (fiʔil-i lāzım): şavuşup kaçmak, pırtıyı toplamak

Déteindre (fiʔil-i müteʔaddi): saldırmak

Dételer (fiʔil-i müteʔaddi) (Şayvanları) koşumdan çıkarmak

Détendre (fiʔil-i müteʔaddi): gerilmiş bir şeyi gevşetmek

Détente (ism-i müenne²): tetik

Détenteur, trice (isim-şıfat): gāşıb

Détention (ism-i müenne²): zabt, gāşb § taşarruf § maşbūsiyet, mevķūfiyet

Détenu, e (şıfat): maşbus, mevķūf

Déterger (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb): (yarayı) tenķ³ş etmek

Détérioration (ism-i müenne²): fenâlık, bozukluk

Détériorer (fiʔil-i müteʔaddi): fenâlaşdırmak, bozmak

Déterminant, e (şıfat): muʔarrif, mübeyyin

Déterminatif, ive (şıfat): beyānî, taʔr³fî l (şarf)

adjectif- şıfat, taʔayyüniyye (yaʔni esma-i işâret ve sâʕir şıfat gibi kullanılan kinâyeler)

Détermination (ism-i müenne²): cezm, taʔm³m, karar-ı kaʔî l § taʔr³f

Déterminé, e (şıfat): muʔayyen, maʔdûd, muʔarrer

Déterminément (şâl): muʔarrer olarak, karar-ı kaʔî ile

Déterminer (fiʔil-i müteʔaddi): taʔy³n ve taʔd³d ve taʔr³f etmek § karârlaştırmak, taʔm³m etmek

Déterré, e (ism-i müzekker): mezârdan çıkmış adam

Déterrer (fiʔil-i müteʔaddi): yerden, mezârdan çıkarmak § keşfetmek

Détestable (şıfat): mekrûh, menfûr

Détestablement (şâl): mekrûh ve menfûr bir şüretle

Détestation (ism-i müenne²): ikrâh, nefret

Détester (fiʔil-i müteʔaddi): ikrâh ve nefret etmek

Détirer (fiʔil-i müteʔaddi): germek, çekmek, uzatmak

Détonation (ism-i müenne²): gürüldü [gürültü] ile patlama

Détoner (fiʔil-i lâzım): gürüldü [gürültü] ile patlamak

Détordre (fiʔil-i müteʔaddi): bükülmüş bir şeyi çevirip şâl-i aʔl³sine ircâʔ etmek

Détors, e (şıfat): bükülmemiş

Détortiller (fiʔil-i müteʔaddi): bükölüp ƙarışmıř bir şeyi açmak, çözmek, ayırmak

Détour (ism-i müzekker): dönme, şapma, tolaşma ř Şile, des³se, oyun

Détourner (fiʔil-i müteʔaddi): şapdırmak, çevirmek ř tolandırmak ř vazgeçirmek

Détracter (fiʔil-i müteʔaddi): zemm etmek

[SAYFA 204]

Détracteur (ism-i müzekker): fařşāl, zemmām

Détraction (ism-i müenne²): zemm, ğıybet, faşıl

Détraquer (fiʔil-i müteʔaddi): ƙarıřdırmak, teřv³ř etmek

Détrempe (ism-i müenne²): boyalı resim

Détremper (fiʔil-i müteʔaddi): māyiʔiñ içinde řāl etmek, ezmek ř çeliĝiñ şuyunu gidermek

Détresse (ism-i müenne²): şıkındı [sıkıntılı], şarlık, müzayaka, zaruret ř sefalet, źucret ř büyük tehlike

Détriment (ism-i müzekker): zarar, zıyan. au -de: zıyanına = (cemʔ): ƙırıntı

Détritus (ism-i müzekker) (s okunur) (tār³ĥ-i řabiʔ³): baƙiye

Détroit (ism-i müzekker): boĝaz, şar geçid

Détromper (fiʔil-i müteʔaddi): sehvden ƙurtarmak, řatāyı iĥtār etmek

Détrônement (ism-i müzekker): taştdan indirme, řalʔ

Détrôner (fiʔil-i müteʔaddi): taştdan indirmek, řalʔ etmek

Détrousser (fiʔil-i müteʔaddi): şıvanmış libası indirmek || (mecāzen) řuřtā-i řar³ƙ sıfatıyla şoymak

Détrousseur (ism-i müzekker): kuttâ-i tar³k

Détruire (fiʔil-i müteʔaddi): bozma, maşv ve şarab etmek, yıkmak

Dette (ism-i müenne²): borç, deyn ş vaz³fe, vec³be-i zimmet

Deuil (ism-i müzekker): yas, matem ş yas elbisesi

Deux (isim-âlfat): iki ş ikinci, ²ânî. Abd-ul-Hamid-
ʔAbdu'l-Şamid-i ²ânî || -à- ikişer

Deuxième (âlfat): ikinci, ²ânî

Deuxièmement (Şâl): ²âniyen

Dévaliser (fiʔil-i müteʔaddi): soymak

Devancer (fiʔil-i müteʔaddi): geçmek, taḳaddüm ve sebḳat etmek

Devant (Şarf-i cerr): öñe, öñde = (zarf-ı mekân) ileri = (zarf-ı zamân) evvel || ci - anifen = (ism-i müzekker) öñ, ileri

Devanture (ism-i müenne²): dükkân veya eviñ öñ tarafı, alın, cebhe

Dévastateur, trice (isim-âlfat): yıkıcı, muşrib

Dévastation (ism-i müenne²): taḥr³b, ḥarābiyet

Dévaster (fiʔil-i müteʔaddi): taḥr³b etmek

Développement (ism-i müzekker): bir şeyin maşfaza ve kılıfından çıkıp zāhir olması ş teşekkül, tecessüm, neşv ü nemā ş yayılma ş inkişāf

Développeur (fiʔil-i müteʔaddi): kılıf ve maşfazasını açmak, zāhire çıkarmak, açmak ş taḳviye etmek, neşv ü nemā vermek || (mecāzen) mufaşşalen taḳr³r etmek || se - inkişāf etmek

Devenir (fiʔil-i lâzım): olmak, bir Şal peyda etmek

Dévergondé, e (şıfat): ʔarsız, utanmaz

Dévergonder (se) (fiʔil-i muṭavaʔat): ʔārsız olmak

Déverrouiller (fiʔil-i müteʔaddi): kapınının sürmesini çekmek, kaldırmak

[SAYFA 205]

Devers (zarf-ı mekân-Şarf-i cerr): cihette, cihete toğru.
aller-Lyon: Lion cihetine, Lion'a toğru gitmek. || par – yanda,
ʔinde, yed-i taşarrufda

Déverser (fiʔil-i lâzım): eğrilenmek, muvāzeneyi Ėāʔib edüb
meyletmek = (fiʔil-i müteʔaddi): akıtmak, şuyu koyuvermek

Déversoir (ism-i müzekker): değirmen ve Şavuz şuyu fazlasınının
döküldüğü ve akdığı maŞal

Dévêtir (fiʔil-i müteʔaddi): elbiseyi çıkarmak, soyamak || se
– soyunmak

Déviation (ism-i müenne²): şapma, ʔudül, inhirāf

Dévider (fiʔil-i müteʔaddi): ipliğı çıkırıkdan geçirmek

Dévideur, euse (isim): ipliğı çıkırıkdan geçiren

Dévidoir (ism-i müzekker): iplik çıkırığı

Dévier (fiʔil-i lâzım): şapmak, dönmek

Devin, devineresse (isim): falcı, remmāl, kāhin

Deviner (fiʔil-i müteʔaddi): fal açmak, kerāmetle bulmak,
Ėāʔibden haber vermek Ş Şal ve istiḥrāc etmek

Devis (ism-i müzekker): keşf defteri, şoŞbet, baŞ²

Devisager (fiʔil-i müteʔaddi): yüz yırtmak Ş yüze dik dik
bakmak

Devise (ism-i müenne²): ṣalāmet-i maṣṣūṣa, remz, işāret

Deviser (fiʿil-i lāzım): konuşmak, şoṣbet etmek

Devoiemment yahūd **Dévoîment** (ism-i müzekker): ishāl

Dévoiler (fiʿil-i müteʾaddi): açmak, ızhār etmek § keşfetmek

Devoir (fiʿil-i müteʾaddi): borçlu olmak § mecbūr olmak §
lāzım gelmek, icāb etmek

Devoir (ism-i müzekker): vaz³fe, vecibe-i zimmet § şākirdāna
yazılması emr olunan ders yahūd meşķ, vazife

Dévulu, e (şıfat): niẓāmen işābet eden = (ism-i müzekker)
menfaʿat § iddiʿa

Dévorant, e (şıfat): yırtarak yiyen, müfteris, mücter

Dévorateur, trice (şıfat): yırtıcı, müfteris, mücter

Dévorer (fiʿil-i müteʾaddi): dişle yırtmak § büyük bir
şırş ve iştişā ile yemek

Dévot, e (isim-şıfat): zāhid, ʾābid, şūfî

Dévotement (şāl): zāhidāne, şūfice

Dévotion (ism-i müenne²): şūfilik, zühd, ʾibādet § ḥulūṣ,
şadāķat

Dévoué, e (şıfat): şādık, şaķıķatlı

Dévouement yahūd **Dévoûment** (ism-i müzekker): şadaķat,
fedakārlık

Dévouer (fiʿil-i müteʾaddi): fedā etmek

Dévoyer (fiʿil-i müteʾaddi): yoldan şapdırmak, yolunu
ġāʿib ettirmek § ishāl vermek

[SAYFA 206]

Dextérité (ism-i müenne²): el çabukluğu § mahāret

Dextrement (Şâl): el çabukluğuyla, mahâretle

Dia (Şarf-i nida): arabacılarıñ Sayvanları şola çevirmek
istedikleri vakit çıkardıkları şadâdır

Diabéte (ism-i müzekker) (tıbb): diyabişis, şeker m illeti

Diabétique (âıfat) (tıbb): diyabişisî, şeker m illetine
mensûb

Diable (ism-i müzekker): Şeytân, İbl³s ş ağır yükleri çekmeğe
maşşüş Şammâl tezkeresi = (Şarf-i nida) vay -! Hay Allah
cezâsını versin ! macâyib

Diablement (Şâl): ziyâdesiyle, begâyet

Diablerie (ism-i müenne²): Şeytânlık ş siŞirbâzlık

Diablesse (ism-i müenne²): şeytân karı, fenâ karı

Diablotin (ism-i müzekker): küçük şeytân, şeytâncık ş bir
nevâ şekerleme

Diabolique (şıfat): şeytânî, şeytânkârâne, fenâ, melûn ş pek
güç

Diaboliquement (Şâl): şeytânca, melûnâne

Diacode (ism-i müzekker): ak şaşşaş şurubu

Diaconal, e (şıfat): diyakosa müteallik

Diaconat (ism-i müzekker): diyakosluk

Diaconesse (ism-i müenne²): kiliseniñ hıdmetinde müstaḥdem
kadın

Diaconie (ism-i müenne²): bir diyakosun icrâ-yı ay³n ettiğ i
kilise

Diacre (ism-i müzekker): diyakos

Diadéme (ism-i müzekker): tac-ı salṭanat, efser

Diagnostic (ism-i müzekker) (tıbb): teşh³ş-i emraz

Diagonal, e (şıfat) (hendese): ligue – kuṭr = (ism-i müenne²) kuṭr

Diagonalement (Şâl) (hendese): kuṭren

Dialecte (ism-i müzekker): bir lisānıñ bir memlekete mahşuş şüret-i tekellümü, lüga, lisān şuʿbesi

Dialecticien, ne (isim): fenn-i münāzarayı iyi bilen

Dialectique (idm-i müenne²): fenn-i münāzara, ʿilm-i mantık

Dialectiquement (Şâl): fenn-i münāzaraya tatbikan

Dialogue (ism-i müzekker): mükāleme, muşāvere ş mükālemenāme

Dialogueur (fiʿil-i لازم): mükāleme ve muşāvere etmek = (fiʿil-i müteʾaddi) mükāleme şüretini vermek

Dialogueur (ism-i müzekker): kavvāl

Diamant (ism-i müzekker): cevher, elmas

Diamétral, e (şıfat) (hendese): kuṭrî

Diamétralement (Şâl) (hendese): kuṭren || (mecāzen) ṭaban ṭabana (ʾıd)

Diamètre (ism-i müzekker) (hendese): kuṭr dāʿire

Diantre (ism-i müzekker): şeytān

Diapason (ism-i müzekker) (mūsıķi): bir ʿalgınıñ eñ incesinden eñ kalınına kadar ʿıkardıģı şadālarıñ mecmuʿu ve miqdārı

Diaphane (şıfat): şeffāf, berrāk

Diaphanétté (ism-i müenne²): şeffāflık, şeffāfet, berrāklık

[SAYFA 207]

Diaphorétique (şıfat) (tıbb): muʿarrik

Dièse (ism-i müzekker) (mūsıkı): şadānıñ azıcık
çıkarılmasına delalet eden bir noṭa ṣalāmeti

Diéser (fiʔil-i müteʔaddi) (mūsıkı): şadānıñ azıcık
çıkarılması lüzūmuna delālet eden ṣalāmet-i maṣṣūşa ile
işāret etmek

Diète (ism-i müenne²): perh³z, Şimye

Diète (ism-i müenne²): Avusturya'da meclis-i münteḥab,
meclis-i mebʔū²ān

Diététique (şıfat): perhizî, Şimyeṣvî = (ism-i müzekker):
mebṣa²-i Şimye

Dieu (ism-i müzekker): Allah, Tañrı § ilah

Diffamant, e (şıfat): ʔırz ve nāmūsa toḵunan, bednām eden

Diffamateur, trice (isim): ʔırz ve nāmusa muḥil
tefevvuhātda bulunan

Diffamation (ism-i müenne²): iḥlāl-i ʔırz ve nāmūs, bednām
etme

Diffamatoire (şıfat): ʔırz ve nāmūsa muḥil

Diffamer (fiʔil-i müteʔaddi): iḥlāl-i ʔırz ve nāmūs etmek,
bednām etmek

Différemment (Şâl): farklı olarak, diğ̈er bir şüretle

Différence (ism-i müenne²): fark || (Şesāb): tefaḍul, faẓl

Differencier (fiʔil-i müteʔaddi): fark ve temy³z etmek

Différend (ism-i müzekker): iḥtilāf, nizaʔ § fark

[SAYFA 208]

Différent, e (şıfat): farklı, muḥtelif, başka dürlü [türlü] =
(cemʔ) envāʔ

Différentiel, le (şıfat) (riyāziye): tefādulî

Différer (fiʔil-i müteʔaddi): teçh³r, taʔr³k etmek =

(fiʔil-i lâzım): farklı olmak, taḥallüf etmek

Difficile (şıfat): güç, saʔb, müşkül || (mecāzen)

müşkülpesend

Difficilement (Şāl): güçlkle, güç

Difficulté (ism-i müenne²): güçlük, şuʔubet § māniʔa, engel,

müşkülât § münāzaʔa, iḥtilāf

Difficultueux, euse (şıfat): müşkülât gösteren

Difforme (şıfat): biçimsiz, çirkin

Difformer (fiʔil-i müteʔaddi): çirkinleştirmek, biçimsiz etmek

Difformité (ism-i müenne²): biçimsizlik, çirkinlik

Diffus, e (şıfat): çok sözlü, ıtnāblı, muğlak

Diffusément (Şāl): sözü uzatarak, ıtnāb ile

Diffusion (ism-i müenne²): tağılma, yayılma, intişār § sözüñ uzadılması, ıtnāb

Digérer (fiʔil-i müteʔaddi): hażm etmek

Digestible (şıfat): hażm olunabilir

Digestif, ive (isim-şıfat): hażma müteʔallik, hażmî, hāzım

Digestion (ism-i müenne²): hażm || (mecāzen) taşammül

Digitale (ism-i müenne²): yüksük otu

Digitigrades (ism-i müenne², cemʔ) (tār³ḥ-i tabiʔî):

Şayvanāt-ı māşiyetü'l-eşābiʔ

Digne (şıfat): müsteşak, şāyān, şāyeste, sezā

Dignement (Şāl): lāyıkı vechiyle

Diguitaire (ism-i müzekker): büyük bir cāh ve manşılda bulunan, ricāl-i devletten adam

Diguité (ism-i müenne²): büyük manşıb, mesned, makam § büyüklük, aşālet, kibārlık § Say²iyet, şān

Digression (ism-i müenne²): istiṭrād

Digue (ism-i müenne²): şu bendi, sed || (mecāzen) mümānaḥat, sed

Dilacération (ism-i müenne²) (fenn-i cerraṣi): inmizak

Dilapidateur, trice (isim-ālfat): isrāf ve itlāf eden müsrif § iḥtilāsci

Dilapidation (ism-i müenne²): isrāf ve itlāf § iḥtilās

Dilapider (fiḥil-i müteḥaddi): isrāf ve itlāf etmek § iḥtilās etmek

Dilatabilité (ism-i müenne²) (hikemiyāt-ı tabiḥiyye): kâbiliyet-i inbisāt

Dilatable (şıfat) (hikemiyāt-ı tabiḥiyye): kâbil-i inbisāt

Dilatation (ism-i müenne²) (hikemiyāt-ı tabiḥiyye): inbisāt

Dilater (fiḥil-i müteḥaddi): açmak, genişletmek

Dilatoire (şıfat) (kanun): bir daḥvayı uzatmağa veya teḥḥ³r etmeğe sebep olan

Dilatoirement (Şāl): icāb eden mühletle

Dilection (ism-i müenne²): şefkat, muṣabbet, ḥaşk

Dilemme (ism-i müzekker): iki maddeyi Şāvi olup her birinin taṣdiḳi ḥaşmı ilzāma kâfi olan bürhān, kıyas-ı muḳassam

Diligemment (Şāl): çabuk, sürḥatle

Diligence (ism-i müenne²): çabukluk, sürat, çabukluk, sürat §
posta arabası

Diligent, e (şıfat): eli çabuk, ser³â, çevik § çalışkan, fa²âl

Diligenter (fi²il-i müte²addi): tesri² ve ta²cil etmek

Diluvien, ne (şıfat) (âilmü'l-²ar²z): tufânî. terrains-
arazi-i tufâniye

Dimanche (ism-i müzekker): Pazar günü, yevmü'l-a²şad

Dime (ism-i müenne²): âaşar, ondalık

Dimension (ism-i müenne²): b²âd, vüs²at § tedb³r

Diminuer (fi²il-i müte²addi): azaltmak, eksiltmek = (fi²il-i
lâzım): azalmak, eksilmek, tenâku² etmek

Diminutif, ive (şıfat) (şarf): taşğirî = (ism-i müzekker) ism-i
taşğir, muşagğar

Diminution (ism-i müenne²): azalma, nokşân, ta²kl³l § inme,
tenz³l

Dinatoire (şıfat): öğle veya akşam ta²âmına müte²allik

Dinde (ism-i müenne²): dişi hindi

Dindon (ism-i müzekker): erkek hindi

Dindonneau (ism-i müzekker): hindi palazı

Diné (ism-i müzekker) (müraca²at oluna: Dîner)

Dînée (ism-i müenne²): yolcu yemeği

Dîner yahūd **Dîné** (ism-i müzekker): öğleden sonra veya akşam
yenen yemek

Dîner (fi²il-i lâzım): öğle veya akşam yemeğini yemek, ta²âm
etmek

- Dînette** (ism-i müenne²): çocukların yaptıkları taşâm taklidi
- Dîneur, euse** isim): çok yiyen, ekûl
- Diocésain, e** (isim-şıfat): piskoposun idâre-i rûşânîsi dâçiresinden olan
- Diocése** (ism-i müenne²): piskoposun idâre-i rûşâniyesi dâçiresi
- Dioptrique** (ism-i müenne²) (Şikemiyât-ı tabiîyye): mebşas-ı inkisâr-ı ziyâ
- Diorama** (ism-i müzekker): müteşarrik ve mütelevvin ışıqla tenv³r ettirilerek camdan seyrettirilen resimler
- Diphthongue** (ism-i müenne²): bir şadâ çıkaran veya birden okunan iki Şarf-i şavt
- Diplomate** (ism-i müzekker): umûr-ı siyâsiyye ve hâriciyye ile mükellef adam, siyasiyyûndan adam, diplomat
- Diplomatie** (ism-i müenne²): fenn-i siyâsi, politika, umûr-ı Şariciyye
- Diplomatique** (şıfat): siyâsî
- Diplôme** (ism-i müzekker): şehâdetnâme, icâzetnâme ş imtiyâz, berât
- Dire** (fiil-i müteaddi): demek, söylemek || se – dinlemek ş iddiâ etmek
- Dire** (ism-i müzekker): deme, söz, kavl
- Direct, e** (şıfat): toğru, müstakim ş toğrudan toğruya, bilâvâsıta
- Directement** (Şâl): toğru olarak, müstakimen ş toğrudan toğruya, bilâvâsıta
- Directeur, trice** (isim): müd³r, nâzır, müd³re

[SAYFA 210]

Direction (ism-i müenne²): teveccüh, mazm olunan cihet, meyil, yol, istikâmet § idâre, nezâret, müd³riyet

Directoire (ism-i müzekker): hey'et-i idâre

Directorat (ism-i müzekker): müd³riyet, idâre

Directorial, e (şıfat): hey'et-i idâreye müte'allik

Diriger (fi'il-i müte'addi): tevc³h etmek, to'grultmak § sevk etmek, götürmek, sürmek § idâre etmek, nezâret etmek, bakmak

Dirimant, e (şıfat) (kanun): ibtâl ve fesh ve ilgâ eden

Discernement (ism-i müzekker): tefr³k, temy³z § kuvve-i mümeyyize

Discerner (fi'il-i müte'addi): fark ve temy³z etmek

Disciple (ism-i müzekker): şâkird, tilm³z, mür³d

Disciplinable (şıfat): ta'lim ve itâ'ate müsta'id

Disciplinaire (şıfat): ta'lim ve itâ'ate müte'allik ||peine – mücâzât-ı tekd³riye

Discipline (ism-i müenne²): ta'lim ve terbiye § itâ'at § zabt u rabt § yol, erkân, nizâmât, uşul

Discipliner (fi'il-i müte'addi): ta'lim ve terbiye etmek § nizâma komak, zabt u rabtını yoluna komak

Discontinuation (ism-i müenne²): inkıtâ', fâşılalı olmaklık

Discontinuer (fi'il-i müte'addi): kaç etmek, faşıla vermek
= (fi'il-i lâzım): münkatı' olmak, turmak

Disconvenance (ism-i müenne²): uygunsuzluk, münâsebetsizlik

Disconvenir (fi'il-i lâzım): muvafakat etmemek, uymamak

Discordance (ism-i müenne²): uygunsuzluk, adem-i tevâfuk

Discordant, e (şıfat): uygunsuz, ğayr-ı muvāfık, ahenge muhālif

Discorde (ism-i müenne²): ittifaqsızlık, tefrika, nifaq

Discorder (fiʔil-i lâzım): ahenge uymamak § ittifağa girmemek

Discoureur, euse (isim): kavvāl, lafazan, lakırdıcı

Discourir (fiʔil-i lâzım): tafşilâta girişmek, baş-ı kelām etmek

Discours (ism-i müzekker): söz, kelām § nuṭuk, hutbe

Discrédit (ism-i müzekker): iʔtibārsızlık

Discret, ète (şıfat): muşteriz, iştıyātlı, mülāşazalı § sır şaklayan, ketūm, muʔtemed, maşrem

Discrètement (şāl): sır şaklayarak, maşremāne § iştıyāten, iştirāzla

Discrétion (ism-i müenne²): Sazm ve iştıyāt § sır saklayış, ketūmluk, maşremiyet

Discrétionnaire (şıfat): inşafa bağılı

Disculpation (ism-i müenne²): tebriye-i zimmet

Disculper (fiʔil-i müteʔaddi): tebriye ettirmek

Discussion (ism-i müenne²): müzākere,

[SAYFA 211]

mübāşā²e § münāzaʔa, münākāşa § muʔāheze

Discuter (fiʔil-i müteʔaddi): taşt-ı müzākereye almak =
(fiʔil-i lâzım): mübāşā²e etmek

Disert, e (şıfat): nuṭuk, ṭalakat-ı lisān saşibi

Disertement (şāl): ṭalakat-ı lisānla

Disette (ism-i müenne²): kaş, kıtlık

Diseur, euse (isim): lakırdıcı

Disgrâce (ism-i müenne²): nazardan düşme, neket

Disgracier (fiil-i müteaddi): nazar ve teveccühden düşürmek, gaza almak

Disgracieusement (Sâl): leâfetsiz ve so[ğ]uk bir tavır ve şüretle

Disgracieux, euse (şifat): leâfetsiz, tatsız, so[ğ]uk

Disjoindre (fiil-i müteaddi): bitişik şeyleri ayırmak, cüdâ etmek

Disjonctif, ive (şifat) (şarf): terd³d-i beyân eden (Şurûf-ı aṭf)

Disjonction (ism-i müenne²): birlikte bulunan iki şeyin ayrılması, tefr³k || (tıbb) inşilâl-i ittişâd

Dislocation (ism-i müenne²) (fenn-i cerraḥi): çıkık, ḥalḥ, infikāk

Disloquer (fiil-i müteaddi): kemikleri çıkarmak

Disparaitre (fiil-i lâzım): görünmez olmak, nâbed³d olmak § zâyîḥ olmak

Disparate (ism-i müenne²): nisbetsizlik, uygunsuzluk = (şifat): nisbetsiz, uygunsuz

Disparité (ism-i müenne²): nisbetsizlik

Disparition (ism-i müenne²): gözden gâḥib ve nâbed³d olma, gaybûbet

Dispendieux, euse (şifat): ḥarclı, masraflı

Dispensaire (ism-i müzekker) (tıbb): mühimme

Dispensateur, trice (isim) : taḳs³m ve tevz³ᄡ eden

Dispensation (ism-i müenne²) : taḳsim ve tevz³ᄡ

Dispense (ism-i müenne²) : muᄡāfiyet, isti²nā

Dispenser (fiᄡil-i müteᄡaddi) : ᄡafv ve isti²nā etmek, muᄡāf ve müste²nā tutmaḳ ᄡ tevz³ᄡ ve taḳs³m etmek

Disperser (fiᄡil-i müteᄡaddi) : taḡıtmak, ᄡaçmak, neᄡretmek

Dispersion (ism-i müenne²) : taḡılma, periᄡanlık

Disponible (āıfat) : yedek, elde bulunan, iᄡtiyāt

Dispos (şıfat) ¹¹¹ tetik, cüst ve çālāk, keskin

Disposer (fiᄡil-i müteᄡaddi) : sıralamak, nizāma koᄡaḳ ᄡ
ᄡāzırlamak, tehyiçe etmek ᄡ taᄡy³n ve taᄡᄡ³ᄡ etmek

Dispositif (ism-i müzekker) : karar, Şüküm

Disposition (ism-i müenne²) : tanz³m ve tert³b ve taḳs³m ᄡ mizāc,
keyf ᄡ meyil, istiᄡdād ᄡ taᄡarruf, yed-i iḳtidār, irādet ᄡ ᄡāl,
şüret ᄡ niyet, fikir, kaşıd

Disproportion (ism-i müenne²) : ᄡadem-i tenāsüb,
nisbetsizlik, ᄡadem-i tesāvi

Disproportionné, e (şıfat) : tenāsübsüz, nisbetsiz, ᄡayr-ı
müsāvi

Disproportionner (fiᄡil-i müteᄡaddi) : nisbet

[SAYFA 212]

ve tenāsübünü bozmaḳ, ᄡayr-ı müsāvi bir ᄡāle koᄡaḳ

Disputable (şıfat) : mübāᄡa²e ve mücādeleyi deᄡer

Disputailler (fiᄡil-i lāzım) : beyhūde yere nizāᄡ etmek

¹¹¹ Zel Şarfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Disputailleries (ism-i müenne², cem³): nizā³cılık

Dispute (ism-i müenne²): mübā³Şa²e, mücādele, münāza³ra

Disputer (fi³il-i lāzım): mübā³Şa²e ve münāza³ra etmek & rekābet ve müsābakata girişmek

Disputeur, euse (isim): nizā³cı

Disque (ism-i müzekker): kuruş

Dissection (ism-i müenne²): teşr³Ş, taht³ra

Dissemblable (şıfat): beñzemeyen, ğayr-ı müşābih

Dissemblance (ism-i müenne²): beñzememezlik, adem-i müşābehet

Dissémination (ism-i müenne²): Şubūbātın kendiliklerinden dökülmesi

Disséminer (fi³il-i müte³addi): saçmak, tağıtmak, neşretmek

Dissension (ism-i müenne²): menāfi³ ve Şissiyāt mübāyeneti

Dissentiment (ism-i müzekker): Şissiyāt ve efkār ihtilāfı

Dissertateur (ism-i müzekker): ilim ve fen mesāçiline dāçir mübā³Şa²e eden

Dissertation (ism-i müenne²): mesāçil-i ilmiyye ve fenniyyeye müte³allik mübā³Şa²e & felsefe talebesine tert³bi emr ve tekl³f olunan mes³ele

Disserter (fi³il-i lāzım): mesāçil-i ilmiyye ve fenniyyeye dāçirmübā³Şa²e ve münāzara etmek

Dissidence (ism-i müenne²): ihtilāf-ı efkār, şikāk

Dissident, e (şıfat): muḥālif, mu³teriz

Dissimulateur, trice (isim): fikir ve Şālini belli ettirmeyen, şaman altından şu yürüden adam

Dissimulation (ism-i müenne²): fikir ve şâlini belli etmemezlik § mürâçilik

Dissimulé, e (isim-şıfat): fikir ve şâlini belli etmeyen

Dissimuler (fiʔil-i müteʔaddi): şaķlamak, belli etmemek

Dissipateur, trice (isim): müsrif, eli açık

Dissipation (ism-i müenne²): telef, maşv § tağıлма, indifāʔ § zevķ ve şafa, eğlence

Dissipé, e (şıfat): zevk ve eğlencesiyle meşęül

Dissiper (fiʔil-i müteʔaddi): tağıtmak, defʔ etmek § maşv ve itlāf etmek = (fiʔil-i lâzım): eğlenmek

Dissolu, e (şıfat): aήlaksız, sef³h, hovarда

Dissoluble (şıfat) (kimyā): kābil-i inşilāl

Dissolution (ism-i müenne²) (kimyā): inşilāl || (ķanun) fesh, lağv § hovardalık

Dissolvant, e (isim-şıfat) (kimyā): muşlil

Dissonance (ism-i müenne²) (musıķi): tenāfür

[SAYFA 213]

eşvāt || (şarf) tenāfür-i şurūf

Dissonant, e (şıfat) (mūsıķi): ahenge tevāfuk etmeyen, mütenāfir

Dissoner (fiʔil-i lâzım) (mūsıķi): ahenge uymamak, mütenāfir olmak

Dissoudre (fiʔil-i müteʔaddi): eritmek, şall etmek || (mecāzen) fesh ve ilęā etmek

Dissuader (fiʔil-i müteʔaddi): vazgeçirmek, şarf-ı nażar ettirmek

Dissuasion (ism-i müenne²): vazgeçirme

Dissyllabe (ism-i müzekker-şarf) : iki heceli

Dissyllabique (şıfat) : iki heceli

Distance (ism-i müenne²) : aralık, mesāfe, baʿd ş müddet ş fark

Distant, e (şıfat) : mesāfeli

Distendre (fiʿil-i müteʾaddi) : germek, tevt³r etmek

Distention (ism-i müenne²) (tıbb) : germe, tevt³r

Distillateur (ism-i müzekker) : māyiʾātı inbiķden çeken,
muķattar

Distillation (ism-i müenne²) : inbiķden çekme, taķt³r

Distillatoire (şıfat) : taķt³re müteʾallık, taķt³rî

Distiller (fiʿil-i müteʾaddi) : inbiķden çekmek, taķt³r etmek =
(fiʿil-i lāzım) : tamlamak [damlamak]

Distillerie (ism-i müenne²) : inbiķ fabrikası, taķt³r hāne

Distinct, e (şıfat) : farklı, büsbütün başka veya ayrı ş şar³Ş,
vāzıŞ, zāhir

Distinctement (şāl) : fark olunacak şüretde, zāhiren, ʾayān olarak

Distinctif, ive (şıfat) : fark ve temy³ze yarayan

Distinction (ism-i müenne²) : fark ve temy³z ş iʾtibār, hürmet,
riʾāyet ş ehliyet, iķtidār, serefrazlık ş ayrı seçi.

Distingué, e (şıfat) : mümtāz, serefrāz, ehil ve muķtedir ş zar³f,
kibār

Distinguer (fiʿil-i müteʾaddi) : fark ve teşh³ş ve temy³z etmek ş
bir şıfat-ı maşşūşa ile mümtāz ve muķtār etmek

Distique (ism-i müzekker) : iki mışraʾdan ʾibāret beyit

Distraction (ism-i müenne²) : tefr³ķ, ifrāz ş zihin meşgūliyeti,
taġınlık ş eğlence

Distraire (fiʔil-i müteʔaddi) : tefr³k ve ifrāz etmek § kendi menfaʔatine çevirmek § eğlendirmek

Distrait, e (şıfat) : diğkatsiz, ıalğın, zihni meşğul ve perişān

Distribuer (fiʔil-i müteʔaddi) : tağs³m ve tevz³ʔ etmek

Distributeur, trice (isim) : tağs³m ve tevz³ʔ eden adam, müvezziʔ

Distribution (ism-i müenne²) : tağs³m, tevz³ʔ || (tıbāʔat) yazı tağıtma

District (ism-i müzekker) (trick) : kağā, nāşıye

Dit, e (şıfat) : mezkūr, merğūm, mümāileyh

Dit (ism-i müzekker) : söz, kağl § me²el, ɗarb-ı me²el

Dithyrambe (ism-i müzekker) : ğayr-ı mevzūn bir nevʔ ğazel

Dithyrambique (şıfat) dithyrambe denilen ğazeliyāta mensūb
[SAYFA 214]

Dito (ism-i müzekker) : defʔa, kezā

Diurétique (isim-şıfat) (tıbb) : idrār veren, mübevvil

Diurnaire (ism-i müzekker) : curnalci, yevmiye tutan

Diurnal (ism-i müzekker) : her ğün okunacak duʔāları Şāvi kitāb

Diurne (şıfat) : yevmî nehārî

Divagation (ism-i müenne²) : şalma § ħāric ez şaded söz

Divaguer (fiʔil-i lāzım) : şalma gezmek § şadediñ ħāricine çıkmak

Divan (ism-i müzekker) : D³vān-ı ħümāyun, Bāb-ı ʔAlî § peyke

Divergence (ism-i müenne²) (hendese) : tebāʔüd || (mecāzen) iğtilāf, tebāyün

Divergent, e (şıfat) (hendese): mütebā'id || (mecāzen)
mütehālif, mütebāyin, birbirine zıd

Divers, e (şıfat): muhtelif, mütenevvi = (cem) birkaç, hayli

Diversement (şâl): birkaç şüretle

Diversifiable (şıfat): şüreti tağy³r olunabilir

Diversifier (fi'il-i müte'addi): tağy³r etmek § mütenevvi etmek

Diversion (ism-i müenne²): şapma, şapdırma

Diversité (ism-i müenne²): tenevvü § ihtilāf

Divertir (fi'il-i müte'addi): eğlendirmek § işğāl etmek

Divertissant, e (şıfat): eğlendiren, eğlenceli

Divertissement (ism-i müzekker): eğlence § tiyatro şarkı ve rakşları

Dividende (ism-i müzekker): şirket şişşesi || (Şesāb) maksūm

Divin, e (şıfat): ilāhî, rabbānî, raşmānî

Divination (ism-i müennes): falcılık, kehānet

Divinatoire (şıfat): fal ve kehānete müte'allik

Divinement (şâl): min tarafillah § mükemmel olarak

Diviniser (fi'il-i müte'addi): Cenāb-ı Şakka mensūb e'addetmek § ulūhiyet isnād etmek

Divinité (ism-i müenne²): Tañrılık, ulūhiyet § Allah, Tañrı

Diviser (fi'il-i müte'addi): ayırmak, tağs³m etmek || (mecāzen)
tefrika, şikāk düşürmek

Diviseur (ism-i müzekker) (Şesab): maksūm-ı e'aliye, kāsım

Divisibilité (ism-i müenne²): kabiliyet-i tağs³m, kabiliyet-i tecezzā

Divisible (şıfat) : kabil-i taḫs³m, kabil-i tecezzā

Division (ism-i müenne²) : ayırma, taḫs³m, ifrāz || (Şesāb)
taḫs³m || (fenn-i Şarb) : fırkā || général de – fer³k || (mecāzen)
tefriḳa, şikāk

Divorce (ism-i müenne²) : boşama, talak, taḫl³k

Divorcer (fiʔil-i lāzım) : boşamak, taḫl³k etmek

Divulgateur, trice (isim-şıfat) : işāʔa eden, nāşir

Divulgateur (ism-i müenne²) : işāʔa, ifşā, neşr, şüyūʔ, tevāz

[SAYFA 215]

Divulguer (fiʔil-i müteʔaddi) : ifşā ve neşr ve işāʔa etmek

Dix (isim-şıfat) : on § onuncu. Charles – onuncu Şarl

Dixième (isim-şıfat) : onuncu, ʔāşir = (ism-i müzekker) onda
bir, ʔaşer

Dixième (Şâl) : ʔāşiren

Dizain (ism-i müzekker) : on beyitden ʔibāret kıṭʔa

Dizaine (ism-i müzekker) : onluk, ʔaşere = (cemʔ) (Şesāb) : ʔaşerāt

Docile (şıfat) : muṭiʔ, mülāyim, yavaş

Docilement (Şâl) : iṭaʔatle, muṭiʔāne

Docilité (ism-i müenne²) : iṭaʔat, muṭiʔlik

Docte (isim-şıfat) : ʔālim, ʔulemā, niḥr³r

Doctement (Şâl) : ʔālimāne, māhirāne

Docteur (ism-i müzekker) : bir ʔilimde meʔzūn monla[molla],
müderriş § ṭab³b, nıṭṭis, doktor

Doctoral, e (şıfat) : müderrişāne, fākihāne, ṭabibāne

Doctoralement (Şâl) : müderrişāne, fākihāne, ṭabibāne

Doctorat (ism-i müzekker) : bir fende alınan meczûniyet §
tabiblik, doktorluk, niâset

Doctrinaire (ism-i müzekker) : bir tar³k-i mahşûşa mensûb râhib §
meşrûtiyet-i esâsi üzerine müçessis bir meslek-i mahşûş-i
siyâsiye mensûb adam

Doctrinal, e (şıfat) : bir tar³k veya usûl-i mahşûşaya müteallik

Doctrine (ism-i müenne²) : mâlimlik § tedr³s-i taâl³m § tar³k,
mezheb, meslek

Document (ism-i müzekker) : del³l, Süccet, bürhân

Dodeliner (fiil-i müteaddi) : şallamak = (fiil-i lâzım)
şallanmak

Dodiner (fiil-i müteaddi) (müracâat oluna: Dodeliner)

Dodo (ism-i müzekker) (çocuk lisânında) : uyku, ninni, e e

Dodu, e (şıfat) : semiz, tombul

Dogmatique (şıfat) : ıstikâdât ve ahkâm-ı dinîye müteallik §
şükm-i kaşî şüretinde olan

Dogmatiquement (şâl) : Şükm-i kaşî ile

Dogmatiser (fiil-i müteaddi) : bâtıl bir ıstikâd ve meslek
telk³n etmek § Şükm-i kaşî ile söylemek

Dogmatiseur (ism-i müzekker) : tavr-ı âmirâne ile hükmetmeği
seven

Dogmatiste (ism-i müzekker) : aşkâm ve akâçidi câmi bir
felsefeye tâbi adam

Dogme (ism-i müzekker) : aşkâm, akâçid

Dogue (ism-i müzekker) : bir nev büyük köpek, dog

Doguin, e (isim) : dogue denilen köpeğin küçük cinsi

Doigt (ism-i müzekker) : parmak, ışbaı, engüşt

Doigté (ism-i müzekker) : yaıūd

Doigter (ism-i müzekker) (müřıķi) : bir algınııń üzerine
parmaılarııń şüret-i vaıı ve şareketi

Doigter (fiıil-i lâzım) (müřıķi) : bir algınııń üzerine
parmaıları oynatmak

[SAYFA 216]

Doigtier (ism-i müzekker) (fenn-i cerraşı) : ęılafü'l-eşabiı

Doit (ism-i müzekker) : defteriıń verecek kıřmı

Dol (ism-i müzekker) (ķanun) : ıolandırma, şile

Doléances (ism-i müenne²) : řikāyet, teşekki, tazallüm

Dolemmnt (şâl) : řikāyetāımız ve řaz³n bir şüretle

Dolent, e (şıfat) : řaz³n, řikāyetāımız

Doler (fiıil-i müteıaddi) : keser ile yontmak

Dollar (ism-i müzekker) : Amerika ıoları

Dolman (ism-i müzekker) : eski bir nevı süvari libası, ıolama

Doloire (ism-i müenne²) : keser

Domaine (ism-i müzekker) : mülk, emlāk ve ıakār ř araıi-i m³riye.
emlāk-ı hümāyün

Domanial, e (řıfat) : araıi-i m³riyeye veya emlāk- ı hümāyūna
müteıallik

Dôme (ism-i müzekker) : ķubbe, günbed

Domestication (ism-i müenne²) : alışdırma, teın³s

Domesticité (ism-i müenne²) : řidmetçilik ř meınūsiyet

Domestique (řıfat) : beytî, ehlî ř meınūs = (isim) ĥidmetçi

Domestiquer (fiʔil-i lâzım) : alışdırmak, teçn³s etmek

Domicile (ism-i müzekker) : mesken, ikāmetgāh

Domiciliaire (şıfat) : mesken ve ikāmetgāha müteʔallik

Domicilier (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : ikāmet etmek, sākin olmak

Dominant, e (şıfat) : gālib, Şākim § başlıca

Dominante (ism-i müenne²) (mūsıķi) : noṭanın bir işāret-i maḥşūsası

Dominateur, trice (isim- şıfat) : gālib, Şākim

Domination (ism-i müenne²) : Şükm, zabt ,galebe, tasalluṭ

Dominer (fiʔil-i lâzım) (fiʔil-i müteʔaddi) : Şükmetmek, Şüküm sürmek § gālib olmak, taḳaddüm etmek

Dominicain, e (isim) : bir ʔar³ķ-i maŞşūsa mensūb rāhib ve rāhibe

Dominical, e (şıfat) : rabbānî § Pazar gününe mensūb

Domino (ism-i müzekker) : baloya maḥşūş kuḳuletalı libās § domino oyunu

Domage (ism-i müzekker) : zarar, ziyān, hasār § yazıķ

Domageable (şıfat) : zarar ve ziyānı mūcib

Domptable (şıfat) : zabt olunabilir, kābil-i terbiye

Dompter (fiʔil-i müteʔaddi) : zabtetmek, rām etmek

Dompteur (ism-i müzekker) : zabteden, rām eden

Don (ism-i müzekker) : iŞsān, ʔaṭıyye, hediye, hibe || (mecāzen) iḳtidār, istiʔdād

Donataire (ism-i müzekker) (ķanun) : mevhūbun leh

Donateur, trice (isim) (ķanun) : vāhib

Donation (ism-i müenne²) (ķanun) : hibe

Donc (Şarf-i rabıf) : [ş]imdi, bu Şâlde Şey ? şimdi ?

[SAYFA 217]

Dondon (ism-i müenne²) : etine tolgun kadın

Donjon (ism-i müzekker) : büyük kule

Donnant, e (şıfat) : verici, cömerd

Donner (fiʔil-i müteʔaddi) : vermek, iʔtâ etmek Ş icâb etmek Ş Saml ve isnâd etmek Ş icrâ etmek Ş atmak, [v]urmak = (fiʔil-i lâzım) düşmek, mübtelâ olmak Ş nâzır olmak, bakmak Ş hücûm etmek

Donneur, euse (isim-şıfat) : veren, verici

Dont (ism-i mevsûl) : ki onuñ, ki ondan

Donzelle (ism-i müenne²) : aşağı halkdan ve nāmûsu meşkûk kadın yahûd kız

Dorénavant (zarf-ı zamân) : bundan böyle, fimâ baʔd, baʔdez³n

Dorer (fiʔil-i müteʔaddi) : yaldızlamak, tezh³b etmek

Doreur, euse (isim) : yaldızcı, müzehhib

Dorique (ism-i müzekker-şıfat) : uşûl-i hamse-i miʔmâriyenin ikincisi

Dorloter (fiʔil-i müteʔaddi) : nazlı alışdırmak

Dormant, e (şıfat) : uyuyan, nâçim Ş gayr-ı müteŞarrik, ²âbit

Dormeur, euse (isim) : çok uyuyan

Dormir (fiʔil-i lâzım) : uyumak

Dormitif, ive (isim-şıfat) : uyuyan

Dorsal, e (şıfat) (teşr³Ş) : zahrî

Dortoir (ism-i müzekker) : yatak koğuşu

Dorure (ism-i müenne²) : yaldızlama § yaldızcılık, tezh³b § çöreklerle sürülen yumurta sarısı

Dos (ism-i müzekker) : arka, sırt, zahr || d'âne – iki tarafı mâçil sırt

Dose (ism-i müenne²) : miqdār

Doser (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb) : taḳd³r etmek

Dossier (ism-i müzekker) : şandalye ve kanepeniñ geri tarafı § evrāk, muşarrerāt

Dot (ism-i müenne²) (t okunur) : cihāz § mehir, kāb³n

Dotal, e (şıfat) : cihāza müteʔallik

Dotation (ism-i müenne²) : cihāz iʔtāsı

Doter (fiʔil-i müteʔaddi) : cihāz vermek

Douaire (ism-i müzekker) : zevcin zevcesine ṭulluḡu [dulluḡu] için taḥş³ ettiḡi māl

Douairière (ism-i müenne²-şıfat) : müteveffā kocasınıñ mahşuş emvāle mālīk ṭul [dul] kadın

Douane (ism-i müenne²) : gümrük, rüsümāt

Douanier (ism-i müzekker) : gümrükçü

Double (şıfat) : iki kat, muzāʔaf § iki katlı, katmer = (ism-i müzekker) bir o kadar, bir mi²li § nüsha, şüret = (Şāl) çift

Double (ism-i müzekker) : altun ve gümüşle kaplama şey § bilārdo oyununda topuñ taḥtaya [v]urup dönüşünde öbür topa ṭoḡunması

Doubleau (ism-i müzekker) : tavan ve döşeme mertekleriniñ eñ kalını

Doublement (ḡâl) : iki şüretle

Douloureux, euse (şıfat) : acıyan, ağrıyan || (mecāzen) müçellim

Doute (ism-i müzekker) : şübhe, şekk, işk³l § tereddüd

Douter (fiʔil-i lâzım) : şübhe etmek || se – zannetmek, ummak

Douteur (şıfat) ¹¹² şübhe eden, müvesvis

Douteusement (Şāl) : şekk ve şübhe ve tereddüdle

Douteux, euse (şıfat) : şübheli, ğayr-ı muşakkak, meşkük § mütereddid

Douve (ism-i müenne²) : fıçınıñ yan tahtası § handak [hendek]

Doux, once (şıfat) : tatlı, hulv § lezzetli, leziz || (mecāzen) laṭ³f, şirin, hoş § yavaş, yumuşak § şal³m, mülāyim, sākin = (Şāl) : yavaş, uşülle

Douzaine (ism-i müenne²) : on iki şeyden ʔibāret takım, düzine

Douze (isim- şıfat) : on iki

Douzième (şıfat) : on ikinci, ²ān³ ʔaşere = on ikide bir

Douziement (Şāl) : on ikinci derecede

Doyen (ism-i müzekker) : bir sınıf ve heyʔetiñ eñ ihtiyār veya kıdemlisi

Doyenne (ism-i müzekker) : rüşānîleriñ bir pāye-i maḥşuşu § bir nevʔ armūd

Dragée (ism-i müenne²) : badem şekeri § av saçması

Drageon (ism-i müzekker) : ağaç piçi, ferḥ, şatʔ

[SAYFA 219]

Drageonner (fiʔil-i lâzım) (ağaç şaklında) piç fidanlar vermek

¹¹² Zel harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Dragon (ism-i müzekker) : ejderha § süvāri, dragon

Dragonnades (ism-i müenne²-cem³) : yedinci ʔaşırdā Fransa' da Protestanlar Şakḳında icrā olunan mezālīm

Dragonne (ism-i müenne²) : kılıcınḡ kabzasına taḳılan püskül

Drague (ism-i müenne²) : nehir ve kuyu çamurunu ayıklamaḡa maḥşuş kürek, taraḳ § bira iʔmāliçün ḳaynadılmış arpa ve sāçire

Draguer (ism-i müzekker) : bir nehir ya [da] ḳuyununḡ dibini ayıklayan adam, tarayıcı

Dramatique (şıfat) : tiyatro oyununa müteʔallik § feciʔ

Dramatiquement (Şāl) : tiyatroya maḥşuş bir şüretle § feciʔ olarak

Dramaturge (ism-i müzekker) : faciʔalar yazan muşarrir, fāciʔanüvis

Drame (ism-i müzekker) : fāciʔa, dram || (mecāzen) müçe^{2 2}ir vaḳʔa, fec³ʔa

Drap (ism- müzekker) : çuḳa § yataḳ çarşafı § örtü

Drapeau (ism-i müzekker) : bayraḳ, sancaḳ, ʔalem, rāyet

Draper (fiʔil-i müteʔaddi) : örtü ile örtmek || (mecāzen) istihzā ile zemm ve faşl etmek

Draperie (ism-i müenne²) : çuḳaya müteʔallik ḳumaşlar § çuḳacılık

Drapier (ism-i müzekker) : çuḳacı

Drastique (isim-şıfat) : şiddetli müshil

Drèche (ism-i müenne²) : birā iʔmāliçün taḥm³r olunmuş arpa

Drelin (ism-i müzekker) : çingıraḳ şadası

Dresser (fiʔil-i müteʔaddi) : kaldırmak, refʔ etmek ʃ dikmek, rekz ü naʃb etmek ʃ tert³b ve tanz³m etmek ʃ ta' l³m ve terbiye etmek, bitiş-tirmek

Drille (ism-i müzekker) bon – iyi arkadaş

Drogman (ism-i müzekker) : tercüman

Droque (ism-i müenne²) : eczā || (mecāzen) fenā ve ʔādi şey ʃ bir nevʔ kâğıd oyunu

Droguer (fiʔil-i müteʔaddi) : lüzūmsuz yere ʔilaclar yedirmek

Droquerie (ism-i müenne²) : eczā ve bahārat envāʔı ʃ ʔattār lık

Droquet (ism-i müzekker) : pamuk ve yūñden mamūl bir nevʔ kumaş

Droqueur (ism-i müzekker) : çok ʔilaclar vermeği seven tab³b

Droguiste (ism-i müzekker) : ʔattār, eczācı

Droit (ism-i müzekker) : ʃak, istihkak ʃ resim, vergi ʃ ʃakkanıyet, ʔadālet

Droit, e (şıfat) : toğru, müstak³m ʃ hālis, ʃādık, ʃakkanıyetli ʃ ʃađ, yem³n = (Şāl) : toğru, istikāmetle ʃ şıdk ve hūlūş ve ʃakkanıyetle = (ism-i müenne²) : ʃađ taraf, ʃađ cenāş, ʃađ kol, ʃađ el || (hendese) hatt-ı müstak³m

Droitement (Şāl) : şıdk ve hūlūş ve ʃakkanıyetle

[SAYFA 220]

Droitier, ère (isim-şıfat) : ʃađ eliyle çalışan

Droiture (ism-i müenne²) : toğruluk, istikāmet, ʔadl ve ʃakkanıyet

Drolatique (şıfat) : tuhaf, güldürücü, muğşık

Drôle (şıfat) : tuhaf, gar³b, eğlenceli ve muğşık = (ism-i müzekker) : rez³l, maşhara [maskara], yaramaz, çapkın

Drôlement (Şāl) : ğar³b ve tuhaf bir şüretle

Drôlerie (ism-i müenne²) : tuhafılık, muğŞiklik

Drôlesse (ism-i müenne²) : namussuz ve fenā karı, postāl

Dromadaire (ism-i müzekker) : hec³n devesi

Dru, e (şıfat) : kuvvetli, tendürüst § şen § şık

Druidique (şıfat) : eski Golva kavimleriniñ rāhiblerine müteᵞallik

Druidisme (ism-i müzekker) : eski Golva kavimleriniñ mezhebi

Du (Şarf-i taᵞr³f) : isimleriñ muzāf-ı ileyhlerine ve mefᵞūlun minhlerine girer : les fleurs jardin – bağçeniñ çiçekleri. palais – je vions – Saraydan geliyorum

Dû, ue (şıfat) : verecek, borç olan § münbaᵞi², bir şeyden ileri gelmiş = (ism-i müzekker) : deyn, borç

Dualisme (ism-i müzekker) : iki esās kabûl eden felsefe ve mezheb

Dubitatif, ive (şıfat) : şekk ve şübheye delālet eden

Dubitativement (Şāl) : şekk ve şübhe ile

Duc (ism-i müzekker) : dükalık denilen bir küçük Şükümet Şükümdārı § Prenslikten sonra gelen zādegānlık rütbesini Şāᵞiz adam, düka

Duc (ism-i müzekker) : bir nevᵞ puhu kuşu

Ducal, e (şıfat) : dükaya müteᵞallik

Duché (ism-i müzekker) : dükalık

Duchesse (ism-i müenne²) : bir dükalığıñ şāŞibesı veyāḥūd bir dükanınıñ zevcesi

Ductile (şıfat) (Şikemiyat-ı tab³ᵞiyye) : kābil-i inᵞırāk

Duègne (ism-i müenne²) : bir genç kızın muşafa ve terbiyesine mecmûr ihtiyâr kadın, dadı

Duel (ism-i müzekker) : mübāreze, düello || (şarf) te²niye

Duelliste (ism-i müzekker) : düelloçu, mübāriz

Dulcifier (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā) : iślā etmek

Dûment (şāl) : layıkı vechile, uşûlüne tevfiķan

Dune (ism-i müenne²) : deñiz kıyılarında kum tepesi

Dunette (ism-i müenne²) (başriye) : kış kusāresi

Duo (ism-i müzekker) : iki kişi tarafından söylenecek veya iki çalgı ile çalınacak şarkı

Duodénium (ism-i müzekker) (teşr³ş) : şammā-i i²nā ʔaşere

Dupe (ism-i müenne²) : aldanmış veya aldanması kolay şahış, oyuncak, eğlence

Duper (fiʔil-i müteʔaddi) : aldatmak

Duperie (ism-i müenne²) : aldatmaklık, iğfāl § şamakat, budalalık

[SAYFA 221]

Duplicata (ism-i müzekker) : nüsha-i ²āniye

Duplicatif, ive (şıfat) : iki kat eden, muzaʔaf

Duplication (ism-i müenne²) : iki kat etme, tazʔ³f

Duplicité (ism-i müennes) : iki katlılık § iki yüzlülük, ʔadem-i hulūş

Dur, e (şıfat) : katı, sert, pek, şulb § merşametsiz, şissiz § meşakkatli, güç, zaşmetli § ağır

Durable (şıfat) : tayanıklı

Durant (şarf-i cerr) : imtidādınca, zarfında, müddetinde

Durcir (fiʔil-i müteʔaddi) : sertleşdirmek, katılaşdirmek =
(fiʔil-i lâzım) yařūd se- sertleřmek

Durcissement (ism-i müzekker) : sertleşme, sertlik

Durée (ism-i müenne²) : devām, imtidād, bekā

Durement (řāl) : sertlikle, şiddetle ř güçlkle

Dure-mère (ism-i müenne²) (teřr³ř) : ümm-i şulb

Durer (fiʔil-i lâzım) : devām ve imtidād etmek, ıayanmak

Dureté (ism-i müenne²) : sertlik, katılık ř şiddet,
merşametsizlik

Durillon (ism-i müzekker) : küçük naşır

Duriuscule (şıfat) : sertçe

Duvet (ism-i müzekker) : tıyūruñ karınlarındaki ince ve yumuřak
tüy ř gençleriñ yanaşlarında çıkan ince tüy, ıatt-ı sebz ř ayva ve
sāçire tüyü

Duveté, e (şıfat) : ince bir řav ve tüy ile örtülü

Dynamique (ism-i müenne²) ¹¹³ mebřa²ü'l-ıuvve, mebha²ü'l-
řarekāt

Dynamite (ism-i müenne²) : dinamit

Dynamomètre (ism-i müzekker) (řikemiřāt-ı tab³ıııye) :
mukāıisü'l-ıuvve

Dynastie (ism-i müenne²) : ĩānedān-ı salıanat sülālesi ¹¹⁴

Dynastique (şıfat) : ĩānedān ve sülāle-i salıanata müteʔallık

Dysenterie (ism-i müenne²) (tıbb) : dusanteriyā [dizanteri]

Dyspnée (ism-i müenne²) (tıbb) : ıusret-i teneffüs

¹¹³ Cim ve elif şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir
kısaltma yok.

¹¹⁴ Sehven "sülasesi" yazılmış.

Dysurie (ism-i müenne²) (tıbb) :  usret-i bevl

E HARFİ

E (ism-i müzekker) : Fransız elifbasının beşinci harfi. «Umūmiyet üzere telaffuzu

fetŞa gibidir.

Eau (ism-i müenne²) : şu, mā, ab

Eau-de-vie (ism-i müenne²) : rakı, «arak, konyak

Eau-forte (ism-i müenne²) : kezzāb, t³zāb § kezzāb vasıtasıyla Şakk edilmiş resim kalıbı

Ébahir (s') (fiʔil-i mutāvaʔat) : şaşmak, şaşakalmak, müteŞayyir olmak

Ébahissement (ism-i müzekker) : şaşma, Şayret

Ébarber (fiʔil-i müteʔaddi) : pürüzlü kenārları kesip düzeltmek
[SAYFA 222]

Ébats (ism-i müzekker, cemʔ) : cünbüş, oyun, eğlence

Ébattement (ism-i müzekker) : Şareket, cünbüş etmek

Ébattre (s') (fiʔil-i mutāvaʔat) : eğlenmek, cünbüş etmek

Ébaubi, e (şıfat) : şaşmış, müteŞayyir

Ébauche (ism-i müenne²) : taşlak

Ébaucher (fiʔil-i müteʔaddi) : taşlağını yapmak, taşarlamak

Ébauchoir (ism-i müzekker) : heykeltıraşların heykeliñ ilk «ameliyātını icrā etmeğe maŞşus aletleri

Ébaudir (s') (fiʔil-i mutāvaʔat) : sevinmek, sevinçden şıçramak

Ébaudissement (ism-i müzekker) : büyük sevinç, sevinç ızhārı

Ébène (ism-i müenne²) : abanos, sac

- Ébénier** (ism-i müzekker) : abanos ağacı
- Ébéniste** (ism-i müzekker) : ince marangoz, tavşan
- Ébénisterie** (ism-i müenne²) : ince marangozluk, tavşanlık
- Éblouir** (fiʔil-i müteʔaddi) : kamaşdırmak
- Éblouissant, e** (şıfat) : kamaşdırıcı
- Éblouissement** (ism-i müzekker) : kamaşma, kamaştırma
- Éborgner** (fiʔil-i müteʔaddi) : bir gözden kör etmek, bir gözünü çıkarmak
- Éboulement** (ism-i müzekker) : yıkılma, çökme
- Ébouler** (fiʔil-i lâzım) : yaḥūd s' -şoyulmak, kabuk veya derisi pul pul düşmek
- Éboulis** (ism-i müzekker) : yıkındı [yıkıntı]
- Ébourgeonnement** (ism-i müzekker) : fazla tomurcuqlarınḥ kaṭʔı, budama
- Ébourgeonner** (fiʔil-i müteʔaddi) : fazla tomurcuqları koparmak
- Ébouriffé, e** (şıfat) : saçları perişan ve karışık olan
- Ébranchement** (ism-i müzekker) : ağaç dallarınınḥ kaṭʔı, budama
- Ébrancher** (fiʔil-i müteʔaddi) : ağaç dallarını kesmek, budamak
- Ébranlement** (ism-i müzekker) : şarşılma, tezelzül
- Ébranler** (fiʔil-i müteʔaddi) : şarşmak, ditretmek || s' -Şareket etmek
- Ébrécher** (fiʔil-i müteʔaddi) : kırmak, körletmek, bozmak, çentik çentik etmek
- Ébrouer** (fiʔil-i muṭāvaʔat) (beyg³r Şakḥında) ürküb şolumak
- Ébruiter** (fiʔil-i müteʔaddi) : neşr ve işāʔa etmek
- Ébullition** (ism-i müenne²) : kaynama, galeyān

Écaillage (ism-i müzekker) : kabukların çıkarılması

Écaille (ism-i müenne²) : balık pulu § bağa kabuk, sedef, sefat, harşef

Écaillé, e (şıfat) (tār³h-i tabi²i) : kabuklu, pullu, harşef

Écailler, ère (isim) : istiridyeyatan

Écailler (fi²il-i müte²addi) : balığın pullarını yahūd istiridyenin kabuklarını çıkarmak || s' – soyulmak, kabuk veya derisi pul pul düşmek

Écailleux, euse (şıaft) : kabukları

[SAYFA 223]

veya pulları olan, harşefî § pul pul ayrılıp düşen

Écale (ism-i müenne²) : ceviz ve bakla gibi meyve ve sebzelerin dış kabuğu

Écaler (fi²il-i müte²addi) : dış kabuğunu çıkarmak, soymak

Écarbouiller (fi²il-i müte²addi) : dövmek, ezmek

Écarlate (ism-i müenne²) : gayet kırmızı renk, al kan rengi § bu renkte kalmak

Écarquillement (ism-i müzekker) : açma, birbirinden uzaklaştırma

Écarquiller (fi²il-i müte²addi) : ziyāde açmak § açmak, birbirinden uzaklaştırmak

Écart (ism-i müzekker) : şapma, şudül, yoldan çıkma § şapıklık, sehv, haṭā || à l² – bir tarafda, tenhada

Écarté (ism-i müzekker) : iki kişi ile oynanılan bir nev² kâğıd oyunu

Écarteler (fiʔil-i müteʔaddi) : iʔdāmlamaşkūm bir mücrimi dört beyg³ re bağlayarak dörde yarmak

Écartement (ism-i müzekker) : ayırma, ayrılma ş açma, açılma ş şapma, şapdırma

Écarter (fiʔil-i müteʔaddi) : ayırmak ş açmak, tağıtmak ş şapdırmak ş uzaklaştırmak ş tenhā ve münferid bırakmak ş defʔ etmek

Ecchymose (ism-i müenne²) (éki) (tıbb) : bere, kedme

Ecclésiastique (şıfat) : kiliseye müteʔallik = (ism-i müzekker) : ruşanî, rāhib,

Ecclésiastiquement (şāl) : rüşānîce, ruhbānca

Écervelé, e (şıfat) : beyinsiz, ʔakılsız, hevāʕi, sebükmağz

Échafaud (ism-i müzekker) : dülger ve nakkaşların kurdukları iskele ş mağtel, darağacı

Échafaudage (fiʔil-i lāzım) : iskele kurma ş çatı

Échalias (ism-i müzekker) : herek

Échancrer (fiʔil-i müteʔaddi) : taqv³s etmek

Échancrure (ism-i müenne²) : taqv³s, takavvüs

Échange (ism-i müzekker) : mübādele, trampa ş verip alma, teʔāti

Échangeable (şıfat) : mübādele olunabilen

Échanger (fiʔil-i müteʔaddi) : mübādele, trampa etmek ş alıp vermek, teʔāti etmek

Échantillon (ism-i müzekker) : numūne, örnek

Échantillonner (fiʔil-i müteʔaddi) : evzān ve ekyāli ʔayār etmek ş örnek kesmek

Échappatoire (ism-i müenne²) : bahāne, ves³le

Échappé, e (şıfat) : kaçkın, firārî § kurtulmuş

Échappée (ism-i müenne²) : yolsuzluk, şacemilik

Échappement (ism-i müzekker) : kaçış, kurtuluş, firār

Échapper (fiʔil-i lâzım) : kaçmak, kurtulmak, firār etmek § unudulmak || s' – kurtulmak, firār etmek

[SAYFA 224]

Écharde (ism-i müenne²) : diken, kıymık

Écharpe (ism-i müenne²) : geniş şerid yāḥūd kuşāk § mocrūs kol aşkısı, muşallaḳa

Écharper (fiʔil-i müteʔaddi) : yaralamak, ceriṣadār etmek

Échasse (ism-i müenne²) : ayaklara bağlanarak pek yüksekten yürümeḡe maṣṣūs uzun şırık

Échassiers (ism-i müzekker, cemʔ) : leylek gibi ayakları pek uzun tuyūr

Échauboulé, e (şıfat) : isilik çıkarmak

Échauboulé, e (şıfat) : isilik çıkarmış

Échauboulure (ism-i müzekker) : isilik

Échaudé (ism-i müzekker) : yumurṭalı ve şekerli çörek

Échauder (fiʔil-i müteʔaddi) : ḡaṣlamak § zarar a ugratmak, canını yakmak

Échaudoire (ism-i müzekker) : salḡṣāneniñ kesilmiş koyunlarıñ teh yiçesine maḡṣuṣ maṣalli § ḡaṣlamaḡa maḡṣuṣ kab

Échauffant, e (şıfat) : ısıtdıran, musaḡḡin

Échauffé (ism-i müzekker) : taḡammürden Ṣāşıl ekşilik

Échauffement (ism-i müzekker) : ısınma, ısıtma, Ṣararet, kızgınlık, tesahḡun § taḡammür, ekşime

Échauffer (fiʔil-i müteʔaddi) : ısıtmak, teşh³n etmek, kızdırmak
|| s' - kızmak, kesb-i iştidād etmek § taḥammür etmek, ekşimeğe
başlamak

Échauffourée (ism-i müenne²) : delice bir cürʕetle başlanılıp
şüsn-i net³ce vermeyen Şareket

Échauffure (ism-i müenne²) : cildde Şarāretten Şāşıl olma
kızıllık ve sivilce

Échéance (ism-i müenne²) : poliçe ve sāʕire vaʔdesi, ḥitām
müddeti

Échec (ism-i müzekker) (éché) (şatranc oyununda) kiş || et mat –
mat || (mecāzen) ʔadem-i muvaffakiyet § bozgunluk, inhizām

Échecs (ism-i müzekker, cemʔ) şatranc oyunu § iplik mikdārı

Échée (ism-i müenne²) : çıkırığa birden geçirilen iplik mikdārı

Échelette (ism-i müenne²) : küçük eğreti merdiven

Échelle (ism-i müenne²) : eğreti merdiven, el merdiveni § mikyās-ı
tersimāt

Échelon (ism-i müzekker) : merdiven başamağı § rütbe, derece, pāye

Échelonner (fiʔil-i müteʔaddi) (fenn-i Şarb) : kādeme teşk³l
etmek, kādeme niżamında tert³b etmek

Échenillage (ism-i müzekker) : tırtılların ayıklanması, itlāfı

Écheniller (fiʔil-i müteʔaddi) : tırtılları ayıklamak, itlaf
etmek

Écheveau (ism-i müzekker) : deste

Échevelé, e (şıfat) : saçları tağınık ve karışık olan

Échine (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : şevküʔz-zahr

Échinée (ism-i müenne²) : tomuz etiniñ

[SAYFA 225]

arkadan çıkarılmış parçası

Échiner (fiʔil-i müteʔaddi) : bel kemiğini kırmak & öldürmek, maşvetmek

Échiquier (ism-i müzekker) : şatranc tahtası

Écho (ism-i müzekker) (ko) : ʔaks-i şada & şadanıñ ʔaks ettiği maşal & başkasınıñ söylediğini tekrār eden adam

Échoir (fiʔil-i lâzım) : rast gelmek, teşādüf etmek, ele geçmek & (mühlet Şakķında) bitmek, gelmek

Échoppe (ism-i müenne²) : baraķa & kezzābla Şakk etmeğe maşşūş çelik kalem

Échopper (fiʔil-i müteʔaddi) : kezzābla ve çelik kalemle Şakk etmek

Échouement (ism-i müzekker) : gemiyi karaya oturtmaklık

Échouer (fiʔil-i lâzım) (gemi Şakķında) : oturmak, karaya düşmek
|| (mecāzen) muvaffak olamamak, başa çıkarmamak = (fiʔil-i müteʔaddi) : gemiyi oturtmak, karaya düşürmek

Écimer (fiʔil-i müteʔaddi) : ağaçların uçlarını kesmek

Éclabousser (fiʔil-i müteʔaddi) : çamur sıçratmak, zifos atmak

Éclaboussure (ism-i müenne²) : zifos

Éclair (ism-i müzekker) : şimşek, berķ || (mecāzen) az süren şey

Éclairage (ism-i müzekker) : ışık, tenv³r & maşarif-i tenv³riye

Éclaircie (ism-i müenne²) : bulutlu göğün açık maşalli & ormanıñ ağaçdan hāl³ yeri

Éclaircir (fiʔil-i müteʔaddi) : açmak, daha açık etmek & daha şulu etmek & seyrekleştirmek || (mecāzen) açmak, izah etmek

Éclaircissement (ism-i müzekker) : ʿzāṣ , ʿzāṣāt

Éclairer (fiʿil-i müteʾaddi) : aydınlık vermek, ı ışık göstermek, maʿlūmāt kesb ettirmek = (fiʿil-i lāzım) : parlamak § şimşek çakmak

Éclaireur (ism-i müzekker) (fenn-i Şarb) : keşşāf

Éclampsie (ism-i müenne²) (tıbb) : çocuk Şavālesi, eklam²i

Éclanche (ism-i müenne²) : kesilmiş koyun bacağı

Éclat (ism-i müzekker) : ağaç ve taş ve sāʿir sert bir şeyden kopup ayrılmış parça, yonga § parlama, şaṣṣaṣa § gürlleme, patlama § şan, şöhret, nam § güft u gū, kāl ü kıyl, şüyūu || rire aux – kahkaha ile gülmek

Éclatant, e (şıfat) : parlak, şaṣṣaṣalı § şöhretli, şanlı § gürlleyen, patlayan, gürüldülü § zāhir, ṣayān

Éclatement (ism-i müzekker) : patlayarak kırılma

Éclater (fiʿil-i lāzım) : patlamak || gürllemek § parlamak || (mecāzen) ızhār-ı Şiddet etmek § zāhir olmak, görünmek

Éclectique (isim-şıfat) : Şükemānıñ efkārından biʿl-intihāb muhteliṭ bir felsefe teşk³l eden feylesof

[SAYFA 226]

Éclectisme (ism-i müzekker) : Şükemānıñ efkārından intiḥābla Şāşıl olmuş felsefe, felsefe-i münteḥabe

Éclipse (ism-i müenne²) : Güneş ve Ay ve sāʿireleriñ tutulması. de doleil – küsūf . de lune – ḥusūf || (mecāzen) muvaḳḳat bir fıkḏān ve gaybubet

Éclipses (fiʿil-i müteʾaddi) : küsūf veya ḥusūfa uğratmak § setretmek, görünmez etmek || (mecāzen) geçmek, başdırmak, geride ve sözü olmayacak bir Şālde bırakmak

Écliptique (ism-i müenne²) (hey'et) : medār = (şıfat) küsūfî, husūfî

Éclisse (ism-i müenne²) : kırık kemikleri oynatmağa maşşûş ağaç veya mukavvā, ceb³ re

Éclisser (fi'il-i müte'addi) : kırık bir şuzva ceb³ re bağlamak

Écloppé, e (şıfat) : güç yürüyebilen topal ve sakat

Éclore (fi'il-i lâzım) (piliç şaklında) : yumurtadan çıkmak § (çiçek şaklında) : açılmak || (mecāzen) zuhūr etmek

Éclosion (ism-i müenne²) : piliciñ yumurtadan çıkması § çiçeğin açılması § zuhūr

Écluse (ism-i müenne²) : nehir ve cedvel şularını icābında turdurmağa mahşûş kapalı sed, bend

Éclusée (ism-i müenne²) : nehriñ kapalı sedler arasındaki kısmınıñ isti'āb ettiği şu miqdārı, bend toluşu

Éclusier (ism-i müzekker) : bir nehir sedlerini idāre eden adam

Écobuage (ism-i müzekker) : araziniñ kışrını söküb şāvi olduğu ot ve köklerle berāber işrāk ve külünü neşr etmek şameliyātı

Écobuer (fi'il-i müte'addi) : araziniñ kışrını söküb şāvi olduğu ot ve köklerle berāber ba'de' l-işrāk neşretmek

École (ism-i müenne²) : mekteb, medrese, mekteb-i ibtidā'î || (mecāzen) felsefe ve şilm ve fen tar'ık ve mesleği, mezheb

Écolier, ère (isim) : şākird, talebe, mektebli

Éconduire (fi'il-i müte'addi) : uşülle başdan şavmak, nezāketle komak

Économat (ism-i müenne²) : vek³ lharçlık, ev müdürlüğü

Économe (ism-i müzekker) : vek³ lharç, idāre me'cmūru, müd³ r = (şıfat) : idāre-i beytiye uşulünü bilen, idāreli

Économie (ism-i müenne²) : idāre-i beytiye § taşarruf, ¨adem-i isrāf || politique – fenn-i idāre, ¨ilm-i ²ervet || domestique – idāre-i beytiye = (cem¸) idāre ve taşarrufla birikdirilmiş akçe

Économique (şıfat) : idāreye müte¸allik idāreli § ucuz

Économiquement (Şāl) : idāre ile § ucuz

Économiser (fi¸il-i müte¸addi) : idāre ile kullanmak

Économiste (ism-i müzekker) : ¸ilm-i ²ervetle iştiğāl eden adam

[SAYFA 227]

Écorce (ism-i müenne²) : kabuk, kışır || (mecāzen) şüret-i zāhire

Écorcer (fi¸il-i müte¸addi) : kabuğu soyamak, akşār etmek

Écorché (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : misŞac

Écorcher (fi¸il-i müte¸addi) : soyamak, yüzmek || bahalı şatmak, soyamak

Écorcherie (ism-i müenne²) : selḥhāne

Écorcheur (ism-i müzekker) : ḥayvanların derisini yüzen adam || (mecāzen) çok bahalı şatan tācir, soyucu

Écorner (fi¸il-i müte¸addi) : boynuz veya köşeyi kırmak || (mecāzen) kırpmak

Écornifler (fi¸il-i müte¸addi) : otlağçılık etmek

Écorniflerie (fi¸il-i müte¸addi) : otlağçılık

Écorniffeur, euse (isim) : otlağçı

Écornure (ism-i müenne²) : bir köşeden çıkarılan parça

Écosser (fi¸il-i müte¸addi) : bakla gibi şeylerin kabuğunu soyamak

Écosseur, euse (isim) : bakla gibi şeylerin kabuğunu soyan işçi

Écot (ism-i müzekker) : akma, cereyān, seyelān

Écouler (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : akmak, dökülmek § geçmek,
cereyān etmek

Écourter (fiʔil-i müteʔaddi) : pek kıṣā kesmek veya kırpmaḵ

Écoute (ism-i müenne²) : ṣaḵlanıp diñlemeḡe yarayan maṣal

Écouter (fiʔil-i lâzım) : diñlemek, istimāʔ etmek, ḵulak aṣmaḵ ||
s' - ṣıṣṣatine ḵoḵ diḵḵat etmek, kendine iyi baḵmaḵ

Écouteur, euse (isim) : diñleyici

Écoutille (ism-i müenne²) (baṣriye) : lombar aḡzı

Écouvillon (ism-i müzekker) : oyuk ve üṣtübānî şeyleriñ içini
temizlemeḡe maṣṣūs ucu paḵavralı sırık veya uzun ṣaplı fırḵa

Écouvillonner (fiʔil-i müteʔaddi) : oyuk veya üṣtübānî bir şeyin
içini paḵavra veya fırḵa ile silmek

Écran (ism-i müzekker) : ateṣ paravanası

Écrasement (ism-i müzekker) : ezme, yorma

Écraser (fiʔil-i müteʔaddi) : ezmeḵ || (mecāzen) maḡlūb etmek,
yormaḵ

Écrémer (fiʔil-i müteʔaddi) : südüñ ḵaymaḡını toplamak

Écrêter (fiʔil-i müteʔaddi) : siperiñ dāḡilî sırtını topla döḡmek

Écrevisse (ism-i müenne²) : ıṣtaḵos || (ʔilm-i nücūm) : burc-ı
seretān

Écrier (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : baḡıрмаḵ, ḡayḵıрмаḵ

Écrin (ism-i müzekker) : mücevherāt ḵutusu

Écrire (fiʔil-i müteʔaddi) : yazmak, taṣr³r etmek § inṣā etmek,
ḵaleme almak

Écrit (ism-i müzekker) : evrak, muṣarrerāt § sened, temessük =
(cemʔ) teḵlifāt, a²ār

Écriteau (ism-i müzekker) : yafta, iḥlānnāme

Écritoire (ism-i müenne²) : divit, devāt, şokka, yazı takımı

[SAYFA 228]

Écriture (ism-i müenne²) : yazı, ḥaṭ, kitābet || sainte – Kitāb-ı Muḳaddese = (cemḥ) tüccār Şesābatı

Écrivailleur (fiḥil-i müteḥaddi) : çabuk ve fenā yazmak, karalamak

Écrivailleur (ism-i müzekker) : çok fenā e²erler yazan muşarrir

Écrivain (ism-i müzekker) : muşarrir, müḥellif, muşannif & yazıcı, kātib

Écrivassier (ism-i müzekker) (müracāḥat oluna : Ecrivailleur)

Écrou (ism-i müzekker) : vida deliği, şomun & tevḳ³f curnāli

Écrouelles (ism-i müenne², cemḥ) : sıraca, dāḥü'l-Şanāz³r

Écrouelleux, euse (şıfat) : sıracaya müteḥallik & sıracalı

Écrouer (fiḥil-i müteḥaddi) : Şabşhāne defterine kaydetmek, Şabsetmek

Écroulement (ism-i müzekker) : yıkılma, çökme, inhidām & izmişlāl, ḥarabiyet

Écrouler (s') (fiḥil-i muṭāvaḥat) : yıkılmak, çökmek & maşv ve muşmaşıl olmak

Écroûter (fiḥil-i müteḥaddi) : kabuğu çıkarmak, soyamak

Écru, e (şıfat) : soic – sıcaḳ şu ile Şaşlanmamış ipek. fil – yıkanmamış tire

Écu (ism-i müzekker) : talara, riyāl & bir nevḥ kalkan & arma levşası

Écueil (ism-i müzekker) : deñizde şuyun Şizāsıyla beraber kaya ||
(mecāzen) tehlikeli şey

Écuelle (ism-i müenne²) : taş, çanak

Écuellée (ism-i müenne²) : bir taş veya çanak toluşu

Éculer (fiʔil-i müteʔaddi) : ayakkabınının ökçesini başmak

Écume (ism-i müenne²) : köpek ş esāfil ve erāzil gürūhu

Écumeur¹¹⁵ köpürücü || demer – korşan

Écumeux, euse (şıfat) : köpüklü

Écumoire (ism-i müenne²) : köpük kepçesi

Écurage (ism-i müzekker) : temizleme, taḥ³r

Écurer (fiʔil-i müteʔaddi) : temizlemek, taḥ³r etmek

Écureuil (ism-i müzekker) : sincāb, teyyün

Écureur, euse (isim) : temizleyici, muṭahhir

Écurie (ism-i müenne²) : ahūr [ahır], ıṣṭabl

Écusson (ism-i müzekker) : arma levşası ş aşı kalemi

Écussonner (fiʔil-i müteʔaddi) : ağaç aşılama

Écuyer (ism-i müzekker) : zırhdār, silaṣdār ş binici, fāris ş
m³rāḥūr, ıṣṭabl-ı ʔāmiire müd³ri

Éden (ism-i müzekker) : yer yüzündeki Cennet, ʔAdn

Édenté, e (şıfat) : dişleri dökülmüş, dişsiz

Édenter (fiʔil-i müteʔaddi) : dişleri çıkarmak veya kırmak

[SAYFA 229]

Édicter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir emir ve tenb³h i' lān etmek

¹¹⁵ Buraya kelime türü yazılmamış. Kelime türünün ism-i müzekker olması gerekirdi.

Édifiant, e (şıfat) : teh³b- ahlākı mūcib

Édification (ism-i müenne²) : binā inşāsı § teh³b-i ahlāk

Édifice (ism-i müenne²) : büyük binā

Édifié, e (şıfat) : binā olunmuş § mütece²ir

Édifier (fiʔil-i müteʔaddi) : yapı yapmak, binā etmek § teh³b-i ahlāk ettirmek

Édit (ism-i müzekker) : emr, tenb³h, nizām

Éditer (fiʔil-i müteʔaddi) (kitāb) : neşretmek

Éditeur (ism-i müzekker) : nāşir

Édition (ism-i müenne²) : neşr § başılış, tabʔ a

Édredon (ism-i müzekker) : ince kuş tüyü

Édurable (şıfat) : kābil-i terbiye

Éducateur, trice (isim) : mürebbî

Éducation (ism-i müenne²) : terbiye

Édulcoration (ism-i müenne²) (tıbb) : taşliye

Édulcorer (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb) : taşliye etmek

Éffaçable (şıfat) : silinebilen, şazfı mümkün, kābil-i imşā

Effacer (fiʔil-i müteʔaddi) : silmek, şazfetmek, çizmek, bozma § geçmek, geride bırakmak

Éffaçure (ism-i müenne²) : maşzūf, çizik

Effarer (fiʔil-i müteʔaddi) : dehşete dūçār etmek || s' – dehşete dūçār olmak

Effaroucher (fiʔil-i müteʔaddi) : ürkütmek, tevş³ etmek

Effectif (ism-i müzekker) : ʔaskeriñ mevcūdu

Effectif, ive (şıfat) : şakiki, mevcūd, fiʔilî

Effectivement (şāl) : Şakikaten, fiailen

Effectuer (fiail-i müteaddi) : icrâ etmek, fiail çıkarmak

Effemination (ism-i müenne²) : nazlı ve raşata alışma

Efféminé, e (şıfat) : nazlı ve raşata alışmış

Efféminer (fiail-i müteaddi) : kadın gibi nazlı ve raşata alışdırmak

Effervescence (ism-i müenne²) : kaynayış, galeyân ş cüş u hurüş, heyecân

Effervescent, e (şıfat) : kaynayan ş cüş u hurüşa gelmiş, müteheyyc

Effet (ism-i müzekker) : net³ce ş teç^{2 3}r ş fiail, icrâ ş poliçe = (cemā) : eşyā, mevādd, a²ā² || en— gerçekten, Şakikaten, vākīā, fi'l-vākīā

Effeuillaison (ism-i müenne²) : yaprak dökümü

Effeuillement (ism-i müzekker) : ağaç yapraklarının dökülmesi

Effeuiller (fiail-i müteaddi) : yapraklarını dökme

Efficace (şıfat) : net³ce veren, müce^{2 2}ir

Efficacement (şāl) : müce^{2 2}ir ve net³cepez³r olacak şüretde

Efficacité (ism-i müenne²) : teç^{2 3}r, şamel

Efficient, e (şıfat) : mücib, müce^{2 2}ir, müsebbib

Effigie (ism-i müenne²) : şüret

Effilé (ism-i müzekker) : tiftiklenme

[SAYFA 230]

Effilé, e (şıfat) : ince ve uzun

Effiler (fiail-i müteaddi) : tiftik etmek

Effilocher yahūd **Effiloquer** (fiʔil-i müteʔaddi) : tiftik etmek

Efflanquer (fiʔil-i müteʔaddi) : zayıflatmak, arıktlatmak

Effleurage (ism-i müzekker) ve

Effleurement (ism-i müzekker) : çiçeklerin dökülmesi § şırlama

Effleurier (fiʔil-i müteʔaddi) : çiçekleri dökmek § sıyırmak

Efflorescence (ism-i müenne²) (kimyā) : tekerrüc

Effluence (ism-i müenne²) (tıbb) : ve

Effluve (ism-i müenne²) (tıbb) : şudāt

Effondrement (ism-i müzekker) : toprağın pek derin kazılması

Effondrer (fiʔil-i müteʔaddi) : toprağı pek derin kazmak § kırmak, paralamak

Effondrilles (ism-i müenne², cemʔ) : çökündü, tortu

Efforcer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : çabalamak, cehd etmek

Effort (ism-i müzekker) : çabalama, cehd, saʔy || (tıbb) Şareket-i manifiye

Effraction (ism-i müenne²) : kesr ü şikest

Effrayant, e (şıfat) : korkunç, dehşeteng³z, hevl nāk

Effrayer (fiʔil-i müteʔaddi) : korkutmak, dehşete dūçār etmek || s' – korkmak, dehşete dūçār olmak

Effréne, e (şıfat) : dizginsiz, zabt olunamaz, serkeş

Effriter (fiʔil-i müteʔaddi) : arazinin kuvve-i inbātiyesini tüketmek, kısırlatmak

Effroi (ism-i müzekker) : korku, dehşet, hevl

Effronté, e (şıfat) : ʔarsız, edebsiz § b³edebāne, küstāḥāne

Effronterie (ism-i müenne²) : ʔarsızlık, küstāḥlık

Effroyable (şıfat) : korkunç, dehşetli § pek çirkin, ıfrit gibi

Effroyablement (Şāl) : korkunç ve dehşetli bir şüretle § pek çok

Effusion (ism-i müenne²) : dökme, dökülme. De sang – sefk-i demā

Égal, e (şıfat) : müsāvi, muādil, mümā²il § düz, müstevi § farksız, hep bir = (ism-i müzekker) : akrān, em²āl, hemşinif

Également (Şāl) : müsāvi olarak, mütesāviyen § o kadar § kezālik

Égaler (fiʔil-i müteʔaddi) : müsāvi olmak, kaʔbetde olmak § müsāvi etmek

Égalisation (ism-i müenne²) : tesāvi, bir olmaklık § tesviye, düzlük

Égaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : müsāvi ve mümāsil etmek § düz etmek § tesviye etmek

Égalité (ism-i müenne²) : müsāvāt, tesāvi

Égard (ism-i müzekker) : Sürmet, riāyet, ıstibār || par-à riāyeten || en à – nazaran, ıstibāriyle || à lʔ – de Şakķında

Égaré, e (şıfat) : şapık, gümrāh

Égarement (ism-i müzekker) : yolu ğāʔib ediş, gümrāhlık § aşlaķsızlık, terbiyesizlik

[SAYFA 231]

Égarer (fiʔil-i müteʔaddi) : yoldan çıkarmak, şapıtmak, ızlāl etmek § ğāʔib etmek, bulamamak

Égayer (fiʔil-i müteʔāddi) : sevindirmek, şenlendirmek

Égide (ism-i müenne²) : Şimāye, sāye

Églantier (ism-i müzekker) : yabani gül ağacı

Églantine (ism-i müenne²) : yabani gül

Église (ism-i müenne²) : kilise § Hristiyanlar cemaati §
Hristiyanlığın beher mezhebi § Sükūmet-i rûṣāniye

Églogue (ism-i müenne²) : çobanlığa ve kır aṣvāline müteṣallik
şidir

Égoïsme (isim-şifat) : enāniyet, menfaṣatperestlik

Égoïste (ism-i müzekker) : yalnız kendini düşünen,
menfaṣatperest

Égorger (fiʔil-i müteṣaddi) : boğazlamak , zebḥ etmek

Egorgeur (ism-i müzekker) : boğazlayıcı

Égosiller (s') (fiʔil-i muṭāvaṣat) : boğazını yırtacak derecede
bağırmaḳ

Égout (ism-i müzekker) : suyuñ ṭamlaması veya akması § keriz
(kāriz), lağım

Égoutier (ism-i müzekker) : lağımcı, kerizci

Égoutter (fiʔil-i müteṣaddi) : süzmek, ṭamlamak [damlamak]

Égouttoir (ism-i müzekker) : süzgü

Égrainer (fiʔil-i müteṣaddi) (müracāṣat oluna: Égrener)

Égrapper (fiʔil-i müteṣaddi) : üzüm şalkımınıñ dānelerini
koparmak

Égratigner (fiʔil-i müteṣaddi) : tırmalamak

Égratigneur, euse (isim) : tırmalayıcı

Égratignure (ism-i müenne²) : tırmalama

Égrener (fiʔil-i müteṣaddi) : Şubūbāt başağından dāneleri
koparmak

Égrillard (şifat) : uyanık, açık gözlü

Égrugeoir (ism-i müzekker) : havān

Égruger (fiʔil-i müteʔaddi) : havānda döğmek

Égueuler (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kabıñ ağızını kırmak

Eh (Şarf-i nidā) : vay ! ya ! ha ! ey !

Éhonté, e (şıfat) : utanmaz, ʔayıb bilmez , ʔarlanmaz, ʔārsız

Ejaculation (ism-i müenne²) : şiddetle atma, sıçratma § imnā, temniye

Ejection (ism-i müenne²) : defʔ, boşatma

Élaboration (ism-i müenne²) : tehyiçe, tert³b

Élaborer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şāzırlama, tert³b etmek

Élagage (ism-i müzekker) : kuru dallarıñ kaşrı

Élaguer (fiʔil-i müteʔaddi) : kuru dalları kesmek

Élagueur (ism-i müzekker) : kuru dalları kesen adam

Élan (ism-i müzekker) : sıçrayış, Şamle, şavlet

Élan (ism-i müzekker) : bir nevʔ büyük geyik

Élancement (ism-i müzekker) (tıbb) : şiddetli şancı, vahz

Élancer (fiʔil-i lâzım) : şancı etmek, şiddetli bir şancı ile ağrımak

Élancer (fiʔil-i müteʔaddi) : atmak, fırlatmak || s' – atılmak, fırlatmak § boy atmak

[SAYFA 233]

Elargir (fiʔil-i müteʔaddi) : genişletmek, tevs³ʔ etmek § taşliye-i seb³l etmek

Élargissement (ism-i müzekker) : tevs³ʔ § taşliye-i sebil

Elasticité (şıfat) : elastikiyet

Élastique (şıfat) : elastikî § zemberekli = (ism-i müzekker) :
zemberek § lastik

Électeur (ism-i müzekker) : muntehab, intihabcı

Électif, ive (şıfat) : intihābî

Élection (ism-i müenne²) : intihāb

Électivité (ism-i müenne²) : muntehabiyet

Électoral, e (şıfat) : intihāb şakkına müteallik

Électorat (ism-i müzekker) : intişābcılık

Électricité (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) : elektrik

Électrique (şıfat) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) : elektrikî

Électrisable (şıfat) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye) : kabil-i
elektrikîyet

Électrisation (ism-i müenne²) : elektrikleme, elektrikîyet

Électrifier (fiil-i müteaddi) : elektriklendirmek

Électromoteur, trice (ism-i müzekker) : elektrik makinesi

Électuaire (ism-i müzekker) : maccun

Élegamment (şāl) : zarāfet ve nefāsetle, nāzikāne

Élégance (ism-i müenne²) : zarāfet, şüsne, nefāset, nāziklik

Élegant, e (şıfat) : zar³f, nāzik, nef³s

Élégiague (şıfat) : māteme müteallik (şıir), mer²ıye

Élégie (ism-i müenne²) mer²ıye, figannāme

Élément (ism-i müzekker) : cism-i bas³t, madde, munsur = (cem)
bir ilim ve fennin mebādisi

Élémentaire (şıfat) : munsurî § bir ilim ve fenniñ mebādi ve
uşulünü şāvi

Éléphant (ism-i müzekker) : fil

Éléphantiasis (ism-i müenne²) (tıbb) : dāḥü'l-fil

Élévation (ism-i müenne²) : yükseklik, irtifāʿ ş mürtefiʿ maşal
ş ʿuluvv, sumuvv, büyüklük

Élève (isim) : şākird, müteʿallim = (ism-i müenne²) :
yetiştirme, terbiye

Élever (fiʿil-i müteʿaddi) : yükseltmek, kaldırmak, çıkarmak ş
binā ve teʿs³s etmek ş beslemek, yetiştirmek ş ta'l³m ve terbiye
etmek

Éluder (fiʿil-i müteʿaddi) (şarf) : ḥazf etmek

Éligibilité (ism-i müenne²) : intiḥāb olunabilmeklik

Éligible (şāl) : intiḥāb olunabilir

Élimer (fiʿil-i müteʿaddi) : eskitmek || s'—eskimek

Élimination (ism-i müenne²) : iḥrāc, defʿ

Éliminer (fiʿil-i müteʿaddi) : iḥrāc etmek, defʿ etmek

Élire (fiʿil-i müteʿaddi) : seçmek, intiḥāb etmek

Élision (ism-i müenne²) (şarf) : bir Şarf-i şada ile başlayan
kelimelerden evvel teşadüf eden kelimeleriñ ahirindeki Şurûf-ı
şadaçiyeniñ Şazfı

Élite (ism-i müenne²) : münteḥib, güzide

Élixir (ism-i müzekker) : iksir

Elle (kimyā) : o (müenne²-i gāçibe maḥşūş)

[SAYFA 233]

Ellébore (ism-i müzekker) (ʿilm-i nücüm) : çöpleme, ḥarbak

Éllipse (ism-i müenne²) (hendese) : kaṭʿ-ı nāķış || (ʿilm-i nücüm)
taķd³r

Elliptique (şıfat) (hendese) : kaṭṭ-ı nāķış şeklinde olan

Élocution (ism-i müenne²) : nuṭuk, taķr³r-i ifāde

Éloge (ism-i müzekker) : medş ve sitāyişi mutażammın nuṭuk, medşıye

Élogieux, euse (şıfat) : medş ve sitāyişle memlū

Éloignement (ism-i müzekker) : uzaklık, baḍ ş uzaklaşma, uzaklaşdırma, tebṣ³d || (mecāzen) nefret, ictināb

Éloigner (fiṣıl-i müteṣaddi) : uzaklaşdırmak, tebṣ³d etmek ş defṣ etmek ş vazgeçirmek

Éloquemment (şāl) : feşāşat ve belāgatle, beligāne

Éloquence (ism-i müenne²) : feşāḥat, belāgat ş ṭalāķat-ı lisān

Éloquent, e (şıfat) : faş³ş, bel³ğ ş ṭalāķat-ı lisān şaşıbi

Élu (ism-i müzekker) : munteḥib ş saḍadet-i uhreviyeye nāḥil adam, Cennetmekān

Élucidation (ism-i müenne²) : ³zāş, şerş

Élucider (fiṣıl-i müteṣaddi) : açmak, ³zāş etmek

Élucubration (ism-i müenne²) : pek büyük saḍy ile vücuda gelmiş teḥl³f

Éluder (fiṣıl-i müteṣaddi) : başdan şavmak

Émaciation (ism-i müenne²) (tıbb) : neşāl

Émacié, e (şıfat) : ziyāde zaṣif, pek lağar

Email (ism-i müzekker) : mine

Emailler (fiṣıl-i müteṣaddi) : minelemek

Emailleur (ism-i müzekker) : mineci

Email lure (ism-i müenne²) : mine ş minecilik

Émanation (ism-i müenne²) : teşaʿʿud, tebahhur

Émancipation (ism-i müenne²) : veşāyetden kurtulma § Sürriyet, serbestî

Émanciper (fiʿil-i müteʿaddi) : veşāyetden kurtarmak § serbest bırakmak || s' – istiṣṣāl-i Sürriyet etmek

Émaner (fiʿil-i lâzım) : çıkmak, şudūr etmek § sızmak, tereşşuʿ etmek

Émargement (ism-i müzekker) : derkenār, derkenār etme

Émarger (fiʿil-i müteʿaddi) : derkenār etmek

Emballage (ism-i müzekker) : denk bağlama, eşyânın şandığa vazʿı

Emballer (fiʿil-i müteʿaddi) : denk bağlamak

Emballeur (ism-i müzekker) : denk bağlayıcı

Embarcadère (ism-i müzekker) : iskele

Embarcation (ism-i müenne²) : şandal, kayık

Embargo (ism-i müzekker) : geminin limanda tevķ³fi

Embarquement (ism-i müzekker) : gemiye rükûb veya irkāb, gemiye şamule eşyā idhāli, yükletme

Embarquer (fiʿil-i müteʿaddi) : gemiye bindirmek veya yükletmek

Embarras (ism-i müzekker) : māniʿ¹¹⁶ engel § güçlük, müşkülât

Embarrassant, e (şıfat) : müşkülâtı mücib, māniʿ

[SAYFA 234]

Embarrasser (fiʿil-i müteʿaddi) : māniʿ olmak § müşkülâta dūçār etmek § şaşırtmak

Émbâter (fiʿil-i müteʿaddi) : semer [v]urmak

¹¹⁶ Sehven māliʿ yazılmış.

Embauchage (ism-i müzekker) : ¤amele istiḥdāmı § gizlice ¤asker taşr³ri

Émbaucher (fiʔil-i müteʔaddi) : ¤amele istiḥdām etmek § gizlice ¤asker yazmak

Embauteur (ism-i müzekker) : ¤amele istiḥdām eden § gizlice ¤asker yazan

Embaumer (fiʔil-i müteʔaddi) : taşr³r etmek § balsamlamak, taşn³ṭ etmek

Embaumeur (ism-i müzekker) : balsamlayıcı, muşanniṭ

Embecquer (fiʔil-i müteʔaddi) (kuşa) : yem vermek

Embéguiner (fiʔil-i müteʔaddi) : takye [takke] giydirmek || (mecāzen) kandırmak

Embellie (ism-i müenne²) (başriye) : iyi hava, bunaça

Embellir (fiʔil-i müteʔaddi) : güzelletmek, tezy³n etmek = (fiʔil-i lâzım) yaḥūd s' – güzelleşmek

Embellissement (ism-i müzekker) : güzelleşme, güzelleştirme, ziynet, tezy³n

Embesogné, e (şıfat) : meşgûl

Embêter (fiʔil-i müteʔaddi) : can sıkmak, baş ağrıtmak

Emblaver (fiʔil-i müteʔaddi) : buğday ekmek

Emblavure (ism-i müenne²) : buğday ekilmiş tarla

Emblée (d') (Şikemiyāt-ı ṭab³ʔiyye) : ilk Şamlede, birdenbire, defʔaten

Emblématique (şıfat) : muşammāya müteʔallik, muşammā kabilinden olan

Emblème (ism-i müzekker) : muşammā yerini tutan resim ve taşv³r

Embobeliner (fiʔil-i müteʔaddi) : ve

Embobiner (fiʔil-i müteʔaddi) : iğfāl etmek

Emboire (fiʔil-i müteʔaddi) : alçı heykeline yağ veya bal mumu sürmek

Emboitement (ism-i müzekker) : çatışma

Emboîter (fiʔil-i müteʔaddi) : çatışdırmak

Emboîture (ism-i müenne²) : iki şeyiñ çatışdığı yer

Embonpoint (ism-i müzekker) : semizlik, etine tolgunluk

Emboucher (fiʔil-i müteʔaddi) : ağza komak || s' – manşib olmak

Embouchoir (ism-i müzekker) : çizme kalıbı

Embouchure (ism-i müenne²) : inşibāb § manşib § ağızlık ʔ çalgı ağızlığı § ağız, medhal, menfez

Embourber (fiʔil-i müteʔaddi) : çamura batırmak

Embranchement (ism-i müzekker) : yol teşaʔubu § bir borunun şuaʔbelere inkıśāmı

Embracement (ism-i müzekker) : büyük yangın || (mecāzen) karışıklık, fitne

Embraser (fiʔil-i müteʔaddi) : yakmak, tutuşdurmak

Embrasser (fiʔil-i müteʔaddi) : kucaklamak § öpmek § iśata etmek, şāmil olmak

Embrasure (ism-i müzekker) : mazgal

[SAYFA 235]

Embrocher (fiʔil-i müteʔaddi) : şişlemek, şişe geçirmek

Embrouillement (ism-i müzekker) : karışıklık, teşv³ş

Embrouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : karışdırmak, bulaşdırmak, teşv³ş etmek || s' – şaşkırtmak, zihni teşv³ş olunmak § bulanmak

Embrouilleur, euse (isim) : karışdırıcı, müşevveş

Embrumé, e (ism-i müzekker) : sisli, tumanlı

Embryon (ism-i müzekker) : cen³n, ruşeym

Embûche (ism-i müzekker) : tuzak, puşu

Embûcher (s') (fiʔil-i muṭavaʔat) : (geyik Şakḳında) ormana girmek

Embuscade (ism-i müenne²) : puşu, kemin

Embusquer (fiʔil-i müteʔaddi) : puşu kırmak || s' – puşuya yatmak

Émender (fiʔil-i müteʔaddi) (kanun) : ıslāş ve taʔd³l etmek

Émeraude (ism-i müenne²) : zümrüd

Émergent, e (şıfat) (hendese) : kaṭʔ

Émeri (ism-i müzekker) şunpara, sunbadc

Émerillon (ism-i müzekker) : bir nevʔ toğan kuşu

Émerite (şıfat) : mütekaʔid muʔallim

Émersion (ism-i, müenne²) : yeñiden zuhūr

Émerveiller (fiʔil-i müteʔāddi) : taʔaccübde bırakmak

Émétiqne (ism-i müzekker) (tıbb) : muḳayyi

Émétişer (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb) : taḳyiʔe etmek

Émettre (fiʔil-i müteʔaddi) : meydana kımak, neşretmek

Émeute (ism-i müenne²) : kıyām, ihtilāl, fesād, kargaşalık

Émietter (fiʔil-i müteʔāddi) (ekmeğ-i) ufaḳ ufaḳ toğramak

Émigrant, e (isim-şıfat) : hicret eden, muhācir

Émigration (ism-i müenne²) : hicret, muhāceret

Émigré, e (isim-şıfat) : hicret etmiş, muhācir

Émigrer (fiʔil-i müteʔaddi) : hicret etmek

Émince (ism-i müzekker) : ufaķ toğranmış et

Émincer (fiʔil-i müteʔaddi) : ufaķ toğramak

Éminement (şıfat) : ziyādesiyle ř başlıca, eñ ziyāde

Éminence (ism-i müenne²) : yükseklik, irtifaʔ ř kardinallere verilen ʔunvan

Éminent, e (şıfat) : yüksek, mürtefiʔ ř ʔāli, bülend mertebe ř pek mühim, eñ başlı

Éminentissime (şıfat) : pek ʔāli (kardinallere verilen ūnvandır)

Émir (ism-i müzekker) : emir

Émissāʕire (ism-i müzekker) : bir meʕmūriyet-i hafiye ile gönderilmiş muraħħař

Émission (ism-i müenne²) : neşr, meydana kōmak

Émmagasiner (fiʔil-i müteʔaddi) : deranbar etmek, iddiħār etmek

Emmaillottement (ism-i müzekker) : kundaķlama

Emmaillotter (fiʔil-i müteʔaddi) : kundaķlamak

[SAYFA 236]

Emmanchement (ism-i müzekker) : kulb veya şap takma

Émmancher (fiʔil-i müteʔaddi) : kulb veya şap takmak

Emmancheur (ism-i müzekker) : şap takııcı, řāpçı

Emmanchure (ism-i müenne²) : elbiseniñ kol deliği

Emmêler (fiʔil-i müteʔaddi) : karışdırmak, teřv³ř etmek

Emménagement (ism-i müzekker) : dōřetme

Emménager (fiʔil-i müteʔaddi) (ev) : dōřetmek

Emmener (fiʔil-i müteʔaddi) : götürmek, sevk etmek

Emmenotter (fiʔil-i müteʔaddi) : bilekçe kırmak

Emmeubler (fiʔil-i müteʔaddi) : döşetmek, tefr³ etmek

Emmieller (fiʔil-i müteʔaddi) : ballandırmak

Emmitoufler (fiʔil-i müteʔaddi) : kürk veya şala bürümek

Emmortaiser (fiʔil-i müteʔaddi) : bir ağacın ucunu delik veya kertiğe yerleştirmek

Emmuseler (fiʔil-i müteʔaddi) : burunşalık geçirmek

Emoi (ism-i müzekker) : hareket, telâş

Émoillient, e (şıfat) : yumuşadan, müleyyin = (ism-i müzekker) (tıbb) : devâ-yı müleyyin

Émolument (ism-i müzekker) : istifâde, temettüʔ

Émonde (ism-i müenne²) : kuş gübresi = (cemʔ) : budanan dallar

Émonder (fiʔil-i müteʔaddi) : budamak

Emondeur (ism-i müzekker) : budayıcı

Émotion (ism-i müenne²) : teʔ^{2 3}r, rikkat & telâş, Sareket & heyecân, ıztırab

Émotter (fiʔil-i müteʔaddi) : kerpiçleri kırmak

Émoucher (fiʔil-i müteʔaddi) : sinekleri kırmak

Émouchet (ism-i müzekker) : çağır [kuş]

Émoudre (fiʔil-i müteʔaddi) : bilemek

Émousser (fiʔil-i müteʔaddi) : körletmek || (mecâzen) gevşetmek

Émoustiller (fiʔil-i müteʔaddi) : şenlendirmek, ferâşlandırmak

Émouvoir (fiʔil-i müteʔaddi) : kıvıltılatmak, taʔr³k etmek & teʔ^{2 3}r etmek, rikcate getirmek

Empailler (fiʔil-i müteʔaddi): şamanla ʔoldurmak, şamana şarmak

Empailleur, euse (fiʔil-i müteʔaddi): şamanla ʔolduran veya şaran adam

Empalement (ism-i müzekker): kazıklama

Empaler (fiʔil-i müteʔaddi): kazıklamak

Émpan (ism-i müzekker): ʔarış

Émpanacher (fiʔil-i müteʔaddi): tüy takmak, tüyle tezy³n etmek

Empaqueter (fiʔil-i müteʔaddi): boğça bağlamak, boğçaya ʔomak

Emparer (s') (fiʔil-i muʔavaʔat): zabt etmek, almak, ʔapmak

Émpâtement (ism-i müzekker): taḥm³r || (tıbb) taʔaccün

Empâter (fiʔil-i müteʔaddi): ḥamura bulaşdı[r]mak § ḥamūr
Sāline ʔomak § semirtmek

Empaumer (fiʔil-i müteʔaddi) (topu) beklemek || (mecāzen) ʔaḳlını almak

[SAYFA 237]

Empechement (ism-i müzekker): mümānaʔat, mevāniʔ, engel

Empêcher (fiʔil-i müteʔaddi): maniʔ olmak, mümānaʔat etmek ||
s' – ictināb etmek

Empeigne (ism-i müenne²): ʔunduraniñ üst tarafı

Empenner (fiʔil-i müteʔaddi) (oḳu) tüy ile tezy³n etmek

Empereur (ism-i müzekker): Sükümdār, padişāh, imparator

Empesage (ism-i müzekker): ʔolalama

Empeser (fiʔil-i müteʔaddi): ʔolalamak, ʔolaya batırmak

Empeseur, euse (isim): ʔillet-i sāriyeye bulaşdırmak § taʔaffün ettirmek

Empêtrer (fiʔil-i müteʔaddi) : ayaklarını tolaşdırmak,
ayaklarını bağlamak

Emphase (ism-i müenne²) : tımtırak

Emphatique (şıfat) : tımtıraklı

Emphatiquement (şāl) : tımtırakla, tımtıraklı bir şüretde

Emphytéose (ism-i müenne²) : uzun müddetli iltizām

Emphytéotique (şıfat) : uzun müddetle iltizāma müteʔallik

Emplètement (ism-i müzekker) : ğaşb, tecāvüz, teʔaddi

Empléter (fiʔil-i müteʔaddi) : ğaşb etmek || s' – çok yemek

Empilement (ism-i müzekker) : yığma, istif

Empiler (fiʔil-i müteʔaddi) : yığmak, istif etmek

Empire (ism-i müzekker) : imparatorluk, devlet § Şükümet,
Şakimiyet

Empirement (ism-i müzekker) : fenālaşma, fenālaşdırma

Empirer (fiʔil-i müteʔaddi) : fenālaşdırmak, bedter etmek =
(fiʔil-i lāzım) fenālaşmak

Empirique (şıfat) : taşşilsiz, ʔamelî = (ism-i müzekker)
müteṭabbib

Empirisme (ism-i müzekker) : ʔamelve tecrübeye tābiʔ olub ʔilme
riʔāyet etmemezlik § teṭabbub

Emplacement (ism-i müzekker) : maşal, yer § yerleşdirme

Emplacer (fiʔil-i müteʔaddi) : yerleşdirmek

Emplâtre (ism-i müzekker) : yakı, lizk

Emplette (ism-i müenne²) : mübāyaʔa, iştirā

Emplir (fiʔil-i müteʔaddi) : tıldurmak, imlā etmek || s' – tılmak

Emploi (ism-i müzekker) : kullanma, istismāl ş mecmūriyet, manşıb

Employé (ism-i müzekker) : mecmūr

Employer (fiʔil-i müteʔaddi) : kullanmak, istismāl etmek ş istiḥdām etmek ş şarf etmek || s' – kullanılmak

Emplumer (fiʔil-i müteʔaddi) : tüyle tezy³n etmek

Empocher (fiʔil-i müteʔaddi) : cebe atmak

Empoigner (fiʔil-i müteʔaddi) : avuçlamak ş tutmak, yakalamak || s' – tutuşmak, dövüşmek

[SAYFA 238]

Empois (ism-i müzekker) : nişastadan maʔmūl kola

Empoisonnement (ism-i müzekker) : zehirleme, tesm³m

Empoisonner (fiʔil-i müteʔaddi) : zehirlemek, tesm³m etmek

Empoisonneur, euse (isim) : zehirleyici, müsemim || (mecāzen) fenā aşçı

Empoisser (fiʔil-i müteʔaddi) : ziftlemek

Empoisonnement (ism-i müzekker) : bir göl veya Şavūza balık vażı

Empoisonner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir göl veya Şavuza balık vażı etmek

Emporté, e (şıfat) : Şiddetli, mütehevvir

Emportement (ism-i müzekker) : Şiddet, tehevvir

Emporte-pièce (ism-i müzekker) : kesmeğe mahşuş bir nevʔ alet

Emporter (fiʔil-i müteʔaddi) : kaldırmak ş alıb götürmek ş almak, zabt etmek || lʔ – gālib gelmek, üst gelmek || s' – Şiddetlenmek

Empoter (fiʔil-i müteʔaddi): şakşıya kōmak

Empourprer (fiʔil-i müteʔaddi): kırmızıya boyamak

Empreindre (fiʔil-i müteʔaddi): başmak, iz bırakmak, e²er bırakmak

Empreinte (ism-i müenne²): e²er, iz, ʔalāmet

Empressé, e (şıfat): ʔaceleli, ser³ʔ ş müheyyā, ħ^v āhişger

Empressement (ism-i müzekker): ʔacele, sürʔat ş arzū, ħāhiş, ğayret

Empresser (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): ʔacele etmek ş ğayret ve ħāhiş göstermek

Emprisonnement (ism-i müzekker): şabs, tevķ³f

Emprisonner (fiʔil-i müteʔaddi): şabsetmek

Emprunt (ism-i müzekker): ödünç, karz, deyn borç, istikraz

Emprunté, e (şıfat): eğreti, müsteʔār ş serbest olmayan, tutuk

Emprunter (fiʔil-i müteʔaddi): borç almak, istikraz etmek ş istiʔāre etmek

Emprunteur, euse (isim): borç alıcı, müstaķriż

Empuantir (fiʔil-i müteʔaddi): fenā koķu ile koķutmak

Empuantissement (ism-i müzekker): fenā koķu verme, rāyişa-i ker³he neşri

Empyrée (ism-i müenne²): ʔarş-ı a'lā

Empyreumatique (şıfat) (kimyā): şiyātî

Empyreume (ism-i müzekker) (kimyā): şiyāt

Émulation (ism-i müenne²): ğıbṭa

Émule (isim- şıfat): rak³b, müsābakat iddiʔāsında bulunan

Émulsion (ism-i müenne²) : sübye

Émulsionner (fiʔil-i müteʔaddi) : sübye yapmak

En (harf-i cerr) :-de. un jour – bir günde. ville – kasabada § ile, üzerinde: colere – Şiddetle, Şiddet üzerinde § gibi: bon fils – iyi evlād gibi § -ye, -e: de village village köyden köye. de mieux mieux – iyiden iyi

[SAYFA 239]

En (zamir) : ondan, onuñ

Enamourer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : ʔāşık olmak, taʔaşşuk etmek

Encâblure (ism-i müenne²) (baŞriye) : yüz yigirmi kulaçdan ʔibāret ölçü

Encadrement (ism-i müzekker) : çerçeve içine alma

Encadrer (fiʔil-i müteʔaddi) : çerçeve içine almak

Encager (fiʔil-i müteʔaddi) : kafese komak

Encaissement (ism-i müzekker) : akçeyi derşandık etme

Encaisser (fiʔil-i müteʔaddi) : derşandık etmek

Encan (ism-i müzekker) : müzāyede, mezād

Encanailler (fiʔil-i müteʔaddi) : Şazele gürūhuna karışdırmak

Encapuchonner (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : başını kuķuleta ile örtmek

Encaquer (fiʔil-i müteʔaddi) (şardalyayı) fıçıda istif etmek

Encastrement (ism-i müzekker) : taķma, dizme, vaʔz ve ta' l³ķ

Encastrer (fiʔil-i müteʔaddi) : taķmak, dizmek, vaʔz ve ta' l³ķ etmek

Encaustique (ism-i müenne²) : bal mumlu boya veya lostra

Encavement (ism-i müzekker) : kilere vaʔz [etmek]

Encaver (fiʔil-i müteʔaddi): kilere kımak

Enceindre (fiʔil-i müteʔaddi): kıŕatmak, iŕāta etmek,
eṭrāfını çevirmek

Enceinte (ism-i müenne²): sur ve divār [d³vār] veya
ḥandaqla [hendek] iŕāta olunmuŕ maŕal

Enceinte (ŕıfat)¹¹⁷ gebe, ŕāmil

Encens (ism-i müzekker): günlük, lebān || (mecāzen):
müdāhene, ṭalkavukluk

Éncensement (ism-i müzekker): buḥurdānıñ taŕr³ki || (mecāzen)
müdāhene, ṭalkavukluk

Encenser (fiāil-i müteʔaddi): müdāheneci, ṭalkavuk

Encensoir (ism-i müzekker): buḥurdān

Enchainement (ism-i müzekker): irtibāt, münāsebet ŕ teʔakkub,
teselsül

Enchaîner (fiʔil-i müteʔaddi): zincirle bağlamak, zincire kımak

Enchantement (ism-i müzekker): sihir iʔmāli ŕ fevka'l-ʔade
memnūniyet ve maŕzūziyet

Enchanter (fiʔil-i müteʔaddi): siŕir etmek ŕ ziyādesiyle memnūn
ve maŕzūz etmek

Enchanteur (ŕıfat): ziyādesiyle memnūn ve maŕzūz eden = (isim)
siŕirbāz, sāŕir, mekkār

Enchâsser (fiʔil-i müteʔaddi): kıama, ṭakma, vaʔz ve ṭa'l³k
etmek

Enchâssure (ism-i müenne²): kıama, ṭakma, vaʔz ve ṭa'l³k

Enchausser (fiʔil-i müteʔaddi): sebzeyi ŕamanla örtmek

¹¹⁷ Peltek se ŕeklinde kıaltma var. Kitap baŕında böyle bir kıaltma yok.

Enchére (ism-i müenne²) : müzāyededede artırma

Enchérir (fiʔil-i müteʔaddi) : müzāyededede artırmak = (fiʔil-i lāzım) : bahāya çıkmak, bahālanmak

Enchérissement (ism-i müzekker) : bahālanma, terākki-i isʔār

Enchérisseur (ism-i müzekker) : müzāyededede artıran

[SAYFA 240]

Enchevètrer (fiʔil-i müteʔaddi) : yular takmak || s' – (beyg³r Şakında) ayakları yularından tolaşmak

Enchevètrure (ism-i müenne²) : ocak tayaqları Ş beyg³riñ ayak yarası

Enchifrènement (ism-i müzekker) : nezleden burunuñ tıkanması

Enchifrener (fiʔil-i müteʔaddi) : burunu tıkamak, burunuñ tıkanmasını mücib olmak

Enclave (ism-i müenne²) : diğər bir arāziniñ dāḥilinde bulunan arāzi

Enclaver (fiʔil-i müteʔaddi) : bir arāziyi diğər bir arāzi ile iŞaŞa etmek

Enclin, e (şıfat) : māçil

Enclore (fiʔil-i müteʔaddi) : eṭrāfını çevirmek

Enclouer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şayvanıñ na' lını takarken çiviye etine kadar şokmak Ş (topu) çivilemek

Enclouure (ism-i müenne²) : na' l çivisi yarası

Enclume (ism-i müenne²) : örs

Encoche (ism-i müenne²) : kertik

Encocher (fiʔil-i müteʔaddi) : yayıñ ipini oḳuñ kertiğine ilişdirmek Ş kertik yapmak

Encoffrer (fiʔil-i müteʔaddi) : şandığıñ içine kapamak

Encoignure (ism-i müenne²) : köşe

Encollage (ism-i müzekker) : çirişleme, kolalama, zamklama

Encoller (fiʔil-i müteʔaddi) : çirişlemek, kolalamak, zamklamak

Encolure (ism-i müenne²) : beyg³r boyunu || (mecāzen) tavır, şareket

Encombre (ism-i müzekker) : engel, müşkülât

Encombrement (ism-i müzekker) : engel olma § engel olan şeyler

Encombrer (fiʔil-i müteʔaddi) : engel ve māniʔ olmak

Encontre (à lʔ) (Şāl) : hilāfına, zıddına, ʔaksine

Encore (zarf-ı zamān) : daha, Sālā, henüz § bir daha, yeñiden || que — her ne kadar ki

Encorné, e (şıfat) : boynuzlu

Encorner (fiʔil-i müteʔaddi) : boynuz taşmak

Encouragement (ism-i müzekker) : teşc³ʔ § teşv³k, terg³b

Encourager (fiʔil-i müteʔaddi) : teşc³ʔ etmek § teşv³k ve terg³b etmek

Encourir (fiʔil-i müteʔaddi) : dūçār veya maẓhar olmak § celb etmek

Encrasser (fiʔil-i müteʔaddi) : kirletmek, lekeletmek

Encre (ism-i müenne²) : mürekkeb

Encrer (fiʔil-i müteʔaddi) : mürekkeblemek, mürekkeb sürmek

Encrier (ism-i müzekker) : mürekkeb şokkası, divit

Encroûter (fiʔil-i fiʔil-i müteʔaddi) : sıvamak || s'—kabuk bağlamak || (mecāzen) şumk ve belāhete dūçār olmak

Encuirasser (fiʔil-i müteʔaddi) : zırhlandırmak || s' – ziyāde
kirletmek

[SAYFA 241]

Encuver (fiʔil-i müteʔaddi) : tekneye komak

Encyclique (ism-i müenne²-şıfat) : Papa'nın taşrîrât-ı
umûmiyesi

Encyclopédie (ism-i müenne²) : mecmûʔa-i fûnûn ş ʔulûm ve fûnûn
kamûs-ı keb³ri

Encyclopédiste (ism-i müzekker) : mecmûʔa-i fûnûn muşarriri

Endémique (şıfat) : bir memlekete mahşûş, beledî

Endenté, e (şıfat) : dişli

Endenter (fiʔil-i müteʔaddi) : diş takmak

Endetter (fiʔil-i müteʔaddi) : borca giriftâr etmek || s' – borca
müstağrak olmak

Endêvé, e (şıfat) : Şad³dü'l-mizâc, serkeş

Endêver (fiʔil-i lâzım) : kızmak, şıkılmak

Endiablé, e (isim-şıfat) : pürŞiddet ş pek fenâ

Endimancher (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : Pazar gününe mahşûş elbise
giymek

Endive (ism-i müenne²) : hindibâ

Endoctriner (fiʔil-i lâzım) : öğretmek, ders vermek (istihzâ
tar³kıyla)

Endolori, e (şıfat) : acıyan, ağrıyan

Endommagement (ism-i müzekker) : ziyân, zarar, hasâr

Endommager (fiʔil-i müteʔaddi) : ızrâr etmek, ziyân ve hasâra
uğratmak

Endormeur, euse (isim) : uyutan § muğfil, müdāhin

Endormi, e (şıfat) : uyumuş § gevşek

Endormir (fiʔil-i müteʔaddi) : uyutmak § uyuşdurmak || s' –
uyumak, uyuklamak § gevşek tavrana

Endos (ism-i müzekker) : zahriye

Endosse (ism-i müenne²) : bar, yük, mesʕūliyet

Endossement (ism-i müzekker) : zahriye § ciro

Endosser (fiʔil-i müteʔaddi) : arkasına, şirtına almak § bir
senediñ zahrına yazmak, ciro etmek

Endosseur (ism-i müzekker) : bir senediñ zahrına yazan veya imzā
koyan, ciro eden adam

Endroit (ism-i müzekker) : maşal, mevķ³ʔ, yer, taraf § kumaşın
yüzü

Enduire (fiʔil-i müteʔaddi) : şıvama, sürmek

Enduit (ism-i müzekker) : şıvā

Endurant, e (şıfat) : müteşammil, şabūr

Endurcir (fiʔil-i müteʔaddi) : sertleşmek, katılaşı

Endurcissement (ism-i müzekker) : sertlik, katılık || (mecāzen)
merşametsizlik

Endurer (fiʔil-i müteʔaddi) : tayanma, çekmek, katlanma

Énergie (ism-i müenne²) : kuvvet § teʕ^{2 3}r, ʔamel § şareket,
faʔāliyet § gayret, himmet

Énergique (şıfat) : kuvvetli, teʕ^{2 3}rli, müʕe^{2 2}ir § gayretli

Énergiquement (şāl) : kuvvetle § teʕ^{2 3}rle § gayretle

Énergumène (isim) : cin tarafından çarpılmış, mecnūn

[SAYFA 242]

Énervation (ism-i müenne²) : zaa'af, gevşeklik, kuvvetsizlik, dermânsızlık

Enerver (fi'îl-i müte'addi) : zaa'af ve gevşeklik vermek, sinire tokunmak

Enfaîter (fi'îl-i müte'addi) : çatınının tepesini örtmek

Enfance (ism-i müzekker) : çocukluk, şabâvet

Enfant (ism-i müzekker) : çocuk

Enfantement (ism-i müzekker) : toğurma, tevl³d

Enfanter (fi'îl-i müte'addi) : toğurmak, tevl³d etmek

Enfantillage (ism-i müzekker) : çocukluk

Enfantin, e (şıfat) : çocukça

Enfariner (fi'îl-i müte'addi) : un sürmek, una bulamak

Enfer (ism-i müzekker) : Cehennem = (cem) ahîret

Enformer (fi'îl-i müte'addi) : bir yere kapamak § Sabsetmek

Enferrer (fi'îl-i müte'addi) : eslişâ-i cârişa ile delmek, şaplamak || s' - haşmın kılıcını üzerine atılıp yaralanmak

Enfilade (ism-i müenne²) : sıra, dize

Enfiler (fi'îl-i müte'addi) : dizmek § (ipekliği) geçirmek § içinden geçmek

Enfin (Şâl) : nihâyet, elşaşıl, âkâbet

Enflammer (fi'îl-i müte'addi) : alevlendirmek, tutuşdurmak || (mecâzen) canlandırmak, teşv³ş etmek

Enfler (fi'îl-i müte'addi) : şişirmek, kabarmak = (fi'îl-i lâzım) yahûd s' - şişmek, kabarmak

Enflure (ism-i müenne²) : şiş, kabarcık

Enfoncement (ism-i müzekker) : derinleşdirme § kırma § derinlik,
çukur § içeri girmiş, geri çekilmiş cihet

Enfoncer (fiʔil-i müteʔaddi) : derinleşdirmek § batırmak §
kırmak

Enfonceur (ism-i müzekker) : de portes ouvertes – beyhude yere çok
telāş eden adam

Enforcir (fiʔil-i müteʔaddi) : kuvvetlendirmek, takviye etmek =
(fiʔil-i lâzım) yaḥūd s' – kesb-i kuvvet etmek

Enfouir (fiʔil-i müteʔaddi) : gömmek, defnetmek

Enfouissement (ism-i müzekker) : gömme, defin

Enfouisseur (ism-i müzekker) : gömen, defneden

Enfourcher (fiʔil-i müteʔaddi) : beyg³ re binmek

Enfourchure (ism-i müenne²) : çatallanma

Enfournement (ism-i müzekker) : fırına koma

Enfourner (fiʔil-i müteʔaddi) : fırına komak

Enfreindre (fiʔil-i müteʔaddi) : ḥilāfında şareket etmek, naḳz
etme

Enfroquer (fiʔil-i müteʔaddi) : rāhib ziyneti giydirmek, rāhib
etmek

Enfuire (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : kaçmak, firār etmek

Enfumer (fiʔil-i müteʔaddi) : tütsülemek, tumanlatmak,
karārtmak

Enfutailler (fiʔil-i müteʔaddi) (şarābı) fıçıya komak

Engageant, e (şıfat) : borçlu bırakan, maşcüb eden

[SAYFA 243]

Engagement (ism-i müzekker) : mecbûriyet § vaʔad, taʔahhüd § terh³n § ʔasker yazılma § müşâdeme

Engager (fiʔil-i müteʔaddi) : terh³n etmek, rehin bırakmak § mecbûr etmek § ʔaskere yazılmak || s' – mecbûr olmak § ʔasker yazılmak

Engainer (fiʔil-i müteʔaddi) : kına kırmak

Engance (ism-i müenne²) : hayvan cinsi

Engelure (ism-i müenne²) (tıbb) : naķiṣa-i karye

Engendrer (fiʔil-i müteʔaddi) : toğurmak, tevl³d etmek || (mecâzen) intâc etmek, bâʔi² olmak

Engerber (fiʔil-i müteʔaddi) : demet bağlamak

Éngin (ism-i müzekker) : mancınık, makine, alet

Englober (fiʔil-i müteʔaddi) : toplamak, birikdirmek

Engloutir (fiʔil-i müteʔaddi) : yutmak § batırmak § maṣvetmek

Engluer (fiʔil-i müteʔaddi) : ökse sürmek

Engoncer (fiʔil-i müteʔaddi) (libâs Ṣakķında) : fenâ ṭurmak

Éngorgement (ism-i müzekker) : tıķanma, kıapanma || (tıbb) imtilâ

Engorger (fiʔil-i müteʔaddi) : tıķamak, kıapamak

Engouement yaḥûd **Engoûment** (ism-i müzekker) (tıbb) : insidâd || (mecâzen) muṣırrâne iltizâm

Engouer (fiʔil-i müteʔaddi) : tıķamak, sed etmek || s' – muṣırrâne iltizâm etmek

Engouffrer (fiʔil-i müteʔaddi) : çukura düşürmek || s' – çukura düşmek, batmak, çökmek

Engoulevent (ism-i müzekker) : çoban aldatan (ķuş)

Engourdir (fiʔil-i müteʔaddi) : uyuṣdurmak, ihdâr etmek

Engourdissement (ism-i müzekker) : uyuşukluk, hader

Engrais (ism-i müzekker) : Sayvanları semirtmek için verilen yem veya çayır § gübre

Engraissement (ism-i müzekker) : Sayvanların semirdilmesi

Engraisser (fiʔil-i müteʔaddi) : semirtmek § gübreletmek = (fiʔil-i lâzım) yahūd s' – semirmek

Eng ranger (fiʔil-i müteʔaddi) : anbara komak, deranbar etmek

Eng raver (fiʔil-i müteʔaddi) (gemi) kuma oturtmak

Engrêler (fiʔil-i müteʔaddi) : etrafını dişli yapmak

Engrêlure (ism-i müenne²) : dişli kenâr § dişli oya

Engrenage (ism-i müzekker) : dişli çarh terk³bi

Engrener (fiʔil-i müteʔaddi) : değirmen taşının deliğine buğday komak

Engrener (fiʔil-i lâzım) (çarhlar Sakında) : birbirlerini çevirerek dönmek

Engrenure (ism-i müenne²) : iki dişli çarhın birbirini çevirecek vazʔiyetde bulunması

Engrosser (fiʔil-i müteʔaddi) : gebe bırakmak

Engrossir (fiʔil-i müteʔaddi) : kalınlaştırmak, büyötmek, tevs³ʔ etmek = (fiʔil-i lâzım) kalınlaşmak, büyömek, tevs³ʔ etmek

[SAYFA 244]

Engrumeler (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : pıhtılanmak, koyulaşmak, taḥa² 2ür etmek

Enhardir (fiʔil-i müteʔaddi) : cesâret vermek, teşc³ʔ etmek

Enharmunique (şıfat) (müşıķi) : noṭanıñ bir şüret-i maḥşûşasına ıtlâķ olunur

Enharnachement (ism-i müzekker) : beyg³ re raḥt taķış ş raḥt taķımı

Enharnacher (fiʔil-i müteʔaddi) : beyg³ re raḥt taķmak

Énigmatique (şıfat) : bilmece ve muʔamma ķabilinden olan, muğlaķ

Énigmatiquement (şāl) : bilmece ve muʔamma şüretiyle

Énigme (ism-i müenne²) : muʔamma, bilmece, lüğaz || (mecāzen) muğlaķ kelām

Enivrant, e (şıfat) (ani) sarḥoşluk veren, müskir

Enivrement (ism-i müzekker) (ani) sarḥoşluk || (mecāzen) gurūr, heyecān

Enivrer (fiʔil-i müteʔaddi) (ani) : sarḥoş etmek, sekr vermek || (mecāzen) bâʔi²-i gurūr olmak ş tehy³c etmek

Enjambée (ism-i müenne²) : adım, ḥaṭve

Enjambement (ism-i müzekker) : bir beytiñ maʔnāsı nātamām ķalıp altındaki beyitle itmām olunması, kıṭʔa

Enjamber (fiʔil-i müteʔaddi) : atlamak, geçmek

Enjeu (ism-i müzekker) : ķumara ķonulan aķçe

Enjoindre (fiʔil-i müteʔaddi) : buyurmak, emr ve tenb³h etmek

Enjôler (fiʔil-i müteʔaddi) : müdāḥānekārāne iğfāl etmek

Enjôleur, euse (isim) : müdāḥin, muğfil

Enjolivement (ism-i müzekker) : süs, ziynet

Enjoliver (fiʔil-i müteʔaddi) : süslendirmek, tezy³n etmek, güzelleşdirmek

Enjoliveur (ism-i müzekker) : ziynete müteʔallik şeyler yapan ve şatan adam

Enjolivre (ism-i müenne²) : az kıymetli şeylerin süsü

Enjoué, e (şıfat) : şen, ferâş, beşâşetli

Enjouement (ism-i müzekker) : şenlik, ferâşlık, beşâşet

Enlacement (ism-i müzekker) : şarma, şarılma, şarılış

Enlacer (fiʔil-i müteʔaddi) : şarmak, birbirine geçirmek & kucaklamak

Enlaidir (fiʔil-i müteʔaddi) : çirkinleştirmek = (fiʔil-i lâzım) çirkinleşmek

Enlaidissement (ism-i müzekker) : çirkinleşme, çirkinleştirme

Enlèvement (ism-i müzekker) : kaldırmak, refʔ etmek & kapmak, kaçırarak & zabt etmek, almak

Enlignement (ism-i müzekker) : sıralama, dizme

Enligner (fiʔil-i müteʔaddi) : sıralamak, dizmek

Enluminer (fiʔil-i müteʔaddi) : renkli etmek, boyalamak

Enlumineur, euse (isim) : renk verici, boyayıcı, mülevvin

[SAYFA 245]

Enluminure (ism-i müenne²) : renk verme, telv³n & renki resim ve sâçire

Ennemi, e (isim-şıfat) (in) : haşım, düşman, ʔaduvv

Ennobler (fiʔil-i müteʔaddi) : şerefini artırmak, kudretini terf³ʔ etmek

Ennui (ism-i müzekker) : uşanç, cān şıkıntısı, melāl

Ennuyant, e (şıfat) : uşanç getiren, bıkdıran, cān şıkan

Ennuyer (fiʔil-i müteʔaddi) : uşandırmak, cān sıkıkmak, melāl vermek || s' - sıkılmak, uşanmak

Ennuyeusement (Şāl) : can şıkındısıyla

Ennuyeux, euse (isim-şıfat) : cān şıkan, uşandırıcı

Énoncé (ism-i müzekker) : ifāde, beyān § ifāde olunmuş şey

Énoncer (fiʔil-i müteʔaddi) : ifāde ve beyān etmek

Énonciatif, ive (ism-i müenne²) : ifāde ve beyāna müteʔallik

Énonciation (ism-i müenne²) : ifāde ve beyān, taḵr³r, taʔb³r

Enorgueillir (fiʔil-i müteʔaddi) (an) : bādi-i kibir ve ğurūru olmak || s' – kibir ve ğurūr etmek

Énorme (şıfat) : iri, ces³m

Énormément (şāl) : pek çok, pek ziyāde

Énormité (ism-i müenne²) : irilik, cesāmet § cināyet-i ʔaz³me

Enquérir (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : tecessüs etmek, taḥḵ³ḵ etmek

Enquête (ism-i müenne²) : teft³ş, taḥḵ³ḵ

Enquêter (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : teft³ş ve taḥḵ³ḵ etmek

Enquêteur (ism-i müzekker) : müfettiş

Enraciner (fiʔil-i müteʔaddi) : kökleşdirmek || s' – kökleşmek

Enragé, e (şıfat) : kudurmuş, ʔaḵūr

Enrageant, e (şıfat) : kudurtan § Şiddetlendiren, kızdıran

Enrager (fiʔil-i lāzım) : kudurmuş, ziyāde Şiddet etmek

Enrayement (ism-i müzekker) : araba tekerleğinin iple bağlanması, şıkışdırma

Enrayer (fiʔil-i müteʔaddi) : araba tekerleğini şıkışdırmak || (mecāzen) ṭurdurmak || s' – ṭurmak

Enrayure (ism-i müenne²) : araba tekerleğini şıkışdırmağa yarayan ip

Enregimenter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir alaya idhāl ve taşr³r etmek

Enregistrable (şıfat) : kayd olunmağa şāyān

Enregistrement (ism-i müzekker) : kayd, deftere geçiriş § kaydiye § kuyūdāt kalemi

Enregistrer (fiʔil-i müteʔaddi) : kaydetmek, deftere geçirmek

Enregistreur (ism-i müzekker) : muḳayyid

Enrhumer (fiʔil-i müteʔaddi) : zükkāma uğramak || s' – zükkāma uğramak

Enrichir (fiʔil-i müteʔaddi) : zeng³n etmek

Enrichissement (ism-i müzekker) : zenginlik, zenginleşme § tezy³n, ziynet

[SAYFA 246]

Enrochement (ism-i müzekker) : rıḫtım

Enrôlement (ism-i müzekker) : ʔasker cemʔ ve taḫr³ri § silk-i ʔaskerîye duḫûl

Enrôler (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔasker yazmak || s' – ʔasker yazılmak

Enrôleur (ism-i müzekker) : ʔasker yazan adam, ḳurʔa meʕmûru

Enrouement (fiʔil-i müteʔaddi) : ses ḳışıklığı

Enrouer (fiʔil-i müteʔaddi) : sesi ḳısaltmak || s' – sesi ḳısaltmak

Enrouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : paslandırmak || s' – paslanmak

Enroulement (ism-i müzekker) : tolaşma, tolaşdırma, şarılma § yılanḳavî şekil ve şûreti

Enrouler (fiʔil-i müteʔaddi) : tolaşdırmak, şarmak

Enrubanner (fiʔil-i müteʔaddi) : şeritlerle tonanmak

Ensablement (ism-i müzekker) : kum yığını

Ensabler (fiʔil-i müteʔaddi) (gemi)yi kuma oturtmak

Ensacher (fiʔil-i müteʔaddi) : çuvala doldurmak

Ensaisinement (ism-i müzekker) : teml³k

Ensaisiner (fiʔil-i müteʔaddi) : teml³k etmek

Ensanglerter (fiʔil-i müteʔaddi) : kan içinde bırakmak, kanla memlū etmek

Enseigne (ism-i müenne²) : ʔalāmet, nişān § dükkān ve sāʕire kapısı üzerindeki ʔalāmet-i maḥşūʕa § sancak

Enseignement (ism-i müzekker) : taʕl³m, tedr³s § muʔallimlik, müderrislik § taʕl³māt, tenb³hāt

Enseigner (fiʔil-i müteʔaddi) : taʕl³m ve tedr³s etmek § öğretmek § göstermek

Ensemble (Şāl) : berāber, birlikde, maʔā = (ism-i müzekker) heyʕet-i mecmūʔa § ittifāk, ittişād

Ensemencement (ism-i müzekker) : ekme, zerʔ

Ensemencer (fiʔil-i müteʔaddi) : ekmek, toḥum atmak, zerʔ etmek

Enserrer (fiʔil-i müteʔaddi) : sıkmak § Şāvi ve şāmil olmak § saklamak

Ensevelir (fiʔil-i müteʔaddi) : tekf³n etmek ||sʕ- şaklanmak, örtünmek

Ensevelissement (ism-i müzekker) : tekf³n

Ensorcels (fiʔil-i müteʔaddi) : sişir etmek, bügü [büyü] etmek

Ensorceleur, euse (isim) : bügücü [büyücü], sāşir

Ensorcellement (ism-i müzekker) : sişir, büyü [büyü], büyücülük [büyücülük]

Ensoufrer (fiʔil-i müteʔaddi) : kükürtletmek

Ensuite (şāl- zarf-ı zamān) : soñra, ʔaḳ³betde ş baʔde, andan soñra, müteʔāḳiben

Ensuivre (s') (fiʔil-i müteʔaddi) : teʔāḳub etmek, arḳası sıra gelmek ş lâzım gelmek, şāşıl olmak

Entablement (ism-i müzekker) : d³vār [duvar] ve sûtün şaçağı

Entacher (fiʔil-i müteʔaddi) : lekeletmek

Entaille (ism-i müenne²) : yarık, kertik ş cer³şa
[SAYFA 247]

Entailler (fiʔil-i müteʔaddi) : kertik yapmak

Entaillure (ism-i müenne²) : yarık, kertik ş cer³ha

Entame (ism-i müenne²) : ekmek ve sāçireden ilk kesilen parça

Entamer (fiʔil-i müteʔaddi) : kesmek ş bedaç ve mübāşeret etmek

Entamure (ism-i müenne²) : ekmek ve sāçireden kesilen parça ş kesme

Entassement (ism-i müzekker) : birikme, yığma, yığın

Entasser (fiʔil-i müteʔaddi) : birikdirmek, yığmak

Entasseur (ism-i müzekker) : yığan, birikdiren adam

Ente (ism-i müenne²) : ağaç aşısı ş aşılانmış ağaç

Entement (ism-i müzekker) : ağaç aşılama

Entendement (ism-i müzekker) : idrāk, ferāset ş ʔaḳl-ı sel³m

Entendeur (ism-i müzekker) : idrāk ve ferāset şaşıbi, söz añlar

Entendre (fiʔil-i müteʔaddi) : işitmek, tuymak § diñlemek,
istimāʔ etmek § añlamak § istemek § iyi bilmek, ma'lūmāt-ı tamme
şāʕibi olmak || s' – muvāfaqat etmek, uyuşmak

Entendu, e (şıfat) : añlayışlı, kulağı delik, ehil, dirāyetli §
müttefik-i ʔakliye, müsellim || bien – (şāl) şübhesiz, buña söz
yok

Entente (ism-i müenne²) : miʔa § añlayış, mahāret § ittifāk,
muvafakat

Enter (fiʔil-i müteʔaddi) : ağaç aşılamaq

Entéralgie (ism-i müenne²) : ʔilm-i miʔāʕi

Entérinement (ism-i müzekker) (kanun) : taşd³k, icrā şükmü

Entériner (fiʔil-i müteʔaddi) (kanun) : taşd³k etmek, icrāsını
emr etmek

Enterrement (ism-i müzekker) : defn, gömme § cenāze resim ve alayı

Enterrer (fiʔil-i müteʔaddi) : gömmek, defnetmek

Entêté, e (şıfat) : muʔannid, muşırr, ʔinādcı

Entêtement (ism-i müzekker) : ʔinād, ısrār, muʔannidlik § başa
[v]urmaqlık

Entêter (fiʔil-i müteʔaddi) : başa [v]urmak || s' – ısrār ve
taʔannüd etmek

Enthousiasme (ism-i müzekker) : heyecān, tehālūk, cūş u ħurūş

Enthousiasmer (fiʔil-i müteʔaddi) : heyecana getirmek, tehy³c
etmek || s' – heyecana gelmek, tehy³c etmek

Enthousiaste (isim-şıfat) : heyecanlı, müteheyyc

Enticher (s') (fiʔil-i müteʔaddi) : mübtelā olmak

Entier, ère (şıfat) : bütün, tam, kâmil ş enememiş (at) || (mecâzen) muşırır, ʔinâdcı = heyçet-i mecmûʔa, bütün || (Şesab) ʔaded-i tām, ʔaded-i şaŞ³Ş

Entièrement (Şāl) : büsbütün, tamamıyla, biʔt-tamam

Entoilage (ism-i müzekker) : bez kaplama

Entoiler (fiʔil-i müteʔaddi) : bez kaplamak

Entoiser (fiʔil-i müteʔaddi) : yapı taşınırını

[SAYFA 248]

ölçülebilecek şüretde murabbaʔ yığınlar Şāline kımak

Entomologie (ism-i müenne²) (tār³ḥ-i ṭab³ʔ³) : mebŞa²ü'l-hevāmm

Entomologiste (ism-i müzekker) : mebŞa²ü'l-hevāmm ʔilminin ʔalimi

Entonner (fiʔil-i müteʔaddi) : fıçıya kımak = (fiʔil-i lâzım) çok şarāb içmek || s' – (kıarın Şakķında) şişmek

Entonnoir (ism-i müzekker) : ḥuni

Entorse (ism-i müenne²) (ṭıbb) : vā²i

Entortillement (ism-i müzekker) : kıvırılma

Entortiller (fiʔil-i müteʔaddi) : şarmak, burmak, kıvırmak || (mecâzen) kıışdırmak, bulaşdırmak

Entour (ism-i müzekker) : dāçire, çevre = (cemʔ) civār, Şavāli

Entourage (ism-i müzekker) : bir şeyçiñ etrafında bulunan ziynetler ş aķār³b, rüfekā

Entourer (fiʔil-i müteʔaddi) : kıuşatmak, ortaya almak, iŞāta etmek

Entournure (ism-i müenne²) : elbiseniñ kıoltuk altı

Entr' accuser (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirini ittiḥām etmek

Entr'acte (ism-i müzekker) (tiyatroda): faşıl arası

Entr'aider (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): birbirine yardım etmek,
teʔāvün etmek

Entrailles (ism-i müenne²): bağırsak, emʔā || (mecāzen) şefkat

Entr'aimer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): sevişmek

Entraînant, e (şıfat): cāzibeli

Entraînement (ism-i müzekker): sürükleme, sevķ ş cezb, kuvve-i
cāzibe

Entraîner (fiʔil-i müteʔaddi): sürüklemek, sevķ etmek ş ³cāb ve
intāc etmek

Entrant, e (şıfat): giren, dāhil

Entrʔappeler (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): çağırışmak, birbirini
çağırmak

Entrave (ism-i müenne²): paybend, köstek || (mecāzen) menʔ,
māniʔa, müşkülāt

Entrʔavertir (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): birbirine haber vermek,
haberleşmek

Entre (Şarf-i cerr-ẓarf): arada, araya, beynde, beyne.

entr'ouvrir: yarı açmak

Entre-bâiller (fiʔil-i müteʔaddi): yarı açmak, aralık etmek

Entrebaïser (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): öpüşmek

Entre-battre (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): dövüşmek

Entrechat (ism-i müzekker): rakşda ayakları [v]uruşdurmak
Şareketi, perende

Entre-choquer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): tokuşmak, kaķışmak

Entre-colonnement (ism-i müzekker) : iki sütun arasındaki mesāfe, sütūn aralığı

Entre-côte (ism-i müzekker) : iki kaburğa arasından çıkarılmış et parçası, külbaşdılık

Entrecouper (fiʔil-i müteʔaddi) : ara sıra kesmek

Entre-croiser (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : çatışmak

[SAYFA 249]

Entre-déchirer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : yırtışmak, birbirini yemek

Entre-détruire (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirini batırmak

Entre-deux (ism-i müzekker) : iki şey arası, aralık, mābeyn

Entre-donner (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirine vermek, teʔāʔi etmek

Entrée (ism-i müenne²) : girme, duḥūl § alayla duḥūl, resm-i istikbāl § girilecek maşal, kapı, medḥal § duḥūliye

Entre-fâcher (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirine tarılmak, targon olmak

Entrefaites (ism-i müenne², cemʔ) : sur ces – bu aralıkda, o e²nada

Entre-frapper (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : [v]uruşmak, dövüşmek

Entregent (ism-i müzekker) : adāb-ı muʔāşeret

Entre-hair (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : sevişmemek, yekdiğerinden müteneffir olmak

Entre-heurter (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : çarpışmak

Entrelacement (ism-i müzekker) : birbirine geçme, girift

Entrelacer (fiʔil-i müteʔaddi) : birbirine geçirmek, girift etmek

Entrelace (ism-i müzekker) : girift eşkāl ve çiçeklerden ʔibāret tezy³nāt

Entrelarder (fiʔil-i müteʔaddi) : etek aralarına tomuz yağından parçalar şokmak

Entre-luire (fiʔil-i lâzım) : yarı parlamak, az parlamak

Entremêler (fiʔil-i müteʔaddi) : karışdırmak

Entremets (ism-i müzekker) : et yemeğinden sonra ve yemişden evvel konulan yemek

Entremetteur, euse (isim) : mutavaştı, meyāncı

Entremettre (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : araya girmek, tavassuṭ etmek

Entremise (ism-i müenne²) : araya girme, vesāṭāt, tavassuṭ, meyāncılık, şefāʔat

Entre-nuire (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirini ızrār etmek

Entre-percer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirini delmek

Entre-pont (ism-i müzekker) (başriye) : iki güverte arası

Entreposeur (ism-i müzekker) : anbar emini

Entrepositaire (ism-i müzekker) : anbara emāneten eşyā bırakan tācir

Entre-pousser (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirini itmek

Entrepreneur, e (şıfat) : Şareket ve teşebbü²ünde cesūr ş faʔāl, ğayretli

Entreprendre (fiʔil-i müteʔaddi) : teşebbü² etmek, girişmek,
ʔazm ve teşaddi etmek § taʔahhüd ve iltizām etmek § şakâtlamak =
(fiʔil-i lâzım) : sur – taʔarruż etmek

Entrepreneur, euse (isim) : müteşebbi², ʔāzim § müteʔahhid,
mültezim

Entrepris, e (şıfat) : sıkı [ya da sakat]

[SAYFA 250]

Entreprise (ism-i müenne²) : teşebbü², ʔazm, taşaddi § taʔahhüd,
iltizām § gâşb, taʔarruż

Entre-quereller (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : münāzaʔa etmek,
tutuşmak

Entrer (fiʔil-i lâzım) : girmek, duḥûl etmek

Entre-regarder (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirine bakmak,
bakışmak

Entre-secourir (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirine yardım etmek

Entre-sol (ism-i müzekker) : eviñ alt katı ile birinci kat
arasındaki alçak kat

Entre-temps (ism-i müzekker) : iki vukûʔât arasındaki zamân

Entreteneur (ism-i müzekker) : birini kendi maşrafıyla idāre eden
adam

Entretenir (fiʔil-i müteʔaddi) : idāre etmek, kullanmak §
gözetmek, muşafaʔa etmek § (yol şakḳında) taʔm³r etmek §
meşārifini vermek || s' – konuşmak, lakırdı etmek

Entretien (ism-i müzekker) : idāre, kullanma § gözetme, muşāfaʔā §
taʔm³r § nafaʔa, muḥaşşeşāt § şoşbet, muşāvere

Entre-tuer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirini öldürmek

Entre-visiter (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : birbirini ziyāret etmek

Entrevoir (fiʔil-i müteʔaddi) : görür gibi olmak, sezmek

Entrevue (ism-i müenne²) : görüşme, mülākāt

Entrʔouir (fiʔil-i müteʔaddi) : işitir gibi olmak, kulağa çalınmak

Entrʔouvert, e (şıfat) : yarı açık, aralık

Entrʔouvrir (fiʔil-i müteʔaddi) : yarı açık, aralık etmek

Énumérateur, trice (isim) : sayıcı, teʔaddüd meʕmûru

Énumératif, ive (şıfat) : sayıya müteʔallik, taʔaddüdî

Énumération (ism-i müenne²) : sayış, taʔdād

Énumérer (fiʔil-i müteʔaddi) : saymak, taʔdād etmek

Envahir (fiʔil-i müteʔaddi) : ğaşb etmek § istilā ve teşh³r etmek § başmak

Envahissement (ism-i müzekker) : ğaşb § istilā, teşh³r

Envahisseur (ism-i müzekker) : ğāşıb § müstevli

Envasement (ism-i müzekker) : şulardan yığılan çamur

Envelope (ism-i müenne²) : zarf, kışr, kab, ğılaf § mektûb zarfı

Enveloppement (ism-i müzekker) : şarma, tayy

Enveloper (fiʔil-i müteʔaddi) : şarmak, tayy etmek || (mecāzen) şaklamak, ketm ve ihfā etmek || dāhıl etmek § isāta etmek, kuşatmak

Envenimer (fiʔil-i müteʔaddi) : zehirletmek § iltihāb ettirmek § kızdırmak, azdırmak

[SAYFA 251]

Envergure (ism-i müenne²) : kuş kanadlarınıñ açık oldukları şāldeki vüsʔati

Envers (Şarf-i cerr) : Şakkında: sa fidélité – şadaḳati Şakkında § māʕid : la patrie – vaṭana māʕid

Envers (ism-i müzekker) : kumaş ve sāçireniñ ters tarafı || (a l')
tersine

Envi (à l'æ) (§arf) : rağmen, minādına

Enviable (şıfat) : şâyân-ı ğıbta, şased olunacak

Envie (ism-i müenne²) : şased ş arzū, heves, istek, ğıbta ş beñ,
nişân

Envier (fiʔil-i müteʔaddi) : şased etmek ş arzū ve ğıbta etmek

Envieux, euse (şıfat) : şasedci, şasūd ş arzūkeş, ğıbtakeş

Environ (§arf-i cerr) : kurbda, civārda ş yak³n, qar³b, taqr³ben ş
şularda, raddelerde

Environner (fiʔil-i müteʔaddi) : kuşatmak, işāta etmek ş
civārında bulunmak

Environs (ism-i müzekker, cemʔ) : civār, eṭrāf ve eknāf

Envisager (fiʔil-i müteʔaddi) : yüzüne bakmak || (mecāzen)
cesāretle ve merdāne kabūl etmek ş nazarıyla bakmak, ʔaddetmek

Envoi (ism-i müzekker) : irsāl ş irsāl olunan şey

Envoler (s') (fiʔil-i muṭavaʔat) : uçmak, ṭayerān etmek

Envoyé (ism-i müzekker) : mürsel, mebū² ş elçi, maşlaşatgüzār

Envoyer (fiʔil-i müteʔaddi) : göndermek, irsāl etmek ş iʔzām
etmek

Envoyeur (ism-i müzekker) : gönderen, mürsel

Épacte (ism-i müenne²) : sene-i şemsiyeye müsāvi olmak için sene-i
kameriyeye ʔilāve olunması lāzım gelen eyyāmıñ miqdārı

Épagueul, e (isim-şıfat) : uzun tüylü ve şarkık kulaklı bir cins
köpek

Épais, se (şıfat) : şık ş kalın ş koyu, ke^{2 3}f

- Épaisseur** (ism-i müenne²) : sıklık § kalınlık, genişlik § koyuluk, ke²âfet
- Épaissir** (fiʔil-i müteʔaddi) : sıklaştırmak § kalınlaştırmak § koyulaştırmak
- Épaississement** (ism-i müzekker) : sıklık § koyuluk, ke²âfet § kalınlık, gılzet
- Épamprement** (ism-i müzekker) : aşma ve bağ yapraklarınının katışı
- Épamprer** (fiʔil-i müteʔaddi) : bağ ve aşmanın yapraklarını koparmak
- Épanchement** (ism-i müzekker) : dökme, dökülme || (tıbb) inşibâb
- Épancher** (fiʔil-i müteʔaddi) : dökmek || s' – açılmak, emniyetle her şeyi söylemek
- Épandre** (fiʔil-i müteʔaddi) : saçmak, serpmek
- Épanouir** (fiʔil-i müteʔaddi) : sevindirmek || s' – açılmak
- Épanouissement** (ism-i müzekker) : açılma § inşirâs
- Épargnant, e** (şıfat) : idâre ile kullanan, esirgeyen
- Épargne** (ism-i müenne²) : idâre ve taşarrufla birikdirilen akçe
- [SAYFA 252]
- Épargner** (fiʔil-i müteʔaddi) : idâre ile kullanmak, taşarruf ve imsâk etmek
- Éparpillement** (ism-i müzekker) : saçma, neşr, tağıtma
- Éparpiller** (fiʔil-i müteʔaddi) : saçmak, tağıtmak, neşretmek
- Épars, e** (şıfat) : tağıtmak, münteşir § perişan
- Épaté, e** (şıfat) : kışa ve yaşşı (burun)
- Épater** (fiʔil-i müteʔaddi) : ayağı kırmak
- Épaulard** (ism-i müzekker) : bir nevʔ yunus balığı

Épaule (ism-i müenne²) : omuz, ketif

Épaulement (ism-i müzekker) : topraktan muvakkat tabya, siper

Épauler (fiʔil-i müteʔaddi) : omuzunu kırmak § yardım ve müzāheret etmek § siper altına almak

Épaulette (ism-i müenne²) : apolette

Épave (ism-i müenne²) : deñiziñ sâʕile çıkardığı şeyler § sâʕibsiz mal

Épeautre (ism-i müzekker) : dānesi ufağ ve esmer bir nevʔ buğday

Épée (ism-i müenne²) : kılıç, seyf, meç || (mecāzen) : silk-i ʔaskerî

Épeler (fiʔil-i müteʔaddi) : hecelelemek

Épellation (ism-i müenne²) : heceleme, tehecci

Éperdu, e (şıfat) : şaşkın, yılğın, telaşlı

Éperdument (şāl) : mübālağa ile, çıldıracaq derecede

Éperlan (ism-i müzekker) : bir nevʔ balık

Éperon (ism-i müzekker) : mehm³z, mahmūz § Sorosuñ arğadaki yüksek tırnağı § eski gemilerin cebhesindeki sivri ucu § gözüñ kenārındaki buruşukluk

Éperonné, e (şıfat) : mahmūzlu

Éperonner (fiʔil-i müteʔaddi) : mahmūzla [v]urmak, mahmūzlamak

Épervier (ism-i müzekker) : bir nevʔ atmaca § bir nevʔ balık ağı

Éphélide (ism-i müenne²) (tıbb) : leke, abraş

Éphémère (şıfat) : bir günlük, bir gün süren veya yaşāyān

Éphémérides (ism-i müenne², cemʔ) : z³c, takv³m § rūznāme

Épi (ism-i müzekker) : başağ, sünbüle

Épice (ism-i müenne²) : yemeğe konulan baharat

Épicer (fiʔil-i müteʔaddi) : yemeğe baharat koamak

Épicerie (ism-i müenne²) : baharatıñ envāıyla şeker ve kahve gibi şeyler § baqqallık

Épicier, ère (isim) : baqqāl

Épicrâne (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : fevka' l-kışf

Épicurien, ne (şıfat) : Epikür nām feylesofuñ mezheb ve mesleğine tâbiʔ § zevke mecbūr

Épicurisme (ism-i müzekker) : feylesof Epikür' üñ mezhebi § zevk ve eğlenceye mecbūriyet

Épidémie (ism-i müenne²) : salgın hastalık, ıillet-i sâriye, maraž-ı müstevlî

Épidémique (şıfat) : sârî, müstevlî

Épiderme (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : beşere

Épier (fiʔil-i müteʔaddi) : gözlemek, tecessüs etmek

[SAYFA 253]

Épierrer (fiʔil-i müteʔaddi) (bağçeniñ) taşlarını ayıklamak

Épieu (ism-i müzekker) : bir nevʔ mızrāk

Épigastre (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : şersuf

Épigastrique (şıfat) (teşr³Ş) : şersufî

Épiglotte (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : dilcik, lisân-ı mizmār

Épigrammatique (şıfat) : hicvî

Épigrammatiste (ism-i müzekker) : hicviyât yazan şāıir, hâcî

Épigramme (ism-i müenne²) : hicviye

Épigraphe (ism-i müenne²) : bir binânıñ üzerinde yazılan tār³h ve sâçire bir kitāb veya faşlıñ başındaki mündericāt cedveli

Épilatoire (şıfat) (tıbb) : kılları çıkarmağa yarayan, nāsıl

Épilepsie (ism-i müenne²) (tıbb) : şarḡa

Épileptique (şıfat) : şarḡaya müteḡallik, şarḡavî § § şarḡaya mübtelā, şarḡalı

Épiler (fiḡil-i müteḡaddi) : kılları çıkarmak

Épilogue (ism-i müzekker) : ḡatme, ḡatme-i kitāb

Épiloguer (fiḡil-i müteḡaddi) : iḡtirāz ve mūḡaḡeze etmek

Épilogueur, euse (isim) : muḡteriz, iḡtirāzcı

Épinard (ism-i müzekker) : ıspanak

Épine (ism-i müenne²) : dikenli çalı || (teşr³Ṣ) bel kemiği, şevk

Épinette (ism-i müenne²) : sanṡūr

Épineux, euse (şıfat) : dikenli || (mecāzen) müşkül, şuḡubetli

Épingle (ism-i müenne²) : toplu iğne § tüccār tarafından verilen ikrāmiye

Épinglé, e (şıfat) : kaṡife pullu (kumaş)

Épinglette (ism-i müenne²) : tüfengiñ ağız otu deliğini açmağa ve ayıklamağa mahşūş toplu iğne

Épinglier, ére (isim) : toplu iğne yapan ve şatan adam

Épinière (şıfat)¹¹⁸ (teşr³Ṣ) : şevkî

Épiphanie (ism-i müenne²) : ḡaçıñ şuya atıldığı gün, ḡıyd-ı tecelli

¹¹⁸ Peltek se şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Épique (şıfat) : manzūmāta müteʿallik, nazmî ş manzūmenüvis
(şāʿir)

Épiscopal, e (şıfat) : piskoposa müteʿallik

Épiscopat (ism-i müzekker) : piskoposluk

Épisode (ism-i müzekker) : bir manzūme veya Şikāyenin mebnî
ʿaleyhine merbūʿ sergüzeşt

Épisodique (şıfat) : bir manzūme veya Şikāyenin mebnî ʿaleyhine
merbūʿ sergüzeşte müteʿallik

Épisser (fiʿil-i müteʿaddi) : iki ipi uçlarından örüp bağlamak

Épistaxis (ism-i müenne²) (tıbb) : burun kanaması, ruʿāf

Épistolaire (şıfat) : inşāya müteʿallik. style— fenn-i inşā

Épitaphe (ism-i müenne²) : mezār taşına yazılan tār³h veya nazm,
kitābe-i seng-i mezār

Épithalame (ism-i müzekker) : düğün Şakḳında şarkı, ʿarūsiye
[SAYFA 254]

Épithète (ism-i müenne²) : vaşf, şıfat ş lakab

Épitome (ism-i müzekker) : bir kitābın muḥtaşarı, mūcizi

Épître (ism-i müenne²) : mektūb, risāle, nāme ş kıtʿa, kaşide, nazm

Épizootie (ism-i müenne²) : Şayvānāt ʿillet-i sāriyesi, sevānî

Épizootique (şıfat) : Şayvanāt ʿillet-i sāriyesine müteʿallik,
sevānî

Éploré, e (şıfat) : gözyaşı içinde bulunan, çok ağlayan, eşkr³z

Épluchement (ism-i müzekker) : ayıklama, temizleme

Éplucher (fiʿil-i müteʿaddi) : ayıklamak, temizlemek ş diḳḳatle
araştırmak, tecessüs etmek

Éplucheur, euse (isim) : ayıklayıcı, temizleyici, mümeyyiz

Épluchure (ism-i müenne²) : ayıklanan bir şeyden çıkan çürüntü ve kırıntı

Épointé, e (şıfat) : kaynak kemiği çıkık (Şayvān)

Épointer (fiʔil-i müteʔaddi) : sivri bir şeyin ucunu kırmak

Éponge (ism-i müenne²) : sünger

Éponger (fiʔil-i müteʔaddi) : süngerle silmek, süngerle temizlemek

Épopée (ism-i müenne²) : dāsītān

Époque (ism-i müenne²) : tār³h, bir Şadişeniñ zamān-ı vukuşu § devir, zamān

Époudrer (fiʔil-i müteʔaddi) : tozunu silkmek

Épouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : bitlemek || s' – bitlenmek

Époumoner (fiʔil-i müteʔaddi) : ciğerini yormak, şoluğunu kesmek

Épousailles (ism-i müenne², cemʔ) : resm-i izdivāc, nikāş, düğün

Épouse (ism-i müenne²) (müracāʔat oluna: Epoux)

Épousée (ism-i müenne²) : gelin, ʔarūs

Épouser (fiʔil-i müteʔaddi) : karı almak, kocaya varmak, evlenmek, izdivāc etmek

Épouseur (ism-i müzekker) : evlenmek üzere kız arayan adam

Épousseter (fiʔil-i müteʔaddi) : tozu almak, silkmek || (mecāzen) dövmek

Épouvantable (şıfat) : ürküden, korkudan § ğar³b, ʔaz³m

Épouvantablement (hāl) : raʔşe ve korkuyu mūcib olacak bir şüretle § pek çok

Épouvantail (ism-i müzekker) : bostān korkuluğu

Épouvante (ism-i müenne²) : ürkme, havf ve dehşet

Épouvantement (ism-i müzekker) : korkutma, ürkütme

Épouvanter (fiʔil-i müteʔaddi) : korkutmak, ürkütmek

Époux, ouse (isim) : zevciniñ beheri, koca, karı = (cemʔ) zevceyn, karı koca

Épreindre (fiʔil-i müteʔaddi) : sıkıp şuyunu çıkarmak, taş³r etmek

Épreintes (ism-i müenne², cemʔ) (tıbb) : bāşūr, zaş³r

[SAYFA 255]

Éprendre (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) (ateş) : konmak, düşmek || (mecāzen) mübtelā ve giriftār olmak

Épreuve (ism-i müenne²) : tecrübe, imtişān, deneme ş muş³bet, felāket || (tıbaʔat) : taşş³ş, prova

Épris, e (şıfat) : mübtelā, giriftār

Éprouver (fiʔil-i müteʔaddi) : tecrübe etmek, denemek ş tutmak, süsn etmek ş uğramak, dūcār olmak

Éprouvette (ism-i müenne²) : tecārib-i fenniye icrāsına maşşūs alet

Épucer (fiʔil-i müteʔaddi) : pireleri ayıklamak, pirelemek

Épuisable (şıfat) : tükenebilen, tükenir

Épuisement (ism-i müzekker) : tüketme, tükenme ş zaʔaf ş şuyun çekilmesi

Épuiser (fiʔil-i müteʔaddi) : şuyunu boşatmak, kurutmak ş şu çekmek || (mecāzen) tüketmek, azaltmak ş zaʔyıflatmak || s'–tükenmek

Épuratif, ive (şıfat) : temizleyen, taṭh³rî

Épuration (ism-i müenne²): temizleme, taḥ³r

Épuratoire (şıfat): temizlemeğe yarayan

Épure (ism-i müenne²): binā resmi

Épurér (fiʔil-i müteʔaddi): temizlemek, taḥ³r etmek

Équarrir (fiʔil-i müteʔaddi) (müracāʔat oluna: Ecarrir)

Équateur (ism-i müzekker) (koua) (coğrafya): ḥaṭṭ-ı istivā

Équation (isim) (koua) (cebir): muʔādele

Équatorial, e (şıfat) (koua): ḥaṭṭ-ı istivāya müteʔallik, ḥaṭṭ-ı istivānıñ üzerinde bulunan

Équerre (ism-i müenne²) (hendese): gönye

Équestre (şıfat) (kués): Şayvana binmiş bir adam taşv³r eden (resim ve heykel)

Équiangle (şıfat) (kui) (hendese): mütesāviyyüʔ-z-zevāyā

Équidifférent, e (şıfat) (kui) (hendese): mütesāviyyü'n-nisbe

Équidistant, e (şıfat) (kui) (hendese): mütesāviyyü'l-mesāfe

Équilatéral, e (şıfat) (kui) (hendese): mütesāviyyü'l-aḍlāʔ

Équilatère (şıfat) (kui) (hendese): müteşābihü'l-aḍlāʔ

Équilibre (ism-i müzekker): muvāzene, muʔādele, denk olma

Équilibrer (fiʔil-i müteʔaddi): denk etmek, muvāzeneye getirmek

Équinoxe (ism-i müzekker): tesāvi-i leyl ve nehār

Équinoxial, e (şıfat): tesāvi-i leyl ve nehāra müteʔallik

Équipage (ism-i müzekker): alay § ṭākım § eşyā ve e²kāl || (baŞriye): ṭāʕife || (fenn-i Şarb) mekkāre arabaları

Équipe (ism-i müenne²): ʔamele ṭākımı || (baŞriye) birbirine bağı gemiler ṭakmak

Équipée (ism-i müenne²) : temelsiz Şareket

Équipement (ism-i müzekker) : tech³z, tedārikāt § gemi tech³zātı

[SAYFA 256]

Équiper (fiʔil-i müteʔaddi) : malzemesini tedārik etmek § tech³z etmek

Equipollence (ism-i müenne²) : değer veya maʔnā birliği

Équipollent, e (şıfat) : değeri veya maʔnāsı müsāvi

Équipondérance (ism-i müenne²) : tesāvi-i ²iklet

Équipondérant, e (şıfat) : mütesāviyyüʔ²-²ikle[t]

Équitable (şıfat) : Şakḳaniyetli § Şakḳaniyete muvāfık

Équitablement (Şāl) : Şakḳāniyet üzere

Équitation (ism-i müenne²) : binicilik

Équite (ism-i müenne²) : toğruluk, Şakḳaniyet

Équivalence (ism-i müenne²) : tesāvi-i kıymet, muʔadele

Équivalent, e (şıfat) : muʔādil, değeri bir

Équivaloir (fiʔil-i lāzım) : bir değerde olmak, muʔādil gelmek

Équivoque (şıfat) : iki maʔnālı, çatal § şübheli, meşḳūk = (ism-i müenne²) : cinās, ³hām

Équivoquer (fiʔil-i lāzım) : cinās kullanmak

Érable (ism-i müzekker) : akça ağaç

Erafler (fiʔil-i müteʔaddi) : şıyırmak

Éraflure (ism-i müenne²) : şıyrılma, deriniñ şıyırılmış yeri

Éraillé (şıfat) : kırmızı çizikleri olan (göz)

Éraillement (ism-i müzekker) (tıbb) : göz kapaklarınıñ dışarıya çevirilmiş olması, şetr ḥarici

Érailler (fiʔil-i müteʔaddi) : kumaşın ipliklerini sökmek

Éraillure (ism-i müenne²) : kumaşın sökük yeri

Ère (ism-i müenne²) : tār³ḥ. L'—Chrétienne: tār³ḥ-i milādî. L'—
d'hégire: tār³ḥ-i hicrî

Érecteur (ism-i müzekker) (teşr³Ṣ) : aḍale-i nāʔiza

Érection (ism-i müenne²) : rekz, binā, teʔs³s § teşk³l ||
(tıbb) intiʔāz

Éreintement (ism-i müzekker) : bel kırma, yorma

Éreinter (fiʔil-i müteʔaddi) : beli kırmak, yormak

Érémitique (şıfat) : keş³şe müteʔallik

Érethisme (ism-i müzekker) (tıbb) : iştidād

Ergo (Şarf-i rabıṭ) : bināenʔaleyh, bu Şâlde

Ergot (ism-i müzekker) : ḥoros ve köpek ayağınıñ gerisindeki
tırnāk § çavdarın bir nevʔ hastalığı

Ergoté, e (şıfat) : ayağınıñ gerisinde tırnağı bulunan (Şayvān) §
bir ʔillet-i maḥşūşaya uğramış (çavdar)

Ergoter (fiʔil-i lâzım) : olmayacak şeyler için ğavġa etmek

Ergoteur, euse (isim) : ğavġacı, iʔtirażcı

Ériger (fiʔil-i müteʔaddi) : dikmek, rekz etmek § teʔs³s ve
teşk³l etmek || s'—iddiʔā etmek

[SAYFA 257]

Ermitage (ism-i müzekker) : keş³ş zāviyesi, manāstır

Ermite (ism-i müzekker) : keş³ş, münzevî

Érosion (ism-i müenne²) : aşınma, iʔtikāl

Érotique (şıfat) : ʔāşıkāne

Érotomanie (ism-i müenne²) (tıbb) : aşkıdan ileri gelen cinnet,
manyâ-yı aşk

Errant, e (şıfat) : gezici, seyyār ş serseri, avāre ş meskensiz,
göçebe ş dalâletde bulunan, dâll

Errata (ism-i müzekker) : hatâ şavâb cedveli

Erratique (şıfat) (tıbb) : seyyār

Erratum (ism-i müzekker) (tom) (müracâat oluna: Errata)

Errements (ism-i müzekker, cem) : gidiş, reviş, renk ve şüret,
âdet, uşul

Errer (fiil-i lâzım) : gezmek, tolaşmak ş serseri ve avāre olmak ||
(mecāzen) yañılmak, dalâletde bulunmak

Erreur (ism-i müenne²) : hatâ, sehv, yañılış ş dalâlet

Erroné, e (şıfat) : hatıçâtı şâvi, dalâletâmez

Éructation (ism-i müenne²) : geçirme, teceşşuç

Érudit, e (şıfat) : çok okumuş, âallâme, nısr³r

Érudition (ism-i müenne²) : vâsiâ ilm ve ma'lûmât, tefennün

Éruption (ism-i müenne²) : patlama, fışkıрма || (tıbb) : indifâ
des dents – hurûc-ı esnân

Érysipélateux, euse (şıfat) (tıbb) : yılandıcığa müteâllik,
şumrevî

Érysipèle (ism-i müzekker) (tıbb) : yılandık, şumre

Érythème (ism-i müzekker) (tıbb) : işmirār

Es (şarf-i cerr) (s okunur) –de. maître arts – şanayide usta.
Docteur sciences – fûnûndan meczûn

Escabeau (ism-i müzekker) : ve

Escabelle (ism-i müenne²) : tahtadan iskemle

Escadre (ism-i müenne²) : filo

Escadrille (ism-i müenne²) : küçük filo

Escadron (ism-i müzekker) : süvāri bölüğü

Escalade (ism-i müenne²) : merdivenle çıkma § atlama

Escalader (fiʔil-i lāzım) : merdivenle çıkmak § atlamak

Escale (ism-i müenne²) : gemilerin çekilip istirāṣat ettikleri maṣal § iskele

Escalier (ism-i müzekker) : merdiven (nerdüban)

Escamotage (ism-i müzekker) : el çabukluğuna getiriş § çalıp aşırma

Escamoter (fiʔil-i müteʔaddi) : el çabukluğuna getirmek § çalıp aşırma

Escamoteur (ism-i müzekker) : hoḳḳabāz § aşırıcı

Escampotte (ism-i müenne²) : şavuşma

Escapade (ism-i müenne²) : kaçamak, şavuşma

Escarbot (ism-i müzekker) : oşurğan böceği

Escarbucle (ism-i müenne²) : bir nevʔ yākūt

Escarcelle (ism-i müenne²) : kuşağa bağlı büyük kise [kese]

Escargot (ism-i müzekker) : sümüklü böcek

Escarmouche (ism-i müenne²) (fenn-i ṣarb) : müşādeme, çete gavgası

Escarmoucher (fiʔil-i lāzım) : ufaḳ tefek muḥārebeler etmek, çete muṣārebesi etmek

[SAYFA 258]

Escarole (ism-i müenne²) : bir nevʔ hindibā

Escarpe (ism-i müenne²) (istihkām) : astar

Escarpé, e (şıfat) : şarp, dik

Escarpement (ism-i müzekker) : şarplık, diklik

Escarper (fiʔil-i müteʔaddi) : dikine kesmek

Escarpin (ism-i müzekker) : iskarpin

Escarpolette (ism-i müenne²) : şalıncağ tahtası

Eschare yahūd **Escare** (ism-i müenne²) (tıbb) : Şuşkrişe

Escent (ism-i müzekker) : biliş, ma' lūmāt

Esclandre (ism-i müzekker) : rezālet

Esclavage (ism-i müzekker) : kulluk, kölelik, esāret, memlūkiyet

Esclave (isim-şıfat) : esir, kul, köle, bende, cāriye

Escobarder (fiʔil-i lāzım) : Şilekārılık ve mürāʕilikle aldatmak

Escobarderie (ism-i müenne²) : Şile ve mürāʕilikle aldatış

Escogriffe (ism-i müzekker) : şormaksızın başkasının mālını kapam adam

Escompte (ism-i müzekker) : iskonto, kırma

Escompter (fiʔil-i müteʔaddi) : kırmak, iskonto etmek

Escopette (ism-i müenne²) : bir nevʔ karabina

Escorte (ism-i müenne²) : muŞāfaẓa için terf³ olunan ʔasker

Escorter (fiʔil-i müteʔaddi) : muŞafaza için müsellaŞ adamlar terf³ etmek

Escouade (ism-i müenne²) : onbaşı takımı, manga

Escourgée (ism-i müenne²) : müteʔaddid kayışlardan mürekkeb kamçı

Escrime (ism-i müenne²) : silāŞ istiʔmālī şanʔatı, silāŞbāzlık, silāŞ taʔl³mi

Escrimer (fiʔil-i lâzım) : silāş taʔl³mi etmek || s' – elden geleni dir³ğ etmeyib çalışmak

Escrimeur (ism-i müzekker) : silāhbāz

Escroc (ism-i müzekker) : Şilekār, tolandırıcı

Escroquer (fiʔil-i müteʔaddi) : tolandırmak

Escroquerie (isim) : tolandırıcılık

Escroqueur, euse (isim) : tolandırıcı

Espace (ism-i müzekker) : mesāfe, baʔd ş müddet ş sāşa, fezā

Espacement (ism-i müzekker) : mesāfe, aralık

Espacer (fiʔil-i müteʔaddi) : aralıklı dizmek, aralık bırakmak

Espadon (ism-i müzekker) : iki el ile kullanılan bir nevʔ ağır kılıç, gürz ş kılıç balığı

Espadonner (fiʔil-i lâzım) : gürz denilen bir nevʔ ağır kılıç kullanmak

Espadrille (ism-i müzekker) : üstü bezden bir nevʔ kundura

Espagnolette (ism-i müenne²) : demirden pencere mandalı

Espalier (ism-i müzekker) : bir d³vār [duvar] veya çitiñ boyuna dizili ağaclar şırası

Esparcette (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt) : Şaşışāt-ı muʔazzeze

[SAYFA 259]

Espèce (ism-i müenne²) : nevʔ, dürlü, makûle, şoy || (tār³h-i tabiʔi) nevʔ

Espérance (ism-i müenne²) : ümid, emel

Espérer (fiʔil-i müteʔaddi) (fiʔil-i lâzım) : ümid ve meʔmûl etmek

Espiégle (isim-sıfat) : uyanık, açık gözlü, cin fikirli

Espiéglerie (ism-i müenne²) : açık gözlülük, cin fikirlilik

Espingole (ism-i müenne²) : karabina

Espion, ne (isim) : cāsūs § hafiye mecmûru

Espionnage (ism-i müzekker) : cāsüsluk § hafiye mecmûru

Espionner (fiʔil-i müteʔaddi) (fiʔil-i lâzım) : cāsüsluk etmek, tecessüs etmek

Espoir (ism-i müzekker) : ümid, emel

Esprit (ism-i müzekker) : ruş § cism-i laʔ³f, melek, cin, peri, cadı § ʔakıl, zekā § maʔnā, maẓmûn || Saint – Ruhü'l-Kudüs || (kimyā) ruş, ispirto

Esquif (ism-i müzekker) : yelkenli hafif kayak

Esquille (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî) : şaziyye

Esquinancie (ism-i müenne²) (tıbb) : iltihābü'l-levze

Esquisse (ism-i müenne²) : taşarlama, taşlak

Esquisser (fiʔil-i müteʔaddi) : taşarlamak

Esquiver (fiʔil-i müteʔaddi) : şavmak, şavuşdurmak || s' – şavuşmak

Essai (ism-i müzekker) : tecrübe, deneme

Essaim (ism-i müzekker) : toğdukları koğanı terk edib başka koğan [kovan] yapmağa giden arı sürüsü § gürūh, sürü

Essaimer (fiʔil-i lâzım) (koğan şakķında) : içindeki arı yavruları çıkmak

Essanger (fiʔil-i müteʔaddi) : kirli çamaşırı göl şuyuna komadan evvel şudan geçirmek

Essayer (fiʔil-i müteʔaddi) : tecrübe etmek, denemek, sınamak § yapmağa çalışmak, tavrınmak § ʔayār etmek

Essayeur (ism-i müzekker) : ʔayārcı

Esse (ism-i müenne²) : s Şarfi şeklinde çengel

Essence (ism-i müenne²) : zat, cevher, aşl

Essentiel, le (şıfat) : zatî, aşlî, fıtrî § zarûrî, lâzım-ı ğayr-ı müfārık = (ism-i müzekker) : bir şeyçin başlıca kısım ve ciheti, zât-ı madde

Essentiellement (Sāl) : zāten, fıtraten § başlıca, cidden

Essieu (ism-i müzekker) : tekerlek oku

Essor (ism-i müzekker) : kuşuñ havalanması || (mecāzen) teşebbü², taşaddi

Essorer (fiʔil-i müteʔaddi) : korumak için havaya sermek

Essoriller (fiʔil-i müteʔaddi) : kulağlarını kesmek

Essouffler (fiʔil-i müteʔaddi) : soluğu kesdirmek

Essuie-main (ism-i müzekker) : havlu, peşkir

Essuyer (fiʔil-i müteʔaddi) : silmek § kurutmak || (mecāzen) bir taʔaddi veya taşk³re hedef olmak

Est (ism-i müzekker) (st okunur) : şark

[SAYFA 260]

gün toğusu § gün toğusu yeli

Estacade (ism-i müenne²) : nehirlerde kazıklarla yapılan sed

Estafette (ism-i müenne²) : tatar, sāʔi

Estafier (ism-i müzekker) : kavvās, yasāgcı

Estafilader (fiʔil-i müteʔaddi) : yüzde bir büyük cerişa açmak

Estame (ism-i müenne²) : bir nevâ örme yün kumaş

Estaminet (ism-i müenne²) : tamğa

Estampiller (fiʔil-i müteʔaddi) : tamğa [v]urmak, tamğalamak

Ester (fiʔil-i lâzım) : muşâkemedede bulunmak

Esthétique (ism-i müenne²) : tabiatde veyâhûd şanayiʔdeki şüsñ ve leʔafeti fark ve teşh³ etmek haşşası ve ʔilmi

Estimable (şıfat) : şâyân-ı iʔtibâr, muʔteber

Estimateur (ism-i müzekker) : kıymet taqd³r eden, muḥammin

Estimatif, ive (şıfat) : kıymet taqd³r ve tahm³nine müteʔallik

Estimation (ism-i müenne²) : taqd³r-i kıymet, tahm³n-i fiyât

Estime (ism-i müenne²) : iʔtibâr, şürmet ş şüsñ-i zann

Estimer (fiʔil-i müteʔaddi) : iʔtibâr ve şürmet etmek ş taqd³r, tahm³n-i kıymet etmek

Estival, e (şıfat) : yazlık, şayfî

Estiver (fiʔil-i lâzım) : yaylaya çıkmak

Estoc (ism-i müzekker) : kılıç ucu || frapper d' – dürtmek

Estocade (ism-i müenne²) : kılıç ucu darbesi, dürtme

Estomaquer (s') (fiʔil-i muṭâvaʔat) : gücenmek, ḥatırmânde olmak

Estompe (ism-i müenne²) : resmde kurşun kalemiñ tozunu kâğıdıñ üzerine yaymak için müstaʔmel meş³n veya kâğıddan sigara şeklinde alet, estomp

Estomper (fiʔil-i müteʔaddi) : estomp denilen aletle resim yapmak

Estrade (ism-i müenne²) : peyke, kerevet

Estragon (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebat) : ruʔlül

Estropier (fiʔil-i müteʔaddi) : saķatlamak, saķat etmek ||
(mecāzen) bozmaķ, nokşān bırakmaķ

Esturgeon (ism-i müzekker) : mersin balığı

Et (şarf-i rabıf) : ve, hem, ile

Étable (ism-i müenne²) : ahūr, ıřtabl

Établer (fiʔil-i müteʔaddi) : ahūra komaķ, ahūrda tutmaķ

Établi (ism-i müzekker) : şanʔatkār maşāsı, destgāh

[SAYFA 261]

Établir (fiʔil-i müteʔaddi) : yerleşdirmek, oturtmaķ, komaķ &
karārlaşdıрмаķ, taʔy³ⁿ ve taḥş^{3ş} etmek & teşk^{3l} ve teʔs^{3s} etmek,
kurmaķ & işbāt etmek

Établissement (ism-i müzekker) : yerleşdirme & teşk^{3l} ve
teʔs^{3s} = (cemʔ) müʔessesāt

Étage (ism-i müzekker) : binā katı & tabaka, sıra

Étager (fiʔil-i müteʔaddi) : kat kat yapmaķ

Étagère (ism-i müenne²) : raf

Étal (ism-i müzekker) : binā tayağı, destek & ḥalāt

Étaim (ism-i müzekker) : tiftik

Étain (ism-i müzekker) : kalay

Étal (ism-i müzekker) : kaşab maşası

Étalage (ism-i müzekker) : şatılacak eşyānıñ açılıp serilmesi,
sergi

Étalagiste (ism-i müzekker) : eşyāsını meydanda açıp şatan adam,
sergici

Étaler (fiʔil-i müteʔaddi) : açmaķ, sermek || (mecāzen) göstermek,
ızhār ve ibrāz etmek

Étalier (ism-i müzekker) : kaşab destgāhdārı, çırağı

Étalon (ism-i müzekker) : aygır, damızlık

Étalonnage (ism-i müzekker) : ve

Étalonnement (ism-i müzekker) : evzān ve ölçülerin sayār edilmesiyle tamgаланması

Étalonner (fiʔil-i müteʔaddi) : evzān ve ölçülerini sayār edip tamgalamak § (aygır Şakķında) kışrağa binmek

Étalonneur (ism-i müzekker) : evzān ve ölçülerin sayārına meʕmūr adam

Étamage (ism-i müzekker) : kalaylama

Étamer (fiʔil-i müteʔaddi) : kalaylamak

Étameur (ism-i müzekker) : kalaycı

Étamine (ism-i müenne²) : ince ve seyrek bir nevʔ kumaş § elek || (ʔilm-i nebat) nebātātın ʔuzuv tezk³ri

Étaminier (ism-i müzekker) : elek iʔmāline yarayan ince ve seyrek kumaş yapan adam

Étamper (fiʔil-i müteʔaddi) : Şayvān na'lına sekiz delik açmak

Étampure (ism-i müenne²) : bir maʔden şafşasındaki delik

Étamure (ism-i müenne²) : kablara sürülecek kalay

Étanchement (ism-i müzekker) : dindirme, tırdurma

Étancher (fiʔil-i müteʔaddi) : dindirmek, tırdurmak || la soif – Şarāreti kesmek

Étançon (ism-i müzekker) : binā ʔayāğı, destek

Étançonner (fiʔil-i müteʔaddi) : bināya ʔayak ʔomak, desteklemek

Étang (ism-i müzekker) : Şavuz, şunʔî göl

Étape (ism-i müenne²): konak, menzil § beher menzilde
maskere verilen tay³nāt

État (ism-i müzekker): Sāl, keyif § silk, sınıf, sanat §
devlet, Şükümet

État-major (ism-i müzekker): erkân-ı Sarbiye

Étau (ism-i müzekker): mengene

Étayer (fiʔil-i müteʔaddi): bir binā veya d³vāra [duvara]
tayak komak, destek [v]urmak

[SAYFA 262]

Et cætera (Şarf-ism-i müzekker) (écétéra): ve ğayrı, ilā
ahirihi, ve kıs maleyhi'l-bevāki (taḥfifen etc. yazılır)

Été (ism-i müzekker): yaz, şayf

Éteignoir (ism-i müzekker): mumu söndürmeğe maḥşuş külāh
şeklinde alet || (mecāzen) terakkiye māniʔ şey veya şahış

Éteindre (fiʔil-i müteʔaddi): söndürmek, iṭfā etmek §
maşv etmek || s'— sönmek § ölmek, tesl³m-i rūş etmek

Étendage (ism-i müzekker): çamaşır ipleri

Étendard (ism-i müzekker): çamaşır ve sâçire serilen yer §
sermeğe maḥşuş şırık

Étendoir (ism-i müzekker): çamaşır ve sâçire serilen yer §
sermeğe maḥşuş şırık

Étendre (fiʔil-i müteʔaddi): açmak, sermek § yapmak §
uzatmak § tevs³ etmek

Étendue (ism-i müenne²): vüsʔat, meydān

Éternel, le (şıfat): ezelî ve ebedî, dāçim § soñu olmayan,
müʔebbed = (ism-i müzekker): ḥudā-yı lemyezel

Éternellement (şāl) : ezelî ve ebedî olarak ş müc'ebbeden, ilā
ğayrū'n-nihāye

Éterniser (fiʔil-i müteʔaddi) : ebede kadar pāyidār etmek, teḥb³d
etmek

Éternité (ism-i müenne²) : ezeliyet ve ebediyet ş ahiret

Éternument (ism-i müzekker) : aḳsırma, ʔaṭş

Étêter (fiʔil-i müteʔaddi) : ağacıñ dallarını kesmek

Éther (ism-i müzekker) (Şikemiyāt-ı ṭab³ʔiyye) (kimyā) : e² ʔr

Éthéré, e (şıfat) : e² ʔr emensüb veya e² ʔr ḳabilinden olan, e² ʔrî

Éthique (şıfat) : aḳlaḳa müteʔallik = (ism-i müenne²) ʔilm-i
aḳlaḳ

Éthnographie (ism-i müenne²) : ümem ve aḳvāmıñ taḳsimātından
baş²eden ʔilm, taʔr³fü'l-ümem

Étiage (ism-i müzekker) : nehir şuyunuñ en aşağı olduğı vaḳitki
şāli

Étier (ism-i müzekker) : deñiz şuyunuñ bir göle duḥūlüne maḥşuş
ḥandaḳ [hendek] veya laḡım

Étincelant, e (şıfat) : ḳıvılcım şaḳan, lāmiʔ, şerārepāş

Étinceler (fiʔil-i lāzım) : ḳıvılcım şaḳmak, parlamak

Étincelle (ism-i müenne²) : ḳıvılcım, şerāre

Étincellement (ism-i müzekker) : ḳıvılcımlar neşri, parlama

Étiolement (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebatāt) (ṭıbb) : havā
almamaḳdan şāşıl zaʔaf, şolma, zeb1

Étioler (fiʔil-i müteʔaddi) (ʔilm-i nebatāt-ṭıbb) : havā ve
ziyādan maşrūm bırakıp şoldurmak, tezb³l etmek

Étiologie (ism-i müenne²) (ṭıbb) : mebsa²-ı esbābü'l-emrāz

Étique (şıfat) : ğāyet zāııf ve kuru, lağar

Étiqueter (fiııl-i müteıaddi) : yafta yapışdırmak

Étiquette (ism-i müenne²) : kütü ve sâıire yaftası § teşrifāt, merāsim

Étirer (fiııl-i müteıaddi) : çekmek, uzatmak

Étisie (ism-i müenne²) (tıbb) : sel, inkıhāl

[SAYFA 263]

Étoc (ism-i müzekker) : kuru ağac kütüğü

Étoffe (ism-i müenne²) : kumaş || (mecāzen) istiıdād, ehliyet, değer

Étoffé, e (şıfat) : giyinmiş, iyi giyinmiş § döşenmiş, donanmış § tolgun

Étoile (ism-i müenne²) : yıldız, necm, kevkeb, sitāre || (mecāzen) tālıı, baht § yıldız işāreti

Étoilé, e (şıfat) : yıldızlı

Étole (ism-i müenne²) : papaslarıñ e²nā-yı ayinde omuzlarına attıkları bir nevı ridā¹¹⁹

Étonnamment (Şāl) : bāıı²-i taıaccüb ve Şayret bir şüretle

Étonnant, e (şıfat) : bāıı²-i taıaccüb ve Şayret, ğar³b § fevka'l-ıade

Étonnement (ism-i müzekker) : taıaccüb, Şayret, veleh

Étonner (fiııl-i müteıaddi) : Şayret ve taıaccübde bırakmak || s'— taıaccüb etmek, Şayrette kalmak

Étouffant, e (şıfat) : boğan, nefes aldırmayan

¹¹⁹ Şemsettin Sami "örtü, şal" anlamına gelen rida kelimesini sehven ra, dat, elif şeklinde yazmıştır. Bu şekilde kelime "rıza" olarak okunur. Rıza ile rida kelimesi arasında bir alaka yoktur.

- Étouffement** (ism-i müzekker) : boğulma, teneffüs güçlüğü
- Étouffer** (fiʔil-i müteʔaddi) : boğmak, nefes aldırmamak § sevindirmek, başdırmak § zabt etmek, tutmak = (fiʔil-i lâzım) boğulmak, nefes alamamak
- Étouffoir** (ism-i müzekker) : kömürü söndürüp muhâfaza etmeğe mahşûş kap
- Étoupe** (ism-i müenne²) : keten ve keneviriñ kaba kırıntısı
- Étouter** (fiʔil-i müteʔaddi) : keten ve keneviriñ kırıntısıyla tıkamak
- Étoupille** (ism-i müenne²) : top fitili
- Étoupiller** (fiʔil-i müteʔaddi) : topa fitili komak
- Étourderie** (ism-i müenne²) : temelsiz Şareket, hoppalık
- Étourdi, e** (şıfat) : temelsiz Şareket eden, hoppa
- Étourdiment** (Şâl) : temelsiz, hoppalıkla
- Étourdir** (fiʔil-i müteʔaddi) : şaşırtmak, ʔaklını almak § baş ağrıtmak, taşadd³ʔ etmek || s' – defʔ-i ğam etmek
- Étourdissant, e** (şıfat) : şaşırtan, baş ağrıtan
- Étourdissement** (ism-i müzekker) : baş dönmesi, sersemlik § gurur, gaflet
- Étourneau** (ism-i müzekker) : sığırcık kuşu || (mecâzen) hoppa delikanlı
- Étrange** (şıfat) : ğar³b, tuhaf
- Étrangement** (Şâl) : ğar³b ve tuhaf bir şüretle
- Étranger, ère** (isim- şıfat) : yabancı, ecnebî, ğar³b § bir işde ma' lûnât ve münâsebeti olmayan || affaires – umûr-ı hâriciye = (ism-i müzekker) memâlik-i ecnebiye

Étrangeté (ism-i müenne²) : ġarābet, tuġaflık

Étranglé, e (şıfat) : şık,  ar

Étranglement (ism-i müzekker) : boġma, boġulma, iġnāk, iġtināk

Étrangler (fiʔil-i müteʔaddi) : boġmak, iġnāk etmek

[SAYFA 264]

Étre (fiʔil-i lâzım) : olmak: cet objet ost à moi– bu şey benimdir
ş bulunmak, var olmak. il est des hommes qui...adamlar var ki

Étre (ism-i müzekker) : mevcūd, kāʕin, şey ş vücūd, varlık, hestî ||
l' suprême – Cenāb-ı Vācibü'l-Vücud = (cemʔ) bir eviñ taksimāt ve
yolları

Étrécir (fiʔil-i müteʔaddi) :  arlatmak [darlatmak], taʔy³k
etmek

Étrécissement (ism-i müzekker) :  arlatma [darlatma], taʔy³k ş
 arlık [darlık]

Étreindre (ism-i müenne²) : şıkma, şıkı şıkı kucaklamak

Étreinte (ism-i müenne²) : şıkma, şıkı şıkı kucaklama

Étrenne (ism-i müenne²) : siftāş = (cemʔ) yılbaşı hedāyāsı

Étrenner (fiʔil-i müteʔaddi) : siftāş ettirmek ş yılbaşı için
hediye vermek

Étrésillon (ism-i müzekker) : ġandaġ [hendek]  opraġına veya
d³vāra [duvara] destek  ayamak [dayamak]

Étrier (ism-i müzekker) : üzengi, rikāb

Étrille (ism-i müenne²) :  aşaġı

Étriller (fiʔil-i müteʔaddi) :  aşaġılamak || (mecāzen) dövme  ş
 ok bahālı  atmak,  oymak

Étriper (fiʔil-i müteʔaddi) : işkenbesini  ıkarmak

Étriqué, e (şıfat) : ʔar [dar], ʔ³k

Étriquer (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔarlatmak [darlatmak]

Étrivière (ism-i müenne²) : üzengi kayışı

Étroit, e (şıfat) : ʔar [dar] , ʔ³k

Étroitement (Şāl) : ʔar [dar], ʔarına [darına] , ʔarlıkla [darlıkla]

Étroitesse (ism-i müenne²) : ʔarlık [darlık], ʔ³k

Étron (ism-i müzekker) : baʔs

Étude (ism-i müenne²) : taŞŞ³l, taʔallüm Ş müṭālaʔa, taʔm³k ve tedk³k Ş müṭālaʔaḥāne, müzākere koĝuşu

Étudiant (ism-i müzekker) : şākird, mektebli

Étudié, e (şıfat) : yapma, sāḥte, maḥşüşî

Étudier (fiʔil-i lâzım) : taŞŞ³l etmek, taŞŞ³lde bulunmak = (fiʔil-i müteʔaddi) okumak, müṭalaʔa etmek Ş taşarlamak, taşavvur etmek Ş diĝkatle muʔāyene ve teft³ş etmek || s' – tevaĝĝul, iştiĝāl etmek

Étui (ism-i müzekker) : ʔarf, maŞfaʔa, kılıf Ş iĝnedānlık

Étuve (ism-i müenne²) : şu buḥarıyla ısıdılan Şamām

Étuvée (ism-i müenne²) : buḥarla pişirme

Étymologie (ism-i müenne²) : ʔilm-i iştikāk

Étymologique (şıfat) : ʔilm-i iştikāk ʔilmine müteʔallik

Étymologiste (ism-i müzekker) : iştikāk ʔilmiyle uğraşan ʔālim

Éucharistie (ism-i müenne²) (ka) : Hıristiyanların Ḥazret-i ʔİsā'nıñ laŞm ve demine tem²ilen taĝd³s edib maʔbedde yedikleri şarāba batırılmış ekmek

Éucharistique (şıfat) (ka): Hıristiyanların maʔbedde takdisen yedikleri şarāblı ekmeğe müteʔallik

Éucologe (ism-i müzekker): duʔā kitābı

Eunuque (ism-i müzekker): hādım ağa, Şarem ağası, muşāşib

[SAYFA 265]

Euphémisme (ism-i müzekker): Şüsn-i taʔb³r

Euphonie (ism-i müenne²): aşvāt ve Şurufuñ imtizāc ve tevāfuķ, tenāfür-i Şurufuñ zıddı, ahenk

Euphonique (şıfat): tenāfür-i Şurufuñ zıddı olan tevāfuķ ve imtizāc-ı Şurūf ve aşvāta müteʔallik, ahenkli

Eustache (ism-i müzekker): ağaçsaplı ve açılır kapanır kaba bıçak

Eux (zamir, cemʔ): onlar (anlar)

Évacuant, e (şıfat) ve

Évacuatif, ive (şıfat) (tıbb): aḥlaṭı boşatan, müferriğ

Évacuation (ism-i müenne²): taḥliye || (tıbb) aḥlaṭ-ı mütenevviʔanıñ boşadılması, ifrāğ § ifrāğ olunan aḥlaṭ-ı mütenevviʔa, ifrāğāt

Évacuer (fiʔil-i müteʔaddi): boşatmak, taḥliye etmek || (tıbb) ifrāğ etmek

Évader (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat): kaçmak, firār etmek

Évaluation (ism-i müenne²): taḥm³n, taḳd³r

Évaluer (fiʔil-i müteʔaddi): taḥm³n ve taḳd³r etmek

Évangélique (şıfat): İncil'e mensūb veya muṭābık, İncilî

Évangéliquement (şāl): İncil'e muṭābık bir şüretle

Évangéliser (fiʔil-i müteʔaddi): İncil'den vaʔaz etmek

Évangéliste (ism-i müzekker): İncilî yazan Şavariyyūnuñ beheri

Évangile (ism-i müenne²) : İncil-i Şerif

Évanouir (s') (fiʔil-i muṭāvaʕat) : bayılmak || (mecāzen) maşv ve nābed³d olmak

Évanouissement (ism-i müzekker) : bayılma, baygınlık, gammāʕ

Évaporation (ism-i müenne²) : tebaḥḥur || (mecāzen) ḥiffetü'l-ʔakıl

Évaporé, e (şıfat) : tebaḥḥur etmiş, mütebaḥḥir § ḥiffetü'l-ʔakıl

Évaporer (fiʔil-i müteʔaddi) : tebaḥḥur ettirmek, buḥāra kalb etmek || (mecāzen) ṭağıtmak [dağıtmak] , imşā etmek § ʔaklını almak

Évasement (ism-i müzekker) : genişlik, açıklık

Évaser (fiʔil-i müteʔaddi) : genişletmek, açmak

Évasif, ive (şıfat) : başdan şavmağa yarayan

Évasion (ism-i müenne²) : kaçış, firār

Évasure (ism-i müenne²) : kab ve sāʕire ağzı

Évêché (ism-i müzekker) : piskoposluk § piskopos sarayı

Éveil (ism-i müzekker) : ihtār, ³kāz, tenb³h

Éveillé, e (şıfat) : uyanık, mütenebbih, müteyakḳız § şen, şetāretli

Éveiller (fiʔil-i müteʔaddi) : uyandırmak, ³kāz etmek

Événement (ism-i müzekker) : vaḳʔa, vukūʔāt, şādi²e

Évent (ism-i müzekker) : bozulma, ekşime § havalanma

Éventail (ism-i müzekker) : yelpāze

Éventaire (ism-i müzekker) : çiçekçi ve yemişçi sepeti

Éventé, e (şıfat) : havā gibi ḥafif § temelsiz, tizmeşreb

Éventer (fiʔil-i müteʔaddi) : havālandırmak

[SAYFA 266]

|| ifşā etmek || s' – havā almakdan bozulmak, ekşimek

Éventrer (fiʔil-i müteʔaddi) : karnını yarmak

Éventualité (ism-i müenne²) : iştimāl, teşādüf, zuhūrāt

Éventuel, le (şıfat) : teşādüfe bağılı, zuhūrāta tābiʔ

Éventuellement (şāl) : teşādüfen

Évéque (ism-i müzekker) : piskopos, metropolid, despot

Éversif, ive (şıfat) : yıkan, muhrib

Éversion (ism-i müenne²) : yıkılma, inhidām, harābiyet

Évertuer (s') (fiʔil-i lāzım) : çalışmak, çabalamak

Éviction (ism-i müenne²) : Şile ile red ve defʔ

Évidemment (şāl) : zāhiren, bedāhaten

Évidence (ism-i müenne²) : bedāhet, zāhir olmaklık

Évident, e (şıfat) : bed³h³, zāhir, belli

Évider (fiʔil-i müteʔaddi) : oymak, kazımak

Évidoir (ism-i müzekker) : oymağa mahşuş alet

Évier (ism-i müzekker) : bulaşık şularınınñ akmasına mahşuş oluk, çirkef yolu

Évincer (fiʔil-i müteʔaddi) : Ş³le ile red ve defʔ etmek §
maşkemeniñ şükmüyle biriniñ malını zabtetmek

Évitable (şıfat) : defʔ ve ictinābı mümkün

Éviter (fiʔil-i müteʔaddi) : şavmak, defʔ etmek § ictināb etmek, şakınmak, çekinmek, yanaşmamak

Évocable (şıfat) : daʕvet ve işzār olunabilen § kabil-i temy³z ve istināf

Évocation (ism-i müenne²) : daʕvet, işzār § temy³z, istināf

Évocatoire (şıfat) : temy³z veya istināfı mūcib olan

Évoluer (fiʕil-i müteʕaddi) : ʔasker veya donanmayı ʔolaşdırmak [dolaşdırmak]

Évolution (ism-i müenne²) : ʔasker veya donanmanın ʔolaşdırılması [dolaşdırılması], devr, keşf || (tıbb) devr ve inkişāf, neşv ü nemā

Évoquer (fiʕil-i müteʕaddi) : çağırmaq, daʕvet ve işzār etmek § derhātır etmek § temy³z veya istināf etmek

Évulsion (ism-i müzekker) : bir şeyin çekilip çıkarılması, nezʔ

Ex (ism-i müzekker) : sābık. Ex-gouverneur: vāli-i sābık

Exacerbation (ism-i müenne²) (tıbb) : iştidād

Exact, e (şıfat) : tam, hāliş § aşlına muṭābık, ʔoğru [doğru] § sözünde ʔuran, vaʕdini icrā eden

Exactement (şāl) : tam, tamamıyla § kāmīl-i diḳḳatle

Exacteur (ism-i müzekker) : nizāmıñ hāricinde vergi ʔoplayan meʕmūr

Exaction (ism-i müenne²) : nizāmıñ hāricinde vergi ahzı

Exactitude (ism-i müenne²) : tamāmiyyet § aşlına muṭābakat, ʔoğruluk [doğruluk] § vefā-yı ʔahd § diḳḳat, iʔtinā

[SAYFA 267]

Exagérateur, trice (isim) : mübālağacı, müfriṭ

Exagération (ism-i müenne²) : mübālağa, ifrāt § mübālağalı söz

Exagéré, e (şıfat) : mübālağalı, ifrātlı = (isim): mübālağacı

Exagérer (fiʔil-i müteʔaddi) : mübālağa etmek, ifrāt derecesine vardırmaq

Exaltation (ism-i müzekker) : tehy³c, teheyyüc § ifrāt § Papalık mesnedine iķʔād ve ķuʔūd || (tıbb) iştidād

Exalter (fiʔil-i müteʔaddi) : ifrātla medʔetmek § heyecāna getirmek, tehy³c etmek

Éxamen (ism-i müzekker) (min) : taʔķ³ķ, muʔāyene, tedķ³ķ § imtiʔān

Examineur, trice (isim) : imtiʔān eden, mümeyyiz

Examiner (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔķ³ķ ve tedķ³ķ ve muʔāyene etmek § imtiʔān etmek

Exanthémateux, euse (şıfat) : yāhūd

Exanthématique (şıfat) (tıbb) : tefeccürî

Exanthème (ism-i müzekker) (tıbb) : tefeccür

Exaspération (ism-i müenne²) : öfke || (tıbb) iştidād

Exaspérer (fiʔil-i müteʔaddi) : öfkelendirmek § teşd³d etmek

Excavation (ism-i müenne²) : kazıʃ, ʃafr

Excaver (fiʔil-i müteʔaddi) : kazmaq, ʃafr etmek, çukurlatmaq

Excédant (ism-i müzekker) : baķiyye, fażla

Excéder (fiʔil-i lāzım) : artmaq, fażla gelmek § geçmek, tecāvüz etmek || (mecāzen) yormaq, ezmek

Excellement (ʃāl) : a' lā, mükemmel şüretde

Excellence (ism-i müenne²) : fażl, imtiyāz, a' lālıķ § büyük rütbe ve mesned aşʃabına verilen ʔunvān, devletlü, ʔatūfetlü, saʔadetlü. Son – ʃazretleri, devletlü ve sāʔire || par – başlıca, eñ ziyāde

Excellent, e (şıfat) : a' lā, enfes, mükemmel

Excellentissime (şıfat) : pek a'lā, nihayet derecede nef³s ve mükemmel

Exceller (fiʔil-i lâzım) : sâʕirlerinden efdāl olmak, tefevvük etmek

Excentricité (ism-i müenne²) (hendese) : ʕurūʕ ʕani'l-merkez || (mecāzen) ahlāk ve ʕadāt-ı ʕumūmiyeye muhālif tabiʕat ve ʕadāt

Excentrique (şıfat) (hendese) : hāric ʕani'l-merkez || (mecāzen) kendine mahşuş ʕadetleri olan

Excentriquement (Şāl) : ʕadāt ve ahlāk-ı ʕumūmiyeye muhālif olarak, bambaşka

Excepté (Şarf-i cerr) : -den başka, -den gayrı, müste²nā olarak

Excepter (fiʔil-i müteʕaddi) : isti²nā etmek, ayırmak

[SAYFA 268]

Exception (ism-i müenne²) : isti²nā, tefr³k § müste²nā, şāz

Exceptionnel, le (şıfat) : isti²nāʕ³, müste²nā, şāz

Excès (ism-i müzekker) : mübālağa, ifrāt, Şaddi tecāvüz = (cemʕ) perh³zsizlik, nizāmsızlık, sūʕ-i istiʕmāl

Excessif, ive (şıfat) : fevka'l-ʕāde, Şadden efzūn § mübālağalı, müfriṭ

Exciper (fiʔil-i lâzım) (kanun) : bir ʕözür dermiyān ederek isti²na taleb etmek

Excision (ism-i müenne²) (fenn-i cerraʕi) : kaṭʕ, ist³şāl

Excitateur, trice (isim- şıfat) : müşevvik || (Şikemiyyāt-ı tab³ʕiyye) : elektrikî ızhār ettiren alet, mūķız

Excitatif, ive (şıfat) (tıbb) : münebbih

Excitation (ism-i müenne²) : teşv³k, taşr³k, taşr³ş || (tıbb)

teyakkuş, tenebbüh

Exciter (fiʔil-i müteʔaddi) : teşv³k ve taşr³k ve taşr³ş etmek §

³cāb ve tevl³d ve daʔvet etmek

Exclamatif, ive (şıfat) (şarf) : taʔaccüb ve istiğrāb beyān eden

Exclamation (ism-i müenne²) : taʔaccüb, istiğrāb § naʔra, nidā ||

point d' – taʔaccübiye (isim)

Exclure (fiʔil-i müteʔaddi) : hāric bırakmak, isti²nā etmek

Exclusif, ive (şıfat) : hāric bırakan, kabūl etmeyen

Exclusion (ism-i müenne²) : redd, ihrāc § menʔ, yasāğ

Exclusivement (şāl) : mücerred, yalınız, ancak

Excommunication (ism-i müenne²) : ʔard, aforos

Excommunier (fiʔil-i müteʔaddi) : aforos etmek

Excoriation (ism-i müenne²) (tıbb) : seşac

Excorier (fiʔil-i müteʔaddi) : deriniñ üst ʔabaşasını sıyırmak

Excrément (ism-i müzekker) : fażalāt, necis, ğāyʔ, ²üfl

Excrémenteux, euse (şıfat) ve

Excrémentiel, le (şıfat) : yāhūd

Excrémentitiel, le (şıfat) (tıbb) : fażalāta müteʔallik, ²üflî

Excrétion (ism-i müenne²) : defʔ-i ʔabiʔ³, ifrāğ

Excroissance (ism-i müenne²) (tıbb) : laşm-ı zāʔid

Excursion (ism-i müenne²) : ʔolaşma, devr § hücum, aķın

Excusable (şıfat) : ʔafvolunabilir, maʔzūr

Excuse (ism-i müenne²) : ʔözür, maʔzeret, iʔtizār § baḡāne,

taʔallül

Excuser (fiʔil-i müteʔaddi) : maʔzûr tutmak § ʔafvetmek

Exeat (ism-i müzekker) (égzéate) : ruḥṣat, izin

Exécrable (şıfat) : mekrûh, menfûr

Exécrablement (şâl) : nefret olunacak şüretde

[SAYFA 269]

Exécration (ism-i müenne²) : istikrâh, nefret

Exécrer (fiʔil-i müteʔaddi) : nefret etmek

Exécutable (şıfat) : kâbil-i icrâ

Exécutant, e (isim) : bir mûsıķi takımı içinde ayrıca bir faşl icrâ eden çalgıcı

Exécuter (fiʔil-i müteʔaddi) : icrâ etmek, fiʔile getirmek § (maḥkûm Şakḳında) iʔdâm etmek

Exécuteur, trice (isim) : icrâ eden, icrâ meʕmûru § cellâd

Exécutif, ive (şıfat) : icrâʕî

Exécution (ism-i müenne²) : icrâ § iʔdâm

Exécutoire (şıfat) (kanun) : kâbil-i icrâ

Exégèse (ism-i müenne²) : tefs³r

Exemplaire (şıfat) : numûne ittiḥâz olunabilen § ʔibretnümâ

Exemplaire (ism-i müzekker) : şüret, nüşḥa

Exemplairement (şâl) : şâyân-ı imti²âl ve bâʔi²-i ʔibret olacak şüretle

Exemple (ism-i müzekker) : numûne, örnek § meşḳ § mişâl. Par — me²elâ § ʔibret

Exempt, e (şıfat) (égzan, te) : muʔâf, müste²nâ § ber³ ve müselleme

Exempter (ism-i müenne²) : ṣafv ve isti²nā etmek ṣ beri ve müsellemler etmek

Exemption (ism-i müenne²) : muṣāfiyet, isti²nā

Exercer (fiʿil-i müteʾaddi) : taʿl³m ve terbiye etmek, öğretmek, alışdırmak ṣ yapmak, işlemek ṣ sürmek, icrā etmek

Exercise (ism-i müzekker) : taʿl³m, alışma ṣ ṣamel, fiʿil, saʿy

Exergue (ism-i müzekker) : madalya kalıbının tār³ḥ veya diğeri bir yazı vazıına mahṣūṣ açık maṣallı

Exfoliation (ism-i müenne²) (tıbb, tār³ḥ-i ṭab³ṣ³, ṣilm-i nebāt) : insiṣāf

Exfolier (s') (fiʿil-i muṭāvaʿat) : kabuk veya yaprak Ṣālinde açılıp ṭağılmak [dağılmak] veya soyulmak, insiṣāf etmek

Exhalaison (ism-i müenne²) (tıbb) : suṭūṣ

Exhalation (ism-i müenne²) (tıbb) : infizāc

Exhaler (fiʿil-i müteʾaddi) : buhar veya taṣaffün neṣr etmek

Exhaussement (ism-i müzekker) : irtifāṣ, yükselme

Exhausser (fiʿil-i müteʾaddi) : yükseltmek, terfiṣ etmek

Exhérédation (ism-i müenne²) : mira²dan mahṣrūmiyet

Exhéréder (fiʿil-i müteʾaddi) : mira²dan mahṣrūm bırakmak

Exhiber (fiʿil-i müteʾaddi) : göstermek, ṣarż ve ibṣāz etmek

Exhibition (ism-i müenne²) : ṣarż, ibṣāz

Exhortation (ism-i müenne²) : iyiliğe teşv³ḳ ṣ müṣevvik-i nuṭḳ ve mevṣıṣa

Exhorter (fiʿil-i müteʾaddi) : iyiliğe teşv³ḳ etmek

Exhumation (ism-i müenne²) : meyyitiñ mezardan çıkartılması

Exhumer (fiʿil-i müteʾaddi) : meyyiti mezardan çıkarmak

[SAYFA 270]

Exigeant, e (şıfat) : çok şeyler taleb ve iddiâsında bulunan

Exigence (ism-i müenne²) : çok şeyler taleb ve iddiâsı § iştıyac, zarûret, ³câb

Exiger (fi'il-i müte'addi) : istemek, muşırran taleb etmek § ³câb etmek, muştâc ve mütevaḳḳıf olmak

Exigible (şıfat) : istenilebilir

Exigu, ë (şıfat) ḡayr-ı kāfi

Exiguïté (ism-i müenne²) : azlık

Exil (ism-i müzekker) : nefy, iclā, sürgün

Exilé, e (şıfat) : sürgün, menf³

Exiler (fi'il-i müte'addi) : sürmek, nefy ve iclā etmek

Existence (ism-i müenne²) : varlık, vücūd, mevcūdiyet § ömür, Sayāt § taḡayyüş

Exister (fi'il-i lâzım) : var olmak, mevcūd olmak

Exonérer (fi'il-i müte'addi) : muḡāf ve müste²nā tutmak, ḡurūc-ı ḡayn

Exophthalmie (ism-i müenne²) (tıbb) : cuṡūz-ı ḡayn, ḡurūc-ı ḡayn

Exorable (şıfat) : ricā ve iltimāsa tayanamayan, ḡabuḡ merṡamete gelen

Exorbitamment (ṡāl) : ifrāṡ ile, fevḡa'l-ṡad

Exorbitant, e (şıfat) : ifraṡlı, ṡadden efzūn

Exorciser (fi'il-i müte'addi) : cinleri defḡ için duḡā ve efsūn

Exorciste (ism-i müzekker) : efsūncu

Exorde (ism-i müzekker) : nuṡuḡ ve ḡuṡbeniñ ilk kısmı § muḡaddime, fetṡ-i kelām

Exotique (şıfat) : diğer iklimden nakıl ile yetiştirilmiş
(nebāt), berrānî

Expansibilité (ism-i müenne²) (Şikemiyat-ı tab³ıyye) :
kabiliyet-i inbisāt

Expansible (şıfat) (Şikemiyat-ı tab³ıyye) : kabil-i inbisāt

Expansif, ive (şıfat) (Şikemiyat-ı tab³ıyye) : munbasıt

Expansion (ism-i müenne²) (Şikemiyat-ı tab³ıyye) : inbisāt

Expatriation (ism-i müenne²) : tağr³b, ğurbet

Expatrier (fiʔil-i müteʔaddi) : tağr³b etmek || s' - ihtiyār-ı
ğurbet etmek

Expectant, e (şıfat) : mülāzım

Expectatif, ive (şıfat) : vaqt-i merhūne mütevaqqıf

Expectation (ism-i müenne²) (tıbb) : uşul-i terk³b

Expectative (ism-i müenne²) : bir vaʔad yāhūd ümid üzerine mebni
intiẓār

Expectorant (şıfat) (tıbb) : mukaşşıʔ, munaḥḥim, tükürten

Expectoration (ism-i müenne²) (tıbb) : taḳaşşuʔ, nuḥāme, tükürme

Expectorer (fiʔil-i müteʔaddi) : tükürmek, balğam çıkarmak

Expédiée (ism-i müenne²) : bir nevʔ sürʔatli yazı

Expédient (ism-i müzekker) : çare, tedb³r

Expédient, e (şıfat) : zarūrî, elzem, vācib

[SAYFA 271]

Expédier (fiʔil-i müteʔaddi) : irsāl ve iʔzām etmek, yola kımak ş
becermek, sürʔatle yapıp bitirmek

Expéditeur (ism-i müzekker) : eşyā-yı ticāriye yollayan, mürsel

Expéditif, ive (şıfat) : işi çabuk yapıp bitiren, işgüzār

Expédition (ism-i müenne²) : eşyā-yı ticāriye irsāli § memleketiñ hāricine asker sevķ ve ıazāmı, sefer

Expéditionnaire (ism-i müzekker) : evrāk-ı resmiye ve ticāriyeniñ şüretlerini çıkarmağa mecmūr kātib

Expérience (ism-i müenne²) : kār-azmalık § tecrübe, deneme

Expérimental, e (şıfat) : amelî, tecrübeli

Expérimenté, e (şıfat) : tecrübeli, kār-azmüde

Expérimenter (fiil-i müteaddi) : tecrübe etmek, tecrübesini icrā etmek

Expert (ism-i müzekker) : taşk³ķ ve keşf mecmūru § ehl-i vukūf

Expert, e (şıfat) : tecrübesi çok, Sāzık, māhir, usta

Expertise (ism-i müenne²) : taşk³ķāt, muāyene, keşif

Expertiser (fiil-i müteaddi) : taşk³ķ ve muāyene etmek, keşfetmek

Expiation (ism-i müenne²) : keffāret

Expiatoire (şıfat) : keffārete müteallik

Expier (fiil-i müteaddi) : keffāret etmek

Expiration (ism-i müenne²) : teneffüs olunan havānıñ çıkarılması, nefes verme, zefir § Şulūl, inkızā

Expirer (fiil-i lāzım) : ölmek, can vermek || (mecāzen) hitām bulmak, münkaz³ olmak = (fiil-i müteaddi) : nefes vermek

Explétif, ive (şıfat) : teckide yarayan mükerrer (ta³b³r)

Explicable (şıfat) : tefs³ri mümkün, anlaşılabilir

Explicatif, ive (şıfat) : şerş ve tafş³le yarayan, mübeyyin

Explication (ism-i müenne²) : şerṣ, ³zāṣ, tafṣ³l ṣ beyān, ifāde ṣ esbāb

Explicitement (Ṣāl) : açıḳdan açıḳa, muvażzaḥen

Expliciter (fiʿil-i müteʾaddi) : Ṣalletmek, şerḥ ve ³zāṣ etmek ṣ ifāde ve beyān, taḳr³r etmek ṣ maʾnā vermek, tercüme etmek || s'— ifāde-i merām, beyān-ı Ṣāl etmek

Exploit (ism-i müzekker) : ḡazā, fütūṢāt || (ḳanun) iṢzār

Exploitable (şıfat) : iṣletilebilir, ḳābil-i iṣmār

Exploitation (ism-i müenne²) : arāziniñ açılması, bir maʾdeniñ iṣledilmesi

Exploiter (fiʿil-i müteʾaddi) : bir arāziyi açmak, bir maʾden ve sāʿireyi iṣletmek

Exploiteur (ism-i müzekker) : bir arāziyi açan, bir maʾden ve sāʿireyi iṣleten adam

Explorateur (ism-i müzekker) : bir taṢarri ve cüst u cūya giden adam

[SAYFA 272]

Exploration (ism-i müenne²) : taṢarri, istikṣāf ṣ keṣfiyāt ṣ teft³ṣ, tecessüs

Explorer (fiʿil-i müteʾaddi) : taṢarri etmek, keṣfe gitmek

Explosion (ism-i müenne²) : patlama, patlayıṣ, feverān-ı ṣed³d

Exportateur (ism-i müzekker) : iḥrācāt-ı ticāreti icrā eden

Exportation (ism-i müenne²) : iḥrācāt-ı ticāriye

Exporter (fiʿil-i müteʾaddi) : iḥrācāt-ı ticāreti icrā etmek, çıḳarmak

Exposant, e (isim) : şāşib-i istidā, şāşib-i takr³r § bir sergiye maşşulāt ve maḥmūlāt gönderen adam = (şıfat) (cebiri) üs

Exposé (ism-i müzekker) : takr³r, ḥarż ve inhā § şesāb

Exposer (fiʔil-i müteʔaddi) : meydana kōmak, sermek, çıkarmak, göstermek § ḥarż ve inhā ve takr³r etmek § bırakmak, terk etmek § muḥaḥaraya kōmak

Exposition (ism-i müenne²) : meydana vażʔ § ḥarż, inhā, nakl ve beyān § sergi § mevkiʔ, vażʔiyet

Exprès (ism-i müzekker) : bir ḥidmet-i maḥşūşa ile gönderilmiş adam = (şāl) : maḥşūşan, kaşden

Exprès, esse (şıfat) : kaṭʔî, şar³ş

Expressément (şāl) : kaṭʔiyyen, şaraşaten

Expressif, ive (şıfat) : maḥnālî, maḥnidār

Expression (ism-i müenne²) : şıkma, ḥaşr, taḥş³r § ifāde, beyān § ızhār, ibrāz

Exprimable (şıfat) : ifāde olunabilir

Exprimer (fiʔil-i müteʔaddi) : şıkıp şuyunu çıkarmak, taḥş³r etmek § ifāde ve beyān etmek

Expropriation (ism-i müenne²) : Şakḳ-ı taşarrufdan ıskāt

Expropriier (fiʔil-i müteʔaddi) : Şakḳ-ı taşarrufdan ıskāt etmek

Expulser (fiʔil-i müteʔaddi) : sürmek, kovmak § boşatmak, dökmek

Expulsion (ism-i müenne²) : sürme, kovma, defʔ ve ihrāc, tard

Expurger (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kitābın baḥzı yerlerini çıkarıp taşş³ş etmek

Exquis, e (şıfat) : nef³s, a' lā

Exsanguie (şıfat) (tıbb) : çok kan gāʔib etmiş, menzūf

Exsudation (ism-i müenne²) (tıbb) : intitâş

Exsuder (fiʔil-i lâzım) : şızmağ, tereşşuş, intitâş etmek

Extase (ism-i müenne²) : veleh, Şayret, beht ş vecd ve Şâl, Şâl-i istigrāk

Extasier (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : Şayrette kalmak, mebhût olmak

Extatique (şıfat) : beht ve Şayrete müteʔallik = (ism-i müzekker) vecd ve Şâl şâşibi

Extenseur (şıfat) (teşr³Ş) : bāsıt

Extensibilité (ism-i müenne²) (Şikemiyât-ı ṭab³ʔiyye) : kabiliyet-i imtidād

[SAYFA 273]

Extensible (şıfat) (Şikemiyât-ı ṭab³ʔiyye) : kâbil-i temd³d

Extension (ism-i müenne²) : uzatma, germe, temd³d || (mecāzen) tevs³ʔ, tezāyüd ş taʔm³m

Exténuation (ism-i müenne²) (tıbb) : nuşûl, dermansızlık

Exténuer (fiʔil-i müteʔaddi) : ziyāde yormak ve kuvveti kesmek, dermansız bırakmak

Extérieur, e (şıfat) : tışarıya müteʔallik, ḥāricî || affaires – umūr-ı ḥāriciyye = (ism-i müzekker) : şüret-i zāhire, görünüş ş memālik-i ecnebiyye

Extérieurement (Şâl) : ḥāricen, zāhiren

Exterminateur, trice (isim) : imŞā eden, muḥrib

Extermination (ism-i müenne²) : imŞā, taḥr³b, ifnā

Exterminer (fiʔil-i müteʔaddi) : imŞā, ifnā, taḥr³b etmek, batırmak

Externat (ism-i müzekker) : hāricî mekteb

Externe (şıfat) : zāhirî, hāricî = (isim-şıfat) hāricî şākird

Extinction (ism-i müenne²) : söndürüş, itfā || (mecāzen) lağv, imşā

Extirpation (ism-i müenne²) : kökünden koparma, kalᵘ, ist³şāl

Extirper (fiʔil-i müteʔaddi) : kökünden koparmak, kalᵘ ve ist³şāl etmek

Extorquer (fiʔil-i müteʔaddi) : cebren almak § icbār etmek

Extorsion (ism-i müenne²) : cebren alma, icbār

Extra (ism-i müzekker) : fevka'l-ʔāde

Extractif, ive (şıfat) (şarf) : hurūc beyān eden, münye

Extraction (ism-i müenne²) : çıkarma, istihrāc, istişşāl

Extradition (ism-i müenne²) : firārî müttehimin devlet maᵘbūʔasına tesl³mi

Extraire (fiʔil-i müteʔaddi) : çıkarmak, ihrāc etmek § hülāşasını veya şuyunu almak § hülāşasını çıkarmak

Extrait (ism-i müzekker) : hülāşa

Extrajudiciaire (şıfat) (kanun) : uşūl-i muşākemeye muğāyir, ʔörfî

Extrajudiciairement (şāl) : uşūl-i muşākemeye muğāyir olarak, ʔörfen

Extra-muros (zarf-ı mekân) : suruñ haricinde

Extraordinaire (şıfat) : fevka'l-ʔāde

Extraordinairement (şāl) : fevka'l-ʔāde bir şüretle

Extravagamment (şāl) : ğar³b ve tuḥaf bir şüretle

Extravagance (ism-i müenne²) : ğarabet, tuḥaflık

Extravagant, e (şıfat) : tuḥāf, ğar³b

Extravaguer (fiʔil-i lâzım) : tuḥaf bir Şareketde bulunmak

Extravasation (ism-i müenne²) (tıbb) : ıştıbāb

Extravaser (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) (tıbb) (kan Şakḳında)
evʔiye-i maḥşūşasından çıkıp yayılmak, ıştıtāb etmek

Extrême (şıfat) : şoñ derecede

[SAYFA 274]

olan, aḳşi, ğāʔib Ş mübālağalı, ifrātlı = (ism-i müzekker) zıdd Ş
mübālağa, ifrāt

Extrêmement (Şāl) : şoñ derecede Ş pek çok, fevka' l-ʔāde

Extrême-onction (ism-i müenne²) : Şālet-i nezʔde bulunan bir
Katolikle icrā olunan āy³n

Extremis (in) (zarf-ı zamān) (s okunur) şoñ nefesde, Şālet-i
nezʔde

Extrémité (ism-i müenne²) : uç, kenār, şoñ Ş şoñ nefes Ş zarūret ve
sefālet-i şoñ derecesi

Extrinsèque (şıfat) : ḥāricde bulunan veya ḥaricden gelen, ḥāricî
|| valeur - kıymet-i iʔtibāriye

Exubérance (ism-i müenne²) : ke²ret, bolluk, taşma Ş fazla kelimāt
ve taʔbirāt istiʔmālî

Exubérant, e (şıfat) : bol, fazla, taşkın

Exulcération (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāŞî) : teḳarruŞ
satŞı

Exulcérer (fiʔil-i müteʔaddi) : satŞî yara peydā etmek

Exutoire (ism-i müzekker) (tıbb) : keyʔ-i med³d

Ex-voto (ism-i müzekker) : nezr, vakf

F HARFİ

F (ism-i müzekker) : elifbā-yı Fransevî'niñ altıncı Şarfi. "fe" gibi okunur

Fa (ism-i müzekker) (müsıķı) : aşvāt-ı esāsiyeniñ dördüncüsü

Fable (ism-i müenne²) : Şikāye, me²el, kışsa, maşal

Fabliau (ism-i müzekker) : manzūm Şikāye ve me²el

Fablier (ism-i müzekker) : Şikāyāt ve em²āl yazan muşarrir, fesānenüvis

Fabricant (ism-i müzekker) : fabrikacı

Fabricateur, trice (isim) : yapıcı

Fabrication (ism-i müenne²) : yapış, işleme, iʿmāl

Fabricien (ism-i müzekker) : maʿbed evkāfınıñ idāre meclisi aʿzāsından beheri

Fabrique (ism-i müenne²) : kārḥāne, fabrika ş maʿbed evkāf ve vāridātı ş yapı, binā

Fabriquer (fiʿil-i müteʾaddi) : yapmak, işlemek, iʿmāl etmek

Fabuleusement (Şāl) : maşalcasına

Fabuleux, euse (şıfat) : maşāl kabilinden

Fabuliste (ism-i müzekker) : emşāl ve Şikāyāt yazan muşarrir, fesānenüvis

Façade (ism-i müenne²) : binānıñ öñ tarafı, cebhe

Face (ism-i müenne²) : yüz, vecih ş şüret, Şāl || en – karşıısında, öñünde ş yüzüne karşı || –à– yüzüne, rüberü, karşı karşıya

[SAYFA 275]

Facétie (ism-i müenne²) (cie) : laṭife, şaka

Facétieusement (Şāl) (cieu) : laṭife ṭariķıyla

Facétieux, euse (isim-şıfat) (cieu) : laṭifeci, şakacı

Facette (ism-i müenne²) : küçük şafşa

Facetter (fiʔil- i müteʔaddi) : elmāsı köşeli kesmek

Fâcher (fiʔil-i müteʔaddi) : ṭarılتماق [darılتماق],
gücendirmek § keder vermek

Fâcherie (ism-i müenne²) : teʔessüf, keder § gücenme, ṭarılma
[darılma], küsme

Fâcheux, euse (şıfat) : bāʔis-i teʔeesüf, müʔellim

Facial, e (şıfat) (teşr³Ş) : yüzemüteʔallık, vecihî

Facile (şıfat) : kolay, sehl, āsān

Facilement (Şāl) : kolaylıkla

Facilité (ism-i müenne²) : kolaylık, suhūlet

Faciliter (fiʔil-i müteʔaddi) : kolaylatماق, tesh³l etmek

Façon (ism-i müenne²) : ṭavır, üslūb, minvāl, şūret § işleme,
iʔmāl § işçi ücreti, ʔameliye, el emeği § tekellūf, sāḥte ṭavır ve
nezāket || sans – tekl³fsizce, lāubāliyāne

Façonné (ism-i müzekker- şıfat) : fasone (kumaş)

Faconner (fiʔil-i müteʔaddi) : düzeltmek, tesviye etmek § ta' l³m
ve terbiye etmek

Façonnier, ère (isim-şıfat) : sāḥte eṭvārlı, tekl³fātı sever adam

Fac-simile (ism-i müzekker) (lé) : bir yazı veya mührüñ taql³di

Facteur (ism-i müzekker) : alāt-ı mūsıķiye yapan § tüccār vek³li §
eşyā-yı ticāriye ve posta mektūblarının müvezziʔi || (Şesāb)
mażrūf

Factice (şıfat) : şunʔi § sāḥte

Factieux, euse (şıfat) : fesādām³z § bir fırkaya mensüb

Faction (ism-i müenne²) : nöbet, karaöl § fesādām³z fırkā

Factionnaire (ism-i müzekker) : nöbet bekleyen veya karaöl gezen nefer, nöbetçi = (şıfat) tefrikā düşüren, fitneeng³z

Factorerie (ism-i müenne²) : tüccār vek³li idārehānesi

Factotum (ism-i müzekker) : her şeye karışmak isteyen adam, kahyā

Factum (ism-i müzekker) : daṣvānıñ izaşıçün tarafeynden beheriniñ şākime verdiği lāyişa

Facture (ism-i müzekker) : fatura

Facturer (fiʔil-i müteʔaddi) : yapmak § faturasını yapmak

Facultatif, ive (şıfat) : ihtiyārî, ğayr-ı mecbūrî

Faculté (ism-i müenne²) : kuvvet-i iktidār § haşşa, hāşiyet § Saķ, şalāşiyet § Darü' l-fünün medreseleriniñ meclis ve heyʕeti § cemʕiyet-i tıbbiye

Fadaise (ism-i müenne²) : maʔnāsız söz, saçma

Fadasse (şıfat) : pek tatsız

Fade (şıfat) : tatsız, lezzetsiz

Fadeur (ism-i müenne²) : tatsızlık, lezzetsizlik

Fagot (ism-i müzekker) : çalı demeti

[SAYFA 276]

Fagotage (ism-i müzekker) : çalılarıñ demet bağlanması

Fagoter (fiʔil-i müteʔaddi) : çalı demeti bağlanmak

Fagoteur (ism-i müzekker) : çalı demeti yapan adam

Faible (şıfat) : kuvvetsiz, zaʔif § gevşek § nākış, ğayr-ı kafi = (ism-i müzekker) : bir şeyin eñ zaʔif tarafı

Faiblement (şāl): zayıf ve gevşek bir şüretle

Faiblesse (ism-i müenne²): zayıf, kuvvetsizlik § gevşeklik ||
(mecāzen) ibtilā, dayanamamazlık

Faibler (fiʔil-i müteʔaddi): zayıflatmak, gevşemek

Faïence (ism-i müenne²): çin³, Sāksonyā

Faïencerie (ism-i müenne²): çini fabrikası § çinicilik

Faïencier, ère (ism-i müenne²): çinici

Failli, e (isim-şıfat): müflis

Faillibilité (ism-i müenne²): yañılabilmeçlik

Faillible (şıfat): yañılabilir, muḥṭi

Faillir (fiʔil-i lāzım): yañılmak, ḥaṭā etmek § kabāṣat etmek § iflās etmek

Faillite (ism-i müenne²): iflās, müflislik, top atma

Faim (ism-i müenne²): açlık, cūʔ. avoir – acıkmak

Faine (ism-i müenne²): kayın ağacı meyvesi

Fainéant, e (isim-şıfat): işsiz, ḥaylāz

Fainéanter (fiʔil-i lāzım): işsiz turmak, saylaz olmak

Fainéantise (ism-i müenne²): işsizlik, ḥaylazlık

Faire (fiʔil-i müteʔaddi): etmek, eylemek § yapmak, iʔmāl etmek, işlemek || se – kendi için yapmak § olmak

Faisable (şıfat): yapılabilir

Faisan (ism-i müzekker): süglün [sülün]

Faisances (ism-i müenne²-cemʔ): çiftçiniñ şāṣib-i arāziye verdiği şeyler

Faisandeau (ism-i müzekker): süglün [sülün] yavrusu

Faisander (fiʔil-i müteʔaddi) : eti birkaç gün tırdurub
yumuşatmak

Faisanderie (ism-i müenne²) : süglün [sülün] yetiştirilen maşal

Faisceau (ism-i müzekker) : demet

Faiseur, euse (isim) (fe) : yayıcı, yapan § Şilekār

Fait (ism-i müzekker) : iş, fiʔil § vakʔa, Şāl, mācerā § madde,
Şaḳikaten ve maddeten mevcūd olan şey

Faitage (ism-i müzekker) : çatı direği

Faîte (ism-i müzekker) : binānıñ eñ yüksek noktası § tepe, zirve §
uc-ı bālā

Faîtière (ism-i müenne²) : çatınıñ sırtına maḥşuş eğri kiremit §
bir nevʔ baca

Faix (ism-i müzekker) : yük, bār

Falaise (ism-i müenne²) : deñiz kıyısındaki şarb kaya

Falbala (ism-i müzekker) : kadın elbisesiniñ kırmalı kenarı

Fallacieusement (Şāl) : Şile ile aldatarak

[SAYFA 277]

Fallacieux, euse (şıfat) : Şilekār, aldatıcı

Falloir (fiʔil-i lāzım) : lāzım gelmek, iḳtizā etmek § iştıyāc
olmak, iḳtizāsı görünmek

Falot (ism-i müzekker) : büyük fener, fanūs

Falot, e (şıfat) : tuḥaf, gülünc § şakacı

Falourde (ism-i müenne²) : odun demeti

Falsificateur (ism-i müenne²) : sāḥtekār, ḳalbzen [ḳalpazan]

Falsification (ism-i müenne²) : sāḥtekārılık, ḳalbzenlik
[ḳalpazanlık]

Falsifier (fiʔil-i müteʔaddi) : sāhte ve kalb etmek, taḳl³dini yapmak, bozmak

Falun (ism-i müzekker) : aṣḍāf-ı muḥtelife kırıntıları yığın ve tabakası

Famé, e (şıfat) : meṣhūr, müştehir

Famèlique (şıfat) : faḳ³r, züğürt

Fameux, euse (şıfat) : meṣhūr, namdār & maṣhūd

Familiariser (fiʔil-i müteʔaddi) : tekl³fsiz etmek & alışdırmak, ülfet ettirmek

Famillarité (ism-i müzekker) : tekl³fsizlik, lā[u]bālilik

Familler, ère (şıfat) : tekl³fsiz, lā[u]bāli, ev adamı & meḥnūs, meḥlūf

Famillèrement (Şāl) : tekl³fsizce, lā[u]bāliyāne

Famille (ism-i müenne²) : ehl-i beyt, ʔāḥile, ʔıyāl & evlād & ḥānedān, sülāle || (tār³ḥ-i ṭab³ʔ³) ṭāḥife || (ʔilm-i nebātāt) faṣile

Famine (ism-i müenne²) : ḳaṣf ve ḡalā, ḳıtlık

Fanal (ism-i müzekker) : limān ve gemi feneri

Fanatique (isim- şıfat) : mutaʔaṣṣıb, pek şofu

Fanatiser (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔaṣṣuba düşürmek

Fanatisme (ism-i müzekker) : taʔaṣṣub

Fane (ism-i müenne²) : ağacdan düşmüş kuru yaprak

Faner (fiʔil-i müteʔaddi) : kesilmiş çayır otunu çevirip kurutmak & soldurmak

Fanfare (ism-i müenne²) : boru ve zurnalardan ʔibāret çalgı havası

Fanfaron, ne (isim- şıfat) : ṣecāʔat iddiʔāsında bulunan adam

Fanfaronnade (ism-i müenne²) : şecāat iddiāasında bulunan adamıñ Şāli

Fanfreluche (ism-i müenne²) : āadi ziynet mevāddı

Fange (ism-i müenne²) : çamur, balçık || (mecāzen) fūrūmayelik

Fangeux, euse (şıfat) : çamurlu

Fanon (ism-i müzekker) : öküzüñ şarkık gerdānı § balına balıgınıñ ağızındaki sıralar

Fantaisie (ism-i müenne²) : vehm ve hayāl, kuruntu § keyif, merak

Fantaisiste (ism-i müzekker) : kendi vehm ve hayāl ve kuruntusuna tābiā muşarrir veya ressām

Fantasmagorie (ism-i müenne²) : karanlık bir oṭanıñ [odanın] içinde hayaller irāçesi

Fantasque (şıfat) : hayāl ve kuruntuya tābiā § ġar³b, tuḥaf

Fantasquement (Şāl) : hayāl

[SAYFA 278]

ve kuruntu ile § ġar³b bir şüretde

Fantassin (ism-i müzekker) : piyāde neferi

Fantastique (şıfat) : hayālî § cin ve perilere mütēallik

Fantôme (ism-i müzekker) : hayāl, ġulyabanî, tayf

Faon (ism-i müzekker) (fan) : geyik ve karaca ve sāçire yavrusu

Faquin (ism-i müzekker) : alçaq ve āārsız adam, maşhara

Faquinerie (ism-i müenne²) : alçaqlık, āārsızlık, maşharalık

Farandole (ism-i müenne²) : bir nevā raķş

Farce (ism-i müenne²) : bir faşıldan āibāret eğlenceli ve kaba tiyatro oyunu § şaka, oyun § şakacı

Farceur (ism-i müzekker) : şakacı

Farcin (ism-i müzekker) : beyg³r uyuzu

Farcineux, euse (şıfat) : uyuzlu (beyg³r)

Farcir (fiʔil-i müteʔaddi) : kıyma ile tıldurmak

Fard (ism-i müzekker) : boyayı parlatmak için müstaʔmel terk³b § düzgün

Fardeau (ism-i müzekker) : yük, bār § ²iklet, ağırlık § mükellefāt, vergi

Farder (fiʔil-i müteʔaddi) : cilā vermek § düzgün sürmek

Fardier (ism-i müzekker) : ağır yükler nakline mahşuş tekerlekli teskere

Farfadet (ism-i müzekker) : cadı, cin

Faribole (ism-i müenne²) : ʔabe², herze

Farine (ism-i müenne²) : un, dağ³k

Fariner (fiʔil-i müteʔaddi) : un sermek, una bulamak

Farineux, euse (şıfat) : un ʔabilinden olan § unlu

Farinier (ism-i müzekker) : uncu

Farouche (şıfat) : vaşşı, yabanî

Fascicule (ism-i müenne²) : kitāb cüzü

Fascination (ism-i müenne²) : sişir § göz değme, nazar

Fascine (ism-i müenne²) : ḥandağ [hendek] tıldurmağa mahşuş ʔalı yığını, demet

Fasciner (fiʔil-i müteʔaddi) : sişir etmek § nazar değdirmek § meftūn etmek

Faste (şıfat) : mübārek, hümāyun

Fastidieusement (şāl) : bıkdırarak, bıkkındı ile

Fastueux, euse (şıfat) : tañtanalı, debdebeli

Fat (isim-şıfat) (t okunur) : ħodb³n, mağrūr, kendini beğenmiş adam

Fatal, e (şıfat) : muğadder ş meşcūm, muşibetli ş mühlik

Fatalement (hāl) : muğadder olarak ş şeçāmetle

Fatalisme (ism-i müzekker) : her şeyi kadere isnād etmek mezheb-i felsefesi

Fataliste (ism-i müzekker) : her şeyi kadere ıatf ve isnād eden
[SAYFA 279]

Fatalité (ism-i müenne²) : tağd³r, kazā ş şeçāmet, muşibet

Fatigant, e (şıfat) : yoran, yorgunluk veren ş bıkdıran, uşanç getiren

Fatigue (ism-i müenne²) : yorgunluk, taıb ş zaşmet, meşakkat

Fatigué, e (şıfat) : yorgun

Fatiguer (fiıil-i müteıaddi) : yormak, itıāb etmek ş taşaddıı etmek

Fatras (ism-i müzekker) : lüzūmsuz ve karma kārışık şeyler yığını

Fatrasser (fiıil-i müteıaddi) : beyhūde şeylerle uğraşmak

Fatuité (ism-i müenne²) : ħodb³nlikle karışık şamakāt

Faubourg (ism-i müzekker) : kaşabanıñ kalıa ve sūr ħāricindeki maşallesi, varoş

Faubourien, ne (isim-şıfat) : varoşlu

Fauchage (ism-i müzekker) : ot biçimi

Fauchaison (ism-i müenne²) : ot biçimi mevsimi, orağ mevsimi

Fauchée (ism-i müenne²) : oraklık ot

Faucher (fiʔil-i müteʔaddi) : orak [v]urmak

Faucheur (ism-i müzekker) : orakçı

Faucheuse (ism-i müenne²) : orak makinesi

Faucheux yāhūd **Faucheur** (ism-i müzekker) : çayır örümceği

Faucille (ism-i müenne²) : tırpan

Faucon (ism-i müzekker) : şahin, toğan [doğan]

Fauconnerie (ism-i müenne²) : toğancılık [doğancılık], kuşçuluk

Fauconnier (ism-i müzekker) : kuşçu, toğancı [doğancı]

Fauser (fiʔil-i müteʔaddi) : tegellemek

Faune (ism-i müenne²) : bir maşalliñ mecmūʔ Şayvānātı

Faussāçire (ism-i müzekker) : sāhtekār, kalbzen [kalpazan]

Faussement (Şāl) : yalandan

Fausser (fiʔil-i müteʔaddi) : bükme, eğriltmek & nakz etmek, çevirmek

Fausset (ism-i müzekker) (mūsıķi) : bir nevʔ ince şadā

Fausseté (ism-i müenne²) : sāhtelik

Faute (ism-i müenne²) : kuşūr, nokşān, eksiltmek & kabaşat, takş³rāt & sehv, Şatā || sans – şübhesiz, elbette

Fauteuil (ism-i müzekker) : koltuk şandalye

Fauteur, trice (isim) : hāmi, havādar, müşevvik

Fautif, ive (şıfat) : ḥatā edebilir & sehv ve ḥatāsı çok

Fauve (şıfat) : boz renginde || bêtes – vuşūş = (ism-i müzekker) : vuşūş

Faux (ism-i müenne²) : ötleğen kuşu

Faux (ism-i müenne²) : orak

Faux, ausse (şıfat) : yalan, kâzib § yañılış § yapma, sâhte § eğreti, takma § kalb = (ism-i müzekker) kizb, yalan § sâhtekârlık, kalbzenlik [kalpazanlık]

Faux-bourdon (ism-i müzekker) : bir nevâ ilahî

[SAYFA 280]

Faux-fuyant (ism-i müzekker) : kaçmağa mahşûş gizli yol ||
(mecâzen) firâr, bozğunluk

Faveur (ism-i müenne²) : lütf, kerem, minâyet § Süsn-i nazâr, teveccüh § tarafgirlik, hâtır

Favorable (şıfat) : müsâid, muvâfık, uygun

Favorablement (şâl) : müsâid ve muvâfık olacak bir şüretde

Favori, ite (şıfat) : nazarda olan, muharreb, ned³m

Favoriser (fiil-i müteaddi) : lehinde olmak, şimâye etmek § terc³§ etmek § müsâid olmak, tesh³l etmek

Fébricitant, e (isim-şıfat) (tıbb) : şıtmalı, maşmûm

Fébrifuge (ism-i müzekker-şıfat) : dâfiâ-i şummâç

Fébrile (şıfat) (tıbb) : şummâvî

Fécal, e (şıfat) (tıbb) : ²üflî

Féces (ism-i müenne²-cemâ) : tortu § mevâdd-ı ²üfliyye

Fécond, e (şıfat) : çok çoğuran § maşşûldâr, münbit || (mecâzen) bereketli, ke²retli, bol

Fécondant, e (şıfat) (âilm-i nebâtât) : mülakkaḥ

Fecondation (ism-i müenne²) (âilm-i nebâtât) : ilkâş

Féconder (fiil-i müteaddi) : ilkâş etmek

Fécondité (ism-i müenne²) : çok toğurma § maşşıldârlık § bereket, bolluk

Fécule (ism-i müenne²) : nişasta

Féculerie (ism-i müenne²) : nişastahâne

Fédéral, e (şıfat) : bir hükûmât-ı müttefikâ heyçetine müteallik

Fédéraliser (fiil-i müteaddi) : bir memleketi Şükûmât-ı müttefikâ heyçetine sokmak

Fédéralisme (ism-i müzekker) : Şükûmât-ı müctemîa usûlü

Fédéraliste (ism-i müzekker) : Şükûmât-ı müctemîa usûlünüñ tarafdarı

Fédératif, ive (şıfat) : hükûmât-ı müctemîa usûlüne müteallik

Fédéré, e (isim-şıfat) : bir heyçet-i müttefikâya dâhil

Fée (ism-i müenne²) : peri, cinniye

Féerie (ism-i müenne²) : peri kuvveti, sişir § periler oyunu

Féérique (şıfat) : perilere müteallik

Feindre (fiil-i müteaddi) : yalandan göstermek = (fiil-i lâzım) fikir ve merâmını gizlemek § tereddüd etmek

Feinte (ism-i müenne²) : gösteriş

Feld-maréchal (ism-i müzekker) : müş³r

Feldspath (ism-i müzekker) (şilmü'l-şarz) : feldispat

Fêler (fiil-i müteaddi) : çatlatmak

Félicitation (ism-i müenne²) : tebr³k, tehniye § tebr³knâme

Félicité (ism-i müenne²) : bahtiyarlık, saâdet, ikbâl

Féliciter (fiil-i müteaddi) : tebr³k ve tehniye etmek

Félin, e (şıfat) : kediye müteṣallik. Race –kediye müşābih
Sayvānāt

Felon, ne (şıfat) : ḥāḍin

[SAYFA 281]

Félonie (ism-i müenne²) : ḥıyānet

Félouque¹²⁰ kayık

Félure (ism-i müenne²) : çatlak

Femelle (ism-i müenne²) : dişi Sayvan

Féminin, e (şıfat) : kadına müteṣallik. sexe – tāḍife-i nisā ||
(şarf) müḍenne²

Féminiser (fiʔil-i müteṣaddi) (şarf) : teḍn^{3 2} etmek

Femme (ism-i müenne²) : karı, kadın, merḍe

Femmelette (ism-i müenne²) : kadıncık

Fémur (ism-i müzekker) (teşr³Ṣ) : uyluk kemiği, ṣazm-i fehiz

Fendiller (se) (fiʔil-i muṭāvaṣat) : çatlamak, yarılmak

Fendre (fiʔil-i müteṣaddi) : yarmak, şakḳ etmek ş çatlatmak

Fenêtre (ism-i müenne²) : pencere

Fenil (ism-i müzekker) : ot anbarı, otluk

Fenouil (ism-i müzekker) (ṣilm-i nebātāt) :razyana [reḍene]

Fenouillet (ism-i müzekker) : yāḥūd

Fenouillette (ism-i müenne²) : bir nevṣ elma

Fente (ism-i müenne²) : yarık, çatlak

¹²⁰ Bu kelimenin türü verilmemiş. İsm-i müenne² olması gerekirdi.

Féodalité (ism-i müenne²) : sipahilik, tımar, zeʿāmet § dere beğliği [beyliği]

Fer (ism-i müzekker) : demir (timur), ḥad³d, ahen § na'l § otı = (cemʿ) zincir, pranga

Fer-blanc (ism-i müzekker) : tekne

Ferblantier (ism-i müzekker) : tekneci

Férie (ism-i müenne²) : taʿt³l günü, yorʿu

Férié, e (şıfat) : taʿt³l ve yorʿu gününe ıtlāk olunur

Férir (fiʿil-i müteʾaddi) : [v]urmak. Sans coup—tüfenk patlatmaksızın

Fermage (ism-i müzekker) : çiftlik kirāı

Ferme (ism-i müenne²) : iltizām, muḳāṭaʿa § çiftlik

Ferme (şıfat) : ʿābit, sağlam, kavi § sık, pek, şalb || terre—kara, berr = (Şāl) sağlam olarak, ʿebātla

Ferme (ism-i müenne²) : çatı direklerini tutmağa mahşūş d³vārdan [duvardan] tayak

Ferment (Şāl) : sağlam olarak, maşkemece

Ferment (ism-i müzekker) : māye [maya], ḥam³r [hamur]

Fermentation (ism-i müenne²) : māyelenme [mayalanma], ihtimār

Fermenter (fiʿil-i lāzım) : māyelenmek [mayalanmak], ihtimār etmek

Fermentescible (şıfat) : ihtimār başlamış

Fermer (fiʿil-i müteʾaddi) : kapamak § sed etmek § bağlamak § tıkkamak § hitām vermek, taʿt³l etmek = (fiʿil-i lāzım) kapanmak

Fermeté (ism-i müenne²) : ʿebāt, metānet § sıklık, şalabet § kuvvet, sağlamak

[SAYFA 282]

Fermeture (ism-i müenne²) : kapamağa yarayan şey

Fermier, ère (isim) : çiftlik mültezimi, çiftçi

Fermoir (ism-i müzekker) : kitāb ve cüzdānıñ maḍden tokaşı

Féroce (şıfat) : yırtıcı, vaşşı, sibāḥ

Férocité (ism-i müenne²) : yırtıcılık, sebūḥiyyet

Ferraille (ism-i müenne²) : eski demir parçaları

Ferrailler (fiʿil-i lâzım) : kılıçla [v]uruşmak

Ferrailleur (ism-i müzekker) : eski demirler satıcısı

Ferrant (şıfat) ¹²¹ maréchal – na' lband

Ferré, e (şıfat) : demirli || chemin – ğayr-ı muntazam taşlarla döşenmiş kaldırıklı yol || voie – demir yolu

Ferrement (ism-i müzekker) : demirden alāt ve edevāt

Ferrer (fiʿil-i müteḥaddi) : demir kaplamak, demir taşmak § na' l [v]urmak

Ferret (ism-i müzekker) : kordon ve sāḥire ucundaki demir

Ferreur (ism-i müzekker) : kordonlarıñ ucuna demir tağan adam § na' lband § demir maḥmūlatı

Ferronnerie (ism-i müenne²) : demirhāne § demir maḥmūlatı

Ferrugineux, euse (şıfat) : demirli, Şad³dî

Ferrure (ism-i müenne²) : demir kaplama § na' l [v]urma

Fertile (şıfat) : münbit, maşşüldār § bereketli

Fertilement (Şāl) : bollukla, bereketle

Fertilisation (ism-i müenne²) : arāziniñ münbit Şāline konması

¹²¹ Zel harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

- Fertiliser** (fiʔil-i müteʔaddi) (arāziyi) münbit etmek
- Férule** (ism-i müenne²) : şākirdānıñ eline [v]urmağa mahşûş deĝnek
- Fervement** (Şāl) : ĝayret ve Şamiyyetle Ş kāmīl-i keremî ile
- Ferveur** (ism-i müenne²) : ĝayret, Şamiyyet Ş keremî
- Fesse** (ism-i müenne²) : kaynak butları, şagrî, elye
- Fessée** (ism-i müenne²) : kaynak butlarına [v]urulan deĝnek ve sâçire
- Fesse-mathieu** (ism-i müzekker) : murābaŞacı Ş ĝāyet Şas³s adam
- Fesser** (fiʔil-i müteʔaddi) : kaynak butlarına deĝnek veya kırbaçla [v]urmak
- Fesseur, euse** (isim) : kaynak butlarına deĝnek veya kırbaçla [v]uran adam
- Fessier** (ism-i müzekker) : kaynak butları, ilyeteyn
- Fessier, ière** (şıfat) (teşr³Ş) : elyevî
- Festin** (ism-i müzekker) : ziyāfet, vel³me Ş şenlik, cünbüş
- [SAYFA 283]
- Feston** (ism-i müzekker) : dallar demeti Ş bu şekilde nakş tezy³nâtı
- Festonner** (fiʔil-i müteʔaddi) : küçük dallarla demet şeklinde nakışlar yapmak
- Festoyer** (fiʔil-i lâzım) : şenlikle kabûl ve istikbâl etmek
- Fête** (ism-i müenne²) : ıyd, yorçu Ş şenlik, donanma Ş yevm-i mahşûş
- Fêter** (fiʔil-i müteʔaddi) : yorçu tutmak Ş şenlik icrâ etmek ||
(mecâzen) Şüsn-i kabûl etmek
- Fétiche** (ism-i müzekker) : kaba büt [put], şānem

Fétichisme (ism-i müzekker) : kaba büt[put] ve şānemler ʔibādeti, bütperestlik [putperestlik]

Fétide (şıfat) : kuvvetli ve fenā (koğu)

Fétidité (ism-i müenne²) : kuvvetli ve fenā koğu, taʔaffün

Fétu (ism-i müzekker) : şamān çöpü

Feu (ism-i müzekker) : ateş, nār § şu' le § yangın, har³k § hāne, ʔāçile § Şarāret § iltihāb

Feuillage (ism-i müzekker) : ağaç yaprakları

Feuillaison (ism-i müenne²) : yapraklarıñ açılması

Feuillard (ism-i müzekker) : fıçıl çenberleriniñ iʔmāline yarayan söğüd ve kestāne ağacı dalı

Feuille (ism-i müzekker) : yaprak, varak

Feuillé, e (şıfat) : yapraklı, müverrak

Feuillée (ism-i müenne²) : sāyebān

Feuillet (ism-i müzekker) : kâğıd yaprağı

Feuilletage (ism-i müzekker) : yufkalı börek

Feuilleter (fiʔil-i müteʔaddi) : kitāb şaʔifelerini çevirmek § yufka açmak

Feuilleton (ism-i müzekker) : gazete tefriķası

Feuilletoniste (ism-i müzekker) : gazete tefriķalarını yazan muḥarrir, tefriķa muṣarriri

Feuillette (ism-i müenne²) : ölçü makamında müstaʔmel fuçl [fıçıl]

Feuillu, e (şıfat) : çok yapraklı

Feuillure (ism-i müenne²) : çerçeve

Feutrage (ism-i müzekker) : keçe iʔmāli

Feutre (ism-i müzekker) : keçe § keçe külāh

Feutrer (fiʔil-i müteʔaddi) : keçe iʔmāl etmek § keçe ile kaplamak

Feutrier (ism-i müzekker) : keçeci

Fève (ism-i müenne²) : bakla

Féverole (ism-i müenne²) : küçük dāneli bir nevʔ bakla

Février (ism-i müzekker) : şubat

Fi (Şarf-i nida) : of! Yuf! adam sen de! tü!

Fiacre (ism-i müzekker) : kirā arabası

Fiançailles (ism-i müenne²-cemʔ) : nişān resmi, namzedlik

Fiancé, e (şıfat) : [ni]şanlı, yavuklu, nāmzed

Fiancer (fiʔil-i müteʔaddi) : nişānlamak, namzedlik resmini icrā etmek

Fiat (Şarf-i nida) (t okunur) olsun! Peki!

Fibre (ism-i müenne²) : lif

Fibreux, euse (şıfat) : lifli, lifî

Fibrille (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : ince lif, lüveyf

[SAYFA 284]

Fibrine (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : lifye

Ficeler (fiʔil-i müteʔaddi) : sicimle bağlamak

Ficelle (ism-i müenne²) : sicim

Fiche (ism-i müenne²) : kapu rezesine geçirilen çivi § oyunda akçeye bedel kullanılan pul

Ficher (fiʔil-i müteʔaddi) : kakmak, çatmak, şokmak

Fichoir (ism-i müzekker) : çamaşır mandalı

Fichu (ism-i müzekker) : boyun mendili

Fichu, e (şıfat) : fenā, bayağı

Fictif, ive (şıfat) : iʔtibārî § sāhte

Fiction (ism-i müenne²) : uydurma, yalan

Fictivement (§āl) : yalandan

Fidéicommis (ism-i müzekker) : vaşiyyet-i meşruʔa

Fidéicommissāçire (ism-i müzekker) : vaşiyyet-i meşrūʔa ile vāşi =
(şıfat) vaşiyyet-i meşrūʔaya müteʔallik

Fidèle (şıfat) : Şak³katli, şādık = (isim) müçmin

Fidèlement (§āl) : şādıkāne

Fidélité (ism-i müenne²) : Şak³kat, şadākat

Fiduciaire (ism-i müzekker) : vaşiyyet-i meşrūʔa ile vaşi

Fief (ism-i müzekker) : tımar, zeʔāmet

Fieffé, e (şıfat) : nihāyet derecede, şırf, maŞz (fenā şeyler
Şak³kinda müstaʔemeldir)

Fiel (ism-i müzekker) : öd, şafra || (mecāzen) buğz ve kin

Fiente (ism-i müenne²) : tezek, gübre

Fier (fiʔil-i müteʔaddi) : emānet etmek || se— güvenmek

Fier, ère (şıfat) : kibirli, mütekebbir § müfteħir § levend

Fier-à-bras (ism-i müzekker) : cesāret iddiʔāsında bulunan adam

Fièrement (§āl) : kibir ve ʔazametle § müfteħirāne § levendāne

Fierté (ism-i müenne²) : kibir, ʔazamet § ʔuluvv § levendlik

Fièvre (ism-i müenne²) : şıtma, Şummāç

Fievreux, euse (isim-şıfat) : şıtmalı

Fivre (ism-i müzekker) : düdük § düdükçü

Figement (ism-i müzekker) : ʔonma, ʔoyulaşma, tecemmüd

Figer (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔondurmak, koyulaşdırmak

Figoler (fiʔil-i lāzım) : sâh̄te nezâket ʔatmak

Figue (ism-i müenne²) : incir

Figuier (ism-i müzekker) : incir ağacı

Figurant, e (ism-i müzekker) : tiyatroda yalıñız görünüp söz söylemeyen oyuncu

Figure (ism-i müenne²) : şüret, ʔekil, heyʔet ʔ çehre, beñiz ʔ tavır, ʔuruş [duruş] ʔ tem^{2 3}l, remz

Figuré, e (şıfat) : mecāzî

Figurément (Şāl) : mecāzen, istiʔāre ʔariķıyla

Figurer (fiʔil-i müteʔaddi) : taşv³r, ters³m, teşk³l etmek = (fiʔil-i lāzım) bulunmak, görünmek, Şāzır olmak || se-taşavvur etmek

[SAYFA 285]

Figurine (ism-i müenne²) : küçük resim veya heykel

Figuriste (ism-i müzekker) : alçıdan küçük heykeller yapan adam

Fil (ism-i müzekker) : iplik, tire, hayt, rişte ʔ tel || (mecāzen) sıra, nıẓam, silk ʔ mecrā, yol

Filage (ism-i müzekker) : iplik eğirme

Filament (ism-i müzekker) (teşr³Ş) (ʔilm-i nebātāt) : lif, hayt

Filamenteux, euse (şıfat) (teşr³Ş) (ʔilm-i nebātāt) : haytî

Filandièrre (ism-i müenne²) : iplik eğiren kadın

Filandres (ism-i müenne²-cemʔ) : et siniri ʔ şeytān örümceğî ||¹²² laşm-ı zāʔid

¹²² Be ve ye harfleri ile kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Filandreux, euse (şıfat) : sınırlı (et)

Filasse (ism-i müenne²) : keten ve kenevir lifleri

Filassier, ère (isim) : keten ve kenevir liflerini eğiren işçi

Filateur (ism-i müzekker) : iplik fabrikası şaşıbi

Filature (ism-i müenne²) : iplik fabrikası

File (ism-i müenne²) : sıra, dizi, şaf

Filer (fiṣıl-i müteṣaddi) : eğirmek, iplik bükülmek = (fiṣıl-i lâzım) akmak

Filet (ism-i müzekker) : ince iplik § balık ağı § yular § fileto || (tıbāṣat) : file || (teşr³Ṣ) rişte, hayt

Fileur, euse (isim) : iplik büken adam

Filial, e (şıfat) : evlāda veya evlādlığā mensūb

Filialement (Ṣāl) : evlādlığā yakışır şüretle

Filiation (ism-i müenne²) : teselsül, zürriyyet § irtibāt, teṣāḳub

Filière (ism-i müenne²) : Şādde

Filiforme (şıfat) : iplik şeklinde

Filigrane (ism-i müzekker) : telkārî

Fille (ism-i müenne²) : kız, ker³me || petite—kız torun || belle—gelin

Fillette (ism-i müenne²) : kızcağız

Filleul, e (ism-i müzekker) : vaptiz evlādı

Filon (ism-i müzekker) : maḍden veya taş tamarı [damarı]

Filoselle (ism-i müenne²) : kaba ipek

Filou (ism-i müzekker) : yankesici, tarrār

Filouter (fiʔil-i müteʔaddi) : yankesicilikle almaq

Filouterie (ism-i müenne²) : yankesicilik

Fils (ism-i müzekker) (fiss) : oğul, veled, ibn || petit – torun ||
beau – damād

Filtration (ism-i müenne²) : süzme, süzölme § şızma

Filtre (ism-i müzekker) : süzgü, süzge, mirşasa

Filtrer (fiʔil-i müteʔaddi) : süzmek, süzgeden geirmek =
(fiʔil-i lâzım) şızmaq, damlamak

Fin (ism-i müenne²) : soñ, nihāyet, ʔākıbet § vefāt § maqşād-ı merām

Fin, e (şıfat) : ince, dağ³k || (mecāzen)

[SAYFA 286]

a’lā, hāliş § zeki, ince fikirli § şilekār

Final, e (şıfat) : soñda bulunan, aħır

Finalement (şāl) : nihāyetü’l-emr, eñ soñra

Finance (ism-i müenne²) : aqe, nuğūd, kuvve-i mālīye § haz³ne-i
devlet, mālīye neğāreti § umūr-ı mālīye ve şarrāfiye

Financer (fiʔil-i lâzım) : aqe vermek

Financier, ère (şıfat) : umūr-ı mālīye ve şarrāfiyeye müteʔallik =
(ism-i müzekker) şarrāf, banker

Finasser (fiʔil-i lâzım) : alçaqça şileler kurmaq

Finasserie (ism-i müenne²) : alçaqça şilekārlık

Finasseur, euse (isim) : alçaq şilekār

Finassier, ère (isim) : alçaq şilekār

Finaud, e (isim-şıfat) : ufağ tefek işlerde şilekārlık eden

Finement (şāl) : inceden inceye, müdeğğikāne § ş³le ile

Finesse (ism-i müenne²) : incelik § zekāvet, ferāset § şile, des³se

Finette (ism-i müenne²) : bir nevā ince kumaş

Finî, e (şıfat) : bitmiş, itmām ve ikmāl olunmuş, mükemmel =
(ism-i müzekker) kemāl, mükemmeliyet

Finir (fiʔil-i müteʔaddi) : bitirmek, itmām ve ikmāl etmek =
(fiʔil-i lâzım) bitmek, hitām bulmak § ölmek

Firole (ism-i müenne²) : küçük şişe

Firmament (ism-i müzekker) : gök, kubbe-i semā, eflāk

Fise (ism-i müzekker) : haz³ne-i haşşa § haz³ne-i devlet, beytü' l-
māl § mâliye mecmûriyeti, taşşildârlar

Fiscal, e (şıfat) : haz³ne-i haşşā veya beytü' l-māle müteʔallik §
taşşıl-i emvāl-i m³riyeye dāʕir

Fissure (ism-i müenne²) : ince yarık, fūrce

Fistule (ism-i müenne²) (tıbb) : fistüle, nāsūr

Fistuleux, euse (şıfat) (tıbb) : nāsūrî

Fixation (ism-i müenne²) taʔy³n || (kimyā) ʔebāt

Fixe (şıfat) : ʔābit, ğayr-ı müteʔarrik § muʔayyen, maşdūd §
ğayr-ı müteʔavvıl, maqtūʔ || (kimyā) ʔābit

Fixement (şāl) : ʔābit ve muʔayyen bir şüretle § gözlerini dikerek
(bakmak)

Fixer (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔābit ve ğayr-ı müteʔarrik etmek §
taʔy³n ve taşd³d etmek § karārlaşdırmak § dikmek

Fixité (ism-i müenne²) : ʔebāt, ʔübūt, karār § taʔayyün §
maqtūʔiyet

Flaccidité (ism-i müenne²) : gevşeklik

Flacon (ism-i müzekker) : şişe, şurāşî

Flagellation (ism-i müenne²) : değnek ve kırbaç cezâsı

Flageller (fiʔil-i müteʔaddi) : değnek veya kırbaç ile dövmek

[SAYFA 287]

Flageoler (fiʔil-i lâzım) (ayağlar Şakḳında) zâʔafdan veya yorgunluktan ditremek

Flageolet (ism-i müzekker) : bir nevʔ düdük

Flagorner (fiʔil-i müteʔaddi) : alçaḳça müdāhene etmek

Flagoruerie (ism-i müenne²) : alçaḳça müdāhene

Flagorneur, euse (isim) : alçaḳ müdāhin

Flagrant, e (şıfat) : zāhirî, irtikāb olunmaḳda bulunan. délit-töḫmet-i zāhire, cürm-i meşhūd

Flair (ism-i müzekker) : köpeḡiñ kuvve-i şāmesi || (mecāzen) ferāset, şiss

Flairer (fiʔil-i müteʔaddi) : iştimām etmek, ḳoḳusundan añlamak || (mecāzen) şissetmek

Flaireur (ism-i müzekker) : iştimām eden, ḳoḳusundan añlayan

Flambant, e (şıfat) : alevli

Flambeau (ism-i müzekker) : meşʔale ş mum, şemʔ ş şemdān || (mecāzen) nūr, ziyā

Flamber (fiʔil-i müteʔaddi) : aleviñ içinden geçirmek = (fiʔil-i lâzım) alevlenmek

Flamberge (ism-i müenne²) : kılıç

Flamboyant, e (şıfat) : alevler neşreden, parlayan

Flamboyer (fiʔil-i lâzım) : alevler neşretmek, alevlenmek ş parlamak

Flamme (ism-i müenne²) : alev, şu'le, leh³b § ateş, Şarāret, iltihāb § ince ve uzun bandıra, flama § baytar neşteri

Flammèche (ism-i müenne²) : ateşden fırlayan çivi ve sāire

Flan (ism-i müzekker) : meskūkāt darbıçün maʿden şafşası § bir nevʿ kaymaklı börek

Flanc (ism-i müzekker) : yan, böğür, cenb || se battre les – çabalamak, cehd etmek

Flandrin (ism-i müzekker) : zaʿif ve uzun boylu adam

Flanelle (ism-i müzekker) : fanila

Flâner (fiʿil-i lâzım) : boş gezmek, haylazlık etmek

Flanerie (ism-i müenne²) : boş gezmeklik, haylazlık

Flaneur, euse (isim) : boş gezen, haylaz

Flanquer (fiʿil-i müteʾaddi) : istişkāmıñ yanlarını takviye etmek

Flaque (ism-i müenne²) : bataklık

Flasque (şıfat) : gevşek, yumuşak

Flutter (fiʿil-i müteʾaddi) : müdāhene etmek § talṭ³f etmek, hoş görünmek § olşamak § tezy³n etmek || se– ümide düşmek § iftiḥār etmek

Flatteuse (ism-i müenne²) : müdāhene

Flatteur, euse (isim-şıfat) : müdāhin § müdāheneli § hoş görünen

Flatteusement (şāl) : müdāhene t̄ariķiyla § hoş görünecek şüretde

Flatueux, euse (şıfat) (tıbb) : müvellidüʾr-rayiş

[SAYFA 288]

Fléau (ism-i müzekker) : Şarman döğmeğе mahşuş alet § terāzi kolu || (mecāzen) afet, belā, Allah' ıñ ğazabı

Flèche (ism-i müenne²) : ok, sehm, t³r § araba oku § çañıñ tepesi

Fléchir (fiʔil-i müteʔaddi) : bükme, eğmek || (mecāzen) rik̄kate getirmek = (fiʔil-i lāzım) eğilmek § muʔiʔ olmak

Fléchissement (ism-i müzekker) : eğme, bükme

Fléchisseur (şıfat)¹²³ : k̄abız

Flegmatique (tıbb) (şıfat) : balgāmî, lenfāvî

Flegme (ism-i müzekker) : balgam § lenfāvî mizac

Flétrir (fiʔil-i müteʔaddi) : soldurmak || (mecāzen) nāmusunu ihlāl etmek

Flétrissure (ism-i müenne²) : şolma || (mecāzen) nāmūs lekesi

Fleur (ism-i müenne²) : çiçek, zehr, şükûfe § bir şeyin eñ güzide kısmı § bir şeyin eñ kuvvetli ve parlak vakti || à-de || hemen hizāsıyla beraber

Fleuraison (ism-i müenne²) : çiçeklenme, tezehhür

Fleurdeliser (fiʔil-i müteʔaddi) : zanbāk çiçekleriyle tezeyyün etmek

Fleurer (fiʔil-i lāzım) : k̄okmak

Fleuret (ism-i müzekker) : ucu düğmeli ta' l³m kılıcı

Fleurette (ism-i müenne²) : küçük çiçek = (cemʔ) ʔāşıkıñ maʔşūkasına söylediği müdāheneli sözler

Fleuri, e (şıfat) : çiçek açmak || (mecāzen) müzeyyen, parlak

Fleurir (fiʔil-i lāzım) : çiçek açmak || (mecāzen) terakki ve revācda bulunmak

Fleuriste (isim-şıfat) : çiçekçi

¹²³ Zel harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Fleuron (ism-i müzekker) : çiçek şeklinde ziynet

Fleuve (ism-i müzekker) : büyük nehir, ırmağ

Flexibilité (ism-i müenne²) : kolay bükülme, yumuşaklık

Flexible (şıfat) : kolay bükülür, yumuşak

Flexion (ism-i müenne²) : eğiliş, bükülüş, inşinā || (şarf) taşr³f

Flibustier (ism-i müzekker) : Amerika korsanı & yankesici,
tölandırıcı

Flic-flac (ism-i müzekker) : değnek ve toğat sesi

Flint-glass (ism-i müzekker) (t okunur) bir nevā billūr

Floche (şıfat) : Şavlı, tüylü

Flocon (ism-i müzekker) : yün veya pamuk ve kar gibi şeyler
parçası, kuş başı

Floraison (ism-i müenne²) (müracāat oluna: Fleuraison)

Flore (ism-i müenne²) : bir maşalle mahşüş çiçekler mecmūu,
mecmūa-i nebātāt

Florés (s okunur) faire – şöhret ve şan kazanmak

Florissant, e (şıfat) : maḥmūr, abādān & şen, parlak

Flot (ism-i müzekker) : dalğa, mevc & yüzüş & yüzen şey, şāl ||
(mecāzen) galebelik, çokluk

[SAYFA 289]

Flottable (şıfat) : yüzebilen & üzerinde yüzülebilir

Flottage (ism-i müzekker) : şāl & şāl yüzdürüş

Flottaison (ism-i müenne²) (başriye) : şu kesimi

Flottant, e (şıfat) : yüzücü & talğalanan, talğalı, mütemevvic ||
(mecāzen) sabaş

Flotte (ism-i müenne²) : donanma

Flotter (fiʔil-i lâzım) : yüzmek § talğalanmak, temevvüc etmek

Flotteur (ism-i müzekker) : şāl yüzdüren adam

Flotille (ism-i müenne²) : filo

Flou (ism-i müenne²-şıfat-Şāl) : hafif ve gevşek

Flouer (fiʔil-i müteʔaddi) : tolandırmak

Flouette (ism-i müenne²) : yelkovan

Fluctuation (ism-i müenne²) : çalkalanma, çalkandı § piyasasını inip çıkması

Fluctueux, euse (şıfat) : çalkalanan, müteşarrik, mütemevvic

Fluer (fiʔil-i lâzım) : akmak, dökülmek

Fluet, te (şıfat) : ince, narin

Fluide (ism-i müzekker-şıfat) (Şikemiyât-ı tab³ʔiyye) : seyyāl

Fluidité (ism-i müenne²) (Şikemiyât-ı tab³ʔiyye) : seyelân

Fluor (ism-i müzekker) (kimyâ) : flüör

Fluorique (şıfat) (kimyâ) : acide-Şāmız-ı flüör

Flûte (ism-i müenne²) : ney, düdük, kaval, flavta

Flûté, e (şıfat) : ney sesine beñzer (ses)

Flûter (fiʔil-i lâzım) : ney çalmak || (mecāzen) içmek

Flûteur, euse (isim) : ney çalan, neyzen, flavtacı

Fluvial, e (şıfat) : nehrî

Fluviatile (şıfat) (tār³ḥ-i tab³ʔ³) : nehrî

Flux (ism-i müzekker) (x okunmaz) : med || (tıbb) seyelân

Fluxion (ism-i müenne²) (tıbb) : mehâcime-i aḥlât, nezle

Fluxionnaire (şıfat) (tıbb) : mehācime-i ahlāğa müteʔallik

Foetus (ism-i müzekker) (s okunur) : cen³n

Foi (ism-i müenne²) : inanma, iman, iʔtikād ş din, mezheb ş
iʔtimād, emniyet

Foie (ism-i müzekker) : karaciğer, kebed

Foin (ism-i müzekker) : kuru ot

Foire (ism-i müenne²) : pazar, panayır

Foire (fiʔil-i lâzım) : ishāl

Foirer (fiʔil-i lâzım) : ishāle uğramak

Foireux, euse (isim-şıfat) : ishāle uğramış

Fois (ism-i müenne²) : kerre, defʔa, merre

Foison (ism-i müenne²) : ke²ret, bolluk

Foisonner (fiʔil-i lâzım) : bol ve bereketli olmak

Fol, le (isim-şıfat) (müracāʔat oluna: Fou)

Folâtre (şıfat) : şen, şetāretli, tarabeng³z

Folâtrer (fiʔil-i lâzım) : şen olmak, gülüp oynamak

Folâtrerie (ism-i müenne²) : şenlik, tarab

Foliacé, e (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : şibh-i varak

Folichon, ne (şıfat) : laʔ³feci, şen

[SAYFA 290]

Folichonner (fiʔil-i lâzım) : şen olmak

Folie (ism-i müenne²) : delilik, cinnet

Folio (ism-i müzekker) : şaʔife rakamı. in- formaları
ikişer yapraklı (kitāb)

Follement (şāl) : delice, mecnūnāne

Follet, te (şıfat): şakacı, lat³feci || poil- haıt-ı sebz || esprit - şakacı ve müstehzi || feu- bataklıkklardan kalkan alevli buhar

Folliculaire (isim-şıfat): bir gazete veya risāl-i mevķute neşreden muşarrir

Fomentation (ism-i müenne²) (tıbb): tek³d

Fomenter (fiāil-i müteāaddi): bedeniñ bir tarafına şıcāk bir ıılaç yapışdırmak

Foncé, e (şıfat): koyu (renk)

Foncer (fiāil-i müteāaddi) (rengi): koyulaştırmak § fıçıya dib takmak = (fiāil-i lāzım): üzerine çökmek, hücum etmek

Foncier, ère (şıfat): arāziye müteāallik

Foncièrement (şāl): derin olarak, āam³kan, esāsen

Fonction (ism-i müzekker): āamel, şareket § hıdmet, meāmuriyet, vaz³fe || (riyāziye) tābiā

Fonctionnaire (ism-i müzekker): devlet meāmuru

Fonctionner (fiāil-i lāzım): āamel ve hareketde bulunmak, işlemek, ³fā-yı vaz³fe etmek

Fond (ism- i müzekker): dib, kaār § çökündü, rusūb § bir maşallin eñ geri tarafı § kumaş ve sāçire zemini § aşı, esās, zāt-ı madde || ā- tamāmıyla, kāmilen

Fondamental, e (şıfat): temelemüteāallik, esāsî

Fondamentalement (şāl): temelden, esāsen

Fondant, e (şıfat): ağızda erir, şulu

Fondateur, trice (isim-şıfat): müçessıs, bān³

Fondation (ism-i müenne²): temel vazāı, temel şafırı § teçs³s

Fondement (ism-i müzekker) : temel, esās § erkān, mebāni § sebeb

Fonder (fiʔil-i müteʔaddi) : temel atmak § teʔs³s etmek, korumak

Fonderie (ism-i müenne²) : dökümşāne § dökmeçilik

Fondeur (ism-i müzekker) : dökmeçi

Fondre (fiʔil-i müteʔaddi) : eritmek, izābe etmek § dökmeç, işāgā etmek || (mecāzen) mezc etmek = (fiʔil-i lāzım) erimek § şalmak, hücüm etmek

Fondrière (ism-i müenne²) : toprağın içindeki çukur ve yıkık maşal § çamurluk, bataklık, vaşl

Fonds (ism-i müzekker) : toprak, arāzi § akçe, meblağ, nakd § sermaye, reʔsü'l-māl § dükkān, mağaza ve içindeki māl

Fongosité (ism-i müenne²) (tıbb) : telaşşum-ı kemçevi

Fongueux, euse (şıfat) (tıbb) : kemçevî

Fongus (ism-i müzekker) (s okunur) (tıbb) : kemçe

Fontaine (ism-i müenne²) : çeşme, bıñār [pınar]

[SAYFA 291]

kaynak § musluk § şu hazinesi § şu küpü

Fontainier (ism-i müzekker) (müracāʔat oluna: Fontenier)

Fontanelle (ism-i müenne²) (teşr³ş) : yāfūh, bıngıldak || (tıbb) : nohūd yakısı, şımmaşa

Fontange (ism-i müenne²) : kadın başlığınıñ öñündeki fiyongā [fiyonk]

Fonte (ism-i müenne²) : erime, zevebān § dökme, işāgā

Fontenier (ism-i müzekker) : şu yolcu § muslukçu

Fonts (ism-i müzekker-cemʔ) : vaptiz [vaftiz] kurnası

For (ism-i müzekker) : extérieur – Şükūmet-i cismāniye ||
intérieur – Şükūmet-i rūṣāniye § maşkeme-i vicdān

Forage (ism-i müzekker) : burğu ile delme

Forain, e (şıfat) : ḥāricî, ecnebî

Forçat (ism-i müzekker) : küreğe maşkūm mücrim

Force (ism-i müenne²) : kuvvet, tayak § iktidar, kudret §
tayanıklık, metānet § teç^{2 3}r, kuvvet § cebir, zor || mahāret § Sūkm,
nüfūz = (cemṣ) kuvve-i ṣaskeriye

Forcé, e (şıfat) : gayr-ı tabiṣi, zorla yapılmış, cebrî § yapma,
sahte

Forcément (şāl) : zorla, cebren

Forcené, e (isim-şıfat) : kendini zabt edemeyen, ḥad³d

Forceps (ism-i müzekker) (s okunur) (fenn-i cerrāşî) : milkaṭ-ı
cen³n

Forcer (fiṣil-i müteṣaddi) : zorla kırmak ve açmak § cebren almak,
fethetmek § galebe etmek, atlamak § zorlamak, icbār etmek §
şıkışdırmak

Forclore (fiṣil-i müteṣaddi) (kanun) : mehl-i nizāmisiniñ
geçmesiyle istimāṣ etmemek

Forclusion (ism-i müenne²) (kanun) : mehl-i nizāmisiniñ mürūru
sebebiyle bir daṣvānıñ ṣadem-i istimāṣı

Forer (fiṣil-i müteṣaddi) : burğu ile delmek

Forestier, ère (şıfat) : ormana müteṣallik = (ism-i müzekker)
(şıfat) : orman meṣmūru

Foret (ism-i müzekker) : burğu

Forêt (ism-i müenne²) : orman, ormanlık

Forfaire (fiʔil-i lâzım) : irtikâb etmek

Forfait (ism-i müzekker) : cinâyet-i ʔaz³me ʃ götürü pazar

Forfaiture (ism-i müzekker) : irtikâb ʃ hıyânet, ʔışyân, ihânet

Forfanterie (ism-i müenne²) : temâdüʃ, cesâret iddiʔası

Forge (ism-i müenne²) : demirci dükkânı

Forgeable (şıfat) : ateşde kızdırılmağla işlenebilir

Forger (fiʔil-i müteʔaddi) : demir ve sâçir maʔdenleri ateşde kızdırıp döğmekle işlemek

Forgeron (ism-i müzekker) : demirci, Şaddâd

Forgeur (ism-i müzekker) : demir ve sâçir maʔdenleri döven adam

Formaliser (se) (fiʔil-i muṭâvaʔat) : gücenmek, münfâʔil olmak, alınmak

Formaliste (ism-i müzekker) : teşrifât düşkünü

Formalité (ism-i müenne²) : resm, uşûl, teşrifât, muʔâmele

[SAYFA 292]

Format (ism-i müzekker) : tert³b, forma

Formation (ism-i müenne²) : teşk³l, tekv³n, hilkat

Forme (ism-i müenne²) : teşekkül, şüret, heyʔet ʃ uşûl, kâçide, minvâl, resim ʃ tavır, tarz ʃ kâlîb || (tıbâʔat) : çerçeve, forma

Formel, le (şıfat) : kaṭʔî, şar³ʃ

Formellement (şâl) : kaṭʔiyyen, şaraşaten

Former (fiʔil-i müteʔaddi) : teşk³l, tert³b, terk³b etmek, yapmak ʃ taşavvur etmek, kurmak ʃ terbiye etmek || se- teşekkül etmek, şaşıl olmak ʃ terbiye olunmak, alışmak

Formidable (şıfat) : meh³b, pek kuvvetli (haşım)

Formier (ism-i müzekker) : kalıpçı

Formique (şıfat) (kimyā) : acide- hāmız-ı neml

Formulaire (ism-i müzekker) : münşe'ât mecmû'ası || (tıbb)
akrabâz³n

Formule (ism-i müenne²) : inşâ ş uşûl, kâ'ide, resm || (tıbb)
tert³b-i devâ || (riyâziye) destûr

Formuler (fi'il-i müte'addi) : uşûl-i inşâya tevfi³k etmek ş
tert³b etmek

Fornicateur, trice (isim) : zân³, zâniye

Fornication ((ism-i müenne²) : zinâ

Forniquer (fi'il-i lâzım) : zinâ etmek

Fors (Şarf-i cerr) : -den başka, -den gayrı, illa

Fort, e (şıfat) : kuvvetli, zorlu, tûvâna ş müstaşkem, kavi,
muşkem ş şiddetli, sert ş ağır, toğunaklı ş yed-i tûlâ şaşıbi,
usta, mâhir

Fort (Şâl) : çok, pek

Fort (ism-i müzekker) : kal'â, istişkâm, tabya ş kuvvetli adam,
kavi

Fortement (Şâl) : kaviyyen, pek, sıkı sıkı

Forteresse (ism-i müenne²) : kal'â, istişkâm, şışar, şışn

Fortifiant, e (şıfat) : kuvvet verici, muhavvi

Fortification (ism-i müenne²) : istişkâm inşası, bir mevki-iñ
istişkâmla takviyesi = (cem') : istişkâmât

Fortifier (fi'il-i müte'addi) : istişkâmla işâa ve takviye
etmek ş takviye, te'k³d, te'çy³d etmek

Fortuit, e (şıfat) : teşâdüfî

Fortune (ism-i müenne²) : tālīṣ, baḥt, ikbāl ṣ ²ervet, māl

Fortuné, e (şıfat) : baḥtiyār, muḵbil

Fosse (ism-i müenne²) : Şafra, çukur, kuyu ṣ mezār, kabir

Fossé (ism-i müzekker) : ḥandaḵ [hendek]

Fosset (ism-i müzekker) : fıçı tıpası

Fossette (ism-i müenne²) : çocukların oynamak için kazdıkları
küçük çukur ṣ ças-ı zenaḥdān

Fossile (ism-i müzekker) (ṣilmü' lṣarż) : müsteṣa²e

Fossoyer (fiṣil-i müteṣaddi) : çukur kazmak

Fossoyeur (ism-i müzekker) : mezārcı

[SAYFA 293]

Fou, fol, folle (isim-şıfat) : deli, mecnūn, divāne ṣ mübālağalı,
ke²retli ṣ şen, laṭifeci

Fouailler (fiṣil-i müteṣāddi) : kamçılamaḵ

Foudre (ism-i müenne²) : yıldırım, şāṣikā ṣ şimşek, berk

Foudreîment (ism-i müzekker) : yaḥūd

Fodroîment (ism-i müzekker) : şāṣika işābeti

Foudroyant, e (şıfat) : yıldırım çaldıran || (mecāzen) büyük va
ansızın bir teḥ²iri mūcib

Foudroyer (fiṣil-i müteṣaddi) : yıldırım çaldırmaḵ || (mecāzen)
topla dövmek ṣ büyük bir teḥ^{2 3}ri mūcib olmaḵ

Fouet (ism-i müzekker) : kamçı, kırbaç

Fouetter (fiṣil-i müteṣaddi) : kamçılamaḵ, kırbaçla dövmek ṣ
çalkalamaḵ = (fiṣil-i lāzım) dövmek, üzerine yağmaḵ

Fouetteur, euse (isim) : kamçı ve kırbaçla döven

Fougère (ism-i müenne²) : eğre[1]ti otu, serḥasiyye

Fougue (ism-i müenne²) : sertlik, serkeşlik, Şiddet, mütehevvir

Fougueux, euse (şıfat) : sert, Şiddetli, mütehevvir

Fouille (ism-i müenne²) : Şafriyât

Fouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : toprağı kazıp araştırmak, ḥafriyât icrâ etmek || (mecâzen) ceplerini araştırmak, üstünü yoklamak

Fouine (ism-i müenne²) : sansar

Fouir (fiʔil-i müteʔaddi) : kazmak, ḥafr etmek

Foulage (ism-i müzekker) : başma, ezme

Foulant, e (şıfat) : başan, ezen

Foulard (ism-i müzekker) : ipek mendil veya kumaş

Foule (ism-i müenne²) : ğalebelik, izdihâm, cemâʔat, cemʔ-i ğafir
Ş takım, alay Ş ʔavâm-ı nas

Fouler (fiʔil-i müteʔaddi) : başmak, çekinmek, ezmek Ş ayak
altına almak, payimâl etmek

Foulerie (ism-i müenne²) : çuka ve sāʔireniñ başıldığı maşal

Foulon (ism-i müenne²) : çuka ve sāʔireyi başan ve boyayan adam,
çirişçi

Foulque (ism-i müenne²) : angıt (şu kuşu)

Foulure (ism-i müenne²) : burkulma, zelka

Four (ism-i müzekker) : fırın Ş ocak

Fourbe (isim-şıfat) : Şilekâr, yalancı, mekkâr

Fourbe (ism-i müenne²) : Şile, des³se, mekr

Fourber (fiʔil-i müteʔaddi) : Ş³le ile aldatmak

Fourberie (ism-i müenne²) : mekr, ş³le, des³se

Fourbir (fiʔil-i müteʔaddi) : silmek, cilālamak

Fourbisseur (ism-i müzekker) : cilācı

Fourbu, e (şıfat) : ayakları tutkun (beyg³r)

Fourbure (ism-i müenne²) : beyg³riñ ayakları tutulması ʔilleti

Fourche (ism-i müenne²) : çatal ş yaba

Fourcher (fiʔil-i lâzım) : çatallaşmak

[SAYFA 294]

Fourchette (ism-i müenne²) : yemek çatalı ş beyg³r tırnağınıñ iç tarafı

Fourchon (ism-i müzekker) : yaba ve çatal dişi

Fourchu, e (şıfat) : çatal şeklinde, çatallaşmış

Fourgon (ism-i müzekker) : yük arabası ş furun [fırın] kancası

Fourgonner (fiʔil-i lâzım) : fırın ateşini kanca ile karışdırmak

Fourmi (ism-i müenne²) : karınca, mūr, neml

Fourmillère (ism-i müenne²) : karınca yuvası

Fourmi-lion (ism-i müzekker) : karıncaları yer bir nevʔ böcek

Fourmillement (ism-i müzekker) : karıncalanma, tenemmül

Fourmiller (fiʔil-i lâzım) : çok olmak ş karıncalanmak

Fournaise (ism-i müenne²) : büyük fırın ş pek kızgın ateş

Fourneau (ism-i müzekker) : ocak ş külhān ş maʔden ocağı

Fournée (ism-i müenne²) : fırından bir defʔada çıkarılan ekmek ||
(mecāzen) birden taʔy³n olunan meʔmūr³n esāmisi

Fourni, e (şıfat) : Şāʕiz, mücehhez

Fournier, ère (isim) : fırıncı

Fournil (ism-i müzekker) (l okunmaz) : fırınının binâsı

Fourniment (ism-i müzekker) : neferiñ palaskası ve sâçir takımını § barut maşfazası

Fournir (fiʔil-i müteʔaddi) : erzāk ve mühimmât ve levâzım tedârik edip vermek § Şâsıl etmek = (fiʔil-i lâzım) : kifâyet etmek

Fournissement (ism-i müzekker) : ortaklık sermâyesi

Fournisseur (ism-i müzekker) : kendisinin eşyâ ve sâçire alınan tâcir § müteʔahhid

Fourniture (ism-i müenne²) : müşteriye veya ʔaskere verilen eşyâ ve erzāk § elbise hırcu

Fourrage (ism-i müzekker) : Şayvanlara yedirilen ot ve şaman ve sâçire § kiyâh taʔy³nâtı, yem

Fourrager (fiʔil-i lâzım) : Şayvanlara ot ve sâçire kesip toplamâğa gitmek = (fiʔil-i müteʔaddi) : ğâret ve taḥr³b etmek

Fourrageur (ism-i müzekker) : Şayvanlara ot ve sâçire kesen

Fourré, e (şıfat) : kürklü, kürk kaplı

Fourreau (ism-i müzekker) : kın, ğılaf, kıllıf § (fiʔil-i müteʔaddi) : çocuk elbisesi

Fourrer (fiʔil-i müteʔaddi) : tıkmak § kürk kaplamak || se-tıkılmak

Fourreur (ism-i müzekker) : kürkçü

Fourrier (ism-i müzekker) : bölük emini

Fourrière (ism-i müenne²) : erzāk anbarı § tevḳ³f edilmiş Şayvanât ahır

Fourrure (ism-i müenne²) : kürk

Fourvolement (ism-i müzekker) : gümrâhlık, dalâlet § yañılma, haṭā

Fourvoyer (fiʔil-i müteʔaddi) : şapıtmak, idlāl etmek § yañılma, aldatmak || se- yañılma, aldatmak

Foyer (ism-i müzekker) : ocak § tiyatro teneffüşhānesi § menbaʔ, merkez || (Şikemiyāt-ı ṭabʔʔiyye) :

[SAYFA 295]

mişrāk, nokta-i iştirāk = (cemʔ) : vaṭān, maskaṭ-ı reʔs

Frac (ism-i müzekker) : öñ eteği eksik resm³ setre, balo setresi

Fracas (ism-i müzekker) : çatırdı

Fracasser (fiʔil-i müteʔaddi) : çatırdı ile kırmak

Fraction (ism-i müenne²) : kısım, bölük, parça § kırılış, kesr || (Şesab) kesr, küsūrāt

Fractionnaire (şıfat) (Şesāb) : kesirî

Fracture (ism-i müenne²) : kırılış, kesr § kırık

Fracturer (fiʔil-i müteʔaddi) : kırık, kesretmek

Fragile (şıfat) : kırılması kolay, gevrek § tayanmaz, zaʔif

Fragilité (ism-i müenne²) : kolay kırılabilmeçlik, gevreklik § zaʔiflik

Fragment (ism-i müzekker) : parça, kırıntı § fıkra

Frai (ism-i müzekker) : balık yumurtası § küçük balıklar

Fraîchement (Şāl) : serinleñme, serinlikde § yeñi, taze, müceddeden

Fraîcheur (ism-i müenne²) : tazelik § serinlik § revnak

Fraîchir (fiʔil-i lâzım) (hava) : serinlenmek § (rüzgār) : iştidād etmek

Frais, aîche (şıfat) : serin § taze § revnaklı, parlak § yeñi, eskimemiş = (ism-i müzekker) serinlik = (Şāl) : yeñi, müceddeden

Frais (ism-i müzekker, cemᵘ) : maşraf, maşārif

Fraise (ism-i müenne²) : çilek § kızu ve buzağı bağırsaqları § bir nevᵘ kırmalı yağa

Fraisier (ism-i müzekker) : çilek fidanı

Framboise (ism-i müenne²) : ağaç çileği, ahudutu [ahududu]

Framboiser (fiᵘil-i müteᵘaddi) : ağaç çileği şuyuyla karışdırmak

Franc (ism-i müzekker) : frank

Franc, anche (şıfat) : Şürr, serbest, müstakıl || (mecāzen) hāliş, şādık, toğru § muᵘāf, müste²nā

Français, e (şıfat) : Fransalı, Fransevî = (isim) Fransız = (ism-i müzekker) Fransızca, lisān-ı Fransevî

Franchement (Şāl) : açıkdan açığa, aşikār, hālişāne

Franchir (fiᵘil-i müteᵘaddi) : atlamak, üstünden geçmek, aşmak

Franchise (ism-i müenne²) : serbestlik, istiklāl § muᵘāfiyet, isti²nā § şıdk, hūlūş

Franciser (fiᵘil-i müteᵘaddi) : Fransızlaşdırmak

Franc-maçon (ism-i müzekker) : farmason

Franc-maçonnerie (ism-i müenne²) : farmasonluk

Franco (Şāl) : posta maşārifinden ᵘāri olarak

Frange (ism-i müenne²) : şaçak, şayvan

Franger (fiᵘil-i müteᵘaddi) : şaçak takmak, şayvanla tonatmak

[SAYFA 296]

Frangible (şıfat) : kırılabilir

Frangipane (ism-i müenne²) : kaymaklı ve bademli börek

Franquette (ism-i müenne²) : à la bonne – aşikâre, tekl³fsizce

Frappant, e (şıfat) : ziyâde teç²irli § göze çarpar § çok beñzer

Frappe (ism-i müenne²) : sikke yazısı

Frappement (ism-i müzekker) : [v]urma, [v]urulma darb

Frapper (fiʔil-i müteʔaddi) : [v]urmak, dövmek, darb etmek § başmak, darb etmek || (mecâzen) Sayran bırakmak = (fiʔil-i lâzım) çalmak

Frappeur, euse (isim) : [v]urucu, dövücü, dârib

Frasque (ism-i müzekker) : tuhafılık, şile, oyun

Fraternel, le (şıfat) : kardaşlığa münâsib, birâderâne

Fraternellement (şâl) : kardeşçe, birâderâne

Fraterniser (fiʔil-i lâzım) : kardaş gibi yaşamak § ittişâd ve ittifâk etmek

Fraternité (ism-i müenne²) : kardaşlık, uhuvvet

Fratricide (ism-i müzekker) : kendi kardaşını öldürmeklik || (isim- şıfat) : kendi kardaşını öldüren, birâderkeş

Fraude (ism-i müenne²) : şile, mekr, sirkat § gümrükden māl kaçırma

Frauder (fiʔil-i müteʔaddi) : şile ile çalmak = (fiʔil-i lâzım) : gümrükden māl kaçırma

Fraudeur, euse (isim) : kaçakçı

Frauduleusement (şâl) : şile ile § kaçırma tarikiyle

Frauduleux, euse (şıfat) : şileli § kaçak

Framer (fiʔil-i müteʔaddi) : yol açmak = (fiʔil-i lâzım) (balık saklında) çiftleşmek

Frayeur (ism-i müenne²) : büyük korku, ruḡb, hirās

Fredaine (ism-i müenne²) : sefāhet, cünbüş

Fredon (ism-i müzekker) (musıkı) : sesiñ ditremesi, laşn

Fredonnement (ism-i müzekker) : sesi ditreterek olunan terennüm, laşn

Fredonner (fiʔil-i lâzım) (fiʔil-i müteʔaddi) : sesini ditreterek şarkı söylemek, terennüm etmek

Frégate (ism-i müenne²) : fırkateyn

Frein (ism-i müzekker) : gem, licām

Frelater (fiʔil-i müteʔaddi) : şarāb ve sāʕireye şile karışdırmak

Frêle (şıfat) : zaʕif, gevşek, narin

Frêlon (ism-i müzekker) : eşek arısı

Freluquet (ism-i müzekker) : değersiz adam

Frémir (fiʔil-i lâzım) : ditremek, ürkme, ürperme, irtıḡaş etmek

Frémissement (ism-i müzekker) : ditreme, ürkme, ürperme, raḡşe

Frêne (ism-i müzekker) : dişbudak ağacı

Frénésie (ism-i müenne²) (tıbb) : iltihāb-ı seşāyā, frenişis ||
(mecāzen) tehālük, ibtilā, cinnet

Frénétique (isim-şıfat) : frenişis ʔilletine mübtelā ş tehlikeli ve mecnūnāne bir şiddetle icrā olunan

[SAYFA 297]

Fréquentment (şāl) : şık, çok defʔa, ikide bir de

Fréquence (ism-i müenne²) : şıklık, tekerrür, tevārüd

Fréquent, e (şıfat) : şık şık gelen, ke²irü'l-vukūʔ, mükerrer

Fréquentatif, ive (şıfat) (şarf) : tekerrür ve ke²ret beyân eden
(efṣāl)

Fréquentation (ism-i müenne²) : sık görüşme, ülfet, münāsib

Frequenter (fiʿil-i müteʾaddi) : pek sık gitmek § çok görüşmek,
ülfet ve münāsebetde bulunmak

Frère (ism-i müzekker) : kardaş, birāder, ah § rāhib, keş³ş || de
lait – süd kardeşi

Fresque (ism-i müenne²) : kirecle d³vār [duvar] naqşı

Fressure (ism-i müenne²) : Sayvanıñ yûrek ve ciğerleriyle talağı

Fret (ism-i müzekker) : navlun § Samûle

Fréter (fiʿil-i müteʾaddi) : gemiyi icār veya isticār etmek §
gemiyi ücretle eşyā yükletmek

Fréteur (ism-i müzekker) : gemi ³cār veyā isticār eden

Frétillant, e (şıfat) : pek müteşarrik, depreyici, tek тұrmaz

Frétillement (ism-i müzekker) : deprenme, Şareket, cünbüş

Fretiller (fiʿil-i lâzım) : deprenmek, oynamak

Frétin (ism-i müzekker) : ufağ balık

Fretter (fiʿil-i müteʾaddi) : bir direk veya tekerleğe demir
çenber geçirmek

Friabilité (ism-i müenne²) : gevreklik, heşāşet

Friable (şıfat) : taʾamı hoş, lez³z

Friandise (ism-i müenne²) : yemek merakı = (cemʾ) tatlı yemekler

Fricandau (ism-i müzekker) : tomuz yağı parçalarıyla tönadılmış
tana [dana] eti kebabı

Fricassée (ism-i müenne²) : bir nevʾ salçalı kavurma

Fricasser (fiʿil-i müteʾaddi) : salçalı kavurma yapmak

Fricasseur (ism-i müzekker) : fenā yemek pişirir aşçı

Friche (ism-i müenne²) : işlenmemiş arazi

Fricot (ism-i müzekker) : et yemeği, kavurma

Fricoter (fiʔil-i müteʔaddi) : kavurmak

Friction (ism-i müenne²) : ovma, delk

Frigidité (ism-i müenne²) : so[ğ]ukluk

Frigorifique (şıfat) : so[ğ]utan, müberrid

Frileux, euse (isim-şıfat) : so[ğ]uğu ziyāde şisseden, çok üşüyen

Frimas (ism-i müzekker) : kırığı

Frime (ism-i müenne²) : yapma, gösteriş

Fringant, e (isim-şıfat) : pek uyanık ve tetik adam

Friper (fiʔil-i müteʔaddi) : buruşdurmak, örselemek, eskitmek

Friperie (ism-i müenne²) : eski elbise ve döşeme takımını ş eskilik ş batpazarı

Fripe-sauce (ism-i müzekker) : fenā ve ʔacemi aşçı

[SAYFA 298]

Fripier, ère (isim) : eskici

Fripon (isim-şıfat) : şilekār, aldadıcı, tolandırıcı

Friponneau (ism-i müzekker) : yaramaz, şeytan

Friponner (fiʔil-i müteʔaddi) : aldatmak, tolandırmak

Friponnerie (ism-i müenne²) : şilekārılık, tolandırıcılık

Friquet (ism-i müzekker) : yund kuşu

Frيره (fiʔil-i müteʔaddi) : tavada pişirmek, kızarmak = (fiʔil-i lāzım) tavada pişmek, kızarmak

Frise (ism-i müenne²) : korniza şaçağı § kuşak, pervāz § bir nevʔ kumaş

Friser (fiʔil-i müteʔaddi) : kıvırtmak, kıvırcık yapmak ||
(mecāzen) şıyırmak, hafifçe tokunmak § yanaşmak, başamağa kar³b olmak

Frisotter (fiʔil-i müteʔaddi) : çok ve ufağ ufağ şalkalar üzerine kıvırtmak

Frisson (ism-i müzekker) : ditreme, raʔşe § şıtma ditremesi, ʔurevā § ürperme, ürkme

Frissonnement (ism-i müzekker) : hafif ditreme ve ürperme, kuşʔarire

Frissonner (fiʔil-i lâzım) : ditremek, ürpermek

Frisure (ism-i müenne²) : kıvrırma, kıvırcıklık § kıvırcık saç

Friture (ism-i müenne²) : tavada pişirme, kızartma § kızartmağa yarayan yağ ve zeytin yağı ve iç yağı

Frivole (şıfat) : vāhi, beyhūde, ʔabe² § ehemmiyetsiz, fāʔidesiz

Frivolité (ism-i müenne²) : bir şeyʔiñ beyhūde ve ʔabe² olması

Froc (ism-i müzekker) : papasların başlarına attıkları ve omuzlarını da örten bir nevʔ kuşuleta

Froid (ism-i müzekker) : şo[ğ]uk, berd § üşüme

Froidement (şāl) : üşüyecek şüretde § (mecāzen) şo[ğ]uklukla, bürüdetle

Froideur (ism-i müenne²) : şo[ğ]ukluk, bürüdet

Froidir (fiʔil-i lâzım) : şo[ğ]umak

Froidure (ism-i müenne²) : şo[ğ]uk § kış

Froidureux, euse (şıfat) : havayı şo[ğ]utan

Froissement (ism-i müzekker) : ezme, ovma § buruşdurma, örseleme

Froisser (fiʔil-i müteʔaddi) : ezmek, ovmak § buruşdurmak,
örselemek

Froissure (ism-i müenne²) : eziliş § buruşukluk

Frôlement (ism-i müzekker) : şıyırma, şıyırılma

Frôler (fiʔil-i müteʔaddi) : şıyırmak

Fromage (ism-i müzekker) : peyn³r, cübn

Fromager, ère (isim) : peyn³rci

Fromagerie (ism-i müenne²) : peyn³rhâne

Froment (ism-i müzekker) : buğday, Sın̄ta

Fronce (ism-i müenne²) : kırılma, katlanma

Froncement (ism-i müzekker) : buruşma, kaşların çatılması

Froncer (fiʔil-i müteʔaddi) : buruşdurmak § (kaş) çatmak

Froncis (ism-i müzekker) : elbise kırmaları

[SAYFA 299]

Fronde (ism-i müenne²) : şapan, felaşan

Fronder (fiʔil-i müteʔaddi) : şapanla taş atmak || (mecāzen)
istirāz ve faşl etmek

Frondeur (ism-i müzekker) : şapanla taş atan || (mecāzen)
muʔteriz, faşşāl

Front (ism-i müzekker) : alın, cebhe, naşiye § yüz, veche, cebhe

Frontal, e (şıfat) (teşr³§) : cebhî

Frontière (ism-i müenne²) : sınır, serşad, şudūd = (şıfat) :
şudūddaki

Frontispice (ism-i müzekker) : binā cebhesi § kitāb ʔunvānı

Fronton (ism-i müzekker) : taş

Frottage (ism-i müzekker) : ovma, ovuşturma

Frottée (ism-i müenne²) : dövüş, darb

Frottement (ism-i müzekker) : sürüşme, sürüşdürme, delk

Frotter (fiʔil-i müteʔaddi) : ovma, sürmek, sürüşdürmek § söylemek § lostra vermek || (mecāzen) dövmek

Frotteur, euse (isim) : tahta silen

Frottoir (ism-i müzekker) : havlu, pişgir

Fructification (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt) : te²emmür

Fructifier (fiʔil-i müteʔaddi) : yemiş vermek, maşşül vermek || (mecāzen) mü²mir olmak

Fructiforme (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : ²emerıyyüş-şekil

Fructueusement (şāl) : mü²mir olacak şüretde

Fructueux, euse (şıfat) : yemiş veren, mü²mir

Frugal, e (şıfat) : az ile idāre olunur, kanāʔatkār § ʔādi, yavan

Frugalement (şāl) : az yemek ve maşrafla, kanāʔatkārāne

Frugalité (ism-i müenne²) : azla kanāʔat § yemeğın sādellik ve yavanlığı

Frugivore (şıfat) (tariş-i ʔab³ʔ³) : meyve ile beslenen, eklü'1-e²mār

Fruit (ism-i müzekker) : yemiş, meyve, ²emer = (cemʔ) Şāşılāt, maşşülāt || (mecāzen) fāʕide, ²emere, Şāşıl

Fruiterie (ism-i müenne²) : yemişleriñ şıfzına maşşüş maşāl § yemişçilik

Fruitier (şıfat) ¹²⁴ yemiş veren, mü²mir

Fruitier, ère (isim) : yemişçi, sebzeçi

Frusquin (ism-i müzekker) : bir adamın yanında bulunan eşyâ ve akçe

Fruste (şıfat) : aşınmış, silik

Frustratoire (şıfat) : maşrûm bırakmağa yarayan

Frustrer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şakkından maşrûm bırakmak

Fugace (şıfat) : zühûr eder etmez gâʔib ve nâbed³d olan

Fugitif, ive (şıfat) : kaçkın, firârî § muhâcir, mülteci

Fugue (ism-i müenne²) (mûs³k³) : nakarat

Fuir (fiʔil-i müteʔaddi) : kaçınmak, ictinâb etmek = (fiʔil-i lâzım) : kaçmak, firâr etmek § geçmek, mürûr etmek

Fuite (ism-i müenne²) : kaçma, firâr

Fuligineux, euse (şıfat) : is renginde

Fulminant, e (şıfat) : yıldırım ko-

[SAYFA 300]

paran § gürültü ile patlayan

Fulminer (fiʔil-i lâzım) : patlamak || (mecâzen) Şiddetlenmek, ateş almak = (fiʔil-i lâzım) ʔard ve laʔnetle fermanını ışdâr etmek

Fumage (ism-i müzekker) : ve

Fumaison (ism-i müenne²) : altınla yaldızlama § gübreleme § ʔumanlama, tûtsüleme

Fumant, e (şıfat) : ʔuman çıkaran

¹²⁴ Zel harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Fumée (ism-i müenne²) : ıuman, duĥān = (cemā) řarābıñ beyne
[v]uran buĥarı

Fumer (fiāil-i lāzım) : ıuman ııkarmak, tütmeĥ ř buĥar ııkarmak =
(fiāil-i müteāaddi) : tütülemek ř tütün içmeĥ ř gübre atmak

Fumeron (ism-i müzekker) : marsık

Fumet (ism-i müzekker) : yemeĥ ve řarāb ve sāıireniñ güzel
rayişası

Fumeterre (ism-i müenne²) : şahterc, şahtere (nebat)

Fumeur (ism-i müzekker) : ıok tütün içen, tiryaki

Fumeux, euse (şıfat) : kafayı ıumanlatan, keyif veren

Fumiaire (şıfat) (āilm-i nebātāt) : gübrede řāşıl olan, zemlî

Fumier (ism-i müzekker) : fışkı, gübre

Fumigation (ism-i müenne²) : tütü

Fumigatoir (şıfat) : tütüye müteāallık

Fumiste (ism-i müzekker) : ocaıkı, şobacı

Fumivore (isim-şıfat) : ocaık ve lamba ıumanını toplayıp ıeken
(alet)

Fumure (ism-i müenne²) : gübre

Funambule (isim) : ip canbāzı

Funèbre (şıfat) : cenāze ve defne müteāallık

Funérailles (ism-i müenne²-cemā) : cenāze resim ve alayı

Funéraire (şıfat) : cenāze resim ve alayına müteāallık

Funeste (řıfat) : řeıametli, uğursuz, menřūs ř muřibetli, bedbaĥt

Funestement (řāl) : uğursuz ve muşibetli bir şüretle

Fur (ism-i müzekker) : ā-et ā mesure: giderek, tedr³cî tedr³cî

Furet (ism-i müzekker) : bir nevʼ gelincik § her şeyi öğrenmek
merakında bulunan adam

Furetage (ism-i müzekker) : gelincik nevʼinden bir Sayvanla aṭa
[ada] ṭavşanı saydı

Fureter (fiʼil- i lâzım) : gelincik nevʼinden bir Sayvanla aṭa
[ada] ṭavşanı avlamak || (mecāzen) her şeyi öğrenmeğe çalışmak

Fureteur (ism-i müzekker) : gelincik nevʼinden bir Sayvanla aṭa
[ada] ṭavşanı avlayan adam || (mecāzen) her şeyi öğrenmek
merakında bulunan adam

Fureur (ism-i müenne²) : ğaṣab, tehevvr, kudurma, cinnet §
ke²ret-i ibtilā § şiddet, sertlik

Furibond, e (şıfat) : ğaṣub, mütehevvir, kudurmuş

Furie (ism-i müenne²) : şiddetli ğaṣab, tehevvr, Şiddet § baṣ
ve şavlet § cinniye, ifritiye

Furieusement (Şāl) : şiddet-i ğaṣab ve tehevvrle
[SAYFA 301]

Furieux, euse (şıfat) : ğaṣūb, mütehevvir, pürŞiddet §
şiddetli

Furoncle (ism-i müzekker) : kan cıbanı, reml

Furtif, ive (şıfat) : gizli, iştirāzlı

Furtivement (Şāl) : gizli olarak , ihtirāzla

Fusain (ism-i müzekker) : bir nevʼ çalı § bu çalıdan maʼmūl
ve resimde müstaʼmel kömür

Fuseau (ism-i müzekker) : iğ, miğzel

Fusée (ism-i müenne²) : iğē şarılan iplik § donanma fişengi

Fusibilité (ism-i müenne²) : eriyebilmeklik, kabiliyet-i zevebān

Fusible (şıfat) : eriyebilen, kâbil-i zevebân

Fusil (ism-i müzekker) (L okunmaz) : tüfenk çakmak

Fusilier (ism-i müzekker) : tüfenkçi, silaşendâz

Fusillade (ism-i müenne²) : birden boşadılan tüfenkler

Fusiller (fiʔil-i müteʔaddi) : kurşuna dizmek

Fusion (ism-i müenne²) : erime, zevebân || (mecâzen) karışma, hâlî, birleşme

Fustigation (ism-i müenne²) : değnek ve kırbaç darbı

Fustiger (fiʔil-i müteʔaddi) : değnek veya kırbaçla dövmek

Fût (ism-i müzekker) : kundağ ş mızrak şapı ş direk gövdesi

Futale (ism-i müenne²) : büyük ağaçlar ormanı

Futaille (ism-i müenne²) : şarâb fıçısı

Futaine (ism-i müenne²) : bir nevʔ kumaş

Futé, e (şıfat) : Şilekâr, dessâs

Futée (ism-i müenne²) : tahta maʔcunu

Futile (şıfat) : değersiz, ehemmiyetsiz

Futilité (ism-i müenne²) : değersizlik, ehemmiyetsizlik ş değersiz ve ehemmiyetsiz şey

Futur, e (şıfat) : gelecek, âtî, müstaʔbel = (isim) nişanlı, yavuklu = (ism-i müzekker) (şarf) istiʔbâl

Fuyant, e (şıfat) : kaçan ş pek geride ve uzakda görünecek şüretde olunan

Fuyard, e (isim-şıfat) : kaçan, kaçkın, firarî

G HARFİ

G (ism-i müzekker) : elifba-yı Fransevî'nin yedinci Şarfi.

"gayın" ve "peltek se" ve "kaf-ı Farısî" gibi okunur

Gabare (ism-i müenne²) : mecmûr

Gabige (ism-i müenne²) : des³se, tolandırma

Gabelou (ism-i müzekker) : gümrük ve mukātaa mecmûru

Gabier (ism-i müzekker) : direklere çıkmak hizmetinde kullanılan gemici, gapir

Gâcher (ism-i müenne²) : kilid diliniñ girmesine mahşûş demirden delik

Gâcher (fiil-i lâzım) : sıvamak

Gâchette (ism-i müenne²) : tüfenk ve kilid zenbereği

[SAYFA 302]

Gâcheur (ism-i müzekker) : sıvacı

Gâchis (ism-i müzekker) : bulaşık

Gadouard (ism-i müzekker) : lağımçı

Gadoue (ism-i müenne²) : kerizlerden çıkarılan gübre

Gaffe (ism-i müenne²) : kayık kancası

Gage (ism-i müzekker) : rehin ş (mecāzen) nişāne, malāmet, e²er = (cem) hizmetçi maāşı

Gager (fiil-i müteaddi) : ba²etmek ş hizmetçilere maāş vermek

Gagerie (ism-i müenne²) saisi- Şaciz

Gageur, euse (isim) : ba²eden

Gageure (ism-i müenne²) : ba²olunan şey

Gagiste (ism-i müzekker) : aylıklı, gündelikli

Gagnable (şıfat) : kazanılabilen

Gagnant, e (şıfat) : kumarda veya piyankoda kazanan

Gagne-denier (ism-i müzekker) : ırgat, ıamele

Gagne-pain (ism-i müzekker) : medār-ı maıışet olan şey

Gagne-petit (ism-i müzekker) : bıçak bileyici

Gagner (fiıl-i müteıaddi) : kazanmak, iktisāb etmek § gālib gelmek, yeñmek, kazanmak § vāşıl olmak, nāıil olmak

Gagneur (ism-i müzekker) : kazanan, kāsib § gālib

Gai, e (şıfat) : şen, ferāş § müferriş, hātırgüşā

Gaiac (ism-i müzekker) : peygamber ağacı

Gaiement yāhūd **gaıment** (Şāl) : şenlik ve sevinçle, keyif ve neşçe ile

Galeté yāhūd **Gaıté** (ism-i müenne²) : sevinç, keyif, neşçe, feraşlık

Gaillard (ism-i müzekker) : gemi güvertesiniñ öñünde arkasındaki mürtefiı uçları

Gaillard, e (şıfat) : şen, şādān § açık meşrebli, şūh

Gaillardement (Şāl) : şen ve şādān olarak

Gaillardise (ism-i müenne²) : keyif, şenlik, neşçe

Gaıment (Şāl) (müracāıat oluna: Gaıement)

Gain (ism-i müzekker) : kazanç, kesb § kār, nefı § yeñme, gālibiyet

Gaıne (ism-i müenne²) : kın, gııaf, kılıf

Gaınier (ism-i müzekker) : kıncı, gıılıfçı

Gaıté (ism-i müenne²) (müracāıat oluna: Gaıeté)

Gala (ism-i müzekker) : resmî gün § büyük ve resmî ziyâfet

Galactomètre (ism-i müzekker) : muḳâyisü'l-leben

Galamment (Şâl) : zerâfet ve nezâketle § mâşıkâne

Galant, e (şıfat) : kadınlara çok ikrâm ve iltifât eden § zârif,
nâzik = (ism-i müzekker) mâşık

Galanterie (ism-i müenne²) : nezâket, zerâfet § kadınlara ziyâde
ikrâm ve iltifât ediş

Galantin (ism-i müzekker) : gülünç mâşık

Galantine (ism-i müenne²) : bir nevâ et yemeği

Galantiser (fiil-i müteaddi) : kadınlara müdâheneli sözler
söylemek, takılmak

Gable (ism-i müzekker) : binâ şekil ve heyçeti § çehre

Gale (ism-i müenne²) : uyuz, cereb

Galène (ism-i müenne²) (kimyâ) : kibrit-i üsrub-ı tabiî

[SAYFA 303]

Galénisme (ism-i müzekker) : Çalinos'un uşûl-i tıbbı

Galéniste (ism-i müzekker) : Çalinosî

Galère (ism-i müenne²) : kadirğa = (cem) kürekle maşkûm
mücrimler || (mecâzen) pek meşakkatli iş

Galerie (ism-i müenne²) : divânḥâne, dehliz § güzel resimler
mecnûası § örtülü yol, balkon

Galérien (ism-i müzekker) : kürekle maşkûm mücrim

Galet (ism-i müzekker) : çakıl taşı § kaydırak oyunu

Galetas (ism-i müzekker) : tavan arası § fak³r ve miskinâne mesken

Galette (ism-i müenne²) : gevrek, peksimet, gâleta

Galeux, euse (isim-şıfat) : uyuz

Galimafrée (ism-i müenne²) : et kırpıntılarından bir nevâ
kızartma

Galimatias (ism-i müzekker) : niẓāmsız, karışık ve meçalsiz söz

Galiote (ism-i müenne²) : çekdirme (gemi)

Galipot (ism-i müzekker) : çam ağacı sakızı

Galle (ism-i müenne²) : bazı ağaçlarda Şaşıll olan bir nevâ şiş ||
noix de—mazi, şafş

Gallican, e (şıfat) : Fransızlara mahşûş idāre-i rûşāniyeye
müteşallik

Gallinacés (ism-i müzekker-cem) (tār³h-i ṭab³ṣ³) : tācife-i
dücāciyye

Gallique (şıfat) (kimyā) : acide—Şāmız-ı şafş

Galoche (ism-i müenne²) : altı tahtadan kundura

Galon (ism-i müzekker) : şerit

Galonner (fiʔil-i müteʔaddi) : şeritle tonatmak

Galop (ism-i müzekker) : dörtleme § bir nevâ rakş

Galopade (ism-i müenne²) : dörtleme yürüyüş

Galoper (fiʔil-i lāzım) : dörtleme yürümek = (fiʔil-i lāzım)
beyg³ri dörtleme yürütmek

Galopin (ism-i müzekker) : küçük uşak § külhan begi [beyi]

Galoubet (ism-i müzekker) : bir nevâ düdük

Galvanique (şıfat) (Şikemiyāt-ı ṭab³ṣ³ıyye) : galvanî

Galvaniser (fiʔil-i müteʔaddi) : teğalvün ettirmek || (mecāzen)
heyecāna getirmek

Galvanisme (ism-i müzekker) (Şikemiyāt-ı ṭab³ṣ³ıyye) : teğalvün

Galvauder (fiʔil-i müteʔaddi) : sövmek, ʔırzına ʔokunmak

Gambade (ism-i müenne²) : şıçrayış

Gambader (fiʔil-i lâzım) : şıçramak

Gambiller (fiʔil-i lâzım) : ayaklarını şallamak

Gamelle (ism-i müenne²) : ʔaravana

Gamin, e (isim) : külhân begi [beyi]

Gaminerie (ism-i müenne²) : külhân begliği [beyliği]

Gamme (ism-i müenne²) : mûsıķi elşân-ı esâsiyesiniñ sırası

Ganache (ism-i müenne²) : beyg³riñ alt ʔeñesi

Ganglion (ism-i müzekker) (teşr³ş) : ʔuķde

Gangrène (ism-i müenne²) (tıbb) : ğangren || (mecâzen) fesâd, helâk

Gangrené, e (şıfat) : ğangren olmuş || (mecâzen) fesâdâm³z

[SAYFA 304]

Gangrener (fiʔil-i müteʔaddi) : ğangrenlendirmek || (mecâzen) ifsâd etmek

Gangreneux, euse (şıfat) : ğangrenli, ğangrenî

Ganse (ism-i müenne²) : ipek veya şırmalı ğaytân

Gant (ism-i müzekker) : eldiven

Ganter (fiʔil-i müteʔaddi) : eldiven giydirmek = (fiʔil-i lâzım) (eldiven) ele iyi gelmek

Ganterie (ism-i müenne²) : eldivencilik § eldiven fabrika ve mağazası

Gantier, ère (isim) : eldivenci

Garage (ism-i müzekker) : vapuruñ nehriñ bir kenârına ve demir yolu vağonlarınıñ mevķifiñ bir tarafına yerleşdirilmesi

Garance (ism-i müenne²) : kök boya, kızıl kök, fuvve

Garancer (fiʔil-i müteʔaddi) : kök boya ile boyamak

Garant, e (isim) : kef³l, zāmin, mütekeffil § menkūl ʔanh

Garantir (fiʔil-i müteʔaddi) : kef³l olmak, tekeffül etmek, teʕm³n etmek § muşafaʔa etmek, korumak

Garcette (ism-i müenne²) (teşr³§) : yelkenleri bağlamağa mahşūş kışa ip

Garçon (ism-i müzekker) : erkek çocuk, oğlan § bekār, ergen, ʔazab § usta şākird § kahvehāne ve loḳanta ve sāʕire hıdmetçisi

Garçonnet (ism-i müzekker) : oğlancık

Garçonnière (ism-i müenne²) : erkek çocuklarla oynayan kız

Garde (ism-i müenne²) : muşafaʔa, viḳāye, müdāfaʔa § nöbet, nöbetçilik, bekçilik. Şükümdārıñ şahşını muḥafazaya meʕmūr ʔasker. Impériale, royale – ḥāşşa ordusu = (cemʔ) kilidiñ içinde her anahtar dönememek için yapılan diller

Garde (ism-i müzekker) : bir karaḳol neferi § muşāfız, nazır, emin || national – ʔasākır-i milliye neferi || champêtre korucu

Garde-bois yāḥūḍ **garde forretier** (ism-i müzekker) : orman bekçisi, korucu

Garde-chasse (ism-i müenne²) : şaydgāh bekçisi

Garde-feu (ism-i müzekker) : şobanıñ etrafına konulan kafes siper

Garde-fou (ism-i müzekker) : korḳuluk

Garde-magasin (ism-i müzekker) : mağaza bekçisi

Garde-manger (ism-i müzekker) : tel tolab

Garde-meuble (ism-i müzekker) : e²ā²-ı beytiye mahzeni

Garder (fiʔil-i müteʔaddi) : şaklamak, şıfz ve viķāye etmek § gözetmek, bakmak, nezāret etmek § gizlemek, şaklamak § bırakmak, ayrılmamak § riʔāyet etmek || se-şakınmak, ictināb etmek, çekinmek

Garde-robe (ism-i müenne²) : elbise oṭa [oda] veya ṭolabı [dolabı] § elbise, eşyā

Gardien, ne (isim) : muşāfız, bekçi, ğardiyan

[SAYFA 305]

Gardon (ism-i müzekker) : bir nevʔ tatlı şı balıĝı

Gare (ism-i müenne²) : demir yolu mevķifi, istasyon § nehirde vapurların ṭurmasına maḥşuş maşal

Gare! (şarf-i nida) : var da! destūr! şavul!

Garenne (ism-i müenne²) : aṭa [ada] ṭavşanı kümesi

Garer (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : şakınmak, ictināb etmek § şavulmak

Gargariser (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : ğargara etmek, mażmaza etmek

Gargarisme (ism-i müzekker) : mażmaza olunacak māyiʔ, ğargara

Gargotage (ism-i müzekker) : fenā yapılmış yemek

Gargote (ism-i müenne²) : ucuz yemek ve şarāb veren meyhāne

Gargoter (fiʔil-i müteʔaddi) : fenā yemek pişirmek

Gargotter, ère (isim) : ʔādi meyhāneci ve loķantacı § pis aşçı

Gargouille (ism-i müenne²) : oluķ aĝzı

Gargouillement (ism-i müzekker) : karın kurultusu [gurultu], telakķum, tekabķub

Gargouiller (fiʔil-i lāzım) : şı veya çamuruñ içinde çalkānmak

Gargouillis (ism-i müzekker) : çağıldı

Gargousse (ism-i müenne²) : top hartūcu

Garnement (ism-i müzekker) : çapkın, yaramaz

Garnir (fiʔil-i müteʔaddi) : tonatmak, tezy³n etmek § tech³z etmek § toldurmak || se—tolmak

Garnisāçire (ism-i müzekker) : baķāyā tahş³l mecmūru

Garnison (ism-i müenne²) : bir mevķiʔiñ muşāfazasına mecmūr ʔasker, kalʔa ʔaskeri

Garniture (ism-i müenne²) : bir libās ve şāçireyi tonatmaķa yarayan şeyler, hurc § tākım || (tıbāʔat) karantor

Garou (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : mezāriyyūn

Garrot (ism-i müzekker) : beyg³r öksesiniñ alt tarafı § ipi sıkışdırmaķa mahşūş denk

Garrotter (fiʔil-i müteʔaddi) : kışkıvrak bağlamak, buķağıya [v]urmak

Gars (ism-i müzekker) : oĝlan

Garus (ism-i müzekker) (s okunur) : miʔdevî bir nevʔ maʔcūn

Gasconnade (ism-i müenne²) : temādüş, cesāret iddiʔāsı, tefāhūr

Gasconner (fiʔil-i lāzım) : Gaskonyalı ş³vesiyle söylemek

Gaspillage (ism-i müzekker) : isrāf

Gaspilleur, euse (isim) : müsrif

Gaster (ism-i müzekker) (v okunur) : karın, baķn § miʔde

Gastralgie (ism-i müenne²) (tıbb) : ilm-i miʔde

Gastrique (şıfat) (tıbb) : miʔdevî

Gastrite (ism-i müenne²) (tıbb) : iltihāb-ı miʔde

Gastronome (ism-i müzekker) : yemek meraklısı

Gastronomie (ism-i müzekker) : yemek merakı

Gastronomique (şıfat) : yemek merakına müteallik

[SAYFA 306]

Gâteau (ism-i müzekker) : çörek, boğaça, börek § balgümece

Gâte-métier (ism-i müzekker) : pek ucuz çalışan, şanşatını kepāze eden adam

Gâte-papier (ism-i müzekker) : fenā yazı yazan adam, karalamacı

Gâte-pâte (ism-i müzekker) : fenā ekmek pişiren ekmekçi

Gâter (fiʔil-i müteʔaddi) : bozma, ifsād etmek, çürütmek § yıkmak, harāb etmek § terbiyesiz alışdırmak, yüz vermek

Gâte-sauce (ism-i müzekker) : fenā ve ʔacemi aşçı

Gauche (şıfat) : şol, yesār, çep || (mecāzen) mahāretsiz, zarāfetsiz
= (ism-i müenne²) : şol taraf, şol el

Gauchement (şāl) : mahāretsiz, zarāfetsiz, ʔacemice

Gaucher, ère (şıfat) : şola, yesārî

Gaucherie (ism-i müenne²) : mahāretsizlik, zarāfetsizlik, ʔacemilik

Gauchir (fiʔil-i lāzım) : eğrilmek, bozulmak

Gauchissement (ism-i müzekker) : eğrilik, bozuluş

Gaude (ism-i müenne²) : şārı boya veren bir nevʔ nebāt § mışır buğdayı çorbası

Gaudir (se) (fiʔil-i mutāvaʔat) : sevinmek § eğlenmek, zevklenmek, istihzā etmek

Gaudriole (ism-i müenne²) : laṭife

Gaufre (ism-i müenne²) : bal gömcü § bir nevʔ yaşşı çörek

Gaufrer (fiʔil-i müteʔaddi) : kumaş ve deri üzerine eşkāl başmak

Gaufreur (ism-i müzekker) : kumaş ve sâçire başmacısı

Gaufrier (ism-i müzekker) : çörek tavaşı

Gaufrure (ism-i müenne²) : kumaşların üzerine başılan eşkāl

Gaule (ism-iş müenne²) : yemişleri düşürmeğe mahşûş sırık

Gauler (fiʔil-i müteʔaddi) : sırıkla yemişlerini düşürmek

Gaupe (ism-i müenne²) : çirkin ve pis karı

Gausser (se) (fiʔil-i muṭāʔaʔat) : eğlenmek, zevklenmek, istihzâ etmek

Gausserie (ism-i müenne²) : istihzâ, zevklenme

Gausseur, euse (isim) : müstehzi ş yalancı

Gave (ism-i müenne²) : seyl [sel]

Gavotte (ism-i müenne²) : bir nevʔ rakş havası

Gaz (ism-i müzekker) : hava şuretinde cisim, gaz ş tenv³ r için müstaʔmel hava ğazı

Gaze (ism-i müenne²) : tûlbend, ğaz

Gazelle (ism-i müenne²) : ceylân, ğazâl

Gazer (fiʔil-i müteʔaddi) : tûlbendle örtmek || (mecâzen) kapalı şûretde ifâde etmek

Gazetier (ism-i müzekker) : gazeteci

Gazette (ism-i müenne²) : gazete, cer³de

Gazeux, euse (şıfat) : gaz kâbilinden veya gaz şālinde olan, ğazî

Gazier (ism-i müzekker) : ğazları yakan adam, ğazcı

Gazomètre (ism-i müzekker) : ğazhâne kazanı ş miqyâs-ı ğaz

[SAYFA 307]

Gazon (ism-i müzekker) : çimen, çimenlik

Gazonnement (ism-i müzekker) : çimenle tonatma

Gazonner (fiʔil-i müteʔaddi) : çimenle tonatmak

Gazouillement (ism-i müzekker) : çıvıldı [cıvıltı], çağıldı, mırıldı

Gazouiller (fiʔil-i lâzım) : çıvıldamak, çağıldamak, mırıldanmak

Gazouillis (ism-i müzekker) : çıvıldı, mırıldı

Geal (ism-i müzekker) : alaca karga

Géant, e (isim) : div [dev], ʔifrit

Gehenne (ism-i müenne²) : Cehennem

Geindre (fiʔil-i lâzım) : iñlemek § şikāyet etmek

Gelable (şıfat) : tondurulabilen, kabil-i incimād

Gélatine (ism-i müzekker) : hülām, celatin

Gélatineux, euse (şıfat) : hülāmî

Gelée (ism-i müenne²) : ton, incimād § tondurulmuş yemek ve sāʕire

Geler (fiʔil-i müteʔaddi) : tondurmak, pelte sāline komak §
üşütmek = (fiʔil-i lâzım) tonmak § çok üşümek

Gelinotte (ism-i müenne²) : beslenmiş ufak tavuk

Gémeaux (ism-i müzekker, cemʔ) : ikiz kardaşlar § cevza burcu

Gémir (fiʔil-i lâzım) : iñlemek, ah u en³n etmek

Gémissant, e (şıfat) : iñleyen, iñleyişli

Gémissement (ism-i müzekker) : iñleyiş, iñleme, ah u en³n

Gemme (ism-i müenne²) : kıymetli taş § tuz ve sāʕire maʔdeni =
(şıfat) müsteşā²e nevʔinden

Génant, e (şıfat) : sıkkan, sıkındı veren, engel olan

Gencive (ism-i müenne²): diş etleri, li²e

Gendarme (ism-i müzekker): jandarma, zabııye neferi

Gendarmer (se) (fiil-i muıāvaat): bilāsebeb kızmak

Gendarmerie (ism-i müenne²): jandarma, zabııye

Gendre (ism-i müzekker): güvegü [güvey], damad

Géne (ism-i müenne²): şıkındı, zaşmet, ıztırab ř işkence ř
zarüret, müzāyaka

Généalogie (ism-i müenne²): ilümü'l-ensāb

Généalogique (şıfat): ilümü'l-ensāba mensüb

Généalogiste (ism-i müzekker): ilümü'l-ensābda māhir adam

Géner (fiil-i müteaddi): çıkmak, şıkındı vermek, engel
olmak ř zarüretini mūcib olmak

Général (ism-i müzekker): asker paşası, ceneral. De
brigade— mirliva. De division— fer³k

Général, e (şıfat): umūmî, küll³ ř ğayr-ı muayyen,
muılak|| en— umūmiyyet üzere, ale'l-ıtlāk

Généralat (ism-i müzekker): asker paşalığı, cenerallik

Générale (ism-i müenne²): ceneral zevcesi

[SAYFA 308]

ř askerî cemā için çalınan trampete, cemā

Généralement (Şāl): umūmen, ale'l-umūm, umūmiyyet üzere

Généralisation (ism-i müenne²): taam³m

Généraliser (fiil-i müteaddi): taam³m etmek

Généralissime (ism-i müzekker): serdār

Généralité (ism-i müenne²): umūmiyyet

Générateur, trice (şıfat): toğuran, mevlid

Génératif, ive (şıfat): tevl³de müteʔallik, tevl³dî

Génération (ism-i müenne²): toğuruş, tevl³d ş nesil, c³l, batn

Généreusement (şāl): semāşatle, ʔuluvv-i cenābla ş yiğitlikle, dilîrāne

Généreux, euse (şıfat): semāşatli, ker³m, ʔāli cenāb ş yiğit, merd, dil³r

Générique (şıfat): cinse müteʔallik, cinsî

Générosité (ism-i müenne²): kerem, ʔuluvv-i cenāb ş semāşat, cömerdlik

Génèse (ism-i müenne²): tekv³n, hilkat-i ʔālem

Genêt (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt): retm, kaşır tırnağı

Genette (ism-i müenne²): bir nevʔ misk kedisi

Genévrier (ism-i müzekker): ardıc ağacı

Génie (ism-i müzekker): cin, peri ş zekāvet, ferāset, istiʔdād, dahî, cin fikirli

Genièvre (ism-i müzekker): ardıc ağacı

Génisse (ism-i müenne²): henüz toğurmamış inek

Génitif (ism-i müzekker) (şarf): mużafün ileyh

Genou (ism-i müzekker): diz, rük be, zānū

Genouillère (ism-i müenne²): diz zırhı, dizlik

Genre (ism-i müzekker): cins, t̄āʕife. Humain – nevʔ-i beşer ş dürlü şıvı ş uşul, tarz || (şarf) tezk³r ve teʕn^{3 2}, cinsiyet

Gens (isim- cemʔ): adamlar, eşhāş ş hademe ş aķvam ve ümem

Gent (ism-i müenne²) (t okunur) : nesil, soy § kavim, ümmet

Gentiane (ism-i müenne²) : centiyāne (çiçek)

Gentil, le (şıfat) : güzel, zārif, nāzik

Gentilhomme (ism-i müzekker) : aş³l, nec³b, kibār adam

Gentillatre (ism-i müzekker) (ti-ia) : küçük ve ıstibārı az aş³l

Gentillesse (ism-i müenne²) : güzellik, zarāfet, nezāket § tuhaf ve güzel söz, nükte

Géognosie (ism-i müenne²) : maʔrifetü'l-arz

Géogonie (ism-i müenne²) : coğrafya fenninde māhir adam, coğrafî

Géographie (ism-i müenne²) : coğrafya

[SAYFA 309]

Géographique (şıfat) : coğrafyaya müteʔallık, coğrafî

Geôle (ism-i müenne²) : maşbes, zindān

Geôlier (ism-i müzekker) : zindancı

Géologie (ism-i müenne²) : ʔilmü'l-ʔarz, ʔilm-i ʔabaķatü'l-ʔarz

Géologique (şıfat) : ʔilmü'l-ʔarza müteʔallık, arzî

Géologue (ism-i müzekker) : ʔilmü'l-arz ʔālimi

Géométral, e (şıfat) : hendesî § tam, şaŞ³Ş

Géomètre (ism-i müzekker) : mühendis

Géométrie (ism-i müenne²) : hendese

Géométrique (şıfat) : hendesî

Géométriquement (Şāl) : bi'l-hendese

Géorama (ism-i müzekker) : taşv³r-i arz, kabartma harita

Géorifique (şıfat) : zirāʔate müteʔallık

Gérance (ism-i müenne²): vekālet, kâçimma³kāmlik

Géranium (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt): ibretüʔr-rāʔî

Gérant, e (isim): vek³l, kâçimma³kām

Gerbe (ism-i müenne²): ekin demeti

Gerbée (ism-i müenne²): birkaç dāne şuʔubātı Şavi şaman demeti

Gerber (fiʔil-i müteʔaddi): demet bağlamak

Gercer (fiʔil-i müteʔaddi): çatlamak, yarmak = (fiʔil-i lāzım) yāhūd se- çatlamak, yarılmak

Gerçure (ism-i müenne²): çatlak, yarık

Gérer (fiʔil-i müteʔaddi): idāre etmek, bakmak, nezāret etmek

Gerfaut (ism-i müzekker): ak toğan[doğan]

Germain, e (şıfat): cousins — iki kardaş oğulları

Germanisme (ism-i müzekker): Alman lisānının ş³vesi

Germe (ism-i müzekker): tohum özü, cürsūme || (mecāzen) esās, menbaʔ, aşl, sebeb

Germer (fiʔil-i lāzım): filiz sürmek, bitmek, çimlenmek

Germination (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt): filizlenme, çimlenme, intaş

Germoir (ism-i müzekker): bira iʔmaliçün Şubūbātıñ filizlendirilmesine maḥşūş kiler

Gésier (ism-i müzekker): konşa, ka³tı

Gestation (ism-i müenne²): gebelik vaḳti, şaml, şabl

Geste (ism-i müenne²): işāret, gamze

Gesticulateur (ism-i müzekker): söylerken çok Şareketler ve işāretler eden adam

Gesticulation (ism-i müenne²): söylerken çok Şareketler ve işāretler ediş

Gesticuler (fiʔil-i lâzım): söylerken çok Şareketler ve işāretler etmek

Gestion (ism-i müenne²) (ges-tion): idāre, rûçyet, nezāret

Gibbeux-euse (şıfat): kambur, örgüçlü, aşdeb

Gibbon (ism-i müzekker): bir nevʔ büyük nesnās

Gibbosité (ism-i müenne²): kamburluk, Şadeb

Gibecièere (ism-i müenne²): tağarcık, çanta, torba

Gibelotte (ism-i müenne²): ata [ada] tavşanı kavurması
[SAYFA 310]

Giberne (ism-i müenne²): fişenklik, palaska

Gibet (ism-i müzekker): dar ağacı

Gibier (ism-i müzekker): av, şikār § av eti

Giboulée (ism-i müenne²): şaganak

Giboyer (fiʔil-i lâzım): avlamak, şayd ve şikār etmek

Giboyeur (ism-i müzekker): av meraklısı

Giboyeux, euse (şıfat): avı çok (maşal), şaydgāh

Gigantesque (şıfat): divlere [dev] müteʔallik || (mecāzen) gāyet cesim

Gigot (ism-i müzekker): koyun ve sâçire butu, bacağı

Gigotter (fiʔil-i lâzım): muttaşıl ayakları sallamak

Gigue (ism-i müenne²): baldır § bir nevʔ rakş

Gilet (ism-i müzekker) : yelek

Gimblette (ism-i müenne²) : bir nevâ kuru gevrek

Gingembre (ism-i müenne²) : zencefil

Girafe (ism-i müenne²) : zürafā, surnāpā

Girande (ism-i müenne²) : fıskıye

Girandole (ism-i müenne²) : kollu şemâdân

Giroflie (ism-i müzekker) : karanfil fidanı

Giron (ism-i müzekker) : oturmuş adamın kuşağından dizine kadar olan ön tarafı, kucağı, diz

Girouette (ism-i müenne²) : yelkovan || (mecâzen) dönek, mütelevvin adam

Gisant, e (şıfat) : yatmış, uzanmış § mevcûd, kâçin

Gisement (ism-i müzekker) : tabakat-ı arzıye ve maâdiniñ vazâiyeti § sâşilleriñ şâl ve şüreti

Gît (ci) : burada yatıyor, medfûndur

Gîte (ism-i müzekker) : mesken, meâvâ, yatağı, ikâmetgâh, menzil, konak

Gîter (fiil-i lâzım) : yatmak, konmak, beytütet etmek

Givre (ism-i müzekker) : kırağı

Glabre (şıfat) (şilm-i nebâtât) : cerdâç, tüysüz

Glaçant, e (şıfat) : tonduran

Glace (ism-i müenne²) : buz, ton [don], cemed § cam, ayine § tondurma

Glace, e (şıfat) : parlak, cilâlı, lostralı

Glacer (fiil-i müteâddi) : tondurmak § şeker şerbetine batırmak § parlatmak, lostra vermek

Glacial, e (şıfat) : tonuk, muncemid

Glacier (ism-i müzekker) : buz kayası § tondurmacı

Glacière (ism-i müenne²) : karhâne

Glacis (ism-i müzekker) : az mâçil bayır § resim cilâsı ||
(istişkâm) şiv-i şaşrâ

Glaçon (ism-i müzekker) : buz parçası

Glaïeul (ism-i müzekker) (milm-i nebâtât) : kuzgun kılıcı [bitki adı]

Glaire (ism-i müenne²) : çiğ yumurta akı, muhât-ı zülâlî

Glaireux, euse (şıfat) : zülâlî

Glaise (ism-i müenne²) : balçık, t³n, lüleci çamuru

Glaiser (fi'il-i müte'addi) : balçıkla döşemek ve kaplamak
[SAYFA 311]

Glaieux, euse (şıfat) : balçık nev'inden olan, t³nî

Glaisière (ism-i müenne²) : lüleci çamurunun çıkarıldığı
maşal

Glaive (ism-i müenne²) : keskin kılıç

Glanage (ism-i müzekker) : başak toplama

Gland (ism-i müzekker) : palamud dânesi

Glande (ism-i müenne²) : bez, guded

Glandé, e (şıfat) : bezli, muğadded

Glandée (ism-i müenne²) : palamud şaşadı

Glanduleux, euse (şıfat) (teşr³Ş) : gudedî

Glane (ism-i müenne²) : yerde toplanmış başaklar demeti

Glaner (fi'il-i müte'addi) : başak toplamak

Glaneur, euse (isim): başakçı

Glanure (ism-i müenne²): yerde toplanan başaklar

Glapisir (fiʔil-i lâzım) (köpek yavrusu ve tilki şakında)
bağırma, havlamak

Glapisement (ism-i müzekker): köpek yavrusuyla tilkiniñ
havlaması

Glas (ism-i müzekker): cenāze için çalınan çañ sesi

Glauber (ism-i müzekker) (v okunur) sulfat de- müşhil gibi
kullanılan kibritiyet-i soda

Glauque (şıfat): deñiz renginde

Glébe (ism-i müenne²): toprak, arāzi, çiftlik ş toprak
kerpiç

Glissade (ism-i müenne²): kayma ş bir nevʔ rakş

Glissant, e (şıfat): kayar

Glissement (ism-i müzekker): kayma

Glisser (fiʔil-i lâzım): kaymak = (fiʔil-i müteʔaddi):
kaydırmak, komak, şokmak || se- uşülle girmek

Glisseur (ism-i müzekker): buzun üzerinde kayan adam

Globe (ism-i müenne²): küre

Globeux, euse (şıfat) (ʔilm-i nebātāt): kürevî

Globule (isim): küçük küre, küreyve

Globuleux, euse (şıfat) (teşr³Ş): zü'l-küreyvāt

Gloire (ism-i müenne²): şan ve şöhret ş Samd, şükür. À Dieu-
elŞamdulillah

Gloria (ism-i müzekker): konyaklı kahve

Glorieusement (Şal): şanlı olarak

Glorieux, euse (şıfat) : şanlı, şöhretli = (isim-şıfat)
müteazzım, mütekebbir

Glorification (ism-i müenne²) : taşm³d, temc³d, tebc³l

Glorifier (fiʔil-i müteʔaddi) : temc³d ve tebc³l etmek || se-
iftihār etmek

Ġloriole (ism-i müenne²) : tefahhūr, mağrūriyet

Glose (ism-i müenne²) : şerş, Sāşiye ş mûçaheze

Gloser (fiʔil-i müteʔaddi) : şerş etmek, Sāşiye yazmak = (fiʔil-i
lāzım) istihzā veya mûçāheze etmek

Gloseur, euse (isim) : muʔteriz, ʔayıbcū

Glossāçire (ism-i müzekker) : kelimāt-ı nādireyi cāmīʔ lügat
kitābı

Glossateur (ism-i müzekker) : şāriş, hāşiyenüvis

[SAYFA 312]

Glotte (ism-i müenne²) (teşrih) : mizmār

Glougloter yahūd **Glouglouter** (fiʔil-i lāzım) (erkek hindi
Şakında) bağırma

Glouglou (ism-i müzekker) : bir māyiʔiñ şişeden dökülürken
çıkardığı ses

Gloussement (ism-i müzekker) : kuluçkâ tavuğun sesi

Glousser (fiʔil-i lāzım) (kuluçka Şakında) : bağırma, gūğ gūğ
etmek

Glouton, ne (isim-şıfat) : obur

Gloutonnement (şāl) : oburcasına

Gloutonnerie (ism-i müenne²) : oburluk

Glu (ism-i müenne²) : ökse

Gluant, e (şıfat) : yapışkân, ökseli

Gluau (ism-i müzekker) : ökseli dal

Gluten (ism-i müzekker) (téne) : buğday ve sâçireniñ nişastası
çıkarıldıktan soñra kalan lüzücteli madde, glüten ş kola, çiriş

Glyptique (ism-i müenne²) : zıķıymet taşlar oymacılığı

Gneiss (ism-i müzekker) (ǝilmü' l-ǝarż) : ğines

Gnome (ism-i müzekker) (ghnome) : pılsım

Gnomonique (ism-i müenne²) : basıta-i şems yapmak şanatı

Go (tout de) (Şāl) : serbestçe, külfetsiz

Gobelet (ism-i müzekker) : tas, kâse, bardak ş Şokkabâz Şokkası

Gobelettier (ism-i müzekker) : bardakçı

Gobe-mouches (ism-i müzekker) : alaca keler || (mecâzen) sâdedil

Gober (fiǝil-i müteǝaddi) : çiğnemedен yutmak ş her işittiğine
inanmak

Goberger (se) (fiǝil-i muţāvaǝat) : rāşat etmek, serbest olmak ş
sevinmek, eğlenmek

Gobet (ism-i müzekker) : çiğnemeksizin yutulan lokma

Gobeur, euse (isim) : çiğnemedен yutan || (mecâzen) : sâdedil

Gobin (ism-i müzekker) : kanbur

Godaille (ism-i müenne²) : ııyş u nüş, ıışret

Godailles (fiǝil-i lâzım) : ııyş ve ıışrete düşmek

Godailleur (ism-i müzekker) : ıayyāş

Godelureau (ism-i müzekker) : mahāretsiz ve tatsız bir
şüretle kadınlara takılan delikanlı

Goder (fiǝil-i lâzım) : kırılmak, buruşmak

Godet (ism-i müzekker): kılbsuz tās, şokkā, boya tabağı

Godiche (isim-şıfat): aşmak, macemi

Godiveau (ism-i müzekker): kıymalı börek

Goëlette (ism-i müenne²): iki direkli hafif gemi, golet, uskuna

Gogaille (ism-i müenne²): cünbüslü ziyāfet

Gogo (à) (şāl): bollukla

Goguenard, e (şıfat): şakacı ve müstehzi

Goguenarder (fiʔil-i lâzım): taķılmaķ

Goguenarderie (ism-i müenne²): taķılma

[SAYFA 313]

Goguettes (ism-i müenn²-cemʔ): laṭife, taķılma

Goinfre (ism-i müzekker): pis boğaz

Goinfrer (fiʔil-i lâzım): çok ve büyük bir tama'la yemek

Goître (ism-i müzekker): ur, ceder

Goîtreux, euse (şıfat): urlu, zü'l-ceder

Golfe (ism-i müzekker): körfez, haliç

Gomme (ism-i müzekker): zamķ. arabique— zamķ-ı ʔArabî

Gommer (fiʔil-i müteʔaddi): zamķlamak

Gommeux, euse (şıfat): zamķ veren ağaç ş zamķ kabilinden olan, zamķî

Gond (ism-i müzekker): reze

Gondole (ism-i müenne²): bir nevʔ piyāde kayık

Gondoler (fiʔil-i lâzım): şişmek, taşmak

Gondolier (ism-i müzekker): kayıkçı

Gonfié, e (şıfat): şişmiş, şişkin, şiş § tolu, memlū

Gonfiement (ism-i müzekker): şiş, şişme

Gonfier (fiʔil-i müteʔaddi): şişirmek = (fiʔil-i lāzım) yāhūd se- şişmek

Gong (ism-i müzekker): bir nevʔ tarbuğa

Gordien (ism-i müzekker): næud – Şalli müşkül ʔukde

Goret (ism-i müzekker): tomuz yavrusu || (mecāzen) pis çocuk

Gorge (ism-i müenne²): boğaz, Şalk § boyun, gerdan § kadın göğsü, memeler § tar geçid § boğaz

Gorge-chaude (ism-i müenne²): istihzā, eğlence

Gorge-de-pigeon (şıfat): gügercin [güvercin] göğsü rengi

Gorgée (ism-i müenne²): yutum [yudum]

Gorger (fiʔil-i müteʔaddi): çok yedirmek § çok vermek

Gorgerette (ism-i müenne²): bir nevʔ yağa

Gorille (ism-i müzekker): bir nevʔ büyük nesnās

Gosier (ism-i müzekker): boğaz, Şulķum

Gothique (şıfat): Eski Got kavmine müteʔallik || (mecāzen) pek kadim = fenn-i miʔmārîniñ bir uşul-i mahşûsu = (ism-i müenne²): kalınca bir nevʔ yazı

Gouache (ism-i müenne²): zamķlı şuda Şal olunmuş boyalarla icrā olunan bir nevʔ resim

Gouailler (fiʔil-i müteʔaddi): istihzāya almak

Gouaillerie (ism-i müenne²): istihzā, eğlence

Gouailleur, euse (isim): müstehzi

Goudron (ism-i müzekker): kaķran

Goudronner (fiʔil-i müteʔaddi): kaṭranlatmak

Gouffre (ism-i müzekker): girdāb, varta, uçurum

Gouge (ism-i müenne²): bir nevʔ taşçı mili

Goujat (ism-i müenne²): deñsiz adam ş pis ve kaba adam

Goujon (ism-i müzekker): bir nevʔ tatlı şu balığı

Goulée (ism-i müenne²): iri loḳma

Goulet (ism-i müzekker): limanıñ tar ağızı

Goulette (ism-i müenne²) (müracāʔat oluna: Goulette)

Goulot (ism-i müzekker): ağız tar şişe ve sāʕire boynu
[SAYFA 314]

Goulotte (ism-i müenne²): küçük ve tar oluk

Goulu, e (isim-şıfat): obur, şikemperver

Goulūment (şāl): oburca

Goupille (ism-i müenne²): küçük çivi

Goupillon (ism-i müzekker): papaslarıñ okunmuş şu serpdikleri alet

Gourd, e (şıfat): şo[ğ]ukdan uyuşmuş, tonuk

Gourde (ism-i müenne²): şu kabacı

Gourdin (ism-i müzekker): kışa ve kalın değnek, şopa

Gourrer (fiʔil-i müteʔaddi): ʔılaçlara fesād karışdırmak ş aldatmak, tolandırmak

Gourgandine (ism-i müenne²): faŞişe

Gourgane (ism-i müenne²): bir nevʔ bakla

Gourmade (ism-i müenne²): yumruk

Gourmand, e (isim-şıfat): obur

Gourmander (fiʔil-i müteʔaddi) : azarlamak, tekd³r etmek

Gourmandise (ism-i müenne²) : oburluk

Gourme (ism-i müenne²) : ʔayların burnundan akan sümük ʔ çocuk ʔıbanı || (mecāzen) jeter sa- ʔapkınlığa başlamak, açılmak

Gourmé, e (şıfat) : şahte vakār

Gourmer (fiʔil-i müteʔaddi) : yumrukla dövme

Gourmet (ism-i müzekker) : şarābların cinsini tanıyan, ʔeşnigir

Gourmette (ism-i müenne²) : gemiñ beyg³riñ ʔeñesi altından geçen zenciri, şuluk

Gousse (ism-i müenne²) : bakla ve sâʔire kabuğu

Gousset (ism-i müzekker) : koltuk altı ʔ sâʔat cebi, yelek cebi

Goût (ism-i müzekker) : ʔat, zevk, haşsa-i zâʔika ʔ lezzet, ʔeşni ʔ iştihā ʔ heves, meyl-i rağbet, Şaz ʔ mizāc-ı ʔabiʔiyet, merak ʔ temiz, Şüsn-i ʔabiʔiyet ʔ tarz, üslûb

Goûter (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔatmak, lezzet ve ʔaşnisine bakmak ʔ takd³r ve taşs³n etmek = (fiʔil-i lâzım) denemek, tecrübe etmek

Goûter (ism-i müzekker) : ikindi yemeği

Goutte (ism-i müenne²) : ʔamla [damla], kaʔre = (Şāl) : aşla, kâʔan, hiç

Goutte (ism-i müenne²) (tıbb) : niķr³s-i mefāşıl

Gouttelette (ism-i müenne²) : ʔamlacık [damlacık]

Goutteux, euse (isim-şıfat) : niķr³s ʔilletine mübtelā veya bu ʔillete müteʔallik, niķr³sî

Gouttière (ism-i müenne²) : oluk

Gouvernail (ism-i müzekker) : dümen

Gouvernant, e (şıfat) : Şükümet eden, Şākim, evliya-yı umūr

Gouvernante (ism-i müenne²) : mürebbiye

Gouvernement (ism-i müzekker) : idāre, uşul-i idāre § Şükümet

Gouvernemental, e (şıfat) : Şükümete müteʔallik

Gouverner (fiʔil-i müteʔaddi) : idāre etmek, Şükümet sürmek

Gouverneur (fiʔil-i müteʔaddi) : Şākim, vāli, mutaşarrıf § mürebbi

Grabat (ism-i müzekker) : fenā ve pis yatak

[SAYFA 315]

Grabataire (isim-şıfat) : hasta, esir-i firāş

Grabuge (ism-i müzekker) : gavğa, nizaʔ gürüldü

Grâce (ism-i müenne²) : iyilik, lütf, kerem, ʔināyet § teveccüh, Süsn-i nazar § ʔafv, şafş § teşekkür, şükrān § merŞānet, raŞmet, gufrān § leʔafet, zerafet || de- lütfen, ʔināyeten

Graciable (şıfat) : şāyān-ı ʔafv ve merŞamet

Gracier (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔafvetmek

Gracieusement (Şāl) : letāfet ve zerafetle, iltifāt ve ikrāmla

Gracieuseté (ism-i müenne²) : iltifāt, ikrām § nezāket, zerafet

Gracieux, euse (şıfat) : laʔif, nāzik, zar³f

Gracilité (ism-i müenne²) : incelik, nāziklik

Gradation (ism-i müenne²) : tedr³c. par- tedricen

Grade (ism-i müzekker) : rütbe, derece, pāye

Gradé (isim-şıfat) : rütbeli

Grader (fiʔil-i müteʔaddi) : rütbe vermek terfiʔ etmek

Gradin (ism-i müzekker) : küçük rütbe = (cemʔ) : derecāt

Graduation (ism-i müenne²) : derecāta taḫs³m

Gradué (ism-i müzekker) : dārū' l-fünūn muḥallim ve sāḥiresine
maḥşuş rütbeyi Şāḥiz adam

Graduel, le (şıfat) : tedricî = (ism-i müzekker) : duḥā kitābı

Graduellement (Şāl) : tedr³cen, tedr³cî tedr³cî

Grader (fiʿil-i müteʾaddi) : derecāta taḥs³m etmek § derece derece
çıkarmak veya artırmak

Graillement (ism-i müzekker) : ses kısıklığı

Graillon (ism-i müzekker) : yanmış et kokusu § sofrā kırındıları

Graillonneur, euse (isim) : çok tükürüp balgam çıkaran adam

Grain (ism-i müzekker) : dāne, Şabbe=¹²⁵ Şububāt, bereket § tohum,
çekirdek || de beauté – beñ (ben), hāl

Graine (ism-i müenne²) : tohum

Grainier, ère (ism-i müzekker) : Şububāt şatan adam

Graissage (ism-i müzekker) : semirtme, semirme

Grais (ism-i müenne²) : iç yağı, şaşm

Graisser (fiʿil-i müteʾaddi) : iç yağı sürmek, yağlatmak §
kirletmek, lekeletmek

Graisieux, euse (şıfat) : iç yağı kabilinden, şaşmî

Gramen (ism-i müzekker) (méne) : çayıra müteʾallik otlar

Graminée (ism-i müenne²-şıfat) : Şububātı veren nebātāt

Grammaire (ism-i müenne²) : şarf, naşiv

Grammairien (ism-i müzekker) : şarfiyūndan, naşviyūndan,
nuşātdan adam

Grammatical, e (şıfat) : şarfî, naşvî

¹²⁵ Cim harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Grammaticalement (Şāl) : şarf ve naşv kavāidine tatbiken

[SAYFA 316]

Gramme (ism-i müenne²) : yeñi dirhem, ğram

Grand, e (şıfat) : büyük, iri, keb³r, az³m § çok, ke²ir § uzun boylu, yüksek § baş, reçis = (ism-i müzekker) büyüklük, uluvv = (ism-i müzekker, cem) ricāl, kübrā

Grandement (Şāl) : büyüklükle, ker³māne § çok

Grandeur (ism-i müenne²) : büyüklük, irilik, cesāmet § yükseklik, uzun boyluluk § uluvv, sümuvv, azamet || (hesāb) kemmiyyet

Grandiose (ism-i müzekker-şıfat) : ces³m, meret

Grandir (fiʔil-i lāzım) : büyümek § çoğalmak, tevs³ etmek = (fiʔil-i müteʔaddi) : büyütme

Grandissime (şıfat) : pek büyük, azam

Grand-mère (ism-i müenne²) : kadın nine, dede

Grand- oncle (ism-i müzekker) : dedenin kardeşi, büyük amıca

Grand- père (ism-i müzekker) : dede, cedd

Grand' rue (ism-i müenne²) : cadde

Grange (ism-i müenne²) : anbar

Granit (ism-i müzekker) (t okunur) (ʔilmü' lʔarż) : ğranit

Granivore (ism-i müzekker-şıfat) (tariş-i ʔab³ʔ³) : eklü' l- ħubūb, dāneħor

Granulation (ism-i müenne²) (ʔilm-i maʔadin) : Şa²er

Granule (ism-i müenne²) : dānecik, Şab³be

Granuler (fiʔil-i müteʔaddi) (ʔilm-i maʔadin) : Şa²er etmek

Granuleux, euse (şıfat) : ufağ dāneli, mişbeb

Graphique (şıfat) : eşkāl ve huṭūt ile taşvire müteʔallik, resmî, hattî

Graphiquement (şāl) : eşkāl ve huṭūṭla taşv³r ederek

Graphomètre (ism-i müzekker) (hendese) : grafometre

Grappe (ism-i müenne²) : şalkım

Grappillage (ism-i müzekker) : üzüm kesildikten soñra bağda kalan şalkımlarıñ toplanması

Grappiller (fiʔil-i lâzım) : üzüm kesildikten soñra bağda tek tük kalan şalkımları toplamak

Grappillon (ism-i müzekker) : küçük şalkım

Grappin (ism-i müenne²) : çok çengelli gemi demiri § bir nevʔ çengelli kanca

Gras, se (şıfat) : semiz, yağlı, sem³n § kirli, yağlı = (ism-i müzekker) : iç yağı, yağlı et

Gras-double (ism-i müzekker) : beyg³riñ baṭn-ı esfeliniñ iltihābı

Grassement (şāl) : bol bol, ğani ğani

Grassement (ism-i müzekker) : pelteklik

Grasseyer (fiʔil-i lâzım) : peltek söylemek

Grasseyeur, euse (isim) : peltek

Grassouillet, te (şıfat) : semiz, toparlak, tombul tombul

Gratification (ism-i müenne²) : mükāfāt, baḥşış, ihsān, inʔām

Gratifier (fiʔil-i müteʔaddi) : bir mükāfāt veya başşış ve işşān vermek

Gratin (ism-i müzekker) : tencere dibi § baʔzı yemeklere karışdırılan tirid

[SAYFA 317]

Gratis (§āl) (s okunur) : meccānen, caba, bād-ı heva [bedava]

Gratitude (ism-i müenne²) : şükrān-ı niʔmet

Gratte-cul (ism-i müzekker) : yabanî gül ağacının meyvesi

Gratteleux, euse (şıfat) : cereb-i caversiye mübtela

Grattelle (ism-i müenne²) : cereb-i cāversi

Gratte-papier (ism-i müzekker) : müstensih, mübeyyiz § ʔādi muḥarrir

Gratter (fiʔil-i müteʔaddi) : kaşımak § kazımak

Grattoir (ism-i müzekker) : kâğıd kazımağa mahşuş çakı

Gratuit, e (şıfat) : meccānen verilen, ücretsiz

Gratuité (ism-i müenne²) : ücretsizlik

Gratuitement (§āl) : meccānen, ücretsiz

Gravatier (ism-i müzekker) : moloz teskereci

Gravats (ism-i müzekker, cemʔ) (müracāʔat oluna: Gravois)

Grave (şıfat) : ağır, ²ağ³l § vaʔarlı, ağır § mühim, büyük § vaḥ³m, muḥataralı

Gravé, e (şıfat) : çiçek bozuğu

Graveleux, euse (şıfat) : iri kumla karışık § me²āne taş ʔilletine mübtelā || (mecāzen) pek açık, edebe muḡāyir

Gravelle (ism-i müenne²) : me²āne veya böbreklerde şaşıl olan taş, şaşat

Gravelure (ism-i müenne²) : edebe muḡāyir söz, hezl

Gravement (§āl) : ağır

Graver (fiʔil-i müteʔaddi) : kazımak, ʃakk etmek || (mecāzen)
teç^{2 3} r etmek, ھاıırda bırarakmak

Graveur (ism-i müzekker) : kazıyıcı, ʃakkāk

Gravier (ism-i müzekker) : iri kıyım ʃ idrarla beraber çıkan kum

Gravir (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : tırmanmak,
tırmanarak çıkmak

Gravitation (ism-i müenne²) : bir tarafa meyl ediş ʃ ecram-ı
semāviyenin birbirini cezb ve celb etmesi kuvveti, incizāb

Gravité (ism-i müenne²) : ağırlık, ²iklet ʃ vakār, ağırlık ʃ
ehemmiyet ʃ vaḥamet

Graviter (fiʔil-i lâzım) : bir tarafa meyl etmek

Gravois yahūd **gravats** (ism-i müzekker, cemʔ) : moloz

Gravure (ism-i müenne²) : ʃakkāklık, ʃakk ʃ maʃkūk kalbla
başılmış resim veya ʃekil

Gré (ism-i müzekker) : arzū, irādet, rızā, keyif || mal-, bon-
ister istemez, ʃavʔan ve kerhen

Grec, ecque (şıfat) : Yunanlı, Rum || (mecāzen) ʃolandırıcı,
kumarbāz

Frecque (ism-i müenne²) : bir nevʔ nakış

Gredin, e (isim) : çapkın, namussuz, alçak

Gredinerie (ism-i müenne²) : çapkınlık, nāmussuzluk, alçaklık

Grément yahūd **grément** (ism-i müzekker) (baʃriye) : gemi arması

[SAYFA 318]

Gréer (fiʔil-i müteʔaddi) : gemiye arma ʃakmak

Greffe (ism-i müzekker) : maʃkeme kalem

Greffe (ism-i müenne²) : ağaç aşılama ʃ aşı fidanı, kalem

Greffer (fiʔil-i müteʔaddi) : ağaç aşılama

Greffeur (ism-i müzekker) : ağaç aşılama, aşıcı

Greffier (ism-i müzekker) : zabı̄t kâtibi

Greffoir (ism-i müzekker) : aşı bıçağı

Grége (şıfat) : soic- ham ipek

Grégeois (şıfat) ¹²⁶ feu - şuyun içinde yanan ateşden ʔibāret alet-i taḥr³b

Grégorien, ne (şıfat) : calendrier - alafranga tar³ḥ

Grégue (ism-i müenne²) : don, şalvar

Grêle (şıfat) : ince ve uzun ş ince ve zaʔif (ses ve sâʔire)

Grêle (ism-i müenne²) : tolu, berd ş çok, cemāʔat, alay

Grêlé, e (şıfat) : toludan bozulmuş (ekin ve sâʔire) ş çiçek bozuğu

Grêler (fiʔil-i lâzım) : tolu yağmak = (fiʔil-i müteʔaddi) : tolu ile bozmak

Grêlon (ism-i müzekker) : iri tolu dānesi

Grelot (ism-i müzekker) : yuvarlak çingırak

Grelotter (fiʔil-i lâzım) : şo[ğ]uḳdan ditremek

Grenade (ism-i müenne²) : nar, rummān

Grenadler (ism-i müzekker) : nar ağacı ş humbaracı

Grenaille (ism-i müenne²) : ufaḳ dāneler şālinde bulunan maʔden

Grenal (ism-i müzekker) : seyelān, şebçerağ

Grener (fiʔil-i müteʔaddi) : dānelere taşv³l etmek

Grèneterie (ism-i müenne²) : Şubūbāt ve zaḥire ticāreti

¹²⁶ Zel harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Grènetier, ère yāhūd **Grainier, ère** (isim) : Şubūbāt şatan, zaḥire tāciri

Grenier (ism-i müzekker) : zaḥire anbārı § eviñ eñ üst katı, tam [dam] altı, tavan arası

Grenouille (ism-i müenne²) : kurbaga

Grenouillère (ism-i müenne²) : kurbagalık maşal

Grenu, e (şıfat) : dāneli

Grès (ism-i müzekker) : kum dānelerinden mürekkeb bir nevʔ taş § şaksı

Grésil (ism-i müzekker) : dāneleri ince ve sert tolu § cam tozu

Grésillement (ism-i müzekker) : dāneleri ince ve sert tolu yağma § buruşma

Grésilier (fiʔil-i lāzım) : dāneleri ince ve sert tolu yağmak = (fiʔil-i müteʔaddi) buruşdurmak

Grève (ism-i müenne²) : kumluk kıyı, kumsal

Grever (fiʔil-i müteʔaddi) : çok ve ağır vergiler tārşıyla ezmek

Griblette (ism-i müenne²) : iç yağı çenberi içinde pişmiş et

Gribouillage (ism-i müzekker) : fenā resim yapmak § fenā yazı yazmak

[SAYFA 319]

Grièche (şarf) (müracāʔat oluna: Pie-grièche)

Grief (ism-i müzekker) : ziyān, zarar § şikāyet, sebeb-i iştikā

Grief, ève (şıfat) : ağır, büyük, vaḥ³m § acı, müʔellim

Grièvement (şāl) : ağır şūretde

Grièvement (ism-i müenne²) : ağırlık, büyüklük, vaḥāmet

Griffade (ism-i müenne²) : yırtıcı Sayvanıñ pençe ve tırnak atması

Griffe (ism-i müenne²) : yırtıcı Sayvān pençesi, tırnaklı pençe

Griffer (fiʔil-i müteʔaddi) : pençe atmak, tırnakla tutmak ş tamgalamak

Griffon (ism-i müzekker) : boynu tüysüz kara kuş, dukab ş uzun kıllı bir nevʔ köpek

Griffonnage (ism-i müzekker) : pek karışık ve çirkin yazı

Grignon (ism-i müzekker) : ekmek kabuğu parçası

Grignoter (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : kemirmek

Grigou (ism-i müzekker) : has³s adam, pinti

Gril (ism-i müzekker) : ıskāra [ızgara]

Grillade (ism-i müzekker) : ıskarada [ızgara] pişmiş et

Grillage (ism-i müzekker) : tel veya demir kafes ş maʔdenleriñ üzerine birkaç ateşden geçirilmesi

Grille (ism-i müenne²) : parmaklık, şebike

Griller (fiʔil-i müteʔaddi) : parmaklıkla ayırmak, parmaklık takmak

Griller (fiʔil-i müteʔaddi) : ıskarada pişirmek = (fiʔil-i lâzım) (mecāzen) çok arzū etmek, şabredememek

Grillon (ism-i müzekker) : cırlak, ocağ çekirgesi

Grimace (ism-i müenne²) : yüzüñ ğar³b bir şüretde buruşdurulması, şıyırma || (mecāzen) sahte şareket

Grimacer (fiʔil-i lâzım) : çehreyi buruşdurmak, çirkin ve ğar³b çehre işāretleri etmek, şıyırma ş buruşmak

Grimacier, ère (isim-sıfat) : yüzünü buruşdurarak ğar³b
işâretler eden ş riyākār

Grimaud, e (ism-i müzekker) : mekteb-i ibtidācî şākirdi

Grime (ism-i müzekker) : tiyatroda gülünç bir ihtiyār rolünü icrā
eden oyuncu

Grimer (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : buruşuk yerini tutar bir takım
çizgilerle ihtiyār çehresini almak

Grimoire (ism-i müzekker) : sişir kitābı || (mecāzen) okunmaz ve
anlaşılmaz kitāb ve yazı

Grimpant, e (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : şarmaşık kabilinden olan,
müteşebbi²

Grimper (fiʔil-i lāzım) : tırmanarak çıkmak

Grimpeurs (ism-i müzekker, cemʔ) (tār³ḥ-i ṭab³ʔ³) : ṭācife-i
mütesaliķa

Grincement (ism-i müzekker) : ğıcırdama

Grincer (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lāzım) : : ğıcırdatmak

Griotte (ism-i müenne²) : kışa şaplı iri

[SAYFA 320]

dāneli ve siyahımsı bir nevʔ kirāz

Griottier (ism-i müzekker) : siyāh bir nevʔ kirāz ağacı

Grippe (ism-i müenne²) (tıbb) : müstevliye || (mecāzen) buğz, k³n,
şaz etmeyiş

Gripper (fiʔil-i müteʔaddi) : pençe ile kapmak ş çalmak,
çırpmak

Grippe-sou (ism-i müzekker) : ufaķ tefek işlerden istifādeye
çalışan ḥas³s adam

Gris, e (şıfat): kıır § gül renginde § n³m mest, keyif =
(ism-i müzekker) kıır rengi, gül rengi

Grisaille (ism-i müenne²): biri koyuca ve diğeri açık
olarak iki renkten mibâret resim

Grisâtre (şıfat): kıırca, gül rengine çalan

Griser (fiʔil-i müteʔaddi): içirmek, n³m mest etmek § başa
[v]urmak, azıcık sarhoşluk vermek

Grisette (ism-i müenne²): gül renginde ve kıymeti az elbise
§ şühmeşreb işçi kız

Grisson, ne (şıfat): kıır, kıırca § eşek, Sayvan

Grisonner (fiʔil-i müteʔaddi): ağarmak, kıır olmak

Grive (ism-i müenne²): ardıç kuşu

Grivelé, e (şıfat): kıır veya gül renginde ve beyaz lekeleri
olan

Grivois, e (şıfat): açık gözlü, şen ve serbest

Grognard, e (şıfat): söverek ve bedduʔā ederek dāʕimā mırıldanmak
tabiʔatında olan

Grognement (ism-i müzekker): tomuzuñ horuldanması §
mırıldanma, homurdanma, şızlanma

Grogner (fiʔil-i lāzım) (tomuz şaklında): horuldanmak §
mırıldanmak, homurdanmak, şızlanmak

Grogneur, euse (isim-şıfat): hoşnūd olmayıp mırıldanmak ve
şızlanmak tabiʔatında bulunan adam

Grognon (isim-şıfat): şızıldayıcı, sebebli sebebsiz mırıldanan
adam

Groin (ism-i müzekker): tomuz burnu

Grommeler (fiʔil-i lâzım) : mırıldanarak şikâyet etmek,
şızlanmak

Grondement (ism-i müzekker) : gürleme, horlama

Gronder (fiʔil-i lâzım) : mırıldanarak şikâyet etmek § gürlemek =
(fiʔil-i müteʔaddi) : tekd³r etmek

Grondeur, euse (isim-şıfat) : tekd³r etmeğİ seven adam

Gros, se (şıfat) : kalın, iri § şişman § kaba § külliyyetli, mühim §
zengin § talğalı (deñiz) = (şıfat) gebe, Şāmile = (ism-i müzekker)
bir şeyiñ külliyyetli ve başlıca kısmı, çoğU

Groseille (ism-i müzekker) : Frenk üzümü

Groseiller (ism-i müzekker) : Frenk üzümü ağacı

[SAYFA 321]

Grosse (ism-i müenne²) : on iki düzineden ʔibāret takım § iri yazı

Grossesse (ism-i müenne²) : gebelik, Şaml, Şabl

Grosseur (ism-i müenne²) : kalınlık, irilik § şiş

Grossier, ère (şıfat) : kaba

Grossièrement (Şāl) : kaba, kabalıkla § kaba taslak

Grossièreté (ism-i müenne²) : kabalık

Grossir (fiʔil-i müteʔaddi) : kalınlaştırmak, büyötmek §
mübālağa ve iʔzām etmek = (fiʔil-i lâzım) kalınlaşmak, büyümek

Grossoyer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir Şüküm veya mukāveleniñ
şüretini çıkarmak

Grotesque (şıfat) : biçimsiz, ğar³büş-şekil § gülünç, tuhaf

Grotesquement (Şāl) : ğar³b ve gülünç bir şekil ve şüretle

Grotte (ism-i müenne²) : mağara, ğar, kehf

Grouillant, e (şıfat) : vıǵıl vıǵıl, ƣarınca gibi ƣaynayan §
gürüldücü, şamātacı

Grouillement (ism-i müzekker) : vıǵıl vıǵıl, ƣarınca gibi
ƣaynama § gürüldü, şamāta

Grouiller (fiʔil-i lâzım) : vıǵıl vıǵıl etmek, ƣarınca gibi
ƣaynamak § gürüldü ve şamāta etmek

Group (ism-i müzekker) (p okunur) : akçe ƣıķını, ğrup

Groupe (ism-i müzekker) : gözüñ birden iŞaťa edebileceđi eşĥaş veya
eşyā yıǵını § cemāʔat, gürūh, top

Grouper (fiʔil-i müteʔaddi) : bir yere cemʔ etmek, yıǵmak,
toplamak

Gruau (ism-i müzekker) : bulğur § bulğur ƣorbası

Grue (ism-i müenne²) : turna ƣuşu

Gruerie (ism-i müenne²) : maʔnāsız söz

Gruger (fiʔil-i müteʔaddi) : diŞle ƣırmak || (mecāzen) yemek, ğaşb
etmek

Grume (ism-i müenne²) : ağaç

Grumeau (ism-i müzekker) : pıĥtı, ƣabuk

Grumeler (se) (fiʔil-i mutāvaʔat) : pıĥtılanmak, ƣabuk bağlamak

Grumeleux, euse (şıfat) : pıĥtılanmış, ƣabuķlu

Guals (şıfat)¹²⁷ yumurtasız ƣar Şavuz balığına ıtlaķ olunur

Gué (ism-i müzekker) : nehir geċidi

Guéable (şıfat) : geċid verir (nehir)

Guéer (fiʔil-i müteʔaddi) : şuya batırmak, şudan geċirmek

¹²⁷ Zel harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Guenille (ism-i müenne²) : yama, yırtık ruba, paçavra

Guenipe (ism-i müenne²) : pis ve nāmussuz kadın, postal

Guenon (ism-i müenne²) : dişi maymun || (mecāzen) gāyet çirkin kadın

Genuche (ism-i müenne²) : küçük dişi maymūn

Guêpe (ism-i müenne²) : sarı yaban arısı, zünbūr

Guêpier (ism-i müzekker) : sarı yaban arılarının yavrusu

[SAYFA 322]

Guère (§āl) ¹²⁸ Hemān, ancak

Guéret (ism-i müzekker) : yeñi işlenmiş arazi

Guéridon (ism-i müzekker) : yuvarlak maşa, sehpā

Guérir (fiʔil-i müteʔaddi) : şifā vermek, iyi etmek = (fiʔil-i lāzım) şifā bulmak, iyi olmak

Guérison (ism-i müenne²) : şifā, ifākāt

Guérissable (şıfat) : iyi olabilir, kābil-i şifā ve ifākāt

Guérisseur (ism-i müzekker) : bir hastalığı iyi eden, şifabaş

Guérite (ism-i müenne²) : nöbetçi kulübesi

Guerre (ism-i müenne²) : Şarb, muŞārebe, cenk, gavgā § fenn-i Şarb

Guerrier, ère (şıfat) : Şarbe müteʔallik, Şarbî § cengāver = (ism-i müzekker) : ʔasker

Gerroyer (fiʔil-i lāzım) : dāʕimā Şarb ve gavga etmek, muŞārebeyi sevmek

Guerroyeur (ism-i müzekker) : muŞārebeyi seven adam

¹²⁸ Bir de mim harfi var. Yani "ilm-i maʔadin"-madenler ilminin kısaltması. Kelimenin madenlerle bir ilgisi yok. Mim harfi sehven konulmuş.

Guet (ism-i müzekker) : pusu, kem³n § bekçilik, nöbet § karağol

Guet-apens (ism-i müzekker) : katl veya sirğat için kurulmuş pusu
§ ızrâr ve ifsâd mağsadıyla olunan tert³b

Guêtre (ism-i müenne²) : kalçın

Guêtrer (fiʔil-i müteʔaddi) : gözetmek, beklemek § fırsat
beklemek § puşu kurmak

Guetteur (ism-i müzekker) : nöbetçi, bekçi, karağol

Gueulard (isim-sıfat) : çok bağırarak söyleyen adam = (ism-i
müzekker) : furun [fırın] bacası

Gueule (ism-i müenne²) : çârpâ ve balık ağızı § furun [fırın] ve
fuçl [fıçl] ve sâçire ağızı

Gueuléé (ism-i müenne²) : büyük ağız tolusu

Gueuler (fiʔil-i lâzım) : çok ve bağırarak söylemek

Gueusaille (ism-i müenne²) : haylazlar ve dilenciler cemaʔati

Gueusailles (fiʔil-i lâzım) : dilenmek, haylazlar ve dilenciler
cemâatine iltişâk etmek

Gueusant, e (şıfat) : dilenen, haylazlık eden

Gueuse (ism-i müenne²) : hām demir, demir külçesi

Gueuser (fiʔil-i lâzım) : haylazlık etmek, dilenmek

Gueuserie (ism-i müenne²) : haylazlık, dilencilik

Gueux, euse (isim-sıfat) : fağ³r, dilenci, derbeder, serseri §
şilekâr, çapkın, yaramaz

Gui (ism-i müzekker) : ökse otu, Şaşısetü'l-dıbk

Guichet (ism-i müzekker) : bir büyük kapının kanadındaki küçük
kapı § konuşmağa veya bir şey vermeğe yarayan d³vâr [duvar] ve
sâçire deliği, tolak

Guichetter (ism-i müzekker) : zindancı uşağı

Guide (ism-i müzekker) : kulağuz [kılavuz], rehber, del³l § bir memleket veya kaşaba Şakķında seyyāŞ³n ve züvvāra lāzım olacak ma' lūmātı Şāvi kitāb

[SAYFA 323]

Guide (ism-i müenne²) : araba beyg³rleriniñ dizgini

Guide-âne (ism-i müzekker) : bir eşyāda lāzım olacak taḥl³māt ve tafşilātı Şāvi kitāb

Guider (fiḥil-i müteḥaddi) : yol göstermek, rehberlik ve delālet etmek § idāre ve temşkiye etmek

Guidon (ism-i müzekker) : flama § flamacı

Guigne (ism-i müenne²) : uzun şaplı ve pek tatlı bir nevḥ kirāz

Guigner (fiḥil-i müteḥaddi) : yan gözle bakmak

Guignier (ism-i müzekker) : uzun şaplı bir nevḥ kirāz ağacı

Guignon (ism-i müzekker) : ṭāliḥsizlik

Guillaume (ism-i müzekker) : bir nevḥ rende

Guillemet (ism-i müzekker) (ṭıbāat) : tırnak işāreti " " mümeyyize

Guillemeter (ism-i müzekker) : mümeyyize ile (tırnak işāretiyle) ayırmak

Guilleret, te (şıfat) : uyanık, şen § ḥaf³f

Guillocher (fiḥil-i müteḥaddi) : mütemevvic ve girift ḥaṭlardan ḥibāret oymalar ve naķışlarla tezy³n etmek

Guillochis (ism-i müzekker) : mütemevvic ve girift ḥaṭlardan ḥibāret oyma ve naķış

Guillotine (ism-i müenne²) : boyun [v]urmağa maḥşuş bir nevḥ alet § iḥdām cezāsı

Guillotiner (fiʔil-i müteʔaddi) : bir alet-i mahşûşâ ile boyun
[v]urmak

Guillotinement (ism-i müzekker) : bir alet-i mahşûşâ ile boyun
[v]urma

Guimauve (ism-i müenne²) : haţmi

Guimbarde (ism-i müenne²) : uzun ve üstü kapalı bir nevʔ araba ş
çelikden bir nevʔ çalgı ağızlığı

Guimpe (ism-i müenne²) : rāhibleriñ boyun ve gerdānlarını örten
bez

Guindage (ism-i müzekker) : makine ile yük kaldırış

Guindé, e (şıfat) : sâhte, yapma ş vakûrâne, ağır

Guinder (fiʔil-i müteʔaddi) : makine ile yük kaldırmak

Guingois (ism-i müzekker) : eğrilik, terslik

Guinguette (ism-i müenne²) : bir nevʔ dantela

Guirlande (ism-i müenne²) : çiçek ve yaprakdan tac veya şalka

Guise (ism-i müenne²) : tavır, üslûb

Guitare (ism-i müenne²) : kitara [gitar], ud

Guitariste (ism-i müzekker) : kitaracı [gitarıcı], ʔudcu

Gustatif, ive (şıfat) (fisyolociya) : zevkî

Gustation (ism-i müenne²) : tat, çāşni, zevk

Guttural, e (şıfat) (teşr³Ş) : boğaza müteʔallik, halkî, şulkumî

Gymnase (ism-i müzekker) : ta' l³mĥāne, cimmastik yeri ş mekteb

Gymnastiarque (ism-i müzekker) : ta' l³mĥāne müd³ri

Gymnaste (ism-i müzekker) : cimmastik muʔallimi

Gymnastique (şıfat) : cımnastıke müteʔallık, cımnastıkî = (ism-i müenne²) : cımnastık

Gypse (ism-i müzekker) : alçı taşı, cıbs

Gypseux, euse (şıfat) : alçı taşı kabilinden

[SAYFA 324]

H HARFİ

[Not: Başlarında * işareti bulunan kelimelerin h harfi okunur. Bu işaretlemeler Şemseddin Sami'ye aittir.]

H (ism-i müzekker) : Elifba-yı Fransevî'niñ sekizinci Şarfi. Baʒen telaffuz olunmayıp, baʒen pek hafif [güzel] he gibi okunur

* **Ha!** (Şarf-i nida) : ha! ya! Vay!

Habile (şıfat) : māhir, Sāzık, dirāyetli § müstaʒid, kabiliyetli

Habilement (Şāl) : mahāret ve hazākatle

Habilité (ism-i müenne²) : istişkāk kanunu

Habillement (ism-i müzekker) : giydirmе, giydiriş § ruba, e²vāb, elbise

Habiller (fiʔil-i müteʔaddi) : giydirmek § bir saydı kebāb olmak üzere tehyiʔe etmek ||s'—giyinmek

Habit (ism-i müzekker) : ruba, libās, ²evb

Habitable (şıfat) : kābil-i sekenî

Habitant, e (isim) : sākin, muḵ³m = (cemʔ) ahāli, sekene

Habitation (ism-i müenne²) : iskān, iḵāmet § mesken, iḵāmetgāh, ḥāne

Habiter (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lāzım) : oturmak, sākin olmak, iḵāmet etmek

Habitude (ism-i müenne²) : ʔādet, muʔtād § ḥūy, ṭabiʔat

Habituel, le (şıfat) : muʔtād, meʕlūf, meʕnūs

Habituellement (Şāl) : ʔale'l-muʔtād

Habituer (fiʔil-i lâzım) : alışdırmak, kesb-i ʔlfet ettirmek

***Habler** (fiʔil-i lâzım) : atıp tutmak, yüksekten atmak

***Hablerie** (ism-i müenne²) : atıp tutma, yüksekten atma

***Hableur, euse** (isim) : atıp tutan, yüksekten atan

***Hâche** (ism-i müenne²) : balta, teber

***Hache-paille** (ism-i müzekker) : şaman otu toğramağa mahşûş alet

***Hacher** (fiʔil-i müteʔaddi) : kesmek, toğramak

***Hachette** (ism-i müenne²) : baltacık

***Hachis** (ism-i müzekker) : kıyma

***Hachoire** (ism-i müenne²) : kıyma tahtası § sâtır

***Hachure** (ism-i müenne²) : tarama

***Hagard, e** (şıfat) : vaşşı, mütevaşşış, korkunç

Hagiographe (ism-i müzekker) : evliyânıñ terâcim-i aşvâli

***Haha** (ism-i müzekker) : bağçe d³vârınıñ [duvarının] önünde
handağı [hendek] bulunan açık yer

***Haie** (ism-i müenne²) : çit || (mecâzen) şaf

***Haillon** (ism-i müzekker) : paçavra

***Haine** (ism-i müenne²) : kin, garez, buğz, huşûmet

***Haineux, euse** (isim-şıfat) : kindâr, kinci § garażkâr

***Hair** (fiʔil-i müteʔaddi) : kin etmek, garez bağlamak

***Haïssable** (şıfat) : buğz ve kine müstehak

***Halage** (ism-i müzekker) : geminin iple çekilmesi, lava

***Hâle** (ism-i müenne²) : pek sıcak rüzgâr, sām

Haleine (ism-i müenne²) : şoluk, nefes

Halenée (ism-i müenne²) : ağızdan bir nefesde verilen hava, şoluk

***Haler** (fiʔil-i müteʔaddi) (baʕriye) : iple çekmek, lava etmek, yedek çekmek

***Haler** (fiʔil-i müteʔaddi) (Güneş Şakığında) karartmak || se-Güneşden kararmak

***Haletant, e** (şıfat) : şoluğu kesilmek

***Haleter** (fiʔil-i lâzım) : tiz tiz nefes almak

***Haleur** (ism-i müzekker) : yedekçi

Halitueux, euse (şıfat) (tıbb) : merṭûb

***Hallage** (ism-i müzekker) : pazar ve panayır yeriniñ resmi

Hallali (ism-i müzekker) : avcılarınıñ geyiği şıkıştırdıkları vakit attıkları naʔra

***Halle** (ism-i müenne²) : pazar yeri

***Hallebarde** (ism-i müenne²) : Şarbe

***Hallebardier** (ism-i müzekker) : Şarbe ile müsellaş ʔasker, Şarbeci

***Hallier** (ism-i müzekker) : pek sık çalı

***Hallier** (ism-i müzekker) : pazar bekçisi § pazarcı

Halucination (ism-i müenne²) (tıbb) : ḥurāfe, taḥr³f

***Halo** (ism-i müzekker) (heyʕet) : hāle

***Halte** (ism-i müenne²) : mek², ṭurak [durak], istiraṂāt, mola || (ism-i müenne²) : ṭur!

***Halter** (fiʔil-i lâzım) : mek² ve istiraṂāt etmek, mola etmek

Haltére (ism-i müzekker) : cimmastikde müstaʔmel iki ucu gülle şeklinde demir

- ***Hamac** (ism-i müzekker): şalıncağ şüretinde yatak
- ***Hameau** (ism-i müzekker): ufağ köy
- Hameçon** (ism-i müzekker): olṭā iğnesi
- Hameçonné, e** (şıfat): olṭa iğnesi şeklinde
- ***Hampe** (ism-i müenne²): mızrağ ve bayrak şırığı
- ***Hanche** (ism-i müenne²): kaynağ kemiği
- ***Hangar** (ism-i müzekker): arabalık
- ***Hanneton** (ism-i müzekker): kırmızı bir nevâ kanadlı böcek
- ***Hanse** (ism-i müenne²): ticâret ittişâdı
- ***Hanséatique** (şıfat): ticâret ittişâdına müteâallik
- ***Hanter** (fiʔil-i müteâaddi): müdâvemet etmek, çok gidip gelmek
- ***Hantise** (ism-i müenne²): müdâvemet
- ***Happe-chair** (ism-i müzekker): muâacciz adam
- ***Happer** (fiʔil-i müteâaddi): kapmak
- [SAYFA 326]
- ***Haquet** (ism-i müzekker): denk arabası
- ***Haquetier** (ism-i müzekker): denk arabasınıñ arabacısı
- ***Harangue** (ism-i müenne²): bir büyük cemâat öñünde ³râd olunan nuṭuğ
- ***Haranguer** (fiʔil-i müteâaddi): bir büyük cemâatiñ öñünde nutuğ ³râd etmek
- ***Harangueur** (ism-i müzekker): ḥaṭib, nuṭukperdâz
- ***Haras** (ism-i müzekker): beyg³r yetiştirmek üzere kışrâğ ve aygırlar şıfzına mahşûş maşal

- ***Harasser** (fiʔil-i müteʔaddi): çok yormak, itʔāb etmek
- ***Harceler** (fiʔil-i müteʔaddi): taʔd³ ve taʔc³ etmek § yormak, itʔāb etmek
- ***Harder** (fiʔil-i müteʔaddi): av köpeklerini dörder veya altışar bağlamak
- ***Hardes** (ism-i müenne²-cemʔ): e²vāb, elbise
- ***Hardi, e** (şıfat): cesūr, mütecāsir, cürʔetli § ʔāli, zārif § küstāḥ, pervasız
- ***Hardiesse** (ism-i müenne²): tecāsür, ictisār, cürʔet § ʔuluvv, zārafet § küstāḥlık, pervāsızlık
- ***Hardiment** (Şāl): cesāret ve ictisārla § pervāsızlıkla
- ***Harem** (ism-i müzekker): Şarem
- ***Hareng** (ism-i müzekker): ʔar [dar] ḥavuz balığı
- ***Harengaison** (ism-i müenne²): ʔar [dar] ḥavuz balığı mevsimi
- ***Harengère** (ism-i müenne²): balıkçı kadın
- ***Hargneux, euse** (şıfat): ğavġacı, titiz, ḥırçın
- ***Haricot** (ism-i müzekker): fasūlye § koyun etiyle Şāvuc başdısı
- ***Haridelle** (ism-i müenne²): fenā ve ğāyet laġar beyġ³r
- Harmonie** (ism-i müzekker): ahenk § ittiŞād, ittifāk
- Harmonier** (fiʔil-i müteʔaddi): ahenk vermek, ahenge uydurmak
- Harmonieux, euse** (şıfat): ahenkli, ahenge uygun
- Harmoniquement** (Şāl): ahenkle
- Harmoniser** (s') (fiʔil-i lāzım): ahenge uygun gelmek
- Harmoniste** (ism-i müzekker): ahenkşinās

***Harnachement** (ism-i müzekker): beyg³re rāht konması §
rāht ve koşum takımı

***Harnacher** (fiʔil-i müteʔaddi): beyg³re rāht komak, koşum
[v]urmak

***Harnais** (ism-i müzekker): beyg³r rāhtı, koşum takımı

***Haro** (ism-i müzekker): tutuñ şadāsı [tutun şeklinde
bağırışmak]

Harpagon (ism-i müzekker): Şas³s ve tamaʔkār adam, cimri,
pinti

***Harpe** (ism-i müenne²): çeng

***Harper** (fiʔil-i müteʔaddi): iki el ile tutup pek sıkmak

***Harpie** (ism-i müenne²): esāt³rde menkūl bir nevʔ peri ||
(mecāzen) pek sert ve fenā huyly kadın

***Harpiste** (ism-i müzekker): çeng çalan adam

***Harpon** (ism-i müzekker): zıpkın

[SAYFA 327]

***Harponner** (fiʔil-i müteʔaddi): zıpkınlamak

***Hart** (ism-i müenne²): demet bağı § adam aşmağa mahşüş ip

***Hasard** (ism-i müzekker): tāliʔ, kısmet § teşādüf, kazā

***Hasarder** (fiʔil-i müteʔaddi): tehlike ve muhātaraya ilkā
etmek § bahtına diyerek bir işe teşebbü² etmek

***Hasardeusement** (Şāl): baht ve tāliʔine bağılı olarak §
tehlike ve muhātara ile

***Hasardeux, euse** (şıfat): baht ve tāliʔine bağılı § tehlikeli,
muhātaralı

***Hase** (ism-i müenne²): dişi tavşan

- ***Hâte** (ism-i müenne²): acele, sürat
- ***Hâtelatte** (ism-i müenne²): küçük şiş = (cem) şiş kebâbı
- ***Hâter** (fi'il-i müteaddi): ta'cîl etmek, sıkışdırmak || se-
acele etmek
- ***Hâtif, ive** (şıfat): turfanda
- ***Hativement** (Şâl): acelelen, süratle
- ***Hauban** (ism-i müzekker) (başriye): çärmih
- Hausse** (ism-i müenne²): yukarı kaldırmağa mahşuş alet § nişāngāh
sürgüsü § fi'âtıñ çıkması, terakki-i es'ār
- ***Hausse-col** (ism-i müzekker): bazı zābitleriñ boyunlarına
tağdıkları hilāl şeklinde bakır levşā, feraşî
- ***Haussement** (ism-i müzekker): kaldırma, ref
- ***Hausser** (fi'il-i müteaddi): kaldırmak, yükseltmek = (fi'il-i
lāzım) (fi'ât şaklında) çıkmak, terakki etmek
- ***Haussier** (ism-i müzekker): konsolidci
- ***Haut, e** (şıfat): yüksek, refi, mürtefi § iri, yüksek (ses) §
ālî, bālā § uzun boylu § mütekebbir, müteazzım § talğalı (deñiz)
= (ism-i müzekker) tepe, zirve § yükseklik, irtifa = yüksek
sesle, cehren
- ***Hautain, e** (şıfat): mütekebbir, müteazzım
- ***Hautainement** (Şâl): kibir ve azametle
- ***Haut-bois** (ism-i müzekker): bir nev zurna
- ***Haute-contre** (ism-i müenne²) (mūsıķi): eñ yüksek perdenin
altında bulunan bir perde ve maķām
- ***Hautement** (Şâl): alenen, aşikāre, açıķdan açıķa, cehren

***Hautesse** (ism-i müenne²) : yalınız Âl-i ʔO²mān selātin-i ʔazāmına verilen ʔunvāndır. sa- şevketlü, ʔazametlü, şevketmeçāb

***Haute-taille** (ism-i müenne²) (müsıķi) : bir perde-i mahşūş

***Hauteur** (ism-i müzekker) : yükseklik, irtifāʔ ş tepe, zirve || (mecāzen) tekebbür, ʔazamet

***Haut-le- corps** (ism-i müzekker) : bedeniñ ğayr-ı ihtiyārî deprenmesi

***Haut- mal** (ism-i müzekker) : şarʔa

***Have** (şıfat) : şararmış, şolmuş

***Havre** (ism-i müenne²) : ek²eriyā nehir manşıbında bulunan liman
[SAYFA 328]

***Havresac** (ism-i müzekker) : nefer ve ʔamele çantası

***Hé !** (Şarf-i nidā) : ey ! Yahu!

Hebdomadaire (şıfat) : haftalık, üsbūʔî

Hébergement (ism-i müzekker) : eve yolcu ve misāfir kabul ediş

Héberger (fiʔil-i müteʔaddi) : evde yolcu yatırmak, misāfir kabūl etmek

Hébété, e (isim-şıfat) : şaşkın, alık

Hébété (fiʔil-i müteʔaddi) : şaşırtmak, alıklaştırmak

Hébraïque (şıfat) : ʔİbrānî

Hébraïsant (ism-i müzekker) : lisān-ı ʔİbrānî ile iştiğāl eden ʔālim

Hébraïsme (ism-i müzekker) : lisān-ı ʔİbrānî ş³vesi

Hébreu (ism-i müzekker) : lisān-ı ʔİbrānî = (şıfat) ʔİbrānî

Hécatombe (ism-i müzekker) : yüz şıgır zebḥi || (mecāzen) pek çok telefāt

Hectare (ism-i müzekker) : yeñi dönüm

Hectogramme (ism-i müzekker) : evzân-ı ced³deniñ yüz dirhemliği

Hectolitre (ism-i müzekker) : yeñi kile

Hectomètre (ism-i müzekker) : yüz metro [metre] tûlû

Hégire (ism-i müenne²) : tār³h-i hicrî

***Hein** (Şarf-i nidā) : ha! Ay!

Helas! (Şarf-i nidā) (élace) : heyhāt! eyvah! Şayf! yazık!

Hélice (ism-i müenne²) : Şelezon ş sümüklü böcek, salyangöz

Helicoïde (şıfat) : Şelezonîyyü³ş-şekil

Héliocentrique (şıfat) (heyçet) : Güneş'in merkezinden bakılmaq
istibârıyla olan

Hélioscope (ism-i müzekker) : Güneş'e bakmağa mahşuş renkli
camdan dūrb³n [dūrbün]

Héliotrope (ism-i müzekker) : çiçekleri Güneş'in tarafına dönen
nebātāt

Hellénisme (ism-i müzekker) : Yunanîlik ş lisân-ı Yūnānî ş³vesi

Helléniste (ism-i müzekker) : lisân-ı Yūnānîyi iyi bilen ³ālīm

Helminthe (ism-i müzekker) (tıbb) : didān

***Hem!** (Şarf-i nidā) : ey! Ha!

Hématémèse (ism-i müenne²) (tıbb) : kan kusma, kay-ı dem

Hématite (ism-i müenne²) (kimyā) : Şamz-ı aŞ³r-i Şad³d

Hémi (edat) : n³m, yarı

Hémicycle (ism-i müzekker) : nışf dāçire

Hémiplégie (ism-i müenne²) : ve

Hémiplexie (ism-i müenne²) (tıbb) : fālic

Hémisphère (ism-i müzekker) : nışf küre

Hémistiche (ism-i müzekker) : mışrāıñ nışfı

Hémoptysie (ism-i müenne²) (tıbb) : kan tükürme, nef^{3 2}-i dem

Hémorragie (ism-i müenne²) (tıbb) : kan akma, seyelān-ı dem, nezef

Hémorroïdal, e (şıfat) (tıbb) : bāsūrî

Hémorroïdes (ism-i müenne²-cem) : bāsūr

Hendécagone (ism-i müzekker-şıfat) (hendese) : zü eḥad ʔaşere aḍlāʔ

[SAYFA 329]

Hendécayllabe (ism-i müzekker-şıfat) : on bir heceden ʔibāret mışrāʔ

***Hennir** (fiʔil-i lāzım) (hanır) : kişnemek

***Hennissement** (ism-i müzekker) : kişneme

***Hépatalgie** (ism-i müenne²) (teşriş) : elemü' l-kebed

Hépatique (şıfat) (teşr³ş) : kebedî

Hépatite (ism-i müenne²) (tıbb) : zātü' l-kebed, iltihābü' l-kebed

Héptaédre (ism-i müzekker-şıfat) (hendese) : zü sebʔatü' l-vücūh

Heptagone (ism-i müzekker-şıfat) (hendese) : zü sebʔatü' l-aḍla, sebʔü' l-aḍla

Heptaméron (ism-i müzekker) : yedi gün üzerine müretteb kitāb

Heptarchie (ism-i müenne²) : yedi kişiniñ müştereken şüküm sürmesi

Héraldique (şıfat) : ḥānedān armaları ʔilmine müteʔallık

***Héraut** (ism-i müzekker) : münādi

Herbacé, e (şıfat) (ḥilm-i nebātāt) : Şaş³şî, ḥa²î

Herbage (ism-i müzekker) : ot envāı

Herbe (ism-i müenne²) : ot, Şaş³ş, nebāt

Herbette (ism-i müenne²) : kısa ot, çimen

Herbier (ism-i müzekker) : kurutulup kâğıd yaprakları arasında
Şıfz olunan nebāt ve çiçek yaprakları mecmūası

Herbivore (ism-i müzekker- şıfat) (tār³ḥ-i ṭab³ḥ³) : ākilü'n-
nebāt, kiyāḥḥor

Herborisation (ism-i müenne²) : nebātāt cemı

Herboriser (fiıl-i lâzım) : nebātāt toplamak

Herboriseur (ism-i müzekker) : nebātāt toplayan adam

Herboriste (ism-i müzekker) : nebātāt-ı tıbbiye şatan adam

Hercule (ism-i müzekker) : pek kuvvetli ve iri adam Ş kahramān

***Hère** (ism-i müzekker) pauvre- fak³r adam, iṭtibārsız, değersiz

Héréditaire (şıfat) : ir²î

Héréditairement (Şāl) : ir²en

Hérédité (ism-i müenne²) : verā²et Ş m³rā², tereke

Hérésiarque (ism-i müzekker) : rafz ve bidat mūcidi

Hérésie (ism-i müenne²) : Rāfızilik, rafz

Hérétique (şıfat) : Rafıziliğemüteıallık = (isim) : Rafızî

***Herissement** (ism-i müzekker) : ürperme, dik turma

***Hérisser** (se) (fiıl-i muṭāvaat) : ürpermek, dik turmak,
kalkmak

***Herisson** (ism-i müzekker) : kirpi

Héritage (ism-i müzekker) : m³rā²

Hériter (fiʔil-i lâzım): m³rā²a konmak, m³rā² etmek

Héritier, ère (isim): vāri²

Hermaphrodisme (ism-i müzekker) (tār³ḥ-i ṭabiʔi): Şün²āçiyet

Hermaphrodite (şıfat) (tariŞ-i ṭab³ʔ³): Şün²ā

Hermétique (şıfat): muŞkem, şıkı

Hermétiquement (Şāl): muŞkemce, şıkı şıkı

[SAYFA 330]

Hermine (ism-i müenne²): kaķım

***Herniaire** (şıfat): kaşık yarığına müteʔallik, fıtıkî

***Hernie** (ism-i müenne²): kaşık yarığı, fıtık

***Hernieux, euse** (şıfat): fıtık kaabilinden olan Ş fıtık ʔilletine mübtelā, meftūk

Héroï-comique (şıfat): hem kaḫrāmanlığa müteʔallik hem muḍŞik (tiyatro kitābı)

Héroïne (ism-i müenne²): kaḫramān kaḫdın

Héroïque (şıfat): kaḫramānāne

Héroïquement (Şāl): kaḫramānca, kaḫramānāne

Héroïsme (ism-i müzekker): kaḫramānlık

***Héron** (ism-i müzekker): balıkçıl

***Héros** (ism-i müzekker): kaḫramān || (mecāzen) bir Şikāye veya tiyatro kitābının başlıca mebnî ʔaleyhi olan şahıs

***Hersage** (ism-i müzekker): nāṭās [nadas]

***Herse** (ism-i müenne²): tırmık

***Herser** (fiʔil-i müteʔaddi): tarlayı tırmıkla kaşıdırmak, nāṭās etmek

Hésitation (ism-i müenne²) : karar vermeyiş, tereddüd

Hésiter (fiʔil-i lâzım) : karar verememek, tereddüde bulunmak

Hétéroclite (şıfat) (şarf) : şāz || (mecāzen) ğar³b, tuhaf,
bambaşkâ

Hétérodoxe (şıfat) : ehl-i sünnet esās-ı iʔtikādına muġāyir

Hétérodoxie (ism-i müenne²) : ehl-i sünnet esās-ı iʔtikādına
muḥālefet

Hétérogène (şıfat) : ğayr-ı mütecānis ş nācins

Hétérogénéité (ism-i müenne²) : tabiʔat ve cins ihtilāfı

***Hêtre** (ism-i müzekker) : kayın ağacı, ak gülgen

***Heu!** (Şarf-i nidā) : ya! ʔacāyib!

Heur (ism-i müzekker) : t̄ālīʔ, baht

Heure (ism-i müenne²) : s̄āʔat = (cemʔ) duʔā kitābı

Heureusement (Şāl) : saʔādetmendāne ş iyi ki, bereket versin

Heureux, euse (şıfat) : mutlu, baḥtiyār ş ḥayırlı, mübārek, mesʔūd

***Heurt** (ism-i müzekker) (t okunur) : toḳuşma, şadme

***Heurter** (fiʔil-i müteʔaddi) : toḳunmak, çarpmak, [v]urmak =
(fiʔil-i lâzım) kapı çalmak

***Heurtoir** (ism-i müzekker) : kapının şalka veya toḳmaġı

Hexaédre (ism-i müzekker) (hendese) : z̄üsittetü' l-vücūh,
sudāsi' l-vücūh

Hexagone (ism-i müzekker) (hendese) : z̄üsittetü' l-aḍlā,
sudāsi' l-aḍlā

Hexamètre (isim-şıfat) : altı kısımdan mürekkeb mışrāʔ

Hiatus (ism-i müzekker) (s okunur) : iki Şarekeniñ ictimāʔından
müteŞaşşıl tenāfür

***Hibou** (ism-i müzekker) : baykuş, büm || (mecāzen) ünsiyet ve cemâiyetden kaçan adam

***Hic** (ism-i müzekker) : bir işin müşkül yeri, mukde

***Hideur** (ism-i müenne²) : çirkinlik, kerâhat, dehşet

[SAYFA 331]

***Hideusement** (şâl) : çirkin, korkunç ve dehşetli bir şüretle

***Hideux, euse** (şfat) pek çirkin, korkunç, dehşetli

* **Hie** (ism-i müenne²) : kaldırım taşlarını dövmeğe mahşûş ağır tokmak

Hier (zarf-ı zamân) : dün, dünkü gün

***Hiêrarchie** (ism-i müenne²) : silsile-i merâtib

***Hiêrarchique** (şifat) : silsile-i merâtibe müteâallik

***Hiêrarchiquement** (şâl) : silsile-i merâtib tarikiyle

***Hiéroglyphe** (ism-i müzekker) : eski Mısrîlerde rûşânîlere mahşûş bir nevâ yazı ki resim işârerlerinden âibâret idi

***Hiéroglyphique** (şifat) : eski Mısrîleriñ hiyeroglif denilen hatlarına mensûb

Hilare (şifat) : sevinçli, mesrûr

Hilarité (ism-i müenne²) : sevinç, mesrûriyet

Hippiatre (ism-i müzekker) : baytâr

Hippiatrique (ism-i müenne²) : fenn-i baytarî, baytarat

Hippodrome (ism-i müzekker) : at meydânı

Hippopotame (ism-i müzekker) : at balığı, fersü'l-mâç

Hirondelle (ism-i müenne²) : kırlangıç

- Hispanisme** (ism-i müzekker) : İspanyol lisānının ş³ve-i mahşūşası
- ***Hisser** (fiʔil-i müteʔaddi) : kaldırmak, refʔ etmek || (başriye) : hisā etmek
- Histoire** (ism-i müenne²) : tār³ḥ ş kışşā, Şikāye, sergüzeşt
- Historien** (ism-i müzekker) : müverriş
- Historier** (fiʔil-i müteʔaddi) : tezy³n etmek
- Historiette** (ism-i müenne²) : Şikāye, kışsa, me²el
- Historiographe** (ism-i müzekker) : vakʔanüvis
- Historique** (şıfat) : tār³Şî
- Historiquement** (Şāl) : tārīḥçe
- Histrion** (ism-i müzekker) : muḳallid, Şokkabāz
- Hiver** (ism-i müzekker) (v okunur) : kış, şitā
- Hivernage** (ism-i müzekker) : kışın icrā olunan zirāʔat işleri ş gemicilerin kışın ettikleri taʔ³l müddeti
- Hivernal, e** (şıfat) : kışlık, şitāʕî
- Hiverner** (fiʔil-i lâzım) : kışlamak = (fiʔil-i müteʔaddi) : arāziniñ kışın ibtidāsında lâzım gelen ʔameliyatını icrā etmek
- ***Ho** (Şarf-i nidā) : ey! ya hu! of! ay!
- ***Hobereau** (ism-i müzekker) : bir nevʔ çaplak ş köylü aş³l
- ***Hoche** (ism-i müenne²) : çetele
- ***Hochement** (ism-i müzekker) : şallama, şarşma
- ***Hochequeue** (ism-i müzekker) : kuyruk şallayan kuşu
- ***Hoher** (fiʔil-i müteʔaddi) : şallamak, şarşıtmak, oynatmak
- ***Hochet** (ism-i müzekker) : ufaḳ çocuk oyuncağı

***Hogner** (fiʕil-i lâzım) : homurdanmak

Hoir (ism-i müzekker) : toğrudan toğruya vāri²

[SAYFA 332]

Hoirie (ism-i müenne²) : verā²et, m³rās

***Holâ** (Şarf-i nidā) : hu! Yahu! Ey!

Holocauste (ism-i müzekker) : Şayvānı yakmağdan ʕibāret kurbān

***Homard** (ism-i müzekker) : istağoz

Hombre (ism-i müzekker) : bir nevʕ kâğıd oyunu

Homélie (ism-i müenne²) : iʕtikād ve diyānete müteʕallik nuṭuḳ,
mevʕiza

Homicide (ism-i müzekker) : katl = (ism-i müzekker-şıfat) : kâtil

Homicider (fiʕil-i müteʕaddi) : kâtil olmak

Hommage (ism-i müzekker) : tâbiʕiyyet, iṭʕat § Şürmet, riʕayet,
iʕtibār § taḳdime

Hommasse (şıfat) : erkeğе müşābih veyā layık

Homme (ism-i müzekker) : adam, insān § erkek adam, recul, merd §
şahıs, kişi

Homocentrique (şıfat) (müracāʕat oluna: Concentrique)

Homœopathe (ism-i müzekker) : tedāvi-i bi'l-mi²il ʕarafdārı
ṭab³b

Homœopathie (ism-i müenne²) : tedāvi-i bi'l-mi²il

Homogène (şıfat) : hemcins, mütecānis, mütecānisü'l-eczā

Homogénéité (ism-i müenne²) : hemcinslik, tecānüs

Homologatif, ive (şıfat) : muşaddaḳ

Homologation (şıfat) tasd³ḳ

Homologuer (fiʔil-i müteʔaddi) : taşd³k etmek

Homonyme (isim-şıfat) : adaş, hemnām || (şarf) lütfeñ müşterek

Homonymie (ism-i müenne²) : adaşlık || (şarf) : iştirāk-ı lafzî

***Hongre** (ism-i müzekker-şıfat) : iğdiş beyg³r

***Hongrer** (fiʔil-i müteʔaddi) : beyg³ri iğdiş etmek

***Hongroyeur** (ism-i müzekker) : Macar sahtiyānını iʔmāl eden işçi

Honnête (ism-i müzekker) : nāmuslu, ʔaf³f ş terbiyeli ş münāsib, lāyık

Honnêtement (Şāl) : namūskārāne ş layıkı vechile ş edeb ve terbiye ile

Honnêteté (ism-i müenne²) : namūskārılık, ʔiffet, ʔişmet ş edeb, terbiye, Şüsn-i ahlāk

Honneur (ism-i müzekker) : nāmus, ʔırz ş ʔiffet, pākdāmenlik ş riʔāyet, ikrām, taʔz³m, Şürmet

***Honnir** (fiʔil-i müteʔaddi) : nāmūsuna tokunmak

Honorable (şıfat) : şāyān-ı Şürmet ve iʔtibār, muşterem

Honorablement (Şāl) : Şürmet ve taʔz³mle ş şān ve şerefle

Honoraire (şıfat) : faḥrî = (ism-i müzekker-cemʔ) ʔulūm ve şanāyiʔde iştihār eden baʔzı zevāta verilen muşaşşāʔ

Honorer (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔz³m ve tevķ³r etmek ş Şürmet ve riʔāyet etmek ş bāʔi²-i iftişārî olmak

Honorifique (şıfat) : Şürmet ve iʔtibār ve şerefi bāʔi²

[SAYFA 333]

***Honte** (ism-i müenne²) : utanma, Şayā, hicāb, şerm. avoir-
utanmak ş ʔār, ʔayıb,

- ***Honteusement** (Şāl) : utanarak, şerm ve Şayā ile Ş rezāletle, mayıb olacak şüretde
- ***Honteux, euse** (şıfat) : utanğaç, maŞcūb Ş şermsār, utanmış, hac³l Ş maşyūb, rezāletli
- Hôpital** (ism-i müzekker) : hastahāne, b³mārḥāne
- ***Hôquet** (ism-i müzekker) : ınçkırık [hıçkırık], fuvāk
- ***Hoqueton** (ism-i müzekker) : kavvās kaputu
- Horaire** (şıfat) : sâate müteallık Ş sâatde bir vākî olan veya bir sâat süren
- ***Horde** (ism-i müenne²) : Şaymeniş³n kavim ve kab³le, göçebe Ş gayr-ı muntazam asker cemāati, gürūh
- ***Horion** (ism-i müzekker) : birden [v]urulan tabanca
- Horizon** (ism-i müzekker) : ufuk || (mecāzen) bir Şüküm ve emriñ dāçire-i şümül ve cereyānı
- Horizontal, e** (şıfat) : ufķî
- Horizontalement** (Şāl) : ufķî olarak, ufķen
- Horizontalité** (ism-i müenne²) : ufķiyet
- Horioge** (ism-i müenne²) : çalar sâat
- Horioger** (ism-i müzekker) : sâatçi
- Horiogerie** (ism-i müenne²) : sâatçilik
- Hormis** (Şarf-i cerr) : -den başķā, -den maada, ilā, meğer
- Horoscope** (ism-i müzekker) : zāyiçe
- Horreur** (ism-i müenne²) : ürkme, dehşet, hevl Ş nefret, istikrāh Ş büyük cürm ve şenāat
- Horrible** (şıfat) : dehşetengîz, hevl nāk Ş pek fenā, pek çirkin
- ***Horripilation** (ism-i müenne²) : şıtmadan evvel gelen ditreme

Horripiler (fiʔil-i müteʔaddi) : ditremek, üşütme

***Hors** (Şarf-i cerr) : tışarı, Sâric § -den gayrı, -den başkâ

***Hors-d'œuvre** (ism-i müzekker) : çerez

Hortensia (ism-i müzekker) : Çinʔden menkûl bir nevʔ çiçek

Hospice (ism-i müenne²) : fuḳarahâne

Hospitailer, ère (şıfat) : mihmânperver, garibnûvâz

Hospitalité (ism-i müenne²) : mihmânperverlik, garibnûvâzlık

Hospodar (ism-i müzekker) : Eflak, Boğdan ve sâʔire prensi ||
(mecâzen) debdebeli adam

Hostie (ism-i müenne²) : ḳurbân § ḳaber-i muḳaddes

Hostile (şıfat) : düşmânâne, ḳuşûmetkârâne § muŞârib § ḳaşım

Hostilement (Şâl) : ḳuşûmetle, düşmânâne, ḳuşûmetkârâne

Hostilité (ism-i müenne²) : düşmanlık, ḳuşûmet § münâsebât-ı ḳaşmâne

Hôte, esse (isim) : bir misâfirḳâne ya[da] loḳanḳa idâre edip
misâfir ve müşteri ḳabûl eden § misâfir, loḳantacı
müşterisi § ḳonâḳ şâŞibi, m³zbân

[SAYFA 334]

Hôtel (ism-i müzekker) : ḳonâḳ, sarây § dâʔire § misâfirḳâne,
ḳân, loḳanḳa || de ville – şehremâneti

Hôtel-Dieu (ism-i müzekker) : büyük ḳastahâne

Hôtelier, ère (isim) : loḳantacı, ḳancı

Hotellerie (ism-i müenne²) : misâfirḳâne, loḳanta

***Hotte** (ism-i müenne²) : bir nevʔ Şammâl küfesi

***Hottée** (ism-i müenne²) : bir Şammâl küfesi tolusu

- ***Houblon** (ism-i müzekker) : şömür otu, şerbetçi otu
- ***Houblonner** (fiʔil-i müteʔaddi) : bira ve sâçireye şerbet otu komak
- ***Houblonnière** (ism-i müzekker) : şerbetçi otu tarlası
- ***Houe** (ism-i müenne²) : bir nevʔ çāpa
- ***Houer** (fiʔil-i müteʔaddi) : çāpalamak
- ***Houille** (ism-i müzekker) : maʔden kömürü
- ***Houillère** (ism-i müzekker) : maʔden kömürünün çıktığı maşal
- ***Houilleur** (ism-i müzekker) : kömür maʔdeninde çalışan ʔamele
- ***Houle** (ism-i müzekker) : fırtınadan sonrağı talğa
- ***Houlette** (ism-i müenne²) : çobān kancası § küçük çapa
- ***Houleux, euse** (şıfat) : fırtınadan sonra kalan talğa tarafından taşr³k olunan (deñiz)
- ***Houp!** (şarf-i nidā) : hoppa! Haydi! Hu! baksaña!
- ***Houpe** (ism-i müenne²) : püskül § pudra tüyü
- ***Houppelande** (ism-i müenne²) : bir nevʔ geniş kaput
- ***Houra** yahūd ***Hourra** (ism-i müzekker) : Rus ve Kazakların şarb naʔrası § İngilizlerin tahs³n şadāsı
- ***Hourdage** (ism-i müzekker) : kaba d³vār [duvar] işi
- ***Hourder** (fiʔil-i müteʔaddi) : kaba divār işi yapmak, kaba bir şüretle şıvamak
- ***Houri** (ism-i müenne²) : Şûri
- ***Hourvari** (ism-i müzekker) : avcılarının köpekleri celb için attıkları naʔra § büyük gürüldü ve şamāta
- ***Houseaux** (ism-i müzekker-cemʔ) : kalçın, paçalık

***Houspiller** (fiʔil-i müteʔaddi) : tahk³retmek

***Houssaie** (ism-i müenne²) : çobān püskülü denilen nebātla memlū maşal

***Housse** (ism-i müenne²) : eğer örtüsü, hāşa, (gāşiye), çul ş örtü

***Houssin** (ism-i müenne²) : ince değnek

***Houssoir** (ism-i müzekker) : tozu kaldırmağa mahşuş tüyden veya çalıdan süpürge

***Houx** (ism-i müzekker) : çobān püskülü denilen çalı

***Hoyau** (ism-i müzekker) : iki dişli bir nevʔ bel

***Huche** (ism-i müenne²) : hamūr teknesi

***Hue** (şarf-i nidā) : arabacılarıñ beyg³rleri yürütmek için çıkardıkları nidā

***Huée** (şarf-i nidā) : yahū!

***Huguenot, e** (isim-şıfat) : Protestan

[SAYFA 335]

***Huguenote** (ism-i müzekker) : tencere

Huile (ism-i müenne²) : yağ, zeyt³n yağı

Huiler (fiʔil-i müteʔaddi) : yağlamak

Huilerie (ism-i müenne²) : zeyt³n yağı değirmeni, mahzeni

Huileux, euse (şıfat) : yağ kabilinden olan, dühnî ş yağlı

Huilier (ism-i müzekker) : zeyt³n yağı ve sirke şişelerini hāvi sofraltı ş yağcı

Huis (ism-i müzekker) : kapı || à-clos maşremāne, ʔaleni olmayarak, sırren

Huisserie (ism-i müenne²) : kapı çerçevesi

Huissier (ism-i müzekker) : kapıcı, perdedâr, Şâcib § çavuş, emir çavuşu § muhızır, kavvās

***Huit** (isim-şıfat) : sekiz § sekizinci, ²âmin

***Huitain** (ism-i müzekker) : sekiz mışraðdan mübâret kıtâa

***Huitaine** (ism-i müzekker) : sekiz günlük müddet

***Huitième** (şıfat) : sekizinci, ²âmin = (ism-i müzekker) : sekizde bir, ²ümün

***Huitièmeement** (Şâl) : ²âminen

Huitre (ism-i müenne²) : istiridye || (mecâzen) : aşmak adam

Humöain (şıfat) : beşerî § insâniyetli = (ism-i müzekker, cem) nevâ -i beşer, benî Adem

Humainement (Şâl) : insâniyetkârâne

Humaniser (fiʔil-i müteʔaddi) : insâniyete tevfi³k ve takr³b etmek § teʔn^{3 2} etmek, yumuşatmak

Humaniste (ism-i müzekker) : el sine-i ʔatıka ve ʔulûm -ı edebiyeyi bilen bir mektebde tedris eden adam

Humanité (ism-i müenne²) : insanlık, beşeriyet § nevâ-i beşer, cemʔiyet-i beşer § mürüvvet, hüsn-i muʔâmele, insâniyet = şarf ve naşivden sonra okunan maʔâni ve mantık ve sâʕire ʔulûmı edebiye

Humble (şıfat) : alçak gönüllü, mütevâziʔ § muʔiʔ § ʔâciz, Şak³r, kemter § ʔâdi, ehemmiyetsiz

Humblement (Şâl) : tevâzu' la, mütevâziʔâne § ʔâcizâne, kemterâne

Humectant, e (isim-şıfat) (tıbb) : serinlik veren, râtıb, müsekkâ

Humectation (ism-i müenne²) : ıslatma, terfi³b

Humecter (fiʔil-i müteʔaddi) : ıslatmak, terfi³b etmek

***Humer** (fiʔil-i müteʔaddi) : nefesle çekip yutmak

Huméral, e (şıfat) (teşr³Ş): ṣaḍūdî

Humérus (ism-i müzekker) (s okunur) (teşr³Ş): ṣazm-i ṣaḍūd,
bazū kemiği

Humeur (ism-i müenne²) (tıbb): ḥalt (aḥlāt) || (mecāzen) ṭab³ṣat,
ḥūy, ḥulk § keyif, mizāc, ḥātır, neşce § cān şıkındısı, neşcesizlik

Humide (şıfat): yaş, nemli, ruṭūbetli

Humidement (Şāl): ruṭūbetli yerde

Humidité (ism-i müenne²): yaşlık, nem, ruṭūbet

[SAYFA 336]

Humiliant, e (şıfat): bṣi²-i taş³r, muşa³ir

Humiliatin (ism-i müenne²): şa³aret, taş³ir, mefellet

Humilier (fiil-i müteṣaddi): taş³ir ve tefl³l etmek
utandırma³, maşc³b etmek

Humilité (ism-i müenne²): tevṣuṣ, -uḍu § mefellet,
alça³lı³, şa³aret

Humoriste (şıfat): ek²eriyṣ neşesiz bulunan, sert
pabiṣatli § ṣo³una³lı ve eğlenceli (yazan)

Humoristique (şıfat): ṣo³una³lı ve eğlenceli ¹°retde
muşarrer şivesine müteṣalli³

Humour (ism-i müfekker): tu-af ve gülünç sözler

Humus (ism-i müfekker) (s okunur): turṣb nebatı

***Hune** (ism-i müenne²): gemi direğini çana³lı¹

***Hunier** (ism-i müfekker): çana³lı¹ olan gemi direği § bu
direğin yelkeni

***Huppe** (ism-i müenne²): sor|uç § alaca ibik, hüdhd

***Huppe** (ism-i müenne²): sor|uçlu (ṣuş) § pek süslü ṣadın

***Hure** (ism-i müenne²): yabani pomuz ve sir baı
Sayvanlarıñ kesilmiş başı

***Hurlement** (ism-i müfekker): -avlama, uluşma

***Hurler** (ism-i müfekker): -avlama®, uluşma®

Hurluberlu (ism-i müfekker): zirzop

***Hussard** (ism-i müfekker): Macar süvrisi

***Hutte** (ism-i müenne²): küçük ®ulübe, külbe

Hyacinthe (ism-i müenne²): gök ya®ut, Şacer-i Yemn³

Hyalin, e (¹ıfat): cam gibi şefff, müşeffef

Hybride (¹ıfat): (tarih-i tabii): iki cinsiñ
i-tiluından mütevellid, ma-l^oµ-ı cinseyn

Hydraulique (ism-i müenne²): meba²-i Şarektü'l-miyh =
(¹ıfat) preesse - ¹u cenderesi

Hydre (ism-i müenne²): patlı ¹u yılanı Ş yedi başlı
mevh^om bie ejderha || (mecazen) öñü alınması müşkül fesd

Hydrogène (ism-i müfekker) (kimy): müvellidü'l-m

Hydrographe (ism-i müfekker): sevŞil ve cezyiriñ
mev®ilerini tay³n eden tar³ft-ı baŞriye ilminde
mhir adam

Hydrographie (ism-i müenne²): deñizleriñ ve sevŞil ve
cezyiriñ mev®iini tar³f eden ilim

Hydrographique (¹ıfat): tar³ft-ı ba-riye ilmine
mütealli®

Hydrologie (ism-i müenne²): ¹ularıñ aŞvl-i
pabiiyyesinden baŞ²eden ilim, meba²ü'l-miyh

Hydromel (ism-i müfekker): mü'l-asel

Hydrophobe (isim-¹ıfat) (pıbb): -avf-ı mine'l-m

Hydrophobie (ism-i müenne²)(ııbb): mŸçiyet

[SAYFA 337]

Hydropique (isim-¹ıfat)(ııbb): müstesı, aŸben

Hydropisie (ism-i müenne²)(ııbb): istisŸç

Hydroscope (ism-i müfekker): yeriñ altındaki ıuları
añlayıp keŸfetmek iddiŸsında bulunan adam

Hydroscopie (ism-i müenne²): yeriñ altındaki ıularını
keŸfi

Hydrostatique (ism-i müenne²): cerr-i miyŸh = (¹ıfat)
cerr-i miyŸh fennine müteıalliı

Hydrosulfure (ism-i müenne²)(kimya): kibrit-i mŸçiyet

Hydosulfurique (¹ıfat)(kimya): acide- Ÿmıı-ı kibrit-i
mŸç

Hyène (ism-i müenne²): ıırtlan

Hygiène (ism-i müenne²): Ÿıfı-ı ııŸŸat, ıŸnı-ı ııŸŸat

Hygiénique (¹ıfat): Ÿıfı-ı ııŸŸate müteıalliı, ııŸŸı

Hygromètre (ism-i müfekker)(ŸikemiyŸt-ı tabiııyye):
miıŸŸsü'r-rupıbe[t]

Hygrométrie (ism-i müfekker)(ŸikemiyŸt-ı tabiııyye):
mebŸa²-ı muıŸyeseteü'r-rupıbe[t]

Hymen (ism-i müfekker)(mène): ve

Hyménée (ism-i müfekker): resm-i nikŸŸ

Hymne (ism-i müfekker): ıa¹³de Ÿ ilahi

Hypallage (ism-i müfekker): kinŸye, fıkr-i Ÿal-ı irŸde-ı
maŸal ve sŸçire

Hyperbate (ism-i müenne²): taıd³m ve teçı³r

Hyperbole (ism-i müenne²): istiḥṣṣe, mübalaḥa || (hendese)
ḥaḥṣṣ-ı zḥḥid

Hyperbolique (ḥıfat): müḥḥalaḥalı § mübalaḥacı

Hyperboliquement (§ḥı): mübalaḥa ve iḥḥım ile

Hypocondre (ism-i müfekker): merḥḥ ve ḥara sevdḥya
müteḥalliḥ

Hypocondriaque (isim-ḥıfat): merḥḥ ve ḥara sevdḥ
ḥilletine mübtelḥ adam

Hypocondrie (ism-i müenne²): merḥḥ, ḥara sevdḥ

Hypocras (ism-i müfekker) (s oḥunur): ṣarḥbla ṣeker ve
darḥın ve sḥḥireden ma-lḥḥ meṣrḥb

Hypocrisie (ism-i müenne²): riyḥ, mürḥḥilik, riyḥkḥrlıḥ

Hypocrite (isim-ḥıfat): mürḥḥ³, riyḥkḥr

Hypoténuse (ism-i müenne²) (hendese): veter-i ḥḥḥime

Hypothécaire (ḥıfat): rehinli

Hypothèque (ism-i müenne²): rehin, istiḥḥıḥ, beyḥ-i bi'l-
vefḥ

Hypothéquer (fiḥıl-i müteḥaddi): rehin bıraḥmaḥ, terh³n
etmek, vefḥ ve ferḥı etmek

Hypothèse (ism-i müenne²): ḥıyḥs, farḥ

Hypothétique (ḥıfat): faraḥ³, ḥıyḥs³

Hypothétiquement (§ḥı): faraḥ³ ve ḥıyḥs ḥar³ḥıyla, farḥen

Hystérie (ism-i müenne²) (ḥıbb): ḥadınlara ma-lḥḥ aḥḥḥb³
ḥastalıḥ § raṣım ḥastalıḥı

Hystérique (ḥıfat) (ḥıbb): i-tinḥḥ-ı raṣım ḥilletine
müteḥalliḥ § bu ḥillete mübtelḥ

[SAYFA 338]

I HARFİ

I (ism-i müzekker) : elifba-yı Fransevî'niñ toquzuncu Sarfi.

Başlıca kesre-i hafîfe ve "ye" gibi okunur.

Iambe (is-i müzekker) : bir Şaf³f ile bir ²ağ³l heceden mibâret mışrâ cüzü § bir nevâ şiir vezni

Iambique (şıfat) : bir haf³f ve bir ²ağ³lden mibâret cüzleri Şâvi (mişrâ) § bir vezn-i maşşûda bulunan (şiir)

Ibidem (Şâl) : aynı yerde, yine orada

Ibis (ism-i müzekker) : Mısır'ın bir nevâ leyleği, becau

Ichtyocolle (ism-i müenne²) : balık tutkalı

Ichthyologie (ism-i müenne²) (târ³h-i tabiî) : meşâ²ü'l-esmâk kısmında yed-i tûlâ şâibi mâlim, simâk

Ichtyophage (isim- şıfat) (târ³h-i tabiî) : balıkla beslenen, âkilüs-semek, mâhihor

Ici (zarf-ı mekân) : burada, buraya, bunda

Iconoclasie (ism-i müzekker) : büt [put] kıran, bütşiken

Iconographe (ism-i müzekker) : resim ve heykel ve a²ār-ı
ṣatıķanıñ şüretini almak fenninde mähir adam

Iconographie (ism-i müenne²) : resim ve heykel ve a²ār-ı
ṣatıķanın şüretini almak fennine müteṣallık

Ictère (ism-i müzekker) (tıbb) : şarılık, yerekān

Ictérique (şıfat) (tıbb) : şarılık ṣillettine müteṣallık veya
mübtelā, yerekānî

Idéal, e (şıfat) : ḥayālî, taşavvurî, mevhûm ş mevcûd ve ṭabiṣi
şeylerden daha güzel olan = (ism-i müzekker) kemālîñ eñ üst
derecesi

Idée (ism-i müenn²) : fikir, ṣakıl ş taşavvur, düşünme ş vehim,
ḥayāl, zan ş ḥâtır, yād

Idem (şāl) (dème) : kezā, eydān, bu daḥi

Identifier (fiṣıl-i müteṣaddi) : taṭb³ķ etmek || s' – muṭābakat
etmek, ṣaynı olmak

Identique (şıfat) : ṣaynı

Identiquement (şāl) : diğeleriniñ ṣaynı olarak, ṣaynen

Identité (ism-i müenne²) : i²bāt-ı zāt, hüviyyet

Idéologie (ism-i müenne²) : mebṣa²ü'l-fikir

Idéologue (ism-i müzekker) : mebṣa²ü'l-fikir ṣilminiñ ṣālîmi ş
icrāsı maşall-i efkār ve ḥayālâtla uğraşan adam

Idiome (ism-i müzekker) : lûgat, lehçe. Bir lisānın bir eyâlet veya
ķabileye mahşûş ferṣi

Idiot, e (isim-şıfat) : budālā, ebleh, fedm

Idiotisme (ism-i müzekker) : budalālık, belāhet, fedmiyet

Idiotie (ism-i müenne²) : yāḥūd

Idiotisme (ism-i müzekker) (şarf) : bir lisānıñ kendine mahşûş taʿbirāt ve ş³vesi

Idolâtre (isim-şıfat) : bütperest, ʿabede-i eşnām || (mecāzen) perestiş derecesinde seven, ʿāşık

Idolâtrer (fiʿil-i müteʾaddi) : perestiş derecesinde sevmek

Idolâtrie (ism-i müenne²) : bütperestlik, ʿibâdet-i eşnām || (mecāzen) perestiş derecesinde ʿaşk ve muşabbet

Idolâtrique (şıfat) : bütperestliğe müteʾallik

Idole (ism-i müenne²) : büt, şānem || (mecāzen) perestiş derecesinde sevilen adam

Idyie (ism-i müenne²) : çobanlığa ve köylülüğe müteʾallik küçük manzûme

If (ism-i müzekker) : porsuk ağacı ş donanma kandilleriniñ aşılmasına mahşûş tahtadan mü²elle²

Ignare (şıfat) : cāhil, ʿilimsiz, ümmî

Igné, e (şıfat) (ig-né) : ateşî, nârî

Ignition (ism-i müenne²) (ig-ni) : yanma, iştirāk, şamv

Ignoble (şāl) : zarafetsiz, kaba ş necābetsiz, fūrūmāye, dūn, alçak

Ignoblement (şāl) : zarafetsizlikle, kabalıkla, alçakça

Ignominie (ism-i müenne²) : alçaklık, denāʿet

Ignominieusement (şāl) : alçaklıkla, denāʿetle

Ignominieux, euse (şıfat) : alçak, denî ş alçaklık ve şakareti mūcib

Ignorance (ism-i müenne²) : cehl, cehālet, bilmemezlik

Ignorant, e (ism-i müzekker- sıfat) : bilmeyen, cāhil §
mahāretsiz, ṣacemi § cehl

Ignorantin (ism-i müzekker- sıfat) : fuḳara çocuklarına okuyup
yazmağı meccānen öğretene rāhib

Ignorantissime (sıfat) : pek cāhil, echel

Ignorer (fiʔil-i müteṣaddi) : bilmemek, bir şeyiñ cāhili olmak

Il (sıfat) : zamir-i muttaşılıñ müfred-i müzekker gāḥibi olup
dāḥimā bir fiʔil ile beraber bulunur.

Ile (ism-i müenne²) : aṭa [ada], cezîre

Illégal, e (sıfat) : ḥilāf-ı kanūn, nizāma muḡāyir

Illégalement (Ṣāl) : ḥilāf-ı kanūn olarak, nizāmdan ḥāric

Illégallité (ism-i müenne²) : kanūna muḥālif

Illégitimite (sıfat) : ḡayr-ı meṣruʔiyet, maṢremiyet

Illettré, e (sıfat) : okumamış, ümmî

Illicite (sıfat) : Ṣaram

Illicitement (Ṣāl) : Ṣarām olarak

Illimité, e (sıfat) : Ṣadsiz, ḡayr-ı maḥdūd, b³pāyān

[SAYFA 340]

Illisible (sıfat) : okunmaz

Illumination (ism-i müenne²) : tenv³r § donanma kandilleri

Illuminé, e (sıfat) : münevver, mün³r § ilhāmiyūndan olan,
abdāl-ı ḥüda

Illuminer (fiʔil-i müteṣaddi) : parlatmak, tenv³r etmek §
kand³ller yakıp donanma yapmak

Illuminisme (ism-i müzekker) : ilhāmiyūn ṭar³k ve mezhebi

Illusion (ism-i müenne²) : Şayāl & vehim, taḥayyül, tevehhüm & şayıklama, rüçyā

Illusoire (şıfat) : aşılsız, esāssız, beyhūde ümidde bulunduran

Illusoirement (Şāl) : beyhūde, yalandan

Illustration (ism-i müenne²) : şān ve şöhet ve şeref = (cemʔ) bir kitāb veya gazeteye maşkūk kalıblarla başılmış eşkāl ve taşvirāt

Illustre (şıfat) : şānlı, şerefli, meşhūr

Illustrer (fiʔil-i müteʔaddi) : şān ve şöhet ce şeref kazandırmak & taşv³rlerle tonatmak

Ilot (ism-i müzekker) (î) : küçük ata [ada], atacık [adacık]

Image (şüret) : taşv³r, me²el & eşyānıñ şuda ve āy³nede görünen ʔaksi & ḥayāl

Imager, ère (isim) : taşv³rci, resim şatan adam

Imaginable (şıfat) : kābil-i taşavvur

Imaginaire (şıfat) : vehmî, hayālî

Imagination (ism-i müenne²) : tefekkür, taşavvur & vehim, ḥayāl, kuruntu

Imaginative (ism-i müenne²) : kuvve-i taḥayyüliye

Imaginer (fiʔil-i müteʔaddi) : tefekkür ve mülāşaza etmek, zihne getirmek & icād ve iḥtirā etmek || s'—zannetmek & taşavvur ve taḥayyül etmek

Imbécile (isim-şıfat) : aşmak, budālā, ebleh

Imbécilement (Şāl) : Şamākatle, budalāca

Imbécilité (ism-i müenne²) : Şamākat, budalālık, belāhet

Imberbe (şıfat) : şakalsız & emrad, tüysüz

Imbiber (fiʔil-i müteʔaddi) : ıslatmak, şuya batırmak

Imbibition (ism-i müenne²) : ıslatma, tebellül

Imbrogilo (ism-i müzekker) (imbrollio) : teşv³ş, karma karışık şey § bir tiyatro kitābının ğayet karışık Sayālleri

Imbu, e (şıfat) : ıslak, bir māyiæe batırılmış § memlū, meşşūn, müstağrak

Imitable (şıfat) : kābil-i taḳl³d § şāyān-ı taḳl³d

Imitateur, trice (isim-şıfat) : taḳl³d eden, muḳallid

Imitatif, ive (şıfat) : taḳl³de müteḳallik, taḳl³dî

Imitation (ism-i müenne²) : taḳl³d, muḳallidlik § bire²eriñ taḳl³di, sāḥtesi

Imiter (fiḳil-i müteḳaddi) : taḳl³d etmek § bir şeyiñ taḳl³d ve sāḥtesini yapmak

Immaculé, e (şıfat) : lekesiz, paḳdāmen, ḳaf³f

[SAYFA 341]

Immanent, e (şıfat) : dāḳim, bākî, ²ābit

Immangeable (şıfat) : yenmez

Immanquable (şıfat) : sağlam, muḳarrer

Immanquablement (Şāl) : sağlam ve şübhesiz olarak, elbette, behemehāl

Immarcessible (şıfat) : şolmaz

Immatérielité (ism-i müenne²) : ḳadem-i cismāniyet, ḳadem-i māddiyet, maḳneviyet

Immatériel, le (şıfat) : ğāyr-ı cismānî, ğayr-ı māddî, maḳnevî

Immatériellement (Şāl) : ğayr-ı māddî bir şüretle, maḳnevîce, maḳneviyetle

Immatriculation (ism-i müenne²) : künye defterine kayd

Immatricule (ism-i müenne²) : bir defter-i umumîye veya künye defterine kayd

Immatriculer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir defter-i umumîye veya künye defterine kayd etmek

Immédiat, e (şıfat) : bilāvāsıta, toğrudan toğruya, biʔz-zāt ş aralıksız, fāşılasız, derʔakab vākiʔ

Immédiatement (Şāl) : bilāvāsıtā, toğrudan toğruya, biʔz-zāt ş arkası şıra, derŞāl, ʔale' l-fevr

Immémorial, e (şıfat) : hātırda kalmayacak, taŞaʔtur olunamayacak kadar eski

Immense (şıfat) : pek vāsiʔ, pek büyük, Şadsız, hesābsız, pāyānsız, vāfir

Immensément (Şāl) : Şadsız, Şesābsız olarak, pek çok

Immensité (ism-i müenne²) : büyüklük, vüsʔat, Şadsızlık, pāyānsızlık, vefret

Immerger (fiʔil-i müteʔaddi) : bir māyie batırmak, ğaʔs etme

Immersion (ism-i müenne²) : bir şeyiñ bir māyiʔiñ içine batırılması, ğaʔs

Immeuble (ism-i müzekker) : emvāl-i ğayr-ı menķūle, emlāk ve ʔakār = (şıfat) emlāk ve ʔakār gibi emvāl-i ğayr-ı menķūleden olan

Immigration (ism-i müenne²) : tebd³ l-i vaʔan, hicret, muhāceret

Immigrer (fiʔil-i lāzım) : hicret etmek, muhāceret etmek

Imminement (Şāl) : zāhir ve şübhesiz olarak

Imminence (ism-i müenne²) : bir şeyiñ zāhir ve şübhesiz olması

Imminent, e (şıfat) : zāhir ve şübhesiz, kavıyyen meʔmūl

Immiscer (fiʿil-i müteʿaddi) : bir işe karışdırmak, şokmak || s' – karışmak, şokulmak || (kanun) : vaż-ı yed etmek

Immixture (ism-i müenne²) : karışdırma, mezc, hâlî ş vaż-ı yed, müdāhale

Immoble (şıfat) : Şareketsiz, şābit kadem, rāsih, met³n

Immobilier, èer (şıfat) : emvāl-i ğayr-ı menkūleye müteʿallik, emlāk ve ʔaķārdan ʔibāret = (ism-i müzekker) : emvāl-i ğayr-ı menkūle

Immobilisation (ism-i müenne²) : şābit ve ğayr-ı

[SAYFA 342]

müteʕarrik Şāline irticā ş bir mālın emvāl-i ğayr-ı menkūle sırasına geçirilmesi

Immobiliser (fiʿil-i müteʿaddi) : şābit ve ğayr-ı müteʕarrik etmek ş emvāl-i ğayr-ı menkūle sırasına geçirmek

Immobilité (ism-i müenne²) : Şareketsizlik, turağanlık, sükūnet ş gevşeklik, ğayretsizlik

Immodéré, e (şıfat) : iʔtidālsiz, ifrātlı, çok

Immodérément (Şāl) : iʔtidālsizlikle, ifrātla, çok

Immodeste (şıfat) : edeb ve terbiyesi olmayan

Immodestement (Şāl) : b³edebāne

Immodestie (ism-i müenne²) : edebsizlik, terbiyesizlik

Immolation (ism-i müenne²) : zebh, kurbān ş fedā, fedākārlık

Immoler (fiʿil-i müteʿaddi) : zebh etmek, kurbān kesmek ş kesmek, boğazlamak ş fedā etmek || s' – fedā olmak, fedākārlık etmek

Immonde (şıfat) : pis, nāpāk, murdār

Immondice (ism-i müenne²) : pislik, çamur, süpründü, mezbele

Immoral, e (şıfat) : ahlāk ve edebe muğāyir, ahlāksız, edebsiz

Immoralité (ism-i müenne²) : ahlāksızlık, edebsizlik

Immortaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : Şayāt-ı ebed³ vermek ş namını teʕb³d ve ibkā etmek

Immortalité (ism-i müenne²) : ölmemezlik, Şayāt-ı ebedî ş ibkā-yı niknāmî

Immortel, le (şıfat) : ölmez, Şayāt-ı cāvidānîye mazhar ||

(mecāzen) çok vakit tayanacak olan, bāk³, dāʕim

Immortelle (ism-i müenne²) : her dem tāze

Immuable (şıfat) : değışmez, ğayr-ı müteŞavvil, lāyetegayyer

Immuablement (Şāl) : değışmeyerek, lāyetegayyer bir şüretle

Immunité (ism-i müenne²) : muʔāfiyet, isti²nā, imtiyāz

Immutabilité (ism-i müenne²) : ʔadem-i tegayyür

Impair, e (şıfat) : çift olmayan, tek

Impalpable (şıfat) : lems ile Şis olunmayacak derecede ince ve yumuşak

Impardonnable (şıfat) : ʔafvolunmaz

Imparfait (ism-i müzekker) (şarf) : Şikāye-i Şāl şıgası

Imparfait, e (şıfat) : nātamām, eksik ş kuşūrlu, nokşanlı, nākış

Imparfaitement (Şāl) : kuşūr ve nokşanla, nātamām olarak

Impartageable (şıfat) : takş³mi ğayr-ı kābil

Impartial, e (şıfat) : b³taraf

Impartialement (Şāl) : b³tarafāne

Impartialité (ism-i müenne²) : b³tarafılık

Impasse (ism-i müenne²) : çıkamaz sokak

Impératrice (ism-i müenne²) : imparatoriçe

Imperceptible (şıfat) : görünemez ve Şis olunamaz

Imperceptiblement (hāl) : görünemeyecek ve Şis olunamayacak bir şüretle

Imperdable (şıfat) : gâçib olunamaz

Imperfectibilité (ism-i müenne²) : ikmāl olunamamazlık, kemālsizlik

Imperfectible (şıfat) : ikmāl olunamaz, kāmīl bulamaz

Imperfection (ism-i müenne²) : ʔadem-i kemāl, nokşān

Impérial, e (şıfat) : imparatora müteʔallik, sultānī, şāhāne, ḥakānī, hümāyūn

Impériale (ism-i müenne²) : araba üstü § bir nevʔ kâğıd oyunu § bam teli

Impérialiste (ism-i müzekker) : imparatorluk taraıdārı

Impérieusement (Şāl) : kibir ve ʔazamet ve āmiriyet tavrıyla

Impérieux, euse (şıfat) : mütekebbir, müteʔazzım, āmir § kuvvetli, şed³d, mübrem

Impérisasable (şıfat) : gâçib olmaz, zevāl bulmaz

Impéritie (ism-i müenne²) (ci) : mahāretsizlik, ʔacemilik

Impérméabilité (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ʔiyye) : ğayr-ı kâbiliyeti'l-Şulūl

Impérmeable (şıfat) (Şikemiyāt-ı tab³ʔiyye) : ğayr-ı kâbili'l-hulūl

Impermutable (şıfat) : mübādelesı ğayr-ı mümkün

[SAYFA 344]

Impersonnel, le (şıfat) : zātiyet ve şahşiyeti olmayan || (şarf)
yalıñız maşdarıyla müfred-i gāçib ş³gāları bulunan fiʔil, ğayrı
munşarif

Impersonnellement (Şāl) : zāt ve şahış olmayarak

Impertinence (ism-i müenne²) : sayğısızlık, riʔāyetsizlik,
küstāhlık

Impertinent, e (şıfat) : sayğısız, riʔāyetsiz, küstāh

Imperturbabilité (ism-i müenne²) : sükūnet, sebāt, karar

Imperturbable (şıfat) : sākin, ²ābit

Imperturbablement (Şāl) : sākin ve ²ābit olarak

Impétrable (şıfat) : istidʔā ve taleble istiŞşāl olunabilen

Impétrant, e (şıfat) : bir berāt veyā şeŞādetnāmeyi Şāçiz

Impétration (ism-i müenne²) : bir berāt ve imtiyāz veyā
şehādetnāme istiŞşālī

Impétrer (fiʔil-i müteʔaddi) : istidʔā ve taleble istiŞşāl etmek

Impétueusement (hāl) : şiddetle, sertlikle

Impetueux, euse (şıfat) : şiddetli, sert

Impétuosité (ism-i müenne²) : şiddet, sertlik

Impie (isim-şıfat) : dinsiz, kafir § dine muġāyir, küfrāmiz

Impiété (ism-i müenne²) : dinsizlik, küfür § dine
riʔāyetsizlik, küfrāmiz kavı ve fiʔil

Impitoyable (şıfat) : merŞametsiz

Impitoyablement (Şāl) : merŞametsizce

Implacable (şıfat) : tesk³n olunamaz

Implantation (ism-i müenne²) : bir şeyiñ içine dikme veya
dikilme

Implanter (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şeyiñ içine dikmek § idhāl etmek

Implicite (şıfat) : zımnen idhāl, mutaẓammın

Implicitement (Şāl) : zımnen

Impliquer (fiʔil-i müteʔaddi) : idhāl etmek, ƙarışdırmak § şāmil ve mutaẓammın olmak

Implorer (fiʔil-i müteʔaddi) : yalvarmak, istirhām etmek, niyāz ve taẓarru' la istemek

Impoli, e (şıfat) : nezāketsiz, ƙaba

Impoliment (Şāl) : nezāketsizlikle, ƙabaca

Impolitesse (ism-i müenne²) : nezāketsizlik, ƙabalık

Impondérable (şıfat) (Şikemiyat-ı ƙab³ıyye) : ğayr-ı ƙābili' l-vezin

Impopulaire (şıfat) : ʔumūmuñ teveccühüne ğayr-ı maẓhar

Impopularité (ism-i müenne²) : ʔumūmuñ teveccühüne ʔadem-i maẓhariyet

Importance (ism-i müenne²) : ehemmiyet § iʔtibār, nüfūz

Important, e (şıfat) : ehemmiyetli, mühim = (ism-i müzekker) bir şeyiñ aşl ve başlıca ciheti

[SAYFA 345]

Importation (ism-i müenne²) : idhālāt ticāreti

Importer (fiʔil-i müteʔaddi) : eşyā-yı ecnebiye idhāl etmek § ƙabūl ettirmek

Importer (fiʔil-i lāzım) : ehemmiyeti olmak § lāzım gelmek

Importun, e (isim-şıfat) : muʔacciz, can şıƙıcı

Importunément (Şāl) : uşandırarak, can şıƙarak

Importuner (fiʔil-i müteʔaddi) : taʕaddiʔ ve taʕc³z etmek, can sıkılmak

Importunité (ism-i müenne²) : uşanç, taʕaddiʔ, taʕc³z

Imposable (şıfat) : vergi veren, cizyegüzār

Imposant, e (şıfat) : vaķarlı, heybetli ş kendi kuvvet ve iʔtibārını tanıttırmaĝa muktedir

Imposer (fiʔil-i müteʔaddi) : üzerine komak ş vergi tarŞ etmek, cizye bağlamak ş emir ve tekl³f etmek ş icbār etmek = (fiʔil-i lāzım) vaķār şatmak, aĝırlık göstermek || en- aldatmak

Imposition (ism-i müenne²) : elleriñ bir şeyiñ üzerine konması ş vergi, resim

Impossibilité (ism-i müenne²) : ʔadem-i imkān, istiŞāle

Impossible (şıfat) : imkānsız, muŞāl

Imposte (ism-i müenne²) : kapı veya pencereniñ üstü

Imposteur (ism-i müzekker) : yalancı, kāzib, müzevvir ş benî kāzib

Imposture (ism-i müenne²) : aldatma, kiẓb, tezv³r

Impôt (ism-i müzekker) : vergi, resim, tekl³f

Impotent, e (isim-şıfat) : saķat, kötürüm

Impraticable (şıfat) : nāķābil-i icrā ş işlenmez, geçilmez (yol)

Imprecation (ism-i müenne²) : bedduʔā, laʔnet

Imprégnable (şıfat) : ʔoldurulabilir, ʔoyurulabilir, işbāʔı mümkün

Imprégner (fiʔil-i lāzım) : bir cismiñ zerrātını diĝer bir cismiñ içine karışdırmak, işbāʔ etmek

Imprenable (şıfat) : alınamaz, fetŞ ve zabtı muŞāl

Imprescriptibilité (ism-i müenne²) : bir māl ve mülküñ mürūr-ı zamānla taşarrufuna hālel gelmemesi

Imprescriptible (şıfat) : mürūr-ı zamānla taşarrufuna hālel gelmeyen (mal ve mülk)

Impression (ism-i müenne²) : başma, tab^a § mühür ve sâçire vaz^aı § teçe^{2 2}ür

Impressionable (şıfat) : kolay müteçe^{2 2}ir olur

Impressionner (fi^ail-i müte^aaddi) : tokunmak, teçe^{2 3}retmek

Imprévoyance (ism-i müenne²) : gaflet, ^aadem-i tabaşşur ve iştıyāt

Imprévoyant, e (şıfat) : gāfil, iştıyātsiz

Imprévu, e (şıfat) : ansızın zuhūr eden, nagāh zuhūr

Imprimable (şıfat) : tab^a ve tem^{2 3}le şāyān

[SAYFA 346]

Imprimé, e (şıfat) : başılmış, maṭbū^a

Imprimer (fi^ail-i müte^aaddi) : başmak, tab^a etmek || (mecāzen) teçe^{2 3}rettirmek, maşkūk gibi bırakmak

Imprimerie (ism-i müenne²) : fenn-i ṭibā^aat § başmaḥāne, maṭba^a

Imprimeur (ism-i müzekker) : maṭba^aacı § makineci, destgāhcı

Improbabilité (ism-i müenne²) : ^aadem-i iştımāl

Improbable (şıfat) : gayr-ı muştemel

Improbateur, trice (şıfat) : beğenmeyen, red ve takb³§ eden

Improbation (ism-i müenne²) : ^aadem-i takd³r, red

Improbité (ism-i müenne²) : istikānetsizlik, §³lekārılık

Improductif, ive (şıfat) : Şāşılāt vermez, gayr-ı münbit

Impromptu, e (şıfat) : ansızın ve birden bire Şāzırlanan = (ism-i müzekker) irticālen ve bir bed³he söylenebilen şiir

Impropre (şıfat) : nāmünāsib, nābemaşal ş mecāzi

Improprement (Şāl) : nāmünāsib ve nābemaşal bir şüretle ş mecāzen

Impropriété (ism-i müenne²) : sözüñ nābemaşal olması, münāsebetsizlik

Improuver (fiil-i müteaddi) : taḳd³r etmemek, taḳb³Ş etmek

Improvisateur, trice (isim) : Şāzır cevāb ş şāir-i mürtecel

Improvisation (ism-i müenne²) : bir bed³he söz veyā şiir söyleyiş, Şāzır cevāblık, irticāl

Improviser (fiil-i müteaddi) : bir bed³he söz veyā şiir söylemek

Improvisie (à lḳ) (Şāl) : bir bed³he, bedahaten, irticālen ş ansızın, baḡteten, nāgehān

Imprudemment (Şāl) : tedb³rsizlikle

Imprudence (ism-i müenne²) : tedb³rsizlik

Imprudent, e (şıfat) : tedb³rsiz

Impubère (isim-şıfat) : bülūḡa ermemiş, şab³

Impudemment (Şāl) : şayḡısızlıkla, b³edebāne, küstāḡhāne

Impudence (ism-i müenne²) : şayḡısızlık, küstāḡhlık, edebsizlik

Impudent, e (şıfat) : şayḡısız, küstāḡḡ, edebsiz

Impudeur (ism-i müenne²) : Şicābsızlık, ḡarsızlık, utanmazlık

Impudicité (ism-i müenne²) : ḡārsızlık, edebsizlik ş ḡiffetsizlik, fuŞş

Impudique (isim-şıfat) : ḡārsız, edebsiz ş ḡiffet ve edebe muḡāyir, b³edebāne ş fuŞşāmiz

Impudiquement (Şāl) : ʔārsızlıqla, b³edebāne § fuŞş ve ʔadem-i ʔiffetle

Impuissance (ism-i müenne²) : kuvvetsizlik, ʔadem-i iktidār, ʔacz § erkekliğin kesilmesi, ʔināyet

Impuissant, e (şıfat) : kuvvetsiz, ğayr-ı muḳtedir, nātuvān, ʔāciz § teḳ² ʔrsiz, Şükmü yok = (ism-i müzekker- şıfat) : erkekliği
[SAYFA 347]

olmayan, erkeklikden kesilmiş, ʔınn³n

Impulsion (ism-i müenne²) : itme, defʔ § tırd, iḥrāc § teşv³k, taŞr³k

Impunément (Şāl) : mücāzātsiz, cezā görmeyerek

Impuni, e (şıfat) : cezā görmeyen

Impunité (ism-i müenne²) : mücāzātsizlik

Impur, e (şıfat) : nāpāk, pis § karışık, ḫāliş olmayan § murdār, mülevve²

Impurement (Şāl) : pis ve nāpāk olarak

Impureté (ism-i müenne²) : pislik, nāpāklık, ʔadem-i ṭahāret, lev² § fuŞşiyāt, Şabā²et

Imputation (ism-i müenne²) : isnād, ithām

Imputer (fiʔil-i müteʔaddi) : isnād ve ithām etmek § maŞşüb etmek

Inabordable (şıfat) : yanına varılamaz, yanaşılması müşkül, mümteniʔüṭ-taḳarrüb || (mecāzen) pek ağır ve mütekebbir

Inacceptable (şıfat) : ḳabül olunamaz

Inaccessible (şıfat) : taḳarrübü muŞāl, yanına varılamaz, mümteniʔü'l-vuşül § ğayr-ı ḳābil

Inaccordable (şıfat) : verilemez, müsāʔade olunamaz

Inaccoutumé, e (şıfat) : ğayr-ı muṣṭād

Inachevé, e (şıfat) : nātamām

Inactif, ive (şıfat) : ğāyretsiz, gevşek

Inaction (ism-i müenne²) : işsizlik, şareketsizlik, ṣaṭālet

Inactivité (ism-i müenne²) : ğayretsizlik, gevşeklik

Inadmissible (şıfat) : kabûl olunamaz, kabûle şāyeste ve müsteşak olmayan

Inadmission (ism-i müenne²) : ṣadem-i kabûl, red

Inadvertance (ism-i müenne²) : diġkatsizlik, ihmāl, ğaflet

Inaliénabilité (ism-i müenne²) : bir māl ve mülküñ intikāl ve ferāġ müsāṣadesinden maşûn olması

Inalliable (şıfat) : imtizāc ve ihtilāṭı mümkün olmayan (maṣden)
|| (mecāzen) tevfi³k ve imtizāc-ı kabûl etmez

Inaltérable (şıfat) : taġayyür-i kabûl etmez, lāyetegayyer

Inamovibilité (ism-i müenne²) : ṣazlolunamazlık

Inamovible (şıfat) : ṣazlolunmaz, lāyenṣazl

Inanimé, e (şıfat) : cansız, cāmid ṣ ölü, meyyit ṣ ruṣsuz,
kuvvetsiz, gevşek

Inanité (ism-i müenne²) : boşluk, hebālīk, vāhilik

Inanition (ism-i müenne²) : beslenememekden ṣāşıl zaṣaf, maḥmaşa

Inapercevable (şıfat) : görünmez

Inaperçu, e (şıfat) : görünmemiş, ğayr-ı meşhūd

Inappétence (ism-i müenne²) : iştāhsızlık

Inapplicable (şıfat) : taṭb³k ve icrāsı ğayr-ı kābil

[SAYFA 348]

Inapplication (ism-i müenne²) : ihmāl, diġkatsizlik

Inappréciable (şıfat) : taġd³r olunamaz || (mecāzen) pek kıymetli, fevġa'l-ʔāde

Inapte (şıfat) : nāehil, nāmüsteşak

Inaptitude (ism-i müenne²) : ehliyetsizlik, istişġāksızlık

Inarticulé, e (şıfat) : maġrec-i maġşūşu olmayıp Şayvānātıñ şadāsı gibi çıġan (şadā)

Inattaquable (şıfat) : taʔarrużdan ber³ ve maşūn ş iʔtirāz ġabūl etmez

Inattendu, e (şıfat) : ġayr-ı meʔmūl, ġayr-ı muntazar

Inattentif, ive (şıfat) : diġkatsiz

Inattention (ism-i müenne²) : diġkatsizlik

Inaugural, e (şıfat) : tetevvüc ve sāʔire ayinine veya bir resim küşāda müteʔallik

Inauguration (ism-i müenne²) : tetevvüc ve sāʔire ayini ş resm-i küşād, rekz ü teʔs³s resm ve ayini

Inaugurer (fiʔil-i müteʔaddi) : tetevvüc ve sāʔire ayinini veya bir rekz ü teʔs³s ve küşād resmini icrā etmek

Incalculable (şıfat) : Şesābsız, lāyüʔad ve lāyuşti

Incandescence (ism-i müenne²) : beyāz derecede Şarāret, Şamv-ı ebyāz

Incandescent, e (şıfat) : beyāz derecede Şarr, kızgın

Incantation (ism-i müenne²) : sişirbāzlık, sişirefsūnu

Incapable (şıfat) : ġayr-ı muktedir, nāehil, dirāyetsiz

Incapacité (ism-i müenne²) : ʔadem-i iġtidār, ʔadem-i ehliyet, dirāyetsizlik

Incarcération (ism-i müenne²) : Şabs

Incarcérer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şabsetmek

Incarnadin, e (şıfat) : açık penbe

Incarnat, e (şıfat) : açık penbe, ten renginde = (ism-i müzekker) :
ten rengi

Incarnation (ism-i müenne²) : tecessüm, teme^{2 2}ül

Incarner (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : tecessüm ve teme^{2 2}ül etmek

Incartade (ism-i müenne²) : şiddetli şetm ve taḥk³r = (cemʔ)
delice Şarekāt

Incendiaire (isim) : yangıncı, kundaqçı = (şıfat) : yangın ilkā
etmeğe maḥşūş

Incendie (ism-i müenne²) : yangın, Şar³k

Incendier (fiʔil-i müteʔaddi) : yakmak, iŞrāk etmek

Incertain, e (şıfat) : şübheli, meşkūk & bellisiz

Incertainment (Şāl) : şübhe ve tereddüdle

Incertitude (ism-i müenne²) : ʔadem-i taŞakḥuk, şübhe & ʔadem-i
taḥarrür, tereddüd

Incessamment (Şāl) : ṭurmaḥsızın, mütemādiyen, layenḳatıʔ

Inceste (ism-i müzekker) : izdivācları ğayr-ı meşrūʔ yakın aḳrabā
beyninde vuḳūʔ bulan mücāmaʔat

Incestueusement (Şāl) : izdivācları ğayr-ı meşrūʔ yakın aḳrabā
beyninde vuḳūʔ bulmuş mücāmaʔat ṭarıkıyla

Incestueux, euse (şıfat) : izdivācları

[SAYFA 349]

ğayr-ı meşrūʔ yakın aḳrabā beyninde vāḳiʔ mücāmaʔat şenāʔatiyle
lekedār

Incidentment (şāl) : diğ̃er bir iş arasında, şūret-i maḥşūşada olmayarak

Incidence (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı ṭab³ıyye) : vürūd, vāride, sāḳıṭa: angle d' zāviye-i vürūd

Incident (ism-i müzekker) : bir işiñ ruḳyet ve icrāsı sırasında zuhūr eden vukūḳāt § daḳvā-yı Šādi²e

Incident, e (şıfat) : vārid (ḥaṭ veyā şuḳā) § Šādi² (mesḥele)

Incinération (ism-i müenne²) : küle taṣavvül, term³d

Incirconcis, e (şıfat) : sūnnetsiz, ğayr-ı maḥtūn

Inciser (fiḳil-i müteḳaddi) : az yarmak, şakḳ etmek

Incisif, ive (şıfat) : yarıcı, kesici, ḳātıḳ. dent-eşerr

Incision (ism-i müenne²) : yarma, şakḳ § yarık

Incitation (ism-i müenne²) : taṣr³k, teşv³ḳ, iğvā

Inciter (fiḳil-i müteḳaddi) : taṣr³k ve teşv³ḳ etmek § intibāhı mūcib olmak, azdırmak

Incivil, e (şıfat) : zārāfet ve nezāketden berî, ḳabā

Incivilement (şāl) : zārāfetsiz, ḳaba bir şuretle

Incivilisé, e (şıfat) : ğayr-ı mütemeddin

Incivilité (ism-i müenne²) : zārāfetsizlik, ḳabalıḳ § ḳaba söz

Inclémence (ism-i müenne²) : merṣametsizlik, şefḳatsizlik

Inclinaison (ism-i müenne²) : temāyül

Inclination (ism-i müenne²) : eğilme, inşinā § meyl, istiḳdād, heves § ḳaşḳ, muṣabbet, sevdā

Incliner (fiḳil-i müteḳaddi) : eğmek, bükmek = (fiḳil-i lāzım) eğilmek, eğrilmek || (mecāzen) meyletmek, māḳil olmak, heves etmek || s' – eğilmek, serfürūḳ etmek

Inclus, e (şıfat) : dāḥil, melfūf, mazrūf

Inclusivement (şāl) : dāḥil olarak, leffen

Incognito (şāl) : tebd³l olarak = (ism-i müzekker) : tebd³l

Incohérence (ism-i müenne²) : rābıtasızlık, ḥadem-i irtibāt

Incohérent, e (şıfat) : rābıtasız, ğayr-ı merbūt

Incolore (şıfat) : renksiz, levnsiz

Incombustibilité (ism-i müenne²) : ğayr-ı kābiliyet-i iştirāk

Incombustible (şıfat) : ğayr-ı kābil-i iştirāk

Incommensurabilité (ism-i müenne²) : ḥadem-i iştirākü'l-mizān

Incommensurable (şıfat) : ğayr-ı müsterekü'l-mizān

Incommodant, e (şıfat) : şıkan, [r]aŞatsız eden

[SAYFA 350]

Incomode (şıfat) : elverişli ve kullanışlı olmayan, ğayr-ı muvāfık ş şıkındılı, raŞatsızlık verir

Incomodé, e (şıfat) : raŞatsız, keyifsiz, nāmizāc

Incomodément (hāl) : raŞatsızlıkla ş raŞatsız ve keyifsiz olarak

Incomoder (fiḥil-i müteḥaddi) : raŞatsız etmek, şıkmağ, zaŞmet vermek

Incomodité (ism-i müenne²) : raŞatsızlık, şıkındı, zaŞmet ş keyifsizlik

Incommunicable (şıfat) : teşr³k ve taḥm³mi ğayr-ı mümkün, ğayr-ı kābil-i tebl³ğ

Incommutable (şıfat) : şāŞibiniñ elinden çıkarılamaz

Incomparable (şıfat) : kıyās kabūl etmez, b³naẓ³r

Incomparablement (Şāl) : kıyās kabūl etmez şūretde

Incompatibilite (ism-i müenne²) : ṣadem-i imtizāc, münāferet, tenāfür § iki meḥmūriyetiñ bir şahısdā ictimāḥ edememesi

Incompatible (şıfat) : imtizācı ğayr-ı mümkün, tevāfuḳ etmez, mütenāfir

Incompétement (Şāl) : ehliyet ve şalāŞiyeti olmayarak, işiñ ṣāḥid olmadığı ve ehli olmayan bir meḥmūr veya heyḥet vasıtasıyla

Incompétence (ism-i müenne²) : ṣadem-i şalāŞiyet, istiŞkāksızlık, ṣadem-i ehliyet, ṣadem-i münāsebet

Incompétent, e (şıfat) : bir işe şalāŞiyet ve ehliyeti olmayan, ğayr-ı münāsib, bir işiñ ṣāḥid olmadığı şahıŞ

Incomplet, ète (şıfat) : nātamām, nāḳıŞ, eksik

Incompréhensibilité (ism-i müenne²) : añlaşılammazlık

Incompressible (şıfat) (Şikemiyyāt-ı ṭab³ṣiyye) : ğayr-ı kābil-i inziġat

Inconcevable (şıfat) : añlaşılmaz, ğar³b, tuḥaf

Inconciliable (şıfat) : uyuşmaz, uzlaşmaz, ğayr-ı kābil-i teḥl³f, muḥālif

Inconduite (ism-i müenne²) : sū-i Şareket § aḥlaksızlık

Incongru, e (şıfat) : yolsuz, münāsebetsiz

Incongruité (ism-i müenne²) : yolsuzluk, münāsebetsizlik

Incongrüment (şıfat) : yolsuz ve münāsebetsiz bir şūretle

Inconnu, e (şıfat) : nāma'lūm, mechūl = (ism-i müzekker) : mechūliyet

Inconséquence (ism-i müenne²) : net³cesizlik, rābıtasızlık

Inconséquent, e (şıfat) : kendi mesleğine muğāyir kavlı ve
Şareketde bulunan ş münāsebetsiz ş net³cesiz

Inconsidéré, e (şıfat) : teçmelsiz, diğkatsiz, tedb³rsiz

Inconsidérément (Şāl) : bilāteçemmül, diğkatsizlik ve
tedb³rsizlikle

[SAYFA 351]

Inconsistance (ism-i müenne²) : kıvamsızlık, münāsebetsizlik

Inconsistant, e (şıfat) : kıvamsız, münāsebetsiz

Inconsolable (şıfat) : teselli kabül etmez, meçyūs

Inconsolablement (Şāl) : teselli kabül etmez bir şüretle,
meçyūsāne

Inconsolé, e (şıfat) : tesellisiz

Inconstamment (Şāl) : ²ebātsızlıkla, devāmsızlıkla

Inconstance (ism-i müenne²) : ²ebātsızlık, devāmsızlık

Inconstant, e (şıfat) : ²ebātsız, devāmsız

Inconstitutionnalité (ism-i müenne²) : meşrūtiyete muğālefet

Inconstitutionnel, le (şıfat) : meşrūtiyetsiz, uşul-i meşrūtiyete
muğālif

Inconstitutionnellement (Şāl) : uşul-i meşrūtiyet ve Şükūmet-i
meşrūtaya muğālif olarak

Incontestable (şıfat) : iştirāz kabül etmez, müsellem

Incontestablement (Şāl) : iştirāz kabul etmez bir şüretle

Incontesté, e (şıfat) : iştirāza uğramamış

Incontinence (ism-i müenne²) : perhizsizlik, imsāksızlık

Incontinent, e (şıfat) : perh³zsiz, imsāksız

Incontinent (§āl) : der§āl, anide, o sâat

Inconvenable (şıfat) : lâyıksız, nâsezā, uygunsuz

Inconvenance (ism-i müenne²) : lâyıksız, uygunsuzluk

Inconvenant, e (şıfat) : layıksız, uygunsuz, nâsezā

Inconvénient (ism-i müzekker) : maşzūr, māniā, beçis

Incorporation (ism-i müenne²) : zam, ilşak

Incorporel, le (şıfat) : ğayr-ı cismānî

Incorrect, e (şıfat) : ğayr-ı muşaşsaş, yañlış, hañāl

Incorrection (ism-i müenne²) : yañlışlık, sehv

Incorrigible (şıfat) : taşş³ olunamaz § terbiye kabül etmez

Incorruptibilité (ism-i müenne²) : bozulamamazlık, adem-i kabiliyet-i fesād § adem-i irtişā, adem-i irtikāb

Incorruptible (şıfat) : bozulmaz, nākābil-i fesād § rüşvet kabül etmez, irtikāb etmez

Incrédule (isim-şıfat) : güç inanır, güç kandırılır § imānsız

Incrédulité (ism-i müenne²) : inanmamazlık § imānsızlık

Incréé, e (şıfat) : yaradılmamış, ğayr-ı maḥlūk, kad³m

Incriminer (fiil-i müteaddi) : cināyetle itham etmek

[SAYFA 352]

Incroyable (şıfat) : inanılmayacak

Incroyablement (§āl) : inanılmayacak derecede

Incrustation (ism-i müenne²) : tezy³n için kaplama yāḥūd kakma

Incruster (fiil-i müteaddi) : tezy³n için kakmak veyā kaplamak

Incubation (ism-i müenne²) : tuyūruñ yumurta üzerine kuluçka oturması

Inculpation (ism-i müenne²) : ithām

Inculpé, e (şıfat) : maznūn

Inculper (fiʔil-i müteʔaddi) : ithām etmek

Inculquer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir şeyi tekrār kuvvetiyle biriniñ zihnine yerleştirmek

Inculte (şıfat) : işlenmemiş, iʔmār ve ıslāş olunmamış, terbiye görmemiş

Incurabilité (ism-i müenne²) : ğayr-ı kâbiliyet-i iltiyām, ğayr-ı kâbiliyet-i şifā

Incurable (şıfat) : iyi olmaz, ğayr-ı kâbil-i iltiyām, ğayr-ı kâbiliyet-i şifā

Incurie (ism-i müenne²) : bakmayış, ihmāl, müsāmaşa

Incursion (ism-i müenne²) : aķın

Indébrouillable (şıfat) : çözülmez, sökölmez

Indécemment (şāl) : edebe muğāyir bir şüretle

Indécence (ism-i müenne²) : edebe muğāyir ve yakışıksız fiʔil ve şareket

Indécent, e (şıfat) : edebe muğāyir, yakışıksız

Indéchiffrable (şıfat) : şal olunamaz, okunamaz

Indécis, e (şıfat) : karārsız, mütereddid ş şübhelî, meşķūķ ş müşevveş, mübhem

Indécision (ism-i müenne²) : karārsızlık, tereddüd

Indéclināble (şıfat) (şarf) : ğayr-ı munşarif

Indécomposable (şıfat) : terk³bi bozulmaz, şal olunamaz

Indécrottable (şıfat) : çamuru çıkarılamaz || (mecāzen) terbiyesi müşķöl, kaba

Indéfini, e (şıfat) : ğayr-ı muḁayyen, nāmaṣḁūd || (şarf) māzi-i ğayr-ı maṣḁūd, māzi-i muṭlak

Indéfiniment (ṣāl) : ğayr-ı muḁayyen ve nāmaṣḁūd bir şüretle, bilāmüddet

Indéfinissable (şıfat) : taḁy³n ve taṣḁ³di nākābil ş taḁr³fi muṣāl

Indélébile (şıfat) : çıkmaz, şolmaz

Indélébilité (ism-i müenne²) : çıkmamazlık, şolmamazlık

Indelicat, e (şıfat) : nezāketsiz, zarāfetsiz

Indélicatesse (ism-i müenne²) : nezāketsizlik, zarāfetsizlik

Indemniser (fiḁil-i müteḁaddi) : taẓm³n etmek

Indemnité (ism-i müenne²) : taẓm³n

Indémontrable (şıfat) : i²bāt olunamaz

Indépendamment (ṣāl) : müstaķillen ş ayrıca ş -den maḁadā, -den kaṭı nazar

[SAYFA 353]

Indépendance (ism-i müenne²) : istiķlāl

Indépendant, e (şıfat) : müstaķil

Indescriptible (şıfat) : taḁr³f olunamaz, taḁr³fi muṣāl

Indestructible (şıfat) : ḁad³mü'l-inhidām

Indéterminé, e (şıfat) : ğayr-ı muḁayyen, nāmaṣḁūd

Indévot, e (şıfat) : zühḁ ve taķvāsı olmayan

Indévotion (ism-i müenne²) : zühdsüzlük, taķvāsızlık

Index (ism-i müzekker) (x okunur) : kitāb fihristi ş şehādet parmağı, sebbābe

Indicateur, trice (şıfat) : gösterici, del³l, rehber = (ism-i müzekker) : şehâdet parmağı

Indicatif, ive (şıfat) : dal, meşar = (ism-i müzekker) (şarf) : ş³ga-i ihbârî

Indication (ism-i müenne²) : gösterme, delâlet

Indice (ism-i müzekker) : alâmet, emâre, kar³ne

Indicible (şıfat) : ta³r³f olunmaz

Indienne (ism-i müenne²) : başma

Indifféremment (şâl) : bilâfark, seçmeksizin & kayıdsızlıkla

Indifférence (ism-i müenne²) : farksızlık & kayıdsızlık

Indifférent, e (şıfat) : farksız, müsâvi & ehemmiyetsiz, nasıl olsa olur = (isim-şıfat) kayıdsız, bir şeyden te²ce²ür etmez

Indigence (ism-i müenne²) : büyük fark ve iştîyâc, fâka, zarûret

Indigène (isim-şıfat) : yerli

Indigent, e (isim-şıfat) : pek fak³r ve muştâc, efkar-ı fuqarâ

Indigeste (şıfat) : hażmı güç, baṭıyyü'l-haẓm

Indigestion (ism-i müenne²) : hażımsızlık, sū-i haẓm

Indignation (ism-i müenne²) : infi³âl, gücenme

Indigne (şıfat) : nâ müsteşak & lâ yıksız, nâsezâ, nârevâ, yakışmaz

Indignement (şâl) : âdem-i istişkâkla & lâ yıksız ve nâsezâ olarak

Indigner (fi³il-i müteâddi) : gücendirmek, infi³âli mûcib olmak

Indignité (ism-i müenne²) : âdem-i istişkâk & lâ yıksızlık, yakışmamazlık

Indigo (ism-i müzekker) : çivid

Indiquer (fiʔil-i müteʔaddi) : göstermek, bildirmek, öğretmek § işāret etmek § delālet etmek

Indirect, e (şıfat) : ʔoğrudan ʔoğruya olmayan, bi'l-vasıʔa, ʔolayısıyla § açıķdan açıĝa olmayan, kināyeli

Indirectement (Şāl) : ʔoğrudan ʔoğruya olmayarak, bi'l-vāsiʔa, ʔolayısıyla § açıķdan açıĝa olmayarak, kināyeten

[SAYFA 354]

Indisciplinable (şıfat) : niẕām ve ta'l³m kabūl etmez, terbiye ve itāʔat altına alınması muŞāl

Indiscipline (ism-i müenne²) : niẕām ve intizām fıkḁanı, taʔl³msizlik, itāʔatsizlik

Indiscipliné, e (şıfat) : niẕāmsız, ta'l³msiz, itāʔatsiz

Indiscret, ète (şıfat) : sır şaklamaz, ifşā-yı sır eden, boşboğaz § mülāŞazasız, teʔmelsiz

Indiscrètement (Şāl) : sır şaklamayarak, boşboğazlıkla § teʔemmülsüz ve mülāŞazasız bir şüretle

Indiscretion (ism-i müenne²) : sır şaklamayıŞ, boşboğazlık § mülāŞazasız söylenilen ve ifşā-yı sır eden sözler

Indispensable (şıfat) : elzem, lābūd

Indispensablement (Şāl) : elzem ve lābūd olarak

Indisponible (şıfat) : vaŞiyyetle bırakılamaz (māl ve mülk)

Indisposé, e (şıfat) : keyifsiz, nāmizāc

Indisposer (fiʔil-i müteʔaddi) : keyifsiz etmek, mizācını bozmaķ § gücendirmek

Indisposition (ism-i müenne²) : keyifsizlik, nāmizāclık § gücenme

Indissolabilité (ism-i müenne²) (kimyā) : erimemezlik, ğayr-ı kâbiliyetü'l-Şāl || (mecāzen) fesh olunamamazlık

Indissoluble (şıfat) (kimyā) : erimez, Şal olunmaz, ğayr-ı kâbilü'l-Şāl || (mecāzen) fesh olunamaz

Indissolublement (Şāl) : Şal olunmayarak Ş bilāfesh

Indistinct, e (şıfat) : bellisiz, meşkūk, müşevveş

Indistinctement (Şāl) : meşkūk ve müşevveş bir şüretle Ş bilāfark, mütesāviyen

Individu (ism-i müzekker) : şahıṣ, ferd Ş kiṣi, adam

Individualité (ism-i müenne²) : şahsiyet

Individuel, le (şıfat) : şahṣî, zātî Ş huṣūsî

Individuellement (Şāl) : şahṣî olarak, şahṣen Ş şahṣî ve huṣūsî bir şüretle

Indivis, e (şıfat) : taḳṣ³m olunmamış, müşterek

Indivisibilité (ism-i müzekker) : taḳṣ³m olunamamazlık

Indivisible (şıfat) : taḳṣ³m olunamaz, ğayr-ı kâbil-i taḳṣ³m

Indivisiblement (Şāl) : taḳṣ³m ve tefr³ḳ olunamayacak şüretde

Indivision (ism-i müenne²) : müşterekiyet, iştirāk

In-dix-huit (ism-i müzekker) : her forması on sekize katılarak 26 şaṣifeden ṁibāret olan maṭbūṣ kitāb

Indocile (şıfat) : serkeş

Indocilité (ism-i müenne²) : iṭāṣatsızlık, serkeşlik

Indolemmement (Şāl) : ihmāl ve raḥatla, kayıdsızlıkla

[SAYFA 355]

Indolence (ism-i müenne²) : ihmāl, rehāvet, kayıdsızlık

Indolent, e (şıfat) : ihmālcı, gevşek, kayıdsız || (tıbb) ğayr-ı mūciṣ

Indomptable (şıfat) : zabıṭ olunmaz, serkeş, azgın

Indompté, e (şıfat) : zabıṭ olunmamış, taşt-ı iṭāṣate getirilememiş

In-douze (ism-i müzekker) : her forması on ikiye katlanarak 24 şaşifeden ṣibāret maṭbūṣ kitāb

Indu, e (şıfat) : ğayr-ı muṣtād, nāmaṣkūl

Indubitable (şıfat) : şübhesiz, muṣakkaḳ, sağlam

Indubitablement (şāl) : şübhesiz ve muṣakkaḳ olarak, sağlam

Induction (ism-i müenne²) : istidlāl, istintāc, kıyās § net³ce, hūlāṣa

Induire (fiṣil-i müteṣaddi) : şokmak, sevketmek § istidlāl ve istintāc etmek

Indulgence (ism-i müenne²) : merṣamet, teraṣṣum § Papa'nıñ verdiği ṣafv-ı zūnūb

Indulgent, e (şıfat) : merṣametli

Indûment (şāl) : nizām ve kāṣide ve ṣādete muṣālif ve nāmaṣkūl bir şüretle

Induration (ism-i müenne²) (tıbb) : taşallüb

Industrie (ism-i müenne²) : şanṣat, şınāṣat, şırfet § hüner, maṣrifet, mahāret § şanāyiṣ

Industriel, le (şıfat) : şınāṣî § ehl-i şanṣat, şanṣatkār

Industrieusement (hāl) : hüner ve şanṣatla, şanṣatkārāne

Industrieux, euse (şıfat) : hünerli, maṣrifetli, muşannaṣ

Inébranlable (şıfat) : met³n, sağlam, kav³

Inébranlablement (Şāl) : met³n ve sağlam olarak

Inédit, e (şıfat) : ğayr-ı maṭbūʿ

Ineffable (şıfat) : vaşf ve taʿr³f olunamaz

Ineffaçable (şıfat) : çıkmaz, bozulmaz § hāṭırdan çıkmaz, unudulmaz

Inefficace (şıfat) : teʿ^{2 3}rsiz, kuvvetsiz, ʾamelsiz

Inefficacité (ism-i müenne²) : teʿ^{2 3}rsizlik, ʾamelsizlik, kuvvetsizlik

Inégal, e (şıfat) : bir olmayan, ğayr-ı müsāvi § düz olmayan, ğayr-ı müstevi § muntazam ve muṭṭarid olmayan, müteḥallif

Inégalement (Şāl) : ğayr-ı müsāvi veya ğayr-ı müstevi veya ğayr-ı muntazam bir şüretle

Inégalité (ism-i müenne²) : ʾadem-i müsāvāt § düz olmayış § ʾadem-i intizām

Inélégance (ism-i müenne²) : zarāfetsizlik

Inélégant, e (şıfat) : zarāfetsiz

Inéligibilité (ism-i müenne²) : intiḥāb olunamamazlık

Inéligible (şıfat) : intiḥābı ğayr-ı cāʿiz

Inénarrable (şıfat) : naḳl ve rivāyeti müşkül

Inepte (şıfat) : mahāretsiz, istiʾdādsız

Ineptie (ism-i müenne²) : mahāretsizlik, ʾadem-i istiʾdād

[SAYFA 356]

Inépuisable (şıfat) : tükenmez, bitmez, pāyānsız

Inerte (şıfat) : teʿ^{2 3}rsiz, kuvvetsiz, ʾamelsiz

Inertie (şıfat) : teʿ^{2 3}rsizlik, kuvvetsizlik, ʾamelsizlik § ʾadem-i teʿ^{2 3}r, ʾaṭālet

Inespéré, e (şıfat) : ğayr-ı mecmûl

Inespérement (şāl) : mecmûlün hāricinde

Inestimable (şıfat) : pek kıymetli

Inévitable (şıfat) : zarûri, mübrem

Inévitablement (şıfat) : biḡz-zarūr

Inexact, e (şıfat) : şaş³ş ve sağlam olmayan ş diġkatsiz, muḡayyed olmayan

Inexactitude (ism-i müenne²) : ḡadem-i şışşat, sehṽ ve ḡaṡā ş ḡadem-i ihtimām

Inexcusable (şıfat) : ḡafv olunmaz, ḡözür ḡabûl etmez

Inexécutable (şıfat) : icrāsı nāḡābil

Inexécution (ism-i müenne²) : ḡadem-i icrā

Inexigible (şıfat) : ṡaleb olunamaz

Inexorable (şıfat) : ḡatı yürekli, saḡtdil

Inexorablement (şāl) : merşametsiz, kemāl-i şiddetle

Inexpérience (ism-i müenne²) : tecrübesizlik, ḡacemilik

Inexpérimenté, e (şıfat) : tecrübesiz, ḡacemi

Inexpiable (şıfat) : keḡāret ḡabul etmez

Inexplicable (şıfat) : şal ve tefs³r olunamaz ş añlaşılmaz, tuḡaf, ġar³b

Inexprimable (şıfat) : taḡr³f ve beyān olunamaz

Inexpugnable (şıfat) : hücumla alınması muşāl, mümteniḡüst-tesḡ³r

Inextinguible (şıfat) : söndürülemez ş tesk³n olunamaz

Inextricable (şıfat) : içinden ḡıkıllamaz

Infailibité (ism-i müenne²) : lâyuhtilik

Infailible (şıfat) : lâyuhti

Infailiblement (Şâl) : sağlam ve muşakkak olarak

Infaisable (şıfat) : yapılamaz

Infamant, e (şıfat) : Şakâret ve mezelleti mûcib

Infamation (ism-i müenne²) : teşh³r, terz³l

Infâme (şıfat) : alçak, rüsvây, leçim, bednâm § alçakça, rezilâne

Infanterie (ism-i müenne²) : piyâde askerî

Infanticide (ism-i müzekker) : çocuk kâtillliği, eţfâl katli =
(isim-şıfat) eţfâl kâtili

Infatigable (şıfat) : yorulmaz, ğayûr

Infatigablement (Şâl) : yorulmayarak, büyük bir ğayretle

Infatuation (ism-i müenne²) : meftûniyet

Infatuer (fiil-i müteaddi) : meftûn etmek

Infécond, e (şıfat) : kısır, mâkır

Infécondité (ism-i müenne²) : mâkâret, kısırlık

Infect, e (şıfat) : çürümüş, müteaffin § bulaşık

[SAYFA 357]

Infecter (fiil-i müteaddi) : bozma, çürütmek, koçutma §
ifsâd etmek § bulaştırmak

Infection (ism-i müenne²) : çürüme, bozulma, taaffün

Inférer (fiil-i müteaddi) : istidlâl ve istintâc etmek

Inférieur, e (şıfat) : aşağıki, esfel, z³r § alçak, dün, kemter =
(ism-i müzekker) tâbi, zirdest

Inférieurement (Şâl) : aşağıda, aşağıdan

Infériorité (ism-i müenne²) : aşağılık, kemterlik, z³rdestlik

Infernal, e (şıfat) : Cehennemî § şeytānetkār, İblisāne || pierre – Cehennem taşı

Infertile (şıfat) : ğayr-ı münbit, çorak

Infertilite (ism-i müenne²) : maşşūl vermemezlik, çoraklık

Infester (fiʔil-i müteʔaddi) : yağma ve nehb ve ğāret etmek

Infidèle (şıfat) : ħāçin § b³vefā § aşlına ğayr-ı muṭābık § kāfir

Infidèlement (şāl) : ħāçināne § vefāsızlıkla § aşlına ğayr-ı muṭābık olarak § kāfirāne

Infidélité (ism-i müenne²) : ħıyānet § vefāsızlık § aşlına ʔadem-i muṭābık § küfür

Infiltration (ism-i müenne²) : irtişāş, süzülme

Infiltrer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : süzölmek, irtişāş etmek || (mecāzen) uşölle girmek, şokulmak

Infime (şıfat) : esfel, ednā

Infini, e (şıfat) : şoñsuz, nihāyetsiz, pāyānsız § şadsız, şesābsız, kenārsız = (ism-i müzekker) pāyān ve kenārı ve evvel ve aḫiri olmayan mesāfe ve zamān ve zāt, nāmütenāhi

Infiniment (şāl) : pāyānsız, nihāyetsiz, pek çok

Infinité (ism-i müenne²) : pāyānsızlık, nihāyetsizlik

Infinitésimal, e (şāl) : ziyādesiyle küçük || calcul – aşğariyet-i nāmütenāhi, şesāb tefāzulu

Infinitif, ive (ism-i müzekker) (şıfat) (şarf) : maşdar

Infirmatif, ive (şıfat) : ibtāl eden, mübtıl

Infirme (isim-şıfat) : saḳaṭ, ʔal³l, ma' löl, ħastām³zāc, kötürüm § kuvvetsiz, zaʔif

Infirmer (fiʔil-i müteʔaddi) : ibtāl etmek § zaʔiflatmak,
kuvvetini izāle etmek

Infirmérie (ism-i müenne²) : hastahāne § dārü'l-ma'lül³n

Infirmier, ère (isim) : hastahāne veyā dārü'l-ma'lül³n
hıdmetçisi

Infirmité (ism-i müenne²) : ma'lüliyet, zaʔfiyet

Inflammable (şıfat) : kābil-i iştıʔāl

Inflammation (ism-i müenne²) : tutuşma, alevlenme || (tıbb)
iltihāb

[SAYFA 358]

Inflammatoire (şıfat) : iltihābî

Inflexibilité (ism-i müenne²) : eğilmemezlik, sertlik § ʔadem-i
teʔe² ʔür, kâsvet-i kalb

Inflexible (şıfat) : eğilmez, sert § teraşşum ve teʔe² ʔüre gelmez,
katı yürekli

Inflexiblement (şāl) : eğilmeyerek, sertlikle § teraşşum ve
teʔe² ʔüre gelmeyerek, kâsvet-i kalble

Inflexion (ism-i müenne²) : eğilme, dönme, inʔitâf || (şarf)
taşr³f, iʔrāb || (Şikemiyat-ı tab³ʔiyye) inkisār

İnfliger (fiʔil-i müteʔaddi) : cezā taʔy³n etmek

İnfluence (ism-i müenne²) : teʔe² ʔ³r, nüfūz § iʔtibār, kuvvet,
nüfūz

Influencer (fiʔil-i müteʔaddi) : icrā-yı nüfūz etmek

Influent, e (şıfat) : şāşib-i nüfūz, müteneffiz

Influer (fiʔil-i müteʔaddi) : teʔe² ʔ³r etmek

In-folio (ism-i müzekker) : beher forması ikiye katlanılarak dört şaşıfeden mübâret kitâb

Information (ism-i müenne²) : istiḥbâr, ma'lûmât, taşķ³ķât ş keşf

Informe (şıfat) : şekilsiz, biçimsiz

Informér (fiʔil-i müteʔaddi) : ḥaberdâr etmek = (fiʔil-i lâzım) şehâdet etmek, iķrâr ve ifâde etmek || s' – ḥaber almak, istiḥbâr etmek

Infortune (ism-i müenne²) : tâliʔsizlik, bedbaḥtlık ş idbâr

Infortuné, e (şıfat) : tâliʔsiz, bedbaḥt, b³çâre ş uğursuz, muşibetli

Infraction (ism-i müenne²) : ķânûnşikenlik, ʔahdşikenlik

Infranchissable (şıfat) : atlanamaz, geçilemez

Infréquenté, e (şıfat) : tenhâ, ḥâli

Infructueusement (şâl) : bilâfâʔide, boş yere

Infructueux, euse (şıfat) : ²emere ve maşşûl vermeyen ş fâʔidesiz, temettüʔsüz

Infus, e (şıfat) : cibillî, Allah vergisi

Infuser (fiʔil-i müteʔaddi) : bir nebât ve sâʔireyi ḥülâşasını almak üzere şuyuñ içinde bırakmak, naķʔ etmek

Infusible (şıfat) : erimez, mümteniʔü'l-izâbe

Infusion (ism-i müenne²) : bir nebât ve sâʔireniñ ḥülâşası alınmak üzere şuda bırakılması, naķʔ ş bu şüretle çıkarılan ḥülâşa, menķūʔ

Infusoirs (ism-i müzekker – cemʔ) (târ³ḥ-i ṭab³ʔ³) : Şayvânât-ı naķ³ʔiyye

Ingambe (şıfat) : ser³ü'l-Şareke, cüst u çālāk

Ingénier (s') (fiʔil-i muṭavaʔat) : bir tedb³r düşünmek, şarf-ı zihin etmek

Ingénieur (ism-i müzekker) : istiškām zābiṭi, mühendis

Ingénieusement (Şāl) : tedb³rle, hüner ve maʔrifetle, muşannaʔ olarak

Ingénieux, euse (şıfat) : tedb³rli, hünerli, maʔrifetli, muşannaʔ

Ingénu, e (şıfat) : sādedil, şāfderūn

[SAYFA 359]

Ingénuité (ism-i müenne²) : sādedillik, şāfderūnluḡ

Ingénument (Şāl) : sādedilāne, şāfderūnluḡla

Ingérer (s') (fiʔil-i muṭavaʔat) : daʔvetsiz ve münāsebetsiz girmek, şoḡuşmak, ıarışmak

In-globo (Şāl) : ıopdan

Ingouvernable (şıfat) : idāresi müşkül

Ingrat, e (isim-şıfat) : nānkör, kāfir-i niʔmet || (mecāzen) maşşülāt vermez, ġayr-ı mü²mir

Ingratitude (ism-i müenne²) : nānkörlük, küfrān-ı niʔmet

Ingrédient (ism-i müzekker) (tıbb) : cüzʕ-i devā

Inguérissable (şıfat) : iyi olmaz

Inguinal, e (şıfat) (teşr³Ş) : maġbenî, ıaşıġa müteʔallik

Inhabile (şıfat) : mahāretsiz ş nāehil, nāmüsteŞak

Inhabileté (ism-i müenne²) : mahāretsizlik ş ehliyetsizlik, istiškāksızlık

Inhabitable (şıfat) : kābil-i sekeni olmayan

Inhabité, e (şıfat) : ğayr-ı meskūn, hālî

Inhabitude (ism-i müenne²) : âdem-i iṣṭiyād

Inhérence (ism-i müenne²) : yapışıklık

Inhérent, e (şıfat) : yapışık, ğayr-ı müfārik

Inhibition (ism-i müenne²) : menâ, nehy, memnūṣiyet, yasağ

Inhospitalier, ère (şıfat) : misāfir kabūl etmeyen, ecnebilere ikram ve iltifat etmeyen

Inhospitalité (ism-i müenne²) : misāfir kabūl etmeyiş, ğurebā ve ecnebilere olunan sū-i muṣāmele

Inhumain, e (şıfat) : insāniyetsiz & merṣametsiz, ğaddār, cefākār

Inhumainement (şāl) : insāniyetsizlikle & ğaddārāne, cefākārāne

Inhumanité (ism-i müenne²) : insāniyetsizlik & ğaddārılık, cefākārılık

Inhumation (ism-i müenne²) : gömme, cenāze defni

Inhumer (fiʿil-i müteṣaddi) : cenāze gömmek, defin etmek

Inimaginable (şıfat) : taşavvur olunamaz

Inimitable (ism-i müenne²) : taḳl³d olunamaz

Inimitié (ism-i müenne²) : huşūmet, ṣadāvet

Inintelligible (şıfat) : añlaşılabilir

Inique (şıfat) : ğayr-ı muşık, inṣāfsız, ṣadāletsiz

Iniquement (şāl) : ṣaḳḳāniyetsizlikle, ṣadālet ve inṣāfa muğāyir olarak

Iniquité (ism-i müenne²) : ṣaḳsızlık, inṣafsızlık, zulüm, ğaddār & kabāṣat, günāh

Initial, e (şıfat) : kelimenin başında bulunan (Şarf), ibtidāʿî

Initiateur, trice (isim-şıfat) : rehber, del³l

[SAYFA 360]

Initiation (ism-i müenne²) : rehberlik, delâlet

Iniative (ism-i müenne²) : bir işe eñ evvel teşebbü² veyâ fikir ve reyi eñ evvel dermiyân ediş, tekâddüm fażlı

Initié, e (isim-şıfat) : bir sırra maşrem olan ş bir ʔilim ve fen veya işiñ künhüne vâkıf olan

Initier (fiʔil-i müteʔaddi) : bir sırra vâkıf etmek ş sır şaklayan bir cemʔiyete idhâl etmek ş bir ʔilim ve fen veya işe vakfetmek, delâlet etmek

Injecter (fiʔil-i müteʔaddi) : şırınga ile bir mâyiʔ idhâl etmek, şakn etmek

Injection (ism-i müenne²) : şırınga, iştikân

Injonction (ism-i müenne²) : emr-i mahşûş, tenb³h, ihtâr

Injure (ism-i müenne²) : sövme, şetm, sebb

Injurier (fiʔil-i müteʔaddi) : sövmek, sebb ve şetm etmek

Injurieusement (şâl) : sövmekle, sebb ve şetm ve taşk³rle

Injurious, euse (şıfat) : şetmām³z, taşk³rām³z

Injuste (şıfat) : Şaksız, nāŞak ş Şakķāniyetsiz, zālīm, inşāfsız = (ism-i müzekker) Şaksızlık

Injustement (şâl) : Şaksızlıqla, nāŞak yere

Injustice (ism-i müenne²) : Şaksızlık ş zulm, inşāfsızlık

Inné, e (şıfat) : cibillî, fıtrî

Innocement (şâl) : kabāŞatsizlikle, maşşümāne ş sâdedilāne

Innocence (ism-i müenne²) : kabāŞatsizlik, maşşümiyet ş saflık, sâdedillik

Innocent, e (şıfat) : kabāşatsız, b³günāh, maşşūm ş şāf, sādedil

Innocenter (fiʔil-i müteʔaddi) : kabāşatsız çıkarmak, tebriye etmek

Innombrable (şıfat) : şesābsız, lāyüʔadd ve lāyuşşā

Innombrablement (şāl) : şâyılamayacak derecede

Innomé, e (şıfat) : isimsiz, ğayr-ı müsemma

Innovation (ism-i müenne²) : yeñi tarz ve uşul, bidʔat, teceddüd

Innover (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñi bir uşul çıkarmak ş yeñileştirmek, tecd³d etmek

Inobservance (ism-i müenne²) : ʔādete ʔadem-i riʔāyet

Inobservation (ism-i müenne²) : kânün ve ʔahde ʔadem-i riʔāyet

Inoccupé, e (şıfat) : işsiz ş ʔasker tarafından tutulmamış ş iskân olunmamış, hālî

In-octavo (ism-i müzekker) : beher forması sekize katlanarak on altı şaşifeden ʔibāret kitāb, mü²emmen

Inoculateur, trice (isim) : aşılایıcı, aşı cerrāşı, mülakkaş

Inoculation (ism-i müenne²) : aşılama, telk³ş

Inoculer (fiʔil-i müteʔaddi) : aşılamak, telk³ş etmek

Inodore (şıfat) : kokuşuz

[SAYFA 361]

Inoffensif, ive (şıfat) : taʔarruż etmez

Inondation (ism-i müenne²) : şu taşkınlığı, tuğyān-ı miyāh, feyeżān, şu başması

Inonder (fiʔil-i müteʔaddi) (şu Şakķında) : taşmak, başmak ş istilā etmek, çiğnemek

Inopiné, e (şıfat) : ğayr-ı meʔmül, ğayr-ı muntazar, nāğāh zuhur

Inopinément (şıfat) : meḥmülün ḥāricinde ş ansızın

Inopportun, e (şıfat) : vaḳitsiz, münāsebetsiz, nābemaşal

Inorganique (şıfat) (tār³ḥ-i ṭab³ḥ³) : ğayr-ı mużvî, ğayr-ı āli

Inouï, e (şıfat) : işidilmemiş, ğar³b, tuḥaf

In-quarto (ism-i müzekker) : beher forması dörde katlanarak sekiz şaşıfeden ḥibāret olan kitāb, murabbaḥ

Inquiet, ète (şıfat) : rāşatsız, arāmsız, mużtarib ş merāk

Inquiétant, e (şıfat) : rāşatsızlık ve merākı mūcib olan

Inquiéter (fiʔil-i müteḥaddi) : rāşatsız etmek || s' – rāşatsız olmak ş merāk etmek

Inquiétude (ism-i müenne²) : rāşatsızlık, merāk

Inquisiteur (ism-i müzekker) : engizisyon şākimi

Inquisition (ism-i müenne²) : meşhūr rüşānîler maşkeme-i ıblisānesi

Inquisitorial, e (şıfat) : engizisyon şākimlerine şāyeste, pek ğaddārāne ve şilekārāne

Insaisissable (şıfat) : tutulamaz ş aňlaşılamaz, fehmi müşkül

Insalubre (şıfat) : şışşate mużır, vaḥ³m

Insalubrité (ism-i müenne²) : şışşate mażarrat, vaḥāmet-i hava

Insatiabilité (ism-i müenne²) : toymamazlık, büyük iştiḥā ş şırş, ṭamaḥ

Insatiable (şıfat) : toymaz, pek aç ş şar³ş, ṭamaḥkār

Insatiablement (şāl) : toymaz bir şüretle, büyük bir iştiḥā ve açlıkla ş büyük bir şırş ve ṭama' la

Inscription (ism-i müenne²) : binā ve sāḥire üzerine yazılan yazı, kitābe, tār³ḥ ş yazılma

Inscrire (fiʔil-i müteʔaddi) : kaydetmek, yazmak || (hendese)
dāḥiline resmetmek || s' – yazılmak

Insecte (ism-i müzekker) : böcek, hāme (hevām), Şaşerāt

In-seize (ism-i müzekker) (ain) : beher forması otuz iki
şaşifeden ʔibāret (kitāb)

Insensé, e (isim-şıfat) : ʔaķılsız, deli ş nāmaʔķūl, maʔnasız

Insensibilité (ism-i müenne²) : Şissizlik

Insensible (şıfat) : Şissiz ş Şis olunmaz

Insensiblement (Şāl) : Şis olunmayacak şüretde

[SAYFA 362]

Inséparable (şıfat) : ayrılamaz

Inséparablement (Şāl) : ayrılamaz bir şüretle

Insérer (fiʔil-i müteʔaddi) : şıkışdırmak, derc etmek

Insertion (ism-i müenne²) : şıkışdırış, derc

Insidieusement (Şāl) : iġfāl ve ıdlāl ile

Insidieux, euse (şıfat) : iġfāl ve ıdlāle yarayan

Insigne (şıfat) : rütbe ve maķam ʔalāmeti

Insignifiance (ism-i müenne²) : maʔnasızlık ş ehemmiyetsizlik

Insignifiant, e (şıfat) : maʔnasız, boş ş ehemmiyetsiz

Insinuant, e (şıfat) : uşülle giren, şokulġan

Insinuation (ism-i müenne²) : uşülle duḥūl, şokulma

Insinuer (fiʔil-i müteʔaddi) : uşülle şokmak || s' – uşülle şokuşmak

Insipide (şıfat) : tatsız, lezzetsiz

Insipidité (ism-i müenne²) : tatsızlık, letāfetsizlik

Insistance (ism-i müenne²) : ısrār, tayanma

Insister (fiʔil-i lâzım) : ısrār etmek, ʔayanmak

Insociabilit  (ism-i m enne²) : Ülfet ve muʔa eret etmeyiş

Insociable ( ıfat) : Ülfet ve muʔa eret etmez

Insolation (ism-i m enne²) : Güneş'e serme

Insolemment (  l) : k st hl kla

Insolence (ism-i m enne²) : ictis r, k st hl k

Insolent, e ( ıfat) : k st  

Insolite ( ıfat) : niz m ve u  le mu  lif

Insoluble ( ıfat) :   z lemez, eriyemez,  al olunamaz, m uteni  'l- al, ğayr-ı m n al

Insolvabilit  (ism-i m enne²) : ed -yı deyne  adem-i i tid r,  ar³mlik

Insolvable ( ıfat) : borcunu ödeyemeyen,  ar³m

Insomnie (ism-i m enne²) (tıbb) : uy usuzluk, seher, erk

Insondable ( ıfat) : is andil olunamaz, pek derin

Insouciance (ism-i m enne²) : kayıdsızlık,  adem-i ihtim m

Insouciant, e ( ıfat) : kayıdsız, ihtim msız

Insoumis, e ( ıfat) :  ayr-ı mu i ,    i

Insoutenable ( ıfat) : iltiz m olunamaz

Inspector (fiʔil-i m te addi) : yoklamak, teft³  etmek

Inspecteur, trice (isim) : yoklamacı, müfettiş

Inspection (ism-i m enne²) : yoklama, teft³ 

Inspiration (ism-i m enne²) : teneffüs   il   t   ilh m, va iy

[SAYFA 363]

Inspirer (fiʔil-i müteʔaddi) : üflemek, nefes vermek § ilkā etmek
§ vaʕiy ve ilhām etmek

Instabilité (ism-i müenne²) : bekāsızlık, fenā

Instable (şıfat) : bekāsız, fāni

Installation (ism-i müenne²) : yerleşme, yerleşdirme

Installer (fiʔil-i müteʔaddi) : yerleşdirmek

Instamment (Şāl) : muşırrāne, ibrām ve ısrārla

Instance (ism-i müenne²) : ısrār, ibrām § ikāme-i daʔvā, murafaʔa

Instant (ism-i müzekker) : muşırr, ısrārli, ibrāmlı

Instantané, e (şıfat) : bir laşzalık

Instigateur, trice (isim) : muşarrik, öñ ayak olan, müşevvik

Instigation (ism-i müenne²) : taşr³k, igvā, öñ ayak olma

I[n]stillation (ism-i müenne²) : tekātur

Instiller (fiʔil-i müteʔaddi) : tekātur ettirmek

Instinct (ism-i müzekker) : Şayvanlarıñ Şis ve irādātı, sevküşt-
tabiʔiyye

Instinctif, ive (şıfat) : Şis ve sevküşt-ţabiʔiyye ile olan

Instinctivement (Şāl) : Şis ve sevküşt-ţabiʔiyye ile vākiʔ

Instituer (fiʔil-i müteʔaddi) : korumak, vazʔ ve teʔs³s etmek

Institut (ism-i müzekker) : ʔulūm ve fūnūn cemʔiyyeti § tar³kat,
cemāʔat-i ruşāniye

Instituteur, trice (isim) : vāzʔ, müʔessis § mekteb müdürü,
muʔallim

Instituon (ism-i müenne²) : vazʔ, teʔs³s § mekteb, medrese

Instructeur (şıfat) : muʔallim, mürebbi

Instructif, ive (şıfat) : ma'lûmât kesb ettiren, nâfiʔ, müf³d

Instruction (ism-i müenne²) : terbiye, ta'l³m, taşş³l ş ʔilim, ma'lûmât, maʔârif = (cemʔ) ta'l³mât

Innstruire (fiʔil-i müteʔaddi) : ders vermek, ta'l³m ve terbiye etmek ş taʔl³m ettirmek ş ma'lûmât vermek

Instrument (ism-i müzekker) : alet

Instrumental, e (şıfat) : alet makamında müstaʔmel

Instrumenter (fiʔil-i müteʔaddi) : taşķ³kât-ı evveliyeye icrâ etmek

Instrumentiste (ism-i müzekker) : çalgıcı

Insu (ism-i müzekker) : ʔadem-i vukûf, ma'lûmâtsizlik

Insubmersible (şıfat) : ğark olunamaz

Insubordination (ism-i müenne²) : iṯʔatsızlık

Insubordonné, e (şıfat) : iṯʔatsız

Insuffisamment (şāl) : kifāyet etmeyecek derecede

Insuffisance (ism-i müenne²) : ʔadem-i kifāyet

Insuffisant, e (şıfat) : ğayr-ı kâfi

Insufflation (ism-i müenne²) : üfürme, şişirme, nefḥ

[SAYFA 364]

Insuffler (fiʔil-i müteʔaddi) : üfürmek, şişirmek, nefḥ etmek

Insulaire (isim-şıfat) : aṯalı[adalı]

Insultant, e (şıfat) : taşķ³rām³z, muḥill-i nāmūs

Insulte (ism-i müenne²) : taşķ³r, kesr-i nāmūs

Insulter (fiʔil-i müteʔaddi) : şetm ve taşķ³r etmek

Insupportable (şıfat) : taşammül olunamaz

Insupportablement (Şāl) : taşammül olunamaz bir şüretde

Insurgé, e (isim) : ihtilālci, māsı

Insurger (fiʔil-i müteʔaddi) : ihtilāl ve mīşyān ettirmek || s' –
ihtilāl veya kıyām etmek

Insurmontable (şıfat) : atlanması müşkül, pek şumūbetli, māniʔ

Insurrection (ism-i müenne²) : ihtilāl, kıyām, mīşyān

Insurrectionnel, le (şıfat) : ihtilāl ve kıyāma müteʔallik

Intact, e (şıfat) : tokunulmamış, tek³l, tām || (mecāzen) lekesiz

Intarissable (şıfat) : tükenmez, dāʕimā akār || (mecāzen) dāʕimî,
şoñu gelmez

Intégral, e (şıfat) : bütün, tām || (riyāziye) calcul – şesāb-ı
tamāmı

Intégralement (Şāl) : tām ve bütün olarak

Intégrant, e (şıfat) : mütemmim

Intégration (ism-i müenne²) (riyāziye) : tamāmîsini alma

Intègre (şıfat) : mʔaf³f, müstak³m

Intégrer (fiʔil-i müteʔaddi) (riyāziye) : tefāzūlisi ma' lūm bir
ifādeniñ tamāmîsini bulmak, tamāmı almak

Intégrité (ism-i müenne²) : bütünlük, tamāmîyet || (mecāzen)
miffet, istikāmet

Intellect (ism-i müzekker) : añlayış, fehmi, idrāk

Intellectif, ive (ism-i müzekker) : fehmi ve idrāka müteʔallik,
müdrik

Intellectuel, le (şıfat) : mʔaklî, fehmi ş ruḥānî, maʔnevî

Intelligence (Şāl) : zekāvetli, feḫānetli

Intelligence (ism-i müzekker) : zekāvet, feṭānet § ittifāk,
ittişād

Intelligent, e (şıfat) : zeki, faṭ³n

Intelligibilité (ism-i müzekker) : kolay añlaşılış, vuzūş

Intelligible (şıfat) : kolay añlaşılır, vāzış

Intelligiblement (şāl) : kolay añlaşılır şüretle

Intempérance (ism-i müenne²) : iṭtidālsizlik

Intempérant, e (şıfat) : iṭtidālsiz

Intempéré, e (şıfat) : iṭtidālsiz

Intempérie (ism-i müenne²) : iṭtidālsizlik

Intempestif, ive (şıfat) : vakitsiz, nābemaşal

[SAYFA 365]

Intendance (ism-i müenne²) : idāre || – militaire

Intendant (ism-i müzekker) : müd³r, kahyā || militaire – idāre
meḥmūru, idāre emini

Intense (ism-i müenne²) : pek, şiddetli, sert

Intensité (ism-i müenne²) :) : kuvvet, şiddet, sertlik

Intenter (fiʔil-i müteʔaddi) : teşebbü² ve taşaddi etmek, korumak
§ (daʔvā) ikāme etmek

Intention (ism-i müenne²) : niyet, kaşd, merām, taʔammüd

Intentionné, e (şıfat) : bir fikir ve maşadı olan

Intentionnel, le (şıfat) : kaşdî, ʔamdî

Intentionnellement (şāl) : kaşden, ʔamden

Intercalaire (şıfat) : keb³s

Intercalation (ism-i müenne²) : sene-i keb³ se şubatına bir gün
âilâvesi § âilâve, tezeyyül

Intercaler (fiʔil-i müteʔaddi) : sene-i keb³ se şubatına bir gün
âilâve etmek § âilâve ve tezy³l etmek

Intercéder (fiʔil-i lâzım) : şefâʔat etmek

Interceptor (fiʔil-i müteʔaddi) : kesmek, kaṭʔ etmek § tutmak, zabt
etmek

Interception (ism-i müenne²) : bir şeyiñ tutduğı yoldan
çevrilmesi, yol veya sözüñ kesilmesi

Intercession (ism-i müenne²) : şefâʔat

Intercostal, e (şıfat) (teşr³Ş) : beyne' l-aḍlâʔ

Interdiction (ism-i müenne²) : nehy, menʔ, yasāğ § el çekdirme §
maşrūmiyet § Şacr

Interdire (fiʔil-i müteʔaddi) : menʔ ve nehy ve yasāğ etmek § el
çekdirmek § maşrūm bırakmak § şaşırtmak § Şacr etmek

Intéressant, e (şıfat) : mühim, muʔtenā § görölmeğē şāyān

Intéressé, e (şıfat) : Şişsedār, ḥalâkadār

Intéresser (fiʔil-i müteʔaddi) : Şişsedār veyā ḥalâkadār etmek §
nazar-ı diḳḳatini celb etmek

Intérêt (ism-i müzekker) : menfaʔat, fāʔide § fāʔiz, ribŞ § merāk
olunacak şey

Intérieur, e (şıfat) : iç, dāŞilî = (ism-i müzekker) iç taraf ||
ministère de lʔ – dāhiliye nezāreti

Intérieurement (Şāl) : içeriden, daḥilen

Intérim (ism-i müzekker) : vekālet, kāʔimmākāmlık || par –
vekāleten

Intérinaire (ism-i müzekker) : vek³l, kâçimmaḳām

Interjection (ism-i müenne²) (şarf) : nidā

Interjeter (fiʔil-i müteʔaddi) : temy³z veya istināf etmek

Interligne (ism-i müzekker) : saṭır arası = (ism-i müenne²)
(ṭibāʔat) anterlin

Interlinéaire (şıfat) : saṭır arasında yazılmış

[SAYFA 366]

Interlocuteur, trice (isim) : mükāleme eden adam, muḥāṭab

Interlocution (ism-i müenne²) : mükāleme, muḥāṭaba ṣ istintāk,
isticvāb

Interlocutoire (ism-i müzekker) (şıfat) : jugement-ḳarār-ı
ḳar³ne

Interlope (şıfat) : ḳaçaqçı = (ism-i müzekker) ḳaçaq gemisi

Interloquer (fiʔil-i müteʔaddi) : ḳarār-ı ḳar³neyi Ṣāvi Ṣükm
vermek || (mecāzen) mevāniʔ ve müşkülāt çıkarmak

Intermaxillaire (şıfat) (teşr³Ṣ) : beyne' l-fekkeyn

Intermède (ism-i müzekker) : bir tiyatro oyununuñ iki faşlı
arasındaki eḡlence

Intermédiaire (şıfat) : mutavassıt

Interminable (şıfat) : bitmez

Intermission (ism-i müenne²) : aralık, fāşıla, inḳıtāʔ

Intermittence (ism-i müenne²) (ṭıbb) : nöbet, teḳaṭṭuʔ

Intermittent, e (şıfat) (ṭıbb) : nöbetli, müteḳaṭṭıʔ

International, e (şıfat) : beyne' l-ümem

Interne (şıfat) : iç, dāḥilî || angle - zāviye-i dāḥile = (ism-i
müzekker) dāḥilî şākird Ṣ leyl³ mekteb

Interner (fiʔil-i müteʔaddi) : ikāmete memūr veya ʔalʔabend etmek

Interpellation (ism-i müenne²) : isticvāb, suʕal

Interpeller (fiʔil-i müteʔaddi) : isticvāb etmek, söyletmek

Interpolateur (ism-i müzekker) : bir kitābıñ metni arasına kelimeler ve ʔibāreler ʔokan adam

Interpolation (ism-i müenne²) : bir kitābıñ metni arasına kelimeler ve ʔibāreler idḥālî

Interpolator (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kitābıñ metni arasına kelimeler ve ʔibāreler ʔokmak

Interposer (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔıkıʔdırmak || s'— araya girmek

Interposition (ism-i müenne²) : ʔaylūlet. tavassuʔ, müdāʔale

Interprétatif, ive (şıfat) : tercüme veya tefs³r e yarayan, tefs³rî

Interprétation (ism-i müenne²) : tercüme, tefs³r, taʔb³r, maʔnā veriş

Interprète (ism-i müzekker) : tercümān, mütercim

Interpréter (fiʔil-i müteʔaddi) : tercüme etmek, tercümānlık etmek § şerş ve ʔzāş etmek § taʔb³r etmek § maʔnā vermek

Interrègne (ism-i müenne²) : fetret, fāşıla-i salṭanat

Interrogant, e (şıfat) (müracāʔat oluna: İnterrogatif)

Interrogeur, trice (isim) : sāʕil

Interrogatif, ive (şıfat) (şarf) : istifhāmî

Interrogation (ism-i müenne²) : suʕāl, istifhām. Point d'— ʔalāmet-i istifhām, istifhāmiye

Interrogatoire (ism-i müzekker) : istintāk

[SAYFA 367]

Interroger (fiʕil-i müteʕaddi) : suʕāl ve istintāk etmek

Interrompre (fiʕil-i müteʕaddi) : arasını kesmek, aralık vermek
ş sözünü kesmek

Interrupteur (ism-i müzekker) : aralık veren, söz kesen

Interruption (ism-i müenne²) : kesme, aralık, taʕt³l

Intersection (ism-i müenne²) : faşl-ı müşterek

Interstice (ism-i müzekker) (Şikemiyat-ı tab³ʕiyye) : Şelāl

Intervalle (ism-i müzekker) : zamān veyā mekān aralığı, mābeyn, mesāfe, müddet

Interveuir (fiʕil-i lâzım) : kārışmak, müdāhale etmek ş araya girmek, tavassut etmek

Intervention (ism-i müenne²) : dahl, müdāhale ş tavassuţ, vesāʕet

Interversion (ism-i müenne²) : inķılāb

Intervertir (fiʕil-i müteʕaddi) : alt üst etmek

Intestat (şıfat) : vaşıyyetsiz

Intestin (ism-i müzekker) : dāhılî, derūnî

Intestināl, e (şıfat) : bağırsaqlara müteʕallik, miʕāî

Intimation (ism-i müenne²) : maŞkeme Şukm veyā emriniñ tebliğı

Intime (şıfat) : derūnî, şamimî ş şādık, emniyetli, tekl³fsiz = (isim) muŞibb-i şādık

Intimé, e (şıfat) : müddeʕa ʕaleyh

Intiment (Şāl) : şamim³ olarak ş şādık ve tekl³fsiz dost şıfatıyla

Intimer (fiʕil-i müteʕaddi) : maŞkemeniñ bir Şüküm ve emrini tebliğ etmek

Intimider (fiʕil-i müteʕaddi) : korkutmak

Intimité (ism-i müenne²) : şadakatli muşabbet, tekl³fsizlik

Intitulé (ism-i müzekker) : unvân

Intituler (fiʔil-i müteʔaddi) : unvân komak

Intolerable (şıfat) : tecv³z olunamaz, hoş görülemez

Intolérablement (şâl) : hoş görülemeyecek şüretde

Intolérance (ism-i müenne²) : taʔaşşub

Intolérant, e (isim-şıfat) : mutaʔaşşıb

Intolérantisme (şıfat) : taʔaşşub

Intonation (ism-i müenne²) : nağme, maqām

Intraduisible (şıfat) : tercüme olunamaz

Intratable (şıfat) : kullanılamaz, imtizācsız

Intra-murôs (zarf-ı mekân) : dāḥil-i surda

Intransitif, ive (şıfat) (şarf) : lâzım (fiʔil)

In-trente-deux (ism-i müzekker) : beher forması altmış dört
şaşifeden ribâret kitâb

Intrépide (şıfat) : cesûr, cürʔetli

Intrépidement (şâl) : cürʔet ve ictisârla

Intrépidité (ism-i müenne²) : cürʔet, ictisâr

Intrigant, e (isim-şıfat) : şilekâr, dessâs, fettân

[SAYFA 368]

Intrigue (ism-i müenne²) : ş³le, des³se, fitne

Intriguer (fiʔil-i müteʔaddi) : ğavāʔil ve müşkülât çıkarmak =
(fiʔil-i lâzım) şiyel ve desâis kurmak

Intrinsèque (şıfat) : dāḥilî, derûnî, zâtî ş haş, hâliš, şakik³

Intrinséquement (şâl) : zâten, şadd-i zâtında olarak

Introduceur, trice (isim) : şokan, idhāl eden

Introductif, ive (şıfat) (kanūn) : bir daṣvānıñ mebdе ve medhāl i
Şükmünde olan

Introduction (ism-i müenne²) : şokma, idhāl ş muḳaddime, dibāce

Introdairе (fiṣil-i müteṣaddi) : şokmak, idhāl etmek

Intronisation (ism-i müenne²) : iḳṣād, iclās

Introniser (fiṣil-i müteṣaddi) : iḳṣād ve iclās etmek

Introuvable (şıfat) : bulunmaz, nāyāb

Intrus, e (isim-şıfat) : Şak ve şalāşiyeti olmaḳsızın ḳarışan

Intrusion (ism-i müenne²) : Şak ve şalāşiyet olmaḳsızın şokulma

Intuitif, ive (şıfat) : keşf ve ilhāma müteṣallik

Intuition (ism-i müenne²) : keşf, ilhām

Intuitivement (Şāl) : keşf ve ilhām ile

Inusité, e (şıfat) : ḳullanılmayan, ḡayr-ı müstaṣmel

Inutile (şıfat) : fāḫidesiz, lüzümsuz, nāfile, beyhüde

Inutilement (Şāl) : nāfile ve beyhüde olarak, boş yere

Inutilité (ism-i müenne²) : fāḫidesizlik, lüzümsuzluk

Invaincu, e (şıfat) : aşlā maḡlūb olmamış

Invalidе (şıfat) : saḳat, ṣal³l, ṣamelmānde ş niḳāmen Şükümsüz =
(ism-i müzekker) : mütekāṣid ṣal³l ṣasker

Invalidement (Şāl) : ḳuvvetsiz ve teḫsirs³z bir şüretle

Invalidер (fiṣil-i müteṣaddi) : fesh ve ibṫāl etmek

Invalidité (ism-i müenne²) : Şükümsüzlük

Invariabilité (ism-i müenne²) : ṣadem-i taşavvül, ṣadem-i
taḡallüf

Invariable (şıfat) : değişmez, ğayr-ı müteşavvil || (şarf)
müzekkeriyle müenne² i bir olan

Invariablement (şāl) : teğayyür ve taḥallüf etmez bir şüretle

Invasion (ism-i müenne²) : hücum, istilā

Invective (ism-i müenne²) : sebb ve şetm, sövme

Invectiver (fiʔil-i müteʔaddi) : sövmek, sebb ve şetm etmek

Invendable (şıfat) : satılamaz

Invendu, e (şıfat) : satılmamış

Inventaire (ism-i müzekker) : emvāl ve eşyā müfredāt defteri
[SAYFA 369]

Inventer (fiʔil-i müteʔaddi) : bulmak, ³cād ve ihtirāʔ etmek

Inventeur, trice (isim) : mūcid, muhterīʔ

Invention (ism-i müenne²) : buluş, ³cād, ihtirāʔ ş yalan,
urcūfe, iftirā

Inventorier (fiʔil-i müteʔaddi) : eşyā ve emvālīñ bir defter veya
fihristini tert³b etmek

Inverse (şıfat) : ters, tersine dönmüş, maʔkūs, münʔakis ||
(mantık) : kaẓiyye-i maʔkūse = (ism-i müenne²) : zıdd, ʔaks,
terslik

Inversion (ism-i müenne²) (şarf) : taḳd³m ve teʔahḥur

Invertébrê, e (isim-şıfat) (tār³ḥ-i ṭabiʔi) : maʔdūdü'l-fıḳarāt

Investigateur, trice (isim) : teft³ş ve taşḳ³ḳ ve taşarri eden
adam

Investigation (ism-i müenne²) : teft³ş, muʔāyene, taşḳ³ḳ,
taşarri, tefaşşuş

Investir (fiʔil-i müteʔaddi) : tevc³h, naşb ve taʔy³n etmek § kuşatmak, muşāşara etmek

Investissement (ism-i müzekker) : muşāşara

Investiture (ism-i müenne²) : tımar veya rütbe-i ruşāniye tevc³hi

Invétéré, e (şıfat) : eskimiş, yerleşmiş, kökleşmiş

Invétérer (s') (fiʔil-i muṭāvaʔat) : eskimek, yerleşmek, kökleşmek

Invincible (şıfat) : mağlūb olamaz § çürüdülemez, cerş ve ibtāl i muşāl

Invinciblement (şāl) : mağlūb olamaz veyā cerş ve ibtāl olunamaz bir şüretle

Inviolabilité (ism-i müenne²) : bozulamamazlık § taʔarruḏdan maşūniyet

Inviolable (şıfat) : bozulamaz § taʔarruḏdan maşūn

Inviolablement (şāl) : bozulamayacak şüretde

Invisibilité (ism-i müenne²) : görülememezlik

Invisible (şıfat) : görülemez, ğayr-ı merḫî, nābed³d

Invisiblement (şāl) : görünmez şüretde

Invitation (ism-i müenne²) : daʔvet

Inviter (fiʔil-i müteʔaddi) : daʔvet etmek

Invocation (ism-i müenne²) : istiʔāne, istimdād

Involontaire (şıfat) : ğayr-ı ihtiyārî, ğayr-ı kaşdî

Involontairement (şāl) : ğayr-ı ihtiyārî olarak, nāḫāh

Invoquer (fiʔil-i müteʔaddi) : istimdād etmek, yardım istemek § istişhād etmek

Invrasemblable (şıfat) :    ruya be  zemeyen, ğayr-ı muştemel

Invraisemblablement (şıfat) :    ruya be  zemeyerek, ğayr-ı muştemel bir    retle

Invraisemblance (ism-i m  enne²) :    ruya be  zemi  ,   adem-i i  tim  l

Invuin  rabilit   (ism-i m  enne²) : yaralanmamazlık

[SAYFA 370]

Invuln  rable (şıfat) : yaralanmaz, yaralanması mu    l, k  r  sun i  şlemez, bı  ak ge  mez

Iode (ism-i m  zekker) (kimy  ) : iyod

Ionique (şıfat) ordre – fenn-i mi  m  r  n  n   u   l-i   amsesinden biri

Iota (ism-i m  zekker) : elifba-yı Yunan  'n  n   okuzuncu   arfi      arf-i v    id

Ipecacuana (ism-i m  zekker) (tıbb) :   arak          

Ipsso-facto (   l) : yal  n  z fi  il ve e²eriyle

Irascibilit   (ism-i m  enne²) :   iddet-i miz  c

Irascible (şıfat) :   iddet-  'l-miz  c

Iris (ism-i m  zekker) (s okunur) :   al    im-i sem  , kavs-i k  za      s  sen   i  e  i    (te  r³  )   ab  ka-i k  za    yye

Iris  , e (şıfat) :   al    im-i sem   renklerini    vi, m  kazza  

Ironie (ism-i m  enne²) : istihz  

Ironique (şıfat) : istihz  lı, müstehzi

Ironiquement (   l) : istihz    r  k  yla, m  stehziy  ne

Iroquois, e (isim-şıfat) :   ar³b, tu  haf, gülünç

Irradiation (ism-i m  enne²) (hey  et) : te        

Irradier (fiʔil-i lâzım) : teŝaʔuʔ etmek

Irraisonnable (şıfat) : ʔaķılsız, idrāksız, ğayr-ı müdrik

Irraisonnement (şāl) : ʔadem-i idrākla

Irrecevable (şıfat) : ķabūl olunamaz

Irréconciliable (şıfat) : uzlaşamaz, barışamaz

Irréconciliablement (şıfat) : barışamayacak şüretde

Irréductible (şıfat) : daha sâde ve kolay bir şekil ve şürete vazʔı nākābil || (riyāziye) ğayr-ı ķābil-i iŝtiŝār || (kimyā) tuza taŝvʔl olunamaz || (fenn-i cerrāŝî) ğayr-ı ķābil-i redd

Irréflechi, e (şıfat) : mülāŝaʔasız

Irréflexion (ism-i müenne²) : mülāŝaʔasızlık

Irréfragable (şıfat) : iʔtiraz ķabūl etmez

Irrégularité (ism-i müenne²) : isti²nā, ŝüzüz ŝ intizāmsızlık, uygunsuzluk

Irrégulier, ère (şıfat) : ķāʔideye muķālif, müste²nā, ŝāz ŝ intizāmsız, uygunsuz ŝ başıbozuk (ʔasker)

Irrégulièrement (şāl) : müste²nā ve ŝāz olarak ŝ intizāmsız ve uygunsuz bir şüretde

Irréligieusement (şāl) : dinsizlikle, mülŝidāne

Irrégulieux, euse (şıfat) : dinsiz, mülşid ŝ dine muķālif

Irréligion (ism-i müenne²) : dinsizlik, ilŝād

Irrémédiable (şıfat) : dermānsız, ʔilācsız, ķāresiz

Irrémédiatement (şāl) : ʔilāc ve dermānı bulunmayacak şüretde

Irrémissible (şıfat) : ʔafvolunmaz

Irrémissiblement (şāl) : ʔafvolunmayacak şüretde

[SAYFA 371]

Irréparable (şıfat) : taʕm³r kabûl etmez

Irréparablement (§āl) : taʕm³r kabûl etmez şüretde

Irrépréhensible (şıfat) : taʕn ve takb³ş olunamaz

Irréprochable (şıfat) : taʕy³b olunamaz, lekesiz

Irréprochablement (§āl) : taʕy³b olunamayacak şüretde

Irrésistible (§āl) : muḳāvemeti muşāl

Irrésistiblement (§āl) : muḳāvemetsiz, tayanılmaksızın

Irrésolu, e (şıfat) : mütereddîd

Irrésolument (§āl) : mütereddîdāne

Irrésolution (ism-i müenne²) : ḳarārsızlık, tereddüd

Irrespectueux, euse (şıfat) : Şürmetsiz, riʕāyetsiz

Irresponsabilité (ism-i müenne²) : ʔadem-i mesʕūliyet

Irresponsable (şıfat) : ğayr-ı mesʕūl, lāyüsʕel amma yefʔal

Irrévéremment (§āl) : ʔadem-i Şürmet ve taʕz³mle

Irrévérance (ism-i müenne²) : Şürmetsizlik, ʔadem-i taʕz³m

Irrévérant, e (şıfat) : Şürmet ve taʕz³me muşālîf

Irrévocabilité (ism-i müenne²) : geri alınamamazlık

Irrévocable (şıfat) : geri alınamaz

Irrévocablement (§āl) : geri alınamayacak şüretle, ḳaṭʔiyyen

Irrigation (ism-i müenne²) : şulama, isḳāʕ

Irritabilité (ism-i müenne²) : kızgınlık, ḳābiliyet-i taḥarrüş

Irritable (şıfat) : çabuk kızar, ḳābil-i taḥarrüş

Irritant, e (şıfat) : kızdıran, muḥarriş

- Irritation** (ism-i müenne²) : kızgınlık, taḥarrüş
- Irriter** (fiʔil-i müteʔaddi) : kızdırmak, taḥr³ etmek
- Irruption** (ism-i müenne²) : hücum, tehâcüm § taşma, füyûzân, başma
- Isabelle** (ism-i müenne²) : bir nevʔ küçük erik
- Islamisme** (ism-i müzekker) : din-i İslâm
- Isocèle** (şıfat) (hendese) : mütesâviyüʔs-sâkeyn
- Isochrone** (şıfat) : mütesâviyüʔz-zamân
- Isogone** (şıfat) (hendese) : mütesâviyüʔz-zevâyâ
- Isolé, e** (şıfat) : ayrı, ittişâlsiz, münferid § b³kes § münzev³
- Isolement** (ism-i müzekker) : inzivâ, infirâd
- Isolément** (şâl) : yalnız olarak, münferiden
- Isoler** (fiʔil-i müteʔaddi) : ayırmak, yalnız bırakmak
- Israélite** (isim) : İsrâʕilî, Yahudi
- Issu, e** (şıfat) : müteferriʔ, müteselsil
- Issue** (ism-i müzekker) : çıkılacak yer, maḥrec § şoñ, net³ce, encâm
- Isthme** (ism-i müzekker) (coğrafya) : berzaḥ
- Italianiser** (fiʔil-i müteʔaddi) : İtalyanlaştırmak
- Italianisme** (ism-i müzekker) : İtalyanlık § İtalyan lisânına maḥşûş §³ve
- [SAYFA 372]
- Italique** (şıfat) : eski İtalyaʔya mensûb, İtalyevî = (ism-i müzekker-şıfat) eğrice bir nevʔ yazı ve Şurûfât : a, b, c
- Item** (şâl) : bundan fazla, bundan mâʔadâ = (ism-i müzekker) fazla
- Itératif, ive** (şıfat) : mükerrer
- Itérativement** (şâl) : mükerreren, defʔâatle

Itinéraire (ism-i müzekker) : bir seyâşatde sülûk olunacak tar³k ş
seyyâşların yol şakında menzil be menzil yazdıkları ma' lûmât ve
ta³r³fât, yol lâyişası

Ivoire (ism-i müzekker) : fil dişi, âc

Ivraie (ism-i müenne²) : karamuk

Ivre (şıfat) : serhoş, mest, sekrân || (mecâzen) mağrūr, sermest

Ivresse (ism-i müenne²) : serhoşluk, sekr, mestlik || (mecâzen)
ğurūr, sermestlik

Ivrogne, esse (isim-şıfat) : serhoş, bekrî

Ivrogner (fiil-i lâzım) : serhoşluk etmek

Ivrognerie (ism-i müenne²) : serhoşluk, bekrîlik

J HARFİ

J (ism-i müzekker) : elifba-yı Fransevî'niñ onuncu Şarfi ."je" gibi okunur.

Jabot (ism-i müzekker) : kuş kursāğı, kōnsa

Jaboter (fiʔil-i lâzım) : zevzeklik etmek, saçma şapan söylemek

Jachère (ism-i müenne²) : tarlanıñ diñlendirilmesi

Jacinte (ism-i müenne²) : sünbül

Jacobin, e (isim) : bir tar³q-i maşşūsa mensūb rāhib ve rāhibe

Jacobinisme (ism-i müzekker) : cumhūriyyet-i müfriṭe aşşabınıñ tar³q ve mesleği

Jaculatoire (şıfat) : oraison-kışa ve tazarru' lu bir nevʔ duʔā

Jade (ism-i müzekker) : Şacer-i kilye

Jadis (zarf-ı zamān) : vaḳtiyle, geçmiş zamānda, evāçilde

Jaguar (ism-i müzekker) : Ameriқа-yı cenūbiyenıñ kaplan cinsinden bir nevʔ yırtıcı Şayvānı

Jaillir (fiʔil-i lâzım) : fışkırmak, feverān etmek

Jaillissant, e (şıfat) : fışkıran.eaux-fışkiyeler, fevvāreler

Jaillissement (ism-i müzekker) : fışkırma, feverān

Jais yahūd **Jaïet** (ism-i müzekker) : kara kehribā[r] § siyāh cām, siyāh boncuk

Jalap (ism-i müzekker) (p okunur) (tıbb) çalapa

Jalon (ism-i müzekker) (mūs³q³) : veted

Jalonner (fiʔil-i müteʔaddi) (fiʔil-i lâzım) (mūs³q³) : veted dikmek

Jalouser (fiʔil-i müteʔaddi) : Şased etmek

[SAYFA 373]

Jalousie (ism-i müenne²) : Şased, kıskançlık § pencere kafesi

Jaloux, ouse (şıfat) : Şasedci, Şasūd, kıskanç

Jamais (zarf-ı zamān) : hiçbir vakitde, ebeden || à- ve pour- li' l-
ebed, ile' l-ebed

Jambage (ism-i müzekker) : sütün, ayak

Jambe (ism-i müenne²) : baldır, sāk § bacak

Jambé, e (şıfat) : baldırlı. bien- güzel baldırlı

Jambière (ism-i müenne²) : paçalık

Jambon (ism-i müzekker) : tomuz budu basdırması [pastırması]

Jambonneau (ism-i müzekker) : küçük tomuz budu basdırması

Janissāçire (ism-i müzekker) : yeñiçeri

Jante (ism-i müenne²) : isbit

Janvier (ism-i müzekker) : kânun-ı ²ân³

Jappement (ism-i müzekker) : köpek yavrusunuñ veya tilkiniñ
Şavlaması

Japper (fiʔil-i lâzım) (köpek yavrusu ve tilki
Şakında) : Şavlamak

Jaquette (ism-i müenne²) : ceket § zıbın

Jardin (ism-i müzekker) : bağçe, bostān

Jardinage (ism-i müzekker) : bağçevānlık

Jardiner (fiʔil-i müteʔaddi) : bağçevānlık etmek

Jardinet (ism-i müzekker) : bağçecik

Jardinier, ère (isim) : bağçevān, bostancı = (ism-i müzekker) :
çiçek şaksısı vazıına mahşüş maşa

Jargon (ism-i müzekker) : bozulmuş kaba lisān

Jargonner (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım) : bozulmuş veya
mechûl ve añlaşılmaz bir lisān söylemek

Jargonneur, euse (isim) : bozulmuş veya mechûl ve añlaşılmaz bir
lisān söyleyen adam

Jarre (ism-i müenne²) : küp, cerre

Jarret (ism-i müzekker) : dizin iç tarafı, mecbız § Sayvanın ard
ayağınıñ büküldüğü maşal

Jarretière (ism-i müenne²) : diz bağı

Jars (ism-i müzekker) : erkek kaz

Jaser (fiʔil-i lâzım) : gevezelik etmek § ifşā-yı sır etmek

Jaserie (ism-i müenne²) : gevezelik

Jaseron (ism-i müzekker) : madalyon zinc³ri, köstek

Jaseur, euse (isim) : geveze

Jasmin (ism-i müzekker) : yāsemin

Jaspe (ism-i müzekker) : yeşim, yeşb

Jasper (fiʔil-i müteʔaddi) : yeşim gibi rengārenk etmek

Jatte (ism-i müenne²) : yuvarlak çanak veyā gavaṭa

Jattée (ism-i müenne²) : bir yuvarlak çanak veya gavaṭa tolusu

Jauge (ism-i müenne²) : ölçek ve sâçire ʔayārı

Jaugeage (ism-i müzekker) : bir fıçı veya gemi ve sâçireniñ
ölçümlemesi

Jauger (fiʔil-i müteʔaddi) : bir ölçek veya gemi ve sâçireniñ
derece-i istiʔābını ölçmek

Jaugeur (ism-i müzekker) : gemi ve sâçire mayârcısı

Jaunâtre (şıfat) : sarımsı, sarımtırak

[SAYFA 374]

Jaune (şıfat) : sarı, aşfer, zerd

Jaunir (fiʔil-i müteʔaddi) : şarartmak = (fiʔil-i lâzım)
şararmak

Jaunissant, e (şıfat) : şararan, sarı görünen

Jaunisse (ism-i müenne²) : sarılık, yerekân

Javeler (fiʔil-i müteʔaddi) : ekini kesip bağlamadan deste deste
yere sermek

Javeleur (ism-i müzekker) : ekini kesip deste deste yere seren adam

Javeline (ism-i müenne²) : bir nevʔ ince ve uzun şarbe

Javelle (ism-i müenne²) : bağlanmadan yere serilmiş ekin destesi

Javelot (ism-i müzekker) : mızrak, şarbe

Je (zam³r) : zam³ri muttaşılıñ müfred-i mütekellimi. je dis :
diyorum

Jeannette (ism-i müenne²) : boyuna aşılان altından küçük haç

Jérémiade (ism-i müenne²) : şikāyetām³z ve uşandırıcı nāle ve
figān

Jésuite (ism-i müzekker) : Cizvit

Jésuitique (şıfat) : Cizvit rāhiblerine müteʔallik

Jésuitisme (ism-i müzekker) : Cizvitlik

Jésus (isim-şıfat) : tabakaları büyük bir nevʔ başma kâğıd

Jet (ism-i müzekker) : atım, atma, atış, remy || d'eau – fışkiye,
şadırvān

Jetée (ism-i müenne²) : deñize toğru yapılmış iskele, bānķ

Jeter (fiʔil-i müteʔaddi) : atmak, fırlatmak, fıřķırtmak
şvermek, ıkarmak, řāřıl etmek ř komak, ilķa etmek ř vazʔ ve teʔs³s
veyā rekz etmek ř şalmak, uzatmak || se- atılmak ř dökölmek, manşıb
olmak

Jeton (ism-i müzekker) : oyunda muvaķķaten akçe makāmında
kullanılan pul ve řāʕire

Jeu (ism-i müzekker) : oyun, luʔb, bāz³çe ř kumār ř şareket,
oynaķlık

Jeudi (ism-i müzekker) : pencşenbe [Perşembe]

Jeun (à) (řāl) : ac ķarnına

Jeune (şıfat) : genç, civān, deliķanlı ř din ř yaşça küçük, yavru

Jeune (ism-i müzekker) : oruç, şavm, rze ř perh³z

Jeuner (fiʔil-i lāzım) : oruç tutmak ř perh³z etmek

Jeunesse (ism-i müenne²) : gençlik, řebābet ř gençler grhu

Jeunet, te (şıfat) : pek genç

Jeuneur, euse (isim) : oruç tutan, řāʕim

Joaillerie (ism-i müenne²) : cevāhircilik ř mücevherāt

Joailleur, ière (isim) : cevāhirci

Jockey (ism-i müzekker) (joké) : genç ispir

Jocrisse (ism-i müzekker) : aşmak adam

Joie (ism-i müenne²) : sevinç, srr, meserret

Joignant, e (şıfat) : bitişik, muttaşıl = (şarf-i cerr) yanında,
ittişālinde

Joindre (fiʔil-i müteʔaddi) : birleşdirmek, bitişdirmek, ilřāk etmek ř ilřāk ve ʔilāve etmek || se – birleşmek ř bitişmek, iltiřāk etmek

[SAYFA 375]

Joint, e (řıfat) : bitiřik, muttařıl ř munřam, mülřak || ci– melfūf, merbūř, mazrūf ř merbūtān, mazrufen, melfūfen

Joint (ism-i müzekker) : mufaşşal

Jointure (ism-i müenne²) : mufaşşal

Joli, e (şıfat) : güzel, řar³f, nāzik

Joliet, te (şıfat) : güzelcik

Joliment (řāl) : güzel ve řarāfetli bir şüretle

Jonc (ism-i müzekker) : saz, şamış, řāřır otu, řizrān

Jonchée (ism-i müenne²) : řehrāy³nlerde sořaklarıñ tezy³nine yarayan budaklar, yapraklar ve şişekler

Joncher (fiʔil-i müteʔaddi) : budaklar ve yapraklar ve şişeklerle şonatmak veya örtmek ve dōřetmek

Jonchets (ism-i müzekker– cemʔ) : řocuřlarıñ oynamasına mařřūř ince deęnekler

Jonction (ism-i müenne²) : birleşme, bitişme, şarışma, ittiřāl, iltiřāk

Jongler (fiʔil-i lāzım) : řořkabāzlık etmek

Jonglerie (ism-i müenne²) : řořkabāzlık ř tezv³r

Jongleur (ism-i müzekker) : řořkabāz ř müzevvir

Jonquille (ism-i müenne²) : nesr³n

Jouailler (fiʔil-i lāzım) : eğlenmek işin pek az akçe ile oyun oynamak

- Joubarbe** (ism-i müenne²) : kaya korusu
- Joue** (ism-i müenne²) : yanak, sadd, ruh
- Jouer** (fi'il-i lâzım-fi'il-i müte'addi) : oynamak § çalgı çalmak
§ hareket etmek, oynamak, işlemek
- Jouet** (ism-i müzekker) : oyuncak, mel'abe
- Joueur, euse** (isim) : oyuncu § bir çalgı çalan § kumarbâz
- Joufflu, e** (isim-sıfat) : yanakları şişkin
- Joug** (ism-i müzekker) (g okunur) : boyunduruk
- Jouir** (fi'il-i lâzım) : sevinmek, hoşlanmak, mes'ûd olmak §
nâçil ve Sâçiz bulunmak
- Jouissance** (ism-i müenne²) : nâçiliyet, kâmrânlık § sevinç, lezzet
- Joujou** (ism-i müzekker) : çocuk oyuncuğu
- Jour** (ism-i müzekker) : gün, yevm § gündüz, nehâr § ziyâ, nûr,
aydınlık § pencere, baca
- Journal** (ism-i müzekker) : yevmiye, curnâl, rûznâme § gazete,
cer³de
- Journalier** (ism-i müzekker) : gündelikçi
- Journalier, ère** (sıfat) : her gün vuku' bulan, yevmî
- Journalisme** (ism-i müzekker) : gazetecilik
- Journaliste** (ism-i müzekker) : gazeteci
- Journée** (ism-i müenne²) : bir günlük zamân, gün, gündüz § bir
günlük iş § gündelik, yevmiye
- Journellement** (§âl) : beher gün, küll-i yevm
- Joute** (ism-i müenne²) : mızraklı süvâri mübârezesi § bir nev'â
cir³d oyunu
- Jouter** (fi'il-i lâzım) : mızrakla mübâreze etmek

[SAYFA 376]

Joueur (ism-i müzekker) : mızraklı mübāriz

Jouvenceau, elle (ism-i müzekker) : güzel ve hoş endāmlı delikanlı ve kız

Joyau (ism-i müzekker) : mücevherat

Joyusement (şāl) : sevinç ve mesrūriyetle

Joyuseté (ism-i müenne²) : laṭ³fe, m³zaş

Joyeux, euse (şıfat) : sevinçli, şādān, mesrūr & müferriş, mesrūriyetbahş

Jubilation (ism-i müenne²) : şenlik

Jubilé (ism-i müzekker) : Papa tarafından i' lān olunan ṁafv-ı ṁumūmî

Jubiler (fiṁil-i lāzım) : şenlik icrā etmek

Jucher (fiṁil-i lāzım) : tünemek

Juchoir (ism-i müzekker) : tünek

Judaïque (şıfat) : Yahūdilere müteṁallik

Judaïser (fiṁil-i lāzım) : Yahūdileriñ ay³n ve uşūlüne tābiṁ olmak

Judaïsme (ism-i müzekker) : Yahūdilik, din-i Yehūd

Judas (ism-i müzekker) : ḥāṁin, ḥıyānetkār & altdaki kata gizlice bakmak için döşemede açılmış delik &

Judicature (ism-i müenne²) : Şākimlik, kağılık

Judiciaire (şıfat) : Şukūka müteṁallik, şerṁî

Judiciairement (şāl) : ṁilm-i Şukūk ve şer³ṁata tevfiḳān, muşākeme tar³kıyla

Judicieusement (şāl) : muşākeme ve temy³z ile

Judicieux, euse (şıfat) : muşākeme ve temy³zi şāçiz

Juge (ism-i müzekker) : hākim, kādı, maşkeme reçis ve azzāsı § şākim

Jugement (ism-i müzekker) : şūkm, maşkeme kararı § muşākeme, temy³z, muvāzene § reçy

Juger (fiʔil-i müteʔaddi) : şūkmetmek § muşākeme, muvāzene ve temy³z etmek § reçy vermek § bir zan ve fikir ve reçyde bulunmak. taşavvur etmek

Jugeur (ism-i müzekker) : muşākemesiz ve maʔlūmātsiz şūkm ve reçy veren

Jugulaire (şıfat) (teşr³ş) : boğaza müteʔallik, vidācî

Juguier (fiʔil-i müteʔaddi) : boğmak, boğazını sıkamak

Juif, ive (isim-şıfat) : Musevî, Yahūdi, İsrāʔilî || (mecāzen) murabaşacı

Juillet (ism-i müzekker) : temmūz

Juin (ism-i müzekker) : şaziran

Juiverie (ism-i müenne²) : Yahūdi maşallesı § murabaşacı mağazası

Jujube (ism-i müzekker) : ʔunnāb

Jujubier (ism-i müzekker) : ʔunnāb ağacı

Julep (ism-i müzekker) (p okunur) (tıbb) cülāb, jüleb

Julienne (ism-i müenne²) : bir nevʔ çiçek § bir nevʔ sebze çorbası

Jumeau, elle (isim-şıfat) : ikiz, tevçem

Jument (ism-i müenne²) : kışrāk

Jupe (ism-i müenne²) : kādın fistānının belden aşağıki kısmı

Jupiter (ism-i müzekker) (r okunur) : Müşteri seyyāresi

[SAYFA 377]

Jupon (ism-i müzekker) : eteklik

Juré (ism-i müzekker) : hey'et-i 'ud'ulden beheri

Juré, e (şıfat) : bir şan'at icrāsına ruḥṣat almak için iktizā eden yemini etmiş (adam)

Jurement (ism-i müzekker) : lüz'umsuz yerde yem³n ş küfür, küfürbāzlık

Jurer (fi'il-i müte'addi) : yem³nle taşd³k ve te'k³d etmek = (fi'il-i lāzım) küfür etmek, küfürbāzlık etmek

Jureur (ism-i müzekker) : çok yem³n eden adam

Jurisdiction (ism-i müenne²) : Şākimlik, қаза ş bir Şākimiñ Sükmünüñ altında bulunan dā'ire, қаза

Juridique (şıfat) : şer'î, nizāmî

Juridiquement (Şāl) : şer'an, nizāmen

Jurisconsulte (ism-i müzekker) : faḳ³h, қан'уnşinās ş kendisine tanışān [danışan] aşŞab-ı meşālişe yol gösteren avukat, müftü

Jurisprudence (ism-i müenne²) : fenn-i Şukūk, fıkıh ş uşul-i muŞākeme

Juriste (ism-i müenne²) : 'ilm-i fıkıhda te'clifāt şāŞibi 'ālim

Juron (ism-i müzekker) : küfürbāzlık

Jury (ism-i müzekker) : hey'et-i 'ud'ul

Jus (ism-i müzekker) : 'uşāre

Jusque (Şarf-i cerr) : zamān ve mekānda intihā beyān eder, dek, değın, қadar, ilā. À ce jour – o güne değın. là – oraya қadar

Jusqu'ame (ism-i müenne²) : pañ otu, penc

Jussion (ism-i müenne²) : emir, irāde, fermān

Juste (şıfat) : Şakkāniyetli, muşık, ṣādıl § Şaklı, meşrūṣ §
toğru, şaş³§ § tām, eksiksiz = (Şāl) : tām, toğru

Justement (Şāl) : ṣadl ve Şakkāniyetle § Şaklı olarak § Şaklıyla,
tamāmıyla, tām

Justesse (ism-i müenne²) : toğruluk, şışşat, şavab

Justice (ism-i müenne²) : ṣadl, ṣadālet, Şakkāniyet § Şak
§Şükümet, kânūn, siyāset

Justiciable (isim-şıfat) : muşākemeye alınmış

Justifiant, e (şıfat) : insānı şulşa ve süṣedā zümresine idhāl
eden

Justificatif, ive (şıfat) : Şaklı çıkarmağa yarayan, mü²bet

Justification (ism-i müenne²) : Şaklı çıkarma, terbiye §
maṣzūriyet

Justifier (fiṣil-i müteṣaddi) : Şak vermek, terbiye etmek §
maṣzūr tutmak

Juteux, euse (şıfat) : ṣuşāresi çok olan, şulu

Juxtaposer (fiṣil-i müteṣaddi) : zām, ṣilāve, ilşāk

K HARFİ

K (ism-i müzekker) : elifba-yı Fransevî'niñ on birinci Şarfi.
"kaf" veya "kef" gibi okunup yalıñız kelimât-ı ecnebiyede
bulunur.

Kakatoès (ism-i müzekker) : yahūd

Kakatois (ism-i müzekker) : sorğuçlu papağan

Kalélescope (ism-i müzekker) : bakılan şeyi pek müteaddid
göstermeğe mahşuş bir nevâ dürb³n [dürbün]

Kan yahūd **Khan** (ism-i müzekker) : hân § hân, kervānsarāy

Kangoorou (ism-i müzekker) : yahūd

Kangouroo (ism-i müzekker) : Felemenk-i ced³diñ bir nevâ Şayvānı

Kaolin (ism-i müzekker) : çinileriñ yapıldığı bir nevâ toprak

Képi (ism-i müzekker) : askere ve mekteb şākirdānına mahşuş bir
nevâ haf³f şapka

Kermès (ism-i müzekker) (s okunur) : kırmız Şayvānı

Kermesse yahūd **Karmesse** (ism-i müenne²) : Felemenkde ve sāçir
başzı memālikde senevî pazar ve panayır

Khan (ism-i müzekker) (müracāat oluna: Kan)

Kiliare (ism-i müzekker) : yüz büyük murabba metreden ribāret
arazi ölçüsü

Kilo (ism-i müzekker) : yeñi okka

Kilogramme (ism-i müzekker) : yeñi okka

Kilolitre (ism-i müzekker) : evzān-ı ced³dede biñ ölçekden ribāret
māyivāt ve şubūbāt ölçüsü

Kilomètre (ism-i müzekker) : evzān-ı ced³deniñ biñ arşından
ᵛibāret mili

Kilostère (ism-i müzekker) : bin mekᵛab metrodan ᵛibāret ölçü

Kiosque (ism-i müzekker) : köşk

Kirsch (ism-i müzekker) : yaḥūd

Kirsch-wasser (ism-i müzekker) : kerasu

Knout (ism-i müzekker) (t okunur) : Rusyaᵛda kırbaç cezāsı

Koran (ism-i müzekker) (müracāᵛat oluna: Coran)

Kyrielle (ism-i müenne²) : müᵛellim veya cān şıkıcı şeyler
teselsülü

Kyste (ism-i müzekker) (fenn-i cerrāşî) : kise

L HARFİ

L (ism-i müenne²) : elifba-yı Fransevî'niñ on ikinci Şarfi.

Başlıca "lam" gibi okunur

La (Şarf-i taʿr³f) : Şarf-i taʿr³fiñ müfred-i müçenne²i

(müracāʿat oluna: le)

La (zam³r) : zam³r-i muttaşılıñ müfred-i müçenne²-i gāʿibi

(müracāʿat oluna: le)

La (ism-i müzekker) : noʿa işāretleriniñ altıncısı

Là (zarf-ı mekân) : orada, oraya. de— oradan.= (Şāl) : baʿ³de

işāret için kullanılır: en ce temps — o vakitte

Labeur (ism-i müzekker) : iş, ʾamel § zaʿmet, emek § rencberlik

Labial, e (şıfat) (şarf) : tudaqla telaffuz olunan (Şarf), Şurūf-

ı şefe || (teşr³Ş) : şefevî

Laboratoire (ism-i müzekker) : darü'l-istişzar, maʾmel

Laborieusement (Şāl) : çok iş ve zaʿmetle

Laborieux, euse (şıfat) : çok işleyen, çok zaʿmet çeken § zaʿmetli, şakk

Labour (ism-i müzekker) : toprağın işlenmesi, çift sürme, kazma

Labourable (şıfat) : işlenebilir, kazılabilir (arazi)

Labourage (ism-i müzekker) : rencberlik

Labourer (fiʾil-i müteʾaddi) : toprağı işlemek, kazmak, çift sürmek

Laboureur (ism-i müzekker) : çiftçi, rencber, fellāʾ

Labyrinthe (ism-i müzekker) : yolları gayet tolaşık olmağla içinden çıkması müşkül binā || (mecāzen) : karışıklık, teşevvüş

Lac (ism-i müzekker) : göl, buhayre

Lacer (fiʔil-i müteʔaddi) : gaytānla bağlamak, iliklemek

Lacération (ism-i müenne²) : sāhte evrākıñ veyā bir muzır kitābıñ yırtılması

Lacérer (fiʔil-i müteʔaddi) : sāhte evrākı veyā bir muzır kitābı yırtmak

Lacet (ism-i müzekker) : bağlamağa veya iliklemeğe mahşuş gāytān veyā şerit ş keklik ve sāʕire avına mahşus ağ

Lâche (şıfat) : gevşek, gerilmemiş, kuvvetsiz || (mecāzen) gayretsiz, gevşek ş korkak, cesāretsiz, ceb³n ş alçak, nāmussuz, denî

Lâchement (Şāl) : gevşek ve kuvvetsiz olarak ş korkaklıkla, cebānetle ş alçaqça, denāʕetkārāne

Lâcher (fiʔil-i müteʔaddi) : gevşek ş salıvermek, koyuvermek, azād etmek

Lâcheté (ism-i müenne²) : korkaklık, cesāretsizlik, cebānet ş gevşeklik

[SAYFA 380]

gayretsizlik ş alçaklık, nāmūssuzluk

Lacis (ism-i müzekker) : bir nevʔ oya

Laconique (şıfat) : mūciz

Laconiquement (Şāl) : icāz tarikıyla

Laconisme (ism-i müzekker) : mūciz tarz-ı ifāde

Lacrymal, e (şıfat) (teşr³Ş) : demʔî

Lacs (ism-i müzekker) : keklik ve sāʕire avına mahşuş ağ

Lactate (ism-i müzekker) (kimyā) : lebeniyet

Lactée (şıfat) : süde müteʔallık, lebenî || voie- şamān uğrusu
[şaman yolu], mecerre, kehkeşan

Lactescent, e (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : süd gibi māyiʔi Şāvi,
zü'l-leben

Lactifère (şıfat) : süd veren, Şāmilü'l- leben

Lactique (şıfat) (kimyā) : lebenî

Lacune (ism-i müenne²) : bir kitābıñ eksik yeri, metin nokşanı

Lacustral, e (şıfat) : göle müteʔallık,

Ladre (isim-şıfat) : misk³n ʔilletine düçār, ebraş, meczūm

Ladrerie (ism-i müenne²) : misk³n ʔilleti, ebraşlık, cüzẓam ş
misk³nḥāne

Lagune (ism-i müenne²) : küçük göl

Laid, e (şıfat) : çirk³n, kab³Ş, zişt

Laidement (Şāl) : çirk³n bir şūretle

Laideron (ism-i müenne²) : çirkince lakin şir³n kız

Laideur (ism-i müenne²) : çirk³nlik, kubŞ

Laie (ism-i müenne²) : dişi yabān tomuz[u] ş ormanıñ içinden
geçen tar yol

Lainage (ism-i müzekker) : yapığı ticāreti, yapığıcılık ş çukaniñ
taranması

Laine (ism-i müenne²) : yūñ, yapığı

Lainer (fiʔil-i müteʔaddi) : çukayı taramak

Lainerie (ism-i müenne²) : yapığıya müteʔallık maʔmūlāt ve eşyā

Laineux, euse (şıfat) : kıllı, yūñlü

Lainier, ère (şıfat) : yūñcü, yapığı tāciri ş yapığı işleyen işçi

Laïque yahūd **Laïc, ique** (şıfat) : cismānî, dünyevî

Laisse (ism-i müenne²) : köpeğe takılan ip

Laisser (fiʔil-i müteʔaddi) : bırakmak, terk etmek

Laisser-aller (ism-i müzekker) : ihmāl, müsāmaşa

Laisser-passer (ism-i müzekker) : bir yerden geçmek üzere
taşr³ren verilen ruşşat

Lait (ism-i müzekker) : süd, leben, ş³r

Laitage (ism-i müzekker) : süde müteʔallik işler

Laitance (ism-i müenne²) : yahūd

Laite (ism-i müenne²) : balık menisi, haşiyüs-semek

Laité, e (şıfat) : menisi bulunan (balık), zü'l-haşi

Laiterie (ism-i müenne²) : süd kārḥānesi

Laiteux, euse (şıfat) : süd renginde bir māyiʔi bulunan (nebāt),
lebenî

Laitier, ère (isim) : südcü = (şıfat) süd veren, şāgmāc

Laiton (ism-i müzekker) : pirinç

Laitue (ism-i müenne²) : mārūl, ḥas

[SAYFA 381]

Lambin, e (isim-şıfat) : baṭ³ç

Lambiner (fiʔil-i lāzım) : betāʕetle şareket etmek

Lambourde (ism-i müenne²) : giriş, tayak

Lambris (ism-i müzekker) : d³vārın [duvarın] iç tarafına
kaplanan tahta ve sāʕire

Lambrissage (ism-i müzekker) : d³vārın iç tarafını kaplamaya
yarayan kerāste [kereste]

Lambrisser (fiʔil-i müteʔaddi) : divārıñ iç tarafını tahta ve sâçire ile kaplamak

Lame (ism-i müenne²) : kılıç ve bıçkı demiri, nâmlu ş deñiz talğası

Lamé, e (şıfat) : altun ve gümüşden pullarla müzeyyen (kumaş)

Lamentable (şıfat) : acıklı, acınacak ş şikāyetām³z, sūznāk, acı

Lamentablement (Şāl) : acınacak şüretde ş acı acı

Lamentation (ism-i müenne²) : şikāyet, figān feryād

Lamenter (se) (fiʔil-i muṭʔavaʔat) : figān ve feryād etmek

Laminer (fiʔil-i müteʔaddi) : bir maʔdeni döverek açmak, tasf³Ş etmek

Lamineur (ism-i müzekker) : maʔdenleri döverek açan şanʔatkār, muşfıŞ

Laminoire (ism-i müzekker) : maʔdenleriñ taşf³Şine maḥşuş makine, muşaffaŞ

Lampas (ism-i müzekker) : döşemeye maḥşuş bir nevʔ ipek kumaş

Lampe (ism-i müenne²) : kand³l, lamba

Lampée (ism-i müenne²) : büyük şarāb bardağı

Lamper (fiʔil-i müteʔaddi) : büyük bardakla ve iştisā ile şarāb içmek

Lance (ism-i müenne²) : mızrāk, Şarbe, rumŞ

Lancer (fiʔil-i müteʔaddi) : atmak, şalmak

Lancette (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāŞî) : neşter, mibzaʔ

Lancier (ism-i müzekker) : mızraklı süvāri neferi

Lancinant, e (şıfat) (tıbb) : vaŞiz, rāmiŞ

Landeau (ism-i müzekker) : lando

Lande (ism-i müenne²) : işlenmemiş arazi, kıır

Langage (ism-i müzekker) : dil, lisān, lehçe, lügat § şüret-i ifāde

Lange (ism-i müzekker) : kundağ bezi

Langoureusement (Şāl) : bir derd-i derūndan gelen zaaḥaf ve gevşeklikle

Langoureux, euse (şıfat) : bir derd-i derūndan zaaḥıflamış, şararıp solmuş

Langouste (ism-i müenne²) : bir nevā deñiz ıstaḳozu

Langue (ism-i müenne²) : dil, lisān, zebān § lügat, lisān, dil

Langnette (ism-i müenne²) : dile müşābih küçük alet, dilcik

Langueur (ism-i müenne²) : bir derd-i derūndan gelen zaaḥaf ve gevşeklikle

Languir (fiʔil-i lāzım) : bir derd-i derūndan zaaḥıflamak, şararıp solmak § çürümek, muḥaṭṭal ve pesmānde olmak

[SAYFA 382]

Languissamment (Şāl) : bir derd-i derūndan zaaḥafa dūçār olarak, şararıp şolarak

Languissant, e (şıfat) : bir derd-i derūndan zaaḥafa dūçār olan § ruşsuz, kuvvetsiz, gevşek

Lanière (ism-i müenne²) : uzun ve ince kayış

Lanifère (şıfat) (tār³ḥ-i ṭab³ḥ) : Şāmilüş-şof

Lansquenet (ism-i müzekker) : bir nevā kāğıd oyunu

Lanterne (ism-i müenne²) : fener (fenār), fānūs

Lanterne (fiʔil-i lāzım) : boş şeylerle idāa-i vakit etmek = (fiʔil-i müteḥaddi) : taşaddiḥ ve taḥc³z etmek § oyalandırmak

Lanternier (ism-i müzekker) : fenerci § boş şeylerle uğraşan adam

- Lantiponnage** (ism-i müzekker) : beyhûde ve uşandırıcı söz
- Lantiponner** (fiʔil-i lâzım) : beyhûde ve uşandırıcı sözler söylemek
- Laper** (fiʔil-i lâzım) : köpek ve kedi gibi dille çekerek içmek
- Lapereau** (ism-i müzekker) : aṭa [ada] ṭāvşanı yavrusu
- Lapidaire** (ism-i müzekker) : z³kıymet taşları yontan işçi
- Lapidation** (ism-i müenne²) : taşlama, recm cezâsı
- Lapider** (fiʔil-i müteʔaddi) : taşlamak, recm etmek
- Lapin, e** (isim) : aṭa [ada] ṭāvşanı
- Lapis** (ism-i müzekker) (s okunur) : yaḥūd
- Laps** (ism-i müzekker) (s okunur) : zamân kısmı, müddet
- Laquais** (ism-i müzekker) : at uşağı
- Laque** (ism-i müenne²) : laḳa = (ism-i müzekker) : Çin verniği
- Larcin** (ism-i müzekker) : sirḳat, iḥtilas
- Lard** (ism-i müzekker) : ṭomuz yağı
- Larder** (fiʔil-i müteʔaddi) : etiñ içine ṭomuz yağından parçalar sokmak
- Lardoire** (ism-i müenne²) : etiñ içine ṭomuz yağı parçaları sokmağa mahşûş ufak şiş
- Lardon** (ism-i müzekker) : ṭomuz yağının ufak parçası
- Large** (şıfat) : geniş, eñli, vâsiʔ, ʔar³z || (mecâzen) kayıdsız, geniş ş semâşatli, ker³m ş büyük, vâsiʔ yol = (ism-i müzekker) : genişlik, eñ, vüsʔat, ʔarḳ ş au-! yanaşma! alarğa!
- Largement** (şâl) : bol bol
- Largesse** (ism-i müenne²) : ʔaṭiyye, işsân, iʔâne ş ʔayâr fazlası ş Sükm-i ḳanûndan ḥâric muʔâmele

Largeur (ism-i müenne²) : eñ, արշ, genişlik, vüsəat

Largo (Şāl) (mūs³k³) : teçenni ve yavaşlıqla

Larigot (ism-i müzekker) : bir nevə düdük

Larme (ism-i müenne²) : gözyaşı, demə, eşk

Larmolement (ism-i müzekker) : seyelānüd-demə

[SAYFA 383]

Larmoyant, e (şıfat) : gözyaşı döken, eşkr³z § gözyaşı döktüren, müçe²ir

Larmoyer (fiəil-i lāzım) : gözyaşı dökmək, ağlamak

Larmoyeur, euse (isim) : gözyaşı döken adam

Larron, onesse (isim) : yankesici

Larve (ism-i müenne²) : kurd veya tırtıl Şālinde olup henüz sinek veya kelebek Şāline girmiş böcek, bağıta, sürfe

Laryngé (şıfat) : ve

Laryngien, ne (şıfat) (teşr³Ş) : ğırtlaga müteəallik, hancerî

Larynx (ism-i müzekker) : ğırtlak, Şançere

Las (Şarf-i nidā) : heyhāt !

Las, se (şıfat) : yorgun § bıkmış, uşanç getirmiş

Lascif, ive (şıfat) : şehvete tābiə § şehveteng³z

Lascivement (Şāl) : şehveteng³z bir şüretle

Lasciveté (ism-i müenne²) : şehveteng³z şey

Lassant, e (şıfat) : yoran, uşandırان

Lasser (fiəil-i müteəaddi) : yormak, uşandırmak

Lassitude (ism-i müenne²) : yorgunluk, taəab § uşanç, fütür

Latanier (ism-i müzekker) : bir nevə ħurmā ağacı

Latent, e (şıfat) : ḥafi, muḥtefi. chaleur— Şarāret-i ḥafiye

Latéral, e (şıfat) : yana müteʿallik, canibî

Latéralement (Şāl) : yandan

Latin, e (isim-şıfat) : Latin kavmine müteʿallik, Latinî = (ism-i müzekker) : Latin lisānı, Latince

Latiniser (fiʿil-i müteʿaddi) : Latinleştirmek

Latinisme (ism-i müzekker) : Latin lisānı ş³vesi

Latiniste (ism-i müzekker) : Latin lisānı bilen ve söyleyen

Latinité (ism-i müenne²) : Latin lisānı [ve] edebiyatı

Latitude (ism-i müenne²) (coğrafya) : ʔarṣ ş iḳl³m, havā

Latrie (ism-i müenne²) : ʔibādet

Latte (ism-i müenne²) : padavra, lata

Latter (fiʿil-i müteʿaddi) : padavra veya lata ile kaplamak

Laudanum (ism-i müzekker) (nome) : afyon ruḥu, lodanom

Laudatif, ive (şıfat) : medŞ eden, medŞ ve ²enāya müteʿallik

Lauréat (ism-i müzekker-şıfat) : maḳām-ı tahs³n ve taḳd³rde tetv³c olunan şāʔir

Laurier (ism-i müzekker) : defne ağacı, şecerü' l-ġār || (mecāzen)

şān, şöhret ş nuşret, ğalebe

Lavage (ism-i müzekker) : yıkama, ğasl

Lavande (ism-i müenne²) : lavanda [lavanta] otu, Şusāme

Lavandier, ère (isim) : çamaşırcı

Lavasse (ism-i müenne²) : şaġanak ş pek

[SAYFA 384]

şulu çorba ya [da] şarāb veyā şalça

Lave (ism-i müenne²) : yanartağlardan [yanardağ] kızgın ve kaynâr bir nehir gibi akan mādde-i seyyāle, lav

Lavement (ism-i müzekker) : iştikan, şukne

Laver (fiʔil-i müteʔaddi) : yıkamak, gasletmek § (resim şakında) Çin mürekkebi veya diğer bir boya ile gölge vermek

Lavette (ism-i müenne²) : bulaşık paçavrası

Laveur, euse (isim) : yıkayıcı, gassāl

Lavis (ism-i müzekker) : bir resmiñ Çin mürekkebiyle veyā diğer bir boya ile telv³ni

Lavoir (ism-i müzekker) : çamaşır veya bulaşık yıkamağa mahşuş maşal § maddenleriñ taşfiyesine mahşuş maşal

Lavure (ism-i müenne²) : bulaşık suyu

Laxatif, ive (şıfat) (kimyā) : l³net veren, muraḥi

Layette (ism-i müenne²) : ince taḥtadan şandık. (nadirü'l-istiʔmāldir) § çocuğuñ kundağ takımı

Layette (ism-i müenne²) : şandıkçılık

Lazaret (ism-i müzekker) : teşaffuzḥāne

Lazzi (ism-i müzekker) : işāretle konuşma § hezl

Le (harf-i taʔr³f) : müʔenne²i: la. ikisiniñ cemʔi: les. Le père: peder. La mère: vālide. Les parents akrabā = (zam³r) onu. Je le vois: onu görüyorum. Je la connais: onu (o kadını) tanıyorum. Je les ai vu: onları gördüm.

Lé (ism-i müzekker) : kumaş eñi, ʔarżı

Lèche-frite (ism-i müenne²) : ısı kara [ızgara] altı

Lécher (fiʔil-i müteʔaddi) : yalamak

Leçon (ism-i müenne²) : ders, sebak § taʿl³māt § öğüt, naʿiṣat §
ḥibret

Lecteur, trice (isim) : okuyucu, kārî

Lecture (ism-i müenne²) : okuma, kıraçat

Légal, e (şıfat) : kânûnî, şerʿî

Légalement (şāl) : kânūnen, şerʿan

Légalisation (ism-i müenne²) : resmen tasd³k

Légaliser (fiʿil-i müteʾaddi) : resmen taşd³k etmek

Légalité (ism-i müenne²) : kânūniyet, meşruʿiyet

Légat (ism-i müzekker) : Papa tarafından kendi idāresi altında
bulunan bir eyāleti idāre etmeğe meʿmūr kardināl

Légataire (isim) : muşî leh

Légation (ism-i müenne²) : Papa'nıñ idāresi altında bulunan bir
eyāleti idāreye meʿmūr olan piskopos veya kardināliñ meʿmūriyeti
ve idāre-i Şükūmeti § muraşşasıyet, meʿmūriyet-i maḥşūşa § heyʿet-
i sefāret § sefārethāne

Légendaire (ism-i müzekker) : maşal kâbilinden aşvāl-i ğar³beyi
Şāvi bir Şikāyeyi yazan muşarrir

Légende (ism-i müenne²) : maşal kâbilinden ahvāl-i ğar³beyi Şāvi
uzun ve uşandırıcı Şikāye

[SAYFA 385]

Léger, ère (şıfat) : haf³f, sebük § kolay, sehl § çābuk, ser³ʾ

Légèrement (şāl) : haf³fçe

Légéreté (ism-i müenne²) : haf³flik, ḥiffet § çabukluk, sürʿat-i
Şareket

Légion (ism-i müenne²) : alay || (mecāzen) : cem-i ğaf³r,
galebelik, izdişām || d'honneur— Fransa'nıñ bir rütbe ve nişān-ı
maḥşūsu

Légionnaire (ism-i müzekker) : lejyon donör nişān ve rütbesini
şāciz adam

Législateur, trice (isim) : vāz³-ı kânūn, şāri³

Législatif, ive (şıfat) : kavān³ne müte³allik, kânūnî

Législation (ism-i müenne²) : vaz³-ı kavān³n ş fenn-i şukūk,
ıilm-i fıkıh

Législature (ism-i müenne²) : vaz³-ı kavān³ne me³mur cem³iyet

Légiste (ism-i müzekker) : kânūnşinās, fak³h

Légitimation (ism-i müenne²) : meşrū³ şāline geçiriş

Légitime (şıfat) : meşrū³ ş şaklı

Légitiment (şāl) : kânūn ve nizāma tevfi³kān, şüret-i meşrū³ada

Légitimer (fi³il-i müte³addi) : meşrū³ şāline geçirmek ş resmen
taşd³ketmek

Légitimité (ism-i müenne²) : meşrū³iyet

Legs (ism-i müzekker) (lé) : vaşıyyetle bırakılan m³rā²

Léguer (fi³il-i müte³addi) : vaşıyyetle bırakmak

Légume (ism-i müzekker) : sebze

Légumineux, euse (şıfat) : bakla ve fāşülye gibi dāneleri olan
(sebze)

Lendemain (ism-i müzekker) : ertesi gün, ferdāsı

Lénifier (fi³il-i müte³addi) (tıbb) : yumuşatmak, tely³n etmek

Lénitif, ive (şıfat) (tıbb) : yumuşadıcı, müleyyin

Lent, e (şıfat) : ağır, ba³iç

Lente (ism-i müenne²) : kehle yumurtası, sirke

Lentement (§āl) : beṭāḥetle, ağır, yavaş

Lenteur (ism-i müenne²) : ağırlık, beṭāḥet, yavaşlık

Lenticulaire (şıfat) : yaḥūd

Lenticulé, e (şıfat) : mercimek şeklinde, ṣadesî, ṣadesiyüṣ-şekil

Lentille (ism-i müenne²) : mercimek, ṣades § mercimek şeklinde cam, ṣadese

Lentisque (ism-i müzekker) : sāḳız ağacı

Léonin, e (şıfat) : arslana müteṣallik

Léopard (ism-i müzekker) : bebr, pars

Lèpre (ism-i müenne²) : misk³n ṣilleti, cüzẓām, beraş

Lèpreux, euse (isim-şıfat) : misk³n ṣilletine mübtelā, meczūm, ebraş

Léproserie (ism-i müenne²) : misk³nḥāne

Lequel, laquelle (kināye) : ḥangisi = (ism-i mevsul) ki, ki o

Les (§arf-i taṣr³f-cemṣ) (müracāṣat oluna: le)

Lèse (şıfat) : ṭoḳunan, ṣaleyhinde bulunan: crime de-majeste : zāt-ı Şükümdārî ṣaleyhinde cināyet

[SAYFA 386]

Léser (fiṣil-i müteṣaddi) : ṭoḳunmak, ızrār etmek

Lésine (ism-i müenne²) : cimrilik, pintilik

Lésiner (fiṣil-i lāzım) : cimrilik ve pintilik etmek

Lésinerie (ism-i müenne²) : cimrilik, pintilik

Lésion (ism-i müenne²) (tıbb) : yara ve sāḥire, afet

Lessive (ism-i müenne²) : gül şuyu § gül şuyuyla çamaşır yıkama

Lessiver (fiʔil-i müteʔaddi) : gül şuyuyla çamaşır yıkmak

Lest (ism-i müzekker) (t okunur) : şābura

Lestage (ism-i müzekker) : şābura vazʔı

Leste (şıfat) : haf³f, tetik § açık, edebe muğāyir

Lestement (Şāl) : sürʔatle, tetiklikle § yakışmayacak bir şüretde, hıffetle

Lester (fiʔil-i müteʔaddi) : gemiye şābura komak

Léthargie (ism-i müenne²) (tıbb) : li²ārgos, nevm- i müstağrak

Léthargique (şıfat) (tıbb) : li²ārgosî

Léthifère (şıfat) (tıbb) : mütlif, mühlik

Lettre (ism-i müenne²) : Sarf, yazı § mektüb, nāme, taŞr³rāt = (cemʔ) edebiyāt, ʔulūm-ı edebiye, maʔārif

Lettré, e (ism-i müzekker-şıfat) : okumuş, ʔālim, ed³b, dānişmend

Leur (zam³r) : onlara, kendilerine. je— ai dit onlara

(kendilerine) söyledim = (şıfat) onların, -leri. père— onların pederi, pederleri

Leurre (ism-i müzekker) : duzāk yemi, dāne

Leurrer (fiʔil-i müteʔaddi) : aldatıp celb etmek

Levain (ism-i müzekker) : māye, ham³re

Levant (ism-i müzekker) : şark, maşrık = (şıfat) ʔulūʔ eden, ʔāliʔ

Levé (ism-i müenne²) : kaldırma, refʔ § meclisiñ kapanması, müzākerāt dan hitāmı § vergi taŞş³li § ʔasker taŞr³ri, kūrʔa keşidesi

Lever (fiʔil-i müteʔaddi) : kaldırmak, refʔ etmek § yükseltmek, iʔlā etmek § kesmek, kurtarmak, ayırmak § (vergi) taŞş³l etmek §

(masker) cemʔ ve taṣr³r etmek § (meclisi) kapamak = (fiʔil-i lāzım) : bitmek, uzanmak § taḥammür etmek, māyalanmak vakti § tūlūʔ

Lévier (ism-i müzekker) : mānivela, mişşat

Levis (şıfat) ¹²⁹ pont- (müracāʔat oluna: pont)

Lévite (ism-i müzekker) : İsrāʕilîlerde icrā-yı āyin imtiyāzını şāʕiz adam

Lévite (ism-i müzekker) : bir nevʔ uzun libās

Levraut (ism-i müzekker) : tavşan yavrusu

Lèvre (ism-i müenne²) : tudaḵ, şefe, leb || (mecāzen) : yara kenārı

Levrette (ism-i müenne²) : dişi tavşan

Levrier (ism-i müzekker) : tazi

Levure (ism-i müenne²) : arpa şuyu köpüğünden ʔibāret maya

Lexicographe (ism-i müzekker) : lügāt kitābı yazan muşarrir, lügāviyyūndan adam

[SAYFA 387]

Lexicographie (ism-i müenne²) : lügāt kitābı yazmak fenn ve uşūlü

Lexicologie (ism-i müenne²) : ʔilmü'l-lüğa[t]

Lexique (ism-i müzekker) : lügāt kitābı

Lézard (ism-i müzekker) : kertenkele, ḍabb

Lézarde (ism-i müenne²) : dişi kertenkele § d³vār [duvar] çatlağı

Lézardé, e (şıfat) : çatlaḵ (d³vār)

Liais (ism-i müzekker) : bir nevʔ beyaz taş

¹²⁹ Zel harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Liaison (ism-i müenne²) : bağ, rābıta § ittişāl, irtibāt § malaka, münāsebet

Liane (ism-i müzekker) : bir nevā şarmaşık

Liant, e (şıfat) : yumuşak, leyyin § mülāyim, şal³m

Liarder (fiʔil-i lāzım) : cimrilik etmek

Liardeur (ism-i müzekker) : cimri, pinti

Liasse (ism-i müenne²) : kâğıd paketi

Libation (ism-i müenne²) : āliheye şürmeten dökülen şarāb

Libelle (ism-i müenne²) : risāle-i hicviye

Libeller (fiʔil-i müteʔaddi) : kaleme almak

Libelliste (ism-i müzekker) : risāle-i hicviye nāzım ve muşarriri, hāc³

Libéral, é (şıfat) : cömerd, seḥ³, ker³m § şürriyete müteʔallik = (ism-i müzekker) : şürriyet tarafdārı

Libéalement (şāl) : seḥāvet ve keremle § şürriyetmendāne

Libéralisme (ism-i müzekker) : şürriyet tarafdārılığ

Libéralité (ism-i müenne²) : cömerdlik, seḥāvet § ʔaṭiyye, işsān

Libérateur, trice (isim) : kurtarıcı, muḥalliş

Libération (ism-i müenne²) : ibrā § kurtuluş, ḥalaş

Libérer (fiʔil-i müteʔaddi) : taḥl³ş ve ibrā etmek

Liberté (ism-i müenne²) : serbestlik, hürriyet § azādlık, istiqlāl § ihtiyār, irādet § ruḥşat, meczūniyet

Liberticide (şıfat) : şürriyetiñ ʔaleyhinde olan

Libertin, e (isim-şıfat) : sef³h, ḥovarda

Libertinage (ism-i müzekker) : ḥovardalık, sefāhet

Libraire (isim) : kitābcı, şaṣṣāf

Librairie (ism-i müenne²) : kitābcılık, şaṣṣāflık § kitābcı dükkānı

Libre (şıfat) : serbest, sürri § müstaḳil § bekār

Librement (ṣāl) : serbestçe, sürriyetle § açıkdan açıgā

Lice (ism-i müenne²) : güreş ve mübāreze meydānı § meydān-ı mücādele

Lice (ism-i müenne²) : dişi av köpeği

Lice (ism-i müenne²) : tokuma destgāhınının tırağı

Licence (ism-i müenne²) : ruḥṣat, icāzet, meḥzūniyet § ḥadem-i iṭṭāṣat, ḥadem-i intizām § darü' l-fünūnlarda şākirdāna ikinci dereceden icāzet

Licencié (ism-i müzekker) : bir dārü' l-fünūndan ikinci dereceden şehādetnāme ile meḥzūn çıkmış adam

Licenciement (ism-i müzekker) : ḥaskere izin veriş § icāzet vermeklik

[SAYFA 388]

Licencier (fiṣil-i müteḥaddi) : ḥaskere izin vermek § icāzet vermek

Licencieusement (ṣāl) : ṣadden ziyāde, serbestlikle

Licencieux, euse (şıfat) : ṣadden ziyāde serbest, iṭṭāṣatsız

Lichen (ism-i müzekker) (kène) : şeyb, ṣazāz

Licitation (ism-i müenne²) : bir mülk-i müşterekiñ müzāyede ile fūruḥtu

Licite (şıfat) : ṣelāl, meṣrūḥ

Licitement (ṣāl) : ṣelāl ve meṣrūḥ olarak

Liciter (fiṣil-i müteḥaddi) : müzāyedeye çıkarmak

Licol (ism-i müzekker) : ve

Licou (ism-i müzekker) : yular

Lie (ism-i müenne²) : şarāb tortusu

Liège (ism-i müzekker) : mantar ağacı

Lien (ism-i müzekker) : bağ, rābıta § zinc³r, kayd || (mecāzen)
münāsebet, ṣalāka, rābıtā

Lier (fiʔil-i müteʔaddi) : bağlamak, rabt etmek § birleştirmek,
ilşāk etmek § koyulaştırmak

Lierre (ism- i müenne²) : yer şarmaşığı, leblābü'l-arz

Liesse (ism-i müenne²) : sevinç, mesrūriyet

Lieu (ism-i müzekker) : yer, maşal, mekān, maḳam § ev, ḥāne, dāʕire
§ sebeb, şak, yer = (cemṣ) kieux yahūd d'aisances— abdestḥāne,
kenef

Lieu (ism-i müenne²) : taḳr³ben bir sāʔatlık yoldan ṣibāret
mesāfe, fersaḥ

Lieutenance (ism-i müenne²) : mülāzımlık

Lieutenant (ism-i müzekker) : mülāzım

Lieutenant, colonel (ism-i müzekker) : ḳaʕimmaḳām

Lièvre (ism-i müzekker) : tavşan, erneb

Ligament (ism-i müzekker) (teşr³ş) : ribāt (erbiṭe)

Ligamenteux, euse (şıfat) (teşr³ş) : ribātî

Ligature (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî) : ḥayt-i ṣāḳid

Lignage (ism-i müzekker) : nesil, neseb, şoy

Ligne (ism-i müenne²) : çizgi, ḥaṭ § satır § olṭa ipi § dülger
çırpısı § sınıf, sıra § silk

Lignée (ism-i müenne²) : nesil, neseb, şoy, zürriyet

Ligneux, euse (şıfat) : odun kabilinden, haşebî

Ligue (ism-i müenne²) : cemâiyet-i ittişâdiye

Liguer (fi'il-i müte'addi) : bir cemâiyet-i ittişâdiyeye idhâl etmek || se- ittifāk ve ittişād etmek

Lilas (ism-i müzekker) : leylāk

Liliacées (ism-i müenne²) (silm-i nebātāt) : faş³le-i zanbaķiyye

Limace (ism-i müenne²) : kabuķsuz sümüklü böcek, büzzaķa

Limaçon (ism-i müzekker) : kabuķlı sümüklü böcek, selezon

Limaille (ism-i müenne²) : ma'den eğintisi

Limande (ism-i müenne²) : pisi balığı

[SAYFA 389]

Limbe (ism-i müzekker) (riyāziye) : muş³talet

Limé (ism-i müenne²) : eģe, şayķal, mibred

Limer (fi'il-i müte'addi) : eģelemek || (mecāzen) ıslāh ve taşf³h etmek

Limier (ism-i müzekker) : iri av köpeģi

Limitatif, ive (şıfat) : taşd³d eden

Limitation (ism-i müenne²) : taşd³d, taşy³n-i şudūd

Limite (ism-i müenne²) : sınır, şad, şudūd

Limiter (fi'il-i müte'addi) : taşy³n-i şudūd etmek, taşd³d etmek

Limitrophe (şıfat) : şudūdda bulunan ş hemhudūd

Limon (ism-i müzekker) : çamur, balçık, t³n, şalşāl

Limon (ism-i müzekker) : çok şulu bir nev' limon

Limon (ism-i müzekker) : araba oķlarınıñ beheri

Limonade (ism-i müenne²) : limonāta

Limonadier, ère (şıfat) : limonātacı

Limoneux, euse (şıfat) : çamurlu, şalşālî

Limonier (ism-i müzekker) : limon ağacı

Limonière (ism-i müenne²) : arabanın iki oku

Limousinage (ism-i müzekker) : çamur şıvası

Limousine (ism-i müenne²) : arabacı yağmurluğu

Limousine (fiʔil-i müteʔaddi) : çamurla şıvamak

Limpide (şıfat) : berrāk, şaf

Limpidité (ism-i müenne²) : berrāklık, şāflık

Limure (ism-i müenne²) : eğeleme

Lin (ism-i müzekker) : ketān, keten

Linceul (ism-i müzekker) : kefen

Linéaire (şıfat) : çizgiye müteʔallık, hattî

Linéament (ism-i müzekker) : çehre buruşukluğu

Linge (ism-i müzekker) : bez ş çārşaf, örtü ş çamāşır

Linger, ère (isim) : yağlıkçı

Lingerie (ism-i müenne²) : yağlıkçılık ş çamaşırhāne

Lingot (ism-i müzekker) : külçe

Lingual, e (şıfat) (gou-al) : lisānî

Linguistique (ism-i müenne²) : ʔilmü'l-lisān

Linier, ère (şıfat) : ketene müteʔallık = (ism-i müenne²) keten tarlası

Liniment (ism-i müzekker) (tıbb) : merūh

Linon (ism-i müzekker) : ince ve kavi bir nevâ bez

Linot (ism-i müzekker) : yahūd

Linotte (ism-i müenne²) : keten kuşu

Linteau (ism-i müzekker) : kapı veya pencereniñ üstündeki ufķî taş

Lion, ne (isim) : arslan, esed, ş³r

Lionceau (ism-i müzekker) : arslan yavrusu

Lipome (ism-i müzekker) (tıbb) : ur, verem-i şaşm, silâa

Lippe (ism-i müenne²) : pek kalın ve şarkık alt tudağ

Lippée (ism-i müenne²) : loğma

Lippu, e (şıfat) : alt tudağı şarkık

[SAYFA 390]

Liquéfaction (ism-i müenne²) (Şikemiyât-ı tab³ıyye) : şu Şāline girme, imtiyāa

Liquéfier (fiil-i müteaddi) (Şikemiyât-ı tab³ıyye) : temy³ etmek

Liqueur (ism-i müenne²) : māyiā § meşrübāt, müskirāt

Liquidateur (ism-i müzekker) : tesviye-i Sesāb ve kaṭa-ı muşāsebe eden adam

Liquidation (ism-i müenne²) : tesviye-i Sesāb, kaṭa-ı muşāsebe § taṣy³n-i kıymet

Liquide (şıfat) : māyiā § berrāk, şāf

Liquider (fiil-i müteaddi) : tesviye-i Sesāb etmek, Sesāb kesmek

Liquidité (ism-i müenne²) : māyi'lik, māyiıyyet

Liquoreux, euse (şıfat) : kendine mahşuş bir tatlılığı olan (şarāb)

Liquoriste (ism-i müzekker) : meşrûbât ve müskirât şatan adam

Lire (fiʔil-i müteʔaddi) : okumak, kıraçat etmek § müţālaʔa etmek

Lis (ism-i müzekker) (s okunur) : zanbāk

Lisére (ism-i müzekker) : şirāze

Liseur, euse (isim) : müţālaʔa merākklısı

Lisible (şıfat) : okunabilir § şāyān-ı müţālaʔa

Lisiblement (şāl) : okunabilecek şüretde

Lisière (ism-i müenne²) : çuka kenārı § yeñi yürümeğe başlayan çocukları tutmağa mahşûş ip veya kuşak || (mecāzen) kenār

Lisser (fiʔil-i müteʔaddi) : düzletip perdāhlatmak

Liste (ism-i müenne²) : defter, cedvel, liste

Lit (ism-i müzekker) : yatağ, firāş § kerevet, karyola, ser³r § yatılacak yer

Litanies (ism-i müenne²-cemʔ) : kilisede okunan bir nevʔ duʔā

Liteau (ism-i müzekker) : havlu ve bezleriñ kenārlarındaki renkli çizgi, kenār şuyu

Literie (ism-i müenne²) : yatağ takımı

Litharge (ism-i müzekker) : mürdesenk, mürtek

Lithochromie (ism-i müenne²) : boyalı taş başması

Lithographe (ism-i müzekker) : taş basmacı, litoğrafyacı

Lithographie (ism-i müenne²) : taş başması, litoğrafyā

Lithographier (fiʔil-i müteʔaddi) : taş başmasıyla başmak, taşda başmak

Lithographique (şıfat) : taş başmasına müteʔallik, litoğrafî

Lithontriptique (isim) (fenn-i cerrāşî) : muşallilü'l-Şaşāt

Lithotome (ism-i müzekker) (fenn-i cerrāşî) : muḥazziḥü'l-Şaşāt

Lithotomie (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî) : ḥazḥü'l-Şaşāt

Lithotriteur (ism-i müzekker) (fenn-i cerrāşî) : müfettitü'l-Şaşāt

Lithotritie (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî) : teft³tü'l-ḥaşāt

Litière (ism-i müenne²) : aḥūrda Şayvanlarıñ altına serilen şamān ve kum ve sâçire ş ḥasta teskeresi

[SAYFA 391]

Litigeant, e (şıfat) : daḥvācı, münāzaḥacı

Litige (ism-i müzekker) : daḥvā, münāzaḥa

Litigeux, euse (şıfat) : daḥvāya şaliş ş daḥvācı, münāzaḥayı seven adam

Litre (ism-i müzekker) : iki ölçek

Littéraire (şıfat) : edebî

Littéral, e (şıfat) : Şarfî, Şarf be Şarf

Littéalement (Şāl) : Şarfiyen, Şarf be Şarf

Littéralité (ism-i müenne²) : tercümeniñ Şarfiyen olması

Littérateur (ism-i müzekker) : ed³b

Littérature (ism-i müenne²) : edebiyāt, ḥulūm-ı edebiye

Littoral, e (şıfat) : sâşile müteḥallik, sâşilde yaşāyān veya yetişen, sâşilî

Liturgie (ism-i müenne²) : namāz ve duḥānıñ resm ve āy³n ve şırası

Liturgique (şıfat) : namāz ve duḥā ve resm ve āy³nine müteḥallik

Livide (şıfat) : mor

Lividité (ism-i müenne²) : morluk

Livraison (ism-i müenne²) : tesl³m, tesl³mât § cüzç cüzç neşr
olunan kitābıñ beher cüzçü

Livre (ism-i müzekker) : kitāb, sefer § faşl, bāb § defter

Livre (ism-i müenne²) : lira

Livrée (ism-i müenne²) : hıdmetçilere mahşüş resmî kıyāfet

Livrer (fiʔil-i müteʔaddi) : tesl³m etmek, vermek § terk etmek,
bırakmak || se-meşğūl olmak, bir şeyçiñ üzerine çok düşmek,
mübtelāsı olmak

Livret (ism-i müzekker) : küçük kitāb, kitābçık

Lobe (ism-i müenne²) (teşr³§) : fuşş

Local (ism-i müzekker) : mevkiʔ

Local, e (şıfat) : maşallî

Localement (§āl) : maşallince

Localité (ism-i müenne²) : maşal, mevkiʔ, mevziʔ

Locataire (isim) : kirācı, müsteʔcir

Locatif, ive (şıfat) : müsteʔcire müteʔallik veya ʔāʔid olan

Location (ism-i müenne²) : kirā, ʔcār, istiʔcār

Locatis (ism-i müzekker) : kirā beyg³ri

Loch (ism-i müzekker) (lok) (başriye) : parakete

Locomobile (ism-i müenne²) : müteşarrik buhār makinesi

Locomotif, ive (şıfat) : tahriki mūcib, muşarrikî

Locomotion (ism-i müenne²) : seyr ve şareket

Locomotive (ism-i müenne²) : demir yolu arabalarını çeken
makinelî araba, loķomotif

Locution (ism-i müenne²) : taʔb³r

Logarithme (ism-i müzekker) (riyāziye) : loğaritma

Logarithmique (şıfat) (riyāziye) : loğaritma Sesābına müteṣallık

Loge (ism-i müenne²) : kulübe, külbe § küçük oṭa [oda], Sücre § kapıcı oṭası [odası] § tiyatro Sücresi, loca
[SAYFA 392]

Logeable (şıfat) : kâbil-i sekenî

Logement (ism-i müzekker) : ikāmethāne, mesken § konak, menzil

Loger (fiṣil-i müteṣaddi) : ikāmet veya beytütet ettirmek § misāfir kabūl etmek = (fiṣil-i lāzım) ikāmet etmek, oturmak

Logette (ism-i müenne²) : küçük Sücre, Sücrecik

Logeur, euse (isim) : kirāya verilir mefrūş oṭaları [odaları] Şāvi bir ev idāre eden adam veya kadın

Logicien (ism-i müzekker) : mantıkiyūndan adam

Logique (ism-i müenne²) : mantıkî § maṣkūl

Logiquement (Şāl) : mantıkça § maṣkūl bir şüretle

Logis (ism-i müzekker) : ikāmetgāh, mesken, menzil

Logogriphe (ism-i müzekker) : Şarfleri diğerk bir şüretle terk³b olundukda başka bir kelimeye taşv³l olunan kelime, muṣammā, luğaz

Logomachie (ism-i müenne²) : elfāz ve kelimāt Şakḳında mübāŞā²e ve muṣāraza

Loi (ism-i müenne²) : kânūn, nizām, şer³at

Loin (zarf-ı mekân) : uzak, baṣ³d, dūr

Lointain (ism-i müzekker) : uzaklık, buṣd, mesāfe

Lointain, e (şıfat) : uzakda bulunan, uzak, baṣ³d

Loir (ism-i müzekker) : tarla şıçanı, zebābe

Loisible (şıfat) : cāfiz, mecāz, mübāṣ, muḥtār

Loisir (ism-i müzekker) : boş vakit, vakt-i ḥālî ṣ musāḥid vakit ve ṣāl

Lombaire (şıfat) (teṣr³ṣ) : kaṭanî

Lombes (ism-i müenne²) (teṣr³ṣ) : kaṭan

Lombric (ism-i müzekker) : yer kurdu, dūd

Long, gue (şıfat) : uzun, ṭav³l, dırāz ṣ medli, memdūd = (ism-i müzekker) uzunluk, ṭul

Longanimité (ism-i müenne²) : büyüklük, merṣamet, ṣaṭūfet

Longe (ism-i müenne²) : kayış, yular

Longer (fiʿil-i müteḥaddi) : boyuna gitmek, boyuna uzanmak

Longévité (ism-i müenne²) : çok yaşamaklık, ṭul-ı ṣömür

Longitude (ism-i müenne²) (coğrafya) : ṭul

Longitudinal, e (şıfat) : ṭulānî

Longitudinalement (ṣāl) : ṭulan

Longtemps (ṣāl) : çok vakit, müddet-i med³de

Longue (ism-i müenne²) : memdūd hece, ²ak³l hece

Longuement (ṣāl) : ḥayli vakit ṣ uzun uzadıya, mufaṣṣalen

Longuet, te (şıfat) : uzunca, mufaṣṣalca

Longueur (ism-i müenne²) : uzunluk, boy, ṭul

Looch (ism-i müzekker) (lok) (ṭıbb) : laṣūḳ

Lopin (ism-i müzekker) : et parçası

Loquacité (ism-i müenne²) (kua) lafazanlık

Loque (ism-i müenne²) : bez parçası, paçavra

Loquet (ism-i müzekker) (ké) : kapı mandalı, sürme

[SAYFA 393]

Loqueteau (ism-i müzekker) : ufağ mandal, ufağ sürme

Lorgner (fiʔil-i müteʔaddi) : yan gözle bakmak

Lorgnette (ism-i müenne²) : ufağ dūrb³n

Lorgneur, euse (isim) : yan gözle bakan

Lorguon (ism-i müzekker) : tek gözlük

Loriot (ism-i müzekker) : florya kuşu

Lors (zarf-ı zamān) : o vakit

Lorsque (Şarf-i rabıṭ) : o vakit ki : il viendra – geleceği vakit

Losange (ism-i müzekker) (hendese) : muʔayyen

Lot (ism-i müzekker) : Şişşe, pay Ş piyanḳoda işābet eden şey ||
(mecāzen) naş³b, kısmet

Loterie (ism-i müenne²) : ḳurʔa, piyanḳo

Lotion (ism-i müenne²) (tıbb) : ʔasel

Lotir (fiʔil-i müteʔaddi) : pay etmek, ḳurʔa ile taḳş³m etmek

Lotissement (ism-i müzekker) : ḳurʔa ile pay etmek

Loto (ism-i müzekker) : tombolo [tombala]

Louable (şıfat) : memdūŞ

Louablement (Şāl) : memdūŞiyetle

Louage (ism-i müzekker) : kirā, icāre

Louange (ism-i müzekker) : medŞ, sitāyiş, ²enā, ögme[övmē]

Louanger (fiʔil-i müteʔaddi) : ifrāṭla medŞ ve sitāyiş etmek

Louangeur, euse (isim) : meddāŞ, ²enākār

Louche (isim-şıfat) : şaşıl, aşıl || (mecâzen) iki ma'nâlı, şübhelî, meşkûk = (ism-i müzekker) şübhe, şekk

Loucher (fi'il-i lâzım) : şaşıl olmak, şaşıl gözle bakmak

Louer (fi'il-i müteaddi) : ögmek [övmek], medş ve sitâyiş etmek

Louer (fi'il-i müteaddi) : kirâya vermek, ³câr etmek ş isticâr etmek

Loueur, euse (isim) : mûcir, kirâcı

Loueur, euse (isim) : meddâş, ²enākār

Loup (ism-i müzekker) : kurd, zi'ib, gorg

Loup-cervier (ism-i müzekker) : vaşak

Loupe (ism-i müenne²) : ur, verem-i zi'ibî ş pertavsûz

Loup-garou (ism-i müzekker) : kara koncolos

Lourd, e (şıfat) : ağır, ²ağ³l, girân ş ağır şareketli, bağıç

Lourdaud, e (şıfat) : kaba, zarafetsiz

Lourdement (şâl) : ağırlıklı, ağır bir şüretde ş kaballıklı

Lourdeur (ism-i müenne²) : ağırlık, ²iklet

Loutre (ism-i müenne²) : şu samuru, zi'ibü'l-mâç

Louve (ism-i müenne²) : dişi kurd

Louveteau (ism-i müzekker) : kurd yavrusu

Louveterie (ism-i müenne²) : kurd avı alât ve mühimmâtı

Louvetier (ism-i müzekker) : kurd avı alât ve mühimmâtının muşâfızı

Louvoyer (fi'il-i lâzım) (gemi şakında) : olta [v]urmak

Loyal, e (şıfat) : doğru, müstak³m ş hâliş, şilesiz

Loyalement (şâl) : şüret-i meşrûada ş doğrulukla, istikâmetle

[SAYFA 394]

Loyauté (ism-i müenne²) : toğruluk [doğruluk], istikāmet, nāmūs, şilesizlik

Loyer (ism-i müenne²) : nevheveslik

Lubricité (ism-i müenne²) : şehvetperestlik

Lubrique (şıfat) : zināya müteḥallik, bāhî

Lubriquement (Şāl) : nefis ve şehvete tābiḥiyyetle, zinā ile

Lucarne (ism-i müenne²) : baca, çatı deliği

Lucide (şıfat) : ziyālî, rüşen ş açık, vāzîş

Luciole (ism-i müenne²) : ateş böceği

Lucratif, ive (şıfat) : kârlî, fāḥideli, temettü'lü

Lucre (ism-i müzekker) : kâr, fāḥide, temettüḥ

Lurette (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : lehāt

Lueur (ism-i müenne²) : zaḥif ışıķ, aydınlık, şu'le, lemḥa

Lugubre (şıfat) : Şaz³n, mağmūm, müḥellim

Lugubrement (hāl) : Şüzün ve keder ve elemle

Lui (zam³r) : zam³r-i muttaşılıñ müfred-i müzekker-i gāḥibi, o : cḥest odur

Lui (zam³r) : zam³r-i muttaşılıñ müfred-i gāḥibiniñ mefḥūlun ileyhidir, oña, kendisine: je – dit oña, kendisine söyledim

Luire (fiḥil-i lâzım) : parlamak, neşr-i ziyā etmek

Luisant, e (şıfat) : parlayan, parlak

Lumbago (ism-i müzekker) (tıbb) : vecaḥ-ı kaṭanî

Lumière (ism-i müenne²) : nūr, ziyā, aydınlık, ışıķ § mum, kand³l ve sāçire § top ve tüfenk falyası || (mecāzen) sōmür, Sayāt § nur, başar § bir kavim ve memleketiñ veyā sāsırınıñ mefharı

Lumignon (ism-i müzekker) : fit³l ucu

Luminaire (ism-i müzekker) : maşbedde e²nā-yı ay³nde yanan mumlar ve kand³ller

Lumineux, euse (şıfat) : mün³r, ziyādār, rüşen

Lunaire (şıfat) : aya müteşallık, kamerî

Lunaison (ism-i müenne²) : devr-i kamer

Lunatique (isim-şıfat) : kameriñ tebd³lātınā tābiş, kamerî

Lune (ism-i müenne²) : ay, kamer, māh

Lunette (ism-i müenne²) : gözlük § dūrb³n, nezare

Lupin (ism-i müzekker) : türmüs, acı bakla

Lustral, e (şıfat) : taḥ³re yarayan

Lustre (ism-i müzekker) : perdāş, cilā § av³ze

Lustrer (fişil-i müteşaddi) : parlatmak, perdāḥ vermek, cilā vermek, lostra etmek

Lustrine (ism-i müenne²) : ipekden parlak bir nevş kumaş

Lut (ism-i müzekker) (t okunur) (kimyā) : ṭ³n-i şikmet

Luter (fişil-i müteşaddi) : ṭ³n-i şikmetle maşcunlatmak

Luthéranisme (ism-i müzekker) : Protestan mezhebi

Luthérien, ne (isim) : Protestan

Luthier (ism-i müzekker) : telli çalgı alātı yapan şanşatkār

Lutin (ism-i müzekker) : cin

Lutiner (fişil-i müteşaddi) : eziyet vermek, raşatsız etmek

Lutrin (ism-i müzekker) : raşle

Lutte (ism-i müenne²) : güreş § münāzaʔa, mübāşa²e, mücādele

Lutter (fiʔil-i lâzım) : güreşmek § tavranmak, çabalamak, ictihād etmek

Lutteur (ism-i müzekker) : güreşçi, pehlivan

Luxation (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāşî) : halʔ, çıkık

Luxe (ism-i müenne²) : tañana, debdebe § isrāf, sefāhet

Luxer (fiʔil-i müteʔaddi) (kemiği) oynatmak, çıkarmak

Luxure (ism-i müenne²) : şehvetperestlik, sefāhet

Luxuriant, e (şıfat) : bereketli, mebzûl

Luxurieusement (şāl) : şehvetperestlikle, sefāhetle

Luxurieux, euse (şıfat) : şehvetperest, sef³h

Luzerne (ism-i müenne²) : kaba yonca

Lycanthrope (ism-i müzekker) (tıbb) : cinnet-i ziçbe mübtelā adam

Lycanthropie (ism-i müenne²) (tıbb) : cinnet-i ziçb

Lycée (ism-i müenne²) : mekteb-i iʔdādi-i dāhilî (mekteb-i sultanî)

Lycopode (ism-i müzekker) : kibr³t nebâtı

Lymphatique (şıfat) (teşr³ş) : lenfāvî

Lymphé (ism-i müenne²) (teşr³ş) : lenfā

Lynx (ism-i müzekker) (x okunur) vaşak

Lyre (ism-i müzekker) : ʔūd || (mecāzen) tabiʔiyyet-i şıʔiriyye

Lyrique (şıfat) : ʔüdlā çalınan § gāzeliyāt kâbilinden (eşʔār) § gāzeliyāt nazmeden (şāʔir)

M HARFİ

M (ism-i müzekker-ism-i müenne²) : Elifba-yı Fransevî'niñ on üçüncü Şarfi. "Mim" gibi okunur.

Ma (şıfat) : teml³k beyān eden zam³ri muttaşılıñ müfred-i müenne²-i mütekellimidir, m, benim: mēre – vālidem

Macaque (ism-i müzekker) : Afrika'nıñ bir nevā maymūnu

Macaron (ism-i müzekker) : bir nevā bādem kurabiyesi

Macaroni (ism-i müzekker) : makarna

Macaronique (şıfat) : ādi ve kaba kelimelerden mürekkeb şiir

Macédoine (ism-i müenne²) : dürlü[türlü] yaşnisi ş men²ūr ve manzūm makālāt

Macération (ism-i müenne²) : ıslatma, taṣṭ³n

Macérer (fiil-i müteaddi) : şuya batırmak, taṣṭ³n etmek ş riyāzet etmek

[SAYFA 396]

Māche (ism-i müenne²) : bir nevā salata, maş

Māchefer (ism-i müzekker) (r okunur) : demir boķu

Māchelière (ism-i müenne²-şıfat) : şoñ azı dişlerine müteallik, nāciz

Mācher (fiil-i müteaddi) : çiğnemek, mağ etmek

Mācheur, euse (ism-i müzekker) : çiğneyici, māzıg

Machiavélique (şıfat) : Şileli, des³seli, İblisāne

Machiavélisme (ism-i müzekker) : Ş³le, des³se, şeytānet

Machinal, e (şıfat) : ğayr-ı ihtiyārî

Machinalement (Şāl) : bilāiẖtiyār

Machinateur, trice (isim) : desāis ve fesād mürettibi

Machination (ism-i müenne²) : desāis ve fesād tert³bi

Machine (ism-i müenne²) : alet, makine

Machiner (fiʔil-i müteʔaddi) : desāis ve fesād tert³b etmek

Machiniste (ism-i müzekker) : makineci, makinist

Mâchoire (ism-i müenne²) : çene, fekk

Machonner (fiʔil-i müteʔaddi) : güçlkle çiğnemek

Maçon (ism-i müzekker) : dülger, d³vārcı [duvar]

Maçonnage (ism-i müzekker) : dülger işi

Maçonner (fiʔil-i müteʔaddi) : yapı yapmak, d³vār [duvar] çekmek

Maçonnerie (ism-i müenne²) : dülgerliğe müteʔallik iş

Macouba (ism-i müzekker) : Amerika'nın bir nevʔ tütünü

Macreuse (ism-i müenne²) : ördeğe müşābih deñiz kuşu

Macule (ism-i müenne²) : leke, telv^{3 2}

Maculer (fiʔil-i müteʔaddi) : kaaralatmak, lekeletmek

Madame (ism-i müenne²) : hanım

Madapolam (ism-i müzekker) : patişka, madampol

Mademoiselle (ism-i müenne²) : hanım kız

Madone (ism-i müenne²) : Şazret-i Meryem'in heykeli

Madré, e (şıfat) : lekeli, benekli Şilekār, kurnaz

Madrier (ism-i müzekker) : kalın meşe tahtası

Madrigal (ism-i müzekker) : bir nevʔ ğazel

Maestro (ism-i müzekker) : musiki ustası

Mafflé, e (isim-şıfat) : yahūd

Mafflu, e (isim-şıfat) : şişkin yanaqlı, yaşsı çehrelî

Magasin (ism-i müzekker) : mahzen, anbār, mağaza & dükkān, mağaza

Magasinage (ism-i müzekker) : emtiʔanıñ deranbār edilmesi

Magasiner (fiʔil-i müteʔaddi) : deranbār etmek

Magasinier (ism-i müzekker) : anbārcı, anbār em³ni, mağazacı

Magicien, ne (isim) : büyücü, sişirbāz

Magie (ism-i müenne²) : büyü, sişir

Magique (şıfat) : sişrî

Magister (ism-i müzekker) : köy mekteb hocası

Magistral, e (şıfat) : āmirāne, Şākimāne & üstādāne, māhirāne

[SAYFA 397]

Magistralement (Şāl) : āmirāne, Şākimāne

Magistrat (ism-i müzekker) : Şākim, vāli

Magistrature (ism-i müenne²) : Şākimlik, vālilik

Magnanerie (ism-i müenne²) : ipek böcekleri yetiştirilen maşal

Magnanier (ism-i müzekker) : ipek böceği yetiştiren adam

Magnanime (şıfat) : ʔāl³ himmet, ʔālicenāb

Magnanimement (Şāl) : ʔuluvv-i himmetle, ʔāli himmetle

Magnanimité (ism-i müenne²) : ʔuluvv-i himmet, ʔuluvv-i cenāb

Magnésie (ism-i müenne²) (kimyā) : mağnezya

Magnétique (şıfat) : mıknaţısî

Magnétiser (fiʔil-i müteʔaddi) : mıknaţıslandırmak

Magnétiseur, euse (isim) : mıknâtıslandırıcı

Magnétisme (ism-i müzekker) : mıknâtısiyyet

Magnificence (ism-i müenneş) : iştîşâm, dārât, debdebe § kerem, civânmerdlik

Magnifique (şıfat) : tañtanalı, muşteşem, şanlı § parlak, güzel, a'lâ, mükemmel § seh³, ker³m

Magnifiquement (şâl) : tañtana ve iştîşâmla, şânla § mükemmel ve parlak olarak, a'lâ § kerem ve sehâvetle

Magot (ism-i müenne²) : bir nevâ maymûn § çin³den kaba resim

Magot (ism-i müzekker) : def³ne

Mahométan, e (isim-şıfat) : Müslümân, Muhammedî

Mahométanisme (ism-i müzekker) : Müslümanlık, din-i Muşammed

Mai (ism-i müzekker) : mayıs [yılın 5. ayı]

Maie (ism-i müenne²) : hamûr teknesi

Maigre (şıfat) : zâıif, lağar, kuru § yavan, maşşûlatı az = (ism-i müzekker) : yağsız et, but

Maigrelet, te (şıfat) : zâıifçe, kuruca

Maigrement (şâl) : az ve yavan yemekle

Maigret, te (şıfat) : zâıifcik, kurucuk

Maigreur (ism-i müenne²) : zâıiflik, kuruluk

Maigrir (fiail-i lâzım) : zâıiflamak, lağar ve kuru olmak

Mail (ism-i müzekker) : top ve çevgân oyunu § teferrüc meydânı

Maille (ism-i müenne²) : ağ ve örme şeyleriñ beher gözü

Maillet (ism-i müzekker) : çekiç resminde tokmak

Mailloche (ism-i müenne²) : iri tokmak

Maillon (ism-i müenne²) : zinc³ r Şalkası

Maillot (ism-i müzekker) : çocuk kundağı § canbāz tonu [donu]

Main (ism-i müenne²) : el, yed, dest || (mecāzen) yazı. § kâğıd

Main-dœuvre (ism-i müenne²) : əamele işi, el emeği

Main-forte (ism-i müenne²) : iḡāne, imdād

Mainlevée (ism-i müenne²) : fekk-i Şaciz. iḡtişābdan
kurtulmasını āmir i' lām

Mainmorte (ism-i müenne²) : mülk-i meşrūḡ

[SAYFA 398]

Maint, e (şıfat) : çok, müteəaddid

Maintenant (zarf-ı zamān) : şimdi, elān

Maintenir (fiʔil-i müteəaddi) : tutmak, ṡurdurmak, ibkā etmek §
taşfiye ve teḡy³d etmek § gözetmek, korumak, muŞāfaḡa etmek

Maintien (ism-i müzekker) : muŞāfaḡa, vikāye, gözetme § ṡuruş,
vaḡḡiyet

Maire (ism-i müzekker) : belediye reḡisi, naŞiye müd³ri

Mairie (ism-i müenne²) : belediye riyāseti, nāŞiye müd³riyeti §
belediye dāḡiresi, müd³r konağı

Mais (Şarf-i cerr) : lakin, amma, faḡaḡ, ancak

Maïs (ism-i müzekker) (s okunur) : mısır buğdayı

Maison (ism-i müenne²) : ev, ḡāne, beyit § əāḡile, fāmilya, ehl-i
beyt § ḡānedān, sülāle § büyük tācir ve şarrāf mağazası

Maisonnée (ism-i müenne²) : ehl-i beyit, ev ḡalkı

Maisonnette (ism-i müenne²) : küçük ev, evcik

Maître (ism-i müzekker) : efendi, aḡa, ḡelebi, ḡorbacı § şāŞib,
mutaşarrıf § ḡoca, muəallim § usta

Maîtresse (ism-i müenne²) : hanım, kadın § şâŞibe, mutaşarrıfe § kadın hoca, muallime § usta kadın § maşuğa, dost

Maîtrise (ism-i müenne²) : ustalık § eşnâf kethüdalığı

Maîtriser (fiil-i müteaddi) : zabt ve idâre etmek, yenmek

Majesté (ism-i müenne²) : büyüklük, şâzamet § Şükümdârlara verilen şunvândır : sa-şevketlü, Şaşmetlü

Majestueusement (Şâl) : şâzamet ve ceberutla

Majestueux, euse (şıfat) : şâzametli, ceberütlu, Şaşmetmeçab

Majeur, e (şıfat) : reş³d, reş³de § ehemmiyetli, mühim

Major (ism-i müzekker) : biñbaşı || état-erkân-ı Şarbiye

Majorat (ism-i müzekker) : bir şunvânla berâber verilen emlâk

Majorité (ism-i müenne²) : sinn-i reş³d, sinn-i bülug § ek²eriyet

Majuscule (ism-i müenne²-şıfat) : baş Şarfi, büyük Şarf: A, B, C.

Mal (ism-i müzekker) : fenâlık, kötülük § ağırı, vecma § zarar, ziyân, telefât, zâyîât § zaşmet, meşakkat = (şıfat) : fenâ, kötü

Malachite (ism-i müenne²) (ki) : yeşil bir nevâ yumuşak taş

Malade (isim-şıfat) : hasta, mar³z

Maladie (ism-i müenne²) : hastalık, maraž, dâç

Maldif, ive (şıfat) : hastalıklı, hasta mizac

Maladresse (ism-i müenne²) : mahâretsizlik, beceriksizlik

Maladroit, e (isim-şıfat) : mahâretsiz, beceriksiz

[SAYFA 399]

Maladroitement (Şâl) : mahâretsizlikle, beceriksizce

Malaise (ism-i müenne²) : rahatsızlık, nāmizâclık

Malaisé, e (şıfat) : güç, şubetli ş rāşatsız

Malaisément (şāl) : güçlükle, şubetle ş raşatsızlıkla

Malaisément (şāl) : güçlükle, şubetle ş raşatsızlıkla

Malavisé, e (isim-şıfat) : mülāşazasız, tedb³rsiz

Malaxer (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā) : taʔc³n

Malbâti, e (isim-şıfat) : yapılışı fenā, biçimsiz

Malcontent, e (şıfat) : nāhoşnūd

Mâle (şıfat) : erkek, zeker || (mecāzen) kutlu, ruşlu = (ism-i müzekker) erkek Sayvan

Malediction (ism-i müenne²) : laʔnet, bedduʔā ş muşibet, şeʔāmet

Malefaim (ism-i müenne²) : şiddetli açlık ve iştihā

Maléfice (ism-i müenne²) : zehir veyā sişirbāzlıkla ızrār ʔaşdı

Maléficié, e (şıfat) : zehir veyā sişirbāzlıkla ızrār olunmuş

Maléfique (şıfat) : şeʔāmetli

Malemort (ism-i müenne²) : fenā ölüm, mevt-i fec³ʔ

Malencontre (ism-i müenne²) : fenā teşādüf, uğursuzluk

Malencontreusement (şāl) : fenā teşādüfle, uğursuzlukla

Malencontreux, euse (şıfat) : fenā teşādüfe dūçār olan, uğursuz, meymenetsiz

Malepeste (şarf-i nidā) : vay! ya!

Mal-être (ism-i müzekker) : raşatsızlık, kırıklık

Malfaçon (ism-i müenne²) : ʔuşūr, fenā yapılış

Malfaisance (ism-i müenne²) : şer³rlik

Malfaisant, e (şıfat) : şer³r ş muzır

Malfaiteur (ism-i müzekker) : fenā adam, şaḥş-ı muzır, şaḥi

Malgracieux, euse (şıfat) : letāfetsiz, tatsız

Malgracieusement (Şāl) : letāfetsizlikle, tatsızlıkla

Malgracieux, euse (şıfat) : letāfetsiz, tatsız

Malgré (Şarf-i cerr) : rızāsı hilāfına, istemediği Şālde. Moi – benim rızām hilāfında. Ş ile beraber, olduğu Şālde. La pluie – yağmūr yağdığı Şālde

Malhabile (şıfat) : mahāretsiz

Malhabilement (Şāl) : mahāretsiz

Malhabileté (ism-i müenne²) : mahāretsizlik

Malheur (ism-i müzekker) : bahtsızlık, bedbahtlık, kara talīṣ & nekbet, idbār & belā, muşibet, felāket

Malheureusement (Şāl) : bir muktezā-yı tālīṣ-i şūm

Malheureux, euse (şıfat) : bahtsız, bedbaht, kara bahtlı & zavallı, b³çāre & uğursuz, meşḫūm, menḫūss = (ism-i müzekker) fak³r adam, sef³l

[SAYFA 400]

Malhonnête (isim-şıfat) : zarāfetsiz, kaba & nāmussuz, istikānetsiz

Malhonnêtement (Şāl) : zarāfetsizlikle, kabalıkla & nāmussuzluk, ṁadem-i istikāmet

Malhonnêteté (ism-i müenne²) : zarafetsizlik, kabalık & nāmussuzluk, ṁadem-i istikāmet

Malice (ism-i müenne²) : fenālık & muṁazzeblık, müzilik

Malicieusement (Şāl) : fenālık niyetiyle & muṁazzeblıkla, müzilikle

Malicieux, euse (isim-şıfat) : fenā, mużır & muṁazzeb, muvzeb

Malignement (Şāl) : şeytānetle, Şabā²etle

Malignité (ism-i müenne²) : şeytānet, Şabā²et

Malin, igne (şıfat) : şer³r, Şab^{3 2} § müstehzi, acı

Malines (ism-i müenne² - cem) : bir nevā zıķıymet dantela

Malingre (şıfat) : ĥasta mizāc, zaııf, naķ³f

Malintentionné, e (isim-şıfat) : fenā maķşadlı

Malle (ism-i müenne²) : şandık

Malléabilité (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı tab³ııyye) : intırāk, merānet

Malléable (şıfat) (Şikemiyāt-ı tab³ııyye) : kābil-i intırāk, mārın

Malléole (ism-i müenne²) : topuk kemiķi, kaıb

Malmener (fiııl-i müteıaddi) : tekd³r etmek, azarlamak

Malotru, e (isim-şıfat) : terbiyesiz, kaba § fenā adama beızer meĥülü' l-aşvāl şaķış

Malpeigné, e (isim-şıfat) : şaııı taranmış ve kıyāfeti perişan adam

Malplaisant, e (isim-şıfat) : ²aķ³l

Malpropre (şıfat) : pis, mülevve², kirli, murdār

Malproprement (Şāl) : fenā, pis

Malpropreté (ism-i müenne²) : pislik, murdārlık

Malsain, e (şıfat) : şışşati yerinde olmayan § şışşate muızır

Malséant, e (şıfat) : yakışıķsız, edeb ve tert³be muĥāyir

Malsonnant, e (şıfat) : edeb ve tert³be muĥāyir

Malt (ism-i müzekker) (t okunur) : arpa şuyu i smāliçün
filizlendirilmiş arpa

Maltraiter (fi il-i müte addi) : suç-i mu āmele etmek, tekd³r
etmek

Malveillance (ism-i müenne²) : bedhāhlık

Malveillant, e (isim-şıfat) : bedhāh § bedhāhāne

Malversation (ism-i müenne²) : ihtilās, irtikāb

Malverser (fi il-i lāzım) : ihtilās ve irtikāb etmek

Maman (ism-i müzekker) : ana

Mamelle (ism-i müenne²) : meme, ²edy

Mamelon (ism-i müzekker) : meme başı, şalme

Mamelonné, e (şıfat) : meme tepesine müşābih tepecikleri olan,
müteşallim

[SAYFA 401]

Mammaire (şıfat) (teşr³ş) : memeye müteşallık, ²edyî

Mammifère (ism-i müenne²) (tār³h-i tab³ā³) : memeli Sayvān,
zātü² - ²edye

Manant (ism-i müzekker) : köylü § kaba ve terbiyesiz adam, hoyrāt

Manche (ism-i müzekker) : şap, kulb, kabza, kol

Manche (ism-i müenne²) : yeñ, libās kolu

Manchette (ism-i müenne²) : kolluk

Manchon (ism-i müzekker) : kadınların ellerini so[ğ]ukdan
muşafa za için kullandıkları kürkden torba, maşon

Manchot, e (isim-şıfat) : çolak

Mandant (ism-i müzekker) : vek³l taşy³n eden, müvekkil

Mandarine (ism-i müenne²) : mandarine [mandalina]

Mandat (ism-i müzekker) : vekâlet, vekâletnâme § Savâle, sipariş § emir

Mandataire (ism-i müzekker) : vek³l, murahhâş

Mandement (ism-i müzekker) : piskopos emirnâmesi § Savâlenâme

Mander (fiʔil-i müteʔaddi) : işʔâr etmek § çağırma, celb ve daʔvet etmek

Mandibule (ism-i müenne²) : alt çene

Mandoline (ism-i müenne²) : tanbura

Mandore (ism-i müenne²) : dört telli bir nevʔ ʔūd

Mandrin (ism-i müzekker) : demiri delmeğe mahşûş burğu

Manége (ism-i müzekker) : at taʔl³mi, manej § at taʔl³mine mahşûş maşal, at meydânı || (mecâzen) ʔolab [dolap], oyun

Mânes (ism-i müzekker-cemʔ) : ölüleriñ ervâşı

Manganèse (ism-i müzekker) (kimyâ) : mangânez

Mangeable (şıfat) : yenebilir, kâbil-i ekl

Mangeaille (ism-i müenne²) : yenecek, ʔaʔam, yem

Mangeoire (ism-i müenne²) : yemlik

Manger (fiʔil-i müteʔaddi) : yemek, ekl etmek § aşındırma = (ism-i müzekker) meçkûlât, ʔaʔâm

Mangeur, euse (isim) : çok yiyici, ekûl

Maniable (şıfat) : işlenebilir, yumuşak || (mecâzen) kullanılması kolay, şal³m, muʔ³ʔ

Maniaque (isim-şıfat) : bir merak veya cinnete mübtelâ, meşğûf

Manie (ism-i müenne²) : bir nevʔ cinnet, manyâ || (mecâzen) heves, merak

Maniement yahūd **manîment** (ism-i müzekker) : kullanma, istismāl § idāre

Manier (fiʔil-i müteʔaddi) : el ile tutmak ve yoklamak § kullanmak, istismāl etmek

Manière (ism-i müenne²) : tarz, üslûb, minvāl, şûret || (mecāzen) eṭvār ve Şarekāt, evzāʔ

Maniéré, e (şıfat) : saḥte eṭvārlı

Manieur (ism-i müzekker) : muʔāmeleci

Manifestation (ism-i müenne²) : ızhār, zuhūr § nümāyiş

Manifeste (şıfat) : zāhir, ʔayān, ʔalenî

[SAYFA 402]

Manifeste (ism-i müzekker) : beyānnāme, i' lānnāme

Manifestement (Şāl) : zāhiren, ʔalenen

Manifester (fiʔil-i müteʔaddi) : ızhār etmek || se-zuhūr etmek

Manigance (ism-i müenne²) : Şiyel ve desāis-i Şafiye

Manigancer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şiyel ve desāis-i Şafiye kurmak

Manipulation (ism-i müenne²) (kimyā, fenn-i şaydelanî) : ʔameliyāt-ı bi'l-yed

Manipuler (fiʔil-i müteʔaddi) : el ile düzeltmek

Manique (ism-i müenne²) : ʔamele eldiveni

Maniveau (ism-i müzekker) : bir nevʔ sepet

Manivelle (ism-i müenne²) : makine kolu

Manne (ism-i müenne²) : kudret Şelvāsı, men

Manne (ism-i müenne²) : tar [dar] ve uzun sepet

Mannequin (ism-i müzekker) : uzun bir nevâ sepet § müteşarrik
muşuvlarla ağacdan ma'mûl insan şekli [manken]

Mannette (ism-i müenne²) : uzun ve tar [dar] sepetiñ küçüğü

Manœuvre (ism-i müenne²) : asker ta'lîmi, manevra § gemicilik
ameliyatı || (mecâzen) tolab[dolab], oyun = (ism-i müzekker) :
d³vârcı [duvarcı] çırağı, rencber

Manœuvrer (fi'il-i müte'addi-fi'il-i lâzım) : gemi kullanmak §
manevra icrâ etmek

Manomètre (ism-i müzekker) (Şikemiyyât-ı tab³ıyye) : miqyâsü'l-
gâzât

Manouvrier (ism-i müzekker) : gündelikçi

Manque (ism-i müenne²) : eksiklik, nokşân, fıkđân, adem

Manquement (ism-i müzekker) : eksiklik, nokşân, kuşûr § yokluk,
fıkđân, adem

Manquer (fi'il-i lâzım) : kuşûr etmek § bayılmak, yıkılıp düşmek §
eksik olmak, mevcûd olmamak § mâlik olmamak = (fi'il-i
müte'addi) : başa çıkaramamak § kaçırmak, fevt etmek § işâbet
edememek

Mansarde (ism-i müenne²) : tavan arası

Mansardé, e (şıfat) : tavan arası şüretinde

Mansuétude (ism-i müenne²) : hilm, mülâyemet

Mante (ism-i müenne²) : kolsuz ve geniş bir nevâ libâs

Manteau (ism-i müzekker) : kaput, yağmurluk, sâko, Sırmânî § ocak

Mantelet (ism-i müzekker) : kışa saço

Mantille (ism-i müenne²) : boyun mendili

Manuel, le (şıfat) : el ile yapılan, el işi = (ism-i müzekker) :
müciz ve muştasar kitāb

Manuellement (şāl) : el ile, elden ele

Manufacture (ism-i müenne²) : manifatura § manifatura fabrikası

Manufacturer (fiʔil-i müteʔaddi) : iʔmāl etmek

Manufacturier (ism-i müzekker) : manifaturacı

Manuscrit, e (şıfat) : el ile yazılmış,

[SAYFA 403]

el yazısı = (ism-i müzekker) yazma kitāb

Manutention (ism-i müenne²) : muşafaşa, idāre § asker fırını

Manutentionner (fiʔil-i müteʔaddi) : muşāfaşa etmek

Mappemonde (ism-i müenne²) : kürre-i musaṭṭāşa

Maquereau (ism-i müzekker) : uskumru balığı

Maquereau, elle (isim) : pezevenk

Maquette (ism-i müenne²) : bir heykeliñ ufaş ve kaba numūnesi
[maket]

Maquignon (ism-i müzekker) : beyg³r dellālı, canbāz

Maquignonage (ism-i müzekker) : beyg³r dellāllığı, canbāzlık

Maquignonner (fiʔil-i müteʔaddi) : şatılık beyg³ri bir takım
şilelerle olduğundan iyi göstermek § bir işe şiyel ve desāis
karışdırmak

Maquillage (ism-i müzekker) : yüz boyama

Maquiller (se) (fiʔil-i muṭavāʔat) : yüzü boyamak

Marabout (ism-i müzekker) : murābıṭ § kahve güğümü

Maraîcher (ism-i müzekker) : bostancı, sebzevât yetiştiren
bağçevân

Marais (ism-i müzekker) : bataklık, şulak yer, merzağa ş sebzевât
bağçesi, bostân

Marasme (ism-i müzekker) : büyük zaʿaf, kuşûl || (mecâzen)
sönüklük, ruşsuzluk

Marâtre (ism-i müenne²) : ügey [üvey] ana ş evlâdına fenâ baķan
vâlide

Maraud, e (isim) : çapkın, hırsız, serseri

Maraude (ism-i müenne²) : yağma, plaçķa

Marauder (fiʿil-i lâzım) : plaçķacılık etmek

Maraudeur (ism-i müzekker) : yağmager ve plaçķacı nefer ş serseri,
hırsız

Marbre (ism-i müzekker) : mermer, ruḥâm

Marbré, e (şıfat) : mermer gibi tamarlı [damarlı]

Marbrer (fiʿil-i müteʾaddi) : mermer gibi tamarlı etmek

Marbrier (ism-i müzekker) : mermerci, taşçı

Marbrière (ism-i müenne²) : mermer maʾdeni, mermer tamarı

Marbrure (ism-i müenne²) : mermer taķl³di naķış

Marc (ism-i müzekker) : tortu, cibre

Marcassin (ism-i müzekker) : bir yaşını taldurmamış yabanî tomuz
yavrusu

Marchand, e (isim) : tâcir, bâzırgân = (şıfat) : ticârete
müteʾallık, ticârî

Marchander (fiʿil-i müteʾaddi) : satılacak şey, pazarlık etmek

Marchandise (ism-i müenne²) : satılacak şey, metā², mevādd-ı ticāriye

Marche (ism-i müenne²) : yürüyüş, meşi, reftār § Şareket, seyir § marş || (mecāzen) gidiş, reviş § başamak

Marché (ism-i müzekker) : pazar, çarşı, sūk § pazarlık, alış veriş

Marche-pied (ism-i müzekker) : başamak

Marcher (fiʔil-i lâzım) : yürümek, meşi etmek

[SAYFA 404]

Marcher (ism-i müzekker) : yürüyüş, meşi ve Şareket, reftār

Marcheur, euse (isim) : yürüyücü, māşi

Marcotte (ism-i müenne²) : taldırma

Mardi (ism-i müzekker) : şalı

Mare (ism-i müenne²) : rākidşu, mütēʔaffin

Marécage (ism-i müzekker) : bataklık, şulak yer

Marécageux, euse (şıfat) : bataklık yerleri çok (arazi)

Maréchal (ism-i müzekker) : na'lbend, baytar § müş³r

Maréchalerie (ism-i müenne²) : na'lbandlerlik, baytarlık

Marée (ism-i müenne²) : med ve cezir § taze balık

Marge (ism-i müenne²) : şaşıfe kenârı § şaşıfe kenârına yazılmış şaşıye

Margelle (ism-i müenne²) : kuyu bileziği

Marginal, e (şıfat) : Şaşıye kabilinden

Margot (ism-i müenne²) : şakşakan kuşu || (mecāzen) geveze kadın

Margouillis (ism-i müzekker) : bulaşıklık, süpründülük, mezbele

Marguerite (ism-i müenne²) : papadya çiçeği

Marguillier (ism-i müzekker) : kilise mütevellisi

Mari (ism-i müzekker) : koca, zevc

Mariable (şıfat) : yetişmiş, gelinlik

Mariage (ism-i müzekker) : evlenme, izdivâc, teçehhül ş düğün, vel³me

Marié, e (isim-şıfat) : evlenmiş, evli ş güvegü [güvey], gelin

Marier (fiʔil-i müteʔaddi) : evlendirmek, tezv³c etmek ||
(mecâzen) birleştirmek, karışdırmak || se—evlenmek, teçehhül etmek

Marieur, euse (isim) : izdivâclara tavassuʔ eden adam, kulağuz

Marin, e (şıfat) : deñize müteʔallik, baŞrî = (ism-i müzekker) : gemici, baŞriyeli

Marinade (ism-i müenne²) : şalamura

Marine (ism-i müenne²) : gemicilik, fenn-i melâŞat ş baŞriye

Mariner (fiʔil-i müteʔaddi) : şalamuraya yatırmak

Marinier (fiʔil-i müteʔaddi) : nehir gemicisi

Marionnette (ism-i müenne²) : oynadılan kuşla

Marital, e (şıfat) : kocaya müteʔallik, zevcî

Maritalemant (Şâl) : koca şıfatıyla, karı koca gibi

Maritime (şıfat) : sâŞilî ş baŞrî

Maritorne (ism-i müenne²) : çirkin ve pis kadın

Marivaudage (ism-i müzekker) : letâfetden ʔâr³ ve tekl³fli ʔibâre

Marivauder (fiʔil-i müteʔaddi) : letâfetden ʔâr³ bir şüret-i ifâde kullanımı

Marjolaine (ism-i müenne²) (ṣilm-i nebātāt) : berdekuş,
merzengüş

Marmaille (ism-i müenne²) : ufağ çocuklar gürūhu

Marmelade (ism-i müenne²) : ezme

Marmite (ism-i müenne²) : tencere, çömlek

[SAYFA 405]

Marmiton (ism-i müzekker) : aşçı yamağı

Marmot (ism-i müzekker) : bir nevā maymūn § ufağ ve kaba heykel §
küçük oğlan

Marmotte (ism-i müenne²) : taşşıcanı

Marmotter (fiʿil-i müteʾaddi) : mırıldanmak, homurdanmak

Marmotteur, euse (isim) : mırıldanıcı, homurdanıcı

Marmouset (ism-i müzekker) : ufağ ve kaba heykel § küçük oğlan

Marne (ism-i müenne²) : kils, kis

Marner (fiʿil-i müteʾaddi) : tarlaya kis (kils) karışdırmak

Marnière (ism-i müenne²) : kis (kils) tamarı [damarı], tabaçası

Maroquin (ism-i müzekker) : saḥtiyān

Maroquiner (fiʿil-i müteʾaddi) : saḥtiyān yapmak

Maroquine rie (ism-i müenne²) : saḥtiyāncılık § saḥtiyan
debbaghānesi

Maroquinier (ism-i müzekker) : saḥtiyāncı

Marotte (ism-i müenne²) : mecnūnāne arzū ve merāk

Maroufle (ism-i müzekker) : şilekār

Marquant, e (şıfat) : belli, müteʾārif

Marque (ism-i müenne²) : nişān, işāret § tamğa § e²er, emāre, ṣalāmet

Marquer (fiʿil-i müteʾaddi) : nişān kımak, nişānlamak § tamğalamak || (mecāzen) göstermek § taḥş³§ ve taʿy³n etmek

Marqueter (fiʿil-i müteʾaddi) : benekli ve noktalı etmek

Marqueterie (ism-i müenne²) : renkleri muhtelif tahta veya mermer parçalarından mürekkeb levṣa veya döşeme

Marquis (ism-i müzekker) : marki

Marquisat (ism-i müzekker) : markilik

Marquise (ism-i müenne²) : markiz

Marquise (ism-i müenne²) : bir nevʾ çadır

Marraine (ism-i müenne²) : bir çocuğu vaptiz ettiren kadın

Marri, e (şıfat) : müteʿessif, nādim, peşimān

Marron (ism-i müzekker) : at kestānesi § kestāne fişengi

Marron (şıfat) : yabanî § firārî § kestāne rengine

Marronner (fiʿil-i müteʾaddi) : saçı kıvırmak = (fiʿil-i lāzım) mırıldanmak

Mars (ism-i müzekker) : mart § Mer³§ seyyāresi

Marsouin (ism-i müzekker) : bir nevʾ ufaḳ yunus balığı

Marteau (ism-i müzekker) : çekiç § tokmak

Martelage (ism-i müzekker) : orman meʿmūrlarının kesilecek ağaçların üzerine çekiçle ettikleri işāret

Marteler (fiʿil-i müteʾaddi) : çekiçle dövmek § kesilecek ağaçlara çekiçle birer işāret yapmak

Martelet (ism-i müzekker) : küçük çekiç

Martial, e (şıfat) : Şarbe müteʾallik, Şarbî || cour- divān-ı Şarb

Martinet (ism-i müzekker) : tağ [dağ] kırlangıcı § müteaddid ip
veyā kayışdan mürekkeb kırbaç

[SAYFA 406]

Marti[n]gale (ism-i müenne²) : kelepser § kumarcıların gâcib
ettikleri miqdârın iki katıyla oynadıkları oyun

Martre (ism-i müenne²) : zerdeva

Martyr, e (isim) : şehâdet § mağdûr, mazlûm

Martyre (ism-i müzekker) : şehâdet § mazlûmiyet, mağdûriyet

Martyriser (fi'il-i müteaddi) : şeh³d etmek, işkence ve ezâ etmek

Martyrologe (ism-i müenne²) : şühedâ ve evliyâ defteri

Mascarade (ism-i müenne²) : maske giyme § maskeli adamlar

Masculin, e (şıfat) : erkeğe müteallik, müzekker = (ism-i
müzekker) : müzekker

Masculiniser (fi'il-i müteaddi) : tezk³r etmek

Masculinité (ism-i müenne²) : müzekkerlik, tezk³r

Masque (ism-i müenne²) : maske, Sicâb, niķâb § maskeli adam,
maskara

Masquer (fi'il-i müteaddi) : maske giydirmek || (mecâzen) örtmek

Massacre (ism-i müzekker) : katl-i âm, melşame § çok Sayvânlar
kesilmesi || (mecâzen) fenâ iş yapan âdi işçi

Massacrer (fi'il-i müteaddi) : katl-i âm etmek || (mecâzen)
bozmağ, kırmağ, berbâd etmek

Massacreur (ism-i müzekker) : katl-i âm eden, hûnr³zâne

Masse (ism-i müenne²) : yığın, top, külçe, kütle, küme § şirket ve
cemâiyet sermâyesi § hey'et-i mecmû'a § ek²eriyet, cemâ'at, umum §
başı altunlu veya gümüşlü aşâ = (cem') avâm-ı nâs, ahâli

Massepain (ism-i müzekker) : yuvarlak bādem kurābiyesi

Massif, ive (şıfat) : kalın ve ağır kütle Şālinde, külçe, yekpāre, şom || kaba, ağır = (ism-i müzekker) kārğ³r temel veya kāide

Massivement (Şāl) : ağırlıklı, kaballıklı

Massue (ism-i müenne²) : topuz, çomak

Mastic (ism-i müzekker) : sakız, maştaki

Mastication (ism-i müenne²) : çiğneme, mażğ

Mastiquer (fiʔil-i müteʔaddi) : maʔcūnlatmak § çiğnemek

Masure (ism-i müenne²) : virāne

Mat (ism-i müzekker) (t okunur) : şatranc oyununda mat

Mât (ism-i müzekker) : gemi direği, seren

Mat, e (şıfat) : perdahsız, sonuk [sönük olması gerekirdi], eşamm § kalın, sık § boğuk, keskin olmayan (ses)

Matador (ism-i müzekker) : ileri gelen, bulunduğu sınıfıñ serefrāzı

Matamore (ism-i müzekker) : cesāretfürüş

Matelas (ism-i müzekker) : döşek, şilte, minder

Matelasser (fiʔil-i müteʔaddi) : şilte gibi toldurmak § şilte veya minderlerle tonatmak

Matelassier, ère (isim) : yorgancı, minderci

Matelot¹³⁰ gemici, taçife, mellāş § başriye neferi

Matelote (ism-i müenne²) : şarābla pişmiş balık yemeği

[SAYFA 407]

¹³⁰ Kelimenin cinsini belirten ibāre sehven unutulmuş. Bu ibārenin "İsim" olması gerekirdi.

- Mater** (fiʔil-i müteʔaddi) : mat etmek || (mecāzen) Şakḳından gelmek
- Mâter** (fiʔil-i müteʔaddi) : gemiyi ʔonatmak, tech³z etmek
- Mâtereau** (ism-i müzekker) : küçük gemi direği
- Matérialiser** (fiʔil-i müteʔaddi) : maddileştirmek, cisim vermek
- Matérialisme** (ism-i müzekker) : māddiyyūn ve dehriyyūn mezhebi
- Matérialiste** (ism-i müzekker) : mādḍî, dehrî
- Matérialite** (ism-i müenne²) : māddiyyet
- Matériaux** (ism-i müzekker- cemʔ) : kerāste
- Matériel, le** (şıfat) : mādḍî, cismānî ş kaba, kalın, ağır = (ism-i müzekker) alāt ve edevāt ve mühimmāt-ı mütenevviʔa
- Matériellement** (Şāl) : mādḍî ve cismānî bir şüretle
- Maternel, le** (şıfat) : vālideye müteʔallik, māderāne
- Maternellement** (Şāl) : māderāne
- Maternité** (ism-i müenne²) : vālidelik, analık
- Mathématicien** (ism-i müzekker) : riyāzî (riyāziyyūn)
- Mathématique** (ism-i müenne²) : riyāzî || (mecāzen) mü²bet, müberhen
- Mathématique** (ism-i müenne²) : ʔulūm ve riyāziye
- Mathématiquement** (Şāl) : ʔulūm-ı riyāziye kavāʔidine taṭbikān
- Matière** (ism-i müenne²) : madde, cevher, cisim ş iş, emir, huşuş ş mebnā ʔaleyh, mebŞū²un ʔanh, esās madde ş sebab, ʔillet, ves³le
- Mâtin** (ism-i müzekker) : muŞāfaẓa içün kullanılan bir nevʔ iri ve kuvvetli köpek
- Matin** (ism-i müzekker) : şabaŞ, şubŞ, seŞer

Matinal, e (şıfat) : erken kalkar

Matinalement (zarf-ı zamān) : şabaşleyin, erkenden

Matinée (ism-i müenne²) : şabaş vaḳtı

Matineux, euse (şıfat) : şubŞî ş şabaşçı

Matois, e (isim-şıfat) : kurnaz

Matoiserie (ism-i müenne²) : kurnazlık

Matou (ism-i müzekker) : erkek kedi

Matras (ism-i müzekker) : boynu uzun bir nevʔ şuraşı

Matrice (ism-i müenne²) : döl yatağı, raşim ş kālīb

Matriculaire (şıfat) : sicile muḳāyyed, sicilli

Matricule (ism-i müenne²) : sicil, künye defteri

Matrimonial, e (şıfat) : izdivāc ve teḳehhüle müteʔallik

Matrone (ism-i müenne²) : ebe kadın, ḳabile

Maturation (ism-i müenne²) : olma, yetişme, kemāle erme, intiżāc

Māture (ism-i müenne²) : gemi direkleriniñ mecmūʔu

Maturité (ism-i müenne²) : meyveniñ olmuş ve kemāle ermiş olması, naḳc

Matutinal, e (şıfat) : şabaşa müteʔallik, seşerî

Maudire (fiʔil-i müteʔaddi) : laʔnet okumak, bedduʔā etmek

Maudit, e (isim-şıfat) : melʔūn

Maugréer (fiʔil-i müteʔaddi) : sövmek, sebb ve şetm etmek

[SAYFA 408]

Mausolée (ism-i müenne²) : türbe, merḳad

Maussade (şıfat) : tatsız, lezzetsiz

Maussadement (Şāl) : tatsızlıqla, lezzetsizlikle

Maussaderie (ism-i müenne²) : tatsızlık, lezzetsizlik

Mauvais, e (şıfat) : fenā, kötü, redi, kab³Ş, bed

Mauve (ism-i müenne²) : ebe gümeci, Şabbāz

Mauviette (ism-i müenne²) : bir nevā çayır kuşu

Maxillaire (şıfat) (teşr³Ş) : fekkî

Maxime (ism-i müenne²) : kāçide-i umūmiye, kāide-i esāsiye Ş
me²el, Şikmet

Maximum (ism-i müzekker) (nom) : nihāyet derece || (riyāziye) aṣzam

Mazette (ism-i müenne²) : ufaḳ ve ādi beyg³r Ş oyunda ṣacemi
adam, ṣacemi çaylak

Me (zam³r) : zam³r-i muttaşılıñ müfred-i mütekellimi, beni,
baña.il-prit: beni aldı.il-dit: baña söyledi

Mécanicien (ism-i müzekker) : cerr-i e²kāl ālimi Ş makineci,
makinist

Mécanique (ism-i müenne²) : cerr-i e²kāl, fenn-i miḥānikî

Mécanique (şıfat) : fenn-i miḥānikiye müteṣallik || (mecāzen)
ğayr-ı ihtiyārî

Mécaniquement (Şāl) : fenn-i miḥāniki vāsītāsıyla, cerr-i e²kāle
taṭbiken || (mecāzen) ğayr-ı ihtiyārî

Mécanisme (ism-i müzekker) : makineniñ şuret-i terk³bi

Méchamment (Şāl) : suç-i niyetle, ğarezle

Méchanceté (ism-i müenne²) : fenālîk, ğarez Ş laṭ³fe, zevklenme

Méchant, e (şıfat) : şer³r, fāsîd Ş fenā, yaramaz, ādi = (isim)
fenā adam, ehl-i şer

Méche (ism-i müenne²) : fit³l

Mécompte (ism-i müzekker) : Şesāb yañlışlığı

Mécompter (se) (fiʔil-i lâzım) : yañlış Şesāb etmek

Méconnaissable (şıfat) : güç tanıılır

Méconnaissance (ism-i müenne²) : nānkörlük

Méconnaissant, e (şıfat) : nānkör

Méconnaître (fiʔil-i müteʔaddi) : tanımamak, iyilik bilmemek

Mécontent, e (şıfat) : nāhoşnūd, dilg³r

Mécontentement (ism-i müzekker) : hoşnūdsuzluk, nāhoşnūdî

Mécontenter (fiʔil-i müteʔaddi) : hoşnūd etmemek, dilg³r etmek

Médaille (ism-i müenne²) : madalya, nişān-ı iftiḥār

Médaillier (ism-i müzekker) : madalya kutusu

Médailлон (ism-i müzekker) : madalyon

Médecin (ism-i müzekker) : ṭab³b (hek³m)

Médecine (ism-i müenne²) : ṭıbb, ṭabābet, (hek³mlik) § müşil

Médiat, e (şıfat) : bi'l-vāsıta olan

Médiatement (şāl) : bi'l-vāsıtā

Médiateur, trice (isim) : mutavassıt, meyāncı § şef³ʔ

Médiation (ism-i müenne²) : tavassuṭ, meyāncılık § şefāʔat

[SAYFA 409]

Médical, e (şıfat) : ṭıbbî

Médicament (ism-i müzekker) : ʔilāc, devā

Médicamenter (fiʔil-i müteʔaddi) : müdāvāt etmek

Médicamenteur, euse (şıfat) : devācî

Médicinal, e (şıfat) : ṭıbbî, devācî

Médiocre (şıfat) : orta, evsâf ş mādî, bayâğı

Médiocrement (şāl) : orta derecede ş mādî bir şüretle

Médiocrité (ism-i müenne²) : orta şāl ş mādîlik

Médire (fiʔil-i lâzım) : faşıl ve ğıybet etmek, çekişdirmek

Médissance (ism-i müenne²) : faşıl, ğıybet, çekişdirme

Médisant, e (isim-şıfat) : ğıybet eden, faşşāl

Méditatif, ive (şıfat) : taḥayyülî ş sünüşāt-ı mutaşavvıfāneye müteʔallik

Méditation (ism-i müenne²) : taḥayyülât ş sünüşāt-ı mutaşavvıfāne

Méditer (fiʔil-i müteʔaddi) : der³n tefekkür ve müṭalaa etmek, taʔm³ etmek = (fiʔil-i lâzım) taḥayyülâtā ṭalmaq

Méditerrané, e (şıfat) : karalar ortasında bulunan

Médium (ism-i müzekker) (ome) : çäre

Médius (ism-i müzekker) (s okunur) : orta parmaq

Méfait (ism-i müzekker) : fenâ iş, kanûna muġâyir Şareket

Méfiant, e (şıfat) : emniyet etmeyen

Méfier (se) (fiʔil-i muṭavaʔat) : emniyet etmemek

Mégarde (ism-i müenne²) : diġkatsizlik, ġaflet

Mégère (ism-i müenne²) : titiz kadın

Mégir (fiʔil-i müteʔaddi) : ince beyâz derileri debâġat etmek

Megisserie (ism-i müenne²) : ince beyâz deriler debâġathānesi

Mégissier (ism-i müzekker) : ince beyâz deriler debbâğı

Méilleur, e (şıfat) : daha iyi, evlā = (ism-i müzekker) : eñ iyi şey

Mélancolie (ism-i müenne²) : māliḥülyā, kara sevdā ş Sazin

Mélancolique (şıfat) : kara sevdāya mübtelā, mālihulyevî §
Şüzneng³z

Mélancoliquement (§āl) : Şüzneng³z bir şüretde

Mélange (ism-i müzekker) : Şalt, terk³b, karışıklık § halıta =
(cemᵛ) mecmūᵛa

Mélanger (fiᵛil-i müteᵛaddi) : karışdırmak, halı etmek

Mélasse (ism-i müenne²) : şeker tortusu, melās

Mêler (fiᵛil-i müteᵛaddi) : karışdırmak, halı ve mizāc etmek || se –
karışmak

Mélèze (ism-i müzekker) : Venedik terementi ağacı

Mélisse (ism-i müenne²) : melisa, oğul otu

Mellifère (şıfat) (ᵛilm-i nebātāt) : Şāmilü'l-ᵛasel

Mélodie (ism-i müenne²) : ahenk, laᵛ³f şadā || (mecāzen) letāfet,
Şüsn-i niᵛām

[SAYFA 410]

Mélodieusement (§āl) : ahenkle

Mélodieux, euse (şıfat) : ahenkli

Mélodramaturge (ism-i müzekker) : pek acıklı fāciᵛalar yazan
muḥarrir

Mélodrame (ism-i müzekker) : pek acıklı tiyatro oyunu, fāciᵛa-i
müᵛe²ᵛire

Mélomanie (ism-i müenne²) : mūsıᵛı merāᵛı

Melon (ism-i müzekker) : kavun || d'eau– karpuz

Mélopée (ism-i müenne²) : şarkılar nazm ve tert³bi

Membrane (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : zār, ğıᵛāᵛ, ğıᵛāᵛ muḥāᵛı

Membraneux, euse (şıfat) (teşr³Ş) : ğıᵛāᵛî

Membre (ism-i müzekker) : auzuv, alet § taraf, kısım § aẓā

Membru, e (şıfat) : aẓāsı iri, kemikli

Même (şıfat) : ʔaynî, kendisi = (Şāl) : bile, Şattā, daḥi

Mêment (Şāl) : ʔaynıyle, kezālik

Memento (ism-i müzekker) (min) yādigār

Mémoire (ism-i müenne²) : kuvve-i Şāfıẓa § yādigār, yād dāşt § zikir

Mémoire (ism-i müzekker) : maṭlūb puşulası § lāyişa, muḥtıra = (cemʔ) bir cemʔiyet-i ʔilmiyenin müzākerāt ve karārları

Mémorable (şıfat) : Şātırdā tutulmağā şāyān, vācibüʔt-tezkār

Mémorandum (ism-i müzekker) (dome) : beyānnāme

Mémorial (ism-i müzekker) : el defteri § şāşibi tarafından yazılmış vukūʔāt ve aşvāli Şāki¹³¹ kitāb, tezkere

Menaçant, e (şıfat) : tehd³d eden, tehd³dām³z

Menace (ism-i müenne²) : tehd³d

Menacer (fiʔil-i müteʔaddi) : tehd³d etmek

Ménage (ism-i müzekker) : ev idāresi § ev eşyāsı, e²ā²-ı beytiye § fāmiya, ʔāçile § idāre

Ménagement (ism-i müzekker) : kullanma, idāre § riʔāyet, Şüsn-i muʔāmele

Ménager (fiʔil-i müteʔaddi) : Şüsn-i idāre etmek § gözetmek § esirgemek, korumak

Ménager, ère (şıfat) : idāre-i beytiye ve taşarrufu bilen = (isim) kahyā

¹³¹ Haki kelimesi sehven yazılmış. Havi olması gerekirdi.

Ménagerie (ism-i müenne²) : Şayvānāt-ı nādire şıfzına mahşuş
maşal

Mendiant, e (isim) : dilenci, sāçil

Mendicité (ism-i müenne²) : dilencilik

Mendier (fiʔil-i müteʔaddi) : dilenmek

Menée (ism-i müenne²) : tedāb³r-i hafıyye, tolab

Mener (fiʔil-i müteʔaddi) : götürmek, sevķ etmek ş sürmek ş idāre
etmek, kullanmak ş yol göstermek

Ménetrier (ism-i müzekker) : ʔādi kemāncı

Meneur (ism-i müzekker) : sevķ eden ş rehber ş öñ ayak

Menotte (ism-i müenne²) (çocuk lisānında) : el, elcik = (cemʔ)
kelepçe

Mensonge (ism-i müzekker) : yalan, kızb

Mensonger, ère (şıfat) : yalan, kâzib

[SAYFA 411]

Mensongèrement (Şāl) : kızb ve yalanla

Mensuel, le (şıfat) : beher ay vākiʔ, şehrî

Mental, e (şıfat) : ʔaqlî, zihnî

Mentalement (Şāl) : ʔaqlen, zihnen

Menterie (ism-i müenne²) : zararsız yalan

Menteur, euse (isim-şıfat) : yalancı, kezzāb

Menthe (ism-i müenne²) : nāne, naʔnaʔ

Mention (ism-i müenne²) : aña, zikir

Mentionner (fiʔil-i müteʔaddi) : aña, zikr etmek

Mentir (fiʔil-i lâzım) : yalan söylemek ş yalan çıkmak

Menton (ism-i müzekker) : çeñe, zekān, zenaḥdan

Mentonnière (ism-i müenne²) : çeñe bağı

Mentor (ism-i müzekker) (min) : bir delikanlıya rehberlik eden mürebbi

Menu, e (şıfat) : ufaḳ, ince, raḳ³ḳ, daḳ³ḳ, ḥurde ş ufaḳ tefek, ehemmiyetsiz = (ism-i müzekker) yemek listesi = (Şāl) ufaḳ ufaḳ

Menuet (ism-i müzekker) : bir nevā raḳş ve havā

Menuiser (fiʔil-i lāzım) : toḡramacılık etmek

Menuiserie (ism-i müenne²) : toḡramacılık

Menuisier (ism-i müzekker) : toḡramacı

Méphitique (şıfat) (tıbb) : müntin

Méphitisme (ism-i müzekker) (tıbb) : netānet

Méplat (ism-i müzekker) (riyāziye-şıfat) : tecessüm ettiriş = (şıfat) yaşı

Méprendre (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : yañılmaḳ

Mépris (ism-i müzekker) : taḥḳ³r ş istiḥfāf

Méprisable (şıfat) : şāyān-ı taḥḳ³r

Méprise (ism-i müenne²) : yañılma

Mépriser (fiʔil-i müteʔaddi) : taḥḳ³r ve istiḥfāf etmek

Mer (ism-i müenne²) (r okunur) : deñiz, bahir, deryā

Mercantile (şıfat) : ticārî

Mercantilement (Şāl) : tüccārca

Mercenaire (şıfat) : ücretle olunan ş menfaʔatperest, mürtekib = (ism-i müzekker) maʔāşlı göñüllü ʔasker

Mercenairement (Şāl) : ücretle ş menfaʔatperestāne

Mercerie (ism-i müenne²) : iğne, iplik ve kurdeler gibi mevâdd-ı ticâriye

Merci (ism-i müenne²) : merşamet, emân = (ism-i müzekker)
teşekkür, şamd = (teşekkür ederim, eyvallah

Mercier, ère (isim) : iğne, iplik gibi şeyler satan

Mercredi (ism-i müzekker) : çarşamba

Mercur (ism-i müzekker) : cıva, zibak

Mercuriale (ism-i müenne²) : rāyic ş tekd³r, ta³z³r

Mercuriel, le (şifat) : cıvāyı şāvi, zibākî

Merde (ism-i müenne²) : necāset, necis

Merdeux, euse (şifat) : necāsetli, pis

Mère (ism-i müenne²) : ana, vālide, māder

[SAYFA 412]

Mérelle yahūd **Marelle** (ism-i müenne²) : tokurcun oyunu

Méridien (ism-i müzekker) (coğrafya) : dāḫire-i nışfu'n-nehar

Méridien, ne (şifat) : dāḫire-i nışfu'n-nehara müteḥallik

Méridienne (ism-i müenne²) : dāḫire-i nışfu'n-nehār ş ögle
uykusu

Méridional, e (şifat) : cenūbî

Meringue (ism-i müenne²) : şekerli ve kıymetli bir nevḥ kūrābiye

Mérinos (ism-i müzekker) (s okunur) : İspanya koyunu ş bunun
yapağından maḥmūl kumaş

Merise (ism-i müenne²) : kuş kirāzı

Merisier (ism-i müzekker) : kuş kirāzı ağacı

Méritant, e (şifat) : değerli, müsteşak

- Mérite** (ism-i müenne²) : değer, meziyyet, kâdir ve kıymet § yararlık, liyakat, ehliyet § istiṣkāk
- Mériter** (fiʔil-i müteʔaddi) : layık ve müsteṣāk olmak
- Méritoire** (şıfat) : değerli § ²evāblı
- Méritoirement** (Şāl) : müsteṣāk ecir ve ²evāb olacak şüretde
- Merlan** (ism-i müzekker) : merlanos balığı
- Merle** (ism-i müzekker) : kara tavuk
- Merlin** (ism-i müzekker) : bir nevʔ balıa
- Merluche** (ism-i müenne²) : tuzsuz kuru morina balığı
- Merrain** (ism-i müzekker) : ince mişe taḥtası
- Merveille** (ism-i müenne²) : ʔac³b ve ğar³b şey § muʔcize, kerāmet || à – pek a’lā, fevka’l-ʔāde
- Merveilleusement** (Şāl) : fevka’l-ʔāde, pek a’lā
- Merveilleux, euse** (şıfat) : fevka’l-ʔāde, ʔac³b, ğar³b = (ism-i müzekker) : ḥariķu’l-ʔāde rivāyet
- Mes** (zam³r) : teml³k beyān eden zam³r-i muttaşılıñ cemʔ-i mütekellimidir. (müracāʔat oluna: Ma)
- Mésalliance** (ism-i müenne²) : dün şınıfdan bir karı veyā koca ile izdivāc
- Mésallier** (fiʔil-i müteʔaddi) : dün bir şınıfdan bir karı veya koca ile evlendirmek
- Mesange** (ism-i müenne²) : arı kuşu
- Mésaventure** (ism-i müenne²) : fenā teṣadüf, kazā, muşibet
- Mésentère** (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : māsāriķa
- Mésestime** (ism-i müenne²) : iʔtibārsızlık, ʔadem-i taķd³r
- Mésestimer** (teşr³Ş) : iʔtibār etmemek, taķd³r etmemek

Mésintelligence (ism-i müenne²) : ihtilāf, nifāk & muhālefet, mübāyenet

Mésinterpréter (fiʔil-i müteʔaddi) : fenā maʔna vermek

Mesoffrir (fiʔil-i lāzım) : diğlerinden aşağı kıymet vermek

Mesquin, e (şıfat) : has³s, pinti & misk³n, misk³nāne

Mesquinement (şāl) : misk³nce, misk³nāne, pintilikle

Mesquinerie (ism-i müenne²) : misk³nlik, pintilik

[SAYFA 413]

Mess (ism-i müzekker) : alay zābiṭānının yemek yedikleri māşa

Message (ism-i müzekker) : bir şey veyā bir hāber götürmek
meʕmūriyeti & bir yere götürülecek haber veyā eşyā

Messenger, ère (isim) : sāmî, kâşıd & öteye beriye gönderilmek
işlerinde müstaḥdem adam

Messagerie (ism-i müenne²) : yolcu ve eşyā-yı ticāriye nakline
maḥşûş şirket

Messe (ism-i müenne²) : nān-ı muḳaddes ay³ni

Messéance (ism-i müenne²) : layıksızlık, yakışiksizlik

Messéant, e (şıfat) : layıksız, yakışiksiz, edeb ve terbiyeye
muğāyir

Messie (ism-i müzekker) : Mes³Ş, Mes³Şa

Messieurs (ism-i müzekker, cemʔ) (müracāʔat oluna: Monsieur)

Mesurable (şıfat) : ölçülebilir

Mesurage (ism-i müzekker) : ölçülme, mukāyese

Mesure (ism-i müenne²) : ölçü, mikyās & ölçüş, mukāyese || (ʔarūz) :
vezin || (mecāzen) esbāb ve vesāʕiṭ, tedābir & Şad, pāyān

Mesuré, e (şıfat) : muʔtedil, münāsib

Mesurer (fiʔil-i müteʔaddi) : ölçmek || (mecāzen) tert³b ve tanz³m etmek

Mesureur (ism-i müzekker) : ölçekçi

Mésuser (fiʔil-i müteʔaddi) : sūç-i istiʔmāl etmek

Métacarpe (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : muşŭ' l-yed

Métairie (ism-i müenne²) : küçük çiftlik

Métal (ism-i müzekker) : maʔden

Métallique (şıfat) : maʔdenî

Métalliser (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā) : temaʔdun ettirmek, maʔdenleşdirmek

Métallographie (ism-i müenne²) : tavş³f -i maʔādin

Métallurgie (ism-i müenne²) : maʔdenleriñ iħrāc ve iʔmālî

Métallurgiste (ism-i müzekker) : maʔdenci

Métamorphose (şıfat) : tebd³l-i şūret, tenāsüh

Métamorphoser (fiʔil-i müteʔaddi) : tenāsüh ettirmek

Métaphore (ism-i müenne²) (ʔilm-i beyān) : istiʔāre, mecāz

Métaphorique (şıfat) : mecāzî

Métaphoriquement (Şāl) : mecāz

Métaphysicien (ism-i müzekker) : ʔilm-i adāb ve kelām ile iştigāl eden adam

Métaphsique (ism-i müenne²) : ʔilm-i kelām, ʔilm-i adāb

Métaphysique (şıfat) : ʔilm-i adāb ve kelāma müteʔallik || (mecāzen) ħayālî, vehmî

Métaphysiquement (Şāl) : ʔilm-i kelām ve adāva tev³ķān ş vehmî ve ħayālî bir şūretle

Métatarse (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : muştü' l-kadem

Métayer, ère (isim) : çiftlik mültezimi

Méteil (ism-i müzekker) : buğdây ile çavdâr maḥlûtu

Métempsysyose (ism-i müenne²) : tenāsüh

Météore (ism-i müzekker) : ṣalāçim-i cevviye

Météorique (şıfat) : cevî

[SAYFA 414]

Météorisme (ism-i müzekker) : karnıñ şişmesi

Météorologie (ism-i müenne²) : mebŞa²-i ṣalāçim-i cevî

Météorologique (şıfat) : cevî

Méthode (ism-i müenne²) : uşûl, kâṣide Ş ṣâdet

Méthodique (şıfat) : uşûl ve kâṣideye muṭâbık

Méthodiquement (Şâl) : uşûl ve kâṣideye tevfi³kân

Méthodisme (ism-i müzekker) : Protestan mezhebiniñ biri

Méthodiste (ism-i müzekker) : Protestan mezhebinden bir mezheb-i maḥşûşa tâbiṣ adam

Méticuleux, euse (şıfat) : vesveseli

Métier (ism-i müzekker) : şanṣat, Şirfet Ş makine, destgâh

Métis, se (isim-şıfat) : melez

Mètre (ism-i müenne²) : yeñi arşın, metre Ş mışrâṣ cüzçü

Métrique (şıfat) : metreye müteṣallık || système – uşûl-i aṣṣârî =
(ism-i müenne²) : başır, vezin

Métrologie (ism-i müenne²) : evzân-ı maḳâyis ṣilmi

Métromane (ism-i müzekker) : şiṣir söylemek merākında bulunan adam, vezin budalâsı

Métromanie (ism-i müenne²) : şiir söylemek merākı, vezin budalālığı

Métronome (ism-i müzekker) : mūsıkiniñ derece-i sürʼatini taʼy³ne maḥşûş alet

Métropole (ism-i müenne²) : başlıca kaşaba, ümmü' l-kurrā

Métropolitain (ism-i müzekker) : başpiskopos

Mets (ism-i müzekker) : yemek, aş, taʼam

Mettable (şıfat) : giyilebilir

Mettre (fiʼil-i müteʼaddi) : kımak, vazʼ etmek & giymek, kışanmak, kıkınmak || se-başlamak, girişmek

Meuble (ism-i müzekker) : e²ā²-ı beytiye, avādānlık

Meuble (şıfat) : yerinden oynar, müteşarrik || biens-emvāl-i menkûle

Meubler (fiʼil-i müteʼaddi) : döşetmek

Meule (ism-i müenne²) : değirmen taşı & bileği taşı

Meulier (ism-i müzekker) : değirmen taşlarını yapan şanʼatçı

Meulière (ism-i müenne²) : değirmen taşı olmağa yarayan taş

Meunier (ism-i müzekker) : değirmenci, taşşān & bir nevʼ beyāz balık

Meurtre (ism-i müzekker) : kıtl

Meurtrier (ism-i müzekker) : kıtil

Meurtrier, ère (şıfat) : öldürücü, mühlik

Meurtrière (ism-i müenne²) : mazgal deliği

Meurtrir (fiʼil-i müteʼaddi) : berelemek

Meurtrissure (ism-i müenne²) : bere

Meute (ism-i müenne²) : av köpeği sürüsü

Mezzo-terme (ism-i müzekker) (né) : evsât umûr, ikisi ortası

Mi (ism-i müzekker) : musıkî işâret ve eşvât-ı esâsiyesiniñ üçüncüsü

Miasme (ism-i müzekker) : çürük kokusu, miyasmus

Miaulant, e (şıfat) : bağırان (kedi)

[SAYFA 415]

Miaulement (ism-i müzekker) : kedinin bağırması

Miauler (fi'il-i lâzım) (kedi şakında) : bağırma

Mica (ism-i müzekker) : beyaz ve parlak bir nevâ taş, miķa

Miche (ism-i müenne²) : iri yuvarlak ekmek

Micmac (ism-i müzekker) : gizli sayal ve desâis

Microcosme (ism-i müzekker) : küçük dünyâ, âlem-i şağ³ r

Micrographie (ism-i müenne²) : tavş³fü'l-muşağgarât, hürdenüvisî

Microscope (ism-i müzekker) : hürdeb³n

Microscopique (şıfat) : hürdeb³nî

Midi (ism-i müzekker) : öğle vakti, zuhr ş cenûb

Mie (ism-i müenne²) : ekmeğini içi

Miel (ism-i müzekker) : bal, asel, şehd

Mielleux, euse (şıfat) : bal gibi

Mien, ne (le, la) (zam³r) : benimki

Miette (ism-i müenne²) : ekmek ufağı

Mieux (şâl) : daha iyi, evlâ = (şıfat) : daha iyi, müreccas

Mièvre (isim-şıfat) : uyanık, ecinni

Mièvrerie yahūd **Mièvreté** (ism-i müenne²) : uyanıklık, ecinnilik

Mignard, e (şıfat) : zar³f, laṭ³f, nazlı

Mignardement (Şāl) : zarāfet ve letāfet ve nāzla

Mignardise (ism-i müenne²) : nazlanma

Mignon, ne (ism-i müzekker) : mini mini

Mig[n]onnement (Şāl) : zarāfet ve nāzla

Mignonnette (ism-i müenne²) : pek ince bir nevʼ dantela § iri
dolmuş kara büber [biber]

Mignoter (fiʼil-i müteʼaddi) : nazlı alışdırmak

Migraine (ism-i müenne²) : yarım baş ağrısı, şak³ka

Migration (ism-i müenne²) : hicret

Mijaurée (ism-i müenne²) : gülünç bir şuretle nazlanan kadın veya
kız

Mijoter (fiʼil-i müteʼaddi) : yavaş yavaş pişirmek

Mil (şıfat) (müracāʼat oluna: Mille)

Mil (ism-i müzekker) (müracāʼat oluna: Millet)

Milan (ism-i müzekker) : çaylak

Miliaire (şıfat) (tıbb) : tarı dāneleri şeklinde, cāversî

Milice (ism-i müenne²) : asker § asākir-i milliye

Milicien (ism-i müzekker) : asākir-i milliye neferi

Milieu (ism-i müzekker) : orta, ara, beyn, vasaṭ, meyān § maṣal

Militaire (isim-şıfat) : askerî

Militairement (Şāl) : askerîce, askercesine

Militant, e (şıfat) : église—Hıristiyanların heyʼet-i
mecnūʼası

Militer (fiʔil-i müteʔaddi) : Şarbetmek

Mille ve **Mil** (şıfat) : biñ, elf, hezār

Mille (ism-i müzekker) : mil

[SAYFA 416]

Mille-feuille (ism-i müenne²) : civān perçemi, kayşūm

Millénaire (şıfat) : biñlik = (ism-i müzekker) biñ senelik zamān

Mille-pertuis (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : koyun kıran,
kılıç otu, hiperikon

Mille-pieds (ism-i müzekker) : kırk ayak

Millésime (ism-i müzekker) : sikke ve madalya tārīhi

Millet yahūd **Mil** (ism-i müzekker) : tarı [darı], cāvers

Milliard (ism-i müzekker) : milyar

Milliasse (ism-i müenne²) : biñlerce

Millième (şıfat) : biñinci = (ism-i müzekker) : biñde bir

Millier (ism-i müzekker) : biñ kadar

Milligramme (ism-i müzekker) (yeñi evzānda) : Şabbe

Millimètre (ism-i müzekker) (yeñi mikyāslarda) : haţ

Million (ism-i müzekker) : bir milyon

Millionième (şıfat) : milyonuncu = (ism-i müzekker) bir milyonda
bir

Millionnaire (isim-şıfat) : milyonlar şāşibi

Mime (ism-i müzekker) : pandomima muḳallidi

Mimique (ism-i müenne²) : taḳl³d, muḳallidlik = (şıfat)
taḳl³dî, muḳallidāne

Minable (şıfat) : fenā giyinmiş, faḳ³r

Minauder (fiʔil-i lâzım) : nazlanmak, cilve etmek

Minauderie (ism-i müenne²) : nazlanma, sahte cilveler

Minaudier, ère (isim-şıfat) : nazlanan

Mince (şıfat) : ince, rak³ık, nârin

Mine (ism-i müenne²) : çehre, simâ

Mine (ism-i müenne²) : maʔden kuyusu, maʔden tamarı ş barutla
toldurulmuş lağım

Miner (fiʔil-i müteʔaddi) : lağım kazmak || (mecâzen) yavaş yavaş
maşvetmek

Minerai (ism-i müzekker) : külçe, filiz-i maʔden

Minéral (ism-i müzekker) : maʔden

Minéral, e (şıfat) : maʔdenî

Minéraliser (fiʔil-i müteʔaddi) : maʔdenleşdirmek, temaʔdün
ettirmek

Minéraliste (ism-i müzekker) : maʔden mühendisi

Minéralogie (ism-i müenne²) : ʔilmü' l-maʔadin

Minéralogique (şıfat) : maʔdenî

Minéralogiste (ism-i müzekker) : maʔdeniyūndan adam, maʔdenci,
maʔden mühendisi

Minet, te (isim) : kedi yavrusu

Mineur (ism-i müzekker) : maʔden ʔamelesi, rencberi ş lağımçı
nefer

Mineur, e (şıfat) : küçük, aşğar ş şabi

Miniature (ism-i müenne²) : pek küçük resimler ters³mi

Miniaturiste (ism-i müzekker) : pek küçük resimler yapan ressam

Minime (şıfat) : pek küçük, pek az, cüz'î

Minimum (ism-i müzekker) (mome) : eñ az, eñ aşağı, eķallî ||
(riyāziye) aşğar

Ministère (ism-i müzekker) : vükelālîk, nezāret § hey'et-i vükelā,
hey'et-i nezāret, kâbine

Ministériel, le (şıfat) : hey'et-i vükelāya müte'allîk

Ministériellement (şāl) : hey'et-i vükelāca, nuzẓārca

[SAYFA 417]

Ministre (ism-i müzekker) : vükelānıñ beheri, nāzır § sef³r,
muraşşas

Minium (ism-i müzekker) (niome) : sülügen

Minois (ism-i müzekker) : güzel çehre

Minorité (ism-i müenne²) : şağır, şabāvet § eķalliyet

Minuit (ism-i müzekker) : gece yarısı, nışfü'l-leyl

Minuscule (şıfat) : küçük

Minute (ism-i müenne²) : daķ³ka § daķ³ka-i kavş

Minute (ism-i müenne²) : müsvedde § sened ve muķāvele aşlı

Minuter (fi'il-i müte'addi) : tesv³d etmek, müsveddesini yapmak

Minutie (ism-i müenne²) (ci) : cüz'iyāt

Minutieusement (şāl) : müdeķķ³kāne

Minutieux, euse (şıfat) : müdeķķ³ķ § inceden inceye ve diķķatle
olunan, müdeķķ³kāne

Mioche (ism-i müzekker) : küçük oğlan

Mirabelle (ism-i müenne²) : bir nevā küçük şarlı erik

Miracle (ism-i müzekker) : kerāmet, mu'cize, hārik-i 'āde

- Miraculeusement** (Şāl) : h̄arik-i ʔādi bir şūretde, kerāmetle
- Miraculeux, euse** (şıfat) : kerāmet ve mucizeye müteʔallik ş h̄arik-i ʔāde
- Mirage** (ism-i müenne²) : serāb
- Mire** (ism-i müenne²) : nişān düğmesi
- Mirer** (fiāil-i müteʔaddi) : nişān almak || se- ayinede bakınmak § kendi e²erini taḥs³n etmek
- Mirifique** (şıfat) : ġar³b, ʔac³b, tuḥaf
- Mirifiore** (ism-i müzekker) : kendini beğendirmek kaydında bulunan delikanlı
- Mirliton** (ism-i müzekker) : kāmışdan düdük
- Mirmidon** (ism-i müzekker) : nāne moñla
- Mirobolant, e** (şıfat) : ġar³b, ʔac³b, fevḳa'l-ʔade
- Miroir** (ism-i müzekker) : ay³ne, mirāt
- Miroité, e** (şıfat) : aḳıḳ benekli (beyg³r)
- Miroiterie** (ism-i müenne²) : ayinecilik
- Miroitier** (ism-i müzekker) : ay³neci
- Miroton** (ism-i müzekker) : bir nevʔ soğanlı kebāb
- Mis, e** (şıfat) (müracāʔat oluna: mettre)
- Misaine** (ism-i müenne²) (baḫriye) : pruva direği
- Misanthrope** (ism-i müzekker) : insanlardan nefret eden adam, merdümgiriz
- Misanthropie** (ism-i müenne²) : insanlardan nefret ediş, merdümgirizî
- Misanthropique** (şıfat) : merdümgir³zāne, insanlardan nefret ederek

Miscellanées (ism-i müenne²-cem^α) : mebā³i²-i şettā mecmū^αu

Mise (ism-i müenne²) : қо[y]ma, važ^α. (kumarda) ilklık § giyiniş

Misérable (isim-şıfat) : sef³l § serseri, rez³l, den³

Misérablement (Şāl) : sefāletle, sef³lāne, zilletle

Misère (ism-i müzekker) : sefālet § saçma

[SAYFA 418]

Miséréré (ism-i müzekker) (tıbb) : şiddetli karın ağrısı, erŞam
yā Rab

Miséricorde (ism-i müenne²) : raŞm, raŞmet, mağfiret

Miséricordieusement (Şāl) : raŞmet ve mağfiretle, raŞimāne

Miséricordieux, euse (şıfat) : raŞ³m, ğaf³r

Missel (ism-i müzekker) : ay³n duā^αlarını Şāvi kitāb

Mission (ism-i müenne²) : meċmūriyet-i maḥşūşa, muraḥḥaşıyet §
risālet § misyonerler heyċeti

Missionnaire (ism-i müzekker) : neşr-i d³ne meċmūr rāhib,
misyoner

Missive (şıfat) : gönderilmeĝe maḥşūş = (ism-i müenne²) : mektūb,
risāle, nāme

Mitaine (ism-i müenne²) : yarım eldiven

Mite (ism-i müenne²) : bakla kurdu

Mitiger (fiil-i müte^αaddi) : taḥf³f ve ta^αd³l etmek

Miton (ism-i müzekker) : bir nev^α kolluk

Mitonner (fiil-i lāzım) : yavaş yavaş pişmek = (fiil-i
müte^αaddi) : nazlı alışdırmak

Mitoyen, ne (şıfat) : mutavassıt, müşterek

Mitoyenneté (ism-i müenne²) : müşterekiyet

Mitraillade (ism-i müenne²) : peşrev atma

Mitraille (ism-i müenne²) : peşrev

Mitraillier (fiʔil-i müteʔaddi) : sivri bir nevʔ kalpak §
piskopos tâcı

Mitré, e (şıfat) : piskopos tâcını lābis

Mixte (şıfat) : karışık, maḥlūt

Mixtion (ism-i müenne²) (şıfat) : ḥalt

Mixtionner (fiʔil-i müteʔaddi) : karışdırmak, ḥalt etmek

Mixture (ism-i müenne²) (şıfat) : maḥlūta

Mnémonique (ism-i müenne²) : rumūzāt-ı muḥtıra = (şıfat)
rumūzāt-ı muḥtıraya müteʔallik

Mnémotechnie (ism-i müenne²) (müracāʔat oluna: Mnémonique)

Mobile (şıfat) : müteʔarrik = (ism-i müzekker) sebep, mücib

Mobilier, ère (şıfat) : e²ā²-ı beytiyeye müteʔallik § (emvāl)
menkūle = (ism-i müzekker) e²ā²-ı beytiye

Mobilisation (ism-i müenne²) : seferber şāline koyma, taşr³k-i
ʔasker

Mobiliser (fiʔil-i müteʔaddi) : seferber şāline koymak § emvāl-i
menkūleden ʔaddetmek

Mobilité (ism-i müenne²) : müteʔarriklik || (mecāzen) ʔadem-i
ʔebāt, oynaklık

Modal, e (şıfat) (mantık) : proposition – kaʔiyye-i şarʔiye

Modalité (ism-i müenne²) (mantık) : ʔaraz

Mode (ism-i müenne²) : görenek, moda § uşul, tarz

Mode (ism-i müzekker) : tarz, şüret || (mūsıķi) maḳām || (şarf) binā

Modèle (ism-i müzekker) : numûne, örnek, meşķ, mişāl

[SAYFA 419]

Modeler (fiʔil-i müteʔaddi) : numûnesini yapmak ʃ tert³b ve tanz³m etmek

Modérantisme (ism-i müzekker) : efkār-ı muʔtedile

Modérateur, trice (isim) : mürettib, müd³r, nazẓām = (ism-i müzekker) (riyāẓiye) : nāẓım

Modération (ism-i müenne²) : iʔtidāl ʃ inşāf

Modéré, e (şıfat) : munşıf

Modérément (Şāl) : muʔtedilāne ʃ munşıfāne

Modérer (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔd³l etmek

Moderne (şıfat) : yeñi, ced³d, müteʔahḥir = (isim- cemʔ) müteʔahḥiren

Modeste (şıfat) : mütevāẓıı, edebli ʃ sāde, şaʔşaaasız

Modestement (Şāl) : tevāẓuı ve edeb ve terbiye ile ʃ sādece

Modestie (ism-i müenne²) : tevāẓuı, edeb ve terbiye ʃ sādelik ʃ maşviyet

Modicité (ism-i müenne²) : azlık, cüzʔiyet

Modification (ism-i müenne²) : taʔd³l

Modifier (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔd³l etmek

Modique (şıfat) : ehemmiyetsiz, cüzʔî

Modiquement (Şāl) : ehemmiyetsizce, cüzʔice

Modiste (ism-i müenne²) : modistra, kadın terzi

Modulation (ism-i müenne²) (musıķi) : elşān

Moduler (fiʔil-i müteʔaddi) : şarkı bestesi tert³b etmek

Moelle (ism-i müenne²) : ilik, muḥḥ

Moelleusement (Şāl) : ilikli olarak § yumuşak ve leṭāfetli olarak

Moelleux, euse (şıfat) : ilikli, iliği çok § yumuşak, leyyin,
laṭ³f

Moellon (ism-i müzekker) : binā taş1

Mœurs (ism-i müzekker-cem^a) : aḥlāk § aḥlāk-ı Şam³de

Moi (zam³r) : zam³r-i munfaşılıñ müfred-i mütekellimi, ben

Moignon (ism-i müzekker) : kesik muḏvuñ bākisi, kıṭṭa

Moindre (şıfat) : daha küçük, daha ufaḳ, aşḡar § daha az, eḳall,
nākış, eksik § daha aşağı, ednā

Moine (ism-i müzekker) : keş³ş, rāhib, tārık-i dünyā § yatak
tāndır1

Moineau (ism-i müzekker) : serçe kuşu, ṣaşfūr

Moinillon (ism-i müzekker) : küçük keş³ş

Moins (Şāl) : daha az, daha aşağı, daha dūn = (ism-i müzekker)
(cebir) : nākış

Moire (ism-i müenne²) : bir nev^a gezi

Moirer (fiʔil-i müteʔaddi) : gezi gibi mütemevvic etmek

Mois (ism-i müzekker) : ay, şehr, mah

Moisi (ism-i müzekker) : küf

Moisir (fiʔil-i müteʔaddi) : küfletmek = (fiʔil-i lāzım)
küflenmek, küf bağlamak

Moisissure (ism-i müenne²) : küflenme

Moisson (ism-i müzekker) : biçim, Şaşad

Moissonner (fiʔil-i müteʔaddi) (ekinleri) biçmek

[SAYFA 420]

Moissonneur, euse (isim) : orakçı, Şaşıad

Moite (şıfat) : yaş, nemnāk

Moiteur (ism-i müenne²) : nem, ruṭūbet

Moitié (ism-i müenne²) : yarım, nişf, n³m || à- yarı yarıya

Mol, le (şıfat) (müracāat oluna: Mou)

Molaire (ism-i müenne²-şıfat) : dent- azı dişi, dırs

Môle (ism-i müzekker) : limanların ağzına dökülen taş yığınları

Molécule (ism-i müenne²) : cüz'ci ferd, zerre

Molester (fi'il-i müte'addi) : incitmek, mu'azzeb etmek

Molette (ism-i müenne²) : deste-i seng § mahmuz çarhı

Mollasse (şıfat) : yumuşak ve gevşek

Mollement (şāl) : yumuşaklıkla, yumuşacık § gevşeklikle

Mollesse (ism-i müenne²) : yumuşaklık § gevşeklik, rehāvet

Mollet (ism-i müzekker) : baldır butu

Mollet, te (şıfat) : yumuşacık

Molleton (ism-i müzekker) : bir nev' yün kumaş

Mollir (fi'il-i lāzım) : yumuşamak § gevşemek

Mollusques (ism-i müzekker- cem') (tariş-i ṭab³ m³) : Sayvanāt-ı nāime

Molosse (ism-i müzekker) : çoban köpeği

Moment (ism-i müzekker) : an, laşza

Momentané, e (şıfat) : bir laşzalık || (mecāzen) muvaḳḳat

Momentanément (şāl) : bir laşzā için, muvaḳḳaten

Momerie (ism-i müenne²) : müstehziyâne tavır ve Şareket

Momie (zam³r) : mumya

Mon (zam³r) : teml³k beyân eden zam³riñ müfred-i müzekkeridir,
benim (müenne²i "ma", ikisiniñ cemâi "mes" dir.)

Monacal, e (şıfat) : keş³şlere müteâallik

Monacalement (Şâl) : keş³şâne

Monachisme (ism-i müzekker) : keş³şlik, ruhbâniyet

Monarchie (ism-i müenne²) : Şükûmet-i muṭlaḳa, saltanat

Monarchique (şıfat) : Şükûmet-i muṭlaḳa ve saltanata müteâallik

Monarchiquement (Şâl) : Şükûmet-i muṭlaḳa uşûlünce

Monarchiste (ism-i müzekker) : Şükûmet-i muṭlaḳa tarafdârı

Monarque (ism-i müzekker) : Şükümdâr, pâdişah, kral, imparator

Monastère (ism-i müzekker) : manastır, şavmaḳa

Monastique (şıfat) : manâstıra müteâallik

Monceau (ism-i müzekker) : küme

Mondain, e (isim-şıfat) : dünyevî, dünyâperest

Mondainement (Şâl) : dünyevîce, dünyâperestlikle

Mondanité (ism-i müenne²) : dünyâperestlik

Monde (ism-i müzekker) : âlem, cihân, dünyâ § halk, âlem

Monder (fiʔil-i müteʔaddi) : temizlik, ayıklamak

Monétaire (şıfat) : meskûkâta müteâallik

[SAYFA 421]

Monétiser (fiʔil-i müteʔaddi) : sikke ɗarb etmek

Moniteur (ism-i müzekker) : muḥtır, müşâvir § şıbyân mektebi
kalfası § resmî gazete, takv³m

Monition (ism-i müenne²) : iẖtār, tenb³h

Monnale (ism-i müenne²) : sikke, akçe

Monnayage (ism-i müzekker) : darb-ı sikke

Monnayer (fiʔil-i müteʔaddi) : sikke darb etmek

Monnayeur (ism-i müzekker) : sikkezen

Monocle (ism-i müzekker) : tek gözlük

Monoculaire (şıfat) : tek gözlü

Monogame (şıfat) : yalınız bir defʔa evlenmiş || (ʔilm-i nebātāt) :
vāʕidüʔz-zevc

Monogamie (ism-i müenne²) : ʔadem-i taʔaddüd-i izdivāc

Monogramme (ism-i müzekker) : bir ismiñ birkaç şarfinden ʔibāret
şifre

Monolithe (ism-i müzekker-şıfat) : yekpāre taşdan maʔmül

Monologue (ism-i müzekker) : tiyatroda kendi kendine söylenilen
sözler

Monomane (isim-şıfat) (tıbb) : cinnet-i vāʕideye mübtelā

Monomanie (ism-i müenne²) (tıbb) : cinnet-i vāʕide

Monopole (ism-i müzekker) : inşışār

Monopoleur (ism-i müzekker) : inşışār şāʕib-i imtiyāzı

Monopoliser (fiʔil-i müteʔaddi) : inşışār altına almak

Monorime (şıfat) : me²nevi

Monosyllabe (ism-i müzekker) : bir heceli lafız

Monosyllabique (şıfat) : birer heceli kelimelerden mürekkeb

Monothéisme (ism-i müzekker) : muvāʕşidlik

Monothéiste (ism-i müzekker) : muvahşid

Monotone (şıfat) : bir makamdan ṣibāret ve uşandırıcı ş dāḥima bir tarzda olup uşanç getiren

Monotonie (ism-i müenne²) : makamıñ veyā bir Şāliñ uşanç getirecek şüretde dāḥima bir tarzda bulunması

Monseigneur (ism-i müzekker) : efendi, seyyid

Monseigneuriser (fiṣil-i müteṣaddi) : efendimiz ṣunvānını vermek

Monsieur (ism-i müzekker) : efendi, beg [bey], ağa, çelebi ş efendim

Monstre (ism-i müzekker) : mes³ḥ, ḥāriküṣṭ-ṭabiṣiyye, ṣac³b ||
(mecaz) : d³v, cānavār

Monstrueusement (Şāl) : pek ṣac³b ve ġar³b bir şüretde

Monstrueux, euse (şıfat) : Şāriküṣṭ-ṭabiṣiyye şekil ve şüretde olan, mes³ḥî

Monstruosité (ism-i müenne²) : ḥārik-i ṭabiṣiyye şekil ve şüret, mesh

Mont (ism-i müzekker) : küçük ṭağ, cebel, tepe

Montage (ism-i müzekker) : çıkış

Montaguard, e (isim-şıfat) : ṭağlı

Montagne (ism-i müenne²) : yüksek ṭağ, cebel

Montagneux, euse (şıfat) : ṭağları çok, ṭağlık

Montant (ism-i müzekker) : aşağıdan yukarıya mevzū ağaç ve demir pervāz

Montant (ism-i müzekker) : yekūn

Montant, e (şıfat) : yukarıya çıkan, şāṣid

[SAYFA 422]

- Monte** (ism-i müenne²) : at ve kısrakların çiftleşmesi, aşma
- Montée** (ism-i müenne²) : yokuş, bayır § merdiven
- Monter** (fiʔil-i lâzım) : yukarıya çıkmak § yükselmek, irtifāʔ etmek § bâliğ olmak, çıkmak = (fiʔil-i müteʔaddi) yukarıya çıkarmak § taşmak, kurmak § binmek
- Monteur** (ism-i müzekker) : z³kıymet taşları tağan ve makineleri kuran şanʔatkār
- Montgolfière** (ism-i müenne²) : altı açık balon
- Monticule** (ism-i müenne²) : tağcık, tepe
- Montre** (ism-i müenne²) : koyun sâʔati [cep saati]
- Montre** (ism-i müenne²) : dükkân cāmekānı, mostra
- Montrer** (fiʔil-i müteʔaddi) : göstermek, irāʔe etmek
- Montueux, euse** (şıfat) : tepeli, inişli yokuşlu
- Monture** (ism-i müenne²) : binek Sayvānı § ayak, şap, kâʔide § taşma
- Monument** (ism-i müzekker) : tezkār veya tebc³l ev teʔb³diçün müʔessis sûtûn ve heykel ve sâʔire § yādigār kalmağa şāyān e²er, ʔālî binā
- Moquer** (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : istihzā etmek § eğlenmek, māhtāba almak
- Moquerie** (ism-i müenne²) : istihzā, eğlenme
- Moquette** (ism-i müenne²) : bir nevʔ tüylü kel³m
- Moqueur, euse** (isim-şıfat) : müstehzi, māhtābcı, zevkci
- Moral, e** (şıfat) : aḥlākā müteʔallik § aḥlākı şasene şāşibi, fāzıl § kalbî, maʔnevî
- Morale** (ism-i müenne²) : ʔilm-i aḥlāk § ʔibret, şisse
- Moralement** (şāl) : aḥlakça § maʔnen

Moraliser (fiʔil-i müteʔaddi) : tehz³b-i ahlāk etmek

Moraliseur, euse (isim) : ahlākdan dem [v]uran

Moraliste (şıfat) : ahlāka dāʕir kitāb yazan muşarrir

Moralité (ism-i müenne²) : ahlāka müteʔallik fikir ve müṭālaʔa ş
kışşadan Şişşe

Morbide (şıfat) (tıbb) : maražî

Morbifique (şıfat) (tıbb) : mumriğ

Morbleu! (Şarf-i nidā) : be!bre!

Morceau (ism-i müzekker) : parça, pāre, kıṭʔa ş fıkrā ş faşıl

Morceler (fiʔil-i müteʔaddi) : paralamak

Mordant, e (şıfat) : ısıran || (mecāzen) tokunaklı = (ism-i
müzekker) : boyaları takviyeye maḥşüş bir nevʔ zamğ

Mordicant, e (şıfat) : acı bir istihzā ile faşl ve mezemmet eden

Mordicus (Şāl) (s okunur) : muşırrāne, muʔannidāne

Mordiller (fiʔil-i müteʔaddi) : defʔātle ve azar ısırmak

Mordoré, e (şıfat) : kırmızıya māʕil buz renginde

[SAYFA 423]

Mordre (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lāzım) : ısırık || (mecāzen)
faşıl etmek

Morfil (ism-i müzekker) : bilenen bıçak ve ustura ve sāʕireniñ
keskin tarafına biriken pek ince çelik r³zeleri

Morfondre (fiʔil-i müteʔaddi) : üşütmek || se – üşümeğ || (mecāzen)
vakit gāʕib etmek

Morgue (ism-i müenne²) : kibir ve gurūr, ceberūt

Moribond, e (şıfat) : Şālet-i nezʔde bulunan, cān çekişen

- Moricaud, e** (şıfat) : pek esmer çehreli
- Morigéner** (fiʔil-i müteʔaddi) : teʔd³b ve terbiye etmek
- Morille** (ism-i müenne²) : bir nevʔ mantār
- Morne** (şıfat) : maḥzūn, maḡmūm § kapalı, karanlık
- Morne** (şıfat) : münferid taḡ veya tepe
- Mornifle** (ism-i müenne²) : şamar, tokat
- Morose** (şıfat) : mükedder ve titiz
- Morosité** (ism-i müenne²) : ḡam ve keder ve titizlik
- Mors** (ism-i müzekker) : gem, licām, şekime¹³²
- Morsure** (ism-i müenne²) : ısırık, ledḡa
- Mort** (ism-i müenne²) : ölüm, vefāt, merk § iʔdām cezāsi
- Mort, e** (şıfat) : ölü, müteveffā = (ism-i müzekker) meyyit
- Mortaise** (ism-i müenne²) : kertik
- Mortalité** (ism-i müenne²) : vefeyāt
- Mortel, e** (şıfat) : ölüm müteʔallık, mevtî, fānî § ölümü bāʔi²,
mühlik = (ism-i müzekker- cemʔ) nevʔ-i beşer
- Mortellement** (şāl) : ölecek veya öldürecek şüretde || (mecāzen) pek,
ziyādesiyle
- Morte-saison** (ism-i müenne²) : az kazandıran mevsim
- Mortier** (ism-i müzekker) : kumlu kireç, ḡarç § eczācî hāvanı §
hāvan
- Mortifère** (şıfat) : mühlik
- Mortifiant, e** (şıfat) : bāʔi²-i teʔessüf

¹³² Şekime kelimesi sehven şın harfi yerine sin ile, "sekime" şeklinde yazılmış

Mortification (ism-i müenne²): riyāzet || (mecāzen) Şakāret

Mortifier (fiʔil-i müteʔaddi) (eti) yumuşatmak § riyāzet etmek
|| (mecāzen) taşk³r etmek

Mortuaire (şıfat): meyyite veya cenāze alayına müteʔallik

Morue (ism-i müenne²): morina balığı

Morve (ism-i müenne²): sümük § beyg³r nezlesi, ruʔām

Morveux, euse (şıfat): burnu sümüklü § ruʔām ʔilletine mübtelā
(beyg³r)

Mosaïque (ism-i müenne²): rengārenk taş ve sâʕire parçalarıyla
işlenmiş nakış ve taşv³r

Mosaïste (ism-i müzekker): rengārenk taş ve sâʕire parçalarıyla
nakış ve taşv³r yapan adam

Mosquée (ism-i müenne²): cāmiʔ, mescid

Mot (ism-i müzekker): söz, kelime, lafız, laķırdı § me²el
(em²āl), Şikmet (Şikemiyāt) || d'ordre – parola || bon –
laʕife, nükte || en un – elŞaşıl, hülāşa-i kelām || –à– kelime
be kelime, Şarfiyen

Motet (ism-i müzekker): çalgı ile çalınan Latince duʔā

[SAYFA 424]

Moteur, trice (şıfat): taşrik eden, muşarrik, öñ ayak olan

Motif (ism-i müzekker): sebep, mücib § bir şarkı veya
havānın başlıca fikir ve esāı

Motilité (ism-i müenne²): Şareket kuvveti

Motion (ism-i müenne²): kıvıldanma, Şareket § tek¹3f

Motiver (fiʔil-i müteʔaddi): esbāb beyān etmek

Motte (ism-i müenne²): kerpiç, kesek

Motus ! (Şarf-i nida) (s okunur): şuş ! ses çıkarma !

Mou (ism-i müzekker): koyun ve sığır ve sâçire ak ciğeri

Mou, mol, -le (şıfat): yumuşak, leyyin, mülâyim § gevşek

Mouchard (ism-i müzekker): hafıye mecmûru, cāsûs, çaşıd

Moucharder (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): hafiyelik etmek, cāsûsluk ve çaşıdlık etmek

Mouche (ism-i müenne²): sinek, zübâb, meges

Moucher (fiʔil-i müteʔaddi): burnunu silmek § mumuñ fitilini kesmek

Moucheron (ism-i müzekker): küçük sinek § yanan fitiliñ ucu

Moucheter (fiʔil-i müteʔaddi): beneklemek

Mouchettes (ism-i müenne²-cemʔ): mum maķaşı

Moucheture (ism-i müenne²): benek

Mouchoir (ism-i müzekker): mendil

Mouchure (ism-i müenne²): mum fitiliniñ maķaşıyla kesilen parçası

Moudre (fiʔil-i müteʔaddi): öğütmek, taşn etmek

Moue (ism-i müenne²): hoşnudsuzluk, çehre

Mouette (ism-i müenne²): martıya beñzer bir nevʔ deñiz kuşu

Moufle (ism-i müzekker): palanga

Mouillage (ism-i müzekker): ıslatma || (başriye) mersâ

Mouille-bouche (ism-i müenne²): ağızda erir bir nevʔ armüd

Mouiller (fiʔil-i müteʔaddi): ıslatmak, şuya batırmak || (şarf) "l" Şarfini "y" gibi telaffuz etmek || (başriye): demir atmak

Mouillette (ism-i müenne²): ince ve uzun ekmek dilimi

Mouillure (ism-i müenne²) : ıslatma

Moulage (ism-i müzekker) : kalıba dökme, işāğa

Moule (ism-i müzekker) : kalıb

Moule (ism-i müenne²) : midye

Mouler (fiʔil-i müteʔaddi) : kalıba dökmek, işāğa etmek §
kalıbını çıkarmak

Mouleur (ism-i müzekker) : maşkūkāta müteʔallik şeyleriñ
kalıbını çıkaran adam

Moulin (ism-i müzekker) : değirmen, tāsūne, āsiyāb

Moulinage (ism-i müzekker) : ipeğiñ maḥşūş değirmenden
geçirilmesi

Mouliner (fiʔil-i müteʔaddi) : ipeği maḥşūş değirmenden geçirmek

Moulinet (ism-i müzekker) : küçük değirmen çarḥı § çıkırık

Moulinier (ism-i müzekker) : ipek değirmeninde müstaḥdem adam

Moulu, e (şıfat) : öğüdülmüş

Moulure (ism-i müenne²) (fenn-i miʔmarî) : kabartma süs

[SAYFA 425]

Mourant, e (isim-şıfat) : şālet-i nezʔde bulunan, cān çekişen

Mourir (fiʔil-i lāzım) : ölmek, vefāt etmek || se – cān çekişmek

Mouron (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : anağalis-i ʔaḣebî

Mousse (ism-i müzekker) : muço

Mousse (ism-i müenne²) : yoşun § köpük

Mousseline (ism-i müenne²) : bir nevʔ tül

Mousser (fiʔil-i lāzım) : köpürmek

Mousseron (ism-i müzekker) : bir nevʔ küçük, koku lu mantar

Mousseux, euse (ism-i müzekker) : köpüren, köpüklü

Mousson (ism-i müenne²) : mevsim rüzgârı

Moussu, e (şıfat) : yoşunlu

Moustache (ism-i müenne²) : bıyık, şārib

Mousttiquaire (ism-i müenne²) : cibinlik

Moustique (ism-i müenne²) : sivri sinek

Moût (ism-i müzekker) : sıra

Moutard (ism-i müzekker) : ufağ çocuk

Moutarde (ism-i müenne²) : hardāl

Moutardier (ism-i müzekker) : hardālcı § hardāl kabı

Mouton (ism-i müzekker) : enenmiş koyun § koyun eti § tokmak, şāhmerdān § Şabsḥāne cāsūsı

Moutonner (fiʔil-i müteʔaddi) : kıvırcık etmek = (fiʔil-i lāzım) (deñiz) talğalanıp köpürmeğe başlamak

Moutonnier, ère (şıfat) : koyun gibi tābiʔ

Mouture (ism-i müenne²) : öğütme, taşn § buğdāy ile çavdār ve arpa maḥlūtu

Mouvant, e (şıfat) : oynayan, müteşarrik

Mouvement (ism-i müzekker) : oynama, kımıldanma, Şareket || (mecāzen) karışıklık, heyecān, buşrān § teʔ²irāt

Mouvoir (fiʔil-i müteʔaddi) : toprağı karışdırmak

Mouvoir (fiʔil-i müteʔaddi) : kımıldatmak, oynatmak, taşr³k etmek || se- kımıldanmak, oynamak, Şareket etmek

Moxa (ism-i müzekker) (tıbb) : moksa

Moyen (ism-i müzekker) : vāsıta, vesātet § çāre, tar³k, yol § esbāb, vesāʕit, mālezim = (cemʔ) ²ervet

Moyen, ne (şıfat) : orta, vasaî, mutavassıf ş orta şâlde, evsâf, mādî

Moyennant (şarf-i cerr) : vâsıtasıyla

Moyennement (şâl) : orta şâlde, mādētā

Moyenner (fiʔil-i müteʔaddi) : vâsıta ile taşş³l etmek

Muable (şıfat) : değışdirilebilir, kâbil-i tağy³r ve taşv³l

Mucilage (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : luʔāb, ğarvî

Mucilagineux, euse (şıfat) (ʔilm-i nebātāt) : luʔābî, zevi' l-ğarvî

Mucosité (ism-i müenne²) : madde-i muhātiye

Mue (ism-i müenne²) : deri veya tûy tebd³li

Muer (fiʔil-i lâzım) : tûyü dökûlmek, derisi şoyulmak

Muet, te (şıfat) : dilsiz, ebkem ş sükûtî, ebsem || (şarf) : telaffuz olunmayan = (ism-i müzekker) : dilsiz adam

[SAYFA 426]

Mufle (ism-i müzekker) : Şayvân burnunuñ ucu, merme

Mugir (fiʔil-i lâzım) : böğürmek ş iñlemek

Mugissant, e (şıfat) : böğüren ş inleme

Muguet (ism-i müzekker) : inci çiçeğı, felāʔ ş süslü ve zendost adam

Mugueter (fiʔil-i lâzım) : zendostluk etmek

Muid (ism-i müzekker) : eski bir nevʔ ölçek ve fuçı

Muire (ism-i müenne²) : tebaşşur eden tuzlu şu bağıyyesi

Mulâtre (isim-şıfat) : melez, Şabeş

Mule (ism-i müenne²) : dişi ester

Mulet (ism-i müenne²) : dişi ester § ökçeli terlik

Mulet (ism-i müzekker) : ester, katır, bağl

Mulet (ism-i müzekker) : kefāl balığı

Muletier (ism-i müzekker) : katırcı

Mulot (ism-i müzekker) : yer sıçanı

Multicolore (şıfat) : çok renkli, ke² 3rū' l-elvān

Multiforme (şıfat) : ke² irü' l-eşkāl

Multiple (ism-i müzekker-şıfat) : mużāʔaf

Multipliable (şıfat) : kabil-i teẓʔ³ f

Multiplicande (ism-i müzekker) (Şesāb) : maḍrūb

Multiplicateur (ism-i müzekker) (Şesāb) : maḍrūb-ı ʔaleyh

Multiplication (ism-i müenne²) : teke² 2ür, taʔaddüd, teḍaʔuf ||
(Şesab) ḍarb

Multiplicité (ism-i müenne²) : çokluk, ke² ret, taʔaddüd

Multiplier (fiʔil-i müteʔaddi) : çoğaltmak, taḍʔ³ f etmek ||
(Şesāb) ḍarb etmek

Multitude (ism-i müenne²) : ke² ret, ğalebelik, izdiŞām

Municipal, e (şıfat) : beledî

Municipalité (ism-i müenne²) : dāʔire-i belediye

Munificence (ism-i müenne²) : cömerdlik, seḥāvet

Munir (fiʔil-i müteʔaddi) : tech³ z etmek

Munition (ism-i müenne²) : tech³ zāt, mühimmāt

Munitionnaire (ism-i müzekker) : müteʔahhid

Muqueux, euse (şıfat) : sümüklü, muḥāṭî

Mur (ism-i müzekker) : d³ vār, cidār § sūr

- Mûr, e** (şıfat) : olmuş, yetişmiş, yāniṣ
- Muraille** (ism-i müenne²) : d³vār, sūr = (ceme) kalṣa bedenleri
- Mural, e** (şıfat) : d³vāra müteṣallık, cidārî
- Mûre** (ism-i müenne²) : dut
- Mûrement** (Şāl) : çok tefekkür ve mülāṣaṣa ile
- Murène** (ism-i müenne²) : deñiz yılan balıāı
- Murer** (fiṣil-i müteṣaddi) : d³vār çekmek
- Muriate** (ism-i müzekker) (kimyā) : klor-ı māḥiyet
- Muriatique** (şıfat) (kimyā) : acide – Şāmız-ı klor māḥ
- Murier** (ism-i müzekker) : dūt ağacı
- Mûrir** (fiṣil-i müteṣaddi) : pişirmek, olmuş Şāline getirmek =
(fiṣil-i lāzım) pişmek, olmak
- Murmurateur, trice** (şıfat) : çağıldayan
- [SAYFA 427]
- Murmure** (ism-i müzekker) : mırıldı § çağıldı
- Murmurer** (fiṣil-i lāzım) : mırıldamak § çağlamak
- Musaraigne** (ism-i müenne²) : burnu sivri bir nevṣ fāre
- Musard, e** (isim-şıfat) : boş gezen, ḥaylaz
- Musarder** (fiṣil-i müteṣaddi) : boş gezmek, ḥaylazlık etmek
- Musc** (ism-i müzekker) : misk ğazalı § misk
- Muscade** (ism-i müenne²) : Hind cevizi, ceviz-i bevā
- Muscadier** (ism-i müzekker) : Hind cevizi ağacı, şecer-i bevā
- Muscadin** (ism-i müzekker) : bir nevṣ miskli kūrābiye § süslü
delikanlı
- Muscat, e** (şıfat) : misk kōkulu = (ism-i müzekker) miskî (üzüm)

Muscle (ism-i müzekker) : ʔaḍāle

Musclé, e (şıfat) : ʔaḍāleleri iyi fark olunan, sinirli

Musculaire (şıfat) : ʔaḍalî

Musculeux, euse (şıfat) : ʔaḍalâtı çok veya kavi, sinirli

Muse (ism-i müenne²) : ʔulûm ve fûnûn ve şanāyiʔ-i nef³ se mürebbiyesi peri || (mecāzen) şıʔir, musıkî, edebiyât

Museau (ism-i müzekker) : Sayvānıñ burun ve ağzı

Musée (ism-i müenne²) : müze

Museler (fiʔil-i müteʔaddi) (müracaʔat oluna: emmuseler)

Muselière (ism-i müenne²) : burunşalık

Muser (fiʔil-i lâzım) : boş şeylerle ifāte-i vakt etmek

Musette (ism-i müenne²) : ğayda

Muséum (ism-i müzekker) (ome) : müze

Musical, e (şıfat) : musıkîye müteʔallik ş çalgılı

Musicalement (şāl) : musıkî uşûlünce

Musicien, ne (isim) : musıkîşinās ş muzıkacı, çalgıcı, sāzende, muṭrib

Musicomanie (ism-i müenne²) : musıkî merākı

Musique (ism-i müenne²) : musıkî ş çalgı

Musquer (fiʔil-i müteʔaddi) : misk kokuşunu vermek

Musulman, e (şıfat) : İslāmî = (isim) Müslüman

Mutabilité (ism-i müenne²) : karārsızlık, ²ebātsızlık

Mutation (ism-i müenne²) : inkılāb, intikāl

Mutilation (ism-i müenne²) : ʔużuv kaṭʔı, ceṣʔ

Mutiler (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔużvu kesmek, saḳatlamak

Mutin (isim-şıfat) : muḏannid, serkeş

Mutiner (se) (fiʔil-i muṭāvaḏat) : muḏannidlik ve serkeşlik etmek

Mutinerie (ism-i müenne²) : ḏinād, serkeşlik

Mutisme (ism-i müzekker) : dilsizlik, būkm || (mecāzen) sūkūt

Mutualité (ism-i müenne²) : müşāreket-i mütekābile

Mutuel, le (şıfat) : mütekābilen müşterek

[SAYFA 428]

Mutuellement (Şāl) : müşāreket-i mütekābile ile, birbirine, birbiriyile

Myologie (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : mebŞa²ü'l- ḏaḏalāt

Myope (isim-şıfat) (tıbb) : kaş³rü'l-başar

Myriade (ism-i müenne²) : on biñ Ş pek çok, biñlerce

Myriagramme (ism-i müzekker) : on biñ yeñi dirhemden ḏibāret² iklet vezni

Myrialitre (ism-i müzekker) : on biñ yeñi ölçekden ḏibāret māyiḏāt ve Şubūbāt miḑyāsı

Myriamètre (ism-i müzekker) : on biñ yeñi arşından ḏibāret ölçü

Myriare (ism-i müzekker) : yeñi dönümün on biñ mi²li

Myrrhe (ism-i müenne²) : mirşafî

Myrte (ism-i müzekker) : mersin, şeceretü'l-as

Mystère (ism-i müzekker) : sır, baṭın

Mysérieusement (Şāl) : esrārı Şāvi bir şüretle

Mystérieux, euse (şıfat) : esrār-ı ḩafiye ve ğar³beyi Şāvi

Mysticité (ism-i müenne²) : taşavvuf, maʿrifetullah, fenā
fillah

Mystificateur (ism-i müzekker) : kolay inananlara bir takım
yalanlar uydurup kendileriyle eğlenen adam

Mystification (ism-i müenne²) : kolay inananlara bir takım
yalanlar uydurup kendileriyle eğlenme

Mystifier (fiʿil-i müteʾaddi) : bir yalan kurup inananlarla
eğlenmek

Mystique (şıfat) : mermûz, sır ş ehl-i taşavvuf, mutaşavvıf

Mystiquement (şāl) : rumûz ve esrâr ile

Mythe (ism-i müzekker) : esât³r-i kad³me aşvāl ve eşşāşı || (mecāzen)
masal

Mythologie (ism-i müenne²) : esât³r ʾalemi

Mythologique (şıfat) : esât³re müteʾallik

Mythologiste (ism-i müzekker) ve

Mythologue (ism-i müzekker) : esât³r müverrihi

N HARFİ

N (ism-i müzekker) : elifba-yı Fransevî' niñ on dördüncü Şarfi.

"Nun" gibi okunur.

Nabab (ism-i müzekker) : Hindli Şākim || (mecāzen) pek zengin adam

Nabot, e (isim) : cüce

Nacarat (ism-i müzekker) : portakalîye māçil al renk = (şıfat) :
bu renkte olan

Nacelle (ism-i müenne²) : şandāl, zevrak § balon teknesi, çırnık

Nacre (ism-i müenne²) : şedef

Nacré, e (şıfat) : şedefli

Nage (ism-i müenne²) : yüzme, sebāşat || à la- yüzerek

Nageant, e (şıfat) (⌘ilm-i nebātāt) : şuyun üzerine açılmış,
sebbāş

Nagée (ism-i müenne²) : yüzerken her bir Şareketde kaçır olunan
mesāfe

Nageoire (ism-i müenne²) : balık küreği [yüzgeci], misbaş

[SAYFA 429]

Nager (fi⌘il-i lâzım) : yüzmek, sebāşat etmek

Nageur, euse (isim) : yüzücü, sebbāş

Naguère (zarf-ı zamān) : vaktiyle, muḳaddemā

Naïf, ive (şıfat) : ṭabi⌘³ § sāf § sādeditil, şāfderūn

Nain, e (şıfat) : cüce

Naissance (ism-i müenne²) : toğma, tevellüd, vilādet § neseb, şoy ||
(mecāzen) neşçet

Naissant, e (şıfat) : henüz zuhūr eden

Naître (fiʔil-i lâzım) : toğmak, tevellüd etmek || (mecâzen)
neşʔet etmek

Naïvement (Şâl) : şafvetle, şâdedilâne

Naïvete (ism-i müenne²) : şafvet ş şâdedillik, şâfderūnluk

Nankin (ism-i müzekker) : pamukdan boz renginde bir nevʔ kumaş

Nantir (fiʔil-i müteʔaddi) : karşılık göstermek

Nantissement (ism-i müzekker) : karşılık

Napel (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : kurdboğan [otu]

Naphte (ism-i müzekker) : neft

Napoléon (ism-i müzekker) : Fransız lirası, Napolyon

Nappe (ism-i müenne²) : sofrâ bezi, örtüsü

Narcisse (ism-i müenne²) : nergis, zerr³n kadeh

Narcotique (isim-şıfat) (tıbb) : uyuşdurucu, muhaddir

Nard (ism-i müzekker) : sünbül-i rûmî

Nargue (ism-i müzekker) : istiḥfâf, taşk³r

Narguer (fiʔil-i müteʔaddi) : taşk³r ve istiḥfâf etmek

Narine (ism-i müenne²) : burun deliği, minḥar

Narquois, e (isim-şıfat) : Şilekâr ve müstehzi

Narrateur, trice (isim) : Şâkî, râv³, nâkil

Narratif, ive (şıfat) : naklî

Narration (ism-i müenne²) : Şikâye, rivâyet, nakil

Narré (ism-i müzekker) : Şikâye, kıssa

Narrer (fiʔil-i müteʔaddi) : nakil ve Şikâye etmek, rivâyet etmek

Nasal, e (şıfat) : buruna müteàallık, enfî Ş àunneli

Naslement (Şâl) : burundan, gunne ile

Nasarde (ism-i müenne²) : buruna [v]urulan fiske

Nasarder (ism-i müenne²) : buruna fiske [v]urmak

Naseau (ism-i müzekker) : Şayvân burnunuñ deliği

Nasillard, e (âıfat) : burundan çıkan, òım òım (ses)

Nasilier (fiʔil-i lâzım) : burundan söylemek, hım hım söylemek

Nasse (ism-i müenne²) : balıkçı sepeti || (mecâzen) tuzāk

Natal, e (şıfat) : vilâdete müteàallık: pays – maskat-ı reçs.
jour – yevm-i vilâdet

Natation (ism-i müenne²) : yüzme, sebâŞat

Natif, ive (şıfat) : bir yerde toğmuş, toğma || (mecâzen) tabiʔ³,
cibillî

Nation (ism-i müenne²) : ümmet, kavim, tâçife

[SAYFA 430]

National, e (şıfat) : millî

Nationalement (Şâl) : millîce, milliyetle

Nationaliser (fiʔil-i müteʔaddi) : millî Şükmüne ko[y]mak,
millîleştirmek

Nationalité (ism-i müenne²) : milliyet

Nativité (ism-i müenne²) : mevlüd

Natte (ism-i müenne²) : Şaşır, şaç örgüsü

Natter (fiʔil-i müteʔaddi) : Şaşırla kaplamak veya döşetmek Ş
Şaşır örmek

Nattier (ism-i müzekker) : Şaşırcı

Naturalibus (in) (§āl) (s okunur): anadan toğma, (çıplak)

Naturalisation (ism-i müenne²): tebd³l-i tābiāāt

Naturaliser (fiʔil-i müteʔaddi): tebd³l-i tābiāāt ettirmek,
tebāʔlığa kabūl etmek

Naturalisme (ism-i müzekker): tabiʔilik, tabiʔiyyet § mezheb-i
tabiʔiyyūn, ʔar³k-i dehriyūn

Naturaliste (ism-i müzekker): tabiʔiyyūndan adam, tāriḥ-i
tabiʔi ʔālīmi

Naturalité (ism-i müenne²): ahali-i aṣliyyeden bulunmaḳlık

Nature (ism-i müenne²): tabiʔiyet § ḥaṣṣiyet, cevher, mizaç,
cibillet § tabiʔi, ḥalk, ḥaṣlet § nevʔ, cins

Naturel, le (şıfat): tabiʔî § zātî, cibillî § izdivāc-ı
ğayr-ı meşruʔadan mütevellid = (ism-i müzekker) cibillet,
tabiʔiyet = (ism-i müzekker- cemʔ) bir memleketiñ ahāli-i
aṣliyesi

Naturellement (§āl): tabiʔî, biʔṭ-tabiʔî

Naufrage (ism-i müenne²): geminiñ ʔazazede olması ||
(mecāzen) ḥarābiyet, izmişlāl

Naufragé, e (isim-şıfat): ʔazazede (gemi ve şaṣibi)

Naufrager (fiʔil-i lāzım) (gemi): ʔazazede olmak

Nauséabond, e (şıfat) (tıbb): muğa²i, bulandı veren

Nausee (ism-i müenne²): bulandı, ğa²eyān

Nautique (şıfat): seyr-i sefāḫine müteʔallik

Nautonier (ism-i müzekker): gemici, mellāş, reḫ³s

Naval, e (şıfat): sefāḫin-i şarbiyeye müteʔallik, başrî

Navet (ism-i müzekker): şalgam, şelcem

Navette (ism-i müenne²): mekik

Navette (ism-i müenne²): yabanî şalgam

Navigable (şıfat): seyr-i sefâçine müsâid

Navigateur (ism-i müzekker): gemici

Navigation (ism-i müenne²): sefer-i deryâ, seyr-i sefâçin

Naviguer (fiʔil-i lâzım): gemi ile sefer etmek

Navire (ism-i müenne²): gemi, sef³ne, keştî

Navrer (fiʔil-i müteʔaddi): çok teç²ir etmek, mükedder etmek

Ne (Şarf)¹³³ fiʔillere dâhil olur edât-ı inkârdır:
pêcherien-mʔem banâ hiçbir şey mâniʔ olmaz

Né, e (şıfat): toğmuş, mütevellid, nevzād || mort – ölü
toğmuş çocuk, mürdezād

[SAYFA 431]

Néanmoins (Şarf-i rabıţ): bununla beraber, maʔa hazā, Şāl böyle
iken

Néant (ism-i müzekker): yokluk, ʔadem ş hiç, lâşey

Nébuleux, euse (şıfat): bulutlu

Nébuleuse (ism-i müzekker): bulut gibi görünen kilitli
yıldızlar, seŞāb-ı muż³

Nécessāçire (şıfat): lâzım, muķtez³ = (ism-i müzekker):
Şācet, iŞtiyācāt-ı zarūriye

Nécessāçirement (Şāl): iŞtiyācla, Şasbe'l-iḵtizā ş lācerem,
lābüd

¹³³ Ha ve mim harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Nécessité (ism-i müenne²): lüzûm, iktizâ, vücûb § Şâcet, iştîyâc § zarûret, fakr ve iştîyâc

Nécessiter (fiʔil-i müteʔaddi): icâb etmek, mücib olmak

Nécessiteux, euse (isim-şıfat): muştâc

Nec-plus-ultra (ism-i müzekker) (müracâʔat oluna: non-plus-ultra)

Nécrologe (ism-i müzekker): vefeyât defteri

Nécrologie (ism-i müenne²): bir zamân ẓarfında ölmüş meşâhiriñ zıkr ve terâcimi aŞvâli, vefeyâtü'l-aʔyân

Nécrologique (şıfat): bir zamân ẓarfında ölmüş meşâhiriñ zıkr ve terceme-i aŞvâline müteʔallik

Nécromancie (ism-i müenne²): ölülerden istimdâdla keşf-i hafâyâ iddiʔası

Nécromancien, ne (şıfat): ölülerden istimdâdla keşfi hafâyâ iddiʔasından ʔibâret siŞre müteʔallik

Nécrose (ism-i müenne²): kemiğîñ gangren [kangren] olması, nuĥre

Nectar (ism-i müzekker): esât³r-i Yûnâniye alihesiniñ içdikleri şarâb, kev²er § güzel şarâb

Ner (ism-i müenne²): kilise içiniñ öñ tarafı

Néfasté (şıfat): meşċûm

Néfle (ism-i müenne²): muşmula

Néflier (ism-i müzekker): muşmula ağacı

Négatif, ive (şıfat): inkârî || (şarf- Şikemiyât-ı tabiʔiyye): menfi = (ism-i müenne²) kaẓiyye-i menfiye, cümle-i menfiye

Négation (ism-i müenne²): inkār = (şarf) nefiy, nehiy

Négativement (Şāl): inkār ve nefiy ile, menfiyen

Négligé (ism-i müzekker): gecelik kıyafeti § süsden nār³
Şāl-i tabi³

Négligement (Şāl): ihtimāmsızlıkla, gelişi güzel

Négligence (ism-i müenne²): kayıdsızlık, ihtimāmsızlık,
müsāmaha

Négligent, e (isim-şıfat): kayıdsız, ihmālcı

Négliger (fiʔil-i müteʔaddi): ihmāl ve tesāmuş etmek || se –
ihmālcilik etmek

Négoce (ism-i müenne²): büyük ticāret, topdan alış veriş

Négociable (şıfat): geçer, rāyiç, mütedāvil

Négociant (ism-i müzekker): topdan ticāret eden tācir

Négociateur, trice (isim): meyāncı

Négociation (ism-i müenne²): müzākerāt, mükālemāt §
muʔamele-i ticāriye, alış veriş

[SAYFA 432]

Négociier (fiʔil-i müteʔaddi): tavassuʔ etmek, müzākerāt ve
mükālemāta girişmek § alışveriş etmek

Nègre, nègresse (isim): siyāhî, kara, zenci

Négrier (şıfat): zenci esir ticāretine mahşūs (gemi) = (ism-
i müzekker) zenci köleler şatan esirci

Négrillon, ne (isim): küçük zenci

Nérophile (isim-şıfat): zenci muşibbi

Neige (ism-i müenne²): kar, ²elc, berf

Neiger (fiʔil-i lāzım): kar yağmak, karlamak

Neigeux, euse (şıfat) : karlı

Nenni (Şarf))¹³⁴ (nani) : yok, Sayır

Nénufar (ism-i müzekker) : yahūd

Nénuphar (ism-i müzekker) : nilüfer

Néographe (ism-i müzekker) : yeñi imlā tarafdarı

Néographie (ism-i müenne²) : yeñi imlā

Néographisme (ism-i müzekker) : yeñi imlā uşülü

Néologie (ism-i müenne²) : yeñi taʿbirāt istismāli

Néologique (şıfat) : yeñi taʿbirata müteʿallik

Néologisme (ism-i müzekker) : yeñi taʿbirāt ve ıstılāşāt
istismāli

Néologue (ism-i müzekker) : yeñi taʿbirāt ve ıstılāşāt
istismāl eden adam

Néophyte (ism-i müzekker) : muhtedi

Néphrétique (isim-şıfat) (tıbb) : kilyevî

Népotisme (ism-i müzekker) : Papa yeğenleriniñ kuvvet ve nüfuzu §
akraba kayırma, kendi adamlarını yetiştirme

Nerf (ism-i müzekker) : sinir (siñir), ʿaşab

Nerprun (ism-i müzekker) : ak diken

Nerveux, euse (şıfat) : sinirli, siniri çok § sinire
müteʿallik, ʿaşabî

Nestor (ism-i müzekker) : müdebbir ve Şak³m ihtiyār

Net, te (şıfat) : pak, temiz, naz³f, tāhir § hālîş, şāfi §
açık, farklı = (Şāl) : birden bire, yeñiden § açıktan açığa

¹³⁴ Ha ve mim harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Nettement (Şāl): pak ve temiz olarak § açıktan açıgā,
şarāŞaten

Netteté (ism-i müenne²): paklık, temizlik, nezāfet, tahāret
§ vuzūŞ

Nettolement (ism-i müzekker): temizleme, tanz³f, taḥ³r

Nettoyer (fiʔil-i müteʔaddi): temizlemek, tanz³f ve taḥ³r
etmek § boşatmak, taḥliye etmek

Neuf (şıfat): tokuz, tisʔa § tokuzuncu, tāsīʔ

Neuf, neuve (şıfat): yeñi, ced³d, nev § mübtedi, ʔacemi,
tecrübesiz = (ism-i müzekker) yeñi şey

Neutralement (Şāl) (şarf): lāzım olarak, lāzım maʔnasıyla

Neutralisation (ism-i müenne²): bir devletiñ b³taraf
bırakılması || (kimyā) taʔd³l

Neutraliser (fiʔil-i müteʔaddi): b³taraf bırakmak, b³taraf
Şāline kımak || (kimyā) :

kuvvet ve teʔ²³rini kesmek, taʔd³l etmek

Neutralité (ism-i müenne²): b³tarafllık

[SAYFA 433]

Neutre (şıfat): b³taraf || (kimyā) Şāmız ve zevi'l-ḳalvî
olmayan, muʔtedil || (şarf) verbe – fiʔil-i lāzım § ne
müzekker ve ne müʔenne² olan (isim)

Neuvaine (ism-i müenne²): Hıristiyanlarıñ tokuz gün ʔibādet
ve perh³zleri

Neuvième (şıfat): tokuzuncu, tāsīʔ = (ism-i müzekker)
tokuzda bir, tisʔ

Neuvièment (Şāl): tāsīʔān

Neveu (ism-i müzekker): kardaş oğlu, yeğen = (cemᳵ) ahlāf, aḥfād

Névralgie (ism-i müenne²) (tıbb): sinir ağrısı, elemü'l-ᳵaşāb

Névrose (ism-i müenne²) (tıbb): maraz-ı ᳵaşabî

Névrotomie (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāṢî): ḥazᳵ ü'l-ᳵaşab

Nez (ism-i müzekker): burun, enf

Ni (Ṣarf-i rabıṭ): ne : – lᳵun– lᳵautre: ne biri ne öteki

Niable (şıfat): kābil-i inkār

Niais, e (isim-şıfat): aṢmaḵ, budāla, ebleh

Niaisement (Ṣāl): aṢmaḵca, ebleḥāne

Niaiser (fiᳵil-i lâzım): boş şeylerle uğraşmak, ᳵabe²le iştiğāl etmek

Niaiserie (ism-i müenne²): budalālık, Ṣamaḵat Ṣ boş şey, ᳵabe²

Niche (ism-i müenne²): Ṣücre Ṣ köpek kulübesi

Niche (ism-i müenne²): şeytanlık, Ṣ³le

Nichée (ism-i müenne²): bir yuvada ve birden çıkan kuş yavruları

Nicher (fiᳵil-i lâzım): yuvasını yapmak = (fiᳵil-i müteᳵaddi): vazᳵ etmek, yerleştirmek

Nickel (ism-i müzekker) (ᳵilm-i maᳵadin): nikel

Nicotine (ism-i müenne²) (kimyā): duḥāniye

Nid (ism-i müzekker): yuva, aṢiyāne

Nièce (ism-i müenne²): kardaş kıızı, yeğen

Nielle (ism-i müenne²): karamuk § buğdāyın bir hastalığı, yerekān

Nier (fiʔil-i müteʔaddi): inkār etmek, tanıtmak

Nigaud, e (isim-sıfat): aŞmak, budala

Nimbe (ism-i müzekker): nūr dāʕiresi

Nippe (ism-i müenne²): elbise, mefrūşāt

Nipper (fiʔil-i müteʔaddi): elbise, mefrūşāta dāʕir şeyler vermek || se – böyle eşyā edinmek

Nique (ism-i müenne²): taŞk³r ve zevklenme işāreti

Nitouche (ism-i müenne²): sainte – yalandan Şilm ve mülāyemet gösteren mūrāʕî

Nitrate (ism-i müenne²) (kimyā): azotiyet || d'argent – Cehennem taş1

Nitre (ism-i müzekker) (kimyā): güherçile, sürc

Nitreux, euse (şıfat) (kimyā): güherçileli, sürcî || acide – Şāmız-ı azotî

Nitrique (şıfat) (kimyā): güherçileli, sürcî || Şāmız-ı azot

Niveau (ism-i müzekker): alt tesviye § vazʕiyet-i ufkiye, tesviye || (mecāzen) müsāvāt

Niveler (fiʔil-i müteʔaddi): taʔy³n-i tesviye etmek, tesviye etmek || (mecāzen) müsāvi etmek

Niveleur (ism-i müzekker): tesviyeyi taʔy³n eden adam, tesviyeci

[SAYFA 434]

Nivellement (ism-i müzekker): taʔy³n-i tesviye

Nobiliaire (şıfat): zādegānlığa müteʔallik = (ism-i müzekker) zādegān hānedānlarınıñ defteri

Noble (şıfat): zādegāndan olan, aş³l, nec³b || (mecāzen) şerāfetli, zerāfetli, şer³f, zar³f, ker³m, ʔulvî = (isim) zādegāndan adam

Noblement (Şāl): aşāletle, nec³bāne § şeref ve zarāfetle

Noblesse (ism-i müenne²): zādegānlık, aşālet, necābet § zādegān sınıfı, şürefā

Noce (ism-i müenne²): teʔehhül, izdivāc § düğün, sūr, vel³me § düğün alayı

Noceur, euse (isim): zevkine düşkün, sefāhati sever

Nocher (ism-i müzekker): gemici, kayıkçı

Noctambule (isim-şıfat): gece uykuda olduğı Şālde uyanmaksızın kalkıp gezen adam

Noctambulisme (ism-i müzekker): gece uykuda iken uyanmaksızın kalkıp gezmeklik

Nocturne (şıfat): geceye müteʔallik, gece vākiʔ olan, leylî

Nocturnement (Şāl): geceleyin, leylen

Noël (ism-i müzekker): Şazret-i ʔîsā' nıñ yevm-i vilādetine müşādif olan paskalya

Noeud (ism-i müzekker): düğüm, ʔuqde § aşma ve kamışların mafşallarındaki düğüm || (mecāzen) rabıta, münāsebet § müşkül, ʔuqde

Noir, e (şıfat): siyāh, kara, esved § kara, meşʕüm § karanlık, muzlim || (mecāzen) Şaz³n, mükedder, müʕellim § fenā, fesād

Noir (ism-i müzekker): zenci, kara (ʔArab)

Noirâtre (şıfat): siyāhımsı, esmer

Noiraud, e (şıfat) : siyāh saçlı, esmer çehreli

Noirceur (ism-i müenne²) : siyāhlık, karalık, sevād leke, yüz karalığı

Noircir (fiʔil-i müteʔaddi) : siyāhlatmak, karartmak, karalamak, tesv³d etmek || (mecāzen) lekeletmek, lekedār ve bednām etmek = (fiʔil-i lāzım) siyāhlanmak

Noircissure (ism-i müenne²) : siyāh leke, karartı

Noire (ism-i müenne²) (musiki) : noţanıñ bir işāret-i maḥşūşası

Noise (ism-i müenne²) : münāzaʔa, gavgā

Noisetier (ism-i müzekker) : fındık ağacı

Noisette (ism-i müenne²) : fındık = (şıfat) fındıkî

Noix (ism-i müenne²) : cev³z, ceviz

Nolis (ism-i müzekker) ve

Nolisement (ism-i müzekker) : gemi isticārı, navlu

Noliser (fiʔil-i müteʔaddi) (gemi) : kirālamak

Nom (ism-i müzekker) : ad, isim, nām

Nomade (isim-şıfat) : göçebe, ḥaymeniş³n, bedev³

Nombre (ism-i müzekker) : sayı, ʔaded ş mikdār ş ke²ret, çok

[SAYFA 435]

Nombrer (fiʔil-i müteʔaddi) : saymak, taʔdād etmek

Nombreux, euse (şıfat) : çok, müteʔaddid

Nombril (ism-i müzekker) : göbek, sürre

Nomenclateur (ism-i müzekker) : bir ʔilim ve fenniñ ıştılaşātıyla ıştigāl eden adam

Nomenclature (ism-i müenne²) : ıştılāşāt-ı ʔilmiye ve fenniye

Nominal, e (şıfat): isim be isim § lafzî, ıstibārî

Nominatif (ism-i müzekker) (şarf): mücerred, merfû

Nomination (ism-i müenne²): naşb, taşy³n

Nominativement (Şāl): ismiyle

Nommément (Şāl): ismiyle § ale'l-ḥuş, bi'l-Şaşsa

Nommer (fi'il-i müteaddi): ad kımak, tesmiye etmek § zikretmek, ismini yād etmek § naşb ve taşy³n etmek

Non ¹³⁵: yok, değil, ḥayır

Nonagénaire (isim-şıfat): toksān yaşında, toksānlık

Nonce (ism-i müzekker): Papa'nın sef³ri

Nonchalamment (Şāl): dikkatsizlikle, ihmāl ve tekāsülle

Nonchalance (ism-i müenne²): dikkatsizlik, adem-i ihtimām

Nonchalant, e (isim-şıfat): dikkatsiz, ihmālcı, mütekāsıl

Nonciature (ism-i müenne²): Papa sef³riniñ şıfat ve mecmūriyeti

Nonnain (ism-i müenne²): küçük rāhibe

Nonne (ism-i müenne²): rāhibe

Nonnette (ism-i müenne²): küçük rāhibe

Nonobstant (Şarf-i cer): ile beraber, bakmayarak, olduğu Şālde

Nonparell, le (şıfat): mi²li bulunmayan, b³naş³r, b³ad³l

Normal, e (şıfat): muṭtād, ṭabi'î, ādi || école – dārü'l-mu'allim³n = (ism-i müenne²) (hendese) ḥatt-ı nāzım

¹³⁵ Ha ve mim harfleriyle kısaltma yapılmış. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Nos (zam³r) (teml³k beyān eden zam³riñ müzekker ve müçenne² için müsterek cemᵂ-i mütekellimi) -miz, bizim (müfredi notre dir)

Nosographie (ism-i müenne²) ve

Nosologie (ism-i müenne²) (tıbb): mebᵂa²ü'l-emrāz

Nostalgie (ism-i müenne²) (tıbb): dāüᵂş-şıla

Nota (ism-i müzekker): ᵂāᵂiye, hāmiş

Notabilité (ism-i müenne²): külliyyet, cesāmet ᵂ vücūh, aᵂyān, muᵂteberān

Notable (şıfat): külliyyetli, cesāmetli ᵂ ileri gelen, aᵂyān ve vücūhuñ beheri

Notablement (ᵂāl): külliyyetle, ehemmiyetlice

Notaire (ism-i müzekker): muᵂāvelāt muᵂarriri

Notamment (ᵂāl): başlıca, ᵂale'l-ᵂuşūᵂ

Notarial, e (şıfat): muᵂāvelāt muᵂarrirliğine müteᵂallik

Notariat (ism-i müzekker): muᵂāvelāt muᵂarrirliği

Notarié, e (şıfat): muᵂāvelāt muᵂarririniñ elinden geçmiş

Note (ism-i müenne²): işāret, ᵂalāmet

[SAYFA 436]

ᵂ ᵂāᵂiye, hāmiş ᵂ bir kitāb veya defterden çıkarılan kayd ᵂ takr³r, beyānnāme ᵂ musıᵂi noᵂası

Noter (fiᵂil-i müteᵂaddi): işāret etmek, marka ᵂomak ᵂ diᵂkat etmek, oynatmamak ᵂ noᵂasını yapmak

Notice (ism-i müenne²): tezkere

Notification (ism-i müenne²): i'lām, tebliᵂ

Notifier (fiᵂil-i müteᵂaddi): i'lām ve tebliᵂ etmek

Notion (ism-i müenne²): ma'lûmât, vukûf, haber

Notoire (şıfat): aşyân, zâhir

Notoirement (şâl): aşikâre, zâhiren

Notoriété (ism-i müenne²): bedâhet, şarâşat

Notre (şıfat): -miz, bizim: pere- pederimiz. Mère - vâlidemiz (cem'î "nos" dur)

Nôtre (le, la) (zam³r): bizimki

Notule (ism-i müenne²): küçük noça, küçük şâşiye

Noué, e (şıfat): pek küçük ve zayıf kalıp büyümeyen, sıska

Nouer (fi'il-i müte'addi): bağlamak, bağd ve bend etmek & düğüm yapmak

Nouveux, euse (şıfat): düğümlü

Nougat (ism-i müzekker): bir nev' bademli börek

Nourrice (ism-i müenne²): murzi'a, süd [süt] nine

Nourricier (ism-i müzekker): süd [süt] baba

Nourricier, ère (şıfat): besleyen, muğaddi

Nourrir (fi'il-i müte'addi): beslemek, teğaddiye etmek & süd [süt] emzirmek, irzâ etmek || (mecâzen) terbiye etmek & tutmak, idâre etmek

Nourrissage (ism-i müzekker): Şayvân besleyiş

Nourrissant, e (şıfat): çocuk besleyen, muğaddi

Nourrisseur (ism-i müzekker): südlerini şatmak üzere inek besleyen adam

Nourrisson (ism-i müzekker): südden kesilmemiş çocuk, rad³a

Nourriture (ism-i müenne²): beslenme, teğaddi & kuvvet, gıdâ, rızık

Nous (zam³r) (zam³r-i munfaşıl ve muttaşılıñ cem³-i mütekellimidir) biz ş bizi, bize. il – a pris bizi aldı.
il – a dit bize söyledi

Nouure (ism-i müenne²) (tıbb): raḥiṭis, sıskalık

Nouveau, el, le (şıfat): yeñi, ced³d, nev ş yeñi çıkmış,
şad^{3 2} = (şāl): müceddeden, aḥ³ren. || de – yeñiden, betekrār

Nouveau-né, e (isim-şıfat): yeñi toğmuş, nevzād

Nouveauté (ism-i müenne²): yeñilik, müceddidiyet ş yeñi şey, moda

Nouvelle (ism-i müenne²): ḥaber, şavādi² ş kışa şikāye, kışşa

Nouvellement (şāl): aḥ³ren, müceddeden

Nouvelliste (ism-i müzekker): şavādi² meraklısı, şavādi²çi

Novateur, trice (isim): icād eden, mücid

[SAYFA 437]

Novembre (ism-i müzekker): teşr³n-i ²ān³

Novice (isim): rāhib şākirdi || (mecāzen) ṁacemî, mübtedi

Noviciat (ism-i müzekker): rāhib şākirdliği

Noyade (ism-i müenne²): boğma, ğarḳ

Noyé, e (isim): şuda boğulmuş, muğterik, ğar³ḳ = (şıfat): batmış, talmış, müstağrak

Noyer (ism-i müzekker): cev³z ağacı, şecerü'l-ceviz

Noyer (fiʔil-i müteṁaddi): şuda boğmak, ğarḳ etmek || se – şuda boğulmak, ğarḳ olmak || (mecāzen) talmak, batmak, müstağrak olmak

Nu, e (şıfat): çıplak, ṁuryān, berehne, açık, yalın

Nuage (ism-i müzekker): bulut, seşāb

Nuageux, euse (şıfat): bulūtlı

Nuance (ism-i müenne²): elvāndan beheriniñ derecāt-ı muhtelifesinden her biri || (mecāzen) cüz'î fark

Nuancer (fi'il-i müte'addi): renkleri yakışdırmak

Nubile (şıfat): bālig, bāliga

Nubilité (ism-i müenne²): bülüğ

Nudité (ism-i müenne²): çıplaklık, yalınlık, açıklık, uryānlık

Nue (ism-i müenne²): bulūt, sešāb

Nuée (ism-i müenne²): şık ve büyük bulūt || (mecāzen) fevç, cem-i ğaf³r

Nuire (fi'il-i lāzım): tokunmak, zarar etmek

Nuisible (şıfat): muşır, tokunaklı

Nuit (ism-i müenne²): gece, leyl, şeb

Nuitamment (Şāl): geceleyin, gece vakti, leylen

Nuitée (ism-i müenne²): bir gece müddeti, bir gecelik

Nul, le (kināye): hiçbir = (şıfat) şikmetsiz, solda sıfır

Nullément (Şāl): hiç, ašlā hiçbir vecihle

Nullité (ism-i müenne²): mefsūşiyet & ehliyetsiz adam, solda sıfır

Numéraire (şıfat): i'tibārî = (ism-i müzekker) nakid akçe, nüķūd

Numéral, e (şıfat): ʔadedî

Numérateur (ism-i müzekker) (Şesāb): şüret

Numération (ism-i müenne²): sayma, Şesāb, taʔdād

Numérique (şıfat): ʔadedî

Numériquement (Şāl): ʔadedce, ʔadeden

Numéro (ism-i müzekker): raqam, ʔaded, numero

Numéroter (fiʔil-i müteʔaddi): ʔaded vaʔʔ etmek, numero
komaq

Numismate (ism-i müzekker): meskūkāt ve madālyaları tanıyan
adam

Numismatique (şıfat): meskūkāt ve madālyalara müteʔallik =
(ism-i müenne²) meskūkāt ve madālyaları tanımak fenni

Nuncupatif (şıfat) ¹³⁶ (non) şifāhen olunan (vaʔiyyet)
[SAYFA 438]

Nuptial, e (şıfat): düğün veya geline müteʔallik, ʔarūsî,
zifāfa dāʔir

Nuque (ism-i müenne²): eñse, kafa, raqabe

Nutritif, ive (şıfat): besleyici, muğaddi

Nutrition (ism-i müenne²): besleyiş, iğdā

Nyctalope (isim) (tıbb): aşfeş

Nymphe (ism-i müenne²): peri || (mecāzen) güzel ve ʔar³f kız
|| (tār³h-i ʔab³ʔ³) şefire

¹³⁶ Zel harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

O HARFİ

O (ism-i müzekker): elifbā-yı Fransevî'niñ on beşinci Şarfi. zamme-i ²aķile-i mebsûta gibi okunur

O (ô) (Harf-i nidā): ey! hey ! hey gidi ! ya ! ah ! oh !

Oasis (ism-i müenne²) (s okunur): çölün ortasındaki münbit yer, elvāş, ğavta

Obédience (ism-i müenne²): itāat || lettre d' – icāzet tezkeresi

Obéir (fiil-i lāzım): itāat etmek § tābi olmak

Obéissance (ism-i müenne²): itāat, inķıyād § tābiyet, şüküm

Obéissant, e (şıfat): mu³ā, tābi

Obélisque (ism-i müzekker): tar ve yüksek herem, dikili taş

Obérer (fiil-i müteaddi): borca şokmak || s' – borç altına girmek

Obésité (ism-i müenne²): semizlik, semen

Obit (ism-i müzekker) (t okunur) bir müteveffānıñ ruşıçun okunan duā

Objecter (fiil-i müteaddi): muhālefet ve mevāni göstermek, itirāz etmek

Objectif, ive (şıfat) Şak³ķî, fiilî = (ism-i müzekker) adese-i merçiye § maķşad, merām, ğarez

Objection (ism-i müenne²): mevāni, itirāzāt

Objectivité (ism-i müenne²): māddiyyet, fiiliyet

Objet (ism-i müzekker): mādde, şey § mebnā maleyh, maķşad

Objurgation (ism-i müenne²): şiddetli iʔtirāʔ

Oblation (ism-i müenne²): maʔbedde zebʔ veya vakf olunan
şey

Obligation (ism-i müenne²): mecbūriyet ʔ minnet ʔ taʔahhüd,
tekeffül

Obligatoire (şıfat): niʔāma mecbūrî, ıztırārî

Obligé, e (isim-şıfat): mecbūr ʔ minnetdār

Obligement (şāl): minnet altında bırakacak şüretde

Obligeance (ism-i müenne²): minnet altında bırakacak
şareket ve muʔamele

Obligant, e (şıfat): minnet altında bırakan

Obliger (fiʔil-i müteʔaddi): mecbūr etmek ʔ minnet altında
bırakmak || s'— mecbūriyet veyā minnet altına girmek

Oblique (şıfat): māʔil, muḥarref

[SAYFA 439]

eğri || (mecāzen) kināyeli ʔ gayr-ı müstak^{3m}

Obliquement (şāl): māʔil ve muḥarref bir vazʔiyetle ʔ
tolayısıyla, kināyeten

Obliquité (ism-i müenne²): māʔiliyet, muḥarrefiyet ||
(mecāzen) ʔadem-i istiḳāmet, ʔ³le

Oblitérer (fiʔil-i müteʔaddi): silmek, aşındırmak

Oblong, gue (şıfat): uzunca, muştat^{3l}

Obscène (şıfat): ʔārsızca, b³edebāne

Obscénite (ism-i müenne²): edepsizlik, ʔārsızlık

Obscur, e (şıfat): karanlık, muzlim || (mecāzen) mechül ʔ
aňlaşılmaz, muğlak

Obscurantisme (ism-i müzekker): maʿārif düşmanlığı

Obscurcir (fiʿil-i müteʾaddi): karartmak || s' – kararmak

Obscurcissement (ism-i müzekker): kararma

Obscurément (şāl): karanlıkla

Obscurité (ism-i müenne²): karanlık, zulmet || (mecāzen)

ʾadem-i şarāʾat, muğlaklık & mechūliyet

Obséder (fiʿil-i müteʾaddi): muşallaʾ olmak, taʿc³z ve taʿadd³ etmek

Obsèques (ism-i müenne²-cem): cenāze alayı

Obséqueusement (şāl) (ku-i): mübālağalı ikrām ve şürmetle

Obséqueux, euse (şıfat) (ku-i): mübālağalı şürmet ve ikrām eden

Obséquiosité (ism-i müenne²) (ku-i): mübālağalı şürmet ve ikrām

Observable (şıfat): irşād ve muʾayene olunabilir & şakķında fikir ve müṭālaʾa beyān olunabilir

Observance (ism-i müenne²): riʾāyet

Observateur, trice (isim-şıfat): riʾāyet eden & diğķatle seyr ve müṭālaʾa eden adam, rāʾad

Observation (ism-i müenne²): riʾāyet, ʾamel & müṭālaʾa, diğķatli reʿy ve fikir, mülāʾaʾa & naʾar-ı diğķat, irşād

Observatoire (ism-i müzekker): raʾadhāne, raʾadgāh, mirşad

Observer (fiʿil-i müteʾaddi): tutmak, riʾāyet etmek & bir reʿy ve müṭālaʾada bulunmak & irşād etmek || s' – efʾāl ve şarekātında diğķatli olmak

Obsession (ism-i müenne²): tasalluṭ, taʿc³z, taʿadd³ etmek

Obsidional, e (şıfat): muşāşaraya müteʿallik

Obstacle (ism-i müzekker): māniʿ, engel

Obstination (ism-i müenne²): taʿannüd, ısrār

Obstiné, e (isim-şıfat): muʿannid, muşırr

Obstinément (şāl): muʿannidāne, muşırrāne

Obstiner (fiʿil-i müteʿaddi): taʿannüd ve ısrār etmek

Obstructif, ive (şıfat) (tıbb): insidādî

Obstruction (ism-i müenne²) (tıbb): insidād

Obstruer (fiʿil-i müteʿaddi): tıkaamak, kapamak, sed etmek

Obtempérer (fiʿil-i lâzım): itāʿat ve inkıyād etmek

Obtenir (fiʿil-i müteʿaddi): kazanmak, istişşāl etmek, nāʿil olmak

[SAYFA 440]

Obtention (ism-i müenne²): istişşāl, nāʿiliyet

Obtus, e (şıfat) (hendese) : angle – zāviye-i münferice ||
(mecāzen) esprit – kapanık, ğabi zihin

Obus (ism-i müzekker): obüz, dāne

Obusier (ism-i müzekker): obüz havānı

Obvier (fiʿil-i lâzım): çāre düşünmek

Occasion (ism-i müenne²): teşādüf, rast, fırsat § sebep, ves³le

Occasionnel, le (şıfat): ves³le ve sebep ittiḥāz olunan

Occasionnellement (şāl): teşādüfen, rast gele

Occident (ism-i müzekker): ğarb, maġrib

Occidental, e (şıfat): ğarbî

Occipital, e (şıfat) (teşr³Ş): kafaya mensûb. Os- mazm-i kafā

Occiput (ism-i müzekker) (t okunur) (teşr³Ş) kafā

Occire (fiʔil-i müteʔaddi): öldürmek, katletmek

Occulte (şıfat): sır, mestûr, maḥfî

Occultement (Şāl): sırran

Occupant, e (şıfat): mālîk, mutaşarrıf, vāzʔü'l-yed

Occupation (ism-i müenne²): meşğūliyet, iştiğāl § zabt, taşarruf, vażʔ-i yed

Occuper (fiʔil-i müteʔaddi): toldurmak, tutmak, zabt etmek § içine girip oturmak § zabt etmek § iştiğāl etmek || s'- meşğul olmak

Occurrence (ism-i müenne²): teşādūf, rast

Occurrent, e (şıfat): rast gelen, müteşādîf

Océan (ism-i müzekker): baŞr-ı muŞ³t, okyanus

Ocelot (ism-i müzekker): Meksika'nın bir nevʔ yabanî kedisi

Ocre (ism-i müenne²): bir nevʔ sarı balçık

Ocreux, euse (şıfat): sarı balçık kabilinden olan

Octaèdre (ism-i müzekker) (hendese): zü²emāniyete'l-vücūh, mü²emmenü'l-vücūh

Octave (ism-i müenne²): sekiz günlük müddet § sekiz mışrāʔdan ʔibāret kıtʔa

Octavo (ism-i müzekker) (müracāʔat oluna: In-octavo)

Octobre (ism-i müzekker): teşr³n-i evvel

Octogénaire (isim-şıfat): seksen yaşında, seksenlik

Octogone (isim-şıfat) (hendese): zü²emāniyete'l-aêlā, mü²emmenü'l-aêlā

Octroi (ism-i müzekker): imtiyāz, müsāade § zaḥāçirden alınan resim

Octroyer (fiʔil-i müteʔaddi): müsāade etmek. ruḥşat ve imtiyāz vermek

Octuple (şıfat): sekiz kat, mü²emmen

Octupler (fiʔil-i müteʔaddi): sekiz kat etmek

Oculaire (şıfat) (teşr³§): göze müteʔallik, ʔaynî || témoin- gözüyle gören şāhid = (ism-i müzekker) dūrb³niñ cam tarafına gelen camı

Oculairement (§āl): kendi gözüyle, ʔaynen

Oculiste (ism-i müzekker): göz ṭabibi, keşşāl

Odalisque (ism-i müenne²): oṭalık

Ode (ism-i müenne²): bir nevʔ naḳaratlı ğazel

Odeur (ism-i müenne²): koku, rāyişa = (cemʔ) ʔıṭriyāt

[SAYFA 441]

Odieusement (§āl): nefret ve kerāhatle

Odieux, euse (şıfat): mekrūh, menfūr

Odontalgie (şıfat): diş ağrısına müteʔallik

Odorant, e (şıfat): koku, rayişalı

Odorat (ism-i müzekker): şem, kuvve-i şāme

Odorer (fiʔil-i müteʔaddi): koku, istişām etmek

Odoriférant, e (şıfat): ʔıṭırnāk

Oecuménique (şıfat): kaffe-i piskoposlarıñ ictimāıyla vākiʔ

Oedémateux, euse (şıfat) (tıbb): ūzimavî

Oedème (ism-i müzekker) (tıbb): ūz³mā

Oeil (ism-i müzekker): göz, ṣayn, çeşm

Oeil-de-boeuf (ism-i müzekker): yuvarlak pencere § sarı papadya

Oeillère (ism-i müenne²): göz dişi

Oeillet (ism-i müzekker): karanlık § bir sic³m geçmesine mahşūş küçük delik

Oeilleton (ism-i müzekker): bazı nebātātın köklerinden çıkan taze fidān

Oeilletonner (fiʿil-i müteʾaddi): bir nebātın kökünden çıkan taze fidanları kesmek

Oeillette (ism-i müenne²): haşhaş

Oenologie (ism-i müenne²): meṣṣa²ü'l-ḥamr

Oesophage (ism-i müzekker) (teşr³ṣ): meri

Oeuf (ism-i müzekker): yumurtalı

Oeuvre (ism-i müenne²): iş, fiʿil § e²er, teṣl³f, icād § iʾmāl ve şarekāt

Offensant, e (şıfat): muşakkir, nāmūşşiken

Offense (ism-i müenne²): taşk³r, ihlāl-i nāmūs

Offensé, e (isim): bir şetm ve taşk³re dūṣār olmuş adam

Offenser (fiʿil-i müteʾaddi): şetm ve taşk³r etmek, nāmūsa tokunmak

Offensif, ive (şıfat): taʾarrużî, tecāvüzî

Offensive (ism-i müenne²): taʾarruż, tecāvüz

Offensivement (şāl): taʾarrużî ve tecāvüzî şareketle

Offertoire (ism-i müzekker): Hristiyanların "mes"
dedikleri ayinlerini bir maşalli

Office (ism-i müzekker): iş, vaz³fe, hizmet § ay³n, duā,
namāz

Office (ism-i müenne²): kilar

Officiant (ism-i müzekker- şıfat): kilisede icrā-yı ay³n
eden rāhib

Officiel, le (şıfat): resmî

Officiellement (şāl): resmen

Officier (fiʔil-i lâzım): icrā-yı ay³n etmek

Officier (ism-i müzekker): meʕmūr § zābiʔ

Officieusement (şāl): min ğayr-ı resm, dostāne

Officieux, euse (şıfat): ğayr-ı resmî, dostāne

Officinal, e (şıfat) (fenn-i şaydalanî) composition –
terkibāt-ı müheyyiʕe

Offrande (ism-i müenne²): Şak teʕalā nāmına vakf olunan şey
§ iʕāne

[SAYFA 442]

Offrant (ism-i müzekker): veren

Offre (ism-i müenne²): ʔarż ve taqd³m veya tekl³f § ʔarż ve
taqd³m veya tekl³f olunan şey

Offrir (fiʔil-i müteʕaddi): ʔarż ve taqd³m etmek, vermek,
ihdā etmek § tekl³f etmek

Offusquer (fiʔil-i müteʕaddi): öñünü kapamak, şāʕil olmak
§ kamaşdırmak § göze diken olmak

Ogive (ism-i müenne²): kubbenniñ merkezinde ictimā² eden beyzavî dilimleriñ beheri

Oignon (ism-i müzekker) (müracā²at oluna: oignon)

Ogre, esse (isim): umacı || (mecāzen) obur, ekül

Oh ! (Şarf-i nida): ay! Vay ! a!

Oie (ism-i müenne²): kaz

Oignon (ism-i müzekker): soğan, başal § bir nev² ayak nāşırı

Oindre (fiʔil-i müteʔaddi): sürmek, yağlamak, tedh³n etmek

Oing (ism-i müzekker): vieux — eski tomuz yağı

Oiseau (ism-i müzekker): kuş, tayr, murg

Oiseau (ism-i müzekker): çamur teknesi

Oiseau-mouche (ism-i müzekker): sinek kuşu, arı kuşu

Oiseler (fiʔil-i lāzım): ökse kurmak = (fiʔil-i müteʔaddi): kuş terbiye etmek

Oiselet (ism-i müzekker): küçük kuş

Oiseleur (ism-i müzekker): kuş terbiye eden adam

Oiselier (ism-i müzekker): kuşçu

Oiseux, euse (şıfat): boş tıran § ʔāʔidesiz, beyhüde, ʔabe²

Oisif, ive (isim-şıfat): işsiz, boş § kullanılmayan, muʔaṭṭal

Oisillon (ism-i müzekker): küçük kuş

Oisivement (Şāl): işsizlikle, boş yere

Oisiveté (ism-i müenne²): işsizlik, boş tırmaklık

Oison (ism-i müzekker): kuş yavrusu || (mecāzen) ʔaklı pek maşdūd adam

Oléagineux, euse (şıfat): yağı Şāvi, zeytî

Olfactif, ive (şıfat): şemî

Olibrius (ism-i müzekker) (s okunur): ma'lûmâtfürûş cāhil
adam

Oligarchie (ism-i müenne²): birkaç şaşış veyā Şānedāna
münḥaşır Şükūmet

Oligarchique (şıfat): birkaç şahış veyā ḥānedāna münḥaşır
Şükūmete müteḥallik

Olivaire (şıfat): zeyt³ne müteḥallik, zeyt³nî

Olivaison (ism-i müenne²): zeyt³n Şaşādı

Olivâtre (şıfat): zeytūnî

Olive (ism-i müenne²): zeyt³n, zeytūn § zeytūnî renk

Olivier (ism-i müzekker): zeyt³n ağacı, şecer-i zeytūn

Olographe (şıfat): şāşibi tarafından yazılmış vaşiiyet

Olympe (ism-i müzekker): gök, semā

Ombelle (ism-i müenne²) (ḥilm-i nebātāt): şayvān

[SAYFA 443]

Ombellé, e (şıfat) (ḥilm-i nebātāt): şayvānî

Ombellifère (şıfat) (ḥilm-i nebātāt): Şāmil-i şayvān = (ism-
i müenne²-cem): faşıla-i şayvāniye

Ombille (ism-i müzekker): göbek, sürre

Ombilical, e (şıfat) (ḥilm-i nebātāt): göbeğe mensüb,
sürrevî

Ombiliqué, e (şıfat) (ḥilm-i nebātāt): göbekli, müserrer

Ombrage (ism-i müzekker): gölgelik || (mecāzen) ḥadem-i
emniyet, vesvese

Ombrager (fiʔil-i müteʔaddi): gölge etmek, gölge vermek

Ombrageux, euse (şıfat): pek korkak § müvesvis

Ombre (ism-i müenne²): gölge, zıll, sāye § ruş, cin

Ombrelle (ism-i müenne²): Güneş şemsiyesi

Ombrer (fiʔil-i müteʔaddi): gölge vermek

Oméga (ism-i müzekker): elifba-yı Yūnāniyenin şoñ Şarfi: ω

Omelette (ism-i müenne²): unutmak, sehven yapmamak veya zikr etmemek || s'– unudulmak, terk olunmak

Omission (ism-i müenne²): sehven unutma veya terk etme § sehven unudulan veya terk olunan şey

Omnibus (ism-i müzekker) (s okunur) omnibüs, ʔumūmî büyük araba

Omnipotence (ism-i müenne²): her şeyi yapabilmek kuvveti, iktidār-ı tām

Omnipotent (şıfat): her şeyi yapmağa kadir, iktidār-ı tām şaşıbi

Omniscience (ism-i müenne²): ʔilm-i küll

Omnivore (isim-şıfat) (tār³h-i ʔab³ʔ³): eklü'l-meçkülāt

Omoplate (ism-i müenne²) (teşr³Ş): ʔazmü'l-ketif, omuz kemiği

On (zam³r): meçhul ve mübhem veya ʔumūmî bir fāʔil beyān eder: dit – diyorlar, deniyor

Onagre (ism-i müzekker): yabanî eşek, gūr

Once (ism-i müenne²): bir nevʔ küçük pars, yūz

Oncle (ism-i müzekker): ʔamıca, dayı, ʔamm, hāl

Onction (ism-i müenne²): yağla oğma [ovma], temr³h, tılāç § müçe^{2 2}ir şey

Onctueusement (§āl): müçe^{2 2}irāne

Onctueux, euse (§ıfat): dühniyyü'l-mes § müçe^{2 2}ir

Onctuosité (ism-i müenne²): dühniyet § teç^{2 3}r

Onde (ism-i müenne²): talğa, mevc § şu § deñiz

Ondé, e (§ıfat): talğalı, mütemevvic

Ondée (ism-i müenne²): şağanak

Ondoiment (ism-i müzekker): talğalanma, temevvüç

Ondoyant, e (§ıfat): talğalı, talğalanan, mütemevvic

Ondoyer (fiʔil-i lâzım): talğalanmak, temevvüc etmek

Ondulation (ism-i müenne²): talğalanma, temevvüc

Ondulatoire (§ıfat): temevvücî

[SAYFA 444]

Onduler (fiʔil-i lâzım): talğalanmak, temevvüc etmek

Onéraire (§ıfat): fahrî olmayan

Onéreux, euse (§ıfat): şıkındılı

Ongle (ism-i müzekker): tırnak, zufr § pençe

Onglée (ism-i müenne²) (tıbb): haderü'l-benān

Onglet (ism-i müzekker): kitābın yaprakları arasına dikilecek münferid yaprağın çevirilmiş kenārı || (hendese) küre dilimi

Onguent (ism-i müenne²): merhem, melhem

Onomatopée (ism-i müenne²): bir şeyiñ çıkardığı şavt ve şada ile tesmiyesi

Ontologie (ism-i müenne²): mebhā²ü'l-mükevvenāt

Ontologieque (şıfat): mebhā²ü'l-mükevvenāta dā'ir

Onyx (ism-i müzekker): bir nevā tamarlı şak³k

Onze (isim-şıfat): on bir ş on birinci

Onzième (şıfat): on birinci = (ism-i müzekker) on birde bir

Onzièmement (on birinci derecede, şādiyen aşere

Opacité (ism-i müenne²): adem-i şeffāfiyet, ke²āfet

Opale (ism-i müenne²): süd renginde bir nevā zikıymet taş

Opaque (şıfat): gayr-ı şeffāf, ke² 3 f

Opéra (ism-i müzekker): musıkı ile icrā olunan manzūm
fāciā, opera

Opérateur (ism-i müzekker): amelıyāt icrā eden

Opération (ism-i müenne²): amel, teç² 3 r ş amelıyāt ş
şesābāt || (fenn-i şarb): şarekāt

Opératoire (ism-i müenne²): amelıyāta müteallık, amelî

Opérer (fi'il-i müteaddi-fi'il-i lâzım): amel ve teç² 3 r
etmek ş amelıyāt icrā etmek

Ophidien, ne (şıfat): yılanı müteallık = (ism-i müzekker-
cem): təcife-i şāneşiye

Ophthalmie (ism-i müenne²) (tıbb): iltihābü'l-ayn, ramed

Ophthalmique (şıfat): göze müteallık, aynî

Opiat (ism-i müzekker) (t okunur) (fenn-i şaydalanî):
ma'cūn, pasta

Opinant (ism-i müzekker): şāşib-i re'ıy

Opiner (fi'il-i lâzım): beyān-ı re'ıy etmek

Opiniâtre (şıfat): muşırr, muḥannid § muşırrāne

Opiniâtrement (§āl): muşırrāne, muḥannidāne

Opiniâtrer (s') (fiʔil-i muṭāvaḥat): ısrār ve taḥannüd etmek

Opiniâtreté (ism-i müenne²): ısrār ve taḥannüd § metānet, ²ebāt

Opinion (ism-i müenne²): reḥy, fikir, müṭālaḥa

Opium (ism-i müzekker) (ome): afyon

Opportun, e (şıfat): münāsib, muvāfık, cesbān

Opportunément (§āl): münāsib ve muvāfık bir şüretde

Opportunité (ism-i müenne²): münāsebet, vakıt ve sāle uygunluk

[SAYFA 445]

Opposant, e (isim-şıfat): karşı koyan, mümānaḥat eden

Opposé, e (şıfat): karşı karşıya olan, mütekābil, mütenāzir § muḥālefet, zıd, ḥaks = (ism-i müzekker) zıd, ḥaks

Opposer (fiʔil-i müteḥaddi): karşı komak § karşıasına komak § ıstıraz ve mümānaḥat etmek || s' – karşı turmak, māniḥ olmak

Opposite (ism-i müzekker): zıd, ḥaks, ḥilāf, nakız || à lḥ – karşı karşıya

Opposition (ism-i müenne²): mümānaḥat, māniḥ § muḥālefeyn taķımı

Oppresser (fiʔil-i müteḥaddi): sıkmak, başmak § taży³ķ etmek

Oppresseur (ism-i müzekker): taży³ķ eden zālim, musallaṭ

Oppressif, ive (şıfat): taży³ķa müteḥallik, cebrî

Oppression (ism-i müenne²): ta³y³k § zulüm, cebir

Opprimer (fi²il-i müte²addi): cebir ve ta³y³k etmek, zulüm ve ğadr etmek

Opprobre (ism-i müzekker): sār, hacālet § rezālet, rüsvāylik

Opter (fi²il-i müte²addi): seçmek, ihtiyār etmek

Opticien (ism-i müzekker): fenn-i başarda sālīm, başariyūndan adam § fenn-i başara müte²allik alāt ve edevāt yapan ve şatan adam, gözlükçü

Optimisme (ism-i müzekker): her şeye iyi nazarıyla bakma³lık

Optimiste (ism-i müzekker): her şeye iyi nazarıyla bakan adam

Option (ism-i müzekker): görme, başarı

Optique (ism-i müenne²): meb²sa²ü'l-başar, sīlmü'l-başar = (şıfat): başarî

Opulemment (§āl): büyük zenginlikle

Opulence (ism-i müenne²): pek büyük zenginlik

Opulent, e (şıfat): pek zeng³n

Opuscule (ism-i müenne²): sūlūm ve fūnūna müte²allik küçük risāle, mecelle

Or (ism-i müzekker): altun, zeheb, zer

Or (ḥarf-i rabıṭ): bu şüretde, binā²en²saleyh, imdi

Oracle (ism-i müzekker): mu²cize, kerāmet, ğayibden Şaber

Orage (ism-i müzekker): fırtına, bora || (mecāzen) nāġāhzuhur muşibet

Orageux, euse (şıfat): fırtınalı, boralı || (mecāzen)
telāşlı, heyecanlı

Oraison (ism-i müenne²): duṣā, şalavat § nuṭuk. funèbre –
cenāze nuṭku

Oral, e (şıfat): menkūl, mervî § şifāhî

Orange (ism-i müenne²): portakal

Orangé, e (şıfat): portakal renginde, turuncu

Orangeade (ism-i müenne²): portakal şerbeti

Oranger (ism-i müzekker): portakal ağacı § portakalcı

Orangerie (ism-i müenne²): portakallılık

Orang-otang (ism-i müzekker) (oran-outan) bir nevṣ nesnās,
orangutan
[SAYFA 446]

Orateur (ism-i müzekker): ḥaṭ³b, naṭuk

Oratoire (şıfat): ḥutbe ve nuṭuka müteṣallık

Oratoire (ism-i müzekker): bir eviñ içindeki mescid

Oratoirement (hāl): ḥaṭ³bvārî, naṭukvārî

Oratorio (ism-i müzekker): Tevratṣdan müstahrec bir nevṣ
faciṣa

Orbe (ism-i müzekker) (heyṣet): medār, mişrak

Orbiculaire (ıfat): medārî, mihraḳî

Orbiculairement (hāl): medār ve mihraḳ şüretinde

Orbite (ism-i müenne²) (heyṣet): medār, mihraḳ || (teşr³Ş):
göz çukuru, medārü'l-ṣayn, Şuccāc

Orcanèt[t]e (ism-i müenne²) (ṣilm-i nebātāt): şencār

Orchestre (ism-i müzekker) (kès): musıkı takımı, çalgı

Ordinaire (şıfat): mādī, muṣṭād § alışılan, meḥlūf § mādī, bayığı = (ism-i müzekker) her günlük yemekler

Ordinairement (§āl): māl'e'l-muṣṭād

Ordinal, e (şıfat) (§arf): rutbiyye

Ordinand (ism-i müzekker): merātib-i ruhāniyeye giren adam

Ordinant (ism-i müzekker): merātib-i ruhāniyeyi tevc³h eden piskopos

Ordination (ism-i müenne²): merātib-i ruhāniyeniñ tevc³hi resm ve ayini

Ordonnance (ism-i müenne²): tanz³m, tert³b, sıra § emir, irāde, fermān § nizām, nizāmnāme § tab³biñ emri reçete

Ordonnancer (fiʿil-i müteʾaddi): verile işāretini çekmek, buyurmak

Ordonnateur, trice (isim-şıfat): tert³b ve tanz³m ve irāde eden § verile işāretini çeken, akçe buyuran

Ordonner (fiʿil-i müteʾaddi): tanz³m ve tert³b etmek § merātib-i ruhāniyeyi tevc³h etmek § emir vermek

Ordre (ism-i müzekker): nizām, tert³b, sıra § asāyiş, nizām ve intizām § tar³k, sınıf, tāʿife § emir

Ordure (ism-i müenne²): pislik, necāset § kir, çirk § süpründü

Ordurier, ère (şıfat): edebe muḡāyir

Oreillard (ism-i müzekker): uzun kulaklı bir nevr yarasa

Oreille (ism-i müenne²): kulak, üz, gūş

Oreiller (ism-i müzekker): yüz yaştığı

Oreillette (ism-i müenne²) (teşr³Ş): uzeyn

Orémus (ism-i müzekker) (s okunur) : duṣā, şalāt

Orfèvre (ism-i müzekker): kuyumcu, şayyāğ

Orfèvrerie (ism-i müenne²): kuyumculuk, kuyumcu maşnuṣātı

Orfraie (ism-i müenne²): bir nevṣ kartal kuşu

Organdi (ism-i müzekker): bir nevṣ ince kumaş

Organe (ism-i müzekker): ṣuḏuv, alet ş ses, şadā

Organique (şıfat): ṣuḏvî, ālî

Organisation (ism-i müenne²) (teşr³Ş): taṣāẓḏuv ||
(mecāzen) niẓāmāt, tens³kāt

Organiser (fiṣil-i müteṣaddi): ṣuḏuvlandırmak || (mecāzen)
tert³b ve teşv³k etmek

[SAYFA 447]

Organisme (ism-i müzekker): ṣuḏviyet, beden

Organiste (isim): orġanon[org] çalan çalgıcı

Organsin (ism-i müzekker): ibrişim

Organsiner (fiṣil-i müteṣaddi): ibrişim yapmak

Orge (ism-i müenne²): arpa, şaṣ³r, cev

Orgeat (ism-i müzekker): sübye

Orgelet (ism-i müzekker): arpacık, şaṣ³re

Orgie (ism-i müenne²): ṣıyş ve ṣişret meclisi, cünbüş

Orgue (ism-i müzekker): orġanon [org]

Orgueil (ism-i müzekker): ġurūr, kibir, naḥvet

Orgueilleusement (Şāl): kibir ve ġurūr ve naḥvetle

Orgueilleux, euse (şıfat): mağrūr, mütekebbir § mağrūrāne, naḥvetām³z

Orient (ism-i müzekker): şark, maşrık, ḥāver

Oriental, e (şıfat): şarka müteʔallik, şarkî = (ism-i müenne²-cemʔ) şarkıyyūn

Orientaliste (ism-i müzekker): elsine ve edebiyāt-ı şarkıyyeye aşinā adam

Orienter (fiʔil-i müteʔaddi): bir şeyiñ cihāt-ı erbaʔasını taʔy³n etmek || s' – bulunduḡu maḥalliñ şark ve ġarb ve sâʕir cihetlerini añlamak || (mecāzen) nerde bulunduḡunu añlamak

Orifice (ism-i müenne²): ²aḳbe [²uḳbe şeklinde de okunur]

Originaire (şıfat): gelme, çıkma, aşlî, ʔan aşl

Originairement (Şāl): fi'l-aşl, ʔan aşl

Original, e (şıfat): aşl, aşlî, ʔayn § görülmemiş, nev ³cād, bed³ʔa § tuḥaf, ġar³b, bambaşka = (ism-i müzekker) nüşḥa-i aşliye, aşıl

Originellement (ḥāl): görülmemiş veyā ġar³b veya bambaşka bir şüretde

Originalité (ism-i müenne²): ġarābet, görülmemiş ve bambaşka olmaklık

Origine (ism-i müenne²): aşl, mebdəʕ, menşeʕ

Originel, le (şıfat): aşlî

Originellement (Şāl): mine'l-ḳad³m, ʔan aşl

Oripeau (ism-i müzekker): şamatātılı || (mecāzen) sâḥte, ḳalb şey

Orme (ism-i müzekker): ḳara ağaç

Ormeau (ism-i müzekker): kara ağaç fidanı

Ornemaniste (ism-i müzekker): ebniyeniñ tezy³nine çalışan
ressām veya taşçı

Ornement (ism-i müzekker): süs, ziynet

Orner (fiʔil-i müteʔaddi): tonatmak, tezy³n etmek

Ornière (ism-i müenne²): araba tekerleğiniñ yere çizdikleri
derin çizgi || (mecāzen) eski ʔādet

Ornithologie (ism-i müenne²) (tār³h-i tabiʔî): mebsāʔü'l-
tuyūr

Ornithologiste (ism-i müzekker): ve

Ornithologue (ism-i müzekker): ʔayriyūndan adam

Oronge (ism-i müzekker): turuncu renginde bir nevʔ mantār,
faṭr-ı zehebî

Orpailleur (ism-i müzekker): baʔzı çiçekleriñ bittiği
maşâlde altūn rizeleri arayıp çıkaran adam

Orphelin, e (isim): öksüz, yetim

Orphelinage (ism-i müzekker): öksüzlük, yetimlik

[SAYFA 448]

Orphelinat (ism-i müzekker): yet³mhāne

Orphéon (ism-i müzekker): musıkî mekteb ve cemʔiyeti

Orphéoniste (ism-i müzekker): musıkî cemʔiyet aʔzasından
bulunan adam

Orpiment (ism-i müzekker): zırn³h-ı aşfer

Orpin (ism-i müzekker): kaya koruğu

Orseille (ism-i müenne²): bir nevʔ şeyb nebâtı

Orteil (ism-i müzekker): ayağıñ baş parmağı

Orthodoxie (ism-i müenne²): iṣṭikād-ı ehl-i sünnet

Orthographie (ism-i müenne²): imlā

Orthographier (fiʿil-i müteʾaddi): kelimeleri imlālarıyla yazmak

Orthographique (şıfat): imlāya müteʾallik

Orthographiste (ism-i müzekker): iyi imlā bilen adam

Orthopédie (ism-i müenne²): küçük çocukların aṣṣa ve bedenlerini ṭoḡrultmak şaṣatı, dūrüstsāzî

Orthopédique (şıfat): şaṣat-ı dūrüstsāzîye müteʾallik

Orthopédiste (ism-i müzekker): dūrüstsāz

Ortie (ism-i müenne²): ıṣırḡan, kurrāş

Ortolan (ism-i müzekker): bir nevʾ şarî kuş

Orviétan (ism-i müzekker): tiryāk

Os (ism-i müzekker): kemik, ṣaṣm, üstühān

Oseillation (ism-i müenne²): şallanma, irticāc

Oseillatoire (şıfat): şallanan, irticācî

Oseiller (fiʿil-i lâzım): şallanmak, irticāc etmek

Osé, e (şıfat): cesūr, mütecāsir

Oseille (ism-i müenne²): kuzu kulaḡı, şumaz

Oser (fiʿil-i müteʾaddi) (fiʿil-i lâzım): cesāret etmek

Oseraie (ism-i müenne²): sazlık, kāmışlık

Osier (ism-i müzekker): saz, kāmış

Ossature (isim): insan veya şayvān kemikleriniñ heyʿet-i mecmūʾası

Osselet (ism-i müzekker): küçük kemik, kemikçik, ṣuṣeyme

Ossements (ism-i müzekker) (cemṣ): etleri döğülmüş kemikler

Osseux, euse (şıfat): kemik kâbilinden olan, ṣazmî

Ossification (ism-i müenne²): kemikleşme, istiṣzām

Ossifier (fiṣil-i müteṣaddi): kemiğe taṣv³l etmek, istiṣzām ettirmek

Ossu, e (şıfat): iri kemikli

Ostensible (şıfat): gösterilebilir

Ostensiblement (Ṣāl): gösterilecek şūretde

Ostensoir (ism-i müzekker): kilisede müstaṣmel gümüş tabak

Ostentation (ism-i müenne²): gösteriş

Ostéologié (ism-i müenne²) (teṣr³Ṣ): mebṢa²ü'l-ṣizām

Ostéotomie (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāṢî): ḥuzāṣa'l-aṣm

Ostrogoth, e (isim): pek terbiyesiz ve vaṢṣi adam

Otage (ism-i müzekker): rehin

[SAYFA 449]

Oter (fiṣil-i müteṣaddi) (ô): kaldırmak, refṣ etmek Ṣ çıkarmak Ṣ almak, kapmak

Ottomane (ism-i müenne²): sedir, (ṣadr), minder

Ou (Ṣarf-i rabıṭ): ya, yaḥūd

Où (ṣarf-ı mekân): nerede, nereye. allez-vous: nereye gidiyorsunuz? ki orada, ki oraya. je suis – le rang parvenu vāṣıl olduğum makam

Ouaille (ism-i müenne²): sürü, aḡnām, raṣiyye

Ouais (Ṣarf-i nida): vay! A! Ya!

Ouate (ism-i müenne²): kaplama pambuk

Ouater (fiʔil-i müteʔaddi): pambukla kaplamak

Oubli (ism-i müenne²): unutma, nisyān, ferāmūş

Oublie (ism-i müenne²): kâğıd Şelvāsı

Oublier (fiʔil-i müteʔaddi): unutmak, ferāmūş etmek || s' – kendi vezāʕif ve menāfiʕini ihmāl etmek

Oublieux, euse (şıfat): unutkan

Ouest (ism-i müzekker) (ouèste): ğarb, maġrib

Ouf (Şarf-i nidā): of

Oui (Şarf-i nidā): evet, hā, neʔam

Oui-dire (ism-i müzekker): mesmūʔāt, şāyiʔa, rivāyet

Ouie (ism-i müenne²): işidiş, semʔ, kuvve-i sāmīʔa = (cemʔ) balıkların şuyu ciğerlerine şokup çıkarmağa maḥşūş yarıkları ş kemānıñ taḥtası üzerindeki delikler

Ouir (fiʔil-i müteʔaddi): işitmek ş diñlemek

Ouragan (ism-i müzekker): şiddetli fırtına, borā, ʔāşıf

Ourdir (fiʔil-i müteʔaddi): tokunacak iplikleri destgāha komak || (mecāzen) tert³b etmek, kurmak

Ourdissage (ism-i müzekker): tokunacak ipliklerin destgāha vażʔı

Ourdissoir (ism-i müzekker): tokumacı destgāhının ipliklerin şarılmasına maḥşūş aletleri

Ourler (fiʔil-i müteʔaddi) (kenārını) başdırmak, kenārını kıvrırıp dikmek

Ourler (ism-i müzekker): kenār başdırması

Ours (ism-i müzekker): ayı, dübb, ħırs

Ourse (ism-i müenne²): dişi ayı, dübbe || (ʔilm-i nücūm)
grande – dübb-i ekber. Petite – dübb-i aşgar

Oursin (ism-i müzekker): deñiz kirpisi

Ourson (ism-i müzekker): ayı yavrusu

Outarde (ism-i müenne²): toy kuşu, Şubarā

Outil (ism-i müzekker): alet

Outillé, e (şıfat): alâtlı, edevâtlı

Outiller (fiʔil-i müteʔaddi): alât ve edevât vermek

Outrage (ism-i müzekker): taşķ³r, kesr-i nāmūs

Outrageant, e (şıfat): nāmūsa tokunur, muħill-i nāmūs

Outrager (fiʔil-i müteʔaddi): nāmūsa tokunmak, iħlāl-i
nāmūs etmek

Outrageusement (Şāl): nāmūsa tokunacak şüretde

Outrageux, euse (şıfat): nāmūşşiken

Outrance (à) (Şāl): nihāyet derecede, ifrātla

[SAYFA 450]

Outre (ism-i müenne²): tulum, kırba

Outre (Şarf-i cerr): öte, öteye, ötede, māverā ş -den başka,
-den maʔada, -den fazla || en – bundan başka, bundan maʔada

Outré, e (şıfat): ifraţlı, müfriţ ş kızgın, Şiddetli

Outrecuidance (ism-i müenne²): ħodb³nlik

Outrecuidant, e (şıfat): ħodb³n

Outremer (ism-i müzekker): bir nevʔ māʕî boya

Outre-passer (fiʔil-i müteʔaddi): tecāvüz etmek, aşmak

Outrer (fiʔil-i müteʔaddi): ifrāţ etmek

Ouvert, e (şıfat): açık, meftūş, küşāde

Oucertement (şāl): açıkdan açığa, aşikāre

Ouverture (ism-i müenne²): yarık, faşıla, delik ş açma, fetiş, küşād || (mecāzen) mübāşeret, ibtidā

Ouvrable (şıfat): jour – iş günü

Ouvrage (ism-i müzekker): iş, amel ş maṣmūl, maṣnūʔ ş teḥl³f, taṣn³f, e²er

Ouvrager (fiʔil-i müteʔaddi): işlenmiş, maṣmūl

Ouvré, e (şıfat): işlenmiş, maṣmūl

Ouvrer (fiʔil-i müteʔaddi): yapmak, iṣmāl etmek = (fiʔil-i lāzım) işlemek

Ouvreur, euse (isim): açıcı, fettāş

Ouvrier, ère (isim-şıfat): işçi, ırgāt, ʔamele

Ouvrir (fiʔil-i müteʔaddi): açmak, fetş ve küşād etmek || (mecāzen) başlamak = (fiʔil-i lāzım) (kapı şakında) çıkılmak

Ouvroir (ism-i müzekker): işçi kadınlara mahşuş maşal ve dāḥire

Ovaire (ism-i müzekker) (teşr³ş): mebiż

Ovale (şıfat): beyżî

Ovation (ism-i müenne²): nümāyişli taṣṣ³m ve teb³l

Ove (ism-i müzekker): yumurta şeklinde tezy³nāt-ı miṣmāriye

Ovipare (isim): (tarış-i tabiʔî): müvellidü'l-beyż

Ovoïde (şıfat): beyziyüş-şekil

Oxalate (ism-i müzekker) (kimyā): Şumādiyyete

Oxalique (şıfat) (kimyā): acide – ḥāmız-ı Şummāż

Oxydable (şıfat) (kimyā): kâbil-i teŞammuz

Oxydation (ism-i müenne²) (kimyā): teŞammuz

Oxyde (ism-i müzekker) (kimyā): Şamız

Oxyder (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā): taŞm³ž etmek

Oxygène (ism-i müzekker) (kimyā): müvellidü'l-Şumuza

Oxygéné, e (şıfat) (kimyā): muŞammaž

Oxymel (ism-i müzekker): sirkenceb³ⁿ

Ozone (ism-i müzekker) (kimyā): ozon, bŭy

P HARFİ

P (ism-i müzekker): Elifba-yı Fransevî'niñ on altıncı Şarfi. "Pe" gibi okunur.

Pacage (ism-i müzekker): otlaq, merā

Pacager (fiʔil-i müteʔaddi): otlatmaq

Pacha (ism-i müzekker): paşa

Pachyderme (ism-i müzekker) (tār³h-i tabiʔi): zaḥimü'l-cild

Pacificateur, trice (isim): şulş ettiren ş iʔāde-i asāyiş eden

Pacification (ism-i müenne²): iʔāde-i asāyiş

Pacifier (fiʔil-i müteʔaddi): iʔāde-i şulş ve asāyiş etmek, tesk³n etmek, yatışdırmak

Pacifique (şıfat): şulşperver ş sākin, rāşat

Pacifiquement (şāl): şulşen, şulşperverāne

Pacotille (ism-i müenne²): gemi yolcularının bilāücret gemiye yükletmeğe mezūn oldukları az miqdarda eşyā ||
(mecāzen) değersiz şey

Pacte (ism-i müzekker): ʔahd, muʔāhede, muḳāvele

Paganisme (ism-i müzekker): müşrikleriñ dini, şirk

Page (ism-i müenne²): şaşife

Page (ism-i müzekker): iç oğlanı

Pagination (ism-i müenne²): kitāb şaşifeleriniñ raqamları

Pagne (ism-i müzekker): peştemal

Pagode (ism-i müenne²): Hind ve Çin büthānesi

Païen, ne (isim-şıfat): müşrik, bütperest § müşriklere müteâallik

Paillard, e (isim-şıfat): nefis ve şehvete tâbiâ, sef³h

Paillarder (fiil-i lâzım): nefis ve şehvete tâbiâ olmak

Paillardise (ism-i müenne²): nefis ve şehvete tâbiâiyyet, sefahat

Paillasse (ism-i müenne²): ot minder

Paillasse (ism-i müenne²): palaço, soytarı

Paillasson (ism-i müzekker): kundura silecek, pa[s]pas

Paille (ism-i müenne²): şaman, kâh § işağa olunan muâannidlere kalan kabarcık ve yarıklar, karınca

Pailler (ism-i müzekker): şamanlık

Pailler (fiil-i müteâaddi): şamanla örtmek kaplamak

Paillette (ism-i müenne²): küçük maðden şaşifesi pul

Pailleux, euse (şıfat): dökülürken boş ve kabarcıkları kalmış (maðden), karıncalı

Paillon (ism-i müzekker): ince bakır yaprağı

Pain (ism-i müzekker): ekmek, şubz, nân § kelle

Pair (şıfat): müsâvi, akran § çift ðaded, zevç

Paire (ism-i müenne²): çift, zevç § iki parçadan mürekkeb şey

[SAYFA 452]

Paisible (şıfat): yavaş huylu, sâkin § asûde

Paisiblement (şâl): râşat ve asâyişle, asûde hâl olarak

Paître (fiʔil-i lâzım): otlamak = (fiʔil-i müteʔaddi):
otlatmak, güdmek

Paix (ism-i müzekker): şulş, asāyiş § barış, muşalaşa =
(Şarf-i rabıf): şuşuñ ! şuşalım !

Pal (ism-i müzekker): kazık, veted

Palais (ism-i müzekker): saray

Palais (ism-i müzekker): damağ, Şānek

Palan (ism-i müzekker): müteʔaddid ipli bir nevʔ makara,
palanka

Palanquin (ism-i müzekker): bir nevʔ taht-ı revān

Palatal, e (şıfat): damağla telaffuz olunan (Şarf)

Palatine (ism-i müenne²): kadınların boyunlarına
şardıkları kürk

Pâle (şıfat): şararmış, şoluk, açık

Palée (ism-i müenne²): kazık çiti

Palefrenier (ism-i müzekker): sâyis [seyis]

Paléographie (ism-i müenne²): aşār-ı ʔat³ka yazılarının
Şal ve kıraati, ʔilm-i kühenḥānî

Paleron (ism-i müzekker): şıgır ve şāçire omuz kürkü

Palet (ism-i müzekker): kaydırak

Paletot (ism-i müzekker): palto

Palette (ism-i müzekker): ressāmların boya tahtası § tahta
kürek § kan leğeni, tas¹³⁷

Pâleur (ism-i müenne²): şararma, şarılık, solukluk, beniz
uçukluğu

¹³⁷ Sehven "tas" yerine "tasa" yazılmıştır.

Paller (ism-i müzekker): merdiveniñ beher katındaki aralığı

Palinedie (ism-i müenne²): cayma, rücūʔ, geri alma

Pâlır (fiʔil-i lâzım): şararmak, şolmak, benzi atmak, uçmak
= (fiʔil-i müteʔaddi) şarartmak, şoldurmak

Palis (ism-i müzekker): kazık § kazık seddi

Palissade (ism-i müenne²): şarampol

Palissader (fiʔil-i müteʔaddi): şarampol yapmak, bununla taşk³m etmek

Palissant, e (şıfat): şararan, şolan, benzi uçuk

Palisser (fiʔil-i müteʔaddi): ağaç dallarıyla d³vār
[duvar] yüzünü örtmek

Palladium (ism-i müzekker) (ome) (kimyā) paladyum

Palliatif, ive (şıfat) (tıbb): münevveh

Palliation (ism-i müenne²) (tıbb): temv³h

Pallier (fiʔil-i müteʔaddi): muvaqqaten taʔd³l ve taḥf³f
etmek

Palmaire (şıfat) (teşr³Ş): el ayasına müteʔallık, raşî

Palme (ism-i müenne²): Şurma dalı || (mecāzen) zafer,
muvaaffakiyet

Palmette (ism-i müenne²): ḥurma yaprağı şeklinde ziynet-i
miṣmāriye

Palmier (ism-i müzekker): ḥurma ağacı, naḥl

Palmipède (ism-i müzekker) (tār³ḥ-i tabiʔî): rāşiyürr-racül

Palmiste (ism-i müzekker): ḥurma ağacı

Palmite (ism-i müzekker): ḥurma ağacının göbeği

[SAYFA 453]

Palonnier (ism-i müzekker): arabanın ön tarafı

Pâlot, te (şıfat): sarıca, şolukça

Palpable (şıfat): lems ile şiss olunan ş dişe dokunur ||
(mecâzen) zâhir, âyân

Palpablement (şâl): lems ile şiss olunacak şüretde ş zâhiren

Palper (fiʔil-i müteʔaddi): el ile tokunmak, yoklamak

Palpitant, e (şıfat): oynayan, ditreyen, muhtelic, hâfik

Palpitation (ism-i müenne²): oynama, ditreme, halecan, hafakan

Palpiter (fiʔil-i müteʔaddi): oynamak, ditremek, halecana gelmek

Paltoquet (ism-i müzekker): kalın kafalı ve kaba adam

Pâmer (fiʔil-i lâzım): ve se- bayılmak. Se - de rire gülmeden katılmak

Pâmoison (ism-i müenne²): bayılma, igmā

Pampe (ism-i müenne²): ekin yaprağı

Pamphlet (ism-i müzekker): hiciv destânı

Pamphletaire (ism-i müzekker): hiciv destanları neşreden adam

Pamphlemousse (ism-i müenne²): bir nevʔ portakal ağacı

Pampre (ism-i müzekker): yaprak ve meyveleri şâmil aşma dalı

Pan (ism-i müzekker): etek, zeyl, dâmen ş divâr eteği

Panacée (ism-i müenne²) (tıbb): devā-yı küll

Panache (ism-i müzekker): sorğuç

Panaché, e (şıfat): alaca

Panacher (fiʔil-i lâzım): ve – se renk değiştirmek

Panachure (ism-i müenne²): alacalanma

Panade (ism-i müenne²): tirid

Panais (ism-i müzekker): yaban şavucu, cezer-i berrî

Panaris (ism-i müzekker) (tıbb): dolama, dāřis

Pancarte (ism-i müenne²): yafta, iʔlānnāme

Pancréas (ism-i müzekker) (s okunur) (teřr³ř) pankreas

Pancréatique (şıfat) (teřr³ř): pankreasî

Pandémonium (ism-i müzekker) (ome): canlar meclisi ||
(mecāzen) karışık cemaʔat

Pané, e (şıfat): ekmek r³zelerine veya una batırılarak kızarmış

Panégyrique (isim-şıfat): mübālaęalı medş ve sitayişi řāvi

Panégyriste (ism-i müzekker): meddāř

Paner (fiʔil-i müteʔaddi): et ve sāċireyi ekmek veya una batırıp şavada kızartmak

Panerée (ism-i müenne²): bir sepet şolusu, bir sepetlik

Panier (ism-i müzekker): sepet, zenbil

Panification (ism-i müenne²): ekmek iʔmāli

Panifier (fiʔil-i müteʔaddi): ekmek yapmak

Panique (şıfat): ansızın ve bilāmūcib zuhur eden = (ism-i müenne²): ĥavf ve dehşet, yılęınlık

Panne (ism-i müenne²): bir nevʔ kaba ve seyrek kaşife
[kādife] ř deri altındaki yağ || (mecāzen) sefālet

[SAYFA 454]

Panneau (ism-i müzekker): oymalarla müzeyyen ve ortasında kabarma bir satışı bulunan resim § tavşan duzağı [tuzacı]

Panneauter (fiʔil-i lâzım): tavşan duzağı kurmak

Panneton (ism-i müzekker): anahtarın kilidiñ içine giren kısmı

Panonceau (ism-i müzekker): daʔvā vek³lleiyle mukāvelāt-ı muşarrerleri ve sâçireniñ kapusu üzerindeki levşa

Panopile (ism-i müenne²): bir divara ta'l³k olunan eslişadan müteşekkil arma

Panorama (ism-i müzekker): taşv³r ettiğı mevkiʔi mücessem şüretde gösteren dâçirevî büyük resim, panorama

Pansage (ism-i müzekker): beyg³r tımarı

Pansard, e (isim): işkenbesi büyük

Panse (ism-i müenne²): işkenbe, keriş¹³⁸

Pansement (ism-i müzekker): yaraniñ şarılması § beyg³r tımarı

Panser (fiʔil-i müteʔaddi) (yarayı) şarmak § (beyg³ri) tımar etmek

Pansu, e (isim-şıfat): büyük işkenbeli

Pantalon (ism-i müzekker): don, şalvar, çakşır, pantolon

Pantalonnade (ism-i müenne²): tiyatrodaki muğşik şahşıñ tuşafllığı

Panteler (fiʔil-i lâzım): sık sık ve zaşmetle nefes almak

Panthéisme (ism-i müzekker): şufiyyün tarikiniñ fikir ve mesleğı

¹³⁸ Keriş kelimesi kef, ra, şın ile yazılacağına sehven kef, ra, sin ile yazılmıştır.

Panthéiste (ism-i müzekker): şufiyyūndan adam

Panthéon (ism-i müzekker): bütün aliheye müşterek maʿbed § medfen-i meşāhir

Panthère (ism-i müenne²): yüz, pars, nimr

Pantin (ism-i müzekker): aʿzası müteşarrik muḳavvādan taşv³r, ḫayāl taşv³ri || (mecāzen) başkaları tarafından sevḳ ve idāre olunan adam

Pantographe (ism-i müzekker): resm ve eşkāl şūretini almağa maḫşūş alet, pantogram

Pantomètre (ism-i müzekker): her nevʾ zevāyā ve mesāfeleri ölçmeğe maḫşūş bir nevʾ alet, pantometre

Pantomime (ism-i müenne²): pandomime = (ism-i müzekker) pandomimacı

Pantoufle (ism-i müenne²): taḫta papuçu, terlik

Paon (ism-i müzekker) (pan): tavus || (mecāzen) maḡrūr adam

Paonne (ism-i müenne²) (pane) dişi tavūs

Paonneau (ism-i müzekker) (pano) tavūs palazı

Papa (ism-i müzekker): baba

Papal, e (şıfat): Papaʿya müteʿallik

Papanté (ism-i müenne²): Papalık

Pape (ism-i müzekker): Papa

Papegal (ism-i müzekker): Amerika papağanı

Papelard, e (şıfat): mürāḫî, mürāḫiyāne = (ism-i müzekker) riyākār şufi, sālūs

Papelarder (fiʿil-i lâzım): mürāḫilik etmek

Papelardise (ism-i müenne²): riyā, mürāḫilik

Paperasse (ism-i müenne²): lüzümsuz kâğıd

Paperasser (fiʔil-i lâzım): kâğıd karıştırmak § lüzümsuz kâğıdlar yazmak

Paperassier (ism-i müzekker): lüzümsuz kâğıdlar

[SAYFA 455]

Sıfz eden ve böyle kâğıdlarla uğraşan adam

Papeterie (ism-i müenne²): kâğıdcılık § kâğıdıcı dükkânı

Papetier (ism-i müzekker): kâğıdıcı

Papier (ism-i müzekker): kâğıd, kırtas, kâçime = (cemʔ) evrāk § gazeteler, evrāk-ı Şavadi²

Papillaire (şıfat) (teşr³Ş): Şuleymî

Papille (ism-i müenne²) (teşr³Ş): Şuleyme

Papillon (ism-i müzekker): kelebek, pervâne || (mecāzen) bir dalda тұrmaz

Papillonner (ism-i müzekker): bilāiẖtiyār ve şık göz kırpmaklık

Papillote (ism-i müenne²): saçı kıvrırcık Şālinde tutmak için şarmağa mahşûş kâğıd § kâğıda şarılı şeker

Papilloter (fiʔil-i müteʔaddi): bilāiẖtiyār ve şık şık göz kırpmak || (mecāzen) parlak renklerle gözleri kamaşdırmak

Papisme (ism-i müzekker): Katolik mezhebi

Papiste (ism-i müenne²): Katolik

Papyracé, e (şıfat) (tār³ẖ-i ʔab³ʔ³): kırtāsî

Papyrus (ism-i müzekker) (s okunur): kevlan, ¹³⁹berdiy

Pâque yahūd **pâques** (ism-i müzekker): paskalya

¹³⁹ Kelime başında sehven elif harfi yazılmıştır.

Paquebot (ism-i müzekker): posta vapuru

Pâquerette (ism-i müenne²): beyâz papadya

Paquet (ism-i müzekker): deste, demet, boğça, paket

Paqueter (fiʔil-i müteʔaddi): deste ve demet yapmak, boğça ve paket bağlamak

Pâquis (ism-i müzekker): av Şayvanlarınıñ otladıkları maŞal

Par (harf-i cerr): -den, içinden, arasından, tarıkıyla § ile, vasıtasıyla ||de- tarafından, namına

Parabole (ism-i müenne²): tem²il, teşb³h|| (hendese) kaṭʔ-ı mükâfi

Parabolique (şıfat): tem²il ve teşb³h kabilinden olan

Paraboliquement (Şâl): teşb³h ve tem²il ile || (hendese) kaṭʔ-ı mükâfi şüretinde

Parachèvement (ism-i müzekker): ikmal, itmam

Parachute (ism-i müzekker): siper-i sükût

Parade (ism-i müennes): gösteriş § ziynet, taṇʔana, debdebe § geçid resmi, yoklama

Paradis (ism-i müzekker): cennet, firdevs, behişt § tiyatroda locaların üstündeki ucuz maŞal

Paradoxal, e (şıfat): ğarabetnüma

Paradoxe (ism-i müzekker): ğarib şey, ğaribe

Parage (ism-i müzekker): nesil, neseb, necabet

Paragraphe (ism-i müzekker): fıkra § fıkra işâreti (§)

Paraitre (ism-i müzekker): görünmek, gözükmek, zuhur etmek
§ benzemek, gibi görünmek § neşir olunmak, mevki-i
intişara konmak, çıkmak

[SAYFA 456]

Parallaxe (ism-i müenne²) (ʔilm-i nücum): ihtilāf-ı manzar

Paralléle (şıfat) (hendese): muvāzi = (ism-i müenne²): hatt-
ı muvāzi = (ism-i müzekker) dāʕire-i mütevāziye

Parallélement (Şāl): mütevāziya

Parallélipéde (ism-i müzekker) (hendese): mütevāziyüʔs-
sütüş, mütevāziyü'l-mustaʕilāt

Parallélisme (ism-i müzekker) (hendese): tevāzi

Parallélogramme (ism-i müzekker) (hendese): mütevāziyü'l-
aḍla

Paralogisme (ism-i müzekker): nāmaʔkūl fikr ve reʕy ||
(ʔilm-i mantık): kıyasî fāsıd

Paralyser (fiʔil-i müteʔaddi): kötürüm etmek, felce
uğratmak

Paralysie (ism-i müenne²): kötürümlük, felç

Paralytique (isim-şıfat): felce mübtelā, kötürüm

Parapet (ism-i müzekker): korkuluk, siper, koltuk

Paraphe yahūd **parafe** (ism-i müzekker) imzaniñ altına
yapılan helezon, imzā kuyruğu

Parapher (fiʔil-i müteʔaddi): imzaniñ altına helezon
çekmek

Parapherneux (şıfat- cemʔ): kadınıñ kendisine ʔāʕid ve
kocasınıñ müdāhalesinden maşūn (emvāl ve emlāk)

Paraphrase (ism-i müenne²): şerş, tefs³r, tafş³l

Paraphraser (fiʔil-i müteʔaddi): şerş ve tefs³r etmek

Paraphraseur, euse (isim): tafş³llı nakl ve rivāyet eden adam

Parapluie (ism-i müenne²): yağmur şemsiyesi

Parasite (ism-i müzekker): kâsel³s = (şıfat) (tār³h-i ʔab³ʔ³) ʔıfıl

Parasitique (şıfat) (tār³h-i ʔab³ʔ³): ʔıflî

Parasol (ism-i müzekker): Güneş şemsiyesi

Parateunerre (ism-i müzekker): siper-i şāʔika

Paravent (ism-i müzekker): paravana

Parc (ism-i müzekker): huşuşî av ve teferrüce maḥşuş maşfûz maşal ş mandıra, ağıl

Parcage (ism-i müzekker): koyunların bir çayır veya tarlada yatırıldıkları müddet

Parcelle (şıfat): ufağ tarlalardan mürekkeb (çiftlik)

Parcelle (ism-i müenne²): küçük parça, cüzʕ

Parceque (şarf-i rabıʔ): z³rā, çünkü

Parchemin (ism-i müzekker): güderi, tirşe

Parcheminé, e (şıfat): tirşeye müşābih

Parcheminerie (ism-i müenne²): tirşecilik ş tirşeci kārḥānesi

Parcheminier (ism-i müzekker): tirşeci

Parcimonie (ism-i müenne²): buḥl, imsāk

Parcimonieux, euse (şıfat): çok idāreli, mümsik

Parcourir (fiʔil-i müteʔaddi): gezmek,  olaşmak   ka  -ı mes fe etmek   gözden geçirmek

Parcours (ism-i müzekker): s r  geçirmek ve otlatmak şak ı

Pardon (ism-i müzekker):  afv, şafş = (cem ) raşmet ve  ufr n, mağfiret

Pardonnable (şıfat):  afvolunur

Pardonner (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i l zım):  afvetmek

Pareil, le (şıfat): eş, mi²l, na ³r-i

[SAYFA 457]

 ad³l, m nend   böyle = (ism-i müzekker) a ran, em² l = (ism-i m enne²) rendre la – mu abele-i bi' l-mi²il etmek

Pareillement (ş l):  aynı şüretle

Parement (ism-i müzekker): elbise k lunu  dışarıya çevrilir ucu   taş ve div r    ık ındılı ken rı   kaldırım ken rındaki iri taşlar

Parenchymateux, euse (şıfat) (teř³ř): şaşv 

Parenchyme (ism-i müzekker) (teř³ř): şaşv

Parent, e (isim):  ışım,  ar³b, a raba = (cem ) ecd d, ebeveyn, ana baba

Parent  (ism-i m enne²): a rabalık,  arabet   a raba

Parenth se (ism-i m enne²): cümle-i mu terize   mu terize   mu terize iş reti ()

Parer (fiʔil-i müteʔaddi):  onatmak, süslendirmek, tezy³n etmek   şavuşdurmak   se– söylenmek

Par re (ism-i müzekker): t cc r   mes  il-i tic riyedeki re yi

Parieur, euse (isim): baş²eden, baş² koyan adam

Parité (ism-i müenne²): müşābehet, müsavāt

Parjure (ism-i müzekker): yalan yere yemin § nakz-ı kasem = (isim-sıfat) yalan yere yemin eden veya yeminini nakz eden adam

Parjurer (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): yalan yere yemin etmek § yeminini nakz etmek

Parlage (ism-i müzekker): fāʕidesiz ve maʔnasız sözler

[SAYFA 458]

Parlant, e (şıfat): söyleyen, nāṭık, mütekellim

Parlement (ism-i müzekker): meclis-i mebʔu²ān ve meclis-i aʔyān heyʕetleri

Parlementaire (şıfat): meclis-i mebʔu²ān ve aʔyānı bulunan (devlet), meşruʔa § merāsım ve taʔbirāt-ı resmiyeye muṭābık olan = (ism-i müzekker): muşalaşa tekl³fiçün gönderilen adam

Parlementer (fiʔil-i lâzım): bir mevkiʔiñ tesl³miçün düşmanla muḥāberāt ve müzākerāta girmek

Parler (fiʔil-i lâzım): söylemek, laḳırdı etmek, tekellüm etmek § baş²etmek, söyleşmek, konuşmak

Parleur, euse (isim): lafazan, ḳavvāl

Parloir (ism-i müzekker): mekātib ve sāʕirede ḥaricden gelen adamları ḳabule maḥşūş maşal, misāfir oṭası [odası]

Parlote (ism-i müenne²): daʔvā vek³lleri locası

Parmentière (ism-i müenne²): yer elması

Parmi (Şarf-i cerr): arasında, arasına, beyninde, beynine, içinde, içine

Parodie (ism-i müenne²): a²ār-ı edebiyeden ciddi bir kitāb mefhumunuñ hezliyāt şūretine taşv³li

Parodier (fiʔil-i müteʔaddi): a²ār-ı edebiyeden ciddi bir kitābıñ mefhumunu hezliyāta taşv³l etmek

Parodiste (ism-i müzekker): a²ār-ı edebiyeden ciddi bir kitābıñ mefhumunu tağy³r ile hezliyāt kabilinden bir e²er tanz³m eden adam

Paroi (ism-i müenne²): bölme, divār, cidār ş kab ve boru ve sāçireniñ iç yüzü

Paroisse (ism-i müenne²): piskoposuñ idāre-i ruşāniyesi altında bulunan dāçire

Paroissial, e (şıfat): bir piskoposuñ idāre-i ruşāniyesi altında bulunan dāçireye müteʔallik

Paroissien (ism-i müzekker): duʔā kitābı

Parole (ism-i müenne²): söz, kelām, laķırdı, laf ş söyleyiş, nuţuk

Paroll (ism-i müzekker): kumarda kızılan meblağıñ iki katıyla oynayış, duble gitme

Parolier (ism-i müzekker): opera manzūmeleriniñ güftelerini tert³b eden adam

Paronyme (ism-i müzekker): diğr bir kelime ile münāsebeti olan kelime

Paroxysme (ism-i müzekker) (tıbb): iştidād-ı maraz

Parpaillot (ism-i müzekker): Protestan

Parpaing (ism-i müzekker): köşe taş

Parquer (fiʔil-i müteʔaddi): mandıraya kapamak = (fiʔil-i lāzım) mandıraya girmek, mandırada yatmak

Parquet (ism-i müzekker): müdde-i-um ümilik, istinṭāk dāḥiresi § ufaḳ taḥta parçalarından yapılmış maṣnū ve müzeyyen döşeme, parke

Parquetage (ism-i müzekker): döşemeniñ ufaḳ taḥta parçalarından müzeyyen şüretde iṣmāli

Parqueter (fiʿil-i müteʾaddi): ufaḳ taḥta parçalarıyla müzeyyen döşeme yapmak, parke döşemek

Parrain (ism-i müzekker): vapt³z [vaftiz] pederi, şağdıç
[SAYFA 459]

Parricide (isim-şıfat): pederiniñ katili = (ism-i müzekker): peder katili

Parsemer (fiʿil-i müteʾaddi): serpmek, saçmak

Part (ism-i müenne²): pay, şişe, behre § kısım, cüzç § taraf, müdāḥale, daḥl || quelque – bir yerde, baʿzı taraflarda

Partage (ism-i müzekker): paylaşma, muḳāyese

Partageable (şıfat): ḳābil-i muḳāyese

Partager (fiʿil-i müteʾaddi): paylaşmak, muḳāyese etmek § şişsemend olmak, iştirāk etmek § behremend etmek, nāḥil etmek

Partance (ism-i müenne²): Şareket, ʾazimet || en – müteheyyi-i ʾazimet

Partant (Şarf-i rabıṭ): bināber³n, bu Şālde

Partenaire (ism-i müzekker): kāğıd oyunu veya rakş arkadaş

Parterre (ism-i müzekker): bağçeniñ çiçeklere maḥşuş tarafı § tiyatronuñ aşağıki maṣalli ve oraya oturan seyirciler

Parti (ism-i müzekker): taraf, fırka, zümre § taṣm³m, ʾazm § menfaʿat, istifāde § evlenecek erkek veya kız

Partial, e (şıfat): tarafdār, tarafg³r

Partialement (Şāl): tarafg³rāne

Partialite (ism-i müenne²): tarafdārlık, tarafg³rlik

Participant, e (şıfat): müsterek, Şişsemend, z³medhal

Participe (ism-i müzekker) (şarf): ism-i fāḫil ve ism-i mefḫūl

Participer (fiḫil-i lāzım): iştirāk etmek, karışmak § iki cins arasında bulunmak

Particulariser (fiḫil-i müteḫaddi): etrafıyla ve mufaşşalen nakl etmek

Particularisme (ism-i müzekker): huşūsiyyet fikir ve mesleği

Particulariste (ism-i müzekker): huşūsiyyet fikir ve mesleğini iltizām eden adam

Particularité (ism-i müenne²): huşūsiyyet

Particule (ism-i müenne²): ufaḫ parḫa, cüzḫ || (şarf): edāt, Şarf

Particulier, ère (şıfat): maḫşūş, huşūşî § ayrı, muḫayyen, farklı = (ism-i müzekker) şahıḫ, ferd

Particulièrment (Şāl): huşūşî olarak § fevḫa'l-ḫade bir şūretde

Partie (ism-i müenne²): parḫa, cüzḫ , kısım § bir ahengi terk³b eden maḫamların beheri § (ḫumarda) taḫım, parti § müddeḫi ile müddeḫa ḫaleyh, tarafeyn

Partiel, le (şıfat): cüzḫî § ḫısmî, huşūşî

Partiellement (Şarf): ḫısmen

Partir (fiʔil-i lâzım): yola çıkmak, ʃareket ve ʔazimet etmek ʃ kalkmak, çıkmak

Partisan (ism-i müzekker): tarafdâr, taraftg³r

Partitif, ive (şıfat) (şarf): cüzʕ ve kısım beyân eden

Partition (ism-i müenne²) (musıķi): bir ahenk noţalarınıñ taķımı

Partout (şarf-ı mekân): her yerde

[SAYFA 460]

Parturition (ism-i müenne²): toğurma, tevl³d

Parure (ism-i müenne²): sūs, ziynet

Parvenir (fiʔil-i lâzım): yetişmek, vâşıl olmak ʃ nâʕil olmak, destres olmak ʃ soñradan görmek

Parvenu, e (isim): soñradan görme

Parvis (ism-i müzekker): kiliseniñ büyük kapısınıñ önündeki aralık

Pas (ism-i müzekker): adım, ʔadem, ʔatve ʃ iz, e²er ʃ yürüyüş, meşi ʃ tar boğaz ʃ rakş

Pas (Şarf-i m...): edat-ı nefy: il n'est venu – gelmedi ʃ değıl, hiç: celui-là– şu değıl

Pascal, e (şıfat): paşalyalık

Pasquin (ism-i müzekker): şoytarı

Pasquinade (ism-i müzekker): şoytarılık

Passable (şıfat): zararsız

Passablement (şâl): zararsızca

Passade (ism-i müenne²): mürūr, geçme ʃ bir yolcu tarafından istenilen şadaķa

Passage (ism-i müzekker): geçme, mürūr, mubūr § geç³d, yol, memur §

mürūr-ı Şak ve resmi § üstü örtülü sokak § fıkra

Passager, ère (şıfat): geçici = (ism-i müzekker): yolcu, misâfir

Passagèrement (Şâl): gelip geçerek, muvakkâten

Passant, e (şıfat): işlek (yol) = (ism-i müzekker- cemâ) geçenler, mâr³n ve mâbir³n

Passation (ism-i müenne²): bir mukavele veya senediñ zabt ve taşr³ri

Passavant (ism-i müzekker): gümrük tezkeresi

Passe (ism-i müenne²): boğaz, geç³d § mürûriye § bir meblağın ikmâliçün lâzım olan miqdâr

Passé (ism-i müzekker): geçmiş şey, mâzi, geçmiş zamân || (şarf): fiâil-i mâzi

Passé, e (şıfat): geçmiş, sâlif

Passe-debout (ism-i müzekker): göç tezkeresi

Passe-droit (ism-i müzekker): müsâade, hatır

Passe-lacet (ism-i müzekker): iri ve ucu düz çuvâldız

Passement (ism-i müzekker): şerit, hırc

Passementer (fiâil-i müteaddi): şerit ve hırcıla tonatmak

Passenterie (ism-i müenne²): şerit ismâli § şeritçilik

Passementier, ère (isim): şeritçi

Passe-portout (ism-i müzekker): maymuncuk

Passe-passe (ism-i müzekker): tour de- Şokkabâzlık § Ş³le, hudâa, el çabukluğu

Passe-poil (ism-i müzekker): elbisenin kenârına veya dikiş yerlerine dikilen şerit veya hürç

Passe-port (ism-i müzekker): yol tezkeresi, pasaport

Passer (fiʔil-i lâzım): geçmek, mürûr etmek || (mecâzen) zâʕil olmak, geçmek § ölmek, irtisâl etmek § intikâl etmek § sebkat etmek = (fiʔil-i müteʔaddi) geçmek, aşmak, atlamak § nakletmek, geçirmek § vermek § giymek § kayd

[SAYFA 461]

etmek, geçirmek § süzmek § geride bırakmak, geçmek § geçirmek, imrâr etmek § unutmak, geçmek

Passereau (ism-i müzekker): serçe kuşu

Passe-temps (ism-i müzekker): haf³f ve eğlenceli meşgûliyet

Passeur (ism-i müzekker): şudan geçiren kayıkçı

Passibilité (ism-i müenne²): zaşmet ve meşakkat veya acıya istisâdâd veya istişkâk

Passible (şıfat): zaşmet ve acı veya meşakkat çekebilir veya çekmeğe müsteşakk

Passif (ism-i müzekker-şıfat): verecek

Passif, ive (şıfat): muṭāvaʔât gösteren || (şarf) mechûl = (ism-i müzekker) fiʔil-i mechûl

Passion (ism-i müenne²): muṭāvaʔât § çekilen cefa ve meşakkat § ibtilâ, meftûniyet, pek şiddetli arzû ve heves § gareż-i nefsanîyet

Passionnel, le (şıfat): aşvâl-i ruşa müteʔallik § pek şiddetli bir arzû ve hevese dâʕir § gareżli, nefsanîyetli

Passionnément (şâl): pek şiddetli bir arzû ve hevesle, çıldırarak derecede

Passionner (fiʔil-i müteʔaddi): ruşlandırmak, söz ve şevk vermek || se- mübtelā olmak, meftūn olmak

Passivement (Şāl) (şarf): meçhūl olarak

Passivete (ism-i müenne²): muṭāvaʔāt

Passoire (ism-i müenne²): ressām kurşun kalemi

Pastèque (ism-i müenne²): karpuz

Pasteur (ism-i müzekker): çoban, rāʔî || (mecāzen) rāhib, piskopos, reʕis-i ruşānî

Pastiche (ism-i müzekker): bir meşhūr ressāmıñ tarzı taḳl³dinden yapılmış resim § bir meşhūr muşarrik tarzı taḳlidinde yazılmış kitāb

Pastillage (ism-i müzekker): çiçek ve meyve veya Sayvān ve insān resminde şeker

Pastille (ism-i müenne²): koḳulu ufaḳ şeker dānesi § havayı taʔṣ³r için yakılan baharatdan maʔmūl tensūḥ

Pastoral, e (şıfat): çobanlığa müteʔallik § kırlara ve köylere maḥşūş

Pastorale (ism-i müenne²): eşḥāşı çobanlardan ve çoban karılarından ʔibāret tiyatro oyunu veya manzūme

Pastoralement (Şāl): reʕ³s-i ruşānî ṭavvıyla

Pastoreau (ism-i müzekker): çoban çocuḡu

Pastourelle (ism-i müenne²): çoban kıızı

Patache (ism-i müenne²): ḥaf³f kolcu gemisi § ʔumūmî kirā arabası

Pataquès (ism-i müzekker) (s okunur) yaḥūd

Pat-à-quæst-ce (ism-i müzekker): Fransızca şibâre kıraçatinde veya tekellümde kelimeleriñ terk³binde s yerine t ve t yerine s telaffuz etmek sehvi

[SAYFA 462]

Paçarafe (ism-i müenne²): karışık ve çirkin yazı

Patard (ism-i müzekker): eski bir nevâ bakır akçe

Patate (ism-i müenne²): patate [patates]

Pataud, e (isim-şıfat): iri ayaklı köpek yavrusu

Patauger (fiʔil-i lâzım): çamurlu suyuñ içinde yürümek || (mecâzen) şaşırmağ, gâçib etmek

Pâte (ism-i müenne²): ekmek hamuru, ham³r § birlikde dövülmüş mevâdd-ı mütenevviâ, hamûr, şac³n, maşcûn

Pâté (ism-i müzekker): etli börek

Pâtée (ism-i müenne²): kepek hamûru § ekmek kırıntılarıyla toğranmış et maḥlûṭu

Patelin, e (isim-şıfat): Ş³lekâr, tilki tabiʔatlı

Patelinage (ism-i müzekker): Şilekârlık, tilkilik

Pateliner (fiʔil-i lâzım): Şilekârlık etmek, tilkilik etmek

Patelineur, euse (isim): tilki gibi Şilekâr adam

Patène (ism-i müenne²): kilisede müstaʔmel bir nevâ kab

Patenôtre (ism-i müenne²): duʔâ, vird

Patent, e (şıfat): zâhir, şayân, bedihi || lettres — devletiñ mühr-i resmisiyle memhûr olmak

Patentable (şıfat): eşnâf tezkeresi alabilen veya almağa mecbûr olan

Patente (ism-i müenne²): eşnâf tezkeresi

Patenter (fiʔil-i müteʔaddi) : eşnāf tezkeresi almak mecbūriyeti altına kımak

Pater (ism-i müzekker) (r okunur) Hıristiyanların her aḥşam ve her şabaş okudukları duʔā

Patère (ism-i müenne²) : maʔdenden perde kolu ş kıncalı şarı çivi

Paternel, le (şıfat) : peder tarafından veya pedere müteʔallik veya şāyān, pederāne

Paternellement (şāl) : pederce, pederāne

Paternité (ism-i müenne²) : pederlik, übüvvet

Pâteux, euse (şıfat) : ḥamūr gibi olan, ʔacinî

Pathétique (şıfat) : çok teç^{2 3}r eden, müçe^{2 2}ir = (ism-i müzekker) kuvvetli teç^{2 3}r

Pathétiquement (şāl) : pek kuvvetli bir teç^{2 3}rle, müçe^{2 2}irāne

Pathognomonique (şıfat) (tıbb) : ʔalāmet-i yak³niye

Pathologie (ism-i müenne²) : ʔilmü'l-emrāz

Pathologique (şıfat) : ʔilmü'l-emrāza müteʔallik

Pathos (ism-i müzekker) (s okunur) sāḥte bir heyecān göstermekden ileri gelen ʔibāre sakatlığı

Patibulaire (şıfat) : dar ağacına müteʔallik veya şāyeste

Patiemment (şāl) : şabır ve taşammülle

Patience (ism-i müenne²) : şabır, taşammül, kıatlanma || —şabır! tur [dur] bakalım!

Patient, e (şıfat) : şabır ve taşammül eden, şābir ş²ebātlı, devāmlı

[SAYFA 463]

= (ism-i müzekker) cellād eline tesl³m olunmuş veyāşūd cerrāşlar tarafından ṣameliyātı icrā olunmağda bulunan adam

Patienter (fiʿil-i lāzım) : şabır ile beklemek, muntazar olmak

Patin (ism-i müzekker) : kızağ yerine kullanılır naʿleyn ş kalın kış ayakkabı[sı]

Patine (ism-i müzekker) : bakırın üzerine verilen māçî renk

Patiner (fiʿil-i lāzım) : buzun üzerine bunā maḥşūş naʿleynle kaymak = (fiʿil-i müteʾaddi) : el ile tutup etmek

Patineur (ism-i müzekker) : buzun üzerine bunā maḥşūş naʿleynle kayan adam

Pâtir (fiʿil-i lāzım) : eziyet ve meşakkat çekmek

Pâtis (ism-i müzekker) : ḥāl³ yer

Pâtisser (fiʿil-i müteʾaddi) : ḥamūr işi yapmak

Pâtisserie (ism-i müenne²) : ḥamūr işi

Pâtissier, ère (isim) : ḥamūr işi yapan veya şatan adam

Patois (ism-i müzekker) : ṣavām-ı nās ve köylülerin veya bir vilāyet ahālisinin söyledikleri ğalat lisān, ağız

Patraque (ism-i müenne²) : eski ve değersiz makine || (mecāzen) zaʿ³f ve ḥastām³ zāc adam

Pâtre (ism-i müzekker) : çoban, rāçî

Patriarcal, e (şıfat) : tiyatrodaki mezkūr kudemā-yı enbiyāya müteʾallik ş patrika müteʾallik

Patriarcat (ism-i müzekker) : paṭr³klık

Patriarche (ism-i müzekker) : tiyatrodaki mezkūr kudemā-yı enbiyānın beheri ş paṭr³k

Patricien, ne (isim-şıfat) : aş³l, nec³b

Patrie (ism-i müenne²) : vaṭan, maşkat-ı reḥs, memleket, büm

Patrimoine (ism-i müenne²) : m³rā², māl-ı mevrū²

Patrimonial, e (şıfat) : m³rā²a müteḥallik, m³rā²dan maḥdūd olan

Patriote (isim) : vaṭanperver, Şamiyyetmend

Patriotique (şıfat) : vaṭanperverāne, Şamiyyetmendāne

Patriotiquement (Şāl) : vaṭanperverāne, Şamiyyetmendāne

Patriotisme (ism-i müzekker) : muşabbet-i vaṭaniye, ğayret-i vaṭaniye, Şamiyyet

Patron, ne (isim) : Sāmi ş şāşib, efendi, ḫelebi

Patron (ism-i müzekker) : numūne, ḫalīb

Patronage (ism-i müzekker) : şaşābet, istişşāb

Patronal (şıfat) : bir maşalliñ Şāmisi ḥadd olunan ḥaz³ze müteḥallik

Patronner (fiḥil-i müteḥaddi) : istişşāb etmek

Patronnet (ism-i müzekker) : ḫamūr işi yapan şanḥatkārıñ şākirdi

Patronymique (şıfat) nom — cedd-i ekberiniñ ismine nisbetle bir ḫavim ve ḫānedān ve sülāleye verilen isim

Patrouillage (ism-i müzekker) : çamuru ḫarışdırmakdan Şāşıl olan leke ve pislik

Patrouille (ism-i müenne²) : ḫaraḫol, gece gezdirilen ḫol

[SAYFA 464]

Patrouiller (fiḥil-i lāzım) : çamuru ḫarışdırmak, çamura bulaşmak = (fiḥil-i müteḥaddi) : bulaşdırmak

Patrouiller (fiḥil-i lāzım) : ḫol gezmek

Patrouillis (ism-i müzekker) : çamur lekeleri, pislik

Patte (ism-i müenne²): Şayvānāt-ı sağ³reniñ ayağı

Pattu, e (şıfat): ayağında tüyleri bulunan, paçalı
(gögercin ve şāçire)

Pâturage (ism-i müzekker): otlaq, merḥā

Pâtüre (ism-i müenne²): Şayvān yemi § otlaq, merḥā § gıdā

Pâturer (fiʔil-i lâzım): otlamak, tegaddi etmek

Pâturon (ism-i müzekker): beyg³r ayağınıñ dizinden aşağıki
kısmı

Paume (ism-i müenne²): el ayası, rāṣa, keff § top oyunu

Paupière (ism-i müenne²): göz kapağı, cefn

Pause (ism-i müenne²): istirāṣat, mek² § turuş, vazʔiyet ||
(musıķi) teganni arasında cüzʔî tevaḳḳuf ve sükût, vaḳf

Pauvre (şıfat): faḳ³r, fuḳarā, züğürt § az maşşülāt veren

Pauvrement (şāl): faḳ³rāne, züğürtçe

Pauvresse (ism-i müenne²): faḳ³re

Pauvret, te (şıfat): faḳ³rcıķ

Pauvreté (ism-i müenne²): faḳr, fuḳaralık, züğürtlük

Pavage (ism-i müzekker): kaldırımıcılık

Pavaner (se) (fiʔil-i muṭavaḥāt): ḥoroslanmak

Pavé (ism-i müzekker): kaldırım taşı § soķağıñ kaldırımlı
tarafı

Paver (fiʔil-i müteḥaddi): kaldırım yapmak, kaldırım
döşemek

Paveur (ism-i müzekker): kaldırımcı

Pavillon (ism-i müzekker): çadır, ḥayme § cibinlik çardağı
§ köşķ § kız sancağı

Pavoiser (fiʔil-i müteʔaddi) (gemiyi) sancaqlarla ʔonatmak

Pavot (ism-i müzekker): ھاھاھا

Payable (şıfat): ödenecek, teʔdiyesi lâzım gelen

Payant, e (isim-şıfat): ödeyici, verici

Paye (ism-i müenne²): ʔasker maʔaşı § ʔamele gündeliği

Payment (ism-i müzekker): ödeme, teʔdiye

Payer (fiʔil-i müteʔaddi): ödemek, vermek, teʔdiye etmek § mükāfāt etmek

Payeur, euse (isim): ödeyici, müʔeddi || bon – borcuna sağlam

Pays (ism-i müzekker): yer, memleket

Paysage (ism-i müzekker): mevkiʔ, buḳʔa § gözüñ işaʔa edebileceği bir buḳʔayı muşavver resim, peyzaj

Paysagiste (ism-i müzekker): mevki'ler ve memleketler taşv³r eden ressām, peyzajcı

Paysan, ne (isim): köylü

Paysannerie (ism-i müenne²): köylülük

Péage (ism-i müzekker): mürûriye

Péager (ism-i müzekker): mürûriye ücretlerini kabz eden adam

[SAYFA 365]

Peau (ism-i müenne²): deri, cild § pösteki § meyve ve sâʔire kabuğu

Peausserie (ism-i müenne²): deri ticāreti

Peaussier (ism-i müzekker): deri tüccārı

Peccable (şıfat): günah ve kabaşat edebilir

Peccadille (ism-i müenne²): haf³f cürm ve kabaşat

Peccant, e (şıfat): fāsid, sak³m

Pêche (ism-i müenne²): şeftāli, dürrak

Pêche (ism-i müenne²): balık avı

Péché (ism-i müzekker): günah, zenb, maşiyet

Pécher (fiʔil-i lāzım): günah işlemek

Pêcher (ism-i müzekker): şeftāli ağacı

Pécher (fiʔil-i müteʔaddi): balık ve mercān ve sāʕire avlamak

Pêcherie (ism-i müenne²): balık şayd olunan maşal

Pêcheur, cheresse (isim): günahkār, müznib

Pêcheur, euse (isim): balıkçı

Pécore (ism-i müzekker): Şayvān, beh³me ş sersem

Pectoral, e (şıfat) (tār³h-i tabiʔî): göğse müteʔallik, şadrî

Peculat (ism-i müzekker): ihtilās

Pécule (ism-i müenne²): saʔy ve idāre ile kazanılan ve birikdirilen māl, kesb

Pécume (ism-i müenne²): nakd akçe

Pecumiaire (şıfat): akçeye müteʔallik, nakdî

Pédagogie (ism-i müenne²): terbiye-i etfāl

Pédagogique (şıfat): terbiye-i etfāle müteʔallik

Pédagogue (ism-i müzekker): mürebbi-i etfāl, lala

Pédale (ism-i müenne²): piyanonun ayakla oynadılan kolu

Pédant, e (isim): ʔalimlik taslayan

Pédanterie (ism-i müenne²): şıbyān mektebi hocalığı §
alimlik aslamak, cehl-i mürekkeb

Pédantesque (şıfat): alimlik aslamak avrına müteallik

Pédantesquement (§āl): cāhilāne bir vaar ve
ma'lūmātfūruşlukla

Pédantisme (ism-i müzekker): alimlik aslama,
ma'lūmātfūruşluk

Pédestre (şıfat): ayak üzere. Statue— ayak üzere bir adam
taşv³r eden heykel

Pédestrement (§āl): yaya olarak, māşien

Pediculaire (şıfat) (tıbb): maladie — maraz-ı kamlî

Pédicure (ism-i müzekker): naşırcı

Pédiluve (ism-i müenne²) (tıbb): ayak bānyosu , Şamāmü'l-
kadem

Peignage (ism-i müzekker): yapağı ve keten ve kinnabın ¹⁴⁰
veya veya çukaniñ aranması

Peigne (ism-i müzekker): arak, muştı § yapağı ve keten ve
sāçire arağı

Peigné, e (şıfat): aranmış || (mecāzen) iyi bakılmış

Peignée (ism-i müenne²): birden arağı konulan yapağı ya
keten ve sāçire, araklık

Peigner (fiil-i müteaddi): aramak

[SAYFA 466]

Peigneur (ism-i müzekker): yapağı ve keten ve sāçire arayan
işçi

¹⁴⁰ Kendir anlamına gelen "kinnab" sözü, sehven kaf, nun, elif, vav harfleriyle yazılmıştır.

Peignier (ism-i müzekker): tarakçı

Peignoir (ism-i müzekker): taranırken omuzun üzerine attıkları peşk³r

Peindre (fiil-i müteaddi): taşv³r etmek, resmini yapmak & boyamak, nakş etmek

Peine (ism-i müenne²): mücāzāt, cezā, mukūbet, mazab & elem, keder, acı, esef & zaşmet, meşakkat, emek, yorgunluk, taḥb & merak, raşatsızlık, şıkındı & güçlük, şuḥubet, müşkülāt, mevāniḥ

Peiné, e (şifat): mükedder, müteḥessif

Peiner (fiil-i müteaddi): keder vermek, bāḥi²-i esef olmak = (fiil-i lāzım) mükedder ve müteḥessif olmak, yorulmak

Peintre (ism-i müzekker): ressam, muşavvir

Peinture (ism-i müenne²): resim, taşv³r & resamlık, muşavvirlik & nakış, boyama

Peinturer (fiil-i müteaddi): boyamak, nakş etmek

Pelage (ism-i müzekker): beyg³r rengi, ton

Pélagien, ne (şifat): başrî

Pelard (şifat): kabukları debağatde kullanılmak üzere çıkarılmış (ağaç)

Pelé, e (isim): taş başlı adam, başı kabak

Pèle-mêle (şāl): karma karışık

Peler (fiil-i lāzım): yolmak, soyamak, yüzmek = (fiil-i lāzım) derisi soyulmak, döğölmek

Pèlerin, e (isim): Şacı

Pèlerinage (ism-i müzekker): Şac, Şacılık & ziyāretgāh

Pèlerine (ism-i müenne²): bir nevʔ kadın libası

Pélican (ism-i müzekker): kaşıkçı kuşu

Pelisse (ism-i müenne²): kürk (kürk)

Pelle (ism-i müenne²): kürek (kürek)

Pellée (ism-i müenne²) ve

Pellerée (ism-i müenne²): ve

Pelletée (ism-i müenne²): bir kürek toluşu [dolusu]

Pelleterie (ism-i müenne²): kürekçilik

Pelletier, ère (isim): kürekçi

Pellicule (ism-i müenne²): pek ince deri, cel³d

Pelliculeux, euse (şıfat): ince deri veya zarı olan, cel³dî

Pelote (ism-i müenne²): yumak § iğne topu, yaştığı

Peloter (fiʔil-i müteʔaddi): yumak yapmak || (mecāzen)
dövmek = (fiʔil-i lâzım) top oynamak

Peloton (ism-i müzekker): küçük yumak § yarım bölük
(piyāde), takım (süvāri)

Pelotonner (fiʔil-i müteʔaddi): yumağa şarmak

Pelouse (ism-i müenne²): çimen

Pelu, e (şıfat): kıllı, mişʔar

Peluche (ism-i müenne²): uzun Şavlı bir nevʔ kumaş

Peluché, e (şıfat): tüylü, havlı

Pelucher (fiʔil-i lâzım): tüy ve hav Şaşıll etmek

Pelure (ism-i müenne²): meyve kabuğu

Peual, e (şıfat): mücāzata müteʔallik. Code – kânün-ı cezā

Penalité (ism-i müenne²): uşul-i mücāzāt, kânün-ı cezā § cezā

Pénates (ism-i müzekker- cem^α): alihe-i beytiye || mecāzen)
ev bark

[SAYFA 467]

Penand, e (isim-şıfat): maşcüb, utangâç

Penchant, e (şıfat): māçil = (ism-i müzekker) meyl, inhiât

Penchement (ism-i müzekker): iniş, meyl, inhiât § iyilme
(eğilme)

Pencher (fiʔil-i müteʔaddi): iymek (eğmek) meyl ettirmek =
(fiʔil-i lâzım) iyilmek (eğilmek), meyl ve inhiât etmek

Pendable (şıfat): aşılacak

Pendaison (ism-i müenne²): aşma, şalb

Pendant, e (şıfat): şarkık, muʔallaq

Pendant (ism-i müzekker): naz³r, şebih, eş = (cem^α) küpe

Pendant (Şarf-i cerr): vaktinde, e²nasında § zarfında,
mütemādiyen, peyāpey

Pendard, e (isim): tölandırıcı, yan kesici

Pendeloque (ism-i müenne²): aşılı tıran mücevher § avizeye
taķılmış billūr

Pendiller (fiʔil-i lâzım): aşılı tırub şallanmak

Pendre (fiʔil-i müteʔaddi): aşmak, ta'1³k etmek § aşmak,
şalb etmek = (fiʔil-i lâzım) aşılmaq

Pendu (ism-i müzekker): aşılmış adam, maşlūb

Pendule (ism-i müzekker): sâʔat rakķaşı

Pène (ism-i müzekker): kilidiñ anahtarla sürülen demiri

Pénétrabilité (ism-i müenne²): kâbiliyet-i nüfūz §
kâbiliyet-i istiknāh § kâbiliyet-i teç^{2 3}r

Pénétrable (şıfat): içine girilebilir, kâbil-i nüfûz § künhüne varılabilir § kâbil-i teç²³r

Pénétraut, e (şıfat): içeriye giren, nâfiz § sürat-i intikâl şâşibi § teç²³rli, keskin

Pénétration (ism-i müenne²): içeriye geçme, nüfûz § ferâset, sürat-i intikâl § sürat-i teç²³r, keskinlik

Pénétrer (fiil-i müteaddi): içine geçmek, nüfûz etmek || (mecâzen) künhüne varmak § çok teç²³r etmek, işlemek = (fiil-i lâzım) girmek, şokulmak, talmak

Pénible (şıfat): zaşmetli, meşakkatli, güç § acınacak, mücellim

Péniblement (şâl): zaşmet ve meşakkatle, güçlkle § elem ve kederle

Péniche (ism-i müenne²): bir nevâ haf³f şandal

Péninsule (ism-i müenne²): şibh-i cezire, n³m-i cez³re

Pénis (ism-i müzekker): zeker, każ³b

Pénitence (ism-i müenne²): tevbe, istiğfâr § keffâret § çile

Pénitencier (ism-i müzekker): masker şabsi

Pénitent, e (şıfat): tevbekâr, tâcib § bażı tarik-i ruşbâniyeye mensûb râhib

Pénitenciaux (şıfat- cemâ): psaumes – tevbe ve istiğfâr için okunan mezâmir

Penne (ism-i müenne²): kalın tüy, riş, kalm

Pénombre (ism-i müenne²): alaca karanlık

Pensant, e (şıfat): düşünen. Faculte – kuvve-i mefkûre

[SAYFA 468]

Pensée (ism-i müenne²): düşünme, tefekkür § fikir, sanîsa §
makıl, hâtır § şikemiyât, em²âl

Pensée (ism-i müenne²) (silm-i nebâtât): hercâcî menekşe,
zehrü' ²-²âlût

Penser (fiil-i lâzım): düşünmek, tefekkür etmek § hatıra
getirmek § kurmak, niyet etmek

Penser (ism-i müzekker): fikir, mülâsaza

Penseur (ism-i müzekker- sıfat): çok düşünen

Pensif, ive (sıfat): talgın [dalgın]

Pension (ism-i müenne²): ikâmet etmek ve yiyip içmek için birden
verilen ücret § yiyip içmekle beraber ikâmet olunan misâfirhâne
veya ev § huşûşî dâhilî mekteb § tahş³şât, cıraklık

Pensionnaire (isim): yiyip içmesiyle beraber kirâcı bulunan adam
§ dâhilî mekteb şâkirdi § maaş ve muhaşşâtı olan adam

Pensionnat (ism-i müzekker): huşûşî dâhilî mekteb

Pensionner (fiil-i müteaddi): maaş ve muayyenât tahş³ş
etmek, cıraklık vermek

Pensum (ism-i müzekker) (pin-some): şâkirdâne mucâzât
makamında verilen fazla yazı ve sâçire

Pentaèdre (ism-i müzekker) (pin) (hendese): zühâmeti'l-
vücüh, humâsiyü'l-ağla

Pentagone (ism-i müzekker- sıfat) (pin) (hendese):
zühâmeti-i-ağla, humâsiyü'l-ağlâ

Pente (ism-i müenne²): meyil, mâçillik, şiv § kumaş kenârı
|| (mecâzen) meyil, arzû

Penture (ism-i müenne²): rezeniñ dişi tarafı

Pénultième (ism-i müenne²-şıfat) (şarf): kable'l-aḥir,
soñdan ikinci (hece)

Pénurie (ism-i müenne²): büyük kaşt

Péple (ism-i müenne²): kuşların dilinde şāşıl olan bir nevʔ
kabarcık, ruḳdetü'l-lisān

Pépier (fiʔil-i lāzım): ötmek, civildemek

Pépin (ism-i müzekker): çekirdek, şafş

Pépinière (ism-i müenne²): fidān

Pépiniériste (isim-şıfat): fidān yetiştiren bağçevān

Percale (ism-i müenne²): pek sık patişka

Percaline (ism-i müenne²): ince ve parlak patişka, mermer

Perçant, e (şıfat): delen ş müce²ir, şiddetli ş ince,
keskin

Perce (en) (şāl): mettre – akıtmak

Perce-bois (ism-i müzekker): ağaçları delen (kurd ve böcek)

Percée (ism-i müenne²) yaşūd percé (ism-i müzekker) ormanın
açık maşalli, geç³d

Percement (ism-i müzekker): delme, ²aḳb, açma

Perce-oreille (ism-i müzekker): kulağa kaçan bir nevʔ böcek

Percepteur (ism-i müzekker): taşşildār, muşaşşıl

Perceptibilité (ism-i müenne²): kâbiliyet-i taşş³l ş
añlaşılabilmeklik

Perceptible (ism-i müenne²): kâbiliyet-i taşş³l ş
añlaşılabilir

Perceptif, ive (şıfat): taşş³le veya fehm ve idrāke
müteʔallik

[SAYFA 469]

Perception (ism-i müenne²): taşş³ldārlık § fehm ve idrāk, zabt

Percer (fiʿil-i müteʾaddi): delmek, ²abk etmek § içinden, arasından geçmek, yarmak = (fiʿil-i lāzım) görünmek, zuhūr etmek § kesb-i şöhret ve imtiyāz etmek

Percevoir (fiʿil-i müteʾaddi): taşş³l etmek § Siss ve idrāk etmek

Perche (ism-i müenne²): bir nevʾ tatlı su balığı

Perche (ism-i müenne²): sırık

Percher (fiʿil-i lāzım): ve – se tünemek

Perchoir (ism-i müzekker): tünek

Perclus, e (şıfat): kötürüm, ektaʾ

Percussion (ism-i müenne²): tokuşma, müşademe, darb

Perdable (şıfat): gāʿib ve zāyiʾ olabilir

Perdant, e (şıfat): oyunda gāʿib eden

Perdition (ism-i müenne²): telef, itlāf § felāssızlık

Perdre (fiʿil-i müteʾaddi): gāʿib etmek, zāyiʾ etmek § ifāte etmek § yenilmek, mağlūb olmak || se – gāʿib olmak § yolunu şaşırmak § batmak, maşvolmak

Perdreau (ism-i müzekker): keklik palazı

Perdrix (ism-i müenne²): keklik, Şacel

Père (ism-i müzekker): baba, peder, eb § ecdād, eslāf § mūcid

Pérégrination (ism-i müenne²): uzun seyāşat

Péregriener (fiʿil-i lāzım): uzun bir seyāşat etmek

Péréemption (ism-i müenne²) (kanun): mūrūr-ı zamān

Péremptoire (şıfat): kaçâî

Péremptoirement (Şâl): kaçâiyyen

Peréquation (ism-i müenne²): verginin müsāvât üzere tarŞı

Perfectibilité (ism-i müenne²): kâbiliyet-i kemāl

Perfectible (şıfat): kâbil-i kemāl, mükemmel olmağa müstaaid

Perfection (ism-i müenne²): kemāl, mükemmeliyet

Perfectionnement (ism-i müzekker): ikmāl, istikmāl § kemāl, mükemmeliyet

Perfectionner (fiil-i müteaddi): ikmāl ve istikmāl etmek
|| se – kesb-i ikmāl etmek

Perfide (isim-şıfat): hâcîn, müh³n § vefâsız, b³vefâ

Perfidement (Şâl): hıyânetkârâne § vefâsızlık

Perforant, e (şıfat): delen, ²akıb

Perforation (ism-i müenne²): delme, ²akb

Perforer (fiil-i müteaddi): delmek, ²akb etmek

Péricarde (ism-i müzekker) (teşr³Ş): şegâf

Péricardite (ism-i müenne²) (tıbb): iltihâbüş-şegâf

Péricarpe (ism-i müzekker) (silm-i nebâtât): ğılâfû²⁻²emer

Péricliter (fiil-i lâzım): tehlikede bulunmak

Péricrâne (ism-i müzekker) (teşr³Ş): simŞâkü'l-cümcüme

Périgée (ism-i müzekker) (heyçet): Şaz³ž

Périhelle (ism-i müzekker) (heyçet): Şaz³žüş-şems

Péril (ism-i müzekker) (ri-rie): tehlike, muhâţara

[SAYFA 470]

Périleusement (Şâl): tehlike ve muhâţara ile

Périleux, euse (şıfat): tehlikeli, muhâtaralı

Périmer (fiʔil-i lâzım) (kanun): mürûr-ı zamân sebebiyle şükümsüz kalmak

Périmètre (ism-i müzekker) (hendese): muş³t, çevre

Période (ism-i müenne²) (heyʕet): devir || (tıbb) devir, nöbet || (mecāzen) birkaç cümleden mürekkeb kelām = (ism-i müzekker): devir, eyyām ş derecâtıñ iʔlāsı

Périodicité (ism-i müenne²): devriñ muḵannenliği, taḵannün

Périodique (şıfat): devrî, muḵannen = (ism-i müzekker): risāle-i mevḵûte

Périodiquement (şāl): muḵannen ve muʔayyen bir devirle ş mevḵût şûretde

Périoste (ism-i müzekker) (teşr³ş): kışr-ı ʔazam ş simşāk

Péripétie (ism-i müenne²): bir manzûme veya tiyatro kitābınıñ net³cesi

Péripherie (ism-i müenne²): muş³tüʔş-şekil

Périphrase (ism-i müenne²): şaraşaten zıkr olunmayan bir şeyi ifhām içün kullanılan taʔb³r

Périphraser (fiʔil-i müteʔaddi): bir şeyi şaraşaten zıkr etmeyerek diğr bir taʔb³rle ifhām etmek

Péripneumonie (ism-i müzekker) (tıbb): zātüʔr-riʔe

Périr (fiʔil-i lâzım): ğāʕib olmak, maşvolmak , telef olmak ş fevt olmak, helāk olmak ş ḥarāb olmak, bozulmak ş muşmaşıl ve munḵariż olmak

Périsperme (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt): kışr-ı bezr, süveydā

Périssable (şıfat): bekāsız, fāni

Péristalitique (şıfat) (tıbb): istidārî, Şareket-i müstedire

Péristyle (ism-i müzekker): binānıñ etrafında bir Şayât teşk³l eden sütūnlar sırası

Péritoine (ism-i müzekker) (teşr³Ş): ğışā-i müstebtinü'l-baṭn, şıfāk

Péritonite (ism-i müenne²) (tıbb): iltihābüş-şıfāk

Perle (ism-i müenne²): inci, lüçlüç, dürr § ğāyet küçük dökme Şurufāt || (mecāzen) bir şeyiñ eñ iyisi, eñ güzidesi

Perlé, e (şıfat): orge – Nemçe arpası

Permamence (ism-i müenne²): devām, ṁadem-i inkıṭāṁ

Permanent, e (şarf): berdevām, berkarār, dāḥimî || fortifications – s istiṣkāmāt-ı ces³me

Pérmeabilité (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı ṭab³ṁiyye): kâbiliyet-i nüfūz, kâbiliyet-i Şulûl

Perméable (şıfat) (hikemiyāt-ı ṭab³ṁiyye): kâbil-i nüfūz, kâbil-i Şulûl

Permettre (fiṁil-i müteṁaddi): müsāṁade etmek, meḥzūniyet vermek § serbest bırakmak, tecv³z etmek

Permis (ism-i müzekker): izinnāme, izin tezkeresi

Permission (ism-i müenne²): izin, meḥzūniyet, müsāṁade, ruḥşat

Permutation (ism-i müenne²): becāyiş || mübādele

[SAYFA 471]

Permuter (fiṁil-i müteṁaddi) (fiṁil-i lâzım): becāyiş etmek

Pernicleusement (Şāl): mużır ve tehlikeli bir şüretle

Pernicleux, euse (şıfat): mużır, tehlikeli, mühlik

Péroné (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : kaşaba-i şuğrā, şaziyye

Peronnelle (ism-i müenne²) : aşmakça ve çok söyler kız veya genç kadın

Péroration (ism-i müenne²) : net³ce, hātime

Pérorer (fiʔil-i lāzım) : uzun uzadıya söz söylemek

Péroreur (ism-i müzekker) : nuṭukperdāz, lāfazan

Péroxyde (ism-i müzekker) (kimyā) : Şamız-ı ah³r

Perpendiculaire (ism-i müenne²-şıfat) (hendese) : ʔamūd § ʔamūdî

Perpendiculairement (Şāl) : ʔamūden

Perpendicularite (ism-i müenne²) : ʔamūdiyet

Perpétration (ism-i müenne²) : icrā, irtikāb

Perpétrer (fiʔil-i müteʔaddi) : icrā ve irtikāb etmek

Perpétuation (ism-i müenne²) : idāme, ibkā, teʕb³d, istimrār

Pérpetuel, le (şıfat) : fāşılasız, lāyenkaṭıʔ, müstemirr § dāʕimî, müdām § müʕebbed

Perpétuellement (Şāl) : dāʕimā, dāʕimî şüretde § müʕebbeden

Perpétuer (fiʔil-i müteʔaddi) : idāme ve teʕb³d etmek

Perpétuité (ism-i müenne²) : devām, istimrār, bekā, ebediyet

Perplexe (ism-i müenne²) : tereddüd ve müşkülâtı Şāvi

Perplexité (ism-i müenne²) : tereddüd, karārsızlık, müşkülāt

Perquisition (ism-i müenne²) : teft³ş, tefaşşuş, taşķ³ķ

Perron (ism-i müzekker) : üstü açık merdiven

Perroquet (ism-i müzekker) : papağan, ṭuṭi || (baŞriye) diğەر bir direğîñ üzerine merküz direk ve bu direğе merbūṭ yelken

Perruche (ism-i müenne²): dişi papağan & bir nevâ küçük papağan

Perruque (ism-i müenne²): takma saç

Perruquier (ism-i müzekker): takma saç yapan adam & berber, perükâr

Perse (ism-i müenne²): bir nevâ başma

Persécuter (fiʔil-i müteʔaddi): ʔaleyhinde bulunmak, musallaʔ olmak

Persécuter, trice (fiʔil-i müteʔaddi): ʔaleyhinde bulunan, zālīm, musallaʔ

Persécution (ism-i müenne²): cevr ve eziyet, zulm ve iʔtisāf

Persévérant (Şāl): ʔebāt ve kararlar, şābit kadem olarak

Persévérance (ism-i müenne²): ʔebāt, karar, devām & vefādārlik

Persévérant, e (şıfat): ʔebātlı, müdāvim & vefādār

Persévérer (fiʔil-i lāzım): ʔebāt etmek & vefādārlik etmek

Persienne (ism-i müenne²): pancūr

Persifiage (ism-i müzekker): māhtaba alma, zevklenme

[SAYFA 472]

Persifier (fiʔil-i lāzım): mahtāba almak, zevklenmek

Persifeur (ism-i müzekker): mahtābcı, müstehzi

Persil (ism-i müzekker): mağdānos [maydanoz]

Persillade (ism-i müenne²): mağdānoslu [maydanozlu] şıgır eti yemeği

Persillé, e (şıfat): mağdānos yaprağı gibi yeşil lekeleri olan

Persistance (ism-i müenne²): bekā, devām & ʔebāt, karar

Persistent, e (şıfat): bāki, dāçim § ²ābitkadem, ²ebātli

Persister (fiʔil-i lāzım): ²ebāt etmek, ²ābitkadem olmak

Personnage (ism-i müzekker): büyük adam, zāt § tiyatro kitābı eşḥāsının beheri

Personnaliser (fiʔil-i müteʔaddi): bir şahşa taṭb³k etmek

Personnalité (ism-i müenne²): şahsiyet, zātiyet § şahsiyāt

Personne (ism-i müenne²): kimse, kişi § şahıṣ, zāt || en – biʔz-zāt || (şarf) efʔāl ve zamāçiriñ gāçib ve muḥāṭab ve mütekellimden ʔibāret olan aṣvāl-i ²ela²esi

Personne (kināye): şahşî, ḥuṣūşî, zātî || (şarf): pronom – zam³r = (ism-i müzekker) bir dāçirenin heyçet-i meçmūr³n ve ḥademesi, mevcūdu

Personnellement (şāl): şahşen, zāten, zātınca § biʔz-zāt

Personnification (ism-i müenne²): tecessüm

Personnifier (fiʔil-i müteʔaddi): tecessüm ettirmek, şüret vermek § şüret-i mücessemesi şükmünde olmak

Perspectif, ive (şıfat): ʔilm-i menāzıra müteʔallik, menāzır uṣūlü

Perspective (ism-i müenne²): ʔilm-i menāzır || en – istikbālde

Perspicace (şıfat): ser³ʔü'l-intikāl, zeki, añlayışlı

Perspicacité (ism-i müenne²): sürʔat-i intikāl, zekāvet, añlayış

Persuader (fiʔil-i müteʔaddi): kandırmak, iḳnāʔ etmek || se – ḳanmak § inanmak, zannetmek

Persuasif, ive (şıfat): kandırıcı, muḳniʔ

Persuasion (ism-i müenne²): kandırma, iḳnāʾ & teyakḳun, ḳanāʾat

Perte (ism-i müenne²): ğayb, zāyiʾ & fevt, telef, helāk & vefāt, ölüm & ḥarābiyet, izmişlāl, inḳırāz, batma & ziyān, zarar, ḥasār

Pertinemment (Şāl): lüzümü veḥile

Pertinence (ism-i müenne²): şūret-i münāsebe

Pertinent, e (şıfat): şūret-i münāsebede olan

Pertuis (ism-i müzekker): Şavuz deliği & tar boğaz

Perturbateur, trice (isim-şıfat): fesādcı

[SAYFA 473]

Perturbation (ism-i müenne²): ḥātır perişānlığı, ıztırāb & fesād, ḳarışıklık & ecrām-ı semāviyenin birbirleri üzerine olan teḳ^{2 3}rllerinden Şareketlerinde Şāşıl olan tebeddül

Pervenche (ism-i müenne²): Ceza[yir] menekşesi

Pervers, e (isim-şıfat): fenā adam, fāsid, fāsık

Perversement (Şāl): fenālıkla, fısk ve fesādla

Perversion (ism-i müenne²): fenālaşma, fenālaşdırma, ifsād

Perversité (ism-i müenne²): fenālık, fesād, fısk ve fücūr

Pervertir (fiʿil-i müteʾaddi): bozma, ifsād etmek

Pervertissement (ism-i müzekker): bozma, ifsād

Pervertisseur (ism-i müzekker): müfsid, muḳıll

Pesamment (Şāl): ağırlıkla, girān girān & ʾaḳ³l bir şūretde

Pesant, e (şıfat): ağır, ʾaḳ³l, girān & yavaş, baṭıḥ =
(ism-i müzekker) ʾiḳlet, ağırlık

Pesanteur (ism-i müenne²): ağırlık, ²iklet § keyifsizlik, mizaşsızlık

Pesée (ism-i müenne²): tartış, vezin § birden tartılan şey

Pèse-liqueur (ism-i müzekker): mizānū'l-māyiāt

Peser (fiʔil-i müteʔaddi): tartmak, vezin etmek = (fiʔil-i lāzım) ağır gelmek § ağırlık vermek

Peseur (ism-i müzekker): tartıcı, kahtar

Peson (ism-i müzekker): kahtar

Pesimisme (ism-i müzekker): her şeye fenā nazarla bakmak mesleği

Pessimiste (ism-i müzekker): her şeye fenā nazarla bakan adam

Peste (ism-i müenne²): yumurcak, t̄āʔūn, vebā || (mecāzen) belā

Pester (fiʔil-i lāzım): hoşnudsuzluk ve bıkındı [bıkkınlık] göstermek

Pestiféré, e (şıfat): t̄āʔūna bulaşmış

Pestilence (ism-i müenne²): havanın bulaşıklığı

Pestilent, e (şıfat): t̄āʔūnî

Pestilential, le (şıfat): bulaşık

Pet (ism-i müzekker): oşuruk

Pétale (ism-i müzekker): çiçek yaprağı, vüreyka-i tüveyciyye

Pétarade (ism-i müenne²): birbirini müteʔākib birkaç oşuruk

Petard (ism-i müzekker): kalʔa kapu ve d³vārlarını [duvar] delmeğe mahşūs içi bārūt dolu kutu § kestāne fişengi

Pétardier (ism-i müzekker): kalʔa d³vār [duvar] ve kapularını yıkmaya mahşūs kutuyu atan topçu

Pétaudière (ism-i müenne²): niẓāmsız ve ƙarışık meclis

Pétéchial, e (şıfat) (tıbb): nemeşî

Pétéchies (ism-i müenne²) (cemā) (tıbb): bir nevā ƙışa cāket

Péter (fiʔil-i lâzım): oşuruk || (mecāzen) patlamak

[SAYFA 474]

Péteur, euse (isim): oşurgan

Pétillant, e (şıfat): ƙıtırdayan

Pétillement (ism-i müzekker): ƙıtırdama

Pétiller (fiʔil-i lâzım): ƙıtırdamak

Pétiolle (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt): yaprak şapı, zeneb

Petit (ism-i müzekker): yavru, peçe, ufaƙ, şağ³r § ƙışa boylu

Petit (ism-i müzekker): yavru, peçe, palaz

Petite-fille (ism-i müenne²): torun, Şaf³de

Petitement (Şāl): küçüklükle

Petitesse (ism-i müenne²): küçüklük, şağir § ʔādilik, alçaƙlık

Petite-vérole (ism-i müzekker): çiçek hastalığı

Petit-fils (ism-i müzekker): torun, Şaf³d

Petit-gris (ism-i müzekker): sincāb

Pétition (ism-i müenne²): istidʔā, ʔarzuŞāl

Pétitionnaire (isim): şāŞib-i istidʔā, müstedʔā

Pétitionner (fiʔil-i lâzım): ʔarzuŞal vermek, istidʔā etmek

Petit-lait (ism-i müenne²): maşl-ı leben, şurtekā

Petit-maître (ism-i müzekker): iddiālı ve gülünç tavırlı delikanlı

Petit- neveu (ism-i müzekker): yeğeniñ oğlu

Peton (ism-i müzekker): ayakçık

Petrel (ism-i müzekker): bir nevā deñiz ördeği

Pétrifiant, e (şıfat): taşta taşv³l eden, maşc³r

Pétrifiant, e (ism-i müenne²): taşta taşv³l eden, muşaccir

Pétrification (ism-i müenne²): taşta taşavvül, taşaccür § taşaccür etmiş, müsteşā²e

Pétrifier (fiʔil-i müteʔaddi): taşta taşv³l etmek, taşc³r etmek || (mecāzen) şayret ve taʔaccübde bırakmak

Pétrin (ism-i müzekker): hamūr teknesi

Pétrir (fiʔil-i müteʔaddi): yoğurmak, taḥm³r ve taʔc³n etmek

Pétrissage (ism-i müzekker): yoğurma, taḥm³r, taʔc³n

Pétrisseur (ism-i müzekker): hamūrcu

Pétrole (ism-i müzekker): ğaz, taş yağı

Petto (in) (§āl): kendi kendine, gizlice

Pétulance (ism-i müenne²): şiddet, şiddet, ğazab

Pétulant, e (şıfat): şiddetli, şiddetli, ğazūb

Peu (§āl): az, cüzʕice = (ism-i müzekker) az şey, azlık || à — près: hemen, taḥr³ben, şanki

Peuplade (ism-i müenne²): muhācir³n gürūhu § vaḥşiler gürūhu

Peuple (ism-i müzekker): ahāli, kāvim, ümmet

Peuplement (ism-i müzekker): iskân

Peupler (fiʔil-i müteʔaddi): iskân ettirmek, ahâli peydâ ettirmek

Peuplier (ism-i müzekker): kavak ağacı

Peur (ism-i müenne²): korku, havf || avoir – korkutmak

Peureux, euse (isim-sıfat): korkak

Peut- être (Şarf) ¹⁴¹ belki, iştimal ki

Phaéton (ism-i müzekker): fayton

Phalange (ism-i müenne²): piyâde alayı

Phalène (ism-i müenne²): pervâne

[SAYFA 475]

Phare (ism-i müzekker): deñiz feneri, menâr

Pharisaïque (sıfat): mutaʔaşşıbâne, riyākārâne

Pharisaïsme (ism-i müzekker): mürâçilik

Pharisien (ism-i müzekker): mürâçî, sâlûs

Pharmaceutique (sıfat): ispençiyârî, şaydâlanî = (ism-i müenne²): eczacılık, fenn-i şaydelânî

Pharmacie (ism-i müenne²): eczacılık § eczâhâne

Pharmacien (ism-i müzekker): eczacı, ispençiyâr

Pharmacologie (ism-i müenne²): şaydele

Pharmacopée (ism-i müenne²): taḥz³rü'l-edviye

Pharyngotomie (ism-i müenne²) (fenn-i cerraşî): ḥazʔü'l-bulʔûm

¹⁴¹ Ha ve mim harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

- Pharynx** (ism-i müzekker): kırtlak [ğırtlak], bulṁm
- Phase** (ism-i müenne²): kâmer ve seyyâreleriñ yüzü, şafṣa ||
(mecâzen) şûret, renk
- Phénix** (ism-i müzekker): ṁanka, simurg || (mecâzen) yegâne,
ṁanka
- Phénoménal, e** (şıfat): fevka'l-ṁade, ġār³b
- Phénomène** (ism-i müzekker): ġarāḫib, ṁacāḫib
- Philantrope** (ism-i müzekker): insāniyetperver, ker³m
- Philantropie** (ism-i müenne²): insāniyetperverlik, kerem
- Philanthropique** (şıfat): insāniyetperverâne, mürüvvetmendâne
- Philharmonique** (şıfat): musıķi ve ahenge muvāfıķ
- Philippique** (ism-i müenne²): bir adamıñ ṁaleyhinde
şiddetli söz
- Philologie** (ism-i müenne²): tedķ³kāt ve mütālaṁāt-ı edebiye
- Philologique** (şıfat): muḫāḫezāt ve tedķ³kāt-ı edebiyeye
müteṁallıķ
- Philologue** (ism-i müzekker): muḫāḫezāt ve tedķ³kāt-ı edebiye
ile uğraşan ed³b
- Philomathique** (şıfat): maṁārifperver
- Philosophale** (şıfat): pierre- iks³r-i aṁzam || (mecâzen)
bulunması muṣāl şey
- Philosophe** (ism-i müzekker): Şak³m, feylesof
- Philosopher** (fiṁil-i lâzım): felsefeden veya feylesofça
başş etmek ş safsaṫaya girişmek
- Philosophie** (ism-i müenne²): Şikmet, felsefe

Philosophique (ism-i müenne²): Şikemî, felsefî § Şâkimâne, feylesofâne

Philosophiquement (Şâl): hak³mâne, feylesofâne

Philosophisme (ism-i müzekker): sahte felsefe, safsata

Philosophiste (ism-i müzekker): sahte feylesof, safsatacı

Philotechnique (şıfat): şanâyîşperver

Philtre (ism-i müzekker): güya içenleri başka mübtelâ eder bir sişir şarâbı

Phlébotome (ism-i müzekker) (fenn-i cerrâşî): mifşad

Phlébotomie (ism-i müenne²) (fenn-i cerrâşî): faşd-ı ver³dî
[SAYFA 476]

Phlébotomiser (fişil-i müteşaddi): kan almak, faşd etmek

Phlébotomiste (ism-i müzekker): kan alıcı, faşşad

Phlegmasie (ism-i müzekker) (tıbb): iltihâb

Phlegmon (ism-i müzekker) (tıbb): nesc-i hücrevîniñ iltihâbı, falğamon

Phlegmoneux, euse (şıfat) (tıbb): falğamonî

Phlogose (ism-i müenne²) (tıbb): iltihâb

Phonique (şıfat): şavtî

Phoque (ism-i müzekker): ayı balığı

Phosphate (ism-i müzekker) (kimyâ): fosforiyet

Phospaté, e (şıfat) (kimyâ): züfosforiyet

Phosphite (ism-i müzekker) (kimyâ): fosforiyetî

Phosphore (şıfat) (kimyâ): fosforî

Phosphorescence (ism-i müenne²) (kimyâ): tefosfor

Phosphure (ism-i müzekker) (kimyā): mürekkebāt-ı
mü²ennāçiyē-i fosfor

Photographe (ism-i müzekker): fotoğraf, pertevnüvis

Photographie (ism-i müenne²): fotoğrāfiyā, pertevnüvisî

Photographier (fiʔil-i müteʔaddi): fotoğrāfî

Photomètre (ism-i müzekker) (Şikemiyāt-ı ʔab³ʔiyye):
mikyāsüʔz-ziyā

Phrase (ism-i müenne²): taʔb³r, terk³b, cümle, kelām

Phraséologie (ism-i müenne²): meʕalsiz muʔantaṅ taʔb³rlerle
memlū ʔibāre

Phraser (fiʔil-i lāzım): elfāzla uğraşmak

Phraseur (ism-i müzekker): elfāzla uğraşan muşarrir

Phrénologie (ism-i müenne²): mebşazü'l- kaḥf

Phthisic (ism-i müenne²) (tıbb): verem ʔilleti, teverrum,
sill

Phthisique (şfat) (tıbb): verem ʔilletine müteʔallik, sillî
= (ism-i müzekker): müteverrim, meslül

Physicien (ism-i müzekker): Şikmet-i ʔabiʔiye ʔālemi

Physiognomonic (ism-i müenne²): ʔilmü'l-kıyāfe[t]

Physiognomonique (şfat): ʔilm-i kıyāfete müteʔallik,
kıyāfî

Physiognomoniste (ism-i müzekker): ʔilm-i kıyafetle
uğraşan adam

Physiographie (ism-i müenne²): tavş³füʔ-ʔabiʔiyye

Physiographique (şfat): tavş³füʔ-ʔabiʔiyye ʔilmine mensüb
ve müteʔallik

Physiologie (ism-i müenne²): fisyolociyā yaʿni ʿilm-i vezāʿifü'l-ʿaẓāya müteʿallik

Physiologiste (ism-i müzekker): fisyolociyyūndan adam

Physionomie (ism-i müenne²): ʿehre, s³mā, likā

[SAYFA 477]

Physionomiste (ism-i müzekker): ʿehrelerinden insanlarıñ tabiʿatlarını añlayabilen adam

Physique (ism-i müenne²): Şikmet-i tabiʿiyye = (şıfat) tabiʿî, maddî = (ism-i müzekker) ʿehre, şüret-i zāhire

Physiquement (Şāl): tabiʿān, Şasbeʿt-tabiʿiyye Ş maddeten

Piaffe (ism-i müenne²): maḳām-ı tefahḥurda gösteriş

Piaffement (ism-i müzekker): eşinme

Piaffer (fiʿil-i lâzım): eşinmek

Piaffeur (ism-i müzekker): eşinen beyg³r

Piailler (fiʿil-i lâzım): çok bağırmaḳ

Piaillerie (ism-i müenne²): çok bağırış, velvele

Piailleur, euse (isim): yayḡaracı, velveleci

Pianiste (isim): piyano ʿalan, piyano ustası

Piano (ism-i müzekker): piyano

Piano (Şāl) (musıḳi): aheste

Piastre (ism-i müenne²): ḡuruş

Piauler (fiʿil-i lâzım): civildemek Ş ağlamak, bağırmaḳ

Pic (ism-i müzekker): sivri ʿazma Ş ağac ʿaḳan Ş münferid yüksek ve şarb ʿaḡ || à- ʿamūden

Picaillons (ism-i müzekker-cemʿ): aḳʿe

Picholine (ism-i müenne²) (ko): küçük dāneli zeyt³n

Picorée (ism-i müenne²): erzāk istignāmı

Picorer (fiʔil-i lāzım): erzāk istignāmına gitmek

Picotement (ism-i müzekker): yakma, gicişdirme

Picoter (fiʔil-i müteʔaddi): yakmak, gicişdirmek § Sayvāna mehm³zle [v]urmak § Şarfendāzlık etmek

Picoterie (ism-i müenne²): Şarfendāzlık

Picotin (ism-i müzekker): yulāf ölçeği

Pie (ism-i müenne²): şakşagan kuşu, gurābü'l-beyn = (şıfat) alaca (beyg³r)

Pie (şıfat): diyānet ve hayrāta müteʔallik. oeuvres— hayrāt, evkāf

Pièce (ism-i müenne²): parça, pāre, kıtʔa § kumaş ve sāʕire topu § yama § dāne, ʔaded, parça § ota, bölme § tiyatro kitābı, tiyatro oyunu § evrak, senedāt § top § sikke

Pied (ism-i müzekker): ayak, kadem, ricl, pāy § mışraıñ mürekkeb olduğu eczānıñ beheri || à— yaya olarak

Pied-à-terre (ism-i müzekker): konak, menzil

Pied-d'alouette (ism-i müenne²): bir nevʔ çiçek

Pied-de-boeuf (ism-i müzekker): bir nevʔ çocuk oyunu

Pied- de-chèvre (ism-i müzekker): bir tarafı çatal bir nevʔ dem³r manivela

Piédestal (ism-i müzekker): kâʔide

Piédouche (ism-i müzekker): ufağ heykel ve sāʕire kâʔidesi

Pied-plat (ism-i müzekker): düz taban

Piège (ism-i müzekker): duzāk, kapan

Pie-mère (ism-i müenne²) (teşr³Ş): ümmü rak³ka

Pierraille (ism-i müenne²): moloz

Pierre (ism-i müenne²): taş, Şacer, seng

[SAYFA 478]

|| s précienses – zıķıymet taşlar, mücevherāt || infernale –
Cehennem taşı || philosophale – iks³r-i aẗzam || de touche –
meŞekk taşı

Pierreries (ism-i müenne²-cemṣ): zıķıymet taşlar, mücevherāt

Pierrette (ism-i müenne²): küçük taş

Pierreux, euse (şıfat): taşlı, taşlık

Pierrier (ism-i müzekker): çaķaloz

Pierrot (ism-i müzekker): pandomima şoytarısı, paşkal

Piété (ism-i müenne²): dindārlık, takvā Ş şefkat, merŞamet

Piétinement (ism-i müzekker): deprenme

Piétiner (fiṣil-i lāzım): deprenmek = (fiṣil-i müteṣaddi):
ayak altına alıp çiğnemek

Piétisme (ism-i müzekker): İncilṣiñ Şarfiyen aşkāmını icrā
eden bir ẗar³ķ

Piétiste (ism-i müzekker): İncilṣiñ Şarfiyen aşkāmını icrā
eden ẗar³ķa mensūb adam

Piéton (ism-i müzekker): yaya, piyāde, rācil

Piétonner (fiṣil-i müteṣaddi): yaya yürümek

Piètre (şıfat): misk³n, ṣādi, fenā

Piètlement (Şāl): misk³nce, ṣādi ve fenā bir şüretle

Pieu (ism-i müzekker): kazık, veted

Pieusement (Şāl): diyānetkārāne, zühd ve takvā ile

Pieux, euse (şıfat): diyānetkār, şālîş ve muttaki § merşametli, müşfik

Pigeon (ism-i müzekker): gögercin, şamāme, kebuter || (mecāzen) şāf adam

Pigeonneau (ism-i müzekker): gögercin palazı

Pigeonnier (ism-i müzekker): gögercinlik

Pignon (ism-i müzekker): sivri d³vār [duvar] § daha büyük bir çarh çeviren küçük çarh § çam fıstığınıñ çekirdeği

Pilaire (şıfat): kıla müteşallik, şarî

Pilastre (ism-i müzekker): murabbaüş-şekil sütün

Pilan (ism-i müzekker): pilav

Pile (ism-i müenne²): yığın, istif § köprü § meskūkātın tuğrā tarafı || (Şikemiyāt-ı tab³ıyye): pil

Piler (fiʔil-i müteʔaddi): dövmek, saşk etmek

Pilier (ism-i müzekker): direk, tayak

Pillage (ism-i müzekker): yağma, gāret, nehb

Pillard (ism-i müzekker): yağmager

Piller (fiʔil-i müteʔaddi): nehb ve gāret etmek, yağma etmek § çalmak, irtikāb etmek

Pillerie (ism-i müenne²): yağmagerlik § hırsızlık, büyük irtikāb

Pilon (ism-i müzekker): havān destesi

Pilori (ism-i müzekker): teşh³ri murād olunan mücrimlerin bağlanmasına mahşuş direk

Pilorier (fiʔil-i müteʔaddi): teşh³re mahşuş direğe bağlamak

Pilotage (ism-i müzekker): kazık işi § gemicilik,
kayıkcılık

Pilote (ism-i müzekker): gemici, kayıkçı

Piloter (fiʔil-i müteʔaddi): gemi veya kayık kullanmak =
(fiʔil-i lâzım): kazık kaķmak

Pilotis (ism-i müzekker): kazık

Pilule (ism-i müenne²): Şap

Pimbèche (ism-i müenne²): müteʔazzıme ve küstaķ kadın

[SAYFA 479]

Piment (ism-i müzekker): Hind' iñ büber kabilinden bir nevʔ nebâtı

Pimpant, e (şıfat): süslü ve sâhte tavırlı

Pimprenelle (ism-i müenne²): bir nevʔ koķulu nebat

Pin (ism-i müzekker): çam ağacı, şecer-i şanavber

Pinacle (ism-i müzekker): binānıñ eñ yüksek yeri

Pince (ism-i müenne²): demir manivela, külünk (külünk)¹⁴² §
tırnaklı Şayvānlarıñ tırnak ucu § bir nevʔ kerpeten veya cımbız,
milķat

Pinceau (ism-i müzekker): naķķāş furçası, kalem

Pincée (ism-i müenne²): tutam, kabza

Pince-maille (ism-i müzekker): pinti adam

Pincement (ism-i müzekker): budama

Pincer (fiʔil-i müteʔaddi): çimdiklemek § kânûn nevʔinden bir
sazı çalmak || (mecāzen) tutmak, yakalamak § sıkmak

¹⁴² İlk külünk kef, vav, lam, vav, nun, kef şeklinde yazılmış.
Parantez içindeki külünk kef, lam, nun, kef şeklinde yazılmış.

Pince-sans-rire (ism-i müzekker): belli etmeyecek şüretde istihzā eden adam

Pincette (ism-i müenne²): cımbız = (cemṣ) maşa

Pinçon (ism-i müzekker): çimdik yeri

Pinéal, e (şıfat) (teşr³Ṣ): şanavberî, ğudde-i şanavberiyye

Pineau (ism-i müzekker): bir nevṣ siyah üzüm

Pinson (ism-i müzekker): ism-i müzekker): ispino kuşu

Pintade (ism-i müenne²): Nemçe tavuğu

Pinte (ism-i müenne²): eski bir nevṣ māyiṣāt ölçüsü

Pioche (ism-i müenne²): kazma, çapa

Piocher (fiṣil-i müteṣaddi): kazmak, çapalamak

Pion (ism-i müzekker): dama taşı Ṣ (satrançda) piyāde, paytak

Pionner (fiṣil-i lāzım): paytak kesdirmek

Pionnier (ism-i müzekker): istiṣkām ṣaskeri

Pipe (ism-i müenne²): çubuk, lüle Ṣ büyük fuçu [fıçıl]

Pipeau (ism-i müzekker): çoban düdüğü Ṣ ökse

Pipée (ism-i müenne²): kuş avı

Piper (fiṣil-i müteṣaddi): kuşları düdükle aldatarak celb etmek
|| (mecāzen) aldatmak

Piperie (ism-i müenne²): oyunda aldadiş [aldatma]

Pipeur (ism-i müzekker): oyunda aldatan adam

Pipi (ism-i müenne²) (çocuk lisānında) çiş

Piquant, e (şıfat) : şokan, delen, dikenli § acı, sert, yakar § müç^{e2}ir, keskin, işler || (mecâzen) tokunaqlı = (ism-i müzekker) diken

Pique (ism-i müenne²) : mızrak, ğargı, Şarbe § bozuşma = (ism-i müzekker) kara maça

Piqué (ism-i müzekker) : pike

Pique-nique (ism-i müzekker) : m̄arifāne ziyāfet ve cünbüş

Piquer (fiʔil-i müteʔaddi) : delmek, şokmak, batmak § beyg³re mehmizle [mahmuz] [v]urmak § ete tomuz yağı veya şarımsak ve sâçire şokmak § yakmak || (mecâzen) kızdırmak, tokunmak || se – kızmak

Piquet (ism-i müzekker) : çadır kazığı, vated

[SAYFA 480]

§ nizām karaķolu § bir nevʔ kâğıd oyunu, pike

Piquette (ism-i müenne²) : üzüm cibresi

Piqueur (ism-i müzekker) : av köpeklerini götüren h̄idmetçi § at uşağı § köprücülük ve ʔameliyāt- tūrābiyye h̄idemāt-ı m̄askeriyesine nezāret eden zābiʔ

Piqûre (ism-i müenne²) : delme, iğne ve diken yarası § m̄akreb ve sâçire şokuşu § dikiş nevʔi

Pirate (ism-i müzekker) : korşan

Pirater (fiʔil-i lâzım) : korşanlık etmek

Piraterie (ism-i müenne²) : korşanlık

Pire (şıfat) : daha fenā, beter, eşnāʔ

Piriforme (şıfat) : armūd şeklinde

Pirogue (ism-i müenne²) : oyulmuş ağaç kütüğünden m̄ibāret kayık

Pirouette (ism-i müenne²) : çarh

Pirouetter (fiʔil-i lâzım) : çarh etmek

Pis (ism-i müzekker) : inek memesi

Pis (Şāl) : daha fenā, beter

Piscine (ism-i müenne²) : gāsılhāne § balık Şavuzu

Pisé (ism-i müzekker) : çamur harcı

Pissat (ism-i müzekker) : sidik, bevl, idrār

Pissement (ism-i müzekker) : işeme, tebevül

Pissenlit (ism-i müzekker) : hindibā-yı berrî

Pisser (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : işemek, tebevül etmek

Pissoire (ism-i müenne²) : şu dökmeğe mahşuş maşal

Pissoter (fiʔil-i lâzım) : idrārını zabt edememek

Pissotière (ism-i müenne²) : şu dökmeğe mahşuş maşal

Pistache (ism-i müenne²) : Şam fıstığı

Pistachier (ism-i müzekker) : fıstık ağacı

Piste (ism-i müenne²) : Sayvān izi

Pistil (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt) : ʔużv-ı teʔn^{3 2}

Pistole (ism-i müenne²) : altun sikke § habsŞānede kendi maşraflarıyla idāre olunan maşbūs³ne mahşuş maşal

Pistolet (ism-i müzekker) : tabanca

Piston (ism-i müzekker) : tulumba ve makine üstüvānesi, piston

Pitance (ism-i müenne²) : taʔy³n, gıda

Piteusement (Şāl) : acınacak Şālde

Piteux, euse (şıfat): acınacak şâlde olan

Pitié (ism-i müenne²): acıma, merşamet, teraşşum

Piton (ism-i müzekker): vidalı çivi

Pitoyable (şıfat): şâyân-ı merşamet, acınacak şâlde olan

Pitoyablement (şâl): acınacak şâlde

Pittoresque (şıfat): şâyân-ı temâşâ ş muşavver

Pittoresquement (şâl): şâyân-ı taşv³r olacak şuretdé

Pituitaire (şıfat): balğama müteṣallık, nuḥâmî

Pituite (ism-i müenne²): balğâm, nuḥâm

Pituiteux, euse (şıfat): balğamı çok olan, naḥḥâmî

Pivert (ism-i müzekker): bir nevṣ ağaçkakan kuşu

[SAYFA 481]

Pivoine (ism-i müzekker): şakâyık

Pivot (ism-i müzekker): mil ş demir kazık ş mişver.

D'operation – mişverü'l-şarekât

Pivotant, e (şıfat): Sâvuç gibi ṣamūden uzanan (kök)

Pivoter (fiṣil-i lâzım): bir mil üzerinde dönmek ş ṣamūden kök şalmak

Placage (ism-i müzekker): kaplama

Plaçage (ism-i müzekker): bâzār maşalleriniñ taṣy³n ve tevziṣi

Placard (ism-i müzekker): d³vārıñ [duvar] içinde yapılmış tolab, yerli tolab ş yāfta

Placarder (fiṣil-i müteṣaddi): yafta yapışdırmak

Place (ism-i müenne²): yer, maşal, mevzi & mecmûriyet,
makam-ı mesned & meydân, açıklık || forte – müstaşkem mevki

Placement (ism-i müzekker): yerleşdirme

Placenta (ism-i müzekker) (cin) (teşr³Ş): meş³me, şöñ

Placer (fiil-i müteaddi): kımak, vazı etmek &
yerleşdirmek, kapulandırmak, naşb ve tayy³n etmek & şatmak
& fâizle vermek

Placet (ism-i müzekker): istidâ, arz-ı şâl

Placide (şifat): sâkin, râşat

Placidement (şâl): râşat ve sükûnetle

Placidité (ism-i müenne²): sükûnet, yavaşlık, şilm

Placier, ère (ism-i müenne²): bazârcı & şâtıcı

Plafond (ism-i müzekker): tāvân

Plafonner (fiil-i müteaddi): tavan yapmak

Plafonneur (ism-i müzekker): tavancı

Plage (ism-i müzekker): sâşil & diyâr, memleket

Plagiaire (ism-i müzekker): şâirleriñ a²ârını çalan
muşarrir, münteşil

Plagint (ism-i müzekker): şâirleriñ a²ârını çalma, intişâl

Plaid (ism-i müzekker): işkoçya kaputu

Plaidable (şifat): daṣvâ olunabilir

Plaidant, e (şifat): daṣvâcı

Plaider (fiil-i lâzım): daṣvâya girişmek, ikâme-i daṣvâ
etmek || (mecâzen) iltizâm ve müdâfâa etmek

Plaideur, euse (isim): daṣvâcı, müddeî, müddeâ maleyh &
daṣvâları çok seven adam, müzevir

Plaidoirie (ism-i müenne²): daʿvāya girişme, mürāfaʿa

Plaidoyer (ism-i müzekker): daʿvā vek³li nuṭku

Plaie (ism-i müenne²): yara, ceriṣa || (mecāzen) belā, muṣibet

Plaignant, e (isim-şıfat): müddeʿî, şāk³

Plain, e (şıfat): düz, müstevi || de – pied : düz ayak

Plain- chant (ism-i müzekker): kilisede icrā olunan ahenk

Plaindre (fiʿil-i müteʾaddi): acımaḳ, teʿessüf etmek || se – şikāyet ve teẓallüm etmek § daʿvā etmek

Plaine (ism-i müenne²): ova, şaşra, deşt

Plainte (ism-i müenne²): iñildi, fiğān

[SAYFA 482]

zār³ § şikāyet, iştikā, teẓallüm § ikāme-i daʿvā

Plaiatif, ive (şıfat): iñleyişli, şaz³n § şikāyetām³z

Plaintivement (Şāl): şaz³n ve şikāyetām³z bir tāvır ve şadā ile

Plaire (fiʿil-i lāzım): beğenilmek, maḳbūle geçmek || se – şazzetmek, hoşlanmaḳ

Plaisamment (Şāl): laṭ³f ve güzel bir şüretle

Plaisance (ism-i müenne²): keyif, eğlence

Plaisant, e (şıfat): güldürücü, eğlendirici § şazzolunacaḳ, beğenilecek, hoş = (ism-i müzekker) şakacı adam

Plaisanter (fiʿil-i lāzım): şaka etmek

Plaisanterie (ism-i müenne²): laṭ³fe, şaka

Plaisir (ism-i müzekker): Şazz, telezzüz § eğlence, zevk, şafā
§ Şüsn-i rızā, muvāfaqat § iyilik, hātırnüvāzlık § bir nevā
kurabiye

Plan, e (şıfat): müstevi, musattaş

Plan (ism-i müzekker): satş-ı müstevi, safşa § resim,
şekil, plan § tert³b, plan

Planche (ism-i müenne²): tahta, levş § levşa § eşkāl § çiçek
ve sebze tarlası

Planchéler (fiʔil-i müteʔaddi): döşemeniñ üzerine tahta
döşemek

Plancher (ism-i müzekker): döşeme

Planchette (ism-i müenne²): küçük tahta, tahtacık ||
(hendese) plançete

Planer (fiʔil-i müteʔaddi): küşdere ile rendelemek =
(fiʔil-i lâzım) (kuş Şakında) havada turmak § Sâkim olmak

Plan étaire (şıfat): seyyārāta müteʔallik, seyyārî

Planète (ism-i müenne²): seyyāre

Planimétrie (ism-i müenne²): hendese-i musattaşa

Planisphère (ism-i müzekker): kürre-i musattaşa

Plant (ism-i müzekker): fidān § yeñi dikilmiş bağ

Plantage (ism-i müzekker): ağaç dikme, ğars

Plantain (ism-i müzekker): siñirli yaprak otu, lisānü'l-
şamel

Plantaire (şıfat) (teşr³ş): tabana müteʔallik, haf³

Plantation (ism-i müenne²): ağaç dikme, ğars

Plante (ism-i müenne²): ot, nebāt § taban

Planter (fiʔil-i müteʔaddi): dikmek, ğars etmek § dikmek, rekz etmek

Planteur (ism-i müzekker): ağaç diken, ğaris

Plantigrade (şıfat) (tār³ḥ-i tabiʔî): māşiyetü'l-ḥafiyye

Plantoir (ism-i müzekker): bağçevanların dikmek için kullandıkları kazık

Plantureusement (Şāl): bollukla, bol bol

Plantureux, euse (şıfat): bol, mübāş § bereketli, maşşıldār

Plaque (ism-i müenne²): maʔden şafşası, levşa

Plaqué (ism-i müzekker): kaplama

Plaquer (fiʔil-i müteʔaddi): kaplamak

Plaquette (ism-i müenne²): pul

[SAYFA 483]

Plaqueur (ism-i müzekker): kaplamacı

Plastique (şıfat): yoğurulabilir, müteḥammir, müteʔaccin = (ism-i müenne²) alçıcılık, lülecilik

Plastron (ism-i müzekker): zırhın göğüslüğü

Plastronner (fiʔil-i müteʔaddi): zırhlı göğüslük giydirmek

Plat (ism-i müzekker): yemek şaşnı

Plat, e (şıfat): düz, yaşşı, müstevi, bas³t || (mecāzen) tatsız, soğuk § dirāyetsiz, ʔādi = (ism-i müzekker) bir şeyin yaşşı ve düz tarafı

Platane (ism-i müenne²): çınar ağacı

Plat-bord (ism-i müzekker): gemi güvertesinin kenārları, küpeşte

Plateau (ism-i müzekker): terāzi gözü, kefe § tepsî, tâbla § düz tepe, yüksek ova

Pinte-bande (ism-i müenne²): bağçe seddi

Platée (ism-i müenne²): bir şaşn tolosu

Plate-forme (ism-i müenne²): düz çatı, taraça

Platine (ism-i müenne²): tabanca ve tüfenk çarhınıñ yapışık bulundukları demir levşa § kilid tablası

Platine (ism-i müenne²): beyāz altūn, platin

Platitude (ism-i müenne²): tātatsızlık, münāsebet-sizlik, soğukluk

Platonicien, né (isim-şifat): eflātūnî

Platonique (şifat): eflātūnî || amour – aşk-ı şak³kî

Plâtrage (ism-i müzekker): alçı işi, alçıdan ma'mûl şey

Plâtras (ism-i müzekker): alçı kırıntısı, d³vār [duvar] yıkındısı

Plâtre (ism-i müzekker): alçı, cıbs

Plâtrer (fi'il-i müte'addi): alçılamaq, alçı ile sıvamaq

Plâtreux, euse (şifat): alçılı (toprak)

Plâtrier (ism-i müzekker): alçıcı

Plâtrière (ism-i müenne²): alçı ocağı

Plausibilité (ism-i müenne²): ma'kūliyet, ma'kūliyet

Plausible (şifat): ma'kūl, ma'kūl

Plausiblement (şāl): ma'kūl ve ma'kūl bir şüretle

Plébélén, ne (isim-şifat): neseb ve şerāfeti olmayan adam

Plébiscite (ism-i müzekker): ahāliniñ re'cy ve karārı

Pléiados (ism-i müenne²-cem^a): Ülker, ²üreyya, Perv³n =
(ism-i müzekker) (mecāzen) aulemā ve üdebā ve şuşarā
cemāiyeti

Plein, e (şıfat): tolu, memlū, meşşūn, pür ş bütün, tek^{m3}l,
hep ş yuvarlak, tolgun = (ism-i müzekker): tololuk, melāç

Pleinement (şāl): büsbütün, tamāmıyla

Plénière (şıfat): aumūmî

Plénipotentiaire (ism-i müzekker) (şıfat): muraşşaş

Plénitude (ism-i müenne²): bolluk, ke²ret ş bütünlük,
tamāmiyet

Pléonasme (ism-i müzekker) (ailm-i beyān): teçk³d
maşadıyla ³rād olunan fazla kelime veya ta^ab³r
[SAYFA 484]

Pléthore (ism-i müenne²) (tıbb): imtilā^aü^ad-dem

Pléthorique (şıfat) (tıbb): imtilāî

Pleur (ism-i müzekker): ağlama, bükāç, girye ş gözyaşı,
dem^a, eşk

Pleure-misère (ism-i müzekker): dāçima fakrından ba^{ş2}eden
ha³s adam

Pleurer (fi^ail-i lāzım): ağlamak, bükāç ve girye etmek =
(fi^ail-i müte^aaddi): ağlamak, acımak

Pleurésie (ism-i müenne²) (tıbb): zātü'l-cenb, şevşa

Pleurétique (şıfat) (tıbb): şevşa

Pleureur, euse (isim): kolay ağlayan adam

Pleurnicher, euse (isim): yalandan ağlayan adam

Pleutre (ism-i müzekker): dirāyetsiz ve cesāretsiz adam

Pleuvoir (fiʔil-i lâzım): yağmur yağmak

Plèvre (ism-i müenne²) (teşr³Ş): Cennet

Pli (ism-i müzekker): kat, katlanma, büküm § buruşukluk

Pliable (şıfat): katlanabilir, bükülebilir

Pliage (ism-i müzekker): katlama, bükme

Pliant, e (şıfat): katlanan, bükülen = (ism-i müzekker)

açılıp kapanır iskemle

Plier (fiʔil-i müteʔaddi): katlamak, kırmak § bükme,
toplamak = (fiʔil-i lâzım) muṭ³ olmak, tâbi olmak § rızâ
vermek

Plieur, euse (isim): kitâb formalarını kıran adam, kırmacı

Plinthe (ism-i müenne²) (fenn-i miṣmārî): bir direk veya
sütunuñ murabbaʔ ve alçak kâʔidesi

Ploir (ism-i müzekker): kâğıd kırmak için kullanılan tahta
bıçak

Plique (ism-i müenne²) (tıbb): dâʕüş-şaxir

Plissement (ism-i müzekker): katlama, kırma, bükme

Plisser (fiʔil-i müteʔaddi): katlamak, bükme, kırmak

Plissure (ism-i müenne²): katlayış § kırmalar mecmûʔu

Plomb (ism-i müzekker): kurşun, reşâş || à- şākūlî

Plombagine (ism-i müenne²): plumbajin

Plombé, e (şıfat): kurşünî

Plomber (fiʔil-i müteʔaddi): kurşunlamak, tarş³ etmek §
kurşunla tamgâ [v]urmak

Plomberie (ism-i müenne²): kurşunculuk § kurşun maʔmûlâtı §
kurşunhâne

Plombier (ism-i müzekker): kurşuncu, raşşās

Plongeon (ism-i müzekker): karabatak § suyun içine talma

Plonger (fiʔil-i müteʔaddi): şuyuñ içine taldırmak, ғаts etmek, batırıp çıkarmak § batırmak, şaplamaq = (fiʔil-i lāzım): şuyuñ içine talmaq § inmek, düşmek, hūbūt etmek

Plongeur (ism-i müzekker): t̄algıç, gavvāş

Ployable (şıfat): kolay bükülür

Ployer (fiʔil-i müteʔaddi): bükmek, eǵmek

Pluie (ism-i müenne²): yağmur, maţar, bārān

Plumage (ism-i müzekker): kuş tüyleri

Plumasseau (ism-i müzekker): yara içün tiftik yastığı, ve sāde-i nūsāle

[SAYFA 485]

Plumasserie (ism-i müenne²): tüycülük

Plumassier, ère (isim): tüycü

Plume (ism-i müenne²): tüy, r³ş § kalem

Plumeau (ism-i müzekker): tüyden süpürge

Plumée (ism-i müenne²): bir kalemle alınan mürekkeb miqdārı

Plumer (fiʔil-i müteʔaddi): yolmaq || (mecāzen) şoymaq

Plumet (ism-i müzekker): tüy sorgucu

Plumetis (ism-i müzekker): el ile işlenen bir nevʔ naķış

Plumitif (ism-i müzekker): maşkeme karārınıñ müsveddesi § kalem adamı, kātib

Plupart (la) (ism-i müenne²): çoǵu, ek²erisi, aǵlebi

Pluralité (ism-i müenne²): ek²eriyet § çokluk, taʔaddüd

Pluriel, le (şıfat) : çokluk ve taʿaddüd beyān eden = (ism-i müzekker) (şarf) cemʿ

Plus (Şāl) : daha, daha ziyāde § artık = (ism-i müzekker) : ziyāde, fazla || (Şesāb) : zāʿid

Plusieurs (şıfat-cemʿ) : çok, ke^{2 3}r, müteʿaddid = (isim) çok adamlar

Plus-que-parfait (ism-i müzekker) (şarf) : Şikāye-i maż³

Plutôt (Şāl) : daha iyi, evlā

Pluviale (şıfat) : yağmura müteʿallik

Pluvier (ism-i müzekker) : bir nevʿ kuş

Pluvieux, euse (şıfat) : yağmurlu

Pneumatique (şıfat) : machine – muḥalliyetü'l-hava

Pneumonie (ism-i müenne²) (tıbb) : iltihābü'r-riçe, zātü'r-riçe

Pneumonique (şıfat) (tıbb) : riçevî § zātü'r-riçe milletine mübtela

Pochade (ism-i müenne²) : resim müsveddesi

Poche (ism-i müenne²) : ceb (ceyb) § k³se § kuş kurşığı § aṭa [ada] tavşanı ağı

Pocher (fiʿil-i müteʿaddi) : berelemek

Pochette (ism-i müenne²) : küçük ceb, cepçik

Podagre (ism-i müenne²) (tıbb) : niḳrisü'l-ḳadem = niḳrisiyü'l-ḳadem

Poêle (ism-i müzekker) : resm-i nikāşda güvey vek³liniñ başı üzerine atılan tülband § kefen § şoba, ocaḳ = (ism-i müzekker) tava

Poêlée (ism-i müenne²) : bir tava tolusu

Poêlier (ism-i müzekker) : şobacı

Poêlon (ism-i müzekker) : küçük tava

Poème (ism-i müzekker) : manzûme

Poesie (ism-i müenne²) : şîrîr, nazm

Poétereau (ism-i müzekker) : şacemî şâşîr, müteşâşîr

Poétique (şîfat) : şîşîrî, şâşîrâne = (ism-i müenne²) şilm-i şarûz

Poétiquement (şâl) : şâşîrâne

Poétiser (fişil-i lâzım) : şîşîr söylemek

Poids (ism-i müzekker) : ağırlık, ²iklet ş vezin ş çekî taşî ş sâşat topu || (mecâzen) kuvvet, ehemmiyet

Poignant, e (şîfat) : keskin, sert

Poignard (ism-i müzekker) : bıçak, kama, hançer

Poignarder (fişil-i müteşaddi) : hançerlemek

[SAYFA 486]

Poignée (ism-i müenne²) : avuç, kabza, muşt ş tutamak, şap, kulp, kabza

Poignet (ism-i müzekker) : bilek, mişam

Poll (ism-i müzekker) : kıl, şar, mûy ş tüy, ton ş hav

Poilue, e (şîfat) : kıllı, müşşîr ş havlı, tüylü

Poinçon (ism-i müzekker) : biz [ucu sivri ve ince demir tığ] ş çelik kalem ş büyük fuçu [fıçıl] ş tamğa

Poindre (fişil-i lâzım) : zuhûr etmek

Poing (ism-i müzekker) : yumruk, muşt

Point (ism-i müzekker): dikişe iğneniñ bir girip çıkması § nokta § delik § alāmet, işāret || (tībārat): punto || madde, mescele § kısım, fıkra § Sāl, mevki § derece, tabaka § an, dak³ka, laşza || du joir – şafaq = (Sāl): hiç, aşla || du tout – aşla ve kaṭā

Pointage (ism-i müzekker) (başriye): kerteriz etme, nişān alma

Pointe (ism-i müenne²): sivri uç, burun § başı küçük çivi § tepe, baş § Şakkāk kalemi || nükte, maẓmūn

Pointement (ism-i müzekker): nişān alma

Pointer (fiʿil-i müteʾaddi): kılıcın ucuyla delmek § nişān almak || (başriye) kerteriz etmek

Pointeur (ism-i müzekker): nişāncı

Pointillage (ism-i müzekker): noktalama

Pointillé (ism-i müzekker): noktalamak § cüzʿiyāt için mübāṣā²e ve münāzaʿa etmek = (fiʿil-i müteʾaddi) nükteli sözlerle tokunmak

Pointillerie (ism-i müenne²): cüzʿiyāt için olunan münāzaʿa

Pointilleux, euse (şıfat): münāzaʿa etmeği seven (adam), münāzaʿacı

Pointu, e (şıfat): sivri uçlu, Sād

Poire (ism-i müenne²): armūd § barūt maşfazası

Poireau (ism-i müzekker): pırasa

Poirée (ism-i müenne²): pazı, silk

Poirier (ism-i müzekker): armūd ağacı

Pois (ism-i müzekker): noḥūd || chiche – bir nevʿ iri noḥūd || petit – bezelye

Poison (ism-i müzekker): zehir, semm

Poissard, e (şıfat): ṣavāmpesendāne = (ism-i müenne²) pāzār maşallerinde şatıcılık eden kadın

Poisser (fiʔil-i müteʔaddi): ziftletmek

Poissex, euse (şıfat): yağlı, kirli

Poisson (ism-i müzekker): balık, semek = (cemʔ) (ʔilm-i nücūm) burc-ı Şūt

Poissonnerie (ism-i müenne²): balık pazarı, balıkḫāne

Poissonneux, euse (şıfat): balıklı

Poissonnier, ère (isim): balıkçı

Poitrail (ism-i müzekker): beyg³r göğsü

Poitrinaire (isim-şıfat): göğüs ʔilletine mübtelā, şadrî ş müteverrim, meslūl

Poitrine (ism-i müenne²): göğüs, şadr, s³ne

Poivrade (ism-i müenne²): kara büber salçası

[SAYFA 487]

Poivre (ism-i müzekker): kara büber

Poivré, e (şıfat): büberli || (mecāzen) çok bahalı, tuzlu

Poivrer (fiʔil-i müteʔaddi): büber komak

Poivrier (ism-i müzekker): büber ağacı

Poivrière (ism-i müenne²): büber kutusu

Poix (ism-i müenne²): zift

Polaire (şıfat): kutbî

Polarisation (ism-i müenne²): istikḫāb

Polariser (fiʔil-i müteʔaddi): taḫḫ³b etmek

Polarité (ism-i müenne²): kûtbîyet

Pôle (ism-i müzekker): kûtub

Polémique (ism-i müenne²): evrāk-ı Şavādişle olunan muḥaraza ve münāzaḥā = (şıfat): bu muḥarazaya müteḥallik

Poli, e (şıfat): cilālî, perdāhlî, düz ve parlak ||
(mecāzen) nāzik, zar³f, mütemeddin = (ism-i müzekker) cilā, perdāh

Police (ism-i müenne²): zabıta, ḥasāset § zabṭiye, ḥussās, polis

Policer (fiʿil-i müteḥaddi): temd³n etmek

Polichinelle (ism-i müzekker): şoytarı § karagöz || (mecāzen) taltavuk

Policier (isim-şıfat): zabıta müteḥallik

Poliment (ism-i müzekker): perdaḥlama § cilā, perdāh

Poliment (şāl): nezāket ve zarāfetle

Polir (fiʿil-i müteḥaddi): perdāhlatmak § terbiye ve temd³n etmek

Polisseur, euse (isim): cilācı

Polissoire (ism-i müzekker): şaykal

Polisson, ne (şıfat): çapkınca = (isim) çapkın

Polissonner (fiʿil-i lâzım): çapkınlık etmek

Polissonnerie (ism-i müenne²): çapkınlık

Polissure (ism-i müenne²): cilā, perdāh

Politesse (ism-i müenne²): nezāket, zarāfet

Politique (şıfat): siyāsî, medenî || (mecāzen) uşul ve mahāretle yapılan = (ism-i müzekker) siyāsiyūn ve

medeniyūndan adam = (ism-i müenne²) idāre-i devlet,
siyāset, politika

Politiquement (şāl): fenn-i siyāsî ve medenîye tevfiķan ||
(mecāzen) uşul ve mahāretle

Politiquer (fiʔil-i lāzım): umūr-ı siyāsiye ve medeniyeden
baş² etmek

Pollen (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt): ʔaliʔ

Polluer (fiʔil-i müteʔaddi): muķaddes ʔaddolunan bir
maşalli pisletmek || se – ihtilām olmak

Pollution (ism-i müenne²): muķāddes ʔaddolunan bir
maşalliñ pisletdirilmesi § iştılām

Poltron, ne (isim-şıfat): korkak, ceb³n § alçak

Poltronnerie (ism-i müenne²): korkaklık, cebānet § alçaklık

Polyèdre (ism-i müzekker) (hendese): ke^{2 3}rü'l-vücūh

Polygame (isim): çok karısı veya kocası olan,
müteʔaddidüʔz-zevc

Polygamie (ism-i müenne²): taʔaddüdüʔz-zevāc

Polyglotte (şıfat): çok lisān bilen, birkaç lisāna aşinā

Polygone (ism-i müzekker) (hendese): ke^{2 3}rü'l-aḍlāʔ

Polygraphe (ism-i müzekker): mevādd-ı mütenevviʔaya dāʕir
teʕlifāt yazan muşarrir

[SAYFA 488]

Polymathique (şıfat): ʔulūm ve fūnūnuñ envāʔı tedr³s olunan
mekteb

Polype (ism-i müzekker): polip § oḥtapod [ahtapot] ||
(fenn-i cerrāşî): laşm-ı nābit

Polypier (ism-i müzekker): polip meskeni

Polysyllabe (şıfat): ve

Polysyllabique (şıfat): çok heceli (kelime)

Polytechnique (şıfat): école – mekteb-i şanāyî

Polythéisme (ism-i müzekker): şirk, müşriklik

Polythéiste (ism-i müzekker): müşrik

Pommade (ism-i müenne²): pomade

Pommader (fiʔil-i müteʔaddi): pomade sürmek

Pomme (ism-i müenne²): elma, tuffāş, s³b ş elma şeklinde top veya baş || de terre– yer elması

Pommé (ism-i müzekker): elma şurubu

Pommé, e (şıfat): elma gibi yuvarlak || (mecāzen) tam, mükemmel

Pommeau (ism-i müzekker): kılıç ve tabanca ve sāʕire kabzasının ucundaki topcağız

Pommeler (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) (gök şakığında) beyāz ve māvi bulutlarla tesettür etmek

Pommette (ism-i müenne²) (teşr³ş): elmacık, vecne

Pommier (ism-i müzekker): elma ağacı

Pômpe (ism- imüenne²): tañana, debdebe, dārāt, şaşem

Pompe (ism-i müenne²): tulumba

Pomper (fiʔil-i müteʔaddi): tulumba ile çekmek

Pompeusement (şāl): tañana ve debdebe ile

Pompeux, euse (şıfat): debdebeli, muñan

Pompier (ism-i müzekker): tulumba yapan ve şatan adam §
tulumbacı || régiment de -s : itfâciye alayı

Pompon (ism-i müzekker): sorguç § ziynet

Pomponner (fiʔil-i müteʔaddi): süslendirmek

Ponçage (ism-i müzekker): sünger taşıyla cilâlatma

Ponce (şıfat)pierre- sünger taşı

Ponceau (ism-i müzekker): bir gözlü küçük köprü = (şıfat):
pek kırmızı

Poncer (fiʔil-i müteʔaddi): sünger taşıyla silip tesviye
etmek

Poncif (ism-i müzekker): takl³d, başma kalıb

Poncis (ism-i müzekker): kalıb, numûne

Ponction (ism-i müenne²) (fenn-i cerrâşî): bezl

Ponctualite (ism-i müenne²): takayyüd, ihtimâm

Ponctuation (ism-i müenne²): tenk³t

Ponctué, e (şıfat): münâkkat § noktalı

Ponctué, le (şıfat): muḳayyed

Ponctuellement (şâl): kemâl-i takayyüd ve ihtimâmla, noktası
noktasına

Ponctuer (fiʔil-i müteʔaddi): tenk³t etmek

Pondération (ism-i müenne²): muvâzene

Pondérer (fiʔil-i müteʔaddi): muvâzene şâşıl ettirmek

Pondeuse (ism-i müenne²) (şıfat): çok yumurtlayan tavuk

Pondre (fiʔil-i müteʔaddi): yumurtlamak

[SAYFA 489]

Pont (ism-i müzekker): köprü, cısr & gemi güvertesi

Ponte (ism-i müenne²): yumurtlama = (ism-i müzekker) bir nevâ kâğıd oyunu

Ponter (fiʔil-i lâzım): kumarda kaşaya karşı akçe koyup oynamak

Pontife (ism-i müzekker): reʔis-i ruşânî

Pontifical, e (şıfat): riyâset-i rûşâniyeye müteʔallik

Pontificalement (şâl): reʔis-i ruşânî şıfatıyla

Pontificat (ism-i müzekker): riyâset-i ruşâniye, Papalık

Ponton (ism-i müzekker): duba köprü & üserânîñ şıfzına maşfûz direksiz ve yelkensiz gemi

Pontonier (ism-i müzekker): köprücü

Populace (ism-i müenne²): ʔavâm-ı nâs

Populacier, ère (şıfat): ʔavâm-ı nâsa müteʔallik

Populaire (şıfat): halka veya ʔavâm-ı nâsa müteʔallik & ʔumûm halkıñ iʔtibâr ve muşabbetine mazhar & ʔumûmuñ añlayabileceği

Populairement (şâl): ʔumûm halka müteʔallik olarak, beyne'l-ʔavâm & ʔumûmuñ muşabbet ve iʔtibârıyla & herkesiñ anlayacağı şüretde

Populariser (fiʔil-i müteʔaddi): ʔumûmuñ muşabbet ve iʔtibârına mazhariyet, beyne'l-ʔavâm iştihâr

Population (ism-i müenne²): ahâli, nüfûs

Populeux, euse (şıfat): ahâlisi çok, ke^{2 3}rü'n-nüfûs

Porc (ism-i müzekker): tomuz, hınzır

Porcelaine (ism-i müenne²): Çinî, Sakşonya

Porc-épie (ism-i müzekker): kirpi

Porche (ism-i müzekker): mabed kapusunuñ öñündeki Sayât

Porcher, ère (isim): tomuz çobanı

Porcherie (ism-i müenne²): tomuz ahûrı

Pore (ism-i müzekker): mesāme

Poreux, euse (şıfat): mesāmâtı çok, mesāmî

Poresité (ism-i müenne²): mesāmit

Porphyre (ism-i müzekker): somākî mermer § ezmeğe mahşûs
somākî mermerden deste

Porphyriser (fiil-i müteaddi): somākî mermerden bir deste
ile ezmek

Port (ism-i müzekker): limān, mersā § iskele

Port (ism-i müzekker): ücret-i nakliye, posta ücreti § tavır
ve Şareket, tıruş || d'armes – silāş tezkeresi § Şāzır tavır
vazıiyeti

Portable (şıfat): götürülebilir, kābil-i nakl

Portage (ism-i müzekker): götürme, nakl

Portail (ism-i müzekker): alay kapusu

Portant, e (şıfat): être bien – şışşatde olmak. Être mal –
nāmizāc olmak

Portatif, ive (şıfat): nakli kolay, elde götürülebilir

Porte (ism-i müenne²): kapu, bāb, der

[SAYFA 490]

|| la sublime – yahūd la: Bāb-ı Âl³, devlet-i O²māniye =
(şıfat) voine – (teşr³§) ver³d-i bāb

Porte-aiguille (ism-i müzekker): iğne cüzdanı

Porte-balle (ism-i müzekker): satıcı

Porte-cigare (ism-i müzekker): sigaralık, ağızlık & sigara kutusu

Porte-cieffs (ism-i müzekker): anahtarları tutan habsşâne hizmetçisi

Porte-crayon (ism-i müzekker): kurşun kalemi kılıfı

Porte-croix (ism-i müzekker): haçı taşıyan adam

Porte-drapeau (ism-i müzekker): sancağdâr, malemdâr

Portée (ism-i müenne²): birden toğurulan yavrular & kurşun menzili & yetişilebilen maşal || (mecâzen) vüsâat, iktidâr & ehemmiyet

Porte-enseigne (ism-i müzekker): sancağdâr

Porte-épée (ism-i müzekker): kılıç kayışı

Porte-étendard (ism-i müzekker): süvâri sancağdârı

Portefaix (ism-i müzekker): Şammâl

Portefeuille (ism-i müzekker): evrâk cüzdanı = (mecâzen) nezâret

Porte-malheur (ism-i müzekker): uğursuz, meşûm adam

Porte-manteau (ism-i müzekker): kaputları aşmağa mahşûş çiviler & camedân

Portement (ism-i müzekker): âzret-i âisâ'nın Şaşeb-şal³bi götürdüğünü muşavver resim

Porte-monnaie (ism-i müzekker): para çantası, para kisesi

Porte-montre (ism-i müzekker): koyun [cep] sââatiniñ ilişdirilmesine mahşûş çengel

Porte- mouchettes (ism-i müzekker): mum makası tablası

Porte- mousqueton (ism-i müzekker): karabina takmağa mahşûş
çengel

Porter (fiʔil-i müteʔaddi): tutmak, yüklenmek, kaldırmak §
götürmek, nakletmek, taşımak, çekmek § üstünde bulunmak §
iktisâ etmek, taşımak § getirmek, vermek || (mecâzen) sevķ ve
teşv³ķ etmek = (fiʔil-i lâzım) tayanmak, tırmak § varmak,
yetişmek || se – geçmek, gitmek, nakletmek

Porte-respect (ism-i müzekker): Şürmet ve rişâyeti müstelzim
tavır ve Şâl

Porteur, euse (isim): götüren, Şâmil, sâʔî § Şammâl

Porte-voix (ism-i müzekker): nâķil-i şadâ

Portier, ère (isim): kapıcı, bevvâb

Portière (ism-i müenne²): araba kapısı

Portion (ism-i müenne²): parça, kısım, cüzʕ § Şişse, pây §
taşy³n

Portique (ism-i müzekker): kapı siperi, revâķ

Portrait (ism-i müzekker): resim, taşv³r || (mecâzen)
taʔr³f, tavş³f, taşv³r

Posage (ism-i müenne²): koyuş, vazʔ § turuş, vazʔiyet

Posé, e (şıfat): konmuş, mevzûʔş ağır, vakârlı

[SAYFA 491]

Posément (Şâl): ağır, yavaş

Poser (fiʔil-i müteʔaddi): kımak, vazʔ etmek § atmak,
dikmek, rekv ve teşs³s etmek

Poseur (ism-i müzekker): yerleşdirici. sâhte vakar

Positif, ive (şıfat): mü²bet § Şak³kî, maddî § muŞak³kağ, sağlam

Position (ism-i müenne²): yer, mevki³, mevzi³ § vaz³iyet, turuş || (mecāzen) Şāl

Positivement (Şāl): mü²bet ve muŞak³kağ olarak, muŞak³kağen § tutulmuş, giriftār, mübtelā = (isim): cin çarpmış, mecnūn

Posséder (fi³il-i müte³addi): māl³ik ve mutaşarrıfı olmak || se – kendini zab³ etmek

Possesseur (ism-i müzekker): şaŞib, māl³ik, mutaşarrıf

Possessif (şıfat) (şarf): māl³ikiyet beyān eden, zam³r-i muttaşıl-ı mecrūr

Possession (ism-i müenne²): taşarruf § mülk, māl = (cem³) emlāk § müstemlekāt

Possessoire (ism-i müzekker): Şak³k-ı taşarruf = (şıfat): taşarrufa müte³allik (da³vā ve sā³ire)

Possibilité (ism-i müenne²): imkān, kābiliyet

Possible (şıfat): mümkün, kābil = (ism-i müzekker): mümkünāt

Postal, e (şıfat): postaya müte³allik

Postdate (ism-i müenne²): tār³h-i şaŞ³şden muçah³har tār³h

Postdater (fi³il-i müte³addi): tār³hini tār³h-i şaŞ³şden muçah³har yazmak

Poste (ism-i müenne²): posta, tatar § menzil § postaḥāne

Poste (ism-i müzekker): nöbet maŞalli, nokta § karaḳolḥāne, merkez § mesned, manşib, maḳam

Poster (fi³il-i müte³addi): ḳomak, naşb etmek || se – yerleşmek

Postérieur, e (şıfat): muḩaḩḩar, lāŞık, ḩalef Ş geride bulunan, ḩalefî = (ism-i müzekker) kıç

Postérieurement (Şāl): muḩaḩḩaren

Posteriorité (ism-i müenne²): muḩaḩḩariyet, lāŞıkiyet

Postérité (ism-i müenne²): nesil, zürriyet, aḩfād, aḩlāf

Postface (ism-i müenne²): ḩatme

Posthume (şıfat): pederiniñ vefātından soñra toğan (çocuk) Ş müçellifiniñ vefātından soñra neşr olunan (kitāb)

Postiche (şıfat): eğreti, taḩma, yapma Ş sāḩte, maşnū, ḩayr-ı ḩabiḩî

Postillon (ism-i müzekker): sürücü

Post-scriptum (ism-i müzekker) (tome): mektūb imzā olundukdan soñra ḩilāve olunan yazı, baḩde'l-imzā

Postulant, e (isim): ḩālib, ḩālebkār

Postulation (ism-i müenne²): ḩaleb, iddiḩā, ısrār

Postuler (fiḩil-i müteḩaddi): muşırrāne ḩaleb ve iddiḩā etmek = (fiḩil-i lāzım) avukatlık etmek

[SAYFA 492]

Posture (ism-i müenne²): ḩuruş, vazḩiyet

Pot (ism-i müzekker): ḩap, ḩanak Ş çömlek, tencere Ş şaksı || pourri – dürlü (yemek) Ş munteḩab parçalar

Potable (şıfat): içilebilir

Potage (ism-i müzekker): tir³d

Potager (ism-i müzekker): sebze ve meyve baḩçesi

Potager, ère (şıfat): sebzeye müteḩallik

Potasse (ism-i müenne²) (kimyā): potas

Potassium (ism-i müzekker) (ome) (kimyā): potasyum

Pote (ism-i müenne²): main – kuru el

Poteau (ism-i müzekker): iri kazık

Potée (ism-i müenne²): bir tencere veya çanak tolusu

Potelé, e (şıfat): tombul tombul

Potence (ism-i müenne²): dārağacı § değnek

Potentat (ism-i müzekker): Şükümdār

Poterie (ism-i müenne²): çanak çömlek gibi kaplar

Poterne (ism-i müenne²): koltuk kapu

Potier (ism-i müzekker): çömlekçi, lüleci

Potin (ism-i müzekker): pirinç (maḍden)

Potion (ism-i müenne²): içilecek ḥilāc, şerbet

Potiron (ism-i müzekker): bal kabağı

Pou (ism-i müzekker): bit, kehle

Pouacre (isim-şıfat): bitli § pis, murdar

Pouah ! (Şarf-i nida): puḥ !

Pouce (ism-i müzekker): eliñ baş parmağı, ibhām § parmak

Poucettes (ism-i müenne²-cemḥ): kelepçe

Poudingue (ism-i müzekker): ṭab³ḥî bir çimento ile merbūt ufaḳ taşlar

Poudre (ism-i müenne²): toz, ğubār § pudra § barūt

Poudrer (fiḥil-i müteḥaddi): tozlandırmak

Poudrette (ism-i müenne²): toz Şālinde gübre

Poudreux, euse (şıfat): tozlu

Poudrier (ism-i müzekker): barutçu § r³kdān

Poudrière (ism-i müenne²): baruthāne § barut maşfazası

Pouf (§arf-i nida): pat ! = (ism-i müzekker) şaṣṣaṣa § bir nevṣ iskemle

Pouffer (fiṣil-i lāzım): de rire – kahkaha koparmak

Poullerie (ism-i müenne²): hastahāneye giren fuḳarānıñ elbiselerini şıfz etmeğe mahşuş oṭa || (mecāzen) sefālet

Pouilles (ism-i müenne²) (cemṣ): sövme

Pouilleux, euse (isim-şıfat): bitli § sef³l adam

Poulailler (ism-i müzekker): kümes

Poulain (ism-i müzekker): tay

Poularde (ism-i müenne²): beslenmiş tavuk

Poule (ism-i müenne²): tavuk, decāce § bir nevṣ kâğıd ve bilārdo oyunu

Poulet (ism-i müzekker): piliç § zendostluk nāmesi

Poulette (ism-i müenne²): dişi piliç

Pouliche (ism-i müenne²): genç kısrak

Poulie (ism-i müenne²): makara

Pouliner (fiṣil-i lāzım) (kısrak şakḳında): toğurmak

[SAYFA 493]

Poulinière (şıfat): jument – tay yetiştirmeğe mahşuş kısrak

Pouls (ism-i müzekker): nabız

Poumon (ism-i müzekker): ak ciğer, riçe

Poupard (ism-i müzekker): kundaḳda bulunan çocuk § iri kuḳla

Poupe (ismi müenne²): geminiñ kıçı, pupa

Poupée (ism-i müenne²) : kùkla || (mecāzen) süslü adam

Poupin, e (şıfat) : küçük ve güzel

Poupon, ne (isim) : tımbul tımbul çocuk

Pour (Şarf-i cerr) : için, liecli § sebebinden, tolayı, ötürü § yerine, bedel § nāmına § lehine, lehinde § Şakķında = (ism-i müzekker) lehde bulunuş

Pourboire (ism-i müzekker) : bahşış, kahve parası

Pourceau (ism-i müzekker) : tomuz, hınzır

Pourchasser (fiʔil-i müteʔaddi) : muşırrāne aramak § taķķ³b etmek

Pou[r]fendeur (ism-i müzekker) : bir [v]uruşda ikiye bölen, cellād § kesip biçen

Pourfendre (fiʔil-i müteʔaddi) : bir [v]uruşda ikiye bölmek

Pourparier (ism-i müzekker) : müzākere, müşāvere

Pourpier (ism-i müzekker) : semiz ot[u], baķlatü'l-Şamķaç

Pourpre (ism-i müenne²) : erguvān § bu boya ile boyanmış kumaş || (mecāzen) Şükümdārılık = (ism-i müzekker) erguvānî renk, firfir || (tıbb) dāķü'l-firfir

Pourquoi (Şarf-i rabıť) (Şāl) : niçün, ne için § bunuñ için = (ism-i müzekker) sebeb, mūcib

Pourri, e (şıfat) : çürük, müteʔaffin = (ism-i müzekker) çürük

Pourrir (fiʔil-i lāzım) : çürümek, taʔaffün etmek = (fiʔil-i müteʔaddi) : çürütmek

Pourriture (ism-i müenne²) : çürüme, taʔaffün

Poursuite (ism-i müenne²) : kovalama, taķķ³b § ikāme-i daʔvā

Poursuivant (ism-i müzekker): ikāme-i daʿvā eden, müddeā

Poursuivre (fiʿil-i müteʾaddi): kovalamak, taʿk³b etmek § devām etmek § ikāme-i daʿvā etmek

Pourtant (şāl): bunuñla berāber, maʿahaza, şāl böyle iken

Pourtour (ism-i müzekker): çevre, dāʿire

Pourvoi (ism-i müzekker): istināf-ı daʿvā

Pouvoir (fiʿil-i lāzım): görmek, tehyiçe ve tedārik etmek, vermek = (fiʿil-i müteʾaddi): tech³z etmek § kayırmak || se – edinmek § istināfa mürācaʿat etmek

Pourvoyeur (ism-i müzekker): müteʾahhid

Pourvu que (şarf-i rabı): elverir ki, bişarṭ-ı ān ki

Pousse (ism-i müenne²): ağaçların beher sene sürdükleri taze filizler § ayıklama (beyg³r hastalığı)

Poussée (ism-i müenne²): itme § filiz veren

[SAYFA 494]

Pousser (fiʿil-i müteʾaddi): itmek, itivermek § sürmek, ileriletmek || (mecāzen) dürtmek, taʿr³k ve teşv³k etmek § uzatmak § mecbūr etmek = (fiʿil-i lāzım) bitmek, çıkmak, uzamak § gitmek, varmak

Poussier (ism-i müzekker): kömür tozu

Poussière (ism-i müenne²): toz, gubār

Poussiéieux, euse (şıfat): tozlu, tozla mestūr

Poussif, ive (şıfat): aykılıır (beyg³r)

Poussin (ism-i müzekker): yumurṭadan yeñi çıkmış piliç

Poutre (ism-i müenne²): kalın mertek

Poutrelle (ism-i müenne²): küçük mertek § timūr [demir]
kiriş

Pouvoir (fiʔil-i müteʔaddi): muhtedir olmak, güç yetmek,
elden gelmek § mümkün olmak = (ism-i müzekker): kuvvet,
iḳtidār § Sūkm, Sūkūmet § meczūniyet

Prairie (ism-i müenne²): çayır, merc, çimenzār

Praline (ism-i müenne²): bādem şekerı

Praliner (fiʔil-i müteʔaddi): şekerle kavurmak

Praticable (şıfat): yapılabilir, kābil-i icrā § işlenebilir,
işlek, kullanılışlı

Praticien (ism-i müzekker): ʔamelî, ehl-i tecrübe § bir
şāniʔ tarafından işlenecek işi tehkiye eden işçi

Pratiquant, e (şıfat): ʔamel şāʔibi, ʔāmil

Pratique (ism-i müenne²): ʔameliyāt § fiʔil, ʔamel, işleme
§ icrā, taḳb³k § ʔādet § tecrübe, işleme, mümārese = (şıfat) ʔamelî

Pratique (ism-i müenne²): kuḳla oynatanların seslerini tebd³l
içün ağızlarına kodukları düdük

Pratiquement (Şāl): ʔameliyāthāne

Pratiquer (fiʔil-i müteʔaddi): işlemek, fiʔile getirmek § icrā
etmek § yapmak, iʔmāl etmek

Pré (ism-i müzekker): ufaḳ çayır, çimen

Préalable (şıfat): eñ evvel söylenebilecek yahūd yapılacak veya
düşünülecek || au – evvel emirde, evvel be evvel

Préalablement (Şāl): ibtidā-yı emirde, evvel be evvel

Préambule (ism-i müzekker): muḳaddeme, d³bāce

Préau (ism-i müzekker): manāstır ve zindān Şavlusı [avlu]

Prébende (ism-i müenne²) : vakfiye

Prébendé (ism-i müzekker) : vakıfdan taşş³âtı olan

Prebendier (ism-i müzekker) : bir rütbe-i mahşûşayı şâciz râhib

Précaire (şıfat) : bir müsâade veya müsâmaşa sâyesinde olan ş
muvaḳḳat

Précairement (şâl) : müsteḳâr bir şüretle ş muvaḳḳaten

Précaution (ism-i müenne²) : tedb³r, iştıyât ş iştirâz, şakınma

Précautionné, e (şıfat) : tedb³rli, iştıyâtlı

Précautionner (se) (fiḳil-i muṭâvaḳat) : tedb³rli

[SAYFA 495]

ve iştıyâtlı tavranaḳ ş şakınmaḳ, iştirâz etmek

Précédemment (şâl) : evvelce, muḳaddemâ

Précédent, e (şıfat) : muḳaddem, sâlif, selef, sâbık = (ism-i
müzekker) em²âl, del³l ve numûne ittiḥâz olunabilir aşvâl ve
vukûḳât

Précéder (fiḳil-i müteḳaddi- fiḳil-i lâzım) : teḳaddüm etmek,
sebḳat etmek

Précepte (ism-i müzekker) : ḳāḳide, nizām ş şükm, emir

Précepteur (ism-i müzekker) : muḳallim, mürebbi

Préceptoral, e (şıfat) : muḳallim ve mürebbîye müteḳallik

Préceptorat (ism-i müzekker) : muḳallimlik, mürebbilik

Précession (ism-i müenne²) (heyḳet) : iḳtidâl³n noktalarının
şareket-i ricḳiyyesi

Prêche (ism-i müzekker) : Protestanların icrâ-yı ayini

Prêcher (fiʔil-i müteʔaddi): vâʔaz etmek || (mecâzen) ihtâr ve tavsiye etmek = (fiʔil-i lâzım) dâexemple – başkalarına numûne-i imtiʔâl olacak bir ʔareketde bulunmak

Prêcheur (ism-i müzekker): vâʔaz ʔ gayibden hâber veren ʔ nâʔiʔ, nezʔr

Prêcieusement (ʔâl): büyük kıymet ve ictibârla

Prêcieux, euse (ʔıfat): bahâlî, kıymetli, zûkıymet ʔ çok sevilir, ʔazʔz || (mecâzen) sâhte etvârlı, nazlı

Préciosité (ism-i müenneʔ): sâhte tavır ve ʔâl, naz, cilve

Précipice (ism-i müzekker): uçurum, vartâ || (mecâzen): muʔbet, harâbiyet, izmiʔlâl, nikbet

Précipitamment (ʔâl): ʔacele ile, ʔacilen, ʔale'l-fevr

Précipitant (ism-i müzekker) (kimyâ): müressib

Précipitation (ism-i müenneʔ): büyük ʔacele, tehâlük, telâʔ || (kimyâ): teressüb

Précipité (ism-i müzekker) (kimyâ): rusûb

Précipiter (fiʔil-i müteʔaddi): aşâğıya atmak, uçurmak ʔ taʔcʔl, istiʔcâl, tesrʔ etmek || (kimyâ): tersʔb etmek || se – kendini aşâğıya atmak ʔ hücûm etmek, çökmek

Préciput (ism-i müzekker): karı koca beyninde biriniñ vefâtından ʔoñra diğetine kalmak üzere birbirlerine verdikleri bir mülk

Précis (ism-i müzekker): hûlâʔa, icmâl

Précis, e (ʔıfat): tam, ʔaʔʔʔ

Précisément (ʔâl): tamamıyla, ʔakkiyla ʔ elbette

Préciser (fiʔil-i müteʔaddi): taʔyʔn ve taʔʔʔ etmek, kaʔî şüretde beyân etmek

Précision (ism-i müenne²): dikkat

Précité, e (şıfat): sālif-az-zıkr

Précoce (şıfat): vaktinden evvel yetişmiş, mevsimsiz

Précocité (ism-i müenne²): vaktinden evvel olmak,
vākitsizlik, mevsimsizlik

Préconisation (ism-i müenne²): ifrāṭla medş

Préconiser (fiʔil-i müteʔaddi): mübālağa ile medş etmek
[SAYFA 496]

Préconiseur (ism-i müzekker): ifrāṭla medş eden adam

Précurseur (ism-i müzekker): müjdeci, mübeşşir = (şıfat)
zuhūr edecek bir şeye delālet eden, mu'lin

Prédécéder (fiʔil-i lāzım): bir diğëerinden evvel etmek

Prédécès (ism-i müzekker): bir diğëeriniñ vefātından evvel
vākıʔ vefāt

Prédécesseur (ism-i müzekker): selef

Prédestination (ism-i müenne²): kader, kazā

Prédestiner (fiʔil-i müteʔaddi): saʔadet-i ebediyesini
mine'l-ezel taḳd³r etmek

Prédéterminant, e (şıfat): ezelden taḳd³r eden

Prédetermination (ism-i müenne²): taḳd³r-i ezelî

Prédéterminer (fiʔil-i müteʔaddi): taḳd³r etmek

Prédicant (ism-i müzekker): Protestan mezhebinde icrā-yı
ay³ne meʕmūr adam

Prédicateur (ism-i müzekker): vāʔız, ḥaṭ³b

Prédication (ism-i müenne²): vaʔaz, ḥiṭābet

Prédiction (ism-i müenne²): ğayibden haber veriş, kerāmet

Prédilection (ism-i müenne²): muşabbetde terc³ř

Prédire (fiʔil-i müteʔaddi): önden haber vermek, tefeʕül ve kerāmet veya řesābla keşf edip söylemek

Prédisposer (fiʔil-i müteʔaddi): tehyiʕe etmek

Prédominant, e (şıfat): ğālib

Prédominer (fiʔil-i lāzım): ğālib gelmek

Prééminence (ism-i müenne²): teķaddüm, tefevvuk

Prééminent, e (şıfat): fāʕık, aķdem

Préétablir (fiʔil-i müteʔaddi): ileri sürmek ř evvelden i²bāt etmek

Préexcellence (ism-i müenne²): her şeye tefevvuk, rücřāniyet

Préexistant, e (şıfat): zamānca muķaddem

Préexistence (ism-i müenne²): zamānca muķaddem

Préexister (fiʔil-i lāzım): zamānca muķaddem etmek

Préface (ism-i müenne²): muķaddime, d³bāce

Préfecture (ism-i müenne²): vālilik, mutaşarrıflık ř vilāyet, eyālet, sancaķ ř şükümet konağı || de police – zabtiye nezāreti

Préférable (şıfat): müreccaş, evvelî

Préférablement (řāl): biʔt-terc³ř, tercişen

Préférence (ism-i müenne²): rücřān, terc³ř = (cemʔ) iltifāt-ı şüsn-i nazār

Préférer (fiʔil-i müteʔaddi): terc³ř etmek

Préfet (ism-i müzekker): vāli, mutaşarrıf || de police – zabtiye nāzırı

Préfix, e (şıfat): muṣayyen, muḵarrer

Préhension (ism-i müenne²): tenāvül

Préhistorique (şıfat): ḵableṣt-tār³ḥ, pek ḵad³m

Préjudice (ism-i müenne²): ḥalel, zarar, ziyān § ğadr, maġdūriyet

Préjudiciable (şıfat): muḥil, muḵırr § bāṣi²-i ğadr

Préjudiciel, le (şıfat): daṣvānıñ başlıca maddesinden evvel ruḥyet olunacak (mesḥele)

[SAYFA 497]

Préjudicier (fiṣil-i lāzım): ḥalel getirmek § ğadr etmek

Préjugé (ism-i müzekker): fikr-i bāṭıl, iṣtiḵād-ı bāṭıl, Ṣurāfāt § em²āl

Préjuger (fiṣil-i müteṣaddi): evvelden Ṣükm etmek, evvelden añlamak

Prélasser (se) (fiṣil-i muṭāvaṣat): vaḵārla yürümek

Prélat (ism-i müzekker): başpapas

Prélature (ism-i müenne²): başpapaslık

Prêle (ism-i müenne²): bir nevṣ ot, Ṣaşıṣetüṣṭ-ṭuġ

Prélegs (ism-i müenne²): mirā²ıñ taḵs³minden vāri²leriñ birine verilmesi vaṣiyyet olunmuş Ṣiṣṣé

Prélégner (fiṣil-i müteṣaddi): mirā²ıñ taḵs³minden evvel bir Ṣiṣṣe tefr³ḵ etmek

Prélèvement (ism-i müzekker): bir şeyiñ ṭopundan burūca ṣiṣen bir miḵdār ifrāzı

Prélever (fiṣil-i müteṣaddi): bir şeyiñ ṭopundan bir veche peṣin bir miḵdār ifrāz etmek

Préliminaire (şıfat): muḳaddemāt ḳābilinden olan = (ism-i müzekker-cemḳ): muḳaddemāt

Préliminairement (Şāl): muḳaddemāt ḳābilinden olarak

Prélude (ism-i müzekker): düzen || (mecāzen) muḳaddime

Préluder (fiʔil-i lâzım): düzen vermek || (mecāzen) mühim bir işe muḳaddime olmak üzere ehvenini yapmak

Prématuré, e (şıfat): turfanda || (mecāzen) vaḳitsiz, sırası gelmemiş

Prématurément (Şāl): vaḳitsiz, mevsimsiz, sırası gelmeden

Prématurité (ism-i müenne²): turfandalık § vaḳitsizlik

Préméditation (ism-i müenne²): teḳemmül ve mülāşaza etmek

Prémices (ism-i müenne²-cemḳ): ilk maşşül § ibtidā, evāḳil

Premier, ère (şıfat): birinci, evvel § baş, reḳis

Prémièrement (Şāl): evvelā § eñ evvel, evvel be-evvel

Prémisse (ism-i müenne²) (mantık): muḳaddem ve tāli

Prémunir (fiʔil-i müteḳaddi): esbāb-ı muşāfazasını tehyiçe etmek

Prenable (şıfat): alınabilir, zabtı mümkün

Prenant, e (şıfat): alan, āḳiz, ḳābız

Prendre (fiʔil-i müteḳaddi): almak, aḳz u ḳabz etmek § tutmak, ḳapmak § ittişāz etmek § kirālamak, isticār etmek § içmek, yemek § yerine ḳomak, nazarıyla ḳıḳmak = (fiʔil-i lâzım) tutmak, ḳökleşmek § ḳonmak, incimād etmek § ḳalınlaşmak, pekleşmek

Preneur, euse (isim): alıcı, āḳiz, ḳābız

Prénom (ism-i müzekker): ism-i zātî

Préoccupation (ism-i müenne²): ıalğınlık

Préoccuper (fiʔil-i müteʔaddi): zihnini ziyādesiyle meşğul ve zabı etmek || se – zihni meşğul ve ıalğın olmak

Préopinant (ism-i müzekker): diğlerinden evvel reʕy veren adam

[SAYFA 498]

Préparatif (ism-i müzekker): tedārik, Şāzırlık

Préparation (ism-i müenne²): Şāzırlanma, tehyiʕe § terk³b, iʔmāl

Préparatoire (şıfat): Şāzırlayıcı, müheyyi || école– mekteb-i iʔdādî § iştıyāt sınıfları

Préparer (fiʔil-i müteʔaddi): Şāzırlamak, tehyiʕe etmek § terk³b ve tert³b etmek

Prépondérance (ism-i müenne²): nüfūz ve Şay²iyetce ğalebe ve tefevvuk

Prépondérant, e (şıfat): nüfūz ve Şay²iyetce ğālib ve fāʕik olan

Préposé, e (isim-şıfat): meʕmūr

Préposer (fiʔil-i müteʔaddi): meʕmūr etmek

Préposition (ism-i müenne²) (şarf): Şarf-i cerr, Şarf-i ilşāk

Prépuce (ism-i müzekker): sünnet derisi, ğulfe

Près (Şarf-i cerr): yanında, yanına, yakın, kırbunda § küre, nisbeten, yanında § heman, taqr³ben, yak³n

Présage (ism-i müzekker): fāl

Présager (fiʔil-i müteʔaddi): ʔalāmet olmak, delālet etmek § tefeʕül etmek

Presbyte (isim-şıfat) (tıbb): med³dü'l-başar = (şıfat)
med³dü'l-başar adamlara mahşûş

Presbytéral, e (şıfat): köy ve maşalle papasının
ikâmetgâhına müteâallik

Presbytère (ism-i müenne²): köy veya maşalle papasının
ikâmetgâhı

Presbytisme (ism-i müzekker) (tıbb): meddü'l-başar

Prescience (ism-i müenne²): âilmü'l-gayb

Prescient, e (şıfat): ââlimü'l-gayb

Prescriptible (şıfat) (kanun): mürûr-ı zamânla şak
kazanabilen veya şakdan sâkıf olabilen

Prescription (ism-i müenne²) (kanun): mürûr-ı zamân

Prescrire (fi'il-i müteâaddi): emir vermek, şukmetmek || (kanun)
mürûr-ı zamânla şak kazanmak

Préseance (ism-i müenne²): şak-ı tekâddüm

Présence (ism-i müenne²): şuzûr, vücûd ş mukâbele, muvâcehe ||
d'esprit – şâzırcevâblık

Présent (ism-i müzekker): hediye, pişkeş, armağan

Présent, e (şıfat): şâzır, mevcûd, şâzır bi'l-meclis = (ism-i
müzekker) şâl || (şarf) şâl ş³ğası || â – şimdi

Présentable (şıfat): gösterilebilir, âarza şâyân

Présentation (ism-i müenne²): âarz, taqd³m

Présentement (şâl): şimdiki şâlde

Présenter (fi'il-i müteâaddi): âarz ve taqd³m etmek ş
göstermek, ibrâz ve ızhâr etmek || se – zuhûr etmek, çıkmak

Préservatif, ive (şıfat): muşāfaẓa ve vikāyeye yarayan =
(ism-i müzekker) (tıbb) vāķi

Préservation (ism-i müenne²): muşāfaẓa, vikāye

[SAYFA 499]

Préservier (fiʔil-i müteʔaddi): şaklamak, muşāfaẓa ve vikāye etmek

Présidence (ism-i müenne²): reʕislik, riyāset

Président (ism-i müzekker): reʕis

Présider (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lāzım): riyāset etmek

Présomptif, ive (şıfat): héritier- vāri²-i muṭlak ş
veliʔahd

Présomption (ism-i müenne²): müṭālaʔa, zann ş ħodb³nlik,
ħodpesendlik,

Présomptueusement (şāl): ʔucb ve ħodb³nlikle

Présomptueux, euse (isim-şıfat): kendini beğenmiş, ħodb³n,
ħodpesend

Presque¹⁴³: hemen, taķr³ben, gibi

Presquîle (ism-i müenne²): şibh-i cezire, n³m cez³re

Pressant, e (şıfat): şıkışdıran ş müstaʔcil

Presse (ism-i müenne²): ġalabalık, izdihām ş maķine, mengene,
cendere ş ṭabʔ destgāhı ş maṭbūʔāt

Pressé, e (şıfat): ʔacelesi olan ş mecbūr ve meftūn

Pressentiment (ism-i müzekker): evvelden şissediş, şiss-i
müstakbel

¹⁴³ Ha ve mim harfi şeklinde kısaltma var. Kitabın başında böyle bir kısaltma yok.

Pressentir (fiʔil-i müteʔaddi) : evvelden ʕissetmek, göñle
toğmak

Presser (fiʔil-i müteʔaddi) : ʕıkmaq, taʔʕ³r etmek ʕ başmaq,
taʔy³k etmek ʕ başmaq, makineye komaq ʕ taʔc³l ve tesr³ʔ etmek =
(fiʔil-i lâzım) müstaʔcil olmak

Pressier (ism-i müzekker) : destgāhcı, makineci

Pression (ism-i müenne²) : başıʕ, taʔy³k

Pressoir (ism-i müzekker) : üzüm ve zeytin ve sāʕire ezmeğе mahşuş
makine

Pressurage (ism-i müzekker) : üzüm ve sāʕireniñ makinede
başılması

Pressurer (fiʔil-i müteʔaddi) : ʕıkmaq, taʔʕ³r etmek || (mecāzen)
ağır vergilerle belini kıрмаq, ezmek

Prestance (ism-i müenne²) : heybet

Prestation (ism-i müenne²) : şadaqat yemini ʕ angarya

Preste (şıfat) : haf³f, ser³ʔ = (Şarf-i nida) : çabuk

Prestement (Şāl) : sürʔat ve mahāretle

Prestesse (ism-i müenne²) : çabukluq, haf³flik, sürʔat ve mahāret

Prestidigitateur (ism-i müzekker) : Şokkabāz

Prestidigitation (ism-i müenne²) : Şokkabāzlıq

Prestige (ism-i müzekker) : göz boyama, siŞirbāzlıq, şuʔbede ||
(mecāzen) iʔcāz

Prestigieux, euse (şıfat) : siŞirkār || (mecāzen) muʔcizedā

Presto ve **Prestissimo** (Şāl) (musıķi) : sürʔatle

Présumable (şıfat) : mümkün, muŞtemel

Présumer (fiʔil-i müteʔaddi): iʕtimāl vermek = (fiʔil-i lāzım): ʕüsn-i ẓanda bulunmak

Présupposer (fiʔil-i müteʔaddi) (çu): evvelden farż etmek

Présupposition (ism-i müenne²) (çu): evvelden olunan farż
[SAYFA 500]

Présure (ism-i müenne²): yoğurt mayası

Prêt (ism-i müzekker): ödünç, karż, ʔāriyet ʕ neferāt maʔāʕı

Prêt, e (şıfat): Şāzır, müheyyā

Pretantaine (ism-i müenne²): courir la- öteye beriye koşmak

Prétendant, e (şıfat): ʔālib, heveskār = (ism-i müzekker)
iddiʔā-yı istiʕkāk eden prens

Prétendre (fiʔil-i müteʔaddi): iddiʔā etmek ʕ kendi ʕakķı
gibi ʔaleb etmek = (fiʔil-i lāzım) iddiʔā-yı istiʕkāk etmek

Prétendu, e (şıfat): iddiʔā ve farż olunan = (isim)
nişānlı, yavuklu

Prête-nom (ism-i müzekker): kendisine ʔāʕid olmayan bir
muķāvele ve senediñ kendi ismi üzerine ʔakd olunan adam

Prétentieux, euse (şıfat): iddiʔālı

Prétention (ism-i müenne²): iddiʔā, müddeʔā, daʔvā-yı
istiʕkāk ve ehliyet

Prêter (fiʔil-i müteʔaddi): ödünç vermek, iķrāz etmek ||
(mecāzen) ʔaʔf ve isnād etmek ʕ vermek = (fiʔil-i lāzım)
çekilmekle açılmak, uzanmak || se- muvāfaķat etmek

Prétérit (ism-i müzekker) (t okunur) (şarf): māż³ ʕ ʕġası

Préterition (ism-i müenne²) (ʔilm-i beyān): zımnen ifhām

Prêteur, euse (isim-şıfat): ödünç veren, muķriż

Prétexte (ism-i müzekker): ves³le ittiḥāz etmek, bahāne etmek

Prétintaille (ism-i müenne²): bir nevā dantela § lüzüm ve ehemmiyeti az şey

Prétoire (ism-i müzekker): maşkeme

Prétraille (ism-i müenne²): tāḥife-i ruhbān, ruṣbānlar gürūhu

Prêtre (ism-i müzekker): papas, rāhib, keş³ş

Prêtresse (ism-i müenne²): rāhibe

Prêtrise (ism-i müenne²): papaslık, keş³şlik, ruhbāniyet

Preuve (ism-i müenne²): del³l, burhān, beyyine, Süccet, sened || (Şesāb) mizān

Preux (ism-i müzekker) (şıfat): yiğit, cesūr

Prévaloir (fiʔil-i lâzım): gālib gelmek, galebe etmek

Prévarication (ism-i müenne²): ḥıyānet, ihānet

Prévariquer (fiʔil-i lâzım): ḥıyānet ve ihānet etmek

Prévenance (ism-i müenne²): arzū olunacak şeyleri istenilmeksizin tehyiçe ediş

Prévenant, e (şıfat): arzū olunabilecek şeyi evvelden tehyiçe eden, mükerrerem, mültefit

Prévenir (fiʔil-i müteʔaddi): sebkat etmek § öñünü almak § arzū ve merāmını Şāşıl etmek § vaktiyle iḥtār etmek

Préventif, ive (şıfat): bir fenālık veya tehlikeniñ öñünü almağa maḥşuş

Prévention (ism-i müenne²): taşk³k ve muŞākemedan

[SAYFA 501]

evvel leh veya ʔāleyhinde Şāşıl olan fikir § maznūniyet

Prévenu, e (şıfat): muşākeme ve taşķķden evvel lehde veyā
maleyhde bulunan ş maznūn = (isim) maznūn, maznūne

Prévision (ism-i müenne²): fehm, istidlāl

Prévoir (fiʔil-i müteʔaddi): evvelden görmek, derk ve
istidlāl etmek ş öñünü almak

Prévôt (ism-i müzekker): Şākim ş nāzır, kahyā ş kılıç
ta'l³mi hocası

Prévôtal, e (şıfat): bir Şākim ya müd³r ve kahyāya
müteʔallik

Prévôtalement (Şāl): temy³z ve istināf kabūl etmez şüretde,
kaṭʔiyyen

Prévoyance (ism-i müenne²): evvelden görüş, istidlāl ş
baş³ret, ihtiyāt

Prévoyant, e (şıfat): baş³ret ve iştıyāt şaşıbi

Prié, e (isim): medʔūv

Prie-Dieu (ism-i müzekker): duʔā etmek üzere üstüne diz
çökmeğe mahşūş taḥta

Prier (fiʔil-i müteʔaddi): yalvarmak, ricā etmek ş ṭapmak,
ʔibādet etmek ş daʔvet etmek = (fiʔil-i lāzım) duʔā etmek,
namāz kılmak

Prière (ism-i müenne²): yalvarma, ricā, niyāz ş duʔā, namaz

Prieur (ism-i müzekker): manāstır reʔisi

Primaire (şıfat): ibtidāʕî. École – mekteb-i ibtidāʕî,
şıbyān mektebi

Primat (ism-i müzekker): başpiskoposlar reʔisi

Primatial, e (şıfat): başpiskoposlar reʔisine müteʔallik

Primatie (ism-i müenne²): başpiskoposlar reʕisliđi

Primauté (ism-i müenne²): tefevvuk, teʕaddüm § oyunda
ilklik

Prime (ism-i müenne²): sigorta ücreti § mükāfāt-ı naʕdiye,
ikrāmiye = (şıfat) (cebır) üs || de- abord evvel emirde

Primer (fiʕil-i müteʕaddi- fiʕil-i lāzım): tefevvuk etmek,
fāʕık olmak

Prime-sautier, ière (şıfat): birden bire ʕarār veren

Primeur (ism-i müenne²): turfandalar mevsimi = (cemʕ)
turfanda meyve ve sebzeler

Primevère (ism-i müenne²): ʕuʕa ʕiʕeđi, zehrüʕr-reb³ʕ

Primitif, ive (şıfat): aşlî, ʕad³m, ibtidāʕî

Primitivement (Şāl): fi'l-aşl, ʕan aşl

Primo (Şāl): evvelā

Primogéniture (ism-i müenne²): ekberiyet

Primordial, e (şıfat): ibtidāki, eñ eski, aşlî

Primordialement (Şāl): eñ eski zamānda, fi'l-aşl

Prince (ism-i müzekker): Şükümdār, Şākim, melik, ʕral §
şehzāde, prens

Princeps (şıfat): édition – ilk ʕabʕ

Princesse (ism-i müenne²): Şükümdār veyā şehzādeniñ zevce
veyā ker³mesi

[SAYFA 502]

Princier, ère (şıfat): Şükümdār veyā şehzādeye müteʕallik,
şāhāne

Principal, e (şıfat): reʕsü'l-māl § mekteb müd³ri = (cemʔ)
vücüh ve ʔayān, ʔoca başılar

Principalement (şāl): başlıca, ʔale'l-ḥuşuş, bi'l-ḥaşşa

Principauté (ism-i müenne²): şehzādelik, prenslik § emāret

Principe (ism-i müzekker): mebdēʕ, aşl, menbāʔ § ʔunşur,
esās, māya § fikir, meslek, ʔar³ḳ, mezheb § ḳāʔide-i külliye,
ḳānūn = (cemʔ) mebādi, uşul, erkān

Printanier, ère (şıfat): ilk bahārā müteʔallik, reb³ʔî

Printemps (ism-i müzekker): ilk bahār, reb³ʔ || (mecāzen)
gençlik, ʔunfuvān-ı şebāb

Priorité (ism-i müenne²): eskilik, kıdem, aḳdemiyyet

Prise (ism-i müenne²): alma, aḳz § fetş, zabt, tesh³r §
tutamak ştutam, ḳabza § ḳavḡa

Prisée (ism-i müenne²): taḳd³r-i ḳıymet

Priser (fiʔil-i müteʔaddi): taḳd³r-i ḳıymet etmek, fiyāt
ḳomak || (mecāzen): taḳd³r etmek = enfiye çekmek

Priseur (ism-i müzekker- şıfat): muşammen § enfiye çeken

Prismatique (şıfat) (hendese): menşūrî

Prisme (ism-i müzekker) (hendese): menşūr || (şikemiyyāt-ı
ṭab³ʔiyye): muşallilüʔz-ziyā

Prison (ism-i müenne²): şabşhāne, maşbes, zindān

Prisonnier, ère (isim-şıfat): maşbūs, zindānbend § mevḳūf §
es³r

Privatif, ive (isim-şıfat) (ḳanūn): bir şaḳdan maşrum
bıraḳan, sālîb

Privation (ism-i müenne²): Şırman, maşrūmiyet § iştīyāc, zarūret

Privativement (§āl): bi'l-isti²nā

Privauté (ism-i müenne²): lāubāliyāne tavır ve şareket

Privé, e (şıfat): maşrūm § huşūşî, zātî, şahşî § hāş, maḥşūş

Privément (§āl): huşūşî şūretde, şūret-i ğayr-ı resmîyede

Priver (fiʿil-i müteʾaddi): maşrūm bırakmak § alışdırmak, teçn³s etmek || se – ihtiyār-ı maşrūmiyet etmek

Privilège (ism-i müzekker): imtiyāz || (mecāzen) meziyyet

Privilégié, e (isim-şıfat): imtiyāzlı, mümtāz

Privilégier (fiʿil-i müteʾaddi): imtiyāz vermek

Prix (ism-i müzekker): değer, kıymet, baha, fiyāt, ²emen § mükāfāt, ecir || au – de yanında, nisbeten

Probabilisme (ism-i müzekker): mezheb-i iştīmāliyyūn

Probabilité (ism-i müenne²): iştīmāl, aġleb-i iştīmālāt || (riyāziye) Şesāb-ı iştīmālî

Probable (şıfat): muştemel

Probablement (§āl): iştīmāldir ki, belki, ġālibā

[SAYFA 503]

Probant, e (şıfat): ve

Probatif, ive (şıfat): i²bāt eden, gösteren, mübeyyin

Probation (ism-i müenne²): ruhbān çilesi § i²bāt

Probatoire (şıfat): imtişān ve tecrübeye yarayan

Probe (şıfat): toġru, müstak³m, ʾaf³f

Probité (isim): toġruluk, istikāmet, ʾiffet

Problématique (şıfat): şübhelı, meşkūk

Problématiquement (şāl): şübhelı ve meşkūk bır şüretle

Problème (ısm-i müzekker): şıhḥat ve madem-i şıhṣati
muṣtemel kaṣıyye || (rıyāziye) suçāl, mescele ş daṣvā-yı
ameli

Procédé (ısm-i müzekker): tavır, tarz, şareket ş ameliyāt-ı
fenniye uşul ve kāmidesi

Procéder (fiil-i lâzım): neşet ve şudūr etmek, şadır olmak
|| (mecāzen) şareket ve muāmele etmek

Procédure (ısm-i müenne²): uşul-i muşākeme, uşul-i fıkıh ş
evrāk-ı istinākiye ve şāciye

Procédurier, ère (isim): daṣvāları seven adam, müzevvir

Procès (ısm-i müzekker): dāṣvā, mūrāfaa

Processif, ive (şıfat): daṣvāya müteallik ş daṣvāları
seven

Procession (ısm-i müenne²): tekb³r ve tehl³l ile ağır ağır
yürüyen alay || (mecāzen) birbiri arkasından yürüyen
galabalık

Processionnellement (şāl): tekb³r ve tehl³l ile

Procès- verbāl (ısm-i müzekker): takr³r, curnāl, rapor,
maṣbaṭa ş zabıtnāme

Prochain (ısm-i müzekker): din ve insāniyet kardaşları,
ben³ cins, kar³n

Prochain, e (şıfat): yakında olan, kar³b ş öñdeki, gelecek

Prochainement (zarf-ı zamān): yakında, kar³ben

Proche (şıfat): yak³n, kar³b = (ism-i müzekker-cem³):
akraba, şışım || (Şarf-Şarf-i cerr): yak³n, kurbunda,
civārında, yanında

Proclamation (ism-i müenne²): iълān resmi § intiҳāb-ı
ᵛalenî

Proclamer (fiᵛil-i müteᵛaddi): resmen iълān etmek § ᵛalenen
intiҳāb etmek

Procréation (ism-i müenne²): tevellüdāt

Procréer (fiᵛil-i müteᵛaddi): toғurmak, tevl³d etmek

Procuration (ism-i müenne²): tevk³l § vekāletnāme

Procurer (fiᵛil-i müteᵛaddi): taşş³l ettirmek, tedārik
etmek

Procureur (ism-i müzekker): vek³l || général – müddeᵛi
ᵛumūmî

Prodigalement (Şāl): isrāfla, müsrifāne

Prodigalité (ism-i müenne²): isrāf, bezl

Prodige (ism-i müzekker): Şāriku' l-ᵛāde şey, ğaribe, uᵛcube

Prodigleusement (Şāl): fevķa' l-ᵛāde

[SAYFA 504]

Prodigieux, euse (şıfat): Şāriku' l-ᵛāde, ğarābetnümā,
şaşılacak § fevķa' l-ᵛāde

Prodigue (isim-şıfat): müsrif

Prodiguer (fiᵛil-i müteᵛaddi): isrāf etmek

Prodrome (ism-i müzekker): muķāddime, d³bāce

Producteur, trice (isim): Şaşılāt veren

Productif, ive (şıfat): münbit, maşşūldār

Production (ism-i müenne²): Şāşılāt verme § Şāşılāt, maŞşūl § e²er, teçl³f

Produire (fiʿil-i müteʾaddi): Şāşıl etmek § Şāşılāt vermek § vermek, getirmek § ³cāb ve intāc etmek § sevķ ve idhāl etmek ||bāçⁱ²-i Şayāt ve maskat-ı reçsi olmak § yapmak, inşā ve iʾmāl etmek

Produit (ism-i müzekker): Şāşılāt, maŞşūl || (kimyā): maŞşūlāt-ı kimyeviye || (Şesāb) Şāşıl-ı darb

Proéminence (ism-i müenne²): çıkındı, netç

Proéminent, e (şıfat): çıkındılı, nāt³

Profanateur, trice (isim): mevādd-ı muķaddeseyi murdār eden

Profanation (ism-i müenne²): mevādd-ı muķaddeseniñ murdār edilmesi

Profane (isim-şıfat): mevādd-ı muķaddeseye lāzım gelen Şürmet ve riʾāyeti muḥālif olan § dine müteʾallik olmayan

Profaner (fiʿil-i müteʾaddi): mevādd-ı muķaddese Şakķında Şürmetsizlik etmek § kıymetli bir şeyi nābemaŞal şarf etmek

Proférer (fiʿil-i müteʾaddi): ağıza almak, tefevvüh etmek

Profés, esse (isim-şıfat): bir ʿar³ķ-i ruhāniye duḥūl için lāzım gelen resim ve ķasemi icrā etmiş adam veya ķadın

Professor (fiʿil-i müteʾaddi): iʿtirāf etmek § bir iş veyā şanʿat icrā etmek § tedr³s etmek § bir dine tābiʿ olmak

Professeur (ism-i müzekker): müderris, muʾallim

Profession (ism-i müenne²): iķrār, iʿtirāf § şanʿat, meʿmūriyet § bir dine tābiʿiyet

Professionnel, le (şıfat): bir şanʿat-ı maḥşūşaya müteʾallik

Professoral, e (şıfat): muʾallim ve müderrise maḥşūş

Professorat (ism-i müzekker): müderrislik, muallimlik

Profil (ism-i müzekker): yandan görünüş || (fenn-i miṣmārî): makṭaʿ-ı ṣamūdî, profil

Profiler (fiʿil-i müteʾaddi): yandan göstermek & makṭaʿ-ı ṣamūdisini almak

Profit (ism-i müzekker): kâr, nefʿ, fāʿide, temettüʾ

Profitable (şıfat): müfʿd, nāfiʿ, kârlı, temettüʾlü

Profiter (fiʿil-i lâzım): kâr etmek, kazanmak & istifāde etmek & nāfiʿ ve kârlı olmak & neşv ü nemā bulmak

Profond, e (şıfat): derin, ṣamʿ || (mecāzen) büyük, ṣazʿm, vāsiʿ & añlaşılması müşkül, ğāmız & müdekkik

[SAYFA 505]

Profondément (Şāl): derin derin, ṣamʿkan

Profondeur (ism-i müenne²): derinlik, ṣumk || (mecāzen) taṣmʿk-i fikir & mechūliyet, ğavr

Profusément (Şāl): isrāfla, bollukla

Profusion (ism-i müenne²): isrāf, bezl & bolluk

Progéniture (ism-i müenne²): tevellüdât, çocuklar, yavrular

Programme (ism-i müzekker): program & meslek, hatt-ı Şareket

Progrès (ism-i müzekker): ilerileme, terakki & büyüme, artma & tefeyyüz

Progresser (fiʿil-i lâzım): ileri gitmek, terakki ve tefeyyüz etmek

Progressif, ive (şıfat): terakkiye müteʾallik & tedrʿcî

Progression (ism-i müenne²): tedrʿcî terakki || (riyāziye) tenāsüb-i ṣaleʾl-vilāʿ

Progressiste (ism-i müzekker): terakki tarafdârı

Progressivement (Şâl): tedr³cî tedr³cî ilerileyerek

Prohiber (fiʔil-i müteʔaddi): menʔ ve yasağ etmek

Prohibitif, ive (şıfat): menʔ eden

Prohibition (ism-i müenne²): memnūʔiyet, yasağ

Proie (ism-i müenne²): yırtıcı Şayvānıñ avı, şikâr ||
(mecāzen) ğan³met, yağma § tuʔme

Projectile (ism-i müzekker): mermi, kaz³fe

Projection (ism-i müenne²): mermileriñ atılması, remy,
kazf § mürtesim, irtisām

Projet (ism-i müzekker): tert³b, niyet, taşavvur § resim,
plan § lâyiŞa

Projeter (fiʔil-i müteʔaddi): taşavvur ve tert³b etmek §
şalmağ, vermek || (hendese) mürtesemini yapmak

Prolégomènes (ism-i müzekker-cemʔ): emlāk şaŞibi olmayıp
saʔyiyle yaşāyān ahālî

Prolétariat (ism-i müzekker): emlāk şaŞibi olmayıp
saʔyleriyle yaşāyān ahali şınıfı

Prolifique (şıfat): tevl³d Şaşşasını Şāçiz, tenāsülî

Prolixe (şıfat): uzun, muṭnib

Prolixement (Şâl): uzun uzadıya, iṭnābla

Prolixité (ism-i müenne²): iṭnāb, taṭv³l-i kelām

Prologue (ism-i müzekker): muḳaddime

Prolongation (ism-i müenne²): temd³d

Prolongement (ism-i müzekker): imtidād

Prolonger (fiʔil-i müteʔaddi): temd³d etmek

Promenade (ism-i müenne²): gezinme, teferrüc, seyir §
gezinti, teferrücgâh, mes³re

Promener (fiʔil-i müteʔaddi): gezdirmek || se – gezmek,
gezinmek

Promeneur, euse (isim): gezen, gezinen

Promenoir (ism-i müzekker): gezinti, teferrücgâh, mes³re

Promesse (ism-i müenne²): vaʔad, taʔahhüd

Prometteur, euse (şıfat): vaʔdi bol

[SAYFA 506]

Promettre (fiʔil-i müteʔaddi): söz vermek, vaʔad ve
taʔahhüd etmek = (fiʔil-i lâzım) üm³d vermek

Promiscuité (ism-i müenne²): muhteliʔ cemāʔat

Promission (ism-i müenne²): terre de – arz-ı Kenʔan

Promontoire (ism-i müzekker): burun, reʕs

Promoteur (ism-i müzekker): öñ ayak

Promotion (ism-i müenne²): terf³ʔ

Promouvoir (fiʔil-i müteʔaddi): terf³ʔ etmek

Prompt, e (şıfat): ʕabuk, ser³ʔ

Promptement (şāl): ʕabuk, t³z, derşāl

Promptitude (ism-i müenne²): ʕabukluk, sürʔat

Promulgation (ism-i müenne²): bir ʕanūnuñ resmen i'lānı

Promulguer (fiʔil-i müteʔaddi) (bir ʕanunu) resmen i'lān
etmek

Prône (ism-i müzekker): vaʔaz § mübālağalı medş

Prôner (ism-i müzekker): vaʔaz § mübālaġā ile med§ etmek =
(fiʔil-i lâzım) uşanç verecek derecede söz söylemek

Prôneur, euse (isim): mübālaġa ile med§ eden adam § uzun
uzadıya söyleyip uşanç veren adam

Pronom (ism-i müzekker) (şarf): kināye (zam³r, ism-i
işāret, mübhemāt)

Pronominal, e (şıfat) (şarf): kināyeye müteʔallik || verbe –
fiʔil-i muṭāvaʔat

Prononcé, e (şıfat): belli, zāhir = (ism-i müzekker) karar,
taşm³m

Prononcer (fiʔil-i müteʔaddi): telaffuz etmek § karar vermek || se
– beyān-ı fikir ve maqşad etmek

Prononciation (ism-i müenne²): telaffuz

Pronostic (ism-i müzekker): keşif § ʔalāmet

Pronostiquer (fiʔil-i müteʔaddi): keşif etmek

Pronostiqueur (ism-i müzekker): keşşāf

Propagande (ism-i müzekker): bir din veya meslek-i maḥşūşuñ
neşriçün olunan teşebbü²āt, telk³nāt

Propagandiste (ism-i müzekker): bir din veya meslek-i maḥşūşuñ
nāşiri

Propagateur, trice (isim): nāşir

Propagation (ism-i müenne²): neşr, taʔm³m § tek^{2 3}r-i nüfūs

Propager (fiʔil-i müteʔaddi): neşr ve taʔm³m etmek §
tek^{2 3}r-i nüfūs etmek

Propension (ism-i müenne²): bir cismiñ diġer cisme olan
meyl-i ṭabiʔiyyesi || (mecāzen) meyl, arzū

Prophète, étesse (isim): nebi, rasûl, peygamber § gayibden haber veren adam

Prophétie (ism-i müenne²) (cie): mucize § gayibden verilen haber

Prophétique (şıfat): enbiyāya müteṣallik

Prophétiquement (Şāl): nebi şıfatıyla, peygamberāne

Prophétiser (fiṣil-i müteṣaddi): gaybdan haber vermek § iddiā-yı nübüvvet etmek

Propitiation (ism-i müenne²) sacrifice de –ğazab-ı ilāhiyi tesk³n için zebḥ olunan kurban

[SAYFA 507]

Propitiatoire (şıfat): müsāid ve muvāfık etmeğe yarayan

Proportion (ism-i müenne²) :tenāsüb

Proportionnalite (ism-i müenne²): tenāsüb, mütenāsibiyet

Proportionnel, le (şıfat): mütenāsib

Proportionnellement (Şāl): mütenāsiben

Proportionnémeat (Şāl): mütenāsiben

Proportionner (fiṣil-i müteṣaddi): muvāzenesini tutmak, mütenāsib olmak

Propos (ism-i müzekker): söz, laḳırdı, şoşbet || à- tam vaktinde, vakt-i münāsibinde || de- délibéré ṣamden .|| à- de Şakḳında

Proposable (şıfat): tekl³f olunabilen

Proposer (fiṣil-i müteṣaddi): tekl³f etmek § ṣarż ve taḳd³m etmek || se- niyet etmek

Proposition (ism-i müenne²): tekl³f § Şalli maṭlūb mesʕele
|| (şarf): cümle, kaẓiyye

Propre (şıfat): maḥşūş, ḥāş § ḥaynı § lāyık, münāsib §
yarar, şāliş § pāk, temiz, naẓ³f § şāf³, ḥāliş = (ism-i
müzekker) ḥaşşa

Proprement (Şāl): pak ve temiz olarak, neẓāfetle §
tamāmıyla, ḥaynıyla || dit- aşl, nefis

Propret, te (isim-şıfat): temizlik meraklısı

Propreté (ism-i müenne²): paklık, temizlik, neẓāfet

Propriétaire (isim): mālik, şāşib, mutaşarrıf

Propriété (ism-i müenne²): temellük, taşarruf § mülk §
ḥaşşa, ḥaşşiyet § maḥnā-yı Şak³kî

Propylées (ism-i müzekker-cemḥ): bir büyük binānıñ kapısı
öñündeki inşāāt-ı miḥmāriye

Prorata (au) (Şāl): ḥali kadr

Progoratif, ive (şıfat): temd³dî, teḥ³rî

Progoration (ism-i müenne²): temd³d, teḥ³ir

Progorer (fiḥil-i müteḥaddi): temd³d, teḥ³r etmek

Prosaique (şıfat): ne²rî, men²ūr

Prosateur (ism-i müzekker): ne²ir yazan muşarrir

Proscripteur (ism-i müzekker): bilāmuşākeme mücāzāt veren
adam

Proscription (ism-i müenne²): bilāmuşākeme edilen mücāzāt

Proscrire (fiḥil-i müteḥaddi): bilāmuşākeme mücāzāta dūḥār
etmek

Proscrit, e (isim-şıfat): bilāmuşākeme mücāzāta dūcār,
politiķa müttehimi

Prose (ism-i müenne²): ne²ir

Prosélyte (ism-i müzekker): muhtedi, dönme

Prosélytisme (ism-i müzekker): sācīrleri kendi dinine ilşāk
etmek ğayreti, ictihād

Prosodie (ism-i müenne²): tecv³d ş maruż

Prosodique (şıfat): tecv³d veya marūza müteḥallik

Prosopopée (ism-i müenne²): teşh³ş, tecs³m

Prospectus (ism-i müzekker) (s okunur): taḥr³fnāme

[SAYFA 508]

Prospère (şıfat): baḥtiyār, mesḥūd, muḥbil ş yāver, muvāfık

Prospérer (fiḥil-i lāzım): mesḥūd ve baḥtiyār olmak ş
muvaḥḥak olmak, işi rast gitmek

Prospérité (ism-i müenne²): saḥadet, baḥt, devlet, iḳbāl

Prosternation (ism-i müenne²) ve

Prosternement (ism-i müzekker): yere kapanma, secde

Prosterner (se) (fiḥil-i muṭāvaḥat): yere kapanmak, secde
etmek

Prostituée (ism-i müenne²): fāḥişe, mübtezele

Prostituer (fiḥil-i müteḥaddi): mübtezel etmek

Prostitution (ism-i müenne²): zillet ve Şakāret, ibtizāl ş
fuşş, ruspilik

Prostration (ism-i müenne²) (tıbb): hebt

Prostyle (ism-i müzekker) (şıfat) :yalıñız öñ tarafında
sütunları bulunan binā

Prote (ism-i müzekker): maṭbaʿa müd³ri veyā başmürettibi

Protecteur, trice (isim): Sām³, şaṣib

Protection (ism-i müenne²): Şimāye, şaṣābet, iltizām

Protée (ism-i müzekker): pek çabuk değişen adam

Protégé, e (şıfat): maşmi

Protéger (fiʿil-i müteʾaddi): Şimāye, teşāşub, iltizām etmek

Protestant, e (isim-şıfat): Protestan

Protestantisme (ism-i müzekker): Protestanlık

Protestation (ism-i müenne²): protesto, ikāme-i Şacet § vaʿad, taʿahhüd

Protester (fiʿil-i müteʾaddi): vaʿad ve taʿahhüd etmek = (fiʿil-i lâzım) protesto etmek, ikāme-i Şacet etmek

Protêt (ism-i müzekker): poliçenin ʾadem-i kabûlünü mübeyyin beyānnāme, protestonāme

Protocole (ism-i müzekker): düvel-i muḥtelife muraḥḥaşlarından mürekkeb meclis-i muḥteliṭiñ müzākerâtı zabıtnāmesi, protokol

Prototype (ism-i müzekker): aşl, nüşḥa-i aşliye

Protoxyde (ism-i müzekker) (kimyā): Şamız-ı evvel

Protubérance (ism-i müenne²) (teşr³Ş): kanburluk, Şadebe

Prou (Şāl): çok, ziyāde

Proue (ism-i müenne²): geminiñ başı, pruva

Prouesse (ism-i müenne²): şecāʾat, bahādırlık, yiğitlik § gülünç Şareket

Prouver (fiʿil-i müteʾaddi): i²bāt etmek

Provenance (ism-i müenne²): aşl, menşeʿ

Provenant, e (şıfat): gelen, çıkan, Şâşıl olan, neşçet eden

Provende (ism-i müenne²): meçkûlât tedâriki

Provenir (fiʔil-i lâzım): gelmek, çıkmak, Şâşıl olmak, neşçet etmek

Proverbe (ism-i müzekker): darb-ı me²el, atalar sözü § küçük tiyatro muğşikesi

Proverbial, e (şıfat): darb-ı me²el Şükmüne geçmiş

Proverbialement (Şâl): darb-ı me²el gibi

Providence (ism-i müenne²): Şikmet-i Rabbâniye, kaža, kader
[SAYFA 509]

Providentiel, le (şıfat): Şikmet-i rabbâniyeye müteʔallik, muğadder

Provigner (fiʔil-i müteʔaddi) (aşmayı) taldırmak

Provin (ism-i müzekker): taldırılan aşma dalı

Province (ism-i müenne²): eyâlet, vilâyet, sancak § taşra

Provincial, e (şıfat): eyâlete ve taşralara müteʔallik = (şıfat) tâşralı

Proviseur (ism-i müzekker): mekteb-i iʔdâdi müd³ri

Provision (ism-i müenne²): zah³re, mülzem, mühimmât § kable'l-muŞâkeme tarafeyniñ birine muvağğaten terk olunan meblağ veyâ māl § çekilecek poliçeleriñ teʔdiyesiçün emânet bırakılmış akçe = (cemʔ) tevc³h berâtı

Provisionnel, le (şıfat): kable'l-muŞâkeme muvağğaten tarafeyniñ birine verilen veya bırakılan

Provisionnellement (Şâl): kable'l-muğâkeme muvağğaten verilerek veya bırakılarak

Provisoire (şıfat): muvakkat

Provisoirement (Şāl): muvakkaten, şimdilik

Provocation (ism-i müenne²): taşr³k, daʔvet, sebebiyet veriş

Provoquer (fiʔil-i müteʔaddi): daʔvet ve teşv³k etmek § sebebiyet vermek || (mecāzen) ³cāb ve intāc etmek

Proxénète (ism-i müzekker): pezevenk

Proximité (ism-i müenne²): yakınlık, kurbiyet, komşuluk § karābet || à- de: yanında, kurbunda

Prude (ism-i müenne²) (şıfat): ʔaql ve tedb³r iddiʔāsında bulunan kadın

Prudemment (Şāl): ʔāqılāne, müdebbirāne, iştıyāt-kārāne

Prudence (ism-i müenne²): ʔaql ve tedb³r, iştıyāt-lı Şareket

Prudent, e (şıfat): ʔağıllı, tedb³rli, iştıyāt-lı § müdebbirāne, ʔāqılāne, iştıyāt-kārāne

Pruderie (ism-i müenne²): ʔaql ve tedb³r iddiʔāsında bulunan kadınıñ Şāli

Prud'homie (ism-i müenne²): toğruluk, istikāmet, ʔiffet § tecrübe, kārāzmüdegî

Prud'homme (ism-i müzekker): kārāzmüde ve müstaḳ³m adam

Prune (ism-i müenne²): erik, iccāş

Pruneau (ism-i müzekker): kuru erik

Prunelle (ism-i müenne²): tağ eriği § göz bebeği, Şadeḳa

Prunellier (ism-i müzekker): tağ eriği ağacı

Prunier (ism-i müzekker): erik ağacı, şecerü'l-iccāş

Prurit (ism-i müzekker) (tıbb): Şıkke-i şed³de

Prussiate (ism-i müzekker) (kimyā): mürekkebāt-ı mü²ennāçkiye-i kiyānus

Prussique (şıfat) (kimyā): acide- Şāmız-ı kiyānus

Prytanée (ism-i müenne²): mekteb

Psalmiste (ism-i müzekker): mezām³r yazan

[SAYFA 510]

Psalmodie (ism-i müenne²): mezāmiriñ tilāvet ve terennümü

Psalmodier (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lāzım): mezāmiri tilāvet etmek

Psaume (ism-i müzekker): mezāmır-i Davud

Psautier (ism-i müzekker): Zebūr

Pseudo (edat): kâzib, sâhte

Pseudonyme (ism-i müzekker- şıfat): nām-ı müteʔār § nām-ı müteʔarla neşr olunmuş kitāb

Psyché (ism-i müenne²): müteʔarrik ay³ne

Psychique (şıfat): rûşî, rûşânî

Psychologie (şıfat): mebʔa²ürr-ruşa müteʔallik

Psychologue (ism-i müzekker): mebʔa²ürr-rûş ʔâlimi

Puamment (Şâl): fenā ve ağır bir koku ile, pis pis

Puant, e (şıfat): pis koku, ʔârsız, edebsiz

Puanteur (ism-i müenne²): pis ve ağır koku

Pubère (isim-şıfat): bâliğ, reş³d

Puberté (ism-i müenne²): bülûğ, sinn-i reş³d

Pubien, enne (şıfat) (teşr³Ş): ʔâni

Pubis (ism-i müzekker) (s okunur) (teşr³Ş): ʔâne

Public, ique (şıfat): ʔumūmî, ʔāmm, müşterek ş şāyia, mütevâtir, ʔalenî = (ism-i müzekker) ahālî, halk, nās, ʔumūm

Publication (ism-i müenne²): i'lān, işāʔa ş neşr, intişār

Publiciste (ism-i müzekker): muşarrir, gazeteci

Publicité (ism-i müenne²): şüyūʔ, ʔaleniyyet

Publier (fiʔil-i müteʔaddi): taʔm³m, iʔlān, işāʔa etmek ş neşretmek

Publiquement (şāl): ʔalenen, ʔalā melāi'n-nās

Puce (ism-i müenne²): pire, bürgü² = (şıfat): pire renginde

Puceau (ism-i müzekker): ʔömründe ʔarıya teʔarrub etmemiş adamıñ şālî, bekāret ş bir nevʔ şadef

Pucelle (ism-i müenne²): kız oğlan kız, bîkr, bākire

Puceron (ism-i müzekker): fidān bitî

Pudeur (ism-i müenne²): utanma, şayā, maşcūbiyet ş edeb, terbiye

Pudibond, e (şıfat): utangaç, maşcūb

Pudicité (ism-i müenne²): edeb, terbiye

Pudique (şıfat): ed³b, terbiyeli

Pudiquement (şāl): edeb ve terbiye ile

Puer (fiʔil-i lâzım): pis pis ʔoʔmak

Puéril, e (şıfat): ʔocukça

Puérilement (şāl): ʔocukçasına

Puérilité (ism-i müenne²): ʔocukluk

Puerpéral, e (şıfat) (tıbb): nifāsî

Pugilat (ism-i müenne²): muştzenlik, yumruk gavgası

Puiné, e (şıfat): evlādıñ ikincisi

Puis (zarf-ı zamān): sonra, ondan soñra, baʔde

Puisage (ism-i müzekker): şu çekme || (mecāzen) istinbāt, iktibās

Puisard (ism-i müzekker): bulaşık suyu çukuru

Puiser (fiʔil-i müteʔaddi): şu çekmek || (mecāzen) istinbāt ve iktibās etmek

[SAYFA 511]

Puisque (Şarf-i rabı): mādem ki, çünkü

Puissamment (hāl): büyük bir kuvvetle § çok, begāyet

Puissance (ism-i müenne²): kuvvet, kudret, iktidār § Sükm, nüfüz § Sükūmet, salṭanat, devlet

Puissant, e (şıfat): kuvvetli, kavi § kudretli, muktedir, gücü yeter § ke²retli, çok

Puits (ism-i müzekker): kuyu, biʔr, çāh § lağım

Pullulation (ism-i müenne²): çokluk, kaynama

Pulluler (fiʔil-i lāzım): çok bulunmak, kaynamak

Pulmonaire (şıfat) (teşr³Ş): ak ciğere müteʔallik, riçevî

Pulmonie (ism-i müenne²) (tıbb): verem, dāüʔr-riçe, sill

Pulmonique (isim-şıfat): müteverrim, meslül

Pulpe (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt): lübb

Pulpeux, euse (şıfat) (ʔilm-i nebātāt): lübbî

Pulsation (ism-i müenne²) (tıbb): nabzān

Pulvérisation (ism-i müenne²): toz Şālinde taŞv³l, teşhık,

Pulvériser (fiʔil-i müteʔaddi): toz ¹⁴⁴ şāline kımak, teşhık ve tesf³f etmek

Pulvérulent, e (şıfat): sühûletle toza taşavvül eden, müteğabbir

Punais, e (şıfat) (tıbb): burnundan fenā bir kıku çıkan adam, müntinü'l-enf

Punaise (ism-i müenne²): tahta biti, tahta kehlesi, tahta kuruşu, bakı

Punch (ism-i müzekker) (ponche): punç

Punique (şıfat): Kartacalılara müteʔallık || (mecāzen) foi-kāşpelik

Punir (fiʔil-i müteʔaddi): cezā vermek, mücāzāt etmek

Punissable (şıfat): cezāya müsteşak

Punisseur (ism-i müzekker): mücāzāt veren

Punition (ism-i müenne²): cezā, mücāzāt, ʔazab, ʔukûbet

Pupille (isim): veşāyet altında bulunan yet³m ve yet³me = (ism-i müenne²): göz bebeği, şadek

Pupitre (ism-i müzekker): yazıhâne

Pur, e (şıfat): hāliş, şāf³ ş ʔaf³f, maʔşûm ş müberrā, münezzeh, sālīm, pāk ş maşż, ʔayn, şırf

Purée (ism-i müenne²): ezme çorbası

Purement (şāl): hāliş ve şāf³ ve pāk olarak ş mücerred, maşżā, ancak

Pureté (ism-i müenne²): pāklik ş ʔiffet, ʔişmet

¹⁴⁴ Sehven ton şeklinde yazılmış.

Purgatif, ive (şıfat) (tıbb): müşhil = (ism-i müzekker)
müşhil-i ıılāc

Purgation (ism-i müenne²) (tıbb): insihāl, münākaha §
müşhil-i ıılāc

Purgatoire (ism-i müzekker): Aṣrāf

Purge (ism-i müenne²): rehin ve istiklālden taḥl³ş

Purger (fiʔil-i müteʔaddi): tenķ³h etmek § taḥ³r ve taşfiye
etmek § tebriye etmek || se – müşhil almak

Purification (ism-i müenne²): taḥ³r, taşfiye
[SAYFA 512]

Purifier (fiʔil-i müteʔaddi): taḥ³r ve taşfiye etmek

Purisme (ism-i müzekker): ıstılāşperdāzlık

Puriste (ism-i müzekker): ıstılāşperdāz

Puritain, e (isim): Protestan mezheblerinden birine tābiʔ
adam || (mecāzen) aḥlāk ve meslek ve sözüne ziyāde diķķat eden
adam

Puritanisme (ism-i müzekker): Protestan mezhebiniñ biri

Purpurin, e (şıfat): ergūvānî

Purulence (ism-i müenne²) (tıbb): teķayyüş

Purulent, e (şıfat) (tıbb): irin ķabilinden olan,
müteķayyih

Pus (ism-i müzekker): irin, cerāşat, ķayş

Pusillanime (isim-şıfat): ķorķak, ğayretsiz, muşni²

Pusillanimité (ism-i müenne²): ķorķaklık, ğayretsizlik,
muşni²lik

Pustule (ism-i müenne²) (tıbb): be²r

Pustuleux, euse (şıfat) (tıbb): be²rî

Putain (ism-i müenne²): fâşişe, rûspi, zâniye

Putasserie (ism-i müenne²): zenpârelik, fuşş, fışk u fücûr

Putassier (ism-i müzekker): zenpâre, zân³

Putatif, ive (şıfat): şöhret-i kâzibe şaşıbi

Putréfaction (ism-i müenne²): çürüme, tefessuh

Putréfier (fiʔil-i müteʔaddi): çürütmek, tefs³h etmek

Putride (şıfat): çürük ve müteʔaffin

Putridité ¹⁴⁵ ʔufûnet

Pygargue (ism-i müzekker): beyâz kuyruklu bir nevʔ kara kuş

Pygmée (ism-i müzekker): cüce

Pylore (ism-i müzekker) (teşr³ş): miʔdeniñ alt deliği, bevvăb

Pyramidal, e (şıfat): heremiyyüʔş-şekil

Pyramide (ism-i müenne²) (kimyâ): herem

Pyrite (ism-i müenne²) (kimyâ): mürekkebât-ı kibritiyye-i maʔdeniyye, pirit

Pyriteux, euse (şıfat) (kimyâ): kibritî-i maʔdenî

Pyrotechnie (ism-i müenne²): şanʔat-ı nâriye

Pyrotechnique (şıfat): şanʔat-ı nâriyeye müteʔallik

¹⁴⁵ Kelimenin cinsi sehven unutulmuş. İsm-i müenne² olması gerekirdi.

Q HARFİ

Q (ism-i müzekker): elifbā-yı Fransevî'niñ on yedinci Şarfi. "kaf" ve Arabî "kef" gibi okunur.

Quadragénaire (isim-şıfat) (koua): kırk yaşında adam, kırklık

Quadragesimal, e (şıfat) (koua): büyük perh³ze müteallik

Quadragesime (ism-i müenne²) (koua): büyük perh³ziñ birinci pazar günü

Quadrangulaire (şıfat) (koua): zevi erbaatü³z-zevāyā, rubā³ıyyü³z-zevāyā

Quadrature (ism-i müenne²) (koua) (hendese): terb³ münhanıyāt

Quadriennale, e (şıfat) (müracāat oluna: Quatriennal)

Quadrijumaux (şıfat-cem) (koua)

[SAYFA 513]

|| (tıbb) tubercules – tevçem-i erbaa

Quadrilatère (ism-i müzekker) (hendese): zevi erbaatü'l-ađlā, rubā³ıyyü'l-ađlā

Quadrille (ism-i müzekker): bir murabba teşk³l eden süvāri bölüğü ş kadr³l

Quadrissyllabe (isim-şıfat) (koua) dört heceli kelime

Quadrumane (isim-şıfat) (koua) (tariş-i tabi³î): dört elli Sayvān, zevi'l-eyādiyü'l-erbaa, çār dest

Quadrupède (ism-i müenne²-şıfat) (koua) (tariş-i tabi³î): dört ayaklı Sayvān, zevi'l-kavāçimü'l-erbaa, çārpā

Quadruple (isim-sıfat) (koua): dört kât, dört mi²li

Quadrupler (fiʔil-i müteʔaddi) (koua): dört kat etmek, dört mi²line iblağ etmek

Quai (ism-i müzekker): rıhtım, raş³f

Qualificatif, ive (sıfat): vaşf eden, vaşfî

Qualification (ism-i müenne²): vaşf, tavş³f

Qualifier (fiʔil-i müteʔaddi): vaşf, tavş³f etmek § bir ʔunvân vermek

Qalite (ism-i müenne²): keyfiyet, cins, sıfat, şâl, şân § hüner ve maʔrifet, fazl, evşâf-ı memdûşa § zâdegânlık, necâbet, şerâfet § ʔunvân, rütbe, pāye

Quand (zarf-ı zamân): ne vakit, ne zamân = (Şarf-i rabı): ne vakit ki, (olduğu, olacağı) vakit § olsa bile, her ne kadar

Quant ¹⁴⁶ gelince, kalırsa. À cette affaire – o işe gelince. À moi – baña kalırsa

Quantième (sıfat): kaçınıcı = (ism-i müzekker) aylñ kaç, kaçınıcı günü

Quantité (ism-i müenne²): miqdâr, kemmiyet § hayli, çok

Quarantaine (ism-i müenne²): kırk kadar § kırk yaş § karantina

Quarante (sıfat): kırk, erbaʔ³n

Quarantième (sıfat): kırkınıcı = (ism-i müzekker): kırkda bir

¹⁴⁶ Ha ve mim harfi şeklinde kısaltma var. Kitabın başında böyle bir kısaltma yok.

Quart (ism-i müzekker): dörtde bir, rubā, çār yek [çeyrek] ||
(başriye) tāçifeniñ hıdmet nöbeti, hıdmet vaḳti, angarya ||
de sercle – rubā dāçire

Quartaut (ism-i müzekker): eski bir māyivāt ölçüsü

Quarte (ism-i müenne²): eski māyivāt ölçüsü § kılıcıñ
kabzasıyla [v]urulan darbe || (mūsıki) iki buçuk derece şadā
farkı

Quarte (şıfat): dört günde bir tutan (şıtma)

Quarteron (ism-i müzekker): yüzüñ rubāu, yigirmi beş

Quarteron, ne (isim): biri melez ve diğeri beyaz ebeveynden
mütevellid insan

Quartier (ism-i müzekker): rubā, çār yek [çeyrek] § kısım,
cüzç, parça, kıṭṭa § maşalle § rubā kamer § beher üç ayda
verilen takṣ³t § kunduraniñ ökçesini işāṭā eden meşin § ṁafv,
emān § ordugāh, muṁasker

[SAYFA 514]

Quartier-maître (ism-i müzekker): alay emini

Quartz (ism-i müzekker) (koua): çakmak taşı

Quartzeux, euse (şıfat) (koua): çakmak taşı kab³linden olan

Quasi (ism-i müzekker): ṭana [dana] butu parçası

Quasi¹⁴⁷ hemen, taḳr³ben, şanki

Quasi-contrat (ism-i müzekker): muḳāvele ve sened yerini
tutan muşarrerāt

Quasi-délit (ism-i müzekker): töhmet şükmünde olan

¹⁴⁷ Ha ve mim harfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Quasimodo (ism-i müzekker): büyük pasşalyayı taş³b eden
birinci pazar günü

Quaternaire (şıfat) (koua): rubā^ı

Quaterne (ism-i müzekker): kurā ve piyanşoda birden çekilen
dört numero

Quatorze (şıfat): on dört, erbaā şaşer § on dördüncü,
rābiā şaşere

Quatorzième (şıfat): on dördüncü, rābiā şaşere = (ism-i
müzekker) on dörtde bir

Quatrain (ism-i müzekker): rubā^ı

Quatre (şıfat): dört, erbaā, çihār § dördüncü, rābiā

Quatre-temps (ism-i müzekker-cemā): Hıristiyanlarıñ beher
mevsim ibtidāsında tuttuşları üç günlük oruç

Quatre-vingtième (ism-i müzekker-cemā): sekseninci

Quatre-vingis (şıfat): seksen, ²emān³n

Quatrième (şıfat): dördüncü, rābiāi = (ism-i müzekker)
dörtde bir, rubā

Quatrièmement (şāl): rābiāan

Quatriennal, e (şıfat): dört senede bir vākiā olan

Quatuor (ism-i müzekker) (koua): dört kısımdan şibāret
musıķi faşlı

Que (ism-i mevsül): -ki onu. la leçon jşétudie -okuduşum
ders = (şam³r) ne: dites vous? Ne diyorsuñuz? = (şarf-i
rabıı) -ki: je trouve – vous avez raison görüyorum ki
şakķıñız vardır. § o kadar: il est aussi modeste – habile

ne kadar dirāyetli ise o kadar da mütevāzidir =¹⁴⁸ ne kadar!
Ne çok! de travail- ne kadar iş! Ne çok işler!

Quel, le (kinaye): hangi, ne? ne? ne büyük! ne kadar!

Quelconque (kinaye): her hangi, her ne, her kim & hiç bir,
hiç kimse

Quellement (Şāl): tellement – böyle, o derecede, o rütbede

Quelque (kināye): bir, biri & bazı = (Şāl) ne kadar:
habile qu'il soit – ne kadar dirāyetli olsa & hemen,
takr³ben, kadar: ilya cinquante ans- bir elli sene kadar
oluyor.

Quelquefois (zarf-ı zamān) bazı defa, bazı kere, bazen

Quelqu'un, e (kinaye): birisi, biri

[SAYFA 515]

Ouémander (fi'il-i müteaddi) (fi'il-i lāzım): vārsızca
dilenmek

Quémandeur, euse (isim): vārsızlıkla dilenen adam, yüzüz
dilenci

Qu'en dira-t-on (ism-i müzekker): didi kodu

Quenotte (ism-i müenne²): küçük çocuk dişi

Quenouille (ism-i müenne²): öreke & örekeniñ üzerindeki
yük

Quercitron (ism-i müzekker): Amerika'nıñ bir nev vārsı
mişesi [meşesi]

Querelle (ism-i müenne²): gāvga, niza, münāzaa, mücādele

Quereller (fi'il-i müteaddi): gāvga etmek, tutuşmak

¹⁴⁸ Ha ve mim harfi şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir
kısaltma yok.

Qurelleur, euse (isim): gavgacı

Querir (fiʔil-i müteʔaddi): alıp götürmek üzere aramak

Questeur (ism-i müzekker) (kuès): meclis-i mebʔû²ân
aʔzasından aʔvāl-i mālîye ve bûdceniñ [bütçe] taʔk³kine
meʔmûr zevâtıñ beheri

Question (ism-i müenne²): sūçal, isticvāb, istintāk §
mescele § işkence, ʔukûbet, eziyet

Questionnaire (ism-i müzekker): müstanîk § beher dersde
şākirdāna ³rād olunacak suçalleri şāvi fıkra

Questionner (fiʔil-i müteʔaddi): çok şormak, istintāk ve
isticvāb etmek

Questionneur, euse (isim): çok şoran

Questure (ism-i müenne²) (kuès): meclis-i mebʔû²ândan umûr-
ı mālîye ve bûdcenin taʔk³ki içün tefr³k olunan heyçetiñ
vaz³fesi § bu heyçetiñ maşall-i ictimāʔı

Quête (ism-i müenne²): araştırma, cüst u cû § birisiçün
veya bir şey içün iʔāne cemʔi

Quêter (fiʔil-i müteʔaddi): araştırmak, cüst u cû etmek =
(fiʔil-i lâzım): iʔāne toplamak

Quêteur, euse (isim): başkası içün iʔāne toplayan adam

Queue (ism-i müenne²): kuyruk, zeneb, dünbāle § meyve ve
çiçek ve yaprak şapı

Qui (ism-i mevsûl): -ki: un homme – ne me connais pas: bir
adam ki beniş tanımaz, beni tanımayan adam § o ki, her kim
ki: aimez-vous aime: her kim ki sizi severse onu seviñiz,
sizi seveni seviñiz = (kinaye) kim: est là – kim var
orada?

Quia (şāl) (kui-a) ètre à – verecek cevāb bulamamak

Quibus (ism-i müzekker) (kui-buce) : nakid akçe

Quiconque (kinaye) : her kim, her kim ki

Quidam (kinaye) : filan, filan kimse

Quiétude (ism-i müenne²) : raşāt, sükūnet, asūdeg³

Quille (ism-i müenne²) : geminiñ omurgası, karina § çelik denilen oyun aleti

Quiller (fiʔil-i lāzım) : çelik atmak

[SAYFA 516]

Quincaillerie (ism-i müenne²) : demir veya bakıra müteʔallik şeyler ticāreti, hırdāvatçılık

Quincailler (ism-i müzekker) : demir ve bakıra müteʔallik şeyler satan adam, hırdavatçı

Quinonce (ism-i müzekker) : ağaç ve çiçek ve sāçireniñ V şeklini teşk³l edecek şūretde tert³b ve tanz³mi

Quindécagone (ism-i müzekker) (kuin) (hendese) : zūhamse ʔaşeretü' l-aḍlāʔ

Quine (ism-i müzekker) : kurʔa ve piyanõoda birden çekilen beş numero § (tavla oyununda) dü beş

Quinquagénnaire (isim-şıfat) (kuin-koua) elli yaşında adam, ellilik

Quinquagésime (ism-i müenne²) (kuin-koua) : büyük perhizden evvelki pazar günü

Quinquennal, e (şıfat) (kuin-kuen-nal) : beş senelik

Quinquet (ism-i müzekker) : bir nevʔ asma kand³l, lamba

Quinquina (ism-i müzekker) : kına

Quint (şıfat) : beşinci, hāmis = (ism-i müzekker) beşde bir, hıms

Quintal (ism-i müzekker) : eski kanar

Quinte (ism-i müenne²) : bir nevā büyük kemān § musıkide beş noṭā aralığı § baḳzı kāğıd oyunlarında bir renkten beş kāğıd ictimāı
|| (tıbb) su'le, nöbet-i suḳāl = (şıfat) (tıbb) fièvre nöbeti beş günde bir olan (şıtma)

Quintessence (ism-i müenne²) (kin) : zübde, hülāşa

Quintessencier (fiḳıl-i müteḳaddi) : bir şeyiñ kaymağını ve hülāşasını çıkarmak

Quintette (ism-i müzekker) (kuin) yaḥūd

Quintetto (ism-i müzekker) (kuin) : beş parçadan mürekkeb musıķi faşlı

Quinteux, euse (şıfat) : huylu, meraklı

Quintuple (şıfat) (kuin) : beş o kadar, beş kat, muḥammes = (ism-i müzekker) beş mi²li

Quintupler (fiḳıl-i müteḳaddi) (kuin) : beş kat etmek, beş mi²line iblāğ etmek

Quinzaine (ism-i müenne²) : on beş kadar § iki hafta, on beş günlük müddet

Quinze (şıfat) : on beş, hams ḳāşere § on beşinci, hāmis ḳāşer

Quinzième (şıfat) : on beşinci, hāmis ḳāşere = (ism-i müzekker) on beşde bir

Quinzièment (Şāl) : on beşinci olarak, hāmisen ḳāşer

Quiproquo (ism-i müzekker) : yañılma, sehv ve ḥaṭā

Quittance (ism-i müenne²) : ḥalāş, ibrāḳ

Quittancer (fiḳıl-i müteḳaddi) : ibrāḳ işāretini etmek

Quitte (şıfat) : ilişiği kalmayan, beriyyüz-zimme

Quitter (fiʔil-i müteʔaddi) : bırakmak, terk etmek § ayrılmaq, müfāraḳat etmek § çıkarmak, atmak § borcdan kurtarmak, tebriye etmek

Quittus (ism-i müzekker) (kuituce) : bir muşāsebeniñ taşd³kiyle şaşibiniñ tebriyesi

[SAYFA 517]

Qui-va-la (Şarf-i nidā) : kim o? Kim var orada?

Qui-vive (ism-i müzekker) : kimdir o? naʔrası

Quoi (ism-i mevsül) : ki, ki o (eşyā Şakḳında) : ce sont des choses à – vous ne pensez pas : bunlar öyle bir şeylerdir ki siz onları düşünmezsiñiz = (kināye) ne : à – pensez vous? Ne düşünüyorsunuz? que – her ne = (harf-i nidā) ne! nasıl!

Quoique (Şarf-i rabıṭ) : her ne kadar ki, gerçi, ise de

Quolibet (şıfat) : ³hām-ı ḳab³h

Quote-part (ism-i müenne²) : Şişşe, pay

Quotidien, ne (şıfat) : her günkü, yevmî

Quotidiennement (Şāl) : her gün, küll-i yevm

Quotient (ism-i müzekker) (Şesāb) : ḥāric-i ḳısmet

Quotité (ism-i müenne²) : Şişşe-muş³be, pay

R HARFİ

R (ism-i müzekker) : Elifbā-yı Fransevî'niñ on sekizinci Şarfi.
"Re" gibi okunur.

Rabâchage (ism-i müzekker) : tekerrürle taṭv³l-i maḳāl, gevezelik

Rabâcher (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım) : sözü uzatmaq,
tekerrürle taṭv³l-i maḳāl etmek

Rabâcherie (ism-i müenne²) : tekerrürle sözüñ taṭv³li

Rabâcheur, euse (isim) : tekerrürle sözü uzatan adam, geveze

Rabais (ism-i müzekker) : fiyât tenz³li, dūn bahā § münāḳaşa

Rabaissement (ism-i müzekker) : tenz³l-i fiyât § Şaḳāret, fevt-i
naẓar ve teveccüh

Rabaisser (fiʔil-i müteʔaddi) : indirmek, aşāğılatmaq,
tenz³l etmek § azaltmaq, tedenni ettirmek § fiyatını
indirmek || (mecāzen) ḳadr ve iʔtibārdan düşürmek

Rabat (ism-i müzekker) : merātib-i mülkiyye ve mezhebiyye
aşŞābınıñ boyunlarına bağladıkları beyāz veya siyāh tūlbend

Rabat-joie (ism-i müzekker) : yüzü gülmez adam § meclis
bozan

Rabaitre (fiʔil-i müteʔaddi) : indirmek, kırmak § batırmak
§ yaşılatmaq § fiyatını indirmek § (avı) sürmek,
şıkışdırmak

Rabbin (ism-i müzekker) : ḥāḥām

Rabbinique (şıfat) : ḥāḥāmlıgā müteʔallik

Rabbinisme (ism-i müzekker) : ḥāḥāmlarıñ okudukları dersler
ve bunlarıñ fikir ve meslek tariḳi

Rabêtir (fiʔil-i müteʔaddi): Şayvânlaşdırmak = (fiʔil-i lâzım) Şayvânlaşmak

Rabique (şıfat): kuduza müteʔallik

Râble (ism-i müzekker): dört ayaklı Şayvânların arkası

Râblé, e (şıfat): yahūd

[SAYFA 518]

Râble, e (şıfat): arka tarafı tolgun ve semiz (Şayvân) ||
(mecâzen) kuvvetli

Rabot (ism-i müzekker): marangoz rendesi

Raboter (fiʔil-i müteʔaddi): rendelemek

Raboteux, euse (şıfat): düz olmayan, boğumlu

Rabougri, e (şıfat): küçük ve cılız

Raboutir (fiʔil-i müteʔaddi) (kumaşları) kenârlarından dikmek

Rabrouer (fiʔil-i müteʔaddi): ʔunf ve şiddetle reddetmek

Rabroueur, euse (isim): ʔunf ve şiddetle reddeden adam

Racaille (ism-i müenne²): esâfil ve edâni takımı

Raccommodage (ism-i müzekker): taʔm³r, meremmet

Raccommodement (ism-i müzekker): barışma, uzlaşma, ıslâş-ı beyn

Raccommoder (fiʔil-i müteʔaddi): taʔm³r ve meremmet etmek, yamalamak § barışdırmak, uzlaştırmak

Raccommodeur, euse (isim): taʔm³râtçı, meremmetçi, yamacı

Raccordement (ism-i müzekker): uydurma, düzeltme || (musıķi) düzen

Raccorder (fiʔil-i müteʔaddi): uydurmak, düzeltmek ||
(musıķı) yeñiden düzen vermek

Raccourci (şıfat) à bras – var kuvvetle. || en- muhtaşaren,
mücmelen, Şülâşaten, zübdeten

Raccourcir (fiʔil-i müteʔaddi): kısaltmak, taķş³r etmek

Raccourcissement (ism-i müzekker): kısaltma, taķş³r

Raccoutumer (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): yeñiden alışmak

Raccroc (ism-i müzekker): oyunda anşızın ve teşādüfen gelen
iyi zar ve kâğıd ve sâçire

Raccrocher (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden aşmak veya
ilişdirmek § oyunda ansızın ve teşādüfen iyi zar, kâğıd
gelmek

Race (ism-i müenne²): nesil, soy, zürriyet § âl, hānedan,
sülâle, dūdman § cins, ırķ

Rachat (ism-i müzekker): yeñiden iştirā § kurtarma, taḥl³ş

Rachetable (şıfat): yeñiden satın alınabilen

Racheter (fiʔil-i lâzım): yeñiden satın almak § kurtarmak,
taḥl³ş etmek

Rachidien, ne (şıfat) (teşr³Ş): feķārî, şevkî

Rachis (ism-i müzekker) (s okunur) (teşr³Ş): bel kemiği,
feķār-ı ʔamūdî, şevk

Rachitique (şıfat) (tıbb): mükessaŞ, Şa²³l, züʔr-raḥiṭis

Rachitis (ism-i müzekker) (s okunur): ve

Rachitisme (ism-i müzekker) (tıbb): küsāŞa, Şa²l, raḥiṭis

Racine (ism-i müenne²): kök, aşl, b³ḥ || (mecāzen) aşl, esās,
mebdeç || (şarf) aşl, müştakķun minh || (riyāziye) cezr

Racler (fiʔil-i müteʔaddi): kazımak, kazımağla temizleyip düzeltmek || (mecāzen) tırmalamak || du violou – fenā kemān çalmak

Racteur (ism-i müzekker): ʔacemî kemāncı

[SAYFA 519]

Racloir (ism-i müzekker): kazıyacak alet

Racloire (ism-i müenne²): ölçek tahtası

Raclure (ism-i müenne²): kazıntı

Raconter (fiʔil-i müteʔaddi): nakl ve rivāyet etmek = (fiʔil-i lâzım) Şikāyāt ve vukūʔāt nakletmek

Raconteur, euse (isim): naqqāl, rāvi, fesānegūy

Racornir (fiʔil-i müteʔaddi): sertleştirmek, katılaştırmak || se – katılaşmak, sertleşmek

Racornissement (ism-i müzekker): sertleşme, katılaşma § sertlik, katılık

Racquiter (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): oyunda gāʔib olanı yeñiden kazanmak, acısını çıkarmak

Rade (ism-i müenne²): liman, mersā

Radeau (ism-i müzekker): şal

Radial, e (şıfat) (teşr³Ş): küʔberî

Radiation (ism-i müenne²): şaʔşaa, teşʔʔu

Radical, e (şıfat): aşlî, esāsî, zātî § esāsılı, tam, mükemmel § ıslāşāt ve tebd³lāt tarafdarı || (riyāziye) cezr, ʔalāmet-i cezr

Radicalisme (ism-i müzekker): ıslāşāt-ı esāsiye tarafdarlığı

Radicule (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt): cezr³r

Radié, e (şıfat) (ʔilm-i nebātāt): kenārlarında
yaprakçıkları olan, müteşāşı

Radier (fiʔil-i müteʔaddi): çizmek, şāzf etmek = (fiʔil-i
lāzım) şāşāpāş olmak, teşāşuʔ etmek

Radieux, euse (şıfat): parlak, şāşāpāş

Radis (ism-i müzekker): küçük turp

Radius (ism-i müzekker) (s okunur) (teşr³Ş): kübere

Radotage (ism-i müzekker): münāsebetsiz ve nāmaķūl söz

Radouber (fiʔil-i müteʔaddi): gemi taʔm³r etmek

Radoucir (fiʔil-i müteʔaddi): tatlılaşdırmak ş yumuşatmak,
taʔd³l ve tesk³n etmek

Radoucissement (ism-i müzekker): kesb-i sükūnet

Rafale (ism-i müenne²): az müddet süren sert ve şiddetli
rüzgār

Raffermir (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden kuvvet ve metānet
vermek || se- yeñiden kuvvet ve metānet kesb etmek

Raffermissement (ism-i müzekker): yeñiden fevt ve metānet
iktisābı

Raffinage (ism-i müzekker): maʔden taşfiyesi

Raffiné, e (şıfat): taşfiye olunmuş, şāfî, hāliş ş kurnaz

Raffinement (ism-i müzekker): naziklik ş ifrāt

Raffiner (fiʔil-i müteʔaddi): taşfiye etmek = (fiʔil-i
lāzım) çok nazikleşmek

[SAYFA 520]

Raffinerie (ism-i müenne²): şekerin taşfiyesine mahşuş maşal

Raffineur (ism-i müzekker): şeker taşfiye eden adam

Raffoler (fiʔil-i lâzım): bir şeyiñ meftûn ve mübtelâsı olmak

Rafle (ism-i müenne²): dâneleri koparılmış üzüm şalkımı || (mecâzen) faire— silip süpürmek

Rafler (fiʔil-i müteʔaddi): silip süpürmek

Rafrâichir (fiʔil-i müteʔaddi): serinletmek, so[ğ]utmak § tazelandirmek

Rafrâichissant, e (isim-şıfat) (tıbb): müberrid, mülaţţıf

Rafrâichissement (ism-i müzekker): serinlendirme, serinlik § serinlik ve ferâşlık veren meşrûbât ve meçkülât

Ragaillardir (fiʔil-i müteʔaddi): şenlendirmek, taze şayâtbahş etmek

Rage (ism-i müenne²): kudurma, kuduz ıilleti, dâcû'l-kelbe, kilâb || (mecâzen) pek şiddetli vecaʔ § pek şiddetli şiddet ve gâzab, tehevvr § pek büyük heves ve arzû

Ragot, e (isim-şıfat): kışa ve şişman

Ragoter (fiʔil-i lâzım): homurdanmak, şızlanmak

Ragoût (ism-i müzekker): etli sebze, baştı § (mecâzen) lezzet

Ragoûtant, e (şıfat): lezzetli, iştihâ açan

Ragoûter (fiʔil-i müteʔaddi): iştihâ vermek, iştihâ getirmek

Ragrafer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden kopçalamak

Ragrandir (fiʔil-i müteʔaddi): büyötmek, tevs³ etmek

Ragréer (fiʔil-i müteʔaddi): uydurmak, tesviye etmek § eklemek, zam ve ıilâve

Raide (şıfat): dert, katı, iyilmez [eğilmez], bükülmez, kâşkatı § dik, şarb

Raideur (ism-i müenne²): sertlik, katılık, dik ve kâşkatı turmaklık § dikilmek, şarblık, dimdik olmaklık

Raidillon (ism-i müzekker): pek dik ve inişli yokuşlu yol

Raidir (fiʔil-i müteʔaddi): dik turmak, germek § katılaştırmak = (fiʔil-i lâzım) ve – se– dik turmak, gerilmek § katılaşmak

Raie (ism-i müenne²): çizgi, çizik, hať § kedi balığı

Raifort (ism-i müzekker): pek yakıcı bir nevʔ siyah turp

Railler (fiʔil-i müteʔaddi): istihzâ etmek, eğlenmek = (fiʔil-i lâzım) şaka söylemek

Raillerie (ism-i müenne²): istihzâ, eğlence § lať³fe, şaka

Railleur, euse (isim-şıfat): müstehzi, şakacı § müstehziyâne

Raine yahūd **Rainette** (ism-i müenne²): bir nevʔ küçük ve yeşil kurbaga

Rainure (ism-i müenne²): tolanı çizgi veya yarık

Raiponce (ism-i müenne²): kazayağı kökü

Rais (ism-i müzekker-cemʔ): tekerlek parmağı

[SAYFA 521]

Raisin (ism-i müzekker): üzüm, ʔineb, engür

Raisiné (ism-i müzekker): üzüm reçeli

Raison (ism-i müenne²): idrāk, fark, temy³z § şak, inşāf, şavāb, Şakķāniyet § del³l, burhān § sebeb, mūcib § tarziye || (riyāziye) faẓl-ı müşterek § zārīb-i müşterek

Raisonnable (şıfat): müdrık, fark ve temy³z şaşıbi § şaklı, inşāflı, maḳūl § münāsib, elverişli

Raisonnement (şāl): fark ve temy³z ve idrākla § şak ve inşāf üzere, maḳūlāne, şakkiyla § şūret-i münāsibede, yoluyla

Raisonné, e (şıfat): şaklı, maḳūl § i²bātlı

Raisonnement (ism-i müzekker): fark ve temy³z ve idrāk, kuvve-i müdrike § edille, i²bāt § müṭālaḳa, iṭtirāz

Raisonner (fiḳil-i lāzım): düşünmek § edille ve esbāb ³rād etmek, i²bāta çalışmak § iṭtirāz etmek § iṭtizār etmek, bahāne bulmak

Raisonneur, euse (isim): iyi düşünen adam, şak ve inşāf şaşıbi

Rajeunir (fiḳil-i müteḳaddi): yeñiden genç etmek, tazeletmek = (fiḳil-i lāzım) gençleşmek § tazelenmek

Rajeunissement (ism-i müzekker): yeñiden gençleşme

Rajustement (ism-i müzekker): taḳm³r, ıslāş

Rajuster (fiḳil-i müteḳaddi): taḳm³r ve ıslāş etmek

Râle (ism-i müzekker): leylek cinsinden bir nevḳ kuş

Râle (ism-i müzekker): ve

Râlement (ism-i müzekker): hırıltı, ḫarḫāra

Ralentir (fiḳil-i müteḳaddi): gevşetmek, ağırlaştırmak

Ralentissement (ism-i müzekker): yavaşlık, ağırlık, teḳenni, beṭāḳet

Râler (fiḳil-i lāzım): hırlamak, hırıldamak § can çekişmek

Raillement ya **Rallîment** (ism-i müzekker) : bozulup tığılmış
maskeriñ cemʼi

Rallier (fiʼil-i müteʼaddi) : bozulup tığılmış maskeri cemʼ etmek

Rallongement (ism-i müzekker) : uzatma, eğleme

Rallonger (fiʼil-i müteʼaddi) : uzatmak, eğlemek

Rallumer (fiʼil-i müteʼaddi) : yañiden yakmak

Ramage (ism-i müzekker) : çıvıldı [civıltı] ş kumaş dalı

Ramaigrir (fiʼil-i müteʼaddi) : yeñiden zayıflatmak = (fiʼil-i lāzım) yeñiden zayıflamak

Ramas (ism-i müzekker) : yığın, birikme, top ş gürüh, tãçife, takım

Ramassé, e (şıfat) : tıknaz

Ramasser (fiʼil-i müteʼaddi) : toplamak, cemʼ etmek, yığmak ş
yerden kaldırmak, almak

Ramasseur (ism-i müzekker) : toplayıcı, cāmıʼ

Ramassis (ism-i müzekker) : yığın, top, gürüh

Rambour (ism-i müzekker) : iri ve ekşice bir nevʼ elma

[SAYFA 522]

Rame (ism-i müenne²) : kayık küreği, miqdāf ş herek ş kâğıd topu

Ramé, e (şıfat) : bir hereğe şarılmış ş telle bağlı

Rameau (ism-i müzekker) : ince dal, budak || (mecāzen) şube

Ramée (ism-i müenne²) : yeşil yapraklarıyla berāber kesilmiş
dallar

Ramener (fiʼil-i müteʼaddi) : iʼāde etmek

Ramer (fiʼil-i müteʼaddi) : herek dikmek = (fiʼil-i lāzım)
kürek çekmek

Rameur (ism-i müzekker): kürek çeken kayıkçı

Rameux, euse (şıfat): dal ve budağı çok olan

Ramier (ism-i müzekker): yabani gögercin

Ramification (ism-i müenne²): dallanma, budaqlanma §
teşarub, teferru

Ramifier (se) (fiil-i muāvaat): dallanmak, budaqlanmak,
teferru ve teğassun etmek

Ramoindrir (fiil-i müteaddi): yeñiden küçültmek veya
azaltmak

Ramoitir (fiil-i müteaddi): yeñiden ıslatmak veya
nemlendirmek

Ramollir (fiil-i müteaddi): yumuşatmak, tely³n etmek

Ramollissant, e (isim-şıfat): yumuşatan, müleyyin

Ramollissement (ism-i müzekker) (tıbb): teleyyün, istirhā

Ramonage (ism-i müzekker): ocak süpürme

Ramoner (fiil-i müteaddi): ocak süpürmek

Ramoneur (ism-i müzekker): ocak süpürücü

Rampant, e (şıfat) (ilm-i nebātāt-tār³h-i tabiī): yerde
sürünen, zāşif

Rampe (ism-i müenne²):merdiven parmaklığı, tırabzān § piyāde
kademesi § tiyatro şaşnesiniñ önündeki kandiller sırası

Rampement (ism-i müzekker): sürünme

Ramper (fiil-i lāzım): yerde sürünmek, sürtünerek yürümek

Ramure (ism-i müenne²): geyik boynuzları § ağaç dal ve
budaqlarınıñ mecmu

Rance (şıfat): ekşimiş, bozulmuş, kokuşmuş = (ism-i müzekker): ekşime, bozulma

Rancidité (ism-i müenne²) (müracâat oluna: Rancissure)

Rancir (fiʔil-i lâzım): ekşimek, bozulmak, kokuşmak

Rancissure yahûd **Rancidité** (ism-i müenne²): ekşilik, bozukluk, kokuşma

Rançon (ism-i müenne²): fâcide-i necât

Rançonnement (ism-i müzekker): zorla alma

Rançonner (fiʔil-i müteʔaddi): zorla istemek ve almak

Rançonneur, euse (isim): zorla isteyen veya alan adam, soyucu

Rancune (ism-i müenne²): kin, garez

Rancunier, ére (isim-şıfat): kinci, garezkâr

Rang (ism-i müzekker): sıra, dizi, şaf, silk & mertebe, sınıf, ṯabaka & Sāl ve mevkiʔ & şunûf-ı ahāliniñ beheri

Rangée (ism-i müenne²): sıra, dizi, sınıf, silk

Ranger (fiʔil-i müteʔaddi): sıralamak, dizmek

[SAYFA 523]

& sıraya şokmak, dāẖil etmek, taʔdād etmek & açmak, bertāraf etmek

Ranimer (fiʔil-i müteʔaddi): diriltmek, işyā etmek ||
(mecāzen) canlandırmak, tazelendirmek & uyandırmak

Ranz des vaches (ism-i müzekker) (rance): İsviçre çobanlarının gayda ile çaldıkları maḳām

Rapace (şıfat): yırtıcı & ṭamaʔkār, Sar³ş

Rapacité (ism-i müenne²): yırtıcılık & ṭamaʔ, Sırş

Rapatrier (fiʔil-i müteʔaddi): vaʔanına iʔāde etmek

Râpe (ism-i müenne²): maʔbaʔ rendesi

Râpé, e (şıfat): Şavı dökülmüş (libās)

Râper (fiʔil-i müteʔaddi): rendelemek

Rapetasser (fiʔil-i müteʔaddi): yamalamak

Rapetisser (fiʔil-i müteʔaddi):küçültmek = (fiʔil-i lâzım) küçülmek

Rapide (şıfat): çabuk, ser³ʔ = (ism-i müzekker): beheriñ pek sürʔatle aʔdığđ dik maʔallı

Rapidement (Şāl): çabuk, tiz, seriʔan

Rapidité (ism-i müenne²): çabukluk, sürʔat

Rapiécement (ism-i müzekker): yamalama

Rapiécer (fiʔil-i müteʔaddi): yamalamak

Rapière (ism-i müenne²): eski bir nevʔ uzun kılıç

Rapine (ism-i müenne²): kâpma, ğaşb ve nehb § yağma, ğan³met, ğāret

Rapiner (fiʔil-i müteʔaddi): yağma ve nehb ve ğaşb etmek = (fiʔil-i lâzım) yağmagerlik etmek

Rappareiller (fiʔil-i müteʔaddi): eşini bulup çift etmek

Rappel (ism-i müzekker): daʔvet, celb § geri alma, iʔāde

Rappeler (fiʔil-i müteʔaddi): çağırma, celb ve daʔvet etmek § geri almak, çekmek, iʔāde etmek § hâtıra getirmek || se- hâtır etmek

Rapport (ism-i müzekker): gelir, ³rād § taʔr³r, inhā § taʔr³rnāme, şehādetnāme, rapor, § münāsebet, ʔalaka § geğirme || (riyāziye) nisbet

Rapportable (şıfat): vere²eye m̄āçid, m³rā²a müteṣallık

Rapporter (fiʔil-i müteṣaddi): geri götürmek, iṣāde etmek § vermek, Şāşıl etmek § taḳr³r etmek || se – mütenāsib olmak § m̄āçid olmak

Rapporteur (ism-i müzekker): taḳr³rci, komisyon kâtibi || (hendese) minḳale

Rapporteur, euse (isim): nāḳil

Rapprendre (fiʔil-i müteṣaddi): yeñiden öğrenmek

Rapprochement (ism-i müzekker): yaklaşma, teḳarrub || (mecāzen) barışma, uzlaşma

Rapprocher (fiʔil-i müteṣaddi): yaklaşdırmak, taḳr³b etmek, yanaşdırmak || (mecāzen) barışdırmak, uzlaşdırmak

Rapsodie (ism-i müenne²): manzūme faşlı || (mecāzen) eşṣār mecmūṣası

Rapt (ism-i müzekker) (t okunur): ḳapma, ḳaçırma

Râpure (ism-i müenne²): rende ṭalaş

Râquette (ism-i müenne²): çevgān

[SAYFA 524]

Rare (şıfat): az bulunur, nādir § seyrek

Raréfactif, ive (şıfat): seyrekleşdiren, muḥalḥil

Raréfaction (ism-i müenne²): seyrekleşdirme, taḥalḥul

Raréfiant, e (şıfat): seyrekleşdiren, muḥalḥil

Rarefier (fiʔil-i müteṣaddi): seyrekleşdirmek

Rarement (Şāl): seyrek, nādiren

Rareté (ism-i müenne²): seyreklik, nedret § ḳıtlık, ḳaŞt = (cemṣ) nādirāt, nevādir

Rarissime (şıfat): pek seyrek, ender

Ras, e (şıfat): pek kısa kırpılmış ş tüyü veya havı pek kısa
= (ism-i müzekker): bir nevâ tüysüz kumaş

Rasade (ism-i müenne²): tolu kadeş

Rasant, e (şıfat): yalayıcı

Rasement (ism-i müzekker) (istişkām): yalama

Raser (fiʔil-i müteʔaddi): tıraş etmek ş temelden yıkmak,
kaldırmak, yalamak ş sıyırarak geçmek

Raseur (ism-i müzekker): berber

Rasibus (Şāl) (s okunur): ta yanından

Rasoir (ism-i müzekker): ustura, musa

Rassasiement (ism-i müzekker): tokluk, şibâ

Rassasier (fiʔil-i müteʔaddi): toymak, işbâ etmek || se –
toymak

Rassemblement (ism-i müzekker): toplama, cemʔ, ictimâʔ ş
cemʔiyet, cemâʔat

Rassembler (fiʔil-i müteʔaddi): toplamak, cemʔ etmek

Rasseoir (fiʔil-i müteʔaddi): yerleştirmek, ikʔâd etmek ||
se – yeñiden oturmak ş turmak, teressüb etmek

Rasséréner (fiʔil-i müteʔaddi): şenlendirmek,
ferahlandırmak

Rassis, e (şıfat): pişmiş (ekmek) || (mecâzen) sâkin

Rassurer (fiʔil-i müteʔaddi): şağlatmak, şağlamlaştırmak ş
teʔm³n etmek

Rat (ism-i müzekker): iri sıçan ş ince ve uzun mum ||
(mecâzen) pek ʔas³s adam

Ratafia (ism-i müzekker): konyak ile şeker ve bazı meyvelerden mamûl şurûb

Ratatiné, e (şıfat): buruşuk

Ratatiner (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): buruşmak

Rate (ism-i müenne²): talak [dalak], tıṣāl

Râteau (ism-i müzekker): bağcevân tarağı

Râtelée (ism-i müenne²): bağcevân tarağıyla bir defʔada toplanılan toprak

Râteler (fiʔil-i müteʔaddi): taraqlamak

Râteleur, euse (isim): taraççı bağcevân

Râtelier (ism-i müzekker): yemlik ş tüfenk rafı

Rater (fiʔil-i lâzım): ateş almamak = (fiʔil-i müteʔaddi): [v]uramamak, işābet ettirememek

Ratière (ism-i müenne²): iri sıçan kapanı

Ratification (ism-i müenne²): taşd³k

[SAYFA 525]

Ratifier (fiʔil-i müteʔaddi): taşd³k etmek

Ratine (ism-i müenne²): havı kıvrırcık bir nevʔ kumaş

Ration (ism-i müenne²): taʔyın, muʔayyenāt

Rationalisme (ism-i müzekker): ʔakliyatdan başka bir şey kabûl etmeyen felsefe

Rationaliste (ism-i müzekker): ʔakliyatdan başka bir şey kabûl etmeyen feylesof

Rationnel, le (şıfat): ʔaklî, zihnî

Ratisser (fiʔil-i müteʔaddi): kazıyarak temizlemek, ayıklamak

Ratissoire (ism-i müenne²): ayıklayıp temizlemeğe mahşûş
tarak

Ratissure (ism-i müenne²): taramakla ayıklanan şeyler

Raton (ism-i müzekker): irice sıçan § taze peyn³rle yapılan
bir nevâ börek

Rattacher (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden bağlamak § ta'l³k
etmek

Ratteindre (fiʔil-i müteʔaddi): yetişip tutmak

Rattraper (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden tutmak

Rature (ism-i müenne²): çizik

Raturer (fiʔil-i müteʔaddi): çizmek

Raucité (ism-i müenne²): kışıklık

Rauque (şıfat): kışık (ses)

Ravage (ism-i müzekker): zarar, ziyan, hasar § tah³r³b,
ğâret

Ravager (fiʔil-i müteʔaddi): tah³r³b etmek, yağma ve ğâret
etmek

Ravageur (ism-i müzekker): muhrib, yağmager

Ravalement (ism-i müzekker): sıvama

Ravaler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden yutmak § sıvamak §
kâdir ve kıymetini indirmek

Ravaudage (ism-i müzekker): yamayış, taʔm³r

Ravaudeur, euse (isim): yamacı

Rave (ism-i müenne²): turp, fecl-i berrî

Ravigote (ism-i müenne²): sarımsaklı şalça

Ravigoter (fiʔil-i müteʔaddi): iştihā vermek, iştihāsını açmak

Ravilir (fiʔil-i müteʔaddi): taşķ³r ve tezl³l etmek

Ravilissement (ism-i müzekker): Şakāret, zillet

Ravin (ism-i müzekker): çıkar yol

Ravine (ism-i müenne²): seyl [sel]

Ravir (fiʔil-i müteʔaddi): kapmak, ğaşb etmek § gönül kapmak || à – Şayrān olacak şüretde

Ravissement (ism-i müzekker): tebd³l-i fikir

Raviser (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): tebd³l-i fikir etmek

Ravissant, e (şıfat): kapıcı, ğaşıb

Ravissement (ism-i müzekker): kapma, ğaşb § sürür § Şayret

Ravisseur (ism-i müzekker): kapıcı, ğaşıb

Ravitaillement (ism-i müzekker): erzāk ve mühimmāt idḥālî

Ravitailles (fiʔil-i müteʔaddi): erzāk ve mühimmāt idḥāl etmek

Raviver (fiʔil-i müteʔaddi): canlandırmak

Ravoir (fiʔil-i müteʔaddi): istirdād etmek

Rayé, e (şıfat): çubuķlu § şişḥānelî

Rayer (fiʔil-i müteʔaddi): çizmek, çubuķlu etmek § Şazf etmek, bozmak

Rayon (ism-i müzekker): şuʔāʔ § şapan

[SAYFA 526]

çizgisi § dolab rafı, göz § balgümece || (mecāzen) zāʔif görünüş, üm³d, ḥayāl || (hendese) nişf kuṭur

Rayonnement (ism-i müzekker): teşaʿşuʿ

Rayonner (fiʿil-i lâzım): şuʿâları şalmaq, teşaʿşuʿ etmek

Rayure (ism-i müenne²): kumaş çubuğu § şişhâne yivi

Razzia (ism-i müzekker): akıncılık

Ré (ism-i müzekker): noʿā aşvāt ve işâret-ı esâsiyesiniñ ikincisi

Réactif, ive (şıfat) (kimyâ): müteʾâmil = (ism-i müzekker) miʾyâr, mişekk

Réaction (ism-i müenne²) (kimyâ): maksü'l-ʾamel, teʾâmul

Réactionnaire (isim-şıfat): efkâr-ı terakkiye muhâlif, terakkişiken

Réadmettre (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden kabûl veya ittiḥâz etmek

Réagir (fiʿil-i lâzım): kendine teʾʿ²ʿ eden bir cisme teʾʿ²ʿ etmek || (mecâzen) muhâlif fikirde bulunmaq, karşı gelmek

Réajournement (ism-i müzekker): yeñiden teʾḥ³r

Réajourner (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden teʾḥ³r etmek

Réalisation (ism-i müenne²): icrâ, kuvveden fiʿile iḥrâc

Réaliser (fiʿil-i müteʾaddi): icrâ etmek, kuvveden fiʿile çıkarmak, şaʿiʿleşdirmek

Réalisme (ism-i müzekker): meslek şak³kiyûn

Réaliste (ism-i müzekker): şak³kiyûndan ed³b

Réali[t]é (ism-i müenne²): şak³kat

Réappel (ism-i müzekker): yeñiden çağırış

Réappeler (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden çağırmak

Réapposer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ƙomak

Réassigner (fiʔil-i müteʔaddi): ikinci celb ƙıƙarmak

Réatteller ¹⁴⁹ yeñiden ƙoşmak

Rebaisser (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār indirmek

Rebander (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden şarmak

Rébarbatif, ive (şıfat): sert, ekşi yüzlü, ʔabūs

Rebâter (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden semer [v]urmak

Rebâtir (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden binā etmek

Rebattre (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden dövmeƙ || (mecāzen)
nāfile yere tekrār etmek

Rebelle (isim-şıfat): ʔāş³, serkeş

Rebeller (se) (fiʔil-i muṭāʔaʔat): serkeş ve ʔāş³ olmak,
ʔişyān etmek

Rébellion (ism-i müenne²): ʔişyān, serkeşlik

Rebéquer (se) (fiʔil-i muṭāʔaʔat): māfevƙine ʔunf ve serkeşlikle
cevāb vermek

Rebiffer (se) (fiʔil-i muṭāʔaʔat): rāzı olmamak, muḥālefet etmek

Reblanchir (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden beyāzlatmak

Rebondi, e (şıfat): semiz, toparlak

Rebondir (fiʔil-i müteʔaddi): şıçramak, sekmeƙ

Rebondissement (ism-i müzekker): şıçrama, sekme

Rebord (ism-i müzekker): kenār, pervāz

Reborder (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden kenār ƙekmeƙ

¹⁴⁹ Şemseddin Sami, bu kelimeyi “réatteller” şeklinde çift l harfi ile yazmış ise de, kelime diğerk sözlüklerde tek l ile, “réatteler” şeklinde yazılmıştır.

Rebotter (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : çizme giymek

[SAYFA 527]

Reboucher (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden tıkkamak

Rebouillir (fiʔil-i lâzım) : yeñiden kaynamak

Rebourgeonner (fiʔil-i lâzım) : yeñiden tomurcuğ vermek

Rebours (ism-i müzekker) : ters, ʔaks || à-ve-au: tersine, ʔaksine

Rebouteur (ism-i müzekker) : kırıkçı, çıkıkçı

Reboutonner (fiʔil-i müteʔaddi) : tekrār iliklemek

Rebrider (fiʔil-i müteʔaddi) (beyg³re) : yeñiden dizgin takmak

Rebrocher (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden naqış etmek veya örmek

Rebrousser (fiʔil-i müteʔaddi) : tersine çevirmek || chemin-yoldan dönmek, yolunu değışdirmek

Rebuffade (ism-i müenne²) : sū-i kabūl, sū-i muʔāmele

Rebus (ism-i müzekker) (s okunur) : luğaz

Rebut (ism-i müzekker) : red, ʔadem-i kabūl

Rebutant, e (şıfat) : bıkdırıcı, uşandırıcı § mekrūh, nāmaʔkūl

Rebuter (fiʔil-i müteʔaddi) : reddetmek, kabūl etmemek § memnūn etmemek, hoşuna gitmemek

Recacher (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden şaklamak

Recacheter (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden mühürlemek

Récalcitrant, e (şıfat) : şiddetle muḥālefet eden, ʔinādcı, mütemerrid

Récapitulation (ism-i müenne²) : zübden tekrār, ḥülāşa

Récapituler (fiʔil-i müteʔaddi) : zübden tekrār etmek, hülāşa etmek

Recarder (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden şallaclamak

Recéder (fiʔil-i müteʔaddi) : geri vermek

Recélé (ism-i müzekker) ve

Recèlement (ism-i müzekker) : hırsız yataklığı

Recéler (fiʔil-i müteʔaddi) : yataklık etmek

Recéleur, euse (isim) : hırsız yatağı

Récemment (zarf-ı zamān) : ah³ren, yeñi, geçende, muḳaddemce

Recensement (ism-i müzekker) : taşr³r-i nüfûş

Recenser (fiʔil-i müteʔaddi) : taşr³r-i nüfûş etmek

Recent, e (şıfat) : yeñi, ced³d, muḳaḥḥar

Recepage (ism-i müzekker) : bağ budaması

Receper (ism-i müzekker) : bağ budamak

Récépissé (ism-i müzekker) : evrak ve senedāt ahzını mübeyyin sened

Réceptacle (ism-i müzekker) : mecmaʔ ş eşhāş-ı muḳırra cemʔiyetgāhı

Réception (ism-i müenne²) : kabûl

Recette (ism-i müenne²) : maḳbûz, meḳhûz ş Sâşılât, vâridât ş taşş³l = (tıbb) reḳete

Recevable (şıfat) : şâyân-ı kabûl

Receveur, euse (fiʔil-i müteʔaddi) : taşş³ldār

Recevoir (fiʔil-i müteʔaddi) : almak, ahz u kabz etmek ş kabûl etmek ş taşş³l etmek

Réchafauder (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār kıurmak

Rechange (ism-i müzekker): yedek

Rechanger (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden değişdirmek

Rechanter (fiʔil-i müteʔaddi): bir şarkıyı tekrār etmek

Réchapper (fiʔil-i lâzım): kıurtulmak

Recharger (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden yüklenmek ř yeñiden kıoldurmak

[SAYFA 528]

Rechasser (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden kıovmak

Réchaud (ism-i müzekker): mangal

Réchauffé (ism-i müzekker): yeñiden ışıdılmış şey

Réchauffer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ışıtmak

Rechausser (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ayakkıabı giydirmek veya yapıdırmak

Rêche (şıfat): lemsde sert

Recherche (ism-i müenne²): arama, arařdıрма, tařarri, cüst ũ cū

Recherché, e (şıfat): nādir ř sāhte

Rechercher (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden aramak ř dikkıatle aramak, tefaşşuş ve tecessüs etmek

Rechigné, e (řıfat): ʔabūsü'l-vech

Rechigner (fiʔil-i lâzım): yüzünü ekşitmek, şurat etmek

Rechute (ism-i müenne²): yeñiden düşme, tekrār iřābet ř hastalıęıñ ʔavdeti, nüks

Récidive (ism-i müenne²): cürm-i mükerrer

Récidiver (fiʔil-i müteʔaddi): bir cürm-i mükerrerde bulunmak

Récidiviste (ism-i müzekker): sabıkalı, cerāim-i mükerrere aşşabından

Récif (ism-i müzekker): şıg kayalar silsilesi

Réciendaire (ism-i müzekker): nāmerd

Récient (ism-i müzekker): muḥalliyetü'l-havā fānūsı, meçhaz

Reciprocité (ism-i müenne²): birbirinden ve birbirine vākiʔ olan iş, muḳābele, tekābül

Réciproque (şıfat): birbirinden ve birbirine vākiʔ mütekābil
|| (şarf): müşāreket beyān eden (fiʔil) = (ism-i müzekker)
miʔil, muḳābil

Réciproquement (Sāl): birbirinden ve birbirine olarak, müşāreketen, muḳabeleten

Récit (ism-i müzekker): naḳl, Şikāye, rivāyet

Récitatif (ism-i müzekker): vezinsiz şiir

Récitation (ism-i müenne²): ezberden okuma

Réciter (fiʔil-i müteʔaddi): ezberden okumak

Réclamateur (ism-i müzekker): iddiʔacı, müddei, tālīb

Réclamation (ism-i müenne²): iddiʔā, taleb

Réclame (ism-i müenne²): i'lānnāme

Réclamer (fiʔil-i müteʔaddi): muşırrāne istemek ş taleb ve iltimās etmek ş iddiʔā etmek = (fiʔil-i lāzım) tanımak

Reclouer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden çivilemek

Reclus, e (şıfat): kapanmış, çekilmiş, münzevi

Reclusion (ism-i müenne²): kürek, pıranga

Reclusionnaire (isim): kürekle maşkûm, pırangabend

Recogner (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): tekrâr kaçmak

Recoiffer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden saçını düzeltmek ve başını bağlamak

Recoin (ism-i müzekker): gizli köşe, bucağ

Récolement (ism-i müzekker): taşd³k

Récoler (fiʔil-i müteʔaddi): taşd³k ettirmek

Recollection (ism-i müenne²): cemʔiyet-i hâtır

Recoler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden yapışdırmak

Récolte (ism-i müenne²): biçim, şaşad

Récolter (fiʔil-i müteʔaddi): biçmek, şaşad etmek

Recommandable (şıfat): şâyân-ı tavşıye

Recommandation (ism-i müenne²): tavşıye

[SAYFA 529]

Recommander (fiʔil-i müteʔaddi): tavşıye etmek

Recommencer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden başlamak

Récompense (ism-i müenne²): mükāfāt

Récompenser (fiʔil-i müteʔaddi): mükāfāt etmek

Recomposer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden terk³b etmek

Recomposition (ism-i müenne²): yeñiden terk³b

Recompter (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden şesāb etmek

Réconciliable (şıfat): uzlaşdırılması mümkün, kâbil-i teçl³f

Réconciliateur, trice (isim): barışdırıcı, ıslāş-ı beyn eden adam

Réconciliation (ism-i müenne²): barışma, uzlaşma, ıslāş-ı beyn

Réconcilier (fiʔil-i müteʔaddi): barışdırmak, uzlaştırmak

Reconduire (fiʔil-i müteʔaddi): teşy³ etmek

Réconfortation (ism-i müenne²): takviye

Réconforter (fiʔil-i müteʔaddi): takviye etmek

Reconnaissable (şıfat): kolay tanılır

Reconnaissance (ism-i müenne²): tanıma, teşh³ş şükrān-ı niʔmet ş ikrār, iʔtirāf || (fenn-i Şarb) istikşāf

Reconnaissant, e (şıfat): şākir-i niʔmet, minnetdār

Reconnaître (fiʔil-i müteʔaddi): tanımak ş fark ve teşh³ş etmek ş ikrār ve iʔtirāf etmek ş şākir-i niʔmeti olmak || (fenn-i Şarb): istikşāf etmek || se – kendine gelmek

Reconquérir (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden zabt etmek

Reconstituer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden teşk³l etmek

Reconstitution (ism-i müenne²): yeñiden teşk³l

Reconstruction (ism-i müenne²): yeñiden binā ve inşā ediş

Reconstruire (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden binā ve inşā etmek

Recopier (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden istinsāh etmek

Recorder (fiʔil-i müteʔaddi): ezberlemek

Recorriger (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden taşş³ş etmek

Recors (ism-i müzekker): kavvās ve muşşır muʔāvin

Recoucher (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden yatırmak

Recoudre (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden dikmek

Recoupe (ism-i müenne²) : kaba un ş taş yongası

Recouper (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden kesmek

Recoupette (ism-i müenne²) : k̄aba un

Recourber (fiʔil-i müteʔaddi) : eğriltmek

Recourir (fiʔil-i lāzım) : yeñiden koşmak ş müracāʔat etmek

Recours (ism-i müzekker) : mürācaʔat ş melceʔ

Recouvrable (şıfat) : k̄abil-i istirdād

Recouvrement (ism-i müzekker) : istirdād

Recouvrer (fiʔil-i müteʔaddi) : istirdād etmek

Recouvrir (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden örtmek

Recracher (fiʔil-i müteʔaddi) : tekrār tükürmek

[SAYFA 530]

Récréatif, ive (şıfat) : eğlenceli

Récréation (ism-i müenne²) : eğlence, istirāşat ş paydos zamānı

Récréer (fiʔil-i müteʔaddi) : eğlendirmek

Recréer (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden yaratmak

Recrépir (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden sıvamak

Recreuser (ism-i müenne²) : yeñiden kazmak

Recribler (fiʔil-i müteʔaddi) : mükerreren kalburdan geçirmek

Récrier (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : bağırmak

Récrimination (ism-i müenne²) : ithāma karşı itham

Récriminer (fiʔil-i lāzım) : ithāmla muḳābele etmek

Récrire (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden yazmak

Recroître (fiʔil-i lâzım) : yeñiden neşv ü nemā bulmak

Recrue (ism-i müenne²) : kūrṣa keş³desi § kūrṣa neferi

Recrutement (ism-i müzekker) : kūrṣa neferâtınıñ cemʔi

Recruter (fiʔil-i müteʔaddi) : kūrṣa neferâtını toplamak

Recruteur (ism-i müzekker-şıfat) : kūrṣa meʔmûru

Recta (şâl) : bilâtaşallûf

Rectangle (ism-i müzekker) (hendese) : müstaṭ³l || triangle – mü²elle² kâʕimüʔz-zevāyā

Rectangulaire (şıfat) (hendese) : müstaṭ³lî

Recteur (ism-i müzekker) : dārü'l-fünûn reʕisi

Rectificatif, ive (şıfat) : taşş³se yarayan

Rectification (ism-i müenne²) : taşş³ş

Rectifier (fiʔil-i müteʔaddi) : toğrultmak, taşş³ş etmek

Rectiligne (şıfat) (hendese) : müstaḳ³mü'l-ḥuṭûṭ, müstevi

Rectitude (ism-i müenne²) : toğruluk, istikâmet

Recto (ism-i müzekker) : şaḥ³fe yüzü

Rectorat (ism-i müzekker) : dārü'l-fünûn riyâseti

Rectum (ism-i müzekker) (tome) (teşr³ş) : sürm, müstaḳ³m

Reçu (ism-i müzekker) : maḳbûz senedi, ʔilm ü ḥaber

Recueil (ism-i müzekker) : mecmûʔa

Recueillement (ism-i müzekker) : cemʔiyet-i ḥâṭır

Recueillir (fiʔil-i müteʔaddi) : toplamak, divşirmek
[devşirmek], cemʔ etmek § biçmek, iḳtiṭâf etmek § kazanmak § kabûl etmek || se— cemʔiyet-i ḥâṭıra mâlik olmak

Require (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden pişirmek

Recul (ism-i müzekker): geri tepme

Reculade (ism-i müenne²): ricâat-ı kahkârî

Reculement (ism-i müzekker): gerileme

Reculer (fiʔil-i müteʔaddi): geriletmek || (mecâzen) teʔh³r ve taʔv³k etmek = (fiʔil-i lâzım) gerilemek

Reculons (à) (Şâl): gerisin geriye

Récupérer (fiʔil-i müteʔaddi): taẓm³n etmek || se- taẓm³nât almak

Récurage (ism-i müzekker): temizleme, taḥ³r

Récurer (fiʔil-i müteʔaddi): temizlemek, taḥ³r etmek

Récusable (şıfat): şâyân-ı redd

Récusation (ism-i müenne²): ʔadem-i kabûl, redd

[SAYFA 531]

Recuser (fiʔil-i müteʔaddi): reddetmek, kabûl etmemek || se - ehil olmadığını beyân etmek

Rédacteur, trice (isim): muŞarrir, muŞarrire

Rédaction (ism-i müenne²): taŞr³r, umûr-ı taŞr³riyye

Redéfaire (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden bozmağ

Redemander (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden istemek

Rédempteur (ism-i müzekker): fidye-i necât ile kurtaran adam

Rédemption (ism-i müenne²): fidye-i necâtla kurtariş

Rédescendre (fiʔil-i lâzım): yeñiden inmek

Redevable (şıfat): borclu, medyûn || (mecâzen) minnetdâr

Redevance (ism-i müenne²): senevî deyn

Redevenir (fiʔil-i lâzım): eski Şâle rücû etmek

Redevoir (fiʔil-i müteʔaddi) : Şesāb gördükden şoñra yine borclu kalmak

Rédhibition (ism-i müenne²) (kanūn) : fesh-i beyʔ

Rédhibitoire (şıfat) (kanūn) : fesŞ-i beyʔi mūcib

Rédiger (fiʔil-i müteʔaddi) : kaleme almak, taŞr³r etmek

Redingote (ism-i müenne²) : redingot

Rediseur, euse (isim) : ʔaynı sözleri tekrār eden adam

Redite (ism-i müenne²) : sözüñ tekerrürü, tekrār

Redondance (ism-i müenne²) : iṭnāb

Redondant, e (şıfat) : iṭnāblı

Redonder (fiʔil-i lāzım) : iṭnāblı olmak

Redonner (fiʔil-i müteʔaddi) : tekrār vermek, iʔāde etmek

Redorer (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden yaldızlamak

Redormir (fiʔil-i lāzım) : yeñiden uyumak

Redoublement (ism-i müzekker) : iki kat olma, tezāʔuf

Redoubler (fiʔil-i müteʔaddi) : iki kat etmek, tazʔ³f etmek Ş kaplamak

Redoutable (şıfat) : kuvvetli, korkulacak

Redoute (ism-i müenne²) : ṭabya

Redressement (ism-i müzekker) : ṭoğrultma || (mecāzen) teʔd³b, terbiye

Redresser (fiʔil-i müteʔaddi) : ṭoğrultmak || (mecāzen) teʔd³b ve terbiye etmek

Redresseur (ism-i müzekker) de torts – ḥāricez vazıfe işlere karışan adam

Réductible (şıfat): taşavvül edebilir, kābil-i taşavvül § kābil-i tenz³l

Réductif, ive (şıfat): taşv³l veya tenz³l etmek kuvvetini şāçiz

Réduction (ism-i müenne²): indirme, tenz³l § kalb, taşv³l § iktizā

Réduire (fiʔil-i müteʔaddi): indirmek, tenz³l etmek § kalb ve taşv³l etmek § ihtişār etmek

Réduit (ism-i müzekker): ʔuzletgāh, kūşe-i vaşdet

Réédification (ism-i müenne²): yeñiden teçs³s

Réédifier (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden teçs³s etmek

[SAYFA 532]

Réel, el[le]: şak³kî, şaş³ş

Réélection (ism-i müenne²): yeñiden intiḥāb

Réélire (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden intişāb etmek

Réellement (şāl): şaş³şen, şak³katen

Réexportation (ism-i müenne²): idḥālātıñ tekrār iḥrācı

Réexportrer (fiʔil-i müteʔaddi): memālik-i ecnebiyeden gelmiş mevādd-ı ticāriyeyi tekrār iḥrāc etmek

Refaire (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār yapmak § şışşatini iʔāde etmek § taʔm³r etmek || se – iʔāde-i şışşat etmek

Refait (ism-i müzekker): baʔzı oyunlarda tekrār olunacak oynayış

Refoucher (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden biçmek

Réfection (ism-i müenne²): binā taʔm³ri § yemek, taʔām

Réfectoire (ism-i müzekker): yemek koğuşu

Refend (ism-i müzekker): mur de – bölme

Refendre (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden yarmak

Réfééré (ism-i müzekker): muvaqqaten Sükm ve ikrār veren bir Şākime olunan müracaʔat

Référendaire (ism-i müzekker): hülāşacı

Référer (fiʔil-i müteʔaddi): ʔaţf ve isnād etmek § ʔarż ve takr³r etmek || se – rāżı olmak § merbūʔ olmak

Refermer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden kapamak

Referrer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden demirle kaplamak veya naʔıllamak

Réfléchi, e (şıfat): düşünölmüş, yapacağını düşünür, mülāşazalı § münʔakis || (şarf) verbes – muţāvaʔat fiʔilleri

Réfléchir (fiʔil-i müteʔaddi): ʔaks ettirmek || se – ʔaks etmek, münʔakis olmak = (fiʔil-i lāzım) düşünmek, tefekkür ve teʔemmöl etmek

Réfléchissant, e (şıfat): ʔaks ettiren

Réfléchissement (ism-i müzekker): inʔikās

Reflecteur (ism-i müzekker) (Şikemiyāt-ı ʔab³ʔiyye): maʔkes

Reflet (ism-i müzekker): ʔaks, inʔikās

Refléter (fiʔil-i müteʔaddi): ʔaks etdirmek

Réflexion (ism-i müenne²): inʔikās § düşünme, tefekkür, teʔemmöl

Refluer (fiʔil-i lāzım): geriye toğru akmak

Reflux (ism-i müzekker): cezir

Refondre (fiʔil-i lāzım): yeñiden dökmek, tekrār işağa etmek

Refonte (ism-i müenne²): yeñiden dökme

Réforger (fiʔil-i müteʔaddi) (demir ve sâçir maʔdenleri)
yeñiden ısıtıp dökmek

Réformable (şıfat) : kâbil-i ıslâş

Réformateur, trice (isim) : müceddid, ıslâşât ve tensikât icrâ
eden

Réforme (ism-i müenne²) : ıslâşât, tanzımât, tensikât ş tenkîşât ||
(fenn-i şarb) ihrac, açığā çıkarma

Réformé, e (isim-şıfat) : açığa çıkarılmış zâbiʔ = (ism-i
müzekker-cemʔ) : Protestanlar

Réformer (fiʔil-i müteʔaddi) : ıslâş ve tens³k etmek ş tenk³ş
etmek ş (zâbiʔi) açığa çıkarmak ş (neferâta) izin vermek

Refouiller (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden kazmak

Refoulement (ism-i müzekker) : yeñiden başıp ezme ş tıkkama ş
yeñiden püskürtme, defʔ ve tenk³l

[SAYFA 533]

Refouler (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden başıp ezme ş şokmak,
tıkkamak ş geriye püskürtmek, defʔ ve tenk³l etmek

Refouloir (ism-i müzekker) : top tomarı

Réfractaire (ism-i müzekker) : firârî

Réfracter (fiʔil-i müteʔaddi) : inkisâr ettirmek

Réfraction (ism-i müenne²) (şikemiyât-ı tab³ʔiyye) : inkisâr

Refrain (ism-i müzekker) : naķarât

Refrapper (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım) : yeñiden
dövmek

Refréner (fiʔil-i müteʔaddi) : zabʔ etmek, ʔinānını ele almak

Réfrigérant, e (isim-sıfat) (kimyā-tıbb): müberrid,
kātıḥü'l-Şarāre

Refriser (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden kıvırmak

Refrognement (ism-i müzekker): kaç çatma

Refrogner (se) yaḥūd se renfrogner – (fiʔil-i muṭāʔaʔat):
kaşlarını çatmak, şūrat aşmak

Refroidir (fiʔil-i müteʔaddi): şo[ğ]utmak, teberrüd etmek =
(fiʔil-i lâzım) şo[ğ]utmak, teberrüd etmek

Refroissement (ism-i müzekker): şo[ğ]utma, teberrüd ş şo[ğ]uk
alma

Refuge (ism-i müzekker): sığınacak maşal, melceç, maʔāz, penāh

Réfugié, e (isim-sıfat): muhācir, mülteci

Réfugier (se) (fiʔil-i muṭāʔaʔat): ilticā etmek, hicret etmek

Refus (ism-i müzekker): redd, inkār, ʔadem-i kabūl ş dir³ğ,
esirgeme, aba

Refuser (fiʔil-i müteʔaddi): red etmek, kabūl etmemek ş
dir³ğ etmek, esirgemek || se– kendinden esirgemek

Réfutable (sıfat): kābil-i red ve cerş

Réfutation (ism-i müenne²): redd, cerş

Réfuter (fiʔil-i müteʔaddi): red ve cerş etmek

Regagner (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār kazanmak ş dönüp vāşıl
olmak

Regain (ism-i müzekker): çayır biçildikten sonra yeñiden
biten ot

Régat (ism-i müzekker): büyük resmî ziyāfet || (mecāzen) çok
şaz olunan şey

Régalade (ism-i müenne²): ziyāfet veriş

Régaler (fiʔil-i müteʔaddi): ziyāfet vermek

Regard (ism-i müzekker): bakış, nazar, nigāh § lağım bacası
|| (mecāzen) diĸkat

Regardant, e (şıfat): diĸkat eden § mümsik, ĸas³s = (ism-i müzekker) siyerci

Regarder (fiʔil-i müteʔaddi): bakmak, nazar etmek ||
(mecāzen) karşı bulunmak § ʔāʔid olmak, taʔalluĸ etmek §
nazarıyla bakmak = (fiʔil-i lâzım): diĸkat etmek

Regarnir (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ʔonatmak

Regeler (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār ʔondurmak = (fiʔil-i lâzım) tekrār ʔonmak

Régence (ism-i müenne²): niyābet-i salṭanat § emāret §
maşalle mektebi ĸocalığı

Régénérateur, trice (isim): muşyi, müceddid, bâni-i ²ān³

Régénération (ism-i müenne²): yeñiden işyā, tecd³d

Régénérer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden işyā etmek, tecd³d
etmek

Régent, e (şıfat): nāʔib-i salṭanat § em³r = (ism-i müzekker): maşalle mektebi ĸocası

Régenter (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): maşalle
mektebinde muʔallimlik etmek

[SAYFA 534]

Régicide (ism-i müzekker): Şükümdār kātili § Şükümdār katli

Régie (ism-i müenne²): emānet, emāneten idāre olunan dāʔire §
rüsümāt emāneti § inşisār

Régimber (fiʔil-i lâzım) : ifte atmak

Régime (ism-i müzekker) : şüret-i maʔişet   uş l-i id re ve Ş k met   niz m, uş l-i tert b ( ilm-i n c m) m te allik t fiʔilinden beheri

Régiment (ism-i müzekker) : alay   (mec zen) g r h, cem at, alay

R gion (ism-i m enne ) : k tur (ak ar), bu a, i l m    araf, cihet, maşal, n  iye,  av li   (te r  ) n  iye

R gir (fiʔil-i m te addi) : id re ve nez ret etmek, icr -yı    met etmek   ( ilm-i n c m) me  l ve s  ir m te allik t almak

R gisseur (ism-i müzekker) : m  r, id re meşru, muba  r

Registre (ism-i müzekker) : sicil

Registrer (fiʔil-i m te addi) : kayd-ı defter etmek

R gle (ism-i m enne ) : cedvel ta tası, mi ar   uş l, niz m, k  ide = (cem )   det,  ay    ( es b) les quatre – a  al-i erba a

R gl , e ( ıfat) : terbiyeli, u lu   muntazam, mu tarid

R glement (ism-i müzekker) : ta l m t   niz mn me   tanz m, tert b

R glementaire ( ıfat) : uş l ve k  ide ve tanz m ta m te allik

R gler (fiʔil-i m te addi) : k  ıd çizmek, cedvel yapmak   tanz m ve tert b etmek, sıralamak   karar altına almak

R glet (ism-i müzekker) : u ak  izgi

R gleur (ism-i müzekker) :  izgi çeken, cedvel yapan

R glisse (ism-i m enne ) ( ilm-i neb t t) : mey n, s s

R glure (ism-i m enne ) : k  ıd çizgilerinin   reti

R gne (ism-i müzekker) :    md rlık, sal anat      m, n   z   (türü-i tabi  ) : zümre

Régner (fiʔil-i lâzım) : icrâ-yı salṭanat etmek || (mecâzen) hüküm sürmek § merʔî ve muṣteber olmak § Şükmünü icrâ etmek

Regnicole (isim) : ahâli-i aşliyeden adam

Regonfier (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden şişirmek

Regorgement (ism-i müzekker) : taşma

Regorger (fiʔil-i lâzım) : taşımak

Regret (ism-i müzekker) : teʔessüf, keder § nedâmet, pişmânlık

Regrettable (şıfat) : şâyân-ı teʔessüf

Regretter (fiʔil-i müteʔaddi) : teʔessüf etmek, acımak

Régularisation (sim-i müenne²) : tanz³m ve tert³b

Régulariser (fiʔil-i müteʔaddi) : tanz³m ve tert³b etmek

Régularite (ism-i müenne²) : intizâm, ıttırâd, muḳanneniyet

Régulateur, trice (şıfat) : tanz³m ve tert³b eden, ʔayâr veren = (ism-i müzekker) nâzım § ʔayâr sâʔati

[SAYFA 535]

Régule (ism-i müenne²) : hâlişmaʔden

Régulier, ère (şıfat) : muntazam, mürettib, muṭtarid § diḳḳatli, devâmlı, kusursuz ve taḥallüfsüz || (hendese) muntazam || (şarf) kıyâsî, şaḥ³ḥ, sâlim

Régulièrement (Şâl) : muntazamen, muṭtariden § muḳannen şüretde

Réhabilitation (ism-i müenne²) : yeñiden kesb-i iʔtibâr

Réhabilitier (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden iʔtibâr kazandırmak

Réhabituer (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden alışdırmak

Rehaussement (ism-i müzekker) : yükselme, irtifâʔ

Rehausser (fiʔil-i müteʔaddi): yükseltmek, çıkarmak § iʔzām etmek § tezy³d etmek

Réimposer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ʔarŞ veyā emr ve tekl³f etmek

Réimposition (ism-i müenne²): yeñiden vergi ʔarŞı

Réimpression (ism-i müenne²): bir kitābıñ tekrār ʔābı

Réimprimer (fiʔil-i müteʔaddi) (kitābı): yeñiden başmak

Rein (ism-i müzekker): böbrek, kilye = (cemʔ) belıñ alt ʔarafı, böğür

Reine (ism-i müenne²): Şükümdār zevcesi, melike, kraliçe

Réinstalaltion (ism-i müenne²): yerleşdirme, yeñiden naşb ve teʕs³s

Réinstaller (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden yerleşdirmek, yeñiden naşb ve teʕs³s etmek

Réintégration (ism-i müenne²): iʔāde, istirdād

Réintégrer (fiʔil-i müteʔaddi): birini yeñiden mülk-i mağşübuna mutaşarrıf etmek, mülk-i mağşübunu iʔāde ve istirdād etmek

Réinviter (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden daʔvet etmek

Réitération (ism-i müenne²): tekrār, tekerrür, teʕk³d

Réitérer (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār ve teʕk³d etmek

Rejaillir (fiʔil-i lāzım): fışkırmak, feverān etmek § ricʔat edip düşürmek

Rejaillissement (ism-i müzekker): fışkıрма, feverān

Rejet (ism-i müzekker): ʔadem-i ʔabūl, redd § tāze fidān

Rejetable (şıfat): ʔābil-i redd, nāmaʔbūl

Rejeter (fiʔil-i müteʔaddi): geri atmak, defʔ etmek § çıkarmak || (mecāzen) kabûl etmemek, red etmek § ʔaʔf ve isnâd etmek

Rejeton (ism-i müzekker): fidân, filiz

Rejoindre (fiʔil-i müteʔaddi): birleştirmek § yetişmek, ka[v]uşmak, vâşıl olmak

Rejouer (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): tekrâr oynamak

Réjoui, e (isim): keyifli adam

Réjouir (fiʔil-i müteʔaddi): sevindirmek, tesr³r etmek ¹⁵⁰

Réjouissance (ism-i müenne²): sevinç, sürûr, şâdmânî

Réjouissant, e (şıfat): sevindiren, neşâʔbaş

[SAYFA 536]

Relâchant, e (isim-şıfat) (tıbb): merhî

Relâche (ism-i müzekker): aralık, fâşıla § diklenme, istirâşat

Relâché, e (şıfat): gevşek, kuvvetsiz, teç^{2 3}rsiz

Relâchement (ism-i müzekker): gevşeme, gevşeklik || (tıbb) istirhâç

Relâcher (fiʔil-i müteʔaddi): gevşemek § koyuvermek, şalıvermek = (fiʔil-i lâzım) (gemi şakķında) ʔurmak || se-kesb-i rehâvet ve tekâsül etmek

Relais (ism-i müzekker): menzil beyg³ri § menzilhâne § menzil, konak

¹⁵⁰ "Tesr³r" kelimesi sehven "temr³r" olarak yazılmıştır. Temrir kelimesi acılık vermek anlamına geldiği için bu kelimenin tanımıyla alakası yoktur. Doğrusu "tesr³r" şeklinde olmalıdır.

Relancer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden atmak, tekrār şalmak §
(avı) yeñiden birinden çıkarıp taʔk³b etmek § dik cevāb
vermek

Relaps, e (isim-şıfat): tekrār rāfıẓî olmuş adam

Rélargir (fiʔil-i müteʔaddi): genişletmek, tevs³ʔ etmek

Relater (fiʔil-i müteʔaddi): naql ve rivāyet etmek

Relatif, ive (şıfat): müteʔallık, dāʕir, merbūʔ § nisbî,
muḳayyed || (şarf) pronom – ism-i mevsûl

Relation (ism-i müenne²): taʔalluk, merbūʔiyet § münāsebet,
ʔalaka § naql, rivāyet

Relativement (§āl): nisbeten, bi'n-nisbe

Relaver (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden yıḳamak

Relaxation (ism-i müenne²): şalıverme, taḥliye-i seb³l ||
(tıbb) istirḥāʕ

Relaxer (fiʔil-i müteʔaddi): şalıvermek, taḥliye-i seb³l
etmek

Relayer (fiʔil-i müteʔaddi): menzilden menzile beyg³r
değişdirmek || (mecāzen) münāvebeten çalışmak

Reléguer (fiʔil-i müteʔaddi): nefy etmek § ortadan
kaldırmak || se– çekilmek

Relevailles (ism-i müenne²-cemʔ): loḡusalıḳdan şoñra icrā
olunan ay³n

Relevé, e (şıfat): yüksek, ḳāʕim § ʔāli, ref³ʔ, cel³l =
(ism-i müzekker) şūret, ḥülāşa

Relevée (ism-i müenne²): ikindi, ʔasr

Relèvement (ism-i müzekker): ḳaldırma, refʔ § yeñiden kesb-i
ḳuvvet

Relever (fiʔil-i müteʔaddi): kaldırmak, refʔ etmek §
yeñiden yapmak § (oturmuş gemiyi) kurtarmak § canlandırmak,
artırmak § mevkiʔ ve vaʔiyetini taʔy³n etmek = (fiʔil-i
lāzım) kalkmak § tābiʔ olmak, mülşak olmak || se – Şay²iyet
ve iʔtibār ve ²ervetçe terakki etmek

Relief (ism-i müzekker): kabartma olarak maşkūk taş,
müsennem = (cemʔ) ziyāfet baʔiyyesi

Relier (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden bağlamak, tekrār rabṭ
etmek § (kitāb) cildletmek, tecl³d etmek § (fıçıya) çenber
geçirmek

Relieur (ism-i müzekker): mücellid

Religieusement (şāl): diyānetkārāne

Religieux, euse (şıfat): diyānetkārāne, muttākiyāne §
mütedeyyin, dindār, müttāki = (isim) rāhib, rāhibe
[SAYFA 537]

Religion (ism-i müenne²): din, mezheb § diyānet, taqṽā

Religionsnaire (isim): Protestan

Reliquaire (ism-i müzekker): muḳaddes ʔaddolunan yadigārlar
Şıfzına mahşūş şandık

Reliquat (ism-i müzekker): baʔiyye

Reliquataire (isim): Şesāb görüldükten şoñra borcu ḳalan adam

Relique (ism-i müenne²): muḳaddes bir yādigār maḳamında
şaklanılan şeyler § cenāze

Relire (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden okumak

Reliure (ism-i müenne²): cildleme, tecl³d § mücellidlik

Relouer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden icār veya isticār etmek

Reluire (fiʕil-i lâzım) : parlamak

Reluisant, e (şıfat) : parlayan, parlak

Reluquer (fiʕil-i müteʕaddi) : gözünü ucuyla bakmak

Remâcher (fiʕil-i müteʕaddi) : geviş getirmek

Remanger (fiʕil-i müteʕaddi-fiʕil-i lâzım) : tekrâr yemek

Remaniement (ism-i müzekker) : yeñiden elden geçirme

Remanier (fiʕil-i müteʕaddi) : tekrâr elden geçirmek

Remarier (fiʕil-i müteʕaddi) : yeñiden evlendirmek || se- yeñiden evlenmek

Remarquable (şıfat) : şâyân-ı diĸkat

Remarquablement (şâl) : şâyân-ı diĸkat bir şüretle

Remarque (ism-i müenne²) : müṭâlaʕa, mülâşaza

Remarquer (fiʕil-i müteʕaddi) : yeñiden işâret etmek, yeñiden nişân kımak ş diĸkat etmek ş fark etmek

Remballer (fiʕil-i müteʕaddi) : yeñiden şandıklara kımak veya denk bağlamak

Rembarquement (ism-i müzekker) : yeñiden gemiye kımak || se- yeñiden gemiye binmek

Rembarrer (fiʕil-i müteʕaddi) : şiddetle tutup yerine oturtmak

Remblai (ism-i müzekker) : toprak tıldurma

Remblayer (fiʕil-i müteʕaddi) : toprakla tıldurmak

Remboîter (fiʕil-i müteʕaddi) : yeñiden yerleşdirmek

Rembourrement (ism-i müzekker) : yün ya kıtık ve sâçire ile tıldurma

Rembourrer (fiʔil-i müteʔaddi): yün ya kıtık ve sâçire ile
toldurmak

Remboursable (şıfat): ödenecek

Remboursement (ism-i müzekker): ödeme, teçdiye

Rembourser (fiʔil-i müteʔaddi): ödemek, teçdiye etmek

Rembrunir (fiʔil-i müteʔaddi): esmerletmek, karartmak =
(fiʔil-i lâzım) esmerlenmek, kararmak

Rembrunissement (ism-i müzekker): esmerlenme, kararma

Remède (ism-i müzekker): ıılâc, devâ

Remédier (fiʔil-i lâzım): i'lâc bulmak, çare bulmak

Remêler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden karışdırmak

Remémoratif, ive (şıfat): bir şâl ve vaķıvanıñ yâdına mensüb

[SAYFA 538]

Remémorer (fiʔil-i müteʔaddi): hâtıra getirmek || se- derhâtır
etmek

Remener (fiʔil-i müteʔaddi): yerine sevk ve iʔâde etmek

Remerciement yahūd **Remercîment** (ism-i müzekker): teşekkür

Remercier (fiʔil-i müteʔaddi): teşekkür etmek § nezâketle
reddetmek § ıazletmek

Réméré (ism-i müzekker): muhayyer beyʔ ũ şirâ

Remettre (fiʔil-i müteʔaddi): tekrâr yerine kımak § tekrâr giymek
§ tesl³m etmek § emânet bırakmak || (mecâzen) iʔâde-i şışşat
ettirmek § tesk³n etmek § ıafv etmek § teh³r ve taʔv³k etmek || se-
yeñiden başlamak § yerine dönmek § iʔâde-i şışşat etmek

Remeubler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden döşetmek

Reminiscence (ism-i müenne²): derhâtır ediş

Remise (ism-i müenne²): tekrār yerine konma § maṭlūbāt'dan bir kısmıñ medyūna terki § mūcāzātıñ kısmen ṣafvı § taṣṣ³lāt'dan taṣṣildārlara verilen mikdār § arabalık = (ism-i müzekker) kirā arabası

Remiser (fiʿil-i müteṣaddi) (arabayı): arabalığa şokmak

Rémissible (şıfat): kābil-i ṣafv, şāyān-ı ṣāfv

Rémission (ism-i müenne²): ṣafv, şafṣ || (tıbb) ḥıffet, tenākuş, sūkūnet

Remmailler ¹⁵¹ (fiʿil-i müteṣaddi): örerek taḥm³r etmek

Remmailloter ¹⁵² (fiʿil-i müteṣaddi) (çocuğu) tekrār kundaqlamak

Remmancher (fiʿil-i müteṣaddi): tekrār şap geçirmek veya kulp takmak

Remmener (fiʿil-i müteṣaddi): geri götürmek, iṣāde etmek

Remonte (ism-i müenne²): süvāri Şayvānātı, remont

Remonter (fiʿil-i lāzım): yeñiden çıkmak, yeñiden bitmek § yukarıya kalkmak || (mecāzen) bahalanmak = (fiʿil-i müteṣaddi): Şayvānlarını değışdirmek § yeñiden tech³z etmek § (sāṣati) kırmak

Remontoir (ism-i müzekker): sāḩatiñ anaḩtarsız ve açılmaıksızın kurulmasına yarayan aleti

Remontrance (ism-i müenne²): taḩz³r, tevb³ḩ § iḩtār, tenb³ḩ

Remontrer (fiʿil-i müteṣaddi): taḩz³r ve tevb³ḩ etmek § iḩtār ve tenb³ḩ etmek

Remordre (fiʿil-i müteṣaddi): yeñiden ısırmak

¹⁵¹ Kelime diğەر sözlüklerde remailler şeklinde yazılmıştır.

¹⁵² Kelime diğەر sözlüklerde remailloter şeklinde yazılmıştır.

Remords (ism-i müzekker): vicdān rāṣatsızlığı, ʔazab-ı vicdānî

Remorque (ism-i müenne²): gemi ʔakıp çekme, yedme ʔ yedek ḥalāʔı

Remorquer (fiʔil-i müteʔaddi) (gemi ʔakığında) ʔakıp çekmek, yedmek, yedek çekmek

Remorqueur (ism-i müzekker-sıfat): gemi çeken vapur

Remoudre (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār öğütme

Remouiller (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ıslatmak || (baʔriye) yeñiden demir atmak

Remoulage (ism-i müzekker): buğday poşası

Rémouleur (ism-i müzekker): bileyici

[SAYFA 539]

Rempaillage (ism-i müzekker): şandalye ʔaşıırınıñ taʔm³ri

Rempailler (fiʔil-i müteʔaddi): şandalye ʔaşıırını taʔm³r etmek

Rempailleur, euse (isim): ʔaşıırcı, şandalyeci

Remparer (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): yeñiden zabʔ ve istilā etmek

Rempart (ism-i müzekker): ʔopraq ʔabya

Remplaçant, e (isim): diğeriñ yerini ʔutan, ḥalef = (ism-i müzekker) bedel-i şahşî

Remplacement (ism-i müzekker): tebd³l

Remplacer (fiʔil-i müteʔaddi): yerini ʔutmaq, ḥalefi olmaq ʔ değışdirmek, tebd³l etmek

Rembli (ism-i müzekker): ʔaşma

Remplir (fiʔil-i müteʔaddi): kaçmak

Remplir (fiʔil-i müteʔaddi): tıldurmak, imlā etmek § ikmāl ve itmām etmek § ³fā ve icrā etmek, yerine getirmek

Remplissage (ism-i müzekker): tıldurma, imlā § imlā-yı şaŞāif, imlā-yı sūtūn

Remplumer (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) (kuş Şakķında) yeñiden tüy çıkarmak || (mecāzen) yeñiden cebe komak

Rempoissonnement (ism-i müzekker): bir Şavuz veya gölün yeñiden balıkla tıldurulması

Rempoissoner (fiʔil-i müteʔaddi) (bir Şavuz veyā gölü) yeñiden balıkla tıldurmak

Remporter (fiʔil-i müteʔaddi): kaldırmak, götürmek || (mecāzen) kazanmak, yenmek

Remuage (ism-i müzekker): oynatma, taŞr³k

Remuant, e (şıfat): oynar, kımıldanır, müteŞarrik

Remue-ménage (ism-i müzekker): göç karışıklığı, telāş

Remuement yāhūd

Remument (ism-i müzekker): oynama, kımıldanma, Şareket || (mecāzen) karışıklık, ihtilāl, inķılāb

Remuer (fiʔil-i müteʔaddi): oynatmak, kımıldatmak, taŞr³k etmek || (mecāzen) telāşını mūcib olmak, taŞr³k etmek = (fiʔil-i lāzım): yerinde тұrmamak, bir yerde тұrmamak || se – oynamak, kımıldanmak || (mecāzen) çabalamak, saʔy etmek

Rémunération (ism-i müenne²): mükāfāt, ecir

Rémunératoire (şıfat): icrā ve mükāfāta müteʔallik

Rémunérer (fiʔil-i müteʔaddi): ecir ve mükāfāt vermek

Renâcler (fiʔil-i müteʔaddi): burundan şiddetle şoluk almak, burundan şolamak

Renaissance (ism-i müenne²): taze Şayât buluş, teceddüd, iŞyâ § devr-i teceddüd

Renaissant, e (şıfat): taze Şayât bulan, müteceddid

Renâître (fiʔil-i lâzım): yeñiden toğmak, yeñiden zühür etmek veya bitmek

[SAYFA 540]

§ taze Şayât bulmak, teceddüd etmek

Renard (ism-i müzekker): tilki, ²aʔleb, rubāh || (mecāzen) §³lekār

Renarde (ism-i müenne²): dişi tilki

Renardeau (ism-i müzekker): tilki yavrusu

Renarder (fiʔil-i lâzım): tilki gibi Şiyel ve desāyis kurmak, tilkilik etmek § kuşmak, kay etmek

Rencaisser (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār şandığa komak

Renchâiner (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden zincire komak

Renchéri, e (isim): nāzik alışmış ve bir şeyi beğenmez adam

Renchérir (fiʔil-i müteʔaddi): bahalandırmak = (fiʔil-i lâzım) bahalanmak

Renchérissement (ism-i müzekker): bahalanma

Rencogner (fiʔil-i müteʔaddi): bir köşeye sıkışdırmak

Rencontre (ism-i müenne²): teşādüf, rāst gelme, müşādefe § çarpışma, müşādeme || aller à la – istikbāline çıkmak

Rencontrer (fiʔil-i müteʔaddi): rāst gelmek, teʔādūf etmek =
(fiʔil-i lāzım) bulmak, keʕf etmek || se- teʔādūf olunmak §
bulunmak, mevcūd olmak

Rendement (ism-i müzekker): Şāşılāt, vāridāt

Rendetter (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): yeñiden borç altına
girmek

Rendez-vous (ism-i müzekker): vaḳt-i mülākāt § maṣall-i
mülākāt

Rendormir (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār uyutmak = (fiʔil-i
lāzım) tekrār uyumak

Rendoubler (fiʔil-i müteʔaddi): dikilmek üzere kırmak

Rendre (fiʔil-i müteʔaddi): geri vermek, red ve iʔāde etmek
|| (mecāzen) kuşmak, kay etmek § muḳābele-i bi'l-miʔil etmek §
tesl³m etmek § Şāşılāt vermek, çıkarmak § etmek, hāline
getirmek || se- gitmek, naḳl etmek § dökülmek, manşib olmak §
tesl³m olunmak

Rendu, e (şıfat): yorğun

Renduire (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden sürmek veya şıvamak

Rendurcir (fiʔil-i müteʔaddi): sertleştirmek,
katılaştırmak

Rêne (ism-i müenne²): dizgin, ʔinān

Renégat, e (isim-şıfat): mürted

Renferme (ism-i müzekker): çok vaḳit kapalı turmuş bir şeyiñ
veya bir oḳanıñ verdiği taʔaffün

Renfermer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden kapamak, tekrār
Şabsetmek || (mecāzen) Şāvi ve şāmil olmak

Rénfler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden dizmek

Renflammer (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): yeñiden parlamak

Renflement (ism-i müzekker): kabarma, şişme

Renfler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden şişirmek, tekrār kabartmak = (fiʔil-i lāzım) yāḥūd se – şişmek, kabarmak

Renforcement (ism-i müzekker): derinlik, ʔumḵ ş pek geriye şokulmuş gibi görünen maşal

Renfoncer (fiʔil-i müteʔaddi): daha ziyāde

[SAYFA 541]

çukurlatmak ve derinleştirmek ş fuḵı ve sāʕireye dip takmak

Renforcement (ism-i müzekker): takviye, teḵk³d

Renforcer (fiʔil-i müteʔaddi): takviye etmek || (mecāzen) çoğaltmak, çıkarmak

Renfort (ism-i müzekker): tezy³d-i kuvvet, imdād

Rengagement (ism-i müzekker): yeñiden bir mecbūriyet ve taʔahhüd altına alma veya girme

Rengager (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden mecbūriyet ve taʔahhüd altına girmek

Rengaine (ism-i müenne²): mükerrern söylenilen şey

Rengâiner (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār kınına şokmak

Rengorgement (ism-i müzekker): kurulma

Rengorger (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): kurulmak

Rengraisser (fiʔil-i müteʔaddi): semirtmek = (fiʔil-i lāzım) semirmek

Reniable (şıfat): kābil-i inkār

Renient yāḥūd **Renîment** (ism-i müzekker): inkār

Renier (fiʔil-i müteʔaddi): inkār etmek

Renieur (ism-i müzekker): münkir, kāfir

Reniflement (ism-i müzekker): burundan şiddetle nefes alma

Renifler (fiʔil-i müteʔaddi): burundan şiddetle nefes almak, sümüğünü çekmek

Renifleur, euse (isim): sümüğünü çeken adam

Renne (ism-i müzekker): geyik nevʔinden bir büyük Şayvān

Renom (ism-i müzekker): şöhret, iştihār, nām, şayyit

Renommé, e (şıfat): meşhūr, şöhretşisʔār

Renommée (ism-i müenne²): şöhret, nām, şayyit

Renommer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden naşb etmek § medş ve sitāyişle zıkr etmek

Renoncement (ism-i müzekker): vazgeçiş, ferağat, terk

Renoncer (fiʔil-i lāzım): vazgeçmek, terk ve ferağat etmek = (fiʔil-i müteʔaddi): tanımamak, inkār etmek

Renonciation (ism-i müenne²): terk, ferağat

Renoncule (ism-i müenne²): düğün çiçeği, şak³k

Renouement yāhūd

Renoûment (ism-i müzekker): yeñileşdirme, tecd³d

Renouer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden bağlamak § tecd³d etmek

Renoueur (ism-i müzekker) (müracāʔat oluna: Rebouteur)

Renouveau (ism-i müzekker): ilk bahār

Renouveler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñileşdirmek, tecd³d etmek § yeñiden yapmak

Renouvellement (ism-i müzekker): yeñileşdirme, tecd³d § tezāyüd

Renovateur, trice (isim-şıfat): yeñileşdiren, müceddid

Renovation (ism-i müenne²): yeñileşdirme, tecd³d

Renseignement (ism-i müzekker): ma'lūmāt, istiḥbārāt §
ḥalāḥim, delāil

[SAYFA 542]

Renseigner (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden tedr³s ve ta'l³m
etmek § ma'lūmāt vermek

Rentamer (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden kesmek § yeñiden
başlamak

Rente (ism-i müenne²): gelir, ³rād § maṣṣūlāt, fāḥiz

Renté, e (şıfat): ³rād şāṣibi

Renter (fiʿil-i müteʾaddi): ³rād taḥṣ³ etmek

Rentier, ère (isim): ³rād şāṣibi

Rentoilage (ism-i müzekker): yeñiden bezle kaplama

Rentoiler (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden bezle kaplamak

Rentraîner (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden sürüklemek

Rentraire (fiʿil-i müteʾaddi): yırtık evrāk

Rentraiture (ism-i müenne²): yırtık örme

Rentrant (şıfat) (hendese): angle – zāviye-i dāḥile = (ism-
i müzekker) oyundan kalķanıñ yerine gelen

Rentrée (ism-i müenne²): yeñiden girme, tekrār duḥūl

Rentrer (fiʿil-i lāzım): yeñiden girmek § ḥavdet etmek,
dönmek § yeñiden şāl-i sābıkını bulmak

Renvelopper (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden şarmak

Renvenimer (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden zehirlenmek, tekrār
azdırmak

Renverse (à la) (hikemiyât-ı tab³ıyye): arka üstü

Renversement (ism-i müzekker): yıkma, devirme, hedm §
harâbiyet-i izmişlâl § tebd³l-i küllî, inkılâb

Renverser (fiil-i müteaddi): yıkmak, devirmek, hedm etmek
§ bozmak, mağlûb ve perişân etmek § halâ etmek

Renvoi (ism-i müzekker): iâde § mazil § redd § teçh³r,
taav³k § Sâşiye

Renvoyer (fiil-i müteaddi): yeñiden göndermek § iâde
etmek, geri çevirmek § mazl etmek, çıkarmak § (maskeri)
şalıvermek, izin vermek § tebriye ettirmek § teçh³r ve taav³k
etmek

Réorganisation (ism-i müenne²): yeñiden tanz³m ve tens³k

Réorganiser (fiil-i müteaddi): yeñiden tanz³m ve tens³k
etmek

Réouverture (ism-i müenne²): yeñiden küşâd

Repaire (ism-i müzekker): Şayvânât-ı vaşşiye ini § Şaydûd ve
hırsız yatağı

Repaître (fiil-i müteaddi): otlatmak, taâm veya yem vermek

Répandre (fiil-i müteaddi): dökmek, akıtmak § sermek, yaymak,
açmak, tağıtmak § neşr ve işâa etmek || se— yayılmak

Réparable (şıfat): kâbil-i taam³r § kâbil-i telâfi

Reparaître (fiil-i lâzım): yeñiden görünmek

Reparateur, trice (isim-şıfat): taam³r eden § tazm³n ve telâfi
eden

Réparation (ism-i müenne²): taam³r § tazm³n, telâfi § tarziye

[SAYFA 543]

Réparer (fiʔil-i müteʔaddi) : taʔm³r etmek, düzeltmek ʃtaẓm³n ve telāfi etmek. Tarziye vermek

Reparier (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden söylemek

Repartie (ism-i müenne²) : derʃāl verilen sert cevāb

Repartir (fiʔil-i müteʔaddi) : derʃāl ve sert cevāb vermek =
(fiʔil-i lāzım) tekrār ʔaz³met ve ʃareket etmek

Répartiteur (ism-i müzekker) : taḳs³m ve tevz³ʔ eden adam

Répartition (ism-i müenne²) : taḳs³m, tevz³ʔ, ʃarʃ

Repas (ism-i müzekker) : yemek, ʃaʔām, ziyāfet

Repassage (ism-i müzekker) : bileme ʃ ütöleme

Repasser (fiʔil-i lāzım) : yeñiden geçmek = (fiʔil-i müteʔaddi) :
yeñiden yarmak, bir daha aşmak ʃ yeñiden naḳl etmek, bir daha
geçirmek ʃ bilemek ʃ ütölemek ʃ ezberden okumak

Repasseur (ism-i müzekker) : bileyici

Repasseuse (ism-i müenne²) : ütöleyici kadın

Repaver (fiʔil-i müteʔaddi) : tekrār kaldırım yapmak

Repêcher (fiʔil-i müteʔaddi) : şuya düşmüş bir şeyi tutup
çıkarmak

Repeindre (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden ters³m ve taʃv³r etmek

Rependre (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden aşmak

Repenser (fiʔil-i lāzım) : bir daha düşünmek

Repentance (ism-i müenne²) : işlenilen günahdan nedāmet

Repentant, e (şıfat) : işlediği günahdan nādim

Repentie (ism-i müenne²-şıfat) : tövbekār

Repentir (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat) : pişmanlık, nedāmet

Repercer (fiʔil-i müteʔaddi): bir daha delmek

Repercussif, ive (isim-şıfat) (tıbb): mürr-i daʔ ||

(hikemiyât-ı tab³ʔiyye): müreddid

Répercussion (ism-i müenne²) (tıbb): irtidāʔ || (hikemiāt-ı tab³ʔiyye) irtidād

Répercuter (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb) ihtilātı içeriye [v]urdurmak || (Şikemiyāt-ı tab³ʔiyye) (tıbb) ʔaks ettirmek

Reperdre (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār gāʕib etmek

Repère (ism-i müzekker): bir yere gelip kurulacak makine ve sâʕire parçalarına konulan nişān

Repérer (fiʔil-i müteʔaddi): nişān yapmak, ʔalāmet kımak

Répertoire (ism-i müzekker): cedvel, fihrist, defter-i esāmi
Ş mecmūʔa

Répétailler (fiʔil-i müteʔaddi): bir şeyi tekrār ʔaleʔt-
tekrār ve uşandırıcaya kadar söylemek

Répéter (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār etmek Ş okumak,
söylemek, taqr³r etmek Ş dersi tekrār ve müzākere etmek Ş
ʔaks ettirmek

Répétiteur (ism-i müzekker): müzākereci

Répétition (ism-i müenne²): tekrār. tekrārlama Ş taqr³r,
müzākere

Repeuplement (ism-i müzekker): yeñiden ahāli kesb ettirme
[SAYFA 544]

Repeupler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ahāli kesb ettirmek

Répit (ism-i müzekker): mühlet, teçh³r Ş taʔt³l, istirāşāt

Replacer (fiʕil-i müteʕaddi): yeñiden yerleşdirmek, tekrār yerine kōmak

Replanter (fiʕil-i müteʕaddi): yeñiden dikmek, tekrār ğars etmek

Replâtrage (ism-i müzekker): şıva taʕm³ri

Replâtrer (fiʕil-i müteʕaddi): şıva ile taʕm³r etmek

Replet, ète (şıfat): şişman, mūlaşşam

Replétion (ism-i müenne²): şişmanlık, tolgunluk

Repli (ism-i müzekker): katlanma, bükülme

Replier (fiʕil-i müteʕaddi): yeñiden kaplamak ve bükmek

Réplique (ism-i müenne²): dercevāb ş müdāfaʕa, cevāb

Répliquer (fiʕil-i müteʕaddi- fiʕil-i lâzım): dercevāb etmek ş müdāfaʕa etmek, cevāb vermek, muķābelede bulunmak

Replisser (fiʕil-i müteʕaddi): yeñiden katlamak, bükmek, kırmak

Replonger (fiʕil-i müteʕaddi): tekrār taldırmak

Repolir (fiʕil-i müteʕaddi): tekrār parlatmak

Répondant (ism-i müzekker): kef³l, zāmin ş istintāk olunan adam

Répondre (fiʕil-i müteʕaddi): cevāb vermek, cevāb yazmak = (fiʕil-i lâzım) cevāb vermek ş iʕtirāz ve reddetmek || (mecāzen) mütenāsib olmak, tevāfuķ etmek ş muķābele-i bi'l-mi²il etmek

Réponse (ism-i müenne²): cevāb ş redd, müdāfaʕa

Report (ism-i müzekker): naķl-i yekün

Reporter (fiʔil-i müteʔaddi): iʔāde etmek § naql-i yekün etmek

Repos (ism-i müzekker): sükūnet, rāṣat, asāyiṣ § diñlenme, istirāṣat, teneffüs § uyku, hāb ve rāṣat § turaḵ

Reposer (fiʔil-i müteʔaddi): raṣatlandıрмаḵ, tesk³n etmek § ṭayatmaḵ, ḵomaḵ, ṭurdurmaḵ § mevzūʔ bulunmaḵ § medfūn olmaḵ, yatmaḵ § ṭurmaḵ, teressüb etmek || se – istirāṣat etmek, diñlenmek

Repoussant, e (şıfat): mekrūh, menfūr

Repoussement (ism-i müzekker): redd, ʔadem-i ḵabūl § tepme

Repousser (fiʔil-i müteʔaddi): defʔ etmek, itmek, sürmek § püskürtmek § dal açmaḵ, fidān sürmek = (fiʔil-i lāzım) yeñiden bitmek, tekrār sürmek § geriye tepmek

Repoussoir (ism-i müzekker): bir diğەر çiviḡi itip çıkarmağā maḥṣūṣ çivi

Répréhensible (şıfat): taʔy³b ve tekd³re şāyān

Reprendre (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden almaḵ § yeñiden başlamaḵ = (fiʔil-i lāzım) yeñiden ṭutmaḵ, tekrār kökleşmek || se –

[SAYFA 545]

bir sehvi taṣṣ³ṣ için sözü tekrār etmek, sözüñ üzerine gelmek

Représaille (ism-i müenne²): kemliğē ḵarşı kemlik

Représentant (ism-i müzekker): vek³l, muraḥḥaṣ § mebʔū²

Représentatif, ive (şıfat): vekālet ve muraḥḥaṣiyete müteʔallik || gouvernement – şükūmet-i meṣrūṭā

Répresentation (ism-i müenne²): taḳd³m, ṣarż, ibrāz § tiyatroda oyun icrāsı § ters³m, taşv³r § gösteriş, vecāhet § heyʔet-i meḳū²ān

Représenter (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ṣārż ve taḳd³m etmek § göstermek, ibrāz etmek § ters³m ve taşv³r etmek § bir tiyatro oyununu icrā etmek § vekālet etmek, vek³li olmak = (fiʔil-i lāzım) bir tavır ve şareket -i maḥşūşada bulunmak || se – taşavvur etmek

Répressif, ive (şıfat): taży³ḳ ve menʔ eden, pek şıḳı

Répression (ism-i müenne²): taży³ḳ, menʔ

Réprimable (şıfat): menʔ ve taży³ḳ olunabilir, ḳābil-i taży³ḳ

Réprimande (ism-i müenne²): mücāzāt-ı tekd³riye

Réprimander (fiʔil-i müteʔaddi): mücāzāten tekd³r etmek

Réprimer (fiʔil-i müteʔaddi): menʔ etmek, öñünü almak

Reprise (ism-i müenne²): tekrār başlama § örme ile taʔm³r § tiyatroda bir oyunun tekrār icrāsı § şarkı mükerreri

Reprobation (ism-i müenne²): taʔy³b, taḳb³ş

Reprochable (şıfat): taʔy³b ve tekd³re müsteşak

Reproche (ism-i müzekker): taʔy³b, tekd³r, ʔitāb, serzeniş, yüze [v]urma

Reprocher (fiʔil-i müteʔaddi): taʔy³b ve tekd³r etmek, arzūlamak, yüze [v]urmak

Reproductibilité (ism-i müenne²): yeñiden şāşıl olabilmeklik

Reproductible (şıfat): yeñiden şāşıl olabilen

Reproduction (ism-i müenne²): tevl³d, tevellüd, tenāsül §
yeñiden Şuşül

Reproduire (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden Şāşıl etmek

Réprouvé, e (isim-şıfat): melʔūn

Reprouver (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden i²bāt etmek

Réprouver (fiʔil-i müteʔaddi): kabūl ve taqd³r etmemek,
reddetmek § laʔnet etmek

Rêps (ism-i müzekker) (tār³ḥ-i tabiʔî): ipek veya yünden
bir nevʔ kumaş

Reptile (ism-i müenne²) (tār³ḥ-i tabiʔî): Şayvān-ı zāşif

Républicain, e (şıfat): cumhūriyete müteʔallik, cumhūrî =
(isim): cumhūriyet tarafdārı

Républicanisme (ism-i müzekker): cumhūriyet tarafdārılgı

République (ism-i müenne²): cumhūriyet, Şükūmet-i cumhūriye

Répudiation (ism-i müenne²): boşama, taḥl³k

Répudier (fiʔil-i müteʔaddi): boşamak, taḥl³k etmek

[SAYFA 546]

Repugnance (ism-i müenne²): nefret, istikrāh

Répugnant, e (şıfat): menfūr, mekrūh, müstekreh

Répulsif, ive (şıfat) (Şikemiyāt-ı ḥab³ʔiyye): dāfiʔ

Répulsion (ism-i müenne²) (Şikemiyāt-ı ḥab³ʔiyye):
birbirini itmek kuvveti, defʔ, kuvve-i dāfiʔa || (mecāzen)
nefret

Réputation (ism-i müenne²): şöhet, iştihār, şayyit, nām

Réputer (fiʔil-i müteʔaddi): zan etmek, ʔad ve iʔtibār
etmek

Requérable (şıfat): dāyin t̄arafından talebi lāzım gelen

Requérant, e (isim-şıfat): t̄alib, müddei

Requérir (fiil-i müteaddi): dāvā etmek, taleb ve istidā etmek § istemek, ³cāb ve iktizā etmek

Requête (ism-i müenne²): dāvā, taleb ve istidā

Requêter (fiil-i müteaddi): yeñiden araştırmak

Requiem (ism-i müzekker): ölülerin ruşicün okunan bir duā

Requin (ism-i müzekker): köpek balığı

Requiner (se) (fiil-i muṭāvaat): s̄ah̄te bir şüretle süslenmek

Requis, e (şıfat): maṭlūba muvāfık, muktez³, maṭlūb, lāzım

Réquisition (ism-i müenne²): taleb, dāvet § nef³r-i mām § tekālif-i Şarbiye

Réquisitionner (fiil-i müteaddi): tekāl³f-i Şarbiye t̄arş etmek

Réquisitoire (ism-i müzekker): ithāmnāme

Rescinder (fiil-i müteaddi): fesh ve ibtāl etmek

Rescision (ism-i müenne²): fesh, ibtāl

Rescription (ism-i müenne²): Şavālenāme

Réseau (ism-i müzekker): küçük ağ || (teşr³Ş): şebeke

Réséda (ism-i müzekker): fāgiye (çiçek)

Réserve (ism-i müenne²): kayd, şart § iştirāz, iştıyāt § iştıyāt maskeri

Réservé, e (şıfat): iştıyātlı, muşteriz

Réservoir (fiil-i müteaddi): ayırıp şaklamak, ihtiyāten bulundurmak || se— beklemek

Réservoir (ism-i müzekker): hıfza mahşûş yer, maşfaza § şu hazinesi, Şavuz

Résident, e (isim-şifat): muk³m

Résidence (ism-i müenne²): ikāmet § makarr, merkez § maşlahatgüzārlik

Résident (ism-i müzekker): maşlahatgüzār

Résider (fiʔil-i lâzım): oturmak, ikāmet etmek || (mecāzen) bulunmak, kâçim olmak

Résidu (ism-i müzekker): baqiyye, kuşūr § tortu, poşa, rüsüb

Résignation (ism-i müenne²): ferağat, istiʔfā § tevekkül, tesl³m

Résigner (fiʔil-i müteʔaddi): terk ve ferağat etmek || se – tevekkül etmek

Résiliation (ism-i müzekker): fesh, ilgā

Résilier (fiʔil-i müteʔaddi): fesh ve ilgā etmek

Résine (ism-i müenne²): reçine, rātinc

[SAYFA 547]

Résineux, euse (şifat): reçineli

Résipiscence (ism-i müenne²): tevbe ve nedāmet

Résistance (sim-i müenne²): tayanma, mukāvemet, müdāfaʔa

Résister (fiʔil-i lâzım): tayanmak, mukāvemet ve müdāfaʔa etmek

Résolu, e (şifat): mukarrer, muşammem § ʔazm-i kavi şāşibi

Résoluble (şifat): Şāl olunabilir

Résolûment (Şāl): ʔazm-i kavi ile

Résolutif, ive (isim-sıfat): şişi tağıtan şılāc, muşallil

Résolution (ism-i müenne²): karar, taşm³m ş şal, faşl ||
(kimyā, tıbb) inşilāl

Résolutoire (şıfat): fesh ve ilgāya müteşallik

Résolvant, e (isim-sıfat) (tıbb): şişi tağıtan şılāc, muşallil

Résonnance (ism-i müenne²): tan³n

Résonnant, e (şıfat): tannān, tan³nendāz

Résonnement (ism-i müzekker): tan³n

Résonner (fiʔil-i müteşaddi): tan³nendāz olmak

Résorption (ism-i müenne²): irtişāf

Résoudre (fiʔil-i müteşaddi): tağıtmak ş taşv³l etmek, şāline kımak ş lağv ve fesh etmek ş karar vermek, taşm³m etmek ş şal ve faşl etmek

Respect (ism-i müzekker): Şürmet, rişāyet

Respectable (şıfat): şāyān-ı Şürmet, ihtirām

Respecter (fiʔil-i müteşaddi): Şürmet ve rişāyet etmek ş esirgemek, kıymamak

Respectif, ive (şıfat): tarafına şāʔid

Respectivement (şāl): tarafınca

Respectueusement (şāl): Şürmet ve rişāyetle

Respectueux, euse (şıfat): rişāyetkār ş rişāyetkārāne

Respirable (şıfat): teneffüs olunabilir

Respiration (ism-i müenne²): teneffüs

Respiratoire (şıfat): teneffüse müteşallik

Respirer (fiʔil-i lâzım- fiʔil-i müteʔaddi): şoluk almak, teneffüs etmek || (mecāzen) yorgunluk almak,istirāşat ve teneffüs etmek § ziyāde arzū etmek

Resplendir (fiʔil-i lâzım): lemeʔan etmek

Resplendissant, e (şıfat): lâmiʔ, dıraḥşān

Resplendissement (ism-i müzekker): şaʔşaʔa, lemeʔan

Responsabilité (ism-i müenne²): mesʕūliyet

Responsable (şıfat): mesʕūl

Ressaisir (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden tutmak § tekrār zabt etmek

Ressasser (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden tedk³k etmek

Ressaut (ism-i müzekker): kornize çıkındısı

Ressauter (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden sıçramak

Ressemblance (ism-i müenne²): beñzeyiş, müşābehet

Ressemblant, e (şıfat): beñzeyen, müşābih, mümā²il

Ressembler (fiʔil-i müteʔaddi): beñzemek, müşābih ve mümā²il olmak

[SAYFA 548]

Ressembler (fiʔil-i müteʔaddi): kunduranıñ altını değışdirmek

Ressemer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden ekmek

Ressentiment (ism-i müzekker): bir vecʔ ve şancıdan kalan e²er § kuyruk acısı

Ressentir (fiʔil-i müteʔaddi): tuymak, şissetmek

Resserrement (ism-i müzekker): sıkma, taży³k

Resserrer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden şıkmaq, daha muşkem bağlamak § yerine kımak

Ressort (ism-i müzekker): elāstikiyet § zenberek § bir maşkemeniñ dāçire-i nüfūz ve müdāhalesi

Ressortir (fiʔil-i lāzım): yeñiden çıkmak § zāhir ve ʔayān olmak § bir maşkemeniñ dāçire-i iktidār ve şalāşiyeti içinde bulunmak, tābiʔve ʔāçid olmak

Ressortissant, e (şıfat): bir maşkemeniñ dāçire-i iktidār ve şalāşiyeti altında bulunan, tābiʔ, ʔāçid

Ressouder (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār lehimlemek

Ressource (ism-i müenne²): çāre, dermān, tedb³r = (cemʔ) akçe

Ressouvenir (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): añmak, derhātır etmek

Ressuer (fiʔil-i lāzım): şızmaq, tereşşuş etmek

Ressusciter (fiʔil-i müteʔaddi): diriltmek, ibʔā² ve işyā etmek = (fiʔil-i lāzım) öldükten soñra dirilmek

Ressoyer (fiʔil-i müteʔaddi): kıurutmak

Restant, e (şıfat): kıalan, bākı = (ism-i müzekker) baķiyye

Restaurant, e (şıfat): muķavv³, muğadd³ = (ism-i müzekker): aşçı dükkānı, loķanta

Restaurateur, trice (isim): taʔm³rci = (ism-i müzekker): aşçı, loķantacı

Restauration (ism-i müenne²): taʔm³r, term³m § ıslāş, işyā, tecd³d

Restaurer (fiʔil-i müteʔaddi): taʔm³r ve term³m etmek § ıslāş ve işyā ve tecd³d etmek

Reste (ism-i müzekker): kıuşūr, baķiyye || (şesāb) bākı = (cemʔ) cenāze, meyyit || du – ve au – bundan başķa, hem de

Rester (fiʔil-i lâzım): kalmak, artmak § turmak

Restituable (şıfat): iʔāde olunabilir § Sāl-i aşliyesine ircāʔı mümkün

Restituer (fiʔil-i müteʔaddi): iʔāde etmek, geri vermek § Sāl-i aşliyesine ircāʔ etmek

Restitution (ism-i müenne²): geri verme, iʔāde § Sāl-i aşliyesine ircāʔ

Restreindre (fiʔil-i müteʔaddi): Şaşar ve taḥd³d etmek

Restrictif, ive (şıfat): Şaşar ve taḥd³d eden

Restriction (ism-i müenne²): kayd, şart

Résultant, e (şıfat): Şāşıl, müntic || (riyāziye) müteŞaşşıl || (cerā) muŞaşşıl

Résultat (ism-i müzekker): net³ce

Résulter (fiʔil-i müteʔaddi): intāc olunmak, çıkmak, Şāşıl olmak

[SAYFA 549]

Résumé (ism-i müzekker): ḥülāşa, icmāl

Résumer (fiʔil-i müteʔaddi): ḥülāşa ve icmāl etmek

Résurrection (ism-i müenne²): tekrār dirilme, baʔ²ü baʔde'l-mevt

Retable (ism-i müzekker): kilise miŞrābınıñ öñü

Rétablir (fiʔil-i müteʔaddi): eski Şāline ircāʔ etmek || se – iʔāde-i şıŞşat etmek, iyileşmek

Rétablissement (ism-i müzekker): eski Şāline ircāʔ § iʔāde-i şıŞşat, iyileşme

Retaille (ism-i müenne²): yapılan bir şeyden kesilmiş parça

Retailler (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden kesmek, tekrār biçmek

Retaper (fiʔil-i müteʔaddi) (şapķayı) taʔm³r etmek

Retard (ism-i müzekker): gecikme, teçh³r

Retardataire (isim-şıfat): geride kalan ş mütedāhıl

Retardement (ism-i müzekker): gecikme, teçh³r

Retarder (fiʔil-i müteʔaddi): gecikdirmek, teçh³r etmek =
(fiʔil-i lâzım) gecikmek, teçh³r etmek

Retâter (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden el ile yoklamak

Reteindre (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden boyamak

Retenir (fiʔil-i müteʔaddi): tutmak, şaklamak, şıfz etmek ş
alıķomak, tırdurmak ş tutmak, zabt etmek ş hātırda tutmak,
şıfz etmek

Rétention (ism-i müenne²): tutma, şaklama, şıfz

Retentir (fiʔil-i lâzım): ʔaks etmek, ʔaksendāz olmak

Retentissant, e (şıfat): ʔaksendāz

Retentissement (ism-i müzekker): ʔaks-i şadā

Retenu, e (şıfat): iʔtidāl ve iştıyāt şāşibi

Retenue (ism-i müenne²): iştıyāt, iştirāz, iʔtidāl ş ihtiyāt
akçesi

Réticence (ism-i müenne²): sükūtla geçirme

Rétif, ive (şıfat): serkeş, muʔannid

Retiré, e (şıfat): tenhā, uzak

Retirement (ism-i müzekker): çekilme, toplanma

Retirer (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden çekmek ş celb ve cezb
etmek ş çıkarmak, çekmek ş kesmek ş geri almak || se –
çekilmek, gitmek ş toplanmak, çekmek

Retombée (ism-i müenne²) : kemer ve kubbeniñ eñ üst ciheti

Retomber (fiʔil-i lâzım) : tekrâr düşmek § rāciʔ ve ʔāʕid olmak, tokunmak

Retondre (fiʔil-i müteʔaddi) : tekrâr kırpma

Retordre (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden bükme

Rétorquer (fiʔil-i müteʔaddi) : kendi edillesiyle ilzām etmek

Retors, e (şıfat) : defaʔatle bükülmüş || (mecāzen) şilekār, dessās

Rétorsion (ism-i müenne²) : kendi edillesiyle ilzām

[SAYFA 550]

Retouche (ism-i müenne²) : resmiñ taşş³ olunmuş maşalli

Retoucher (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : yeñiden tokunmak § taşş³ etmek

Retour (ism-i müzekker) : geri dönüş, ʔavdet, ricʔat § inķılāb § mübādele

Retourne (ism-i müenne²) : oyunda geri çevrilen kâğıd

Retourner (fiʔil-i lâzım) : dönmek || çevirmek, döndürmek || se— dönmek

Retracer (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden çizmek

Rétractation (ism-i müenne²) : sözünü geri alma, nükûl

Rétracter (fiʔil-i müteʔaddi) : sözünü geri almak, nükûl etmek

Rétraction (ism-i müenne²) : çekme, toplanma, taķabbuż

Retraite (ism-i müenne²) : inzivā, ʔuzlet § ricʔat § ʔuzletgāh § tekāʔüd maʔāşı

Retraité, e (isim-şıfat) : mütekāʔid

Retratier (fiʔil-i müteʔaddi) : tekāʔüd etmek § yeñiden müzākereye ķomak

Retranchement (ism-i müzekker) : azaltma, kesme § siper

Retrancher (fiʔil-i müteʔaddi) : azaltmak, kesmek § siper çekmek

|| (Şesāb) tarŞ etmek

Retravailler (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım) : yeñiden işlemek

Rétrécir (fiʔil-i müteʔaddi) : tarlatmak = (fiʔil-i lâzım) tarlaşmak, çekmek

Rétrécissement (ism-i müzekker) : tarlanma, çekme

Retremper (fiʔil-i müteʔaddi) : yeñiden ıslatmak

Rétribution (ism-i müenne²) : maʔāş

Rétroactif, ive (şıfat) : māziye Şükm ve teʔ^{2 3}ri olan

Rétroaction (ism-i müenne²) : māziye Şükm ve teʔ^{2 3}ri olmaklık

Rétrocéder (fiʔil-i müteʔaddi) : terk olunmuş bir Şakķı şāŞibine iʔāde etmek

Rétrocession (ism-i müenne²) : terk olunan bir Şakķıñ şāŞibine iʔādesi

Rétrogradation (ism-i müenne²) : gerilme, tenezzül, tedenni

Rétrograde (şıfat) : gerileyen, tedenni ve tenezzül eden

Rétrograder (fiʔil-i lâzım) : gerilemek

Retroussement (ism-i müzekker) : şıgama [şıvama]

Retrousser (fiʔil-i müteʔaddi) : şıgamak [sıvamak]

Retroussis (ism-i müzekker) : libāsıñ şıganmış kısmı

Retrouver (fiʔil-i müteʔaddi) : bulmak

Rets (ism-i müzekker) : ağ

Réunion (ism-i müenne²): kavuşma, iltişāk & birleşme, ittişād, ictimā & cemāiyyet

Réunir (fiʿil-i müteʾaddi): kavuşdurmak, ilşāk etmek & cem ve tevş³d etmek || se– birleşmek, toplanmak, ictimā etmek

Réussir (fiʿil-i lâzım): muvaffak ve müyesser olmak

Réussite (ism-i müenne²): muvaffakiyet

Revaloir (fiʿil-i müteʾaddi): mi²liyle mukābele etmek

Revanche (ism-i müenne²): müdāfaa ve teşāşüb etmek || se– mukābele-i bi’l-mi²il etmek, intikām almak

[SAYFA 551]

Rêvasser (fiʿil-i lâzım): karışık rüçyalar görmek

Rêvasserie (ism-i müenne²): karışık ve çok rüçyalar

Rêve (ism-i müenne²): rüçyā

Revêche (şıfat): kekre

Réveil (ism-i müzekker): uyanma, teyakkuş

Réveille-matin (ism-i müzekker): istenildiği vakit uyandırmaya mahşüş sâat

Réveiller (fiʿil-i müteʾaddi): uyandırmak || (mecāzen) ³kāz etmek

Réveillon (ism-i müzekker): gece yarısı yenen yemek

Révélateur, trice (isim-şıfat): meydāna çıkaran, haber veren

Révélation (ism-i müenne²): meydāna çıkarma, ihbār

Révêler (fiʿil-i müteʾaddi): meydāna çıkarmak, haber vermek

Revenant, e (şıfat): maṭbū, dilpesend = (ism-i müzekker) cadı, kara koncolos, hortlak || bon – teşādüfî ve gayr-ı mecmûl temettü

Revendeur, euse (isim): mağrabāz

Revendication (ism-i müenne²): istirdād daʿvāsı

Revendiquer (fiʿil-i müteʾaddi): istirdād daʿvāsını etmek

Revendre (fiʿil-i müteʾaddi): yeñiden şatmak

Revenir (fiʿil-i lâzım): dönmek, ʾavdet etmek § bir daha gelmek § yeñiden çıkmak veya binmek || (mecāzen) kendine gelmek § hoşşa gitmek, beğenilmek § fiʿil ve kavlini taşş³ etmek § mal olmak, çıkmak

Revente (ism-i müenne²): tekrār satış

Revenu (ism-i müzekker): gelir, ³rād

Rêver (fiʿil-i müteʾaddi-fiʿil-i lâzım): rüçyā görmek, rüçyāda görmek || (mecāzen) şayıklamak

Réverbération (ism-i müenne²): ziyā ve Şarāretiñ inʾikāsı

Réverbère (ism-i müzekker): soğaklarda yanan gaz feneri § lamba ay³nesi

Réverbérer (fiʿil-i müteʾaddi): ziyā veyā Şarāreti maks ettirmek

Reverdir (fiʿil-i müteʾaddi): tekrār yeşilletmek = (fiʿil-i lâzım) tekrār yeşillenmek

Reverdissement (ism-i müzekker): yeşilletme, yeşillenme

Rêvéremment (Şāl): yeşilletme, yeşillenme

Rêvérence (ism-i müenne²): Şürmet, taʾz³m § yerle berāber temennā

Révérencieusement (Şāl): Şürmet ve taʾz³mle

Révérencieux, euse (şıfat): ziyāde eğilerek temennā eden

Révérénd, e (isim-şıfat): ʾaz³z, muşterem

Révérer (fiʔil-i müteʔaddi): taʔzʔm etmek, muḳaddes tanımak

Rêverie (ism-i müenne²): şayıqlama, evhām ve ḥayālāt

Revers (ism-i müzekker): ters taraf, arḳa, ḳahr || (mecāzen) terslik

Reverser (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden dökmek

Reversi yaḥūd **Reversis** (ism-i müzekker): bir nevʔ kâğıd oyunu

[SAYFA 552]

Réversible (şıfat): baʔzı aṣvālde şāṣib-i aṣliyelerine rücūʔ eden (emlāk ve emvāl)

Revêtement (ism-i müzekker): ḳaplama

Revêtir (fiʔil-i müteʔaddi): giydirmek, iksā etmek || (mecāzen) naşb etmek || se – giymek, giyinmek

Rêveur, euse (isim-şıfat): evhām ve ḥayālātla uğraşan adam, ḥülyācı

Revirement (ism-i müzekker): geminiñ gezdirilmesi

Revirer (fiʔil-i müteʔaddi): gemiyi gezdirmek

Reviser (fiʔil-i müteʔaddi): muṣāyene etmek

Reviser (ism-i müzekker): muṣāyeneci

Revision (ism-i müenne²): muṣāyene

Revivifier (fiʔil-i müteʔaddi): canlandırmak, iṣyā etmek

Revivre (fiʔil-i lāzım): yeñiden dirilmek ve canlanmak

Révocabilité (ism-i müenne²): ḳābiliyet-i ʔazl § ḳābiliyet-i fesh

Révocable (şıfat): ʔazli mümkün § ḳābil-i fesh

Révocation (ism-i müenne²): ʔazl § fesh

Revoici¹⁵³ (harf-i cerr) (kar³b için) ve

Revoilà¹⁵⁴ (harf-i cerr) (ba³d için) işte bir daha, işte yine

Revoir (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden görmek § tekrār
muʔāyene etmek = (ism-i müzekker) tekrār görüşme

Revoler (fiʔil-i müteʔaddi): tekrār çalmak

Révoltant, e (şıfat): kızacak, bāʔi²-i şiddet

Révolte (ism-i müenne²): ʔiʔyān, iḥtilāl

Révolté (ism-i müzekker): iḥtilālci, ʔāsi

Révolter (fiʔil-i müteʔaddi): iḥtilāl ve iʔyān ettirmek ||
se – iḥtilāl ve ʔiʔyān etmek

Révolu, e (şıfat): tam, kāmil

Révolution (ism-i müenne²): devir, şareket || (mecāzen)
inḳılāb-ı küllî, tebeddül-i ʔaz³m § büyük iḥtilāl

Révolutionnaire (şıfat): iḥtilāl ve inḳılāba müteʔallik =
(ism-i müzekker): iḥtilālci, inḳılāb tarafdārı

Révolutionnnairement (şāl): iḥtilāl ve inḳılāb ile

Révolutionner (fiʔil-i müteʔaddi): iḥtilāl ettirmek

Revomir (fiʔil-i müteʔaddi): yeyediğini kuşmak, istifrāg etmek

Révoquer (fiʔil-i müteʔaddi): ʔazl etmek § fesh etmek

Revue (ism-i müenne²): yoqlama, teft³ş, muʔāyene § risāle-i mevkūte, mecmūʔa

¹⁵³ Sehven kısaltmada ha ve mim harfleri kullanılmıştır. Doğrusunun harf-i cerr olması gereken ha ve cim harfleri olması gerekirdi.

¹⁵⁴ Sehven kısaltmada ha ve mim harfleri kullanılmıştır. Doğrusunun harf-i cerr olması gereken ha ve cim harfleri olması gerekirdi.

Rez (Şarf-i cerr): ta yanından, ile beraber. terre – yerle beraber

Rez-de-chaussée (ism-i müzekker): binānıñ yerle berāber olan alt katı

Rhabillage (ism-i müzekker): taʿm³r, meremmet

Rhabiller (fiʿil-i müteʿaddi): yeñiden giydirmek § taʿm³r etmek

Rheteur (ism-i müzekker): uşanç verir nuṭuqlar ³rād eden adam

Rhétoricien (ism-i müzekker): ʿilm-i beyānla iştigāl eden adam

[SAYFA 553]

Rhétorique (ism-i müenne²): ʿilm-i beyān, fenn-i belāğat

Rhinocéros (ism-i müzekker): gergedan

Rhinoplastie (ism-i müenne²): şunʿî burun ṭakma

Rhododendron (ism-i müzekker) (din): bir nevʾ küçük ağaç

Rhombe (ism-i müzekker) (hendese): muʿayyen

Rhubarbe (ism-i müenne²): ravend

Rhum (ism-i müzekker): Rum

Rhumatismal, e (şıfat) (tıbb): re²iy

Rhumatisme (ism-i müzekker) (tıbb): yel ʿilleti, r³Ş-i ṭayyār, re²ye

Rhume (ism-i müzekker): zükām, nezle

Rhytme (ism-i müzekker) (müracāʿat oluna: Rhytme)

Riant, e (şıfat): güler, ḥandān § laṭ³fü'l-manẓar, ferāhfezā

Ribambelle (ism-i müenne²): sıra, alay, kāfile

Riband, e (isim-şıfat): nefis ve şehvete tâbi^۳, zân^۳, zâniye

Riblette (ism-i müenne^۲): ıskarada [ızgara] pişirilen ince et parçası

Ribote (ism-i müenne^۲): ıayyâşlık

Riboter (fiʔil-i lâzım): ıayyâşlık etmek

Riboteur, euse (isim): ıayyâş

Ricanement (ism-i müzekker): istihzâ ile gülüş

Ricaner (fiʔil-i lâzım): istihzâ ile gülmek

Ricanerie (ism-i müenne^۲): istihzâ ile gülüş

Ricaneur, euse (isim-şıfat): istihzâ ile gülen, müstehzi

Ric-à-ric (Şâl): tıpkı tıpkına

Richard (ism-i müzekker): pek zengin adam, altûn babası

Riche (isim-şıfat): zeng^۳n, mütemevvil, maldâr § ke^۲retli, bol § kıymetli, ağır

Richement (Şâl): zengincesine § bereket ve bollukla, bol bol

Richesse (ism-i müenne^۲): zeng^۳nlik § māl, ²ervet § bolluk § ziynet

Richissime (şıfat): ziyâdesiyle zeng^۳n

Ricin (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebâtât): hırva^۳

Ricocher (fiʔil-i lâzım): yere veya şuyuñ satşına tokunup sıçrayarak gitmek

Ricochet (ism-i müzekker): şuyuñ satşı üzerine atılan şeyiñ ettiği sıçrayış || (mecâzen) vukûʔât-ı teʔākubî

Ride (ism-i müenne^۲): buruşukluk, gaźn

Ridé, e (şıfat): buruşuk, gaźn

Rideau (ism-i müzekker): perde, Şicāb

Rider (fiʔil-i müteʔaddi): buruşdurmak

Ridicule (şıfat): gülünç = (ism-i müzekker): maşharalık

Ridiculement (Şāl): gülünç bir şüretle

Ridiculiser (fiʔil-i müteʔaddi): gülünç Şāline kırmak

Rien (ism-i müzekker- kināye): hiç, hiçbir şey

Rieur, euse (isim-şıfat): gülücü, müstehzi

Riflard (ism-i müzekker): büyük küştire § büyük şemsiye

Rigide (şıfat): sert, şiddetli § sıkı

[SAYFA 554]

Rigidement (Şāl): sıkı olma

Rigidité (ism-i müenne²): sertlik, şiddet § sıkılık

Rigole (ism-i müenne²): şu yolu, şu ayrığı

Rigoler (fiʔil-i lâzım): eğlenmek

Rigorisme (ism-i müzekker): sıkı ahlāk

Rigoriste (isim-şıfat): ahlākı pek sıkı

Rigoureusement (Şāl): şiddetle § tamāmıyla, Şakkiyla

Rigoureux, euse (şıfat): sert, şiddetli § kavi, sağlam

Rigueur (ism-i müenne²): sertlik, şiddet § sağlamlık

Rillettes (ism-i müenne²-cemʔ): tomuz eti kıyması

Rimailler (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): teşaʔur etmek

Rimailler (ism-i müzekker): müteşāʔir

Rime (ism-i müenne²): kâfiye, seciʔ = (cemʔ) eşʔâr, ebyât

Rimer (fiʔil-i lâzım) : muḳaffā olmak = (fiʔil-i müteʔaddi) : nazmetmek

Rimeur (ism-i müzekker) : müteşāʔir

Rinceau (ism-i müzekker) : dallı naḳış

Rincer (fiʔil-i müteʔaddi) : yıḳamak, ḫalkamak

Rinçure (ism-i müenne²) : bulaşık şuyu

Ripaille (ism-i müenne²) : çok yiyip içmeklik

Ripopée (ism-i müenne²) : envāʔ şarāblar maḥlūtu

Riposte (ism-i müenne²) : Şāzır cevāblık

Riposter (fiʔil-i lâzım) : bedahāten ve sert cevāb vermek

Rire (fiʔil-i lâzım) : gülmek || (mecāzen) eğlenmek, şaka söylemek
|| se- eğlenmek, istihzā etmek

Rire (ism-i müzekker) : gülme, dişk-ı ḥānende

Ris (ism-i müzekker) : gülüş, dişk, ḥānde § dāne bezi

Risée (ism-i müenne²) : ḳahḳaha § istihzā

Risible (şıfat) : gülünecek

Risquable (şıfat) : tehlikeli, muḥātaralı § muḥātaraya ḳonabilir

Risque (ism-i müzekker) : tehlike, muḥātara

Risquer (fiʔil-i müteʔaddi) : tehlikeye ḳomak § muḥātarada bulunmak

Rissoler (fiʔil-i müteʔaddi) : ḳavurmak, kızartmak

Rit (ism-i müzekker) (t okunur) : yaḥūd

Rite (ism-i müzekker) : ay³n, menāsik

Ritournelle (ism-i müenne²) : elŞān

Rivage (ism-i müzekker) : kıyı, yalı, sāşil

Rival, e (isim-şıfat): rak³b

Rivaliser (fiʔil-i lâzım): rekâbet etmek

Rivalité (ism-i müenne²): rekâbet

Rive (ism-i müenne²): nehir kenârı, kıyı

River (fiʔil-i müteʔaddi): perç³n etmek

Riverain, e (isim-şıfat): nehrî

Rivière (ism-i müenne²): çay, nehir

Rixe (ism-i müenne²): nizâʔ, gavğa, ʔarbede

Riz (ism-i müzekker) (s okunur): pirinç, erz

Rizi  re (ism-i müenne²): pirinç tarlası

Robe (ism-i müenne²): fist  n, ent  ri, c  bbe || de chambre – gecelik

Robin (ism-i müzekker):   adliye me  m  ru

Robinet (ism-i müzekker): muşluk

Robuste (şıfat): kuvvetli, k  viyy  'l-b  nye, tend  r  st

[SAYFA 555]

Robustement (   l): b  y  k bir kuvvetle, tend  r  st  ne

Roc (ism-i müzekker): kaya,     ra

Rocaille (ism-i müenne²):   ak  l   aşı düşmesi      edef işleme

Rocailleux, euse (şıfat): Şaşılık

Roche (ism-i müenne²) ve

Rocher (ism-i müzekker): yüksek ve münferid kaya

Rochet (ism-i müzekker): piskopos cübbesi

Röder (fiʔil-i lâzım): serserilik etmek    hırsızlık i   n
  ola  mak

Rôdeur (ism-i müzekker): hırsız, serseri

Rodomont (ism-i müzekker): sâhte cesûr

Rodomontade (ism-i müenne²): sâhte cesâret

Rogations (ism-i müenne²-cemâ): Hıristiyanların üç gün icrâ ettikleri edâiye-i umumîye

Rogatoire (şıfat) commission – bir maşkeme tarafından diğer maşkemeye şavâle olunan iş

Rogaton (ism-i müzekker): artmış et parçası

Roger-bon-temps (ism-i müzekker): gamsız adam

Rogne (ism-i müenne²): eskimiş uyuz, cereb-i müzmin

Roguer (fiʔil-i müteʔaddi): kırpma, yontma

Rogneux, euse (şıfat): eski uyuza mübtelâ uyuz

Rognon (ism-i müzekker): böbrek, kilve

Rognonner (fiʔil-i lâzım): mırıldanma, homurdanma

Rognure (ism-i müenne²): kırpındı, kuraza

Rogomme (ism-i müzekker): sert müskirât

Rogue (şıfat): mütekebbir, mağrûr

Roi (ism-i müzekker): Şükümdâr, melik, pâdişâh, sultân, kral

Roitelet (ism-i müzekker): çalı kuşu || (mecâzen) küçük Şükümdâr

Rôle (ism-i müzekker): fihrist, defter, cedvel, jurnal § nöbet, sıra § varak, varaka § bir oyunun tiyatro oyuncularından beherine düşen kısmı, rol || (mecâzen) mevkiʔ, vaz³fe

Romaine (ism-i müenne²): bir nevʔ kanţar § bir nevʔ marul

Roman (ism-i müzekker): Şikāye, roman

Romance (ism-i müenne²): laṭ³f bir Şikāye-i manzūmeden
ḡibāret küçük şarkı

Romancier (ism-i müzekker): Şikāyenüvis

Romanesque (şıfat): şāḡirāne

Romanesquement (Şāl): roman tarzında şāḡirāne § mübālağa ve
iḡtızamla

Romantique (isim-şıfat): roman tarzında § romancılar
uşūlüne muvāfık

Romantisme (ism-i müzekker): romancılar uşulü

Romarin (ism-i müzekker) (ḡilm-i nebātāt): biberiye

Rompre (fiḡil-i müteḡaddi): kırmak, kesr ve şikest etmek §
kesmek, kaṭṭ etmek § alışdırmak = (fiḡil-i lâzım) kırılmak

Ronce (ism-i müenne²): böğürtlen, ḡulleyk

Rond (ism-i müzekker): dāḡire, Şalka

Rond, e (şıfat): yuvarlak, müdevver § tok, tolğun, kalınca
[SAYFA 556]

Ronde (ism-i müenne²): karakol § nöbetle söylenilen şarkı §
yuvarlak Şarfli yazı § noṭanıñ bir nevḡ işāreti || à la –
nöbetle, sıra ile

Rondeau (ism-i müzekker): bir uşūl-i maŞşūşa ile mışra'ları
tekrār olunan şarkı

Rondelet, te (şıfat): toparlak, tıknaz

Rondelle (ism-i müenne²): dāḡirevî maḡden yahūd meşin ve
sāḡire

Rondement (Şāl): bir düziye § açıkdan açıḡā

Rondeur (ism-i müenne²): yuvarlaklık, küreviyet,
müdevverlik || (mecâzen) toğruluk, hulus

Rondin (ism-i müzekker): şopa

Rond-point (ism-i müzekker): birkaç soğagın cem olunduğu
maşaldeki meydân

Ronflant, e (şıfat): iri, kalın, gürler (ses)

Ronflement (ism-i müzekker): horlama, ğat³t

Ronfler (fiil-i lâzım): horlamak

Ronfleur, euse (isim): horlayan

Rongement (ism-i müzekker): kemirme, geveleme, kağm

Ronger (fiil-i müteaddi): kemirmek, gevelemek, kağm etmek

Rongeur (şıfat): kemiren, geveleyen, kâzim = (ism-i müzekker-
cem) (târ³h-i tabiî): Şayvânât-ı kâzime

Roquefort (ism-i müzekker): bir nev peyn³r

Roquet (ism-i müzekker): bir nev küçük köpek

Rosace (ism-i müenne²): gül şeklinde ziynet-i miâmâriye

Rosacées (ism-i müenne²-cem) (ilm-i nebâtât): faşıla-i
verdiyye

Rosaire (ism-i müzekker): tesb³h

Rosat (şıfat): gül ile yapılmış

Rosâtre (şıfat): penbemsî

Rosbif (ism-i müzekker): rozbif

Rose (ism-i müenne²): gül, verd = (şıfat) penbe = (ism-i
müzekker) penbe renk

Rosé, e (şıfat): açık penbe, gülgün

Roseau (ism-i müzekker): kāmıř, kaşabe, nāy

Rosé, e (ism-i müenne²): çiy, jāle, şebnem, nedā

Roseraie (ism-i müenne²): gülistān, gülzār

Rosette (ism-i müenne²): fiyonga

Rosier (ism-i müzekker): gül ağacı

Rosière (ism-i müenne²): gül mükāfātına nāçil olmuş kız

Rosse (ism-i müenne²): kuvvetsiz ve köşek beyg³r

Rosser (fiʔil-i müteʔaddi): ıayak atmak

Rossignol (ism-i müzekker): bülbül, ʔāndelib ř maymuncuk

Rossignoler (fiʔil-i lāzım): bülbül gibi ötmek

Rossignante (ism-i müenne²): fenā ve ʔādi beyg³r

Rot (ism-i müzekker): kükreme

Rôt (ism-i müzekker): kebāb

Rotateur (isim-şıfat) (teřr³ř): müdevvir

Rotation (ism-i müenne²): dönme, şareket, devriye

Roter (fiʔil-i lāzım): kükremek

Rôti (ism-i müzekker): kebāb

Rotin (ism-i müzekker): Hind kāmıřı

Rôtir (fiʔil-i müteʔaddi): şişde veya ışkarada

[SAYFA 557]

pişirmek, kebāb etmek = (fiʔil-i lāzım) kebāb olmak

Rôtisserie (ism-i müenne²): kebābçı dükkānı

Rôtisseur, euse (isim): kebābçı

Rôtissoire (ism-i müenne²): kebāb şişi, ışkarası

Rotonde (ism-i müenne²): müdevver binā § sumūmî arabanıñ arkaadaki yeri

Rotondité (ism-i müenne²): tıknāzlık

Rotule (ism-i müenne²): diz kapagı, razğa

Roture (ism-i müenne²): şoysuzluk, fūrūmāyelik

Roturier, ère (isim-şıfat): şoysuz, fūrūmāye

Roturièrement (§āl): şoysuzca, fūrūmāyeler tarzınca

Rouage (ism-i müzekker): makine çarhlarınıñ heyçet-i mecmūasası || (mecāzen) vesāçit, vesāçil

Rouan, ne (şıfat): demir kır (beyg³r)

Roucoulement (ism-i müzekker): gögerciniñ ötmesi

Roucouler (fiʔil-i lāzım) (gögercin Şakķında) ötmek

Roue (ism-i müenne²): çarh § tekerlek

Roué, e (isim-şıfat): ahlāksız ve mesleksiz adam

Rouelle (ism-i müenne²): bot tekerleği

Rouer (fiʔil-i müteʔaddi): tayak atmak, çok dövme

Rouerie (ism-i müenne²): ahlāksızlık, mesleksizlik

Rouet (ism-i müzekker): çıkırık

Rouge (şıfat): al, kızıl, kırmızı, ašmer, sürh = (ism-i müzekker) allık || (mecāzen) kızarma

Rougeâtre (şıfat): kırmızımsı, kırmızımtırak

Rougeaud, e (isim-şıfat): kırmızı yüzlü adam

Rouge-gorge (ism-i müzekker): iskete kuşu

Rougeole (ism-i müenne²): kızamuk, Şaşbe

Rouget (ism-i müzekker): tekir balığı

Rougeur (ism-i müenne²): kırmızılık, Şamra = (cemṣ) bedeniñ üzerinde Şaşıl olan kırmızı pullar

Rougir (fiʿil-i müteṣaddi): kızartmak = (fiʿil-i lâzım) kızarmak

Rouille (ism-i müenne²): pas, jeng § Şubûbâta ṣārız ṣillet, sehek

Rouiller (fiʿil-i müteṣaddi): paslandırmak = (fiʿil-i lâzım) paslanmak

Rouillure (ism-i müenne²): paslanma

Rouir (fiʿil-i müteṣaddi) (keneviri) şuyuñ içinde başdırmak

Rouissage (ism-i müzekker): keneviriñ şuyuñ içinde başdırılması

Roulade (ism-i müenne²) (mūsıki): terennüm, teganni

Roulage (ism-i müzekker): yuvarlanma, tekerlenme § araba ile nakl-i eşyâ

Rouleau (ism-i müenne²): tomar olmuş kağıd ve sāʿire § üstüvâne, oklağı

Roulée (ism-i müenne²): tayağ, kötek

Roulement (ism-i müzekker): yuvarlanma § tolaşma

[SAYFA 558]

Rouler (fiʿil-i müteṣaddi): yuvarlanmak § şarmak § tolaşdırmak, gezdirmek = (fiʿil-i lâzım) yuvarlanmak § gürllemek

Roulette (ism-i müenne²): küçük tekerlek § ciro

Rouleur, euse (isim-şıfat): işçi, yanaşma = (ism-i müzekker) aşma kurdu

Roulier (ism-i müzekker): arabacı

Roulis (ism-i müzekker): yalpa

Roupie (ism-i müenne²): burundan tamlayan şu katresi

Roupiller (fiʔil-i lâzım): uyuklamak

Roupilleur, euse (isim): uyuklayan

Roussâtre (şıfat): kulamsı, kulamtırak

Rousseau (ism-i müzekker): kula saçlı adam

Rousselet (ism-i müzekker): bir nevʔ yaz armûdu

Rousseur (ism-i müenne²): kulalık, kula rengi

Roussi (ism-i müzekker): yanık kokusu, kazan dibi

Roussin (ism-i müzekker): aygır

Roussir (fiʔil-i müteʔaddi): kula etmek § kızartmak =
(fiʔil-i lâzım) bu rengi almak § yanmak § kızarmak

Route (ism-i müenne²): yol, tar³k, rāh

Routier (ism-i müzekker): yolları gösteren kitāb, rehnümā §
yolcu || vicux – Şilekār adam

Routine (ism-i müenne²): ʔilimsiz ʔameliyāt, cāhil
tecrübesi

Routiné, e (şıfat): alışmış

Routinier, ère (isim-şıfat): ʔilimsiz ticāret ve ʔameliyāta
tābiʔ

Rouvre (ism-i müzekker): bir nevʔ mişe [meşe] ağacı

Rouvrir (fiʔil-i müteʔaddi): yeñiden açmak

Roux, ousse (şıfat): kula = (ism-i müzekker) kula rengi §
bir nevʔ şalça

Royal, e (şıfat): şāhāne, sulṭānî

Royalement (şāl): şāhāne

Royalisme (ism-i müzekker): Şükümdārlik tarafdārlığı

Royaliste (ism-i müzekker): Şükümdārlik tarafdarı

Royaume (ism-i müzekker): Şükümdārlik, devlet

Royanté (ism-i müenne²): Şükümdārlik, pādişahlık, saltanat

Ru (ism-i müzekker): ufağ nehir, dere, arık

Ruade (ism-i müenne²): tepme, Sayvānıñ tepme [v]uruşu, çifte

Ruban (ism-i müzekker): şerit, kūrdele

Rubané, e (şıfat): şeritli, kūrdeleli § çubuklu

Rubaner (fiʔil-i müteʔaddi): şerit ve kūrdele ile ʔonatmak § çubuklu etmek

Rubanie (ism-i müenne²): şeritçilik, kūrdelecilik

Rubanier, ère (isim): şeritçi, kūrdeleci

Rubéfiant, e (şıfat) (tıbb): muşammir

Rubicond, e (şıfat): kırmızımsı, kızarmış

Rubis (ism-i müzekker): yakut

Rubrique (ism-i müenne²): sürh yazı § faşıl ve bāb ʔunvānı § şıle, kurnazlık

Ruche (ism-i müenne²): koğan [arı kovanı]

[SAYFA 559]

Rucher (ism-i müzekker): arı koğanlarınıñ [kovan] bulundukları maşal

Rude (şıfat): sert, katı, aşreş || (mecāzen) şarb, şarbu'l-mürūr § zaşmetli, güç, meşakkatli § sert, bed muʔameleli

Rudement (Şāl): sertlikle

Rudesse (ism-i müenne²): sertlik || (mecāzen) sertlik, huşūnet

Rudiment (ism-i müzekker): bir ʔilm ve fenniñ uşūl ve mebādisi

Rudoyer (fiʔil-i müteʔaddi): sert muʔāmele etmek

Rue (ism-i müenne²): soķak § sedef otu, sedeb

Ruelle (ism-i müenne²): tar soķak § ķaryola ile d³vār [duvar] arasında bıraķılan aralık

Ruer (fiʔil-i lāzım): tepme [v]urmak, kıç atmak || se- hücūm etmek, atılmak

Rueur, euse (isim-şıfat): tepme [v]uran, kıç atan, çifteli

Rugir (fiʔil-i lāzım): gümürdemek

Rugissant, e (şıfat): gümürdeyen

Rugissement (ism-i müzekker): gümürdeme

Rugosité (ism-i müenne²): buruşukluk, çiziklik

Rugueux, euse (şıfat): buruşuk, çizgili

Ruine (ism-i müenne²): yıkılış, ĥarāb ve v³rān oluş || (mecāzen) ĥarābiyet, batma = (cemʔ) ĥarābe, virāne

Ruiner (fiʔil-i müteʔaddi): yıkmak, hedm ve taħr³b etmek || (mecāzen) batırmak

Ruineux, euse (şıfat): batıran, bāʔi²-i izmişlāl

Ruisseau (ism-i müzekker): ufaķ çay, dere

Ruisselant, e (şıfat): çay gibi akan, cārî

Ruisseler (fiʔil-i lāzım): çay gibi aķmak

Rumeur (ism-i müenne²): şızıldı, şızlanma § şāyiʔa, tevātür

Ruminant, e (şıfat): geviş getiren, mücter = (ism-i müzekker-cemʔ) (tariş-i tabiʔî): Şayvānāt-ı müctirre

Rumination (ism-i müenne²): geviş getiriş, ictirār

Ruminer (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım): geviş getirmek

Runes (ism-i müenne²-cemʔ): İşkandinavların eski Şurūfu

Runique (şıfat): eski İşkandinavlara müteʔallik

Rupture (ism-i müenne²): kırma, kesr & kesme, kaṭʔ-ı ʔalaka, bozuşma

Rural, e (şıfat): kırlara müteʔallik, berrî

Ruse (ism-i müenne²): Ş³le, ḥudʔa, mekr, des³se

Rusé, e (isim-şıfat): Ş³lekār, mekkār, dessās

Ruser (fiʔil-i lâzım): Şile etmek, mekr ve des³se kullanmak

Rustaud, e (isim-şıfat): kaba, ḥoyrat tāvırlı

Rusticité (ism-i müenne²): kâbalık, ḥoyratlık

[SAYFA 560]

Rustique (şıfat): köy ve kıra müteʔallik || (mecāzen) kaba, nezāketsiz

Rustiquement (Şāl): köylücesine & kaba ve nezāketsiz

Rustiquer (fiʔil-i müteʔaddi): bināya köy ve kıra maḥşuş bir şüret vermek

Rustre (isim-şıfat): kaba, köylü

Rut (ism-i müzekker): geyik ve sâçir baʔzı Şayvānların kızgınlıkları mevsimi

Rutilant, e (şıfat): altūn gibi parlayan

Rhytme (ism-i müzekker): şıʔir vezni

Rhythmique (şıfat) : mevzūn

S HARFİ

S (ism-i müzekker): elifba-yı Fransevî'niñ on toközuncu Şarfi. Başlıca "sin [harfi]" gibi okunur.

Sa (zam³r): mālikiyet beyān eden zam³r-i muttaşıl-ı ġācibiñ müçennesidir. (müracāat oluna: Son)

Sabbat (ism-i müzekker): cumā ertesi, yevm-i sebt ||
(mecāzen) büyük gürüldü [gürültü] [§] hāvra

Sabbatique (şıfat): İsrāçilîleriñ beher yedinci senesi

Sabéisme (ism-i müzekker): şāçibe dini ¹⁵⁵

Sable (ism-i müzekker): kum, remil, r³g

Sabler (ism-i müzekker): kum döşemek, kumla örtmek ||
(mecāzen) birden çevirip içmek

Sablier (ism-i müzekker): kum sâatı, fola § r³gdān

Sablière (ism-i müenne²): kum tabaçası, kum maçdeni

Sablon (ism-i müzekker): ince kum

Sablonneux, euse (şıfat): kumlu

Sablonnière (ism-i müenne²):ince kumuñ çıkarıldığı maşal

Sabord (ism-i müzekker) (başriye): top lombarı

Sabot (ism-i müzekker): altı tahtadan kundura, üstü meşinden na'leyn § beyg³r ve sâçir Şayvānāt ayagınıñ tırnağı § çocuklarıñ çevirdikleri fırıldak

Saboter (fiil-i lāzım): altı tahtadan kunduralarla yürüyerek gürüldü etmek § fırıldak çevirerek oynamak

¹⁵⁵ Kelimenin doğrusunun şāb³ç şeklinde yazılması gerekirdi.

Sabotier (ism-i müzekker): altı tahtadan kundura yapan kunduracı

Sabotière (ism-i müenne²): altı tahtadan kundura ile icrâ olunan rakş

Sabouler (fiʔil-i müteʔaddi): eziyet vermek

Sabre (ism-i müzekker): kılıç, seyf, t³ğ, şimş³r

Sabrer (fiʔil-i müteʔaddi): kılıçla [v]urmak, kılıçla kesmek § becerip bitirmek, kesmek

Sabretache (ism-i müenne²): kavvās çantası

Sabreur (ism-i müzekker): kılıç oynatan, cesûr

Sae (ism-i müzekker): çuval, şarâr, torba

[SAYFA 561]

§ nefer çantası § bir şehriñ gâret ve yağma edilmesi

Saccade (ism-i müenne²): şiddetle oynatma § şiddetli tekd³r ve taʔz³r

Saccage (ism-i müzekker): alt üst oluş, karışıklık

Saccagement (ism-i müzekker): nehb ve gâret, yağma

Saccager (fiʔil-i müteʔaddi): nehb ve gâret etmek

Saccageur (ism-i müzekker): yağmager

Saccharifère (şıfat) (ka) (kimyâ): Şâmil-i sükker

Saccharin, e (ka) (kimyâ): sükkerî

Sacerdoce (ism-i müzekker): papaslık, ruhbâniyet

Sacerdotal, e (şıfat): ruhbânî

Sachée (ism-i müenne²): bir çuval veya torba tolusu

Sachet (ism-i müzekker): ufak çuval, ufak torba § sıtriyāt
tamlatmağa mahşuş yaştıkçık

Sacoché (ism-i müenne²): hurç § şarrāf çantası

Sacramental, e (şıfat): Hıristiyānlarıñ teme²ül-i esrārını
Şāvi şaddettikleri şarāblı ekmeğe ve bunuñ ay³nine
müteşallık

Sacre (ism-i müzekker): bir ruşāniyetiñ taqd³si, resm-i
duşānıñ icrāsı

Sacré, e (şıfat): muşaddes, mübārek

Sacrement (ism-i müzekker): bir ilahîniñ şalāmet-i zāhiresi

Sacrer (fişil-i müteşaddi): taqd³s etmek, resm-i duşāsını
icrā etmek = (fişil-i lāzım) küfürbāzlıqla yem³n etmek

Sacrifiable (şıfat): fedā olunabilir

Sacrificateur (ism-i müzekker): kurbancı

Sacrificatoire (şıfat): kurbana müteşallık

Sacrificature (ism-i müenne²): kurbancılık

Sacrifice (ism-i müenne²): kurban || (mecāzen) fedākārlık

Sacrifier (fişil-i müteşaddi- fişil-i lāzım): kurban
kesmek || (mecāzen) fedā etmek

Sacrilége (ism-i müzekker): mevādd-ı muşaddeseye olunan
taşk³r § böyle bir Şareketde bulunan adam, kāfir = (şıfat)
küfrām³z

Sacrilégement (Şāl): kāfirāne

Sacristain (ism-i müzekker): kiliseniñ ziynete müteşallık
mevāddınıñ Şıfz ve idāresine mecmūr adam

Sacristie (ism-i müenne²): kilisenin ziynete müte²allik
mevâddının şıfzına mahşüş maşal

Sacrum (ism-i müzekker) (ome) (teşr³Ş): mazm-i macz

Safran (ism-i müzekker): zağferân, safran

Safrané, e (şıfat): zağferânî, sarı

Safraner (fi²il-i müte²addi): zağferân kârışdırmak

Safre (şıfat): obur, ekûl, aç gözlü

Sagace (şıfat): zeki, fa³n, zeyrek

Sagacité (ism-i müenne²): zekâvet, fe²ânet, zeyreklik

Sage (şıfat): uşlu Ş nâmûslu Ş mâkilâne = (ism-i müzekker)
Şak³m, feylesof

Sagement (Şâl): Şâkimâne Ş uşlulukla

[SAYFA 562]

Sagesse (ism-i müenne²): uşluluk Ş nâmûs, şıffet Ş şikmet

Sagitaire (ism-i müzekker): kavs burcu

Sagou (ism-i müzekker): hurma ağacı nişâstası, sağı

Sagouin (ism-i müzekker): bir nev² küçük maymûn

Saignant, e (şıfat): kanayan, kanlı

Saignée (ism-i müenne²): kan alma, faşd Ş şuyu boşatmağa
mahşüş del³l

Saignement (ism-i müzekker): kanama

Saigner (fi²il-i müte²addi): kân almak, faşd etmek =
(fi²il-i lâzım) kanamak || se— akçece fedâkârlık etmek

Saigneur (ism-i müzekker): kan almağı seven ve tavsiye eden
tab³b

Saigneux, euse (şıfat): kanlı, k̄anayan

Saillant, e (şıfat): çıkındılı || (hendese) angle – zāviye-i ḥārice || (mecāzen) zāhir, belli

Saillie (ism-i müenne²): çıkındı || (mecāzen) mülāṣaṣasızlık § bedahaten ³rād olunan nükte

Saillir (fiʔil-i lāzım): çıkındılı olmak § fışkırmak = (fiʔil-i müteʔaddi): dişiye aşmak

Sain, e (şıfat): sağlam, sağ sālīm § şıṣṣate yarar, sağlam

Saindoux (ism-i müzekker): eridilmiş tomuz yağı

Sainement (§āl): şıṣṣate yarayacak şüretde § sağlamlıkla

Sainfoin (ism-i müzekker): faşıla-i bakliyeden bir nebāt

Saint, e (şıfat): muḳaddes, ʔaz³z, şer³f = (isim) veli, ʔaz³z

Sainte- barbe (ism-i müenne²): gemi cebḥānesi

Saintement (§āl): velicesine

Sainteté (ism-i müenne²): ḳudsiyet, mübāreklik § velilik, velāyet

Saisi (ism-i müzekker): maṣcūz, mahcūr

Saisie (ism-i müenne²): sıkuyestro¹⁵⁶ , Ṣaciz

Saisine (ism-i müenne²): vażʔ-ı yed

Saisir (fiʔil-i müteʔaddi): tutmak, yakalamak, kapmak § Ṣaciz etmek || (mecāzen) aṅlamak, zabt etmek

Saisissable (şıfat): tutulabilir § Ṣaciz olunabilir

Saisissant, e (şıfat): birden bire yakalayan, musallaṭ = (ism-i müzekker) Ṣaciz eden, Ṣaciz

¹⁵⁶ İtalyanca: sequestro

Saisissement (ism-i müzekker): birden Şāşıl olan şiddetli
teç²³r, tonakalma

Saison (ism-i müenne²): faşl, mevsim

Salade (ism-i müenne²): şalata

Saladier (ism-i müzekker): şalata tabağı

Salage (ism-i müzekker): tuzlama, imlāc

Salaire (ism-i müzekker): ücret, gündelik § mükāfāt

Salaison (ism-i müenne²): tuzlama, başdırma, şalamura

Salamalec (ism-i müzekker) (selam əaleyk) yerle berāber
temennā, müdāhāne, temelluk

Salamandre (ism-i müenne²): bir nevə kertenkele § semender

Salant, e (şıfat): marais— memleŞa, tuzla

[SAYFA 563]

Salarié, e (isim-şıfat): ücretli, gündelikçi

Salarier (fiʔil-i müteʔaddi): ücret ve gündelik vermek

Sale (isim-şıfat): pis, nāpāk, kirli || (mecāzen) nāmūssuz

Salé (ism-i müzekker): tomuz başdırması

Salement (Şāl): pis bir şüretle § nāmūssuz

Saler (fiʔil-i müteʔaddi): tuzlamak || (mecāzen) pek bahalı
şatmak

Saleté (ism-i müenne²): pislik, murdarlık

Saleur, euse (isim): başdırmacı

Salicoque (ism-i müenne²): bir nevə teke

Salifiable (şıfat) (kimyā): kâbil-i temelluŞ

Salification (ism-i müenne²): tuzuñ Şuşûlü = (kimyâ)
temellu\$, teml³\$

Saligaud, e (isim): pis, murdar, kirli adam

Salin, e (şıfat): tuzlu

Salinage (ism-i müzekker): tuzculuk

Saline (ism-i müenne²): tuzla, memleŞa \$ tuz maʔdeni

Salique (şıfat): Fransada kadınları tahta cülüş Şakķında mahrûm bırakan (kânûn)

Salir (fiʔil-i müteʔaddi): pislenmek, kirletmek

Salissant, e (şıfat): pisleten, kirleten \$ çabuk kirlenen, kir kâldırmayan

Salisson (ism-i müenne²): kirli ve pis küçük kız

Salissure (ism-i müenne²): pislik, murdarlık

Salivaire (şıfat) (teşr³\$): salyaya müteʔallık, luʔâbî

Salivation (ism-i müenne²) (tıbb): salya akmak, taʔlib

Salive (ism-i müenne²): tükürük, salya, luʔâb

Saliver (fiʔil-i lâzım): salyaları akmak

Salle (ism-i müenne²): sale, divânĥâne \$ koğuş

Salmigondis (ism-i müzekker): yemekler maĥlûtu \$ nâķâbil-i imtizâc şeyler mecmûʔu

Salmis (ism-i müzekker): av etinden yapılan bir yemek

Saloir (ism-i müzekker): salamura fıçısı

Salon (ism-i müenne²): büyük ota, salon, ʔarż otaşı

Salope (ism-i müenne²): pis ve kirli kadın \$ fâĥişe, şıllık

Salopement (\$âl): pis ve murdar bir şüretle \$ şıllıkçasına

Saloperie (ism-i müenne²): pislik, murdarlık § şıllıklık

Salpêtre (ism-i müzekker): güherçile

Salpêtreux, euse (şıfat): güherçileli

Salpêtrier (ism-i müzekker): güherçileci

Salpêtrière (ism-i müenne²): güherçile kârḥānesi

Salsepareille (ism-i müenne²) (ḥilm-i nebātāt): saparna

Salsifis (ism-i müzekker) (ḥilm-i nebātāt): kabûl,
kabârûn

Saltimbanque (ism-i müzekker): soytarı, şokkabâz || (mecâzen)
talḳavuk

Salubre (şıfat): şıṣṣate nâfiḥ

Salubrité (ism-i müenne²): şıṣṣate nâfiḥ olmaklık,
sağlamlık

Saluer (fiḥil-i müteḥaddi): selam vermek, aşınalık etmek §
selamlık

[SAYFA 564]

Salure (ism-i müenne²): tuzluluk

Salut (ism-i müzekker): selâmet, necât, felâṣ § selâm,
selâmlama

Salutaire (şıfat): selâmeti mûcib, bâḥi²-i felâṣ ve necât

Salutairement (ṣâl): selâmeti mûcib olacak şüretde

Salutation (ism-i müenne²): selâm veriş, selâmlama

Salve (ism-i müenne²): selâmlama veya şenlik icrâsıçün
atılan top veya tüfenkler

Samedi (ism-i müzekker): cumḥa ertesi, yevmüḥs-sebt

Sanctification (ism-i müenne²): taḳd³s § ay³n icrâsı

Sanctifier (fiʔil-i müteʔaddi): taḳd³s etmek § ay³nini icrā etmek

Sanction (ism-i müenne²): bir ḳanūn lāyiṡasınıñ tasd³ḳi irādesiniñ şudūru || (mecāzen) ḳabūl, taşd³ḳ

Sanctionner (fiʔil-i müteʔaddi) (bir ḳanūn lāyiṡasını) taşd³ḳ etmek, irādesini ısdār etmek

Sanctuaire (şıfat): muḳaddes ʔaddolunan maṡal

Sandal yaḥūd **Santal** (ism-i müzekker): şandāl (aḡac)

Sandale (ism-i müenne²): naʔleyn

Sang (ism-i müzekker): ḳan, dem, ḥūn || (mecāzen) nesil, neseb, cins, şoy

Sang-froid (ism-i müzekker): ḳayıdsızlık, telaşsızlık

Sanglant, e (şıfat): ḳanlı || (mecāzen) Şaḳareti mücib

Sangle (ism-i müenne²): ḳolan

Sangler (fiʔil-i müteʔaddi): ḳolanla bağlamak § ṡayak atmak

Sanglier (ism-i müzekker): yabanî ṡomuz

Sanglot (ism-i müzekker): hıçkırık, fuvāk

Sangsue (ism-i müenne²): sülük, ʔalak || (mecāzen) ṡamaʔkār, açgözlü

Sanguification (ism-i müenne²) (fisyolociya): tedm³m, istidmāḳ

Sanguin, e (şıfat): ḳanlı, demevî § ḳan rengine

Sanguinaire (şıfat): ḥunr³z, seffāk

Sanguine (ism-i müenne²): kırmızı ḳurşun ḳalemi § ḳan ṡaşı

Sanguinolent, e (şıfat): ḳana boyanmış

Sanie (ism-i müenne²) (ṡıbb): şarı irin, şad³d

Sanieux, euse (şıfat) (tıbb): şārı irin kabilinden, şad³dî

Sanitaire (şıfat): şışşate müteṣallık, şıŝŝî

Sans (şarf-i cerr): nefy ve tecr³d beyân eder : -sız, bî, bilā, bigayr: doute – şübhesiz, bişekk

Sansonnet (ism-i müzekker): şıgırcık kuşu

Sans-souel (ism-i müzekker): ğamsız adam

Santé (ism-i müenne²): sağlık, şışşat, ṣāfiyet

Sapajou (ism-i müzekker): Amerika'nın bir nevṣ maymūnu

Sape (ism-i müenne²): temel Safrı

Saper (fiṣıl-i müteṣaddi): temelini kazmak, temelinden yıkmak || (mecāzen) batırmak

[SAYFA 565]

Sapeur (ism-i müzekker): kazmacı nefer

Saphir (ism-i müzekker): şaf³r

Sapide (şıfat): lezzetli

Sapin (ism-i müzekker): çam ağacı, çıra ağacı, tennūb

Sapinière (ism-i müenne²): çam ağacı ormanı

Saponaire (ism-i müenne²) (ṣilm-i nebātāt): çöğen [çöven], çogan

Sarabaude (ism-i müenne²): bir nevṣ İspanyol rakşı

Sarbacane (ism-i müenne²): camcı borusu

Sarbotière (ism-i müenne²): cam kalıbı

Sarcasme (ism-i müzekker): acı istihzā

Sarcastique (şıfat): müstehziyāne

Sarcelle (ism-i müenne²): bağırtlak

Sarcler (fiʔil-i müteʔaddi): ayırtlamak

Sarcleur, euse (isim): ayırtlayıcı

Sarcloir (ism-i müzekker): ayırtlama bıçağı

Sarclure (ism-i müenne²): ayırtlama

Sarcophage (ism-i müzekker): boş mezār

Sardine (ism-i müenne²): şardele [şardalya] balığı

Sardoine (ism-i müenne²): beyāz ʔaḳ³ḳ

Sardonique (şıfat): istihzālı, kināyeli

Sarique (ism-i müzekker): Amerika'nın dört ayaklı bir nevʔ Sayvānı

Sarment (ism-i müzekker): filiz

Sarmenteux, euse (şıfat): filizli

Sarrau (ism-i müzekker): bir nevʔ köylü kaputu

Sarriette (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt): saʔter

Sas (ism-i müzekker): elek, minḥal

Sassafras (ism-i müzekker): Amerika'nın bir nevʔ ces³m ağacı

Sasser (fiʔil-i müteʔaddi): elemek || (mecāzen) tedḳ³ḳ etmek

Satan (ism-i müzekker): Şeytān, İblis

Satané, e (şıfat): Şeytānetkār, Şab^{3 2}

Satanique (şıfat): Şeytānî, İblisāne

Satellite (ism-i müzekker): peyk § ʔavene

Satiété (ism-i müenne²): tokluk, şibʔ

Satin (ism-i müzekker): atlas

Satinage (ism-i müzekker): mühürleme § mühre

Satiner (fiʔil-i müteʔaddi): mührelemek

Satire (ism-i müenne²): hiciv, hicviye

Satirique (şıfat): hicvî, hicvām³z = (ism-i müzekker)
hicviyeler yazan şāʔir, hāc³

Satiriquement (Şāl): hiciv ʔar³kıyla

Satiriser (fiʔil-i müteʔaddi): hiciv etmek

Satisfaction (ism-i müenne²): hoşnūdluk § tarziye

Satisfactoire (şıfat): tevbe ve istiğfāra müteʔallik

Satisfaire (fiʔil-i müteʔaddi): hoşnūd etmek || (mecāzen)
icrā etmek = (fiʔil-i lāzım) ³fā etmek

Satisfaisant, e (şıfat): memnūniyetbahş

Satisfait, e (şıfat): hoşnūd

Saturation (ism-i müenne²) (kimyā): işbāʔ

Saturer (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā): işbāʔ etmek

Saturnales (ism-i müenne²) (cemʔ): şenlik

Saturne (ism-i müzekker): Zuḥal || (kimyā) kurşun, üsrüb

Satyre (ism-i müzekker): yarı insan ve yarı keçi şüretinde
cin || (mecāzen) kelbiyūndan adam

Sauce (ism-i müenne²): yemek terbiyesi, şalça

[SAYFA 566]

Saucer (fiʔil-i müteʔaddi): yemek şuyuna batırmak

Saucière (ism-i müenne²): terbiye ve şalça ʔabağı

Saucisse (ism-i müenne²): ʔomuz sucuğı

Saucisson (ism-i müzekker): iri ʔomuz sucuğı

Sauf (Şarf-i cerr): Şāṣā, tokunmaksızın: votre respect – Şāṣā huzûrunuzdan § -den başka, -den gayrı, ila, meğer, gayr-ez: sa maison– ondan başka

Sauf, ve (şıfat): tam, sağlam, sâlim

Sauf-conduit (ism-i müzekker): seyâṣât ruṣṣatnâmesi, mürûr buyuruldusu

Sauge (ism-i müenne²): aṭa [ada] çayı, meryemiyye

Saugrenu, e (şıfat): ğar³b, tuḥaf, gülünç

Saule (ism-i müzekker): söğüd ağacı, şafṣāf

Saumâtre (şıfat): deñiz şuyu tadında, acı, tuzlu

Saumon (ism-i müzekker): yayın balığı § kurşun ve kalay külçesi

Saumoné, e (şıfat): kırmızı etli (balık)

Saumoneau (ism-i müzekker): küçük yayın balığı

Saumure (ism-i müenne²): şalamura

Saunage (ism-i müzekker): tuzculuk

Sauner (fiʔil-i lâzım): tuz yapmak

Saunerie (ism-i müenne²): tuz kârḥânesi

Saunier (ism-i müzekker): tuzcu

Saupodrer (fiʔil-i müteʔaddi): tuzlamak § tuz ve sâçire ekmek

Saur (şıfat): cheval – koyu sarı renginde beyg³r. || hareng –dumanda kurutulmuş ʔar [dar] havuz balığı

Sauriens (ism-i müzekker) (cemʔ) (tār³ḥ-i ʔabiʔî): Şayvanât-ı dıbâbiyye

Saussaie yahūd **Saulaie** (ism-i müenne²): söğüdlük

Saut (ism-i müzekker): sıçrayış § nehir şuyunuñ birdenbire sükûtu

Sauter (fiʔil-i lâzım): sıçramak § atlamak, uçmak = (fiʔil-i müteʔaddi): atlamak

Sauterelle (ism-i müenne²): çekirge, cerād

Sauteur, euse (isim): sıçrayan, sıçrayıcı || (mecāzen) döneke, mesleksiz adam

Sautillement (ism-i müzekker): azar azar sıçrayış

Sautiller (fiʔil-i lâzım): azar azar ve sık sık sıçramak

Sautoir (ism-i müzekker): çapraz

Sauvage (şıfat): vaşşı, yabanî § işlenmemiş

Sauvageon (ism-i müzekker): çekirdekten şâşıl ağac

Sauvagerie (ism-i müenne²): vaşşılık

Sauvegarde (ism-i müenne²): muşāfaza, şimāye § teʕm³n

Sauvegarder (fiʔil-i müteʔaddi): şıfz ve viķāye etmek

Sauvement (ism-i müzekker): taḥl³ş

Sauver (fiʔil-i müteʔaddi): kurtarmak, taḥl³ş etmek § muşāfaza ve viķāye etmek || se- kaçmak, firār etmek

Sauvetage (ism-i müzekker): kırılıp batmış gemiler ve adamlarınıñ taḥl³şi

[SAYFA 567]

Sauveteur (ism-i müzekker): kırılıp batan gemileri ve adamlarını çıkarmak işinde müstaḥdem adam

Sauveur (ism-i müzekker): kurtarıcı, muḥalliş, muncî

Savamment (şāl): ʔālimāne

Savane (ism-i müenne²): Amerika'da gāyet yüksek ve hıdayı nābit otlarla mestūr ova

Savant, e (şıfat): okumuş, ʔālim § ʔālimāne = (ism-i müzekker) ʔālim, ʔulemādan adam

Savantasse (ism-i müzekker): ma'lūmātfürüş adam

Savantissime (şıfat): ʔallāme

Savate (ism-i müenne²): eski pabuç || (mecāzen) beceriksiz adam

Savaterie (ism-i müenne²): kavafhāne

Savetier (ism-i müzekker): yamacı || (mecāzen) ʔacemî şanʔatkār

Saveur (ism-i müenne²): tad, çāşni, lezzet, taʔam, mezāk

Savoir (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lāzım): bilmek, agāh ve vākıf olmak § muhtedir olmak, yapabilmek = (Şarf-i rabı): yaʔni, şöyle ki = (ism-i müzekker) biliş, ʔilim, ma'lūmāt, vukūf

Savoir-faire (ism-i müzekker): mahāret, dirāyet

Savoir-faire (ism-i müzekker): cemʔiyet-i beşeriye adāb ve merāsimi

Savon (ism-i müzekker): şabun || (mecāzen) tekd³r

Savonnage (ism-i müzekker): şabunlama

Savonner (fiʔil-i müteʔaddi): şabunlamak || (mecāzen) tekd³r etmek

Savonnerie (ism-i müenne²): şabun fabrikası

Savonnette (ism-i müenne²): misk şabunu

Savonneux, euse (şıfat): şabunî

Savonnier (ism-i müzekker): şabuncu § Amerika'nıñ bir nevꞥ ağacı

Savourement (ism-i müzekker): ağız tadıyla ekl veya şurub

Savourer (fiʔil-i müteʔaddi): ağız tadıyla yemek veya içmek
|| (mecāzen) lezzetini añlamak

Savourement (§āl): lezzetini añlayarak, ağız tadıyla, toya toya

Savoureux, euse (§ıfat): lezzetli, leziz

Saxatile (ism-i müenne²) (tār³h-i tabiʔî): şahrevî

Sayette (ism-i müenne²): bir nevꞥ yün kumaş

Sbire (ism-i müzekker): zabıye neferi

Scabieuse (ism-i müenne²): uyuz otu, Şaş³şetü'l-cereb

Scabreux, euse (§ıfat): güç, şarb, sert, çetin || (mecāzen) tehlikeli, pürhatar

Scalene (§ıfat) (hendese): triangle – mü²elle² muhtelifü'l-adlāʔ

Scalpel (ism-i müzekker): teşr³§ bıçağı, sikk³nüʔt-teşr³§

Scammonée (ism-i müenne²): maşmüde otu

Scandale (ism-i müzekker): günaha düşürecek şey § rezālet, rüsvāylık

Scandaleusement (§āl): rezāletle

Scandaleux, euse (§ıfat): bāʔi²-i rezālet

Scandaliser (§ıfat): rezāleti mücib olmak || se– incinmek, gücenmek

[SAYFA 568]

Scander (fiʔil-i müteʔaddi) (ʔarüz): taqt³ʔ etmek

Scaphandre (ism-i müzekker): yüzmek için manşarlı yelek

Scapulaire (ism-i müenne²): papas ridâsı¹⁵⁷

Scarabée (ism-i müzekker): kanadları bir nevâ sert tüyle mestûr sinek

Scarification (ism-i müenne²) (fenn-i cerrâşî): Şacâmat, bezğ

Scarifier (fiʔil-i müteʔaddi): Şacâmat etmek

Scarlatine (şıfat) (tıbb): fièvre – kızıl hastalık, kırmızıyye

Sceau (ism-i müzekker): mühür, hâtem

Scélérat, e (isim-şıfat): şak³, şer³r, yaramaz

Scélératesse (ism-i müenne²): şer³rlik, yaramazlık

Scellé (ism-i müzekker): cānib-i Şükûmetde başılan mühür

Scellement (ism-i müzekker): ağacıñ d³vâr [duvar] veya taş a yapışdırılması, dikilmesi § mühürleme, dikme, yapışdırma

Sceller (fiʔil-i müteʔaddi): mühürlemek, temh³r etmek § yapışdırmak, dikmek

Scène (ism-i müenne²): tiyatro şaşnesi § icrâ olunan oyunuñ maşall-i vukûu § şaşne, meclis || (mecâzen) manzara, şûret-i vazʔiyyet § fevka'l-ʔâde veya mühim vukûʔât

Scénique (şıfat): şaşne ve tiyatroya müteʔallik

Scepticisme (ism-i müzekker): reybiyûndan adam, reybi

¹⁵⁷ Rida kelimesi "omuzluk, elbise, örtü, şal" gibi manalara gelir. Şemseddin Sami sözlüğünde bu kelimeyi re, dal, elif ve hemze ile yazması gerekirken sehven re, dad, elif şeklinde yazmıştır. Kelime re, dat, elif şeklinde yazılırsa "rıza" olarak okunur ve "razı olmak" manasına gelir. "Scapulaire" kelimesinin manası "papazların giydiği omuzluk" manasına geldiğinden kelime rida olarak okunmuştur.

Sceptre (ism-i müzekker): şaşa-yı salţanat || şükümdârlık, salţanat, taht ve tâc

Schabrique (cha) (ism-i müzekker): şâşa (ğâşiye)

Schismatique (isim-şıfat): Râfızî, Muştezileşden adam

Schisme (ism-i müzekker): Rafıza, irtizâl

Schiste (ism-i müzekker) (şilmü'l-şarż): şist

Schisteux, euse (şıfat): şistî

Sciage (ism-i müzekker): bıçaķılılık, bıçaķçı işi

Sciastique (şıfat) (tıbb): vecaş-ı vereķî, şarakü'n-nisâ

Scie (ism-i müenne²): bıçķı, destere, minşâr

Sciemment (şâl): şamden, bile bile

Science (ism-i müenne²): biliş, şilm, vukûf, dâniş, şirfân ş fen, şilim

Scientifique (şıfat): şilmî, fennî

Scientifiquement (şâl): şilmen, fennen

Scier (fişil-i mütaşaddi): bıçķı veya destere ile kesmek veyâhûd yarmak

Scierie (ism-i müenne²): bıçķılıhâne

Scieur (ism-i müzekker): bıçķıcı

Scinder (fişil-i mütaşaddi): kesmek, kataş etmek, yarmak ş bölmek, taķs³m etmek

Scintillation (ism-i müenne²) (til-la): kıvılcım şaçma, yaralama, lemeşan

Scintiller (fişil-i lâzım): kıvılcım şaçmak, parlamak, lemeşan etmek

Scion (ism-i müzekker): ince ağaç budağı

Scission (ism-i müenne²): ayrılma, şikāk § tefriķa § iḥtilāfārā

[SAYFA 569]

Scissionnaire (isim-şıfat): şikāk ve tefriķayı mūcib

Scissure (ism-i müenne²) (teşr³§): şakḳ, fūrce

Sciure (ism-i müenne²): bıçḳı talaşı

Sclérotique (ism-i müenne²) (teşr³§): gözün beyāzı, şulbe

Scolastique (şıfat): safsaṭalı

Scollaste (ism-i müzekker): Şāşiyenüvis

Scolie (ism-i müenne²): Şāşiye

Scorbut (ism-i müzekker) (tıbb): dāḳü'l-Şafr, işkorbüt

Scorbutique (şıfat) (tıbb): işkorbütî

Scorie (ism-i müenne²) (ʔilm-i maʔadin): maʔden köpüğü, cürūf

Scorification (ism-i müenne²) (ʔilm-i maʔadin): tecr³f

Scorifier (fiʔil-i müteʔaddi) (ʔilm-i maʔadin): tecr³f etmek

Scorpion (ism-i müzekker): ʔakreb || (ʔilm-i nücüm): burc-ı akreb

Scorsonère (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt): kara işkorçına

Scribe (ism-i müzekker): müstensiş

Scrofulaire (ism-i müenne²): şıraca otu

Scrofules (ism-i müenne²-cemʔ) (tıbb): şıraca, dāḳü'l-ḥanāz³r

Scrofuleux, euse (şıfat) (tıbb): şıracalı, ḥanāz³rî

Scrupule (ism-i müzekker): vesvese, kuruntu, vıcdān
raşatsızlığı, inşāf & ihtimām, takāyyüd

Scrupuleusement (şāl): vesvese ve kuruntu ile & dikkat ve
takāyyüd-i tām ile

Scrupuleux, euse (şıfat): müvesvis, kuruntucu & pek
dikkatli

Scrutateur (ism-i müzekker) (şıfat): tahk³k ve teft³ş eden,
keşşāf

Scruter (fiʔil-i müteʔaddi): tahk³k ve teft³ş etmek

Scrutin (ism-i müzekker): gizli rey

Scubac (ism-i müzekker): bir nevʔ müskir

Sculpter (fiʔil-i müteʔaddi) (p okunmaz): Şakk ile resm
yapmak, heykel yapmak, nakr etmek

Sculpteur (ism-i müzekker) (p okunmaz): nakkār, heykeltıraş

Sculpture (ism-i müenne²) (p okunmaz): fenn-i nakr,
heykeltıraşlık

Se (zam³r): kendi kendini, kendi kendine: faire du mal—
kendi kendine fenālık etmek: tuer — kendi kendini öldürmek

Séance (ism-i müenne²): meclis ve maşkeme inʔikādı & bir
işde geçirilen vakit

Séant, e (şıfat): muk³m, sākin, kāʔin = (ism-i müzekker):
yatağın içinde oturanın heyʔet ve vazʔiyeti

Seau (ism-i müzekker): kova (koğa)

Sébile (ism-i müenne²): yuvarlak tekne

Sec, èche (şıfat): kuru, yābis, huşk

Sécable (şıfat): kesilebilen, kābil-i kaʔʔ

Sécante (ism-i müenne²) (hendese): kâtıṣ

Séchage (ism-i müzekker): kuruma, kurutma

[SAYFA 570]

Sèche (ism-i müenne²): mürekkeḳ balığı, sübye balığı

Sèchement (Ṣāl): kuru olarak, kuru yerde

Sécher (fiʿil-i müteʾaddi): kurutmak = (fiʿil-i lâzım)
kurumak

Sécheresse (ism-i müenne²): kuruluk, yübüset ṣ kuraklık

Séchoir (ism-i müzekker): fabrikalarda ma³mülâtı kurutmağa
maḥşuş maṣal

Second, e (şıfat) (gon): ikinci, ²ān³ = (ism-i müzekker)
evîñ ikinci kâtı ṣ ikinci, muṣāvin

Secondaire (şıfat) (gon): ikinci derecede olan

Seconde (ism-i müenne²) (gon): mektebiñ ṣilm-i beyān
okunan sınıfından evvelki sınıfı. ṣ ²āniye

Secondement (Ṣāl) (gon): ²āniyen

Secondier (fiʿil-i müteʾaddi) (gon): yardım etmek, ṣidmet
etmek

Secouer (fiʿil-i müteʾaddi): şarşıtmak, şallamak ṣ silkmek
|| (mecāzen) tekd³r etmek

Secourable (şıfat): imdād ve iṣāne eden ve etmeği seven

Secourir (fiʿil-i müteʾaddi): yardım ve muṣāvenet etmek

Secours (ism-i müzekker): yardım, imdād, muṣāvenet, iṣāne

Secousse (ism-i müenne²): şarşma, tezelzül || (mecāzen) şadme,
felâket

Secret (ism-i müzekker): sır, rāz § ketm-i esrār¹⁵⁸ § görünmeyen zenberek § zindan

Secret, ète (şıfat): gizli, sır, mektûm § sır şaklar, ketûm

Secrétaire (ism-i müzekker): kâtib § yazı çekmecesî, yazıhâne

Secrétairerie (ism-i müenne²): ketebe kalemî

Secrétariat (ism-i müzekker): kâtiplik, kitâbet

Secrète (ism-i müenne²): yavaş okunan duâ

Secrètement (Şâl): gizlice, Şafiyen, sırren

Sécréter (fiʔil-i müteʔaddî) (tıbb): ifrâz etmek

Sécrétion (ism-i müenne²) (tıbb): ifrâz

Sécrétoire (şıfat) (tıbb): ifrâzî, müfrez

Sectaire (ism-i müzekker): Şiʔî, Rafîzî

Sectateur (ism-i müzekker): bir mezheb-i maḥşûşa tâbiʔ adam

Secte (ism-i müenne²): mezheb, tarîk

Secteur (ism-i müzekker) (hendese): kıtâ-i dâʕire

Section (ism-i müenne²): faşl, kısım § dâʕire, şube || (hendese) maḳtaʔ

Séculaire (şıfat): her ʔaşırda bir vâkiʔ, ʔaşrî

Sécularisation (ism-i müenne²): rûşâniyetden dünyevîyeye taşv³l, vakfıñ mülke çevrilmesi

Séculariser (fiʔil-i müteʔaddî): rûşâniyetden dünyevîyeye taşv³l etmek § (vakfı) mülke çevirmek

Séculier, ère (isim-şıfat): gayr-ı rûşânî, dünyevî

Séculièrement (Şâl): dünyevîce

¹⁵⁸ Esrār kelimesindeki ilk ra harfi sehven ze ile yazılmıştır.

[SAYFA 571]

Sécurité (ism-i müenne²) : emniyet

Sédatif, ive (şıfat) (tıbb) : müsekkkin

Sédentaire (şıfat) : ek²eriyā öñde oturup nādiren tışarıya çıkan

Sédentairement (Şāl) : öñden çıkarmayarak veya nādiren çıkarak

Sédiment (ism-i müzekker) : çöküntü, tortu, rüsüb

Séditieusement (Şāl) : fesād ve ihtilāl

Séditieux, euse (isim-şıfat) : fesād karışdırıcı, müfsid, fesādām³z, fitneeng³z

Sédition (ism-i müenne²) : fesād, işyān, fitne, ihtilāl

Séducteur, trice (isim-şıfat) : kândıran, başdan çıkararı, muğfil
ş dilkeş, fettān

Séduction (ism-i müenne²) : kandırma, başdan çıkarış, iğvā
dilkeşlik, cāzibe

Séduire (fiʔil-i müteʔaddi) : kandırmak, başdan çıkarmak, ıdlāl
ve iğvā etmek ş göñül kapmak, meftūn etmek

Séduisant, e (şıfat) : cāzibeli, dilkeş, dilrubā

Segment (ism-i müzekker) (hendese) : kıtʔa-i dāʔire

Ségrégation (ism-i müenne²) : ifrāz

Seigle (ism-i müzekker) : çavdar

Seigneur (ism-i müzekker) : emir, bey, ağa, dere beyi

Seigneurial, e (şıfat) : m³rî

Seigneurie (ism-i müzekker) : dere beyliği

Seille (ism-i müenne²) : ağaçdan bir nevʔ koğa [kova]

Sein (ism-i müzekker): göğüs, şadr, s³ne § meme, ²edy ||
(mecāzen) orta, ara, meyān, beyn

Seine (ism-i müenne²): bir nevā ağ

Seing (ism-i müzekker): imzā

Seize (şıfat): on altı § on altıncı, sādīs aşer

Seizième (şıfat): on altıncı, sādīs aşer = (ism-i müzekker) on altıda bir

Seizièmement (şāl): on altıncı derecede, sādisen aşer

Séjour (ism-i müzekker): mek², ikāmet § ikāmetgāh

Séjourner (fiʿil-i lāzım): mek² ve ikāmet etmek, eğlenmek

Sel (ism-i müzekker): tuz, milş, nemek § pek kuvvetli koku ||
(mecāzen) söz ve sâçireniñ eñ canlı yeri || (kimyā) milş

Selle (ism-i müenne²): eğer [at eğeril], serc, z³n § ayak yoluna gitme, çıkma, amel

Seller (fiʿil-i müteʾaddi): eğerlemek, eğer takmak

Sellerie (ism-i müenne²): saraclık

Sellette (ism-i müenne²): maşkemedede müttehimiñ oturmasına mahşuş iskemle

Sellier (ism-i müzekker): saraç

Selon (şarf-i cerr): göre, nazaran, şaseb: ses forces – kuvvetine göre, şasbü'l-iktidār § -ce, fikrince, zannınca: moi – bence, baña kalırsa

Semaille (ism-i müenne²): tohum ekme, zer

[SAYFA 572]

Semaine (ism-i müenne²): hafta, üsbū

Semainier, ère (isim): haftalık

Sémaphore (ism-i müzekker): sevāşilde ve limanlarda gemileriñ şarekâtını i'lân eden işâret-i mahşûşa

Semblable (şıfat): beñzer, müşābih = (ism-i müzekker) iş, me²el ş benî nevā, benî cins

Semblablement (şāl): müşābih ve mümā²il olarak

Semblant (ism-i müzekker): gösteriş, şûret-i zāhire

Sembler (fiʔil-i lâzım): görünmek, beñzemek, zan olunmak

Semelle (ism-i müenne²): papuç altı, tabanı

Semence (ism-i müenne²): tohum, bezir, çekirdek

Semer (fiʔil-i müteʔaddi): ekmek, tohum atmak, zerʔ etmek ş saçmak, be² ve neşr etmek

Semestre (ism-i müzekker-şıfat): altı ay müddeti ş altı aylık

Semestrial, le (şıfat): altı aylık

SemEUR (ism-i müzekker): ekici, zerrāʔ

Semi (ism-i müzekker): yarı, n³m, nişf

Sémillant, e (şıfat): pek ruşlu ve açık gözlü

Séminaire (ism-i müzekker): papas medresesi

Séminal, e (şıfat): tohum ekmeğe müteʔallik, ziraʔî

Séminariste (ism-i müzekker): papas medresesi şākirdi

Semis (ism-i müzekker): fidanlık

Semoir (ism-i müzekker): tohum ekmeğe mahşûş makine

Semonce (ism-i müenne²): tekd³rli tenb³h ve ihtâr

Semoncer (fiʔil-i müteʔaddi): tekd³rle berāber tenb³h ve ihtâr etmek

Semoule (ism-i müenne²): bir nevʔ kuskus

Sempiternel, le (şıfat): sermedî

Sénat (ism-i müzekker): meclis-i ayyān

Sénateur (ism-i müzekker): heyʕet-i ayyāndan olan zāt

Sénatorial, e (şıfat): heyʕet-i ayyān aʔzāsına müteʔallik

Sénatus-consulte (ism-i müzekker): heyʕet kararı

Séné (ism-i müzekker): sinā-i Mekkî [sinameki]

Senestre (ism-i müenne²): şol el

Sénevé (ism-i müzekker): kara hardal

Sénile (şıfat): ihtiyārlığa müteʔallik

Sens (ism-i müzekker): tuygu, Şis. Les – cinq: Şavāss-ı
hāmse Ş cihet, taraf Ş maʔnā, mefhūm, meʕal Ş fikir, reʕy

Sensation (ism-i müenne²): tuyma, Şis etme, teʕ^{2 3}r

Sensé, e (şıfat): ʔaķıllı, ańlayışlı Ş maʔkūl, şavāb, Şaķlı

Sensément (Şāl): ʔaķılāne, maʔkūl bir şüretle

Sensibilité (ism-i müenne²): kābiliyet-i Şiss || (mecāzen)
şiddetli Şis, teʕ^{2 3}r

Sensible (şıfat): Şissi kuvvetli, Şassās Ş zāhir Ş müʕe^{2 2}ir

Sensiblement (Şāl): Şis olunur şüretde, aşikāre

[SAYFA 573]

Sensiblerie (ism-i müenne²): sahte teʕ^{2 3}r

Sensitif, ive (ism-i müenne²): nebāt-ı Şissi

Sensorium (ism-i müzekker): beyniñ bütün Şisleriñ mecmūʔu
ʔaddolunan kısmı

Sensualisme (ism-i müzekker): Şissiyūn mezhebi

Sensualiste (ism-i müzekker): Şissiyūndan Şak^{3m}

Sensualité (ism-i müenne²): zevkiyāt-ı cismāniye ve nefsiye

Sensuel, le (şıfat): şehvetperest. § şehveteng^{3z}

Sensuoilement (şāl): nefis ve şehvete tab³ıyyetle

Sente (ism-i müenne²) (müracāat oluna: Sentier)

Sentence (ism-i müenne²): Şikmet, Şikemiyāt, Şad³², kavlı-i kibār § Şüküm, karar, ıslām

Sentencieusement (şāl): Şikemiyāt kabilinden olarak

Sentencieux, euse (şıfat): Şikemiyāt kabilinden § Şikemiyāt veyā aŞād³² ve aqvāl-i kibārı Şāvi

Senteur (ism-i müenne²): koku, rāyiŞa

Sentier (ism-i müzekker): tar yol, çoban yolu || (mecāzen) çığır, tar^{3k}, meslek

Sentiment (ism-i müzekker): tuyğu, Şis, Şissiyāt § teç^{23r} § fikir, reçy § vukūf, ma'lūmāt

Sentimental, e (şıfat): Şissiyātı Şāvi, Şissî

Sentine (ism-i müenne²): geminiñ eñ alçaq ciheti, sintine

Sentinelle (ism-i müenne²): nöbetçi, karakol, nokta

Sentir (fiil-i müteaddi): tuymak, Şissetmek § bir şey tadını vermek § bir şey gibi kokuamak § kokuamak, istiŞmām etmek § denemek, tecrübe etmek = (fiil-i lâzım) kokuamak, neşr-i rāyiŞa etmek || se- kendini aňlamak

Seoir (fiil-i lâzım): oturmak, kuşūd etmek § yakışmak, uymak, gelmek

Séparable (şıfat): ayrılabilir, kâbil-i tefr^{3k}

Séparation (ism-i müenne²): ayırma, tefr³k, müfāraḳat § boşama, taḳl³k

Séparément (§āl): ayrıca, ayrı ayrı

Séparer (fiʔil-i müteʔaddi): ayırmak, tefr³k etmek || se- ayrılmaḳ, müfāraḳat etmek

Sépia (ism-i müenne²): mürekkeb balığından çıkarılan siyāh madde, sübye

Sept (ism-i müzekker): yedi, sebʔa § yedinci, sābiʔ

Septante (§ıfat): yetmiş, sebʔ³n

Septembre (ism-i müzekker): eylül

Séptenaire (§ıfat): yediden ʔibāret

Septennal, e (§ıfat): yedi senelik

Septentrion (ism-i müzekker): şimāl ciheti

Septentrional, e (§ıfat): şimālî

Septième (§ıfat): yedinci, sābiʔ = (ism-i müzekker) yedide bir, sübʔ

Septièment (§āl): yedinci derecede, sābiʔan

Septique (§ıfat) (tıbb): çürütücü, ʔafenî

[SAYFA 574]

Septuagénnaire (isim-şıfat): yetmiş yaşında, yetmişlik

Septuagésime (ism-i müenne²): büyük perhizden üç hafta evvelki pazar günü

Septuple (§ıfat): yedi kat, müsebbʔa = (ism-i müzekker): yedi mi²li

Septupler (fiʔil-i müteʔaddi): yedi kat etmek

Sépulcral, e (§ıfat): mezara ve cenāzeye müteʔallik

Sépulcre (ism-i müzekker): mezār, kabir

Sépulture (ism-i müenne²): mezarlık, maḳbere § cenāze resm ve alayı

Séquelle (ism-i müenne²): biriniñ menāfi-i zātiyesine ḥādim alçaḳ adamlar gürūhu

Séquestration (ism-i müenne²): Şaciz, siḳuyestro

Séquestre (ism-i müzekker): Şaciz

Séquestrer (fiʔil-i müteʔaddi): Şaciz etmek, siḳuyestro etmek || se- dünyādan el çekmek

Séraphin (ism-i müzekker): İsrafilīyūn

Séraphique (şıfat): İsrafilīyūn sınıfına müteʔallik

Serein (ism-i müzekker): çiy, şebnem, nedā

Serein, e (şıfat): açıḳmülāyim, tatlı || (mecāzen) sākin § baḫtiyār

Sérénade (ism-i müenne²): gece vakti birine Şürmeten penceresi altında icrā olunan ahenk

Sérénissime (şıfat): baʔzı prenslere verilen şunvāndır. altesse- devletlü, necābetlü

Sérénité (ism-i müenne²): açıḳlık, berrāḳlık || (mecāzen) sükūnet

Séreux, euse (şıfat) (tıbb): maşlî

Serf, ve (isim): aşŞāb-ı arāziniñ mülkü Şükmünde çiftçi, es³r

Serge (ism-i müenne²): şūf

Sergent (ism-i müzekker): muŞzır, ḳavvās, serheng § piyade çavuşu

Série (ism-i müenne²): sıra, şaf, dizi § takım, sınıf,
bölük || (riyāziye) silsile

Sérieusement (§āl): cidden, ehemmiyetle

Sérieux, euse (şıfat): ciddi, ehemmiyetli § ağır, temk³nli
ve vakarlı § ağır, vah³m = (ism-i müzekker) vakar, ağırlık,
temk³n

Serin (ism-i müzekker): kanarya kuşu || (mecāzen) sâdedil,
aşmak

Seriner (fiʔil-i müteʔaddi): kanaryaya armonikle maḳām
öğretmek, bir hava çalmağa alışdırmak

Serinette (ism-i müenne²): kanaryaya öğretmeğe mahşûş küçük
armonik

Seringa (ism-i müzekker): yabanî yasemin

Seringue (ism-i müenne²): şırınga, iştikān

Seringuer (fiʔil-i müteʔaddi): şırınga veya iştikān etmek

Serment (ism-i müzekker): yem³n, kasem, şalf § resmen ve
malenen vâʔad ve taʔahhüd § biʔat

Sermon (ism-i müzekker): hutbe, nutuk || (mecāzen) uzun ve
bıkdırıcı söz

Sermonner (fiʔil-i müteʔaddi): uzun uzadıya söz söyleyip
uşanç vermek

Sermonneur, euse (isim): uzun uzadıya söz söyleyip uşanç
verecek adam

Sérosité (ism-i müenne²) (tıbb): maşl, mādde-i maşliye

[SAYFA 575]

Serpe (ism-i müenne²): bağcı bıçağı

Serpent (ism-i müzekker): yılan, Şayye, efʿî, mār ||
(mūs³k³) bir nevʿ boru

Serpenteau (ism-i müzekker): yılan yavrusu

Serpenter (fiʿil-i lâzım): yılan gibi tolaşarak yürümek,
yılankavî gitmek

Serpentin (ism-i müzekker) (kimyā): müberrid

Serpentine (ism-i müenne²): yılan taşı, Şaşeb-i ²uʿbān

Serpette (ism-i müenne²): küçük bağcı bıçağı

Serpillière (ism-i müenne²): kaba bez, kanavaçe [kanaviçe]

Serpolet (ism-i müzekker) (ʿilm-i nebātāt): saʿterî

Serre (ism-i müenne²): bağçe şobası § yırtıcı kuş pençesi ve
tırnakları

Serré, e (şıfat): sık § eli sıkı, ḥas³s

Serre-file (ism-i müzekker): sıra zābiṭi

Serrement (ism-i müzekker): sıkma, taẓy³k || de cœur –
ıẓtırab-ı kalb

Serre-papier (ism-i müzekker): evrak çekmecesı

Serrer (fiʿil-i müteʿaddi): sıkma § sıkılaştırmak § bir
yere koyup saklamak

Serre-tête (ism-i müzekker): baş bağı

Serrure (ism-i müenne²): kil³d, kufl

Serrurie (ism-i müenne²): çilingir

Sertir (fiʿil-i müteʿaddi): yüzüğe taş takmak

Servage (ism-i müzekker): arāzi ile berāber alınıp satılan
çiftçileriñ Şāli

Servante (ism-i müenne²): ḥidmetçi kadın, besleme, cāriye

Serviable (şıfat): hıdmet ve iyilik etmeği sever

Service (ism-i müenne²): hıdmet § hıdmetçilik, hıdmetkârlık
§ istiṣmāl, istiḥdām § tabak ve havlu takımları § ṣibādet,
namāz

Serviette (ism-i müenne²): peşk³r, havlu

Servile (şıfat): köle ve hıdmetçilere müteṣallık || (mecāzen)
alçaq, den³, süflî

Servilement (Şāl): alçaqçasına, denāḥetkārāne, süflîcesine

Servilite (ism-i müenne²): esāret meyli § alçaqlık, denāḥet

Servir (fiṣil-i müteṣāddi): hıdmet etmek § yemek vermek =
(fiṣil-i lâzım) hıdmet etmek § yaramak § kullanılmak

Serviteur (ism-i müzekker): hıdmetçi, hıdmetkâr, uşak

Servitude (ism-i müenne²): kulluk, esāret, kölelik, rıkkıyet

Ses (şıfat) (mālikiyet beyān eden zam³r-i muttaşılıñ cemṣ-i
ğāḥibidir.) onuñ..., -leri. amis- dostları

Sésame (ism-i müzekker): şuşām, simsim

Session (ism-i müenne²): ictimāṣ, inṣikād

Séton (ism-i müzekker): gaytan yakısı, Şazm

Seuil (ism-i müzekker): eşik, ṣatebe, astān

Seul, e (şıfat): yalıñız, tenhā, tek § vāṢid, bir, şeriksiz
§ sāde, mücerred

Seulement (Şāl): ancak, yalıñız

Sève (ism-i müenne²) (ṣilm-i nebātāt): ṣuşāre-i nebāt, nüsğ

[SAYFA 576]

Sévère (şıfat): pek sıkı § sert, şiddetli

Sévèrement (Şāl): sertlikle, şed³den

Sévérité (ism-i müenne²): şiddet, sertlik

Sévicus (ism-i müzekker-cem³): kocanın karısına ve ebeveyniñ evlādına olan şiddetli muṣāmelesi

Sévir (fiʿil-i lāzım): şiddetle muṣāmele etmek

Sevrage (ism-i müzekker): memeden kesme, fiṭāme

Sevrer (fiʿil-i müteṣaddi): memeden kesmek, faṭm etmek

Sexagénnaire (isim-şıfat): altmış yaşında adam, altmışlık

Sexagésime (ism-i müenne²): büyük perhizden on beş gün evvelki pazar günü

Sexe (ism-i müzekker): erkeklik ve dişilik, cins || le – beau: ṭāʿife-i nisā

Sextuple (şıfat): altı kat, müseddes = (ism-i müzekker): altı misli

Sextupler (fiʿil-i müteṣaddi): altı kat etmek

Sexuel, le (şıfat): tezḳ³r ve teḥn^{3 2}ine müteṣallık, cinsî, tenāsülî

Si (Şarf-i rabıṭ): eğer, ise: il viendra il peut – gelebilir ise gelecekdir. = (Şāl) öyle, o kadar = (Şāl): evet, yā = (ism-i müzekker) şart § noṭa ve işārāt-ı esāsiyesiniñ yedincisi

Siam (ism-i müzekker): bir nevṣ çelik çomak oyunu

Siamoise (ism-i müenne²): bir nevṣ pamuk kumaş

Sibylle (ism-i müenne²): kâhine

Sicaire (ism-i müzekker): ücretli kâtil

Siccatif, ive (isim-şıfat): kuruducu, müceffif

Siccité (ism-i müenne²): kuruluk, cüfāfet

Sidéral, e (şıfat): necmî, kevkebî

Siècle (ism-i müzekker): miçe, ʔaşr, ʔarn § zamân

Siège (ism-i müzekker): maʔam, post § merkez § muşāşara

Siéger (fiʔil-i lâzım): merkez ve maʔarr ittiḥāz etmek § aʔzā şıfatıyla bulunmak

Sien, ne (le, la) (zam³r): onuñki, kendisininiki = (ism-i müzekker) akraba ve taʔallukâtı

Sieste (ism-i müenne²): gündüz uyʔusu

Sieur (ism-i müzekker): efendicik

Sifflable (şıfat): ıslıkla taşk³r olunmağa şâyân

Sifflant, e (şıfat): ıslık sesi veren, şāfir

Sifflement (ism-i müzekker): ıslık çalma § fısıldı

Siffler (fiʔil-i lâzım): ıslık çalmak § fısıldamak = (fiʔil-i müteʔaddi): ıslık çalarak taşk³r etmek

Sifflet (ism-i müzekker): ıslık § düdük

Siffleur, euse (isim): ıslık çalan

Sigisbée (ism-i müzekker): bir ev şāşibesiniñ tekl³fsiz aşbābından olup ḥidmetine şitāb eden adam

Signal (ism-i müzekker): işāret, nişāne, ʔalāmet

[SAYFA 577]

Signalé, e (şıfat): şâyân-ı diʔḳat ve ehemmiyet

Signalement (ism-i müzekker): evşāf, eşkāl

Signaler (fiʔil-i müteʔaddi): işāret etmek || se- temeyyüz ve tefevvuk etmek

Signataire (isim): mümzî, şāşib-i imzā

Signature (ism-i müenne²): imzā § vaḥḥ-ı imzā

Signe (ism-i müenne²): nişān, ḥalāmet, del³l § işāret, remiz, ³mā § beñ, ṣāl § burc-ı semā

Signer (fiʿil-i müteʾaddi-fiʿil-i lāzım): imzālamak, imzā etmek

Signet (ism-i müzekker): kitāblarıñ şirāzesine bağlı kurdeler

Signifiant, e (şıfat): maʾnālı, müf³d § mühim

Significatif, ive (şıfat): dal, maʾnālı

Signification (ism-i müenne²): delālet, işāret, maʾnā § tebl³ğ

Signifier (fiʿil-i müteʾaddi): delālet etmek § bildirmek, ızhār etmek § tebl³ğ etmek

Silence (ism-i müzekker): sükūt, şamt

Silenceux, euse (şıfat): sākit § sükūtî § sessiz

Silex (ism-i müzekker): çakmak taşı

Silhouette (ism-i müenne²): çehre yanınıñ gölgesinden alınan resim

Silice (ism-i müenne²) (kimyā): çakmak taşı, şavvān

Siliceux, euse (şıfat) (kimyā): şavvānî

Sillage (ism-i müzekker): geminiñ şuda bırağdığı iz, dümen şuyu

Sillon (ism-i müzekker): şaban cedveli, evlek = (cemḥ): buruşukluk

Sillonner (fiʿil-i müteʾaddi): çizmek, yarmak § buruşdurmak

Silo (ism-i müzekker): Subūbāt kuyusu

Simagrée (ism-i müenne²): naz, cilve

Simarre (ism-i müenne²) : uzun cübbe

Similaire (şıfat) : hemcins, mütecānis, müteşābih

Similarité (ism-i müenne²) : hemcinslik, tecānüs, teşābüh

Similitude (ism-i müenne²) : beñzeyiş, müşābehet § muķāyese

Similor (ism-i müzekker) : tonbāk

Simoniaque (şıfat) : Şarām mālı Şāvi

Simonie (ism-i müenne²) : Şarām, Şaksız kazanç

Simoun (ism-i müzekker) : semūm

Simple (şıfat) : bas³t, sāde § sādedil, şāf § yalınız, mücerred §

ṁādi = (ism-i müzekker-cemṁ) : nebātāt-ı tıbbiye

Simplement (Şāl) : sādece, ṁādetā § şafderūnlukla, sādedilāne

Simpliété (ism-i müenne²) : sādedillik § ṁādilik § sādedillik,
şafderūnluk

Simplification (ism-i müenne²) : sādeleşdirme

Simplifier (fiṁil-i müteṁaddi) : sādeleşdirmek

Simulacre (ism-i müzekker) : şūret, resim § gölge, ḥayāl § taķl³d

Simulation (ism-i müenne²) : taşn³ṁ, muvāzaṁa

Simuler (fiṁil-i müteṁaddi) : yalandan göstermek, caṁlî şūretde
yapmak

Simultané, e (şıfat) : ṁaynı vakıtde vāķiṁ, birlikde Şāşıl

[SAYFA 578]

Simultanéité (ism-i müenne²) : birkaç şeyiñ ṁaynı vakıtde vuķūṁu
veya Şuşūlü

Simultanément (Şāl) : ṁaynı vakıtde, birlikde

Sinapisé, e (şıfat) : Şardallı (ṁilāc)

Sinapisme (ism-i müzekker): hardal lapası veya yakısı, zımād-ı hardal

Sincère (şıfat): hāliš, şadık, şam³mi

Sincèrement (Şāl): hālišāne, şadıkāne

Sincérité (ism-i müenne²): şıdk ve hūlūş

Sinciput (ism-i müzekker) (teşr³Ş): kımmetüâr-reâs

Sinéture (ism-i müenn²): maâzūliyet maâşı

Singe (ism-i müzekker): maymūn, kırd

Singer (fiʔil-i müteʔaddi): taql³d etmek

Singerie (ism-i müenne²): maymūnluk, yüz ve gözün oynadılması

Singulariser (fiʔil-i müteʔaddi): ġar³b bir Şāle komak, bambaşka etmek || se- ġar³b bir şūrete girmek, bambaşka olmak

Singularité (ism-i müenne²): ġarābet, tuhaflık, bambaşka tavır ve Şāl

Singulier, ère (şıfat): ġar³b, tuşaf, bambaşka Ş yektā, fer³d = (ism-i müzekker) (şıfat) (şarf) müfred

Singulièrement (Şāl): ġar³b ve bambaşka bir şūretde

Sinistre (şıfat): uğursuz, meşcūm, muşibetli Ş korkunç, müdhiş, belalı = (ism-i müzekker) muşibet, felāket

Sinistrement (Şāl): uğursuzlukla, şeçāmet ve muşibetle Ş korkunç ve müdhiş bir şūretde

Sinon (Şarf-i rabı): olmadığı Şālde, aksi taqd³rde, vālā

Sinueux, euse (şıfat): tolaşıklı

Sinuosité (ism-i müenne²): tolaşıklı

Sinus (ism-i müzekker) (s okunur) (hendese): ceyb

Sobriquet (ism-i müzekker): lakāb

Soc (ism-i müzekker): şaban demiri

Sociabilité (ism-i müenne²): kâbiliyet-i ülfet ve ünsiyet

Sociable (şıfat): kâbil-i ülfet ve ünsiyet

Sociablement (şāl): kâbil-i ülfet ve ünsiyet olacak şüretde

Social, e (şıfat): cemāiyet-i beşeriyeye müteāallik

Socialisme (ism-i müzekker): sosyalistler tar³k ve mesleği

Socialiste (ism-i müzekker): sosyalist

Sociétaire (isim-şıfat): şer³k, ortak

Société (ism-i müenne²): cemāiyet, şirket. humaine—
cemāiyet-i beşeriye

Sociologie (ism-i müenne²): cemāiyet-i beşeriye mesāçiliniñ
şilmi, şilm-i muşāşere[t]

Socle (ism-i müzekker): müsta³lüş-şekil kâāide

Socque (ism-i müzekker): bir nevā naāleyn

Soda (ism-i müzekker): soda

Sodium (ism-i müzekker) (kimyā): sodyum

Sodomie (ism-i müenne²): gulāmpārelik, livātā

Sodomite (ism-i müzekker): gulāmpāre, lūṭî

Soeur (ism-i müenne²): kız kardeş, hemşire ş rāhibe

Sofa yahūd **Sopha** (ism-i müzekker): minder, kerevet, sofa

Soi (zam³r) (zam³r-i munfaşılıñ gāçib ş³ğasıdır) kendi,
şayine, nefsihi || revenir à— kendine gelmek

Soi-disant (şıfat): güyā, sahte, kâzib, sözde

Soie (ism-i müenne²): ipek, Şar³r. Ver – à: ipek böceği. §
ipek kumaş § tomuzuñ sert kıllı

Soierie (ism-i müenne²): ipekçilik § ipekḫāne

Soif (ism-i müzekker): şuşama, Şarāret, ♂aış || (mecāzen)
ṭama♣, Şırş, teşnelik

Soiguer (fiʔil-i müte♣addi): bakmak, ḥidmet etmek § tedāvi
etmek

Soigueusement (Şāl): diḳkat ve ihtimāmla

Soigneux (şıfat): diḳkatli

Soin (ism-i müzekker): bakma, diḳkat, ihtimām § gāḫile

Soir (ism-i müzekker): akşam, mesāḫ

Soirée (ism-i müenne²): akşamdan soñraḳi vakit § müsāmere

Soit (Şarf-i rabıṭ): gerek, ḥāh, ister. –l♣un–l♣autre:
gerek biri gerek diğeri = (Şāl) farzen, farz edelim § haydi
öyle olsun.

Soixantaine (ism-i müenne²): altmış kadar

Soixante (şıfat): altmış, sitt³n

Soixante-dix (şıfat): yetmiş, seb♣³n

Soixantième (şıfat): altmışıncı = (ism-i müzekker)
altmışda bir

Sol (ism-i müzekker): toprak, arāzi § ♂arşa § yer, zem³n =
(musıḳi) noṭanıñ işārāt-ı esāsiyesiniñ beşincisi

Solaire (şıfat): Güneş'e müte♣allik, şemsî

[SAYFA 580]

Solanées (ism-i müenne²-cem♣) (♣ilm-i nebātāt): faşıla-i
bādincāniye

Soldat (ism-i müzekker): asker, nefer

Soldatesque (şıfat): askerî, askerce = (ism-i müenne²)
(mağam-ı taşk³rde) neferât, askercikler

Solde (ism-i müenne²): asker maâşı, ulûfe = (ism-i müzekker) bağiyye-i deyn

Solder (fiil-i müteaddi) (askere): maâş vermek ş bir deyniñ bağiyesini teçdiye etmek

Sole (ism-i müenne²): beyg³r tabanı ş dil balığı ş her sene bir cins tohum ekilen tarla

Solécisme (ism-i müzekker): kavâid-i naşviyece sehv

Soleil (ism-i müzekker): Güneş, şems, afitâb ş gün çiçeği

Solennel, le (şıfat): tañanalı, debdebeli, alay ile icrâ olunan ş resmî, âlenî

Solennellement (şâl): alay ve tañana ile ş resmî ve âlenî şüretde

Solennisation (ism-i müenne²): alay ve tañana ile icrâ ediş

Solenniser (fiil-i müteaddi): alay ve tañana ile icrâ etmek

Solennité (ism-i müenne²): resm ve ay³n, alay ş merâsim

Solfège (ism-i müzekker): notalar mecmûası

Solfier (fiil-i müteaddi) (bir havayı) notalarını dağı söyleyerek terennüm etmek

Solidaire (isim-şıfat): kefâlet-i müteselsile ile kef³l, yekdiğerine kef³l-i bi'l-mâl

Solidairement (şâl): kefâlet-i müteselsile ile, yekdiğerine kefil-i bi'l-mâl olarak

Solidarité (ism-i müenne²): kefālet-i müteselsile

Solide (şıfat): katı, şulb § met³n, muşkem, sağlam = (ism-i müzekker) (Şikemiyāt-ı tab³ıyye): cism-i şulb || (riyāziye) mücessem

Solidement (§āl): metānetle, muşkem olarak

Solidifier (fiʔil-i müteʔaddi): taşl³b etmek

Solidité (ism-i müenne²): şulb Şāli, şalābet || (mecāzen) metānet, kuvvet || (riyāziye) Şacim

Soliloque (ism-i müzekker): kendi kendine söylenilen söz

Solin (ism-i müzekker): döşeme kirişleri arasındaki aralık

Solipède (ism-i müzekker-şıfat): ayağı bir tırnaklı Şayvān, zevi'l-Şāfir

Soliste (ism-i müzekker): tiyatroda kendi kendine söyleyen oyuncu

Solitaire (şıfat): yalnız, münferid § tenhā, ıssız, hāli || ver- dūd-ı vaş³d = (ism-i müzekker) münzevi, keş³ş § tek taş elmās

Solitairement (§āl): vaşdet ve inzivā ile

Solitude (ism-i müenne²): vaşdet, inzivā, ıuzlet § ıssız yer, tenhālık

Solive (ism-i müenne²): kiriş

Soliveau (ism-i müzekker): ufaķ kiriş

Sollicitation (ism-i müenne²): ısrārlı ricā ve niyāz

[SAYFA 581]

Solliciter (fiʔil-i müteʔaddi): ısrārla istemek, ricā ve niyāz etmek

Solliciteur, euse (isim): istirşām ve iltimāsda bulunan adam

Sollicitude (ism-i müenne²): diḳḳat, ihtimām ş ğāçile

Solo (ism-i müzekker) (musıḳi): yalıñız bir adam tarafından söylenilen şarkı

Solstice (ism-i müzekker) (heyçet): inḳılāb, nokṭa-i inḳılāb

Solubilité (ism-i müenne²) (kimyā): ḳābiliyet-i inşilāl || (mecāzen) şal ve faşl olunabilmeklik

Soluble (şıfat) (kimyā): ḳābil-i inşilāl || (mecāzen) şal ve faşl olunabilir

Solution (ism-i müenne²) (kimyā): tezv³b, inşilāl || (mecāzen) şal ve faşl

Solvabilité (ism-i müenne²): edā-yı deyn iḳtidārı

Solvable (şıfat): edā-yı deyne muḳtedir

Somatologie (ism-i müenne²): mebhā²ü'l-beden

Sombre (şıfat): ḳarañlıkça ş koyu (renk) || (mecāzen) sükūtî ş şaz³n, ğam-ābād

Sombrer (fiʔil-i lāzım) (gemi şakḳında) batmak, ḳaynamak

Sommaire (şıfat): mücmel, muḥtaşar = (ism-i müzekker) ḥülāşa, icmāl

Sommairement (şıfat): mücmelen, muştaşaren

Sommation (ism-i müenne²): tenb³h || (şesāb) cemʔ

Somme (ism-i müenne²): yük, şaml ş meblağ || (şesāb) yekün, ḳara cümle || (mecāzen) mecmūʔ, bütün = (ism-i müzekker) uyḳu, ḥāb, nevm

Sommeil (ism-i müzekker): uyḳu, ḥāb, nevm

Sommeiller (fiʔil-i lâzım): uyuklamak

Sommeillier, ère (isim): kilerci

Sommellerie (ism-i müenne²): kilercilik

Sommer (fiʔil-i müteʔaddi): tenb³h etmek || (Şesāb) cemʔ etmek

Sommet (ism-i müzekker): tepe, zirve || (hendese) reʔs-i zāviye

Sommier (ism-i müzekker): kılla ʔolmuş minder § yük beyg³ri

Sommité (ism-i müenne²): uç, tepe, zirve || (mecāzen) müteŞayyir

Somnambule (isim-şıfat): sāʕir fi'l-menām

Somnambulisme (ism-i müzekker): seyr fi'l-menām

Somnifère (ism-i müzekker-şıfat) (tıbb): uyuducu, münevvim

Somnolence (ism-i müenne²): uyku ile uyanıklık arasındaki Şāl, sine, nüʔās

Somptuaire (şıfat): isrāfāt ve ʔaṭṭānaya bir Şad koyan (kavān³n)

Somptueusement (Şāl): dārāt ve iŞtişāmla

Somptueux, euse (şıfat): iŞtişāmlı, muṭaṭṭan

Somptuosité (ism-i müenne²): dārāt ve iŞtişām, ʔaṭṭāna

Son (şıfat) ¹⁵⁹ (mālikiyet beyān eden zām³r-i muttaşılıñ müfred müzekker gāʕibidir.) -i, -si. Père – pederi, babası

[SAYFA 582]

Son (ism-i müzekker): ses, şavt, şadā, avāz § kepek, nuḥāle

¹⁵⁹ Burada sehven kitap başında olmayan dat ve zel harfleri kısaltma olarak verilmiştir. Doğrusunun sıfat kelimesinin kısaltması olması gereken sad harfi olması gerekirdi.

Sonate (ism-i müenne²) : üç dört muhtelif parçadan mürekkebi
musıķı faşlı

Sonde (ism-i müenne²) : iskandil || (fenn-i cerrāşî) şoñda, misbār

Sonder (fiʔil-i müteʔaddi) : iskandili atmak § iskandil etmek §
şoñda şokmak

Sondeur (ism-i müzekker) : iskandilci

Songe (ism-i müzekker) : rüçyā, düş, ʔālem-i maʔnā

Songer (fiʔil-i lāzım) : rüçyā görmek § düşünmek

Songeur, euse (isim) : çok düşünür, talgın § dāʕima rüçyālarını
nakleden adam

Sonnant, e (şıfat) : çalar, ʔannān

Sonner (fiʔil-i lāzım) : ses çıkarmak, şadā vermek § çalmak,
çalınmak = (fiʔil-i müteʔaddi) : çalmak, [v]urmak § çañla i' lān
etmek § çıngırak ipini çekmek

Sonnerie (ism-i müenne²) : birkaç çañ şadālarınıñ mecmūʔu §
sāʔātiñ çalmağa maḥşūş aletleri

Sonnet (ism-i müzekker) : on dört mışraʔdan ʔibāret gazel

Sonnette (ism-i müenne²) : çıngırak, çıngırdak, ceres

Sonneur (ism-i müzekker) : çañcı

Sonore (şıfat) : çok ses çıkaran § sesi büyüten veya ʔaks ettiren,
ʔannān

Sonorité (ism-i müenne²) : çok ses çıkarış § sesi büyötmek veya
ʔaks ettirmek şāli

Sophisme (ism-i müzekker) : safsaʔa, muğālaʔa

Sophiste (ism-i müzekker) : safsaʔacı, muğalaʔacı

Sophistication (ism-i müenne²): maḥlūṭluk, saḥtelik §
maḥlūṭu sāhte şey

Sophistique (şıfat): safsaṭalı, muḡālatālı § safsaṭacı,
muḡalaṭacı

Sophistiqué, e (şıfat): maḥlūṭ, sāhte

Sophistiquer (fiʿil-i müteʾaddi): kārışdırarak cinsini
bozmaḡ, sāhtelendirmek

Sophistiqueur (ism-i müzekker): icrā ve sāʿireyi kārışdırıp
sāhtelendiren adam

Soporatif, ive (ism-i müzekker-şıfat) (tıbb): uyuducu,
münevvim

Soporeux, euse (şıfat) (tıbb): nevmî

Soporifère (ism-i müzekker-şıfat): ve

Soporifique (ism-i müzekker-şıfat) (tıbb): nevmî, münevvim

Soprano (ism-i müzekker) (musıķı): ince ses

Sorbe (ism-i müenne²): üvez, ğubeyrā

Sorbet (ism-i müzekker): buzlu şerbet

Sorbier (ism-i müzekker): üvez ağacı, şecer-i ğubeyrā

Sorcellerie (ism-i müenne²): bğücülük [büyücülük], sişir

Sorcier, ère (isim-şıfat): bğücü [büyücü], seşşār

Sordide (şıfat): alçaḡ, pinti, nākes

Sordidement (şāl): alçaḡçasına, pintilikle, nākesāne

Sornette (ism-i müenne²): boş laķırdı, türrehāt

Sort (ism-i müzekker): ʔālīʔ, baḥt, kısmet

[SAYFA 583]

Sortable (şıfat): münāsib, lāyık

Sorte (ism-i müenne²): şoy, nevā, cins, dürlü ||de—que: bir vechle ki

Sortie (ism-i müenne²): çıkış, hurūc & kapı, mahrec & muşāşara altında bulunan maskeriñ hurūc ve hücūmu

Sortilège (ism-i müzekker): bögü [büyü], sişir

Sortir (fiʔil-i lāzım): çıkmak, hurūc etmek & bitmek, filiz vermek = (fiʔil-i müteʔaddi): çıkarmak, iħrāc etmek

Sot, te (şıfat): budālā, ašmāk, ebleh & şaşkın, b³hūş

Sot-lay-laisse (ism-i müzekker): pişmiş tavuğın gerisi

Sottement (şāl): budālacasına, ašmaklıkla

Sottise (ism-i müenne²): budālalık, şamaķat, belāhet = (cemʔ) sövme, şetm, düşnām

Sottisier, ère (isim): budālaca laķırdılar söylenen adam & şamaķatden ileri gelmiş tuħaf sözler ve şikāyeler mecmūʔası

Sou (ism-i müzekker): beş santimlik akçe, solde

Soubassement (ism-i müzekker): binānıñ alt tarafı

Soubresaut (ism-i müzekker): ansızın sıçrayış

Soubrette (ism-i müenne²): şilekār besleme

Soubreveste (isim): kolsuz şarb libāsı

Souche (ism-i müenne²): kütük & bir nesliñ cedd-i ekberi, aşıl şecere || (mecāzen) ašmak adam

Souchet (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt): sāk arāzi

Souci (ism-i müzekker): gāʕile, kasāvet, endişe & uķşuvān-ı aşfar, ʔayn-ı şafa

Soucier (se) (fiʕil-i muṭāvaʕat): ġāʕilesini çekmek, ʕasāvet etmek

Soucieux, euse (şıfat): ġāʕileli, ʕasāvetli

Soucoupe (ism-i müenne²): fincān ṭabaġı

Soudain, e (şıfat): ansız[ın], apansız, nāġihān = (Şāl): ansızın, derŞāl

Soudainement (Şāl): ansızın, derŞāl

Soudaineté (ism-i müenne²): ansızlık, apansızlık

Soudard (ism-i müzekker): iŞtiyār ʕasker

Soude (ism-i müenne²) (ʕilm-i nebātāt): ʕalye || (kimyā) soda

Souder (fiʕil-i müteʕaddi): lehimlemek

Soudoyer (fiʕil-i müteʕaddi): ücretle muʕayyen ʕazanmak

Soudure (ism-i müenne²): lehim § lehimleme

Soufflage (ism-i müzekker): şişeleri üfleme

Souffle (ism-i müzekker): üfleme, üfürmek, nefsa § şoluk, nefes, dem § rüzgārıñ esmesi

Souffler (fiʕil-i lāzım-fiʕil-i müteʕaddi): üflemek, üfürmek § esmek § nefes almak

Soufflet (ism-i müzekker): körük § tokat, sille, şamar

Souffleter (fiʕil-i müteʕaddi): sille, şamar [v]urmak

Souffleur, euse (isim): birine cehren söyleyeceğini yavaşça söyleyen adam, muḥtır = (ism-i müzekker) ṭāʕife-i kıyṭısiyyeden bir cesim balık

Soufflure (ism-i müenne²): dökülen maʕden veya camıñ içinde kalan kabarcıklar

[SAYFA 584]

Souffrance (ism-i müenne²): acı, ağrı, derd, elem, renc §
zaşmet, meşakkat, mişnet, keder

Souffrant, e (şıfat): acıyan, ağrıyan, derdli, müteçellim,
rencber § zaşmet ve meşakkat ve keder çeken § tayanana,
müteşammil § hasta, keyifsiz, nāmizāc

Souffre-douleur (ism-i müzekker): arkadaşlarının gāçilesini
çeken veya istihzālarına dūçar olan adam

Souffreteux, euse (şıfat): sef³l, mişnetkeş

Souffrir (fiʔil-i lāzım): acı ve ağrı tuymak § derd ve elem
çekmek = (fiʔil-i müteʔaddi): çekmek, uğramak § tayanmak,
şabr ve taşammül etmek § müsāmaşa etmek

Soufrage (ism-i müzekker): kükürdleme

Soufre (ism-i müzekker): kükürd, kibr³t

Soufrer (fiʔil-i müteʔaddi): kükürdlemek

Soufrière (ism-i müenne²): kükürdüñ çıkarıldığı maşal

Souhait (ism-i müzekker): arzū, temenni, dilhāh § duʔā §
tebr³k

Souhaitable (şıfat): arzū olunacak

Souhaiter (fiʔil-i müteʔaddi): arzū ve temenni etmek §
duʔācısı olmak § tebr³k etmek

Souiller (fiʔil-i müteʔaddi): bulaştırmak, telv³² etmek

Souillon (fiʔil-i müteʔaddi): üstü başı pis adam

Souillure (ism-i müenne²): bulaşma, lev², leke

Soûl, e (şıfat): pek tok § sarhoş

Soulagement (ism-i müzekker): tahf³f, tesk³n

Soulager (fiʕil-i müteʕaddi): haf³fletmek, tahf³f ve tesk³n etmek

Soûlard, e (isim): sarhoş, ʕayyāş

Soûler (fiʕil-i müteʕaddi): çok toyurmak & sarhoş etmek

Souleur (ism-i müenne²): ansızın müstevli olan dehşet

Soulèvement (ism-i müzekker): kalkma, kaldırma & ihtilāl, ʕiṣyān || du cœur – yürek bulandısı

Soulever (fiʕil-i müteʕaddi): kaldırmak & ʕiṣyān ettirmek, ayağa kaldırmak

Soulier (ism-i müzekker): ayakkabı, papuç, kundura, yemeni

Souigner (fiʕil-i müteʕaddi): celb-i diqqat etmesi murād olunan bir kelime veya taʕb³riñ altına bir çizgi çekmek

Soumettre (fiʕil-i müteʕaddi): alet etmek, tābiʕ etmek & taqd³m etmek || se- tābiʕ olmak, ʕarż-ı inkıyād etmek

Soumission (ism-i müenne²): itāʕat, inkıyād & tesl³m

Soumissionnaire (ism-i müzekker): müteʕahhid

Soumissionner (fiʕil-i müteʕaddi): taʕahhüd etmek

Soupape (ism-i müenne²): supap

Soupçon (ism-i müzekker): şübhe, işkil, sū-i zan & pek az miqdār, şemme

Soupçonner (fiʕil-i müteʕaddi): şübhe etmek

Soupçonneux, euse (şıfat): müvesvis

Soupe (ism-i müenne²): çorba & tir³d

Soupé (ism-i müzekker) yahūd

Souper (ism-i müzekker): akşām tāʕāmı, gece tāʕāmı

[SAYFA 585]

Souper (fiʔil-i lâzım): akşam veya gece taʔamını etmek

Soupeser (fiʔil-i müteʔaddi): ʔikletini aňlamak için kaldırmak

Soupeur, euse (isim): gece taʔam eden

Soupière (ism-i müenne²):  orba t ası

Soupir (ism-i müzekker): i ini dökme, ah   nefis    asret

Soupirail (ism-i müzekker): kiler ve bodrum penceresi

Soupirer (fiʔil-i lâzım): i ini çekmek, ah etmek    asret çekmek

Souple ( ıfat): yumuşak, kolay eğilip bükülen   mu ³ 

Souplesse (ism-i m enne²): yumuşaklık   i  at

Souquenille (ism-i m enne²): bezden kaput

Source (ism-i m enne²): menbaı, bı   r [pınar]    (mec zen) a l, men   

Sourcier (ism-i müzekker): menba'lar ke   f 

Sourcil (ism-i müzekker): ka ,   cib, ebr 

Sourciller ( ıfat) (te r³ ): ka a m te allik,   cib 

Sourciller (fiʔil-i lâzım): kaşlarını oynatmak

Sourcilleux, euse ( ıfat): yüksek, m rtefi ,   hi 

Sourd, e ( ıfat):  a ır, e amm   sessiz    (mec zen) te ²irsize, Şissiz   gizli, yer altında = (isim)  a ır adam

Sourdaud, e (isim): kulağı ağır

Sourdement (  l): sessizce

Sourdre (fiʔil-i lâzım): yerden çıkmak, nebe  n etmek

Souriceau (ism-i müzekker): fıre yavrusu

Souricière (ism-i müenne²): fāre kapanı

Souriquois, e (şıfat): farelere müteṣallık

Sourire (fiʔil-i lâzım): gülümsemek, tebessüm etmek ||
(mecāzen) müsāʔid ve yāver olmak = (ism-i müzekker):
gülümseme, tebessüm

Souris (ism-i müzekker): gülümseme, tebessüm = (ism-i müenne²) fāre, fındık şıçanı

Sournois, e (isim-şıfat): Şilekār ve mürāʕî, kurnaz

Sournoiserie (ism-i müenne²): Ş³le ve riyā, kurnazlık

Sous (Şarf-i cerr): alta, altda, z³r, taşt § zamānında,
devrinde. || peu- birazdan

Sous-affermer (fiʔil-i müteṣaddi): iltizām olunmuş şeyi
iltizāma vermek veyā almak

Sous-bibliothécaire (ism-i müzekker): Şāfız-ı kütüb
muṣāvinî, ikinci kitābcı

Sous-chef (ism-i müzekker): reʕ³s-i ²ānî

Souscripteur (ism-i müzekker): mümzā § iṣāne defterine
yazılan adam

Souscription (ism-i müenne²): vazṣ-ı imzā § iṣāne defterine
yazılış § iṣāne akçesi

Souscrire (fiʔil-i müteṣaddi): imzālamak, vazṣ-ı imzā etmek
= (fiʔil-i lâzım) rāzı olmak § iṣāne defterine yazılmak

Sous-cutané, e (şıfat) (teşr³Ş): taşte'1-cild, taşt-ı
cildî

Sous-diacre (ism-i müzekker): diyaḳos muṣāvinî

[SAYFA 586]

Sous-directeur, trice (isim): müd³r-i ²āni

Sous-entendre (fiʔil-i müteʔaddi): zımnen añlatmak

Sous-entendu (ism-i müzekker): zımnen añlaşılın şey ||
(şarf) müstetir, muḳadder

Sous-entente (ism-i müenne²): zımnen murād olunan şey

Sous-fermier, ère (isim): diğér bir mültezimden iltizām
eden adam

Sous-gouverneur (ism-i müzekker): ḳāḫimmaḳām, müd³r

Sous-lieutenance (ism-i müenne²): mülāzım-ı ²ānilik

Sous-lieutenant (ism-i müzekker): mülāzım-ı ²āni

Sous-locataire (isim): müsteḫcir-i ²āni

Sous-louer (fiʔil-i müteʔaddi): ṭopdan isticār olunmuş evde
oṭa [oda] ³cār veyā isticār etmek

Sous-maître (ism-i müzekker): muḫallim muḫāvinī, muḫallim-
i ²āni

Sous-multiple (ism-i müzekker-şıfat) (şesāb): vāṣid-i
ḳıyasī ve miḳyāsātıñ eczāsı

Sous-officier (ism-i müzekker): küçük zābiṭ

Sous-ordre (ism-i müzekker): meḫmūr, emir ḳulu

Sous-pied (ism-i müzekker): sübye

Sous-préfecture (ism-i müenne²): ḳāḫimmaḳāmlıḳ, müd³rlik

Sous-préfet (ism-i müzekker): ḳāḫimmāḳām veya müd³r

Sous-secrétaire (ism-i müzekker): ḳātib-i ²āni || dḫEtad –
nāzır müsteşārı

Sous-signer (fiʔil-i müteʔaddi): imzā etmek, imzālamak

Sous-tangente (ism-i müenne²) (hendese): taşt-ı memās

Sous-tendante (ism-i müenne²) (hendese): veter-i kavis

Soustraction (ism-i müenne²): aşırma, çalma || (Şesāb)

tenz³l, tarş

Soustraire (fiʔil-i müteʔaddi): aşırma, çalma || (Şesāb)

tenz³l etmek, tarş etmek || se – şavuşmak

Sous-ventrière (ism-i müenne²): arabanın beyg³riñ karnı

altından geçen kayışı

Soutane (ism-i müenne²): rāhib cübbesi || (mecāzen)

ruhbāniyet

Soutanelle (ism-i müenne²): kışa rāhib cübbesi

Soute (ism-i müenne²): geminiñ erzāk ve mühimmāt anbārı, kumanya

Soutenable (şıfat): iltizām olunabilir § tutulabilir, kābil-i müdāfaʔa

Soutenant (ism-i müzekker): iltizām ve müdāfaʔa eden adam

Soutènement (ism-i müzekker): takviye, teçk³d, tayama || mur de – istinād d³vārı [duvar]

Souteneur (ism-i müzekker): bir kumarhāne veya fāşişeniñ idāresine yardım eden adam

Soutenir (fiʔil-i müteʔaddi): tayanmak, altına girmek || (mecāzen) iltizām ve müdāfaʔa etmek § karşı turmak, tayanmak § teçk³d ve takviye etmek § imdādına yetişmek || se– ayak üze[rinde] turmak

[SAYFA 587]

Souterrain, e (şıfat): yer altında olan, taşte'l-arz, z³r-i zem³n = (ism-i müzekker) yer altı, bodrum

Soutien (ism-i müzekker): tayaq, rükn || (mecâzen) şâşib, arka

Soutirage (ism-i müzekker): bir fıçıdan diğerine nakl

Soutirer (fiʔil-i müteʔaddi): bir fıçıdan diğerine nakl etmek

Souvenance (ism-i müenne²): derhâtır ediş, zıkr, yâd

Souvenir (ism-i müzekker): yâd, zıkr § kuvve-i Sâfıza, hâtır § yâdigâr, e²er § ceb defteri

Souvenir (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): hâtırdâ tutmak, unutmamak

Souvent (Şâl): çok defʔa, ek²eriyâ

Souverain, e (şıfat): ekber, aʔzam = (isim) Sükümdâr, melik, melike

Souverainement (Şâl): tamâmiyla, bi'l-vücûh § âmirâne

Souveraineté (ism-i müenne²): âmiriyet, Sükû § Sükûmet-i muṭlaqa, salṭanat

Soyeux, euse (şıfat): ipek gibi yumuşak

Spacieusement (Şâl): geniş yerde

Spacieux, euse (şıfat): geniş, vâsiʔ

Spadassin (ism-i müzekker): bıcaq çekici, kıyak, biçici, kanlı

Spahi (ism-i müzekker): sipâhi

Spalt (ism-i müzekker): maʔdenleriñ izâbesine yarayan bir nevʔ taş

Sparadrap (ism-i müzekker) (tıbb): muşammaʔ-ı tıbbî

Sparte (ism-i müzekker): bir nevʔ ince kâmiş

Sparterie (ism-i müenne²): ince kâmişdan maʔmûl Şaşır

Spasme (ism-i müzekker) (tıbb): ıspazmoz, teşennüc

Spasmodique (şıfat) (tıbb): teşennüci

Spath (ism-i müzekker) (milmü'l-ımarz): bir nevâ yufkalı taş, ıspât

Spatule (ism-i müenne²): eczacı kaşığı, milvak¹⁶⁰

Spécial, e (şıfat): haş, mahşûş

Spécialement (şâl): mahşûşen, bi'l-Şaşa

Spécialiste (ism-i müzekker): mütehaşşış

Spécialité (ism-i müenne²): huşûsiyet ş ihtişâş

Spécieusement (şâl): şûret-i Şakdan

Spécieux, euse (şıfat): şûret-i Şakdan görünen

Spécification (ism-i müenne²): fark, teby³ⁿ

Spécifier (fi'il-i müteaddi): fark ve teby³ⁿ etmek

Spécifique (şıfat): huşûşî, hâş ş nevâî

Spécifiquement (şâl): bi'l-haşa, mahşûşen

Spectacle (ism-i müzekker): seyr ve temâşaya layık şey ş tiyatro

Spectateur, trice (isim): seyirci, şâhid

Spectre (ism-i müzekker): hayâl, tayf

Spéculateur, trice (isim): muâameleci

[SAYFA 588]

¹⁶⁰ "Mim, lam, vav, kaf" şeklinde yazılması gereken kelime sehven "sülûk" şeklinde yazılmıştır. "Sin, lam, vav, kef" şeklinde yazılıp "sülûk" şeklinde okunan kelimenin spatula kelimesi ile bir alakası yoktur.

Spéculatif, ive (şıfat): nazariî, ʔilmî = (ism-i müzekker)
politiķa delisi

Spéculation (ism-i müenne²): nazariyât, ʔameliyâtsiz ʔilim
§ muʔāmelecilik

Spéculer (fiʔil-i lâzım): pek ince düşünmek § muʔāmelecilik
etmek

Spéculum (ism-i müzekker) (fenn-i cerraşı): mınzar

Spencer (ism-i müzekker): bir nevʔ kadın nimteni

Sperma-ceti (ism-i müzekker): isparmaçet [ispermeçet]

Spermatique (şıfat): nuḡfî

Sperme (ism-i müzekker): meni, nuḡfe

Sphacèle (ism-i müenne²) (tıbb): pek gangren [kangren] oluş,
temevvüt

Sphacélé, e (şıfat) (tıbb): gangren olmuş, müm³t

Sphère (ism-i müenne²): küre || (heyçet) dāçire

Sphéricité (ism-i müenne²): küreviyet

Sphériquement (§āl): küreviyetle

Sphéroïde (ism-i müzekker) (tıbb): şibh-i küre

Sphinx (ism-i müzekker): kız başlı ve kanadlı arslan
şüretinde peri § bir nevʔ kelebek

Spinal, e (şıfat) (teşr³Ş): şevkî

Spiral, e (şıfat): Şelezonî

Spirale (ism-i müenne²) (hendese): Şelezon

Spirite (isim-şıfat): ervāş-ı emvâtla münāsebetde bulunmak
iddiʔāsında bulunan adam

Spiritualisation (ism-i müenne²): rûş ve hülāşasını çıkarış

Spiritualiser (fiʔil-i müteʔaddi): rûş ve hülâşasını
çıkarmak ş māddiyyâta maʔneviyet vermek

Spiritualisme (ism-i müzekker): ervâş ve maʔneviyâtıñ vücūdunu
taşd³k eden felsefe

Spiritualiste (ism-i müzekker-şıfat): ervâş ve maʔneviyâtıñ
vücūdunu taşd³k eden şak³m

Spiritualité (ism-i müenne²): ruşāniyet, maʔneviyet ş ervâş ve
maʔneviyâtdan bah² eden ʔilm-i taşavvuf

Spirituel, le (şıfat): rÿşānî, maʔnevî ş zeki, faṭ³n ş
maʔnālî, nûkteli ş dinî, uhrevî, rûşānî = (ism-i müzekker)
rûşānî, rāhib

Spirituellement (Şāl): zekāvet ve feṭānetle

Spiritueux, euse (şıfat): rûş ve ispirtoyu şāvi

Spleen (ism-i müzekker): ʔömründen bıkmak cinneti, kara
sevdā

Splendeur (ism-i müenne²): parlaklık, revnak || (mecāzen)
şöhret ve şan, parlaklık, taṭṭana, debdebe, alay

Splendide (şıfat): parlak, taṭṭanalî

Splendidement (Şāl): parlak bir şüretle, taṭṭana ve dārātla

Splénique (şıfat) (tıbb): ṭalağa [dalak] müteʔallîk, ṭıŞālî

Spoliateur, trice (isim-şıfat): soyucu

Spoliation, trice (ism-i müenne²): soyma

Spolier (fiʔil-i müteʔaddi): soymak

Spongieux, euse (şıfat): sünger gibi mesāmātlı, isfencî

[SAYFA 589]

Spontané, e (şıfat): iştıyārî § kendiliğinden şāşıl,
binefsihi

Spontanéité (ism-i müenne²): şüsn-i rızā, ihtiyār §
kendiliğinden şuşül

Spontanément (şāl): şüsn-i rızā ve ihtiyārla §
kendiliğinden

Sporadique (şıfat) (tıbb): müteferriķ

Spumeux, euse (şıfat) (tār³h-i tabi³î): köpüklü, ruğāvā

Spumosité (ism-i müenne²) (tār³h-i tabi³î): köpüklülük,
ruğāviyet

Squale (ism-i müzekker): bir nevā köpek balığı

Squammeux, euse (şıfat) (tār³h-i tabi³î): şarşefî

Squelette (ism-i müzekker): iskelet, ķad³d

Squirrhe (ism-i müzekker) (tıbb): sekiros

Squirrheux, euse (şıfat): sekirosî

St (şarf-i rabıť): şus, şş

Stabilité (ism-i müenne²): tayanıklık, metānet § ²ebāt,
devām || (cerr-i e²kāl): muvāzenet

Stable (şıfat): tayanıklı, met³n § ²ābit, devāmlı || (cerr-i
e²kāl): mütevāzin

Stage (ism-i müzekker): evķāt mülāzımlığı

Stagiaire (isim-şıfat): evķāt mülāzımı

Stagnant, e (şıfat): akmayan, turgun, rākid

Stagnation (ism-i müenne²): turgunluk, rükūdet

Stalactite (ism-i müenne²): ve

Stalagmite (ism-i müenne²): kirecli şuların tamlamasından
[damlama] müteşâşıl taş, istelağmit

Stalle (ism-i müenne²): kilise sırası

Stance (ism-i müenne²): kıtʼa

Stase (ism-i müenne²) (tıbb): rükûdet

Station (ism-i müenne²): tıruş, mek², tevakkuf ş mevķif,
konak, menzil

Stationnaire (şıfat): mütevakķıf, müstekarr = (ism-i
müzekker) karaķol sefinesi

Stationner (fiʼil-i lâzım): tırmaq, mek² ve tevakkuf etmek

Statique (ism-i müenne²): muvāzene, fenn-i muvāzenet

Statisticien (ism-i müzekker): istatistikçi

Statistique (ism-i müenne²): istatistik

Statuaire (ism-i müzekker): heykeltıraş = (ism-i müenne²):
heykeltıraşlık = (şıfat) heykel iʼmāline yarayan

Statue (ism-i müenne²): heykel, şānem

Statuer (fiʼil-i müteʼaddi): tanz³m etmek, nizāmına ķomak

Statuette (ism-i müenne²): küçük heykel

Statuquo (ism-i müzekker): Şāl-i Şāzır

Stature (ism-i müenne²): boy, ķad, ķāmet, endām

Statut (ism-i müzekker): nizāmnāme. Organique – idāre
nizāmnāmesi

Stéarine (ism-i müenne²) (kimyā): isteʼārin

Stéatite (ism-i müenne²): terzi tebeşiri

Stellionat (ism-i müzekker): beyʼ-i fāsid, terh³n-i fāsid

Stellionataire (ism-i müzekker): beyṣ-i fāsidle şatıcı

Sténographe (ism-i müzekker): istenoğraf, tengnüvis

Sténographie (ism-i müenne²): istenoğrafî, tengnüvisî

[SAYFA 590]

Sténographier (fiʔil-i müteṣaddi): istenoğrafla yazmak

Sténographique (şıfat): istenoğrafa müteṣallık, tengnüvisî

Stentor (ism-i müzekker): voix de – pek iri ve kuvvetli ses

Steppe (ism-i müzekker): memālik-i şimālîye çölü

Stercoraire (şıfat): ²üflî = (ism-i müzekker): gübrede
yaşar böcek

Stère (ism-i müzekker): siter

Stéréographie (ism-i müenne²): resm-i mücessemāt

Stéréométrie (ism-i müenne²): hendese-i mücesseme

Stéréotomie (ism-i müenne²): ecsām-ı şalbeniñ kaṭṭı ʔilm ve
şanṣatı

Stéréotypage (ism-i müzekker) (tıbaṣat): dizilmiş
şaṣifeleriñ maṣdenden yekpāre kalıplarını çıkarmak şanṣatı

Stéréotype (şıfat) (tıbaṣat): dizilmiş şaṣifeleriñ yekpāre
kalıplarıyla başılmış

Stéréotypier (fiʔil-i müteṣaddi) (tıbāṣat): dizilmiş
şaṣifeleriñ maṣdenden yekpāre kalıplarını yapmak

Stéréotypeur (ism-i müzekker): dizilmiş şaṣifeleriñ
maṣdenden yekpāre kalıplarını yapan şanṣatkār

Stéréotype (ism-i müenne²): dizilmiş şaṣifeleriñ maṣdenden
yekpāre kalıplarını çıkarmak şanṣatı

Stérile (şıfat): ṣākır, ṣak³m

Stériliser (fiʔil-i müteʔaddi): taʔk³r etmek

Stérilité (ism-i müenne²): ʔukr, ʔukm

Sternum (ism-i müzekker) (nome) (teʃr³§): ʔazm-i kas

Sternutation (ism-i müenne²): akşırma, ʔaʃs

Sternutoire (isim-şıfat) (tıbb): akşırdıcı, muʔaʃtıs

Stibié, e (şıfat) (fenn-i şaydelanî): antimonî

Stigmate (ism-i müzekker): yara e²eri

Stigmatiser (fiʔil-i müteʔaddi): kızarılmış demirle ʃamga [damga] [v]urmak || (mecāzen) lekedār etmek

Stil-de-grain (ism-i müzekker): ressāmlıkda müstaʔmel bir nevʔ sarı boya

Stimulant, e (isim-şıfat) (tıbb): muķız, münebbih

Stimuler (fiʔil-i müteʔaddi): taʃr³k etmek

Stipe (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebātāt): cezʔ

Stipendiaire (isim-şıfat): maʔāşlı, muvazẓaf

Stipendier (fiʔil-i müteʔaddi): maʔāşla kullanmak

Stipulant, e (şıfat): vaẓʔ-ı şerāʕiʃ eden

Stipulation (ism-i müenne²): şerāʕiʃ

Stipule (ism-i müenne²) (ʔilm-i nebātāt): hüdb

Stipulé, e (şıfat) (ʔilm-i nebātāt): müheddeb

Stipuler (fiʔil-i müteʔaddi): vaẓʔ-ı şerāʕiʃ etmek

Stoïcien, ne (isim-şıfat): fikir ve mesleğinde met³n adam

Stoïcisme (ism-i müzekker): bir fikir ve meslekde ²ebāt

Stoïque (şıfat): pek şıķı

Stoïquement (Şāl): şıķı bir ²ebātla

Stomacal, e (şıfat): miðdevî

Stomachique (şıfat) (teşr³Ş): miðdevî

Storax yahud **Styrax** (ism-i müzekker) (şıfat): meyva

[SAYFA 591]

Store (ism-i müzekker): istor, şemsiye, güneşlik

Strabique (şıfat): şaşıl, aŞvel

Strangulation (ism-i müenne²): boğma, boğulma, ihtināk

Strangurie (ism-i müenne²) (tıbb): tekāturü'l-bevl

Strapontin (ism-i müzekker): arabaniñ öñ tarafındaki
peykesi

Stras (ism-i müzekker) (s okunur): elmas taql³di

Strasse (ism-i müenne²): ipek kırıntısı

Stratagème (ism-i müzekker): Şarb hudması

Stratégie (ism-i müenne²): sevkü'l-ceyş

Stratégique (şıfat): sevkü'l-ceyş fennine müteallik

Stratification (ism-i müenne²): kat kat olarak tert³b ve
tanz³m

Stratifier (fiil-i müteaddi): kat kat tert³b ve tanz³m
etmek

Strict, e (şıfat): şıkkı, şiddetli Ş tam, toğru

Strictement (Şāl): şıkkı olarak, şed³den Ş tamāmıyla

Strie (ism-i müenne²): küçük Selezon şekli

Strié, e (şıfat): küçük Selezonlarla müzeyyen

Striures (ism-i müenne²-cem) (müracāat oluna: Strie)

Strophe (ism-i müenne²): kaş³de kıtāatınıñ beheri

Structure (ism-i müenne²): yapı, binā şūreti § bünye ||
(mecāzen) şūret, şekil § tert³b, nizām

Strychnine (ism-i müenne²) (tıbb): istriknin

Stuc (ism-i müzekker): mermerli alçı

Stucateur (ism-i müzekker): mermerli alçıdan heykel ve
sāçire yapan şanʿatkār

Studieusement (§āl): kemāl-i diḳḳat ve müṭālaʿa ile

Studieux, euse (şıfat): müṭālaʿayı seven, çalışkan

Stupéfaction (ism-i müenne²): şaşkınlık, veleh ve Sayret ||
(tıbb) ḥader

Stupéfait, e (şıfat): şaşkın, vālih ve Sayrān

Stupéfiant, e (şıfat): şaşırtan, muşayyer

Stupéfier (fiʿil-i müteʿaddi): şaşırtmak, Sayrān etmek §
uyuşdurmak

Stupeur (ism-i müenne²): şaşkınlık, veleh ve Sayret, beht ||
(tıbb) ḥader-i ʿumūmî

Stupide (isim-şıfat): kalın kafalı, ḡabî

Stupidement (§āl): ḡabāvetle

Stupidité (ism-i müenne²): kalın kafalılık, ḡabāvet

Style (ism-i müzekker): iğne, mil § tarz-ı ifāde, üslūb-ı
beyān, kalem, kitābet, inşā § uşūl, tarz, nesak || (ʿilm-i
nebātāt) ibre

Styler (fiʿil-i müteʿaddi): alışdırmak, taʿlīm ve terbiye
etmek

Stylet (ism-i müzekker): ucu sivri bir sıra sütunlar merküz
bulunan alçaḳ d³vār [duvar]

Styplique (şıfat) (tıbb): kâbız

Su (ism-i müzekker): biliş, ma'lûmât

Suaire (ism-i müzekker): kefen

[SAYFA 592]

Suant, e (şıfat): terleyen, terli

Suave (şıfat): tatlı, lez³z

Suavement (şâl): tatlı tatlı, lezzetle

Suavité (ism-i müenne²): tatlılık, lezzet

Subalterne (isim-şıfat): mādūn

Subdélégation (ism-i müenne²): tevk³l ş vekâlet,
muraḥḥaşıyet

Subdélégué (ism-i müzekker): vek³l-i muraḥḥaş

Subdéléguer (fiʔil-i müteʔaddi): tevk³l etmek

Subdiviser (fiʔil-i müteʔaddi): ikinci derecede taḵs³m
etmek

Subdivision (ism-i müenne²): ikinci derecede taḵs³m,
taḵs³m-i aḵsam

Subir (fiʔil-i müteʔaddi): uğramak, dūçār veyā maḵhar
olmak, çekmek

Subit, e (şıfat): çabuk, ser³ʔş ansız, nāgehān

Subitement (şâl): derşâl, ansızın

Subjectif, ive (şıfat) (Şikemiyāt-ı ṭab³ʔiyye): ibtidāʕî

Subjection (ism-i müenne²) (ʔilm-i beyān): suʕāl-i
muḵaddere cevāb

Subjectivité (ism-i müenne²) (ʔilm-i nücūm): ibtidāʕiyet

Subjonctif (ism-i müzekker) (şarf): ş³ga-i iltizāmiye,
inşāciye

Subjuguer (fiʔil-i müteʔaddi): zabt ve teşh³r etmek, rām
etmek

Sublimation (ism-i müenne²) (kimyā): taş³d

Sublime (şıfat): ʔāli, sāmi. la-porte: Bāb-ı ʔĀl³ = (ism-i
müzekker) ʔuluvv-i fikir, Şissiyāt-ı ʔāliye

Sublimé (ism-i müzekker): corrosif- ak sülümen

Sublimement (Şāl): ʔāli bir şüretle, ʔuluvv-i fikir ile

Sublimer (fiʔil-i müteʔaddi) (kimyā): taş³d

Sublingual, e (şıfat) (goual) (teşr³Ş): taşt-ı lisānî,
taştü'l-lisān

Sublunaire (şıfat) (heyʕet): taşt-ı kamerî, taşte'l-kamerî

Submerger (fiʔil-i müteʔaddi): başmak, taşıp istilā etmek &
suya batırmak, ğark etmek

Submersion (ism-i müenne²): şuyuñ taşması, tuğyān-ı miyāh

Subodorer (fiʔil-i müteʔaddi): uzakdan kokuşunu almak

Subordination (ism-i müenne²): tābiʔiyyet

Subordonner (fiʔil-i müteʔaddi): tābiʔ etmek || (mecāzen)
taṭb³k etmek

Subornation (ism-i müenne²): başdan çıkarış, azdırma

Suborner (fiʔil-i müteʔaddi): başdan çıkarmak, azdırmak

Suborneur, euse (isim): başdan çıkarıcı, azdırıcı

Subrécargue (ism-i müzekker): gemi şāşibiniñ vek³li

Subreptice (şıfat): Şarām, ğayr-ı meşrūʔ

Subrepticement (Şāl): Şarām ve ğayr-ı meşrūʔ bir şüretle

Subreption (ism-i müenne²): iğfāl

Subrogation (ism-i müenne²): biriniñ yerine diğeriñiñ
ikāmesi

Subrogé-tuteur (ism-i müzekker): nāzır-ı vāşi

[SAYFA 593]

Subséquemment (§āl): muḥaḥḥaren, müteḥākıben

Subséquent, e (şıfat): muḥaḥḥar, lāşık

Subside (ism-i müzekker): iḥāne-i cebriye

Subsidiaire (şıfat): müḥeyyed

Subsidiairement (§āl): teḥyiden

Substance (ism-i müenne²): iḥāşe, tavḥ³f, infāk = ¹⁶¹
erzak, zaḥāir

Subsister (fiḥıl-i lāzım): mevcūd ve baki olmak § yaşamak,
geçinmek

Substance (ism-i müenne²): madde, cevher, zāt § ḥülāşa, māye
|| en – ḥülāşaten

Substantiel, le (şıfat): besleyici, muğāddi || (mecāzen)
maḥnā ve mefhūmu çok

Substantiellenent (§āl): cevher ve zātı istibārıyla §
ḥülāşaten

Substantif (ism-i müzekker) (şarf): isim, ism-i zāt

Substantivement (§āl) (şarf): ism-i zāt yerine, isim olarak

Substituer (fiḥıl-i müteḥaddi): tebd³l ve taḥv³ž etmek

¹⁶¹ Yarım cim şeklinde kısaltma var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

Substitut (ism-i müzekker): kâçimmaḳām, vek³l § müddeā-i
ḡumūmî muḡāvinî

Substitution (ism-i müenne²): tebd³l, taḡv³ž

Subterfuge (ism-i müzekker): kaçamak

Subtil, e (şıfat): ince, daḳ³ḳ, raḳ³ḳ § keskin, ser³ḡüḡt-
teḳ²ḳr § māhir § ḳurnaz § müdeḳḳiḳ, mūşikāf

Subtilement (Şāl): inceden inceye, müdeḳḳiḳāne § mahāret ve
ḳurnazlıḳla

Subtilisation (ism-i müenne²) (kimyā): tedḳ³ḳ

Subtiliser (fiḡil-i müteḡaddi) (kimyā): tedḳ³ḳ etmek =
(fiḡil-i lāzım) (mecāzen) mahāretle aşırmaḳ = (fiḡil-i
lāzım) incelmek

Subtilité (ism-i müenne²): incelik, diḳḳat || (mecāzen)
daḳāḳiḳ

Subvenir (fiḡil-i lāzım): yardım etmek, imdādına yetişmek §
kāfi ve vāfi olmaḳ

Subvention (ism-i müenne²): muḡaşşaşāt

Subversif, ive (şıfat): yıḳan, muḡrib

Subversion (ism-i müenne²): yıḳılma, inhidām

Subvertir (fiḡil-i müteḡaddi): yıḳmaḳ, hedm etmek

Suc (ism-i müzekker) (ḡilm-i nebātāt): ḡuşāre

Succédané, e (isim-şıfat) (tıbb): tetābuḡî

Succéder (fiḡil-i lāzım): teḡāḳub ve tevāli etmek § yerine
geçmek, ḡalef olmaḳ § müyesser olmaḳ

Succès (ism-i müzekker): tevḳ³f, muvaffaḳiyet

Successeur (ism-i müzekker): ḡalef, vāri²

Successibilité (ism-i müenne²): Şakḳ-ı verā²et

Successible (şıfat): vāri² olabilir

Successif, ive (şıfat): birbirini teṣāḳub eden, müteṣāḳib, mütevāli

Succession (ism-i müenne²): verā²et & teṣāḳub, tevāli

Successivement (Şāl): birbiri arkasından, ṣaleṣt-tevāli

Succin (ism-i müzekker): kehribā

Succinct, e (şıfat): kıṣa, muḥtaşar

Succinctement (Şāl): muḥtaşaren

Succion (ism-i müenne²): emme, maşş, imtilāc

Succomber (fiʿil-i lāzım): muḳāvet edemeyip

[SAYFA 594]

zebūn ve maḡlūb olmak & ḡāḫib etmek & ölmek, vefāt etmek

Succulent, e (şıfat): ṣuṣāresi çok, yağlı

Succursale (ism-i müenne²): şuṣbe

Sucement (ism-i müzekker): emme, maşş

Sucer (fiʿil-i müteṣaddi): emmek, maşş etmek

Suceur (ism-i müzekker): emen, emici

Suçoir (ism-i müenne²) (tār³ḥ-i tabiʿî): baṣṣı Sayvānlariñ emmeḡe maḡşūş ḥortımları, maşşa

Suçon (ism-i müzekker): emik, çürük

Suçoter (fiʿil-i müteṣaddi): azar azar emmek

Sucre (ism- i müzekker): şeker, sükker

Sucré, e (şıfat): şekerli || (mecāzen) ballandırılmış

Sucrer (fiʿil-i müteṣaddi): şekerlemek

Sucrerie (ism-i müenne²): şeker fabrikası § şekerleme

Sucrier (ism-i müzekker): şeker kutusu

Sud (ism-i müzekker): cenûb

Sudorifique (şıfat) (tıbb): terletici, muşarrık

Suée (ism-i müenne²): ansızın müstevli havf, dehşet

Suer (fiʔil-i lâzım): terlemek, taşarruk etmek

Suette (ism-i müenne²) (tıbb): dâcû'l-şarak, Şummâ-yı şarakî

Sueur (ism-i müenne²): ter, şarak

Suffire (fiʔil-i lâzım): yetmek, kifâyet etmek, elvermek || se- kendi yağıyla kavrulmak

Suffisamment (Şâl): derece-i kifâyede, elverecek kadar

Suffisance (ism-i müenne²): miqdâr-ı kifâye § hodb³nlik

Suffisant, e (şıfat): elverir, kâfi § hodb³n

Suffocant, e (şıfat): boğan, muşannik

Suffocation (ism-i müenne²): boğulma, ihtināk

Suffoquer (fiʔil-i müteʔaddi): boğmak, ihtināk etmek = (fiʔil-i lâzım) boğulmak, ihtināk etmek

Suffragant (ism-i müzekker-şıfat): tâbiʔ (piskopos)

Suffrage (ism-i müzekker): reʔy, kurʔa § taşs³n, tağd³r

Suggérer (fiʔil-i müteʔaddi): ilkā ve telk³n etmek

Suggestion (ism-i müenne²): ilkā, telk³n

Suicide (ism-i müzekker): itlâf-ı nefis, intişâr

Suicider (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): itlâf-ı nefis etmek, intişâr etmek

Suie (ism-i müenne²): kurum, is, hebāb

Suif (ism-i müzekker): iç yağı, şaşm, toñ yağı, mirāḥ

Suint (ism-i müzekker): koyun ve sāḥire derisinden şızan kir, rāşiṣa

Suintement (ism-i müzekker): şızma, tereşşuṣ

Suinter (fiʿil-i lāzım): şızmak, tereşşuṣ etmek

Suisse (ism-i müzekker): kapıcı, bevvāb § kilise kavvāsı

Suite (ism-i müenne²): tevābiḥ, şaşem § alt taraf, mābād § sıra, dizi, silsile § net³ce, ṣāḳıbet § irtibāt || de- sıra ile, bilāfaşıla || tout de – derşāl

Suivant (şarf-i cerr): göre, nisbeten § tev³f³kān, taṭb³kān
[SAYFA 595]

Suivant, e (şıfat): gelecek, ātideki, z³rdeki

Suiver (fiʿil-i müteʾaddi): iç yağı veya ton [don] yağı sürmek

Suivi, e (şıfat): irtibāt³lı § devāmlı, fāşılasız § işlek, galebelikli [kalabalık]

Suivre (fiʿil-i müteʾaddi): kovalamak, taḳ³b etmek § berāberinde gitmek § boyunca gitmek, uzanmak § bir yol tutmak, sülūk etmek § devām etmek § teṣāḳub etmek § tābiḥ olmak, uymak || se- birbirini teṣāḳub etmek

Sujet (ism-i müzekker): sebep, ves³le § mādde § mebnā ṣaleyh, şaded § zāt, şahıṣ || (ṣilm-i nücūm) :mübtedā, müsned ileyh, fāḥil ve nāḥib-i fāḥil

Sujet, te (şıfat): maşkūm § tābiḥ § müstaʾid, istiḥdād³lı § dūḳār, giriftar, mübtelā, düşkün = (isim) tebṣa

Sujétion (ism-i müenne²): tābiḥiyet, maşkūmiyet § esāret

Sulfate (ism-i müzekker) (kimyā): kibritiyyet

Sulfaté, e (şıfat) (kimyā): mükebret

Sulfite (ism-i müzekker) (kimyā): kibr³tiyyetî

Sulfure (ism-i müzekker) (kimyā): kibr³t-i me²nā

Sulfureux, euse (şıfat) (kimyā): kibr³tî || acide – Şāmız-ı kibr³tî

Sulfurique (şıfat) (kimyā): acide– Şāmız-ı kibr³t

Sultan (ism-i müzekker): ♂²manlılarıñ pādişahı, sulţan § memleket-i İslāmiye Şākimi

Sultane (ism-i müenne²): sultān, kadın

Sumac (ism-i müzekker): sumāk (ağac)

Superbe (şıfat): mağrūr, mütekebbir, ♂azimetli § a'lā, parlak = (ism-i müzekker) mütekebbir adam = (ism-i müenne²) kibir ve gurūr

Superbement (Şāl): parlak ve mükemmel şüretde

Supercherie (ism-i müenne²): Ş³le, mekr, hüdāa, des³se

Superfétation (ism-i müenne²): gebelik üzerine gebelik || lüzūmundan ziyāde bolluk

Superficie (ism-i müenne²): satış

Superficiel, le (şıfat): satŞî

Superficiellement (Şāl): satŞî olarak, satŞen

Superfin, e (şıfat): pek ince, eñ a'lā cinsden

Superfluité (ism-i müenne²): lüzūmsuz ve fazla şey, zāçidlik

Supérieur, e (şıfat): üstündeki, fevkānî, a'lā § fāçik, ercaş = (ism-i müzekker) amir, māfevk § baş, reçis

Supérieurement (Şāl): tefevvuk ve rucŞāniyetle Ş pek a'lā

Supériorité (ism-i müenne²): tefevvuk, rucŞān

Superlatif, ive (şıfat) (şarf): mübālağa şığasında olan =
(ism-i müzekker) ş³ğa-i mübālağa

Superlativement (Şāl): mübālağa ile

Superposer (fiʔil-i müteʔaddi): üstüne komak

Superposition (ism-i müenne²) (hendese): taṭb³k

[SAYFA 596]

Superstitieusement (Şāl): iṣṭikādāt-ı bāṭıla ile, Şurāfāta inanarak

Superstitieux, euse (şıfat): iṣṭikādāt-ı bāṭılaya tābiʔ, Şurafāta muʔtek³d

Superstition (ism-i müenne²): iṣṭikād-ı bāṭıl, Şurafāt

Supinateur (şıfat) (teşr³Ş): müstelk¹

Supination (ism-i müenne²) (teşr³Ş): istilkā

Supplantation (ism-i müenne²): birini mevkiʔ ve meʕmūriyetinden kaydırıp yerini kapma

Supplanter (fiʔil-i müteʔaddi): birini mevkiʔ ve meʕmūriyetinden kaydırıp yerini kapmak

Suppléant (ism-i müzekker) (şıfat): vek³l, kāʕimmaḳām

Suppléer (fiʔil-i müteʔaddi): vekālet etmek Ş yerini tutmak, yerine geçmek = (fiʔil-i lāzım) bir kuşūr ve nokşanı örtmek

Supplément (ism-i müzekker): zām, zām³me, ʔilāve, zeyl

Supplémentaire (şıfat): ʔilāve yerini tutan, zeylî

Supplétif, ive (şıfat): ikmāl-i nokşān eden, mütemmim

Suppliant, e (şıfat): yalvaran

Supplication (ism-i müenne²): yalvarma, niyāz, ricā

Suppliee (ism-i müenne²): işkence, mukūbet, eziyet

Supplicier (fiʿil-i müteʾaddi): işkence etmek & ısdām etmek

Supplier (fiʿil-i müteʾaddi): yalvarmak, niyāz ve tazarruʿ etmek

Supplique (ism-i müenne²): istidʿā, istirṣāmnāme

Support (ism-i müzekker): tayaq, rükn

Supportable (şıfat): çekilebilir, taṣammülü mümkün

Supportablement (şāl): taṣammül olunabilir şüretde

Supporter (fiʿil-i müteʾaddi): çekmek, dūḡār olmak & taṣammül etmek, tayanmak

Supposable (şıfat): farz olunabilir

Supposé, e (şıfat): mefrūz & sāḡte

Supposer (fiʿil-i müteʾaddi): tutmak, farz etmek & uydurmak, yalandan kurmak

Supposition (ism-i müenne²): farz, taḡd³r & iştimāl

Suppôt (ism-i müzekker): fenālîḡda muʾ³n

Suppression (ism-i müenne²): laḡv, fesh & kaldırma, çıkarma & kesilme, inkıṡāʿ

Supprimer (fiʿil-i müteʾaddi): kaldırmak, çıkarmak & fesṡ ve ilgā etmek & kesmek, kaṡṡ etmek

Suppuratif, ive (isim-şıfat) (tıbb): muḡayyis

Suppuration (ism-i müenne²) (tıbb): teḡayyüṡ

Suppurer (fiʿil-i lâzım) (tıbb): teḡayyüṡ etmek

Supputation (ism-i müenne²): ṡesāb, taḡdād

Supputer (fiʔil-i müteʔaddi): Şesāb ve taʔdād etmek

Suprématie (ism-i müenne²): teʔaddüm, riyāset, tefevvük

Suprême (şıfat): aʔlā, aʔzam, ecl § akşi, müntehā § pek mühim, mübrem

[SAYFA 597]

Sur (Şarf-i cerr): üzere, üzerine, üzerinde, üstüne, üstünde, ʔalā, ber- § Şakķında, dāʔir, müteʔallik

Sûr, e (şıfat): şübhesiz, şaŞ³Ş, muŞakķak § em³n, muţmaʔin § sağlam, em³n § emniyetli, muʔtemed || à coup- muŞakķak olarak, şübhesiz

Sur, e (şıfat): ekşice, mayhoş

Surabondamment (Şāl): bol bol, maʔa ziyāde

Surabondance (ism-i müenne²): ke²ret, bolluk

Surabondant, e (şıfat): ke²retli, bol

Surabonder (fiʔil-i lâzım): ke²retli ve bol olmak

Suracheter (fiʔil-i müteʔaddi): diğ erinden ziyāde bahalı şatın almak

Suraigu, ʔ (şıfat) (mūs³ķ³): pek ince

Surannation (ism-i müenne²): lettre de – tecd³de yarayan evrāk

Suranné, e (şıfat): eski, köhne

Suranner (fiʔil-i lâzım): seneyi geçmiş olmak

Surbaissé, e (şıfat) (fenn-i miʔmārî): başık (kemer ve kubbe)

Surbaissement (ism-i müzekker) (fenn-i miʔmārî): kemer ve kubbe başıklığı

Surcharge (ism-i müenne²): yüküñ üzerine zâam olunan yük

Surcharger (fiʔil-i müteʔaddi): çok yükletmek

Surcouper (fiʔil-i lâzım): ھاşmıñ oynadığı isķambilden büyüğünü atmak, büyötmek

Surcroît (ism-i müzekker): çoğalma, izdiyâd

Surcroître (fiʔil-i lâzım): çoğalmak, artmak

Surdent (ism-i müenne²): fazla dış, sinn-i zâʕid

Sureau (ism-i müzekker): mürver ağacı, beylesân

Sûrement (Şâl): şübhesiz, elbette Ş em³n ve sağlam olarak

Surenchère (ism-i müenne²): müzâyededede artırma

Surenchérir (fiʔil-i müteʔaddi): müzâyededede artırmak

Surenchérisseur, euse (isim): müzâyededede artıran adam

Surérogation (ism-i müenne²): vaz³fedden ziyâde olarak edilen iyilik ve ھidmet

Surérogatoire (şıfat): vaz³fedden ziyâde olarak icrâ olunan

Suret, te (şıfat): ekşice, mayھoşça

Sûreté (ism-i müenne²): emniyet, emn Ş sağlamlık

Surface (ism-i müenne²): yüz, rûy, satıŞ

Surfaire (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): pek yüksek fiyat istemek

Surgeon (ism-i müzekker): ağac piçi

Surgir (fiʔil-i lâzım): çıkmak, baş göstermek, zuhûr etmek

Surhaussement (ism-i müzekker): yükseltme, terf³ʔ

Surhausser (fiʔil-i müteʔaddi): yükseltmek, terf³ʔ etmek

Surhumain, e (şıfat): ھârik-i beşeriyet

Surintendance (ism-i müenne²): nezāret-i ʔumūmiye

Surintendant (ism-i müzekker): nāzır-ı ʔumūmî

Surjet (ism-i müzekker): kenārı kenārına bitişik iki kumaşın dikiş

[SAYFA 598]

Surjeter (fiʔil-i müteʔaddi): kenārı kenārına bitişik iki kumaş dikmek

Surlendemain (ism-i müzekker): iki gün soñraķi gün

Surmener (fiʔil-i müteʔaddi): çok koşdurarak yormak

Surmontable (şıfat): aşılabilir, atlanabilir

Surmonter (fiʔil-i müteʔaddi): aşmak, atlamak & galebe etmek, Sakķından gelmek

Surmulet (ism-i müzekker): bir nevʔ barbunya

Surmulet (ism-i müzekker): iri lağım sıçanı

Surnager (fiʔil-i lâzım): şuyuñ üstünde turmak, yüzmek

Surnaturel, le (şıfat): hāriķ-i ʔādi

Surnaturellement (Şāl): hāriķ-i ʔādi bir şüretle

Surnom (ism-i müzekker): lakab

Surnommer (fiʔil-i müteʔaddi): lakab takmak, telķ³b etmek

Surnuméraire (isim-şıfat): meċmūriyet bekleyen mülāzım

Surpasser (fiʔil-i müteʔaddi): geçmek, ileri olmak

Surpayer (fiʔil-i müteʔaddi): pek bahālı ödemek

Surplis (ism-i müzekker): papasların kilisede giydikleri geniş cübbe

Surplomb (ism-i müzekker): d³vārın [duvar] meyil ve inŞiātı

Surplomber (fiʔil-i lâzım) (d³vār) meyil ve inşitāt etmek

Surplus (ism-i müzekker): fazla, artık, bāki || au – bundan māʔadā

Surprenant, e (şıfat): bāʕi²-i şayret, şaşılacak

Surprendre (fiʔil-i müteʔaddi): bir iş veya kabāşat işlerken bulmak veyā görmek, başmak, yakalamak || (mecāzen) taʔaccübde bırakmak, şaşırtmak § aldanmak

Surprise (ism-i müenne²): ansızın zuhūr § başkın § taʔaccüb, şayret

Sursaut (ism-i müzekker): birden bire uykudan uyanıp fırlayış

Surcéance (ism-i müenne²): teʕh³r-i müzākerāt

Sursemer (fiʔil-i müteʔaddi): üzerine tohum ekmek

Surseoir (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lâzım): teʕh³r ve taʔv³k etmek

Sursis (ism-i müzekker): mühlet, teʕh³r, taʔv³k

Surtaxe (ism-i müenne²): ağır vergi

Surtaxer (fiʔil-i müteʔaddi): ağır resm kımak

Surtout (şāl): eñ ziyāde, başlıca, huşûsiyle = (ism-i müzekker) palto, kıput § sofra şaksısı

Surveillance (ism-i müenne²): gözetme, nezāret, bekçilik

Surveillant, e (isim): gözetici, nāzır, bekçi, nighbān

Surveille (ism-i müenne²): evvelki gün

Surveiller (fiʔil-i müteʔaddi): gözetmek, nezāret etmek, beklemek

Survenance (ism-i müenne²): ansızın zuhūr

Survenant, e (isim-şıfat): ansızın zühür eden § vaşıyyetden
soñra toğan çocuk

Survendre (fiʔil-i müteʔaddi): pek bahālı şatmak, ğabn-ı
fāşişle beyʔ etmek

[SAYFA 599]

Survenir (fiʔil-i lâzım): ansızın zühür etmek

Survente (ism-i müenne²): pek bahālı satış, ğabn-ı fāşiş

Survider (fiʔil-i müteʔaddi): çok tolmuş kabdan bir miqdār
dökmek

Survie (ism-i müenne²): biriniñ vefātından soñraķi yaşayış,
sağ kalış

Survivance (ism-i müenne²): biriniñ vefātından soñra mevķiʔ
ve meʔmūriyetine geçmek Şakķı

Survivant, e (isim-şıfat): biriniñ vefātından soñra
yaşāyān, sağ kalan adam

Survivre (fiʔil-i lâzım): biriniñ vefātından soñra
yaşamak, sağ kalmak

Sus (Şarf-i nidā): haydi ! ha! || en – üste, fazla olarak

Susceptibilité (ism-i müenne²): istidʔā, kābiliyet §
teʔ^{2 3}r, sürʔat-i infidāl

Susceptible (şıfat): müstaʔid, kābil § çabuk müteʔe^{2 2}ir olur
ya [da] gücenir

Suscitation (ism-i müenne²): taŞr³k, iġvā

Susciter (fiʔil-i müteʔaddi): peydā ettirmek, koparmak

Suscription (ism-i müenne²): zarf üstü

Susdit, e (şıfat): mezkūr, mümāileyh, merķūm

Suspect, e (isim-şıfat): maznūn, dāʿî, zann ve şübhe

Suspecter (fiʿil-i müteʾaddi): zan altında tutmak

Suspendre (fiʿil-i müteʾaddi): aşmak, şarkıtmak, taʿlîk etmek § teçhîr ve taʿlîk etmek § taʿtîl etmek

Suspens (şıfat): icrâ-yı âyinden menʾ olunmuş (râhib) || en-muʾallağ olarak, şâl-i tereddüdde

Suspensif, ive (şıfat) (kanun): teçhîr ve taʿtîl eden

Suspension (ism-i müenne²): aşma, şarkıtma, taʿlîk § taʿtîl

Suspensoire (ism-i müzekker) (fenn-i cerrâşî): lifâfe-i muʾallağa, şifâd

Suspicion (ism-i müenne²): şübhe, zan, tereddüd

Sustentation (isim): gıdâ, nafağa, kuvvet

Sustenter (fiʿil-i müteʾaddi): beslemek, infâk etmek

Suture (ism-i müenne²) (fenn-i cerrâşî): derz, tedrîz

Suzerain, e (isim-şıfat): küçük şükümdârlarıñ metbûu bulunan büyük şükümdâr, şehinşâh

Suzeraineté (ism-i müenne²): metbûiyyet, büyük şükümdârlık

Svelte (şıfat): ince ve uzun, fidân gibi

Sybarite (isim-şıfat): tenperver

Sybaritisme (ism-i müzekker): tenperverlik

Sycomore (ism-i müzekker): bir nevʾ incir ağacı, cumeyyez

Sycophante (ism-i müzekker): müfteri, gammâz

Syllabaire (ism-i müzekker): heceleme kitâbı

Syllabe (ism-i müenne²): hece

Syllaber (fiʿil-i müteʾaddi): hecelemek

Syllabique (şıfat): hecāî

Syllogistique (şıfat) (mantık): kıyāsî

Sylphe (ism-i müzekker): ve

Sylphide (ism-i müenne²): hava perisi

[SAYFA 600]

Sylvestre (şıfat): ormanda yetişen veyāhūd yaşāyān

Symbole (ism-i müzekker): ṣalāmet, mi²āl-i mücessem § ṣilm-i ṣāl

Symbolique (şıfat): ṣalāmet ve mi²āl-i mücessem yerini tutan

Symboliser (fiʿil-i müteṣaddi): taṣv³r ve tecs³m etmek

Symétrie (ism-i müenne²): muvāzene, tenāsüb || (riyāziye) tenāzur

Symétrique (şıfat): muvāzeneli, mütenāsib || mütenāzır

Symétriquement (Ṣāl): muvāzene ve tenāsüble || (riyāziye) mütenāzıren

Symétriser (fiʿil-i lāzım): mütevāzin ve mütenāsib gelmek § mütenāzır düşmek

Sympathie (ism-i müenne²): imtizāc, ṭabiʿat uygunluğu § meyl ve muṣabbet-i ṭabiʿiyye § acıma || (tıbb) iştirāk, ṣalāḳa

Sympathique (şıfat): cāzibeli, sevimli § uygun, mümtezic || (tıbb) ṣalāḳavî, iştirākî

Sympathiser (fiʿil-i lāzım): bir cāzibe-i ḳalbiye ile sevmek § acımaḳ § imtizāc etmek

Symphonie (ism-i müenne²): ahenk

Symphoniste (ism-i müzekker): ahenksāz

Symphse (ism-i müzekker) (teşr³Ş): irtifāk

Symptomatique (şıfat) (tıbb): marazî

Symptôme (ism-i müzekker) (tıbb): maraz, malāmet-i maraz

Synagogue (ism-i müenne²): havra

Synallagmatique (şıfat): contrat – mukāvele senedi

Synchronisme (ism-i müzekker): teşādüf tār³Şi

Syncope (ism-i müenne²): bayılma, gaşeyān, gaşy || (şarf)
kelimeniñ ortasından bir şarf hāzfı

Syncoper (fiʔil-i müteʔaddi) (şarf): kelimeniñ ortasından
bir şarf hāzf etmek

Syndic (ism-i müzekker): iflās vukūʔunda alacaqlılarınıñ naşb
ettikleri vek³l

Syndical, e (şıfat): müflis alacaqlılarınıñ vekāletine
müteʔallik

Syndicat (ism-i müzekker): müflis alacaqlılarınıñ naşb
ettikleri vek³liñ şıfat-ı vekāleti

Synecdoche (ism-i müenne²) yāhūd

Sinecdoque (ism-i müenne²) (ʔilm-i beyān): zikr küll-i
irāde-i cüzʕi, irāde-i küll

Synérèse (ism-i müenne²) (şarf): iʔlāl, idgām

Synodal, e (şıfat): rüʕesā-yı rüşāniye meclisine müteʔallik

Synodalement (şāl): rüʕesā-yı rüşāniye meclisi qarārıyla

Synode (ism-i müzekker): rüʕesā-yı rüşāniye meclisi

Synodique (şıfat): rüʕesā-yı rüşāniye meclisi nāmına
yazılan (muşarrerāt) || (heyʕet): devrî

Synonime (ism-i müzekker-şıfat): müterādif, hemmaʔnā

Synonymie (ism-i müenne²): terādūf

Synoptique (şıfat): cemāiyetli, muş³t, mücmelen cāmīā

[SAYFA 601]

Synovial, e (şıfat) (teşr³Ş): zülālî

Synovie (ism-i müenne²) (teşr³Ş): zülāl

Syntaxe (ism-i müenne²): rabt-ı kelām § ıilm-i naḥv, ıilm-i maḥāni

Synthèse (ism-i müenne²): terk³b, teçl³f || (tıbb) terk³b-i edviye

Synthétique (şıfat): terk³b ve teçl³fe müteḥallik

Syphilis (ism-i müzekker): frengi, dāçü'l-efrenc

Syphilitique (şıfat): frengiye müteḥallik. Efrencî. § frengili

Systématique (şıfat): bir uşul ve tert³b-i muntazama müteḥallik, ıilm ve Şükümetde bir tar³k-i maḥşūşa mensüb

Systématiquement (Şāl): bir uşul ve tert³b-i muntazamla § ıilm ve Şükümetde bir tar³k-i maḥşūşla, kāçideten

Systématiser (fiʔil-i müteḥaddi): bir uşul ve tert³b tanz³m etmek, bir fikir ve mesleği bir tar³k-i maḥşūş Şükmüne kımak

Système (ism-i müzekker): uşul, tar³k, mezheb § kāçide || (heyçet) iktirān § tekābül

T HARFİ

T (ism-i müzekker): elifbā-yı Fransevî'niñ yirminci Şarfi. Başlıca "te" gibi okunur.

Ta (zam³r) (mālikiyet beyān eden zam³r-i muttaşılıñ müfred muḥāṭab müçenne²idir.) -iñ, seniñ (müracāat oluna: Ton)

Tabac (ism-i müzekker): tütün, duḥān

Tabagie (ism-i müenne²): tütün içmeğe mahşüş maşal, duḥānhāne

Tabatière (ism-i müenne²): enfiye kütusu

Tabellion (ism-i müzekker): köy muḳāvelāt muşarriri

Tabernacle (ism-i müzekker): veşāyā-yı aşereyi Şāvi şandığıñ vaz olunduğu kürsü

Tabis (ism-i müzekker): kalın ḥāre

Tabiser (fiil-i müteaddi): Şāre gibi talgalı etmek

Tablature (ism-i müenne²): bir nevā noṭa

Table (ism-i müenne²): māşa § sofrā § taām, yemek § fihris, fihrist, cedvel, ṭabla § levşa, şafşa, ṭabla

Tableau (ism-i müzekker): resim, taşv³r, levşa § cedvel, fihrista § yazı yazılan siyāh taḥta || (mecāzen) manzara, temāşāgāh § taşv³r

Tableé (ism-i müenne²): bir sofrada yemek yenilerek heyçet-i mecmūası

Tabletier, ère (isim): dama ve tavla gibi şeyler yapan marangoz

Tablette (ism-i müenne²): raf § tahtacık şeklinde çukulata ve şeker ve sâçire = (cemṣ) ceb defteri

Tabletterie (ism-i müenne²): dama ve tavla ve sâçire iṣmāl ve fūruḥtu

Tablier (ism-i müzekker): öñlük, göğüslük, peştemal

[SAYFA 602]

Tabouret (ism-i müzekker): iskemle

Tache (ism-i müenne²): leke, kir § benek, pul || (mecāzen) leke, lev², şâçibe

Tâche (ism-i müenne²): vaz³fe

Tacher (fiʿil-i müteṣaddi): lekeletmek, kirletmek, telv^{3 2} etmek || (mecāzen) lekedār etmek

Tâcher (fiʿil-i lâzım): çalışmak, çabalamak

Tacheter (fiʿil-i müteṣaddi): benek benek etmek

Tachygraphe (ism-i müzekker): çabuk yazılır yazı ve işārâtla yazan, tiznüvis

Tachygraphie (ism-i müenne²): çabuk yazılır bir nevṣ yazı, tiznüvisî

Tachygraphique (şıfat): çabuk yazılır bir nevṣ yazıya müteṣallık

Tacite (şıfat): sükûtla anlatılan, zımnî

Tacitement (§āl): sükûtla, zımnen

Taciturne (şıfat): az söyler, sükûtî

Taciturniṭe (ism-i müenne²): sükûtîlik

Tact (ism-i müzekker) (tacte): tutmak §issi, lems || (mecāzen) mezāk ve lezzetiñ fark ve temy³zi

Tacticien (ism-i müzekker): taʿbiyetü'l-ceyş fenniniñ ʔālîmi

Tactile (şıfat): el ile tókunulabilir, lemsî

Tactique (ism-i müenne²): taʿbiyetü'l-ceyş fenni

Taffetas (ism-i müzekker): cānfes

Tafia (ism-i müzekker): şeker kamışı rakısı

Taïaut (Şarf-i nidā): köpekleriñ avda taşr³şi için verilen nidā

Taie (ism-i müenne²): yüz yaştığı kılıfı

Taillade (ism-i müenne²): boyuna yarık, cerişa-i tav³le

Taillader (fiʔil-i müteʔaddi): boyuna yarmak, uzun bir yara açmak

Taillanderie (ism-i müenne²): marangoz ve fıçıcı alâtını yapmak şanʔatı

Taillandier (ism-i müzekker): marangoz ve fıçıcı alâtını yapan şanʔatkār

Taillant (ism-i müzekker): eslişā-i cārişanıñ keskin tarafı

Taille (ism-i müenne²): kılıcıñ keskin tarafı, ağzı ş kesme, biçme, yontma, toğrama, katʔ ş ekmekçi çetelesi || (müs³k³) basse— ağır ve yavaş ses || (fenn-i cerrāşî) hazʔ-ı me²âne

Taille (ism-i müenne²): boy, kâmet, endām ş bedeniñ omuzdan bele kadarı

Taillé, e (şıfat): Şāzırlanmış, müheyyā ş münāsib, lāyık, biçilmiş kaftān

Taille-douce (ism-i müenne²): bakır üzerine şak olunarak tabʔ ettirilen resim ve sâçire

Tailler (fiʕil-i müteʕaddi): kesmek, biçmek, yontmak, togramak

Tailleur (ism-i müzekker): kesici, biçici, tograyıcı § terzi, ʕayyāt¹⁶²

Taillis (ism- i müzekker) yahūd bois de- sıra ve nöbetle kesilen orman

Tain (ism-i müzekker): sır

Taire (fiʕil-i müteʕaddi): şaklamak, ketm etmek = (fiʕil-i lâzım) sükût etmek, şuşmak || se- şuşmak

Talc (ism-i müzekker): talk (taş)

Talent (ism-i müzekker): dirāyet, ehliyet, hüner ve maʕrifet, değer

[SAYFA 503]

Talion (ism-i müzekker): kışāş

Talisman (ism-i müzekker): tılsım

Talismanique (şıfat): tılsımî

Talmouse (ism-i müenne²): şekerli yumurtalı ve kaymaklı börek

Taloche (ism-i müenne²): başa [v]urulan sille ve tokat

Talon (ism-i müzekker): ökçe, ʕakab § oyunculara tak³m olundukdan soñra kalan kâğıdlar

Talonner (fiʕil-i müteʕaddi): tak³b etmek

Talus (ism-i müzekker): satş-ı māʕil, şiv

Tamarin (ism-i müzekker): temr-i Hindî

Tamarinier (ism-i müzekker): temr-i Hindî ağacı

¹⁶² Terzi anlamına gelen Sayyat kelimesi sehven ʕayyen olarak yazılmıştır.

Tambour (ism-i müzekker): tavul [davul], t̃abl, trampete § tavulcu, trampeteci, tablzen § dāḫire şūretinde gergef § üstüvāne § vapur tavlumbāzı § kulağıñ sesi maks ettiren zarı, tabl

Tambourin (ism-i müzekker): uzun bir nevā trampete

Tambourinage (ism-i müzekker): tavul [davul] veya trampete çalmaklık

Tambouriner (fiʔil-i lāzım): tavul veya trampete çalmak

Tambourineur (ism-i müzekker): tavulcu, trampeteci

Tamis (ism-i müzekker): elek

Tamiser (ism-i müzekker): elemek

Tampon (ism-i müzekker): tıpa, tıkaç

Tamponner (fiʔil-i müteʔaddi): tıpa ile kapamak, tıkamak

Tam-tam (ism-i müzekker): zeyl

Tan (ism-i müzekker): debāḡat için tuza taşv³l olunmuş mişe [meşe] ve kestāne ağacı kabuğu

Tancer (fiʔil-i müteʔaddi): azarlamak, çıkışmak

Tanche (ism-i müenne²): bir nevā tatlı şu balığı

Tandis que (Şarf-i rabıṭ): iken, ederken, etmekte iken, Şâlde

Tangage (ism-i müzekker): başdan yalpa

Tangente (ism-i müenne²) (hendese): hatt-ı memās

Tangible (şıfat): tokunulabilir, kâbil-i temās

Tanguer (fiʔil-i lāzım): başdan yalpa [v]urmak

Tanière (ism-i müenne²): in

Tannage (ism-i müzekker): debāḡat, sepileme

Tanne (ism-i müzekker) (tıbb): ten

Tanné, e (şıfat): palamuş renginde

Tanner (fiʔil-i müteʔaddi): sepilemek, debāğat etmek

Tannerie (ism-i müenne²): debbāğhāne

Tanneur (ism-i müzekker): debbāğ, sepici

Tant (kinaye): o kadar, bu kadar, şu kadar & çok, o kadar.
que- -ce, müddetince. || mieux- daha iyi, niʔme'l-maṭlūb

Tante (ism-i müenne²): teyze & hāla & yenge

Tantet (ism-i müzekker): o kadarcık, bu kadarcık

Tantinet (ism-i müzekker): pek az, şu kadarcık

Tantôt (zarf-ı zamān): birazdan & biraz evvel & kâh, baʔzı defʔa

Taon (ism-i müzekker) (ton): şığır sineği

Tapage (ism-i müzekker): gürüldü [gürültü], patırdı

[SAYFA 604]

Tapageur, euse (isim): gürüldü [gürültü] ve patırdı eden, şamatacı

Tape (ism-i müenne²): sille, fiske

Tapé, e (şıfat): dövüldükden sonra fırında kurutulmuş
(elma ve armūd)

Tapecul (ism-i müzekker): iki ucuna oturulan bir nevʔ
şalıncağ & çok şarşan araba

Taper (fiʔil-i müteʔaddi): [v]urmak, sille ve fiske atmak

Tapinois (en) (Şāl): gizlice, el altından

Tapioca (ism-i müzekker): tapyoka

Tapir (se) (fiʔil-i muṭāʔaʔat): büzülmek

Tapis (ism-i müzekker): ḥālı, ƙaliçe, keçe, kilim § maşa ve sāʕire örtüsü

Tapisser (fiʔil-i müteʔaddi): ḥālı ve keçe ile döşetmek § ƙāğıd ve sāʕire ile ƙaplamak

Tapisserie (ism-i müenne²): ḥālı ve sāʕire § ḥalıcılık, yorgancılık § ƙanavaçe ve sāʕire üzerine işlenmiş naƙış § bir nevʔ oyun ƙāğıdı

Tapissier, ère (isim): yorgancı, ḥalıcı

Tapon (ism-i müzekker): paçavradan ʔibāret tıƙaç

Tapoter (fiʔil-i müteʔaddi): mükerreren ve yavaşça [v]urmak

Taquet (ism-i müzekker): dolab ve kerevet ve sāʕire aletine ƙonulan ufak taḥta parçası

Taquin, e (isim-sıfat): ğavğacı, şamatacı § zevzek, taƙılğan¹⁶³

Taquinement (Şāl): ğavğa ve şamata ile § zevzeklikle

Taquiner (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): ğavğa ve şamata etmek § taƙılmaƙ, zevzeklik etmek

Taquinerie (ism-i müenne²): ğavğacılık, şamatacılık § taƙılma, zevzeklik

Tarabuster (fiʔil-i müteʔaddi): gürüldü ile sözünü kesmek

Tarare (Şarf-i rabıṭ): saçma! yağma yok! Adam sen de! başkasına ańlat!

Taraud (ism-i müzekker): vida deliklerini yapmağa mahşûş burğu

¹⁶³ Kelime sehven taƙılğanc olarak yazılmıştır.

Tarauder (fiʔil-i müteʔaddi): vida deliği açmak

Tard (zarf-ı zamān): geç, vaktitsiz = (ism-i müzekker) akşam

Tarder (fiʔil-i lâzım): gecikmek, geç kalmak

Tardif, ive (şıfat): yavaş, bağı, ağır & geç gelen, geciken

Tardigrades (ism-i müzekker-cemʔ) (tār³ḡ-i tabiʔî):

Şayvânât-ı baʔiyyetü'l-Şareke

Tardivement (Şāl): geç, geç vaktide

Tardivete (ism-i müenne²): gecikme

Tare (ism-i müenne²): fire & tara [dara] || (mecāzen) nokşan, kuşūr

Taré, e (şıfat): kuşūrlu, nokşanlı

Tarentule (ism-i müenne²): bir nevʔ iri örümcek, ruteylāç

Tarer (fiʔil-i müteʔaddi): bozmak, çürütmek, ifnā etmek & tarasını indirmek

Targette (ism-i müenne²): bir nevʔ geniş kapı sürmesi

Targuer (se) (fiʔil-i muṭāvaʔat): kendine güvenmek, tefahḡur etmek

Tarière (ism-i müenne²): mi²ḡab (matḡab)

Tarif (ism-i müzekker): taʔr³fe

[SAYFA 605]

Tarifer (fiʔil-i müteʔaddi): taʔr³fesini yapmak

Tarir (fiʔil-i lâzım): şuyunu çekmek, tüketmek, kurutmak = (fiʔil-i lâzım) şuyu çekilmek ve tükenmek, kurumak

Tarissable (şıfat): şuyu çekilebilir, kuruyabilir

Tarissement (ism-i müzekker): şuyu çekilme, kuruma

Tarlatane (ism-i müenne²): ğaz § tül

Tarots (ism-i müzekker-cem^α): zâhrları şatranc şeklinde
oyun kağıdları

Tarse (ism-i müenne²) (teşr³Ş): ayağıñ tarağı, rüsgu'l-
kadem

Tartan (ism-i müzekker): şatranclı ve çok renkli bir nev^α
yüñ kumaş

Tartane (ism-i müenne²): üç köşeli bir tek yelkenli gemi

Tartare (ism-i müzekker): Cehennem

Tarte (ism-i müenne²): bir nev^α börek

Tartelette (ism-i müenne²): bir nev^α kurabiye

Tartine (ism-i müenne²): tere yağı veya reçel sürülmüş ekmek
dilimi § uzun ğazete bendi

Tartre (ism-i müzekker): şarāb tortusu § diş kiri ||
(kimyā) tırtır

Tartreux (şıfat) (kimyā): acide- Şāmız-ı tırtırî

Tartrique (şıfat) (kimyā): acide- Şāmız-ı tırtır

Tartufe (ism-i müenne²): mürā^αî, sālūs

Tartuferie (ism-i müenne²): mürā^αilik, sālūsluk

Tas (ism-i müzekker): yığın, top, küme § küre, şirzime,
alay, sürü

Tasse (ism-i müenne²): maşa ve sâçireniñ düz turmasıçün
altlarına konulan ufağ tahta parçası

Tassement (ism-i müzekker): oturma, çökme, başma

Tasser (fi^αil-i müte^αaddi): yığmak, birikdirmek = (fi^αil-i
lâzım): büyümek, artmak, tolanmak § oturmak, çökmek

Tâter (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): el ile yoklamak, mess ve lems etmek § tatmak, lezzetine bakmak

Tâteur, euse (isim): mütereddid, müesvis adam

Tatillon, ne (isim): lüzümsuz yere cüzʔiyât-ı umûrla uğraşan adam

Tatillonnage (ism-i müzekker): lüzümsuz yere cüzʔiyât-ı umûrla uğraşma

Tatillonner (fiʔil-i müteʔaddi): lüzümsuz yere cüzʔiyât-ı umûrla uğraşmak

Tâtonnement (ism-i müzekker): karanlıkda el ile yoklayarak arama § şübhe ve tereddüdle teşebbü²

Tâtonner (fiʔil-i lâzım): karanlıkda el ile yoklayarak aramak § şübhe ve tereddüdle teşebbü² etmek

Tâtonneur, euse (isim): karanlıkda el ile yoklayarak arayan veya yürüyen adam

Tâtons (à) (Şâl): karanlıkda el ile yoklayarak § şübhe ve tereddüdle

Tatouage (ism-i müzekker): iğneleme, tevs³m, hâcı nişânı
[SAYFA 606]

Tatouer (fiʔil-i müteʔaddi): iğnelemek, tevs³m etmek, hâcı nişânı yapmak

Taudion (ism-i müzekker): ufağ ve pis mesken.

Taupe (ism-i müenne²): köstebek

Taupier (ism-i müzekker): köstebek avcısı

Taupière (ism-i müenne²): köstebek kapanı

Taupinée (ism-i müenne²): yahūd

Taupinière (ism-i müenne²): köstebeğiñ çıkardığı toprak tepeciği. § alçaq ve tıış[dış] tarafı süsden m̄ari sayfiye

Taureau (ism-i müzekker): boğa, ²evr || (milm-i nücüm) burc-
ı ²evr

Tauromachie (ism-i müenne²): boğaları dövüşdürme

Taux (ism-i müzekker): rācic, siṣr, esṣār

Taveler (fiṣil-i müteṣaddi): beneklemek

Tavelure (ism-i müenne²): beneklik, benek

Taverne (ism-i müenne²): meyḥāne, meygede

Tavernier, ère (isim): meyḥāneci

Taxateur (ism-i müzekker): narḥ meḥmūru

Taxation (ism-i müenne²): narḥ

Taxe (ism-i müenne²): narḥ § resm, vergi, tekl³f

Taxer (fiṣil-i müteṣaddi): narḥ atmak § vergi ve resim tārṣ etmek

Te (zam³r) (zam³r-i mmuttaşılıñ müfred-i muḥatabınıñ mefṣūlun bih ve mefṣulun ileyhidir.) sanā, seni: je-dis: sañā söylüyorum. Je -aime: seni seviyorum.

Technique (şıfat): fennî

Techniquement (şāl): fennen

Technologie (ism-i müenne²): mebṣā²ü'l-fünūn § ıştılāṣāt-ı fenniye

Technologique (şıfat): fennî, şınāṣî

Tedeum (ism-i müzekker) (déome): kilisede duṣā ve teşekkür makāmında icrā olunan ay³n

Tégument (ism-i müzekker) (teşr³ṣ): deri, liṣāf

Teigne (ism-i müenne²): güve § kel, saṣfe

Teigneux, euse (isim-şıfat): kel, esraf

Teindre (fiʔil-i müteʔaddi): boyamak, şıbg etmek

Teint (ism-i müzekker): renk, levn ş boya, şıbg

Teinte (ism-i müenne²): rengiñ derece ve kuvveti

Teinture (ism-i müenne²): boya ş renk, levn

Teintureire (ism-i müenne²): boyacılık ş boyacı dükkânı

Teinturier, ère (isim): boyacı

Tel, le (şıfat): böyle, öyle, bunuñ gibi, onuñ gibi || que
– öyle ki, o kadar ki. || quel – olduğı gibi, eski şālinde
= (kinaye): oña

Télégramme (ism-i müzekker): telğrafnāme

Télégraphe (ism-i müzekker): telğraf, dūrnüvis, tār-ı berķi

Télégraphie (ism-i müenne²): telğrafçılık

Télégraphier (fiʔil-i müteʔaddi): telğraf çekmek

Télégraphique (şıfat): telğrafî

Télégraphiquement (şāl): telğrafla

Téléphone (ism-i müzekker): dūrşinev, menkalüʔs-sadā,
telefon

Télescope (ism-i müzekker): raşad dūrb³ni [dūrbün], mirşad,
teleskop

Télescopique (şıfat): raşad dūrb³nine [dūrbün] müteʔallik,
raşadî

[SAYFA 607]

Tellement (şāl): öyle, böyle, şöyle. que– öyle ki, o kadar
ki

Tellière (ism-i müzekker): taķr³rlik kāğıd

Téméraire (şıfat): mütecāsir, mütehevvir § pervāsız, küstāh

Témérairement (§āl): tehevvr ve cürçetle § küstāhāne

Témérité (ism-i müenne²): cürçet, tehevvr § küstāhlık

Témoignage (ism-i müzekker): şāhidlik, şehādet || (mecāzen)
malāmet, nişāne

Témoigner (fiʔil-i müteʔaddi): küstürmek, ızhār etmek =
(fiʔil-i lāzım) şehādet etmek

Témoin (ism-i müzekker): şāhid, güvāh § seyirci, nāzır §
malāmet, nişān

Tempe (ism-i müenne²): şakağ, şudğ

Tempérament (ism-i müzekker): bünye, tabiʔat, mizac ||
(mecāzen) iʔtidāl

Tempérance (ism-i müenne²): iʔtidāl, kanāʔat, perhiz

Tempérant, e (şıfat): muʔtedil, kanāʔatkār, perhizkār

Température (ism-i müenne²): havanın §āl ve keyfiyeti ve
derece-i şarāreti

Tempéré, e (şıfat): muʔtedil

Tempérer (fiʔil-i müteʔaddi): taʔd³l etmek

Tempête (ism-i müenne²): fırtına || (mecāzen) telāş, heyecān

Tempêter (fiʔil-i lāzım): büyük bir gürüldü etmek, kıyāmeti
koparmak

Tempêteux, euse (şıfat): fırtınalı

Temple (ism-i müzekker): maʔbed, büthāne [puthāne], deyr,
ateşgede

Templier (ism-i müzekker): eski şövalyeleriñ bir sınıf-ı
maşşuşuna mensüb adam

Temporaire (şıfat): muvakkât

Temporairement (şâl): muvakkâten

Temporal, e (şıfat) (teşr³ş): şağa müteallık, şudgî

Temporalité (ism-i müenne²): eski piskoposların şükümet-i cismâniyyesi

Temporel, le (şıfat): fâni, nâpâydâr ş cismânî, dünyevî

Temporellement (şâl): fâni olarak ş dünyevî şıfatıyla

Temporisation (ism-i müenne²): vakit kazanma, fırsat kovalama

Temporiser (fiil-i müteaddi): fırsat kovalamak, vakit kazanmak

Temporiseur (ism-i müzekker): vakit ve fırsat kovalayan adam

Temps (ism-i müzekker): vakit, zamân, ş³n ş mevsim, hengâm, şunfuvân ş hava || (şarf) zamân beyân eden fiil şıgası || â-vakıtle, vaktinde, erkence ş muvakkât

Tenable (şıfat): tutulabilir, muşâfazası mümkün ş oturulabilir, kâbil-i sekenî

Tenace (şıfat): yapışkan || (mecâzen) muşannid ş has³s

Tenacité (ism-i müenne²): yapışkanlık || (mecâzen) taşannüd ş hisset

Tenaille (ism-i müenne²): kerpeten (kelpetân), kısâc

Tenailles (fiil-i müteaddi): etlerini kızgın kerpetenle sıkarak işkence etmek

[SAYFA 608]

Tenancier, ère (isim): bir tımara mülşak araziniñ şaşibi

Tenant, e (şıfat): devām eden || séance— e²nā-yı müzākerede =
(ism-i müzekker) müdāfāa = (cem) Şudūd, ittişalāt

Ténare (ism-i müzekker): Cehennem

Tendance (ism-i müenne²): teveccüh, meyil § niyet, kaçd

Tendant, e (şıfat): müçeddi, münce

Tendineux, euse (şıfat) (teşr³§): veterî

Tendon (ism-i müzekker) (teşr³§): veter

Tendre (fiil-i müteaddi): girmek, çekmek, uzatmak §
kırmak § döşetmek § vermek, uzatmak = (fiil-i lâzım)
varmak, münce olmak

Tendre (şıfat): yumuşak, gevrek § taze, turfanda || (mecâzen)
mülâyim, nerm, laṭ³f § rikkatli, şefkatli

Tendrement (Şâl): muşabbet ve şefkatle

Tendresse (ism-i müenne²): muşabbet, şefkat § teç^{2 3}r-i kalb,
ṣaṭūfet

Tendreté (ism-i müenne²): yumuşaklık, tazelik, gevreklik

Tendron (ism-i müzekker): fidān, nihāl || (mecâzen) genç kız,
nevnihāl

Tendu, e (şıfat): gergin || (mecâzen) zaşmet ve zorla
yapılmış olduğu anlaşılın

Ténèbres (ism-i müenne²-cem): karanlık, zulmet

Ténébreusement (Şâl): karanlıkda, gizlice

Ténébreux, euse (şıfat): karanlık, muşlim || (mecâzen)
mechül, meşkūk

Teneur (ism-i müenne²): sened metni = (ism-i müzekker) de
livres— bir tüccārın defterlerini tutan yazıcı

Tenia (ism-i müzekker) (tıbb): dūd u ḥayd, dūd- şer³ṭī

Tenir (fiʿil-i müteʾaddi): tutmak, bulundurmak, şıfz etmek
§ almak, istiʿāb etmek § nazarıyla bakmak, ʾadd etmek =
(fiʿil-i lāzım) bitişik ve muttaşıl olmak § merbūt ve
muʿallak olmak § şıgmak, ist³ʿāb olunmak § beñzemek, çekmek
§ arzū etmek, müştāk olmak || bon- ferme: tayanmak || se-
turmak

Tenon (ism-i müzekker): birbiriyle çatışdırılan iki ağac
veyā taḥtadan erkeğiniñ dili

Ténor (ism-i müzekker): alçak ve kalın ses § bu sesle
teğanni eden muğanni, tenor

Tension (ism-i müenne²): germe, gerilme || d'esprit - işğāl-
i zihin

Tentacule (ism-i müenne²) (tār³ḥ-i ṭabiʿî): levāşık-ı lāmise

Tentant, e (şıfat): meyl etdiren, muşarriḳ, iğvā eden,
mużıll

Tentateur, trice (isim-şıfat): müşevvik, muşarriḳ, mużıll,
iğvā edici

Tentation (ism-i müenne²): nefis-i emmāre, iğvā

Tentative (ism-i müenne²): deneme, tecrübe § teşebbü²,
taşaddi

Tente (ism-i müenne²): çadır, ḥayme

Tenter (fiʿil-i müteʾaddi): denemek, tecrübe etmek § taşaddi
ve teşebbü² etmek § iğvā ve ızlāl etmek

[SAYFA 609]

Tenture (ism-i müenne²): oṭa [oda] d³vārlarına [duvar]
kaplanan kâğıd ve kumaş

- Tenu, e** (şıfat): bakılan, bakılmış
- Ténu, e** (şıfat): pek ince, rak³k
- Tenue** (ism-i müenne²): in²ikād müddeti § turuş, tavır ve şareket § kıyāfet, kılık, üniforma || des livres- uşul defteri
- Ténuité** (ism-i müenne²): incelik, rikkat
- Tercer** (fiʔil-i müteʔaddi): toprağı üçüncü defʔa kazmak
- Tercet** (ism-i müzekker): üç mışraʔdan ʔibāret kıtʔa
- Térébenthine** (ism-i müenne²): terementin
- Térébinthacées** (ism-i müenne²-cemʔ) (ʔilm-i nebātāt): faşıla-i buṭmiye
- Térébinthe** (ism-i müzekker): terementin ağacı, şecer-i buṭm
- Térébration** (ism-i müenne²): ağacıñ suyu alınmak için delinmeşi, zarar
- Tergiversation** (ism-i müenne²): tereddüd, taʔallül
- Tergiverser** (fiʔil-i lâzım): tereddüd ve taʔallül etmek
- Terme** (ism-i müzekker): soñ, nihāyet, gāye § vaʔde, m³ʔād § vaʔʔ-ı şaml vaḳti, gün § taʔb³r, ıstılāş || (riyāziye, mantık) şad = (cemʔ) münāsebāt
- Terminaison** (ism-i müenne²): intihā || (şarf) kelimeniñ soñ şarfi, ahir
- Terminal, e** (şıfat) (ʔilm-i nebātāt): intihāî
- Terminer** (fiʔil-i müteʔaddi): bitirmek, hitāma erdirmek § sınur [sınır] komak, taşd³d etmek
- Terminologie** (ism-i müenne²): mebşā²ü'l-ıstılāşāt
- Ternaire** (şıfat): ²ülā²î § mü²elle²

Terne (şıfat): cilāsız, donuk ¹⁶⁴ = (ism-i müzekker) kura veya piyanoda birden çıkan üç numero = (cem) [oyun zarında] dü seh

Ternir (fiil-i müteaddi): soldurmak, sönüklendirmek, cilāsını almak || (mecāzen) şöret ve ictibārı lekelemek

Ternissure (ism-i müenne²): solukluk, tonukluk [donuk], cilāsızlık

Terrain (ism-i müzekker): yer, marşa § toprak, arz, zem³n

Terraqué, e (şıfat): toprak ve sudan mürekke

Terrasse (ism-i müenne²): sed § taraça § kameriye

Terrasser (fiil-i müteaddi): toprakla toldurmak § yere yatırmak || (mecāzen) şaşırtmak, mebhūt etmek

Terrassier (ism-i müzekker): tesviye-i turāb işlerinde kullanılan işçi

Terre (ism-i müenne²): yer, arz, zem³n § toprak, arāzi § memleket, diyār § kara, yer

Terreau (ism-i müzekker): çürüyüp toprak sāline geçmiş gübre

Terre-plein (ism-i müzekker): üstü tesviye olunmuş toprak

Terrer (fiil-i müteaddi): toprakla örtmek || se – yere şokulmak

Terrestre (şıfat): türābî, arzî § dünyevî

[SAYFA 610]

Terreur (ism-i müenne²): yılğınlık, hevl

Terreux, euse (şıfat): topraklı

¹⁶⁴ Sehven şonuk yazılmış

Terrible (şıfat): k rkun , hevln k, ma  f    ar b, fev a'1-
  de

Terriblement (  l): k rkun  bir şüretle   pek çok

Terrien, ne (isim-şıfat):    ib-i ara i

Terrier (ism-i m  ekker): a a [ada] t v anı deli i   bir
nev  za ar

Terrifier (fi il-i m   addi): yıldırmak

Terrine (ism-i m  enne ): toprak  anak, g ve 

Terrir (fi il-i l  ım):  araya  ıkmak

Territoire (ism-i m  ekker): mem lik,  lke, ki ver

Territorial, e ( ıfat):  lkeye m   allik   arm e-  as kir-
i redife ve m  ta fıza

Terroir (ism-i m  ekker): zir  at topra ı

Terroriser (fi il-i m   addi): deh etli bir   km altında
tutmak

Terrorisme (ism-i m  ekker): deh etli siy setle id re-i
  rfiye

Terroriste (ism-i m  ekker): deh etli siy setle id re-i
  rfiye  arafd rı

Tertre (ism-i m  ekker): tepe, tell

Tes ( am r) (m  likiyet bey n eden  am r-i muttasıllı  cem -i
mu   abıdır): -lerin, seni  (kiler) : amis- dostları 

Tesson (ism-i m  ekker):  ini ve  i e kırığı

Testac , e (isim- ıfat) (tari -i tabi  ):  adef ,  adefiy t

Testament (ism-i m  ekker): va iyyet   va iyyetn me  
ancien-  Ahd-i  At  , Tevr t. Nouveau-  Ahd-i Ced d,  ncil

Testamentaire (şıfat): vaşıyyete müteʔallık

Testateur, trice (isim): vaşıyyet eden, mûşî

Tester (fiʔil-i müteʔaddi): vaşıyyet etmek

Testicule (ism-i müenne²): hışye

Testimonial, e (şıfat): şāhidli, i²bātlı

Têt (ism-i müzekker): baş taş kemiş

Tétanos (ism-i müzekker) (tıbb): küzāz, tetānos

Tétard (ism-i müzekker) (tarîş-i ʔabiʔî): kurbāğa yavrusu, dufaydaʔ

Tête (ism-i müenne²): baş, kafā, reʔs, ser || (mecāzen) ʔakıl, fikir § şaḥıṣ, ferd, nefer, reʔs § şayāt, ʔömür § tepe, uç, baş § mebdet, baş § riyāset, nezāret § öñ, ileri, şadr, baş || en -â- baş başa vererek, tenhā

Teter yahūd **Téter** (fiʔil-i müteʔaddi) (meme) emmek

Tètière (ism-i müenne²): çocuk taḳyesi [taḳke] § gem başlığı

Tetin (ism-i müzekker): meme başı, emzik

Tetine (ism-i müenne²): inek memesi

Teton (ism-i müzekker): meme, ²edy

Tétracorde (ism-i müzekker): dört telli ʔūd

Tétraèdre (ism-i müzekker) (hendese): zü erbaʔatü'l-vücūh, rubāʔiyyü'l-vücūh

[SAYFA 611]

Tétragone (ism-i müzekker) (hendese): zü erbaʔatü'l-aḍlaʔ, rubāʔiyyü'l-aḍlaʔ

Tétrastyle (ism-i müzekker): dört sütūn üzerine müçesses binā

Tette (ism-i müenne²): emzik

Têtu, e (isim-şıfat): muḁannid, muşırr

Texte (ism-i müzekker): metin

Textilé (şıfat): iplik iplik ayrılabilen, l³fî

Textuel, le (şıfat): metnî

Textuellement (Şāl): ḁaynen, biḁibāretiha

Texture (ism-i müenne²): tokuma, nesc § terk³b

Thalweg (ism-i müzekker) (taḥṭ³ṭ-i arāž³): ḥaṭṭ-ı ictimā-ı miyāh

Thaumaturge (ism-i müzekker): şāŞib-i kerāmet, şāŞib-i muḁcizāt

Thé (ism-i müzekker): çay § çay daḁveti

Théâtral, e (şıfat): tiyatroya müteḁallik

Théâtralement (Şāl): tiyātroya yakışır şüretde

Théâtre (ism-i müzekker): tiyatro || (mecāzen) meydān, cereyāngāh

Thébaïde (ism-i müenne²): pek sükūtî ve tenhā maŞal

Théière (ism-i müenne²): çay ıbrıĝı [ibriĝil], çaydān

Théisme (ism-i müzekker): felsefe-i ilahiye

Théiste (ism-i müzekker): ulūhiyyetiñ vücūduna kāçil feylesof

Thème (ism-i müzekker): mevzūḁ ileyh, mebŞa², mādde § temr³n

Théocratie (ism-i müenne²) (ci): ḵanūn-ı ilāhî ile ve şıfat-ı rüşāniyetle icrā olunan Şükūmet

Théocratique (şıfat): şıfat-ı rüşāniyeti Şāçiz Şükūmete müteḁallik

Théocratiquement (Şāl): şıfat-ı rûşāniyeti hāçiz Şükūmet
uşūlünce

Théodicée (ism-i müenne²): ṣadālet-i ilahiye

Théologal, e (şıfat): ilahî = (ism-i müzekker) ṣakāçid
muṣallimi

Théologie (ism-i müenne²): ṣilm-i ṣakāçid, ṣilm-i kelām Ş
mektebiñ bu ṣilim taŞş³l olunan şınıfı

Théologien (ism-i müzekker): ṣilm-i ṣakāçid ṣālimi,
kelāmiyyūndan adam

Théologique (şıfat): ṣilm-i ṣakāçid ve kelāma müteṣallik

Théologiquement (Şāl): ṣilm-i ṣakāçid ve kelāma tatb³kān

Théorème (ism-i müzekker) (riyāziye): daṣvā-yı naẓarî

Théoricien (ism-i müzekker): naẓarî

Théorie (ism-i müenne²): naẓariyāt

Théorique (şıfat): naẓarî

Théoriquement (Şāl): naẓariyātla

Thérapeutique (ism-i müenne²): fenn-i tedāvi

Thériaque (ism-i müenne²) (tıbb): tiryāk

Thermal, e (şıfat) eau- miyāh-ı Şarre-i ṭab³ṣiyye || source-
kābluca [kaplıca], ılıca

Thermes (ism-i müzekker-cemṣ): şıcak Şamām

Thermomètre (ism-i müzekker): miḳyāsü'l-Şarāre

Thésauriser (fiṣil-i lāzım): akçe toplamak

[SAYFA 612]

Thésauriseur, euse (isim-şıfat): akçe toplayan, çok para
kazan

Thèse (ism-i müenne²): Şalli şākirdāna tekl³f olunan
mesçele

Thon (ism-i müzekker): palamuṭ balığı, ton

Thoracique (şıfat) (teşr³Ş): şadrî

Thorax (ism-i müzekker) (teşr³Ş): göğüs, şadr

Thuia yahūd

Thuya (ism-i müzekker): serviye müşābih bir nevṁ ağaç

Thuriféraire (ism-i müzekker): papasıñ buḥūrdānını taşıyan
çömes || (mecāzen) dalkavuk, müdāhin

Thym (ism-i müzekker): yabanî kekik

Thyrse (ism-i müzekker): şişretten kināye olarak iki
budaqlı şarılı mızrak || (ṁilm-i nebātāt): ṁunkūd-ı heremî

Tiare (ism-i müenne²): Papa'nıñ resmî tacı

Tibia (ism-i müzekker) (teşr³Ş): ṁazm-i kaşaba

Tibial, e (şıfat) (teşr³Ş): kaşabî

Tic (ism-i müzekker) (tıbb): tik || (mecāzen) fenā huy

Tic tac (ism-i müzekker): taķırdı

Tiède (şıfat): ılık || (mecāzen) gayretsiz, gevşek

Tièdement (Şāl): şıcacık

Tièdeur (ism-i müenne²): ılıkılık || (mecāzen) gayretsizlik,
gevşeklik

Tiédir (fiṁil-i lâzım): ılıkılanmak, ılıklaşmak

Tien le, Tienne la (şıfat): seniñki = (cemṁ) seniñkiler,
akraba ve taṁallukatıñ

Tierce (ism-i müenne²): ²elā²e || (musıķi) üç perde aralığı ||
(bir renkde üç oyun kâğıdı)

Tiercelet (ism-i müzekker): erkek atmaca

Tiercement (ism-i müzekker): fiyât-ı ma¹⁶⁵tu¹⁶⁵aya bir²ülü² zammı

Tiercer (fi²il-i müte²addi- fi²il-i lâzım): fiyât-ı ma²tu²aya bir²ülü² daha zamm etmek

Tiers (ism-i müzekker): üçde bir, ²ülü² § şahş-ı ²âli²

Tiers, ce (şıfat): üçüncü, ²âli² || (tıbb) fièvre- Summā-yı ğıbb|| état- vaktiyle Fransa'da zâdegân ve ruhbân sınıflarının ğayrı olan şunûf-ı ahâli

Tiers-point (ism-i müzekker): ehrâm mü²elle²i törpü

Tige (ism-i müenne²): ağaç ve nebât şapı, sāk

Tignasse (ism-i müenne²): takma saçın² mādî ve fenâsı § karışık saç

Tigre, esse (isim): kaplan, peleng || (mecâzen) pek merşametsiz ve ğaddâr adam

Tigré, e (şıfat): kaplan postu gibi benekli

Tillac (ism-i müzekker): güverte

Tillage (ism-i müzekker): kenevir ipliklerini² kabuklarından tefr³ki

Tille (ism-i müenne²): ıhlâmur ağacının² ikinci derisi § kenevir kabuğu

Tiller (fi²il-i müte²addi): keneviriñ ipliklerini kabuğundan ayırmak

Tilleul (ism-i müzekker): ıhlâmur, zizefun

Timbale (ism-i müenne²): dünbelek § taş

¹⁶⁵ Sehven matku² yazılmış.

Timbalier (ism-i müzekker) : dünbelekçi

Timbre (ism-i müzekker) : tokmakla çalınan çañ § sâat çañı § şadânıñ maks ve tan³ni § tamga, pul

[SAYFA 613]

Timbré, e (şıfat) : delice, kaçık

Timbre-poste (ism-i müzekker) : posta pulu

Timbrer (fiʔil-i müteʔaddi) : tamga [v]urmak, tamgalamak

Timbreur (ism-i müzekker) : tamga mecmûru

Timide (şıfat) : korkak, ceb³n § utangaç, maşcûb

Timidement (şâl) : korkaklıkla § maşcûbâne

Timidité (ism-i müenne²) : korkaklık, cebānet § utanma, maşcûbiyet

Timon (ism-i müzekker) : araba oku § dümen || (mecāzen) idāre-i umûr

Timonier (ism-i müzekker) : dümenci § arabanıñ okuna bağlanan beyg³r

Timoré, e (şıfat) : pek korkak ve maşcûb

Tinctorial, e (şıfat) : boyacılığa yarayan

Tine (ism-i müenne²) : bir nevʔ şu fıçısı

Tinette (ism-i müenne²) : küçük gerdel

Tintamarre (ism-i müzekker) : gürüldü patırdı

Tintement (ism-i müzekker) : tan³n, çınlama

Tinter (fiʔil-i lâzım) : çınlamak

Tintouin (ism-i müzekker) : gâçile, vesvese

Tique (ism-i müenne²) : kene

Tiqueté, e (şıfat) : benekli

Tir (ism-i müzekker) : atım, remy § nişān atma, endaht § nişān, hedef

Tirāde (ism-i müenne²) : kıtāa, fıkra

Tirage (ism-i müzekker) : çekme § yedek çekme || (tıbāat) : tabā § birden tabā olunan nüshalar

Tiraillement (ism-i müzekker) : çekme, sürükleme

Tirailler (fiil-i müteaddi) : çekmek, sürüklemek = (fiil-i lāzım) çat pat tüfenk atmak

Tirailleur (ism-i müzekker) : avcı asker

Tirant (ism-i müzekker) : kise [kese] bağı § çizme kolu § etiñ içindeki sert sinir

Tiré, e (şıfat) : yorgun = (ism-i müzekker) tüfenkle olunan av

Tire-balle (ism-i müzekker) : burğulu Şarbi, tomuz ayağı || (fenn-i cerrāşî) : car-ı bunduk

Tire-botte (ism-i müzekker) : çizme çekeceği

Tire-bouchon (ism-i müzekker) : tıpa çıkaracak, burğu

Tire-bourre (ism-i müzekker) : tüfenkden sıkıyı çıkarmaya mahşüş çengel

Tire-bouton (ism-i müzekker) : düğmeli potin düğmelemeğe mahşüş çengel

Tire-d'aile (ism-i müzekker) : kuşuñ uçarken kanadlarını taşr³k edişi || à- pek çabuk

Tire-larigot (Şāl) : boire à- çok içmek

Tire-ligne (ism-i müzekker) : cedvel kalemi

Tirelire (ism-i müenne²) : kumbara

Tire-pied (ism-i müzekker) : kunduracı kayışı

Tirer (fiʔil-i müteʔaddi) : çekmek § atmak, boşatmak § başmak, tabʔ etmek § getirmek, celb etmek

Tire-sou (ism-i müzekker) : pek ʔas³s adam § murabaşacı

Tiret (ism-i müzekker) : çizgi, fāriḳa: –

Tiretaine (ism-i müenne²) : bir nevʔ kaba çulşa

[SAYFA 614]

Tiroir (ism-i müzekker) : çekmece, sürme

Tisane (ism-i müenne²) (tıbb) : ʔaynamış yaprak ya çiçek veya kök suyu, muğliy

Tison (ism-i müzekker) : bir ʔarafı yanmış ocak odunu

Tisonné, e (şıfat) : siyāh benekli kır (beyg³r)

Tisonner (fiʔil-i lâzım) : ateşin odunlarını ʔarışdıran adam

Tisonnier (ism-i müzekker) : demirci maşası

Tisser (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔokumak, nesc etmek

Tisserand (ism-i müzekker) : ʔokuyucu, bezzāz, nessāc

Tissu (ism-i müzekker) : ʔokuma, nesc, mensūc || (mecāzen) sıra, dizi = (şıfat) yapılmış, maʔmūl

Titanique (şıfat) : devlere maʔşūş

Titillation (ism-i müenne²) : ʔıdıklanma, nağmeşe

Titiller (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔıdıklanmak = (fiʔil-i lâzım) ʔıdıklanmak

Titre (ism-i müzekker) : ʔunvān, serlevşa § şıfat-ı resmiye § Süccet § bir maʔdenin ʔayarı

Titré, e (şıfat) : ʔunvān şaşıbi § muʔanven, ʔunvanlı

Titrer (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔunvān vermek

Titubation (ism-i müenne²): ditreme, irticâc

Tituber (fiʔil-i lâzım): ditremek, irticâc etmek

Titulaire (ism-i müzekker) (şıfat): ʔunvân şaşıbi, ʔunvânlı
ş aş³l, mal şaşı³bi

Toast (ism-i müzekker) (toste): biriniñ ʔaşkına bâdenüş
olmak tekl³fi

Toaster (fiʔil-i lâzım) (tosté): biriniñ ʔaşkına bâdenüş
olmağı tekl³f etmek

Tocsin (ism-i müzekker): bir haberiñ ʔılānıçün çalınan çañ
sesi

Toi (zam³r): sen

Toile (ism-i müenne²): bez, tülbend, tül, keten ş tiyatro
perdesi ş muşammaʔ üzerine yapılmış resim

Toilerie (ism-i müenne²): bezhâne ş bezzâzlık

Toilette (ism-i müenne²): yüz yıkama, baş tarama ve
giyinme, tezy³n ş ayine, tarak ve leğen, ıbrık [ibrik] gibi
alât

Toilier, ère (isim): bezzâz, bezci

Toisé (ism-i müzekker): yapı taḥm³ni

Toiser (fiʔil-i müteʔaddi): ölçmek || (mecâzen) naẓar-ı
şakâretle bakmak, süzmek

Toiseur (ism-i müzekker): yapı taḥm³n eden kalfa

Toison (ism-i müenne²): bir kuyunuñ yapığısı

Toit (ism-i müzekker): çatı, tam [dam], şakf

Toiture (ism-i müenne²): çatı kerestesi

Tôle (ism-i müenne²): demir taḥta

Tolérable (şıfat) : taşammül veya tecv³z olunabilir

Tolérablement (şâl) : taşammül veya tecv³z olunacak şüretde

Tolérance (ism-i müenne²) : taşammül, müsâade, müsâmaşa, hoş görme

Tolérant, e (şıfat) : taşammül ve müsâade veya müsâmaşa eden, hoş gören

Tolérantisme (ism-i müzekker) : adem-i taâşşub, serbestî-i mezheb

Tolérer (fiil-i müteaddi) : taşammül ve müsamaşa etmek, hoş görmek § (mezheb

[SAYFA 615]

ve ay³n icrâsını) serbest bırakmak

Tomaison (ism-i müenne²) (tıbâat) : cild işâreti

Tomate (ism-i müenne²) : tomata, tomates

Tombe (ism-i müenne²) : mezâr taşı § mezar, kabir

Tombeau (ism-i müzekker) : türbe, merkad

Tomber (fiil-i lâzım) : düşmek, sukût etmek § atılma, kapanma § çökmek, hücum etmek § dökülmek, manşib olmak § sarıkmak, uzanma || (mecâzen) turmak, kesb-i sükûnet etmek § müyesser olamama, başa çıkamama § battal olmak

Tombereau (ism-i müzekker) : kum ve sâçire nakline mahşuş sandık şeklinde araba

Tome (ism-i müzekker) : kitâb cildi

Ton (şıfat) (mâlikiyet beyân eden zam³r-i muttaşılıñ müfred-i müzekker muşatâbıdır.) -ıñ, seniñ. père- pederiñ

Ton (ism-i müzekker): şadânıñ perdesi, nağme § ş³ve § tavır,
Şāl § kuvvet, rÿŞ || (mūs³ķ³) iki perde arasındaki fark ||
(resim) renkleriñ derece ve kuvveti

Tondaille (ism-i müenne²): koyunlarıñ kırpılması mevsimi §
bu kırpmadan Şāşıl olan yapığ

Tondeur, euse (isim): koyun ve sāçireyi kırpan adam

Tondre (fiʔil-i müteʔaddi): kırpmağ

Tonique (ism-i müzekker-şifat) (tıbb): muğavv³

Tonnage (ism-i müzekker): geminiñ derece-i istiʔābı, tonilatası
[tonilato]

Tonnant, e (şifat): göğ gürlemesini ³cāb eden || (mecāzen)
gürleyici

Tonne (ism-i müenne²): büyük fıç

Tonneau (ism-i müzekker): fıç

Tonnelier (ism-i müzekker): fıçıcı

Tonnelle (ism-i müenne²): sāyebān, gölgelik, çardak

Tonnellerie (ism-i müzekker): fıçıcılık

Tonner (fiʔil-i lāzım): göğ gürlmek

Tonnerre (ism-i müenne²): göğ gürlme, raʔd

Tonsure (ism-i müenne²): Katolik rāhibleriniñ başıñ
tepesindeki tıraşları

Tonsuré (ism-i müzekker): başınıñ tepesini tıraş etmiş rāhib

Tonsurer (fiʔil-i müteʔaddi): bir rāhibiñ başınıñ tepesini
tıraş etmek

Tonte yahūd

Tondaison (ism-i müenne²) : koyunların kırpılması § bunuñ mevsimi

Tontine (ism-i müenne²) : aḥzasınıñ verdikleri akçe bir vaḳt-i muḥayyeninñ hitāmında sağ kalanlarına taḳs³m olunmak esāsi üzerine mebni şirket ve cemḥiyyet

Tontinier, ère (isim) : tontine denilen cemḥiyyet aḥzasınıñ beheri

Tontisse (şıfat) : çuḥa kırpıntısı

Topaze (ism-i müenne²) : yakut-ı aşfer

Tope (Şarf-i rabıṭ) : hay hay, peki, maḥa'l-memnūniye

Toper (fiḥil-i lâzım) : rızā vermek, kāçil olmak

Topinambour (ism-i müzekker) : yer elması

Topique (ism-i müzekker) (şıfat) (tıbb) : vaḥḥî, mevzūḥa

[SAYFA 616]

Topographie (ism-i müenne²) : taḥṭ³ṭ-i arazi, topoğrafya

Topographique (şıfat) : taḥṭ³ṭ-i arazi fennine müteḥallik

Toquade (ism-i müenne²) : merak, ğar³b heves

Toque (ism-i müenne²) : bir nevḥ şapka

Toqué, e (şıfat) : delice, kaçık

Toquer (fiḥil-i müteḥaddi) : toḳunmak, ilişmek

Torche (ism-i müenne²) : meşḥale

Torche-cul (ism-i müzekker) : ṭahāretde kullanılan kāğıd ve sāçire || (mecāzen) pek ḥādi teḥl³f

Torcher (fiḥil-i müteḥaddi) : silmek, temizlemek

Torchère (ism-i müenne²): müteʔaddid kollu şemʔdān

Torchis (ism-i müzekker): şamanlı çamur sıvası

Torchon (ism-i müzekker): paçavra

Tordage (ism-i müzekker): bükme, burma

Tordeur, euse (isim): iplik bükücü

Tordre (fiʔil-i müteʔaddi): bükmek, burmak

Toréador (ism-i müzekker): boğalarla güreşen pehlivan

Torpeur (ism-i müenne²): uyuşukluk, Һader

Torpille (ism-i müenne²): raʔād (balık) § torpil

Torréfaction (ism-i müenne²): kāvurmaklık

Torréfier (fiʔil-i müteʔaddi): kavurmak

Torrent (ism-i müzekker): seyl [sel], seylāb

Torrentiel, le (şıfat): seyl [sel] gibi akan, şiddetli

Torride (şıfat): pek sıcak, Şarr. zone— mınţıka-i Şarre

Tors, e (şıfat): bükülmüş, burğulu

Torsade (ism-i müenne²): bükülmüş saçak

Torse (ism-i müzekker): heykel gövdesi

Tort (ism-i müzekker): Şaksızlık, nāŞāk § ğadr, ziyān, Һasār

Torticolis (ism-i müzekker) (tıbb): ecl

Tortillage (ism-i müzekker): Һolaşıklı ve karışık ifāde

Tortillement (ism-i müzekker): Һolaşıklık

Tortiller (fiʔil-i müteʔaddi): Һolaşdırmak, koyuvermek = (fiʔil-i lāzım): taʔallül etmek, kaçamak aramak

Tortillon (ism-i müzekker): başıñ üzerine tabla ve sâçire taşıyanların kodukları bezden şalka

Tortu, e (şıfat): eğri büğrü, muḥavvec

Tortue (ism-i müenne²): kaplumbağa, sulṣafa

Tortueusement (şāl): eğri büğrü

Tortueux, euse (şıfat): eğri büğrü

Tortuosité (ism-i müenne²): eğrilik

Torture (ism-i müenne²): işkence, ḥukûbet, ḥazâb

Torturer (fiḥil-i müteḥaddi): işkence etmek

Toscan, e (şıfat): ordre – uşûl-i şamse-i miḥmâriyenin eñ sâdesi

Tôt (şāl): çabuk, tiz, ser³ḥân ş erken

Total, e (şıfat): bütün, tam, küllî

[SAYFA 617]

= (ism-i müzekker) mecmûḥ ş şâşıl-ı cemḥ, yekûn

Totalement (şāl): bütün bütüne, külliye

Totalisation (ism-i müenne²): toplama, cemḥ ve yekûn etmeklik

Totaliser (fiḥil-i müteḥaddi): toplamak, cemḥ ve yekûn etmek

Totalité (ism-i müenne²): yekûn, mecmûḥ

Toton (ism-i müzekker): yazılı zar

Touage (ism-i müzekker): yedme

Toucan (ism-i müzekker): Amerika'nın bir nevḥ papağanı

Touchant (şarf-i cerr): müteḥallik = (şıfat) müḥe²ir, rikḥateng³z

Touche (ism-i müenne²): piyano dişi § ašvāl-i ğayr-ı merçiyeniñ taşv³ri || pieere de – mişek taşı

Toucher (fiʔil-i müteʔaddi): tokunmak, ilişmek, değmek, temās etmek § mess etmek § teʔ^{2 3}r etmek, tokunmak § (fiʔil-i lāzım) el tokundurmak § yakın olmak § çalgı çalmak = (ism-i müzekker) tokunma, lems

Toucheur (ism-i müzekker): sığır sürücüsü

Toue (ism-i müenne²): altı döner nehir kayığı

Touer (fiʔil-i müteʔaddi) (gemiye) yedek, yedek çekmek

Touffe (ism-i müenne²): deste, top

Touffu, e (şıfat): pek sık, dal ve yaprakları çok

Toujours (zarf-ı zamān): dāʕimā, her vakit

Toupet (ism-i müzekker): perçem, kākül, züluf § püskül

Toupie (ism-i müenne²): fırıldak, topaç, forla

Tour (ism-i müenne²): kule, burc § şatranc oyununuñ bir taşı = (ism-i müzekker): dönme, tolaşma, devir § seyir ve seyāşat, keşt ü güzār § dāʕire, çevre § el çabukluğu, mahāret § des³se, dolāb ştavır ve Şareket § sıra, nöbet § döner d³vār [duvar] dolabı

Tourbe (ism-i müenne²): çürümüş nebātāt toprağı, turb¹⁶⁶

Tourbeux, euse (şıfat): turb kab³linden, turbî

Tourbière (ism-i müenne²): turbuñ çıkdığı maşal

Tourbillon (ism-i müzekker): kaşırğa, girdāb § girdāb, varça

¹⁶⁶ Turb: Yüzeyleri bataklık bitkileriyle örtölmüş, derin olmayan şu birikintilerinin diplerinde bitki kalıntılarından oluşın kömür.

Tourbillonnement (ism-i müzekker): kaşırğa ve girdāb
Şareketi

Tourbillonner (fiʔil-i lâzım): kaşırğa ve girdāb gibi
dönmek

Tourelle (ism-i müenne²): küçük kule veya burc

Touret (ism-i müzekker): bir büyük çarhıñ çevirdiği küçük
çarh § ip çıkırığı

Tourie (ism-i müenne²): Şasırlı büyük şişe

Tourièrre (ism-i müenne²): kilise bevvābı

Tourillon (ism-i müzekker): büyük kazık veya mişver

Touriste (ism-i müzekker): gezici, seyyāş

Tourmaline (ism-i müenne²): bir nevʔ zükıymet taş

Tourment (ism-i müzekker): ağır, şancı, vecʔ-i şed³d ||
(mecāzen) işkence, ʔazāb

Tourmentant, e (şıfat): şiddetli vecʔ

[SAYFA 618]

veren, müçellim § zaşmet ve eziyet veren

Tourmente (ism-i müenne²): deñiz fırtınası, bora

Tourmenter (fiʔil-i müteʔaddi): eziyet vermek, muʔazzeb
etmek

Tourmenteux, euse (şıfat): fırtınalı

Tournailles (fiʔil-i lâzım): tolaşmak

Tournant (ism-i müzekker): dönen § dönülecek maşal, köşe §
girdāb

Tournebride (ism-i müzekker): kır meyḥānesi

Tournebroche (ism-i müzekker): kebāb şişelerini çevirecek alet

Tournée (ism-i müenne²): devir, seyāşat

Tourner (fiʔil-i müteʔaddi): döndürmek, çevirmek § oynatmak, taşr³k etmek § maʔnā vermek, maʔnāsını değişdirmek § etrāfına ˆolařmak = (fiʔil-i lāzım) dönmek, devretmek § bozulmak, ekşimek

Tournesol (ism-i müzekker): ay çiçeği || (kimyā) ʔabbādüş-şems

Tourneur (ism-i müzekker): çarhçı, harrāt

Tournevis (ism-i müzekker): buręu çevirecek alet, ˆornavida

Tourniquet (şıfat): dönme dolab § mandal

Tournis (ism-i müzekker): şalıncağ şilleti

Tournoiement (ism-i müzekker): yaḥūd

Tournoiment (ism-i müzekker): dönme, ˆolařma, devir

Tournoyant, e (şıfat): dönen, ˆolařan, devvār

Tournoyer (fiʔil-i lāzım): dönmek, ˆolařmak, devretmek

Tournure (ism-i müenne²): şüret, şekil, kılık § ˆavır, şareket

Tourte (ism-i müenne²): bir nevʔ börek

Tourteau (ism-i müzekker): küsbe

Tourtereau (ism-i müzekker): kumru palazı

Tourterelle (ism-i müenne²): kumru

Tourtière (ism-i müenne²): börek pişirecek ˆava

Toussaint (ism-i müenne²): bütün ʔaz³zleriñ nāmına icrā olunan yortu

Tousser (fiʔil-i lâzım): öksürmek

Tousserie (ism-i müenne²): öksürme, öksürmek

Tousseur, euse (isim): çok öksüren adam

Tout (ism-i müzekker): mecmûʔ, küll, cümle = (kināye) hep, her ş herkes, her şey = (Şāl): bütün, büsbütün, kâffeten || du – ašlā || à fait – tamamıyla, büsbütün || en – cemʔān

Tout, e (şifat): bütün, hep, cem³ʔ ş her, her bir

Toutefois (Şāl): bunuñla berāber, ancak, her Şālde

Toute-puissance (ism-i müenne²): kudret-i muṭlaқа

Tou-tou (ism-i müzekker) (çocuk lisānında) köpek, hav hav

Toux (ism-i müzekker): öksürük, suʔāl

Toxicologie (ism-i müenne²) (tıbb): meḥṢa²üʔs-semüm

Toxique (şifat): zehirli, semmî = (ism-i müzekker) zehir, semm

[SAYFA 619]

Trac (ism-i müzekker): korku

Tracas (ism-i müzekker): dağdağa

Tracasser (fiʔil-i lâzım): telāş etmek = (fiʔil-i müteʔaddi): rāṢatsız etmek, taʔc³z etmek

Tracasserie (ism-i müenne²): şikāk, nifāk, fitne

Tracassier, ère (isim-şifat): rāṢatsız eden, muʔacciz

Trace (ism-i müenne²): iz ş ʔalāmet, e²er ş çizgi, haṭ

Tracé (ism-i müzekker): taşlak

Tracement (ism-i müzekker): taşlama

Tracer (fiʔil-i müteʔaddi): taşarlamak, taşlamak

Trachée (ism-i müenne²) (teşr³Ş) : kaşaba

Trachéotomie (ism-i müenne²) (fenn-i cerrāŞî) : ḥazṣa' l-kaşaba

Traction (ism-i müenne²) : çekme, sürükleme

Tradition (ism-i müenne²) : nakl, ṣanṣāne Ş nakliyāt

Traditionnel, le (şıfat) : naklî, menkûl

Traditionnellement (Şāl) : naklen, nakliyātla

Traducteur, trice (isim) : mütercim

Traduction (ism-i müenne²) : tercüme

Traduire (fiṣil-i müteṣaddi) : tercüme etmek Ş – iŞzār ve daṣvet etmek

Traduisible (şıfat) : tercümesi mümkün

Trafic (ism-i müzekker) : ticāret, alış veriş, aḥz u iṣṭā

Trafiquant (ism-i müzekker) : tācîr, bāzîrgān, tüccār

Trafiquer (fiṣil-i lâzım) : alış veriş etmek, icrā-yı ticāret etmek

Trafiqueur (fiṣil-i lâzım) : mürtekeb

Tragédie (ism-i müenne²) : hāḫile (mecāzen) dehşetli ve müḫe²ir vaḫṣa, fāciṣa

Tragédien, ne (isim) : hāḫile oyunlarında oynayan oyuncu

Tragi-comédie (ism-i müenne²) : hāḫile-i muḫŞike

Tragi-comique (şıfat) : hāḫile ve muḫŞikeye münāsebeti olan

Tragique (şıfat) : hāḫile ḫab³linden olan, hevlî || (mecāzen) fec³ṣ, hevlnāk = (ism-i müzekker) tiyatro oyunlarının hāḫile kısmı

Tragiquement (Şāl) : fec³ṣ ve hevlnā[k] bir şüretde

Trahir (fiʔil-i müteʔaddi) : hıyānet etmek || (mecāzen) ʔahd ve yem³ni naķz etmek § ifşā etmek, ğammāzlık etmek

Trahison (ism-i müenne²) : hıyānet, hāc̣inlik § ğammāzlık

Train (ism-i müzekker) : gidiş, yürüyüş, reftār § yol, tar³k § ʔavāne, maʔiyet § koşum § demir yolu kaṭarı

Trainant, e (şıfat) : yere sürüklenen § geride kalan

Trâinard (ism-i müzekker) : geride kalan adam

Trâineau (ism-i müzekker) : az miķdārda ve seyrek seyrek yere dökülen şeyiñ teşk³l ettiĝi sıra

Trâiner (fiʔil-i müteʔaddi) : sürüklemek = (fiʔil-i lâzım) sürünmek § sürüklenmek

Trâineur (ism-i müzekker) : geride kalan adam

Traire (fiʔil-i müteʔaddi) : saĝmak, işlāb etmek

Trait (ism-i müzekker) : ok, t³r, sehm § süngü, şarbe § çizgi, haṭ § yüz ʔuзуvlarınıñ beheri § çehre

[SAYFA 620]

s³mā || (mecāzen) fiʔil, vaķʔa, emr § nükte § münāsebet || d'union – rābıṭa: (-)

Traitable (şıfat) : mülāyim, söz aṅlar

Traite (ism-i müenne²) : menzil, merşale § poliçe, şavālenāme § zenci köle ticāreti

Traité (ism-i müzekker) : bir ʔilim ve fenne maḥşuş kitāb § muʔāhede, ʔahidnāme

Traitement (ism-i müzekker) : muʔāmele § maʔāş, aylık § tedāvi, müdāvāt

Traiter (fiʔil-i müteʔaddi): kullanmak, muʔāmele etmek § ziyāfet vermek § mevkiʔ ba\$² ve müzākereye komak § bakmak, tedāvi ve müdāvāt etmek = (fiʔil-i lāzım) ba\$² etmek

Traiteur (ism-i müzekker): lokantacı

Traître, esse (isim-sıfat): hāçin, hıyānetkār ve müh³n

Traîtreusement (Şāl): hıyānetle, hıyānetkārāne

Trajectoire (ism-i müenne²) (riyāziye): miŞrak

Trajet (ism-i müzekker): geçid, maʔber § geçiş, ʔubūr

Trame (ism-i müenne²): argaç, pūd || (mecāzen) gizli tert³b

Tramer (fiʔil-i müteʔaddi): gizlice tert³b etmek

Tramontane (ism-i müenne²): şimāl § kūtub yıldızı, timur [demir] kazık || perdre le – puşulayı şaşırmaq

Tranchant, e (sıfat): kesr, keskin, şārim § kaṭʔî tavır = (ism-i müzekker) esliŞa-i cārihanıñ keskin tarafı, ağzı

Tranche (ism-i müenne²): dilim

Tranchée (ism-i müenne²): ḥandaq, ḥark || (istiŞkām) metris, siper

Tranche-montagne (ism-i müzekker): yalandan yiğitlikşatan adam, lafazan

Trancher (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lāzım): kesmek, kaṭʔ etmek || (mecāzen) kaṭʔiyyen Şal ve faşl etmek § (renkler Şakķında) uymamak, açmak

Tranchet (ism-i müzekker): kunduracı bıçağı

Tranquille (sıfat): rāŞat, asūde, müster³Ş § yavaş, sākin, sūkūnetli

Tranquillement (Şāl): asāyiŞ ve istirāŞatle § yavaşça, sūkūnetle

Tranquilliser (fiʔil-i müteʔaddi) : rāṣatlandırmak || se-
raṣatlanmak, müster³ṣ olmak

Tranquillité (ism-i müenne²) : rāṣat, istirāṣat ṣ sükūnet

Transaction (ism-i müenne²) (zak) : ṣulṣ senedi ṣ münāsebāt,
teʔāʔi

Transcendance (ism-i müenne²) : bālāterlik, tefevvuk

Transcendant, e (şıfat) : fāʕik, bālāter

Transcendantal, e (şıfat) : pek ʔāli mesʕelelerden baṣ²eden

Transcription (ism-i müenne²) : şūret çıkarış, teby³ʔ, istinsāḥ

Transcrire (fiʔil-i müteʔaddi) : şūretini çıkarmak, teby³ʔ
ve istinsāḥ etmek

Transe (ism-i müenne²) : ḥavf ve endişe

Transfèrement (ism-i müzekker) : nakl, intikāl

Transférer (fiʔil-i müteʔaddi) : nakletmek

Transfert (ism-i müzekker) : nakl, intikāl

[SAYFA 621]

Transfiguration (ism-i müenne²) : tebd³l-i şūret, teme² ʔül

Transfigurer (fiʔil-i müteʔaddi) : tebd³l-i şūret etdirmek

Transformation (ism-i müenne²) : tebd³l-i şūret, teme² ʔül,
istişāle

Transformer (fiʔil-i müteʔaddi) : şekil ve şūretini
değişdirmek, taṣv³l etmek

Transfuge (ism-i müzekker) : düşman arasında firār eden

Transfuser (fiʔil-i müteʔaddi) : bir kabdan diğesine
nakletmek

Transfusion (ism-i müenne²) : bir kabdan diğesine nakl

Transgresser (fiʔil-i müteʔaddi): tecāvüz etmek, hilâfında
Şareket etmek

Transgresseur (ism-i müzekker): tecāvüz eden, hilâfında
Şareket eden

Transgression (ism-i müenne²): tecāvüz, hilâfında Şareket

Transi, e (şıfat): tutulmuş, düşmüş, dūçār, mübtelā

Transiger (fiʔil-i lâzım) (zi): senedleşmek, ʔaḳd-i
mukāvele etmek, uyuşmak

Transir (fiʔil-i müteʔaddi): üşütmek, ditretmek, tondurmak
[dondurmak] = (fiʔil-i lâzım) soğuk veya korkudan ditremek

Transissement (ism-i müzekker): soğuk veya korkudan ditreme,
raʔşe

Transit (ism-i müzekker) (zite): transit

Transitif, ive (şıfat) (zi) (şarf): verbe – fiʔil-i
müteʔaddi

Transition (ism-i müenne²) (zi): naḳl-i kelām, rābiḩa-i
kelām || (mecāzen) inḳılāb

Transitoire (şıfat) (zi): geçer, nāpāyidār, muvaḳḳat § fetrî

Translatif, ive (şıfat): intikālemüteʔallik

Translation (ism-i müenne²): naḳl, intikāl

Translucide (şıfat): n³m şeffāf

Translucidité (ism-i müenne²): n³m şeffāflık

Transmettre (fiʔil-i müteʔaddi): terk ve ferāḡat ve tesl³m etmek
§ götürmek, ʔşāl etmek

Transmigration (ism-i müenne²): muhācerāt, hicret

Transmissible (şıfat) : naql ve ³şāl veya terk ve ferāgat olunabilir

Transmission (ism-i müenne²) : terk, ferāgat § naql, ³şāl

Transmutabilité (ism-i müenne²) (ʔilm-i maʔadin) : kâbiliyet-i istişāle

Transmutable (şıfat) (ʔilm-i maʔadin) : kâbil-i istişāle

Transmutation (ism-i müenne²) (ʔilm-i maʔadin) : istişāle

Transparence (ism-i müenne²) : şeffāflık, şufūf

Transparent, e (şıfat) : şeffāf = (ism-i müzekker) mişar

Transpercer (fiʔil-i müteʔaddi) : delip geçmek

Transpirable (şıfat) (tıbb) : kâbil-i teʔarruk

Transpiration (ism-i müenne²) (tıbb) : teʔarruk

Transpirer (fiʔil-i lâzım) : terle çıkmak, terişsuş ve teʔarruk etmek

Transplantation (ism-i müenne²) : naqlü'l-ağrās, ğars nakli

Transplanter (fiʔil-i müteʔaddi) (bir nebātı) : yerinden çıkarıp diğr bir yere dikmek || (mecāzen) nakletmek

[SAYFA 622]

Transport (ism-i müzekker) : götürme, naql § terk, ferāğ || (mecāzen) şālet-i vecd § şayıklama, hezeyān

Transporter (fiʔil-i müteʔaddi) : nakletmek § terk ve ferāgat etmek || (mecāzen) çıldırtmak, tehy³c etmek

Transposer (fiʔil-i müteʔaddi) : taqd³m ve teçh³r etmek

Transposition (ism-i müenne²) : taqd³m ve teçh³r

Transsudation (ism-i müenne²) : sızma, terişsuş, irtişāş

Transsuder (fiʔil-i lâzım) : sızmak, irtişāş etmek

Transvaser (fiʔil-i müteʔaddi): bir kabdan bir kaba nakletmek, boşatmak

Transversal, e (şıfat) (hendese): ligne- haṭṭ-ı māʕil

Transversalement (şāl) (hendese): māʕilen

Transverse (şıfat): yandan, māʕil, münḥarif

Transvider (fiʔil-i müteʔaddi): bir kabdan bir kaba boşatmak

Trapèze (ism-i müzekker) (hendese): şibh-i munḥarif § jimnastik trapezi

Trapézoidal, e (şıfat) (hendese): münḥarifîyyüʔş-şekil

Trapézoïde (ism-i müzekker) (hendese): şekl-i münḥarifî

Trappe (ism-i müenne²): kepenk § duzak § bir ruhbān sınıf-ı mahşûşu

Trapu, e (şıfat): şişmanca ve kısa

Traquenard (ism-i müzekker): duzak, kapan § bir nevʔ eşk³n

Traquer (fiʔil-i müteʔaddi): ortaya sıkışdırmak

Traqueur (ism-i müzekker): sürgün avınıñ avcısı

Travail (ism-i müzekker): iş, ʔamel § emir, maşlaşat § saʔy, emek, çalışma = (cemʔ) inhā § naʔlband dolabı

Travaillé, e (şıfat): yapılmış, maʔmûl, maşnûʔ § mahāretli, muşannaʔ § muʔazzeb, muḫtarib

Travailler (fiʔil-i lâzım): işlemek, çalışmak, iştiğal ve tevağğul etmek || (mecāzen) ekşimek, taḥammür etmek = (fiʔil-i müteʔaddi) işlemek, iʔmāl etmek § diḳḳatle yapmak, taşn³ʔ etmek || (mecāzen) muʔazzeb ve muḫtarib etmek

Travailleur, euse (isim): işçi § çalışkan

Travée (ism-i müenne²): iki giriş arası

Travers (ism-i müzekker): eñ, arz § verev, değirmilik || (mecāzen) tab³at ve Şareket ğarabeti

Traverse (ism-i müenne²): giriş tabanı || (istişkām) ara siperi || chemin de – kesdirme yol. = (cemā) alām ve meşāib

Traversée (ism-i müenne²): mesāfesi az deñiz seyāşati

Traverser (fiil-i müteaddi): aşmak, yarıp geçmek § delip geçmek, nüfūz etmek

Traversier, ère (şıfat): bir geçidden geçmeğe mahşūş

Traversin (ism-i müzekker): uzun ve tar [dar] yüz yastığı [SAYFA 623]

Travestir (fiil-i müteaddi): kıyāfeti değışdirmek || (mecāzen) istihzālī maānā vermek

Travestissement (ism-i müzekker): tebd³l-i kıyafet

Trayon (ism-i müzekker): emzik

Trébuchant, e (şıfat): tam mayārında

Trébuchement (ism-i müzekker): sürçme

Trebucher (fiil-i lāzım): sürçmek § terāzüde [terazi] ağır gelmek

Trébuchet (ism-i müzekker): ufağ kuş duzağı § meskūkāt küçük terazüsü [terazi]

Tréfiler (fiil-i müteaddi): Şāddeden geçirmek

Tréfilerie (ism-i müenne²): maāden teli yapan makine

Tréfileur (ism-i müzekker): telci

Tréfle (ism-i müzekker): yonca § [işkambilde] sinek, ispāti

Tréfoncier (ism-i müzekker): arāziniñ satşıyla altınıñ mutaşarrıfı

Tréfonds (ism-i müzekker): arāziniñ satşı altındaki tabakā

Treillage (ism-i müzekker): kafes şüretinde bölme ve kaplama

Treillager (fiʔil-i müteʔaddi): kafes şüretinde kaplamak veya bölmek

Treillageur (ism-i müzekker): kafesci

Treille (ism-i müenne²): aşma çardağı

Treillis (ism-i müzekker): kafes ş çuval bezi

Treize (şıfat): on üç ş on üçüncü, ²āli²-i ʔaşer

Treizième (şıfat): on üçüncü, ²āli²-i ʔaşer = (ism-i müzekker) on üçde bir

Treizièmeement (şāl): ²āli²en ʔaşer

Tréma (ism-i müzekker): e, i, u şarfleri üzerine konulan noktateyn

Tremblale (ism-i müenne²): akça kavak ormanı

Tremblant, e (şıfat): ditrek [titrek] ş raşşeye dūçar, mürteʔiş

Tremble (ism-i müzekker): akça kavak

Tremblement (ism-i müzekker): ditreme, raşşe, lerze || de terre- şareket-i arz, zelzele

Trembler (fiʔil-i müteʔaddi): ditremek, irtitāş etmek ş şallanmak, oynamak, şarşılmak

Trembleur, euse (şıfat): ditreyen, ditrek [titrek], mürteʔiş

Tremblotant, e (şıfat): ditrer [titrer]

Trembloter (fiʿil-i lâzım): az ditremek [titremek]

Trémie (ism-i müenne²): değirmen teknesi

Trémière (şıfat): rose— bir nevʼ haṭmi

Trémoussement (ism-i müzekker): kıvıldanma, deprenme

Trémousser (se) (fiʿil-i muṭāvaʿat): kıvıldanmak, deprenmek

Trempe (ism-i müenne²): çeliğe şı verme || (mecāzen) derece-i metānet

Tremper (fiʿil-i müteʾaddi): ıslatmak, bir māyiʼe batırmak
§ (çeliğe) şı vermek § (şarāba) çok şı katmak = (fiʿil-i lâzım) ıslanmak, tavlanmak

Tremperie (ism-i müenne²): tavhāne

Tremplin (ism-i müzekker): canbāz taḥtası

Trentaine (ism-i müenne²): otuz kadar, otuzluk

[SAYFA 624]

Trente (şıfat): otuz, ²ela²ün § otuzuncu

Trentième (şıfat): otuzuncu = (ism-i müzekker) otuzda bir

Trépan (ism-i müzekker) (cerr-i e²kāl): mi²kab-ı minşārî

Trépaner (fiʿil-i müteʾaddi): mi²kab-ı minşārî ile delmek

Trépas (ism-i müzekker): ölüm, vefāt, irtişāl

Trépassé, e (şıfat): ölmüş, müteveffā

Trépasement (ism-i müzekker): ölüm, vefāt, irtişāl

Trépasser (fiʿil-i lâzım): ölmek, vefāt ve irtişāl etmek

Trépidation (ism-i müenne²): aʿzā-yı bedeniñ ditremesi, irticāc, tepinme

Trépied (ism-i müzekker): sâc ayağı

Trépignament (ism-i müzekker): ayak patırdısı

Trépigner (fiʔil-i lâzım): ayak patırdısı etmek

Très (şâl): pek, ziyâde, çok, gâyet

Trésor (ism-i müzekker): haz³ne ş vezne, şandık

Trésorerie (ism-i müenne²): haz³ne dâçiresi

Trésorier (ism-i müzekker): haz³nedâr ş veznedâr, şandık emini

Tressaillement (ism-i müzekker): ürküb ditremek, yüreği oynamak

Tresse (ism-i müenne²): örgü

Tresser (fiʔil-i müteʔaddi): örmek

Tréteau (ism-i müzekker): kerevet ve iskele ve sâçireniñ altına konulan dört ayaklı ağaç

Treuil (ism-i müzekker): ağır yükler kaldırmağa mahşuş çıkırık

Trève (ism-i müenne²): taʔ³l-i muḥāşemāt, mütāreke ||
(mecāzen) ara, faşıla, arām

Tri (ism-i müzekker): üç kişi ile oynanılan kâğıd oyunu

Triade (ism-i müenne²): te²l³ 2

Triage (ism-i müzekker): seçme ¹⁶⁷, intiḥāb

Triangle (ism-i müzekker) (hendese): mü²elle²

Triangulaire (şıfat) (hendese): mü²elle²î

Triangulairement (şâl): mü²elle²en

Triangulation (ism-i müenne²) (hendese) (taḥṭit-i arāz³): nirengi teşk³li

¹⁶⁷ Sehven seçme yazılmış.

Tribord (ism-i müzekker) (teşr³Ş): geminiñ sağ tarafı, sancağ tarafı, sancağ

Tribu (ism-i müenne²): kabile, aşiret

Tribulation (ism-i müenne²): keder, mişnet, zücret

Tribun (ism-i müzekker): umūmuñ menāfiʔini müdāfaʔa eden Şākim Ş ʔavām beyninde nuṭuqlar ʔrād eden adam

Tribunal (ism-i müzekker): maşkeme Ş heyʕet-i Şükkām

Tribunat (ism-i müzekker): umūmuñ menāfiʔini müdāfaʔa eden Şākimiñ sıfatı

Tribune (ism-i müenne²): kürsi-i ḥitābet, minber

Tribut (ism-i müzekker): vergi, cizye, resm, tekl³f

Tributaire (şıfat): vergi veren, cizyegüzār

[SAYFA 625]

Tricher (fiʔil-i müteʔaddi- fiʔil-i lâzım): mızıkçılık etmek, mızıklanmak

Tricherie (ism-i müenne²): mızıkçılık, Ş³lebāzlık

Tricheur, euse (isim): mızıkçı, Ş³lebāz

Trichine (ism-i müenne²) (ki) (tıbb): dūd-ı şaʔrî

Tricolore (şıfat): üç renkli

Tricot (ism-i müzekker): örme, örgü

Tricotage (ism-i müzekker): örücülük Ş örme işi

Tricoter (fiʔil-i müteʔaddi): örmek

Tricoteur, euse (isim): örücü, çorapçı

Trictrac (ism-i müzekker): tavla

Tricycle (ism-i müzekker): üç tekerlekli araba

Trident (ism-i müzekker): üç dişli yaba

Triennal, e (şıfat): üç yıllık

Triennat (ism-i müzekker): üç senelik müddet

Trier (fiʔil-i müteʔaddi): seçip ayırmak & ayıklamak

Trigaud, e (isim-şıfat): Ş³lekār

Trigauder (fiʔil-i lāzım): Ş³lekārlık etmek

Trigauderie (ism-i müenne²): Ş³lekārlık

Triglyphe (ism-i müzekker) (fenn-i miʔmārî): ʔamūdî
oyuklar

Trigonométrie (ism-i müenne²): mü²elle²āt

Trigonométrique (şıfat): mü²elle²āta müteʔallik

Trigonométriquement (Şāl): mü²elle²āt kavāʔidince

Trilatéral, e (şıfat) (hendese): zü ²elāsetü'l-aḍlaʔ,
mü²elle²ü'l-aḍlaʔ

Trillatère (şıfat) (müracāʔat oluna: Trilatéral)

Trille (ism-i müenne²): musıkide bir nevʔ nağme

Trillion (ism-i müzekker): biñ milyar, trilyon

Trimbaler (fiʔil-i müteʔaddi): sürüklemek

Trimer (fiʔil-i lāzım): çabuk ve yorgunlukla yürümek

Trimestre (ism-i müzekker): üç ay müddeti & üç aylık takş³t

Trimestriel, le (şıfat): üç aylık

Tringle (ism-i müenne²): perde ve Şāşır şişi

Trinité (ism-i müenne²): ekān³m-i ²elā²e

Trinôme (ism-i müzekker) (riyāziye): zü Şudūd-ı ²elā²e

Trinquer (fiʔil-i lāzım): toka etmek

Trio (ism-i müzekker): üç kısımdan mürekkeb musiki faşlı §
üç şahış, mü²elle²

Triolet (ism-i müzekker): sekiz mışraadn ribāret kıtāa

Triumphal, e (şıfat): nuşret ve muẓafferiyete müteḥallik,
zaferî, muẓafferāne

Triomphalement (Şāl): muẓafferiyet tavrıyla, muẓafferāne

Triomphant, e (şıfat): gālib, muẓaffer, muvaffak § mağrūr,
mütefaḥḥir

Triomphateur (ism-i müzekker): gālib, muẓaffer

Triomphe (ism-i müzekker): muẓafferiyet, gālibiyet, fütūṣāt
|| (mecāzen) muvaffakiyet

Triomphe (ism-i müenne²): bir nevā kāğıd oyunu

Triompher (fiʿil-i lāzım): gālib ve muẓaffer olmak ||
(mecāzen) müsābakat kazanmak

Tripaille (ism-i müenne²): Sayvānātıñ alāt-ı dāḥiliyyesi

[SAYFA 626]

Tripartite (şıfat): üçe takṣ³m olunmuş

Tripe (ism-i müenne²): işkenbe

Triperie (ism-i müenne²): işkenbe satılan maṣal

Tripette (ism-i müenne²): küçük işkenbe

Triphtongue (ism-i müzekker-şıfat): bir Şareke gibi
telaffuz olunan üç Şarf-i şadā terk³bi

Tripier, ère (isim): işkenbeci

Triple (ism-i müzekker-şıfat): üç kat, üç mi²li

Triplement (ism-i müzekker): üç kat ediş, üç mi²line iblāğ =
(Şāl): üç kat olarak, üç mi²li nisbetinde

Tripler (fiʿil-i müteʾaddi): üç kat etmek, üç mi²line iblāğ etmek = (fiʿil-i lâzım) üç kat olmak

Tripoli (ism-i müzekker): bir nevʾ cilā toprağı

Tripot (ism-i müzekker): kumarhāne || (mecāzen) batakhāne

Tripotage (ism-i müzekker): bulamac || (mecāzen) Ş³le, oyun, dolab

Tripoter (fiʿil-i müteʾaddi-fiʿil-i lâzım): karışdırmak, bulaşdırmak

Tripotier, èer (isim): karışdırıcı, bulaşdırıcı

Trique (ism-i müenne²): şopa

Trisaicul, e (isim): ceddin cedit ve ceddinin cediti

Trisannuel, le (şıfat): üç sene tayan (nebāt)

Trisection (ism-i müenne²): üç müsāvi kısma tak³m

Trissyllabe (ism-i müzekker-şıfat): üç heceli

Triste (şıfat): Şaz³n, maḥzūn, mükedder & Süznam³z, şıkındılı

Tristement (Şāl): Süznām³z bir şüretle

Tristesse (ism-i müenne²): Şüzün, keder, şıkındı & merāk, kara sevdā

Triton (ism-i müzekker): yarı insan ve yarı balık deñiz cini

Triturable (şıfat): ezilebilir, dövülebilir, kâbil-i saşk

Trituration (ism-i müenne²): ezme, dövme

Triturer (fiʿil-i müteʾaddi): ezmek, dövmek, saşk etmek

Triviaire (şıfat): üç yol ağzı

Trivial, e (şıfat): çok kullanılmış, mübtezel § vâdi, hâric-i vâmm

Trivialement (§âl): mübtezelâne § vâdi ve hâric-i vâmm olacak bir şüretle

Trivialité (ism-i müenne²): mübtezellik, ibtizâl

Troc (ism-i müzekker): mübādele, trampa

Troène (ism-i müzekker): kına ağacı

Troglodytes (ism-i müzekker-cem^ə): mağaralarda yaşāyān vaşşiler

Trogne (ism-i müenne²): şişkin çehre, sarhoş çehresi

Trognon (ism-i müzekker): elma ve lahana gibi şeyleriñ göbek ve koçanı

Trois (şıfat): üç § üçüncü, ²āli²

Troisième (şıfat): üçüncü, ²āli²

Troisièmement (§âl): ²āli²en

Trois-quarts yahūd

Trocart (ism-i müzekker): bāzile

[SAYFA 627]

Trôler (fiʔil-i müteʔaddi): öteye beriye gezdirip
tolaşdırmak = (fiʔil-i lâzım) öteye beriye gezip tolaşmak

Trombe (ism-i müenne²): kaşırğa, tulumba

Trombion (ism-i müzekker): karabina

Trombone (ism-i müzekker): çalgı alâtından bir nev^ə büyük boru

Trompe (ism-i müenne²): nef³r § hortum

Tromper (fiʕil-i müteʕaddi): aldatmak, iğfāl etmek §
yañıltmak, tağl³t etmek

Tromperie (ism-i müenne²): aldatış, iğfāl

Trompeter (fiʕil-i müteʕaddi): boru ile bildirmek

Trompette (ism-i müenne²): boru = (ism-i müzekker) boruzen

Trompeur, euse (isim-şıfat): aldatıcı, muğfil

Tronc (ism-i müzekker): ağac kütüğü § gövde

Tronçon (ism-i müzekker): uzunca bir şeyden kopmuş parça

Tronçonner (fiʕil-i müteʕaddi): tūla [uzunlamasına] kesip
veya kırıp parça parça etmek

Trône (ism-i müzekker): taht, ser³r, erike, evreng

Trôner (fiʕil-i lâzım): kurulmak, ʕazamet satmak

Tronqué, e (şıfat): kesik, kırık § eksik, nākış

Tronquer (fiʕil-i müteʕaddi): bir parçasını kesmek veya
kırmak

Trop (şāl): çok, pek = (ism-i müzekker): çok, çokluk, ke²ret

Trope (ism-i müzekker): mecāz, kināye

Trophée (ism-i müzekker): ğan³met § eslişa arması ||
(mecāzen) muzafferiyet, ğālibiyet

Tropical, e (şıfat): mınṭıka-i Şārreye müteʕallik

Tropique (ism-i müzekker) (coğrafya): medār

Tropologique (şıfat) (ʕilm-i beyān): mecāzî

Troquer (fiʕil-i müteʕaddi): trampa etmek

Troqueur, euse (isim): trampacı

Trot (ism-i müzekker): lenk, tırıs

Trotte (ism-i müenne²): yol miqdârı, mesāfe

Trotte-menu (şıfat): kapalı tırıs

Trotter (fiʔil-i lâzım): lenk yürümek, tırıs gitmek §
koşmak

Trotteur (ism-i müzekker): lenk yürüyüşlü, tırıs giden
beyg³r

Trottin (ism-i müzekker): küçük hizmetçi

Trottiner (fiʔil-i lâzım): ufağ hatveler atarak çabuk
yürümek

Trottoir (ism-i müzekker): yaya kaldırım

Trou (ism-i müzekker): delik, ²ağb, surāh

Troubadour (ism-i müzekker): seyyār şāʔir

Trouble (ism-i müzekker): karışıklık, intizāmsızlık, herc ü
merc = (şıfat) bulanık

Trouble-fête (ism-i müzekker): meclis bozan

Troubler (fiʔil-i müteʔaddi): bulandırmak § karışdırmak,
teşv³ş etmek || se- bulanmak, şaşırmak

Trouée (ism-i müenne²): çit gediği § ormanıñ içinde hāl³
yer veya yol

Trouer (fiʔil-i müteʔaddi): delmek, delik açmak

Trou-madame (ism-i müzekker): çukura fındık atmak oyunu

[SAYFA 628]

Troupe (ism-i müenne²): gürüh, cemāʔat, alay, sürü §
ʔasker, ordu, fırka, müfreze § tiyatro oyuncularını takım

Troupeau (ism-i müzekker): sürü, raʔiyyet

Troupier (ism-i müzekker): ʔasker, nefer

Trousse (ism-i müenne²): destе, demet § ustunc

Troussé, e (şıfat): yapılmış, becerilmiş

Trousseau (ism-i müzekker): küçük demet ve destе § cihāz

Trousse-queue (ism-i müzekker): kışgun

Troussequin (ism-i müzekker): kaltağın ard kaşı

Trousser (fiʿil-i müteʾaddi): katılmak, toplamak § şıgamak, kaldırmak § şāzırlamak, becermek

Troussis (ism-i müzekker): bükme, şıgama

Trouvable (şıfat): bulunabilir

Trouvaille (ism-i müenne²): buluş, keşif

Trouver (fiʿil-i müteʾaddi): bulmak § rāst gelmek § ʿcād etmek § şissetmek, tuymak § taḳd³r etmek || se- bulunmak

Truand, e (isim): serseri

Truanderie (ism-i müenne²): serserilik

Truc (ism-i müzekker): mahāret

Trucheman (ism-i müzekker): tercümān

Truelle (ism-i müenne²): mala § balık kaşığı

Truellée (ism-i müenne²): bir malanın aldığı kirec ve harc mīqdārı

Truffe (ism-i müenne²): yer mantarı, kemçe

Truffer (fiʿil-i müteʾaddi) (yemeğe) yer mantarı komak

Truffière (ism-i müenne²): yer mantarlarını şāvi maşal

Truie (ism-i müenne²): dişi tomuz

Truite (ism-i müenne²): ala balığı

Truité, e (şıfat): benekli, pullu

Trumeau (ism-i müzekker): iki pencere arasındaki d³vār
[duvar] § şıgır parçası

Tu, toi, te (zam³r): sen, saña, seni

Tuable (şıfat): öldürülebilir

Tuant, e (şıfat): ziyādesiyle can sıkkan

Tu-autem (ism-i müzekker): işiñ eñ müşkül yeri, mukde

Tube (ism-i müzekker): boru, ünbübe

Tubercule (ism-i müenne²) (milm-i nebātāt): hadebe || (tıbb)
dern

Tuberculeux, euse (şıfat) (tıbb): dernî

Tubéreux, euse (şıfat) (milm-i nebātāt): Şadebî, dernî

Tubérosité (ism-i müenne²) (teşr³Ş): Şadebe

Tubulé, e (şıfat) (kimyā): zātü'l-efvāh

Tubuleux, euse (şıfat) (milm-i nebātāt): ünbübî

Tuer (fiil-i müteaddi): öldürmek, tepelemek, katl ve
iḥdām etmek § kesmek, zebṢ etmek § harāb ve helāk etmek ||
(mecāzen) uşandırmak, can sıkmak, taşd³ etmek

Tuerie (ism-i müenne²): mukātele-i maz³me, melṢame § selṢhāne

Tue-tête (à) (Şāl): crier — avazı çıktığı kadar bağırarak

Tueur (ism-i müzekker): öldürücü

[SAYFA 629]

Tuf (ism-i müzekker): beyazımtırak toprak tabakası § beyāz ve
yumuşak bir nevā taş

Tufier, ère (şıfat): tuf denilen toprak ve yumuşak taş
kabilinden olan

Tuile (ism-i müenne²): kiremid, tuğla

Tuileau (ism-i müzekker) : kiremid parçası

Tuilerie (ism-i müzekker) : kiremidhâne

Tuilier (ism-i müzekker) : kiremidci

Tulipe (ism-i müenne²) : laâle

Tulipier (ism-i müzekker) : laâle ağacı

Tulle (ism-i müzekker) : tül bend, tül

Tuméfaction (ism-i müenne²) (tıbb) : şişme, teverrüm

Tuméfier (fiʔil-i müteʔaddi) (tıbb) : şişirmek, teverrüm etmek

Tumeur (ism-i müzekker) (tıbb) : şiş, verem

Tumulaire (şıfat) : mezara müteʔallik

Tumulte (ism-i müzekker) : ğalebelik, gürüldü, patırdı, velvele
|| (mecāzen) karışıklık, dağdağa

Tumultuaire (şıfat) : ğalebelikli, gürüldülü ş dağdağalı

Tumultuairement (Şāl) : ğāalebelik ve gürüldü ile ş dağdağa ile

Tumultueusement (Şāl) : gürüldü ve patırdı ile

Tumultueux, euse (şıfat) : gürüldülü, patırdılı, ğalebelik

Tungstène (ism-i müzekker) : bir nevʔ maʔden, tungsten

Tunique (ism-i müenne²) : bir nevʔ gömlek || (ʔilm-i nebātāt, teşr³Ş) : kam³ş

Turban (ism-i müzekker) : şarık, ʔamāme

Turbine (ism-i müenne²) : şu çarhı

Turbiné, e (şıfat) (tār³h-i ʔabiʔî) : maḥrūʔî

Turbot (ism-i müzekker) : kalkan balığı, şebbūʔa

Turbotière (ism-i müenne²) : kalkan balığı tenceresi

Turbotin (ism-i müzekker) : kalkan balığı yavrusu

Turbulemmment (Şāl) : gürüldü ve şamata ile

Turbulence (ism-i müenne²) : gürüldü, şamata

Turbulent, e (şıfat) : gürüldücü, şamatacı

Turc (ism-i müenne²) : ağac kurdu

Turf (ism-i müzekker) : at meydânı

Turgescence (ism-i müenne²) (tıbb) : şişme, intifâş

Turgescent, e (şıfat) (tıbb) : şiş, müntefih

Turlupin (ism-i müzekker) : kaba ve edebe muğayir hezliyat söyleyen adam

Turlupinade (ism-i müzekker) : kaba ve edebe muğayir hezliyat

Turlupiner (fiʔil-i müteʔaddi) : istihzâ etmek = (fiʔil-i lâzım) kaba ve edebe muğayir hezliyat söylemek

Turneps (ism-i müzekker) : bir nevʔ iri şalgam

Turpitude (ism-i müenne²) : ʔayıb, ʔār, rezâlet

Turquet (ism-i müzekker) : bir nevʔ köpek § Mısıır buğdayı

Turquin (şıfat) : bleu—koyu mavi

Turquoise (ism-i müenne²) : firûze

[SAYFA 630]

Tussilage (ism-i müzekker) (ʔilm-i nebâtât) : deve tabanı, Şaşısetüʔs-suʔâl

Tutelaire (şıfat) : muŞâfız, Şâmi

Tutelle (ism-i müenne²) : vaş³lik, veşâyet

Tuteur, trice (isim) : vâşi, veli

Tutolement (ism-i müzekker) : müfred ş³ğasıyla hitâb, tekl³fsizlik

Tutoyer (fiʔil-i lâzım) : müfred ş³ğasıyla hıṭāb etmek, senli benli konuşmak

Tuyau (ism-i müzekker) : boru ş masura ş kubūr, künk

Tyampan (ism-i müzekker) (teşr³Ṣ) : ṭabl || (ṭıbāʔat) çerçeve ||
(fenn-i miʔmārî) : üç kornize aralığı

Tympaniser (fiʔil-i müteʔaddi) : ʔalenen istihzā etmek, terz³l etmek

Tympanite (ism-i müzekker) (ṭıbb) : intifāḥ-ı baṭn

Tympanon (ism-i müzekker) : sanṭūr

Type (ism-i müzekker) : aşl, numüne, şüret ş mi²āl-i mücessem

Typhoïde (şıfat) (ṭıbb) : tifoçidî

Typhus (ism-i müzekker) (s okunur) : Şummā, tifüs

Typique (şıfat) : remz ve tem^{2 3}le müteʔallik ş muḳannen, muntaẓam

Typographe (ism-i müzekker) : maṭbaʔa şaṣibi, başmacı

Typographie (ism-i müenne²) : başmacılık, ṭıbāʔat

Typographique (şıfat) : başmacılığa müteʔallik, ṭabʔî

Typographiquement (Şāl) : başmacılıkla, fenn-i ṭıbāʔate tevfiḳān

Tyran (ism-i müzekker) : Şükümdār-ı zālīm, cebbār

Tyranneau (ism-i müzekker) : küçük cebbār

Tyrannicid (ism-i müzekker) : Şükümdār-ı zālimiñ katili ş
cebbārıñ katili

Tyrannie (ism-i müenne²) : Şükümet-i cebriye, idāre-i zālīme ||
(mecāzen) tasalluṭ, zulm, cebr, ğaddārılık

Tyrannique (şıfat) : zulmî, cebrî

Tyranniquement (Şāl) : zulm ve cebrle, ğaddārāne

Tyranniser (fiʔil-i müteʔaddi) : zulm altında ʔutmak

U HARFİ

U (ism-i müzekker): elifba-yı Fransevî'niñ yigirmi birinci Şarfi. Başlıca zamme-i haf³fe-i maḳbūza gibi okunur.

Ubiquiste (ism-i müzekker) (ku-i): her yerden hoşlanan, kayıdsız

Ubiquité (ism-i müenne²) (ku-i): her yerden mevcūd olmaḳlık

Ukase (ism-i müzekker): Rusya İmparatorundan şadır irāde

Ulcération (ism-i müenne²) (tıbb): teḳarruṣ

Ulcère (ism-i müzekker) (tıbb): yara, ḳarṣa

Ulcéré, e (şıfat) (tıbb): yaralı, muḳarriṣ

Ulcérer (fiʔil-i müteʔaddi): yara peydā etdirmek, taḳr³ṣ etmek

[SAYFA 631]

Ultérieur, e (şıfat): bir şeyiñ ötesindeki, māverāsındaki § soñraḳı, muḳaḥḥār, lāşık

Ultérieurement (şāl): soñradan, muḳaḥḥaren

Ultimatum (ism-i müzekker) (tom): soñ ve ḳaṭʔî tekl³f

Ultra (ism-i müzekker): efkār-ı müfriṭa şāşibi

Ultramontain, e (isim-şıfat): Alp taḡlarınıñ (Fransaʔya göre) ötesindeki. § Papa ṭarafdārı

Ultramontanisme (ism-i müzekker): Papa ṭarafdārlığı

Ultra-royaliste (isim): ifrāṭ derecede Şükümdārлық ṭarafdārı

Un, e (şıfat): bir, eṣad, yek § yekpāre, bir § şer³ksiz, vāşid, tek = (cemʔ) birṭaḳım

Unamime (şıfat): müttefik, hemreçy § müttefekun maleyh §
mumûmî

Unanimement (Şâl): ittifākārā ile, mütteşiden

Unanimité (ism-i müenne²): ittifākārā, ittişād

Unau (ism-i müzekker): Amerika'nıñ bir nevâ çarpa Sayvânı

Uni, e (şıfat): düz, müstevi § düz, sâde

Unième (şıfat): birinci, evvel

Unièment (Şâl): vingt et- yigirmi birinci derecede

Uniforme (şıfat): şekil ve şüreti bir, düz, müstevi §
mütesābih, mütesāvi = (ism-i müzekker) üniforma

Uniformément (Şâl): bir şekil ve şüretde olarak, mütesāviyen

Uniformiser (fiʔil-i müteʔaddi): bir şekil ve şürete kımak,
mütesāvi ve mütesābih etmek

Uniformité (ism-i müenne²): tesāvi, müşābehet

Unilatéral, e (şıfat) (kanun): tarafeynden yalnız birini
mecbūriyet altında bulunduran

Uniment (Şâl): sadece § mütesāviyen

Union (ism-i müenne²): birleşme, birleşdirme, ittişād,
tevş³d § maḳd-i izdivāc

Unique (şıfat): yalnız bir olan, tek || (mecāzen) em²ālsız,
vaş³d, fer³d, yektā § ğar³b, bambaşka

Uniquement (Şâl): yalnız, ancak, mücerred

Unir (fiʔil-i müteʔaddi): birleşdirmek, cemʔ ve tevş³d
etmek § düz etmek, tesviye etmek || s'- birleşmek, ictimāʔ ve
ittifāk etmek

Unisson (ism-i müzekker): ahenk

Unitaire (isim-şıfat): muvaşşid

Unité (ism-i müenne²): bir, eṣad, aṣād & vāṣid-i kıyāsî & birlik, vaṣdāniyet & birlik, ittifāk, ittiṣād & müsāvāt

Univalve (isim-şıfat) (tār³ḥ-i ṭabiʿî): vaṣ³dü'l-mıṣrāḥ

Univers (ism-i müzekker): ʿālim, kāḫināt, cihān

Universaliser (fiʿil-i müteʾaddi): taʾm³m etmek

Universalité (ism-i müenne²): ʾumūmiyet & mecmūʿa

Universel, le (şıfat): ʾumūmî, ʾāmm & muṣ³t, cāmiʿ

[SAYFA 632]

Universellement (ṣāl): ʾumūmen, ʾale'l-ʾumūm

Universitaire (şıfat): dārü'l-fünūna veya cemʿiyet-i tedr³siyeye müteʾallik

Université (ism-i müenne²): dārü'l-fünūn & cemʿiyet-i tedr³siye, heyʿet-i müderris³n

Univoque (şıfat): nom- ism-i ʾāmm, ism-i cins

Urane (ism-i müzekker): bir nevʾ maʾden

Uranographie (ism-i müenne²): tavṣ³füʿs-semā

Urate (ism-i müzekker) (kimyā): bulut

Urbain, e (şıfat): şehri, medenî

Urbanité (ism-i müenne²): şehrilik, medenîlik

Urée (ism-i müenne²) (kimyā): cevher-i bevl

Uretère (ism-i müzekker) (teṣr³ṣ): ṣālib

Urètre (ism-i müzekker) (teṣr³ṣ): mācerā-yı bevl, iṣl³l

Urgence (ism-i müenne²): zarūret, mecbūriyet & istiʿcāl

Urgent, e (şıfat): zarūrî, mecbūrî, elzem § mühim ve müstaʕcel

Urinaire (şıfat) (tıbb): bevlî

Urinal (ism-i müzekker): kārûre, ördek

Urine (ism-i müenne²): sidik, idrār, bevl

Uriner (fiʕil-i lâzım): işemek, tebevvül etmek

Urineux, euse (şıfat): sidik kabilinden, bevlî

Urinoir (ism-i müzekker): sokakda şu sökülecek maşal

Urique (şıfat) (kimyâ): acide — Şāmız-ı bevl

Urne (ism-i müenne²): ezmine-i kad³meden kalma kavanoz

Ursuline (ism-i müenne²): bir tar³k-i maşşûşā mensûb rāhibe

Urticées (ism-i müenne²) (ʕilm-i nebātāt): faşıla-i encuriyye

Urus (ism-i müzekker) (s okunur) yabani öküz

Us (ism-i müzekker) (s okunur): ʕadet, ʕörf

Usage (ism-i müzekker): ʕadet § alışma, tabiʕat § kullanma, istiʕmāl, şarf

Usager (ism-i müzekker): bir ormandan odun kesmek veya merʕada Şayvānāt raʕy etmek Şakkını Şāʕiz adam

Usance (ism-i müenne²): poliçe vadesi

Usé, e (şıfat): zaʕ³f, nātüvān § çok kullanılmış § ʕādi

User (fiʕil-i lâzım): kullanmak, istiʕmāl etmek = (fiʕil-i müteʕaddi): şarf ve istihlāk etmek § bozmak, körletmek = (ism-i müzekker) tayanma, tayanış § tecrübe

Usine (ism-i müenne²): fabrika, maʕmel

Usité, e (şıfat): kullanılır, müstaʕmel

Ustensile (ism-i müzekker): edevât, alât

Ustion (ism-i müenne²) (fenn-i cerrâşî): yanık, şark

Usuel, le (şıfat): muştād, mütedāvel

Usuellement (şāl): male'l-ḥāde, kullanıldığı üzere

Usufructuaire (şıfat) (kanun): yalnız şāşılâtıñ taşarrufu şakkını kazandıran

Usufruit (ism-i müzekker): başkasınıñ taşarrufunda bulunan bir mektebiñ şāşılâtını almak şakkı

Usufruitier, ère (isim): başkasınıñ taşarrufunda bulunan bir mülküñ şāşılâtını almak şakkını şāçiz adam
[SAYFA 633]

Usuraire (şıfat): murābaşalı

Usurairement (şāl): murābaşa ile

Usure (ism-i müenne²): murābaşa ş çok kullanılmakdan eskime

Usurier, ère (isim): murābaşacı

Usurpateur, trice (isim): ğāşb, zorba

Usurpation (ism-i müenne²): ğāşb

Usurper (fiʿil-i müteḥaddi): ğāşb etmek

Ut yaḥūd do (ism-i müzekker): noṭa aşvāt ve işārāt-ı esāsiyesiniñ birincisi

Utérin, e (şıfat): vālideleri bir (kardaşlar)

Utérus (ism-i müzekker): raşim

Utile (şıfat): fāçideli, nāfiʿ = (ism-i müzekker) menfaʿat

Utilement (şāl): nāfiʿ olacak şüretde

Utilisation (ism-i müenne²): istifāde, temettü

Utiliser (fiil-i müteaddi): temettüü mûcib olacak şüretde kullanmak, intifā etmek

Utilitaire (isim-şıfat): menfaatperest

Utilité (ism-i müenne²): nef, fāide

Utopie (ism-i müenne²): hayāl-i hām, hayāl-i bātıl

Utopiste (ism-i müzekker): hayāl-i hāmla uğraşan adam

Uvée (ism-i müenne²) (teşr³Ş): minebiye

V HARFİ

V (ism-i müzekker): elifbā-yı Fransevî'niñ yigirmi ikinci Şarfi. "Ve" gibi okunur.

Va (Şarf-i tenb³h): peki, olsun, geç

Vacance (ism-i müenne²): münŞaliyet § maŞlūliyet = (cemṁ) taṁṭ³l

Vacant, e (şıfat): maŞlūl § boş, münŞal

Vacarme (ism-i müzekker): gürüldü, şamata

Vacation (ism-i müenne²): çalışma sāṁatleri, iş vaḳti = (cemṁ) maŞkeme taṁṭ³li

Vaccin (ism-i müzekker): aşı, madde-i baḳariyye

Vaccinable (ism-i müzekker): aşılabilir

Vaccinateur (ism-i müzekker): aşıcı, mülakkaŞ-ı cedrî

Vaccination (ism-i müenne²): aşılama, telḳ³Ş-i cedrî

Vaccine (ism-i müenne²): aşılama, telḳ³Ş-i cedrî

Vacciner (fiṁil-i müteṁaddi): aşılamak, telḳ³Ş-i cedrî etmek

Vache (ism-i müenne²): inek, baḳara

Vacher, ère (isim): inek çobanı, şıḡırtmaç

Vacherie (ism-i müenne²): inek ahūru [ahır] veya aḡılı

Vacillant, e (şıfat): ditreyen, şallanan || (mecāzen) ḳarārsız, mütereddid

Vacillation (ism-i müenne²): ditreme, şallanma || (mecāzen) tereddüd, ḳarārsızlık

Vacillatoire (şıfat): tereddüd ve ḳarārsızlığa delālet eden

[SAYFA 634]

Vaciller (fiʔil-i lâzım): ditremek, şallanmak || (mecāzen)
karār vermemek, mütereddid olmak

Vacuité (ism-i müenne²): boşluk, ḥalāḥ

Vade-mecum (ism-i müzekker) (vadémécome) cebde taşınan şey

Va-et-vient (ism-i müzekker): gidip gelme, Şareket

Vagabond, e (şıfat): avare, serseri

Vagabondage (ism-i müzekker): serserilik, avārelik

Vagin (ism-i müenne²) (teşr³Ş): raşim yolu, mehbil

Vagir (fiʔil-i lâzım) (yeñi toğmuş tıfıl Şakında) bağırma

Vagissement (ism-i müzekker): yeñi toğmuş çocuğun bağırması

Vague (ism-i müenne²): talğa, mevc = (şıfat): ḥāl³,

işlenmemiş § mübhem, ğayr-ı muḥayyen

Vaguement (Şāl): mübhem ve ğayr-ı muḥayyen şüretle

Vaguemestre (ism-i müzekker): alay neferātına gelen

mektübları ahz ve tevz³de meḥmūr çavuş

Vaguer (fiʔil-i lâzım): serseri ve avāre olmak

Vaillamment (Şāl): merdāne, yararlılıkla

Vaillance (ism-i müenne²): yararlık, merdlik

Vaillant, e (şıfat): yiğit, cesūr, değerli = (ism-i müzekker) sermāye

Vaillantise (ism-i müenne²): yiğitlik, yararlık

Vain, e (şıfat): beyhūde, nāfile § mütekebbir, mağrūr

Vaincre (fiʔil-i müteḥaddi): yeñmek, ğalebe etmek, ğālib
gelmek § Şakından gelmek

Valucu, e (ism-i müzekker- maḡlūb

Vainement (Şāl): boşuna, beyhūde, nāfile

Vainqueur (ism-i müzekker): ḡālib

Vair (ism-i müzekker): sincāb kürk[ü]

Vairon (şıfat): ḡāreli (göz) = (ism-i müzekker) bir nevʔ küçük balık

Vaisseau (ism-i müzekker): kab, ināʕ § gemi, sef³ne ||
(teşr³Ş): viʔāʕ

Vaisselle (ism-i müenne²): tabak ve sāʕire gibi sofratakimlari

Val (ism-i müzekker): dere, vādi

Valable (şıfat): maḡbūl, muʔteber

Valablement (Şāl): maḡbūl ve muʔteber olacak şūretde

Valériane (ism-i müenne²): kedi otu, Şaşıšetü'l-hirre

Valet (ism-i müzekker): uşak § oyun kâğıdlarından oḡlan,
bacak § çengel şeklinde togramacı aleti

Valetage (ism-i müzekker): uşaklık

Valetaille (ism-i müenne²): uşaklar gürūhu

Valeter (fiʔil-i lāzım): alçaqça müdāhene ve tabaşbuş etmek § ağır bir işe katlanmak

Valetudinaire (isim-şıfat): ḡasta mizacılı, mümriž

Valeur (ism-i müenne²): deḡer, kıymet, ²emen, baha § iʔtibār
§ ehemmiyet, maʔnā § yiḡitlik, yararlık

Valeurement (Şāl): yararlıqla, bahādırāne

[SAYFA 635]

Valeureux, euse (şıfat): yiḡit, cesūr, bahadır

Vaniteux, euse (isim-şıfat): mütefa^hhir, mağrūr

Vanne (ism-i müenne²): şu seddi kapısı

Vanneau (ism-i müzekker): kız kuşu

Vanner (fiʔil-i müteʔaddi): şavurmak

Vannerie (ism-i müenne²): buğday şavurmağa ma^hşüş sepetler
iʔmāl ve fürū^htu

Vannette (ism-i müenne²): yulafıñ şavrulmasına ma^hşüş küçük
sepet

Vanneur (ism-i müzekker): şavurucu

Vannier (ism-i müzekker): sepetçi

Vantail (ism-i müzekker): kapı ve pencere kanadı

Vantard, e (isim-şıfat): kendini med^ş eden adam

Vantardise (ism-i müenne²): kendini med^ş etmeklik

Vanter (fiʔil-i müteʔaddi): çok med^ş etmek || se- tefa^hhur
etmek § güvenmek

Vanterie (sim-i müenne²): temādū^ş, tefa^hhur

Va-nu-pieds (ism-i müzekker): serseri, dilenci

Vapeur (ism-i müenne²): buğu, bu^hār = (cemʔ) (tıbb) reyyā^ş-ı
ra^şmiye

Vapoureux, euse (şıfat): bu^hār^lı § reyyā^ş-ı ra^şmiye ʔilletine
dū^çār

Vaporisation (ism-i müenne²): teba^hhur, teb^h³r

Vaporiser (fiʔil-i müteʔaddi): teb^h³r etmek

Vaquer (fiʔil-i lāzım): mün^şāl veya ma^şlūl olmak § ta^ʔ³l
etmek

Varech (ism-i müzekker) (rek): bir nevʔ deñiz otu, ^har³k

[SAYFA 636]

Varenne (ism-i müenne²): hâli yer

Variabilité (ism-i müenne²): kâbiliyet-i tebeddül ve taşavvül || (şarf) inşirâf

Variable (şıfat): değişebilir, karârsız || (şarf) munşarif || (riyâziye) muşavvel

Variant, e (şıfat): karârsız, mütelevvin

Variante (ism-i müenne²): bir kitâbın nüshaları beynindeki tehâlûf

Variation (ism-i müenne²): değişme, tebeddül, taşavvül, karârsızlık

Varice (ism-i müenne²) (tıbb): devâlî

Varicelle (ism-i müenne²): şu çiçeği, cedrî-i kâzib

Varicocèle (ism-i müenne²) (tıbb): devâli-i şafen

Varier (fiʔil-i müteʔaddi): değiştirmek, tağy³r ve tebd³l etmek § dürlü dürlü etmek, tenv³ʔ etmek = (fiʔil-i lâzım) değişmek, tegayyür ve tebeddül etmek § tenevvüʔ etmek, mütenevviʔ olmak § ihtilâf etmek, muhtelif olmak

Variété (ism-i müenne²): tenevvüʔ § ihtilaf = (cemʔ) mevâdd-ı mütenevviʔa

Varirole (ism-i müenne²): çiçek ʔilleti, cedrî

Variolique (şıfat): çiçek ʔilletine müteʔallik, ced³rî

Variqueux, euse (şıfat) (tıbb): devâlî

Variope (ism-i müenne²): büyük marangoz rendesi

Vasculaire (şıfat): ve

Vasculaireux, euse (şıfat) (teşr³Ş): viʔâçî

Vase (ism-i müzekker): kab, kâse, zarf § şaksı = (ism-i müenne²): nehir çamuru, şalşāl

Vaseux, euse (şıfat): çamurlu, bataklık, şalşalî

Vasistas (ism-i müzekker): pencere çerçevesiniñ ayrıca açılır küçük kanadı

Vassal, e (isim-şıfat): tâbi

Vasselage (ism-i müzekker): tâbiyyet

Vaste (şıfat): geniş, vâsi

Va-tout (ism-i müzekker): kumarcınıñ önündeki akçeniñ tek³lini birden kumara koması

Vaudeville (ism-i müzekker): şarkılarla karışık küçük ve eğlenceli tiyatro oyunu

Vaudevilliste (ism-i müzekker): şarkılarla karışık küçük tiyatro oyunları yazan muşarrir

Vau-l'eau (à) (şāl): şuyun akındısınca

Vaurien (ism-i müzekker): çapkın

Vautour (ism-i müzekker): akbaba

Vautrer (se) (fiil-i muṭāvaṣat): çamurun içinde yuvarlanmak

Veau (ism-i müzekker): buzağı, ṭana [dana] § ṭana [dana] eti § vidala

Vedette (ism-i müenne²): süvâri karaḳolu § karaḳol kulesi

Végétable (şıfat): bitebilir, nābit

Végétal, e (şıfat): nebâtî = (ism-i müzekker) nebât

Végétatif, ive (şıfat): münbit

Végétation (şıfat): bitme, neşv ü nemā § nebātāt

Végéter (fiʕil-i lâzım): bitmek, neşv ü nemā bulmak

[SAYFA 637]

Véhémence (ism-i müenne²): şiddet, ʔunf, sertlik

Véhément, e (şıfat): şiddetli, sert

Véhémentement (şāl): ʔunf ve şiddetle, pek sert

Véhicule (ism-i müenne²): nākil, sāçık ş vāsıta, alet

Veille (ism-i müenne²): uykusuzluk, terk-i hāb, sehr ş bir günün maķabli, ʔarefe

Veillée (ism-i müenne²): gece işlenilen iş ş gece bir hastayı beklemeklik

Veiller (fiʕil-i lâzım): uymamak, uyanık turmak || (mecāzen) nezāret etmek = (fiʕil-i müteʔaddi) gece beklemek

Veilleur (ism-i müzekker): geceyi uykusuz geçiren, gece bekleyen

Veilleuse (ism-i müzekker): gece kandili, idāre fitili

Veine (ism-i müenne²): ʔark, ver³d ş ağac ve taş tamar

Veiné, e (şıfat): tamarlı

Veineux, euse (şıfat): tamarları çok

Vêler (fiʕil-i lâzım) (inek Şakķında): toğurmak

Vélin (ism-i müzekker): tirşe

Vélite (ism-i müzekker): avcı nefer

Velléité (ism-i müenne²): gevşek, teç²irsis ve devāmsız arzū

Véloce (şıfat): çabuk, ser³ʔ

Vélocipède (ism-i müzekker): üzerine binilip ayakla çevrilerek yürüdülen alet, velesipet

Vélocité (ism-i müenne²): çabukluk, sürat

Velours (ism-i müzekker): kâtime [kadife]

Velouté (ism-i müzekker): kâtime [kadife] şerbet & ince hâv

Velouté, e (şıfat): kâtime [kadife] gibi ince havlı & kâtime [kadife] gibi yumuşak

Velouter (fiil-i müteaddi): kâtime [kadife] şüretinde komak, yumuşatmak

Veltage (ism-i müzekker): eski bir nevâ mâyiât ölçüsüyle ölçmeklik

Velte (ism-i müenne²): eski bir nevâ mâyiât ölçüsü

Velter (fiil-i müteaddi): eski bir nevâ mâyiât ölçüsüyle ölçmek

Velu, e (şıfat): tüylü, kıllı

Venaison (ism-i müenne²): av eti

Vénal, e (şıfat): şatılık & mürtekib

Vénalement (şâl): rüşvet ve irtikâbla

Vénalité (ism-i müenne²): şatılık olmaklık & rüşvet, irtikâb

Venant (ism-i müzekker): gelen adam

Vendable (şıfat): şatılabilir

Vendange (ism-i müenne²): üzüm kesimi, bağ bozumu

Vendanger (fiil-i müteaddi-fiil-i lâzım): üzüm kesmek, bağ bozmak

Vendangeur, euse (isim): üzüm kesici, bağ bozucu

Vendeur, euse (isim): şatıcı, bāyî

Vendre (fiʔil-i müteʔaddi): ʂatmak, beyʔ ve fūruḥat etmek

Vendredi (ism-i müzekker): cumʔa

Vendu, e (şıfat): ʂatılmış ş mürtekib

[SAYFA 638]

Venelle (ism-i müenne²): taş soḳaḳ, ʂeftali soḳaḳı

Vénéreux, euse (şıfat): zehirli, semmî

Vener (fiʔil-i müteʔaddi): etlerini gevreklemek için
Şayvānı kesmezden evvel ḳoşdurmak

Vénérable (şıfat): şāyān-ı Şürmet, muşterem

Vénérablement (şāl): Şürmet ve riʔāyetle

Vénération (ism-i müenne²): Şürmet, riʔāyet, iştirām

Vénérer (fiʔil-i müteʔaddi): Şürmet etmek

Vénerie (ism-i müenne²): zaḡarla olunan av

Venette (ism-i müenne²): ḳorḳu

Veneur (ism-i müzekker): av zaḡarlarınıñ müdürü

Vengeance (ism-i müenne²): öc, intikām

Venger (fiʔil-i müteʔaddi): intikāmını almak

Vengeur, euse (isim-şıfat): öc alıcı, intikāmcı

Véniel, le (şıfat): küçük (günah), şaḡ³re

Véniellement (şāl): şaḡāirden maʔdūd olarak

Venimeux, euse (şıfat): zehirli

Venin (ism-i müzekker): zehir, semm, zeb³b || (mecāzen) kin,
ḥıyānet

Venir (fiʔil-i lāzım): gelmek ş çıḳmak, zuḥūr etmek ş neşv ü
nemā bulmak, yetişmek

Vent (ism-i müzekker): rüzgār, yel, r³Ş, bād Ş koku, rāyiŞā

Vente (ism-i müenne²): satış, beyā, fūruht

Venter (fiʔil-i lāzım): esmek, hūbūb etmek

Venteux, euse (şıfat): rüzgārılı Ş yel getiren

Ventilateur (ism-i müzekker): müceddid-i hava, mirvaŞa

Ventilation (ism-i müenne²): tecd³d-i havā

Ventiler (fiʔil-i müteʔaddi): havāsını tecd³d etmek

Vantosité (ism-i müenne²): bedeniñ içindeki yel

Ventouse (ism-i müenne²): Şacāmat şişesi, miŞcem Ş havā
menfezi

Ventouser (fiʔil-i müteʔaddi): Şacāmat şişesi yapışdırmak

Ventre (ism-i müenne²): karın, baṭın || bas- kısık yeri,
baṭn-ı esfel

Ventrée (ism-i müenne²): birden toğan yavrular

Ventricule (ism-i müzekker) (teşr³Ş): küçük cevḥ, baṭ³n

Ventrière (ism-i müenne²): eğer kolanı

Ventriloque (isim-şıfat): karından söyler

Ventriloquie (ism-i müzekker): karından söyleyiş

Ventru, e (şıfat): karnı büyük || (mecāzen) neşv ü nemā,
yetişme

Vêpres (ism-i müenne²-cemʔ): ikinci namāzı

Ver (ism-i müzekker): kurd, dūd, kirm || à soie – ipek
böceği

Véracité (ism-i müenne²): toğruluk

Verbal, e (şıfat): şifāhî || (şarf) fiʔilî || procès –
taḳr³r, curnāl, zabıtnāme, mażbaṭa

Verbalement (şāl): ağızdan, şifāhen

Verbaliser (fiʔil-i müteʔaddi): taḳr³r etmek

[SAYFA 639]

Verbe (ism-i müzekker): söz, kelām, kelime § kelāmullah ||
(şarf) fiʔil

Verberation (ism-i müenne²): temevvüc-i havā

Verbeux, euse (şıfat): çok söyleyen, ḳavvāl

Verbiage (ism-i müzekker): çok söyleyiş

Verbiager (fiʔil-i lâzım): çok söylemek

Verbiageur, euse (isim): çok söyleyen adam, ḳavvāl

Verbosité (ism-i müenne²): çok söyleyiş

Verdâtre (şıfat): yeşilimsi, yeşilimtırak

Verdelet, te (şıfat): ekşice (şarāb)

Verdet (ism-i müzekker) (müracāʔat oluna: vert-de-gris)

Verdeur (ism-i müenne²): nebātāt ʔuşāresi § şarābıñ ekşiliği
|| (mecāzen) tazelik, dinçlik

Verdier (ism-i müzekker): yeşil ispinoz

Verdir (fiʔil-i müteʔaddi): yeşilletmek, yeşile boyamak =
(fiʔil-i lâzım) yeşermek

Verdoyant, e (şıfat): yeşil görünen

Verdoyer (fiʔil-i lâzım): yeşermek, yeşil görünmek

Verdure (ism-i müenne²): yeşillik, Şazret

Véreux, euse (şıfat): kurdlu, kurdlanmış || (mecāzen)
şübheli, çürük

Verge (ism-i müenne²): ince değnek, çubuk & kâmiş, kâz³b

Vergé, e (şıfat): çubuklu (kumaş)

Verger (ism-i müzekker): meyvedâr ağaçlar bağçesi, Şad³ka

Verger (fiʔil-i müteʔaddi): eski bir nevʔ mesāʔa ölçüsüyle ölçmek

Vergeté, e (şıfat): çubuklu

Vergeter (fiʔil-i müteʔaddi): çubukla silmek

Vergette (ism-i müenne²): elbise süpürgesi

Vergeure (ism-i müenne²) (jure): kâğıd çizgisi

Verglas (ism-i müzekker): şulu çigen

Vergogne (ism-i müenne²): utanma, ʔār, Şayā

Vergue (ism-i müenne²): gemi sereni

Véridique (şıfat): toğru söyler

Vérificateur (ism-i müzekker): taşk³k meʔmūru

Vérification (ism-i müenne²): taşk³k

Vérifier (fiʔil-i müteʔaddi): taşk³k etmek

Véritable (şıfat): toğru, şaş³ş, gerçek & sağlam, muşakka

Véritablement (Şāl): toğru, gerçekten

Vérité (ism-i müenne²): toğruluk, gerçeklik, şışşat & toğru, şak³kat

Verjus (ism-i müzekker): koruk & koruk şuyu

Vermeil (ism-i müzekker): yaldızlı gümüş

Vermeil, le (şıfat): al, gülgün, laʔlgün

Vermicelle (ism-i müzekker): tel şehriye

Vermicellier (ism-i müzekker): şehriyeci

Vermiculaire (şıfat): korda beñzeyen

Vermiculé, e (şıfat) (fenn-i miṣmārî): kurdun Şarekâtına beñzer çizgilerle müzeyyen

Vermiforme (şıfat): kurd şeklinde, düdiyyüş-şekil

Vermifuge (ism-i müzekker) (şıfat) (tıbb): tırd-ı didān

Vermillon (ism-i müzekker) (kimyā): kibr³t-i aṣmer

[SAYFA 640]

zibağ § zincifre || (mecāzen) yanağ ve dudaklarıñ al rengi, laḥl

Vermillonner (fiʿil-i müteʾaddi): zincifre ile ala boyamak

Vermine (ism-i müenne²): kehle ve pire ve tahta kuruşu gibi böcekler || (mecāzen) Şaṣerāt

Vermisseau (ism-i müzekker): yer kordu

Vermouler (se) (fiʿil-i muṭāvaʿat): kurdlanmak

Vermoulare (ism-i müenne²): kurd yemesi ve tuzu

Vermout (ism-i müzekker) (t okunur): vermut

Vernal, e (şıfat): bahāra müteʾallik, reb³ʾî

Vernir (fiʿil-i müteʾaddi): ruğan sürmek, cilā vermek

Vernis (ism-i müzekker): ruğan, vernik § sır || (mecāzen) görünüş, şüret-i zāhire

Vernisser (fiʿil-i müteʾaddi): ruğan veya sır sürmek, cilā vermek

Vernisseur (ism-i müzekker): rûgancı

Vernissure (ism-i müenne²): ruġanlama

Vérole (ism-i müenne²): frengî || petite – çiçek hastalığı, cederî

Véronique (ism-i müenne²): tavşan otu

Verrat (ism-i müzekker): enememiş erkek tomuz

Verre (ism-i müzekker): cam, sırça, şişe, zücâc § bardak, kadeş

Verrerie (ism-i müenne²): camcılık § camhâne § cam masmûlâtı

Verrier (ism-i müzekker): camcı

Verroterie (ism-i müenne²): renkli camdan buharlar

Verrou (ism-i müzekker): kapı sürmesi

Verrouiller (fiil-i müteaddi) (kapıyı) sürmelemek

Verrue (ism-i müenne²) (tıbb): siġil, ²üçlül

Vers (ism-i müzekker): beyit, mısrâ § şiir, nazım = (Şarf-i cerr) toġru, müteveccihen. Le nord: şimâle toġru § râddesinde, şularında, toġru. Huit heures – sâat sekiz şularında

Versant (ism-i müenne²): satş-ı mâçil

Versatile (şifat): ²ebâtsiz, karârsız, mütelevvin

Versatilité (ism-i müenne²): ²ebâtsizlik, karârsızlık, televvün

Verse (şifat) (hendese): sinus– sehm || à– bardaktan boşanırcasına

Versé, e (şifat): yed-i tûlâ şâşibi, mâhir

Verseau (ism-i müzekker) (ilm-i nücûm): burc-ı delv

Versement (ism-i müzekker): şandığa akça tesl³mi

Verser (fiʔil-i müteʔaddi): dökmek, akıtmak § boşaltmak, nakletmek § şandığa akçe tesl³m etmek = (fiʔil-i lâzım) devrilmek, kırılmak, yatmak

Versiculet (ism-i müzekker): küçük beyit, küçük nazım

Versificateur (ism-i müzekker): beyit söyleyebilen, nâzım

Versification (ism-i müenne²): ebyât tert³bi, nazm

Versifier (fiʔil-i lâzım): ebyât tert³b etmek. nazımla uğraşmak

Version (ism-i müenne²): tercüme, nakl § rivāyet

[SAYFA 641]

Verso (ism-i müzekker): şaşıfeniñ arka tarafı, zahr

Vert, e (şıfat): yeşil, aşdar, sebz || (mecāzen) taze § dinç § hām, ekşice = (ism-i müzekker): yeşil renk § yeşillik

Vert-de-gris (ism-i müenne²): jengār, hal³t-i nuşās

Vertébral, e (şıfat) (teşr³Ş): fıkārî

Vertébre (ism-i müenne²) (teşr³Ş): fıkra

Vertex (ism-i müzekker) (teşr³Ş): kımmetüʔr-reçs

Vertical, e (şıfat) (hendese): şākūlî = (ism-i müenne²): hatt-ı şākūlî

Verticalement (Şāl): şākūlî olarak

Vertige (ism-i müzekker): baş dönmesi, devvār, sersemlik § delilik, cinnet

Vertigineux, euse (şıfat): baş dönmesine düçār, sersem § deli, mecnūn

Vertigo (ism-i müzekker): baş dönmesi § merāk, cinnet

Vertu (ism-i müenne²): fazilet § ʔiffet § haşsa, hāşşiyet

Vertueusement (§āl): fażiletle § ʔafifāne

Vertueux, euse (§ıfat): fażiletli § ʔaf³f § ʔaf³fāne

Verve (ism-i müzekker): ʔuluvv-i fikir, vüsʔat-i ʔar³Şa

Verveine (ism-i müenne²): mine çiçeği

Verveux (ism-i müzekker): bir nevʔ balık ağı

Vesce (ism-i müenne²): bir nevʔ burçak, cülban

Vésical, e (§ıfat) (teşr³Ş): me²ānî

Vésicant, e (§ıfat) (tıbb): ʔabarıcı, münfıt

Vésicatoire (ism-i müzekker) (tıbb): pehlivan yağısı, lakş-ı münfıt

Vésicule (ism-i müenne²) (teşr³Ş): Şuveyşal

Vésiculeux, euse (§ıfat) (teşr³Ş): Şuveyşalî

Vesse (ism-i müenne²): sessiz osuruk

Vesser (fiʔil-i lâzım): sessiz osurmak, yellenmek

Vesseur, euse (isim): çok yellenen adam

Vessie (ism-i müenne²): sidik ʔavuşu, me²āne § ʔabarma

Vestale (ism-i müenne²): pek ʔaf³fe kız

Veste (ism-i müenne²): kışa libas, n³mten, zebūn

Vestiaire (ism-i müzekker): cāmeḥāne

Vestibule (ism-i müzekker): Şavlu [avlu], şaşanlık, dehl³z

Vestige (ism-i müzekker): ayak izi || (mecāzen) e²er, ʔalāmet

Veston (ism-i müzekker): kışa hırka

Vêtement (ism-i müzekker): libās, ²evb, ruba

Vétérane (ism-i müzekker): müteḳāʔid, emekdār ʔasker § şınıfdan dönme şākird

Vétérance (ism-i müenne²) : tekāṣūd, emekdārlık § şākirdiñ
sınıfından dönmesi

Vétérinaire (şıfat) : baytārî = (ism-i müzekker) : baytār

Vétille (ism-i müenne²) : ṣabe², saçma

Vétiller (fiṣil-i lâzım) : ṣabe²le iştiğāl etmek

Vétilleur, euse (isim) : ṣabe²le iştiğāl eden adam

Vétilleux, euse (şıfat) : ufaķ tefek müşkülâtı olan

[SAYFA 642]

Vêtir (fiṣil-i müteṣaddi) : giydirmek, iksā etmek § giymek,
iktisā etmek || se- giyinmek

Veto (ism-i müzekker) : red, ṣadem-i taşd³ķ

Vêture (ism-i müenne²) : rāhiblik elbisesiniñ giyinmesi resmi

Vétuste (ism-i müenne²) : eskilik, kıdem

Veuf, euve (isim-şıfat) : ṭul [dul], ermel, b³ve

Veule (şıfat) : gevşek, yumuşak

Veuvage (ism-i müzekker) : ṭulluķ [dulluk]

Vexateur, trice (şıfat) : cefākār, sitemkār

Vexation (ism-i müenne²) : cevr, cefā, sitem

Vexatoire (şıfat) : cevr ve cefāya müteṣallik, sitemkārâne

Vexer (fiṣil-i müteṣaddi) : cevr ve cefa ve ezıyet etmek

Viable (şıfat) (tıbb) : kābil-i Şayāt

Viager, ère (isim-şıfat) : kayd-ı Şayāt şartıyla meşrūt

Viande (ism-i müenne²) : et, laşm, guşt

Viatique (ism-i müzekker) : Şālet-i nezṣde bulunan

Hıristiyanlara yedirilen şarāblı ekmek

Vibrant, e (şıfat) : ditreyen, mühtezz

Vibration (ism-i müenne²) : ditreme, ihtizāz

Vibrer (fiʔil-i lâzım) : ditremek, ihtizāz etmek

Vicaire (ism-i müzekker) : maşalle papasınıñ vek³li

Vicarial, e (şıfat) : papas vek³lliğine müteʔallik

Vicariat (ism-i müzekker) : maşalle papası vek³lliği

Vice (ism-i müzekker) : kuşūr, nokşān, ʔayıb, kabāʔat ʔ fenālık, mefsedet ʔ fısk ve fücūr

Vice-amiral (ism-i müzekker) : ikinci amiral

Vice-amirauté (ism-i müenne²) : ikinci amirallik

Vicennal, e (şıfat) : yigirmi [yirmi] senelik

Vice-consul (ism-i müzekker) : şehbender vek³li

Vice-président (ism-i müzekker) : reʔ³s-i ʔānî

Vice-roi (ism-i müzekker) : em³r, ħid³v

Vice-versa (Şāl) (cé) : berʔaks

Vicier (fiʔil-i müteʔaddi) : bozmağ, ifsād etmek

Vicieusement (Şāl) : kuşūr ve nokşānla ʔ fenā

Vicieux, euse (şıfat) : kuşūrly, nokşanlı ʔ fenā, fāsid

Vicinal, e (şıfat) : köyler ve çiftlikler arasındaki (yol)

Vicissitude (ism-i müenne²) : devr-i muḳannen, teselsül || (mecāzen) inkılāb

Vicompte (ism-i müzekker) : kont ile baron arasında bir rütebyi Şāʔiz adam, viḳont

Victime (ism-i müenne²) : ḳurban, zeb³ʔa || (mecāzen) muşāb

Victimer (fiʔil-i müteʔaddi) : ḳurban etmek

Victoire (ism-i müenne²): gālibiyet, zafer, nuşret

Victorieusement (Şāl): gālibiyet ve muẓafferiyetle

Victorieux, euse (şıfat): gālib, manşūr, muẓaffer

Victuaille (ism-i müzekker): erzāk ve zāhāir

Vidange (ism-i müenne²): boşatma, taḥliye § boşluk

Vidangeur (ism-i müzekker): lağımıcı

Vide (şıfat): boş, ḥālî, tehi = (ism-i müzekker) boşluk, ḥalā

[SAYFA 643]

Vide-bouteille (ism-i müzekker): şehriñ ḥāricinde bulunan bağçeli eğlence evi

Vider (fiʔil-i müteʔaddi): boşaltmak, taḥliye etmek § ayıklamak, içini temizlemek § oymak

Viduité (ism-i müenne²): tılluk [dulluk]

Vie (ism-i müenne²): dirilik, sağlık, Şayāt, zindegi § yaşayış, ʔömür § kuvvet, maʔişet § tercüme-i Şāl, siret || (mecāzen) rûş, kuvvet

Vieil, le (şıfat) (müracāʔat oluna: vieux)

Vieillard (ism-i müzekker): iḥtiyār, pir, şeyḥ

Vieillerie (ism-i müenne²): eski püskü şeyler

Vieillesse (ism-i müenne²): iḥtiyārlik, şeyḥūhet

Vieillir (fiʔil-i lāzım): iḥtiyārlamak § eskimek = (fiʔil-i müteʔaddi): iḥtiyarlatmak

Vieillissement (ism-i müzekker): iḥtiyarlama

Vieillot, te (isim-şıfat): iḥtiyār görünen

Vielle (ism-i müenne²): bir nevʔ telli çalgı

Vieller (fiʔil-i lâzım): vielle denilen çalgıyı almak

Vielleur, euse (isim): vielle denilen çalgıyı çalan sâzende

Vierge (ism-i müenne²): kız, bıkır, bâkire, betül § sünbüle, burucî || La- Şazret-i Meryem, Betül = (şıfat) işlenmemiş, balta görmemiş, hām

Vieux, vieil, le (şıfat): ihtiyār, geçkin, müsinn § eski, kad³m = (isim) ihtiyār, koca karı

Vif, ive (şıfat): sağ, diri, Şayy, zinde || (mecāzen) canlı, rüşlu § keskin, şiddetli = (ism-i müzekker) diri Şayvān eti

Vif-argent (ism-i müzekker): cıva, zibek

Vigie (ism-i müenne²) (teşr³Ş): anaklıkda beklenilen nöbet

Vigilamment (şıfat): kemāl-i teyakkuş ve intibāhla

Vigilance (ism-i müenne²): teyakkuş, intibāh

Vigilant, e (şıfat): teyakkuş ve intibāh şaşıbi

Vigile (ism-i müenne²):  arife günü

Vigne (ism-i müenne²): aşma, bağ çubuğu § bağ

Vigneron, ne (isim): bağcı

Vignette (ism-i müenne²): kitābda başılan iek

Vignoble (ism-i müzekker-şıfat): bağlık maşal, baėistān

Vigogne (ism-i müenne²): Peru'da bulunan keçiye müşābih Şayvān

Vigoreusement (Şāl): kuvvet ve şiddetle

Vigoreux, euse (şıfat): kuvvetli, kavi § keskin, sert

Vigueur (ism-i müenne²): kuvvet § keskinlik, sertlik

Vil, e (şıfat): alçak, dün § kıymetsiz,  tibārsız

Vilain, e (şıfat): fenā, kötü § çirkin, kab³§ § alçaķ, denî

Vilainement (§āl): fenā ve çirkin olarak

Vilebrequin (ism-i müzekker): matķab (me²ķab) kolu

[SAYFA 644]

Vilement (§āl): alçaķça, denāçetle § dūn kıymetle

Vilenie (ism-i müenne²): alçaķlık, denāçet

Vileté yāhūd

Vilité (ism-i müenne²): alçaķlık, iʔtibārsızlık

Vilipender (fiʔil-i lāzım): taşķ³r etmek

Village (ism-i müzekker): köy, ķarye

Villageois, e (isim): köylü

Villanelle (ism-i müenne²): köylü ve çoban aşvāline
müteʔallik şıʔir

Ville (ism-i müenne²): ķaşaba, şehir, med³ne

Villégiature (isim): kırdā ve şayfiyede ikāmet

Villette (ism-i müenne²): küçük ķaşaba

Vin (ism-i müzekker): şarāb, ħamr, bāde

Vinaigre (ism-i müzekker): sirke, ħall

Vinaigrer (fiʔil-i müteʔaddi): sirke ķomak

Vinaigrarie (ism-i müenne²): sirke yapılan maşal

Vinaigrette (ism-i müenne²): sirke şalçası

Vinaigrier (ism-i müzekker): sirkeci

Vinaire (şıfat): şarāba maḥşūş

Vindicatif, ive (şıfat): intiķām almağa Şar³ş

Vindictē (ism-i müenne²): publique – ʔumūmuñ nāmına olarak
bir cināyetiñ ʔaleyhine ikāme olunan daʔvā

Vinée (ism-i müenne²): ʔarāb ʔāşılātı

Vineux, euse (şıfat): ʔarāb koķulu, ʔarāb renginde

Vingt (şıfat): yigirmi [yirmi] ʔ yigirminci [yirminci]

Vingtaine (ism-i müenne²): yigirmi [yirmi] kadar, bir
yigirmilik [yirmi]

Vingtième (şıfat): yigirminci [yirminci] = (ism-i
müzekker) yigirmide [yirmi] bir

Vinicole (şıfat): bağıcılığa müteʔallik

Vinification (ism-i müenne²): ʔarāb iʔmāli

Viole (ism-i müzekker): hetk-i ʔırz

Violat (şıfat): menekşe hülāşasıyla karışık

Violateur, trice (şıfat): mütecāsir ʔ ʔahdşiken

Violation (ism-i müenne²): tecāvüz, taʔarruż ʔ naķz-ı
ʔahd, ʔahdşikenlik

Violâtre (şıfat): menekşe rengine çalan, morumsu

Viole (ism-i müenne²): bir nevʔ kemān

Violément (ism-i müzekker): tecāvüz, taʔarruż, hilāfında
ʔareket, naķz

Violamment (şāl): zorla, cebren

Violence (ism-i müenne²): zor, cebir

Violent, e (şıfat): şiddetli, zorlu ʔ sert, keskin

Violenter (fiʔil-i müetʔaddi): zorlamak, icbār etmek

Violer (fiʔil-i müetʔaddi): bozmaķ, naķz etmek ʔ zorlamak ʔ
hetk-i ʔırz etmek

Violet, te (şıfat): menekşe renginde, mor = (ism-i müzekker): menekşe rengi

Violette (ism-i müenne²): menekşe, benefşe

Violier (ism-i müzekker): bir nevʼ karanfil çiçeği

Violon (ism-i müzekker): kemān § kemāncı, çalgıcı § karaol Şabsḥānesi, muvaḳḳat Şabsḥāne

Violoncelle (ism-i müenne²): büyük kemān

Violoncelliste (ism-i müzekker): büyük kemānı çalan çalgıcı

Vipère (ism-i müenne²): engerek yılanı, efʼî
[SAYFA 645]

Vipéreau (ism-i müzekker): engerek yılanı yavrusu

Vipérin, e (şıfat): engerek yılanına müteʼallik || (mecāzen) pek ḥıyānetkār

Vipérine (ism-i müenne²): engerek otu

Virago (ism-i müenne²): erkek tavır ve kametli kadın

Virelaie (ism-i müzekker): me²nevi tarzında eski nazım

Virement (ism-i müzekker): dönme, devir § naḳl-i din

Virer (fiʼil-i lāzım): dönmek, devr etmek || (mecāzen) de bord- tebd³l-i taraf etmek = (fiʼil-i müteʼaddi) çevirmek || (baŞriye) alabanda etmek

Virginal, e (şıfat): bākiyeye müteʼallik, birkî

Virginité (ism-i müenne²): kızlık, birk, bekāret

Virgule (ism-i müenne²): faşıla (,)

Viril, e (şıfat): erkeğe mahşuş, raculî § merdāne

Virilement (Şāl): erkekçe, merdāne

Virilité (ism-i müenne²): erkeklik, raculiyet || (mecāzen): kuvvet

Virole (ism-i müenne²): kazma şapına geçirilen demir şalka

Virtualité (ism-i müenne²): kuvve

Virtuel, le (şıfat): bi'l-kuvve olan

Virtuellement (şāl): bi'l-kuvve

Virtuose (isim): musikişinās

Virulence (ism-i müenne²) (tıbb): virüsiyet

Virulent, e (şıfat) (tıbb): virüsî

Virus (ism-i müzekker) (tıbb): milel-isāriyeniñ madde-i sāriyesi, virüs

Vis (ism-i müenne²) (s okunur): burğu, vida

Visa (ism-i müzekker): taşd³k içün yazılan imzā veya işāret, şah

Visage (ism-i müzekker): yüz, çehre, veche, rūy

Vis-à-vis (zarf-ı mekân): karşı karşıya

Viscéral, e (şıfat) (teşr³ş): Şaşvî

Viscère (ism-i müenne²) (teşr³ş): Şaşv, aŞşā

Viscosité (ism-i müenne²): lüzūcet

Visée (ism-i müenne²): nişān alma ş nişān, hedef

Viser (fiʔil-i müteʔaddi-fiʔil-i lāzım): nişān almak ||
(mecāzen) göz dikmek = (fiʔil-i müteʔaddi): taşd³k etmek, şaş çekmek

Visibilité (ism-i müenne²): görünebilmeklik, merʕiyet

Visible (şıfat): görünebilir, merʕî || (mecāzen) aşikāre, zāhir

Visiblement (Şāl) : görünebilir şüretde || (mecāzen) aşikāre, zāhiren

Visière (ism-i müenne²) : yüz siperi, miğfer nikābı

Visigoth (ism-i müzekker) : kaba ve vaşşı adam

Vision (ism-i müenne²) : görüş, rûçyet § keşf, ruçyetullah § hayāl || (mecāzen) vehim

Visionnaire (isim-şıfat) : kendini ruçyetullaha mazhar zann eden kişi

Visite (ism-i müenne²) : ziyāret, vizite § teft³ş, yoklama

Visiter (fiʔil-i müteʔaddi) : ziyāret etmek, vizite vermek § yoklamak, teft³ş etmek

Visiteur (ism-i müzekker) : ziyāretçi, zāçir § yoklamacı, müfettiş

[SAYFA 646]

Visqueux, euse (şıfat) : lüzüçetli, lezcî

Visser (fiʔil-i müteʔaddi) : burgulamak

Visuel, le (şıfat) : görmeğe müteʔallik, başarı

Vital, e (şıfat) : diriliğe müteʔallik, Şayātî

Vitalité (ism-i müenne²) : dirilik, Şayāt || (mecāzen) rûş, Şareket

Vite (şıfat) : çabuk, ser³ʔ, tiz = (Şāl) : çabuk, ser³ʔan

Vitelotte (ism-i müenne²) : kırmızı ve uzunca yer elması

Vitement (Şāl) : sürʔatle, ser³ʔan

Vitesse (ism-i müenne²) : çabukluk, sürʔat

Viticole (isim-şıfat) : bağ yetişdiren

Viticultteur (ism-i müzekker) : bağ yetişdiren adam, bağcı

Viticulture (ism-i müenne²): bağ yetiştirmek fenni, bağcılık

Vitrage (ism-i müzekker): cam takış § camlı çerçeveden
ıibāret bölme

Vitrail (ism-i müzekker): kilise büyük penceresi

Vitre (ism-i müenne²): pencere camı

Vitré, e (şıfat): camlı || (teşr³Ş) humeur – halı-ı zücācî

Vitrer (fiʔil-i müteʔaddi): cam takmak

Vitrierie (ism-i müenne²): camcılık

Vitrescible (şıfat) (müracāʔat oluna: Vitrifiable)

Vitreux, euse (şıfat): cama benzer, zücācî

Vitrier (ism-i müzekker): camcı

Vitrifiable yahūd

Vitrescible (şıfat): cama taşv³li mümkün, kâbil-i istizcāc

Vitrification (sim-i müenne²): cama taşavvül, istizcāc

Vitrifier (fiʔil-i müteʔaddi): cama taşv³l etmek, tezc³Ş etmek

Vitriol (ism-i müzekker): zāc

Vitriolé, e (şıfat): zāclı

Vitriolique (şıfat): zāc kâbilinden olan

Vitupérer (fiʔil-i müteʔaddi): zemm ve takb³Ş etmek

Vivace (şıfat): çok yaşar

Vivacité (ism-i müenne²): rûş, kuvvet § sürʔat-i intikāl, diğkat-i zihin § parlaklık = (cemʔ) tiz mizāclık

Vivandier, ère (isim): ordu bakkalı

Vivant, e (şıfat): yaşāyān, sağ, muṣammer, berṣayāt

Vivat (Şarf-i rabıṭ) (t okunur): yaşayın ! çok yaşa ! =

(ism-i müzekker) :alkışlama

Vivement (Şāl): pek, şed³den, kaviyyen § germî-i tāmıla

Vivier (ism-i müzekker): balık Şavuzu

Vivifiant, e (şıfat): dirilten, Şayātbahş

Vivification (ism-i müenne²): diriltme, iŞyā

Vivifier (fiʔil-i müteʔaddi): diriltmek, iŞyā etmek

Vivipare (isim-şıfat) (tār³h-i tabiʔî): mütevellid-i Şayy

Vivoter (fiʔil-i lâzım): kuvvet-i lâyemûtla geçinmek

Vivre (fiʔil-i lâzım): yaşamak, sağ olmak, muṣammer ve berṣayāt olmak § geçinmek, taʔayyüş etmek § ʔömür sürmek =
(ism-i müzekker): yenecek şey, meʔkûlāt = (cemʔ): zaḥāʕir, erzāk, taʔyināt

[SAYFA 647]

Vizir (ism-i müzekker): Devlet-i ʔO²maniye veziri. grand-şadrazam

Vocabulaire (ism-i müzekker): muḥtaşar lügat kitābı, lügatçe

Vocal, e (şıfat): sesle icrā olunan, şadāʕî

Vocablement (Şāl): sesle, ağızla

Vocalisation (ism-i müenne²): mühmel bir hecenin tekrārıyla maḳām icrāsı

Vocaliser (fiʔil-i müteʔaddi): mühmel bir hecenin tekrārıyla (bir maḳam) icrā etmek

Vocatif (ism-i müzekker) (şarf): münādi, nidā

Vocation (ism-i müenne²): meyl-i ṭabiʔî, istiʔdād

Vocifération (ism-i müenne²): bağırlıp çağırma

Vociférer (fiʔil-i müteʔaddi): bağırlıp çağırma

Voeu (ism-i müzekker): ʔahd, neʔir § arzū, murād, dilhāh § duʔā § bir ʔar³k-i ruhbāniye duhūl

Voeu (ism-i müenne²): iʔtibār, raġbet-i ʔāmiye § iʔtihār, şöhret

Voguer (fiʔil-i lāzım): kürek çekmek, yelken açmak

Voici (Şarf-i cerr)¹⁶⁸ (karib için)

Voie (ism-i müenne²): yol, ʔar³k, rāh || (mecāzen) vasıta § ölçü, miqyās || lactée – şamān uğrusu, mecerre, kehkeşān

Voilà (Şarf-i cerr)¹⁶⁹ işte (baʔ³d için)

Voile (ism-i müzekker): örtü, perde, ġısave § baş örtüsü, yaşmak, yüz tülü, niķāb = (ism-i müenne²) yelken, bādbān § gemi, sefine

Voilé, e (şıfat): örtülü, mestūr

Voiler (fiʔil-i müteʔaddi): örtmek, setr etmek

Voilier (ism-i müzekker): yelkenci

Voilure (ism-i müenne²): gemi yelkenleriniñ mecmūʔu

Voir (fiʔil-i müteʔaddi): görmek, ruçyet ve müşāhede etmek § denemek, tecrübe etmek, bakmak § bilmek § ańlamak || se- görüşmek § görünmek

Voire (Şāl)¹⁷⁰ Şatta, bile

¹⁶⁸ Kısaltma olarak ha ve mim kullanılmış. Kitabın başında böyle bir kısaltma yok.

¹⁶⁹ Kısaltma olarak ha ve mim harfi var. Kitap başında böyle bir kısaltma yok.

¹⁷⁰ Kısaltma olarak ha ve mim harfi kullanılmış. Kitabın başında böyle bir kısaltma yok.

Voirie (ism-i müenne²):  arık ve ma  bir d  iresi  
s  r  nd  l  k, mezbele

Voisin, e (isim-şıfat):  om  u ( on  u), c  r, hems  ye  
yakın,  ar³b

Voisinage (ism-i müzekker): yakınlık,  urbiyet    om  luk  
civ  r

Voisiner (fi il-i l  zım):  om  luk etmek

Voiture (ism-i m  enne²): araba

Voiturier (fi il-i m  t  addi): araba ile nakletmek

Voiturier (ism-i müzekker): arabacı

Voix (ism-i m  enne²): ses,  avt,  ad  , av  z     nende,
muğanni   re y    ( arf) bin  -yı fi il

Vol (ism-i müzekker): u ma, uçuş,  ayer  n    alma,
 ırsızlık, sirk  t

Volable ( ıfat):  alınabilir

Volage ( ıfat): ²eb  tsız, vef  sız

Volaille (ism-i m  enne²): t    r-ı m  nise = (ism-i
müzekker): tüylerle müzeyyen bir nev   oyun aleti   yel
değirmeninin  anadı   fist  n dantelası

Volant, e (ism-i müzekker): uçucu,  ayy  r

Volatil, e ( ıfat) ( imya):  ayy  r

Volatile (ism-i m  enne²): u an  ayv  n,  ayr

Volatilisation (ism-i m  enne²): bu ar veya  aza taşavvül,
te   yur

[SAYFA 648]

Volatiliser (fiʔil-i müteʔaddi): buhar veya ęaza taşv³l etmek, taıy³r etmek

Volatilité (ism-i müenne²): kabiliyet-i ıayerān

Vol-au-vent (ism-i müzekker): et veya balıkla yapılan bir nevʔ börek

Volcan (ism-i müzekker): yanar ıağ, bürkān

Volcanique (şıfat): bürkānî

Vole (ism-i müenne²): baʔzı kāğıd oyunlarında tek³l kāğıdları toplama

Volée (ism-i müenne²): uçma, ıayerān § birlikde uęan kuşlar sürüsü § birkaç topuñ birden boşanması

Voler (fiʔil-i lāzım): uçmak, ıayerān etmek § ıalmak, sirkat etmek, hırsızlık etmek

Volereau (ism-i müzekker): küçük hırsız

Volerie (ism-i müenne²): hırsızlık, sirkat

Volet (ism-i müzekker): pencere kanadı § gögercinlik [güvercinlik]

Voleter (fiʔil-i lāzım): ufaķ ufaķ uçmak

Voleur, euse (isim): ıalıcı, hırsız, sārık

Volière (ism-i müenne²): kuş kafesi

Volige (ism-i müenne²): ince tahta, padavra

Volition (ism-i müenne²): istemek, irādet, ihtiyār

Volontaire (şıfat): ihtiyārî = (ism-i müzekker) gönüllü asker

Volontairement (şāl): bi'l-ihtiyar

Volonté (ism-i müenne²): istek, irādet, ihtiyār § murād, arzū, maķşad

Volontiers (Şāl) : maḥa' l-memnūniye, maḥaṣṣat-teşekkür

Volte (ism-i müenne²) (at ta' l³minde) : çarḥ

Volter (fiḥil-i lāzım) : atla çarḥ etmek

Voltigement (ism-i müzekker) : öteye beriye uçma

Voltiger (fiḥil-i lāzım) : öteye beriye uçmak || (mecāzen) ²ebātsiz ve vefāsız olmak

Voltigeur (ism-i müzekker) : at canbāzı

Volubilis (ism-i müenne²) (ḥilm-i nebātāt) : gece şafası

Volubilité (ism-i müenne²) : sürḥat-i Şareket § talākat-ı lisān, selāset

Volume (ism-i müzekker) : Şacim, cirm, ²iḥan § kitāb cildi

Volumineux, euse (şıfat) : Şacmi büyük § birkaç cildten ḥibāret

Volupté (ism-i müenne²) : lezzet, zevk, şafā § şehvet, nefis

Voluptuaire (şıfat) : zevk için şarf olunan

Voluptueusement (Şāl) : lezzet ve zevk ve şafā ile § şehveteng³zāne

Voluptueux, euse (isim-şıfat) : zevk ve şafaya mecbūr § şehveteng³z

Volute (ism-i müenne²) : sūtūn başınıñ Şelezon şeklinde oymalı köşesi

Vomer (ism-i müzekker) (teşr³Ş) : ḥazm-i m³kḥa

Vomique (ism-i müenne²) (tıbb) : kayy-ı k³Ş = (şıfat) noix-ceviz-i mukayyi

Vomir (fiḥil-i müteḥaddi) : kuşmak, kayy etmek, istifrāğ etmek

Vomissement (ism-i müzekker): kuşma, kayy, istifrag

Vomitif, ive (şıfat): kuşduran, muḳayyi

Vomito-negro (ism-i müzekker): şarı şıtma, Şummā-yı aşfar

[SAYFA 649]

Vorace (şıfat): yırtıcı

Voracité (ism-i müenne²): yırtıcılık

Vos (zam³r) (mālikiyet beyān eden zam³r-i muttaşılıñ cemā-i muḥātābıdır) -leriñiz, siziñ (kiler) :affaires – işleriñiz, siziñ işler

Votant (ism-i müzekker): intiḥābda reḥy veren, münteḥab

Votation (ism-i müenne²): intiḥāb için reḥy ve ḳurṁa veriş

Vote (ism-i müzekker): intiḥāb için verilen reḥy, ḳurṁa

Voter (fiʔil-i lāzım): intiḥāb için reḥy ve ḳurṁa vermek

Votif, ive (şıfat): nezrî

Votre (zam³r) (mālikiyet beyān eden zam³r-i muttaşılıñ muḥātābıdır.) -ñiz, siziñ (ki). Père – pederiñiz, siziñ peder

Vôtre (le, la) (zam³r): siziñki

Voner (fiʔil-i müteʔaddi): vakıf ve teberruṁ etmek § ṁahd ve nezir etmek § Şaşar etmek

Vouloir (fiʔil-i müteʔaddi): istemek, arzū ve temenni etmek
|| en -à gücenmiş olmak = (ism-i müzekker) istek, merām § niyet, taşavvur

Vous (zam³r): siz

Vousseau (ism-i müzekker): yaḥūd

Voussoir (ism-i müzekker): kubbenniñ bālāsını teşk³l eden taşlarıñ beheri

Voussure (ism-i müenne²): kûbbe veya kemeriñ muḳarraḁiyet ve kavsiyeti

Voûte (ism-i müenne²): kûbbe, kûnbed, taḳ

Voûte, e (şıfat): kûbbe şeklinde § kanbur, muṣaddeb

Voûter (fiḁil-i müteḁaddi): kûbbe yapmak § kanburlaṣdırmak

Voyage (ism-i müzekker): yolculuḳ, seyāṣat § seyāṣatnāme

Voyager (fiḁil-i lâzım): seyāṣat ve sefer etmek

Voyageur, euse (isim): yolcu, seyyāṣ, misāfir

Voyant, e (şıfat): gören, baḳan, nāzır § parlak = (ism-i müzekker) peygamber, nebi

Voyelle (ism-i müenne²): Ṣarf-i ṣadā, Ṣurūf-ı ṣavtiye, Ṣareke

Voyer (ism-i müzekker): tarik muṣāfızı

Vrai, e (şıfat): gerḳek, toḡru, ṣaṣiṣ § ṣadık, ḥālīṣ, gerḳekden § aṣıl, tām = (ism-i müzekker) toḡruluḳ, ṣıṣṣat, ṣaḳ³kat

Vraiment (Ṣāl): gerḳek, ṣaṣiṣen, ṣaḳ³katen

Vreisemblable (şıfat): melṣūz, muṣtemel

Vraisemblablement (Ṣāl): ḡālība, aḡleb-i iṣtimāl ile

Vraisemblance (ism-i müenne²): iṣtimāl, aḡleb-i iṣtimāl

Vrille (ism-i müenne²): burḡu, matḳab (me²ḳab)

Vu (Ṣarf-i cerr): naḳaran, bināen, -den tolayı = (Ṣarf-i rabıṭ) que – mādem ki

Vue (ism-i müenne²): görüş, ruçyet § kuvve-i başıra § göz, başar § görünüş, zuhûr § nezâret § şûret-i zâhire, manzara

Vulcaniser (fiʔil-i müteʔaddi): lastiği kükürtlemek

Vulgaire (şıfat): kaba, ğal³z § ʔavāma

[SAYFA 650]

maḥşûş, ʔādi = (ism-i müzekker) ʔāvām-ı nāss

Vulgairement (şāl): kaba ve ğal³z bir şûretle § ʔavāma maḥşûş ve ʔādi olarak

Vulgarisation (ism-i müenne²): ʔumûm beyninde neşr ve taʔm³m

Vulgariser (fiʔil-i müteʔaddi): kabalaşdırmak § ʔumûmuñ añlayacağı veya kullanacağı bir şāle komak

Vulgate (ism-i müenne²): kütüb-i muḳaddeseniñ Latin lisānındaki tercümesi

Vulnérable (şıfat): yaralanabilir, kâbil-i cerş

Vulnéraire (şıfat) (tıbb): nāfiʔü'l-cerş

X HARFİ

X (ism-i müzekker): elifbā-yı Fransevî'niñ yirmi üçüncü Şarfi. Başlıca "ks" gibi okunur.

Xiphoïde (şıfat) (teşr³Ş): ucu sivri, hancerî, rehābe

Xylographie (ism-i müenne²): ağac üzerine Şak etmek şanʼatı

Xylographique (şıfat): ağac üzerine Şak etmek şanʼatına müteʼallik

Xylophage (ism-i müzekker) (şıfat): ağacıñ içinde yaşāyān ve ağacı yiyen (kurdlar)

Y HARFİ

Y (ism-i müzekker): elifba-yı Fransevî'niñ yigirmi dördüncü Şarfi. Başlıca "ye" gibi okunur.

Y (zarf-ı mekân): orada, oraya: allez – oraya gider. İl n –est pas: orada değildir. || il –a vardır.

Yacht (ism-i müzekker) (yac): eğlence için yelkenli ve kürekli kıota, yat

Yatagan (ism-i müzekker): yatağan

Yeuse (ism-i müenne²): pırnaz ağacı

Yeux (ism-i müzekker-cem^ϝ) (müracā^ϝat oluna: oeil)

Yole (ism-i müenne²): bir nev^ϝ haf³f kayık, piyade

Z HARFİ

Z (ism-i müzekker): Elifba-yı Fransevi'niñ yigirmi [yirmi] beşinci Şarfi. "Ze" gibi okunur.

Zain (şıfat) ¹⁷¹ beneksiz kara ve toru [doru] beyg³r

Zébre (ism-i müzekker): bir nevâ yabanî merkeb, zerd

Zébu (ism-i müzekker): arkasında bir veya iki [h]örgücü bulunan yabanî öküz

[SAYFA 651]

Zélateur, trice (ism-i müzekker): gayūr, hamıyyetmend

Zèle (ism-i müzekker): gayret, Şamiyyet

Zélé, e (isim-şıfat): gayretli, Şamiyyetli

Zénith (ism-i müzekker) (heyçet): semtūr-reçs

Zéolithe (ism-i müzekker): bir nevâ taş

Zéphyr (ism-i müzekker): la³f rüzgār, nes³m, bād-ı şabā

Zéro (ism-i müzekker): şıfır

Zest ! (Şarf-i nıdā): puḥ! adam!

Zeste (ism-i müenne²): ceviz içiniñ bölmesi

Zézayer (fiʔil-i lâzım): "je" ve "şe" Şarflerini "ze" olarak söylemek

Zibeline (ism-i müenne²): samūr

Zigzag (ism-i müzekker): zikzak

Zinc (ism-i müzekker): tūtiyā

¹⁷¹ Sad ve zel şeklinde kısaltma var. Kitabın başında böyle bir kısaltma yok.

Zinzolin, e (şıfat): buz renginde = (ism-i müzekker) buz rengi

Zizanie (ism-i müenne²): karamuk || (mecâzen) fesâd, nifaq, tefrika

Zodiacal, e (şıfat): mınţıkā-i burūca müteʔallik

Zodiaque (ism-i müzekker) (heyʕet): mınţıka-i burūc

Zoile (ism-i müzekker): Şasedden ve bigayr-ı Şakkın muʕahezāta kalkışan muʔteriz

Zone (ism-i müenne²) (coğrafya): mınţıka

Zoolâtrie (ism-i müenne²): Şayvānāta ʔapınış

Zoolithe (ism-i müzekker): müsteşāse-i Şayvāniye

Zoologie (ism-i müenne²): ʔilm-i Şayvānat, mebŞa²ü'l-Şayvānāt

Zoologique (şıfat): ʔilm-i Şayvānāta müteʔallik, Şayvānî

Zoologiste (ism-i müzekker): ʔilm-i Şayvānāt ʔalimi, Şayvāniyyūndan adam

Zoophyte (ism-i müzekker) (tār³h-i ʔabiʔî): Şayvān-ı nebātî

Zootomie (ism-i müenne²): teşr³Şü'l-Şayvān

Zouave (ism-i müzekker): Cezāyir ʔaskeri

Zygoma (ism-i müzekker): yanağ kemiği, ʔazm-i vecenî

Zymologie (ism-i müenne²): mebŞa²ü'l- iḥtimār

[SON]

[SAYFA 652]

Sahib ve t̃abi-i kitābıñ kendi Şesābına neşr ettiğİ kitāblarıñ defteridir:

KAMUS-I FRANSEVİ: Fransızcadan Türkçeye Lügat. Kırk biñi mütecāviz lügātı Şāvi olub her kelimeniñ meāni-i muhtelifesini ve ıstılāşāt-ı fenniye ile taḥḥrāt-ı maḥşūşayı ve ʿcābında miqdār-ı kāfi miʿālleri ve efʿāl-i şāzeniñ şūret-i taḥḥrfini ve sāʿir her nevʿ tafşlāt ve izāşātı cāmīā mükemmel bir lügat kitābıdır.

Birinci nevʿ kāğıdıslı

108 gurus

İkinci nevʿ kāğıdıslı

65 gurus

KAMUS-I FRANSEVİ: Türkçeden Fransızcaya Lügat. Türkiyyü'l-aşl olan lügātıñ kāffesiyle Türkçede müstaḥmel kelimāt-ı ʿArabiyye ve Fārisiyye ve ecnebiyyeyi ve kāffe-i fūnūn ve ʿulūmda müstaḥmel ıstılāşātı meāni-i muhtelifeleriyle ve taḥḥrāt-ı maḥşūşanıñ izāşıyla maḥḥa cāmīā olup her kelimeniñ karşıısında Fransızca müterādif kelimāt ve taḥḥrātı ve kelimāt-ı Franseviye'niñ daḥi müzekker veya müçenneʿ olduklarınıñ işāretini ve her nevʿ izāşātı Şāvi olmağla, Fransızca taḥḥr ve tercüme ve tekellüm edenlere bir medār-ı aḥzām olduğı gibi, lisānımızıñ daḥi mükemmel bir lügat kitābıdır.

Fiyatı

108 gurus

HAFTA : Mebāşīʿi ʿilmīyye ve fenniyye ve maḥālāt-ı mütenevvişayı cāmīā risāle-i mevḥūte mecmūʿasıdır. ʿAded 20.

Fiyatı

40 gurus

SEFİLLER : Viḳtor Hugo'nuñ meşhūr "Le Mizrabl" nām kitāb-ı
Şikmet nessābınıñ tercümesidir. Neşrolunan cüzleriñ sadedi
80.

Fiyatı 85 ğuruş

(Alt tarafı daḥi ḳar³ben neşrolunacaḳdır.)

ŞEYTANIN YADİGARLARI: Meşāhir-i Şikāyenüvisāndan Frederik
Solite'niñ eñ maḳbūl e²eriniñ tercümesi olup ğāyet
sibretam³z ve eĝlenceli büyük bir Şikāyedir.

Fiyatı 75 ğuruş

[SAYFA 653]

HİMMETÜ'L-HÜMAM Fİ NEŞRİ'S-SELAM: Din-i müb³n-i İslām'ın
şūret-i neşriyle vāḳiḥ olan ictihādāt ve fütūhātı ve
zamānımızda aḳtār-ı ba³dede ittiḥāz olunacaḳ tedāb³ri müb³n
sArabiyyü'l-sibāre bir risāledir.

Fiyatı 5 ğuruş

HURDEÇİN: Baḥzı eşsār-ı münteḥābe-i Farısiyyeyi ve
tercümeleriyle mülāşsāzātı cāmiḥ bir risāle-i edebiyedir.

Fiyatı 5 Guruş

Cep Kütüphanesi sUnvānıyla Neşr Olunanlar:

MEDENİYET-İ İSLAMİYYE: Ehl-i İslām'ıñ ḳurūn-ı vusṭāda
nācıl bulunmuş oldukları medeniyetiñ tafş³lātıyla sulum ve
maḥarif ve şanāyiḥ ve ticāretdeki terāḳḳiyātlarını
mübeyyindir.

(İkinci tab³ı)

ESATİR : Ümem-i muḥtelife-i ḳad³meniñ istikādāt ve
şurāfātını ve bu bābda baḥzı ğārācib asvāli cāmiḥdir.

KADINLAR: Tāçife-i nisānıñ māhiyetleriyle Şukūk ve vezāçiflerini ve male'l-ḥuşuş nisā-i müslimātıñ aşvālını mübeyyin ve bu bābda bazı ihtārātı cāmıdır.

GÖK: Ecrām-ı semāviyye ve ilm-i hey'et ve nücūma müteallik herkesin anlayabileceği şüretde mā'lūmāt ve mülāşazāt-ı fenniyyeyi cāmıdır.

YER: Kürre-i arzıñ şüret-i şekliyle tabakat-ı arzıye Şakķında ilmi'l-arza müteallik mā'lūmāt-ı mükemmele-i mücmeleyi Şāvidir.

İNSAN: Nev'-i beşeriñ şüret-i zuhūruyla insānlarıñ tār³hın zabt edemediği ezmine-i mat³kadaki aşvāl-i ğarābet-i iştimāllerini ve o vakitleriñ bazı a²ār-ı mütebākiyesini mübeyyin ve ma'rūfdur.

YİNE İNSAN: Nev'-i beşeriñ kürre-i arzıñ şüret-i intişārıyla ecnās ve aqvām ve ümem-i muhtelifeye şüret-i inkısāmını ve ecnās-ı beşer beynindeki fark ve mukārenet ve Şayvānāt-ı sāçire ile olan münāsebetlerini ve sāçir aşvāl-i tabiyyeyi mübeyyindir.

LİSAN: Nev'-i beşerde lisān ve tekellümüñ zamān-ı zuhūruyla elbiseniñ şüret-i teşekkül ve taşşşulüne ve esbāb-ı inkısāmına dāçir tar³hıñ zabt ettiği ve edemediği nice ma'lūmāt ve mülāşazatı cāmıdır. (2 Cild)

[SAYFA 654]

EMSAL: Durūb-ı em²āl ve Şikmetyāb kıabilinden üç biñe qar³b cūmel-i Şikemiyyeden kibāretidir. 3 cild

LETAİF : kibretam³z ve muşşik birtakım fıkralar ve Şikāyeleri cāmıdır. (2 cild)

USUL-İ TENKİT VE TERTİB: Mibâre arasında kullanılan veya kullanılması lâzım gelen işâret-i muhtelifle ile kitâbların şûret-i tertîb ve tanzîmine dâîr birçok ma'lûmât ve kavâidi câmi'dir.

Beşir Fuad Bey'in A'ârı

ALMANCA MUALLİMİ: Lüzûm-ı taşş'li günden güne tebeyyün etmekde olan Alman lisânını muallimsiz ve pek kolay bir tevellüde taşş'li edebilecek şûretde Avrupa meşâh'r-i lisâniyyûnundan Emile Otto'nun icâd etmiş olduğu uşûle tevfi'kân ilmî ve amelî mükemmel bir şarf ve nahv kitâbıdır. Fiyatı 20 Guruş

BEDREKA-İ LİSAN-I FRANSEVÎ: Lisan-ı Fransevî'yi pek kolay ve sağlam şûretde öğrenmeğe gâyet güzel bir vasıta olup her kâfidenin yanı başında âmeliyât ve tecâribi şâvi olmak üzere, kavâid-i şarfiye ve nahviyeyi câmi'dir bir kitâbdır.

Birinci kısmı eczâ 15 gurus. Mücelled 16 gurus

İkinci kısmı eczâ 20 gurus

İkincisi bir yerde mücelled 30 gurus

MEFATİH-İ BEDREKA: Anifüz-zıkr kitâbda munderic temr'nlerin şışsatini tecrübeye mahşûşdur.

Fiyatı 5 gurus

USUL-İ TA'LİM: Bedreka-ı lisân-ı Fransevî'nin mübtedilere yarayacak şûretde olup evvelce "uşûl-i tedris" nâmına neşr edilmiş olan e'eriñ muşşasıdır.

Fiyatı 5 gurus

Cep Kütübhanesinden

VİKTOR HUGO: Şâir-i meşhûr müşârün ileyhiñ tercüme-i Şâiliyle şemâçir-i edebiye ve siyâsiyyesini ve bu münâsebetle Fransa âlem-i edebiyâtınıñ aşvâlini mübeyyindir. (2 Cild)

[SAYFA 655]

BEŞER: Beden-i insânıñ teşr³Ş ve fisiyolociya nokta-i nazarından aşvâlini ve ol bâbda birçok maълumât ve mütalâat-ı fenniyyeyi ve icâb eden eşkâli câmiğdir. (3 cild)

CEP KÜTÜBHANESİ

Bu munvân altında âilmî, fennî birtakım resâçil-i müf³de neşrolunmağda olub şimdiye kadar 32 âadedi neşrolunmuş, ve diğerleriniñ neşrine devâm olunmağda bulunmuşdur. Beher âadedinin fiyâtı 5 guruşdur.

1. Medeniyet-i İslâmiye. Muşarriri: Şemseddin Sami

2. Esât³r: Muşarriri: Şemseddin Sâmi

3. Kadınlar. Muşarriri: Şemseddin Sami

4. Gök. Muşarriri: Şemseddin Sami

5. Yer. Muşarriri: Şemseddin Sami

6-7-8-9: Muşarriri: Tef³k

10. İnsan: Muşarriri: Şemseddin Sami

11-12-13-14. Em²âl. Muşarriri: Şemseddin Sami

15. İhtirâat ve Keşfiyât. Muşarriri: Na³m

16. Fuşûl-i Erbaa: Muşarriri: Na³m

17-18. Letâçif. Muşarriri: Şemseddin Sami

19. Uşûl-i Bedâyiğ. Muşarriri: Rıfâat

- 20-21. Göz. Muşarriri: Bes³m ʔÖmer
- 22-23. Viķtor Huğo. Muşarriri: Beş³r Fuçād
24. İntikād. Muşarriri: Muʔallim Naci ve Beş³r Fuçād
25. Habbe. Muşarriri: Rıfʔat
26. Yine İnsan. Muşarriri: Şemseddin Sami
- 27-28. Lisan. Muşarriri: Şemseddin Sami
- 29-30-31. Beşer. Muşarriri: Beş³r Fuçād
32. Uşûl-i Tenķ³ť ve Tert³b. Muşarriri: Şemseddin Sami

MEŞAHÎR-İ İSLAM

Bu nām ile millet-i muʔazzama-i İslāmiyede geķmiş yüz kadar meşāh³r ricāliñ tercüme-i Şāli mümāileyh Ham³d Vehbi Efendi tarafından bir tarz-ı dilniş³nde yazılmaķda olup beher 13 ʔadedi bir cildde olmaķ üzere üç cildi ikmāl olunmuş ve dördüncüsünüñ neşrine devām olunmaķda bulunmuşdur. Beher ʔadedinin fiyatı 2 ğuruşdur.

[SAYFA 656]

1. Ertuğrul Gazi
2. Sultān ʔO²mān Gazi
3. Müçellif-i Kāmūs F³rüzābādî ve Sultān Orhan Gazi
4. Sultān Maşmūd Gaznevî
5. Haccāc
6. İmām-ı Muţahhar
7. Uzun Hasan
8. Sultān Süleymān-ı Kānūnî

9. Meçmûn
10. Celâleddin Ekber Hân
11. Timurlenk
12. Ebu Müslim Horâsânî
13. Sultân Mûrâd-ı Evvel
14. Fâtîş-i Türkistân Kat³be
15. Şah İsmâ³l Safevî
16. ¨Abdurraşman bin Mu¨âviye ibn Hişam
17. ¨Ömer bin ¨Abdu'l-¨Az³z
18. Alp Arslan Selçukî
19. Yıldırım Bayezid Han
20. Nizamü'l-mülk
21. Barbaros Hayreddin Paşa
22. Müceddid-iDevlet Çelebi Sultan Mehmed
23. ¨Abdu'l-melik-i Emevî
24. Sultân Murâd-ı Sân³
25. Vel³d bin ¨Abdu'l-melik
26. Gazi Evrenos Beg [Bey]
27. Ebi Delâme
28. Mevlânâ Celâle¨d-d³n-i Rûmî
29. Melikşâh-ı Selçukî
30. Evrenoszâde ¨Ali Beg [Bey]
31. ¨Alaçeddin-i Selçukî
32. Firdevsî

33. Fazıl Aşmed Paşa
34. Şehzāde Süleyman Paşa
35. Mısır Valisi Meşmed ¨Ali Paşa
36. ¨Allāme-i Bimeydānî Molla Cami
37. Halife Mehdi Billah
38. İbn Haldun
39. Ebu Caferi'l-Mansūr
40. Halife Mehmedü'l-Mustaşım
41. Musa bin Naş³r
42. İsfendiyar Beg [Bey]

ASAR-I MÜTENEVVİA

Guruş

5	Demdeme
17	Nevā-yı Şevk (Şarkı Mecmūası)
15	Nazarî ve ¨Amelî Nahv-i Fransevî (Puatvenk)
5	Mebādi-i Kanūn-ı Cezā
12	Rehber-i Meşāliş-i ¨Adliye
25	Külliyāt-ı Şerş-i Cezā
30	Külliyat-ı Mücellidî
20	Kimya-yı Maadenî
5	Mebādi-i Uşul Defteri
7	Fransızca Uşul-i İnşa
72	Monte Kristo (Ermenice Şurūfla)

KAYNAKÇA

Açık, K., Özarslan, H. *Arapça Standart Sözlük, Arapça-Türkçe, Türkçe-Arapça*. (12.Baskı). Fono Yayınları, İstanbul, 2013.

Akalın, Ş.H., Toparlı, R., Argunşah, M., *Türkçe Sözlük*. (11. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

Aksoy, Ö.A., Vardarlı, E., Ülkütaşır, Ş. *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*. 6 cilt. (3. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

Demiray, K., *Temel Türkçe Sözlük*. (5. Baskı). İnkılap Yayınları, İstanbul, 1988.

Devellioğlu, F., *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. (21. Baskı). Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2004.

Doğan, A., *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. (1. Baskı), Akçağ Yayınları, Ankara, 2011.

Doğan, D.M., *Büyük Türkçe Sözlük*. (11.Baskı). İz Yayıncılık, İstanbul, 1996.

Efendi, A.M., *Ahterî-i Kebir*. (Ahmet Kırkkılıç-Yusuf Sancak). (1. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

Efendi, E.M., *Risāle-i Feyziyye Fi Lügati'l-Müfredati't-Tıbbiyye* (Şaban Doğan) (1. Baskı), Değişim Yayınları, İstanbul, 2011.

Efendi, M.A., *Burhan-ı Katı*. (Mürsel Öztürk, Derya Örs). (2. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

Efendi, Y.H., *Miftah-ı Lisan*. (Yay. Haz. Bekir Çınar). (1. Baskı), Akçağ Yayınları, Ankara, 2007.

Français-Turc Dictionnaire Büyük Sözlük, Fransızca-Türkçe. (1990).(Kaçınıcı baskı olduğu yazmıyor.) basım yeri ve yazarı yok, Milliyet Gazetesi.1990

Gülensoy, T., *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Kökenli Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*,2 cilt, (2. Baskı). Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

Halimi, L.B.E.Y., *Lügat-ı Halîmî*.(Adem Uzun).(1. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2013.

Hansoy, F.N., *Büyük Fransızca-Türkçe Sözlük*, (2. Baskı), İnkılap Yayınları, İstanbul, 1999.

Kanar, M., *Arapça-Türkçe Sözlük*, (1. Baskı), Say Yayınları, İstanbul, 2012.

Kanar, M., *Farsça-Türkçe Sözlük*, (2. Baskı), Say Yayınları, İstanbul, 2010.

Kanar, M., *Farsça - Türkçe Sözlük*, (3. Baskı), Say Yayınları, İstanbul, 2011.

Karaahmetoğlu, A., *Fransızca Standart Sözlük, Fransızca-Türkçe, Türkçe-Fransızca*, (8. Baskı), Fono Yayınları, İstanbul, 2011.

Kestelli, r.N., *Resimli Türkçe Kamûs*. (Recep Toparlı, Belgin Tezcan Aksu, Canan Selvi Kanoğlu) (2. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

Komisyon, *Örnekleriyle Türkçe Sözlük*. 4 cilt, (Nevin Kardaş, Salih Önen, Mesut Duman vd.), Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2004.

Mutçalı, S., . *Arapça-Türkçe Sözlük*. (3. Baskı) Dağarcık Yayınları, İstanbul, 2012.

Mutçalı, S., *Türkçe-Arapça Sözlük*, (3. Baskı), Dağarcık Yayınları, İstanbul, 2012.

Naci, M., *Lügat-ı Naci*.(yay.haz. Ahmet Kartal) (1.Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

Nazima, A., Reşad, F. *Mükemmel Osmanlı Lügatı*.(yay. Haz.Necat Birinci, Kazım Yetiş, Fatih Andı vd.) (3. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

Özön, M.N., *Osmanlıca-Türkçe Sözlük*.(genişletilmiş 4. Baskı), İnkılap ve Aka Yayıncılık, İstanbul, 1965.

Parlatır, İ., *Okullar İçin Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, (1. Baskı), Yargı Yayınları, Ankara, 2015.

Parlatır, İ., *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, (1. Baskı), Yargı Yayınları, İstanbul, 2006.

Püsküllüoğlu, A., *Türkçe Sözlük*, (6. Baskı), Can Yayınları, İstanbul, 2007.

Redhouse, S.J.W., *Müntehabat-ı Lügat-ı Osmaniye*, (Yay. Haz. Recep Toparlı, Betül Eyövge Yılmaz, Yaşar Yılmaz).(3. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2016.

Redhouse, S.J.W., *Turkish And English Lexicon*.(1890 yılındaki 2. Baskıdan tıpkıbasım), Çağrı Yayınları, İstanbul, 2001.

Salahi, M., *Kamûs-ı Osmanî*,. 4 cilt.(1. Baskı), Mahmud Bey Matbaası, İstanbul, 1904.

Sami, Ş., *Kamûs-ı Türkî*,(13. Baskı), (1901 baskısından tıpkıbasım), Çağrı Yayınları, İstanbul, 2004.

Sami, Ş., *Kamus-ı Türkî*, (Yay.haz. Paşa Yavuzarslan) (2. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2015.

Sami, Ş., *Resimli Kamûs-ı Fransevî*, (4. Baskı), Mihran Matbaası.İstanbul, 1905.

Toven, M.B., *Yeni Türkçe Lügat*, (1924 yılındaki 2. baskıdan tıpkıbasım), Akçağ Yayınları, Ankara, 1997.

Toven, M.B., *Yeni Türkçe Lügat*, (yay. Haz. Abdulkadir Hayber) (2. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2015.

Yararlanılan İnternet Siteleri:

ctle.pau.edu.tr/osmtr, Ekim 2018.

www.osmanlicasozlukler.com, Ekim 2018.

www.nisanyansozluk.com, Ekim 2018.

<https://dictionnaire.reverso.net/francais-anglais>, Ekim 2018.

www.kamus.yek.gov.tr, Ekim 2018

<https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/>, Ekim 2018.

www.lugatim.com, Ekim 2018.

Özgeçmiş Sayfası

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	UĞUR AKIL
Doğum Yeri ve Tarihi	05.12.1986
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili Ve Edebiyatı (2008)
Yüksek Lisans Öğrenimi	(Tezsiz) Karadeniz Teknik Üniversitesi (2009)
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Emniyet Genel Müdürlüğü
Yazdığı ve Katkıda Bulunduğu Eserler	Türk Polisinden Seçkin Biyografiler, (Eyüp Şahin, Bilal Kağan Türkaslan, Hüseyin Öztürk, Zafer Tunç, Rahmi Töre ile birlikte), 5 cilt, Ankara, Emniyet Genel Müdürlüğü Arşiv ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı, 2012.

	Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Gayrimüslim Polis Biyografileri, 2 cilt, Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2013.
	Belgelerle Türk Polis Tarihi, 1.Cilt, (Eyüp Şahin, Zafer Tunç, Bilal Kağan Türkaslan, Hüseyin Öztürk ile birlikte), Emniyet Genel Müdürlüğü, Arşiv ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2012.
	Türk Polis Tarihinden Belge ve Fotoğraflar, (Eyüp Şahin, Zafer Tunç, Zekeriya Başayar, Cemal Tepe, Bilal Kağan Türkaslan, Şerife Özyumak ile birlikte) Emniyet Genel Müdürlüğü, Arşiv ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2012.
	Türk Polis Teşkilatının Kuruluşunun 166. Yılında 166 Belge, (Eyüp Şahin, Zafer Tunç, Hüseyin Öztürk, Bilal Kağan Türkaslan, Zekeriya Başayar ile birlikte), Emniyet Genel Müdürlüğü, Arşiv ve Dokümantasyon Dairesi

	Başkanlığı, Ankara, 2011.
İletişim	0551 941 4614

